SINGULARIA THEOLOGIAE MORALIS AD SEPTEM ECCLESIAE...

Antonio : de Quintanadueñas

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
ROMA
8
50 E
22

SINGVLARIA THEOLOGIÆ MORALIS

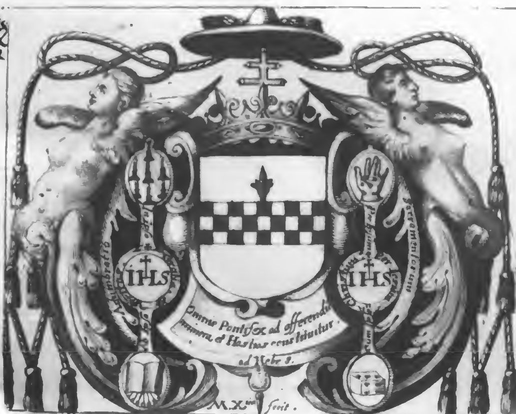
AD SEPTEM ECCLESIÆ SACRAMENTA.

ACCESSIT AD CELEBRIORA Christiani Orbis Iubilæa Appendix.

AVCTORE ANTONIO DE Quintanadueñas é Societate IESV.

TOMVS PRIMVS:

EXCELLENTISSIMO PRINCIPI, Eminentißimo Præsuli D. D. AVGVSTINO SPINOLÆ *S. R. E. Cardinali, Archiepiscopo Hispalensi.*

Cum Gratia, & Privilegio, HISPALI, Typis Francisci de Lyra.
Anno M DC. XLV.

EXCELLENTISSIMO PRINCIPI. EMINENTISSIMO DOMINO D. AVGVSTINO SPINOLÆ, S. R. Ecclesiæ Cardinali, Hispalensi Archiepiscopo.

VI nisi Sponso, Sponsæ ornatus, & diuitiæ sacrandæ, vel potius tradendæ? Catholicæ Ecclesiæ, Ecclesiæ HISPALENSIS, qui ditiores ornatus, quæ pretiosiores diuitiæ, quàm SACRAMENTORVM gloria, ditissimus sapientiæ, & scientiæ Dei Thesaurus, qui *de latere in Cruce pendentis lancea percusso, cum Ecclesiam sibi desponsauit, profluxit,* vt Augustinus Hipponensis Antistes loquebatur? Cui ergo, Eminentissime Præsul, huius gloriæ illustratio, huius Thesauri splendor, nisi tibi sacranda, dignissimo tantæ Hispalensis Ecclesiæ Sponso. *Sicut enim,* verbis vtor Euaristi Pontificis, & Martyris, *Christo coniuncta Sponsa est, idest Ecclesia, sic Episcopis iunguntur Ecclesiæ.* Nostra igitur Hispalensis Ecclesia, vel potius tua, velut Hesperiæ Regina, ac tanti viri SPONSA cum iam iam à dextris tuis lætabunda adstet, in vestitu deaurato, circumdata varietate, te iterum, ac iterum contemplata, ac in tui amore flagrans, meritó omnium auribus intonat: *Dilectus meus Candidus, & Rubicundus electus ex millibus.* Vbi te sanè adumbrans, sic vertit, ac explicat doctissimus Interpres: *Quæ magis expressa, & omnium oculis viua & spirans imago, quàm Ecclesiæ Princeps, idemq; Sponsus? Animi Candore, innocentia morum, ingenij suauitate Candidissimus: atq; idem ipse Rubens clarissimo Sanguine, sacra fulgens purpura, ardens charitate, & diuini amoris zelo, virtutum omnium studio accensus.* Hæc ille olim Præsuli suo: Hæc ego hodie tibi, Hispalensis Præsul.

S. Aug tr. 9 in Ioan.

Euaristus, 1. epist. 2. ad Episc. Ægypti, & affertur causa 7 q. 1.

Cant. 5.

Ioannes de Pineda Pralec in id Cātic. 5. ad D. Ferdinandū NiñumHispal. Archiepisc.

Quot quot in tanti PRINCIPIS, ac SPONSI Candore, ac Rubore nitent pretiosissima. *Enim vero,* vt cum Nazianzeno profari incipiam, cum de nobilissimo Cesareæ Archiepiscopo loquebatur, *Enim veró,* inquā, & inquit, *Si te genere, ac generis splendore gloriari perspicerem, tuorum Heroum Catalogus appareret, ac ne historijs quidem hac parte cederemus, nomine superiores futuri, quod rebus ipsis, quarum multi testes sunt, ornaremus: multas enim nobis narrationes ex Paterno latere Pontus suppeditat. Quorum nam autem & militaria imperia, & populorum gubernationes, & in aulis potentia, & authoritas, ac præterea opes, & excelsi throni, & publici honoris, ac sermonum splendores, vel plures, vel maiores extiterunt?* Hæc omnia ille de suo Præsule, Basilio: Quam apté tibi, Clarissimé Princeps, & Præsul. Tuos, Sanguine, Potentia, Armis, Triumphis, Dignitatibus, Muneribus Progenitores, ac Consanguineos testor: Præclarissimos nempé SPINOLAS, Guidos, Albertos, Philippos, Opicinios, Girardos, Zacharias, Fredericos, & alios SPINOLÆ prosapiæ decus, & ornamentum; quorum gloriam æternitati traditam Petrus Bizarus, Vbertus Phioleta, Augustinus Iustinianus, Antonius Sanderus, Eminentiss. Cardinalis Bentiuolo,

Nazianzenus orat. 20. funebri. de S. Basilio.

Bizarus, p. 9. 88. & 95. Phioleta anno 1102. Iustinian. hist. an. 1518. Sāderus de dic in Exeq. D. Alberti an. 1621. Bentiuolus ad Cardin. Borghens.

§ &

& alij Scriptores meminere. Qui quidē etsi deessent; Excellētissimus Dux S. Seuerini, Marchio Venafri, Sexti, & Balbasium D. D. AMBROSIVS DE ESPINOLA Parens tuus *Antiquissimam, celeberrimam, laudatissimam familiam tuam*, sic eam Petrus Bizarus appellat; & armis, quibus pro Catholico Hispaniarum Rege in Belgijs felicitèr inuigilauit, & grauissimis curis, quibus pro ipso prudentér incubuit; satis, superq; illustrasset. Testis est Ostenda, testis Antuerpia, testis Oldesalia, Linga, Vvathedunca, Cracauia, Lohemium, Grolla, Resberca, aliæq; Urbes, & Oppida, quæ aut expugnauit acriter dimicando, aut eò desperationis adegit, vt manus dederit supplices inimicus, & arcem, quam defendere se posse desperabat, sponte tradiderit. Sic egregius Encomiastes tuus. *Quid si paterno generi*, verbis prosequor Nazianzeni, *materni generis splendorem opponimus*; Nobilissimæ nempè, ac præexcelentissimæ Feminæ D. D. IOANNÆ BASADONE, cuius virtutes, sicut & tuorum Progenitorū facinora proclamet silentium; est enim hoc præconium magnitudinis, ac fidus maiestatis interpers.

P. Gaspar Sanchez Dedicat. ad libros Regum.

Ad sublimiorem ascendamus gloriam, quam ad cælestis Sponsæ thalamum electus ex millibus ascendens, assecutus est. Felix DERTVSANA ECCLESIA, quæ te tuis sacris, primisq; nuptijs promeruit Sponsum: GRANATENSIS felicior, quæ in secundis tecum associata. Felicissima COMPOSTELLA quæ talem postea Principem amplexatus, ac veneratus virum. Quám excelsas diuitias, quám pretiosa dona, quámquè ditia munera in harum Ecclesiarum cultum, ornatumq; cumulasti? Qua sollicitudine, prudentia, & amore has tuas Sponsas, earumq; Liberos custodisti, gubernasti perfecisti? Tui Cleri, ac Populi mores ad rectam normam compositi: divini cultus in tuis Prouincijs splendor, Synodus Compostellæ celebrata, Scientiarum, ac virtutum omnium progressus, Omnes denique harum vrbium, & Prouinciarum Incolæ, fidelissimi testes sunt, à quibus cum inclyto Antiochiæ Præsule, & Martyre Ignatio meritó conclamaris: *Divini Verbi Minister, Scientiæ Custos, Mediator inter Deum, & homines, pietatis Magister; post Deum Pater, Princeps, & Dux, Rex, Dinasta, deniq; terrenus Deus post Deū.* Ita ab Ignatio dignus Antistes describitur: ita etiam, & tu: necnō à Nazianzeno in Præsule Athanasio describeris: *Vita sublimis erat, verùm animo humilis, atq; ea quidem virtute, vt nemo ad eam adspirare posset, cæterum ea comitate, vt ad eius congressum facilis omnibus aditus pateret, ad miserationem propensus, sermone iucundus, moribus iucundior facie Angelicus, animo magis Angelicus; increpatio paternā charitatem, & laudatio imperio dignam grauitatem obtinerent; vtraq; verò sapientiæ laudem consequeretur.*

Ignat. ep. ad Trallian.

Nazi. orat. 21. de Atha.

Hæc iam, iam augustiori ominè plusquam felicissimi expetitur HISPALENSIS Metropolis; dum enim te propitio sydere Præsulem, Patrem, ac Principem suum venerata, te velut olim Metropolis Alexandrina Basilium, omnibus omnia factum, venerata est. *Egentes* te, præclarissime Antistes, experitur [verba sunt Nazianzeni de suo Basilio] *Curam, & Præsidium; Virgines Pronubum; quæ matrimonij iugo constrictæ sunt, Moderatorem; qui solitariam vitam agunt Excitatorem, & Erectorem; qui in sodalitio viuunt Legislatorem, simplices Deductorem, speculationi dediti Theologum, hilares Frænum calamitosi Consolatorem, canities Baculum, iuuentus Pedagogum, paupertas Largitorem, diuitiæ Dispensatorem, viduæ Patronum, pupilli Patrem, pauperes pauperū Studiosum peregrini Hospitalē, fratres Fratrem amantem, ægrotantes Medicum sani valetudinis Custodem, omnes deniq, eum, qui omnia omnibus factus est, vt omnes lucrifaciat.* Hæc de Alexandrino Antistite Nazianzenus: Hæc & Hispalis de suo Antistite.

Nazi. orat. funeb. 20. de Basil.

Quid

Quid si tuam memorem in Mysteriorum Dei dispensatione curam, aptissimos ad Ecclesiastica munia Ministros eligendo, eorum studia mirificè excitando; iuuenum animos ad ea, ac ad virtutes promouendo; sapientesq; ac dignos viros præmijs, ac muneribus afficiẽdo? Iucundius sanè ac veriùs tibi, ó Hispalensis Præsul, accinam quod Principi suo Hispalensi Traiano Plinius accinebat: *Quid vitam*, inquit, *quid mores iuuentutis, quàm principaliter informas! Quem honorem tribuendi Magistris; quam dignationem sapientiæ Doctoribus habes! Sub te spiritum, & sanguinem, & patriam receperunt studia: tu artes in complexu, oculis, auribus habes: præstas enim quæcumq; præcipiunt, tantùmq; illas diligis, quantùm ab illis probaris.* Plinius Panegyric. ad Traian.

Hæc cum ita verissimè perceperim, has meas qualescumque studiorum lucubrationes sub sinu, sub amplexu tuo, vt in clariorem lucem prodeant, recondere statui. Tibi, vt supremo huius Prouinciæ Antistiti, & Parocho, cælestiũ Mysteriorum Dispensatori egregio, aptissimos Parochos, Dispensatores, ac Ministros Sponsæ tuæ semper ita expetenti, hæc *Singularia Moralis Theologiæ*: ad egregiè procreandos, instituendos, perficiendosq; Ecclesiæ tuæ Ministros, ad Sacramentorum perfectam administrationem exequendum, iuxta sacros, ac singulares huius Diæcesis Canones spectantia, sacrare decreui. Pungent forsan aliquos velut spinæ horum Singularium nouæ, singulares, ac communi sensui oppugnãtes plurimæ sententiæ, quas non sedare tantùm, sed eradicare etiam conabuntur. Ast tuorum stemmatum, seu Familiæ SPINOLÆ LILIVM inter has spinas insertum; illas nõ tuebitur solùm, sed & decorabit: *Lilium vtiq;*, inquit Bernardus, *Spinas illustrare, & venustare nõ cessat candore proprio.* Pignus suscipe hoc Societatis nostræ tot, tantisq; beneficijs tibi deuinctæ, & si tãto Principe impar, Excellentissime Princeps: Ardentiori, quo semper te cordis affectu prosecuta est hæc Iesuadum proles: modò prosequitur, prosequetur semper; Cælesteq; sine intermissione deprecabitur Numen, *Feruore Spiritus Sancti ita te Ecclesiæ tuæ Gubernatorem existere, vt naufragij detrimenta non sentiat*. Egregium Encomium, quo Beatissimus Pontifex Simplicius inclytum Archiepiscopum Hispalensem Zenonem decorauit, cùm per annos circiter 463. Apostolicæ Sedis Legatione fulciuit. Vtinam Sanctissimos prædecessores tuos, Pios, Carpophoros, Laureanos, Leandros, Isidoros, Sabinos, Maximos, Honoratos & eximiæ prælationis vestigijs insequaris, & cælestis gloriæ diademate cõsequaris, & vt verbis Felicis Papæ III. alium alloquutus olim Hispalensem Antistitem, te alloquar: *Ita Christi gratia redundes, vt inter mundi turbines Gubernator Ecclesiæ præcipuus appareas.* Sic faxit Deus, Eminentissime Præsul, valeas, & felicissimè viuas.

Argote Nobilatorio fol. 240.

Ber. ser. 48. in Cant.

Simplicius P. ep. 1. ad Zeno. Archi. Hispal.

Felix III. ep. 7. ad Arch. Hispal.

Tuæ Dominationis Eminentiss.
Obsequentissimus

Antonius de Quintanadueñas.

Censura doctissimi, ac Reuerendissimi Patris Ioannis Diaz Morquecho ex sacra B. Mariæ de Mercede Familia.

Supremi, Regalisq; Senatus iussui obtemperans; volumen, cui Titulus; *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta*, imponitur, cuiq; adnectuntur, *ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa* Tractatus varij, Authore Reuerendo P. Antonio de Quintanadueñas è Societate Iesu, vidi, & perlegi. In illo Thesaurus absconditus, quo sopiti excitentur; præclari Theologi ditescent, & Doctiores maioris sapientiæ diuitias accumulent, inuenitur. In illo nouum Ambrosiæ ferculum, & Nectaris poculum subtili ingenio propinatur. *His enim doctrinæ cibis* (vt cum Eusebio loquar) *reficitur anima, his delitijs saturatur, & pinguescit intelligentia.* Deniq; ista Singularia Moralis Theologiæ, sunt singularis eruditionis, tam nouitate, aut singularitate assertionum, quam maturiori (vt tanti Authoris) iudicio deprompta, securiori doctrina firmata, & grauissimorum Patrum copia fulcita. Quandó non Iesuita proles, hos tàm locupletes fructus parturiuit? Nullatenus vacuum nomen Iesvs in illa extitit Familia, vt de aliquibus Veteris Testamenti aiebat Bernardus: *Illa enim vocabula in illis: nec lucent, nec pascunt, nec medentur, sicut in nostro Iesu.* Verba sunt Bernardi. At veró in Societatis *Iesu* palmitibus non ita, sed frondes flores, & flores fructus vberrimos parturiunt; sicut in nostro *Iesu*, lucent in verbis, pascunt in exemplis, & languores animæ suis medentur scriptis. Nihil incongruum nostræ fidei, & conscientiæ securitati inveni: prælo potest mandari & vtinam quàm citius ad morum profectus feliciter, in lucem Author iste, & alia opera edat. Matriti in Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum Cœnobio Calceatorum, kalendis Octobris anno 1644.

Euseb. dom. 10. post Pentecost.

Ber. ser. 15. in Cant.

Censura Domini Ioannis Martinez de Amaya, Doctoris in sacra Theologia eximij.

De mandato Domini Doctoris D. Christophori de Mantilla Prouisoris, & Generalis Vicarij totius Archiepiscopatus Hispalensis, legi, & recognoui librum, cuius titulus est: *Singularia Moralis Theologia ad Septē Ecclesiæ Sacramenta, cum appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*, Authore R. P. Antonio de Quintanadueñas è Societate Iesv. Opus singulare, & præclarum mihi visum est, in quo eruditè, & accuratè discutit Author singulares casus, & difficultates, quæ in administratione, & receptione Sacramentorum occurrere possunt: maxima cum prudentia, & dexteritate eligit opiniones Iuri Canonico, Constitutionibus Apostolicis, Sanctorum Patrum, & Doctorum placitis magis consentaneas, cum claritate, soliditate, & vbertate doctrinæ. Quare gratum fore existimo Sapientibus, vtpote proprio ingenio, & labore concinatum, non transcriptū ab alijs. Et ita inter tot præclaras lucubrationes, quæ quotidie prodeunt circa Theologiam Moralem, in pretio futurum existimo viris doctis, non solum Theologis, sed etiam Iurisprudētibus, & vtilissimum his, qui curam animarū gerunt. Nihil in eo reperi, quod Fidei Christianæ, Catholicis & pijs moribus consonum non sit, imo dignissimum prælo ad communem vtilitatem, & disciplinam. Sic sentio, in Sacrario Sanctæ Ecclesiæ Hispalensis. 5. Idus Iulij, anno Domini 1644.

Facultas R. P. Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Bœtica.

Ego Petrus de Auiles Præpositus Prouincialis Societatis Iesv in Prouincia Bœtica, potestate ad hoc mihi facta à R. Admodum P. N. Mutio Vitelleschi Præposito Generali Societatis Iesv, facultatem facio, vt opus inscriptum: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta*, cum Appendice *ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*, Auctore P. Antonio de Quintanadueñas nostræ Societatis Theologo; & eiusdē Societatis grauium, doctorūq; virorum iudicio approbatum, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo officij nostri munitas, ac Secretarij nostri testimonio firmatas dedimus, Malacæ in nostro D. Sebastiani Collegio die 2. Augusti, anno 1644.

Petrus de Auiles. *Felicianus de Figueroa Secretarius.*

Facultas Ordinarij Hispalensis.

Doctor Christophorus de Mantilla Prouisor, & Vicarius Generalis huius Hispalensis Diæcesis ab Eminentissimo D. D. Gaspare de Borja, et Velasco, S. R. E. Cardinali, ac Hispalensi Archiepiscopo; facultatem concedo, vt typis mandetur Liber inscriptus: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta, cum Appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*, à P. Antonio de Quintanadueñas è Societate Iesv compositus. Hispali. 2. die Iulij. Anno 1644.

Summa Priuilegij Regis Catholici.

Rex Catholicus Philippus IIII. singulari priuilegio sanxit, ne quis per vniuersos Regnorum suorū fines intra decem annos, à die finitæ impressionis computandos imprimat, seu typis excudendum curet, & venalem habeat Librum, qui inscribitur: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta, cum Appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*; Authore Antonio de Quintanadueñas è Societate Iesv, absq; ipsius Authoris permissu, qui secus faxit præter librorum, et Typographiæ instrumētorum confiscationem, quinquaginta millia marapetinorum illatione mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Matriti die 25. Nouembris 1644.

Operis Inscriptio, et Dispositio.

INGULARIA Moralis Theologiæ *has meas qualescumque lucubrationes, vel ut verius loquar, horas subsecivas inscribens; Singulares, inauditas, novissimas & Disputationes offerre, & Decisiones proferre non provocari solum, sed cogi videor.* Inscriptio *enim, seu* Nomẽ, *vt Isidorus* l. 1. Ætym. *loquitur,* est quasi Notamen, quod nobis vocabulo suo res notas efficiat. *Ast in has sanè non redigi angustias, tum* Singulariũ *nomenclatio: tũ Sapientium exemplar persuadent. Singulare enim, seu casus Singularis, vt ad plurale oppositus sæpe in Iure, sæpissime in Doctoribus accipitur. Consulatur quæso Rebufus* in l. 122. de verb. signif.

Hac forsan usurpatione sapientissimi Iuris prudentiæ viri sua Opera Singularia Iuris *inscripsere; cum tamen in eis antiquas, vulgares, communes, præviasque tam in Iure, quam in Doctoribus vel omnes, vel ferè omnes quæstiones discutiant, ac sententias in lucem edant. Hi, qui quidem sublimi sapientiæ laude suo in ævo, utroque laureati iure floruerunt, sunt satis Iuris peritis noti, Ludovicus Pontanus, Mathæus Mathesilanus, Henricus Boverius, Franciscus Crimensis, Petrus Gerardus de Petra Sancta, Antonius Corsetus, Hypolitus à Marsilijs, Guillermus de Ludo, Suarius de Mantua, Patavinus Amanellus, Ioannes Antonius Trigona, Bartolus de Saxo Ferrato, Aloysius de Albertis, alijque plures, quos longum esset recensere.*

Sed hercle ad aliam propriorem, ac dilucidiorem usurpationem in huius operis inscriptione adspiravi: Singularia enim Theologiæ Moralis, has meas, Disputationes, & Decisiones inscribens, non antiquas, non vulgares, non pravias, non tritas luci tradere intendi, sed Singulares, speciales, ac novas, iuxta significationem, quam Iurisperiti ad l. Singularia ff. si certum petatur *huic nomini* Singulare *tribuunt. Singulares igitur Disputationes, & Decisiones intendo, casus in primis quam plurimos in hoc volumine proponens à nullo usque modò, nec levissimè adumbratos;* In mensa enim Sapientis, *ut Carthusianus* init. l. 2. sent. *sapienter iudicavit,* nova semper fercula proponi debent; *immo & veteribus hæc anteponenda, ut Christus Scriptores docuit cum dixit* Omnis scriba doctus similis est Patri familias, qui profert de thesauro suo nova, & vetera: *ubi Augustinus* l. 20. de civit cap. 4 Nova, *inquit* ponenda sunt priùs, quæ ut firmius probemus, assumemus, & vetera.

Alias item ex his Decisionibus à Doctoribus antea adumbratas edere nunc fateor, sed sanè levissimè illi has attigere, ego uerò noviter ex professo discutio, iuris authoritate fulcio, rationum pondere stabilio; similiterque alias pervoluo, quæ & si in sapientium ore versabantur, numquam authoritate, & ratione discusa lucem viderunt, clarissimaque hoc volumine fruentur novis resolutionibus adaucta: Pigri enim est ingenij cõtentum esse ijs, quæ ab alijs sunt inventa: *aiebat Quintilianus* l. 10. inst. cap. 2. *addebatq; Philo Iudæus* l. 1. de vir. Moys. Præclara ingenia multa novant circa scientias; Anima enim benè nata præceptis obviam sese offerens, á se ipsa magis, quàm a Magistris adiuvatur.

Alias denique disputationes propono à pluribus ex professo agitatas, sed ab eorum vestigijs segregatus vulgares desero sententias; Rectius arbitrans, *ut cum Plinio* l. 1. Epist. ad Tacitum *loquar,* in tanta re ratione magis, quam authoritate superari. *Cum* Nulli, *verbis utor Theodoreti* l. 1. de curand. Græc. affect. mihi meorum magis parendum esse, quam rationi existimem, quę consultanti mihi optima videatur. *Veneror sanè antiquos Doctores, sed sic veneror:* Vt temporum nostrorum ingenia non despiciam: neque enim quasi lassa, & effœta natura iam nil laudabile *parit, ut sentiebat Columela* præf. l. 1. *Sic veneror, ut non impellar eorum vestigia sequi, tritamque semper incedere per viam sine rationis excussione; nam ut rectè Seneca* l. de vita beata: Tritissima quæque via, & celeberrima, maximè decipit: nihil ergo est magis præstandum: quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum est, sed qua itur. *Hinc prudenter l. 1. §. sed nec, C. de vetere iure enucl. suos monebat Imperator Iustinianus* Iudices: Neque ex multitudine Authorum quod melius, & ęquius est iudicato: cum possit unius forsan, & deterioris scientiæ, & maiores in aliqua parte superare. *Quod quidẽ principem locum obtinet in hac Moralis Theologiæ disciplina: de qua liceat profferre quod Tulius l. 3. de Offic. de Platonica Academia:* Nobis, *inquit* nostra Academia licentiam dat, ut quodcumque maximè probabile occurrat id nostro iure liceat defendere.

Scopus autem horũ Singulariũ prolixas controversias texere, integrũ de Sacramẽtis opus edere, prorsus abhorret: Sic enim eorum Essentiam, Materiam, Formam, Subiectum, Dispositionem, Ministrum, plurimaque alia inculcare adigeretur, quibus tum veteres, tum neoterici Doctores scatent: quod quidem, laboriosum erit potius, *verbis utor Polibij,* quàm utile, aut subtile: non enim expedit, ut de his, quæ prius à multis rectè dicta sunt, iterum sermo habeatur. *Singulares ergo, ac magna ex parte novas aut speciales ad septem Sacramenta spectantes, praxique nimis pravias Disputationes, & Sententias prodam. Ad has stabiliendas; roborandas, dilucidandas, utriusque iuris principijs, ac legibus, Conciliorum statutis, Pontificum indultis, & decretis, Doctorum assertis, Theologorumque doctrinis utor: sic enim; non aliter*

Censura doctissimi, ac Reuerendissimi Patris Ioannis Diaz Morquecho ex sacra B. Maria de Mercede Familia.

SVpremi, Regalisq; Senatus iussui obtemperans; volumen, cui Titulus; *Singularia Moralis Theologia ad Septem Ecclesiæ Sacramenta*, imponitur, cuiq; adnectuntur, *ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa* Tractatus varij; Authore Reuerendo P. Antonio de Quintanadueñas è Societate IESV, vidi, & perlegi. In illo Thesaurus absconditus, quo sopiti excitentur; præclari Theologi ditescant, & Doctiores maioris sapientiæ diuitias accumulent, inuenitur. In illo nouum Ambrosiæ ferculum, & Nectaris poculum subtili ingenio propinatur. *His enim doctrina cibis* (vt cum Eusebio loquar) *reficitur anima, his delitijs saturatur, & pinguescit intelligentia*. Deniq; ista Singularia Moralis Theologiæ, sunt singularis eruditionis, tam nouitate, aut singularitate assertionum, quam maturiori (vt tanti Authoris) iudicio deprompta, securiori doctrina firmata, & grauissimorum Patrum copia fulcita. Quandó non Iesuita proles, hos tàm locupletes fructus parturiuit? Nullatenus vacuum nomen IESVS in illa extitit Familia, vt de aliquibus Veteris Testamenti aiebat Bernardus: *Illa enim vocabula in illis; nec lucent, nec pascunt, nec medentur, sicut in nostro Iesu.* Verba sunt Bernardi. At veró in Societatis *Iesu* palmitibus non ita, sed frondes flores, & flores fructus vberrimos parturiunt; sicut in nostro *Iesu*, lucent in verbis, pascunt in exemplis, & languores animæ suis medentur scriptis. Nihil incongruum nostræ fidei, & conscientiæ securitati inueni: prælo potest mandari & vtinam quàm citius ad morum profectus feliciter, in lucem Author iste, & alia opera edat Matriti in Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum Cœnobio Calceatorum, kalendis Octobris anno 1644.

Euseb. dom. 10. post Pentecost.

Ber. ser. 15. in Cant.

Censura Domini Ioannis Martinez de Amaya, Doctoris in sacra Theologia eximij.

DE mandato Domini Doctoris D. Christophori de Mantilla Prouisoris, & Generalis Vicarij totius Archiepiscopatus Hispalensis, legi, & recognoui librum, cuius titulus est: *Singularia Moralis Theologia ad Septẽ Ecclesiæ Sacramenta, cum appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*, Authore R. P. Antonio de Quintanadueñas è Societate IESV. Opus singulare, & præclarum mihi visum est, in quo eruditè, & accuratè discutit Author singulares casus, & difficultates, quæ in administratione, & receptione Sacramentorum occurrere possunt: maxima cum prudentia, & dexteritate eligit opiniones Iuri Canonico, Constitutionibus Apostolicis, Sanctorum Patrum, & Doctorum placitis magis consentaneas, cum claritate, soliditate, & vbertate doctrinæ. Quare gratum fore existimo Sapientibus, vtpote proprio ingenio, & labore concinatum, non transcriptũ ab alijs. Et ita inter tot præclaras lucubrationes, quæ quotidie prodeunt circa Theologiam Moralem, in pretio futurum existimo viris doctis, non solum Theologis, sed etiam Iurisprudẽtibus, & vtilissimum his, qui curam animarũ gerunt. Nihil in eo reperi, quod Fidei Christianæ, Catholicis & pijs moribus consonum non sit, imo dignissimum prælo ad communem vtilitatem, & disciplinam. Sic sentio, in Sacrario Sanctæ Ecclesiæ Hispalensis. 5. Idus Iulij, anno Domini 1644.

Facultas R. P. Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Bætica.

EGo Petrus de Auiles Præpositus Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Bœtica, potestate ad hoc mihi facta à R. Admodum P. N. Mutio Vitelleschi Præposito Generali Societatis IESV, facultatem facio, vt opus inscriptum: *Singularia Moralis Theologia ad Septem Ecclesiæ Sacramenta*, cum Appendice *ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*, Auctore P. Antonio de Quintanadueñas nostræ Societatis Theologo; & eiusdẽ Societatis grauium, doctorũq; virorum iudicio approbatum, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo officij nostri munitas, ac Secretarij nostri testimonio firmatas dedimus, Malacæ in nostro D. Sebastiani Collegio die 2. Augusti, anno 1644.

Petrus de Auiles. *Felicianus de Figueroa Secretarius.*

Facultas Ordinarij Hispalensis.

DOctor Christophorus de Mantilla Prouisor, & Vicarius Generalis huius Hispalensis Diœcesis ab Eminentissimo D. D. Gaspare de Borja, et Velasco, S. R. E. Cardinali, ac Hispalensi Archiepiscopo; facultatem concedo, vt typis mandetur Liber inscriptus: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta, cum Appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*, à P. Antonio de Quintanadueñas è Societate IESV compositus. Hispali. 2. die Iulij. Anno 1644.

Summa Priuilegij Regis Catholici.

REx Catholicus Philippus IIII. singulari priuilegio sanxit, ne quis per vniuersos Regnorum suorũ fines intra decem annos, à die finitæ impressionis computandos imprimat, seu typis excudendum curet, & venalem habeat Librum, qui inscribitur: *Singularia Moralis Theologiæ ad Septem Ecclesiæ Sacramenta, cum Appendice ad celebriora Christiani Orbis Iubilæa*; Authore Antonio de Quintanadueñas è Societate IESV, absq; ipsius Authoris permissu, qui secus faxit præter librorum, et Typographiæ instrumẽtorum confiscationem, quinquaginta millia marapetinorum illatione mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Matriti die 25. Nouembris 1644.

Operis Inscriptio, et Dispositio.

Ingularia Moralis Theologiæ *has meas qualescumque lucubrationes, vel ut verius loquar, horas subsecivas inscribens; Singulares, inauditas, novissimas & Disputationes offerre, & Decisiones proferre non provocari solùm, sed cogi videor.* Inscriptio *enim, seu* Nomē, *ut Isidorus* l. 1. Ætym. *loquitur*, est quasi Notamen, quod nobis vocabulo suo res notas efficiat. *Ast in has sanè non redigi angustias, tum* Singulariū *nomenclatio: tū Sapientium exemplar persuadent. Singulare enim, seu casus Singularis, ut ad plurale oppositus sæpe in Iure, sæpissime in Doctoribus accipitur. Consulatur quæso Rebufus* in l. 122. de verb. signif.

Hac forsan usurpatione sapientissimi Iuris prudentiæ viri sua Opera Singularia Iuris *inscripsere; cum tamen in eis antiquas, vulgares, communes, præviasque tam in Iure, quam in Doctoribus vel omnes, vel ferè omnes quæstiones discutiant, ac sententias in lucem edant. Hi, qui quidem sublimi sapientiæ laude suo in ævo, utroque laureati iure floruerunt, sunt satis Iuris peritis noti, Ludovicus Pontanus, Mathæus Mathesilanus, Henricus Boverius, Franciscus Crimensis, Petrus Gerardus de Petra Sancta, Antonius Corsetus, Hypolitus à Marsilijs, Guillermus de Ludo, Suarius de Mantua, Patavinus Amanellus, Ioannes Antonius Trigona, Bartolus de Saxo Ferrato, Aloysius de Albertis, alijque plures, quos longum esset recensere.*

Sed herclè ad aliam propriorem, ac dilucidiorem usurpationem in huius operis inscriptione adspiravi: Singularia enim Theologiæ Moralis, has meas Disputationes, & Decisiones inscribens, non antiquas, non vulgares, non pravias, non tritas luci tradere intendi, sed Singulares, speciales, ac novas, iuxta significationem, quam Iurisperiti ad l. Singularia ff. si certum petatur *huic nomini* Singulare *tribuunt. Singulares igitur Disputationes, & Decisiones intendo, casus in primis quam plurimos in hoc volumine proponens à nullo usque modò, nec levissimè adumbratos;* In mensa enim Sapientis, *ut Carthusianus* init. l. 2. sent. *sapienter iudicavit,* nova semper fercula proponi debent; *immo & veteribus hæc anteponenda, ut Christus Scriptores docuit cum dixit* Omnis scriba doctus similis est Patri familias, qui profert de thesauro suo nova, & vetera: *ubi Augustinus* l. 20. de civit cap. 4 Nova, *inquit* ponenda sunt priùs, quæ ut firmius probemus, assumemus, & vetera.

Alias item ex his Decisionibus à Doctoribus antea adumbratas edere nunc fateor, sed sanè levissimè illi has attigere, ego verò noviter ex professo discutio, iuris authoritate fulcio, rationum pondere stabilio; similiterque alias pervolvo, quæ & si in sapientium ore versabantur, numquam authoritate, & ratione discusæ lucem viderunt, clarissimaque hoc volumine fruentur novis resolutionibus adauctæ: Pigri enim est ingenij cōtentum esse ijs, quæ ab alijs sunt inventa: *aiebat Quintilianus* l. 10. inst. cap. 2. *addebatq; Philo Iudæus* l. 1. de vir. Moys. Præclara ingenia multa novant circa scientias; Anima enim benè nata præceptis obviam sese offerens, á se ipsa magis, quàm a Magistris adiuvatur.

Alias denique disputationes propono à pluribus ex professo agitatas, sed ab eorum vestigijs segregatus vulgares desero sententias; Rectius arbitrans, *ut cum Plinio* l. 1. Epist. ad Tacitum *loquar*, in tanta re ratione magis, quam authoritate superari. *Cum* Nulli, *verbis utor Theodoreti* l. 1. de curand. Græc. affect. mihi meorum magis parendum esse, quam rationi existimem, quę consultanti mihi optima videatur, *Veneror sanè antiquos Doctores, sed sic veneror:* Vt temporum nostrorum ingenia non despiciam: neque enim quasi lassa, & effæta natura iam nil laudabile *parit, ut sentiebat Columela* præf. l. 1. *Sic veneror, ut non impellar eorum vestigia sequi, tritamque semper incedere per viam sine rationis excussione; nam ut rectè Seneca* l. de vita beata: Tritissima quæque via, & celeberrima, maximè decipit: nihil ergo est magis præstandum: quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum est, sed qua itur. *Hinc prudenter l. 1. §. sed nec, C. de vetere iure enucl. suos monebat Imperator Iustinianus Iudices:* Neque ex multitudine Authorum quod melius, & æquius est iudicato: cum possit unius forsan, & deterioris scientiæ, & maiores in aliqua parte superare. *Quod quidē principem locum obtinet in hac Moralis Theologiæ disciplina: de qua liceat profferre quod Tulius l. 3. de Offic. de Platonica Academia:* Nobis, *inquit* nostra Academia licentiam dat, ut quodcumque maximè probabile occurrat id nostro iure liceat defendere.

Scopus autem horū Singulariū prolixas controversias texere, integrū de Sacramētis opus edere, prorsus abhorret: Sic enim eorum Essentiam, Materiam, Formam, Subiectum, Dispositionem, Ministrum, plurimaque alia inculcare adigeretur, quibus tum veteres, tum neoterici Doctores scatent: quod quidem, laboriosum erit potius, *verbis utor Polibij,* quàm utile, aut subtile: non enim expedit, ut de his, quæ prius à multis rectè dicta sunt, iterum sermo habeatur. *Singulares ergo, ac magna ex parte novas aut speciales ad septem Sacramenta spectantes, praxique nimis pravias Disputationes, & Sententias prodam. Ad has stabiliendas, roborandas, dilucidandas, utriusque iuris principijs, ac legibus, Conciliorum statutis, Pontificum indultis, & decretis, Doctorum assertis, Theologorumque doctrinis utor: sic enim, non aliter*

ter præstiturum qui Auctoris nomen, & dignitatẽ assequi meretur, Seraphicus Doctor his verbis in prolego sentent. sapienter demonstravit: Aliquis, *inquit;* scribit alienam materiam nihil addendo: vel mu tando, & iste merè dicitur Scriptor; Aliquis scribit aliena, addendo, sed non de suo, iste Cõpilator dicitur. Aliquis scribit & aliena, & sua; sed aliena tanquam principalia, & sua tanquam annexa ad evidentiam; & iste dicitur Cõmentator. Aliquis scribit & sua, & aliena, sua tanquam principalia, aliena tanquam annexa ad confirmationem, & iste debet dici Auctor.

Singularia hac rectum Sacramentorum tramitem à Baptismo ad Matrimonium sequuntur, Ordinis Sacramento de Celebratione Missarum, ac Horarum Recitatione Tractatus non incongrue adnecti sapiens quis iudicabit: sicut & Pænitentia addit. mus Appendicem celebriora Christiani Orbis Iubilæa amplectentem; in quibus Clavium potestatem, pænaque a culpa in Pænitentia condonata dimanantis veniam veneramur. Brevitati ita studeo; vt forsan huic operi illud Ausonij Galli in Paulino *accomodare liceat.*

Brevius nihil est, nec plenius istis
Quæ firmata probant: aut infirmata reclinant;

Potius rationibus, quã Doctoribus sententia nostra, & scatent, & nituntur: tũ qui plures ab alijs non agitata, tum quia alia à pluribus explosa. Et mihi sanè Expositio ratione facta semper potior est illa, quę fit quacunq; authoritate *vt Henricus* ar. 16 sum. theol. q. 8. *sentiebat. Hoc nostrorũ Singulariũ opus: Hic huius voluminis labor est:* Ad cuiuscũque igitur manus devenerit, *verbis utor Moysis Ægiptij lib.* 1. op⁹ hoc, si invenerit in eo illud quod vult, det gratias Deo; Quod si nihil utilitatis invenerit in eo: reputet ac si non esset liber compositus.

Errata sic corrige in Singularibus.

TRactatu I. Singul. 4. n. 7. Partibus: partubus. Sing. 2. n. 6. horum, hi. Sing. 3. n. 7. sufficere, adde, asserunt. Sing. 5. n. 4. ob obstre. ab. n. 6. partibus: partubus. n. 7. Imperium, impium, n. 12. vitiorum, virorum. Sing. 6. Abin ijs comitirti, ab ijs commitu ni. Sing. 7. n. 5. vllitatis, nullitatis. Sing. 8. n. 1. pręcipium, præcipuum. Sing. 9. n. 7. sed immeritò cum hi non expresse, & meritò cum hi expressè. Sing. 11 n. 7. in aliqua est, dele, est. Sing. 16. Dulti, Adulti. Sing. 18. n. 4. ab necessit, ob. Sing. 23. n. 7. obtinedæ, obtinendæ. n. 9. exequit, exequi. *Tract.* II. Sing. 12. n. 6. Baptizn, Baptizati. *Tract.* III. Sing. 1. n. 3. amplius, amplius. Sing. 3. n. 2. Carnalibui, carnalibus. Sing. 6. n. 5. viero, vero. Sing. 9. n. 2. facaltatã, facultatem. Sing. 14. n. 5. emanatum, emananti. Sing. 15. n. obtinerunt, obtinuerũt. Sing. 21. n. 3. obsolvi, absolvi. Sing. 26. n. 5. indistĩ ctim, indistinctè. Sing. 28 n. 5. præficitur, perficitur. *Tract.* IV. Sing. 3. n. 10. oblitum, oblitus. ibi, dicens, dicit. Sing. 4. n. 2. Navarria, Navarri. Sing. 8. n. 2. deferri, deserri. ibi sustitinere, sustinere. Sing. 10. n. 2. quod, quoad. Sing. 11. n. 2. in VIII in VII. Sing. 12. n. 5. abe sset, abesse. Sing. 13. n. 2. alia, aliam. Sing. 15. n. 4 merti. morte. *Tract.* V. Sing. 7. n. 3. aut minim. ut. *Tract.* VI. Sing. 8. n. 12. p. 149. infra, intra. Sin. 9 n. 8 addiderint, addidicerint. Sing. 20. n. 8. beneficiam beneficium. Sin. 21. n. 4. precox ingenij, ingenio. *Tract.* VII. Sing. 1. n. 4. observat, observare. Sing. 2. n. 1. Grenensis, Gienensis. Sing. 4. n. 9. pro Canonizati, Canonizatis. Sing. 12. n. 9. celebra, celebrat. Sing. 21. n. 3. 1623 1624. Sing. 26 n. 5. denisque, denique Sing. 28. n. 6. & 7. frustrum, frustrum. Sing. 29. in titulo: An si in Cathedrali vel, Et. Sing. 31. n. 1. informitantibus, infirmitantibus. Sing. 33. n. 1. Ecclesij, Ecclesijs. n. 5. indultia, indulti. Sing. 34. n. 2. contingerit, contigerit. Sing. 35. n. 6 ea, eam. Sing. 36. n. 5. unquem, unguem. ibi. pirorum Virum, piorum Virorum. Sing. 38. n. 1. Tutilis, Futilis. Sing. 41. n. 3. præcipui, præcipuis. Sing. ult. n. 2. tum Cathedralis tum, dele hoc: nam legendum; Archiaconi particularium locorum. *Tract.* VIII. Sing. 2. n. 1. Dei sequencis, adde, vel potius proprij. Sing. 14. n. 11. consensum, consensu. Sing. 5. n. 1. seniunt, sentiunt. n. 2. præseientis, proferẽtis. Sing. 12. n. 7. necnon, nec nos. Sing. 18. in tit. & n. 3. & 15. Abitillo, Abico. Sin. 19. nullam, nullum. *Tract.* IX. producentur, producuntur. Sing. 9. n. 3. illud effectum, illum.

Errata sic corrige in Appendice.

TRact. I. 1. dub. 1. n. 3. Euchuaristiæ, Eucharistię. d. 3. n. 1. appellanit, appellavit. d. 10. n. 5. non interpretana, interpretanda. d. 12. & seq. Numerum dubiorum 13. 14. 14. corrige 12. 13. 14. d. 14. n. 4. p. 88. 2. S. Thomas S. Thoma. n. 7. p. 285. omnumsuique, quibuscumque. d. 17. n. 2. cum panis, campanis. ibi. Canonici, autem & Clerici, Canonicis, & Clericis. d. ult. n. 2. finitta, finita. *Tract.* 4. Societatis, Societati. d. 10. n. 5. non adsit, dele non. d. 17. n. 7 iam, eam. *Tract.* VI. fol. 331. titulo. d. 6. 7. *Tract.* VII. d. 1. n. 1. dubium, iudium. d. 2. n. 3. Tract. 4 dic. 3. d. 7. n. 4 perfectum, profectum. d. 9. n. 9 Tract. 4. dic. 3. *Tract* VIII. Excommunicationis, Excommunicat. d. 4. n. 2. possidensis, possidentis. d. 11. n. 4. Tract. 8. dic. 7. d. 14 n. 5 p. 361. initio, dele, tur & capax, &c. usque est capax. *Tract.* IX. d. 1. n. 2. imaginibus, imagines. ibi. inveniantur, inveniuntur. fol. 370 Dubium Vlt. IV. d. 6 n. 7. essationem, esfatiouem. d. ult. n. 6. ingentias tum quia iamen, indulgentia eam. Consule omnino fol. 377.

IN-

INDEX
TRACTATVVM, SINGVLARIVM, ET DVBIORVM,
Quæ in hoc primo volumine cōtinentur.

AD BAPTISMVM.

Singularium Tractatus primus.

SINGVLARE I.

§§ XX.

Ad Confirmationem,

Singularium Tractatus secundus.

Ad Poenitentiam,

Singularium Tractatus tertius.

AD EVCHARISTIAM,

Singularium Tractatus quartus.

AD EXTREMAM VNCTIONEM,

Singularium Tractatus Quintus.

tio-

AD ORDINEM,

Singularium Tractatus sextus.

DE CELEBRATIONE MISSARVM,

Singularium Tractatus septimus.

De Recitatione Horarum,

Singularium Tractatus octavus.

Ad Matrimonium,

Singularium Tractatus nonus.

IX.

AD PÆNITENT. SACRAMENT.

APPENDIX,

Celebriora Christiani Orbis Iubilæa continens.

Ad Iubilæum Communionis generalis singulis mensibus in Societate IESV, ac in alijs Religionibus occurrens.

APPENDICIS TRACTATVS I.

Ad Iubilævm 40. Horarvm.

Appendicis Tractatvs II.

Ad Jubilæa pro Christi D. B. Uirginis, & Sanctorum Fstivitatibus Concessa;

Appendicis Tractatvs III.

Ad Jubilæa, ac Indulgentias Regularibus, eorumque Ecclesijs concessas:

Appendicis Tractatvs IV.

Ad Iubilæum S. Mariæ de Angelis, Nuncupatum de Portiuncula.

Appendicis Tractatus V.

Ad Iubilæa concessa visitantibus septem, vel quinque Altaria, aut Ecclesias;

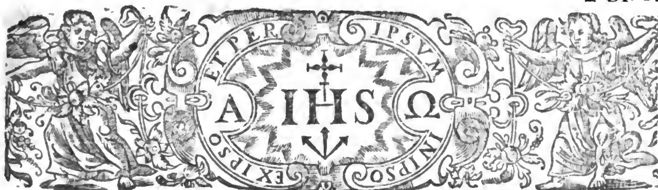
Appendicis Tractatus VI.

Ad Iubilæum Missionum Societatis Iesu;

Appendicis Tractatus VII.

Ad Iubilæum Anni Sancti,

Appendicis Tractatus VIII.

AD BAPTISMVM,

PRIMVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM,

SINGVLARIVM

TRACTATVS PRIMVS.

SINGVLARE I.

Quid consulendum, si Parochus, aut Obstetrix fateantur, se ex pluribus, quos baptizaverant, circa aliquos sibi omnino ignotos, baptizandi intentionem non habuisse?

1 NON semel, aut iterum, sed aliquoties hoc accidisse cognovi. Quidã enim Parochi, & Obstetrices; hæ ex Sarracenorum, illi ex Hebræorum genere orti, iam conscientiæ stimulis agitati, iam mortis periculo expositi, iã tortura pressi, fassi sunt, ex omnibus, quos per longum tempus, v. g. decẽnium, baptizaverant; pluribus, quorum memoriã, aut nomen minimé tenebant, materiam, & formam Baptismi, absque intentione baptizãdi, immò positiva non baptizãdi, applicuisse. Hac de re ego olim Hispali consultus, tunc respondi, quod modò respõdendum esse non dubito: omnes scilicet illos per totum illud tempus ab his Parochis, & Obstetricibus baptizatos, iterum baptizãdos esse sub conditione; sive ij infantes, sive adulti, immò & senes iam existant: ijs dẽptis, quos cum intentione, sive formali, sive virtuali baptizatos esse post diligentem memoriæ investigationem, quæ sine dubio adhiberi debet, certò cognoscatur.

2 Ad huius, & aliarum resolutionũ examẽ, ac probationem supponendum est. 1. Baptismum, utpote sacramentum characterem imprimens, iterandum non esse. Quod fide Catholica teneri, ex Florentino sub Eugenio IV. Carthaginensi III. *can.* 38. Trident. *sess.* 7. *de sacr. cap.* 9. *& de Bapt. can* 11. docent Theologi cum S. Thoma 3. *p. q.* 66. *art.* 9. Hancq; iterationem ab in[...] nascentis Ecclesiæ prohibitam esse constat ex lib. 6. *const. Apost. c.* 15. S. Cypriano *epist.* 6. *ad Iuli.* Tertul. *epist. de bapt.* August. *lib. de Fide ad Pet. cap.* 3. Iustino Martyre *q.* 14. *ad Orth.* Gregor. III. *epist.* 4. Vigilio. 1. *epist. ad Euch.* Zacharia *epist.* 2. & alijs Patribus, ac Pontificibus. Hinc rebaptizans fit irregularis *cap.* 2. *Extra, de Apost.* & rebaptizatus similiter. 1. *q.* 7. *c. Qui in qualibet*, & utrique ex iure civili pœna capitis decernitur, *l.* 2. *C. Ne sanctum baptisma iteretur*. Quæ penæ intelligẽdæ sunt de rebaptizatione absoluta, non cõditionata iuxta dicenda Sing. 8.

3 Supponendum 2. Fide etiam Catholica haberi, intentionem baptizantis, requiri ad valorem baptismi. Sic ex Trid. *sess.* 7. *can.* 11. latissimè probant Petrus de Cabrera *tom*, 3. *in* 3. *p. q.* 64. *art.* 8. *disp.* 5. & Vazquez *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 188. Nec audiendi sunt Bartholomæus ab Angelis *exam. conf. de sacram. dial.* 1. §. 31. (citans D. Thom. & Vigerium) Sylvester *verb. baptis.* 7. *num*, 12. Tabiena *Bapt. num.* 9. Armilla *num.* 60. Alensis, Gabriel,

& Du-

& Durandus, apud Filiucium *tom.* 1. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 80. existimantes, perversam ministri intentionem, seu illius deffectum suppleri à Deo, nō quoad charactere, sed quoad gratiam saltem in collatione Baptismi, & aliorum sacramentorum præstitam. Quod Gregorius de Valentia *tom.* 4. *disput.* 3. *punt.* 3. Probabile censet: *Probabiliter, ait, arbitrantur Theologi, Deum in infantibus supplere defectum ministri, quando hic malitiosè subtrahit intentionem; & in adultis eundem defectum ministri suppleri per devotionem, & fidem ipsius suscipientis.* Quam sententiam Singulari sequenti reijciendam omnino probabimus.

4 Supponendum est 3. Baptizandos, seu rebaptizandos esse omnes illos, de quorū baptismo certitudo non habeatur. Ad cuius certitudinis gradū investigandum, necnon huius, & aliarum resolutionum probationes elucidandas, quid hac de re in iure statuatur proponere necessum est. Sic *cap. Placuit de consecrat. dist.* 4. *ex Concilio V. Carthag. c.* 6. *Placuit de infantibus quoties non inveniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur, neque ipsi sunt per ætatem idonei de traditis sibi sacramentis respondere, absque ullo scrupulo baptizandos esse, ne ista trepidatio eos faciat sacramentorum purgatione privari. Cap cum itaque de consecr. dist.* 4. ex Leone Papa *ad Leonē Raven. Episc. epist.* 35. *cap.* 1. *Cum itaque Baptismi sui nihil recordetur, qui regenerationis est cupidus, nec alter attestari de eo, qui sciat consecratum, nec ille, qui consecratus,* &c. *indagate, utrum nemo penitus sit, qui testimonio suo iuvare possit ignorantiam nescietis, & cum constiterit hunc, qui baptismatis indiget sacramēto sola inaniter suspicione pro[illegible]ri, accedat intrepidus ad consequendam gratiam, cuius in se nullum scit esse vestigium: nec vereamur huic salutis ianuam aperire, quam numquam antea docetur ingressus.* Item ex ipso *epist.* 90. *ad Rust. cap.* 16. & refertur *dist.* 4. *in c. si nulla*, ibi. *Si nulla extent indicia inter propinquos, aut familiares, nulla inter clericos, aut vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizari fuisse doceantur: agendum est, ut renascantur; ne manifestè pereant: in quibus, quod non ostenditur gestum, ratio non sinit ut videatur iteratum.* In VI. Sinodo *can.* 84. *Quoties non inveniuntur firmi testes, qui illos absque ulla dubitatione baptizatos esse dicant. nec ipsi propter ætatem de tradito mysterio aptè respondere possint, debere baptizari.* Idem in Concilio Africano *c.* 39. Vvormaciensi *can.* 7. & aliis.

5 Supponendum 4. Omnes Doctores cōmuniter asserere ex prædictis testimonijs unicum saltém testem oculatum, & fide dignū, de quo nulla suspicio esse possit perniciosi mendacij, necessarium esse, & hunc sufficere, qui asseveret aliquem esse baptizatum, ut is iterum non baptizetur. Sic docent Paludanus 4. *dist.* 6. *q.* 4. Sotus *in* 4. *d.* 3. *q. unica, art.* 9. *ad* 4. S. Antoninus 3. *p. tit.* 14. *cap.* 13. §. 12. Sylvester *verb. Testis. q.* 5. Tabiena *Bapt.* 5. *n.* 9. Turrecremata, Hugo, & Glossa *in c. Parvulos de consecr. dist.* 4. Petrus de Ledesma *c.* 5. *de Bapt. dif.* 2. Suar. *to.* 3. *in* 3. *p. disp.* 22. *sect.* 2. Vazquez *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 146. *c.* 3. *n.* 24. Layman *l.* 5. *tr.* 2. *c.* 5. *n.* 3. Comitolus *l.* 1. *respon cap.* 1. *n.* 4. Iacobus Granado *tom.* 5. *in* 3. *p. cont.* 4. *de Bapt. tr.* 1. *disp.* 8. Ioannes de la Cruz *sum. dub.* 3. *de Bapt. conc.* 2. & est communis Doctorum: inter quos rectè notāt noster Suarius, & Granado, quod tunc exigerentur plures testes, quando unus talis conditionis esset, ut nō sufficeret ad certitudinem moralem; & noster Ildephonsus de Sandoval *tract. de Æthioph. instruct. l.* 3. *cap.* 7. *fol.* 263. ait, hoc intelligendum de Baptismo puerorum, non vero adultorum, ob singularem dispositionem requisitam ex parte baptizati in his, & non in illis.

6 His positis, probatur resolutio. Nullus est, qui testificari possit aliquem horum in particulari (quorum baptismus cum debita intentione collatus post diligentem investigationem ignoratur) baptizatum fuisse cum intentione: ergo debent sub cōditione omnes hi baptizari. Antecedens est certū; consequētia manifesta, cum neque ipsi baptizati, neq; qui baptismo adfuerunt testari possint: his enim constare non potest de intentione baptizantis, neque ipse baptizans; cùm fateatur nullomodo meminisse, an his necessariam intentionem applicuerit, neque alius: cum ipse baptizans nulli patefecerit suam intentionem, aut deffectum illius respectu eorum, de quibus dubitat: ergo cum nullus sit testis intentionis requisitæ ad valorem baptismi; ac certum sit pluribus materiam, & formam sine intentione applicatas; nullus etiā est testis baptismi omnium horum; & ita iterari debet ex Canonico iure, unicum saltém expostulante, ut non iteretur; immo firmos: aut certissimos testes, ut expostulant VI. Synodus, & Carthaginensis. V. Item nulla extant indicia, ex quibus cognoscatur, aut præsumatur hunc potius, quam illum ex omnibus prędictis cum intentione baptizatum esse, aut sine illa; nec est maior ratio, quare credamus hunc, quam illum fuisse: ergo cum omnibus sit necessarius ad salutem æternam baptismus, omnibus sub cōditione iterandus est.

7 Probatur 2. Quia ex communi Theologorum consensu, quos n. 11. referemus, certitudine saltêm morali constare debet de baptismo alicuius: ut non iteretur: igitur si hæc haberi nō possit, ut nō potest de baptismo horum

rum omnium; iterari necessum erit. Quod clariùs patebit, si certitudinis moralis naturam cognoscamus. Hæc autem est, ut Aristoteles 1. & 2. *Æthic.* & S. Thomas *ibi lect.* 2. docent, *quædam existimatio, qua putat homo hoc, vel illud esse verum, & ita sicut sibi representatur, & ad illud, sic existimatum, movetur coniecturis, quæ in illo genere rerum habentur pro bonis, & verosimilibus, vel movetur quibusdam rationibus apparentibus*; Seu, ut alij asserūt: *ex l. 2. §. idem. ff. de aqua pluv. Est, quæ prudenti non sinit prudenter formidare*, vel, *quâ attentis circunstantijs prudentis animus quiescit*: aut ut á Thoma Sanchez *lib. 2. de Matrim. disp.* 45. *n.* 4. describitur est: *quæ Virum prudentem attentis circumstantijs occurrentibus certum redderet*.

8 At quis prudens prudenter existimaret, animo quiesceret, aut certus redderetur de Petri, v.g. aut Pauli, aut Francisci Baptismô, si in omnibus dubitat, aut non recordatur baptizans, debitam intentionem in Baptismo conferendo habuisse; præsertim cū hinc constet aliquos ex his non esse baptizatos: indeque nec levissimum signum sit, hūc aut illum, & sic de alijs omnibus in particulari, baptizatum esse? Et si ex his omnibus aliquis virum prudentem interrogaret: Numquid ego ritè baptizatus sum: aut egeo iteratione Baptismi? Proculdubio ei responderet, se satis formidare, cum certus non esset, neque sine revelatione posset: ergo necessariò singuli baptizari debent sub cōditione.

9 Probatur 3. Quia iterandum esse Baptismum, quando dubium est de ipsius valore, non solum assleritur ab omnibus Theologis, sed deffinitur ab Alexandro III. *cap.* 2. *de Bapt.* sic: *De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis: Si baptizatus es, non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Idem statuitur in Cathecismo Romano *cap. de Bapt.* & in Manuali *can.* 18. *de Bapt.* ergo cū de unoquoque in particulari dubiū sit an illi adhibita fuerit debita intētio â Parocho: nullius enim in particulari certó recordatur, licèt in confuso sciat aliquos sibi ignotos à se cum intentione baptizatos; Baptismus omnium est iterandus.

10 Adverte tamen dubiū hoc tripliciter contingere. Aliud est negativum seu facti: quandô scilicet nullæ sunt rationes, quibus verisimiliter probari pôssit Baptismus, aut contrarium eius: ut si repèriatur puer expositus sine ullo testimoniò, de quo ignoratur an sit natus ex parentibus infidelibus, aut fidelibus: & tunc sine dubio iterandum esse docent Theologi, & statuunt S. Leo Papa *sup.* S. Gregorius III. *ep.* 4. *ad Bonif.* & *cap. parvulos cap. si nulla. sup.* Aliud est dubium positivū nō de valore, sed de Baptismo ipso, ut præcedens negativum: & contingit quando utrinque sunt probabiles coniecturę, quibus probari possit aliquem esse; aut non esse baptizatum; sed neutrū potest certitudine morali cōstare. Atque in hoc casu posse immó cōsultius esse sub cōditione Baptismū conferri, si cōiecturæ sint á parte negativa, nemo dubitabit. Denique dubium aliud est, & præsentis casus propriū, quando constat aliquē fuisse baptizatum: incertū tamen, aut dubiū est. an Baptismus fuerit validus, aut quia deffuisse prudenter dubitatur intentio necessaria, vel materia, aut forma, aut applicatio harum ad subiectum capax: & hoc vocatur dubium iuris.

11 Igitur quoties hoc tertio modô (ut in secundo dicebamus) dubiū probabile, prudēs, seu morale occurrit, utrum quis verè sit baptizatus, debet iterum sub conditione baptizari. Sic tenent Doctores communiter, Paludanus, Sotus, S. Antoninus, Tabiena, Ledesma, Layman, Ioannes de la Cruz, Granado supracitati: sic etiam Scotus *in* 4. *d.* 3. *q.* 3. Sylvester *verb. Bapt.* 4. *q.* 9. Rossella *num.* 7. Angelus *tit.* 4. Sà *n.* 3. Armilla *n.* 43. Conritolus *sup. n.* 4. Vazquez *sup. c.* 4. *n.* 20. Ægidius *de Bapt. q.* 66. *dub.* 2. *art.* 9. Becanus *de Bapt.* Valentia *disp.* 4. *de Bapt. q.* 14. *punct.* 4. Sebastianus Episcopus Oxomensis *ad q.* 66. *art.* 6. Rodrig. *sum. c.* 1. *n.* 4. Navarrus *c.* 27. *n.* 426. Molfesius *de Bapt. c.* 1. *n.* 43. & 81. Bonacina *t.* 1. *d.* 1. *q.* 1. *n.* 36 citans Vivaldum, Enriquez, Nugnum, & S. Thomam. Villalobos *de Bapt. n.* 1. *diff.* 7. Gaspar Hurtado *disp.* 1. *de Bapt. diff.* 12. Zambranus, seu noster Didacus Alvarez *de casib. occurr. in art. mort. dub.* 1. *a n.* 1. Sandoval *sup. cap.* 5. §. 1. & plures alij.

12 Ratio est, quia si ille non baptizetur, gravissimo se exponet periculo (si fortè baptizatus non fuit) æternæ damnationis; quia nullū aliud sacramentum poterit validè suscipere; atque ita sine contritione, & voto saltem baptismi nunquam iustificabitur, si adultus sit: si veró infans solo Baptismo potest salutis ianua ei patere: ex alio capite conditione apposita nulla fit iniuria sacramento; quia absolutè non iteratur, nam ut dicitur in *cap. veniens de Presbytero non baptizato*: *Non intelligitur iteratum quod ambigitur esse factum.* Et *cap. solemnitatis* 1. *dist.* 1. *de consecr. Talis trepidatio non facit reiterationem: quóniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur esse factum*; tum quia hāc conditionalem administrationem nō solùm licitam, sed necessariam omnino faciunt; & necessitas maxima veri baptismi, & dubium morale antecedentis.

13 Quod verò in præsenti casu dubium sit verum, morale, prudēs, ac probabile de baptismo omnium eorum, quibus in particulari intentionem applicuisse Parochus, aut Obstetrix omnino ignorāt, aut non recordātur; vel dubitant; licet sciant aliquos sibi ignotos baptizasse cum intentione debita, patet: quia dubium morale existit, *quando intellectus pendet in æquilibrio in neutram partem potius inclināns*, uti S. Thomas 3. *p. d. 27. q. 1. art. 4. corp.* Durandus *ibi q. 2. ad* 2. Sylvester *dub.* 1. S. Antonin. *1. p. tit. 3. cap.* 10. §. 9. Cordova *lib.* 3. *quæst.* 2. Sotus 4. *dist.* 27. *q.* 1. *art.* 3. Navarr. *cap. si quis autem num.* 12. & Thomas Sanch. *l.* 2. *de Matr. q.* 41. *num.* 2. docent; seu, ut explicat Comitolus *sup.* *Tunc est verum dubium, cùm mens nostra ob paria rationum pondera in neutram partem propendet, sed quasi iniecta compede progredi nequit*: aut ut loquitur Vazquez *num.* 22. *Quando pro utraque parte* (scilicet baptizatum esse, vel non esse) *tales sint coniecturæ, & indicia, ut intellectus ad neutram partem plenè convincatur, sed omnino sine assensu maneat*; aut ut ait Sa sup. *Quando anceps est animus post diligentissimam indagationem*: sed hic in neutram partem inclinari, proponderare, nec convinci intellectum, sed omnino ancipitem, & sine assensu manere necessum est; cum constet aliquos ex his esse baptizatos, alios non esse: & incertum, dubiumque sit; quinam sint baptizati, aut qui non sint; & cum neque hi, neque illi dignosci valeāt, nullius singularē baptismum verū esse possumus assentiri, sed circa omnes suspensos manere, & de omnibus dubium maximum habere: sic igitur omnes baptizari debent sub conditione. Vnde rectè Sotus *sup. art.* 9. *ad* 4. *Dum præmissa solerti indagine neutri parti possit assentiri, sed suspensus semper maneat animus, sit ne baptizatus infans, nec ne, tunc res est dubia conditionalem baptizationem expostulans.* Idem docēt Valentia, & Granado *sup.*

SINGVLARE II.

An in sententia asserente Deum supplere perversam baptizantis intentionē, cum ea batipzati, iterū baptizari debeant?

1 SINGVLARI antecedenti retulimus sententiam asserentium, à Deo suppleri, cum abest, intentionem ministri; unde conditionalem baptizationem necessariam, immò licitā non esse: forsanque illi Theologi Bartholomæus ab Angelis, Sylvester, Tabiena, Armilla, Zanardus, Angelus, Alensis, Gabriel, Durandus, & alij hanc sententiam amplectentes, voluerunt, suppleri à Deo intentionem, quoad deletionem peccati originalis, & infusionem gratiæ, ne finis, qui est adeptio gratiæ sanctificātis, frustretur. At licet vera esset sententia relata; adhuc licita, & necessaria esset iteratio baptismi; tum ad impressionem characteris baptismalis, qui nō suppletur á Deo; tū quia vix probabilitatem aliquam illi opinioni concedunt Doctores plures, immo illā meritò reijciunt, & oppositam, ut omnino certam, defendunt Filiucius 1. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 3. Sylvius in 3. *p. q.* 68. *art.* 2. *ad* 4. *arg.* Fernand. de Heredia *disp. mixtis de sacram. part.* 9. *dub. unico, num.* 17. Homobonus *de bonis examin. Eccles. part.* 1. *tract.* 4. *cap.* 2. *q.* 10. Naldus *summ. verb. sacram. num.* 10. Enriq. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. Hurtado *de sacr. disp.* 4. *dif.* 4. & alij communiter. Probant, quia nulla lex, seu promissio Dei, aut ratio est, in qua fundetur hoc intentionis supplementum, & eam requiri de fide est.

2 Adhuc, etiam si probabilis, aut probabilior esset hæc opinio, iterandos esse huiusmodi baptismos sine dubio asserendum est; cum sit communis Theologorum sensus iterandos fore sub cōditione omnes eos, in quibus baptizans usus est opinione probabili circa essentialia, v. g. circa formam; ut si baptizaret in nomine Christi: vel Genitoris, Geniti, & Procedētis ab utroque, & sic de alijs formis dubijs: idem est circa materiam; si baptizet cum gutta aquæ, cum lixivio, glacie, rore, vel nive nondū resolutis; aut si baptizatur infans nō in capite, pectore, aut scapulis; sed in manu, pede, brachio, vel alia sui corporis parte. Similiter si datur solú probabilis applicatio materiæ, vel formæ, etiam in casu necessitatis, aut aliorum essentialium, inter quæ intentio ministri est, iterandū est sacramentū.

3 Hanc sententiam docēnt Valētia *sup. num.* 26. Ægidius *dub.* 1. *num.* 9. Layman, Suarez, Hurtado, Ledesma *sup.* Villalobos *num.* 3. *dif.* 3. Vazq. *num.* 26. Granado *num.* 7. Angles 1. *p. in* 4. *q.* 1. *de Bapt. art.* 5. *diff.* 1. Sotus *lect.* 1. *de Baptis.* Rodrig. *cap.* 25. Baconius *in* 4. *d.* 6. *q.* 2. *art.* 1. Zambranus *cap.* 1. *de Bapt. dub.* 1. *n.* 2. & est communis. Baptismi ergo hi iterandi sunt; tum ob receptionē sacramenti, quod extra controversiam non recipitur sine debita intentione, etiam in sententia relata, & ad illud recipiendum præcepto divino tenemur: tum, quia etiam si in hac opinione reciperetur sacramentum, & gratia peccatum originale delens; ex eo quod Deus suppleat de potentia absoluta (ut notat Valentia *sup. punct.* 3.) intentionem ministri; adhuc cum solùm opinionis certitudinem habeat, non

habet

habet eam, quæ deobligare possit à repetitione baptismi, & ita repetendus est; nec si forsan sit falsa, ut communiter à Doctoribus existimatur, sic baptizatus æternæ damnationis periculo se exponat, dubiusque semper maneat de sui baptismi effectu; siquidem tot sapientes dubitant de illo, & hoc dubiũ necessariò est annexum opinioni, quæ est assensus unius partis non firmus, & certus, sed cum alterius formidine, ut docent S. Antoninus 1. *p. tit. 3. cap. 10. §. 9.* Sylvest. *verb. opinio.* Sotus, *4. dist. 27. q. 1. art. 9.* Navarrus *cap. si quis autem num. 11.* Cordova *q. 2.* & Thom. Sanch. *sup.*

4 Sed si obijcias; difficillimũ, immò & moraliter impossibile videri, omnes, & singulos, quos in casu huius, & primi Singularis asserimus, ob intentionis deffectum non fuisse validè baptizatos, iterum baptizari posse; cũ singulorum omnium meminisse non valeăt Parochus, aut Obstetrix; plures præterea iam erunt per varia loca dispersi, alij item Sacerdotes, aut matrimonio coniuncti, quibus, si baptismus iteretur, etiam sacramenta Ordinis, & Matrimonij iteranda erunt, quod difficillimum est: quia scandalum maximum sequeretur; & grave damnum ijs, qui sine intentione baptizasse patefacerent: ergo cum hac difficultate, & incommodis hę baptismi repetitiones fieri non debĕt. R. His omnibus incommodis, & difficultatibus præferendam esse salutem spiritualem eorum, qui verè non sunt baptizati, cum periculo se exponant, si adulti sint, æternæ damnationis, si verò infantes decedant, vitam æternã ammissuros certum sit. De ijs verò, qui de suo baptismo dubij, pænitentiæ, & matrimonij sacramenta receperunt, infra Singulari 10. 11. & 12. necnon Tractatu 6. Singul. 1. 2. & 3. dicemus.

5 Si verò Parochus invalidè baptizans recordetur eorum, circa quos intentionem in baptismo detorsit, eos secretò admonere, & baptizare poterit, etiam si sint plurimi, & magno sibi labore stet. Si tamen aliquorum recordetur, non veró omnium, idem circa hos aliquos faciat. Si omnes ignorat, tunc Episcopo per confessorem, aut virum doctum sub secreto nunciădus est hic casus, nec necessum erit, quod exprimat ex malitia, aut prava intentione, scienterve perpetrasse; cũ ex ignorantia, negligentia, aut incuria potuerit id accidere, ac si utatur æquivocatione, ne se prodat, permittat dubios dicere, nõ expressã causa, si hoc satis sit ad remedium, quod circunstantiæ suadebũt. Episcopus verò publicare faciat inter Missarum solẽnia, aut alio modo, si necessum fuerit, omnes ab illo Parocho N. baptizatos, baptizarì iterũ deberi sub conditione. Præterea baptismi liber lustrandus est, ut ex eo cognoscantur qui ab eo Parocho sint baptizati. Si verò de aliquibus dubitetur, an extra civitatem, ubi Parochus munus obiuit, degant; per Parochum sui oppidi, vel per cognatos monendi sunt. Si scandalum, seu perturbatio aliqua oriatur, non ideo ab his erit abstinendum; cum necesse sit, ut scandala veniant; & melius est cum illis, vel non baptizatos, vel de baptismo dubios ad vitam ingredi; quam sine illis gehennæ periculo exponi. De obligatione Parochi ad manifestationem huius casus, consule Singulare 26.

6 Ex prędictis inferes, idem omnino asserendum esse, cum Parochus, aut Obstetrix ex pluribus, quos baptizaverăt, aliquibus omnino sibi ignotis; aquam rosaceam, ex herbis expressam, aut non naturalem, seu dubiã materiam, aut formam applicuisse fateantur: omnes enim iterum baptizandi sub conditione sunt, exceptis ijs, quos certò sciret, rite baptizasse, post diligentem memoriæ excussionem. Similiter idem dicendum in ijs eventibus, quos non semel, sed sæpe accidisse colligitur ex nostro Ildephonso de Sandoval *lib. 3. instr. Æthiop. cap. 2. & 3.* Cum scilicet plures Æthiopes, ex S. Thomæ insula, vel alijs Angolæ, seu Guineæ portibus adveniẽtes, ipsa in navi, aliove in loco simul baptizantur, aqua vel non omnes abluente, quia omnibus simul, non cuilibet singillatim dispersa est; unde contingere potest, quod aliquorum capita non tingat, vel saltẽ non sufficienter: aliquorum solum capillos abluat: præcipué cum horum ita sint coacervati in magna ipsorum copia, ut ægrè aqua ad caput possit pervenire. Omnes igitur ij, exclusis illis, quos sufficienter ablutos esse in particulari certò sciatur; baptizari debent sub conditione; cum non constet, quibusnã sufficiens ablutio adhibita sit, & ita dubium sit prudens de omnibus.

7 Sic etiam iterum baptizandi sunt omnes pueri, qui, ut sæpius accidisse testatur Sandoval *cap. 6.* simul cũ matribus Æthiopibus, aut in earum ulnis accubantes, baptizati sunt, & ignoratur, aut dubitatur, an aqua abluerit matres solùm, vel etiam pueros; licèt inadvertentia sit in causa. Et in universum, cum tam de pueris, quàm de adultis Æthiopibus baptizatis, est aliquod prudens dubium, omnes sub conditione iterum sunt baptizandi, etiã si aliquos omnino ignotos generaliter, & in confuso rite baptizatos sciatur; cum hi assignari nequeant in particulari. Quod rectè probant Sandoval *sup. lib. 3. cap. 7.* & doctissimus

ssimus noster Didacus Ruiz de Montoya in instructione, quam pro baptizandis mancipijs, aut Æthiopibus ex varijs Provincijs, ad Hispaniam advenientibus, Archiepiscopo Hispalensi D. Petro de Castro & Quiñones obtulit. In his dubium non leve sæpe oriri expertus sum; an Æthiops baptizandus ad eum rationis usum pervenerit, ut dētur consensus, cognitioque baptismi ad illius valorem in eo requisita; vel si certò cognoscitur usu rationis tunc potiri, an cōsensum, & cognitionem prædictā habuerit. In quocumq; ergo ex his dubijs baptizandi sunt sub conditione præfati Ethiopes. Et utinam singulis annis, vel saltem tertio quoque à Prælatis hi inquirirētur, præsertim qui de novo advenissent, ut de eorum baptismis per viros doctos examina fierent; quod maximé necessarium existimo, præcipuè Hispali, Vlyssippone, ac alijs urbibus, & locis, ad quæ appellere solent.

SINGVLARE III.

Vtrùm omnes infantes, & adulti à Paganis, Judæis, Sarracenis, aut Hæreticis baptizati, iterum baptizandi sint sub conditione?

1 VALIDVM esse baptismū ab his collatum, dummodo verā materiam, & formam servent, intendātque facere id, quod facit Ecclesia, deffinitur ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi, & Eugenio IV. in Florentino, *decreto fidei*, á Tridētino *sess. 7. ca. n. 4. de Bapt.* & latissimè probatur à Sebastiano Episcopo Oxomēsi *ad q. 66 art. 9.* Bellarmino *lib. 1. de Bapt. c. 7.* Vazquez *q. 67. d. 147. cap. 1.* ac alijs: & oppositum sentire hæresim esse ait Zanardus *de Bapt. c. 4.*

2 Deinde Communis Theologorum sententia docet ab his baptizatos iterum baptizari non posse, etiam sub conditione, dummodo ex alio capite non constet, aut probabiliter dubitetur aliquid essentiale Baptismo ab his collato defuisse; sicut dicitur dubitari moraliter de Baptismo collato â fidelibus. Sic etiam hos non baptizandos iterum, statuitur in *cap. Romanus*, & *cap. A quodam*, *cap. si qui*, *cap. quamvis*, *cap. solet etiam*, *cap. ostenditur*, *c. hi de quibus de consecrat. dist.* 4. Idem *c. Arrianos causa. 1. quæst. 1.* ac alijs locis, & in Concilio Vvormaciensi *can.* 5. & Constantinopolitano 3. *can.* 95. Videantur Bellarminus, & Vazquez *sup.*

3 Nihilominus tenēdum omnino existimo, omnes infantes, & adultos à prædictis baptizatos, licet ex alio capite nō dubitetur de valore sui baptismi, iterū baptizari posse, & deberi, ex hoc præcisé, quod sint Pagani, aut Iudæi, Sarraceni, aut Hæretici, qui illis baptismum administrarunt. Probatur 1. Quia ut Baptismus validè administretur debet minister applicare materiam, & formam necessariam, ac habere intentionem baptizandi, seu faciendi id quod intendit Ecclesia, aut [quod idem est] ad quod fuit baptismus à Christo D. institutus: sed prudenter præsumi potest hos infideles in aliquo horum deficere: ergo ab his collatus iterari debet. Maior est certa, minor probatur, quia si Pagani, Iudæi, & Sarraceni sint, negāt, vel odio prosequūtur Baptismum, & Ecclesiam; illiusque sacramenta, aut illorum institutorē Christū verè non agnoscunt. Quomodo ergo, si prudentes simus, non sit præsumendum, aut debitam materiam, vel formam, non applicuisse; aut veram intentionem faciendi, quod Ecclesia facit, & Christus instituit non habuisse? Quomodo non verebimur prudēter, Baptismum sibi aut ignotum, aut quid fictitium existimatum infantibus rite contulisse?

4 Si Hæretici sint, vix ullus reperietur ex quocumque hæresum gremio, qui in aliquo ex essentialibus ad Baptismi valorem perniciosissimè non erret; iam enim necessitatem illius, effectum, & finem negant; iam sanguinem, ignem, lac: cervisiam, & vinum, ut Lutherus censuit, aliamve improportionatā materiam illi assignant: iam innumeras, omnesque invalidas formas inducunt, iam ministri intentionem tollunt, sic Khemnitius, Calvinus, & Lutherus. Circa Trinitatis unitatem, & personas, quarum fide, nomine, & expressione confertur Baptismus, plures hæretici enormiter erarunt, sicut & circa alia ipsius valori necessaria: ut videre licet apud Castrum *de hæres.* Paleotum *Elencho v. Baptis.* Enriq. *proœm. de Bapt.* Beirlinch. *theat. v. Bapt.* Zanardum *c. 7. de Bapt.* & Bellarminum *controv. de Bapt.* Ergo prudentissimè timeri, dubitari, & præsumi potest de his omnibus administrasse validè baptismata omnia, eaque sub conditione iteranda erunt.

5 Accedit experientia, qua compertum est aliquos hæreticos, ex Prædicantibus in Anglia præcipué, aqua rosacea uti, dum baptizant nobilium proles; aut etiam aspergere solas vestes, ne eis molesta sit aqua frigida corpus contingens: alios formam Baptismi ex sede concionatoria pronuntiare, iubētes pueros ab alijs aqua aspergi. Sic testatur noster Ægidius *ad q. 66. de Bapt. art. 9. dub. 1. n. 96.* Plures substantialem formæ sensum mutāt, ut Arriani, Zingluiani, Marcitæ Priscillianistæ,

tæ,& alij apud Beierlinch. & Zanardum *sup.* Cur igitur non iterabitur ab his collatus, ea sola causa, quod ab his collatus sit? De Denterio Episcopo Arriano baptizasse *in nomine Patris per Filium in Spiritu S.* testatur Nicephorus *lib.16.cap.35.* & Sigonius *de Occid. Imper. lib.16.cap.510.* Plures filios Longobardorum ab hæreticis baptizatos baptizari iterum fecit S.Gregorius, ut constat ex *l.1.regist.ep.17.* vide similia apud Berden *lib.7.cap.50. & 57.* & Bozium *de sign.l.5. cap. 2.* Egregiè sanè ad rem istam Concilium 1. Carthaginēse in responsione Cæcilij: *una fides,* inquit, *unum baptisma; non apud hæreticos, ubi spes nulla est, & fides falsa; ubi omnia per mendaciū aguntur: ubi exorcizat dæmoniacus, sacramentum interrogat, cuius os, & verba cancer emittunt: fidem dat infidelis, veniā peccatorum tribuit sceleratus, & in nomine Christi tangit Antichristus, benedixit à Deo maledictus, vitam pollicetur mortuus. Quam rem fugere, ac unū baptisma tenere, quod soli Ecclesiæ à Deo concessum est.*

6 Probatur 2. Quia adhoc, ut fidem faciamus alicui deponenti de Baptismo alterius, debet esse testis oculatus, de quo nulla suspicio possit esse perniciosi mendacij; & si talis nō est, potest iterari, ut ex Canonico iure, & communi Doctorum probavimus Singulari I. num. 4. & 5. ergo, ut fidem faciamus alicui asserenti, se ritè baptismum administrasse, nulla suspicio de illius administratione debet esse; sed hęc non abest ab infidelibus, & hæreticis in administratione Baptismi, quia aut negant hunc, aut execrātur, aut inutilem iudicant, aut perniciosè circa materiam, formam, & alia illi essentialia errant: ergo sufficiens fundamentum est, ut Baptismi omnes ab his collati sub conditione iterentur.

7 Confirmatur ex sententia Paludani *in 4. d.6.q.4.art. 1.concl.2.* Soti *d.3.q.un.art.9.* Navarri *c.27.n.246.* S. Antonini *3. p.tit. 14.cap. 13. §. 12.* Sylvestri *bapt.4,q.9.n.7.* Zambrani *de bapt. dub.5.n.2.* & aliorum asserentiū, quod licet sufficiat, ut credatur quis baptizatus, testimonium saltém unius vetulæ benè examinatæ, nō verò sufficere, si testis sit suspectus in fide, & religione; & eos, qui hunc tantūmodo testem de suo baptismo habuerint, rebaptizandos esse sub conditione: ergo nec sufficiet testimonium asserentis, se ritè baptizasse aliquem, cum baptizans non solum sit suspectus in fide, sed à fide alienus, illi inimicus, & baptismi execrator, ut sunt Pagani, Sarraceni, Hebræi, & plures Hæretici: ergo securi de valore sui baptismi esse nō possunt ab his baptizati, & rebaptizari debent sub conditione.

8 Probatur 3. ex sententia Vazquez *tom. 2. in 3. p. dub. 146.c.4.n.26.* Ochogaviæ *de bapt. q.11.n.8.* Hurtadi *disp.1.de Bapt.diff.12.* & aliorum asserentium, pueros expositos inter Saracenos, aut Iudæos, etiamsi testimonium afferant scriptum in charta, se baptizatos esse affirmans, adhuc baptizandos sub conditione; quia cum sit infidelium testimonium, fidem non facit, nec moralem certitudinem in rebus fidei, cuiusmodi est sacramentorū administratio: ergo nec fidem, nec certitudinem hanc faciet Iudæus, Sarracenus, Paganus, aut Hæreticus asseverātes, se ritè Baptismum alicui contulisse. Immo etiam si Catholicus testis oculatus esset de Baptismo ab his collato, aquam naturalem videret infundi, corpus sufficiētissimè ablui, verba formæ simul, & rectè proferri audiret; adhuc cū gravis suspicio esse posset de intentione baptizantis propter dicta; iterandus erit sub conditione, ut patebit ex dicendis Singulari 5. Propter has & similes rationes olim in Belgio, ut testatur noster Ægidius *sup. n. 69.* baptizabantur iterū omnes ab hæreticis baptizati.

9 Testimonia autem, quæ ex iure Canonico afferuntur, statuentia baptismos ā Paganis, Iudæis, Sarracenis, & Hæreticis collatos non esse iterandos, solūm conficiunt, quod ij validè possunt administrare hoc sacramē tum, illudque ab illis cū debita materia, forma, & intentione collatum, validum existere, ut ex ipsis testimonijs patet, ac ex definitione Florentini in decreto de Armenis cōstat, ubi dicitur: *Minister huius sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare: in causa autem necessitatis non solùm Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus, & mulier, immo, & Paganus, & hæreticus baptizare potest: dummodò formā servet Ecclesiæ, & facere intendat quod facit Ecclesia.* Idem in Tridentino *sess. 6.* Nos autem dicimus, probabiliter dubitari, & prudenter præsumi posse hos omnes, cum baptizant, in aliquo essentiali; vel ignorantes, vel errantes malitiosè deficere, & ita omnes ab his baptizatos, iterum baptizari debere sub conditione; ne forsan si ritè baptizati non sint, æternæ damnationis periculo se exponant.

10 Quod autem hoc dubium, aut suspicio sit sufficiens ad iterationem, infra iterum patebit, & propter hæc fortè Gregorius II. *epist. ad Bonifac. Episc.* ut refertur *cap. Quos à paganis de cons dist.4.* sic ait: *Quos à paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, ut denuo baptizes in nomine Trinitatis, mandamus.* Vbi notat Ægidius *q. 67. de bapt. n.1.* baptizare iussisse, quia non servatus ritus Ecclesiæ, & Vazquez *sup. c. 2.n.6.* quia defuit invocatio Trinitatis; et addit: *Et certè valde credibile est hunc, vel aliam deffe-*

deffectum in baptismo illo fuisse, ob quem si baptizati etiam essent ab infidelibus, iterum baptizari deberent. Idem dici, aut præsumi potest de quocumque baptismo ab infidelibus, & hæreticis collato; licet deff. ctus non certò constet; sicut in hoc certò non cõstare colligitur ex Doctoribus. Id circo sapienter Laurẽtius Beierlinch *Theat. verb. Bapt. §. de hæret.* ait: *Quia Heretici detrectant communicare in ritu sacramentorũ cum Catholicis, & nullo negotio reijciunt Ecclesia traditiones, ac rerum novitatem se ipsis ducibus usi sectantur, meritò illorum baptismus de nullitate suspectus haberi debet. Vnde Synodus Provincialis Mechlinensis in Belgio decrevit ab hæreticis baptizatos sub conditione saltem esse baptizandos.*

SINGVLARE IV.

An ita dubitari, aut præsumi possit de Baptismis collatis à Parocho, vel Obstetrice, ex Hebræorũ, aut Sarracenorum sanguine ortis, ut omnes iterari possint sub conditione?

1 INGVLARES eventus, qui ad meas pervenere aures, hãc iam diu mihi excitaverunt quæstionem. Audivi enim à fide dignis quendam Parochũ ex Hebræorum genere ortum, à sacræ fidei Quæsitoribus (nescio ob quæ indicia, aut causam) cõprehẽsum, torturæque suppositum, fassum esse, se per decennium, in quo Parochi munus obierat, numquam intentionẽ baptizandi habuisse.

2 Similiter cognovi vetulam quãdam morti proximam confessario propalasse, se dum per viginti annos obstetricis officium exerceret in quodam huius Hispalensis Archiepiscopatus oppido, circa nullũ infantem ex pluribus, quos ob necessitatis causam baptizaverat, baptizandi intentionem habuisse; immò baptismo oppositã semper conservasse. Inter illius oppidi incolas divulgata hæc est Obstetricis iam emortuæ confessio; ad hoc enim Confessarius illã adstrinxit, illiq; licentiam propalandi ipsa dedit, rebaptizatique sunt illi; qui aut ex memoria parentũ, aut cognatorum, nec non ex baptismi libris domi baptizati ab hac obstetrice reperti sunt. Ex quibus aliquos ego baptizare feci, & hodie plures extant, aliqui iam Sacerdotes, coniugati, aut Religiosi, qui sicut baptismi iterationẽ procurarunt, debuerunt iterum ordines recipere, inire matrimonia, & professionem facere, ut verè Sacerdotes, Religiosi, ac Ecclesiæ matrimonio cõiuncti forent. Hæc autem Obstetrix erat ex Sarracenorum sanguine: Morischam, seu Christianam novam Hispani vocant.

3 Item in quadam Lusitaniæ urbe tres gravissimi Ecclesiastici, alter Episcopi Vicari⁹, Decánus Capituli alter, & alius unius Ecclesiæ Parochus à sacro Inquisitionis Tribunali comprehensi, fassi sunt se numquàm baptizandi, consecrandi, & absolvendi intentionem habuisse; utpote ex Hebræorum sanguine orti. Similia confessus est alius, qui per duodecim annos Parochi munus exercuit, deprehensusque est, ex eo quod Hostiã cum elevaret in Missæ sacrifficio Christi D. effigiei caput, terram versus semper inclinaret. Sic à fide dignis audivi.

4 His, & similibus casibus suppositis; sit cõclusio: Quoties Parochus, vel Obstetrix (idẽ dicendum de alijs, sive Ecclesiasticis, sive sæcularibus, sive viris, sive fæminis) ex Hebræorum, aut Sarracenorum genere orti, depravatæ consuetudinis, aut vitæ, simulque de fidei puritate aliquomodo suspecti, reperiuntur; de Baptismo ab ipsis collato ita dubitari, aut præsumi potest, ut sub conditione repeti debeat. Hæc satis stabiliri, ac probari posset fundamentis antecedenti Singulari iactis, pro iteratione Baptismi à Iudæis, & Sarracenis administrati; cum enim hi ex genere, & sanguinis sui impulsu, seu naturali vi, Baptismum oderint, ac execrentur; hoc viperinum odium sanguine ipso in posteros effudisse præsumi non temeré potest. iuxta illud quod rectè ad Pharisæos, ex antiquis Hebræis maximo odio Prophetas persequentibus, ortos, Christus Dominus *Matth.* 23. dixit: *Testimonio estis vobismet ipsis, quia filij estis eorum, qui Prophetas occiderunt, & vos implete mensuram Patrum vestrorum, serpentes, genimina viperarum.* Vbi S. Thomas: *Filij estis eorum, quia habetis malitiam eorum.* S. Hyeronimus: *Sicut de viperis nascuntur viperæ, sic de homicidis Patribus vos nati estis homicidæ.* Origenes, Chrisostomus, & Anselmus, qui in id *Matt.* 23. *Amen dico vobis venient hæc omnia super generationem istam,* ait: *Non hos tantum præsentes dicit, sed omnẽ generationem præsentem, & futuram: quia omnes sunt una civitas diaboli, & unum corpus diaboli.*

5 Igitur quis sapiens, non censebit, sufficiẽs fundamentum esse ad dubitandum, vel saltém ad præsumendum, vel suspicandum de modo baptizandi, & præcipué de intentionẽ baptismo necessaria, in Parocho, vel Obstetrice ortis ex ijs, qui hoc sacramentum (sicut & alia) maximè abominati sunt: cum aliunde timoratæ vitæ, & puræ fidei testimonium, quod hanc suspicionem, aut timorem depellat, defficiat? Hic autem infectus sanguis ad maiorum suorũm vestigia sequenda in venis

nis fervens, & animum provocans [ut ipsi etiam in dignitate Episcopali constituti, & timoratâ conscientiâ præditi falsi sunt] morûq; dissolutio, aut Ecclesiæ Romanæ fidei nullus amor, ne odiû dicam, præsumptionê, suspicionemq; generant sufficiêtem ad iterandum sub conditione baptismum ab ipsis collatum: cum adhoc non solû coniectura, aut suspicio, sed vestigium etiam leve suspicionis sufficiat, ut doctissimi Theologi docet.

6 Horum unû, vel aliud testimonium proferam pro hac, & alijs huiusmodi assertionibus. Suarez *tom. 3. in 3. p. d. 22. sect. 2.* ait, iterum aliquem baptizandû esse sub conditione, *quando sunt apparentia indicia ad credendum hominem non esse baptizatû; & aliunde apparentes coniecturæ, quæ oppositum persuadeât, si coniecturæ verè efficiunt rem dubiam.* Reginaldus *l. 17. c. 7. n. 53.* ait, iterandû sub conditione baptismû, *quando sint aliqua indicia ad suspicandum aliquid de necessarijs baptismi esse omissum, aut eum, qui offertur, esse iam baptizatum; non tamen sufficientia ad ferendum absolutum iudicium.* Hurtado *disp. 1. de Bapt. diff. 12.* sic. *Quoties pro parte negativa sive facti, sive iuris est probabilis opinio, aut saltê est prudens, seu probabilis coniectura, aut suspicio: quamvis pro parte affirmativa sit prudens, seu probabilis opinio, seu indicium: tunc baptismus non est moraliter certus, & est prudens timor, ac proinde periculum manendi re ipsa absq; baptismo.* Et addit, quod ad non rebaptizandum, *nulla debet esse prudens coniectura, nec suspicio.* Quod in hoc casu non levis adesset, omnibus patet.

7 Confirmatur itidem hæc præsumptio, aut suspicio ex experientia, qua compertû est in aliquibus Regnis, & præcipuè in Valentiæ Regno, ut testatur Iacobus de Bleda *l. de expulsione Morischorum consec. 11.* Morischos, & Morischas, suos infantes non baptizare, nec baptizari permittere. *Unde*, inquit, *inhibentur Morischæ esse obstetrices, & adesse partibus aliarû Morischarum, obidque in omnibus eorû oppidis sunt obstetrices Christianæ designatæ, quæ quando vocâtur iam reperiunt Morischas peperisse: sed tamen hoc celant, illis applaudentes: & maiora celant; nâ Morischarum astu multi parvuli non baptizantur; & id circo unus plerumque parvulus ad deludêdos Parochos baptismo offertur, & loco aliorum recenter natorum baptizatur.* Hæc ille: cû antea dixisset, has omnes Morischas execrari baptismum, nullumq; suis infantibus præbere. Et licét Morischæ, obstetrices, aut ex hoc genere quilibet laic⁹, vir, aut femina, benè, quoad mores, apud omnes audirent, adhuc ab his baptizatos ob necessitatis causam, rebaptizari sub conditione iudicarem, propter genus, & rationes sequenti resolutione proponendas. Hinc ipse Bleda *sup.* & Enriquez *c. 31. n. 1. lit. I.* Filios harum Morischarû rebaptizandos semper sub côditione asserût.

8 Si verò Parochus, aut Sacerdos hoc sanguine infecti, præclarum semper fidei, & vitæ testimoniû præbuissent: tûc suspicio hæc evanescere videtur. Optarem autê nec hos in Parochos, aut Confessores eligi.

SINGULARE V.

V. Omnes infantes á parêtibus, cognatis, obstetricibus, vel ab alijs laicis, viris, aut feminis ob mortis periculum, aut aliam causam domi, vel alibi baptizati; baptizari iterum possint, & debeant sub côditione?

1 PLURIUM Doctorum sententia, & Parochorum praxis, hos absolutè, & sine distinctione baptizari non posse, etiam sub conditione, docent. Sic Sotus *in 4. dist. 3. q. unica.* Victoria *q. 36.* Alfonsus de Castro *l. 1. c. 7. de leg. pœnali.* Zerola *verb. irregularitas. §. 12.* Alij asserunt examinandos esse eos, qui baptizarunt: utrum legitima materia, & forma usi sint, intentionem habuerint, ac sufficientem corporis partem abluerint: & si rite fecisse reperiantur, cæremonias tantûmodò supplendas esse; si verò deprehendatur saltem rationale dubiû, an aliquid essentiale baptismo defuerit, tunc sub ditione repetendum esse baptismum. Sic statuitur in Catechismo Romano *p. 2. c. 2. §. 43.* in decretis Provinciæ Mediol. *tit. 25. de Bap. c. 31.* in Synod. Granat. ann. 1572. *tit. de Bap. n. 4.* & in alijs, doceturq; à Soto *in 4. dist. 3. q. un. ar. 9.* Ægidio *q. 66. ar. 9. dub. 1. n. 94.* Suar. *dis. 31. sect. 6.* Navarro *c. 27. n. 426.* Laiman *l. 5. c. 5. n. 3.* Merchantio *candelabro sacram. trac. 2. de bapt. c. 2. q. 4.*

2 Ego censerem, omnes ferè infantes, ob mortis periculum præcipuè, domi à parentibus, cognatis, obstetricibus, alijsve laicis viris, aut feminis baptizatos, cômuniter iterû baptizandos esse sub conditione. Probo. 1. auctoritate Pastoralis Melchinensis, quod sic habet: *Si re diligenter requisita dubium fuerit, utrum puer sit baptizatus; vel si sit baptizatus ab obstetrice, sub conditione baptizetur.* Et iterum: *Conditionalis baptizatio facienda est circa infantes, qui ab obstetricibus baptizati esse referuntur.* Idê statuitur in Synodo Iprensi sub Martino Rythovio *tit. 12. cap. 5.* Sic testatur Sylvius hanc sententiam sequens *in 3. p. S. Thom. quæst. 66. art. 9. dub. 2. Et si qui baptizatum*, inquit, *domi ab Obstetrice, postea sub conditione baptizat, non fit regularis; quæritur tamen an*

an peccet, verius arbitramur non peccare; quia semper licet ea forma conditionata uti, quando est dubium de baptismo ritè collato: Quando autem Obstetrices domi baptizarunt, semper est eiusmodi dubium, ne vel subito necessitatis casu turbatæ aliter quam referant, dixerint. Hæc vir doctissimus professor Theologiæ in Academia Duerena. Idem docet Molanus ab ipso citatus, *tract. 4. suæ pract. c. 3.* dicens: *Et si Obstetrices asserant se baptizasse infantem, potest tamen cum in templũ defertur sub usitata conditione baptizari.*

3 Si igitur, iterũ baptizari possunt sub conditione omnes infantes baptizati ab obstetricibus, quæ examinatæ, & instructæ esse debent de modo baptizandi, ut decernitur in techismo Romano *p. 2 §.4.c.2.* & in omniũ Diœcesum Synodis, ac docetur à Soto, & Ægidio *sup.* Suario *disp. 31. sect. 6.* & alijs cõmuniter (immo & teneri sub mortali rectũ baptizandi ordinem scire asserunt Vivaldus *de minist bapt. n. 9.* Paludanus *in 4. dist. 5. q. 2.* S. Antoninus *3. p. c. 13. §. 4.* Rodriguez, *sum. c. 27.* Sà *verb. Bapt. n. 12.* Enriquez *c. 29.* Granado *tr. de Bapt. d. 1. u. 7.* Navarrus *c. 22. n. 6.* & alij) à fortiori baptizandi iterum erunt infantes baptizati à parẽtibus, cognatis, alijsve feminis, & viris laicis, qui non ita instructi sunt de baptizandi modo, & baptismi formæ: nec ullam in huius sacramẽti administratione experientiã habent, ut habent obstetrices? & sic Bartolus *in l. si quis, C. Ne Bapt. reiteret,* ait; *Bonum consilium esse baptizare puerum sub conditione, qui baptizatus est domi propter periculum mortis.*

4 Probatur 1. quia prudenter de omnibus fere baptismis ab huiusmodi personis in casu necessitatis collatis, dubitare, aut suspicari possumus; validè ne ministrentur; quia parentes, cognati, familiares, & alij partui adstantes, videntes periculum mortis, aut infantis, aut parturientis; huiusve etiam vehemẽtissimos dolores, & clamores, in non levem turbationem incidunt, quam augent famularum strepitus, medicamentorum cura, & solicitudo, consanguineorũ dolor, & sæpius lachrymæ, suspiria, aliæq; fœminarum acclamationes, ac alia huiuscemodi, quæ magnã attentionem impediunt in collatione baptismi necessariò adhibendam, ut rectè forma proferatur, & materia applicetur. Hinc sapienter Sylvius *supra: Vt,* inquit, *parvulorum saluti consulatur, securius est, eos tametsi ob obstetricibus domi baptizatos, postea baptizare sub conditione; nec potest in iterationis crimẽ venire. quod factum esse omnino nescitur, ut ait S. Leo Pap. ep. 37.*

5 Probatur 2. ex ignorantia, qua communiter præsumitur huiusmodi laicos, viros, vel feminas laborare circa essentialia baptismi, aut baptizandi modum. In quodam Veneti dominij oppido testatus est Parochus Paulo Comitolo, ut ipse refert *l. 1. resp. c. 1. n. 7.* quod in sua parœcia inter cẽtum vix unũ reperierit, qui baptizandi peritus esset; in quo casu ipse Comitolus censuit, omnes illius oppidi expositos infantes, etiam cum chirographo de suo baptismo testãte, rebaptizandos fore sub conditione. Victoria *q. 36. de Bapt.* narrat, se presente adductum fuisse puerum ad baptisterium, alijs baptizatum esse asserentibus, alijs negantibus, quẽ Parochus sub cõditione baptizavit. Civitate Xerecij in nostra Bætica, reperta est quædam obstetrix, etiam ex approbatis, quæ longo tempore sic baptizavit: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & gratiæ Spiritus S.* Quæ res delata ad Archiepiscopũ D. Petrũ de Castro & Quiñones, omnes ab hac baptizatos iterũ baptizari iussit; illaque officio privata fuit. Sic testatus P. Ioãnes Muñoz Provincialis olim huius nostræ Provinciæ.

6 Plures baptismos ab huiusmodi laicis collatos invalidos fuisse ex illorũ ignorãtia, experientia item, compertum est, cum interdũ materia usi fuerint inepta, v. g. aqua rosacea, aut ex herbis odoriferis expressa, formaque similiter non debita, dicentes: *Baptizo te in nomine Spiritus S. & Beatissimæ Virginis,* vel *in nomine Angelorum, & sanctissimæ Trinitatis,* vel *Pater noster,* vel *Ave Maria,* cum aquæ infusione recitantes, vel *ego te offero sanctissimæ Trinitati,* & his similia. S. Bernard⁹ *ep. 34. ad Henric.* narrat quendam laicum suo tempore ex imperitia plurimos baptizasse, *in nomine Dei, & sanctæ, ac vivificæ Crucis.* Et S. Vincentius refert *conc. 2. dominica 3. quadragesimę*; quod cum Theologus quidã eximiã concionem habuisset, accedens quædam vetula manus ei exosculata es dicens: *Benedicta sit dies, in qua vos baptizavi in nomine S. Trinitatis, B. Mariæ Virginis, & omnium Angelorum.* Itaque se non baptizatum cognoscens, denuo baptizari curavit. Quid simile accidisse cuidam Sacerdoti Societatis nostræ in hac Bætica Provincia, & Marchionis de Priego filio à fide dignis audivi: & alios similes casus referre poteram, ex quibus horum laicorum ignorantiæ, & errores plures in hac materia apparerẽt, qui præcipuè reperti sunt in feminis, utpote quæ partibus præsertim adstant, nascentesque, aut recenter natos pueros statim baptizant, timentes ne sine baptismo illico pereant, periculumque mortis sæpius excogitantes, cum nullum est.

7 Ob hanc forsatis causam, & mulierum ignorantiam in baptismo conferendo, severe ipsis illius administrationem interdixit Clemens

mens Romanus *l. 3. Const. c. 9.* dixit: *De mulieribus verò baptizantibus scitote, quæ hoc tentant, non mediocre periculum eas incurrere; quamobrem non hoc consilium damus: periculosum enim est, immo verò præter legem, & imperium.* Vbi S. Pontifex nō damnat, ut invalidum baptismũ á femina administratum sub legitima materia, & intentione: validum enim esse definitur ab Vrbano II. *epist. ad Episc. Brixiens.* & refertur *36. q. 3.* nec ut illicitum in casu necessitatis: tunc enim licitum esse statuitur à iure *c. Mulier. de cons. dist. 4.* & à Theologis defenditur *in 4. dist. 6.* sed periculosum esse dicit, ob dubium, credo, quod de suo valore oriri potest, ex ignorantia mulieris illum conferentis. Vnde rectè Sylvius *sup.* de baptismis ab Obstetricibus collatis ait: *Experientia notum est multas in materia, vel forma errare; interdum verò per malitiam, quia sunt sortilegæ, vel ob aliud.* Ob illud periculum, & hanc experientiam sapienter decretum est in Provincia Mediolanensi, ut ex eius decretis *tit. de bapt. c. 30.* constat, quod Obstetrix, quæ probata esse iubetur, *cum baptizat curet quoad fieri potest, ut duæ saltem mulieres, ac mater præsertim, si potest, testes præsentes adsint; quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant.*

8 His, alijsque allatis præcedentibus Singularibus consonat Synod. Granatensis, celebrata anno 157[illegible]. sub sapientissimo Archiepisc. D. Pedro Guerrero, qui Tridentinæ Synodo ad fuit, hancque post illam celebravit. Sic *tit. de bapt. n. 4.* habet: *Si aconteciere, que por absencia del Cura, o de otro Sacerdote, alguna persona rustica, idiota, o maliciosa, de quien con alguna probabilidad se pueda presumir, que nō guardò la forma devida, o no tuvo la intencion, que la S. Iglesia tiene, baptizare en casa algũ infante, o adulto, mandamos al Cura, que informado desto de los que se hallaron presentes al baptismo, si uviere duda probable, le torne a echar agua, diziendo estas palabras: Si non es baptizatus,* &c.

9 Dixi in cōclusione 1. *omnes ferè,* & nō omnes generaliter; quia potest esse Obstetrix ita bené instructa, & diu experta in administratione baptismi, & his necessitatis, aut periculi casibus ita assuefacta, ut nulla præsumptio, vel suspicio haberi possit de baptismo rectè collato, aut de turbatione aliqua ipsi⁹. Quod de parentibus, cognatis, & alijs laicis difficilliũ præsumitur; cùm hi, neq; ita instructi, neque assuefacti, nec experti sint in huiusmodi casibus, ut turbatione aliqua præpeditis de recta baptismi administratione timere, aut suspicari prudenter nō valeamus. Dixi 2. *si laicis viris, aut feminis;* quia si Parochus, aut alius Sacerdos expertus, aut sapiens domi ob necessitatē baptizaret infantem, rebaptizandus hic non foret, cum sciētia, & experientia horum, nullum prudenti suspicioni, aut probabili dubio locum rei inquere videantur; ni aliqua specialis circumstantia occurrisset in baptismo, quæ his tunc attentionē subripuisse, turbationemq; ingesisse præsumeretur. Idē dicendũ, si baptizās, & si laic⁹, seu secularis, esset verò vir sapiēs, & in baptismi administratione expertus.

10 Sed obijces. 1. Sotum *supra,* & alios acriter reprehentes Parochos, infantes ab obstetricibus ob necessitatem baptizatos, iterum sub conditione baptizantes. R. 1. Hos DD. solùm reprehendere eos, qui universim, & indiscriminatim omnes domi baptizatos, à quocumque baptizati sint, rebaptizant: quod quidem dignissimum reprehensione existimo iuxta limitationem positam. R. 2. Hanc reprehensionē intelligi, si interim moralis certitudo adsit, legitimè infantes domi baptizatos fuisse, ut explicāt Layman *l. 5. trac. 2. c. 5. n. 3.* Suarez *disp. 31. sect. 6.* & Zambranus *de bapt. c. 1 dub. 1.* At frequenter, non adesse hanc certitudinem, sed aliquale dubiũ, præsumptionemque sufficiētem allatæ rationes satis probant.

11 Obijcies 2. Sufficienter abscinditur quælibet præsumptio, aut suspicio de nullitate baptismi ab his collati, si Obstetrices, vel aliæ personæ domi infantem baptizantes diligenter examinētur de illo: quomodo formam protulerint; qua aqua, & quam corporis partem abluerint; an simul cum aquæ infusione verba pronunciarint, intentionēque necessariam habuerint; & si de his omnibus sufficiētem reddiderint rationem, baptizari sub cōditione infantes illicitum erit: cum iam certitudo moralis de baptismi valore ex hoc examine habeatur.

12 R. 1. Hæc omnia locum habere in Obstetrice, Sacerdote, vel laico, in quibus propter scientiam, & experientiam nulla esset suspicio turbationis in huiusmodi eventibus: nō verò in alijs, de quibus prudenter timere, aut suspicari possumus, eos tũc turbatos propter causas supra relatas; cũ non ita sapientes, & instructi sint, in formæ verbis, vel alijs ad baptismi valorem necessarijs. Licet enim postea animo sedato, & maxima cura, ac attentione, aut reflexione, nulla turbationis causa occurrente, rectè respondeant, & rationem reddant, quæ satisfaciat, adhuc certũ non est, se ita baptizasse tunc; cũ plura evenire poterant attentionem turbantia: sæpius enim cōtigit aliquos notitia, quam omnino habent, nō rectè uti, aut interrogationibus, quas omnino callent, sapienter nō satisfacere propter turbationem ex præsentia graviũ

vitiorum, alijsve de causis ortam: & tamen postea de his interrogati, rectam de usu, & interrogationibus rationē reddunt; & mirātur se ita in precedenti occasione fecisse aut respondisse. Tum, quia forsan obstetrix vel quivis alius formam debitā non protulisse cognoscet, aut recordabitur; & ne dedecus subeat, officium amittat, aut severè puniatur, baptismi defectum celāt. Hinc sapienter Sylvius *sup.* ait: *Quando autem obstetrices domi baptizarunt, semper est eiusmodi dubium* (de baptismo scilicet rite collato) *ne vel subito necessitatis casu turbata aliter, quam fecerant, dixerint, aut semel, & iterum deprehensæ quod benè baptizarint, deinceps malitiosè errēt; ac nihilominus asserant, se more solito baptizasse*.

13 Mirè his omnibus consonat Ægidius *q. 66. art. 9. n. 95.* dicens: *Nota tamen primo in quibusdam Episcopatibus in libris Ritualibus, Pastoribus praescribi, ut baptizatos in necessitate ab obstetricibus vulgo rebaptizent. Prælati autem interrogati, cur hoc statuant, respondent: se hoc facere, quia sæpe deprehendant obstetrices non satis firmiter, & certò callere rationem baptizandi; aut etiam si dum examinantur, benè respondeant, & videantur eam callere, tamen dum urget tale periculum prolis facilè turbari, ita ut postea vix sciant, an legitimè baptizarint. Atq; ita semper aliquod subesse periculum, quod in re tanta maximi faciendum est, & sufficiens videtur causa, ut possit proles sub conditione rebaptizari.* Hęc ille, cui novissimé adhæret Leander de sanctis. Sacram. *tom. 1. tr. 2. d. 3. q. 54.* quem post hæc scripta perlegi.

SINGVLARE VI.

V. Parochi teneātur sub mortali diligenter inquirere de valore Baptismi eorum, qui domi ab obstetricibus, vel ab alijs baptizati, ad Ecclesiam deferuntur?

1 AXIMA sané reprehēsione dignos hac in re invenio plures Parochos, qui solùm interrogāntes; an puer iam baptizatus sit domi, nullumque examen de illius baptismo facientes: [illegible] uis, quomodo, quibus verbis, qua aqua illum contulerit; baptizare desinunt infantē, ommissáq; cæremonias tantùmodò supplēt. In quo peccatum mortale abnui ijs cōmitti aliunde sufficientem haberent notitiam de baptismi valore, nullo modo ambigo: sicut etiam peccare lethaliter; si diligenter non inquirant de baptismi valore, quando aliquod illius dubium est, aut esse potest, docent Zambranus *de bapt, dub. 1. cap. 1. n. 10.* Grafis *de iregul. lib. 4. cap. 26, n. 60. & 61.* Rodriguez, *tomo. 1. sum. cap. 25. n. 5.* qui ait, debere semper inquirere de eorum baptismo, qui in domo baptizantur. Idem docet Barbosa, *de officio Paroch. cap. 18. n. 37.* ac Victoria, *de bapt. q. 36.* et omnes hi asserunt, hanc inquisitionem faciendam, cum obstetrices baptizant.

2 Probatur hoc ex Canonico iure. *Cap. Placuit. Cap. Si nulla. Cap. Parvulos. Cap. Cum itaque de consecrat. dist. 4.* ubi præcipitur diligens inquisitio de baptismi valore, cum de illo dubium est. Hoc verò non leve existere; an ij, qui domi baptizantur, ritè baptizati sint, dū non constat de baptizante, & modo baptizandi, nemo dubitabit; ac probatum iā est: & Doctores omnes, Ægid. Sotus, Suarius, Navarrus, & Laiman *sup. Sing.* 5 & alij cū S. Thoma *3. p. q. 66.* docent, examinari deberi huiusmodi baptismos. Sic etiam decernitur in Catechismo Romano *p. 2. cap. 2. §. 43.* in Sinodo Granatensi anno 1572. celebrata. *tit. de bapt. n. 4.* & in decretis provinciæ Mediolanensis. *tit de bapt. 25. cap. 31. ibi; Parochus verò, cum perquiret ex decreto nostro, an infans baptizatus sit, diligenter obstetricē, & testes, etiam de verbis prolatis, interroget, ut sic constet, an baptismi forma recte adhibita sit, an verò secus; quam obrem oporteat infantē à se baptizari.* Cū ergo hæc decreta sint in materia gravi, obligant sub mortali Parochos, ad quos hęc cura pertinet.

3 Probatur ratione: quia res magni momenti hæc est; si enim sine hac diligenti inquisitione absolutè baptizat Parochus, maximam irrogat iniuriam sacramento; cum periculo se exponat illius materiam, & formam irritā faciendi: ac in irregularitatē incurrendi iure Canonico. *Cap. eos quos, de consecrat. dist. 4. Cap. secundo. extra. de Apostatis.* statutam. Præterea se exponit periculo gravissimum committendi peccatum, quod à Concilio Toletano. III. *Sacrilegum opus*: à Leone. I. *ep. 35. ad Episc. Rave. inexpiabile facinus* nominatur. Itē se exponit periculo excommunicationis in Toletano. III. & Lateranensi sub Innocentio III. *cap. 4.* latæ; immo & se subijcit capitis pænæ impositæ iure civili. *l. 2. C. ne sanct. Baptisma iteretur;* adversus rębaptizātes stabilitę.

4 Præterea, si Parochus non baptizat eum, qui domi baptizatus dicitur, æternæ damnationis periculo exponit infantem, qui forté baptizatus ritè non est: cum saltem sine baptismo in re suscepto salvari non valeat ante rationis usum: & post illum iam adultus alia sacramenta validé suscipere sine illo, & iustificari sine contritione, & voto baptismi nō possit. Ergo cum Parochus obligatus sit, etiā ex iustitia, ad rectam sacramentorum administrationem, sub gravi culpa tenebitur præstare

tare omnem diligentiã necessariã, ut baptismus, qui magis necessarius est, quã reliqua sacramenta, ritè administretur, nullumque de ipsius valore extet dubium. Sicut extaret in his, qui à laicis domi baptizantur, si non fiat de illo dicta diligens inquisitio, ut resolutione antecedenti probavi.

SINGVLARE VII.

Qualis, & quãta debeat esse Parochi inquisitio de baptismo eorum, qui domi iam baptizati, ad Ecclesiam deferuntur?

1 IN EVENTV hoc, & alijs, in quibus dubitatur de baptismi valore: ad illum investigandum, antequam iteretur sub conditione censeo primum cum Soto: *in 4. dist. 3. q. unica. art. 9.* Reginaldo *l. 27. c. 7. n. 14.* & alijs, non esse opus diligẽtia exacta metaphysicè, aut physicè: sed sufficere præstare moralem, & prudentem: eam scilicet, quæ à viris prudentibus, & timoratis exhiberi solet in casu gravi, aut in re magni momenti: sicut à Tridentino diligens inquisitio requiritur ad excutiendam conscientiam, ut peccatorum mortalium quis recordetur ad ea confitenda, ut dicitur, *sess. 14. cap. 5.* ibi: *Postquã diligenter se excusserit. & can. 7. Peccata mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habetur.* ubi DD. Navarrus, Valentia, Sotus, Vazquez, Zerola, Suarez, Enriquez, Reginaldus, Nugnus, Sayrus, & alij apud Bonacinam *de pænit. q. 5. sec. 2. p. 2. n. 2.* eam diligẽtiam, seu inquisitionem adhibendã aiũt, quæ in negotio arduo á prudẽtibus adhiberetur.

2 Deinde addo, adhuc requiri maiorẽ diligentiã in baptismo investigando, quã in cõscientia excutienda: (præcipué si is non iterandus esset) ob maiorem illius necessitatẽ, quam integritatis in confessione servandæ: maximè cùm ad hanc paulò maior, quam mediocris diligentia in indagandis peccatis sufficiat: quin sufficiẽtem fecisse iudicaretur qui omitteret molestiorem, etiã si alia occurrerent peccata eiusdem speciei cum ijs, quæ tunc in mentem venerant: ut Navarrus, Reginaldus & alij DD. supra citati apud Bonacinam *n. 3.* docent. Nec qui fragili memoria laboraret teneretur ea scribere, vel statim, ac committit, confiteri, etiamsi prævideat fore, ut eorum obliviscatur. Sic Enriquez, Conich, Reginald. Pesantius, Vazquez, Valẽtia, Suarez, Zerola, & alij apud Bonacinam *n. 4.*

3 Igitur, licèt iuxta dicta, ad excutiẽdã cõscientiam non sit necessaria omnis diligentia moraliter possibilis: nihilominus ad cognoscendũ valorem baptismi tanta requiritur, quãta possibilis est moraliter: nam cum hîc maioris momẽti, & necessitatis negotiũ agatur in ordine ad salutem consequẽdam, potiori titulo erit omnino necessaria omnis diligentia moraliter possibilis: eo modo, quo à Doctoribus, apud Thomam Sanchez, *to. 1. sum. lib. 2. cap. 10.* exposcitur hæc ad deponendam conscientiam dubiã de peccato gravi, vel vincendum dubium de aliquo debito. Immo maiorem etiam ego exhibendam iudicarem ad non iterandum baptismum dubium, quam quæ adhibenda est in inquirenda morte unius ex cõiugibus, ut alter possit nubere, vel si nupsit cohabitare cum coniũge. De qua diligentia, seu certitudine agunt Thomas Sanchez, Ponce, Vera-Cruz, & alij, cum de impedimento ligaminis.

4 De Baptismi porro inquisitione, sic Leo Papa *epis. ad Episc. Raven.* ut refertur. *Cap. Cum itaque, de consecrat. dist. 4. Quoties talis persona inciderit* [de cuius scilicet baptismo dubitetur] *solicita primùm examinatione discutite, & lõgo tempore (nisi fortè supremus finis immineat) indagate, ut nemo penitus sit, qui testimonio suo iuvare possit ignorantiam nescientis.* De omnibus veró baptismis domi á laicis administratis prudẽs dubium ocurrere probavimus *Singula. 5.* Excusabitur veró ab huiusmodi exactiori inquisitione & examine Parochus, si sciat infantem domi baptizatũ esse ab obstetrice, sacerdote, vel laico, de quibus nullo modo dubitet ritè baptizasse: tum ob horum scientiam, & experiẽtiam sibi notam, tum ob illorum examen sæpius factum.

5 Eandem dictę exactissimæ diligentiæ necessitatem probo: nam semper, *Malo certiori occurrendum esse*, asserũt Doctores, & habetur. *Cap. iuvenis, de spons. Cap. si quis autem. de pænit.* certius, & maius malum est, non iterum baptizare in dubio, cum à baptismo salus æterna dependeat: quam irreverentia sacramenti iterati, & hæc conditione, ac dubio qualicũq; excusatur, & culpa vacat, ac pæna utroq; iure sancita libera est: ergo, &c. Hoc rectè docet Vazquez *to. 2. in 3. p. disp. 136. c. 3. & disp. 146. c. 4. n. 31. Periculũ,* ait, *repetendi baptismum, quod videtur esse contra Religionem, minorem obligationẽ inducere, ut à repetitione abstineamus; quam periculum salutis proximi, ut ei iterum concedamus: & ita maior ratio habenda est huius utilitatis proximi, quam religionis debita sacramẽto; cum in remedium illius, ut finem, omnia sacramenta, ut media instituta sint.* Sic ille, etiam lòquẽs de repetitione absoluta baptismi. Quid diceret ubi repetitioni conditio additur, cum per hanc nulla iniuria irrogetur sacramento, dũ absit contemptus, & quæcumq; pruden-

prudēs præsumptio sit nullitatis bapismi, & ita ad iterationem negandā maxima (quæ moraliter sit possibilis) exhibenda est inquisitio, & procuranda est certitudo: non veró tanta diligētia requiritur, cum agitur de cōcedendo baptismo.

6 Hinc recté noster Didacus Ruiz de Montoia in relata instructione pro baptismo Æthiopū, & mācipiorum ex Guinæa, Angola, & alijs provincijs adveniētium, sic ait. *n.* 15. *Si el examinador no pudiere aberiguar cosa cierta, y quedare con alguna duda probable, aunque le parezca ser mas probable, que està baptizado, deve ser baptizado sub conditione.* & n. 16. *Advierta el examinador, que dexar de baptizar al que verdaderamente no està baptizado, es de mayor peligro, que baptizar sub conditione al que esta ya verdaderamēte baptizado. Y por tāto, para determinar q̄ no se baptize no basta el parecer de un examinador, sino sea menester, que otro vea si le parece lo mismo: si concordaren ambos en que està validamente baptizado, no se baptize, pero si descordaren, sigase el pareçer del que dize se baptize sub conditione.* Hæc ille.

7 Animadvertat tandem Parochus, quod si invenerit obstetric⁹, aut laicum ignarum linguæ latinæ, qui formā latiné in baptismo ab illo ob necessitatem collato protulerit: prudenter suspicari poterit eam non rectè prolatam, invalidèque baptizatū esse infantem. Vnde recte monēt Sāctus Antoninus. 3. *p. tit.* 14. *c.* 13. §. 4. Toletus *lib.* 2. *cap.* 19. Sà *bap.* *n.* 12 Suarez. *d.* 12 *sect.* 2. & alij. quod quando baptizat aliquis idiota, dicat formam vulgari sermone, quia latino se exponit periculo errāndi.

SINGVLARE. VIII.

Cum quædam Nobilis femina crebris, vehementibusque scrupulis diu de sui baptismi valore hæsitaret, licet levissimo dubij, aut suspicionis fundamento: quæsitum est, an baptizari iterum posset sub conditione?

1 HIc casus ad me olim pervenit Hispali, & diligētem inquisitionem de baptismi tēpore, loco, ac ministro faciens, nullum inveni fundamentum, unde suspicari, nec dum dubitari posse videretur de ipsius valore: cum á Parentibus Christianis, & inter Christianos hæc femina orta, à Parocho in Ecclesia fuerat baptizata, ut ex baptismi libro constabat. Nihilominus crebri, vehementesq; stimuli longissimo temporis intervallo, quinque scilicet, ut sex annis feminā pupugerunt: quæ licet timoratæ cōscientię, minimé in alijs rebus se scrupulose gerebat, in hac mœrore pene cōficiebatur, anxietatibus cruciabatur: nec oratione, aut frequēti penitētiæ, & Eucharistię perceptione nec cōsilio, & dictis sapientium sæpius repetitis, quod est præcipium remedium contra scrupulos, ut docent Florentius. *1. to. sum. tit.* 3. 3. *cap.* 10. §. 10. Gerson. 3. *p. de remed. contra scrup.* *Alphab. lit. Q.* Cordova. *q.* 13. *init.* & alij, qui efscere poterat: immò semper existimabat ac audacter asserebat, se rité baptizatā non esse.

2 Viros Doctos hac de re consului, omnes ferè baptismi iterationem, etiam conditionalem in hoc casu denegandam docebant; unus concedendam cum formidine consuluit, huius consilio, qui apud me doctissimus semper, & meritò existimat⁹, baptismus sub conditione iteratus est, & statim pacatus est feminæ animus, factaque est tranquillitas magna. Idem accidit cuidam nostræ societatis fratri, qui ex consilio virorum sapientiū simili dubio, & scrupulis agitatus, baptismū cōditionaliter recepit. Sic ipse, qui adhuc vivit, mihi narravit.

3 Huius resolutionis fundamentum censeo esse quod scilicet hi crebri, vehementesque scrupuli, anxietates, mœrores, cruciatus, post tot remedia, & consilia sapientium non sedati, generare videbantur aliqualed ubium, aut suspicionem de primi baptismi valore, & hanc sufficientem ad conditionalē ipsius iterationem: aut anxiæ dubitationes feminæ meritò existimari poterant Spiritus S. inspirationes: nam iuxta Augustinū. *Ep. ad quēdam Comitē; Spiritus S. sanctum opus semper inspirat, ut cogitemus: compellit nos, ut faciamus suadet, ut ipsum diligamus; confirmat, ut teneamus; custodit ut non perdamus.* Nec dæmonis instigatio, sive tentatio esse potuit, quod femina mœrore cōficeretur, maximūque bellum in spiritualib⁹ pateretur pro suscipiēdo baptismate, quod dæmoni adeò exosum est, ac aliunde cognoscit necessarium ad salutem, adversus quam ipse semper armatur. Longum præterea intervallū temporis idem suadet, ut rectè Hieronimus *in Marcum: Spiritus virtutis instigationes fortiter recondit: Spiritus scientia oblibionem lubricam diu se ingerere non finit.*

4 Fundamentum secundum est, quia in casibus occurrentibus, dum peccatum non interveniat, semper inclinandum est in favorem animarum, & præcipue in ijs; quæ ad baptismum conducunt, utpote ad salutem ita necessariū. Sic in præsenti inter alios plures docent Vazquez. *tom.* 4. *in* 3. *p. q.* 66. *d.* 22. *sect.* 2. Suarez *hic art.* 9. *disp.* 22. Zambranus *du.* 1. *de bap. cap.* 1. *n.* 10. & Laiman *lib.* 5 *trat.* 2. *c.* 4 ergo in hoc inclinandum fuit, non solum propter

propter iteratiónem baptismi, ex cuius valore ita efficacia, & substātia aliorum sacramētorum, & gratia illis annexa, immo, & æterna salus pendēt, sed etiam propter internam consolationem, ac quietem animæ huius feminæ; nimis enim durum videtur, illam omnino, & absque ullo remedio, cum iam omnia alia tēta sint, in his vehementibus, & crebris scrupulis, angustijs, anxietatib⁹, cruciatibus, spiritualibusque desolationibus integro vitæ spatio relinquere, ut relinqueretur re ipsa, si baptismus conditionalis illi non conferatur, in cuius collatione, nec pœnam, nec culpam aliquam intervenire ex sequentibus apparebit.

5 Fundamentum tertium est: Quia si denegari huic poterat, aut debebat baptismus, maximé quia rebaptizans iniuriam faceret sacramento, exponens se periculo bis scienter cōferendi illud, & incideret in irregularitatem, committeretque lethale peccatum; sed nihil horum fuit verendum, cum debita intentio, & cōditio posita omne periculum iterationis excludat, & irregularitas à iure statuta sit contra rebaptizantē, & rebaptizatum absoluté, non contra eum, qui iterum baptizat sub conditione, etiam si scienter, & absque causa faciat, eo quod non hic, sed ille absoluté, & propriè baptizet, & imitetur rebaptizando hæreticos, sine conditione rebaptizantes: ergo, &c. Maior est certa, minorem docent cōmuniter Doctores, Sotus *dis. 3. art.* 4. Enriquez. *cap. 31. de baptismo. n.* 1. Valentia *disp. 1. q. 3. punc.* 4. Navarrus *cap. 27. n. 246.* Ioānes Valerius *diferent. utriusque fori ver. irregul. diff. 2. n.* 1. Avila *de cens. cap.* 7. *disp. 7. dub.* 3. Toletus *lib. 1. ca. 65 n.* 5. Nugnus 2. *p. q. 66. art. 9. n.* 18. & 19. Fernandez *exam. p. 2. ca. 10. §. 11. n.* 1. Yribarna 4. *sent. to. 1. dist. 6. q. 8. disp. 24. sect.* 2. Sylvius 3. *p. q. 66. ar.* 9. Bartolomæus ab Angelis *exam. dialog.* 2. §. 129. Gaspar Hurtado *de irregularit. disp.* 11. *diffic.* 1. Tannerus. 3. *p. disp.* 4. *q. 2. dub. 4. n.* 120. Possevinus *de off. Cur. ca. 16. n.* 18. Homebonus *consult. volum.* 1. *p.* 4. *resp.* 153. Leander à sacram. *tr. 2. d. 6. q. 9.* & alij contra D D. oppositū immeritò asserentes, Victoriam *cap.* 36. Sayrum *de cens. lib. 7. cap. 8. n.* 36 Fernandez de Heredia *de bap. p. 4. dub. 2. n.* 5. & alios, quos ipse affert.

6 Nec pœnam capitis a lege 2. *cod. Ne sanctum baptisma.* impositam incurrere baptizantem iterum sub conditione, rectè notat Ioannes Præpositus 3. *p. q. 66. art. 9. dub. 3. n.* 103. quia pœnæ sunt restringendæ. Nec hac puniri posse etiam scientem priorem baptismum fuisse validum, & illicitū iteratū baptismum, etiā si in fraudem legis apponeret conditionem, cum tamen rebaptizando illam apponat, cōtra ipsum Præpositum omnino sentio. Immo, & si quis mente solum conditionem apponeret, & nō expressis verbis, hac pœna afficiendus non esset: dum probari posset hanc mentalem conditionē apposuisse: sicut nec irregularitatem incursurum asserūt Palacios *disp. 6. q. 6. col.* 3. Navarrus *c. 27. n.* 246. Peña, & alij Recētiores, quos tacito nomine citat, & sequitur Enriquez, *cap. 31. n. 1. lit. D.* quia hic absolutè non rebaptizat.

7 Et licet Doctores omnes doceant, peccatum mortale commitere eum, qui iam baptizatum, etiam sub conditione scienter rebaptizat: at Valentia, Tannerus, Navarrus, Enriquez, *sup.* Sotus *disp. 3. art.* 9. Villalobos *to.* 1. *tract. 5. diffic. 7. n.* 2. Suarez *d. 22. sect.* 2. & Petrus de Ledesma *cap. 4. conclu.* 2. id intelligūt, & explicant, quādo hic baptismus conditionalis confertur scienter absque ulla causa ei de cuius baptismo nullū prudens dubiū, aut suspicio extat, ut hęc in præsenti adfuisse præsumitur ex rationibus allatis, sicque baptizās & baptizat⁹ ob has rationes, aut præsumptiones à peccato excusantur in hac cōditionali baptizatione iterata. Illum verô, qui nullo modo est baptizatus, sub conditione baptizare, solùm esse veniale sentiunt Ledesma, & Villalobos *sup.* Ludovicus de S. Iuan *sum. q.* 1. *de bapt. art. 8. dub. 2. concl.* 1. & Diana *addit. ad 3. p. res.* 6. Mortale tamē ego existimarem, cum in re adeo gravi, ad sacramentorum administrationem spectanti contra Ecclesiæ consuetudinem faciat: apponendo conditionem ubi baptismus antea, nullus fuit.

8 Sed obijcies: Has omnes præsumptiones, & cōiecturas potius esse debiles scrupulos, quam dubium, & suspicionem sufficientem ad hanc iterationem, & ita exequi hanc nō licere: cum ex cōmuni Theologorum constet, nō quolibet timore, aut scrupulo iterādū esse baptismū: alioquin omnes ferè rebaptizarentur conditionaliter, cum nulli constare possit metaphysicé, nec physicé, seu infalibili notitia, ut loquitur Laiman *lib. 5. cap. 3. n.* 3. de suo baptismo: intentio enim baptizantis est oculta; formæ potuit inadvertenter inesse aliqua inversio, &c. Vnde rectè Thomas Sanchez in manuscriptis, quæ olim in nostro Granatensi Collegio vidi *tract. de baptismo. dub. 6. concl.* 2. ait. *ut iteretur baptismus sub conditione non est opus vehemens dubium prioris baptismi, sed satis est dubium aliquantulum probabile arbitrio prudentis, ita ut non indicetur potius scrupulus.*

9 R. scrupulum multiplicem esse. Alius oritur ex apparentia aliqua contra id, quod quis credit, opinatur, vel dubitat, ut docent Navarrus, *cap. siquis. n. 23. & sum. cap. 27. n.* 279. Cordova,

va, vel eſt formido tenuis, procedens ex quadam anxietate anguſti cordis, quæ ſimul ſtat cum oppoſita oppinione, ut aiunt Sotus *de ſecre. memb*. 3. *q*. 2. *concl*. 3. Thomas Sanchez *ſup*. & alij, & hunc eſſe propriè ſcrupulum, & contra ipſum operandum aſſerunt D D. citati, Florentius, Gerſon, & plures alij. At in hac femina non apparens quid, ſed vehemens impulſus; non metus levis, aut formido tenuis, ſed maximæ, ac perſeverãtes anxietates, ingenteſque formidines, quæ de oppoſito omnem excludebant opinionem: nec femina dubitabat, an eſſet baptizata, ſed non eſſe tenaciter iudicabat, & firmiter credebat; ergo hic non aderat propriè ſcrupulus, qui vocatur formido leviſſima, contra quam agẽdum ſit: nec cõiecturæ movẽtes, hoc ſuppoſito, ad conferendum baptiſmum leves ſcrupuli ſunt cenſendi.

11 Aliud eſt ſcrupuli genus non propriè, ſcilicet, *mediocris quadã formido*, verbis Cordubæ utor, *quæ eſt de ratione aſſenſus opinativi, quæ etiam dicitur levis credulitas, vel ſuſpicio*. Sic *ſup ex ca. inquiſitioni. de ſent. excommuic*. Albertus Magnus *in lib. de* 4. *coevis*, & Florentius. 1 *p. ſum. tit*. 3. *cap*. 10. *§* 9. Et *hic*, ut addit Corduba, *compatitur ſ. cum fortem aſſenſum opinativum; & fidem humanã: vel eſt alia magna, & vehemẽs formido, quæ maiorem partẽ aſſenſus, & aliquando totũ aſſenſum expellit, & tunc erit idem, quod dubium propriè ſumptum*.

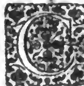
12 Hoc ſcrupuli genus in præſenti caſu occurrere non dubito: cum hæc femina non mediocrem ſolùm, ſed vehementem formidinem habuerit de baptiſmi ſui valore, & hæc ſteterit cum fide humana, aut certitudine morali de oppoſitio, & cũ vehemens fuerit pavor excluſit à fèmina aſſenſum, vel in integrum, vel partem, de valore ſui baptiſmi, cum fortiter exiſtimaverit non eſſe baptizatam. Qui *ſcrupulus*, ut inquit Cordova, *eſt dubium, ſicut & alius eſt ſuſpicio*. Qualecumque autem dubium, aut prudentem ſuſpicionem, ut docet Reginaldus *lib*. 27. *cap*. 7. *n*. 53. ſufficere ad iterationem conditionalem baptiſmi probavimus Singul. 4. Et ſi exitus acta probat; effectus huius baptiſmi iterati, ſcilicet pax, lætitia, & tranquillitas magna, quã poſt, illius collationem femina hæc adepta fuit, ſatis neceſſitatem iterationis indicãt, ne dicã oſtendũt, quia ut refert noſter Sandoval *l*. 3. *inſtruct. Æthiop. ca*. 1. expertus ipſe eſt ingenti quieté, pace, & gaudio perfundi Æthiopes vel poſt primi baptiſmi veram ſuſceptioné, vel poſt dubij iterationem, manifeſtantes ſe Spiritus ſancti gratia perfuſos, cuius effectus aut fructus eſt, iuxta Paulum *ad Galat*. 3. *Pax, & gaudium*. Non ergo fuerunt leves ſcrupuli coniecturæ, quæ cõpulerunt ad conferendũ baptiſmum huic feminæ?

13 Poſtremò nollem miniſtros huius ſacramenti circa ipſius iterationé in quolibet dubio, vel ſuſpicione probabili, ſe nimis ſcrupuloſé gerere: *ne dum ſpeciem quandam cautionis tenemus*, ut loquitur Leo I. *epiſt*. 35. *ad Epiſcop. Ravenenſ. damnum regenerandarum incidamus animarum*. Semper igitur propendeãt, cum dubij ſunt, in iterationẽ baptiſmi ob ſummam illius ad ſalutem neceſſitatem. Conſulatur Ioãnes Sanctius *Select. diſp*. 40 *&* 44. qui *n*. 40, rectè ait, rebaptizandum eſſe ſub conditione, ubi de baptiſmo dubium eſt, *ex quocumque capite oriatur dubitatio, cum ratione dubij licitè fiant, quę alias non fierent, & undequaque oriatur ambiguitas, appoſita conditione ſit vincenda*.

14 Hinc ipſe aſſerit, ſub conditione baptizandum eum Adultum, de quo dubitatur, an ſit mortuus, vel vivus, ſi unicus tantùm teſtis, etiam Paganus, dicat baptiſmum petijſſe, etiã ſi dubitetur de veritate teſtis, aut ſi vel audientes non ſatis recordentur, an teſtis aſſeruerit expoſtulatum eſſe: nec compareat teſtis, á quo ſciatur, vel ſi poſt petitionẽ baptiſmi Adultus dicat, ſe iam nolle recipere, ſi dubitatur an ex phrenitide renuat baptizari, & in ſimilibus, eventibus, in quibus probabilis dubij veſtigium pateat. Hæc ſunt, quę virum doctum huius feminæ baptiſmo cõditionali annuentem movere. Aſt ego, niſi dubium, aut ſuſpicionem prudentem ex defectu vel materiæ, vel formæ, vel utriuſque applicationis, intentionis, vel miniſtri ortã deprehenderem, iterationem hanc conſulere non auderem: ſed nec eam in præſenti caſu damnarem.

SINGVLARE. IX.

An infans inter Catholicos expoſitus ad Eccleſiæ, vel alicuius domꝰ valuas, ſcriptum habens collo appenſum, baptizatum eſſe teſtificans, ſit ſub conditione rebaptizandus?

1
Communior Theologorum ſenſus, hunc non eſſe, nec ſub cõditione, baptizandum, aſſerit. Sic S. Antoninus 3. *p. tract*. 14. *cap*. 13. *§*. 12. Paludanus 4. *diſt*. 6. *art*. 1. *concl*. 1. Ricardus *diſt*. 4 *art*. 4. *caſ*. 4. Gabriel *diſt*. 4. *q*. 2. *art*. 3. *dub*. 4. citans Scotum, & Holchot: Sotus *diſt*. 3. *q. unica art*. 9. Marſilius *q*. 4. *art*. 4. *dub*. 7. Sylveſter *Bapt*. 4. *q*. 9. Vivaldus *num*. 65. Tabiena, & Roſella *n*. 7. Angelus *n*. 26. § 8. Llamas 1. *p. cap*. 12. §. 53. Villalobos *diff*. 7. *de Baptiſ. num*. 4. Petrus de Ledeſma

Ledesma *diffic.2.c.5.* Navarrus *c.27.num.246.* Ochoagavia *de bapt.q.11.n.8.* Zanardus *c. 5.* & omnes antiqui, & Neotherici, uno, vel altero excepto ex ijs, qui opera prælo mandarunt. Præterea idem tenent ex Societate nostra Comitolus *respons. lib.1.q.1.* Vazquez *to. 2. in 3.p.disp.146.cap.4.n.26.* Suarez *q.66.disp. 22. sect.2.* Granado *tom.5.in 3.p.contr. 4.tract. 1. disp.8.n.10.* Laiman *lib.5.trac. 2.c.4.n.3.* Zãbranus *dub.5.de bapt.num.2.* Gaspar Hurtado *disp. 1. de bapt. diff. 12.* & alij.

2 Probatio prima horum est, quia testimonium sufficiens ad certitudinẽ moralem generandã de baptismo huius infantis est eius schedula, illum baptizatum esse asseverans. Nec credibile videtur aliquẽ in re tam gravi fallere voluisse: cum expositus sit inter fideles, & à fidelibus, qui baptismum venerãtur, ac eius necessitatem recognoscunt. Secũda, quia si testimonium unius testis, etiam vetulæ, sufficit, ne iterum baptizetur infans: sufficiet etiã hæc schedula. Tertia, quia discrimen est assignãdum inter afferentem, & non afferentem schedulam: hoc autem nullum erit, nisi quod hic, non ille sit baptizandus sub conditione.

3 Adhuc tenendum omnino est, & executioni prorsus mandãdum, hos omnes infantes baptizandos sub conditione, nisi constiterit à quo sint baptizati, & hi sint tales, ut nullum dubium, aut suspicio prudens de recta baptismi administratione supersit. Probatur 1. ex iure Canonico *cap. Placuit dist.4. de consecrat.* ibi: *Placuit de infantibus, quoties non inveniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubio testentur, &c. absque ullo scrupulo eos baptizandos esse.* Et Synodus VI.can.84. *Quoties non inveniuntur firmi testes, qui illos absque ulla dubitatione baptizatos esse dicant, nec ipsi propter ætatem de sibi tradito mysterio aptè respondere possint, debere baptizari.* Idem in concilio Africano *cap.39.* & Vvormaciensi *can.7.* Sic Torreblanca *lib. 2. pract. cap. 4.* ait: *Vnde expositus baptizandus, in quacumque ætate saltem sub cõditione, quando de eius baptismo non constat. Constare autem non dicitur per schedulam simplicem, etiam subscriptam, quam tales expositi portare solent, aut per assertionem unius vetulæ, ut arbitrantur Paludanus, Sotus, & Enriquez. Sed per sufficientem probationem; vel per ipsius baptizati assertionem, si solum agitur de baptismo iterando, ut decisum est in Concilio Carthaginensi quinto cap.6. relatum in cap. Placuit de consecrat. distinct. 4.* Hæc ille.

4 Et in Rituali Pauli V. §. *de bapt.parv.* statuitur: *Infantes expositi, & inventi, si re diligẽter investigata, de eorum baptismo non constet, sub conditione baptizentur.* Vbi notandum verbum *constet*, quod significat *claram probationem*, ut notat Mascardus *de probat. conf. 75. num. 21.* At schedulam nec noto sigillo, aut Subscriptione firmatam, quæ à quo scripta sit indicet, firmum, aut certissimum testem, aut constans testimonium non esse, nec in ullo foro, & tribunali fidem humanam facere, immò & nullo modo probare, docent Roman. *cons. 204. num. 3.* Cardinalis Tuschus *tom. 7. concl. 74. num. 25.* qui etiam dixerat ibidem *num. 18.* cum Zavarela *cons. 73.num. 2.* *Scriptura, quæ non est publica manu confecta, vel Subscripta, quæ non habet sigillum authenticum, vel non est in iudicio facta, neque de mandato iudicis, non probat.* Et *num. 25.* cum Mascardo *concl. 111.* *Si autem Apocha, idest schedula, non est à testibus subscripta, nec munita, regulariter non probat.* Et *conclus.76 num.10.* *Scriptura privata non subscripta, & non recognita nihil probat.* Sic *cap. 1. & 2. de fide instr.* Baldus *Rubr. C. de fide instrum.* Cornel. *cons. 19. col. 2.lib.2.* Alexander *cons. 105. num.4.lib. 3.* & alij. At hęc schedula omnibus his caret, sigillo, subscriptione, testibus, recognitione, & iudicis mandato: ergo nullam fidem, aut probationem facit.

5 Probatur 2. ex nonnullis Conciliorum, ac Prælatorum decretis, in quibus statutum est consilio gravissimorũ Episcoporum, & Doctissimorum virorum, ut huiusmodi infantes: etiamsi collo appensam afferant hanc schedulam, dummodó alia via de baptismo nõ constet, iterũ baptizandos esse sub conditione. Sic in III. Concilio Mediolanensi, sub S. Carolo Borromeo *tit. de Bapt. infant. fine*, ibi: *Infans expositus licet appẽsum collo scriptũ habeat, quo ille baptizatus; significetur si tamẽ re diligenter prærequisita quemadmodũ in Concilio Romano, adhuc dubium sit, cum baptizatum esse, ea conditionis forma baptizetur: si tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo*, &c. Vnde colliges, schedulam non existimari in hoc Cõcilio testimonium adeõ sufficiens, ut à rebaptizatione conditionali excuset. Idem statutum esse in Synodo Camaracensi testatur Marchantius *Candelab. Sacram. tract. 2. de bapt. cap. 2. q. 4.* In Hispalensi Archiepiscopatu tempore sapientissimi, & dignissimi Præsulis D. Petri de Castro & Quiñones, consilio sapientium virorum idem sancitũ, & observatum fuit: sicut etiam Illustris. D. Fr. Didacus Mardones in sua Cordubensi Diœcesi, idem observandum iussit post sedulas doctissimorũ Theologorum consultationes, ac affixũ fuit decretũ hoc in S. Iacinti Xenodochio, necnon in Orphanotrophio

civitatis Tôletanæ, pro his expositis infantibus assignato. Sic etiā censere aliqui Theologi à Venetiarum Patriarcha congregati; licèt alij oppositum affirmarunt, ut testatur Comitolus *sup.*

6 Probatur 3. auctoritate plurium Doctorū, ex nostra Societate, qui de hac re consulti sunt, & quorum Subscriptiones, apud me habeo. Ij ergo asserebant hos pueros, sive schedulam afferant, sive non, sine dubio baptizādos esse sub conditione; ab Episcopisq; in suis diœcesibus hoc statuendū, & observandum. Sic docuerunt, & Subscripserunt sapiētissimi Didacus Ruiz de Montoia, Michael Vazquez, Didacus de Cordova, Franciscus Ruiz, Ioannes Baptista Gonçalez, Franciscus de Aleman, Gundisalvus Ramirez, Petr⁹ Melgarejo, Ioānes Baptista Lanzabeche, Ildefonsus Farnandez de Cordova, Ioānes Munoż, Ferdinandus de Mendoça, Mathæ⁹ Rodericus, ac fere omnes rem ex professo discusserunt.

7 Nec defuit, qui in lucem hanc sentētiā ediderit: nā doctissimus Marchantius (*cande labro sacram. tr. 2. de Bapt. c. 2. q. 4.* hæc habet *Pueri expositi si Scriptum habeant collo appensum, quo indicentur esse baptizati, res magis videtur dubia: multi enim tunc putant, ne quidē sub conditione baptizandos; at tamen Synodus Camaracensis (si res aliter non posset constare) statuit sub conditione baptizari posse. Ratio esse potest, quia tale testimonium non est ita certum, ut fidem indubiam faciat: ergo cum in casu dubij semper inclinandum sit in favorem baptizandi, ne periculo exponatur eius salus ob carentiam baptismi: & altera ex parte examine diligenti præmisso, & conditione apposita, non videtur periculū reiterationis baptismi, nulla videtur fieri tunc iniuria sacramento. Favent aliqua iuris capita de consecr. dist. 6. cap. placuit cum seqq.* Hæc ille; quæ etiam referuntur, nec improbātur à Diana *p. 5. tr. 13. res.* 85. Eandem sententiā novissimé edidit F. Leander de Sanctiss. Sacram. *tom. 1. tr. 2. de Bap. q. 4.* pro eaque citat Bartôlum, Gabrielem, & Turrecrematā, sed immeritó, cum hi non expressè loquantur de Expositis schedulam afferentibus.

8 Probatur 4. quia plures rationes præter assignatas non solùm suadent præsumptionē, vel suspicionem prudētem ad collationem baptismi in præsenti casu iuxta dicta Sing. 4. & 8. sed etiam excitant vehemens dubiū de baptismi valore. 1. Quia feminæ hos Expositos baptizātes non sunt cōmuniter obstetrices approbatæ, & instructæ: hæ enim ad huiusmodi partus, ut magis celētur, non vocantur sæpisimè, sed aliæ, vel ignaræ huius administrationis, vel de quarū scientia meritô dubi..ri valeat. 2. Quia frequenter hæ sunt vilissimæ conditionis feminæ, quæ sicut in parturientium peccatis (ex his enim sæpius oriuntur) intervenere: ita in illarū partubus. Aliquādo sunt Morischæ, Æthiopisæ, vulgò *Gitanas*, vel sagæ, & huiusce farinæ aliæ, ut palam faciunt sagæ, quæ à sacratissimo fidei Tribunali punitæ sunt, quia veneficijs, & superstitionibus in his baptismis usæ sunt. Quis ergo prudenter non timebit, aut dubitabit de his, & similibus feminis, quod vel ex ignorātia, vel ex malitia invalidê baptizaverint? 3. Quia cum schedulę huius Scriptor, licèt fide dignissimus existeret, solùm ea, quæ hæ feminæ illi dictaverunt, aut dixerunt, scripserit: (ipsæ enim frequenter scribere nesciunt) harum, non Scriptoris auctoritatem talis schedula haberet: hoc autem vix, aut ne vix quidem auctoritas est ad rē tanti momenti propter dicta.

9 4. Quia iudicium unius tātummodô viri docti aliquid exacté examinantis opinionē efficit probabilem, ut ex pluribus DD. probat Thom. Sanchez *l. 1. sum. c. 9. n. 7.* & á fortiori dubium efficiet prudens: cum ergo plures viri Docti relati rem hanc ex professo discutientes, dandum esse huiusmodi baptismum censuerint; dandus est.

10 At rationes oppositas R. Ad 1. Non ex maiori Doctorum numero communiorem, aut certiorem opinionem censendā, sed ex eorum gravitate, ac fundamentorum verisimilitudine. Quod docuit rectè Thomas Sāchez *l. 1. sum. c. 9. n. 9.* dicens: *Non dicitur opinio communis ex Authorum numero, qui priorum vestigia, instar oviū, sequentes, nulla excussione præmissa, eam affirmant; sed communis dicitur, si pauciores Doctores habeat, qui utriusque partis rationibus discussis, & perpensis eā affirmant.* Sic in præsenti

11 Ad 3. R. credi posse uni vetulæ, seu testi asserenti alicuius baptismum, nō verò huic schedulæ. 1. Quia si vetula. s.u testis cognoscitur, quis, & qualis fuerit, & si ille fide dignus existat, dubium morale de baptismi valore tollet; at si non cognoscitur, ut contingit, ex schedula, quomodo dignu⁹ fide existimandus? Quomodo ei credendum? Quoque pacto moralem certitudinem generabit? Porro Scripturæ huic eadem fides, quæ Scribenti, aut proferenti habēnda est, & cū de Scriptore non cōstet, neq; de auctoritate schedulæ, ut fidē faciat, constare potest. Sic Thuscus *conc. 76. verb. Scriptura*, & *conc. 74. n. 7. & 8.* ait: *Scripturā non probare cū suspecta habetur, et producitur à persona vili, et solita falsificare,* ut hic accidit. & *n.* 14. addit, quod ad hoc ut *Scriptura simplenè probet, vel testis, necessum esse: non solùm, ut scribens cognoscatur, sed ut in iudicio scriptum cum iuramento deponat.* Neutrum in hoc

hoc casu invenitur, & ita nullàm faciet scri ptum collo pueri appensum probationem, nullamque merebitur fidem.

12 Hæc omnia confirmantur, cũ falsitas huius scripti, si contingat, vergat in magnum præiudicium Tertij, periculum nempe salutis æternæ: ad probationem autem rerũ, quę in damnũ Tertij possunt vergere, maior certitudo, & probatio scripti, & testium requiritur, quám ad alia, ut docent Tiraquellus *de retract. conventio.* §. 1. *glos.* 7. *n.* 57. Tuschus *sup. n.* 30. & *concl.* 76. ubi *á n.* 2. *ex l. iubemus, l. exemplo, C. de probat.* cum Gemin. Socin. Cuma. Castrens. Roman. & Alexand. asserit: *Scripturam privatam non probare in præiudiciũ Tertij.*

Ad 2. R. nolluisse Scribenté in re ita gravi

13 fallere; sed forsan Scribẽs nil aliud testatur in schedula, quam quod audit à femina: & testis de auditu alieni facti non probat, ut docent Gemin. *cons.* 242. *n.* 5. Alexand. *cons.* 72. *n.* 8. *l.* 1. Socin. *con.* 47. *n.* 16. Thusc. *verb. testis conc.* 180. *n.* 1. De femina verò prudenter suspicari, aut timeri potest, quod validũ baptismum, vel scienter, vel ignoranter nõ confecerit propter dicta n. 8. & 10. Ad. 3. aio, discrimen esse inter afferentem, & nõ afferentem schedulam: nam de puero sine illa exposito, vel nullum, vel fere nullum extat dubium, baptizatum non esse, de exposito cum schedula aliquod dubiũ extat; non maximum: sufficiens tamen ad iterandum sub conditione, cum ad hoc quælibet prudens suspicio, præsumptio, aut timor sufficiant, ut diximus Sing. 4. & 8.

14 Hinc colliges 1. iterum baptizandos esse conditionaliter non solũ deinceps exponendos, sed qui hactenus expositi sunt cũ eiusmodi schedula; etiam si senes modò, & Sacerdotes, ac Episcopi sint: in omnibus enim eadem est dubitandi ratio, ac periculum salvationis perseverat. 2. Quod si schedula inveniatur subscripta, & Subscribens ignoretur, aut è vita discesserit, eodẽ modo rebaptizandus est infans, ac si subscriptionẽ non haberet: nam ut rectè ex Castro *cons.* 407. *l.* 1. & Socin. *cons.* 33. *conc.* 2. docet Thus. *sup. conc.* 74. *n.* 8. *Scriptura habens subscriptiones nõ probat quando non potest fieri recognitio, vel quia mortui, vel ignoti, vel nõ inventi sunt testes, vel subscribẽtes.* 3. Etiam si qui fide digni testarentur, se characteres, seu scriptionis formã cognoscere, recognoscentes illam, & illius subscriptionẽ esse viri docti, & timorati: immo facta collatione characterum, de manu illius scripta appareat; hoc tñ non probat, nisi testes viderint illã scribi, ut asserit Tusch. *sup. c.* 76. *n.* 15

15 Si sit hæc schedula subscripta, & Subscribens cognoscatur, tenentur qui horum puerorum curam gerunt, de illo inquirere, an sit vera illi⁹ subscriptio, quomodo, qua aqua, quibus verbis baptizat⁹ fuerit infans. Quod si fuerit in hac re expertus, optimamq; baptismi administrati rationẽ reddat, ita quod nulla prudens suspicio perseveret, baptizandus non est infans expositus, nec sub conditione: secus verò baptizãdus est, iuxta dicta Singul. 4. & 5. Si eiusmodi non fuerit Subscriptor, non sufficiet cognoscere Subscribẽtem, quia ut docent Gemin. *cons.* 142. *n.* 3. Roman. *cons.* 204. *n.* 6. Thus. *verb. Testis, concl.* 178 *n.* 1. *Testes deponentes in scriptis, & non verbo, non probant.* Vltimò, etiamsi viginti, aut triginta diebus à nativitate exponãtur infantes cum schedula, baptizari debẽt: adhuc enim perseverant rationes dubitandi supra allatæ. Sic viri docti à me consulti.

SINGVLARE X.

Quid facere debeant Episcopus, Sacerdos, aut Confessarius ita dubij de suo baptismo, ut iterari sub cõditione necessarium sit?

1 CONCORS est omnium Theologorum sensus, immo & fidei documentum, nullum sacramentũ validé suscipi sine baptismo validé suscepto: hic enim, ut definitur à Florẽtino *Primum omnium sacramentorum locũ tenet, quod vitæ spiritualis ianua est: per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficimur Ecclesiæ.* Et ut dicitur in *c. veniens de Presb. non baptizato. Cum baptismus sit fundamentum omnium sacramentorũ, ante susceptionem baptismi, non suscipitur aliud sacramentum; quoniam ubi fundamentum non est, super ædificari non potest.* Vnde nec Sacerdotalis, nec Episcopalis ordo sine illo validè susceptus est: & si de baptismi valore dubitatur, eodem gradu de huius Ordinis valore dubitari debet: ac dubium probabile, & morale sufficiens ad iterandũ baptismum, sufficiet ad iterandum Sacerdotalem, & Episcopalẽ Ordinem, ac alia sacramenta, ut rectè præter alios docet Sebastianus Episcopus Oxomensis *in* 3. *p. q.* 6. *art.* 9.

2 Sit conclusio: Quicumque Episcopus, vel Sacerdos, qui probabiliter, aut prudẽter, dubius est [ijs scilicet dubij, aut præsumptionis gradibus, quos Sing. 1. 4. 5. & 6. retulimus] de sui baptismi valore, omnes Ordines susceptos, vel saltem Sacerdotalẽ, & Episcopalem, potest, immo & sub gravi culpa tenetur sub conditione iterum suscipere. Hanc conclusionem & si apud nullum expressam invenerim, inveni tamen similes, ex quibus constat: & probatur.

3 Primò: quia quoties dubiũ probabile (nõ scrupulus aut vanus timor) occurrit, an ordo sit veré collàtus, sive quia materia est dubia, sive quia sunt opiniones, pro utraque parte, aut rationes sufficientes dubitandi, (v. g. quod non tetigerit physicé instrumenta) potest, & debèt iterari sub conditione: cum enim in neutram partem intellectus absolutè inclinetur, nec valeat quis sibi persuadere certitudine morali esse rite ordinatum: immò rationabiliter dubitet, utrum sit ordinatus: debet ita dubius se gerere, ac si ordinat⁹ non sit: nam si non sit vèrus Sacerdos, non consecrat Christi corpus, nec veram Eucharistiam alijs ministrat si Hostia ab ipso consecratur: si hic confessarius existimatur, invalidé absolvit ex quo pluriũ dãnatio fortè sequeretur. Si non est veré Episcopus validé ordines, non conferet, ac ab illo sic ordinati, cum verè Sacerdotes non sint, nec validè absolvent, consecrabunt, &c. Item Chrisma necessarium necessitate præcepti ad Baptismũ: necessitate sacramenti ad Confirmationem, & extremã Vnctionem, validè non cõsecrat: ergo, si cum dubij sunt de baptismi valore, dubij sunt de sui Ordinis valore Episcopus, & Sacerdos; quoties propter dubium morale tenentur baptismũ sub conditione repetere, tenentur etiã ordines, iterare suos. Sicut enim periculo se exponunt æternæ damnationis, non repetendo baptismum, de quo dubitant: ita periculo se exponunt nihil efficiendi, & peccandi graviter non consecrando, absolvendo, ordinando, &c. quæ in maximum fidelium detrimentum cedunt.

4 Probatur 2. quia Sacerdos, qui certò cognosceret non fuisse baptizatum validè, absolutè esset, sine conditione ulla baptizandus, & ordinandus, ut constat ex *cap. si quis de presb. nõ baptizatos* Vbi: *Si quis Presbyter ordinatus, deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur:* ergo, si quis dubitaret, conditionaliter esset ordinãdus, sicut & baptizandus. De hoc videtur loqui Innocentius III. *cap. veniens sup.* dum ait: *Mandamus, quatenus ipsum per singulos Ordines, usque ad Sacerdotium promovere procures, nec permittas eũ in Sacerdotio ministrare: quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum.*

5 Sed si roges: an iterari debeant á Sacerdote, & Episcopo omnes ordines sub hoc baptismo dubio susceptos? Respondeo, de Sacerdotali, ac Episcopali non esse ambigendum: cum sint ita necessarij ad salutem fidelium, ex eorumq; defectu notabile nocumentũ Ecclesiæ pararetur. Sic docet Granado *tract. 1. de Sacr. d. 4. a num. 7. & contr. 9. de ord. d. 6. num.* At veró reliquos ordines; minores scilicet, Subdiaconatum, & Diaconatum iterari tunc posse: sed necessum non esse, ipse addit: cum horum munera suppleri valeant per sacerdotalem potestatem, ac nullum actum habeant annexum, absoluté necessarium ad salutem fidelium; & aliunde cum opinione, aut ratione probabili sibi possit persuadere, ordinem fuisse validum: non est cur ad illius iterationem obligetur. Idem dicit de iteratione sacramenti Confirmationis, cum dubius quis esset de ipsius valore.

6 Confirmat hęc Diana 5. *p. tra. 13. res. 55.* asserens, eum, qui invalidè administravit sacerdotalem, & Episcopalem ordinem teneri, etiam cum magno vitæ, & honoris periculo, iterum conferre hos ordines, aut curare, ut iterẽtur: si veró administravit Diaconatum, & Subdiaconatũ, non teneri cum hoc periculo honoris, & vitæ hunc defectum manifestare, si postea ab ipso, vel ab alio validé administratus est presbiteratus: nam ut docent Sotus *4. dist. 24. q. 1. ar. 4.* Sanchez *to. 2. l. 7. cons. dub. 14. n. 3.* & ipse Granado *sup. tr. 2. d. 1. n. 8.* ac ab omnibus doceri debet cum S. Thoma *q. 33. ar. 5.* Sacerdos ritè ordinatus, licet alios ordines non susceperit potest omnium ordinum functiones validê exercere, quia in eo virtualiter continẽntur.

7 Sed ego existimo, sub gravi culpa teneri ad conditionalem etiam Subdiaconatus, & Diaconatus receptionẽ in hoc casu, nisi grave nocumentum timeretur vitæ, aut famæ, sequereturve notabile scandalũ: cũ enim tã ex præcepto Ecclesiastico, quã Divino sacerdotium sine his ordinibus ante suceptis licite suscipi non possit, & nõ sit gravis causa ab huius præcepti observatione excusãs: atq; deinde eo modo, quo sacerdotium secretó conferendum est, hi inferiores ordines cõferri valeant, ad illorum iterationem tenebuntur, qui ad sacerdotij repetitionem obligãtur, si de illis etiam dubitant, licet gravius teneantur ad hoc, quam illos repetendos ob rationes num. 3. assignatas, & ita Ochogavia *tr. 2, de conf. q. 41. n. 6.* absolute docet, eum qui baptismum, & ordinem inualidé administravit, teneri etiam, cũ periculo vitæ, & honoris hos defectus manifestare. Decretum denique Innocẽtij *supra* allatum *cap. veniens*, statuens, per singulos ordines ad sacerdotiũ pervenire Sacerdotem de suo baptismo dubium, aut de nullitate certum, si aliquando graviter obligat, tunc erit, cum nullum grave incommodum in horum susceptione inveniatur.

8 Hinc colliges nullum actum ordinis Episcopalis

copalis posse ab his licité exerceri, donec ab hoc dubio se expediant, & certitudine morali constet de valore baptismi: quia operabuntur cum practico dubio: & periculo se exponerētur nihil conficiēdi in administratione sacramentorum. Sic in simili Corduba *l. 3. q. 5.* Vazquez 1.2.*q.19.art.6.d.67.* & Sanchez *l. 1. sum. cap. 10. a n. 3.*

9 Immo, etiam si Sacerdos, aut Episcopus, dubitantes de suo baptismo neque celebrare, neque sacramenta alia administrare, aut conficere vellent, adhuc tenerentur non solùm ad conditionalem baptismi repetitionē, utpote sacramēti ad salutem necessarij, sed etiam Ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis, ac consequenter ad alios, quos hi supponūt. 1. Propter scandalum ortum ex eo quod nō celebraret sacerdos, & Episcopus Confirmationis, & Ordinis sacramenta, aliasque functiones pōtificales nō exerceret. 2. Quia actiones aliæ, quæ ex Episcopali iurisdictione dimanant, v.g. assignationes Parochorū; facultates ad confessiones audiendas, beneficiorum, & capellaniarum collationes, & innumera alia, iā mala fide, ab ipso prodirent. 3. Quia si verè Sacerdotes, & Episcopi sunt quia validus extitit baptismus, de quo dubitum exortum fuit; gratiam Dei in vacuum receperunt: siquidem se abstinent à functionibus Sacerdotalibus, & Episcopalibus. Propter quam rationem Ricardus, Durandus, Paludanus, Navarrus, Catharinus, Angelus, Astensis, & alij apud Enriquez *cap. 23. de ord. n. 2. lit. G.* asserunt, absolvi non posse Sacerdotem, qui proponeret non celebrare per integrum annum: & hunc graviter peccare, si saltem ter, aut quatuor in anno non celebret, docent Ioannes de la Cruz, Villalobos, Homobonus, Spina, & alij apud Dianā *p. 1. tract. 14. ref. 19.* Praxis verò servanda in his ordinibus sub conditione conferendis, videatur Tractatu 6. de Ordine.

10 Postquam verò Episcopus iam sub conditione baptizatus, & Sacerdotali, ac Episcopali ordine initiatus sub conditione est, intentionem habeat, ut debet, revalidandi, seu de novo concedendi omnes facultates ad sacramenta administrāda, aliaque peragenda ab ipsò concessa. Confessor verò sic iam baptizatus, & ordinatus, nova facultate ad audiendas cōfessiones, aliaque Sacerdotis, Cōfessoris, aut Parochi munera obeunda, non eget: cum concessa iam ab Episcopo sit, & sublatum iam est impedimentum, aut potius dubium de baptismi, & ordinis valore.

SINGVLARE. XI.

Quid præstare debeant ij, qui ordines ab Episcopo, & absolutionem sacramētalem perceperunt à Confessore de suo baptismo dubijs?

1 NON posse Episcopum conferre ordinem, quē non habet, docent S. Antonin⁹ *3. p. tit. 14. c. 16. §. 17.* Astensis. *2. p. l. 6. tit. 4. art. 3. col. 2.* Silvester cum Reynerio, *Ordo 2. q. 1.* Sá *n. 23.* Summa Pisana *verb. Ordinatus. 2* Enriquez *de ord. c. 5. n. 2.* addens *lit. H.* hanc esse communem sententiam: quam licet nō audeat negare noster Granado *de ord. disp. 1. n. 11 & 10.* asserit tamen posse conferre omnes ordines, si sacerdotiū recepit; cum in illo veluti eminenter, ac virtualiter contineantur, & illud conferendo formaliter, eminēter alios confert. At sicut si verè baptizatus non fuit, cum neque sacerdos, neque Episcopus existat, nullos ordines verē conferat; ita si dubitatur, an sit baptizatus, dubitabitur, an eos contulerit, & ita iterari debent sub conditione tam sacerdotium, quàm alij propter rationes Singulari precedenti allatas: aut saltem in omnium sententia, sacerdotium est repetendum, & ex consequenti quoad illud Episcopus tenebitur hūc defectum manifestare ex sententia Ochogaviæ, & Dianæ *sup.*

2 Qui verò sacramentalem absolutionem mortalium receperunt á Cōfessore, de cuius baptismo dubitatur, repetere debent omnes huiusmodi confessiones: sicut enim ille, de cuius baptismo dubitatur, sub eodem dubij gradu caret potestate ordinis, & iurisdictionis, sine qua validè pænitentiæ sacramentū administrare nō valet; sic etiam sub eodem dubio invalidæ omnino sunt absolutiones ab ipso datæ, & ita debent hæ confessiones repeti; sicut iterum confitenda sunt peccata mortalia, de quibus dubitatur, an absolute, vel ritè propalata sint legitimo Confessario: aliter enim periculo se exponit pænitens nō accipiendi verum sacramentum, & permanendi in mortali.

3 Nec obstat: 1. quod pænitens potuerit per contritionem iustificari, vel per confessionem postea factam alteri legitimo Confessariò (si forsan prior non fuisset verè baptizatus) quia de priori iustificatione quis erit sine metu, cum certus esse nequeat, an ad veram contritionem pervenerit. Nec posterior confessio tollet, quod cum cognoverit defectum primi Confessoris, teneatur repetere confessiones illi factas: sicut tenetur cōfiteri peccata mortalia, quorum oblitus est

in

in aliqua est confessione valida, etiam si indirectè ab illis sit absolutus, immo, & illa de quibus dubitat, an confessus fuerit, nec ne, vel quæ confessus fuerit coram Sacerdote, de quo prudenter dubitat an legitimam haberet iurisdictioné, nisi adesset opinio probabilis, aut cum errore communi titulus coloratus iurisdictionem supplens.

4 Nec obstat 2. quod hic Confessor, sive Parochus sit, sive non: sive regularis, aut sæcularis, ut verus Sacerdos, & Cõfessarius sit existimatus, & ita videatur erga illum adesse titulus coloratus, & error communis intervenire: nam hoc non sufficeret, ut validè absolvat, & alia Sacerdotis, & Cõfessoris munera obeat: cum in hoc casu ius humanum *in l. Barbarius ff. de offic. Prat.* stabilitum nõ suppleret defectum veri tituli: nec adesset titulus coloratus: cum ad illum requiratur, ut non adsit impedimentum iuris divini, vel naturalis, quod non potest suppleri ab Ecclesia, cũ nõ habeat potestatẽ in superiorẽ, & hæc solùm supplere possit defectũ iuris humani, ut supplet, cum titulus ac error communis concurrunt. Sic docent Paludanus 4. *dist.* 17. *q.* 6. *ar.* 1. Bonacina *de matr. q.* 2. *p.* 8. *n.* 25. Caietano. *ver. Confes. iteratio.* Reginaldus *l.* 10. *n.* 97. & alij apud Sanchez *l.* 3. *de mat. d.* 22. Baptismus veró, & potestas ordinis collata in sacerdotio iure divino requiruntur in Confessario, & Episcopo, ut sacramenta validè cõficiant: & ita eius defectus suppleri non possunt ab Ecclesia, etiam si communiter existimentur pro vero Episcopo, & Confessario. Vnde rectè Caietanus *sup.* ait: *Tunc gesta, v.g. absolutio peccatorum, & alia tenent ratione publici officij propter communem errorem facti, cum titulo, cum non deficit potestas ordinis, quia ista non potest suppleri à iure positivo.*

5 Quod etiam tenendum, si baptismus Confessoris, aut Episcopi dubius redderètur ex opinione probabili. vg. Quia in pede solúm, aut sub pelle secundina lotus est: licet enim cum opinio probabilis adest. v.g. an quis possit absolvere á censuris, an sit verus Parochus ut matrimonio assistat, &c. tunc censetur adesse error communis, & titulus coloratus, ac Ecclesia supplet hunc defectum, & confert iurisdictionẽ, ut probant Lesius *l.* 2. *c.* 29. *d.* 8. Enriquez *l.* 5. *de pæn. c.* 13. *n.* 4. Sanchez *sup. n.* 61. & alij, quos refert, & sequitur Bonaci. *q. ult. de pænit. p.* 7. quia, ut proximè dixi, iuris humani defectum tunc supplet, nõ verò supplere posset defectum circa essentialia baptismi, v.g. materiam, formam, intentionem, aut subiectum illius. Et sic ex cõmuni DD. rectè docent Sanchez *l.* 3. *mat. d.* 22. Avila *de censf.* 2. *p. c.* 7. *d.* 7. *dub.* 7. Bonacina *sup. n.* 36. non esse validas absolutiones ab eo, qui non est Sacerdos, licet errore communi, & titulo colorato habeatur pro verò Sacerdote, ac proinde iterandas fore.

6 Secus esset de matrimonijs, quibus adesset Parochus, vel de ipsius licentia Sacerdos de suo baptismo dubius: cum enim hæc conditio, seu assistẽtia sit iuris positiuî, illam supplere potest cum errore communi titulus coloratus, qui adesset ex eo quod Parochus sit á legitimo superiore constitutus. Sic Bonacina *de matr. q.* 2. *p.* 6. *n.* 30. ait, validum esse matrimonium contractum coram laico, cui Parochus cõcessit facultatem assistendi, cum existimatur errore communi, & titulo colorato Parochus, vel Sacerdos. Sicut essent validæ absolutiones datæ à Parocho nominatim excommunicato, vel cuius beneficij collatio ab Episcopo facta, fuit invalida ob ocultum impedimentum, v.g. excommunicationem, aut aliud iuris positivi, vel à publico clerici percussore, aut Confessario, cui iam facultatis confessiones audiẽdi tempus est elapsum, vel cui ore solùm, & non vera intentione Episcopus facultatem concessit, & aliæ similes, si adest error communis eius impedimẽti, quod iurisdictionem tulit, & simul titulus, qui est beneficium, vel licentia semel veré data, aut quæ data existimetur, ut ex DD. probat Bonacina *sup. n.* 27. Idem iudicandum de impedimento suspensionis, vel irregularitatis, ut cum Sanchez, Reginaldo, & alijs asserit Bonazina *n.* 31.

7 Circa obligationem, quam haberet Confessarius de suo baptismo dubius manifestandi hunc defectum ijs, quorum confessiones audivit, ut ipsi eas repeterent, dicendum cẽseo, non teneri sub gravi culpa, si illi grave damnum, aut apud alios scandalum sequeretur ex manifestatione; tum quia pænitentes possent per aliam confessionem, vel per contritionem iustificari: tum quia si pænitẽtes propter grave damnum ipsis impendens, aut alijs, possunt aliqua peccata mortalia in confessione celare cum proposito ea alteri Confessario cõfitendi postea, vel statim ac commodè sine periculo, aut damno hoc possit, ut fieri debere sentit Enriquez *l.* 1. *de pæn. cap.* 12. *n.* 3. vel cum tempus confessionis obliget, ut ex Suario docet Granado 3. *p. de sacr. contr.* 7. *tr.* 9. *d.* 5. *sect.* 3. *n.* 21. poterit etiam hic Confessor propter easdem causas relinquere admonitionem, & permittere pænitentes non integrè confiteri de illis peccatis. Sic Diana *p.* 5. *tr.* 13. *resf.* 55.

Ego autem consulerem, ut illos omnes, quorum confessiones audisset, hortaretur, ut confessionem facerent generalem, vel saltẽ parti-

particularem alteri Confessario, vel, ut sibi, iam sub conditione baptismo, ac Sacerdotio repetitis, iterum confiteantur, se in generali accusantes de omnibus peccatis, quæ cum ipso antea cõfessi essent: ex quo nullu graue incommodum sequetur; proptereaque ad hoc exequendum non levem diligentiam adhibere debet: ne forsan aliquis horum e vita decedat cõfessione postremò ipsi facta, & de salute periclitetur, si contritionis actum non ellicuit, & ipse Sacerdos veré non existebat, quia validé non acceperat baptismũ. Et si in omnibus animæ dubijs *semitam debemus eligere tutiorem*, ut statuitur *c. ad audientiam & c. si quis aut. de pæn. d.* 7. ex S. Agustino *hom.* 41. *Tene certum, dimitte incertum*, a fortiori in ijs, quę ad valorem sacramentorũ, & præcipuè baptismi, ac pænitentiæ spectant, ut pote quę sunt ad salutem ita necessaria.

SINGVLARE XII.

Quidam Religiosus professus, de sui baptismi valore verè dubius, rogavit, an Religionem posset desserere, aut teneretur professionem ratificare, & an valida extitissent acta ipsius & Subditi & Prælati?

1 IN DVBITATVM est, quod si alicui qui Religionẽ est professus, de sui baptismi nullitate constaret, nulla esset illi⁹ professio, & Religionem posset desserere; licet enim independenter à baptismo tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ validé nuncupari possent, & hæc Religionis virtutis essent actus: tamen illa voventem in statu non constituerent veri Religiosi, nec vota essent Religionis á Pontifice approbatæ; quia hæc supponunt baptismum, ratione cui⁹ Religiosi, & fideles omnes Pontifici; Religionum confirmatori, & legislatori, subduntur. Vnde qui dubitaret de sui baptismi valore, eodẽ dubij genere de suæ professionis valore dubitare valebit: eamq, suo arbitrio desserere posset, si baptismi nullitas cõstaret: cum ab hoc professio necessariò dependeat,

2 Nihilominus tenendum omnino est, quod cumque dubiũ sive iuris, sive facti, sive practicum, sive speculativum, sive negativum sive positivum, sive leve: sive magnum extet Religioso de sui baptismi valore, nullo modo ei licere Religionẽ desserere, sed in ea tenetur perseverare, donec illi certitudine morali constaret non esse baptizatum. Neminẽ vidi id asserentem in forma, & in speciali: sic tamen in simili casu de matrimonio noster Didacus Ruiz de Mõtoya in relata pro Nigris instructione, *n.* 46. *Quãdo uno de los contrayentes, o ambos se baptizarẽ sub conditione, se les avise, que para mas seguridad consientan denuevo en el matrimonio. Pero no deven ser tenidos por libres del vinculo del matrimonio, aunque no quisiessen consentir.* Sic ergo si Religio, & Religiosus, inter quos hoc spirituale matrimonium initũ est, de baptismi valore dubitarent, neuter à vinculo illius liber erat censendus.

3 Ratio est, quia nemo qui rem bona fide incipit possidere, si postea incipiat dubitare, an sit aliena, & fecerit, ut debet sufficientem diligentiam, quamvis adhuc maneat dubius, non tenetur eam restituere, quia in pari causa potior est possidẽtis ratio, & ideo in foro exteriori hic manu tenebitur in sua possessione: quoad hãc enim potior est causa possidẽtis, quam non possidentis, licet æqualis esset utriusque quoad proprietatem. Hanc sententiam tenent Sotus, Victoria, Covarubias, vterque Medina, Ledesma, Burgos de Paz, Veracruz, Cordova, Bañez, Molina, Salon, Manuel, Gratianus, Lopez, & Enriquez, quos citat, & sequitur Thomas Sanchez *lib.* 2. *de matr. d.* 41. *n.* 12. idem docent Sylvester *Restitutio* 3. *q.* 1. Lesius *lib.* 2. *cap.* 14. *dub.* 4. *n.* 23. Villalobos *tomo* 2. *trac.* 11. *diffi.* 12. *n.* 2. Diana *p.* 1. *tract.* 1 *d.* 3. *p.* 2. *n.* 4. & alij apud ipsum: ergo cum bona fide Religio cæperit possidere Religiosũ, propter dubium de nouo adveniens, nõdum illius veritate, quavis diligentia, detecta, nec Religio potest illo privari, nec ille eam desserere.

4 Immo, si magis inclinaretur intellectus ad credendã nullitatem baptismi, adhuc idẽ dicendum esset, si adhuc perseveraret dubiũ. Sic colligitur ex doctrina Scãhez *l.* 1. *sum. c.* 10. *n.* 9. Vazquez. 1. 2. *q.* 19. *art.* 6. *d.* 66. *cap.* 7. *n.* 4. Salas 1. 2. *q.* 21. *tract.* 8 *d. unica sect.* 23 *num.* 231. Trullench. *lib.* 7. *decal. cap.* 11. *dub.* 4. *n.* 2. Bonacina *d.* 1. *de rest. q.* 2. *p.* 2. *n.* 6. & aliorum apud ipsum, asserentiũ nihil restituendum ab eo, cui certó debitum nõ constet, licêt illud deberi magis inclinetur; dubius de sua obligatione. Quamvis Salon. Bañez, uterque Ledesma, & Sotus apud Sanchez *lib.* 2. *de matrim. d.* 4. *n.* 12. illos tunc sequutus, nec non Valentia 2. 2. *d.* 3. *q.* 16. *p.* 2. doceant, aliquid restituendum esse iuxta maiorem, vel minorem inclinationem. Cõfirmatur idem in matrimonij statu, pro quo in dubio semper est standum, & si adhuc dubitatur de impedimento post illius investigationem, non est necessaria illius dispensatio, & uterque coniux petere, & reddere debitum potest, ut in Tractatu nono dicemus. Sic Sanchez *lib.* 8. *matr. d.* 6. *num.* 18. Barbosa *de potest. Episc.*

Episc.p. 2.*alleg*.35.*n*.18. Castr. Palao *to.1.tr.3.d.6.p.5.n.*10. Diana *p.3.tr.6.misc.resol.*82.& alij: sic ergo pro Religionis statu iudicãdum est in dubio nostri casus. Vide quæ laté de his dubijs prosequitur Sanchez.

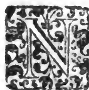
5 Quod verò tunc Religiosus teneatur professionẽ ratificare post iteratum baptismũ, non dubito, tum propter dicta, quorum hoc consequens est: tum quia ex sententia omnium Doctorum, quos numero antecedenti retulimus, & Singulari 13. referemus, tenetur quisque sufficientem diligentiã prçstare ut se â dubio debiti expediat, cui adstrictũ esse dubitat: ergo in debito professionis, quod Deo. & Religioni debere prudenter dubitat post suũ baptismum, debet ab eo se expedire, professionem iterãdo, cũ aliunde Religionẽ desserere non valeat, illiusque privilegijs & commodis tẽporalibus, ac spiritualibus fruatur: quibus aliter nequit iuste uti, & ea absq; onere restitutionis retinere: sicut iniustus, & restitutioni obnoxius esset possessor rei, quam necessariò fruiturus est, si ea utatur dubius, an aliena esset, nec ne, & se á dubio hoc nõ vult expedire, cum posset, ut Sanchez cũ alijs probat *lib.2.de matr.d.*41.*a n.*20.

6 Confirmatur, quia cum quis certus est de debito, incertus de solutione, tenetur solvere, quia ex possessione debitum exigendi, actionem habet creditor, dum certum est illud, nec hic in dubio ea privari iustè potest, ut docent Thomas Sanhez *lib.1.Decal.cap.*10.*n.*12. Vazquez 1.2.*q.*19.*art.*6. *d.*66. *cap.* 7.*n.* 43. Castro Palao *to.2.tract.1.p.2.n.*14. Trullench. *lib.7.Deca.dub.6.n.*2. Bonacina *de contr.d.1.q.2.p.2.n.*15. Lesius *lib.2.c.*14.*dub.*4.*n.*25.& alij: ergo, cum certó constet Religioso de debito Religionis, ex quo in illa omnia professorũ propria, tam temporalia, quam spiritualia ad ipsum pervenerint, & pertinebũt necessariò, cum ab illa egredi non valeat, tenebitur debitum solverè, aliterque erit in peccato mortali; sicut qui fictè professus fuisset, & scienter post professionem invalidam in Religione viveret, teneretur professionem absoluté ratificare, si vellet in Religione vivere, quia absoluté nulla fuit: ita in nostro casu Religiosus dubius de baptismo, tenebitur professionem dubiam ratificare, & in Religione perseverare.

7 Ea autẽ, quę gessit ut professus. v. g. decissiva suffragia in electionibus, functiones munerũ, & similia, & si forsan prælat⁹ fuit, quæ præstitit ut superior, v.g. facultates, quas concessit Religiosis ad accipiendũ, & elargiendũ munera, vel pecunias, cõtractus, quos in ijt, & huiusmodi alia, valida sunt ob titulum coloratum, scilicet errorem communem cum titulo, etiam si baptismus nullus esset: immo & facultates, quas concessit ad absolvendũ suos subditos â reservatis, effectum sunt sortitæ, licet si ipse absolutionem dedit, non valebit, cum non nisi â vero sacerdote, & verè baptizato, hæc dari nequeat; nec suppleri ab Ecclesia defectus sacerdotij, & baptismi, utpote requisita ex iure divino, supra quod Ecclesia iurisdictionem non habet. At veró iurisdictio reservandi casus, & concedendi facultatem ad illos, necnon quælibet peccata absolvendi & sacramenta administrandi nõ est iure divino annexa baptismo, & ordini sacerdotali: & ita Episcopi Vicarius, qui nõ esset initiatus: immo nec verè baptizatus, si in eo titulus coloratus, & error communis interveniret, posset has facultates concedere iuxta ea, quæ Sanchez *lib.* 2. *de matr. d.*22. Salas *de leg. disp.* 10.*sect.*3. Bonacina *q.2.de mat.p.8.a.*25. & alij docent. Vide Singul. 10. & 11.

SINGVLARE XIII.

V. Dubius de suo baptismo teneatur sub mortali á dubio hoc se expedire, & baptismum sub conditione recipere, quam primùm ei de vero dubio constet?

1 NON EST SERMO de illo, qui levibus circa hoc pungitur scrupulis iuxta dicta Singulari 8. hic enim dumtaxat scrupulũ deponere debet; sed de illo, qui non contemnendo fundamento dubitare incipit de valore sui baptismi, quem sub mortali teneri ad præstandam diligentiam, ut se â dubio hoc expediat, non dubito. I. Quia quilibet tenetur diligentiã præstare in depositione conscientiæ dubiæ in re tanti momẽti, ne sit perplexus semper, ut docent Gerson 2. *p. tr. de nat. & qual. conc.* Cordova *l.*3.*q.*12. Adrianus *quodl.*2.*art.*1.*litera.F.*S. Bonaventura *in* 2. *dub.* 39.*q.*3.*n.*24.& Zambranus *præl.* 2. *num.* 2. 2. Quia quilibet tenetur sub gravi culpa ad exequendũ necessaria, ut se â periculo dãnationis expediat, & ut in illo non maneat, ut maneret, qui in hoc dubio perseverare voluerit, diligentiamque, ut se ab illo liberet, omisserit: aliter salutem suam non procurabit, ad quam procurandam ex præcepto divino obligatur.

2 Quia qui dubitat, an debitor sit pecuniæ, vel famæ, aut ali⁹ gravis obligationis, de his tenetur inquirere, ut his satisfaciat, si de illis constiterit: ergo dubius de suo baptismo tenebitur ad inquirendum, an baptismum validè receperit, sine quo ex precepto divino, & neces-

necessitate medij salvari non potest. Et si facta omni diligentia iuxta dicta Singulari 7. adhuc perseveret dubium prudens, vel probabilis solùm opinio de valore baptismi, illum sub cõditione recipere tenebitur, ut sæpe Singularibus præcedentibus docuimus cũ nostro Didaco Granado *contr*, 3. *de sacr. tra.* 1. *d.* 4. *num.* 7. ne si verum baptismum antea non suscepit, æternæ damnationis periculo se exponat.

3 Deinde in nostra difficultate dicimus, quod simul ac alicui de dubio hoc morali, & probabili cõstet, baptizandus est sub conditione, si Adultus sit. Ita sentire videntur Suarius *tom.* 3. *in* 3. *p. d.* 31. Reginaldus *l.* 27. *n.* 55. Vazquez *d.* 146. *n.* 29. & Villalobos *diff.* 12 *n.* 13. Ratio est, tũ quia semper obligat Adultum præceptum se convertendi ad Deum, & ingrediendi in Ecclesiã per baptismum, ut fiat membrum Christi, & particeps sacramentorum: tum quia, ut probant Sotus *in* 4. *d.* 5. *q. un. art.* 3. Suarius *sup. sect.* 20. Caietanus 3. *p. q.* 68. *art.* 3. Vazquez *d.* 149. *cap.* 4. Valentia *q.* 3. *p.* 4. *assert.* 3. Enriquez *de bapt. c.* 4. Granado *tr.* 4. *d.* 2. *n.* 5. Machado *to.* 1. *l.* 3. *p.* 1. *tr.* 2. *docum.* 1. *n.* 8. & alij communiter: Adultus tenetur divino præcepto recipere baptismum cum commodè possit: sicut tenetur credere cum primum ei propônuntur divina mysteria: ergo sine legitima causa, illius susceptionem differre in casu dubij erit peccatum mortale, quia dilatio hæc est in re gravi, & maximè necessaria saluti.

4 Causa autem differendi baptismum conditionalem non potest adesse sicut in absoluto Catechumini: perfectior, scilicet, instructio, maior reverentia sacramẽti, & certior in fide firmitas: hæc enim omnia supponuntur in Adulto inter Christianos enutrito. Vnde is, qui dubitat, statim, ac certus fit de dubio, tenebitur baptismum conditionatum accipere: sicut absolutum Catechumenus simul, ac dispositus est, ex divino præcepto tenetur, ut ait Ledesma. Vide de hoc latissime Vazquez *quæst.* 68. *art.* 3. *disp.* 150. *c.* 1. 2. & 3.

5 Sed dari materiæ parvitatem in hac dilatione non dubito; ita ut etiam si iam certus sit de vero primi baptismi dubio, ac nulla adsit differendi causa, illum ad tres, aut quatuor dies differre (nisi vitæ instaret periculum, aut actio, ad quam validus baptismus necessariò prærequireretur) non esset culpa lethalis; sed venialis. Probatur 1. Quia idem divinum præceptum obligans Adultum ad suum baptismum, obligat parentes, vel eos, qui infantium curam gerunt ad baptismum illis procurandum, ut docet Sotus *in* 4. *dist.* 5. *q. un. art.* 3. & communiter Theologi: ergo sicut hi non obligantur ad illius administrationem statim ut natus est infans; nisi vitæ periculum adsit: etiam si tunc possent recipere, sed ad octavum, vel duodecimum diẽ a nativitate; differre possunt absq; peccato: ita nec dubij de suo baptismo peccabunt differẽdo illud paucis diebus. Attamen nõ possunt differre ad duodecim dies suum baptismũ; cum non suffragetur huic dilationi usus Ecclesiæ, seu divini præcepti interpretatio, ut suffragatur in infantium baptismo: & ratio discriminis est, quod infantes, utpote rationis usu carentes non privantur in hac dilatione bonis spiritualib', quibus Adulti meriti capaces, ac rationis compotes: & quia strictiùs obligantur suam sibi velociùs salutem procurare, quam Parẽtes Filijs, & Tutores infantibus.

6 Nec huic dilationi obstat, quod hoc præceptum sit iuris divini: talis enim, immo & naturalis est adimpletio voti, vel iuramenti ingrediendi Religionem, elargiendi talem eleemosynam, & illam differre ad breve tẽpus, etiã sine causa, non esset mortale, sicut nec longum cum illa; & nihilominus dilatio baptismi lõgè brevior debet esse, quam adimpletionis votorum ob ingentem baptismi ad salutem, & ad vitam spiritualem incundam necessitatem. Dixi autem horũ dilationem sine causa esse venialem, quia nequit non esse peccatum, licet leve, se tanto bono sine causa privare, etiam per breve tẽpus.

SINGVLARE XIV.

Vtrum Parochi, Parentes, & Domini sub gravi culpa teneantur baptismum conditionatum procurare subditis, filijs, & servis de primo baptismo veré dubijs?

1 EOs, quibus aliàs extra necessitatem ex officio incumbit baptizare, teneri sub mortali extra necessitatem baptizare sub conditione illos, quorum baptismus non est moraliter certus, seu de quorum baptismo est morale dubium iuris, vel facti: sive hi sint Parvuli, sive Adulti, docent Zambranus *cap.* 1. *de bapt. dub.* 1. *n.* 7. Vazquez *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 146. *cap.* 4. Gaspar Hurtado *disp.* 1. *de bapt. diff.* 12. & alij. Cum ergo Parochis ex officio, & Ecclesiæ institutione incumbat administrare Parochianis sacramenta, & præcipué baptismum, illi tenebuntur in dubio administrare.

2 Probatur 1. Quia si tenetur sub mortali inquirere de valore baptismi illorum, qui iam domi baptizati ad Ecclesiam deferuntur, ut probavimus Singulari 6. à fortiori tenebitur dubium de suo baptismo baptizare, si de dubio vero illi constat. 2. Quia ratione charitatis tenetur uti materia, & forma certa in baptismo, & alijs sacramētis, de quibus nulla opinionū varietas sit, ut late probat Vazquez 1.2.*d.62. ca.2. &c.*3, ne permittat illum fortasis damnari, si re ipsa verum non confecit sacramentum, sicut non confecisset, si opinionem, quæ re ipsa non esset vera, esset secutus; ergo tenebitur etiam propter eandē charitatem. & rationem non relinquere dubium baptismi valorem. 3. Quia quilibet tenetur in administratione sacramentorum propter ipsorum valorem sequi tutiorem partem, ommissa etiam probabiliori, ut docent Theologi 1. 2. & late Vazquez *sup.c*,3. *& tom.2.in* 3.*p. c. 4. n.* 29. Tutior autem pars est, quam si quis sequatur nullū periculum superit salutis ei, cui sacramenta administrantur, & ipsi, qui ministrat: ergo tenebitur ad hanc iterationem baptismi dubij, cum sit pars tutior. 4. Quia Parochi tenentur vera, & valida sacramenta suis subditis ministrare, & hi, qui de veritate, & validitate, v. g. Baptismi sunt dubij habent ius ad hoc, quod sub conditione baptizentur; ergo &c.

3 Præterea, Parentes teneri ad procurandā hanc conditionalem iterationem suis liberis indubitatum est: cum graviter teneantur ex pietate iuxta communem sententiam ad filiorum, curam in spiritualib⁹, quoad mores & institutionem, ut ex Theologis docet Ægidius, Trulench *in Decal.l.4. c.1. dub.3. n.* 1. Deinde si occasiones, aut pericula peccandi graviter à filijs non avertunt, graviter parentes peccant, ut ait Trulench *n.1.* ergo ad periculum avertendum ęternę damnationis cui expositi sunt, dubij de suo baptismo, si nō baptizentur iterū, graviter adstringentur similiter ad verū, & validum baptismum filijs procurandum. Nomine autem parentū intelliguntur hic omnes illi, qui ob parentū mortem, absentiam, aut aliam causam, infantium, vel adultorum curam habent, ut Tutores, Curatores, cognati, & alij, quib⁹ eorum cura incumbit, iuxta ius, vel naturale, vel positivum.

4 Teneri etiam Dominos ad hunc baptismū ea proportione, qua ad suorum servorū procurandum, certum est ex naturali, & divino iure. Sic *ad Timoth.*5 *Si quis suorum maxime domesticorum curam non habet, infidelis est, & infideli deterior.* Vnde graviter peccare, si sint notabiliter negligentes in procurandis his, quæ sunt necessaria ad salutem servorum, ut est susceptio sacramentorum, Missæ auditio, occassionum lethaliter peccandi abscissio, & alia, huiuscemodi, est cōmunis Doctorū: vide Navarrum *sum.cap.*14, Azorium *c.* 39. *q.*13. Trulench. *sup, dub.* 5. ergo à fortiori tenebūtur ad certum baptismum illis procurā dum, ut pote qui ianua est ad salutem, & ad sacramenta cætera.

5 Hinc recte probat noster Sādoval *li.3. pro Nigrorum instruct. cap.*8. Dominos, & naviū armatores, vulgo *los Armadores:* teneri graviter ad procurandum, ut statim ac Nigri ex Guineæ, Angolæ, & aliorū locorum provincijs ad portum accesserint, de suo baptismo inquiratur. & si dubium de eo sit, conditionaliter baptizentur, antequam veneant *& n.* 20. addit hanc etiam obligationem ex iustitia Prælatis Ecclesiasticis, & Parochis illorū portuum incumbere; hic enim ipsi tunc sunt veluti advenę, & vagi, ac baptismi necessitas dilationem ullam, nisi, vel trium tantum, aut quatuor, ad summū, dierum nō patitur. Sic sapientissimus D D. Petrus de Castro, & Quiñones Hispalensis Archiepiscopus Hispali iussit fieri.

6 Addēdum 1. Quemlibet alium, sive sacerdotem, sive laicum ex charitate, aut misericordia graviter teneri ad administrandum conditionatum baptismum cuilibet de ipsiu⁹ valore veré dubitanti, vel ad inquisitionem prædictam in dubio facienda, si proprius Parochus aut abesset, aut nollet, quia misericordia exigit, ut proximo in ea necessitate existenti securius salutis suæ remedium procuretur. Sic Hurtado *sup.* Specialiùs ad hoc adstringuntur Religiosi, quorum institutum fit in proximorum salutem incumbere, ut Dominicanorum, Iesuitarū, & aliorum ex Mendicantibus: sunt enim, Prælatorum voluntarij velut Coadiutores, & ideo tot privilegijs locupletati. Idem dicendum, si Parentes, Tutores, ac Domini aut abessent, aut nollent suorum baptismum procurare. Adendum 2. Quod licet prædicti Parochi, Parentes, Domini, aut alij iudicarent sufficiens dubium non extare ad iterandum baptismum: cum á viro docto sufficiens existimaretur, tenetur illum iterare, cum in his sequenda sit tutior pars, & si tenetur Confessor se accommodare opinioni pænitentis probabili; à fortiori Parochus tenebitur se acommodare iudicio viri docti, ac pij in reb⁹. ex quibus in hac, salus æterna sui subditi, vel pendet, vel creditur pendere.

SIN-

SINGVLARE XV.

Quomodo disponendus sit Adultus recepturus conditionalem, vel absolutum baptismum circa Intentionem, & Notitiam illius? ubi de baptismo Æthiopũ, aut Nigrorũ, qui veniunt ex Guinæa, Angola, & alijs Provincijs.

1 Adultorum nomine intelliguntur modó, qui ad annos discretionis pervenere, possuntq; percipere saltem cõfuse, aut rudi, ut aiunt, Minerva, ea fidei mysteria quorum, iuxta Theologos, est necessaria cognitio ad recipiendum baptismũ. Sic noster Ildefonsus de Sãdoval *instruct. pro Æthiopibus l. 3. c. 7.* Et notandum quod si iam cõplevere septenium, regulariter censentur rationis usum habere, ut docent Sá, *Bapt. n. 11.* Bartol. ab Angelo §. 33. Vazquez *d.* 155. *c.* 30. Sanchez. & alij, quos sequitur, & affert Bonazina *de legibus, & de baptism. quæst. 2. p. 6. n. 11.*

2 Igitur cum ex Concilijs, SS. PP. & DD. constet, ad baptismum absolutum conferendũ Adulto requiri tria ex parte recipiẽtis, intentionem recipiendi, notitiã, mysteriorũ, & dolorẽ de peccatis: ut Theologi omnes docent cũ S. Thoma *3. p. q. 68. ar. 7. & in 4. dist.* 4. Bonaventura, Ricardus, Paludanus, Sotus, Durandus, Ledesma, Toletus, Corona, Vega, Suarez, Enriquez, Ioseph de Acosta, & alij apud Sandoval *l. 3. c. 5.* eadem requiruntur in Adulto ad baptismum cõditionalem, ut probat Sandoval *c.* 10. Cum enim prudenter timeatur, aut dubitetur nullum baptismũ, seu invalidum accepisse, ex parte sui disponendus est baptizandus, ac si absolutè baptismũ, esset recepturus; aliter periculo se exponet vel non recipiẽdi validè, vel saltim sine gratia. Vnde sicut administraturus Adulto baptismum absolutum tenetur illum non administrare, nisi convenienter disposito, ut docet Suarez *d. 32. sect.* 2. sic etiam nec nisi ita disposito tenetur administrare, qui administraturus conditionalem. Aliter graviter peccabit, nisi illum ignorantia excuset, vel mortis periculum, ob quod baptizandus instrui non valeat.

3 Intentio recipiendi sacramentum requiritur actualis, vel virtualis in Adulto recipiente baptismum conditionalem. Et sine hac intentione, conditionali saltem ad conditionalem præeunte, vel comcomitãte baptismus non erit validus iuxta omnes DD. *sup.* citatos: sicut nõ esset validus administratus Adulto, si hic eum reciperet absque absoluta, & vera intentione recipiendi sacramẽtum. Sic Sotus 4. *dist. 5. art. 7.* Pitigianus *d. 4. q. 5. art. 1.* Grafis *2. p. lib. 1. c. 3. n.* 37. Bonazina *sup. n.* 22. Enriquez *c. 24. n. 3.* Vazquez, Ægidius, Filliucius, Hurtado. & Candidus apud Leandrum â Sacram. *d. 5. tr. 2. q.* 20. sic & alij communiter: immo nec intẽtio debet esse vi, vel metu gravi, & iniusto extorta, ut valeat sacramẽtum, ut docent Navarrus *c. 22. n. 10.* Bonazina *n.* 21. Enriquez *num.* 3. Corona *de bapt. fol. mihi* 26. & communis.

4 Advertas tamen in hac intentione necessariò involvi cognitionem saltem cõfusam, & rudem de baptismo: non enim intentionem veram recipiendi illum habere potest nisi aliquo modo illum cognoscat; nam nihil volitum, quin præcognitum. Ex huius cognitionis defectu invalidi sunt plures baptismi, qui administrantur Æthiopibus. *A los Negros bozales, que vienen de Guinea, Xolofe, Mãdinga, y otras partes*, de quibus sic loquitur noster doctissimus Didacus Ruiz de Montoya, instruct. pro illorum baptismo, facta anno 1621. *n.* 9. *Destos casi todos vienen sin baptismo, que sea valido, porque no se les dize nada del Baptismo, ni de la Fè, o Religion Christiana, ni ellos entienden otra cosa mas de la que veen: y por consiguiente deven ser baptizados sin condicion*. Et n. 10. *Los de Congo, y Angola tienen de ordinario alguna manera de enseñança, y de pedirles su consentimiento, y por esto requieren mas examen, para q̃ conste si uvo lo necessario, para que valiesse el baptismo. Porque algunos vienen tarde, acabada ya la declaracion, y exortacion, que les avian hecho: otros no la entienden, porque no la oyeron; y todos estos deven ser baptizados sin condicion. Otros llegaron a tiempo, que oyeron, y entendieron lo que se les enseñava, y con estos serà necessario examen.* Hæc ille.

5 Notitia, quam habere debet Adultus circa fidei mysteria, licet semper supponi debeat in ijs, qui inter Catholicos enutriti ad annos discretionis pervenerunt, & ultro in ætate progressi sunt: non ita in ijs, qui solùm eos attingerunt, & in ijs, qui ex Sarracenorum, aut Hebræorum genere ad fidem accesserunt, vel ex Guineæ, Angolæ, alijs ve Æthiopiæ Provincijs adducti, iam conversi, immo & baptizati, sed de baptismo dubij, illum accipere, vel sub conditione, vel sine illa volunt. De hac sic noster Didacus Ruiz de Montoya *instructione relata num.* 26. *Los mysterios substanciales, que serà forçoso enseñarles, y que ellos los entiendan conforme la capacidad, talento, y suficiencia de*

cada uno son un solo Dios, Criador de todas las cosas: El misterio de la Santissima Trinidad, Padre y Hijo, y Espiritu Santo, tres Personas, y un solo Dios verdadero, q el Hijo de Dios se hizo hõbre por salvarnos que murio, y està glorioso en el cielo, que ay otra vida y en ella gloria para siempre. q no se pueden salvar sin el Baptismo, y sin la ley de N. S. Iesu Christo. Que todo esto creemos los Christianos porq lo enseño Dios N. S. q no es possible engañarnos. Et n. 27. *Aunque no sera forçoso saber las oraciones de memoria, pero con todo esso ayudara mucho, y se dispondran mejor.* Et num. 29. *De todas estas cosas ni le digan mucho, sino mui poco y muy toscamente dicho a su modo, y repetido muchas vezes, y dãdoles tiẽpo y espacio para entenderlo.* Hæc ille, quæ comprobat Sandoval *l. 3. cap. 7.* & consonant ijs, quæ docent Theologi *ad q. 16. S. Thom.* & S. Patres, ac Interpretes in id *Math. ult. Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &c.* & Pauli *ad Heb. 11. n. 6. Credere enim oportet accedẽtem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.*

6 Hæc autem debet baptizandus credere fide supernaturali, seu supernaturali motivo; aliter gratiã nõ recipiet, licet recipiat baptismum, & illius characterem, ut docẽt Theologi, cum S. Thoma *3. p. q. 68. art. 8.* Coninch. Pitigianus, Angelus, Chamerota, Enriquez, Valentia, & Reginaldus apud Bonacinam *d. 2. q. 2. p 6. n. 23.* & Granadum *sup. n. 4.* Consule Sanchez *l. 2. sum. cap. 3. n. 24.* In articulo autẽ mortis posse baptizari non cognoscentẽ, nec credentem hæc mysteria docent Ioannes Sancius *select. d. 44. n. 41.* Villalobos *dif. 1. n. 7.* & Leander à Sacram. *to. 1. q. 24.* Hæc omnia, & quæ in Singulari sequenti statuemus, pro Sarracenorum baptismis proportionatè obseruanda sunt.

SINGVLARE XVI.

V. Dolor de peccatis, & illorum cõfessio in conditionato Adulti baptismo requirantur?

1 REQVIRI in Adulto recepturo baptismum conditionatum, vel absolutũ, non ad valorẽ illius, sed ad gratiæ effectum, dolorẽ de peccatis mortalib⁹ præteritis, qui satis est ut sit attritio, constat de fide ex Tridentino *sess. 6. can. 7.* Carthaginensi *c. 83* & *Actorum 3. Pænitentiam agite, & baptizemini unusquisque vestrum.* Sic Theologi cum S. Thoma *q. 68. art. 4.* Suarius *d. 28 sect. 2.* Ægidius *q. 62. ar. 1. dub. 2.* Hurtado *d. 4. dif. 5* Machado *to. 1. l. 3. p. 1. tra. 1. doc. 7. n. 4.* Molfesius, Cãdidus, Llamas, Ledesma, Villalobos, quos citat, & sequitur Leander à Sacram. *tr. 2. d. 5. q. 26.* Nec sufficit, quod sit naturalis hic dolor, sed procedere debet ex motivo, & auxilio supernaturali, saltèm propter metũ gehennæ, aut turpitudinẽ peccati. Ita Magister *4. d. 4.* Suari⁹ Valentia, Bonacina *sup.* & alij communiter: quia attritio naturalis non est proportionata dispositio ad gratiam, quæ est forma supernaturalis.

2 Non verò esset necessariò, ut hæc attritio, existimaretur contritio, sed sufficit attritio scita, ut docent Suarius, Ægidius, Hurtado, Leander, & Machado *sup.* necnon plures alij apud Enriquez *l. 2 de bap. cap. 26. n. 3.* & Granadum *sup. n. 6.* qui omnes meritò reijciunt Caietanum asserentem, nullum actum doloris requiri, sed satis esse accedere ab baptismum, cum proposito illum recipiendi in remissionem peccatorum. Venialia verò detestari, ut gratiam consequatur baptizandus, nõ est necessè: nam ea in baptismo remittuntur baptizato, si non sit affectus ad illa; ut ait Granado *n. 9.*

3 Non omittã hîc aurea nostri Didaci Ruiz verba pro Nigrorum, ac rudium instructione ad hũc dolorem. Sic enim *n. 28.* ait: *En el mismo dia, que se uviere de baptizar, poco antes del baptismo les exorten a dolor de sus peccados, diziendoles de la gloria, que por ellos se pierde, y el tormento eterno que merecen, y quan grande mal es ofender al q nos criò, y nos sustenta, y nos à hecho tantos beneficios. Y sera convenitente hazerles decir algunas palabras, que signifiquen dolor de sus pecados sobre todas las cosas, y proposito firme de guardar la ley de N. S. y nunca mas pecar. Tambien es tiempo entonces de dezirles a los mas Bozales, que aquella agua que les quieren echar en la cabeza es agua de Dios, para que sean hijos de Dios, y vayan al cielo con N. S. Iesu Christo.* Hactenus ille.

4 Confessio non est necessaria, nec faciẽda recepturo baptismum conditionalem, quia si primus non fuit validus, peccata omnia hũc secundum præcedentia non cadunt sub clavibus, & ita non possunt sacramentaliter absolvi, ut docent Theologi cum S. Thoma *q. 68. art. 6.* Sotus *d. 39. ar. 2.* Ledesma *q. 9.* Canisius *l. 1, de corrupt. pro. bapt.* Enriquez *n. 1.* Coninch *sup.* Bonacina *n. 24.* Confessio autem, quam adulti baptizãdi olim faciebant, ut referũt Tripartita *l. 9. c. 29.* Nazianzenus *orat. 40. in S. Bapt.* Tertulianus *c. 20. de bapt.* nõ erat sacramentalis, ut falsò Pameli⁹ *ibi n. 136.* & Caietanus *in Math. 3.* ex cogitarunt: sed solùm humilitatis, & tunc confitebantur in generali sine certo numero, ut instruerentur de obligatione, & modo restitutionis, & de emendatione vitæ, ut cum alijs docet Enriquez *n. 1. lit. H.* addens *n. 4. Ante baptismum iniungendum est adultis, ut si quid debeant proximis pro*

pro iniuria, & damno dato satisfaciant.

5 Si verò primus baptismus fuit validus, tūc & si sub conditione administretur iteratus, perinde se habet, ac si nullo modo administraretur, & ita nec illum, sicut nec absolutum præcedere debet confessio: immo improportionata est, etiā si sub conditione daretur absolutio. Adde quod, nec Adulto debitè baptizando, vel absolutè, vel conditionaté necessum est, ut in memoriam revocet omnia peccata sua, ac si ea, aut eorum species, cōfessurus esset, ut de illis attritionē habeat; sed sufficit de omnibus in generali eam habere. Sic Ragutius *de bapt. q.*4. Sáncius *select. d.*44.*n.*41. Archangelus *dist.*4. Candidus *dub.* 11. & Leander *q.* 30.

Singulare XVII.

Quæ praxis observanda sit in administratione Baptismi cōditionalis tā Puerorum, quam Adultorum circa Tempus, Locum, & Ministrū?

1 Vppono, baptismum esse iam collatum, vel solemniter in Ecclesia à Parocho, vel ob necessitatē domi ab obstetrice, aliave femina, aut viro, & post huiusmodi collationem dubium emersisse, de ipsius valore, sufficiens ad iterationem sub conditione.

2 Circa tempus: si sit periculum vitæ sive in Adulto, sive in Puero, de cuius baptismi valore dubitatur, non est dubium, quin statim conferri debeat cōditionalis baptismus (sicut & absolutus) ne de æterna salute ob dilationem periclitetur. Sic indicant SS. Patres Clemens Romanus *lib.6. const. cap.* 15. Basilius *homil*, 13. Nazianzenus *orat. in S. Bapt*, Chrisostomus *homil.*1. *in acta*, & alij. Si non sit periculum puer baptizari debet statim, ac dubium hoc notū est, si duodecim, aut quatuordecim dies à nativitate ipsius præcessere: sicut enim ultra hoc tempus illius baptismum absolutum protrahi esset culpa lethalis, ut docent Sotus 4.*d.*5.*q. un.art.*3. Granado *tr.* 4.*d.*4.*n.*2. Naldus *n.*3. Valentia *q.*3. *p.*4. Beirlinch *V. Bapt.* Enriquez *c.* 4.*n.*3. & apud ipsum Ledesmá, Tabiená, & Bellarminus, Bonacina *d.*2.*p.*2.*n.*7. & alij; sic conditionalem, differre sine causa: siquidem probabiliter creditur, aut timetur, infantem nō esse baptizatum.

3 Ita Adultus statim ac cōmodé possit baptismum recipere tenetur iuxta dicta Sing. 13. Et si ad differendum absolutum baptismum dari posset aliqua rationabilis causa, ut notat Hurtado *diss.*16. v.g. melior instructio, evitatio scandali, aut damni spiritualis, aut corporalis, hæc nunquam ocurret in cōditionali, cum secretò administrandus sit, nō in templo, sed domi, aut ubicumque baptizandus malucrit: nam lex, ut in Ecclesia celebretur, de absoluto, & solemni loquitur. Circa ministrum dicimus, quod licet ille, qui est Minister solemnitatis, & ex officio sit solum sacerdos, ut ex Concilio Florentino *instruct. Armen.* probant Theologi cum S. Thoma 3.*p.q.*67.*ar.*7. S. Antonin⁹, Coninch, Valentia, Nugnus, Suarez, Enriquez, Philiarcus, Toletus, Angelus, apud Bonacinam: *d.*2.*de bapt, q.*2.*p,*5,*n,*2, ex precepto Ecclesiæ solus Parochus est, vel ex ipsius licentia Sacerdos, ut ijdem DD, docent apud eumdem *n,* 10, At hunc conditionalem nostri casus baptismum, sive pueri, sive Adulti existimo â quolibet tā Sacerdote, quā Diacono, Subdiacono, immo, & laico posse licite administrari: etiam si commodé haberi possit Sacerdos, & Parochus: ac sine illius licentia.

4 Probatur, quia tam Parochus, quam Sacerdos ministri sunt ex officio, & Ecclesię institutione ad celebrandum solemniter baptismum, aut absolutè illud conferendum; conditionalis verò nec solemnis est, nec absolute baptismus, sed solùm conditionaliter supplens defectum, qui dubitatur adesse; ergo à quovis administrari potest, sicut ad iterādum matrimonium, vel dubium, vel nullū ante bona, vel mala fide contractū, non esse, necessaria Parochi presentia, quia tunc solùm suppletur defectus, vel denuo inventus, vel existimatus,

5 Probatur, 2, Quia sicut non est mortale, ut in necessitate non servetur ordo præferēndi virum, feminæ, & Diaconum laico &c. nisi adsit Sacerdos, nam hoc præsente nemini licet sine mortali baptizare, ut docēt Sa, *verb, bapt, n,*7, Suarez *d,* 41, *sect,*4, Rodriguez *cap,* 25. *concl,*1, Enriquez *lib,*1, *cap,*28, Coninch *q,*67. *dub,*2, Toletus *lib,*9, *cap,* 19, *n,* 8, Grafis 2, *p, lib,*1. *cap,*4, *n,*2, Valentia *d,*4, *q,*2, *p,*1; Reginaldus *lib,*28, *n,*44, & alij: ita nec erit mortale non observare illum ordinem in baptismo conditionali: & licet lethalé sit extra necessitatem baptizare, qui non sit Sacerdos iuxta S. Thomam 3.*p.q,* 67, *ar,* 3, Enriquez, Suari⁹, Rodriguez, Grafin, & alios *sup,* propter prohibitionem Ecclesiæ, & usurpationem alieni officij, adhuc lethale nō esset conditionaliter baptizare, cum non sit absolutê baptizare, proptereaq; nec usurpare munus alienum, nec absolutè prohibitum, cum de hoc nulla extet lex, aut ius civilé vel Ecclesiæ: sed consulendum est ut eiusmodi baptismi

tismi ratificentur, vel à Parocho, vel à Sacerdote experto: ne iterum novum subrepat dubium de ipsorum valore.

SINGVLARE XVIII.
Quæ praxis observanda circa Patrinũ, Ritus, & Conditionẽ in baptismi conditionalis administratione?

1 PATRINVS non est necessarius, neque adhibendus in conditionato baptismo. I. Quia non est obligatio illum adhibendi in baptismo sine solemnitate, domi, aut alibi etiam absoluté collato, ut docẽt Theologi *in 4. d. 42. q. 67. art. 8.* & notant Rodriguez *to. 1. sum. c. 227.* Layman *tr. 2. c. 9. n. 5.* Sãchez *de matr. l. 7. d. 62.* Suarez *q. 67. ar. 8.* & Hurtado *de matrimonio d. 18. dif. 6.* ac statuitur in Manuali *tit. de bap.* ergo à fortiori in baptismo conditionali non solemni. 2. Quia hic ritus institutus est pro vero, absoluto, & certo baptismo: conditionatus non est absolutus & ignoratur, an sit verus, ac certus.

2 Hinc, si quis etiam á parẽtibus assignatus in hoc conditionali baptismo baptizandum teneret, ac materialiter susceptoris mun⁹ gereret, nullo modo esset verus susceptor, nec cognationẽ cõtraheret spiritualẽ: hãc enim conditionatus baptismus non parit; sed absolutus, solemnis, & verè collatus. Sic Navarrus *conf. 1. n. 1.* & Naldus *n. 4.* Vnde Sanchez *l. 7. de matr. d. 62. n. 15.* Hurtado *sup.* Diana *p. 1. tr. 3. res. 7.* asserunt, quod si quis in bapismo non solemniter propter necessitatem collato, vellet verẽ, & proprié susceptoris munus obire, adhuc hic non contraheret cognationem: cum non sit in illius potestate illam cõtrahere, nisi seruentur petita ab Ecclesia: quin immo, etiam si tunc infantem teneret susceptoris munus proprié non obiret, quia ad hoc solemnitas requiritur, ut docent Gallegos, Sotus, Emmannel, Vega, & Suarez apud Sanchez, & Dianam *sup.* ergo à fortiori in baptismo non solemni, & conditionali nõ contrahetur. Nec enim, ut arbitror inter baptizantem, & baptizatum illiusque parentes in hoc contrahitur, cum absoluté non conficiatur sacramentum, sicut conficitur in absoluto, etiam non solemni, seu privato, in quo inter parentes baptizatum, & baptizantem cognationem contrahi asserunt plures Doctores. Consule Granadum *3. p. contr. 4. tr. 2.* & adde, quod eo dubij gradu, quo dubitaretur de primi baptismi valore, dubitari posset de cognatione spirituali in eo cõtrahẽda.

3 Solemnitates, aut Ritus non sunt iterãdi in cõditionali baptismo, cum iam in primo præcesserunt. Sic Enriquez *l. 3. c. 2. n. 1. lit. N.* Bonacina *p. ult. n. 22.* Moure *3. p. c. 2. §. 8.* Vivaldus *ap. ipsum*, & alij contra S. Antoninum *3. p. tit. 13. c. 14. §. 2.* Bart. ab Angel. *dial. 2. §. 69.* Reginaldum *l. 28. n. 34.* Sotum, & Paludanum apud Enriq. *l. 3. n. 4.* immeritò asserẽtes, repẽtendos hos Ritus quando baptismus nullus, iam solemniter antea factus, iteratur. Probo. 1. Quia hi instituti sunt ab Ecclesia pro baptismo absoluto, certo & solemni, ut de Patrino dicebamus. 2. quia iuxta Coninch. *li. 1. q. 2. n. 2.* Zambranum *cap. 1. dist. 4.* Layman *l. 5. cap. 5. n. 4.* & alios hæc conditionata baptismata conferri debent præcisso omni scãdalo, remotis arbitris clausis ianuis, domi, vel secreto loco, paucis, vel nullis adstantibus, & si qui adsint. ut parentes, eis exprimatur iterationis causa: ergo absque cæremonijs, & solemnitatibus.

4 Enim verò, si infantis, vel Adulti baptismus primus domi ab necessitatem sine ritibus administratus, invalidus, vel dubius postea deprehendatur, suppleantur in Ecclesia cęremonię in baptismo cõditionali in ea conferendo; quia cum hæc suppleri debeant sub mortali, cũ validus præcessisset baptism⁹ sine illis collatus, ut sentiunt, Sotus *4. dist. 6. q. 2. art. 3.* Viguerius *c. 16. §. 1.* Zambranus *du. 17. n. 1.* & alij: licet Caietanus apud Valentiam. *to. 4. d. 4. p. 4.* veniale solùm esse secluso contemptu immeritó dicat; á fortiori in cõditionato, cum dubius sine illis præcessit. Si aliquod emergeret scãdalum, aut grave damnum in ijs supplendis [etiam si non præcessissent] tam in cõditionato, quam in absoluto baptismo infantis, vel Adulti, eas non supplere peccatũ nõ esset. Tũc consulam, ut secretò domi à Parocho suppleãtur, si possint. sed nota cum nostro Didaco Ruiz *instr. relata n. 6.* suppleri has debere in baptismo Æthiopum, seu Nigrorum, qui ex suis provincijs, sine illis baptizati veniunt, & cum Layman *cap. 8. n. ult.* supplendas fore cum tẽpore pestis omissæ sunt ob periculũ infectionis, aut Parochi occupationes.

5 Conditionem non esse necessarió exprimendam in his baptismis conditionatis, sed sufficere, ut mẽte retineatur, docẽt Navarr. Sotus, Rodriguez Victoria, & alij apud Bonacinam *q. 2. p. 2. n. 20.* Sed Suarez *to. 3. in 3. p. d. 22. sect. 2.* Chapeabile *de bapt. cap. 1. q. 1. ver. 6.* Enriquez *c. 31. n. 2.* P. Ledesma *cap. 5. conc. 2.* Villalobos *dif. 7. c. 3.* Granado *d. 8. n. 6.* & Layman *sup.* asserunt, exprimi debere, si dubiũ de valore baptismi notoriũ sit, si vero occultum intelligendam tacite. Semper ego ni ad esset inconveniẽs, exprimendam censulerẽ iuxta formulam assignatam à iure, & Ritualibus

libus: *Si baptizatus es, non te baptizo, sed si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S.* Sic Abbas *in cap. 2. num. 3. de bapt.* Sotus *d. 6. q* 8, Vazquez *d*, 146. *c*. 3. Ochagavia *q*. 11. *n*. 5 & Leander à SS. Sacram. *to*, 1. *tra*. 2. *q*. 43. Hæc omnia proportione servata obser vanda erunt in administratione conditionali aliorum sacramentorũ; Pœnitẽtiæ, Cõfirmationis, Ordinis, & Matrimonij, quæ tria sine solemnitate, & sub secreto tũc conferẽda sunt iuxta alibi dicenda.

SINGVLARE XIX.

Parochus quidam invalidè administravit pluribus annis baptismum: interrrogatũ est, an cum gravi tẽporaliũ bonorũ, famæ, & vitæ detrimento teneretur hoc ita propalare, ut baptismi omnes iterari possent?

1 AFFIRMATIVÉ respõdeo, sicut olim cõsultus respondi, ac in simili de obstetrice invalidé baptizante docuerunt Trulench. *l*. 1. *Deca. c*. 5 *dub*. 6. *n*. 10. Layman *l*. 1 *tr*. 3. *cap*. 3. *num*. 2. & dubitavit Diana 3. *p. tra*. 5. *ref*. 5. Probo 1. Nam ex communi Theologorum salus animæ unius præferenda est vitæ corporali cuiusvis: ergo à fortiori præferenda fuit vitæ huius Parochi. & quibusvis alijs eius bonis, salus non unius dumtaxat, sed tot innocẽtium. 2. Quia in extrema, vel gravi necessitate spirituali proximi vita, honor, & facultates exponi debent à quocumque cuicumque periculo, aut damno temporali, ut cum S. Thoma 2. 2. *q*. 26. *art*. 5. docent Suarius *de char. d*. 9. *sect*. 2. *n*. 2. Bonacina *d*. 3. *q*. 4. *p*. 4. *n*. 2. Castro Palao *tra*. 6. *d*. 1. *p*. 6. Trulẽch *sup*. & alij iuxta id 1 Ioan. 3. *Et nos debemus animas pro fratribus ponere*: ergo, &c. Quod autem hæc fuerit gravissima; immo extrema necessitas, patet, quia plures infantes ex tot, quos baptizaverat hic Parochus, moraliter certum erit morituros ante discretionis annos, & sic vita æterna defraudandos fore: Adultos veró actũ contritionis ellicituros, quo baptismi defectus suppleatur, difficile, ac valde dubium fuit.

2 Probo 3. Quia ex his quosdã qui ad sacerdotiũ, & Confessarij munus, venerũt, vel venturi sunt, non cõsecraturos, non validé absoluturos esse omnino indubitatũ est: ex quo alijs fidelibus gravissimum imminebat in spiritualibus nocumentũ; ergo hic Parochus nullo modo exonerandus fuit ob obligatione propalandi hos defectus ob metum damni cuiuscumque quantumvis gravis, vitæ, honoris, & facultatum, incurrendi: aut ex eo quod possint aliqui per cõtritionem salvari, ut immeritó vult Diana *sup*.

3 Probo 4. ex sententia Sylvestri *verb. bapt*. 2. Bañez 2. 2. *q*. 26. *ar*. 2. Ledesmæ *tom*. *tra*. 4. *conclus*. 4. Ochagaviæ *de bap*, *q*. 7. *n*. 3. Granadi *contr*. 4. *tract*. 4 *in* 3. *p. d*. 4. *n*. 5. Mölfesij *de bap. cap*, 1. *n*, 85. Suarij *de char. d*. 9. *sect*. 2. *n*. 3. Valentiæ *q*. 4. *d*. 3. *p*. 3. Coninch *d*. 25. *dub*. 7. *n*. 88. Lorcæ 22. *sect*. 3. *d*. 28. *n*. 32. Fagundez *in* 1. *Decalog li*. 1. *cap* 28. *n*. 4. & aliorum asserentium, non solùm Sacerdotem, sed laicum quemlibet teneri exponere periculo propriam vitã ut infantem, aliàs sine baptismo discessurũ, baptizet: licet de Adulto non ita rigurose loquantur: ergo cum non unus, sed plures infantes sint sine baptismo discessuri, si se nõ proderet Parochus, ad id cum hoc periculo obligandus fuit. Præsertim cum ei ex officio competeret validũ baptismũ ministrare.

4 Immo, etiam si inculpabiliter, bonaque fide, nec dum ex culpa lata, aut ignoratia crassa, vel etiam malitiosé baptismum invalidé administrasset, teneretur, etiam cum periculo vitæ, & famæ, ad damnum resartiendum aptiorique; quo posset modo, reiterationem baptismorum procurandam, iuxta ea, quæ Theologi. Medina *de rest. q*. 7. Lessius *lib*. 2. *cap*. 7. *dub*. 7. *n*. 32. Trulenc. *lib*. 7. *Dec. cap*. 6. *dub*. 2. *n*. 3. Bonacina *d*. 1. *de rest. q*. 2. *p*. 7. *n*. 1. Sãchez *l*. 1, *consil. cap*. 4. *dub*. 5. & plures alij docent. Parochum, Confessariũ, Concinatorem. Theologum, Iuriscõsultum, vel quẽvis alium ex officio, vel professione docentem falsa, nocivũq; dantem consilium, etiam bona fide, & inculpabiliter, teneri ad restitutionem damni sequentis ex eius consilio, doctrina, vel facto, non solùm ex charitate, sed etiam ex iustitia: saltem dum perseverat eorũ officiũ, ut notat Sanchez.

5 Sed si roges, quid faciẽdum, si Parochus hic nollet se prodere cum hoc vitæ, & famæ periculo? Dicendum est. 1. quærẽdas esse omnes vias, quibus hæc baptismorum ratificatio fieret, minori vitæ, aut famæ periculo, quo fieri posset, iuxta dicta Singulari. 1. & 2. non propalata Parochi perversa intentione aut alia ipsius culpa in administratione baptismi, & forsan obtendendo, baptismum iterandum ob iustas causas, seu ad tollendos scrupulos, periculumq; nullitatis evitandũ. 2. Si hæc iteratio fieri non possit sine hoc vitæ, aut famæ periculo, & Parochus nollet illi se exponere, nec se prodere, etiã de sua obligatione edoctus, asserunt Layman, Diana *sup*. & Trulench. *lib*. 1. *cap*. 5. *dub*. 6. *nu*. 10, illum posse absolvi: si firmiter proponat abstinere ab huiusmodi sacrilegijs, ne in despera-

perationem veniret; cum homines illi per contritionem salvari possent.

6 Sed ego cum distinctione responderem; si Parochus certus sit iam Adultos esse omnes, quos invalidè baptizavit, & nec Sacerdotes esse ex illis, nec futuros esse, probari, ac practicari poterit Dianæ, & Trulench sententia, ex eo quod per contritionem salvari possint malè baptizati: si verò Adulti nō sunt, vel sint Sacerdotes; ego non auderem Parochum absolvere propter grave nocumētum num. 2. & 3. tactum: nam si cum illo damno, aut periculo tenetur Parochus tempore pestis visitare infirmos, & eis baptismū & pænitentiam ministrare, cum hæc sint ex necessitate medij ad salutem, & sub divino, & humano præcepto cadant [non de Cōfirmatione, & Extremaūctione id sentiendū] ut probant Trulench *sup. c.* 14. Lopez 1. *p. instruct. cap.* 67. & alij: immo; & Eucharistiam ministrare debere sentiunt Navarrus *cap.* 25. *n.* 233. & Trulench; quanto potiori iure tenebitur Parochus exponere se periculis vitæ, & famæ, ne periculo exponātur tot infantes decedendi sine baptismo, & Adultos sine contritione, ac vitam æternam amittant?

Singulare XX.

Qualis, & Quanta sit futura necessitas, ut infantes licitè domi baptizentur?

1 Prohibitio non nova solum, sed vetustissima etiam extat, ne infantes domi extra necessitatis casum baptizētur. Hęc habetur in VI. Synodo *can.* 59. Meldensi I. *can.* 48. Coloniensi V. *cap.* 15. Mediolanensi *ti.* 25. in Canonico iure *C. Clericos de cons. dist.* 4. ac Clementina unica *de bapt.* & in Manuali *can.* 12. Unde in huius violatione utpote rei gravis, & ad rectum Ecclesiæ ordinem, ac magnam talis sacramenti reverētiam spectantis, peccatum lethale committi expressē asserunt Sotus 4. *d.* 5. *q. un. art,* 3. Reginaldus *li.* 27. *num,* 35, Bonacina *p. ult. de bap. num.* 19, Granado *cont.* 4. *tr,* 6, Nugnus *q,* 17, *art.* 4. *conc,* 2. Ochagavia, Antonius Hinogosa Villalobos, Ledesma; & alij, quos citat & sequitur Leander á SS. Sacram. *to.* 1, *tr,* 2. *d.* 3. *q.* 6. satisque innuit VI. Synodus, gravem imponens pænā, nam *si quis* [inquit] *contrafecerit, si Clericus est deponatur, si laicus excommunicetur.*

2 Immo, quatuor peccata mortalia committi á laico, ac etiam á Subdiacono, vel Diacono domi infantem baptizante extra necessitatem colligitur ex Doctoribus. Primū, quia administrat extra Ecclesiam iuxta dicta. Secundum, quia cum non sit Sacerdos Sacramentum sine necessitate administrat: *quod grave peccatum esse constat inter omnes*, ut loquitur Ægidius *q.* 67, *dub.* 1. *num.* 1, Tertium quia baptizat usurpando iurisdictionem Parochi, quod grave est iuxta Doctores omnes, ut notat Enriquez *l. b.* 3. *c.* 19 *num.* 2 *lit. M.* addens *Quod si Parochus, vel Sacerdos infantem alterius parochiæ baptizaret, peccaret mortaliter*. Quartū quia extra necessitatem baptismum celebrat sine solemnitate, in quo graviter delinquitur, ut docent Granado *cont* 4. *tra.* 2. *d.* 1. *num.* 5. Reginaldus *num.* 46. Lesius, Azorius, & alij, quos citat, & sequitur Bonacina *q. ult. p. un. n.* 4. Unde si Parochus proprium subditū sic baptizaret dupplex peccatum committeret; primum scilicet, & ultimum; si Sacerdos non Parochus triplex: vel aptius mavis, unicum tantùm mortale ab his committi dupli ci, tripici, vel quadruplici malitia affectū. Sic etiam graviter peccare his baptismis directè cooperantibus, ut parentes, qui infantē tradunt, innuūt Doctores, ac exprimit Reginaldus *n.* 47.

3 His suppositis, in nostra difficultate loquens Coninch *dub.* 1. *num* 11. de necessitate, ob quam ab alio, quam à Sacerdote, aut Diacono administrari queat baptismus, etiam ex commissione Episcopi, sic ait: *Tunc censetur esse, quando est probabile periculum, ne aliquis moriatur sine baptismo, nisi iam baptizetur.* Eodē ferè modo diiudicanda necessitas erit, ut domi fiat licitè baptismus, etiā si à Sacerdote, vel Parocho, cum utrumque solum ex præcepto Ecclesiastico habeatur. Cui addo, ad huiusmodi privatum baptismi modum domi absque peccato ministrandum, satis esse non solùm quodcumque probabile dubium, sed etiam quēcumque prudentem timorem, præsumptionem, aut coniecturam periculi: in eo sensu, quo hæc ad iterationem conditionalem baptismi sufficere, supra Singulari 4, & 5. expossuimus; cum non minus dedeceat, aut strictiùs prohibeatur eius iteratio, quam hæc administratio privata. Si autem illam suspicio, vel prudens timor excusat á culpa propter ibi allata; â fortiori hunc baptismum excusabit?

4 Sed animadvertas vellim ex sapientissimo nostro Didaco Alvarez, seu Zambrano hac in re documentum. *Cavendum est maximè*, inquit, *cap.* 1. *de bap. dub.* 15 *num.* 5. *ne ille, à quo petitur, ut ministret in periculo mortis baptismum, propter scrupulos relinquat moriētem sine baptismo, expectans ministrum magis idoneum, sed si dubitet, an opportunè veniat, vel non talis idoneus, ministret baptismum, quia ea pars est tutior; & idē est si dubitet*, [adde si præsumat, conijciat, aut suspicetur

cetur) *an sit periculum mortis, & si pro rei qualitate, aut tempore non possit rem examinare, numquam discedat à loco, in quo est baptizandus periclitans, sed mittat alium, qui advocet idoneum ministrum, ut si interim necessitas urgeat, ipsemet baptizet. Unde Parochi deberent exhortari omnes ut sciant formam, & modum baptizandi, quod scire satis laudabile est, ut docet S. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 13. §. 4. late. Pius V. de bapt. §. 5. Pœna autem Clerici ob cuius negligentiam moritur aliquis sine baptismo, est, ut deponatur, ut decernit Martinus III. cap. Quicumque. de consecra. dist. 4.* Hæc ille; tu veró ad baptizationem domi faciendam accommoda; & perpende gravissimum peccatum committi tam à Sacerdote, quam à laico, ob cuius incuriam, aut negligentiam infans sine baptismo, in hoc & similibus casibus discederet.

5 Consulantur Medici, & obstetrices, circa signa, ex quibus dubitari, conijci, vel timeri prudenter valeat, infantes recenter natos in aliquo vitæ periculo versari, ut sic illis opportunè baptism' administretur. Interim hæc á me habe ex Medicorum doctrina; infans qui sine lachrymis, aut singultib' nasceretur [hæc enim indicia sunt vitæ, & sensuum vivacissimorum, quibus æris frigiditatem, & intemperiem sentimus ex calore uteri materni egressi] satis indicaret, se vividos sensus non habere: siquidem hanc intemperiem non sentiret: & sic hunc aliquo modo de vita periclitari præsumendus est. Sicut etiam si magnum temporis intervallum in egressione ab utero materno cõsumpsit, vel nimiam in hoc passus est molestiam, aut suffocationis inchoatæ signa profert.

6 Item in proximo vitæ periculo est, qui intempestivé, ad quintum, sextumuè, aut ante septimum mensem, vel etiam in octavo nascitur: nam qui ante septimum mensem prosilit, sufficiẽter nutritus, aut roboratus à natura non est, & qui in octavo nascitur, egreditur in mense experimento, & Medicorum doctrina periculosissimo; quare in his casibus sufficiens motivum adest coniectandi mortem celerem infantis: nã de omnibus ita nascentibus experientia cõpertum est, aut statim post nativitatem, aut paulò post mortẽ subire. Hæc signa leviter tetigisse sit satis. In alijs signis, seu coniecturis, ex quibus aliqua, & si aliquantulum levis suspicio periculi oriretur, minimé scrupulosé procedendum est, nec refert, quod sæpe baptizans experiatur non fuisse verum periculum, cum id ex charitatis zelo existimatum fuit, ac ideo his eventibus baptismus infantibus non negetur, ut notat Reginaldus *lib. 27. num. 4.* Et forsan inter hæc pericula, etiam referri posset, quod timeretur, aut morbus, aut mors, si infans ex cubili per vias extra domum baptizandus deferretur ob temporis intemperiem, aut distantiam Ecclesiæ, & differri baptismum usque ad tempus præfixum, aut paulò post, vel non debeat, vel non sit obligatio.

7 Alias causas ad conferendum domi baptismum, etiam si à Parocho conferatur, nõ approbo v.g. ut infantis vitæ cura non molestet, ut velociùs sacramenti gratiam adquirat, & similes his; inter quas aliam sic dãnat Armilla. *verb. baptis. num. 25. A peccato*, inquit, *non excusantur Magnates, qui primo pueros baptizari faciunt in domo sine solemnitate extra necessitatis casum, sed propter maiorem pompam, vel expectationem Compatrum: non enim hæc est sufficiens causa, & illi verè non efficiuntur Compatres, quia iam erat puer baptizatus, ut dicit Angelus verb. baptismus.* Hæc ille. Que approbant Navarrus *cap. 22. nu. 40.* & Laymã *lib. 5. tract. 2. de bap. cap. 6.* Causa verô esset sufficiens, si Sacerdos, seu parochus, qui in Ecclesia erat baptizaturus infantem, esset hæreticus, vel is, de quo, rite baptismum nõ administraturum, prudẽter præsumeretur. Si veró alicubi sit consuetudo domi baptizandi absque necessitate, aut causa corruptela existimanda, utpote Concilijs, Iuri cõmuni, SS. Patribus, & DD. opposita.

SINGVLARE XXI.

Quinam sint Regum, & Principũ, Liberi, qui domi sine causa licitè baptizari possunt?

1 EXCIPIVNTVR in lege prohibente baptismum absque necessitate domi fieri, Regũ, aut Principum Filij, Nepotes, & omnes ex his descendentes: hi enim sine causa domi baptizari possunt. Sic Clemens V. in Concilio Vienensi: *Præsenti prohibentes Edicto, ne quis de cætero in Aulis, vel Cameris, aut alijs privatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesijs, in quibus sunt fontes adhoc specialiter deputati, aliquos (nisi Regũ, vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, Liberi extiterint, aut talis necessitas emerserit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare. Qui autem secus præsumpserit, aut suam in hoc præsentiam exhibuerit, taliter per Episcopum suum castigetur: quod alij tentare similia non præsumant.* Eadem exceptio, seu con-

conceſſio habetur in Rituali Pauli V. noviſſimo ſic; *Neceſſitate excepta in privatis locis nemo baptizari debet, niſi fortè ſit Regum, aut magnorum Principum Filij; id ipſis ita depoſcentibus.*

2 Nomine autem *Regum* ij intelliguntur, qui regioni alicui, vel civitati legitimè imperant, ut ſupremi Domini. Sic Reges Romanorum dicebantur, ut eſt apud Ciceronem.2. *de Offic.* quibus imperium unius urbis permittebatur. Nomine *Principum*, iuxta Gloſſam ſolùm intelligũtur ij, qui poteſtatem ſupremam in Republica habent, & ſuperiorem non agnoſcẽtes Regibus æquiparantur. Sic etiam docent Thuſcus verbo *Princeps, tom. 6. concluſ.* 665. Suarez *diſput*, 30. *sect.* 2. Reginaldus *lib.* 27. *cap.* 5. *num.* 35. Vazquez *diſp.* 166. *cap.* 2. *num.* 8. Hurtado *diſp.* 5. *diff.* 2. & alij, excludentes, ut expreſſè excludunt Gloſſa, Thuſcus, & Suarez, Barones, Comites, Marchiones; immo & Duces. Vnde Fulgo *conſil.* 20. nomine Principis Ducem Mediolani; Socin. *conſ.* 138. *lib.* 1. Ducem Vrbini, Ducem Ferraræ; Alexander *conſil.* 1. *num.* 12. *lib.* 2. Ducem Mantuæ; Thuſcus *ſup.* Ducem Camerini non venire ſtatuunt.

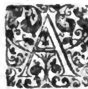
3 Hoc autem non probo; quia hi ſupremi Domini ſunt, non recognoſcentes in ſua ditione, ſuperiorem: & non ita ſtrictè ſumendum eſſe nomen Principis, nonnulli iudicabunt; cum privilegium Principis latè interpretandum: ſed filij Ducum: ſeu *los hijos de los Duques, y Grandes de España, o de otros grandes Potentados de otros Reynos*, ſeu ut loquitur Granado *trac.* 4. *d.* 4. *Potentatus Nobiles*, poſſent uti hoc privilegio: præſertim ſi adſit diſpenſatio, vel potius interpretatio, aut epichæia iuris communis ab Epiſcopo facta, cum illud ob eximiam nobilitatem, & domus ſplendorem Principibus concedatur, ut innuit Gloſſa *hic*: & Vocabularia utriuſque iuris; *Principum* nomine, *quemlibet ſecularem Dominum.* ut 33. q. 5. & *Prælatum* Eccleſiæ. ut *diſt.* 35. *cap. Eccleſiæ*, comprehendi doceant. Vnde omnes Filios, ac Nepotes Ducum Marchionum, Comitum, *o de otros Señores de Titulo, con dominio ſuperior, y vaſſallos*, vel eorum, qui ratione muneris principatum, ſeu præexcellentem honorem, aut prærogativam potiuntur, ut ViceReges, Oratores Regum, vel Pontificum, vulgo *los Embaxadores*, nec non ſupremi Præſides Senatus Regij Caſtellæ, & forſan aliorum, ut Ordinum, Indiarum, Belli, & Iuſtitiæ: dum hoc honore, ac familiæ ſplendore fruuntur; ac his ſimiles ſub hoc nomine non improbabiliter cõtineri aliqui fortè exiſtimabunt.

4 Quod autem omnes deſcẽdentes à Principibus fruantur hoc privilegio, patet: quia hi omnes ſub Liberorum nomine intelliguntur, ut docent Aulus Gelius *lib.* 2. Vlpianus *in tit. de pollicit. l. inter liberos.* Caliſtratus. *lib.* 6. Alciatus, & Rebuſus in *l.* 220. *de verb. ſignific.* Paulus. *ff. de grad. affinit. l. iuriſc.* & eſt communis: nã. l. 220. *de verb. ſignific.* ſic ad rem noſtram: *Liberorum appellatione Nepotes, & Pronepotes, cæteriquè, qui ex his deſcendunt continentur: hos enim omnes Liberorum appellatione lex duodecim Tabularum comprehendit.* Extendendum ergo eſt hoc privilegium ad hos omnes, etiam ſi legitimi non eſſent, vel ſaltim ſolùm naturales; nec renuit Gloſſa hic.

5 Animadvertant tamen Principes; baptiſmos celebrandos in ſuis Capellis, ſeu Oratorijs cũ omni ſolemnitate, & ritibus, quibus in Eccleſia adminiſtrandi erant, & non aliter, cum extra neceſſitatem hos ommittere ſit peccatum mortale: & ſolùm conceditur illis privilegium, quoad loci circunſtantiam, non quoad obſervationẽ cæremoniarum: nec eſt ratio ſufficiens ad illud extendendum ad hanc omiſſionem, ut rectè notant Vazquez, & Suarez *ſup.*

SINGVLARE XXII.

An ſit lethalis culpa baptizare aqua non benedicta in baptiſmo ſolemni?

1 ALIQVANDO vidi hyemis tempore Parochos aliquos baptizaſſe aqua tepida non benedicta: ne frigida baptiſmalis fontis tenerrimis infantibus noceret. Hoc culpam eſſe lethalem docet Bonacina *d.* 2. *de bapt. quæſt.* 2. *p.* 7. *num.* 19. & Nugnus *q.* 71. *art.* 4. *concl.* 2. innuere videtur Suarius *d.* 31. *sect.* 2. Et probari poterat ex antiqua conſuetudine Eccleſiæ; vim legis habente: quia ab Apoſtolorum tempore aqua benedicta baptiſmos adminiſtratos fuiſſe conſtat ex S. Baſilio, Cypriano, Auguſtino, Ambroſio, Tertulliano, Dyoniſio, Cyrillo, & alijs ſanctis Patribus, qui videri poſſunt apud Suarium *ſup.* Vazquez *d.* 156. *de baptiſ. cap.* 2. *a num.* 8. Enriquez *lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 4. *lu. C.* docentes ſacratiſſima myſteria in benedictione huius aquæ ſignificari, eamque ob tanti ſacramenti reverentiam adhibendam. Vnde materia gravis grave peccatum inferens hæc videtur.

Sed

2 Sed culpam lethalem non committi existimo. 1. Quia nullum extat præceptum, nec divinum, nec positivum de hac baptismalis aquæ benedictione præmittenda. 2. Quia relinquere unum, vel alterum ex non substantialibus in Missæ celebratione, quæ ad conficiendum, & administrandum sacramentum Eucharistiæ ordinatur, non est culpa lethalis, ut docent Azor *lib.* 10. *cap.* 9. Enriquez *lib.* 9. *cap.* 35. Granado *contr.* 6. *de Euchar. disp.* 14. *num.* 3. Vazquez *apud ipsum*, Gavantus *in Rubr. Miss. tit.* 11. *à pag.* 210. & Suarez *tom.* 3. *d.* 84. *sect.* 2. ergo nec relinquere in administratione baptismi, benedictionem aquæ, cum dignitate inferior sit Eucharistia Baptismus.

3 Tertiò item: Quia ex gravitate, vel levitate materiæ colligitur gravitas, vel levitas peccati in transgressione cuiusuis præcepti, & nominatim in ommissione Rituum, qui præscribuntur in celebratione Missarum, ut docent omnes Doctores relati: si autem ommissio fiat alicuius cæremoniæ gravioris, continentisque specialem significationem, materia erit gravis, ut si quis ommitteret mixtionem aquæ. & vini, fractionem Hostiæ, aut mixtionem: vel signa omnia, vel plura, quæ fiunt super oblata, & alia huiusmodi: ergo, ex gravitate materiæ censenda erit lethalis, vel non lethalis, ommisso alicuius Ritus in celebratione solemnis baptismi; sed materia gravis nō videtur quod aqua sit benedicta cum solùm ob maiorem decentiam benedictio addatur aquæ: ergo, &c.

4 Consonat his Granado: *Peccabit graviter,* inquit *contr.* 4. *de bapt, tr.* 2. *d.* 1. *n.* 5. *si baptizās conferat baptismum sine debita solemnitate, id est, sine illis cæremonijs, quas Ecclesia præscripsit; si autem unam, vel alteram rem minimam prætermitteret, culpa esset levis.* Aqua non benedicta baptizare, quid leve debet existimari; cum benedictio nec ad essentiam, nec ad integritatem sacramenti, nec ad iustificationem, intentionemvè baptizandi, nec ad essentialem baptismi solemnitatem: nec ad gravis significationem mysterij pertineat. Nec levissimum suboritur scandalum, si aqua non benedicta fiat baptismus; sicut oriretur: si alij exteriores Ritus, insuflationes, unctiones, & similes deessent in solemni baptismo, vel sin stola, aut superpeliceo fieret: ergo, &c.

5 Et licèt ab Apostolorum temporibus originem trahat aquæ benedictæ usus pro celebrandis baptismis: tamen non est consuetudo ad peccatum grave inducens, ob materiæ levitatem, iuxta ea, quæ docent Doctores in materia de legibus. Similiterque plures Ritus in Missæ celebratione originem ducunt ab initio nascētis Ecclesiæ, ut videre est in libro inscripto *Ordo Romanus*, & apud S. Isidorum, Albinum Flacum, Amalarium, Vualfridum, Radulphum, Durandum, & alios, qui de Ritibus scripsere: & eorum ommissio non est mortalis: igitur ex eo quod aquę baptismalis benedictio sit ab Apostolis, non fit, gravem esse ommissionem eius: & ita patet ad rationem dubitandi.

6 In privato autem baptismo non requiri aquam benedictam [licet si facilè inveniatur consultius erit ea baptizare] indubitatum est: nam ut novissimè, & sapienter, ut solet, loquitur Zacharias Pasqualigius ex Cleric. Regular. *decis.* 75. *num.* 3. *Quando privatim ob necessitatem urgentem baptizatur infans, baptismus non est alligatus modo, quo utitur Ecclesia, quia non est solemnis, sed privatus.* Et *num.* 5. addit: *Sicut quilibet potest esse minister, ita etiam quolibet modo conferri potest.* Hæc ille: tu etiam conditionali baptismo potiori titulo accōmoda, qui & privatus, & non absolutus est, sicut alius.

Singulare XXIII.

Sarracenus ad ultimum supplicium Hispali damnatus, conversus est ad Catholicam fidem: quæsitum fuit, an Baptismus suscipiendus foret iuxta patibulum, vel antea, ut Eucharistia ei ministraretur?

1 HOc dubium movit Ioannes Sanchez *Select. disput.* 40. asserens, baptismum non differendum ad pedem patibuli, sed conferendum pridie ante supplicium, aut ipso die primo mane, ut postea Eucharistiam suscipiat: sicque huius sacramenti gratia etiam fulciatur: & ad mortis dolorem patienter portandum, tentationesque Dæmonis illa hora imminentes, vincēdas, Viatico hoc reficiatur plectēdus.

2 Pietatem huius Doctoris veneror, sed oppositam ego semper consului, & exequar, ut semel executus sum, sententiam: ac probo. 1. Quia omnia sacramenta ex se instituta sunt pro salute æterna securius consequenda: sed hanc hic Sarracenus securiùs consecuturus erat, si baptismum circa ultimum vitæ punctum susciperet, quam si inter ipsam acceptionem aliqua dies, immo & aliquot horæ intercederent: ergo cōsul enda fuit baptismi dilatio ad ultimum vitæ quadrantem, seu ad patibuli pedem.

3 Maior est certa. Minor probatur, quia exigua, vel potius nulla mora interveniente inter baptismum, & mortem, omnis peccato via occludetur, indeque pœna omnis æterna, aut temporalis in purgatorio luenda vitabitur, & in longo tempore à baptismi susceptione ad mortis executionem interveniēte, timeri prudenter potest, ne aliquod peccatum mortale Sarracenus ille commiteret: cum similes, utpote barbaros, in fide non satis radicatos, ac inexpertos in spirituali bello, paria, vel maiora committere frequenter assue factos, facilè lapsuros verendum sit; & aliunde non ita facilis via huic pateret ad cōmissi peccati remissionē obtinendam: præsertim cum nec ad actus contritionis elliciendos, nec ad præparanda necessaria pro confessionis valore satis instructus sit; ergo cum dispositio baptismi facilior sit, & certior salus æterna eius, qui post immediatam susceptionem baptismi morti traditur, dilatio baptismi huius Sarraceni ad patibuli pedem fuit consulenda.

4 Confirmant sententiam hanc verba Eminentissimi Cardinalis, ac Doctissimi Patris nostri Ioannis de Lugo *disp. 19 de Sacram. sect. 6. num* 8. ubi ait: *Addere possumus in eodem casu, melioris etiam conditionis esse eum, qui differt baptismum, etiam culpabiliter usque ad mortem: quia baptismus affert illi remissionem omnimodam omnium peccatorum totius vitæ, etiam quoad pœnam, quem fructum non consequitur, qui debito tempore multis retrò annis baptizat⁹ fuerit.* Hęc ille. Nec obstant, quæ immediaté sit addit: *Hæc tamen omnia sunt per accidens, nam per se loquendo, melioris conditionis est, qui citò baptizatur: ex tunc enim potest mereri de condigno, per omnia bona opera, quę facit, & fit capax omnium aliorum Sacramentorum; quo fit, ut excedat, omnibus pensatis, illum maiorem fructum, quem per accidens ille alius habebit ob dilatum baptismum.*

5 Non, inquam, hæc obstant: nam solùm locum habent in illo, qui culpabiliter baptismum differt, vel saltem in illo, qui post baptismi susceptionem per magnum temporis spatium, idest, ut ipse loquitur, *multis retrò annis*, superstes Sacramenta recepturus, immo, & frequentaturus est, aliaq; opera bona. v. g. Ieiunia, elemosinas, orationes, & his similia executurus: ex quib⁹ omnibus augeat gratiā, mereaturque de condigno. Sic ipse sapientissimus Cardinalis se ipsum explicat. *Quia toto, inquit, illo tempore intermedio potest mereri de condigno, & augere gratiam, & recipere alia Sacramenta, qua ratione compensabit, & superabit, quod ille alius postea habebit maioris gratia Sacramentalis.* Denique non negat, (ut arbitror) per se non esse differendum, baptismum ad mortē usque, quod asserit Sāchez; sed per accidens in his infidelibus barbaris, supplicio afficiendis dilationem semper esse cōsultiorem vir sapiētissimus satis innuit, vel potius ostendit.

6 At in præsenti, cum capitaliter plectēdus, ita exiguo temporis spatio fruatur ad sacramēta recipienda, & bona opera exercenda: immo fere ineptus inveniatur, utpote in Sarracenorum secta nutritus, & Christianæ Religionis prorsus alienus, nequit dari hæc cōpensatio, & excessus gratiæ, quem adquireret ex receptione Eucharistiæ, ac ex aliquibus, bonis operib⁹, quæ brevi illo tempore, quod à baptismo, vel eodem supplicij die, vel antecedenti interveniret: consulendum ergo, fuit, quod baptismus Sarraceni morte afficiendi ad ultimi supplicij horam differretur ob maiorem, aut certiorem salutis æternæ securitatem, & bona, quæ cum nostro Lugo recensui, ac tandem Ioannes Sanchez *disp.* 40. *n.* 8. hoc fateri videtur dicens: *Negari non potest, quin aqua ratio sit, & maximè in favorem damnati, illum non baptizari nisi ad pedem patibuli, scilicet mora modica interveniente inter baptismum & baptizati mortem; ut nullus peccato locus sit.*

7 Nec obstant, quæ immediatè addit: *At favorabilius damnato erit Eucharistiam illi etiam administrari ob rationem allatam num.* 3. Hæc erat: *ex illius enim susceptione maior gratia baptizato accrescit*; non inquam obstant, nam hoc gratiæ augmentum, sicut, & fortitudo maior ad mortem supportandam; & Dęmonis tentationes tunc superandas ab Eucharistia proventura, postponenda sunt in præsenti maiori securitati salutis ęternę obtinedæ, ut proximè dicebam⁹; Porro hæc doctrina Sāchez locum haberet, si utrumque sacramentum simul, seu immediaté ante mortem, ad patibuli pedē administrari valeret, quod indecēs est, quoad Eucharistiā, nō verò, quoad baptismum: licet eodem suplicij die Eucharistiā administrare posse dānatis ad mortē, immo, & expedire statuemus, Tract. 4.

8 Sed obijcies, ex divino præcepto teneri quemcumque fidelem aliquando, seu aliquoties in vita, & præsertim in mortis articulo Eucharistiam sumere, ut probant Suarius *disp.* 46. *de Eucha. sect.* 3. Vazquez *disp.* 214. *cap.* 2. & 3. & Lugo *disp.* 16. *sect.* 2. Valentia *q.* 8. *p.* 4. Enriquez *li.* 8. *cap.* 3. Granadus *contr.* 6. *tract.* 10. *disp.* 3. & nunc est communior; ergo cum hic iam sit fidelis, & mortis articulo inveniatur, nec detur aliud tempus, in quo semel saltim recipiat, nisi antecedenti, vel eodem suplicij die, vel post baptismum ad patibuli pedem susceptum, & hoc postremum dici nequeat: cum indecens sit ita immediate post Eucharistiæ susceptionem suspendi,

pendi,

pendi, speciebus sacramenti nondum consumptis, superest quod sit cōsultius antepone re baptismum, ut debito tēpore Eucharistiā suspendendus recipiat.

9 Vrgetur ex sententia Doctorum, quā Eminentissimus Cardinalis Lugo *disp.16. sect.2.n.* 17. vocat communem, & docent omnes, etiā non baptizatos obligari præcepto divino à Christo imposito ijs verbis; *Nisi manducaueritis Carnem Filij hominis, &c.* & ijs: *Hac quoties cumque feceritis, &c.* ad Eucharistiam sumendam, & ideo peccare specialiter cōtra illud eos, qui non procurant per baptismum reddi aptos huic susceptioni Eucharistiæ; ergo cum hic capitaliter plectendus fiat aptus ad Eucharistiam recipiendam in mortis articulo, & semel saltim in vita, si baptismum die antecedenti, vel in ipso supplicij die per quatuor, aut sex horas ante supplicium susci piat, ad eum hoc tempore recipiendum tenebitur. & Parochus, vel qui illius curam gerit, quoad hoc, tenebitur id consulere, vel exequi.

10 Licet negari sine temeritatis, aut improbabilitatis nota non possit divinum præceptum de Eucharistia suscipienda adesse, ut docent S. Thomas *in 4. d.9. q.1. art.1.* Caietanus *art. 1.* Gabriel *in Cano. lect.87.* Sylvester *Euch. 3.* Bonaventura *dist. 12. art. ult.* & alij; assero ex eo graviter obligari ad Eucharistiæ receptionem baptizatos tantū non verò infideles: cum baptismus sit sacramentorum omnium ianua, per quam omnes necessariò ingressuri sunt ad ea recipienda: si ergo per illam intratur in Ecclesiā, quomodo qui non dum per baptismum ingressus est, accedere tenebitur ad alia ipsius sacramēta: cum nemo ad moraliter impossibile, seu ad prohibitum obligari possit?

11 Hinc ex Ecclesiæ usu, & cōmuni Theologorum docet noster Lugo *disp. 13. sect. 1. num. 4.* Catechumenum non esse Eucharistiæ capacem, nec ex præcepto obligatum ad eius susceptionem: ergo hic Sarracenus, qui Cathecumenus adhuc erat, ad eam non tenebitur: nullus enim tenetur ad recipiendū sacramentum, cuius est incapax. Sic pueri ad Eucharistiam suscipiendam, etiam in articulo mortis non tenentur, usque dum ad annos discretionis perveniant, seu attingāt eam ætatem, in qua iuxta Ecclesiæ consuetudinem licitum est communicare, ut docet Granadus *sup. num. 21.* & ut sapienter Lugo *sup.* dixit: *Sacramenta hac relicta sunt, ut ab Ecclesiæ Pastoribus tanquam salubria pascua ovibus ministrentur: debet ergo prius homo fieri ovis intra Christi gregem visibilem, ut Ecclesiæ Pastores possint eum sacramentaliter pascere.* Et infrà; *Cum Eucharistia ex sua institutione significet nutritionē, supponit iam genitum illum per baptismum.*

Ad instantiam respondeo: Verum esse teneri Adultum recipere baptismum statim, ac commode possit, ut ex communi Doctorum asserui Singul. 13. at iuxta ipsos, ut cū nostro Hurtado *diffic. 16. de bapt.* notavi. differri aliquādiu posse dixi; si occurrat aliqua rationabilis causa: maior v.g. Cathecumeni instructio, aut perfectior ad illam dispositio, aliquod ve bonum spirituale. In præsenti autem præter maturiorem instructionem, maximum bonum spirituale in huius baptismi collatione differenda usque ad pedem patibuli consistit, ut vidimus.

12 Enim verò cum tam baptismus, quàm Eucharistia ordinentur à Christo Domino primariò, & per se ad vitam æternam consequendam, tunc administranda, tā ex obligatione, quâm ex devotione erunt: cum magis eius administratio ad securiorem vitæ æternæ consecutionē prudentis arbitrio suscipienda expedire videatur, ut in hoc casu videtur securior reddi, si regulariter iuxta patibulum [immediatissimè in quantum fieri queat] ad mortis supplicium baptismus capitaliter plectendo administretur: & ob utilitatem maximam illius cedet iuri suo (si ita loqui fas est) Eucharistia, ut in simili locuti sunt aliqui sapientes.

13 Animadvertendum tamen est. 1. Quod si, baptismo ad patibuli pedē suscepto, supplicium differatur per duas saltém horas, ob aliquam causam: plectendus tenebitur divino, & Ecclesiastico præcepto Eucharistiam sumere, etiam si sit vespere, & ipse non sit ieiunus, iuxta dicenda tract. IIII. 2. Quod sivé in carcere sive ad supplicij patibulum conferatur: cum Patrino, solemnitate, & ritibus, ac si in Ecclesia celebraretur, administrandus est.

SINGVLARE XXIV.

An lethaliter peccaret, qui puerum rationis impotem ad susceptoris munus in baptismo obeundum offerret, ac Parochus, qui eum admitteret? Vbi de Nominibus in baptismo imponendis.

1 NEgativé respondendum, probari videtur. 1. ex sententia S. Thomæ 4.*d.*42, *q.*2.*art.*1, *ad* 5. Manuelis 1, *tom. c.*226. *n.* 1. Vegæ 1, *tom. c.* 33. *cas.* 39. Navarri *li.*4. *cons. tit. de cogn. spirit.* Enriquez *lib.* 12. *de matr, c.*11. *num.*2. & aliorum certam ætatem in Patrino non exigentium. 2. Quia hoc munus pueris in iure nō interdicitur.

dicitur. 3. Quia nullum actum exercent in eo, ad quem usus rationis necessarius sit; ergo qui ad illud pueros rationis impotes offerent, & admitterent, non peccarent; cum capacem, vel saltim non incapacem offerant, & admittant.

2 Sed affirmativè respondeo. 1. Quia non potest licitè eligi ad aliquod munus, cũ, qui illius obligationes nec implere, nec cognoscere valet: sed pueri rationis usu carentes Patrini munus nec adimplere, nec cognoscere valent: ergo &c. Maior est certa. Minor probatur: quia Patrini munus est, pro baptizato *fidem profiteri, & diabolo, ac mundo abrenuntiare*, ut statuitur *in c. Parvuli de consecr. dist.* 3. Vnde ex Concil. Ilerdensi refertur *in c. vos ante. dist.* 4. *eod tit. Quicũque viri, quęcumque mulieres de sacro fonte filios spiritualiter susceperint, cognoscant se pro ipsis fidei fidei iusores apud Deum extitisse*; & in Parisiensi II. *c.* 54. decernitur: *Huiusmodi Patrinos debere, & vim tanti sacramenti, & quid pro baptizatis sponderint intelligere.* Item ex Tridentino *sess.* 24. *de reform. cap.* 2. tenentur cognoscere *quam cognationem contraxerint, ne ignorantia ulla excusentur.* & ut loquitur S. Dionisius *c. ult. de Hyer.* Patrino traditur baptizatus, *ut cuidã docto in divinis pædagogo.* Quomodo ergo puer rationis expers has obligationes cognoscet, & adimplebit?

3 Et quod hæc sit materia gravis ad lethale inducens, satis ostendit sacratissima huius Ritus ab initio nascentis Ecclesiæ veneratio, & consuetudo, ac in tot concilijs severissimé promulgata constitutio. Et sané qui puerum ad hoc munus offerret rem adeó gravẽ illusoriam, ridiculam, ac puerilem, contéptibilemq; faceret, ludibrio exponeret, nihiliq; habendam cognationem spiritualem in eo à Patrino iuxta Tridentinum cognoscendam, ac contrahendam indicaret: siquidem puerũ offert, qui incapax est eam cognoscendi, ac proinde, & contrahendi; ut docet Sanchez *lib.* 7. *de matr. d.* 61. *num.* 4. Navarrus *cons.* 1. Caet. *repit. c. ad limina* 30. *q.* 1. *§.* 4. Enriquez, Manuel, & Vega *sup.* nemo enim obligatur ad id quod omnino ignorat, quando inducẽda erat obligatio, ut probant Sanchez *d.* 30. Vazquez *d.* 246. *de ord. num.* 25. Ægidius *dub.* 14. *num.* 133. Rodriguez *cap.* 96. *num.* 4. & Bonacina *q.* 3. *de mat. p.* 9. *n.* 14.

4 Ex his patet solutio ad opposita. Ad 1. Quod licèt certa ætas non requiratur in Patrino [non assentior Abbati *cap. debitum num.* 3. *de bapt.* & Lopetio 2. *p. cap.* 26. asserentibus debere excedere baptizatum octodecim annis, nec Ancharano *cap. Debit. num.* 7. affirmãti debere esse annorum 14. & Possevino *c.* 6. *num.* 55. annorum 12.] attamen rationis usum debet légitimus Patrinus baptismi, vel confirmationis, cuiuscumque ætatis sit, habere, qui necessarius est ad culpam lethalem contrahendam; sicque spiritualem cõtrahet cognationem, iuxta Sanchez *lib.* 7. *de mat. d.* 16. *n.* 3. & 4. Ad 2, & 3, hoc interdici in canonico iure, Cõcilijs, ac Tridentino palam est: siquidẽ actiones in Patrino ab eis exiguntur, quibus incapax est rationis impos, eæ scilicet, quæ num. 2: assignantur, ac aliæ, quas innuũt D D. Ledesma *c.* 13. *conc* 4. Vazquez *d.* 148. *art.* 7. Suari⁹ *d.* 23. *sec.* 3. Angles *de cath. cõc.* 2. & Granado *con.* 4. *d.* 6. *n.* 3. addens, responsa, & ritus baptismi percipiendos esse á Patrinis. Hinc ipsis in Concilio Ilerdensi *sup.* indicitur: *Ante omnia simbolum, & orationem Dominicam vos ipsi tenete, & illis, quos suscepistis de sacro fonte, ostendite.*

Et licét nòn solùm puerum ad hoc mun⁹ eligẽtes, sed omnes directe, & principaliter huic electioni cooperantes in eá graviter peccent; Parochi præcipué illum admittentes graviùs peccabunt: illis enim ex Tridẽtino, ac ex munere suo cura ineptos reijciẽdi, & aptos iam admissos instruendi incumbit; sicut graviter peccarent admittendo non baptizatum, qui *ex cap. in baptismate de cõs. dist.* 4. vel hæreticum, infidelem, aut Iudæum, qui *ex cap. per mulierem* 30. *dist.* 1. ac Tridentino *sess.* 24. *c.* 2. ab hoc munere arcentur; sicut etiã arcentur publicé Pęnitentes, ex Concilio Paris. *l.* 1. *c.* 54. sicut ex Vazquez *dist.* 148. *art.* 7. *c.* 7. *n.* 5. ac Suario *d.* 23. *sect.* 3. *n.* 7. non confirmati; & ex Rituali Pauli V. publicè excommunicati, aut interdicti, criminosi, aut infames. 5

6 Omnia ergo, quæ àd rectam huius sacramenti administrationem spectant, Parochis incumbunt; sicut, & nomina, quæ baptizãdis sunt imponenda, non obscæna esse, ridicula, inanium Deorũ, vel Ethnicorum, sed sanctorum, curare debẽt ex Rituali Pauli V. *tit. de sacrl.* & Catechismo Pij V. 1. *p. c.* 2. *n.* 75. immo nec etiam Hebræorum, qui sanctitate floruerunt, v. g. Davidis, Moysis, Iacobi, &c. ego adderem: ne ansa daretur ad suspicandum, prolem, eiusve Parentes hoc sanguine infectos: quia ut Cassaneus *in cons. Burg.* Gerardus *sing.* 75. Mendosius *cons.* 76. *n.* 1. Tuscus *sing.* 14. *lit. N.* & alij DD. *in cap. de Deposito*, docent: *Ex nomine præsumptio, seu suspicio oritur bona, vel mala.* Vnde rectè Vazquez *de bapt.* 71. ait: *Cum plura iam Christianorũ nomina habeamus, laudabile sanè est aliquod ex illis, relicto Gentilico, aut Iudaico, assumere.* Secus de nominibus SS. Hebræorum, qui ad ad utrumque Testamentum, vetus, & novũ spectant, ut Ioachimi, Annæ, Iosephi, Zachariæ,

chariæ, Elisabeth, & similium, qui Christi tempore floruerunt; vel sunt nomina, quæ licèt antea extiterint Gētilium, modò sunt Sanctorum, ut Zenonis, Adriani, Maximi, Romuli, vel quamvis non sanctorum, sunt nationum, aut familiarium propria; quibus uti non est prohibendū: ut apud Hispanos Garcia, Mendo, Gomez, Elvira, Violante, Vrraca, Leonora, & similia.

SINGVLARE VLTIMVM.

An liceat, ac deceat, Religiosos omnes, tam Mendicantes, quám non Mēdicantes, Sanctimoniales etiā, infantes è sacro fonte absque licentia, & culpa ullà suscipere?

1 EC licere, nec decere probari videtur. 1. ex *cap. Non licet dist. 4. de consecr.* ibi. *Non licet Abbati, vel Monacho de baptismo suscipere filios, nec commatres habere.* 2. Ex Rituali novissimo Pauli V. *tit. de Patr.* ibi *Adhoc munus admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales, neque alij cuiusvis ordinis Regulares à sæculo segregati.* Idem prohibebetur in Synodo Hispalēsi, ac in alijs. 3. Ex Doctoribus asserentibus peccare ob hanc prohibitionem Religiosos, qui in baptismo, susceptores sunt. Sic docent Angelus, Vivaldus, Sanchez, Filiucius, Moure, Bonacina, Petrus de Ledesma, Candidus, Sà, & Vega, quos citat Leander à Sacram. *tom. 1. tr. 2. d. 7. q. 16.* immo Sotus, Candidus, & Ledesma apud ipsum *q. 77.* exprimunt lethalem culpam committere Abbates, & Monachos, si hoc munus obeant. 4. Quia indecēs, & aliena á Religioso statu est cura instruēdi pueros Patrinis incumbens, & cognatio in baptismo ab his contracta.

2 Sed licere, & decere, nisi aliunde cōstitutio prohibēs sit in aliqua Religione, existimo, & probo: Quia si ob aliquam causam Religiosis nō liceret hoc munus, esset propter relatas prohibitiones, sed hæ non obstant; ergo, &c. Maior est certa, cum nullā malitiam, nec indecentiam intrinsecā afferat hic actus, ut probabimus num. 6. minor probatur; quia, prohibitio in *cap. Non licet,* sicut & aliæ iuri insertę eam auctoritatem, aut vim præceptivam solùm habēt in decreto canonico, quam extra illud, ut de omnibus sapienter probat Ioannes Antonius, Ecclesiæ Mediolanensis Præpositus *proam. decret. f. 1. pag. 1.* Cū igitur hæc habeatur ex cōcilio Altisiodorensi, celebrato anno 614. quod est Provinciale, nec â Papa approbatū non potest omnes obligare. Et licèt Generalis cōcilij esset, culpā gravē non induceret ex verbo *Non licet*, cū sæpius cū illo sine ea prohibitiones similes inveniamus. Sic in eodem concilio *can. 15. Non licet mortuum super mortuum mittere,* & *can. 18. Non licet Presbytero, Diacono, vel Subdiacono in Ecclesia, dum missę dicuntur, stare.* Nec ex materiæ gravitate, ut num. 6. & 7. videbimus, hæc prohibitio obligat.

3 Præter quam quod licèt ex utroque capite graviter hæc prohibitio olim obligaret: modò autem non ita: Quia cum causa illi esset, ut verbis Emmanuelis Roderici *to. 1. q. 13. art. 1.* utar, *quam tangit quadam glossa d. c. Monachi, verb. osculentur, scilicet ne osculentur feminas, in quibus tangitur, ut inquit Glossa, consuetudo aliquorum locorum, in quibus compatres osculabantur commatres. Propter quam consuetudinē decreverunt Concilium, & Pōtifices, ne Monachi compatres fierēt.* Et addit, propter hanc rationem prohiberi in regula S. Francisci *ca. 11. Ne fratres fiant compatres virorum, vel mulierū; ne hac occasione inter fratres, vel de fratribus scandalum oriatur.* Idem docet Miranda *to. 1. manual q. 3. art. 1.* & satis innuitur in *c. Monachi de cons. dist. 4.* ibi, *Monachi sibi Compatres, Commatres ve non faciant; nec osculentur feminas:* vbi pro *Nec*, legendum existimo, *Ne*, causam prohibitionis assignans: *Ne*, scilicet, *osculentur feminas.*

4 Cum ergo iam hæc consuetudo cessaverit, ob quam hæc lex prohibitiva emerserit; lex etiam cessabit: nam *legis ratione cessante, cessat quoque eius dispositio,* ut ex *l. in omni ff. de adopt. l. quod dictum ff. de pactis. l. final ff. ad falcidia. l. si maritus § scripsi. ff. ad l. Iuliam de adulte. cap. cum cessante, de appel. cap. & si Christus de iureiur.* ac alijs probant Everardus *topic. loco 85.* Tiraquel. *tractat. p. 1 num. 11.* Surdus *cons. 475. num. 24.* Pichardus *ad princ. inst. de lege falci. num. 28.* Bertazol *repet. l. si quis maior C. de transact.* & plures alij. Præter quā quod sub hac prohibitione solùm comprehendi Monachos, qui solitariam vitam agunt, docent contra alios Ægidius *de bap. q. 72. art. 8,* ac Hurtado *d. 2. dif. 9.* & meritó, cum iuxta Isidorum *lib. 7. Ethym. cap. 13.* & Tuschum *v. Monach. conc. 16.* Monachus, *Solitarium, Singularem, ac Tristem* significet. Et cum sit hæc lex in materia odiosa, restringēda est, & iudicandum sub ea non comprehendi eos, qui non exprimuntur manifesté iuxta legem: *Cum quidam ff. de lib. & posth. & cap. renovantes 22. dist. cap. odia 15. de reg. iuris l. 6.* & forsan ob hanc causam in Rituali solùm arcentur ab hoc munere *Religiosi à sæculo segregati*

Præ-

Præpter quam quod nec Ritualis Pauli,
5 V. aut Diœcesanarũ Synodũ prohibitiones obligare possunt, saltim graviter; gravis enim obligatio in his, sicut in Rubricis Missalis, ut cum DD. notat Ioannes Baptista Scortia *de Missa lib.2.cap.* 17. *tit.* 1. significatur, vel per præcepti impositionem in virtute S. obedientiæ, aut excommunicationis, aut gravissimis verbis illud significantibus; v.g. *gravissimè interdicimus*: aut *graviter peccat*; vel cum materia decreti, aut Rubricæ spectat ad integritatem sacramenti, seu sacrificij, aut ad reverentiam magnam illius; quæ non inveniuntur in præsenti. Hinc Granadus *d.* 1. *de bap.num.*3. illud *c.placuit* 16. *q.* 1. explanans: *Ne Monachus præsumat filium de baptismo suscipere, neque baptizare, neque infirmũ visitare, nec mortuum sepelire*, ait; *Ego crediderim id non præcipi sub mortali in iure, & fieri posse, saltem sub veniali.*

6 Porro munus hoc nullam afferre Religioso statui indecentiam patet: quia cũ Patrinus, ut loquitur S. Thomas *q.*67.*art.*7. *fungatur vice nutrij, & pædagogi, informando, & instruẽdo eum quasi novitium in fide de his, quæ pertinẽt ad fidem, & vitam christianam*; quæ magis propria, ac decens cura Religiosis, non solum Mendicantibus, quibus proximorũ salus, & iuventutis educatio incũbit, ut præclaro Prædicatorum, & Societatis Iesu Ordini; sed & Monachalibus; ut ex constitutionibus S. Benedicti, & Basilij olim incubuisse constat? Et licèt concederemus hãc susceptorum curam, pueros instruendi, ab omni Religioso statu, ac præcipuè Monachali alienam: ne illa distraharentur Monachi, ut indicant Doctorum aliqui, cum hæc ad parentes filiorum, qui sublevantur, spectet, ut spectare asserunt Suarius *d.* 25. *sect.* 3. Ægidius *ar.*8.*n.*6. Vazquez *d.* 148. *cap.* 7. *ar.*8. Nugnus, Corona, & Grafis, quos citat, & sequitur Bonacina *d.* 2. *p.* 5. *num.* 18. Angles *de conf.art.ult. cont.* 3. Enriquez *lib.*2. *cap.*14. Sa *num.*15. & alij cum S. Thoma; liberi omnino Monachi ab hac occupatione, & obligatione erunt.

7 Et licèt verum sit Religiosos, sive licitè sive illicitè susceptores sint, spiritualẽ cognationem cum baptizato, & illius parentibus contrahere, ut docent Sanchez *lib.* 7. *de mat.d.*60. Rebellus *lib.* 3. 2. *p. q.* 7. Zanardus *cap.* 6. *de bap.* Angelus *num.* 8. Sylvester, & Tabiena *num.* 5. Gallegus *de cog.cap.*6. Vivaldus 1. *p.num.*69. ac est communis sententia: Quæ illis indecentia provenit: cum contrahatur etiam in confirmatione, & tunc nulla cognoscatur indecentia? Aliter nec liceret, nec deceret Religiosos unquam, saltim extra necessitatem baptizare; at licere & decere probant Manuel Rodriguez *tom.* 1. *q.* 13. *art.* 1. *ex cap. doctos* 16. *q.* 1. & Portel *ver. Bap. num.* 5. Atque Eugenius IV. *c. Placuit* 16. *q.* 1. & Clementina 1. *de privil.* solum prohibent; ne id fiat sine Ordinarij licentia, ut explicant Rodriguez, Glossa *c. pervenit q.*2. & Paulus II. Fratribus de Mexico, & Provinciæ S. Vicẽtij de Chiapa anno 1501. Leo X. anno 1521. Fratribus Minoribus; Paulus III. Fratribus Prædicatoribus Provinciæ de Mexico anno 1543. concesserunt posse baptizare solemniter in his Indiarum partibus & eorum conventibus, ut testatur Manuel *sup.* nemoque dubitabit Regulares posse habere beneficia curata, parochorum officio fungi, ut re ipsa funguntur in pluribus orbis locis. Ergo signum est, cognationem, quæ ex baptismo contrahitur, non indecentem, nec incongruam esse Religioso statui, etiam si à susceptore Religioso cõtrahatur.

Igitur, cum ex dictis vel nullam, vel le-
8 vissimã culpam committãt Religiosi, etiã ex ordine Monachali, de sacro fonte infantem suscipientes, etiam sine causa, si hæc adsit, à veniali etiam culpa liberantur, sicut qui ex causa officij divini tempus, & horas anteponeret, vel posponeret, vel orationes ante sacrificiũ, vel post illud iuxta Missalis Rubricas dicendas ommitteret, nullũ cõmitteret peccatum, licet sine illa veniale foret. Causa autem sufficiens esset petitio, aut devotio Parentũ baptizandi ob virtutẽ, ac egregiã Religiosi famam, patriæ usum, sumptuum excusatio, alium ve non ita cõmode invenire Patrinum prole dignum, aut ad id munus nolle alium infantis baptizandi Parentes adstringere, vel quid simile rationi consonum, quamvis grave nõ videatur. Facultas Ordinarij, licet necessaria non sit, nec Prælati Regularis, nisi in Religione prohibitio vigeat; exposci tamen consulam, ne Parocho aliquod nocumentum emergat, cui in Rituali, ac sæpe ex suæ diœcesis Synodo indicitur, ne Religiosos ad hoc munus admittat; hancque liberaliter, absque ullo scrupulo etiã levissima ex causa, Ordinarij, ac Prælati concedere possunt.

FINIS TRACTATUS I.

AD

AD CONFIRMATIONEM,

SECVNDVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM,

SINGVLARIVM

TRACTATVS SECVNDVS.

V. Confirmandus doctrinam Christianam ſcire, aut ſaltèm ſacramẽtum ab ipſo ſuſcipiendum percipere teneatur?

1 AFFIRMATIVA pars ſtatui videtur in Pontificali Romano iuſſu Clementis VIII. edito, ubi: *Nullus Chriſtianę fidei documentis non edoctus ingerat ſe ad percipiendum hoc ſacramentum Confirmationis, vel ad tenendum Confirmandum*. Expreſſiùs ſtabilitur in decretis Mediol. Provinciæ *l. 3. de unc. tit.* 27. *c.* 31. Confirmatur ex Doctoribus aſſerentibus, pueris ante uſum rationis, ſeu ante ſeptẽnium non poſſe, vel ſaltém non expedire, adminiſtrari hoc ſacramentum, niſi aliqua cauſa ad adminiſtrandum antea detur. Sic Sotus, Toletus, Sa, Suarez, Reginaldus, Enriquez, Grafis, Pitigianus, Chamerota, & Ledeſma, quos citat & ſequitur Bonazina *d.* 3. *q. un. p,* 4. *n* 4. quibus adde Filiucium *tr.* 3, *c.* 2. *n.* 36. Sylvium 3. *p. q.* 72. *ar.* 8. Archangelum *d,* 7. *pa.* 73. Ochogavia *q.* 8. *n.* 4. Granadum *d.* 2. *tr.* 2. *n.* 4. Hurtadum *dis.* 10. Layman *l.* 5. *tr.* 3. *c.* 5. *n,* 2. Zambranum *c.* 2, *du.* 5. *n.* 2. ac Catechiſmum Pij V. *p.* 2, *c,* 3, *n,* 17. dicentem: *Nam adhoc pugnæ genus pueros, qui adhuc rationis uſu carent, nemo aptos iudicarit*. Et ut docet Clemés Papa *l.* 3. *conſt. c,* 1. *Chriſma cõfirmatio confeſsionis, ſeu profeſsionis eſt*. Ergo ſcire debent fidem, quam in hoc ſacramento confeſſuri, & profeſſuri ſunt; ac ideo rationis uſus in Confirmãdis requiritur, *ut intelligere poſsint*, verbis utor Suarij *d.* 33. *ſec.* 2. *quid erga illos agatur*.

2 Nihilominus ſit concluſio: Nullus Confirmãdus tenetur, nec ſub veniali ſcire Doctrinam Chriſtianam ex eo preciſé quod Confirmationem ſit ſuſcepturus. Probo. 1. quia neque ex illius inſtitutione: neque ex conſuetudine, aut præcepto aliquo, neque ex Doctorum auctoritate hoc requiritur; ergo, &c. Non ex inſtitutione; quia in actionibus, in quibus Doctores aiunt, hoc ſacramentum inſtitutũ eſſe, & conſiſtere, nulla requiritur illius aut myſteriorum fidei in ſuſcipiente cognitio, ut videre licet apud Suarium *d,* 32, *ſec,* 2. Hurtadum *diſ.* 3. Granadum *d.* 1, *tr.* 1. Et confirmatur, cum ex Pij V. Catechiſmo *c.* 3. *n.* 17. *p.* 2. ac ex communi DD. cum S. Thoma 3. *p. q.* 72. *art.* 8. *ad* 2. baptizatũ eſſe ſufficiat ad Confirmationem recipiendam. Non ex conſuetudine; cum infantibus ante uſum rationis, & ſæpiſſimé ſtatim poſt baptiſmũ dabatur olim ſacramentum Confirmationis. Sic conſtat ex Ordine Romano *de Benedict.* Rabano *l.* 1. *c.* 30. Alcuino *de Sabat.* S. S. Thoma, Dyoniſio, Auguſtino, Cyrillo, & alijs, apud Suarium *d.* 35, *ſec.* 1. Modó autem infantes ante uſum rationis cõfirmari, palam eſt. Nec præceptũ extitiſſe, aut extare aſſerunt plures DD. cum S. Thoma 4. *d.* 7. *q.* 3. dicentes expedire, ut ante uſum rationis pueri confirmẽtur, utpote incapaces fictionis, & peccati. Sic Moure §. 7. Vivaldus *nu.* 39. Ledeſma *du.* 25. Grafis *c.* 5. & alij.

3 Ad authoritatẽ Pontificalis R. 1. non obligare ſub peccato, & pluries nec ſub veniali omnes illius regulas, nec in uſu aliquas eſſe. v. g. ibi dicitur (*confirmandos debere eſſe ieiunos*, & tamen pluribꝰ in Diœceſibus poſt prandium Confirmationes fiunt. R. 2. Ibi ſolùm loqui de Adultis Confirmandis, ut rectè ex verbo *ingerere* notavit Granado *tr.* 4. *d.* 2. *num.* 3, *Quia*, inquit, *in verbis adductis ſolùm dicitur, neminem ſe debere ingerere, niſi ſciat rudimenta fidei: infantes autem non ſe ingerunt, ſed ab alijs deferuntur; quare ibi ſermo eſt de ijs, qui poſt uſum rationis Confirmantur*. Sanè in Adulto recepturo Confirmationem cognitio illius, intentio recipiendi, fides [ac per conſequens ſeu per accidens reſpectu Sacramenti, notitia myſteriorum fidei] & ſtatus gratiæ, ſive per confeſſionem, ſive per contritionem, ſi conſcius ſit culpæ lethalis, neceſſariò requiritur, ut Doctores fatentur, & tradit Pius V. *Catech. ſup. n.* 18. *Qui adulta*, inquit, *iam ætate Confirmãdi ſunt, ſiquidem huius ſacramenti gratiam, & dona conſequi cupiunt, eos non ſolùm fidem, & pietatem afferre, ſed graviora etiam peccata, quæ admiſerunt, ex animo dolere oporteat*. Si veró contingat, quod Adultus Doctrinam Chriſtianã omnino ignoret, non ideo Confirmationis receptionẽ diferat, ſed conteratur, vel confiteatur de peccato illius culpabilis igno-

ignorantiæ, sicut de alijs commissis, & instruatur de sacraměto, quod recepturus est, & tunc Cōfirmari validé, ac licité poterit.

SINGVLARE II.

V. Capitaliter plectendis Confirmationē administrari oporteat? Vbi an etiam alijs moribundis?

1 Vpposita communi fere sententia asserenti, sub gravi culpa non teneri Fideles ad suscipiendum hoc sacramentū, nisi grave peccandi periculum, aut contēptus ex eius omissione emergeret: hancque sine causa communiter ad levem culpā inducere ex prodigalitate spirituali, ut docent Ægidius *q.72.art.* 8. Tannerus *q* 4. *du.*2. Ochagavia *q* 12.*n.*4. Granadus *tr.*4.*d.*1.*n.*6. ac alij: affirmativè respondendum satis ostendunt Doctores illi, qui omnibus cuiuscumque ætatis moribundis Confirmationem administrandam cēsent, & ut rem valde utilem consulunt. Sic cū S.Thom.3.*p.q.*72.*ar.*8.*ad.*4.S.Bonavent. *ibi art.*3.*q.* 1. omnes antiqui, & ex Neothericis, Filiucius *c.*2 *n.*29.Layman *l.*5. *tr.*3.*c.*5. *n.*3.Hurtado *disp.* 10. Granadus *tr.*2.*d.*20.*n.* 10. Zambranus *dub* 5.*c.*2.*n.* 4. Suarius *d.*35. *sect.* 2. ac innumeri alij.

2 De capitaliter damnatis expresse locutus est Ioannes Sanchez *sel.d.d.* 4.*n.*4. dicens: *Si Episcopus charitate adeò ferveat, quod voces novum Fidelem puniendum ad Ecclesiam, & ibi Cōfirmationis sacramentum illi ministret, opus maxime charitatis executurum sine dubio nemo dubitabit.* Sic fecisse Episcopum quendam testatur Vivaldus *Candel.n.* 41. *de Extr. unct. Illustris admodum*, inquit, *Reverendissimusq; Episcopus quidam (me præsente) duobus suspendendis cōfessis. & communicatis sacramentum Confirmationis vigilia Apostolorum Philippi, & Iacobi anno* 1589. *contulit*, Sic etiam in Regio huius Hispalensis urbis carcere Centuriēsis Episcopus D.D. Ludovicus Camargo (me vocante, & præsente) duobus alijs suspendendis pridie ante supplicium anno 1641. & 1642. Confirmationem ministravit.

3 Nec minus indigent capite plectendi; quam alij moribundi. & tum huius Sacramenti effectibus gratiæ nempe. ac gloriæ augmento, & robore ad tētationes superandas; *Chrismatis enim Sacramento*, ut loquitur Pius V, *catech.* 2.*p*, *cap.*3. *num.* 19. *Fideles adversus omnes Carnis, Mundi, & Diaboli impetus robustiores fiunt, & eorum animus in fide omnino confirmatur.* Hoc robore, & si omnes moribundi maximè egent, eò magis plectendi, quò in morte magis mentis, & sensuum compotes, ignominiamque, ac horrorem supplicij nimis sentiunt. Præterea, quia, ut ex Tridentino *sess.7.de Sacr. can.6.* colligunt DD. cū S.Thoma *sup.sol,* 2. primā gratiam aliquando hoc Sacramentum conferet, iustificando eum, qui bona fide putabat esse cōtritum, & solúm esset attritus. Hinc forsan Hugo victorinus apud Vigueriū *vers.* 1. ait: *Periculosum est aliquem ab hac vita absque Confirmatione migrare.* Recolantur alij moribundis utilissimi Confirmationis effectus apud Tertullianum *de Res.c.* 8. Basilium *ad Amph. cap,*2. nostrū Edmundum Augeriū *lec*, 6. *de Conf. cap.* 4. nec non apud Dyonisium, Cyrilum, Iustinum, Damascenum, quos citat Bellarminus *à cap.* 3. *ad* 6. Audiātur interim brevissimé collecti à Cypriano *ser. de unct. Chrism. Huius*, inquit, *unctionis beneficio, & sapientia nobis, & intellectus divinitus datur; consilium, & fortitudo cælitus illabitur, & pietas, & timor inspirationibus supernis infunditur: hoc oleo uncti cum spiritualibus nequitijs colluctamur.* Cur igitur capite plectendi in ea adeo gravi, ac difficili colluctatione, dessolatione, ac ignominia his effectibus privandi erunt?

4 Nec obstat, 1. quod hi iam non sint pro fide pugnaturi, cum hoc sit peraccidens, pugnamque aggrediantur in eo supplicio perferendo satis arduam adversus omnes animi adversarios, & ut verbis vtar Clementis Papæ *ep. ad Iulium. Nisi Confirmatus perfectus esse Christianus nequaquam poterit, nec sedem habere inter perfectos.* Vnde Viguerius *vers*, 2. ait: *Morituris hoc Sacramentum dandum est, ut in resurrectione perfecti appareant secundum illud Eph* 4. *Donec occurramus in virum perfectū.* Nec obstat 2. sententia Nugni *q* 7. *ar.*2. Sanum.1.ac Granadi *d.*2. *num.* 3. asserentium, debere sub gravi culpa Episcopum Confirmationes administrare in Ecclesia, cum longè probabilius sit fieri posse in quocumque loco decenti, ut docent Ragutius, Paludanus, Enriquez, Hurtado, Filiucius, ac alij, quos citat; & sequitur doctissimus Leander à Sanctis. *Sacr.tra.*3.*q.*13.(immo iuxta Filicium & Hurtadum in loco etiam interdicto.) Hinc plures Episcopi docti, & timorati hoc Sacramentum in Palatijs suis conferunt Et ad rem nostram Innocentius Papa *ep. ad Decent.* ait: *Si Episcopus aut potest, aut dignū ducit aliquem* [scilicet ægrotū, vel moribundū] *à se visitandu, & benedicere, & tangere Chrismate potest.* Et Ioannes Sanchez *sup. Si Episcopus adire carcerē vellet, & ibi Confirmationem ministrare, exemplum lumiluctis, & curaque suis erga suas oves ostenderet.*

Nota

5 Nota tandem, quod si suspendendus, vel quilibet moribundus Confirmationem petat à proprio Episcopo, illum sub mortali teneri ad eam administrãdam, sicut graviter teneri opportunis temporibus, & si ex negligentia omitteret, peccare mortaliter docent Angelus, Vivaldus, Filiucius, Ochogavia, Suarius, Reginaldus, & Laymã, quos citat & sequitur Leander *sup.3.q.7.* quibus adde Sylvestrum *n.3.* Bonacinam *d. 3. q.un, p.1.num.2.* & Granadum *d.2. tr. 4.* Quia si eam negaret magno fructu spirituali hunc Reum privaret in mortis articulo, cum ita exiguum ad merita augenda tempus ei restabat. Hinc rectè S. Carolus Borromæus *c. 27.decr. Mediol.* decernit: *Si quis cum periculose ægrotat, se Chrismatis Sacramento confirmatum non esse meminerit: ac propterea id sibi ministrari petat: tunc Episcopus, si eo loci est, ubi ille ægrotat, ut ne sine hoc Sacramento decedat, cum charitate paterna inuisat, & Confirmet.* Sint igitur Episcopi nimis alacres, & frequentes in Confirmatione administranda: S. Anselmum imitentur Cantuariensem Archiepiscopum, qui sępissimè ad illam suscipiendam convocabat: nec non Aloysium Episcopum Iaponiæ, qui Nagasachi 8000. Christianos Confirmavit, ac innumeros in Lusitania, India, & China, ut refert Dauroutius *to. 3. catech.*

SINGVLARE III.

Cum Chrisma deficeret, Episcopus quidam Confirmandos inungebat oleo infirmorum: dubitatum est: an sacramentũ teneret; vel illud iterare necessum sit?

1 FFIRMATIVAM partẽ asserentem tenere, forsan tuerentur Doctores omnes docentes, balsamum non esse ad Cõfirmationis materiã necessariũ necessitate Sacramenti; sed solùm præcepti graviter obligantis ex *cap.uno, & cap. Novissime de cons. dist,* 5. Sic Valentia, Navarrus, Angles, Victoria, Vivaldus, Chamerota, Sotus, & Covarrubias apud Sa *Confir. num.* 7. & Bonacinã *q. un.p.3.num.* 2. Sic etiam Iulius Calvus *Syno.cap.3.* Zanardus *cap.* 2. Moute *§.2.num.*3. Philiarcus *de Sacra.so.1.p.2. lib.1. cap.1.q.2.* Reyna *de Confir, num.* 3. Carrillo *itiner. sec.3.num.6.* & plures alij. Probatur. 1. ex *cap.1. de Sacra. non iter.* Vbi Innocentius III. interrogatus dè eo, qui oleo tantùm fuerat Confirmatus, respondet *Nihil esse iterandum, sed cautè supplendũ quod incautè fuerat prætermissum.* 2. Quia ut docent Tannerus *de Extr. unct. d.1.q.2.* Granad⁹ *d.1.n.3.* ac alij; si infirmus Chrismate Cõfirmandorum ungeretur, teneret Sacramentũ: ergo è cõtra.

2 Sed invalidè administrasse Confirmationem Episcopum illum sine dubio existimo, quia defecit materia remota requisita ad Sacramenti valorem; nam hęc est Chrisma, quod conficitur ex oleo olivarum ad mixto balsamo (cuiuscumque loci hoc sit) benedicto ab Episcopo consecrato. Sic ex SS. Dyonisio, Clemente, Fabiano, Gregorio Turonensi, & Magno, Bracharensi, & Florentino Concilio probat Sebastianus Episcopus Oxomensis *q.72.ar.3.* Sic sentiunt S. Antoninus, Sayrus, Suarez, Nugnus, Coninch, Enriquez, Pet. Ledesma, Pitigianus, Toletus, Grafis, Tabiena, & Sylvester, quos affert Bonacina *sup.num.1.* quibus addere possem innumeros alios, quos legi. Sic S. Thomas *q.72. ar.* Sic Pius V. Catech. *cap. 3. n. 7.* Fundantur omnes, & meritò in Florentino *inst. Arm.* ubi: *Secundum Sacramentum est Confirmatio; huius materia est Chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & ex balsamo quod odorẽ significat bonæ famæ, per Episcopum benedicto.* Et Extremęunctionis *materia* ait, *est oleum olivæ per Episcopum benedictum:* ergo cũ his Episcopus nõ applicuisset materiã sufficientem, Sacramentũ non tenuit.

2 Nec obstat. 1. Nam in decreto Innocentij non negatur Sacramentum de novo conferendũ: quia non dicitur iterari quod prius factum fuit irritum: sed dicitur de novo conferri. Ita explicant Paludanus, Durandus, Adrianus, Turrecremata, & Recentiores apud Enriquez *lib.3.cap.4.nu.1.lit.L.* qui ibi addit *Quia prior unctio fuerat publicè facta, vetat iterari publicè propter scandalũ; sed tamẽ supplendum est cautè, idest, in oculto est denuò consecranda unctio cum mixtione balsami.* Ita etiam explicant Episc. Oxomens. *sup.* Layman *cap.2.num.1.* Villalobos *dis.3. nu.2.* Alias explicationes invenies apud Hurtadum *dis.4.* Valentiam *d.5.q.1.p.2.* & Bellarminum *lib. 2.cap.8.&.9.* idem sentientes.

3 Nec obstat 2. Quia licèt verum sit, quod validè ungeretur infirmus Chrismate Cõfirmandorum: cum in illo ita oleum, & balsamum permixta sunt, ut ibi vera natura olei, & in quantitate sufficiens ad ungendum reperiatur; non verò validè Confirmãdus ungeretur oleo infirmorum. Discrimẽ est manifestum, nam in oleo infirmorum cum desit balsamum, non adest integra materia pro Confirmandorum oleo essentialiter requisita; adest verò in hoc pro infirmorum oleo: cũ hæc tantùm sit oleum olivarũ; & quod simul habeat balsamũ, quod pro infirmorùm oleo inutile est nõ obstat; cum

cum adhuc maneat essentia olei: nam *utile per inutile non vitiatur*, ut constat ex *l. 1. §. Item quaeritur ff. de aqua quotid. & est. l. qui testam. ff. de excusat. tutorum cap. utile. & cap. non debet de reg. Iur. in 6.* ac probant Thomas de Thomasetis *reg. 309*, Thuscus *tom. 8. lit. V. conc. 373*. Nec obstat, quod sit diversa benedictio utriusque olei; cum ad essentiam solùm requiratur Episcopi benedictio; quòd sit hæc, vel illa ab Ecclesia institutum est, & ita sacramentum annullare non valet.

5 Sed animadvertas, quod si sub materia dubia, oleo scilicet dubie cum balsamo permixto, administrata fuit Confirmatio, sub conditione iteranda est, adhibita materia omnino indubitata, ut notat Cruz *direct. p. 12. de Confir. q. 72. dub. 2. concl. 1.* Sicut etiam iteranda est quandocumque valor illius est sub opinione: ut cum tempore pestis, vel alia ex causa Episcopus non manu, sed medio instrumēto v.g. argentea virga, aut alio frontem Cōfirmandi iniunxit, ex qua unctione Sacramentum non tenere affirmant Suarius, Ochogavia, Pesantius, Granadus, Diana, Layman, Reginaldus, Lublinus, Bonacina, Nugnus, & Ægidius apud Leandrum à SS. Sacr. *tr. 3. q. 2.* licet longe probabilius mihi sit cum ipso Leandro, cum Hurtado *dis. 6.* ac Heredia *dis. 5. p. 5. du. uni. num. 5.* tunc tenere, & cum causa gravi licere; quia & salvatur essentia sacramenti, & cum medio instrumento Baptismus, & Extremaunctio conferuntur, manu Ministri conferri dicuntur. Vnde rectè Pacianus Barcilonencis Episcopus, & celebris Historiographi Flavij Dextri Pater *de bap.* ait: *Lavacro peccata purgantur, Chrismate S. Spiritus superfunditur: utraque vero ista manu, & ore Antistitis impetramus.*

SINGVLARE IV.

V. Liceat Matrimonium inire, Professionem in Religione emittere, aut Eucharistiam, alia vè Sacramenta suscipere, vel ministrare ante Confirmationis susceptionem?

1 Irca hęc rectè Suarius *d. 38. sect. 1.* ait; *Hæc obligatio,* (quod scilicet antecedat Confirmatio) *non habet locum respectu quinque Sacramentorum; nam baptismus necessariò antecedere debet: & licet respectu Eucharistiæ regulariter sit melius, ut Confirmatio antecedat: tamen hic ordo non est in præcepto, ut ex usu Ecclesiæ supra tacto constat: & quia nullibi extitit tale præceptum, & idem à fortiori dicendum est de matrimonio, ac Extremaunctione. De confessione verò non solùm non est præceptum, verum potius consultum est, ut confessio præcedat, si homo habeat materiam eius.* Hæc ille. Consonat Granadus *tra. 4. d. 2. de conf.* & Zambranus qui *cap. 2. d. 3. num. 2.* ait: *Nulla erit culpa si Eucharistia, vel alia Sacramenta præter baptismum, & Ordinem ministrentur ante Confirmationē.* Nec-non quo ad Eucharistiam idem docent Diana *4. p. tra. 4. res. 50. misc.* Leander *tr. 3. d. 5. q. 14.* & Præpositus *3. p. q. 72. ar. 8 num. 38.*

2 Idē sine dubio dicēdum est in professionis emissione: cum hæc, triaque vota in ea nuncupanda, aut eorum observatio ab hui⁹ sacramenti susceptione; ac effectibus non pendeant. At si in Religione aliqua grave præceptum extaret de non emittenda professione ante Confirmationem, ad eam antea suscipiendam teneretur professurus. Nec deesset, qui probabiliter opinaretur graviter ad id non teneri ratione professionis; cū non videatur præceptum versari in materia gravi, cum Ledesma *de conf. cap. 8. conc. 2.* Granadus *d. 1. n. 4.* Ludovicus de S. Iuan *q. 1. ar. 6. conc. 3.* Torreblanca *l. 2. cap. 6.* citans Sotum, Navarrū, Enriquez, Ægidiū & Bonacinam, nullum esse peccatum Confirmationem ex negligentia ommittere, asserant; licèt immeritò, cum sine dubio sit veniale: minimé vero mortale, ut sine fundamento solido aliqui antiqui Doctores docuerunt.

3 Circa receptionem Confirmationis ante Ordines diversa ratio videtur militare, cum Tridentinum *sess. 23. cap. 4.* statuat *Prima Tonsura non initientur, qui Sacramentum Cōfirmationis non susceperint.* Aliqui Doctores apud Leandrum *tr. 3. q. 8.* asserunt lethaliter peccare, qui non confirmati Ordines suscipiunt: immo Maior *de irreg. l. 4. cap. nu. 1.* & Tabiena *vers. confirm. §. 2.* affirmant, perinde hos esse regulares, ac si per saltum promoti essent. At communiter non esse lethalem culpam, sed venialem tantùm docent Navarrus, Vivaldus, Victoria, Reginaldus, & Suarius, quos citat, & sequitur Barbosa *in Trid. hic.* Quibus addere possem alios plures, quos nuper vidi: immo Granadus *n. 9.* ex Ægidio nec venialem adesse iudicat; dicens: *Ægidius Conninch si attente legatur, putat nec esse peccatum veniale, quod certe mihi sufficienter probabile videtur, quia nullum extat præceptum non solùm grave, sed leve.* Consonat Hurtado *dis. 11.* *In his,* inquit, *verbis Tridentini nullum continetur præceptum suscipiendi Confirmationem ante primam Tonsuram: immo neque imponitur ipsi Episcopo non tradendi illam*

illam non Confirmato, sed in illis tãtum continetur directio, & admonitio.

4 De administrante Sacramenta sic Manuel Rodriguez *to.1. sum.cap. 69.* ait: *Añade Soto, que solamente peca venialmente aquel, que antes, que se confirma recibe, o administra a sabiendas otros sacramentos; porque el Caracter baptismal es necesario para recebir, y administrar los demas sacramentos, y no el Caracter de la Confirmacion.* Sed probabiliter hos etiam â veniali excusarem, tum, quia connexio necessaria non datur inter Confirmationem, & Administrationem hanc; tum quia aliter tot venialia cõmitterentur â Sacerdote, quot Missas celebraret. & insuper quoties Euchristiã ministraret; tot à Cõfessore quot confessiones audiret, tot à Porocho, quot baptismata, & alia sacramenta conferret. Quod non leve absurdum videtur. Secus de Episcopo, qui non Confirmatus Confirmaret: nam propter connexionem administrantis & Sacramenti administrati hunc venialiter peccare docent Sotus *4.d.7.ar.8. concl.5.* Victoria *num.48.* Suarius *sup.* Bonacina *d. 3. q.un. p.4.num.10.* Zambranus *cap. 2.dub. 2.num.4.* Navarrus *cap.22. num.9.* Granadus *tr.2.d. 1.num.11.* & alij communiter: immeritô Tãnerus *q.4.dub.2.* graviter hũc delinquere asseruit.

SINGVLARE V.

V. Ex privilegio aliquo valeant Regulares Confirmationis Sacramentum modó ministrare: ubi an etiam Ordines minores valeãt conferre?

1 BVLLA extat Adriani VI. 10. Maij 1522. quæ incipit: *Charissime in Christo Fili.* & affertur ab Emmanueli in Bullario, prima huius Pontificis, concessa Carolo Romanorum, & Hispaniarum Regi pro Indorum conversione: in qua hoc privilegiũ cõcedi videtur his verbis: *Insuper, ut meliùs præfata cõversio infideliũ fieri valeat, & saluti animarum omnium in præfatis terris Indorum pro tempore degentium provideatur; volumus, & tenore præsentium de plenitudine potestatis concedimus, ut præfati Prælati Fratrum, & alij, quibus ipsi de fratribus suis, in dictis Indijs xõ morantibus, duxerint committendum: in partibus, in quibus nondum fuerint Episcopatus creati, vel si fuerint tamen infra duarum dietarum spatium ipsi, vel officiales eorum minimè possint, tam quoad fratres suos, & alios cuiuscumque ordinis, ibidem fuerint ad hoc opus deputati, ac super Indos ad fidem conversos, quam ad alios Christicolas ad dictum opus eosdem mittentes, omnimodam authoritatem nostrã in utroque foro habeant, tantam, quantam ipsi, & per eos deputati de fratribus suis, ut dictum est, iudicaverint opportunã, & expedientem pro conversione dictorum Indorũ, & manutentione, ac perfecta illorum præfatorum in fide Catholica, & obedientia S. Romanæ Ecclesiæ; & quod præfata authoritas extendatur etiã quoad omnes actus Episcopales exercendos, qui nõ requirunt ordinem Episcopalem: donec per Sedem Apostolicam aliter fuerit ordinatum.*

2 Igitur cum administratio Confirmationis non requirat Ordinem Episcopalem: si conceduntur his Regularibus omnes actus Episcopales, non requirentes Ordinem Episcopalem, administratio etiam hui⁹ Sacramenti eis delegatur â Summo Pontifice. Quod verò Confirmationis administratio essentialiter, seu necessariò non exigat Ordinem Episcopalem, licet Episcopus sit Ordinarius illius Minister, ut definitur in Tridentino *infra:* manifesté patet ex communi Theologorum asserentium cum S. Thoma *3.p.q.71.art.11.& in 4. dist.7.* posse ex communicatione Pontificis simplicem Sacerdotem, tanquam Ministrum extraordinarium, confirmare. Hanc tuentur contra nonnullos Richardus, Maior, Paludan⁹. Capreolus, Alensis, Marsilius, Ferrara. Sylvester, & S. Antoninus apud Suarium *disp. 36.sect.2.* Item Bellarminus, Pesantius, Coninch, Nugnus, Covarrubias, Enriquez, Reginaldus, Petrus Ledesma, Navarrus, Philiarcus, Pitigianus. Graffis, Angles, Victoria, Vazquez, Toletus, Suarius, Bartholomæus ab Angelo, quos citat, & sequitur Bonacina *disp.3.q.un. p.2. num.3.* Quibus adde Recentiores Granadum *tra.2. disp. 1.* Laymanum *l.5.tr.3.cap. 6.* Hurtadum *diff. 13.* Sanchez *l.7.cons.c. 1.dub.18 num. 5.* & alios plures apud Leandrum â Sacram: *tract. 3. tom.1.d.2.q.2.* cõnstatque ex c.pervenit. *dist. 95.* ex Tridentino *sess. 7.de ref. can.3.* & Florẽtino *instr. Arm.* Vnde Molfesius *tr.4. c.2. n.27.* de fide esse hoc tenendum asserit.

3 Sed ut nullus dubitationi locus relinquatur Leo X. bulla, quæ incipit; *Aliàs felicis recordationis*, &c. edita Romæ anno 1521. Aprilis 25. hoc expressè concessit Fratribus Minoribus in infideliũ terris, sic: *Necnon in casu necessitatis (Episcopis in provincia non existentibus) Confirmationis sacramentum, & Ordinationes, usque ad minores ordines, fidelibus ministrare, Capellas, & Altaria, necnon Calices, & paramenta Ecclesiastica benedicere; eisque indulgentias, quas Episcopi in suis Diœcesibus concedere solent, impartiri, &c. possint. Necnon uti oleo Sancto,*

cto, & Chrismate antiquis usque ad tres annos: cum in eisdem partibus oleum, & balsamum sine difficultate magna haberi non possint; liberè, & licitè valeant. Nec non agregatos eosdem, ubi Episcopi non habentur, Clericali insignire Charactere, & ipsos ad minores Ordines promouere licere, &c.

4 Sed si opponas contra hanc sententiam. 1. Quod si non requiritur Ordo Episcopalis ad Confirmationis administrationem, sed sufficit Sacerdotalis, non solum in ijs Indiæ partibus Regulares, immo & Sacerdotes omnes sæculares, hanc validè administrabunt: etiam sine Pontificis commissione; sed etiam ubiq; terrarũ. Respondeo, negando sequellam: quia sicut Confirmatio potestate Ordinaria administrata est actus Ordinis Episcopalis, ita etiam administrata ex Papæ commissione est actus Ordinis Sacerdotalis: ipsa tamen commissio est actus, non Ordinis, sed iurisdictionis, ac proinde fieri potest á Papa electo non consecrato, qui confirmare nequit. Sine hac autẽ iurisdictione validè Sacerdos non confirmabit: quia ei non cõpetit absolutè hæc potestas ratione sui Characteris sacerdotalis, sed dependenter â delegatione Pontificis. Ita Suarius, Granadus, & Hurtadus, *sup.* addentes, hoc ita haberi ex institutione Christi, qui voluisse creditur, *ut Sacerdos*, [verba sunt Suarij,] *ex vi sua ordinationis esset, ut sic dicam, in potentia remota, ut adiuncta commissione, seu delegatione Pontificis posset hoc Sacramentum confferre. Sic Sacerdos, qui sine iurisdictione Papæ, vel Episcopi, aut titulo colorato, eam præbente, absolveret à mortalibus extra mortis articulũ, invalidè absolveret, licèt ex vi sua ordinationis habeat hanc potestatem, quia scilicet habet eam dependenter à concessione iurisdictionis.* Sed animadverte non posse ab Episcopo hanc commissionem ad confirmandum concedi, ut contra Caietanum docent Doctores: Sed á Papa dumtaxat, & si hoc sine causa fiat, validè fiet, sed non licité, ut cum Suario, & Ægidio notat Hurtadus. Abbates autem posse confirmare probat Barbosa *in Tri, sess. 7. cap. 1* sed cum facultate Ordinarij loci. Sic cõcesserat Gregorius Papa ex sententia Congregationis.

5 Oppones 2. Si ex eo quod possint Regulares actus Episcopalem Ordinem necessariò non exigentes, in Indorum Provincijs exercere, possunt Confirmare; etiã poterunt Tonsuram, & Ordines Minores in ijs partibus conferre; sed hoc est absurdum: ergo & illud: sequella est manifesta, cum certissimum sit posse Pontificem committere simplici Sacerdoti, ut Ordines minores conferat. Sic cum S. Thoma 4, *dist.* 25. *q.* 1. *art.* 10. *ad.* 3. Doctores Capreolus, Aureolus, Deza, Ledesma, Paludanus, Sylvester, Palatios, Richardus, Scotus, Angles, & alij apud Sanchez *sup,* & constat ex cap. Abbates *de privileg. in 6. & cap. quantam dist. 69, & cap. cum contingat de at. & qual.* ubi hoc communiter Abbatibus, qui non sunt Episcopi, conceditur.

6 Respondeo, concedendo ex privilegijs relatis ab Adriano VI. & Leone X. concessis potuisse olim Regulares in Indorum terris, etiam sæcularibus conferre Ordines minores: sed modò non posse, quia quoad hanc partem hæc previlegia revocata sunt per Tridentinum *sess. 23. de Refor. cap.* 11. ibi *Abbatibus, ac alijs quibuscumque Exemptis non liceat in posterum intra fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis sibi subditus non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre.* Et infra; *Non obstantibus quibusvis privilegijs, præscriptionibus, aut consuetudinibus immemorabilius.*

7 Et licet probabilius sit, ut docet Thomas Sanchez *sup. dub. 19. num.* 20. revocatum non esse â Tridentino privilegium concessum Abbatibus conferendi Ordines minores: quia habetur in Synodo VIII. generali *c.* 14. & revocatio decretorum Concilij sufficiens non censetur, nisi in speciè sic fiat mentio; *Non obstante aliqua lege, vel constitutione, etiam in Concilio generali statuta*, ut docent Covarrubias, Archidiaconus, Alexander, Felinus, Iacobatius, & Navarrus apud ipsũ Sanchez, item quia habetur in iure communi *c. cum contingat*; & in generali derogatione privilegiorum non comprehenditur insertum in corpore iuris communis, ut tenent Gregorius Lopez, Bartolus, Baldus, & Felinus, Perez, & Menochius apud Sãchez *dub. 21. num. 6.* at previlegium concessum Regularibus ad Ordines minores conferendum in terris infidelium, cum neque in Concilio generali, neque in iure communi habeatur: sed in particulari indulto: revocatum est per Tridentinum. Vnde non est absolutè dicendum, ut minus verè docent Emmanuel *to. 2. q. 99. art. 5.* & Hyeronimus Rodr. *resol. 78. n. 5.* posse hos Ordines ibi confferri à Regularibus: hoc enim solùm locum habet, quo ad subditos Regulares, quibus possunt etiam nunc in dictis terris Prælati Minorib⁹ initiare; quo ad hos enim non est à Tridentino revocatum privilegium. Enim verò cum neque in Tridentino, neque in alio Pontificio diplomate revocatum sit privilegium Regularibus concessum administrandi Confirmationem in Indo-

Indorum plagis possunt eam modo administrare. Atque hoc etiam admitti videtur à Suario *disp.36 sect.2.* dicente; *Hanc facultatem* [confirmandi scilicet in remotis Regionibus] *alij dicunt, concessisse Adrianum VI. quibusdã fratribus Minoribus pro Indijs: quæ concessio dicitur authentica haberi Hispali in monasterio S. Francisci.*

SINGVLARE VI.

Practicæ observationes circa administrationem Confirmationis, quæ fieri valet à Regularibus in novo orbe: ubi adnotantur alia circa usum privilegiorum in Indiarum, & Infideliũ Provincijs.

1 OBSERVA. 1. Circa personas, quibus conceditur præfactum privilegium Confirmationẽ administrandi, quod scilicet, hæ sint omnes Regulares, non solùm S. Francisci, quibus illud concessit Leo X. sed & omnium Ordinum Mendicantium, ut exprimit Adrian⁹ VI. dicens, *volumus, ut omnes fratres Ordinum Mendicantium, præsertim Ordinis Minorum regularis observantiæ, qui sponte voluerint ad partes Indiarum præfatarum causa convertendorum, & instruendorum in fide prædictorum Indorum, se transferre, liberè, & licitè, possint, &c.* Similiter sunt omnes Regulares aliorum Ordinum non Mendicantum qui privilegiorum communicatione gaudent, ut omnes gaudere ostendemus, & sic singillatim de privilegijs omnibus concessis pro Indorum conversione testatur Emmanuel *to.2. q. 99. art.5.* dicens: *Quibus omnibus gaudent religiosi in novo orbe ob communicationem omnium gratiarum factam à Paulo III. vt testatur Cardinalis Burgensis in expressa concessione.*

2 Observa. 2. Circa locum, posse Regulares confirmare, & alijs privilegijs in bulla relata Alexandri VI. & Leonis X. contentis uti in omnibus infidelium regionibus provincijs, civitatibus, & locis. Sic habetur ex Bulla Adriani, ibi: *Ad infidelium partes destinare* &c. *Fratribus in terris infidelium existentibus.* Et Paulus III. in Bulla Societati Iesu concessa anno 1549. quæ incipit; *Licet debitum*, &c. concedit similia privilegia pro infidelium, & Indorum cõversione; & ait; *Et cum aliquos ex fratribus, seu socijs Societatis huiusmodi in Sarracenorum, & Paganorum, aliorumq; infidelium terras, & provincias alias remotissimas miserit*, scil. Præpositus Generalis, *possit eis authoritate nostra facultatẽ cõcedere* &c.

3 Insuper his privilegijs uti possunt in omnibus Indiarũ Regis locis, seu terris, tã in India Orientali, quàm Ocidentali, ut notat uterque Rodriguez *sup.* & habetur in Bulla Adriani, qui loquens cum Carolo Romanorum, & Hispaniarum Rege, ait: *Exposuit sedi tuum flagrans desiderium, & augmentum Christianæ Religionis, cõversionemque infidelium, illorum præsertim, qui Christo duce tuæ ditioni sunt subiecti in partibus Indiarum.* Et postea ait: se concedere prædicta privilegia *fratribus in dictis Indijs commorantibus.* Vnde hæc conceduntur in omnibus utriusque Indiæ plagis, in Peruano Regno; in terra, quæ vocatur Firme, cum suis Provincijs: in novo Regno Granatensi; in civitate Chile cum suis Provincijs, in nova Hispania, Mexicana scilicet Regno cum suis Provincijs. Provincia Guatimalæ, & Honduras: in Insulis S. Dominici, Puertorico, Cuba, & Xamaica, in Philippinis Insulis, in nova Segovia, Cazeres, & Camarines, Zebu, Nõbre de Dios, & in omnibus alijs Indiæ provincijs subditis Regi Hispaniarum, & etiam non subditis; cum hæ nomine terræ infidelium comprehendantur.

4 Observa. 3. Personas, quas confirmare, & circa quas uti his privilegijs possunt Regulares, esse omnes habitatores Indiarum, & Provinciarum infidelium; etiam si Christiani, ex christianisque orti sint, ac in Hispania, alijsvê Regnis nati; quia, ut inquit Emmanuel *to.2. q. 99. ar. 5.* hæc concessa sunt novi orbis incolis. Sed hoc intelligendũ, nisi exprimatur in indulto, Indis solùm, vel infidelibus aliquid concedi. Sic in Bulla relata Pauli III. cõcessum Societatis Religiosis; ut *cum ijs, qui ab infidelitate convertuntur, tãtùm, & in locis remotissimis, cum prius in gradibus non licitis, tamen divina lege non prohibitis, matrimonia contraxerant, ut in eisdem manere possint, dispensare possint.*

5 Observa. 4. Quod etiam si sint Episcopi in aliquibus Provincijs, vel locis infideliũ, vel Indiarum; si tamen ab illis distent per duas diætas, seu per iter duarum dierum (sic enim ex Varrone Diætæ vocabulum latinæ linguæ periti interpretantur) possunt Regulares confirmare, & exercere omnes actus Episcopales, Ordinibus minoribus, & ijs, qui Ordinem Episcopalem requirũt, demptis. Sic expresse Adrianus VI. diplomate relato: *In partibus*, inquit, *in quibus nondum fuerint Episcopatus creati, vel si fuerint, tamen infra duarum diætarum spatium ipsi inveniri minime possunt*, &c. ac profanata reconciliare, vestes sacerdotales, pallas, corporalia, calices, & altaria benedicere, alia, ve similia

quæ

quæ Episcopo iurisdictione Ordinaria cõpetunt, possunt Regulares omnes, quibus sui Prælati id commisserint.

6 Sed hoc intelligendum, nisi Episcopi breviter ad ea loca sint accesuri, & commodè hæc differri queant: tunc enim ipsi sunt expectandi, ut hæc exerceãt: dum necessitas non urgeat: qualis esset administratio Confirmationis pro moribundis, benedictio sacrorum vasculorum, aut vestium, quibus necessariò, & brevi indiget Ecclesia, ut decenter divina celebrentur: reconciliatio Ecclesiæ urgens, ne priventur fideles sacris officijs, & similia arbitrio boni viri. Sed adverte, Chrisma conficere, seu benedicere, quo Confirmatio administranda sit, non posse Regulares, nec Sacerdotem ullum simplicem, nec ex Papæ commissione, quia est act⁹ Characteris Episcopalis. Circa ea verò, quæ cõceduntur Religiosis, Indiarum, & infidelium Provinciarum habitatoribus, ipsisque Indis, ac infidelibus cõversis præfactas Bullas Leonis X. Adriani VI. & Pauli III. apud Emmanuelem, in Bullario, & circa ipsarum explicationem ipsum consule *tom.1.q.9.reg.q.31.ab.art.3. ad. 6.& q.35.ar,1.&.56.&.10.2.q 91. & 99. & q.119.& tom.3.q.* 23. ac Hyeronimum Rodr.*ref.*78.

SINGVLARE VII.

An si non Confirmatus in Confirmatione Patrini munus obiret, lethaliter peccaret: ubi an cognationem spiritualem contraheret?

1 FFIRMATIVAM sententiã in priori dubij parte tuentur Sylvester *V. Confirmatio* Angelus *n.* 11. Victoria *num.*15. Zambran⁹ *cap.2.dub.6.num.*3. Nugnus *3.p. ses.*10. Coninch. *q.72.ar.*3. Tanner⁹ *q.4. dub, ult.* Granadus *tra.4.d.3.num.* 3. Suarius *q.72. ar.* 10. Filiucius *cap.3.num.63.* & alij. Similiter hanc tueri videntur Enriquez, Palacios Toletus, Vivaldus, & Vega, quos citat & sequitur Sanchez *l.7.de mat.cap. 6.num.*20. Reginaldùs, Hurtado, Vgolinus, Rebellus, & Pontius apud Dianam *p.3.tr.4, ref.* 26. qui cum alijs relatis asserunt, quod non Confirmatus validè non obiret Patrini munus in Confirmatione, ac proinde nec contraheret cognationem spiritualem; sicut si nõ baptizatus in baptismo susciperet. Vnde si invalidè, etiam illicitè: cum rem adeo sacram frustraneam, illusoriam & inutilem redderet; sicut qui scienter Sacramentum invalidè administraret, graviter peccaret. Fundamentum eorum est ea Iuris prohibitiõ *cap, in baptismate de cons. dist.* 4. ibi: *In baptismate, vel in Chrismate non potest alium suscipere in filiolum, qui non est ipse baptizatus, vel Cõfirmatus*. Vbi Zambranus; *Verbum non potest denotat culpam lethalem:* & Sanchez, *verbum potest, præposita negatione tollit potẽtiam, & reddit actum nullum, ut probavi lib. 6. d. 36. num.* 20. Accedit etiã Pontificalis Clementis VIII. eadem prohibitio, ubi; *Nullus, qui non Confirmatus potest esse in Confirmatione Patrinus, nec Pater, aut Mater; Maritus aut Vxor.*

2 Tãtorum virorum sententiam veneror, oppositæ probabilitatẽ (mihi forsan maiorem) non negabo; cum Confirmatum esse Patrinum Confirmationis non requiratur: nec ex Christi institutione,, ut nemo negabit, nec ex natura, aut necessitate huius muneris, nam hoc dumtaxat est, ut ex Pontificali constat, quod *Infantes per Patrinos ante Pontificem Confirmare volentem, teneantur in brachys dextris: Adulti verò, seu alij maiores ponant pedem suum super pedem dextrum Patrini sui:* quoad spirituale; Ducis, ac Monitoris vicẽ gerere: ait enim Pius V. *catech.c.3. num.* 14. *Cum fideles Sacramento Confirmationis, quasi firmissimis armis tecti, ac muniti in spirituale certamen descendant, Ducis ac Monitoris indigebunt: & ideo Patrini advocandi sunt*. Nihil autem horum tam arctam inducit obligationem, ut mortale sit; Patrinum Confirmatum non esse: præsertim cum plures D D. ac inter eos Suarius *sup.* hunc solũ ad ornatũ, ac significationẽ adhiberi dicãt. Et si Episcopus non Confirmatus sine gravi culpa Confirmationem ministrare valet, ut Singulari antecedẽti n.4. dixim⁹, à fortiori Patrinus non Confirmatus poterit suscipère; cum ille ex Christi intitutione, ut Ordinarius Minister requiratur; hic solùm ex usu, & Ritu Ecclesiæ.

3 Nec ex graui Ecclesiæ pręcepto Confirmationis Patrinum Confirmatum esse exigitur: nam relatum *ex cap, In baptismate* cum sit ex Concilio Maguntino, quod Provinciale est, à Papa non approbatum, non obligãt totam Ecclesiam eius leges, etiam si sub præcepto statuerentur, ut notant Bellarminus *tom.1. lib.2. cap.* 10. & Ludovicus de Torres *de fide d.* 18. *dub.* 5. Nec ex eo quod iuri Canonico sint insertæ maiorem obligationẽ imponunt, ut dicebamus *Trac. 1. Sing. ult.* Nec Pontificalis regulæ graviter obligant, nisi cum pertinent ad integritatem Sacramenti, vel cum DD. conveniunt eas sub mortali observandas ob materiæ gravitatem, ut docent Suarius *tom.3. in 3.p. d.8.*

d. 8. sect. 2. Scortia de Miss. lib. 2. cap. 17. & Gavantus tom. 1. part. 3. tit. 11. & 12. Quod in præsenti non evenit. Cōsule tract. 1. Singul. 25.

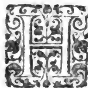
4 Nec verbum, *Non potest*, quod in iure, ac in Pontificali invenitur, nullitatem inducere, ut Sanchez voluit, patet ex cap. *Non potest. de pœnit. distinct.* 1. ibi. *Non potest quisquam iustificari a peccato, nisi antea fuerit peccatum confessus*: & tamen sine confessione sacramentali cum contritione, de fide est hominem iustificari. Sic *Marc. cap.* 4. dixit Iesus Petro; *Sic non potuisti una hora vigilare mecum?* Et *Luc. cap.* 8. *Venerunt ad illum*, Iesum scil. *mater, & frater eius, & non poterant adire ad eum*. Poterat sanè physicé, moraliter q; utrumque fieri, sed cum difficultate, & id eo non posse dicitur. Aliquando *Non potest*, accipitur pro verbis *non decet, non expedit, non oportet*: nam ut ex *l. Nepos Proculo ff. de verb. signif.* docent Surdus *consil* 203. *num*, 44. Gratianus Marchiæ *de cis.* 13. *num.* 34. & Barbosa *de princ. lit. P. num.* 29. *Posse non dicitur quis ea, quæ honestè aut docenter non potest.* Sic *Marc.* 26. dixit Christus: *Si non potest hic Calix a me transire*, & *Ioã.* 13. *Quo ego vado vos non potestis venire.* & *Mar.* 7. & *ingressus Iesus domum neminem voluit scire, & non potuit latere*; & *cap.* 1. *Ita vt non posset manifestè in civitatem introire*, idest, non deceret, aut expediret. Ac in hoc sensu utitur in præsenti. S. Thomas verbo *debet, q.* 72, *art.* 10. dicens; *Non debet alium ad Confirmationem tenere, qui nondum est Confirmatus.*

5 Hinc probabiliorem iudico sententiam, quam sequntur Paludanus, Rossella, Pet, Sotus, Navarrus, Sa, Rodriguez, Lopez, Gallegos, & Tabiena apud Sanchez *num.* 19. quibus adde Dominicum de Soto *dis.* 42. *q.* 1. *art.* 3. Naldum *num.* 5. Sylvium 3. *p. q.* 72. *art.* 10. Sylvestrum *Matrim.* 8. *p.* 7. ac Molfesiū *tom.* 1. *tr.* 4. *cap.* 2. *num.* 43, docentes, validé suscipere in Confirmatione, qui non est Confirmatus, cognationemque spiritualem contrahere: secus non baptizatus, cum vita spirituali in fide per baptismum acquisita careat, ac ideo Pater spiritualis esse nequeat, nec cognationem ab Ecclesia statutam cōtrahere, qui extra Ecclesiam est. Graviter etiam hunc non peccare saltim dubitat Sa *num.* 15. dicens. *Peccat si sit Patrinus non Confirmatus, & fortè mortiferè.* innuit Diana 3. *p. tr.* 4. *res.* 21. Igitur venialem culpam committere hunc si extra necessitatem suscipiat non dubito: hac etiam carere si cum causa id faciat, omnino existimo. Causæ autem sufficientes erunt, quas Tract. 1. Sing. 25. assignavimus pro Regularibus in baptismo infantes suscipientibus.

6 Hinc colliges, sine ullo peccato, ac necessitate posse eundem esse Patrinum eiusdem in Baptismo, & in Confirmatione; licet enim *cap, in catechismo dis.* 4. sic prohibeatur; *In Catechismo, et in baptismo; & in Confirmatione unus Patrinus fieri potest, si necessitas cogit: non est tamen consuetudo Romana, sed per singulos singuli suscipiant*; in hoc tamē decreto nullū, nec leve præceptum affertur, sed solùm est quædam directio: & consuetudo opposita viget. Ita Bonacina *d.* 3. *q. un. p.* 4. *num.* 12. & Hurtado *dis.* 14. Licet aliqui id non licere asserant. Similiter idem potest plures eodē mane, vel vespere tam in Confirmatione, quam in baptismo: sicut, & diversis diebus suscipere: nec enim lex ulla, aut ratio id prohibent: sicut idem potest plures in eadem hora, & Confirmare; & Baptizare.

SINGVLARE VIII.

V. Omnes Regulares, Moniales etiã possint sine veniali culpa, ac etiã sine ulla causa adultos, vel infantes in Confirmatione suscipere?

1 HOc minus eis non licere decerni videtur *cap. Monachi de cons. dist.* 4. ubi: *Monachi ne fiant Cōpatres Cōmatres ve non habeant nec osculitur fœminas.* Vnde Thomas Sanchez *l.* 7. *de mat. d.* 60. *num.* 1. asserit, non minus hos peccare suspiciendo in Cōfirmatione, ac in baptismo, & si suscipiant veros susceptores esse, spiritualemque cognationem contrahere, assertque pro hac sententia Angelū, Gaetam, Tabienam, utrumque Ledesmam, Vivaldum, & Gallegos. Quibus adde Laymanum *tr.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. Dianam 3 *par.* 4. *res.* 21. Enriquez *l.* 3. *cap.* 3. *num*, 4. Hoc etiam interdicitur in Synodo Panormitana edita anno 1615. ac in alijs aliarum Diœcesum.

2 Sed nullum committi peccatum, etiam si fiat sine causa, existimo; cum minime indecens sit hoc munus statui Religioso, ut patet ex dictis Singulari 7. nec hæc prohibitio iuris obliget, cum sit Cōcilij Provincialis à Papa non approbati: nec verbum importat vel leve præceptum, sed solùm sit quædam directio, ac consilium, sicut sunt alia plura decreta Synodis, ac etiam iuri inserta. Immo, & si præceptum afferret non obligaret modó, cum cesset nunc causa illius, consuetudo nempe quæ olim extabat, ut Compatres feminas, seu cōmatres suas oscularentur, quæ omnino iam deleta est,

G iux

iuxta dicta Singul. 25. Tract. 1. Et si adhuc extaret hæc prohibitio solùm Monachos, idest, solitariam vitam agentes: non verò alios Religiosos, nec Moniales ab hoc munere arceret, ut sentiunt Ægidius *quæst.* 72. *ar.* 8. Hurtadus d. 2. *disp.* 9. & Chamerota *tra.* 2. *de Sacr. c.* 4. *dub.* 8.

3 Igitur sine ulla causa, & culpa, ac sine Ordinariorum, aut Prælatorum licētia [nisi id sit in sua Religione expressé interdictum] potest quilibet Regularis [saltem ex ordinibus nō Monachalibus, & ex his etiā meo iudicio] in Confirmatione esse Patrinus, nec ulla huius in Pontificali Clementis VIII. Rituali Pauli V. & Catechismo Pij V. vel levis prohibitio extat. Et si causa exposcatur, etiam pro Monachis, petitio, aut devotio Parentum sufficeret. Consule Sing. 25. Tract. 1.

SINGVLARE IX.

An Sacramentum Confirmationis virtutem habeat supernaturalē ad morbos expellendos, Dœmonesque abigendos: illiusq; Chrismate ad hos fines uti liceat?

1 HANC virtutem habere satis indicat Pontificale Romanum, dum in ipsius benedictione illam à Deo sic depracatur Episcopus in balsami benedictione: *Sit nobis, Domine, fidei hilaritate conditum* &c. *Vt quicumque baptismate sacro renati, isto fuerint oleo peruncti, corporum, atque animarum benedictionem plenissimam consequantur.* Et postea in Chrismate: *Exorcizo te, Creatura olei, per Deum Patrem omnipotentem* &c, *Vt omnis virtus adversarij, omnis exercitus diaboli, omnisque incursio, & omne phantasma Sathanæ eradicetur, & effugetur à te.* Præterea cum hi, & similes effectus aquæ benedictæ ex eius benedictione adscribantur; Chrismati etiā, quod quid sacratius est, potiori iure tribuēdi erunt.

2 Hæc virtus manifestè patet ex historijs, ex quibus constat morbos sępè fuisse Chrismatis virtute curatos. Hoc in Suecia inunctus cæcus à S. Remberto II. Bremensis Ecclesiæ Archiepiscopo, visum recuperavit, ut refert Surius *to.* 1. 4. *Febr.* Sicut etiam recuperavit cæcus puer confirmatus à B. Faro Episcopo Meldensi, ut idem testatur *tom.* 5. 28. *Octob.* & alium puerum lunaticum sanavit hac sacra unctione S. Malchus Episcopus Lesmor, ut scribit S. Bernardus in vita S. Malachiæ *cap.* 5. Similes curationes omitto, quoniam obviæ sunt in Exemplistis.

3 Dæmones ob mutescere, & expelli virtute huius sacramenti eventus varij confirmant. Prudentius enim *lib. contra Iudæos*, narrat, quod cum interdum apud Ethnicos, Idola obmutescerent, & nil de sacrificijs peragi posset, quidā illorum Sacerdos Imperatori clamans dicebat: *Video Deos nostros a lōge discedere, & de præparatis sacrificijs aliqua prælibare, require nunc, Sacratissime Auguste, quis adest ablutus, balsamo unctus, & abscedat protinus, ut accedant Dij, quos invocamus* &c. Simile huic refert, Lactancius *l.* 4. *de vera sap. c.* 7. *Cum Dijs*, inquit, *suis immolant, si assistat aliquis signatam frontem gerens, sacra nullo modo litant, nec responsa potest consultus reddere Vates, cum enim quidam nostrorum sacrificantibus Dominis adsisterent, imposito frontibus signo, Deos illorum fugaverūt*, &c. A cæco Bubulco ludificationes Dæmonum confirmatione accepta effugatas refert Thomas Cantipratensis *c,* 57. *p.* 32. *lib.* 2. Hinc de Iuliano Imperatore Prudentius *in Apotheosi* cecinit:

Ipse quoque exanimis posito diademate Princeps
Pallet, & adstātes circunspicit, ecquis alumnus
Chrismatis in scripto signaret tempora signo,
Qui Zoroastræos turbaret fronte susurros.

4 At ego Chrismate uti ad morbos, Dæmones ve expellendos non licere existimo: tum quia est contra Ecclesiæ consuetudinē nec usquam ego adhuc legi viros doctos, & pios hoc sacro oleo extra sacramentum usos fuisse ad aliquam curationem; ut infirmorum oleo usi sunt: tum quia prohibitum est in Concilio Moguntiaco sub Carolo Magno, & Leone III. *cap.* 37. ubi dicitur; *Presbiteri sub sigillo custodiant Chrisma, & nulli sub pretextu medicinæ, vel maleficij donare inde præsumant. Quod si fecerint honore priventur.* Non autem mortalis culpæ reum damnarē eum, qui bona fide infirmo ungendo aliquando sacrum hoc Chrisma applicaret. Ast ut veneratio sacro huic oleo debitæ maximæ curæ sit nobis, meminerimus Ampullam illam Chrismate hoc plenam, quā ab Episcopis Donatistis per fenestram in saxa proiectā Angelicæ manus susceperūt, illæsaque inter saxa resedit. Sic scribūt Optatus Melevitanus *lib.* 2. *cont. Donat.* & Bredemb. *l.* 1. *col. sacr. cap.* 23.

SINGVLARE X.

Quando expediat, ut Confirmandis nomina in Confirmatione mutentur?

1 ONSVETVDINEM nomina mutandi in Confirmatione antiquam esse satis indicat Gregorius Turonensis *l.* 3.*c.* 38. Et si mutationis huius rationem scrutemur, eam inveniemus, quod cũ olim apud Romanos, qui novæ militię adscribebantur, nomen suum illi dare dicebantur: sic qui Confirmantur illud dant, vel in baptismo acceptum Confirmantes, vel novum in Confirmatione assumentes; quia de novo Christianæ militiæ adscribũtur, & ad pugnam armantur: per baptismũ enim solùm membra Ecclesiæ facti sunt. Innuunt hoc satis S. P. Vrbanus *epist. decret.* S. Petrus Damianus *ser.* 1. *dedic. Eccl.* S. Ambrosius *l*, 3. *de Sacr*, *c*, 7, S. Prosperus *in sent*, *Aug.* Hinc S. Thomas *q*. 72. *ar*, 10: ait; *Licet Baptizatus sit membrũ Ecclesiæ, nondũ est adscriptus militia Christiana & ideo Episcopo, tanquam Duci exercitus, per aliũ exhibetur, iã militia christiana adscriptum*, Consule Vigueriũ *vers*. 5, *de Confirm.* & Ludov. Lopez 2. *p*, *c*. 67. *q*. 101.

2 Enim verô licet sine culpa ulla nomen in baptismo acceptum pro arbitrio suo quivis Confirmandus in aliud commutare valet: ut Romanis dantibus nomen ad militiam licuisse ex constitutione Diocletiani, & Maximiani testatur Alciatus *l*, 9, *Parerg*, *c*, 16, attamen ad hoc aliquam intercedere causam consultius erit: quia ut ait Hyeronimus *Hier*. 23. *Vocabula mutata significant rerum mutationẽ*. Causæ verò congruentes sunt, devotio singularis in aliquem sanctum; maximum desiderium eum imitandi, aut eximiũ beneficium ab eo acceptum: nomen alicui⁹ ex insignibus Progenitoribus, aut Benefactoribus conservare, & similes, ut contingit in religiosæ professionis emissione, in qua etiam nomina mutari queunt, & aliquando solent. Aliæ assignãtur in decretis Provinciæ Mediol. *l*, 3, *tit*, 27, *cap*, 36, ubi: *Curet Episcopus, ac Parochus, ut qui turpe, ridiculum vè nomen habet; neque planè conveniens christiano homini illud mutet, sumatque in Confirmationis sacramento nomen alicuius, qui verà pietatis, sanctaque Religionis laude floruit*. Sic mutari expedit nomina Ethnicorum, aut Hebræorum iuxta dicta *tr*. 1. *Sing*. 24. *num*. 6.

3 Exempla mutandi nomina à Deo habemus: nã Abrahę, ac Sarræ mutavit, & Christus Simoni, ac Saulo. Vnde Chrisostomus: *Deus*, inquit *hom*. 18. *in Ioan. multis à nativitate nomina imposuit, quibusdam mutavit*. Baptismus Nominum mutationis in causa aliquibus est, ut notat Eusebius *l*. 8. *hist*. *cap*. 7. Alijs sanctioris vitæ professio, aut progressus, vel novæ dignitatis adeptio, ut scripsit Polidorus Virgilius *l*, 4. *c*. 10. Alijs ut ad maiora excitentur, ut de Zenone Imperatore refert Nicephorus *l*. 15. *c*. 27. Alijs Singularia dona, quæ à Deo acceperũt: ut notat S. Th. *lec*. 1. *epi. ad Rom*, Alijs alias causas assignat Alciatus *sup*.

SINGVLARE XI.

V. Teneantur Parochi scribere nomina eorum, qui in sua parœcia Confirmantur, & Confirmandos suscipiunt? Vbi an baptismum administrãtes ad id etiam, graviter obligentur?

1 ANC obligationem scribendi Confirmatos, & eorum susceptores Parochis inesse vel ex consuetudine, vel ex mandato docent Vivaldus *de confir. num*. 39. Zanardus *cap*. 5. Possevinus *de off. curãti cap*. 12. *num*. 43. & Barbosa de Paroc. *c*, 7. *nu*. 16. statuiturque in Synodo Hispalensi *tit. de off. Rect.* ac in alijs. Quod intelligendum, nisi ex usu, aut statuto ab Episcopi Notario, aliave persona scribi soleant, aut debeant: certũque est hanc etiam curam ad Episcopos spectare, ut notat Zanard⁹ *sup*. Vtilitas, vel potius necessitas huius curæ manifesta est; cum notitia Confirmationis acceptæ sit adeó necessaria tum ad cognationem spiritualem sciendam inter Confirmatum, ac eius Parentes, & inter Confirmantem, ac Patrinos: tum ad ordines suscipiendos, tum ad lites aliquando decidendas, & ad alia huiusmodi pro utroque foro.

2 Vnde maximé miror incuriã, vel potius ignorantiam aliquorum Parochorum (in Episcopis hæc præsumi non decet) qui nullo modo multis ab hinc annis de scribendis Confirmatis, eorumque Patrinis curãt; cum cõtra hoc nec consuetudo, nec præscriptio vim habeant: sed sint meri abusus eiusmodi omissiones scribendi, ut quæ valde nocivæ rebus magni momenti.

3 Gravior autem obligatio adest Parocho scribẽdi baptizatos, & eorum susceptores, ut pote imposita à Tridentino *sess*. 24. *de mat ca*. 2. ubi: *In libro eorum nomina describat, doceatque eos, quam cognationem contraxerint, ne ignorantia ulla excusari valeant*. Idẽ in Rituali *can*. 6. & 19. in Synodis Mediol. *tit*. 25. *c*. 17. Hispal. Granat. ac alijs: docentq; Fusc. *de visit*. *l*. 2 *c*. 3. *n*. 24, Gratian. *discept*. *c*. 30. *n*. 9. Possev. *de*

de off.cur.cap.6.num. 46. & Barbosa *de Paro. cap.7.num.* 3. Hos autem scribere maximè necessarium est ad plura magni momenti, ad cognoscendam ætatem, Parẽtes, fidem, spiritualem cognationem, & alia pro sacramento Ordinis, & Matrimonij requisita: ad plures lites vitandas circa hæc ipsa, nec non circa genus, patriam, hereditates, successiones, aliaque huiusmodi ad baptizãdi, & eius parentes, ac cognatos spectantia, ut Singulari sequenti patebit.

4 Hinc existimo, quod Parochus, qui scienter, ac ex negligẽtia frequenter, seu plures baptizatos nõ scriberet: lethaliter peccaret 1. Quia est lex à Tridentino imposita in re gravi, & sub ea gravi pæna: *Si Parochi culpa, vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarij punietur* 2. Quia graviter peccaret, ut ex DD. probabo tract. 9. si coniugatos non scriberet: ergo similiter, cum æqua sit lex, & ratio. 3. Quia iuxta Ægidium *q. 7. num.* 59. Rodriguez *tom. 1. sum. cap.* 226. & Vegã *cap. 33. cas. 39.* si culpa Parochi plures Patrini adhiberentur, illa esset forsan lethalis; ergo & esset; si multoties non constaret de Patrinis, quia illos non scripsit frequenter: si verò unum, vel duos non scriberet forsan materiæ parvitas iudicanda.

5 In libro autem Confirmationis ætas Cõfirmatorum, nomina, & cognomina eorum, Patrumque & Matrum, & Parochiæ, in qua habitant, Patrinorum, seu Matrinarum, nec non ipsius Episcopi administrantis: tum dies, mensis, & Ecclesia, in qua Chrisma fuit administratum. Sic notat Barbosa *num. 16.* Cui addo, quod si in Confirmatione mutetur nomen in aliud; hæc mutatio cum utriusq; nominis designatione exprimatur; aliter cognosci nequibit Confirmatus, si fiat huius libri cum libro baptismi collatio.

6 Circa baptismum nota, eodem hæc fere modo scribenda: & si forsan domi fiat baptismus, solemniter, vel non solemniter à Parocho, vel ab alio quocũque, scribenda etiã sunt, ut statuitur in decreto Mediolanensi *sup.* immo scribenda existimo, cum acciderit, Obstetricem, vel alium baptizantem affirmare baptizandi intentionem nõ habuisse, vel quotiescũq; solẽniter fit, etiã si conditionatè, adnotando conditionem adhibitam propter dubium sufficiens. Adde denique cum Barbosa scribendos eos, qui infantem domi iam baptizatũ tenuerunt in exorcismo: licet ad hoc non ita graviter ego obligarem.

Singulare XII.

An Confirmationis, & Baptismi liber plenam fidem, aut probationem in utroque foro faciat? Vbi de alijs similibus libris.

1 TILISSIMAM immo & necessariam iudico huius dubij solutionem (præcipué quoad baptismi librum) ad plura, quæ passim se se offerunt circa cognitionem Parentum, ex quibus quis ortus; circa ætatẽ pro matrimonio ineundo; ordinibus suscipiendis: ac Religionis professione emittenda: pro liberatione à cura Tutorũ pro ieiuniorũ observatione: pro notitia Parochiæ; pro privilegijs, iurib', donationibus legatis, naturalitate, patria, domicilio, muneribus, nec non alijs occurentibus circa investigationem cognationis spiritualis, Patrinorum, & similium, quæ vel aliunde non possunt probari, vel non ita sufficienter. & necessaria omnino est horum probatio; tum ad sedandas conscientias, tum ad lites dirimendas, ac ad plura alia.

2 Igitur quoad omnia fere, quæ ibi scripta inveniuntur, plenam facere probationẽ aut fidem Confirmationis librum, sententia sine dubio erit utriusque iuris Doctorũ, qui asserunt hanc probationem facere baptismi librum, cum æqua sit utriusque ratio, ac æqué pro utroque leges militare existimandum est. Sic tenent Mascardus *de prob. concl.* 1147. *num.* 12. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancel. glos. 9. §. 1. num.* 112 Rubsus *de pacif. pos.* 217. Genoa *de script. privata lib. 5. q.* 3. ac alij. Probari ætatem plené ex baptismi libro exprimunt Bellet. *disquis. cleric. p. 1. tit de Clerico teste §. 1. num.* 11. Franciscus Molina *de ritu nup. l. 1. compar. 9. num.* 14. Piaceccus *prax. Episc. p. 1. cap. 1. num. 9.* Capetaquen *decis.* 714. *num. 1. p.* Menochius *lib. 1. præsum.* 51. *num.* 53. Vival. *decis.* 184. *num.* 15. *lib.* 1. Mandosius *ad reg. Canc. lib. 1. q. 10. à num.* 10. Vera *decis.* 341. *num. 1. lib.* 1. Riccius *prax. decis.* 249. *editione* 1. *& edit. 2. decis.* 218. Seraphinus *decis.* 592. *num. 2. p.* 1. & alij plures; ergo & alia æqué etiam probantur in hoc, & in Confirmationis libro, cum eadem sit quoad omnia, & in utroque authoritas, & custodia.

3 Probatur. 1. A similitudine, & authoritate simul: nam si mors, & sepultura plenè probantur ex libris deffunctorum, quos Parochi habent, ut asserunt Menochius *sup.* Fuscus *lib. 2. de visit. cap. 2. num.* 28. Decius *cons.* 146. Cald. Pereira *in leg. si Curatorum verb. Minoribus, à num.* 34. Ioseph Ludovicus *deci.*

decis. Perus. decis 55. num. 7. Molina sup. num. 39. Cavallet. decis. 525. num. 3. Rota decis. 621. num. 4. p. 1. recent. & in Alexandrina beneficij 18. Aprilis 1625. ac alij: plené etiam probabunt Confirmationis, & baptismi libri. Sicut etiam plenè probant Xenodochij libri, ut docent Surdus cons. 350. num. 36. Barbosa de Paroc. cap. 7. num. 13. nec non Confraternitatum libri, ubi mortui scribuntur, ut Velascus consul. 50. num. 1. p. 1. Rota in Elnensi Eremitorij. 7. Februari 1631.

4 Vrgetur ex alijs libris, qui etiam plené probant, cum non adeo ingentis authoritatis, & custodiæ sint. Hi sunt cēsuales Ecclesiæ, vel Monasterij contra Censuarios, & Enphyteutas in eo descriptos, ut ex l. Census & monumenta ff. de probat. auth. ad hæc. C. de fide instr. asserunt Felinus in 5. comm. de præscrip. Romanus cons. 127. col. 2. Baldus in l. fin. C. sine censu. Floria à S. Petro cons. 10, num. 10. & seq. Thuscus lit, L, conc: 345, & alij. Ex libris item Cameræ Apostolicæ, quos valorē beneficiorum taxatorū de cōsuetudine Curiæ plené probare docent Ægidius Bellam cons. 34, num, 35. Thuscus sup. con. 343. & idem de libris Matriculę. quoad scriptos in illa, Baldus in leg. Scrinarios, l. de testam Tuschus concl. 346. Et librum, in quo Pater sui filij nativitatem notavit, tali anno, & die, ætatem filij plenè probare, etiam contra Tertium, sentiunt Salycetus in l. si minorem nu. 3, & 10. C. de integ. rest. Ruiz cons. 31, num. 7, lib, 4, Bartholus in l, de ætate num. 12. ff, de minor. cons. 92. lib. 1. Baldus cons, 66, lib, 3. Alexander cons, 149, lib, 5, & Mascardus concl, 669, Ergo à fortiori plenè probabit Confirmationis, & Baptismi liber.

5 Probatur 2. quia Parochus scribens, vel saltim subscribens in his libris est testis omni acceptione maior circa hanc Confirmationis. & Baptismi collationem, eiusque circunstantias; at testis omni acceptione maior, etiam si sint alij, vel instrumentum inferioris dignitatis illi cōtradicentes, plenè probat iuxta Baldum cons, 166, Cravet, cons. 16, num, 10, Mascardum tom, 1. q. 9. num, 59. Immo est etiam tunc Parochus Notarius publicus; ob quod eius istrumenta plenam fidem faciunt. Præterea, quia libri hi custodiuntur in loco publico, & non suspecto, & sic custoditi plenê probant, ut docēt Socinus regul, 21. & Tuschus conc, 346, num, 12. Vide quæ notavi pro hac, & unius testis probationē in meo de SS, Hispalensibus libro in Aduertentijs initio illius positis, adverten, 4. num, 3. & adverten, 6, n. 6, & ad hoc plura etiam invenies in hoc opere Trac, 7,

6 Animadverte tandē 1, non omnia æqualiter probari per hunc Confirmationis, & baptismi librum, horum enim susceptio, tēpus illius, Cōfirmati, & baptizti, eorum Patrini, nec non baptizantes, & Confirmantes, ac in baptismo ætas plenê probantur; cum Parochus testis omni aceptione maior, velut testis oculatus; & Notarius publicus adhunc affectum, hæc testetur, & ibi susceribat. Parentes veró non ita plena probatione inde constāt; cum non ita de illis Parocho constet semper; plené autem probarentur si constaret de his Parocho constare: sicut probatur plenè hos, vel illos pro Parētibus assignatos, Animadverte 2. hæc omnia intelligenda nisi fraudē aut errorē in his libris intervenisse probetur: vel evidenter oppositū appareat. Sic notat Gonzalez sup.

SINGVLARE XIII.

V. Cuicumque in aliena Parœcia, aut oppido, vel etiam in aliena Diœcesi Confirmari liceat?

1 FFIRMATIVE respondeo, quoad primam Singularis partem: cum nulla extet in iure prohibitio, ut quis in aliena paræcia, vel oppido eiusdem Diœcesis confirmetur: immo si in aliqua Diœcesi hæc extaret, etiam sub præcepto: meritò dubitaretur, an illud graviter obligaret, nisi constaret causam gravem ad illud imponendum movisse, quæ vix excogitari valet. Ratio est, quia cum administratio Confirmationis spectet ad proprium Episcopum, vel ad alium, sive Titularis sit, sive non, qui pro proprio, ac ex eius commissione Pontificalia exercet, & uterque iurisdictionem æquè habeat, quoad hoc in omnes paræcias, & in ipsarum Parochianos: hos potest in quacumque, ac etiam in quocumque oppido illius diœcesis Confirmare.

2 Et si Episcopo Titulari, vel alterius diœcesis committatur â proprio, ut in unica solùm civitate, v. g. Astigitana, vel in una paræcia Hispalis Confirmaret, omnes Hispalenses alterius paræcię, vel alterius urbis, aut oppidi eiusdem diœcesis posset Astigi, & Hispali tunc in urbe, vel paræcia assignata Confirmare; cum nemo teneatur in propria urbe, vel paræcia Confirmari. Secus si exprimeret proprius Pastor, ut solùm Astigitanos incolas, vel Parochos talis paræcię Confirmaret: tunc enim alios Confirmare illi non liceret: nam iurisdictionem usurparet, ac si in aliena Diocesi,

si negata Ordinarij illius licentia, Confirmaret, ac proinde nec Confirmandis id liceret, sicut non liceret baptismum, pœnitentiam, Ordinem, ac Extremam unctionem, accipere ab eo, qui non habet, quoad hæc illi sacramenta conferenda, iurisdictionem. Dixi, *Confirmandis*, idest, eius Parentibus, vel ijs, quibus eorum, dum rationis usu carent, hæc cura incumbit.

3 Quoad secundam partem respondeo; Nemini licere Confirmari in aliena Diœcesi absque licentia sui Ordinarij. Probo ex cõmuni sententia Enriquez, Suarij Bonacinę, Filiucij, Ochogaviæ, Reginaldi, Chamerotæ, & aliorum apud Leandrum à Sacr. *tr.* 3. *d.* 2. *q.* 9. asserentium, non posse absque gravi peccato Episcopum in aliena Diœcesi absque licentia proprij Episcopi, vel Ordinarij Confirmare: ergo nec ab eo in ea Cõfirmari sibi non subditus potest. Posse verò firmari ab Episcopo tunc Confirmari afferentem dimissorias sui Episcopi, ut ordinetur, mihi non est dubium, & docent Zambranus, Layman, Fagundez, & alij apud Dianam *p.* 3. *tr.* 4. *res.* 24. Sicut & licitè posse absque culpa, & censura, aut pœna ulla Episcopum in propia Diœcesi sibi non subditum Confirmare, asserunt DD. quos citat, & sequitur Leãder *sup. q.* 8. tũc enim facilè, præsumitur licentia proprij Episcopi.

4 Nota 1. Cũ Zanardo *c.* 2. Archiepiscopo non licere in Diœcesi sui suffraganei absque eius licentia Confirmare. Nota 2. Declarationem Cardinalium apud Bellarminum *in Trid. ses.* 7. *de Sacr. f.* 64. sic se habentem: *Omnes, etiam Prælati exempti, etiam iurisdictione Episcopali, si sunt intra fines Diœcesis, tenentur accedere ad Episcopum Diœcesis pro Confirmatione: si verò non sunt in Diœcesi aliqua, adeant quam maluerint.*

Singulare Vltimum.

An sine ulla necessitate, ac culpa idem possit esse Patrinus eiusdẽ in Baptismo, & in Cõfirmatione; vel plurium in eodẽ vespere, aut mane?

1 Negativam sentẽtiam quoad primam partem tuentur Ricardus 4. *dis.* 7. *q.* 2. Sa *Confir. num.* 14. Victoria *n.* 51. Zambranus *cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 1. Layman *cap.* 7. *n.* 1. Filiucius *c.* 3. *n.* 36. Suarez *com. q.* 72. *art.* 10. Diana 3. *p. tr.* 4. *resol.* 21. Toletus *lib.* 2. *c.* 24. Vega *casu* 11. Leander à Sacram. *d.* 5. *q.* 3. Enriquez *lib.* 3. *c.* 3. *num.* 3. & communiter ferè DD. non verò exprimunt an sit lethalis, aut venialis culpa; solus Barthol. ab Angelo *dialog.* 3. §. 45. & Leander venialem esse asserunt. Fundantur *in cap. in Catechismo, de consec. dist.* 4. ex Higinio Papa ubi: *In Catechismo, & in Baptismo, & in Confirmatione, unus Patrinus fieri potest, si necessitas cogit; non est tamen consuetudo Romana, sed per singulos singuli suscipiunt.*

2 Sed sine ulla necessitate, ac culpa posse eũdem esse Patrinum sentio; sine his enim rectè potest unus, & idẽ bis esse Pater spiritualis respectu eiusdem, & cum eo spiritualem cognationem duplici titulo contrahere. Sic contrahunt Parochus baptizans Ioannem & in Confirmatione suscipiens: & Episcopus Confirmans Petrum, quem in baptismo suscepit. Decretum Higinij non urget, cum nec leve præceptũ importet, sed solùm sit directiò quædam, ut cum DD. dicebamus Sing. 4. num. 3. Nec est in usu, quia ut Sylvester *V. Confirm. fine*, illud referens, ait: *Hodie tamen, qui tenuit in Catechismo, tenet in Baptismo sine peccato: quia est consuetudo.* Nec extra illam est, ut qui tenuit in Baptismo, teneat in Confirmatione.

3 Quod verò idẽ plures teneat tã in Cõfirmatione, quàm in Baptismo eodem vespere, vel mane; ac sine ulla interruptione, nec ratio, nec lex ulla prohibet: sicut potest diversis diebus: temporis enim distantia licitam non potest hanc actionem reddere, si illicita est. Sic etiam idem baptizat, & Confirmat plures eodem vespere, vel mane. Nec obstat id quod in Pontificali Romano decernitur: *Nullus præsentet nisi unum, aut duos, non plures*: tum quia non est præceptum nec leve, sed directio; tum quia non est in usu, & ita non obligat: sicut alia, quæ ibi habentur, v.g. *Confirmandi deberent esse ieiuni: Neque masculi fœminis Patrini, neque fœminæ masculis matrinæ esse deberent.* Vnicum solùm Patrinum, vel Matrinam adhibendam docent communiter DD. sed ego unum, & unam simul adhiberi posse sicut in Baptismo, sentio cum Archangelo *distinct.* 7. *pag.* 68. Vltimo nota, quod si plures quã duo Patrini (scilicet unus, & una) adhibeantur in Confirmatione nullus contrahet cognationem spiritualem; cum à iure Ecclesiæ hæc adhibitio exorbitet. Sic Toletus *l.* 2. *c.* 23. *n.* 4. & alij. Licet oppositum teneant Sã, Victorellus, & Suarius, quos citat, & sequitur Leander *sup. q.* 9.

Finis Tractatus II.

AD

AD POENITENTIAM, TERTIVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM, SINGVLARIVM

TRACTATVS TERTIVS.

SINGVLARE I.

Casus in Hispalensi Diœcesi (ac simul in alijs) reservati brevissimè exponuntur: Ubi quid in illis sub *Excommunicationis maioris* voce, reservetur.

1 ICET nullum peccatum sit iure communi Episcopis reservatum, ut probat Suarius *tom. 4. in 3. p. d. 29. sec. 3. n. 6.* attamē posse casus sibi reservare, vel cum excommunicatione maiori, vel sine illa, communis est Theologorum sensus, constatque ex Tridentino *infra.* Sed maximè attendere debent Episcopi, ut licita sit hæc reservatio, immo ut valida iuxta plures DD. quos citat, & sequitur Enriquez *l. 6, c. 14. lit. P.* ne sit nimia, seu, ne potius in damnum sit, quam in bonum subditorum, quorum saluti consulere debent ex charitate, & iustitia. Quare sic eos admonet Tridētinum, cum hanc illis potestatem impertit *ses. 14. cap. 7. Neque dubitandum,* inquit, *quin hoc idem (causas,* scilicet, *aliquas criminum graviores suo peculiari iudicio reservare) Episcopis omnibus, in sua cuique Diœcesi: in ædificationem tamen, non in destructionem liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes authoritate.*

2 Hac igitur omnes Episcopi, & locorum Ordinarij (quibus, etiam si Episcopi non sint, eadem omnino quoad hoc potestas inest) iam verbo tenus circa singulares personas, iam peculiaribus Edictis, iam in Synodis suis casus notant, & promulgant, quorum absolutiones sibi, Vicario vè suo omnino reservant, à quibus videlicet, absolvi non possint subditi sine speciali facultate Ordinarij; vel nisi ipsi, vel Confessor habeant privilegium aliquod Summi Pontificis ad eorum absolutionem.

3 Casus igitur pro hac Diœcesi Hispalensi iam diu, & modò reservati, tam in Synodo celebrata anno 1586. ab Eminentissimo Cardinali D. D. Roderico de Castro approbata in Congregatione S. R. Cardinalium Concilij Tridentini, & â Sixto V. confirmata, quàm in celebrata anno 1604. ab Eminent. Card. D. D, Ferdinando Niño de Guevara, ita proponuntur *tit. de pænit. & remis. c. 7. n. 1. & 2. 8. Los casos, que por costumbre, y constitutiones antiguas de nuestro Arcobispado son reservados à Nos, paraque ningun Confesor pueda absolver dellos sin nuestra particular licēcia, y comision, son los siguientes; Excomunion maior à Iure, vel ab homine; Iuramento hecho en daño de proximo: Homicidio voluntario: Sacrilegio, Sortilegio, Matrimonio clādestino, Vsuras, y Renuevos, Diezmos retenidos.* Nec amplius explicāt dictæ Synodi hos casus, & ita in eorum intelligentia, ac praxi non leves difficultates passim suboriuntur, ad quarum solutionem, nec non ad earum, quæ pro casibus similibus reservatis in alijs Diœcesibus, ocurrūt, hos explanare operepretium duxi.

4 Primus casus est: *Excomunion maior à Iure vel ab homine:* sub quo quamcumque excommunicationem in communi iure, vel in particularibus indultis à Pontifice latam aliqui forsan contineri existimabunt; præsertim cum Tridentinum *sup.* decernat; posse Episcopos reservare peccata, *præcipue quoad illa, quibus excōmunicationis censura annexa est.* Sed hoc non probo: incredibile enim mihi videtur, intentionem Episcopi esse omnes casus Papales sibi reservasse, ut reservaret sine dubio, reservans sibi omnē excommunicationem maiorē: nam nullus est casus Papæ reservat⁹, qui nō prohibeatur sub excōmunicatione, idest, quatenus eā annexā habet, & ex eo quod hæc non reservetur Papæ, nec casus etiam reservatur, ut docent Suarius *d. 39. sec. 2. num. 2.* Navarrus *cap. 27. num. 261.* Toletus *l. 3. cap. 4. num. 11.* Ludovicus à Cruce *d. 1. in cruc. c. 3. dub. 1. num. 2.* Layman *tr. 6. cap. 12. num. 2.* Immo & plures alij casus sub hoc reseruarentur in hac Diœcesi, cum dentur in iure communi, & in Extravagantibus Bullis extra corporis ius plurimæ excommunicationes, nulli reservatæ

tæ, quæ videri possunt apud Filiucium *to.* 1. *ar.* 15. *cap.* 12. & Reginaldum *l.* 1. *cap.* 12. ergo nec hæ, nec illæ reservantur in hoc. 1. casu.

5 Confirmatur hæc explicatio authoritate sacræ Congregationis pro consultationib⁹ Episcoporũ & Regulariũ, quæ ex Clementis VIII. mandato declaravit, præcepitque; *Quod Ordinarij non reservent casus contentos in Bulla Cœnæ Domini, non specialiter reservatos Sedi Apostolicæ: non promiscuè eos, quibus annexa est excommunicatio maior à iure imposita, cuius absolutio nemini est reservata: nisi iudicaverint aliquos nominatim reseruandos propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam; non eos in quibus non datur absolutio nisi facta restitutione vel executione: non eos, in quibus licet adsit peccatum mortale, tamen versantur circa res parvi momenti, & quæ frequenter evenire solent.* Ita refert Quaranta *verb. casus reser. fol.* 167 Hinc Miranda *tom.* 1. *q.* 46. *ar.* 2. enumerans inter casus ab Episcopis reservari solitos, *Absolutionem excommunicationis maioris*, addit: *Quando talis Episcopo reservatur: nã ab excõmunicatione maiori à iure lata ipsi Curati possunt absolvere, & perconsequens etiam Confessores Mendicantes.*

6 Igitur in hoc 1. casu solùm comprehendi existimo excommunicationes latas tum in ipsa Synodo Hispalensi, tum á Prælato, vel Vicario eiusdem Diœcesis: non verò alias latas à Papa, & sibi reservatas, propter dicta, & quia iam cadunt sub reservationẽ Principis supremi: nec latas in iure, aut extra iuris corpus: cum hę (sicut & illæ modò relatæ) ut in plurimum respiciãt universale regimen totius Ecclesiæ: latæ vero ab Ordinarijs singulare suæ Diœcesis regimen respicere debeant, ut licitè, & prudenter eas sibi reservaverint, iuxta ea, quæ docet Sapientissimus Lugo *de pœnit. d.* 20. *sec,* 3.

7 Ex his item non ferendæ, sed latæ solùm excommunicationes reservantur: cũ enim casuum reservatio sit odiosa, strictè est interpretanda, ut asserũt Gra's *l.* 1. *de cas. c.* 4. *num.* 34. Mólfesius *tr.* 7. *cap.* 20 *num.* 21. Corolianus *p.* 1. *ses.* 1. *ar.* 5. & alij communiter. Excommunicatio autem ferenda non est absolutè excommunicatio, sed erit. Quomodo autem hæc à lata dignoscatur consule Avilam *cap.* 2. *de cens. q. uni.* Eodem modo explicandus est hic casus si in alijs Synodis, vel cõstitutionibus reservatus inveniatur, sicut invenitur in decretis Pacis Augustæ, seu *Badajoz* sic: *Excommunion maior à iure.* Et in Granatensi, ac Malacitana Diœcesi, *absolucion de excommunion maior.*

8 Sed si roges, quæ nam sint excommunicationes in Hispalensi Synodo latæ, ac proinde sub hoc 1. casu reservatæ? respondeo eas collectas inveniri apud Ioannẽm Baptistã Porcel tractatu inscripto *Manual de excommuniones* §. 10. easque similiter sparsas invenies in Synodo celebrata anno 1604. ibi lege; primam *fol.* 77. secundam *fol.* 83. tertiã 88. quartam 100. quintam 103. sextam 104. septimam 109. octavã, nonam, & decimam 111. undecimam 113, duodecimam 118. ac decimàm tertiam 128. Alias, quæ latæ sunt pro tota sua Diœcesi ab Eminentiss. Card. DD. Gaspare de Borja, seu illius Vicario in singularibùs Edictis, tu etiam præ manib⁹ habebis: præsertim, quæ anno 1642. promulgatæ fuerunt contra Clericos privilegio fori fruentes, qui prophanè & vestes, & crines afferebant, sicut ibi interdicitur; nec non contra Sacerdotes, qui ante missæ celebrationem, vel una hora pòst illam, aut in Ecclesijs ac Sacristijs tabacum sumebant. Has omnes excommunicationes, si vita superstes sit, divina favente gratia tom. 2. Singularium exponam.

SINGVLARE II.

Quid in Hispalensi, ac in alia quacumque Diœcesi reservetur sub verbis, *Iuramenti, & Homicidij voluntarij*?

1 HIc est secundus casus *Iuramento en daño de Tercero.* & de falso iuramento sine dubio intelligitur: si enim verum est, cum peccatum saltim grave nõ sit, immo & sępe meritorium, reservari nequit & quis in Tertij damnum verum iuraret, vel quod verum reputaret, licet in se falsũ: prava tamen ei nocendi intentione, licet lethale committeret, non tamẽ reservatũ: quia intentio hæc non cadit sub reservationem. Vnde Enriquez *l.* 6. *cap.* 4. Granadus 22. *contr.* 1. *tr.* 15. *d.* 13. *num.* 14. & Lugo *d.* 20. *de pœnit. sec.* 2. *num.* 15. docent, quod si reservaretur externum peccatum contra charitatem, si quis ex gravissimo odio, seu intentione prava aliquem leviter læderet, in reservationem non incideret. Vnde hæc falsitas exprimitur in reservatis pro alijs Diœcesibus. Sic in Cordubensi: *Periurio en daño del proximo:* & in Giennensi: *Iuramento falso en periuicio, o daño de Tercero.* Si verò esset dubium iuramentum, vel si iuranti existimatum ut falsum, & re ipsa verum esse detegitur, non reservata iudico, quia absolute, & in rigore non sunt falsa: & verba hæc, utpote

potè in materia odiosa, in toto rigore sunt interpretanda.

2 Requiritur præterea ut sit casus reservatus iuramentũ hoc, quod fiat iuridicè, ut ait Laym. *tr. 6. c. 12 n. 4.* aliter plurima iuramẽta, sæpe occurrent. quæ essent casus reservati, ut cum quis extra iudiciũ iurat contra res eventus, famam, aut genus proximi, sicque frequenter in reservata incidendi occasiones darentur contra decretum relatum sacræ Congregationis à Clemente VIII. dimanans, ubi; *Ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reservandorum casuum competit; plurium. quã opus sit reservatione subditis sint onerosi, moneantur omnes, ut paucos reservent.* Hoc exprimitur in alijs Diœcesibus, ut in Malacitana: *Periurio hecho en juyzio:* in Leodiensi: *solemne periuriũ.*

3 Itẽ requiritur, ut in grave proximi damnum iuramentum hoc vergat, cum reservatio non solùm ponatur ob falsitatem iuramenti iuridici: alioquin omne periurium iuridicum esset reservatum, sed etiam ob damnum proximi, quod si hoc sit leve, non cadet sub reservationẽ iuxta infra dicẽda. Sic in Granatensi Synodo reservatur; *Periurio en daño notable del proximo hecho en juicio.*

4 Posset etiam hoc iuramentum á reservatione excusari. 1. cum iurans non interrogatur iuris ordine servato. 2. cum interrogans non est legitimus iudex, aut non habens eam probationem, quæ requiritur, ut ius habeat ad interrogandum iuridicè. Sic Chapeaville *de casib. reser. cas.* 18 *q.* 2 3. Item si ex damno sibi inferendo, vel ex ratione sibi secreti commissi, vel alia causa liceret veritatem occultare. 4. Si ob vim, vel gravẽ metum tormentorum, vel aliunde provenientem periurium cõmitteretur. In quib⁹ casibus & si peccaretur ob grave proximi damnum, non verò esset reservatum ob rationes, quas ex Doctoribus affert Molfesius *tr. 7. c. 20. á num.* 57. loquens de periurio reservato in Religionibus.

5 Tertius casus est: *Homicidio voluntario.* Sicut in decretis Prou. Mediolanensis *l. 5. tit. 6. c. 9.* & Pacis Augustæ: *Homicidas voluntarios.* Quod intelligendum est de homicidio iam effectu consecuto, ut exprimitur in Cordubẽsi, Granatẽsi, & Malacitana reservatione sic; *Homicidio voluntario perpetrado.*

6 Voluntarium debet esse homicidium, pro ut distinguitur à casuali; illud autem duplex est. voluntarium in se, cum scilicet voluntas occidentis per se directè & immediatè fertur in ipsum homicidium: volũtarium in causa, cum non in ipsum, sed in aliud quidpiam fertur, quod est homicidij causa propinqua: ut si quis contendit verberare mulierem prægnantem, & interim illam occidat: vel enormiter aliquem vulnerare, nõ verò occidere; licèt ex vulnere mors sit secuta. Sic Theologi ex S. Thoma 2. 2. *q.* 30. *art.* 10. Igitur non sufficit quod in causa sit voluntarium homicidium: ut sub hanc reservationem cadat, cũ hæc strictè sit interpretanda. Sed necessum est, ut sit Voluntarium in se, & graviter peccaminosum: tunc enim hic reservatur etiã si sit occultum, ut notat Layman *tr. 6. c.* 12. *n.* 4. & etiam si in foro civili non sit puniendum, ut cum vir uxorem in adulterio deprehensam occidit: hic enim mortaliter peccat, & verè homicida est: non verò, qui graviter in occisione non peccaret, ut qui publica authoritate, vel pro sui, suorumque bonorum defensione alium occideret, servato moderamine inculpatæ tutelæ. Consule Chapeaville *sup. q.* 20.

SINGVLARE III.

Quid sub nomine *Sacrilegij* reservetur in Hispalensi, ac inquacumque alia Diœcesi?

1 QVARTVS casus est *Sacrilegium*, in hac, & in pluribus Diœcesibus reservatus. Sed cum tot sint Sacrilegij species, & circa tã diversa vitia versentur, meritò dubitant, etiam sapientes, quænam in hoc casu reserventur. Nam si dicamus, omnes species reservari, quæ sub ea Sacrilegij definitione à Theologis apud Azor *l.* 9. *c.* 27. tradita, continentur; quod sit *irreverẽtia rei sacræ in eo quod est sanctificata*, vel iuxta S. Thomã 2. 2. *q.* 99. *Sacræ rei violatio, seu irreverentia:* plurima peccata, quæ frequenter [præsertim quoad lapsum carnis] committuntur, & ex quibus aliqua nõ ita atrocia existimãtur, includet; quæ reservari ab Ordinarijs non debent iuxta decretum relatũ Clementis VIII. *Vt non*, inquit, *passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantùm, & graviorum criminum absolutionem sibi reservent.*

Igitur cum ex S. Thoma 2. 2. q, 99. *art.* 3. ad tria genera rerum sacrarum reducant Theologi sacrilegium; ad *Personas, Locum, & Bona* Deo sacrata; quæ in his graviora, seu atrociora crimina sunt, solùm in præsenti reservari existimo. Quoad Personas, violatio tantùm Monialis professæ, seu coitus cum illa reservatur, ut in diœcesibus Leodensi, Mediolanensi, Granatensi, & Malacitana, ac alijs, & ut dicit Martinus

de Frias *de cas. res. fol 69.* hic casus communiter ab Episcopis reservatur, ut pote qui nimiam atrocitatem criminis affert. Alia verò peccata luxuriæ licet sacrilegia sint, ab Episcopis non reservanda fore docet Cãcellarius Parisiensis *serm. de can. Dom.* ac innuit ex Clementis VIII. mente sacra Cõgregatio *sup.* dicens; *In peccatis carnalibus reservandis multa utantur Ordinarij circumspectione propter periculum scandalorum vel frequentem recursum ad Ordinarios, in quo suspicionis aliquid cadere potest.* In quo decreto asserit Bellarminus *in Trid. sess. 14. cap. 7.* restringi facultatem Ordinariorum quo ad reservationem luxuriæ.

3 Si verô aliud in hoc genere peccatum, præter coitum cum Moniali, exprimatur, reservatum manebit, ut in Gienensi Diœcesi reservatur, *Aiuntamiento carnal con Monja professa, o con otra qualquiera muger que aya hecho voto de castidad.* Vbi fœmina, quæ cũ viro castitatis votum habente coiret, hanc reservationem non incurret; Lex enim, præsertim odiosa ad plures personas quâm expressas extendenda nõ est. Occisio autem, gravis ve percussio, aut læsio personæ Ecclesiasticæ, vel Religiosæ cũ toties in iure reservêtur, hîc nõ reservari existimo decernuntur verò in hac Synodo *tit. de imm. cap. 27.* pœnæ pecuniariæ solvendæ ab his, qui Clericos, vel in Ecclesia alios cædunt.

4 Sacrilegium quoad Locum tunc reservari ab Ordinariis, ait Layman *tr. 6, cap. 12. num. 4. cum violatur locus sacer furto, sanguine, aut semine per fornicationem aut voluntariam pollutionem.* Sic in Diœcesi de Badajoz reservatur: *Pecado de la carne cometido en la Iglesia.* Sed cum neque hoc, neque pollutio voluntaria hîc exprimantur, & non ita atrociora peccata quoad exterius videantur cum occultè patrãtur, aut sine scandalo, hîc forsan non reservantur: secus si publicè aut inter missarum solemnia, aut Eucharistiæ augusto sacramento manifestato: aut cũ adeò publica seminis vel sanguinis effussione, ut Ecclesia pollueretur, ac reconciliatione indigeret.

5 Circa immunitatem Ecclesiæ, quoad delinquentes ab ea extrahere, eorum ve, aut aliorum quorumlibet de causis ad iudices Ecclesiasticos spectantibus cognoscere, nihil reservari iudico, ut in Diœcesibus Granatensi, & Cordubensi sic: *Quebrantar la immunidad, o libertad Ecclesiastica*; tum quia non exprimitur; tum quia aliàs in iure reservatur, tum quia in ipsa Synodo Hispalensi pœnæ aliæ imponuntur, & præsertim maior excommunicatio contra immunitatis violatores *tit. de immun. cap. 4. & 5.* Vnde ad primi casus reservationem hoc pertinebit.

6 Sacrilegium quoad Bona sacra hîc reservatum, cõmittitur cum vasa, vestes, & alia quæ sunt Ecclesiæ bona propria iuxta reservationem Diœcesis Gienensis sic: *Hurto de las haciendas de la Iglesia, o de otra qualquiera cosa del servicio del altar, o del templo:* rapiuntur quia ut Sylvester *verbo sacrileg. § tertium.* ait. *Statutum imponens pœnam pro sacrilegio si factum est à civitate, intelligitur secundum leges. l. omnes populi ff. de iust. & iure. & secundum Canones si ab Episcopo.* Secundum autem ius Canonicum *17. q. 3. cap. Sacrileg. Sacrilegium & contra leges est, Si quis quod venerabilibus locis relinquitur, prava voluntatis studijs, suis tentaverit compendijs retineri.*

7 Horum furtum sacrilegium propriè esse docent Navarrus, Valentia, Vazquez, Nugnus, & Suarius apud Bonacinam *d. 3. q. 6. num. 17.* Et licet iuxta hos Doctores etiam sit sacrilegium furtum rei non sacræ in Ecclesia: attamen in hoc sacrilegium propriè non committi, modô res non sit tradita Ecclesiæ in custodiam, aut pignus, vel alio modo sentiunt Lessius *l. 2. cap. 45. num. 14.* Coninc *de pænit. d. 2. dub. 4. num. 22.* Enriquez *l. 3. cap. 6. num. 5.* & alij. Et licet secundum Canones alia sint Sacrilegia, quoad Ecclesiæ bona, tamen hæc aliũde sunt reservata, vel sub excommunicatione prohibita, ideo hîc non comprehẽdi existimamus, siquidẽ non exprimuntur.

8 Tandem in communi usu Hispalensis aut alterius Diœcesis, in qua sacrilegiũ indistinctè resevatur, non comprehendi sub reservatione omne id, quod Theologi pro sacrilegio accipiunt, patet: quia iuxta hos omnes, in mortali peccato accipere, vel ministrare sacramẽta: abuti verbis sacræ scripturæ: pingere imagines sacras indecorè; ad proprium usum vestes sacras revocare, & & alia, quæ videri possunt apud Bonacinã *d. 3. q. 6. p. un. de sacril.* & Reginaldum *l. 19. à. num. 57.* sacrilegia sunt, & tamen non reservata, néc ut talia à doctis Confessoribus audiri, ac absolvi autumant sapientes. Secus si quoad publicâm existimationem atrocia iudicẽtur, qualia sunt ea sacrilegia, quæ à Chapeaville *de serv. p. 1. cap. 10.* in Diœcesi Leodicensi reservata sic referuntur. *Publica & enormis blasfemia in Deum, aut sanctos: insignis cõtumelia illata sacrosanctæ Eucharistiæ, aut sacris sanctorum reliquijs: abusus sacrosanctæ Eucharistiæ, aut sacrarum Reliquiarum, vel etiam sacræ Scripturæ ad exercitium artium magicarum.*

Sin-

SINGVLARE IV.

Quid sub nomine *Sortilegij* reservetur in Hispalensi, ac in alijs Dioecesibus?

1 QVINTVS casus est *Sortilegium*, in quo videntur reservari omnes superstitionis, Incãtationis Divinationis, ac Maleficiorum seu Veneficiorum, Magicæ vè & Astrologicæ artis species, ut reservantur in alijs Dioecesibus. In Giniensi sic: *Encãtamẽtos, cõjuros, supersticiones, ẽsalmos, y hechicerias;* in Granatẽsi, Malacitana; *Hechizerias, o encãmientos:* in Cordubensi: *Qualquier genero de hechizeria:* in Leoniensi *Veneficium, maleficiũ incantatio.* Et confirmatur ex *cap. Episcopi de Sortileg.* ubi hæc eradicari Episcopis ita indicitur: *Episcopi, eorumque ministri omnibus modis elaborare studeant, ut perniciosam, & à Diabolo inventam, & magicam artem ex parochijs suis penitus eradicent.* Sic Plinius *l. 28. cap. 4.* Sortilegia pro magicis superstitionibus accipit.

2 Ast cum solum *Sortilegium*, expressè hîc reservetur, solum illa species peccati intelligitur, quæ in rigore Theologico: immo & proprio, ac grãmaticali sensu tantùm est sortilegium; *Legis enim verba in potiori significatu sunt accipienda, & secundum sensum grammaticalem,* ut ex *l. 1. §. qui in perpetuum ff. si ager vectig. l. 1. §. si is, qui navem ff. de exercitor. act.* probat Barbosa *de princ. iur. lit. V. num. 13.*

3 Igitur secundum sensum grammaticalẽ sortilegium est rei futuræ per sortes exploratio, & sortilegi, qui per sortes aliquid prænuntiant, vel eligunt. Sic Cicero 1. *de divin. Non me sortilegis: nec eos qui quæstus causa ariolẽtur:* & Horatius *de Arte;*

Et divina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.

Et ex S. Isidoro *l. 8. Ætym.* ita 26. q. definiũtur: *Sortilegi sunt, qui sub nomine fictæ Religionis per quasdam, quas Sãctorum sortes vocant, divinationis scientiam profitentur, aut quarumcumque scripturarum inspectione futura promittunt.* Et sortilegium à Theologis apud Caietanum *sum.* ita definitur *Sortilegium quo explicitè, vel implicitè ad Dæmones auxilium, seu consilium forte recurritur est, cum quis per sortes inquirit, quis fecerit furtum, aut aliquid huiusmodi ad divinationem pertinens, & simile est si fortè quæratur, quid agendum.*

4 Vnde nõn omnes divinationes, nec omnes Dæmonum invocationes sub sortilegij propriè sumpti nomine, ac consequenter, nec sub hoc casu includuntur: sed eæ tantum, quæ fiunt per sortes, quas in consultorias, divisorias, divinatorias cõmunis Theologorum cum S. Thoma 2. 2. q. 95. ar. 8. distinguit: quarum vltimam sem per illicitam: primam, & secundam aliquã do licitas, aliquando illicitas, esse laté docẽt Thomas Sanchez *l. 2. sum* 38. Antonius de Sousa *Aphorism. Inquisit. l. 1. cap. 53.* Suarez *l. 2. de Relig. tom. 1. cap. 12.* Trulench. *in Decalog. l. 2 cap. 10. dub. 9.* Bonacina *de superst q. 5. p. 3. à num 12.* & alij apud ipsos, ac novissimè Ferdinandus de Castro Palao *to. 3. tr. 17. disp. 1. p. 6. à 1. ad 12.* Tu autem animadvertes, quod supertitiones, divinationes, aut sortilegia aliunde Pontifici reservata; hîc non reservãtur, sicut nec ij act⁹, qui ad peccatũ mortale in hac materia non accedunt. De his supestitionib⁹, ac de pœnis impositis sortilegijs, divinationibus, & maleficijs, consule Castrum Palao *sup.* præsertim *punct. 13.*

5 At veró licét probabile sit sub hoc 4. casu omnes superstitionis species nõ reservari in Hispalensi Dioecesi, attamen in eadem sub excommunicatione prohibentur, ac proinde sub primo casu comprehendũtur. Sic *tit. de sortilegijs ca. 1. Establecemos, que de aqui adelante todas las personas, que usaren de hechizos sortilegios, encantaciones, y adivinanzas, y de otros maleficios, o cõ ellos se aconsejaren, o fueren a ellos, o participarẽ en su delito en qualquiera manera (demas de las otras penas en tal caso estatuidas) los unos y los otros incurran en excomunion ipso facto* &c. *Cap. 2.* Sic *Por quanto algunas personas traẽ consigo nominas, o reçan oraciones, y prometen por ello algunos bienes; o escusar algunos males, como q̃ no moriran en agua, fuego,* &c. *Mandamos so pena de excommunion maior que ninguna persona reçe las tales oraciones, o semejantes, y los que las tienẽ, rompan, y quemen dentro de un mes de la publicacion de las nuestras letras y prohibimos que ninguna persona traiga nominas sin que primero sean examinadas por Nos: o nuestro Provisor,* &c.

6 Hæc, & similia sub gravibus pœnis corporalibus prohibentur in Synodo Granatensi *tit. de sortilegis, & Reliquijs,* Et Episcopis reservari ex communi consuetudine totius Ecclesiæ divinationes, Magias, Sortilegia, incantationes, Veneficia, inuocationes Dæmonum, abusus, quood hæc sacramentorum, & sacramentalium asserit Molfesius *tr. 7. cap. 19. num. 13.* & Layman *tr. 6. cap. 12. num. 4.* ait hîc sortilegium esse *Magiæ exercicium, dummodò crimen grave sit.*

SINGVLARE V.

Quid reservetur in Hispalensi Diœcesi, vel in quacumq; alia sub hoc verbo: *Matrimonio clandestino?*

1 ASSIGNATVR in Hispalensi Diœcesi 5. casus reservat⁹, *Matrimonium clandestinum*, sicut etiã in Pacis Augustæ Diœcesi. Ad cuius explicationem, ommissis sex clandestini matrimonij modis, quos Hostiensis, Ioannes Andrea, Ancharranus, Paludanus, ac S. Antoninus apud Sanchez *l. 3. de mat. disp. 1. num.* 1. ennumerãt, duas tantum species hæc reservatio comprehendere videtur. Prima est, cum ita clam fit matrimonium, ut testes, & Parochus desiderentur: vel unus ex his, scilicet testes, aut Parochus; secunda cum denuntiationes ad eius publicationem ab Ecclesia petitæ sine Ordinarij licentia, sive permissu, non præexistunt. Has enim duas tantùm species matrimonij clandestini agnoscunt Goffredus, Perez, Gutierrez, Spino, Salzedo, Caietanus, Sotus Veracruz, Palacios, Enriquez, Capua, Bartholom. à Ledesma, Ludovic. Lopez, & Emmanuel, quos citat, & sequitur Sanchez *num.* 3.

2 Quod in prima specie locum habeat hæc reservatio; probo ex Doctoribus asserentibus, tunc incurri Synodalẽ excõmunicationem in Diœcesibus, ubi matrimonium clãdestinum sub excommunicatione prohibetur. Sic Enrriquez *l. 3. de mat. cap 5. num. 6.* & apud ipsum *li. D.* Covarruvias, & Gallo, Navarrus *cap. 22. num. 68.* Medina *l. 1. instruc. cap. 11. §. 8.* Manuel *1. tom. edit. 2, cap. 221. num,* 1, Bartolomęus à Ledesma *de mat. dub.* 8. *fol.* 1230. Ludovicus Lopez *2, p. cap.* 39. Veracruz *1. p. spec. art.* 10. fine, & alij. Ergo, cum sub reservatione prohibetur matrimonium clandestinum, reservatio tenebit in hac 1. specie.

3 Nec obstat, quod tunc sit nullum: Quia ut docent Cardinalis *Clem. fin, q.* 12. *de elect.* & Bertachin⁹ *report. lit, P, verb. Pœna invalida;* Pœna imposita in casu alicuius actus habet locum, si actus interveniat, licet de iure nõ tenuerit, seu ut ex *l. Quid ergo* 13. *§. cum autem ff. de his, qui notant; Quando lex respicit factum non curat de iuris effectu.* Et quoad hanc speciem absolutè clandestina matrimonia nominantur, & iudicantur á Tridentino *sess.* 24. *de Reform. matr. cap.* 1. & nihilominus ea irrita, & nulla de inceps esse declarat. Consule Sanchez *sup. d.* 2. qui *num.* 3. affert Molinam, Gutierrez, Veracruz, Vegam, Sotum, Cordubam, & alios, docentes pœnas per canones impositas matrimonio clandestino incurri ob clandestinum invalidum: licet ipse à num. 5. cum alijs oppositum sentiat.

4 Ast non solùm matrimonium hoc contrahere attentantes, sed Parochum, & testes ipsi modo dicto cooperantes in hanc, vel saltim in relatam primi casus reservationẽ cadere constat ex hac Synodo Hispal. cũ in ea hi omnes ita *tit. de sponf. cap.* 1. excommunicantur: *Y porque el Parocho, o otro Sacerdote con menor numero de testigos, que dos o tres; y los testigos que sin el Parocho, o Sacerdote se hallaren presentes al dicho contrato, y assi mesmo los dichos contrayentes [conforme al dicho Concilio] deven ser castigados gravemente à arbitrio del Ordinario; ponemos, y promulgamos en los dichos contrayentes, y en las demas personas, que se hallaren presentes segun dicho es, sentencia de excomunion maior, en la qual incurren, ipso facto,* &c. Ad hãc autem incurrendã necessium est, ut Parochus, vel testes sciẽter, & malitiosé adfuerint; si enim ex ignorantia culpæ, vel huius excommunicationis quamvis hæc sit vincibilis, aut crassa, iuxta Dianam *3. p. tract.* 5. *res.* 12. & 13. aut per vim, & metum justum hoc fecerint, non incurrent. 1

5 Pro secunda etiam specie, reservationẽ prædictam fieri minus dubitarem: immo certum existimarem: cum hæc potius sit, quam vitare cupiunt Synodi, & puniri solent Ordinarij. Licet enim plures Doctores allati á Sanchez *disp. 1, num. 6.* afferant pœnas in iure impositas pro matrimonio clãdestino, non incurri, quando illicitè omissę sunt denuntiationes, ac sine licẽtia coram Parocho, & testibus matrimonium fit: cum non fiat clam, sed publicè, & in facie Ecclesiæ: Quia Parochus, qui est persona publica, & testes, Ecclesiæ nomine adsunt; at verior sententia, quam tuentur Navarrus, Rubeus, Blotus, Menochius, Cucus, Perez, Spino, Salzedo, Segura, Cervãtes, Enriquez, Manuel, Petrus de Ledesma, & alij quos affert, & sequitur Sanchez *num.* 7. docet propriè esse clandestinum, pœnisque clandestini subijci.

6 Probatur ex Concilio Lateranensi, ut habetur *c. fin. de clandest.* ubi agens conciliũ de clandestinis, postquam dixerat denuntiationes faciendas, ait: *Si quis vero huiusmodi matrimonia, sic interdicta inire præsumpserit* &c. & subijcit pœnas. Consonat Tridentinum *sup.* sic loquens de clandestinis; *Sacri Concilij Lateranensis vestigijs inhærendo præcipit S. Synodus, ut antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio Parocho denuntiationes fiant.* Ex lex 1. *tit. p.* 4. Sic; *Ca para no ser el matrimonio hecho encubiertamẽte à menester, que antes que lo desposase, diga* el

el Clerigo ante todos, como tal home se quiere casar.

7 Nec matrimonium hoc dicitur palam, & in facie Ecclesiæ fieri, cum Ecclesiæ solemnitas, & licentia dessint. Et si hęc secunda species, & prima non comprehenduntur sub verbis huius reservationis: illius lex numquàm sortietur, immo nec sortiri poterit effectum, & frustra illa erit lata. Quod utrique iuri dissonat, nam ex l. 1. § *hac verba* §. *Quod quisque iuris. l. pænali* §. *docere ff. nequis eum, cap. relatum, ubi Gloss. de Cleric. non resid. c. qualiter de pactis: Verba debent intelligi cum effectu.* Quod verò aliæ conditiones dessint matrimonio, cõsummari scilicet ante benedictiones, celebrari contra fidem sponsalium, aut tẽpore pro nuptijs interdicto, vel aliæ similes, sicut non constitutunt matrimoniũ clandestinum, ut docet Sanchez *d. 1. num. 1. 2, & 3.* ita nec sub hac reservatione comprehenduntur.

SINGVLARE VI.

Quid in verbis illis: *Vsuras, y Renuevos*, reservetur in Hispalensi, ac in alijs Diœcesibus?

1
SExtus casus est, *Vsura*; quę est ut definitur à Theologis cũ S. Thom. 2. 2. q. 68. *lucrum immediatè ex mutuo proveniens.* hæc autem sub reservationẽ hanc, ac similẽ Diœcesis alterius cuiusvis, cadit, cum est manifesta, sicut pænæ impositæ à iure, Vsurarijs non incurruntur, nisi in usura manifesta facto, vel iure. Hæ autem habẽtur *cap. quamquam de Vsuris l. 6.* & alibi apud Covarruvias *inf.* Infamia nempe iuris, privatio Eucharistiæ, & confessionis, Ecclesiasticæ sepulturę, oblationis offerendæ, & aliorum, quæ videri possunt apud Lesium *l. 2. cap. 20. dub. 22.* & Bonacinam *d. 3. q. 3. p. ult.*

2 Facto autem manifesti Vsurarij sunt, qui palam, ita ut nulla tergiversatione negari possit ad usuram dant, vel accipiunt pecuniam. Iure autem is est manifestus Vsurarius, qui iudicis sententia de hoc crimine est convictus, vel qui de se ipso, legitimo iuris ordine, hoc crimen coram iudice confessus est, vel de quo illud per idoneos testes in iudicio est plené probatum. Ita Bonacina *num. 2.* & Lesius *num. 185. cap.* ex Covarrubia *l. 3. variar. cap. 3. num. 4.* Hęc autem Vsura manifesta hic reservatur, quia in iure reservatam non esse sub excommunicatione notavit Lesius *num. 186.* sed in Synodo Hispalensi *tit. de Vsur. cap. 1.* excommunicatio maior fertur contra Clericos Vsurarios; eorumque contractus Vsurarij annullantur.

3 Septimus casus est, *Renuevos.* Viros doctos consului, & sub hoc verbo aiunt intelligi contractum, quo quis alteri triticum [idem intelligendum de hordeo] dat mutuo, ut tempore messis eandem quantitatẽ reddat. Sed cum certum sit húc casum, seu contractum non reservari nisi in ijs circũstantijs, in quibus graviter illicitus est, explanare opportet, quando liceat, vel nõ liceat. Sotus *l. 6. q. 1, ar. 2.* putat in mutuo semper posse exigi eandem mẽnsuram, seu idem pondus, sivè pretium crescat, sivè decrescat; quia in illo proportio, seu æqualitas spectatur corporum, quæ permutantur, non pretiorum aliter esset venditio. Et ita, qui mutuat decem modios tritici valentes nũc viginti argenteis, potest exigere totidem modios novi tritici, etiam si tunc valor crescat ad 25. argenteos.

4 Ast dicedum est. 1. Si dubium est, V. triticum valiturum sit tempore messis pluris, aut minoris, quam nunc valet, potest mutuator exigere parem mensuram novi tritici æquè in se boni, eamque suo tempore accipere, etiam si pretium eius valde creverit: quia par est utriusque conditio; sicut enim potest lucrum esse mutuantis, ita & detrimentum. Sic Lesius *l. 2. cap. 20 dub. 17, num. 145.* Villalobos *tom. 2. tra. 22. dif. 3. num. 13.* Existimo tamen non licere cum eodẽ Lesio *num. 146.* si probabile sit triticum valiturum pluris tẽpore messis, quia sub hac probabilitate dubium non est, utrum minoris sit triticum valiturum; nam si hoc etiã probabile supponatur, primus dubij casus erit, non secundus meræ probabilitatis maioris petij, cum nequeat nõ adesse animus usurarius, atque si effectu sequatur lucrum erit obligatio restituendi.

5 Si verò certum est pluris valiturum tempore messis, certum etiam est non posse mutuari, seu renovari ad æqualitatem, ita quod pro centũ modijs nũc traditis alij cẽtum ex novo, vel veteri tritico tunc reddantur, cum triticum vetus, quia peioris conditionis minus forsan foret æstimandũ, nisi enim aliqua causa lucri cessantis, damni emergentis, aut periculi interveniat erit manifesta Vsura, cum hæc iuxta Doctores apud Bonacinam *sup. p. 2. à. num. 5.* committatur, quando speratur, vel intenditur lucrum immediaté ex mutuo, tanquam sibi debitum ex obligatione iustitiæ. Potest verò tunc compensari æqualitas pretij cũ inæqualitate etiam tritici v. g. si mutuo nunç dem decem modios; dum valent 25. ar-

argenteis, possum pacisci, ut ex novo tritico reddas mihi duodecim modios, & dimidiũ: si tempore restitutionis singuli modij non valebunt nisi 22. argenteis; quia illis duodecim cum dimidio æquales erunt in æstimatione mei decem. Sic Lesius *num.* 146. Sylvester *verbo Vsura* 1, *q.*17. Reginaldus *l.*25. *num.*186. Bonacina *p.* 3. *num.* 25. & alij contra Azorium 3. *p. l.*7, *cap.*10. *q.*9.

6 At verò ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, aut periculi, cui exponitur triticum, sive molestiarũ, aut expensarum in eo recuperãdo, licet hic contractus, cum spe maioris lucri, dum hæc ad æqualitatẽ cõpensentur cum maiori tritici valore; quia ut est communis Theologorum doctrina, & copiosé probat Bonacina *p.* 4, *&* 5. ratione horum potest mutuator aliquid supra sortem accipere à mutuatario: nec usura committitur, cum hoc augmentum non proveniat immediatè & præcisé ex mutuo sed ex causis assignatis. Et hinc usuram nõ committi in renovatione tritici docent nominatim Navarrus *cap.*17. *num.* 224. Molina *de iust. disp.*311. *num.*4. Rebellus *l.*8. *q.* 4. *num.*9. Azorius 3. *p. l.*5, *cap.*7. *q.*1. Reginaldus *n.*187. & alij: inter quos sic Bonacina *p.* 3, *n.*26. *Secundò colligitur non committi Vsuram, quando quis mutuat vetus triticum, ut tantũdem novi sibi reddatur, si tantum valet vetus, quantum valebit novum, aut quantum speratur valiturum, nam servatur æqualitas inter datum, & acceptum & mutuator non reportat commodum cum damno mutuatarij.*

Igitur cum hic contractus est graviter
7 illicitus; quia est Vsura, tunc tantummodó est casus reservatus. Nec obstat quod sufficienter reservatus iam erat sub reservatione Vsuræ, quia sæpe contingit tam in iure communi, quam in Synodis speciem supremam alicuius vitij reservari, & simul exprimi infimam. Sic sacrilegium, & simul accessus ad Monialem professam aliquibus in Diœcesibus reservãtur. Præterea, quia ad hoc, ut quis incidat in hãc reservationem non est necessum, ut sit manifesta Vsura eius, ut aliæ sunt, sed sufficit quod sit palliata, ut veré est paliata usura Renovatorum.

SINGVLARE VII.

Quid contineatur sub his reservationis verbis: *Diezmos retenidos?*

1 LTIMVS casus est; *Diezmos retenidos.* Idem reservatur in Episcopatu de Badajoz sic: *Vsuras, y Renuevos, y Diezmos retenidos.* Nõ reservari in hoc casu Primitiarum retentionem pro certo existimo, quia cum solùm exprimat hæc reservatio, quæ est quædam lex, decimas, & hæ sint quid diversum à primitijs, ad illas non est extendenda, nam ubi lex non exprimit, nos exprimere non debemus *l. de pretio ff. de public. in rem. act. cap. consuluisti de maior. & obed.* Et *Verba in lege tantum valent, quantum sonant, seu demostrant voluntatẽ legislatoris* iuxta l. *Labeo §. idem ff. de supel. leg. l. scire ff. de tut, & curat.*

2 Quod sint quid diversum patet: nam nomine *Decimæ* intelligitur *quota bonorum debita Ecclesiæ ministris in ipsorum subsidium*, ut ex Hostiensi, Alexandro, Thusco, Azorio, ac alijs docet Bonacina *q.* 5. *p.* 1. *de decim. num.*1. iuxta id quod S. Hyeronimus *in Ezechiel.* dixit, & affertur *C. Decimam.* *Decimam partem omnium frugum Levitis tribui populus ex lege debebat.* Primitiæ verò sunt *primi fructus agrorum, & arborum,* iuxta id *Deutoron.* 29. *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo,* Vnde rectè Lesius *l.*2. *c.*39. *dub.*6. *num.*30. *Hinc patet,* inquit, *primitias distingui à decimis; primitiæ enim sunt primi fructus: decimæ sunt decima pars fructuũ: illi immediatè offerũtur Deo in gratiarum actionem pro frugibus terræ, deinde decedunt in usum ministrorum; hæ proximè Sacerdotibus dantur in stipendium sustentationis ob ministerium spirituale.*

3 Igitur cum reservatur decimarum retentio, non reservatur detentio primitiarum: siquidem hæ non exprimuntur iuxta illud iuris axioma: *Verbo quod quis non expressit, mẽte non videtur comprehendisse: cap. tua de sponsal.* Vbi notat Thuscus *to.*8. *lit. V. conf.*89. *num.* 3. Nec obstat, quod in alijs Diœcesibus, ut in Cordubensi, Malacitana, Gienensi, Granatensi, & in alijs communiter utriusque rei retentio simul reservetur sic: *Retencion de diezmos, y primicias*; nam *ius uniuscuiusque provinciæ ex facto oritur*, ut ex l. *si ex plag.* 53. *§. in clivo ff. ad leg. Aquil. l. fin. in princ. ff. de iur. iuran.* docent Menochius *conf.* 2, *num.*208. Antonius Monach. *decis.*48. *num.* 6. & Barbosa *de princ. iur. lit. F, num.*13.

4 Ast, licèt sub hoc ultimo casu non contineatur primitiarum retentio: continetur tamen sub primo, quatenus sub excommunicatione prohibetur in hac Synodo Hispalẽsi *ti. de decim. cap.*1. ubi: *Mandamos so pena de excomuniõ maior, que todas, y qualesquier personas paguen fiel, entera, e igualmente de lo que cogieren, y no de lo peor* [*guardando el tenor de las provisiones reales, que aqui van insertas, sin descontar, ni quitar cosa alguna por razon de lo que ubieren sembrado, ni por otros gastos, que en la sementera, o cosecha ubieren hecho, o hizieren, ni por otra cosa alguna*] *los diezmos, y primicias del pan, vino, y ganado*

nados, y de todas las otras ganancias, y frutos, que Dios N. S. les diere, que son è fueren obligados a dezmar, conforme a derecho, o costũbre legitimamente prescripta, y no hagan en ella fraudes, ni colusion alguna: e los que lo contrario hicieren, queremos, que ipso facto incurran en la dicha sentencia de excomunion, y que no sean absueltos della hasta que con efecto ayan restituido lo que ubieren dexado de diezmar.

2 Circa intelligentiam huius excommunicationis cõsule circa eã, quæ imponi iubetur á Tridentino *sess.* 25. *de reform. cap.* 12. Enriq. *l.*13.*cap.* 28. Molinam *tr.* 2. *d.* 756. Navarrum *cap.*17. Monetam *cap.* 8. *q.* 5. & Bellarminum *ibi.* Hac tenus casus reservati in Hispalensi Diœcesi: iuxta quorum explicationem aliarum Diœcesum casus explicari possunt.

SINGVLARE VIII.

V. Quodcumque peccatum mortale externum circa materiam casuum reservatorum in quacumque Diœcesi, cadat sub reservationem?

1 AFFIRMATIVA sententia suadetur, quia qualibet culpa lethalis capax est reservationis, etiam si interna sit, ut probant Vazquez *de pæn.q.*91.*art.*5.*dub.* 2, Suarez *disp.*29.*sect.* 2. *num.* 13. & alij; immo & mortale dubium, an sit tale, vel veniale, posse reservari docent Suarius, Armilla, Enriquez, Sanchez & Corduba, quos citãt, & sequntur Hurtado *disp.* 11. *de pænit. diff.* 5. & Aloysius de Torres *disp.*31. *de pænit. dub.* 3. Ratio est, quia ad absolvendum ab his requiritur iurisdictio, ut pote materia confessionis: ergo si externa sint, eo ipso quod certò accedant ad culpam mortalem cadẽt sub reservationẽ. Atque in Religionibus reservatur, aut statuitur reservari posse. *Furtum de rebus conventus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale*, ut ait Clemens VIII. in suo decreto de hac reservatiòne edito anno 1593. & allato in 4. tomo Bullarij *fol,* 273. sic: *Proprietas contra votum paupertatis, quę peccatum sit mortale*. Et ita in Religionibus reservari vidétur omnia peccata mortalia in singulis materijs, in quibus fit reservatio; ergo idem iudicandum erit in Diœcesibus.

2 Adhuc dicendum existimo, non omnia mortalia externa circa materiam reservatam versãntia, sub reservationem cadere, sed ut cadant requiritur in aliquibus casibus, quod quantitas graviter excedat mortalis peccati quantitatem. Probatur ex Tridentino *sess.* 14.*ca.*7. gravissima peccata tantum reservanda fore sic statuẽti: *Magnopere verò Patribus nostris visum est, ut atrociora quædam, & graviora crimina, non à quibusuis, sed à summis dũtaxat Sacerdotibus absoluerẽtur. Vnde meritò Pontifices Maximi suprema potestate sibi in Ecclesia universali tradita, causas aliquas criminum graviores, suo poterunt peculiari iudicio reservare. Neque dubitandum est, quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cuique Diœcesi, in ædificationem tamen, non in destructionem liceat.*

3 Consonat Clemens VIII. ex cuius mandato sacra Congregatio Tridentini in decreto edito 26. Novenb. anno 1602. quod affertur à Quaranta *verb. cas. reserv. fol.*163. sic Ordinariòs admonet; *Sed ne locorum Ordinarij, ad quos casuum reservatio spectat, in ea re modum excedant, eadem Sacra Congregatio illos rursum admonendos censet, ut non passim sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantùm, & graviorum criminum absolutionem sibi reservent; ne alioquin Sacramenti Pænitentiæ Ministrorum coarctata potestate sanctæ Matris Ecclesiæ piæ menti cõtrarius effectus subsequatur.*

4 Quis autem credet in vera sapientium existimatione omnia mortalia etiam externa, circa materiam reservatam esse ex gravioribus, & atrocioribus criminibus? Reservantur v. g. Iuramentum falsum, iuridicè factum in damnũ Tertij in Hispalẽsi Diœcesi; sacrilegiũ, seu furtum de rebus sacris; contractus Vsurarius, & decimarum retentio, si damnum Tertio illatum, aut furtum est duntaxat duodecim aut quatuordècim argenteorum, aut retinetur in decimis hæc quantitas, aut in eadem solùm usura committitur, quamvis hæc sint peccata mortalia, quis ea graviora, & atrociora crimina dicet? Nemo sané; cũ hæc atrocitas regulariter existimanda sit non ratione solius qualitatis, seu speciei, sed etiam quantitatis: aliter qui ex Ecclesia, vel ex decimis usurparet, aut retineret rem duodecim argenteis æstimabilem, atrocissimus latro, & sacrilegus gravissimus iudicandus foret, quod est absurdum.

5 Hinc in decrẽto supra relato Clèmentis VIII, & allato à Quarãtã *verb. casus fol.*168. admonentur Ordinarij: *Ne reservent illos casus, qui & si mortale peccatum inducant, res tamen sint parvi momenti, & quæ frequenter inter idiotas evenire solent, velut damni dati* &c. Quantitas ergo duodecim argenteorũ, licet sufficiens sit ad mortale, non támen ad reservationem prudenter in Diœcesibus faciendã; cum ad hanc requiratur gravitas valdè cõside-

ſiderabilis, aut atrocitas in crimine reſerva to iuxta inſtructionem Tridentini, & Clemẽtis VIII. Vnde licèt furtum hoc ſit grave in ratione peccati, non tamen eſt in ratione reſervationis. In quo ſenſu locum habere poteſt ſententia, quam ex Finellio, & Belloquio ſequitur, Diana 5. *p, tract.* 5. *reſol.* 46. ubi ait, in caſibus reſervatis dari parvitatem materiæ excuſantem à reſervatione.

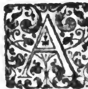
6 Ita proportione ſervata dicendum de excommunicationibus de facto impoſitis in Concilijs, & Synodis, & ita in Hiſpalenſi *ti. de ſent. excom. cap.* 1. ſtatuitur. *Las cenſuras Eccleſiaſticas ſon armas de la Igleſia, y aſſi ſe an de exercitar con mucha diſcrecion, y prudencia, para que ſeã temidas, y no menoſpreciadas. Por tanto conformandonos con la diſpocиſion del S. Concilio Tridentino mandamos a nueſtros juezes, que no dẽ cartas de excomunion generales por coſas livianas, y de poca cantidad.* Et ſic ſtatutum eſſe circa reſervationem caſuum, eſt intelligendum; cũ etiam reſervationes ſint arma Eccleſię.

7 Ad id, quod in contrarium allatum initio eſt. R. Quod licèt fateamur capacem eſſe reſervationis quamcumque mortalem culpam, & ita validam futurâm reſervationem circa illam factã iuxta ſententiã Sylveſtri, & Henriquez, quos refert, & ſequitur Suarius *de pænit, sect.* 4. *d.* 29. non tamen hæc eſſet prudens, nec licita iuxta eoſdem, ac alios, quos refert Enriquez *l.* 6. *cap.* 14. *num.* 3. cum potius in deſtructionem, quam in ędificationem tenderet: & ſic credere debemus reſervationes ab Ordinarijs factas eſſe tantummodó atrociorum criminũ iuxta mentem Tridentini, & Pontificum: atque ita non quodlibet mortale circa materiam reſervatam reſervare voluiſſe: Immo arbitraretur quis forſan, nec valide potuiſſe iuxta ſententiam Soti, & Ricardi, quos refert, & ſequitur Vazquez *q.* 19. *art.* 3 *dub.* 4. ac aliorum, quos ſequitur Enriquez *ſup. lit. P.* Porro admiſſa capacitate reſervationis in mortali admittetur poteſtas oſtenſa ex iuriſdictione neceſſaria ad eorum abſolutionem.

8 Ad id quod additur de Religionibus R. 1. Atrociorum criminum reſervationem fieri á Pontifice, ac Epiſcopo ſtatuiſſe Tridentinum, non verô â Religionibus, cum non de harum, ſed de illorum reſervatione ibi ſit ſermo. Diſcrimen ad hoc fuit manifeſtum: nam cum Regulares profiteantur perfectionis ſtatum, non ita gravia peccata reſpectu illorum reſervari par eſt: ſecus verò reſpectu ſæcularium, qui eum ſtatum non profitentur. Præterea, quia quod non ita grave eſt, ſi in ſæculari conſideretur, gravius eſt in Religioſo ſpectatũ. Vnde illud quod ut quid grave reſervari, & ſub excõmunicatione prohiberi poteſt Sacerdoti, vel Religioſo ratione ſui ſtatus perfectioris, quem profitentur, non debet pro laico reſervari; nam reſpectu illius non ita grave erit, ut notant Bonacina *de cenſ. d,* 1. *q.* 1. *p.* 3. *num.* 9. Avila 2. *q. q.* 5. & alij. Sed animadverte in aliquibus caſibus, eo ipſo, quod ſint mortalia peccata in materia reſervata, ſub reſervationem cadere, ut in ſuperſtitione, & ſortilegiorum ſpeciebus, & ſimilibus: eò quod hæc ex genere ſuo atrociora ſint peccata.

SINGVLARE IX.

V. Parochi reſpectu ſuorum Parochianorum & Confeſſores Ordinarij reſpectu Regulariũ ſui conventus, valeant ſine nova Prælarum facultate abſolvere á caſibus reſervatis?

1 AFFIRMATIVA pars probari poſſet ita: Parochi ratione ſui muneris ſunt Paſtores, & habẽt iuriſdictionẽ ordinariam in ſuas oves, non ab Epiſcopo derivatam, ſed á ſummo Pontifice, à quo procedit parochiarum diviſio; ergo illam Epiſcopus limitare nequit, reſervando ſibi abſolutionem aliquorum caſuum. & ad illam impertiendam facultatem à Parochis auferendo. Quod argumentum proportionatè fieri poteſt reſpectu Confeſſoris Ordinarij Regularium, cum ſit velut Parochus illorum, & Prælatus velut Epiſcopus: ergo hi non indigent nova licentia ad abſolvendum oves ſuas á reſervatis.

2 Sed hoc non poſſe, certum omnino eſt, & praxis ita fert: uidemus enim Confeſſores ordinarios in Religionibus petere facultatem hanc à Prælatis: & Parochos ab Ordinario: ni Parochianus habeat Cruciatam, virtute cuius communiter abſolvuntur ſæculares à reſervatis. Et ſi aliquis Parochus ſine Cruciata, aut ſine facultate tacita vel expreſſa abſolvit: irrita cenſetur abſolutio: ergo &c. Probatur etiam ex facultate conceſſa Parochis ad audiendas confeſſiones, quæ eadem eſt omnino, ac illa, quæ cõceditur alijs Confeſſoribus ſæcularibus, & Regularibus, & in ea hęc clauſula ſemper in omnibus ferè Diœceſibus apponitur: *Por la preſente damos licencia, y facultad para que en eſta Ciudad, y nueſtro Arcobiſpado, oyga de penitencia a todas las perſonas, que con el ſe quiſieren* confeſ-

confesar, y los absolvera de todos sus pecados, excepto de los a Nos reservados. Sic in Hispalensi, Granatensi, Malacitana, Giennensi, Cordubensi, & alijs Diœcesibus.

3 Hanc sententiam ut omnino certam tuẽtur Suarez *d.29.sect.1.num.6.* Vazquez *q.91. ar.3.dub.10. num,* 10. Navarrus *sum cap.27. num,* 263. Bellarminus *in sess.* 14. *cap.*7. *Tridẽt.* Barbosa *de Parocho cap.* 19. *num.*42. ac Lugo *de pænit. disp.*20. *sect.* 1. *num.*3. Et probant, vel quia Episcopi habent ex concessione, seu commissione Pontificis facultatem reservandi peccata, & Parochorum potestatem, quo ad hoc limitandi, ut sentiunt Vazquez, & Suarez *sup.* vel quia hanc potestatem habent Episcopi directè à iure divino; & indirectè à Pontifice, qui velut Pastor, etiam Parochorum, & omnium fidelium, Episcopis hanc reservationem commisit, ut notat Lugo.

4 Confessores ordinarios Regularium nõ posse eos absolvere à reservatis expressè decernit SS.D. N. Clemens VIII. suo decreto referendo Singul. 11. n.4. Quoad hos enim casus manifestè reservatos non habent hi maiorem potestatem, quã alij Confessores, non deputati, nisi cum negata licẽtia iurisdictio ad illos devoluitur. Vnde immeritò, Villalob. *t.1.tr.2.clauf.9.§.2.n.12.* & apud ipsum Cuiel, Antolinez, Cornejo, & alij asserunt virtute Cruciatę posse Regulares absolvi à reservatis à Confessario pro ipsis deputato: quia Bullæ Clemẽtis, & Vrbani VIII. omnibus ęquè usum Cruciatæ quoad reservata prohibent.

5 Ast, si ex consuetudine rectè introducta, & scientibus, ac consentientibus Prælatis in aliqua Diœcesi, Parochi, vel in aliqua Religione Ordinarij Confessores absolverent à reservatis, valida esset absolutio; cõsuetudo enim illa vim legis, aut facultatis haberet. Sed maximè attendendũ est, ne sit corruptela, præcipuè in Religionibus; cũ Põtifices, & novissimè Vrbanus VIII. hoc Confessoribus Ordinarijs satis manifestè denegẽt, ut videbimus infra, ac contra ius positivũ fundatum in divino iure [tale enim est potestas reservandi casus, ut probant Doctores plures] difficillimè prævalere poterit consuetudo: nisi dicamus hanc esse tacitam licentiam; cum Prælati sciant absolutionem à reservatis dari ab his, & non impediant.

6 Si verò in licẽtijs, quas Episcopi, vel omnibus, vel aliquibus dant, concederent facultatem generalem absolvendi ab omnibus peccatis, & casibus, quamvis non adderent: *Etiam à casibus per Nos reservatis*; ab his posset tunc Confessor sine nova facultate, & sine Cruciata, aut alio privilegio absolvere, quia *lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda l. de pretio ff. de publ. in rem. actio l. in fraudem § ult. de testam. milit. l.1. §. generaliter ff. de leg. præstand.* Riccius *prax. decis.*419. *num.* 1. Ioannes Narbona, *de appellat. p.* 1. *num.*27. Surdus *cons.*271. *num.* 28. Valascus *cons.*113. *num.*21. *Et qui nullum casum excipit, omnes, quos potest, comprehẽdit.* Solutio rationis dubitandi patet ex dictis, etiam admisso, quod divisio Parochiarum sit à summo Pontifice, & quod Parochi iurisdictionem habeant ab eodẽ non ab Episcopo immediatè: de quo non disputamus.

SINGVLARE X.

V. Expediat, vel saltim liceat facultatem generalem concedi Parochis, ut in sua parochia, & Cõfessoribus assignatis pro Regularibus, ut in suo monasterio, vel aliquibus personis particularibus, ut in Diœcesi, vel Religione, absolvant à reservatis?

1 OSSE Episcopos generaliter concedere Cõfessoribus quibuscumque licentiam generalem ad absolvendum sibi subditos à reservatis in Diœcesi, dubium esse non potest; cum possit delegare suam iurisdictionem quoad hanc partẽ sine ulla limitatione, & pro arbitrio suo, sicut, & pro illo possunt casus reservare, ut statuit Tridentin. *sess.* 14. *c.* 7. ijs verbis *Causas aliquas criminũ graviores suo poterunt peculiari iudicio reservare.* Nec lex aliqua, aut consuetudo hanc potestatẽ Ordinarijs limitavit.

2 Sic etiam nec Religionum Prælatis, non solùm Generalib⁹, aut Provincialibus; sed etiam immediatis monasteriorum, aut domorũ hæc potestas limitata est, licèt enim hi reservationem casuum factam in Capitulis Generalibus, vel Provincialibus aufere circa suos subditos, nequeant: possunt tamen alteri [etiam si Confessor Ordinarius illius conventus non sit] delegare generaliter facultatem ordinariam, quam Prælati habent ad absolvendum ab huiusmodi peccatis etiam futuris. Et si eam ita generaliter concedãt sine ulla limitatione, intelligitur concessa sine onere comparendi, aliàs inutilis foret concessiò generalis, si singulis vicibus ad Superiorem recurrendum foret. Et sicut hæc concedi potest Confessori, ut absolvat, sic & subdito, ut absolvatur; eadem enim est in utroque ratio, & circa

circa neutrum coarctata est á iure hæc potestas.

3 Expediret autem, ut Episcopus in singulis locis suæ Diœcesis assignaret Cõfessarios pios, & doctos, quibus, vel ingenerali pro totius anni decursu, vel saltim pro præcipuis anni festivitatibus committeret reservatorum absolutionem, ut docet Molfesius *tr. 7. cap. 19. num.* 8. & innuit Zerola *verb. casus ex Magist. sent. princ.* 3. ac expresse decernit sacra Congregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præposita, quæ ex mente Clementis VIII. scribens 26. Novẽb. 1602. ad Archiepiscopum Neapolitanum sic ait: *Insuper de ipsius Sanctitatis mandato ijdem Ordinarij monentur, ut per totam suam Diœcesim, ac præsertim in ijs locis, qui à civitate, & Cathedrali sede longiùs remoti sunt, Pœnitentiarios, aliosque Sacerdotes constituant, ac deligent, quibus facultatem absolvendi à casibus sibi reservatis concedant, ita ut his quoque liceat eandem alijs Confessoribus si opus sit, etiam viva voce impartiri: idque maximè in solemnioribus, & præcipuis anni festivitatibus, ut peccatores, quibus obvia, & facilis fuerit huiusmodi Sacerdotum copia ad peragendam confessionem alliciantur: quia alioquin plerique, vel ob id ipsum ommittere possent si necesse haberent, pœnitentiæ Ministros, quibus indigent, longiùs quærere.* Ita refferetur à Quarãta *ver. casus fol.* 165. Et hoc non solùm expedire sed omnino necessarium esse existimo in omnibus locis, ubi Cruciata non est concessa; & ubi Religiosorum conventus non sũt qui ex suis privilegijs ab his casibus absolvere queant, & in hoc debent se Ordinarij nimis faciles, & liberales ostendere.

4 Quoad Religiosos non ita facilè hoc admitterem: immo absolutè negarem expedire; cum semper intra domum habeant [vel cito habituri sint, si fortè mane, vel vespere absit] Prælatum; qui eam facultatem possit cõcedere; & strictiùs consulendum est perfectioni Religiosæ; quam sæcularium disciplinæ. Ast in aliquibus casibus existimarem hanc generalem facultatem concedendam. Nam. I. poterit Superior Confessario ordinario illam concedere pro occasionibus, in quibus Superior vel est occupatus, vel ipsi eundum est extra urbem, & differri nequit sacrificium, vel communio, sine nota: quia si non communicat: vel sacrificat Pœnitens cũ ceteris, vel solito tẽpore, non levis suspicio de gravi peccato reservato generaretur. II. In Conventibus paucorum Regularium expediet, ut Superior immediatus illam etiã concedat: ne cum petitur, colligi possit, quis nam sit is, pro quo petitur.

5 III. Etiam scrupuloso, pœnitenti aliquoties concedi oportet generalem facultatem, ne scrupulis angatur, & cõficiatur, existimans se sine licentia absolvi non posse, quia falsò iudicat se passim in reservata incidere. IV. Pro aliquibus magnis festivitatibus ter, aut quatuor in anno, etiam, forsan concedenda foret, nisi in destructionem potius, quam in ædificationem vergere cognosceretur. Quod, ut etiã priora, prudentiæ Superiorum est relinquẽdum, & praxi, quæ frequentior est in Religione standum. Generaliter verò omnibus Confessarijs ordinarijs, & pro omnibus subditis nullo modo concedenda est hæc facultas generalis: quia talis concessio est expresse contra finẽ intentum per reservationem, ut patet ex Tridentino: qui est, ut Pœnitens, experiẽdo difficultatem, & onus illud compatendi ante Superiorem, cohibeatur à peccatis perpetrandis.

6 Nec dictis obstat quod Clemens VIII. in decreto pro reservatis dicat; *Quod Confessoribus assignatis, reservatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit*: nam non ideo negatur, quod etiam committi possit; antequam casus occurrat, seu pro casu futuro; solùm enim sibi modũ, quo communiter delegatur hæc potestas adnotatur: quia tũc petitur á Pœnitente, vel Confessario, cum actu indigent ea.

SINGVLARE XI.

Practicæ, & selectæ observationes pro Regularium [nec non Sæcularium] Confessoribus quoad casus reservatos.

OMITTO plures, quia prævie in Doctoribus: quarum prima 1 erat; quod ignorantia reservationis sive iuris, sive facti, etiã si culpabilis sit, seu vincibilis excusat à reservatione. II. Casus dubius vel sub opinione positus, an sit mortalis, vel an sit reservatus, talis non præsumendus est, & ita absolvi potest á Confessario dubitante: & si post absolutionẽ reservatus fuisse manifestetur, non est necessarius recursus ad Superiorem. III. Cum casus reservatur, non comprehenduntur sub illo consiliantes, cooperantes, auxiliantes &c. IV Actio externa sub reservatione prohibita ad consumationem accedere debet, ut talis sit; ut si reseruetur *Lapsus carnis voluntarius opere*

consu-

consumatus, oscula, amplexus, tactus, visus graviter libidinosi, etiam in ordine ad copulam, dum non sit subsecuta, reservata non sunt; secus si reservatur, *Quidquid est contra votum Castitatis, quod in actum externum prodeat.*

2 V. Mortuo, vel amoto Superiore casus sibi reservãte, illorum reservatio cessat, nisi facta sit per modum statuti, vel constitutionis vel consuetudinis vim legis habentis ab eo, qui statutum, legem ve condere potest; vel nisi aliter sit stabilitum in aliqua Religione. Sic in Societate Iesu, præcepta Generalium, saltém in scriptis promulgata, reservationes etiam, aut Ordinationes, sicut & privilegiorum communicationes non expirant morte Generalis, sed perseverant donec à successore revocentur; ut statuitur in V Congregatione *decre.* 1. *can.* 23. & in VIII. *decre.* 67. *can.* 10. notatq; Palao *t.* 3 *tr.* 16, *d.* 5. *p.* 9. *num,* 1. Vbi explicat præcepta, quæ in Societate sunt. Addunt Fagundez *l.* 2. *in* 2. *Eccl. prac. cap.* 51. & Pasqualigi⁹ *decis.* 496. *num.* 6. Quod reservatio in visitatione Regularium à Provinciali, vel Visitatore facta cessat cessante officio mandantium. Idem de præceptis, & censuris tenent.

3 VI. Si idem peccatũ reservatũ sit Generali, & Provinciali, vel Capitulo Provinciali, qui potest absolvere à casibus Generali reservatis, potest ab illo. Sic quoad casum Pontifici, & Episcopo reservatũ docent Suarius *d.* 31. *sec.* 4. *num.* 5. & Ludovicus de Torres *d.* 31. *dub.* 9. VII. Si ab eodem Superiore v. g. Provinciali Capitulo (sive sit idem propter identitatem personæ, vel dignitatis, seu prælationis) idem casus pluries reservetur, etiã per statutũ, ablata una reservatione, aufferũtur reliquæ: Secus si á pluribus cum excommunicatione: ita ut dicantur plures esse propter plures excommunicationes reservatas, Sic Suarius, & Torrès. *sup.*

4 His prælibatis, sit prima observatio, Si Cõfessario pro Regularium confessionibus deputato Prælatus neget facultatem ad absoluendum sibi subditum â reseruatis, non est dubium, quin hic possit pro illa vice illum absolvere; nã expressè decernitur a SS. D. N Vrbano VIII. qui postquam retulit decretũ de casuum reservatione á SS. D. N. Clemẽte VIII. editum anno 1593. Maij 26. in quo statuitur: *Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori: iique sint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui á non reservatis eos absolvãt, & quibus etiam reservatorum absolutio committatur quando casus occurrerit: in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicaverit* &c. hoc concessit, ut patet in quarto tomo Bullarij *fol.* 273. nã ex ipsius mandato hęc addũtur: *Sãctitas sua deinceps declaravit, ut si huiusmodi Regularium Confessarijs casus alicuius reservati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarij illa vice pænitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate absolvere.*

5 Sed animadvertendum, quod si Confessarius pro una domo assignatus petat facultatem à Superiore alterius domus eiusdem Religionis ad absolvẽdum sibi subditum; si hic eam deneget, non potest ille eum absolvere; hęc enim concessio solùm locum habet respectu Confessoris illius domus, in qua ille cõmoratur, pro quo facultas exposcitur: secus si esset Cõfessarius pro universa Provincia, vel pro omnibus domibus alicuius civitatis v. g. Hispalis assignatus; tũc à quocunq; ex illarum Superiore negetur, ad prædictum Confessarium iurisdictio devolvitur.

6 Secunda observatio: Idem probabiliter dicendum, si viro prudenti, Religioso, & docto, ei videlicet, qui meritò in Regularium Confessorem eligi valeat, licet non sit ex designatis de facto, hæc facultas a Prælato denegetur: nam probabile videtur id, tunç maximè, si ex præcepto, regula, vel consuetudine instat necessitas communicandi, vel celebrandi, vel infamiæ periculum, nisi celebretur, aut communicetur, absolvi potest ille, qui per huiusmodi virum facultatem petijt. Ita Enriquez *l.* 3. *de pæn. cap.* 13. *num.* 6. Rodriguez *tom.* 1. *sum. cap.* 55. *num.* 10. Fagundez *in.* 3. *prac. Eccl. cap.* 9. *dub.* 17. *num.* 17. Trulench *l.* 1. *cruc.* §. 7. *cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 5. Naldus *ver.* *Religios. num.* 44. Diana 3. *p trat.* 2. *res.* 126. Tamburinus *de iure. Abbat. tom.* 8, *d.* 13. *q.* 8. *num.* 3. & alij: quia tunc pręsumitur licentia de præsenti, non ex ratihabitione de futuro, alterius Prælati, qui sit immediato Superior, v. g. Provincialis, Generalis, aut Papæ propter vitandum scandalũ, & ne oves suę pereant.

7 Idem dicendum cum Superior licentiam committit eam petenti, sed cum obligatione se ipsum manifestandi iuxta doctrinam Soti, Enriquez, Ledesmæ, Navarri, & Victoriæ apud Fagundez *num.* 23. asserentium, tunc posse communicare præmissa confessione omnium aliorum peccatorum præter reservatum, cum proposito confitendi illud, cum potuerit. Sed illud etiã tunc Confessori illi iudico confitendum, & ab eo absolvendum esse pænitentem ob licentiam tacitam, aut præsumptam aliorum

I 2 Supe-

Superiorum: quia ut ex Enriquez ait Trulench ſup. *ſi iniuſte negetur, habetur pro conceſſa;* & ut talem habendam fore docent plures DD. apud Leand. à Sacr. *t.1. tr.5. d.13. q.66.*

7 Tertia, Idem dicendum, ſi Superior licẽtiam conceſſurus commodè adiri nequit, & tempus urget communionis, vel celebrationis, quia omnes communicãt, vel celebrant, notamque incurriſſet non ſacrificãs vel communicans: tunc abſolvi poteſt à reſervatis quilibet Regularis à Confeſſore monaſterij, vel á quocumque approbato, ſine recurſu ad Superiorem: huius enim facultas tunc præſumitur. Ita probabiliter Enriquez *l.3. cap.15. num.6. & 7.* Trulench *ſup. num.5.* Suarius *d.13. ſect.3.* citans Canum, Sotum, & Ledeſmam: & addunt, hoc etiam licere etiam ſi pœnitens occulté ſit excommunicatus. Adrianus, Paludanus, Sotus, & Victoria apud Fagundez *num.* 22. docent poſſe quemlibet contritum in prædictis eventibus communicare abſque confeſſione, ſi habeat reſervata oblita, & non adſit Confeſſarius pro illis. Trulench *n.5.* ait tũc etiam poſſe abſolvi quãdo adeſt *utilitas magna communicandi, vel celebrandi in feſtis, in quibus ſolet ex ſpeciali devotione.* Tu veró prædictis *ſup.* ſtabis.

8 Quartã proponere libuit ipſis met verbis Cardinalis de Lugo, qui *diſ.20. de pæn. ſect.8. num.* 122. ait; *Quando facultas conceditur, ut pænitens eligat Confeſſarium, qui pro hac vicè eum poſſit à reſervatis abſolvere, vel Confeſſario datur licentia audiendi illum, & abſolvendi hac vicè à reſervatis; tunc ſive facultas concedatur Confeſſario, ſive pænitenti, admitterem poſſe abſolvi á commiſſis ſimilibus poſt licentiam conceſſam; atque etiam à commiſſis poſt habitam notitiam facultatis conceſſæ, quia conceſſionis verba non ſignificant limitationem: & licet inde per accidens ſequi poſſit occaſio peccandi, id non facit illicitam talem conceſſionem.* Idem ſentiunt Ioannes Præpoſitus *in 3. p. q. 9. dub. 3. num. 22.* Vgolinus *de Epiſ. cap.36. §.5.* & Barboſa *allegat.52. num.9.* ac alij: Congruum enim eſt, ut Confeſſor tunc poſſit ſine nova licentia conſtituere pænitẽtem in ſtatu gratiç. Secus iudicandũ, ſi ſolùm ea concederetur pro tali, vel talibꝰ peccatis, pro quibus petitur nominatim: nõ ita verò communiter cõtingit; ſed petitur â Superiore: *Que le de ſus vezes para abſolver a un ſubdito ſuyo*; tunc enim, ut verbis Præpoſiti utar; *Petitio, & conceſſio tacitè intelliguntur de ſimilibus caſibus, qui poſt illam conceſſionem clavibus bona fide ſubijciuntur.*

9 Quinta eſt; Si poſt licentiã habitam, & â pænitente admiſſam, vel non admiſſam nova peccata commiſſa non fuiſſent: etiam ſi tres, aut quatuor, aut plures anni elapſi fuiſſent: adhuc poſſet pænitens illo privilegio uti, ratione enim materiæ tunc verificarentur illa verba; *Hac vice.* Sic Chiapiavilla *de caſ. cap.8. fol. 66.* Ioannes Sanchez *ſelect. d. 12. num. 9.* & Lugo *num.* 127. Quod intelligendum, etiam ſi Superior, qui licentiam cõceſſit, mortuus, vel ab officio amotus ſit: quia gratia facta non expirat morte concedentis.

Singvlare XII.

Selectæ aliæ obſervationes quoad caſus reſervatos proponuntur?

1 Exta; Religioſi iter agentes ſi ſecum defferant ſociũ eiuſdem Religionis ſufficientem ad confeſſiones audiendas, cũ illo confiteri debent, & non cum alio: ſi verò eſt hoſpes, vel peregrinus in aliquo conventu ſui Ordinis, cum Prælato, vel Confeſſoribus deputatis illius; nõ veró cum alijs ſine licentia: & ſi tunc ſimul adeſt Socius itineris cum eo, ſi maluerit, etiam poterit. Si verò divertat ad loca, ubi nec monaſterium ſui Ordinis, nec Socius relatus adeſt, poteſt confiteri cuilibet, etiam ſæculari approbato ab Ordinario, ſi non adſit approbatus â ſuo Regulari Prælato. Hæc probat Suarius *to.4. de Relig. cap.17. à n.10.* rectéque ait: ſtandum eſſe regulæ; conſuetudini vé Religionis, aut Prælatorum Ordinationi; & addit, in aliquibus Religionibus, ut in Carthuſia, S. Hyeronimo, & Societate noſtra facultatẽ concedi peregrinantibus, ut abſolvãtur á reſervatis cum onere comparẽdi. Quomodo autem hoc onus intelligatur, & an, & quomodo ignorantes, vel iam ritè confeſſos obliget conſule Turrianum *d.11.* Lugum *d.13. ſect. 16. à num.* 100, Vazquez *q. 93. art. 1. dub. à num.11.* & Ioanem Sanctium *c.12. á num.3.*

2 Societatis autem ius hac in re proponitur in inſtructione facta á V, Congregatione *n.6.* in hũc modum, *Iter agentes quando ad aliquem Societatis locum divertunt poteſt eos à reſervatis Ordinarius loci illius Confeſſor abſolvere, aut ſi is haberi non poſſit, quilibet alius Societatis Sacerdos approbatus, aut ſi is quoque deſit, etiam externus; in omnibus tamen his caſibus cum onere, & obligatione, ut ſe ſiſtãt poſtmodùm Superiori ſuo, ad quem ituri, vel reddituri ſunt, eique, aut alteri de eius licentia confiteantur. Si verò accidat, ut aliquis tanquam hoſpes ſit in aliquo collegio, diu tamen moraturus, puta ſpacium unius, aut alterius circiter menſis, ſi is eo tempore in caſum aliquem reſervatum incideret, poterit, ac debebit abſolvi à Superiore*

re illius loci, in quo est, vel de eius licentia sine obligatione sistendi se superiori eius loci, ad quem pertinet.

3 Septima observatio: Probabile aliquibus videtur, quod si Confessarius petat à Superiore facultatem absolvẽdi à reservatis unã personam, vel subditum ipsius, possit pro se ea uti. Ita Leon *de pot.conf.to.2.recolec.6.n.* 131. Floronus *de rese.cap.3.§.1.num.1.* Diana *3.p.tr.3.res.126.* & Villalobos *tr.9.dif.64.n.* 4. Sed hoc mihi omnino displicet, nec ita in praxi tutum existimo, cum ex communi usu petendi, & concedendi has facultates, semper illi, qui petit iurisdictionem, seu vices committit Superior, ut alium â se absolvat, non ut absolvatur; & *verba intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem, & intentionem proferentis* ut ex *l. non omnis ff. si cert. pet. l. 3. ff. si quis hoc interdicto ff. de itin. cap. propterea. de verb.* ac alijs probant Navarrus, Tiraquellus, Surdus, Gonzalez, & Francis. Molina apud Barbos. *de princ.l.V.n.5.* Deinde, quia hic posset eligere virum non ita pium, & doctum, approbatum pro sua Religione, cui iustè denegari posset hæc facultas: cũ ex mente Clementis VIII. & DD. in hac cõmissione pro reservatis attendi, & eligi debeãt á Superioribus sciẽtia, & pietas personæ, cui eam tradunt Prælati.

4 Vltima sapienter præscribitur â nostra Congregatione V. *sup. num. 3. Caveat*, inquit, *Confessarius, ne quid elabatur, ex quo pænitens cognosci possit, quis ille sit, pro quo petitur, qui si timet ne ex notitia alicuius rei possit superior probabiliter suspicari, quis ille sit, sciat omnino eam retinere debere, & omnem cautelam adhibere in casu proponendo, ne ulla ratione superior possit probabiliter cognoscere Auctorẽ. In quo si viderit proponendo casum in specie, occasionẽ suspicionis dari, satis erit si in genere dicat, aliquem in casum reservatum incidisse, qui nec damnum Societati, nec alteri, nec ipsi pænitenti afferre possit. Vterque denique tam superior, quam Confessarius memores sint obligationis sigilli, vt eius puritati, & integritati per omnia consulant.*

5 Ad hanc cautelam servandam, cum quis petit solùm vices suas à Superiore, petat illi dicens: *Que le de sus vezes para un subdito suyo*, Quod si ille imprudenter, ne dicam crudeliter, interrogationibus personam, aut peccatum conijcere studeat, calidè æquiuocationibus illum Confessarius â nõtitia quam longissimé avocet, maximèque advertat, ne vel minimũ quidem vestigium Complicis detegat: immo nec ei dicat, an sit Complex; nec ex modo, aut tempore facultatem petedi indicet, an sit pro sacerdote, vel pro non sacerdote. Vnde minime petat tẽpore, quo non Sacerdotes pro communione regulæ aut devotionis faciendæ solẽt confiteri, v.g. Sabato pro nocturno tempore, nec pro matutino dominicis, sed alijs diebus non festivis: nec item petat in matutinis horis, in quibus solent sacerdotes ad celebrandum confiteri. Nec etiam ansam vel levissimam præbẽat, unde coniectet Superior an domi vel extra; an recenter vel iam diu; an semel vel pluries, an contra hoc, vel illud votum, sive præceptum, alijsve circunstantijs peccatum patratum sit. Memor tandem sit se violationis sacramentalis sigilli reum constitui si cum licentiam petit, personam, aut casum proponit, ita se gerit, ut Superior vel minimũ conijcere valeat. Sic docẽt Coninch *d.8.dub.14.num.111.* & Layman *tr. 6.cap.12. num.7.* Quod intelligendum si per confessionem peccatum reservatum Cõfessor novit: si verò extra illam, secretum sigilli naturalis violabitur, ut notat Hurtado *d.11.dif.16*,

SINGVLARE XIII.

Practicæ, & selectæ observationes pro Regularium (nec non sæcularium) Prælatis quoad casus reservatos?

1 RIMA sit, quod nullus Prælatus Regularis, etiam Provincialis, nec Generalis potest sibi ullos casus ad libitum reservare sine Capituli consensu. Constat ex decreto SS. D. N. Clementis VIII. anno 1597. 26. Maij edito, ac etiam postea â SS.D.N. Vrbano VIII. confirmato, & promulgato; in quo postquam hi Pontifices casus, qui reservari poterant a Règularium Superioribus ennumerarunt, addunt: *Si quod aliud peccatũ grave pro Religionis conservatione, aut pro conscientiæ puritate reservandum videbitur; id non aliter fiat, quam Generalis Capituli in toto Ordine: aut Provincialis in Provincia matura discussione & consensu.* Quare decretum illud, quod in Prædicatorum cõstitutionibus *c.67.* habetur: *Priores possunt aliquos casus peccati mortalis sibi reservare, ut viderint expedire*; iam abrrogatũ videtur. Immo nec facultatem generalem posse concedere alicui Prælato Capitulum vel Generale, vel Provinciale, ut sibi reservet casus meritò sentit Lugo *de pæn. d. 20. sect. 4. n.46.* ac docet cũ Molfesio, Megala, Peirino, Diana, & alijs ex declaratione Cardinalium nõ posse Prælatos Regulares sibi reservare censuras. Sed animadvertas, quod in nostra Societate nõ potest Cõgregatio Provincialis casum ullũ reser-

reservare, Sic Suarius *tom.4. de Relig.l 2.cap. 18.num.* 15. Et sic in quadam epistola, quam vidi, R.P.N. Mutius Vitelleschi respondit cuidam ex nostris.

2 Secunda: si supremus monasterij, seu collegij Prælatus à conventu, seu domo absit per unum diem naturalem: illius Vicarius, seu qui illius vices gerit concedere potest facultatē ad absolutionem à reservatis. Sic Peirinus *privil. Minor.to.* 1.*const.*4.*Sixti IV.* §.6.*num.*16. Homobonus *exam.p.*1.*tr.*5, *cap.* 4.*q.*21. Beja *p.*4. *cap.* 37. Naldus *ver. Abesse num.* 11.*& Absol.num.*25. quia tunc est absolutus Superior domus: nec par est, ut in eo statu detineatur subdit⁹. Sed hoc limitat Diana *3.p.tr.2. res.26.* nisi eodē die Superior sit reversurus, vel subditus in illum diem malitiosè confessionē distulit; vel in Religione statuatur oppositū: sicut de more aliā lōgè praxim esse in Societate nostra arbitror

3 His itaque addo, quod si Vicarius, Sub Prior, Vice Rector, Minister, Pręses, aut quocumque nòmine nuncupetur secundarius Superior, seu qui loco supremi adest, cum ille abest, habeat totum muneris pondus: si supremus ex civitate unius diei itinere profectus est, potest dare hanc facultatem, non verò si in prædio vicino recreationis, aut visitationis causa per unum, aut duos dies ille adest: & ad Vicarium tota cōventus gubernatio non spectat. Tūc autem si communicādi, aut celebrandi urgeat tempus, poterit eam concedere cum onere comparendi. Sic observandum ín nostra Societate decrevit R.P.N. Claudi⁹ Aquaviva. In alijs Religionibus consuetudo à Superioribus cognita observetur. Nec obstabit, quod subdit⁹ in eos dies malitiosè absolutionem distulerit, cum utatur iure suo. Consule Fagundez *in 2.prac. decal.cap.*35. *num.* 4. ubi circa votorū irritationem, cōfessionesque audiendas, & similia hanc doctrinam tuetur.

4 Tertia observatio sit, quam sapientissim⁹ Suarius *to.d.* 47.*sect.num.*5. ita proponit. *Crudele*, inquit: *Tyrannicum & plane periculosum est velle, & ordinare superiores antecedenter, ut subditi sibi confiteantur, ut per eam confessionem accipiant notitiam eorum, quos emmendare volunt* &c. & addit: *Id velle, & ordinare, quando moraliter cognitè subditos, ut sibi præsententur, vel confiteantur, vel illis præceptum imponendo hac de re, vel totam iurisdictionē ad se reservādo; quia non potest nō hoc reddere confessionē odiosam subditis: & quia exponit superior moraliter subditos periculo committendi sacrilegia, tacendique peccata in confessione.* Hæc ille. Cui consonat Clementis VIII. decretum de casuum reservatione, ubi ait: *Nisi Superiores admodùm prudenter, ac moderatè utantur, nōnullos infirmiores qui interdum Superiori suo conscientiæ maculas detegere formidant, adducere possint in æternę damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem.*

5 Quarta, Peccāt mortaliter Superiores, nisi faciles se prębeant ad concedendas licentias pro absolutione reservatorū, ac ad eas concedendas graviter tenentur, cum maior pænitentis utilitas speratur, & grave damnum non timetur. Sic Enriquez, Sylvester, Panormitanus. Rodriguez, & alij, quos citat & sequitur Fagundez *in 3.p.prac. Eccl. l.3.cap.9.num.*17. Coninch, Corolianus, & Megala apud Molfesium *tra.* 7. *cap.* 21. *num.* 31. Sotus, Angelus, Armilla apud Turrianū *d.*31.*de pæn.dub.*8. qui cum Navarro *c.placuit. num.*149. addit solam verecundiam pænitentis esse causam sufficientem, ut concedatur facultas per alium petita. Legant Pręlati Doctorem Angelicum *in* 4, *d.* 17.*q.* 3. *ar.* 3. *quæstiu.*4. *ad* 6. ubi inter alia ait: *Peccaret Sacerdos, si non esset facilis ad prabēdam licentiam alteri confitendi, quia multi sunt adeo infirmi, quod potius sine confessione morerentur, quam tali Sacerdoti confiterentur. Vnde illi, qui sunt nimis solliciti, ut conscientiā subditorū per confessiones sciant, multis laqueum damnationis iniciunt, & per consequens sibi ipsis*

6 Hinc admonetur Superior Societatis *in instruct. pro cas.reser.num.*1. quod *quando Confessarius petit facultatem absolvendi a casu reservato, nullo modo difficilis esse debet: sed facilis semper, & promptus in ea concedenda.* Vtinam sic fiat in omnibus, Religionibus, pluribus forsan sacrilegijs ianua occludetur; quæ Superioribus hanc difficultatem ostendentibus, curiositate aliquando, vel malitia, aut ignorantia nō vero disciplinę zelo ductis, fortè tribuētur.

7 Quinta: Non licet Superiori, cum ab eo facultas hęc petitur, interrogationes facere ex quibus pænitentem conijcere valeat. Sic docent Reginaldus *l.8.num.*51. ac Molfesius *tra.* 7.*cap.*21. *num.* 42. Hoc rectè in nostra V. Congregationē *instruct. pro cas. num.* 3. ita in dicitur; *Caveat Superior, ne cum ab eo petitur facultas, curiosè inquirat, aut aliud quid faciat, unde conijcere possit, quis ille sit pro quo petitur, & ne circumstantias alias exquirat, quam quæ ad rem pertinent.* Idem observandum quoad notitiam vel leviter investigādam Cōplicis, aut peccati, vel circustantiarū, quę aliquo modo ad cōfessiones factas, vel faciendas detegendum vel longissimè conducant.

8 Vltima observatio: Non licet Prælatis sententiam exequi Doctorum, quos afferunt, & impugnant Thomas Sanchez *l.* 3. *de mat. d.* 12. Suarius *de pæn. d.* 33. *sect.* 7. *num.* 4. Delrius *lib.* 6. *disq.sect.* 2. Valentia *d.* 7.*q.* 13.*p.* 3 &

3. & Fagundez *l.6.in 2.prac. Eccl,cap.2,& 3.* asserentiũ,licere illis uti notitia confessionis ad externam gubernationem,ut faciãt, vel omittant aliqui, quę aliàs non essent facturi, vel omissuri, etiam si id effici posset absq; periculo detectionis confessionis; hoc enim iam interdictũ est à Clemẽte,& Vrbano VIII. decreto releto in hunc modũ: *Tã Superiores pro tẽpore existentes, quam Confessarij, qui postea ad superioritatus gradum fuerint promoti, caveant diligentissimè, ne ea notitia, quã de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.*

9 Hinc rectè R. P. N. Generalis Claudius Aquauiva in ea instructione, quam anno 1590. eddidit de notitia habita per cõfessionem, sic pro Societatis Superioribus statuit; *Visum nobis est in Domino statuere, sicut & severè statuimus pro reverentia, qua semper Societas nostra coluit huius sacramenti inviolabile sigillũ, & libertatem, ut omnes Superiores diligenter caveant ne vel ipsi, vel nostrorum aliquis supra dictã doctrinam unquam introducant: nec ea vtantur ullo modo: sed ita prorsus in omnibus casib⁹ nostris se gerãt Confessarij, ac si in Confessione nihil penitus audivissent; sibique persuadeant, ut humanarum rerũ regimen ab hoc sacramento longissimè distat, ita debere ab eo nullatenus pendere*. Hæc ille *doctissimè & religiosissimè*, ut Victorelus *not. ad l. 3. cap. 7. sum, Tolet.* eum in hoc laudans, loquitur. Quàm egregiè hæc Augustini dicto consonant: *Illud, quod per confessionem scio, minus scio, quàm illud, quod nescio.*

10 Idem observare debet Superior quoad ea, quæ ex notitia ad confessionem conducente, spectant. Vnde sub sacramentalis sigilli obligatione tenetur nec à longé significare quis ab eo petierit facultatem, ut absolvatur: quia hæc petitio initium confessionis est: nec nõ celare tenetur quaslibet circunstantias, ex quibus directè, vel indirectè conijci valeat, pro quo ab ipso petita facultas. Hæc apud prudentes Superiores magni momenti sunt. In conventu, vel domo parva, ubi pauci, v.g. quatuor, quinque, aut sex Religiosi commorantur; si forsan horum aliquis, (quod Deus avertat) in reservatum incidat, cum maius sit periculum ut Superior cognoscat eum, pro quo licentia petitur, expediet, ut iam dixi, ut facultatem generalem concedat Confessario ordinario domus ad absolvendum à reservatis. In omni tandem eventu, paterno segerat affectu, ne sacramentum hoc odiosum reddat, reservationemque potiùs in destructionem, quam in ædificationem convertat.

SINGVLARE XIV.

V. Ex Tridentino, alio vè decreto ante SS. D. N. Vrbanũ VIII edito ablata sit Regularibus potestas absolvendi sæculares à casibus Episcopo reservatis?

1 AD Singularis subsequẽtis decisionem huius præsupponitur decisio, in qua tenendũ omnino est, hanc potestatem ex Tridentino minimè Regularibus ablatam, posseque absolvere ab omnibus reservatis per constitutionem Synodalem, vel per consuetudinem specialẽ vel per beneplacitum Episcopi, aut Vicarij Sic Enriquez *l.6. cap.6. §.4. lit. Q.* Emmanuel *to.1.q. 61.ar. 1.& 3.* Martinus Delrius *disquis. mag. l. 6.cap.6. sect. 3.* Suarius *tom. 4. 3.p. d. 30. sect.2.num. 16.* Ludovicus à Cruce *d.1. in Cruc.cap.3. dub.5.* Vivaldus *candel. 26. de abs.* ac plures alij. Oppositum immeritò docuerũt Miranda manuali *to.2.q.46.art.9.* & Sorbus verb. *casus reser. fol.106.*

2 Enim verò si in aliquo Tridentini testimonio hæc revocatio inveniretur, in illo esset *sess. 14. cap. 6.* ubi statuitur quod *Extra mortis articulum Sacerdotes cum nihil possint in casibus reservatis, id unum penitentes persuadere nitantur, ut ad Superiores, & legitimos iudices pro beneficio absolutionis accedant:* sed in hoc non invenitur; ergo. Maior supponitur à Doctoribus: Minor est certa, cum solúm statuat Concilium á non habente iurisdictionem ordinariam vel delegatam in reservata, nõ posse hæc absolvi: sic antea decreuerat: *Verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habeat iurisdictionem*; Cum ergò Regulares haberẽt delegatam in reservata Episcopis, ut nemini dubium est, ac cõstat ex eorum privilegijs *verb. absol. quoad sæcul.* ex hoc testimonio illis non aufertur.

3 Hinc rectè Ludovicus de Beja *p.2. cas.21. §. Tandem*, ait: *Concilium cum dicit; quod nihil possint Sacerdotes in casibus reservatis, prohibet iurisdictionem activam respectu casuum reservatorũ, ita ut nullus authoritate propria ab illis valeat absolvere, sed non prohibet eam, quam per privilegia specialia concedit Papa Religiosis, vel alijs personis. Tandem quia intentio Concilij ibi non est limitare authoritatem summi Pontificis, nec de ijs loqui qui ex commissione Papæ absolvunt, ut aperte constat. Tum quia privilegia Religiosis in communi, & non in particulari concessa, non videntur revocata, nisi fiat de eis specialis mentio, ut late probat Henriquez*

reservare, Sic Suarius *tom.4. de Relig.l 2.cap. 18.num.* 15. Et sic in quadam epistola, quam vidi, R.P. N. Mutius Vitelleschi respondit cuidam ex nostris.

2 Secunda: si supremus monasterij, seu collegij Prælatus à conventu, seu domo absit per unum diem naturalem: illius Vicarius, seu qui illius vices gerit concedere potest facultatē ad absolutionem à reservatis. Sic Peirinus *privil. Minor.to.* 1.*const.*4.*Sixti IV.* §.6.*num.*16. Homobonus *exam.p.*1.*tr.*5.*cap.* 4.*q.*21. Beja *p.*4. *cap.* 37. Naldus *ver. Abesse num.* 11.*& Absol.num.*25. quia tunc est absolutus Superior domus: nec par est, ut in eo statu detineatur subdit⁹. Sed hoc limitat Diana *3.p.tr.*2. *res.*26. nisi eodē die Superior sit reversurus, vel subditus in illum diem malitiosè confessionē distulit; vel in Religione statuatur oppositū: sicut de more aliā lōgè praxim esse in Societate nostra arbitror

3 His itaque addo, quod si Vicarius, Sub Prior, Vice Rector, Minister, Pręses, aut quocumque nòmine nuncupetur secundarius Superior, seu qui loco supremi adest, cum ille abest, habeat totum muneris pondus: si supremus ex civitate unius diei itinere profectus est, potest dare hanc facultatem, non verò si in prædio vicino recreationis, aut visitationis causa per unum, aut duos dies ille adest: & ad Vicarium tota cōventus gubernatio non spectat. Tūc autem si communicādi, aut celebrandi urgeat tempus, poterit eam concedere cum onere comparendi. Sic observandum in nostra Societate decrevit R.P. N. Claudi⁹ Aquaviva. In alijs Religionibus consuetudo à Superioribus cognita observetur. Nec obstabit, quod subdit⁹ in eos dies malitiosè absolutionem distulerit, cum utatur iure suo. Consule Fagundez *in 2.prac. decal.cap.*35. *num.* 4. ubi circa votorū irritationem, cōfessionesque audiendas, & similia hanc doctrinam tuetur.

4 Tertia observatio sit, quam sapientissim⁹ Suarius *to.d.* 47.*sect.num.*5. ita proponit. *Crudele*, inquit: *Tyrannicum & plane periculosum est velle, & ordinare superiores antecedenter, ut subditi sibi confiteantur, ut per eam confessionem accipiant notitiam eorum, quos emmendare volunt* &c. & addit: *Id velle, & ordinare, quando moraliter cognitū subditos, ut sibi præsententur, vel confiteantur, vel illis præceptum imponendo hac de re, vel totam iurisdictionē ad se reservādo: quia non potest nō hoc reddere confessionē odiosam subditis: & quia exponit superior moraliter subditos periculo committendi sacrilegia, tacendique peccata in confessione.* Hæc ille. Cui consonat Clementis VIII. decretum de casuum reservatione, ubi ait: *Nisi Superiores admodùm prudenter, ac moderatè utantur, nōnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientiæ maculas detegere formidant, adducere possint in æternę damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem.*

5 Quarta, Peccāt mortaliter Superiores, nisi faciles se prębeant ad concedendas licentias pro absolutione reservatorū, ac ad eas concedendas graviter tenentur, cum maior pænitentis utilitas speratur, & grave damnum non timetur. Sic Enriquez, Sylvester, Panormitanus. Rodriguez, & alij, quos citat & sequitur Fagundez *in 3.p.prac. Eccl. l.*3.*cap.*9.*num.*17. Coninch. Corolianus, & Megala apud Molfesium *tra.* 7. *cap.* 21. *num.* 31. Sotus, Angelus, Armilla apud Turrianū *d.*31.*de pæn.dub.*8. qui cum Navarro *c.placuit. num.*149. addit solam verecundiam pænitentis esse causam sufficientem, ut concedatur facultas per alium petita. Legant Pręlati Doctorem Angelicum *in* 4, *d.* 17.*q.* 3. *ar.* 3. *quæstiu.*4. *ad* 6. ubi inter alia ait: *Peccaret Sacerdos, si non esset facilis ad præbēdam licentiam alteri confitendi, quia multi sunt adeo infirmi, quod potius sine confessione morerentur, quam tali Sacerdoti confiterentur. Vnde illi, qui sunt nimis solliciti, ut conscientiā subditorū per confessiones sciant, multis laqueum damnationis iniciunt, & per consequens sibi ipsis*

6 Hinc admonetur Superior Societatis *in instruct. pro cas.reser.num.*1. quod *quando Confessarius petit facultatem absolvendi a casu reservato, nullo modo difficilis esse debet: sed facilis semper, & promptus in ea concedenda.* Vtinam sic fiat in omnibus, Religionibus, pluribus forsan sacrilegijs ianua occludetur; quæ Superioribus hanc difficultatem ostendentibus, curiositate aliquando, vel malitia, aut ignorantia nō vero disciplinę zelo ductis, fortè tribuētur.

7 Quinta: Non licet Superiori, cum ab eo facultas hęc petitur, interrogationes facere ex quibus pænitentem conijcere valeat. Sic docent Reginaldus *l.*8.*num.*51. ac Molfesius *tra.* 7.*cap.*21. *num.* 42. Hoc rectè in nostra V. Congregationē *instruct. pro cas. num.* 3. ita indicitur; *Caveat Superior, ne cum ab eo petitur facultas, curiosè inquirat, aut aliud quid faciat, unde conijcere possit, quis ille sit pro quo petitur, & ne circunstantias alias exquirat, quam quæ ad rem pertinent.* Idem observandum quoad notitiam vel leviter investigādam Cōplicis, aut peccati, vel circustantiarū, quę aliquo modo ad cōfessiones factas, vel faciendas detegendum vel longissimè conducant.

8 Vltima observatio: Non licet Prælatis sententiam exequi Doctorum, quos afferunt, & impugnat Thomas Sanchez *l.* 3. *de mat. d.* 12. Suarius *de pæn. d.* 33. *sect.* 7. *num.* 4. Delrius *lib.* 6. *disq. sect.* 2. Valentia *d.* 7.*q.* 13.*p.*

3 &

3. & Fagundez *l.6.in 2.præc. Eccl, cap.2, & 3.* asserentiū, licere illis uti notitia confessionis ad externam gubernationem, ut faciāt, vel omittant aliqui, quę aliàs non essent facturi, vel omissuri, etiam si id effici posset absq; periculo detectionis confessionis; hoc enim iam interdictū est à Clemēte, & Vrbano VIII. decreto relato in hunc modū: *Tā Superiores pro tēpore existentes, quam Confessarij, qui postea ad superioritatus gradum fuerint promoti, caveant diligentissimè, ne ea notitia, quā de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.*

9 Hinc rectè R. P. N. Generalis Claudius Aquauiva in ea instructione, quam anno 1590. eddidit de notitia habita per cōfessionem, sic pro Societatis Superioribus statuit; *Visum nobis est in Domino statuere, sicut & severè statuimus pro reverentia, qua semper Societas nostra coluit huius sacramenti inviolabile sigillū, & libertatem, ut omnes Superiores diligenter caueant ne vel ipsi, vel nostrorum aliquis supra dictā doctrinam unquam introducant: nec ea vtantur ullo modo: sed ita prorsus in omnibus casib⁹ nostri se gerāt Confessarij, ac si in Confessione nihil penitus audivissent; sibique persuadeant, ut humanarum rerū regimen ab hoc sacramento longissimè distat, ita debere ab eo nullatenus pendere.* Hæc ille *doctissimè & religiosissimè*, ut Victorelus *not. ad l. 3. cap. 7. sum, Tolet.* eum in hoc laudans, loquitur. Quàm egregiè hæc Augustini dicto consonant: *Illud, quod per confessionem scio, minus scio, quàm illud, quod nescio.*

10 Idèm observare debet Superior quoad ea, quæ ex notitia ad confessionem conducente, spectant. Vnde sub sacramentalis sigilli obligatione tenetur nec à longé significare quis ab eo petierit facultatem, ut absolvatur: quia hæc petitio initium confessionis est: nec nō celare tenetur quaslibet circunstantias, ex quibus directè, vel indirectè conijci valeat, pro quo ab ipso petita facultas. Hæc apud prudentes Superiores magni momenti sunt. In conventu, vel domo parva, ubi pauci, v.g. quatuor, quinque, aut sex Religiosi commorantur; si, forsan horum aliquis, (quod Deus avertat) in reservatum incidat, cum maius sit periculum ut Superior cognoscat eum, pro quo licentia petitur, expediet, ut iam dixi, ut facultatem generalem concedat Confessario ordinario domus ad absolvendum à reservatis. In omni tandem eventu, paterno segerat affectu, ne sacramentum hoc odiosum reddat, reservationemque potiùs in destructionem, quam in ædificationem convertat.

[?]

SINGVLARE XIV.

V. Ex Tridentino, alio vè decreto ante SS. D. N. Vrbanū VIII edito ablata sit Regularibus potestas absolvendi sæculares à casibus Episcopo reservatis?

1 D Singularis subsequētis decisionem huius præsupponitur decisio, in qua tenendū omnino est, hanc potestatem ex Tridentino minimè Regularibus ablatam, posseque absolvere ab omnibus reservatis per constitutionem Synodalem, vel per consuetudinem specialē vel per beneplacitum Episcopi, aut Vicarij Sic Enriquez *l.6. cap.6. §.4. lit. Q.* Emmanuel *to.1.q. 61.ar. 1. & 3.* Martinus Delrius *disquis. mag. l. 6. cap.6. sect. 3.* Suarius *tom. 4. 3.p. d. 30. sect. 2. num. 16.* Ludovicus à Cruce *d.1. in Cruc. cap.3. dub.5.* Vivaldus *candel, 26. de abs,* ac plures alij. Oppositum immeritò docuerūt Miranda manuali *to. 2. q. 46. art. 9.* & Sorbus verb. *casus reser. fol. 106.*

2 Enim verò si in aliquo Tridentini testimonio hæc revocatio inveniretur, in illo esset *ses. 14. cap. 6.* ubi statuitur quod *Extra mortis articulm. Sacerdotes cum nihil possint in casibus reservatis, id unum penitentes persuadere nitantur, ut ad Superiores, & legitimos iudices pro beneficio absolutionis accedant:* sed in hoc non invenitur; ergo. Maior supponitur à Doctoribus: Minor est certa, cum solúm statuat Concilium á non habente iurisdictionem ordinariam vel delegatam in reservatā, nō posse hæc absolvi: sic antea decreuerat: *Verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habeat iurisdictionem.* Cum ergo Regulares haberēt delegatam in reservata Episcopis, ut nemini dubium est, ac cōstat ex eorum privilegijs *verb. absol, quoad sæcul.* ex hoc testimonio illis non aufertur.

3 Hinc rectè Ludovicus de Beja *p. 2. cas. 21. §. Tandem,* ait: *Concilium cum dicit; quod nihil possint Sacerdotes in casibus reservatis, prohibet iurisdictionem activam respectu casuum reservatorū, ita ut nullus authoritate propria ab illis valeat absolvere, sed non prohibet eam, quam per privilegia specialia concedit Papa Religiosis, vel alijs personis. Tandem quia intentio Concilij ibi non est limitare authoritatem summi Pontificis, nec de ijs loqui qui ex commissione Papæ absolvunt, ut apertè constat. Tum quia privilegia Religiosis in communi, & non in particulari concessa, non videntur revocata, nisi fiat de eis specialis mentio, ut latè probat Henricus*

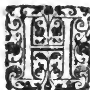
ricus Salmantinus in relectione de privilegijs. Hęc ille.

4 Circa decreta post Tridentinũ, editũ est illud á Sacra Congregatione, in quo auctoritate, & mandato Clementis VIII, præcipitur: *Sacerdotibus omnibus tam sæcularibus, quàm Regularibus per universam Italiam extra Vrbem degentibus ad confessiones audiendas probatis*, &c. *Ne quis eorum sub prætextu privilegiorum ab ullo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apostolicæ reservatis, aut reservandis, nec etiam á casibus, quos Ordinarij locorum hactenus reservarunt, vel in posterum sibi reservabunt, absolvere præsumat* &c. Et infra: *Præterea noverint pænitentes absolutionem, si quam obtinebunt contra huiusmodi prohibitionem, esse nullam* &c. *Datis Romæ die 9. Ianuarij* 1609. Affertur a Bellarmino *in Trid sess.* 14. *cap.* 7. á Molfesio *tr.* 7. *cap.* 18. á Sorbo *sup. fol.* 107. á Quaranta *ver. cas. res.* & in constitutionibus Prædicatorum *cap.* 68. Postea 7. Ianuarij 1617. eadem Sacra Congregatio ex Pauli V. mandato vivæ vocis oraculo habito decretum hoc confirmavit, atque innovavit, ac observari præcepit, ut videbitur apud Ludovicum á Cruce *sup. num.* 8. Sed solùm intra Italiam non veró extra illam decretum illud, eiusque confirmationem, ac innovationem vim habere constat ex verbis *per universam Italiam*, notantque Villalobos *p.* 1. *tra.* 9. *dif.* 67. Trulenc *l.* 1. *in Cruc.* §. 9. *dub.* 3. *num.* 11. & Lugo *d.* 20. *de pæn. sec.* 1. *num.* 5. Vnde non rectè Thomas de Bene novissimé *lib. de Comitijs dub.* 4. *sect.* 31. *corol.* 1. asseruit, omnibus Regularibus in generali interdici ex hoc decreto absolvere á casibus, & censuris Episcopo reservatis.

5 Aliud eiusdem Congregationis decretũ habetur in catechesi Neapolitana *fol.* 287. cuius meminere Suarez, & Enriquez *sup.* ubi Episcopo de hoc interroganti, sic respondetur ex mente S. D. Gregorij XIII. *Hac de re cũ Congregatio accuratè egisset, ac deinde illã ad S. D. N. retulisset, Sãctitas sua censuit: ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliave privilegia Regularibus concessa factam, eis non esse potestatem absolvendi á casibus sibi ab Episcopis reservatis. Romæ* 10. *Sept.* 1577. Sed cum hæc sit epistola cuidam particulari missa, nec sufficienter promulgata vim legis in omnibus christiani orbis plagis non habet, nec hæc affertur per verbum *censuit*. Et tandem cum standũ iam sit decreto ex SS. D. N. Vrbani VIII. authoritate hac de re emanatum: hæc relata ex Clementis VIII. Pauli V. ac Gregorij XIII. mente intelligenda, & observanda sunt iuxta illud quod modô proponam, & exponam.

SINGVLARE XV.

V. Extet aliquod Decretum SS. D. N. Urbani VIII. prohibens Regularibus absolutionem à casibus Episcopo reservatis ex vi suorum privilegiorum?

1 Hoc decretum extare videtur afferturque à Ludovico de la Cruz *d.* 1. *in cruc. cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 8. in hunc modum; „Sacra Congregatio S. R. E. „Cardinalium negotijs, & consultationibus „Episcoporum, & Regularium præposita, „censuit, per confirmationes privilegiorum, „quas Regulares á Sede Apostolica post Sacrum Concilium Tridentinum obtinerũt, „nequaquam revixisse privilegia prius ab „eodem Concilio, ac deinde etiam ipsius Cõgregationis decretis sublata, atque extincta „si quæ habeant, absolvendi á casibus Ordinario loci reservatis. Quemadmodum nec „indulta absolvendi á casibus contentis in „Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consuevit, utpote sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquisivisse, ex sequentibus privilegiorum confirmationibus: ac proinde Regulares cuiusvis „ordinis, congregationis, Societatis, & instituti etiam necessarió exprimendi: nec „extra Italiam in vim privilegiorum, aut „confirmationum eiusmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, & deinceps fortè obtinebunt; posse quemquam absolvere ab eisdẽ „casibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci „reservatis. At si secus egerint absolutiones „nullas, atq; irritas fuisse, ac fore. Ab alijs veró casibus, & censuris Sedi Apostolicę reservatis, siquidem Regulares habeant á Sede Apostolica absoluendi facultatem, illam „extra Italiam, minimè sublatam fuisse ijsdem Sacræ Cõgregationis decretis hac de „re editis iussu sanctæ memoriæ Clementis „VIII. Quam sacræ Congregationis sententiã Sanctitas sua ad se relatam approbavit, „mandavitque ab omnibus, ad quos pertinet „inviolabiliter observari. Romæ 17. Nouembris 1628. „

2 Huius decreti mentionem faciens Trulench *l.* 1. *cruc.* §. 9. *dub.* 3. ait; *Qua declaratione stante nullo modo sustineri potest opposita sententia.* Nec obstat quod sit vivæ vocis oraculũ ac proinde revocatum videatur à Gregorio XIV, & Vrbano VIII. quia tantùm ea Oracula revocata sunt prædictis Bullis, quę privilegia concedunt, non veró quæ sunt vel revocationes privilegiorum, vel prohitiones

tiones, & cætera, quæ privilegia non sunt, ut in manuscriptis, quæ iam prelo mandabuntur, efficaciter probat ex ipsis Bullis doctissimus P. N. Ferdinandus de Mendoza.

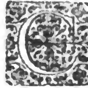
3 Adhuc non revocari per hoc decretum privilegia Regularium quoad absolutionē Sæcularium à casibus Episcopo reservatis probabilissimum existimo. Quia sicut lex non obligat ante sufficientem publicationem, nec revocatio privilegij, quæ est quædam lex, ut docent Suarius *de leg. cap.* 40. Salas *d.* 17. *sec.* 1. *num.* 8. Bonacina *de privil. d.* 1. *q.* 3 *p.* 8. *num.* 20. & Doctores; sed hæc non est sufficienter publicata, nec intimata: ergo &c. Maior est certa: Minor probatur. I. Quia ut leges Pontificiæ (talis est hæc) obligent in toto orbe, necessum est, ut promulgentur in omnibus Diœcesibus, & Provincijs, ut asserunt Serarius, Toletus, Sa, Medina, Angelus, Sotus, Cōradus, Miranda, Victorelus, & alij, quos citat, & sequitur Trulenc *in cruc. l.* 1. *§.* 7. *dub.* 9. *num.* 20. præsertim que hoc locum habet in legibus revocatorijs privilegiorum, ut notant Sotus, *l.* 1. *de iuſ q.* 2. *ar.* 4. Medina 22 *q.* 21, *ar.* 4. & plures, quos affert, & sequitur Lud. à Cruce *d.* 1. *cruc. cap.* 1. *dub.* 13. *num.* 1. cum ergo hæc revocatio in Diœcesibus non sit promulgata; ut Sapientes, & locorum Ordinarij fatentur; non obligat in illis.

4 Nec Religiosos obligat hæc lex; cum ex doctrina Azorij *tom.* 1. *l.* 5. *cap.* 22. *quæst.* 7. Bonacinæ *sup. num.* 24. Salas *d.* 20. *sec.* 18, *num.* 126. & aliorum Doctorum, ut revocatio privilegij concessi Civitati, Communitati, Collegio vel Religioni alicui, obliget, debet denuntiari, vel notificari ipsi Civitati, vel Religioni, sive Prælatis illius. Hanc autem notificationem minimé factam esse omnes fere affirmant Religiosi, ac Prælati, quos etiam in litteris versatissimos hæc revocatio latet.

5 Fateor sanè mihi nuperrimè innotuisse; & video doctissimum, ac Eminentissimum Cardinalem Lugo, qui tot annis in nostro collegio Romano Theologiæ primariam catredam moderatus est, similiumque decretorum solertissimus investigator, ac cōpilator extitit: cum rem hanc ex professo discuteret, aliaque decreta afferret, huius nec levissimé meminit, cum anno 1638. egregium hoc de Pænitentia opus edidisset; decem nempe annos postquam decretum hoc SS. D. N. Vrbani prodijt. Quo satis indicatur, quod vel revocationem hanc Sapientissimus Lugo vim nullam habere existimaverit, vel quod ad eius notitiam non pervenerit, ac proinde non sufficienter promulgatam fuisse; siquidem eum latuit.

SINGVLARE XVJ.

Ex Bullis Pontificijs ante Tridentinum cōcessis facultas Regulariū ad absolvendum à casibus Episcopo reservatis, extante etiam decreto SS. D. N. Vrbani VIII, adstruitur.

1 CONCESSAM fuisse ante Tridētinum hanc potestatē Regularibus apertè constat ex ipsorum privilegijs videndis in ipsorum compendio *verb. Absol.* 2. *quoad sec. verb, casus reserv.* ac apud Emmanuelem *tom.* 1. *q.* 61. *ar.* 3. & Mirandā *to.* 1. *q.* 46. *ar.* 3. referentes privilegia hæc á Sixto IV. Vrbano IV. Eugenio IV. & Iulio II. concessa Religionib⁹, & à Paulo III nostræ Societati Bulla, quæ incipit: *cum inter cunctas*, edita anno 1545. in hunc modum;

2 *Nec non illis ex vobis, qui Presbyteri fuerint, quorumcumque utriusque sexus Christi fidelium ad vos undecumque accedentium confessiones audiendi, & confessionibus diligenter auditis ipsos, & eorū singulos, eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcūque gravibus, & enormibus, etiam sedi Apostolica reservatis, & à quibusvis ex ipsis casibus resultantibus, sententijs, censuris, & pænis Ecclesiasticis (exceptis contentis in Bulla, quæ die Cænæ Domini soluta est legi) absolvendi; ac eis pro cōmissis pœnitentiā salutarem iniungendi: nec nō vota quacūque per eos pro tempore emmissa (ultra marinis, visitationis liminum B. Petri, & Pauli Apostolorum de Vrbe, ac S. Iacobi, in Compostella, nec non Religionis, & Castitatis votis dūtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutandi &c. plenariam, & liberam facultatem auctoritatis Apostolicæ beneplacito concedimus.* Vbi concedi facultatem absolvendi a reservatis Episcopo, patet: Qui enim dicit, *omnia*, nil excludit: & excipiendo solùm reservata in Bulla Cænæ, omnia alia concedit; nam *exceptio firmat regulam in contrarium.*

3 Quod igitur hoc privilegiū [quo per cōmunicationē fruūtur aliæ Religiones] vel similia, illis cōcessa sint ante Tridentinum per prædictum decretum Vrbani VIII. nō revocentur, probo: quia in illo tantùm revocantur privilegia aliunde à Tridentino extincta, licét post illud cōfirmata fuerint, ut ex ijs verbis patet: *Censuit per confirmationes privilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica post sacrum Concilium Tridentinū obtinnuerunt, nequaquam revixisse privilegia prius ab eodē Concilio sublata, atque extincta, absolvendi à casibus*

bus Ordinario reſervatis: ergo cum hæc per Tridentinum extincta non ſint, ut probavimus Singul. 14. hoc decretum Vrbani VIII. nec circa illa, nec circa illorum declarationes verſatur, ac proinde nec has, nec illa revocat, ſeu annullat.

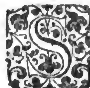
4 At veró cũ poſtea additur: *Ac proinde Regulares cuiuſvis Ordinis in vim privilegiorum, aut confirmationum eiuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel in futurum obtinebunt, nec poſſe quemquam abſolvere ab eiſdem caſibus in Bulla Cænæ, aut Ordinario loci reſervatis:* cũ de ijſdem privilegijs, & confirmationibus ſermo ſit; ut oſtendit particula *Eiuſmodi*, ſeu *Huiuſmodi*, quæ relativa eſt præcedentiũ cum omnibus ſuis qualitatibus, ut docent Gloſſa *c. Abbat. de elect. l. 6.* Rebufus *l. 1. ff. de verb. ſign.* Navarrus *c. ſi quando, remed. 6. n. 5. de reſcrip.* Octavianus *de præpoſ. dict. Hodie, pag. 4.* Gonçalez *reg. 8. cancel. gloſ. 4. n. 4.* Seraphinus *Rot. Rom. deciſ.* 388. *n.* 6. & Rota Romana apud Farinacium *deciſ.* 373. *n.* 6. *t.* 1. *p.* 2. ſi nec privilegia, nec confirmationes illę abrogatæ ſunt, per Tridentinum, nec etiam per hoc decretum abrogantur iuxta dicta.

5 Accedit, quod hoc Regularium privilegium abſolvendi à caſibus Epiſcopo reſervatis eſt inſertum iuri communi, ut probãt pluribus, ſolidiſque fundamentis, ac præcipuè ex Clementina, *Dudum*, & Extravagãti, *Inter cunctos*, Panormitanus, Felinus, Bonifacius, Ioannes de Ligniano, S. Antoninus, Angelus, Tabiena, & Armilla, quos citat, & ſequitur Emmanuel *tom. 1. q. 61. art. 2.* communem Doctorum ſententiam hanc appellans: ergo nec per Tridentinum, nec per hoc decretum abrogatur, cum in his, iuris cõmunis expreſſa abrogatio non fiat: ac in generali derogatione privilegiorum nõ comprehenditur inſertum in corpore iuris communis; ſi non fiat huius ſpecifica derogatio: ut docent Gregorius Lopez *l. 2. tit.* 18 *p.* 3. Gloſſ. *l. hæres. ff. de iudic. & Auth. C. ubi de crim. agi oport.* Bartolus, & Baldus *ibi.* Felinus *c. 1. de reſcript. n.* 12. Perez *l. 4. Ordin. tit. 4. l. 22. fol.* 837. Menoch. *l. 6. præſum. 4. n.* 25. Sãchez *to. 2. conſ. l. 7. c. 1. dub.* 23. & alij.

6 Vnde & ſi eſſet revocaretur poteſtas conceſſa quoad hoc ex vi privilegiorum, non verò conceſſa ex vi communis iuris: nã ut rectè Barboſa *in ſeſ. 14. Trid. c. 7.* in id: *cum nil poſſint in caſibus reſervatis*, ait: *Multi ſapientiſſimi Doctores indiſtinctè tenent, Concilium in præſenti non intendere derogare antiquo Regularium privilegio, quod iuri communi inſertum habent ratione favoris, ſicut & ius commune, & poſſe Regulares abſolvere à reſervatis Epiſcopo caſibus, etiã poſt Tridentinum.*

SINGVLARE XVII.

Ex alijs Põtificijs indultis poſt Tridentinum editis prædicta Regularium poteſtas ſtabilitur.

1 Vpponendum eſt, in hoc Vrbani VIII. decreto cõfirmationes privilegiorum quoad hanc poteſtatem poſt Tridẽtinum editas, annullari, non verò novas illorũ conceſſiones: *in vim*, inquit, *privilegiorum, aut confirmationum eiuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel in futurum obtinebunt.* Vbi relativũ *Quas* ad confirmationes tantùm refertur, non ad privilegia; nec ad hæc, & illas ſimul; aliter diceret: *Quæ* iuxta Grammaticæ regulas, ac iuriſperitos, Menochium, Surdum, Cenedum, Pereiram, & alios apud Barboſam *dict.* 273. Cõſonat declaratio Cardinalium apud Bellarminum *in ſeſ. 14. Trid. c. 7.* ubi: *Congregatio cenſuit nõ poſſe Regulares abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis in vim privilegiorum eis ante Concilium conceſſorum. Die 22. May* 1594. Poterunt igitur ſi extent privilegia poſt Tridẽt.

2 Hęc autem extare conſtat ex Bulla Pij V. edita anno 1567. (in quo iam diu Tridẽtino finis impoſitus erat, ut patet in Bulla Pij IV. ſuper eius cõfirmatione edita anno 1563.) Pius ergo V. non ſolùm confirmat, ſed de novo cõcedit omnia, & ſingula privilegia Mendicantibus à ſuis Prædeceſſoribus conceſſa, ita: *Necnon privilegia, immunitates, facultates, libertates, indulta, diſpenſationes, exemptiones, favores, & gratias tam ſpirituales, quàm temporales*, &c. *modo, & forma etiam per viam communicationis, & extenſionis activè, & paſſivè inter ſe, & alios quoſcumque Ordines reſpectivè de novo concedimus, ac ſi de verbo ad verbum nullo penitus omiſſo*, &c. *exprimerentur.* Vbi nota. 1. a Sixto IV. Prędicatoribus, & Minoribus; & à Paulo III. Societati Ieſu hanc facultatẽ abſolvendi à caſibus Epiſcopo reſervatis expreſſè conceſſam. Nota 2. Ly *de novo concedimus*, idem eſſe, ac novam facultatem tribuimus, ut docent Tuſchus *t. 2. lit. C. conc.* 546. & Geminian. *conſ.* 65. *princ.* Quod diverſum eſt ac *confirmare*, confirmatio enim eſt *actus præcedentis ſeu iuris, aut facti cõvalidatio, deffectuumque ſupplemẽtum.*

3 Similes novæ conceſſiones inveniuntur in alijs Bullis poſt Tridentinum editis. Sic Clemens VIII. in Bulla incipiẽti: *Romanus Pontifex*, &c. quæ affertur ab Emmanuele *fol.* 513. edita anno 1582. pro confirmandis, & concedendis privilegijs Cõgregationis S. Benedicti Valliſolet: ubi; *Omnia & ſingula privilegia quomodolibet conceſſa*, &c. *concedimus*,

mus. Paulus V. Societati Iesu bulla incipiẽti: *Quantum*, data 1606. *Necnon privilegia, facultates, exemptiones, immunitates, & indulta à prædictis, & alijs prædecessoribus nostris eidem Societati principaliter, vel per communicationem cõcessa, qualiacumque sint, & inde secuta quæcumque Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuo approbamus, eaque omnia, & singula innovamus, ac de novo concedimus.*

4 Vbi notandũ. 1. à Paulo III. Societati cõcessam esse potestatem quoad absolutionẽ ab his casibus, ut Singul. anteced. n. 2. vidimus, 2. Quod verbum *innovamus*, quo utitur Paulus V. ac usus fuit Sixtus V. in Bulla: *Et si Mendicatium* anno 1587. apud Emmanuelem *fol.* 47. ubi: *Omnia & singula privilegia*, &c. *Quoscumq; illorũ tenores*, &c. *per Romanos Põtifices prædecessores nostros, ac Nos*, &c. *approbamus, & confirmamus, ac innovamus in omnibus, & per omnia, ac si specialiter, & expresse eisdem Fratrum Minorum per Nos concessa fuissent, decernimus, supplentes omnes iuris, & facti, ac solemnitatis defectus*, &c. novam affert cõcessionem iuxta Doctores: idest, *nova facimus, seu noviter concedimus.*

5 Præterea, quia plurima alia verba, & clausulæ, quas in prædictis, & alijs Bullis apponunt Põtifices, novam etiam concessionẽ, dispositionem, aut legem afferunt post Tridentinum habitam. Tale est verbum *volumus*, ut docent Molina *de ritu nupt. l.* 1. *comp.* 20. *num.* 34. Menochius *consf.* 197. *n.* 21. Barbosa *lit. V. dict.* 378. Item *ex certa scientia*, in quo etiam derogatio cuiusque rei oppositæ invenitur iuxta Tuschum *tom.* 2. *conc.* 340. Barbosam *clauf.* 25. æquivaletque, *De plenitudine potestatis*. Item per clausulas; *Quorum omnium tenores*, &c. *pro sufficienter expressis*, &c. *nihil penitus omisso*, &c. *In omnibus, & per omnia*, &c. ac similes, cõprehendi omnia privilegia, ac si de novo omnia exprimerẽtur, & concederentur, oppositàque derogari, probant Tuschus *to.* 1. *lit. C. concl*: 339. & 350. & *to.* 2. *c.* 354. Martha *clauf.* 62. *part.* 1. & Barbosa *clauf.* 3.

6 Hinc rectè Suarius *l.* 8. *de leg. c.* 18. *a n.* 12. & Hieronym. Rodrig. *qq. Regul. resol.* 77. docent, idem esse iudicium ibi de tacitis. ac de inserto & expresso, hisque in clausulis nullum privilegiũ excipi; quia qui omnia dicit nullũ excipit, *l. Iulianus. l. Testatorẽ. ff. de legatis* 3. Clausula itẽ *supplentes*, &c. refertur ad solemnitatẽ iuris positivi (ad quod spectat hæc facultas absolvẽdi à reservatis Episcopo) ut docent Martha, Marchesan⁹, Vitalis, & Leo apud Barbosam *clauf.* 104.

7 Nec obstat clausula, quæ in his indultis apponitur: *Dummodò decretis Tridentini non cõtrarietur*; nam minimè contrariari probavimus Sing. 14. Enim verò si hoc privilegiũ solùm haberetur ex vi Bullæ. Maremagnũ nuncupata, vim non habere forsan diceremus; cum sacra Congregatio, ut refertur in Mediolanensi *fol.* 25. & à Barbosa *in sess.* 14. *c.* 7. decreverit: *Regulares per privilegiũ quod Mare magnum vocatur facultatẽ non habere absolvendi pœnitentes à casibus Episcopo reservatis*: At cum habeatur ex alijs privilegijs post Tridentinũ, illud extare dicẽdum est iuxta hoc eiusdem Cõgregationis decretũ apud Barbosam *sup.* & Sorbum *Comp. verb. casus res. Eadem sacra Congregatio super sess. de pœnit. can.* 11. & *c.* 7. *Trident. declaravit, nec Confessores vi privilegiorum Rosarij, nec Patres Iesuitas posse absolvere pœnitentes à casibus Episcopo reservatis, nisi privilegia ipsa talem tradant facultatẽ, vel sint obtenta, aut confirmata post Tridentinum.* Huius etiam decreti novissimè meminit Ioanes Maria Novarius *in Lucerna Regularium ver. absol. n.* 4.

8 Sed nota tandẽ, 1. quod cum prohibetur absolutio à culpis, vel casibus reservatis, nõ prohibetur à censura reservata; (nisi hæc inter casus reservatos ennumeretur.) Sic Magala. *c.* 12. *n.* 7. Diana 3. *p. tr.* 2 *res.* 13. & Thomas del Bene *de immun. dub.* 4. *subsect.* 31. *corol.* 1 quia ut rectè docet Navarr. *Sum. c.* 27. *n.* 262. censura non est casus, sed pœna casus. Nota 2. Quod non prohibeatur absolutio hæc quoad Regulares, sed solũ quoad sæculares absolvendos, ut docent Miranda, Rodriguez, & Peregrinus apud Molfesiũ *tr.* 7. *c.* 71. *n.* 19. immo Episcopalis reservatio Regulares non comprehendit, utpotè ab hac iurisdictione exemptos.

SINGVLARE XVIII.

V. Regulares virtute Cruciatæ absolvi possint à peccatis mortalibus non reservatis?

1 NEgativam partem acriter, & sapienter defendit Doctissimus, ac Eminentissimus P. Lugo *disp.* 20. *de pœnit. sect.* 9. *à num.* 194. Fundamentum præcipuum illius est: à Pontificibus omnem prorsus Cruciatæ usum Religiosis prohiberi in ordine ad sacramentum pænitẽtiæ. Sic Pius V. in Brevi, anno 1571. dicit: *Sed nostræ intentionis existere, quod ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad sacramentum Pœnitentiæ, seu confessionis administrationem, dispositioni suorũ Prælatorũ subiecti sint, & Apostolica authoritate tenore præsentium declaramus.* Eadẽ habẽtur in proprio Motu Clemẽtis VIII. in quo antea

 dixerat:

Concessionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantùm ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absolvendi à casibus reservatis, cum Fratribus, & Sororibus Monialibus quorumcumque Ordinum, ac Congregationum, cuiuscumque instituti Mendicatium, tam Provinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet, locum minimè habere, neque censeri.

2 Et Vrbanus VIII. suo Brevi edito die 19. Iunij anno 1630. ait: *Concessionem S. Cruciatæ quantùm ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absolvendi à casibus reservatis cum Regularibus quarumcumque Ordinum, & Congregationum, Societatisque, & instituti Mendicantium, & non Mendicantium utriusque sexus, locum minimè habuisse, nec habere, neque illis ullo modo suffragari potuisse, vel posse.* Ergo, cum ad absolutionem ab his mortalibus, sit eligendus Confessarius, & hęc electio prohibeatur; prohibetur etiam absolutio. Sic etiam Regulares Societatis Iesu in speciali Gregorius XIII. Clemens VIII. & Gregorius XV. prohibuerũt uti facultatibus Cruciatæ publicatæ, vel publicandę, quoad eligendũ Confessarium. Tandem, quia si Religiosus à quocũque posset absolvi virtute Bullæ a mortalibus non reservatis, magna ex parte defficeret perfectio regularis, quã Põtifices maximè intẽdunt in huiusmodi decretis.

Alij plures, doctissimique Recentiores, qui nondum typis opera mandarunt, & quos sępè audivi, affirmativam partem indubitanter tuentur; ex Scriptoribus verò alios plures, ut certum, id supponere testatur Trulench *lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 9. num. 25.* ubi; *Sic hoc*, inquit, *videtur certum posita constitutione Vrbani, & Clementis VIII. posse Regulares eligere Confessarium ex approbatis, etiam extra Religionem si non habeant peccata reservata Sedi Apostolicæ, ac suis Superioribus ut tenent Rodriguez in sum. tom. 3. cap. 7. & supponunt DD. citati: nam solùm loquntur de peccatis reservatis.* Rodriguez ibi, ita sensisse, & subscripsisse viros doctissimos Academiæ Salmanticensis testatur: & idem sentire videtur Ludovicus à Cruce *in cruc. d. 1. cap. 1. dub 12.* & novissimè Leander à Sacram *to. 1. tr. 5. d. 12. q 62.*

4 Ratio potissima horum DD. est quod in prędictis Pontificum indultis hæc absolutio à mortalibus non reservatis non prohibetur; nec in eis aufertur potestas eligendi Confessorem ad illorum absolutionem. Nam usus Cruciatæ solùm prohibetur in ordinè ad pænitentię sacramentum, in quo est concedenda absolutio à reservatis: ut ex preſẽ constat ex Bulla Clementis VIII. edita pro Societate nostra 16. Iunij anno 1565. ubi: *Hac nostra perpetuò valitura constitutione sancimus: Nulli Religiosorum Societatis licere facultatibus Cruciatæ in quacumque mundi parte publicatæ, vel publicandę quoad eligendũ Confessarium, & obtinendam absolutionem à casibus reservatis, uti: nec eis quoad hanc eligendi Confessariũ, & obtinendi absolutionem, prædictam facultatem huiusmodi suffragari:* Idem ex Bulla Vrbani VIII, qui immediatè post dicta supra addit: *Et quod ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramentum pænitentiæ, seu confessionis administrationem Ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ, quoad sibi reservata subiecti sint, eorumdem tenore præsentium perpetuò declaramus.* At dictio *Quoad*, ut statuit Rota Romana *decis. 911. n. 3.* per Cardinalem Sephinũ, ac docet Barbosa *de dict. 276.* restringit, & limitat pręcedentem dispositionem ad illam rem, ad quam accommodatur. Eã dem limitationem afferũt dictio; *Quantum:* nec non pronomen *Hanc* utpotè demostrativum, iuxta Surdum, Tuschum, Cenedum & alios apud Barbosam *dict. 114.*

5 Nec Bullę Clementis VIII. & Vrbani VIII. statuentium, *Cruciatæ concessionem quãtùm ad prædictum articulum eligendi Confessariũ, & absolvendi à casibus reservatis, &c. cũ Religiosis locum non habere*, iuxta hos DD. opponuntur huic sententiæ, immo eam probant. Nã genuinus sensus est non valere *ad eligẽdum Confessorẽ, qui absolvat à reservatis*: quia cũ hęc particula *Et*, ponitur inter duas partes, pars unius copulativæ declarat aliam præcedentem, ut docẽt Surdus apud Barbosam, Mantica *decis. 124. num. 9.* Gonzalez *infr. 9.* Cenedus *pract. qq. sing. 50. num. 12.* & Barbosa *dict. 92. num. 5.* seu, quando ponitur interduo, quorum unum alteri inest, ambo in unum resolvuntur, estque unum velut resolutio in alterum: ut docent Barbosa *num. 6. & 7.* Gutierrez *l. 3. pract. q. 13. num. 61.* Gonzalez *ad regul. 8. cancell. glos. 3. num. 13.* Sensus, ergo est, in pręsenti clausula, quod ad eligendum Confessarium, scilicet, ad absolvendum à reservatis non suffragatur Religiosis concessio Cruciatæ &c.

6 Hanc significationem inesse, huncque sensum effici ex particula *Et*, in iure docet utriusque iuris lexicon ubi: *Aliquando Et, sumitur, pro id est, ut c. ij de sponsal. & in Glossa instit. de libertinis, verb. Et, & in c. ij. de rescriptis.* Immo & in sacra pagina, ut notat Laurentius, á Villavicẽcio de *Phrasib. scrip. ver. Et* dicens: *Porro, Et, pro ut, quod Hebræis frequens est. Gen. 20. Orabit pro te, & vives, idest, ut vivas Et Gen. 23. Hebræo legitur: Et dabit mihi speluncam duplicẽ: pro quo latinus interpers, ut det mihi speluncã. Itẽ pro relatione ponitur Esai. 3. Et sicut*

Græ

Grex quem nemo colligit. Hebraus, Et sicut grex, & nemo colligit. Hæc ille ibi: ita & nos hic; ad eligendum Confessarium, & absolvendum á reservatis, idest ut absolvat, vel qui absolvat á reservatis.

7 Hunc sensum in prædictis clausulis contineri satis ostēdit proemium constitutionū utriusque Pontificis; nam in Bulla Clementis VIII. sic habetur: *Cum in Bulla Cruciatæ & alijs privilegijs, quæ ab Apostolica Sede concedi solent, detur facultas eligendi Confessorem idoneum ab Ordinario approbatum, qui possit Christi fideles absolvere à casibus Ordinario reservatis, & à quibusdam etiam, quæ dictæ Sedi reservata sunt, Religiosi prædicti Ordinis, seu eorum nonnulli, etiam prædictis facultatibus uti præsumant.* Vrbanus verò VIII. repetens hoc idem Clementis proemium ait: *Nihilominus sicut Nobis, non sine animi nostri molestia innotuit, nonnulli Ordinis Fratrū Prædicatorum professores prętextu Bullæ einsdem Sanctæ Cruciatæ, ac dictorum indultorū Confessarium huiusmodi, qui eos, ut prafertur, absolvat, eligere posse prætendant.* Ecce de absolutione solùm à reservatis loquitur SS. D. N. ibi; *qui eos, ut præfertur, absoluat*, idest á reservatis, de quibus supra locuti sumus &c. Et idem id quod Clemens intendit, intendere manifestat dicens: *prçfatæque constitutioni Clementis prædecessoris inhærentes, illamque tenore prçsentium innovantes* &c.

8 Igitur cum èx proemio legis, aut statuti Legislatoris animus, ac intentio, nec non totius decreti mens, extensio, aut limitatio colligātur, ut docent Tiraquellus *tit. cessante causa limit. 1. num. 65.* Gutierrez *pract. 99. l. 3. q. 17. num. 90. & 91.* Paz *consil. 92. num. 6.* Salas deleg. *disp. 17. sest. 9. num. 13.* & alij; cum cōstet ex proemio harum constitutionum solùm absolutionem â reservatis virtute Cruciatæ prohiberi, hanc solam contineri in toto illarum contextu sentiendum est.

9 Idem dicendum, eodemque modo explicandum, quodcumque aliud indultum, usū Cruciatę prohibens, scilicet, quoad reservatorum absolutionem, non veró quoad alia. Vnde exceptis casibus in Religione reservatis, ex virtute Bullæ posse quemlibet Regularem absolvi ab omnibus peccatis, & censuris, á quibus virtute Bullæ possunt absolvi Sæculares, colligitur ex prædicta sentētia. Ac idem dicendum videtur iuxta hanc sententiam de commutatione votorum, & defruitione aliorum privilegiorum, circa Oratoria, circa celebrationem Missarum, Sacramentorum administrationem, & receptionem, & indulgentiarum lucrationem, ac omnium aliorum, quæ generaliter omnibus Bullam sumentibus concedūtur: quia eadem est de omnibus ratio, & solùm usus Bullæ, prohibetur quoad absolutionem à reservatis in ea Religione, quam quisque profitetur; non verò quoad alia: immo nec quoad absolutionē à peccatis, quæ & si constet esse mortalia, non certô constat esse reservata, quia dubium, vel opinio de hoc extat. Et per hoc patet ad potissimū fundamentum sententiæ negativæ.

10 Ad confirmationem R. parum, aut nihil derogari ex hoc disciplinæ religiosę: siquidem graves culpæ, quæ reservandæ videntur, reservantur: quę verò non censentur reservandæ, Ordinarijs Confessoribus relinquntur absolvēdę. Vnde fit consensum Religionū esse parùm curare de absolvēte ab ijs peccatis, quæ reservata nō sunt. Quod aliquantulum deroget disciplinæ, huic exiguę derogationi præponderat commune bonū ad quod pertinet, non ita arcum inflectere quod frāgatur: & nullus aditus pateat respirandi animabus præ pudore in commissis pene periclitantibus: prçsertim si Ordinarij Confessarij rigorosiores, aut scrupulosiores iusto censentur: & Confessarius extra Religionem, ut decet, non est quærendus, nec de ignaris, aut minùs timoratis eligendus.

11 Præterea, ut summum ius nullum est ius ita Religiosorum libertatem in angustias adigere, potius erit in destructionem, quam in ædificationem suæ conscientiæ: & non reservati, innumerique casus existimabuntur reservati; siquidem nec virtute privilegij ullius, nec Cruciatæ ab aliquo mortali absolvi pôssunt Regulares nisi à deputatis, quod maximé menti repugnat Pontificū adeò limitantium casuum reservationem. Atque propterea Regularium Prælatis dictum putetur id quod ad Ordinarios dirigit Clemens VIII. decreto sæpè relatô: scilicet; *Et ne locorū Ordinary, quibus ius hoc reservandorum casuum competit, plurium, quam opus sit reservatione subditis, aut Confessarijs in animarum salute procuranda cooperatoribus, sint onerosi, moneantur omnes, ut paucos, eosque tantùm, quos ad Christianā disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarum salutem pro cuiusvis Diœcesis statu, & qualitate necessario reservandos esse iudicaverint.*

12 Quod si adhuc aliquis nimis scrupulosus dubium esse censeat in hac Bullarum interpretatione, meminerit illius utriusque iuris principij, quod *In dubio benignior pars interprętanda, & sequenda est*, iuxta *l. semper ff. de reg. iur. & cap. ult. de trans.* Animadvertat item doctrinam fere communem, quod quando sub opinione est, (ut in presenti iuxta aliquos contingit) an Confessarius ha-

habeat iurisdictionem, quibusdam affirmãtibus, alijs negantibus: licitum est Confessario, & Pęnitenti ministrare, & recipere hoc sacramentum cum opinione probabili. Ita Bonacina *d.2.de pec.q.4.p.9.num.* 16. Ioannes Sanctius *d.44. num.*24. Granadus 1.2.*cõt.* 2,*tra.*22.*d.*4.*sec.*4. Castro Palao *tom.*1.*d.*2.*p.* 5.*num* 9. Sanchez *l.*1.*sum.c.*9.*num.* 35. Lessi *l.* 2.*c.*29.*dub.*8.*num.*68. Malderus 1.2.*q.*19.*ar.* 5.*d.*& alij plures.

13 Immo, etiam si probabilior opinio iurisdictionem denegaret, & minus probabilis, dummodò verè sit probabilis, eam concederet, idem liceret Confessario, & Pęnitenti, ut docent Naldus. & Sanchez *sup.* Martinez 2.2.*to.*1.*q.*19.*ar.*6.*dub.*6.*conc.*7. Villalobo, *to.* 1.*tr.*1.*dub.*13.*num.*5. Enriquez. Salas, Vazquez. & alij, quos citat, & sequitur Diana 2.*p.trac.de opin.prob. res.* 2. Quia tunc etiã Ecclesia dat iurisdictionem propter communem utilitatem, ut in errore communi, & propter magna incommoda, quę nisi ita fieret, sequerentur. Hanc doctrinam advertε: valdè enim utilis est pro resolutione plurium, quæ in hac materia de pænitentia occurrũt, pręcipuè quoad casus reservatos.

14 Sed si obijcias, ex relata sententia sequi, posse quemlibet Regularem absolvi virtute Cruciatę ab omnibus ijs peccatis, & censuris âquocumque Confessore Sęculari, vel Regulari approbato ab Ordinario loci, vel à Prælato Regulari ipsius Pænitentis, â quibus potest absolvi á Confessario deputato pro audiendis alijs Regularib⁹ suę domus: admitto id sequi, & teneri à viris doctis; Praxim tamen oppositam in nostra Societate credo esse, & huic in ea standum planè censeo, utpote ad spiritualem perfectionem conducenti in Religione, in qua viget perfecta feruentioris disciplinæ observantia.

SINGVLARE XIX.

Quam potestatem habeant Confessores deputati in Domibus Societatibus Iesu pro audiendis nostrorum confessionibus, in ordine ad absolvendum eos, à peccatis, & censuris: vbi quam etiam habeãt Confessores Ordinarij aliorum Regularium respectu illorum?

1 DEcisio huius dubij pendet omnino ex ijs, quæ generaliter nostris Cõfessoribus, pro omnium, etiam secularium, confessionibus audiendis, â Pontificibus sunt cõcessa. Hęc que á Paulo III. Bulla, quæ incipit: *Cum inter cunctas* & edita 3. Iunij anno 154. ita habemus; *Illis ex vobis, qui Presbiteri fuerint, quorumcumque utriusque sexus Christi fidelium ad vos undecumque accedentium, confessiones audiendi, & confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, & a quibusvis, ex ipsis casibus resultantibus sententijs, censuris, & pænis Ecclesiasticis [exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cænæ Domini solita est legi] absolvendi, plenam, & liberam facultatẽ auctoritate Apostolica per præsentes concedimus.*

2 Sed cum ex concessione Gregorij XIII uti non possimus privilegijs nostro, vel alteri Ordini cõcessis, nisi ad beneplacitum Præpositi Generalis; ipse ita hanc potestatẽ concessit, ac limitavit, ut constat ex nostris privilegijs *verb. Absolutio* §.1. Hęc facultas communicatur omnibus Confessarijs â Superioribus deputatis, & ab Ordinario loci iuxta formam Concilij Tridentini ses.23.c. 15.de Reform. approbatis, pręterquam respectu excommunicatorum generaliter ab homine, quos Superiores tantùm, & ij, qui ab eis specialem licentiam obtinuerint, poterunt absolvere; excommunicatos autem nominatim ab homine, & illos Regulares, qui licentiam non habuerint extra suum Ordinem cõfitendi, ne Superiores quidem absolvant.

3 Qui autem nomine Superiorum hic, & alibi pręter Generalem, & Visitatorem intelligantur; sic declaratur in pręfatione nostri compendij privilegiorum ubi: Nomine Provincialis, Præpositorũ, & Rectorum, quorum non rarò in compendio fit mentio; sub intelligendi quoque sunt Vice Provinciales, Vice Prępositi, & Vice Rectores, quando nimirum nullus est Provincialis, Prępositus, aut Rector, vel adeo longè abest ut pro rei exigentia consuli non satis commodè possit; qui omnes etiam nomine Superiorum in hoc compendio significantur. Nam reliquis Residentiarum, & Missionum Superiorib⁹, eorum Superiores, á quibus vel mittuntur, vel sub quorum cura, & directione vivunt, eas ex sibi cõcessis facultates, iuxta constitutiones communicare poterunt, quas pro ratione locorum temporum, & personarum communicandas iudicabunt. Sed notandum, quod hic non est sermo de Superioribus Residentiarum, vbi nostri commorantur permanenter, seu per modum collegij, licet ex rigore nostrarum constitutionum collegia non sint, ut in nostra Bætica provincia, Residentia Giennensis,

sis, Sanlucarensis, & si quæ alia sit; sed de Residentijs, vbi sunt nostri transeuntes quidem, seu per modum diuturnæ missionis.

4 Sit conclusio: Confessor deputatus pro audiendis in domo Societatis confessionibus nostrorum, habet circa illos omnem potestatem, quam habet quilibet Confessarius Ordinarius circa externos, præterquã quoad casus reservatos in Societate; nam quoad hos limitatur eius facultas â Pontificibus, & á Superioribus. Vnde sicut externos potest absolvere ab omnibus peccatis, & censuris Sedi Apostolicæ reservatis in iure, vel per speciales cõstitutiones, exceptis ijs, quæ continentur in Bulla Cænæ; quia quoad hos casus est limitata eius potestas: ita etiam potest absolvere nostros eiusdẽ domus, vel collegij, ubi Confessor Ordinarius est; non veró alterius; cum iurisdictionem non habeat in illos. Ratio est, quia per nostra privilegia possumus tam quoad nostros, quàm quoad externos (non enim ij debent esse melioris conditionis quàm nostri) omne id, quod nobis non limitatur; nã sic in eorũ præfatione statuitur, & in praxi observatur; sed per nostra privilegia conceditur omnibus Confessarijs Societatis, ut possint absolvere quoscumque Christi fideles, ad eos undecumque accedentes, ab omnibus peccatis, & censuris, exceptis contentis in Bulla Cænæ; ergo & possunt absolvere nostros; cum sub nomine Christi fideliũ comprehendi non sit dubium; & nec Pontifex, nec Superiores Societatis ibi distinguãt, aut limitent facultatem ad externos tantũ.

5 Confirmatur: quia sicut se habet Confessor Regularis approbatus pro Sæcularibus respectu illorum; ita se habet Confessor deputatus ad audiendas confessiones Regularium in aliqua domo, vel conventu respectu illorum: ergo sicut ille potest absolvere Sæculares ab omnibus casibus, & censuris, in quibus eius potestas non est limitata, ita poterit hic suos Regulares.

6 Sed animadvertenda sunt aliqua. I. Eandem omnino potestatem inesse in Societate omnibus Cõfessarijs, sive primo, seu Præfecto rerum spiritualium, sive secundo, aut tertio loco assignatis; pares enim eos fecerunt dissertis verbis Patres nostri Generales; ut constat ex epistola R.P.N.G. Claudij ad Provincialem Beticæ 7. Aprilis 1603. ac ita praxis docet, statuitq; decretũ relatũ Sing. 11. num. 4. à SS, D. N. Clemente, & Vrbano VIII. editum, in quo Pontifices hi graviter obligant Prælatos ad Confessarios hos assignandos, quibus generaliter delegẽt suam iurisdictionem quoad omnia, exceptis reservatis, ut notat Suarez *to. 4. de Relig. l. 2. cap. 16. à num. 3.* Cui non assentior dicenti: *Non esse mentem Pontificis, ut hi Confessores debeant ad minimum, ac necessariò esse duo, etiam in parvo conventu*: cum præsumere debeamus Pontificis mentem fuisse occasiones sacrilegiorum rescindere, & aliquam eligendi libertatem permittere subditis; ad quod cõducet, quod duo saltim in parvo conventu, vel plures indiferenter, pro omnibus Religiosis assignentur in maximo; in quo singulos pro decem quibusque saltim assignãdos autumant Sapientes.

7 Et licet Societati nostræ ipse Clemens VIII. vivæ vocis oraculo concesserit, *Ne Superiores in singulis domibus præter Confessarium Ordinarium teneantur deputare duos, vel plures Confessarios, qui á non reservatis absolvant*; iam hoc revocatum est à Gregorio XV. & Vrbano VIII in generali Oraculorum revocatione; ac præterea post hoc Oraculum Vrbanus VIII. oppositum fieri iussit.

8 II. Animadvertes eandém potestatem, & non maiorem, quam Confessores Ordinarij habent in Societate, inesse etiam Cõfessoribus deputatis sexto quoque mense pro confessionibus generalibus, vel particularibus excipiendis tempore Renovationis spiritus. Ita enim & praxis, & Superiores persuadent.

9 III. Quod omnia, quæ circa votorum cõmutationes, dispensationes, & similia possunt Confessores nostri ex nostris privilegijs circa externos, possunt Confessores Ordinarj nostrorum circa nostros, nisi id expresse eis, vel in privilegijs, vel â Superiore, qui eos designavit, seu à quo facultatem habet audiendi nostrorum confessiones, limitetur.

10 Vltimo notabis, hanc potestatem, quam habent Ordinarij Confessores nostrorum, esse delegatam respectu illorum, sicque nõ posse alijs ab ipsis Confessoribus delegari; quia iuxta decretum relatum Clementis VIII. & Vrbani VIII. Superiores eos deputant committendo illis suam iurisdictionẽ, quod delegatio est, & in hac delegatione eligitur industria personæ, ut constat ex ijs verbis; *Deputent Superiores, in Domibus Confessarios, ijque sint viri docti, prudentes, charitate præditi* &c. Et ideo etiam subdelegari nequit, ut docet Suarius *sup. num. 9.* addens; *Quod vero talis iurisdictio committatur á Provinciali, vel, á proximo Superiori parùm refert; quia ab utroq; potest esse per modum delegationis.* Et concludit iuxta decretum Clementis VIII. á quolibet ex his posse deputari Cõfessarios; sed attendendũ in unaquaq; Religione quid praxi, &

praxi, & moribus receptum sit; nam in nostra Provincialiũ est designare ordinarios Confessores, & eis iurisdictionem delegare iuxta regulam 24. Provinc. & 7. Rectoris.

11 Circa potestatem, quam habent Confessores Regularium in alijs Religionibus respectũ illorum, nil dicendum occurrit; nisi omnia ea posse, quoad absolutionem à peccatis, & censuris, dispensationes, & commutationes, quæ sua privilegia illis concedunt: nisi á Superiore limitentur; si verò nullum speciale privilegium habent circa Regulares suæ domus, vel conventus, tantùm poterunt â non reservatis in sua Religione absolvere.

12 Amplissimam porro potestatem, quam habent Superiores, & Confessores Ordinarij Benedictinorum, Minorũ, Prædicatorum, aliarumque Religionum respectu suorum Regularium, invenies in compendio Mendicantium, *Verbo Absolutio Ordinaria, & extraordinaria quoad Fratres*; & in Cõstitutionibus Prędicatorum. *cap.46. & 47.* Vbi inter alia Innocentius IX & Pius V, omnẽ eam iurisdictionem, quam Episcopi habẽt quoad absolutioné à peccatis, & censuris in suos Subditos, Superioribus Prędicatorũ & Confessoribus, quibus eam commiserint, concedũt, quoad fratres, & Moniales sibi subditos. Ampliorem verò in Bulla Maris magni Sixtus IV. concedit, & in alia eam confirmat. An verò per privilegium unius Religionis possit absolvi Pænitens alterius Religionis, consule Suarium *sup. á. n. 11. ad 16.*

SINGVLARE XX.

An, & Quando prohibeãtur Confessores Societatis Iesu absolvere nostros, & externos Excommunicatos nominatim, aut generaliter ab homine?

1 IMITAVI proximo Singulari Nostrorum Confessariorum potestatem erga huiusmodi Excommunicatos, sive sint Sæculares, sive Regulares, ut vidimus *sup.* ex nostris privilegijs. Iuxta illam igitur limitationem Regularis excommunicatus nominatim nõ potest â nostris absolvi ab excõmunicatione sine licentia sui Pręlati. Idem in alijs Religionibus observandum est, si detur eadem limitatio. At cum ex virtute Cruciatæ possint validè, & licitè absolvi huiusmodi excommunicati nominatim, satisfacta parte, in foro interiori, ut docent Covarruvias, Navarrus, Enriquez, Avila, Sayrus, & alij; quos citat, & sequitur Trulench *l. in cruc. §. 7. cap. 2. dub. 10. num. 2.* & sit probabilis sententia asserens posse Regulares uti Cruciata, ad absolutionem omnium peccatorum, & censurarum [exceptis casibus reservatis in Religione] ex vi illius possent Regulares absolvi ab huiusmodi excommunicatione, nisi hæc sit reservata á Capitulo Generali, vel Provinciali.

2 Excommunicatus autem nominatim ille est, qui publicè, propriò nomine, ac cognomine expresso, excommunicatus, & denunciatus est: licet, in tabella affixa non sit eius excommunicatio, seu nomen. Sed semper, sivè hic nominatim excommunicatus sit Secularis, sivè Regularis, remittendus est ad proprium Iudicem, seu Prelatum, ut notat Trulench. *num. 1.* ut in foro exteriori absolvatur.

3 Excommunicatus generaliter ab homine per modum legis, aut statuti, bené potest absolvi ex vi nostrorũ privilegiorum: quia hæc excommunicatio potius est à iure, à cuius excommunicatione possumus absolvere. Vnde Confessor quilibet Societatis potest absolvere quoscumque Sæculares ligatos excommunicationibus, quas in suis statutis, decretis, Synodis, & alijs legibus Ordinarij, Inquisitores, Nuntij Apostolici & ipsi Pontifices summi promulgarunt, & Confessores deputati pro nostris ex vi generalis delegationis, deputationis suę possũt nostros absoluere, si incidant in excommunicationes latas á Provinciali, vel à Generali, vel Congregationibus per modum legis, ut sunt censuræ impositæ in Societate, quæ potius à iure, quàm ab homine dimanare dicuntur.

4 Et licet peccata, pro quibus illæ censuræ imponuntur, sint in Societate reservata, nõ ideo ipsæ sunt. Sic enim ultimus ex reservatis proponitur; *(censura Societatis nostra, seu peccata, qua in nostris constitutionibus, Bullis, vel decretis annexam habent excommunicationem.* Vbi particula, *seu*, accipitur expositivè, ut accipi solere docét Cardinalis Seraphin. Rotæ Romanę *decis. 393. num. 9.* Octavianus Vulpellus *de proposit. & adverb. dict. seu. num. 7.* Barbosa *ibi num. 3.* Et ita iuxta hos accipitur *cap. licet in princ. de elect. & cap. bona el. & ibi* Glossa: vel dicere possumus accipi *correctivè*, ut ex cap. 1. *de statu Regular. lib. 6.* probat Barbosa *sup.* Et sensus est: *Item reservantur censura, hoc est, peccata, qua illis sint annexa.*

5 Excommunicatus ergo generaliter ab homi-

homine, qui à nostris ex vi privilegiorum nostrorum absolvi nequit, est ex sæcularibus, is qui trãsgreditur præceptum Episcopi, vel Nũtij, vel Inquisitoris, & ex nostris, qui transgreditur præceptum Provincialis: vel Rectoris impositum, vel alicui in particulari, vel pluribus in generali sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ut deservando secreto alicuius rei, quæ domi contigit, vel quæ in consultatione agitata est, de non mittẽdis litteris, vel recipiendis absque licentia, de non divertẽdo ad aliud hospitium cum iter agitur, de non transeũdo per aliquem locum, & de similibus casibus præcepti, & excommunicationis, &c. Idem intelligendum est si sub excommunicatione lata præceptum nostris imponeretur ab alijs Superiorib⁹, v.g. ab Inquisitoribus: vel Nuntijs; vel à Põtificibus Sũmis ut annis præteritis imposita fuit contra disputantes, & censurantes opinionẽ de Au-Auxilijs; nec non contra censurantes sententiam de Immaculata B. Virginis Conceptione.

SINGVLARE XXI.

Selectæ Adnotationes circa absolutionem Regularium, & Sæcularium à prædicta excommunicatione; nec nõ circa facultates nostrorum Confessariorum.

1 OTANDVM est 1. Quod si imponens hanc excommunicationem, quę generaliter ab homine lata dicitur, illam non reservavit: probabile est ab ea absolvi posse à quocumque approbato ab Ordinario, seu qui habet potestatem absolvendi ab excommunicatione à iure. Sic probat Suarius *to.5. disp.7. sec.2, num.23. & dis.19. sect. 2. num.6. & tom. 4. disp. 28. sect. 3. fin*, contra Caietanum, Vgolinum, & alios, quos refert *to. 5. d.7.* quia hæc sive sit per præceptum superioris, sive per sententiam iudicis, si ab his non reservetur, æquiparatur excõmunicationi á iure non reservatę: solumq; differunt in hoc, quod ea, quæ est à iure durát mortuo vel amoto statuente: illa verò, quæ generaliter ab homine est, finitur morte, vel amotione ferentis, quod non arguit strictius vinculum, ut notat Avila *infra*. Eãdem sententiam tenent Navarra *l.4. cap. 5. dub.8.* Ægidius *d. 14. dub.16. num.257.* Navarrus *sum. cap.27. num.44.* Enriquez *l.3. cap.28. num. 5.* Auila *de cens. 2.p. cap. 7. d.1. dub. 8.* & alij, eamque vocat Suarius communiorem, probabiliorem; ac in praxi tutam.

2 Notandum 2. Quod si Superior, Provincialis, scilicet, aut Rector communicaret Cõfessario nostrorum facultatem ad absolvendum excommunicatos generaliter ab homine, ut potest & solet, posset absolvere quemcumque ex nostris ita excommunicatum, etiam si excommunicatio lata esset ab eodem Superiore facultatem communicãte, & in particulari in aliquem ferretur super aliqua re, ut ad manifestandum aliquod delictum alicuius, vel servãdum secretum, aut similia. Quod intelligendum etiam est, cum huiusmodi Confessarius est expositus ad audiendas confessiones sæcularium, & habet hanc facultatem absoluendi excommunicatos generaliter ab homine, absolutè & sine restrictione ad externos tantùm; eo enim ipso quod deputetur ad audiendas cõfessiones nostrorum, potest uti eadem facultate erga nostros, Quia ubi lex, nec Superior distinguit, nec nos distinguemus, & *Generalis dispositio, aut concessio omnia, sive omnes species sub se contentas continet*. Ità ex *l. Si Chorus ff. delegat. 3.* Frãciscus de Molina *de ritu Nupt. l.3. q.187. num. 17.* Tuschus *to.4. lit. G. concl.29.* Barbosa *de princip. lit. C. num. 6.*

3 Notandum 3. Quod etiam si tunc Superior Regularis hanc sibi excommunicationem reservaverit, existimandum est, ab ea absolvi posse á Confessario prædicto quẽcumque ex nostris, quia probabilissimum est, nõ posse hunc sine cõsensu Provinciæ, vel totius Ordinis, in provinciali, vel generali Capitulo reservare sibi censuram aliquam, ut docẽt aliqui viri docti, contra Suarium *infra*; hæc enim est materia odiosa; & aliter illuderetur decretum SS. D. N. Clementis VIII. pro casuum reservatione editũ: Vbi Sanctitas sua decrevit, ut *Nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reservet exceptis ijs, quæ sequuntur, aut omnia, aut eorum aliquod, prout subditorum utilitati expedire in Domino iudicaverint*. Vbi nomine *Superiorũ* Generalis, Provincialis, & Cõventualis Prælatus intelligũtur, ut explicat Suarius *to.4. de Relig. l.2. cap.18. num. 14.* addens: *Quemlibet horum posse sibi Subditos, hos, vel in his, aliquos casus reservare, etiam si in sua Religione reservati non sint, dummodo per suas constitutiones ea reservatio non prohibeatur*. Si verò excommunicationem latam ab homine imponeret Superior Regularis circa casum aliàs reservatum in Religione, tunc non posset ab hoc Confessor Ordinarius Regularium eos absolvere sine licentia Superioris.

4 Notandum 4. Quod iurisdictio Confessoris Ordinarij nostrorum durat, quandiu ipse durat in hoc officio, collegijque habitator existit, sive moriatur, sive amoveatur, aut mutetur Superior, à quo iurisdictionē habuit. Si verò ab officio Cōfessor amoveatur, sive maneat in ea domo, vel ab ea alibi moraturus egrediatur, iurisdictio expirat. Sic praxis docet in Societate, quidquid sit in alijs Religionib⁹. Et quidem licentia generalis, & sine restrictione perseverat, ex iure cōmuni donec nō revocatur. Hinc fit, quod si Confessarius nostrorū eat in aliud collegium, vel locum, recreationis, vel negotij alicujus causa perseverans adhuc in suo munere, si inveniat in itinere, vel in ipso Collegio, aut loco, per quem transit, vel in quo manet, ut hospes, aliquē ex nostris subditum sui Collegij, vel domus, in qua ipse Confessor nostrorum est, potest eum absolvere ab omnibus censuris, ac peccatis, à quibus potest Secularem, exceptis reservatis: à quibus etiam posset absolvere, si suus Superior facultatem absolvendi ab illis cōcessisset.

5 Notandum 5. Quod facultates, quæ aliūde cuilibet Confessario ex societate tam pro nostris, quam pro externis exposito, concessæ sunt in ordinē ad cōfessiones, vel nostrorum, vel Secularium: nec non circa privilegia aliqua, ut ad absolvendum excōmunicatos generaliter ab homine, ad aperiendum litteras sacræ Pœnitentiariæ, ad dispensandum in petitione debiti cum eo, qui consanguineam uxoris suæ cognovit, vel cum eo, qui matrimonium contraxit post votum simplex castitatis, aut in votis Episcopo reservatis, aut ad celebrandum per horā antè auroram vel per horam unam, post meridiem & similia, quæ concedi solent à Provincialibus, vel Generali, non expirāt morte, vel á motione cōcedentis, sed durant donec ab illius successore reuocentur, ut statuitur in VII. Cōgregatione *can.* 11. his verbis: *Qui Superiorū munus obeūt, maximè verò Provincialium, tenebuntur, ut primum illis commodum fuerit subditos præsentes, & coram monere, ut privilegia, & facultates à prędecessorib⁹ concessas aperiant, ut illas ipsi vel confirment, vel abrogent, prout in domino expedire iudicaverint: usque ad quam denuntiationem facultates omnes in suo robore manebunt, quæ peracta si subditi illas non aperiant pro abrogatis de facto habendæ erunt. Facultates etiam à Visitatoribus concessas tenebitur quisque Provincialibus rogātibus aperire. Has tamen illi nisi Generali admonito revocare non poterunt.*

6 Notandum ultimò hęc non solùm de facultatibus concessis à Provincialibus, sed etiam à Præpositis localibus, & Rectoribus intelligi, cum hi sub nominè Superiorum comprehendantur, ut Singulari 19. n. 3. vidimus, & particula *maximè*, satis ostendit: cum hæc exprimat casum minus dubitabilem, scilicet, quod de Provincialibus ibi loquatur, includendo etiam magis dubitabilem, quod scilicet etiam de Rectoribus loquatur. Sic hanc dictionem explicant Menochius, Azebedo, Rodriguez, Gutierrez, Cenedus, Tuschus, Bartholomęus Peret, quos citat, & sequitur Barbosa *de dict. lit. M, dict.* 168. Et ita etiam Rota Romana apud Farinacium *decis.* 257. *num.* 4. *to.* 1. *p.* 2.

7 Ast si subditus Pręposito v.g. Domus professę Hispalensis ad Collegium Granatense habitationis ergo divertat, licét in itinere, s[illegible] in collegijs, per quę in itinere transit possit uti facultatibus, quas â Præposito habebat, tam quoad receptionem, & administrationem sacramentorum, quâm quoad alia v.g. ad dandam, vel accipiendam quantitatem grávem, tamen cum iam accessit ad Collegiū, vbi habitaturus est, illis non potest uti, nisi denuo eas á Superiore illius Collegij obtineat. Secus esset si hæ facultates à Provinciali forent concessę.

SINGVLARE XXII.

Quam potestatem habeant Confessarij nostrorum, & aliorum Regularium in ordine ad absolutionē suorum à suspensione, & interdicto, ac ad dispensandum cum eis in irregularitate, vel in Ecclesiasticis præceptis, & legibus?

1 PRima conclusio: Confessarius Nostrorum potest absolvere quemcūque ex nostris â quacumque suspensione, sive â iure, sive ab homine generaliter lata; & idem est dę interdicto. Patet ex privilegio Pauli III. Singulari. 15. num. 1. relato in ijs verbis. & *a quibusuis ex ipsis casibus resultantibus sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, exceptis contentis in bulla, quæ in die Cenæ Domini solita est legi, absolvere plenam, & liberā facultatem concedimus.* Cú ergo hæc potestas detur omnibus Cōfessarijs Societatis circa omnes Christi fideles, & non limitata sit â P. N. Generali, ut cōstat ex nostris privilegijs, quoad externos tantum, quoad nostros uti ea possumus, cum sumus eorum confessarij deputati.

Se-

2 Secunda conclusio: Non potest Confessor Ordinarius dispensare cum nostris in irregularitate proveniente ex prava ordinũ susceptione, aut malo usu, ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membrorum, ex defectu Natalium, ex vitio corporis, & alijs; quia dispensatio in his solùm spectat, vel ad summum Pontificem, vel ad locorum Ordinarios; vel respectu nostrorũ ad Superiores Societatis, scilicet Generalẽ Provincialem, Præpositum, aut Rectorem iuxta modum, quo ijs in nostris privilegijs communicatur, & videri poterit, *verbo dispẽsatio*. Potest verò Cõfessor dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis, quæ non censetur reservata Superiori, ut à viris doctis audivi, verum eis non acquiesco

3 Notandum tamen est privilegium illud quod in nostro compèndio *verb. dispensatio* §.6, ita habemus: *Per privilegium Monachorum S. Hyronimi in Hispania, quilibet nostrùm potest semel in vita dispensari in foro conscientiæ à Confessario per Superiorem deputato super irregularitate, quacumque occasione contracta. Concessit Sixtus IV. ut in libro privilegiorum dicti Ordinis tit. 12. fol. 36. & refertur in manuscriptis fol. 56. pag. 2.* Postea autẽ à P.N. Generali additur: *Hæc facultas cõmunicatur omnibus Superioribus & alijs Confessarijs, quibus ipsi eam commiserint prater quam in irregularitate ex bìgamìa, & alijs tribus casibus in superiori §. contentis, qui Præposito Generali reservantur.* Tres autem casus de quibus hic fit mentio, sunt homicidium, mẽbrorũ obtruncatio, sanguinis effusio. Quid autem possint circa dispensationem in irregularitate Superiores, & Confessores Regularium respectu illorum, videndum est in Compendio Mendicantium *verbo. dispensatio*, & in priuilegijs, concessis alijs Religionibus.

4 Tertia conclusio: Non possunt Confessores Ordinarij nostrorum cum illis dispensare in ieiunio, in cibis vetitis, & in alijs prę ceptis Ecclesiasticis, hoc enim tam ex iure communi, quam ex nostro, solùm competit Superioribus, & pro ijs duntaxat casibus in quibus aliquod dubium est de obligatione præcepti. Sic Præposito Gen. Societatis concessit Iulius III, bulla, quæ incipit: *Sacræ Religionis*, edita anno 1552. Vbi. *Ad tui, & pro tempore existentis Præpositi Generalis Societatis huiusmodi arbitrium, circa ieiunia, & cibos prohibitos per te, vel alios Societatem ipsam professos, dispensandi facultatem concedimus.* Et Gregorius XIII. bulla, quæ incipit: *Exponi nuper*, eddita anno 1575. adquoscumque, etiam si professi non sint, id à Generali posse committi ita concedit: *Quod omnia Societati concessa, & in posterum concedenda prædicto, & pro tempore existenti Generali huiusmodi, concessa esse intelligantur, qui illa per se ipsum, vel alium, seu alios ab eo, vel de eius commissione electos, seu eligendos quibuscumque locis, & personis Societatis, &c. cõmunicare liberè, & licitè valeat.* Et in nostro privilegiorum compendio *verbo dispensatio* §. 7. dicitur: *Hæc autem facultas* (scilicet circa ieiunia, & cibos vetitos) *quoad gratiam à Iulio III. factam communicatur, omnibus Superioribus, & ijs quibus ipsi commiserint.*

5 Potestas veró dispensandi cum suis subditis ex causa iusta in alijs legibus Ecclesiasticis, ut in recitatione Horarum, in audi tione sacri, & similibus, nõ in generali, nec semper, sed pro hoc, vel illo tempore limitato, competit ex iuri communi, seu ratione sui muneris omnibus Superioribus Regularibus, quia sunt veri Prælati illorum, ut docent Caietanus 22. Metina *l. 1. sum. c. 14.* §. 10. Sylvester *verb. ieiunium q. 7. dict. 3*, Navarrus *cap. 21. num. 21.* Angles 1. *p. dub. 3. f. 395.* Sanchez *l. 5. consil. c. 1. dub. 5. n. 19.* Azor *to. 1. l. 7. cap. 28. aliàs 29. q 9.* Fagundez 4. *præc. Eccl. l. 1. cap. 9. num. 5.* Suarez *to. 4. de Relig. 2. cap. 12. num.* 18. Dispensare etiam hi Prælati locales poterunt in præveniendа hora comedendi in die ieiunij, ac similibus, ut cum alijs docet Sanchez num. 21.

6 Confessoribus autem Regularium, vel Secularium in quantum talibus, nullum ius id concedit: licet committi possit à suis Superioribus. Hanc vero potestatem adesse etiam in Vice Rectoribus. & omnibus alijs qui ex vi sui instituti absentibus Superioribus, vicem illorum gerunt: non tamen in illis, qui Prælato dòmus subditi, secundum locum occupant, ipso præsenti, ut sũt Subpriores, Vicarij, & in nostra Societate Ministri. Esset verò hæc potestas in eis cũ absente Prælato, omnìs domus cura, & iurisdictio eis incumbit, suntque vices illius gerentes, ut notant Azor, & Fagundez *sup.*

Sed obijcies: Parochus potest dispensare in lege ieiunij, etiam si facilis aditus sit ad Episcopum: ergo & Confessarius, Ordinarius nostrorum, qui est veluti eorum Parochus poterit cum eis dispensare in eadem lege, ac per consequens in alijs Ecclesiasticis, in cibis prohibitis, recitatione Horarũ &c. Respondeo concedendo antecedens: Ita enim docent Innocentius, Ioannes Andreas, Ancharranus, Caietanus, Medina, Vibaldus, Valentia, Sylvester, Palacios, Azor, & alij, quos citat, & sequitur Th. Sanchez *l. 8 de mat. disp. 9. num.* 27. qui addit: *Idq́ue aiũt & bene Sylvester, & Palacios circa dispẽsatio*

nem in esu carnium: Immo hoc extendunt Rosella, & Palacios ad confessarium; addit Palacios, si electus sit per Bullam, quando ad Parochum non est recursus: quod is Confessarius vicem eius gerat. Sed meritó Azor l. 7. cap. 29, q. 4. id posse Confessariũ negat: Quod ea authoritas dispensandi in ieiunio non probetur consuetudine & non sit sola declaratio, sed vera legis relaxatio.

7 Sed negatur consequentia: Quia Confessor Ordinarius Regularium vere non est Parochus illorum: talis enim est Prælatus conventualis, & ita hic habet iurisdictionẽ ordinariam, ille verò delegatam, ut probat Suarius *to. 4. l. 2. cap. 16. num. 8.* Et si ob consuetudinem, ut aiũt quidam ex DD. citatis, hæc dispensatio Parochis competit, nulla in Confessoribus apparet: at licèt ex opinione Rosellæ, & Palacios hoc concederetur Confessoribus Sæcularibus respectu illorũ in absentia Parochi, non tamen concedendum est Regularibus respectu suorum, etiã in absentia Prælati: cum hanc iurisdictionẽ iam ex iure suo, & ex consuetudine sibi reservarint Prælati.

SINGVLARE XXIII.

Quam potestatem habeant Confessores Superiorum in Societate Jesu, & in alijs Religionibus circa absolutionem à reservatis, & non reservatis: nec non à censuris?

ERTVM est, Confessarios Ordinarios alicuius Superioris, v. g. Provincialis, Præpositi, & Rectoris, eandem omnino potestatẽ habere circa illos, tam quoad absolutionem â peccatis, & censuris, quàm quoad commutationem, aut dispensationem votorum, quam habent circa nostros in illa domo, vel collegio: aliter Superior esset deterioris conditionis, quam Subditi; & sicut ea omnia, quæ diximus Singulari 15. & 16. cõceduntur respectu nostrorum, quia prohibita non inveniũtur, ita etiam concessa sunt illis respectu Superiorum; non enim min⁹ sunt hi eorum Confessores, quam illi ceterorum.

2 Deinde Confessores Ordinarij Superiorum localiũ in Societate Iesu non possunt eos absolvere à casibus reseruatis, nisi in absentia alteri⁹ Superioris supremi, & tũc cum onere comparendi coram illo. Ita ut si Rector incideret in reservata, si facilis est recursus ad Provincialem ab eo per se vel per alium petat facultatem: si veró non potest haberi statim recursus, absolvatur interim â suo Confessario: & cũ se offerat occasio apta, comparebit. Sic respõdit P. N. Generalis Claudius Aquaviva ad Provinciam Castellę & sic statuitur in instructione pro reservatis facta á V. Congregatione *num. 6*, Vbi postquam statutum fuerat iter agentes posse confiteri Confessario Ordinario Collegij, per quod transeunt, vel si hic desit alij Sacerdoti: cum onere tamen comparendi coram proprio superiore: additur:

3 *Idem autem quoad obligationem se sistendi servandum est Confessarys Rectorum, & aliorum Superiorum localium quãdo ij [quod Deus avertat] in aliquem casum reservatum inciderent, & nõ esset præsens Provincialis, cui talia reservantur. Idẽ quoque ipsorum Provincialium Confessarijs, cum præsens non esset is, qui ad eum finem á Generali esset destinatus.* Hoc intelligendum est citra periculum omne personę cognoscendę, pro qua petitur licẽtia, vel levissimæ violationis sigilli, nã eius observationi utpotè naturali, & divinæ, omnia alia humana, & positiva præcepta postponenda sunt: & ita cũ huiusmodi, vel levissimo periculo nec facultatis petitio, etiã si adsit Provincialis, nec onus cõparendi obligãt. Hoc autẽ onus numquã obligat Provinciales: sine illo enim absolvi possunt á suo socio, seu Confessore Ordinario: ut idem R. P. G. Claudius in epistola missa anno 1588. Ianuarij 28. declaravit.

4 Sed casus hi reservati, in quibus est hæc obligatio Prælatorum localium comparendi coram alijs superioribus, sunt ij, quos in quantum Superiores, seu occasione sui muneris, non verò illi reservati, quos nõ occasione illius, sed ut peculiares personæ commisserunt; de his enim á suo Confessario Ordinario, vel â quocumque, quem elegerint, poterunt sine onere comparendi absolvi. Non auderem hanc doctrinam sequi nisi viris doctis, pijsq; nostræ Societatis placere cognovissem, eamque confirmasset R. P. N. Generalis Claudius Aquaviva, qui interrogatus, an Superiores, qui quando actu erant Superiores, commisserunt aliqua reservata, possint quando iam amoti sunt ab officio, illa confiteri Superiori; cui tunc subijciuntur, vel debeant confiteri Provinciali, vel Generali, sic in responsis datis anno 1584. ad Provinciam Bæticam §. 9. respondit: *Si su pecado fuesse como de otro qualquiera particular, no sera necesario que tenga recurso al Provincial, pero si el pecado fue como de un Rector v. g. que usando mal de la potestad, y dignidad que tiene desperdició los bienes del Collegio, ó como por tener como Superior las llaves de norbe-*

hiza

hizo algun exceso, sera necessario, que se confiesse con el Provincial.

5 Hinc infertur, nec cum actu Superior committit peccatum reservatū absque abusu officij sui recurrendum non esse ad Superiorem maiorem: quod si tunc non est recurrendum ad hunc, sufficiet recurrere ad immediatum; & hic ipsemet est, qui in reservatum incidit, ut persona particularis; ergo ipse poterit suo Confessario, vel alteri quem eligat, confiteri. Et congruum, est, ut de his quę, ut particularis persona commisit, ut particularis absolvatur.

6 Hæc observanda sunt in nostra Societate: in alijs autem Religionibus iuxta constitutiones, & consuetudines á viris probis, & doctis procedendum: standumque, (ni prohibitio sufficiens in aliqua Religione obstet) iuri cōmuni, cōcedenti omnibus Superioribus tam mediatis, ut Generalibus, Provincialibus, Visitatoribus &c. quam immediatis, seu localibus, ut possint eligere Cōfessarium, qui eos absolvat ab omnibus peccatis, & censuris, a quibus ipsi possunt concedere suis subditis, ut absolvantur. Sic probat Fagundez *in 4. prac. Eccl. l. 1. cap. 10. n. 6.* & latissimé, ac novissime Zacharias Pasqualigius *decis. 96. 97. 98.* addēs *decis. 99.* hoc etiam concedi Vicarijs Abbatum, Priorum, Guardianorum, & cæterorum Superiorum conventuum in horum absentia: citatque pro hac sententia Megalam, Corolianum, Leonem, & Dianam.

7 Hæc potestas fundatur in *Cap. Ne pro dilatione de sent. excom.* vbi. *Ne pro dilatione pœnitentię periculum immineat animarum permittimus Episcopis, & alijs Superioribus, nec non minoribus Prælatis exemptis, ut etiam prӕter sui Superioris licentiam providum & discretum sibi possint eligere Confessarium.* Vbi nota I. non limitari ut electus sit intra Religionem eligentis, sed quilibet pius, & doctus eligi potest, sive Regularis sive Sæcularis. II. Nec etiam limitantur casus, ad quos eligi valeat, & ita reservati etiam includuntur III. Quod etiā si Provincialis adsit, potest Superior localis eligere Confessarium, & Provincialis, etiam si adsit Generalis: non enim absentia hæc petitur ibi, sed absoluté conceditur illa potestas.

8 Hanc autem etiam inesse Superioribus Clericorum Regularium Theatinorū, etiā si in ea extet decretum á Capitulo Generali anno 1601. ita editum: *Nemo nostrum sua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, sed ijs tātummodo nostratibus Confessarijs, qui à Præposito domus fuerint designati*, &c. asserunt Diana *3. p. tr. 2. resol. 1.* & Pasqualigius *decis.* 101. & 102. tum quia hoc derogare non potest iuri communi, seu privilegio in illius corpore inserto, quod pro lege, seu iure cōmuni reputatur, ut docent Miranda, Enriquez Layman, Ioannes de la Cruz, Villalobos, Burgos de Paz, Rebufus, Mādosius & alij apud Dianam *sup.* tum quia, ut explicat Pasqualigius *decis.* 101. & 102. hoc decretū non loquitur de Superioribus in specie, ut loquitur Canon iuris, & ita restringi debet ad non Superiores.

9 Secus est in nostra Societate circa decretum relatū n. 3. & stabilitū à Cōgregatione V. celebrata Romæ quia expressé loquitur de Superioribus, tū quia confirmatum est à Paulo V. bulla quę incipit; *Quantum Religio*, edita anno 1606. ubi: *Laudabile Societatis institutum cōstitutiones* &c. *& quæcumque alia decreta, statuta, & ordinationes quæ institutum, & Societatem huiusmodi, illiusque gubernandi rationem quomodolibet concernunt in generalibus Congregationibus edita, nec non privilegia* &c. *perpetuo approbamus, & confirmamus, ac nostræ Sedis, & Apostolicæ auctoritatis robur adiicimus, eaq; omnia, & singula innovamus, ac de novo concedimus* &c. Et postea hoc fieri ait: *Motu, scientia, & potestatis plenitudine* &c. Ecce hoc Cōgregationis V, decretū approbatum ab hoc Pontifice, utpote editum ante hanc bullam ac à fortiori super hoc constitutiones, in quibus *p. 3. cap. 6. num. 2.* statuitur: *Omnes assignato sibi Confessario, vel alioqui iuxta ordinem quemquisque præscriptum habet à Superiore, confiteantur.* Dictio, *omnes* nullum nec Superiorem excludit, ut ex pluribus DD. probat Barbosa *dict.* 207.

10 Idem decernitur á Gregorio XIII. bulla; quæ incipit, *Decet Romanum.* anno 1575. ibi; *Nulli personarum Societatis liceat, nisi intra numerum eorum qui ad confessiones personarum eius domus, aut Collegij audiendas deputati sunt, Confessarium eligere, nisi ratione itineris, aut alia de causa ab eisdem Superioribus, alijs Confessoribus intra, aut extra Societatem confitendi facultas ad id specialiter daretur, Apostolica Authoritate tenore præsentium perpetuo declaramus statuimus & ordinamus, secusque facta irrita, & inania decernimus.*

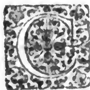
11 Vbi notandum 1. Dictionem *Nulli* utpote universalem negativā, omnes etiam Superiores, excludere, ut ex Menochio, Seraphino, Tuscho, Cenedo, Bartholomæo Peret, & alijs statuit Barbosa *dict.* 195. Notandum 2. hoc decretū fieri à Gregorij XIII. ut ipse addit, *Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, & cū quibusvis irritativis, revocativis, & c. clausulis.* Vn cum hoc decretum, & aliud Congregationi

nis V. nec non constitutio nostra *sup.* relata, ex certa scientia, facta, & confirmata sint, etiam si iuri communi opponantur: vim habeant, ut rectè docet Pasqualigius *sup, decis.* 100. *num.* 5. in hunc modum:

12 *Cum autem concessio, aut confirmatio ex certa scientia validet constitutionem aliàs inualidam, cõtrariam Canoni, sequitur etiam quod deroget priuilegio [etiam si habeat vim legis] quoad eos, qui sub sunt tali cõstitutioni. Quia cum Princeps non præsumatur ignorare quæ sunt in corpore iuris, ex cap. 1. de constit. in 6. præsuponitur derogare, dum confirmat, & validat constitutionem contrariam. quia facit actum suæ potestatis, quæ extenditur etiam ad derogandas leges.* Quod verò concessio, vel confirmatio reddat validũ quod aliàs erat, vel esset invalidum, probatur ex *cap. 1. de Pactis. ex cap. 1. & cap. veniens de transact.* ac docent Glossa, & Innocentius *ibi.* Tuschus *V. Confir. con.* 340. Cabedo *Lusit. decis. 2. num.* 3 *p.* 3. Gabriel *to. 3. com. opin. l. 6. clausl.* 1. *num.* 1. Suarez *l. 8. de leg. cap.* 18 *num.* 12. Castro Palao *p. 1. tr. 3. de priu. d. 4. p. 2. §.* 10. *num.* 3. & alij, ex quibus Franciscus Leo *thesau. fori Eccl. p.* 4. *cap.* 1 *num.* 55. addit: quod hæc clausula omne iuris obstaculum removet: & Moneta *trac. decim. cap. 9. q. 3. num* 134. quod in ea præsumitur Papa voluisse uti suæ plenitudine potestatis.

SINGVLARE XXIV.

An Confessores Superiorũ in Societate Iesu, ac in alijs Religionibus possint cum ipsis dispensare in ieiunijs, Horis Canonicis, & alijs præceptis Ecclesiasticis?

1 CIRCA dispensationem in ieiunijs, cibis vetitis, recitatione Horarum, & alijs Ecclesiasticis preceptis habet Confessarius Superioris Religiosi, vel quilibet alius ab eo electus ad hunc finem, cum eo eãdem potestatem, quam habet idem Superior cum suis subditis, si ipsemet Superior eam illis committat, aliter deterioris conditionis, quam subditi erit; cum hi ad manus habeant Prælatum potentem cum illis dispensare, ipse verò hoc careat. Sic probat Thomas Sanchez *l. 8. de matr. disp. 3. num.* 3. ut omnino indubitatum: & satis ostenditur ex privilegio concesso Regularibus, quod in nostro compendio est *verbo Prælatus* §. 3. ubi dicitur:

2 *Omnes Præpositi Societatis, ac Rectores, quoad Religiosos Societatis sibi subditos, possunt per se ipsos idem omnino, quod possunt Episcopi in Clericos, & laicos, sibi subiectos, tam quoad facultatem absolvẽdi, & dispensandi in irregularitatibus, de quibus in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. quam alias quascumque facultates. Concessit Pius V. Fratribus Prædicatoribus 22. Iulij anno 1571. & refertur in libro privilegiorum fol.* 127. *pag.* 2. Et additur à P. N. G. *Hæc facultas reservatur Præposito Gerali, nisi prout in particulari in suis locis reperitur communicata in hoc compendio.* Communicari verò dispensationem in præceptis Ecclesiasticis vidimus Singul. 22.

3 Posse Episcopos committere Confessario suo, vel alteri idoneo, ut dispenset cum ipsis in ieiunijs, alijsque Ecclesiæ præceptis, docent Paludanus, Gabriel, Angelus, Tabiena, Sylvester, Enriquez, Antonius Gomez, & alij, quos citat, & sequitur Thomas Sanchez *l. 8. de mat. disp. 3. to.* 3. Immo & posse ipsum Superiorem verè, & directè secum dispensare in ijs omnibus casibus, & præceptis, in quibus potest cum suis subditis latissimè probat Sanchez *à n.* 4. singillatimq; pro Episcopis allegat *num.* 8, S. Thomam, S. Antoninum, Turrecrematam, Sylvestrẽ, Angelum, Tabienam, Armillam, & Viguerium. Pro Prelatis Regularibus affert, num. 9. Armillam, Molinam, Sa, Azorium, & Emmanuelẽ, quibus, adde Fagundez *prçc. 4. Eccle. l. 1. cap. 9. num.* 5. Sotum, & Caietanum apud eundem.

4 Nec obstat quod ita quis in se iurisdictionem exerceat, sitque respectu sui Superior & inferior, potest enim secundum diversas rationes. Tutius tamẽ existimo, quod has dispensationes Confessario proprio, vel ad id eligendo committat Prælatus tã sæcularis, quam Regularis, ne veluti iudex sit in propria causa. Vnde R. P. N. Generalis in quadam sua Epistola ad Provinciam Beticam decernit, quod Confessarij Superiorũ in Societate cum ipsis dispensent in irregularitate, officio divino, ieiunijs. & similibus, cum opus fuerit. Ita testatur Pater Iacobus Granado se vidisse: & quod Provincialis socius, qui est eius Ordinarius Cõfessor, dispenset in his cum ipso, habetur inter ordinationes á septima nostra Congregatione approbatas.

5 Placet pro dispensationibus á Superiore cũ subdito faciẽdis, aç cũ illo à Cõfessario, refferre verba Thomæ Sanchez, ne difficiles in his se ostendant. *Hinc,* inquit, *lib. 5. cõsil. cap. 1. dub. 5. num.* 26. *infertur minus bene, & minus prudenter agere Prælatos, qui subditos recurrentes ad eos in suis dubijs pro dispensatione, nolunt consolari: siquidem tuta conscientia hoc possunt facere, vel dispensando omnino si causa est omnino sufficiens, vel si non omnino sufficiens, dispensando, partim*

tim, & partim commutando. Sic Navarri cap. 21 Hisp. num. 21. Lat. num. 22. Caiet. dict. art. 4. Metina lib. 1. serm. cap. 14. §. 10. Angles florib. 1. part. mat. de ieiun. fol. 396. & alij. Hæc ille: ubi nota, quod etiam in cibi vetiti, vel ieiunij dispensatione admisceri potest commutatio in aliud pium opus, ut fiat.

SINGVLARE XXV.

V. Confessores Regulares, vel Sæculares approbati generaliter ab Episcopo Diœcesano pro hominum, & feminarum confessionibus audiendis, possint sine ipsius speciali licentia audire confessiones Monialium ipsi Episcopo, aut Regularibus subiectarũ? Vbi alia de his Monialium Cõfessoribus.

1 AFFIRMATIVA sententia suaderi videtur ex facultate, quæ ab Episcopo omnibus Confessoribus in hunc modum communiter conceditur, *Por la presente damos licencia para que en esta Ciudad, y su Arçobispado oyga de penitencia a todas las personas, que con el se quisieren confessar, y los absolvera de todos sus pecados, excepto los a Nos reservados*: Igitur confessiones Monialiũ Ordinario subiectarum audire etiam poterunt: cum hę non excipiantur in hac facultate, & Ordinarius illam concedens non minorem potestatem habeat in illas, quam in Sęculares suæ Diœcesis.

2 Adhuc sit conclusio; Non licet his Confessoribus confessiones Monialium, sive loci Ordinario, sive Regularibus subiectarũ audire sine speciali ad hoc Episcopi approtione. Sic statuit Gregorius XV. in bulla quæ incipit: *Inscrutabili*, edita anno 1622. & affertur ab Angelo Maria Cherubino *tom. 4. Bullarij fol. 98*. estque in hunc modum *Confessores vero sive Sæculares, sive Regulares, quomodocũque exempti, tam Ordinarij, quam extraordinarij ad Confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum, audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

3 Vbi notandum, præter generalem approbationem requisitam à Tridentino *sess. 23. cap. 15.* novam requiri pro Monialium Confessoribus, etiam si sint eiusdem Ordinis. Sic declaravit Congregatio Cardinaliũ Tridentini Interpretum, nam circa intelligentiam prefatæ Bullę consultata, respondit, *Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum sæcularium audiendas, nequaquã censeri approbatos ad audiendas cõfessiones Monialium sibi subiectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.* Quod á fortiori intelligendum de sæcularibus Confessarijs circa cõfessiones Monialium Episcopo subiectarum. cum urgentior ratio militet pro neganda hac facultate; illæ enim Moniales sub Regularium iurisdictione vivunt, alię verò sub Episcopi tantum iurisdictione.

4 Satis hoc declarat Gregorius XV. *sup.* dictione *Etiam*, quæ est implicativa, & exprimit casum magis dubitabilem, ac implicat minus dubitabilem, ut ex *l. etiam, ff. de verb. signif. l. Conventicula C. de Episc. & Cler. l. Etiam C. si tutor.* docent Vlpian. *de prop. dict. Etiam n. 1.* Bertazol *de clausf. inst. clausf. 4. glos. 17.* Cenedus *pract. qq. sing. 51. n. 1. & 5.* Ferrer *consl. Cathal. glos. 4. num. 272.* Tuschus *lit. D. concl. 275.* Menochius *de arbitr. l. 4. q. 49. num. 8.* Gutierrez *pract. §. 3. q. 32. n. 13.* Rota Romana apud Farinac. *decis. 68, num. 4.* & alij. Igitur implicat ut minus dubitabile dictio *Etiam*, hic, Sæculares, & Regulares non posse sine speciali facultate audire confessiones Monialiũ Episcopo subiectarum; exprimitque ut magis dubitabile sine ea etiam non posse Regulares Monialium sibi subiectarum confessiones audire; abrogatque Pontifex consuetudinem, vel privilegium, si in oppositum extiterint, ac extendit in hoc Episcoporum iurisdictionem per dictionem *Etiam*; de cuius natura est extendere se ad casum antea non dictum, ut ex Rota Romana docet in novissimis Farinacius *decis. 408. n. 1.*

5 Prælatos Regulares indigere etiam hac speciali approbatione ad audiendas confessiones Monialium sibi subditarũ decernere videtur Cõgregatio Tridentini, relatã Gregorij XV. Bullã sic de hoc interrogata explicãs; *Respondit Cõgregatio, Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius constitutionis explicationẽ, quibus alioqui facultas cõpetat audiẽdi confessiones Monialium sibi subiectarum posse durante eorum officio pergere sine alia Episcopi approbatione in confessionibus audiendis, illarum tantum quæ sponte, ac proprio motuid ab eis petierint: At verò eos, qui postmodum deputabuntur, vel qui in eorum officijs, & dignitatibus, expleto iam tempore a constitutionibus cuiusque Ordinis, vel aliàs legitimè prefinito ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse Monialium confessiones audire, nisi prius à Diœcesano Episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.*

6 Postea ad dubium 8. *An Confessiones quas audiũt Superiores Regulares electi, seu deputati, vel con-*

confirmati post publicationem, & scientiam tenoris dictæ bullæ, non obtenta Episcopi approbatione, sint nullę, atquè irritæ? Respondet Congregatio: *Confessiones huiusmodi nullas, atque irritas esse.* Has omnes declarationes affert Angelus Maria Cherubinus *tom.4. Bullarij fol.* 10. & post omnes addit; *Quæ sacræ Congregationis responsa ad se relata fel.rec. Gregorius XV. & S. D.N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt,*

7 Nihilominus non improbabile forsan erit, Prælatos Regulares habentes generalem approbationē pro Diœcesi ab Ordinario, nova non indigere ad audiendas confessiones Monialium sibi subditarū: cū hoc expressè non prohibeatur in bulla Pontificis, & consuetudo ab Episcopis cognita, iā diu, ac modò vigeat: ex qua, præsumpta saltim specialis hæc licentia colligitur: illisq; utpote in Prælatorum munere constitutis ab Episcopis meritò concedi Sapientes existimabunt: cum ab eis etiam harum Monialiū Confessores assignentur. Nec Congregationis declaratio vim legis habet, etiam si approbata á Pontifice, cum ab ipso eius observatio non præcipiatur. Secus iudicandū circa confessiones Monialium Episcopo subditarum.

8 Sed animadvertendæ sunt alię huius sacræ Congregationibus pro his Monialium Confessarijs declarationes ab eodem Cherubino ibi allatæ. Prima est: *Regularem ad audiendas confessiones Monialium unius monasterij ab Episcopo approbatum, minimè posse audire cōfessiones Monialium alterius monasterij.* &c. Idem dicendum est de Confessore Sæculari. Secunda est, *Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro una vice audiendas haud posse pluries vi approbationis huiusmodi illarum confessiones audire, sed ab Episcopis toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.*

9 Ratio est, quia ex communi Doctorum approbatio limitata, ut hæc, evanescit, extra limites præscriptos loci, temporis, vel personarum &c. ut probant Suarius *d.* 28. *de pænit, sec.*7 & Reginaldus *l.*1 *num.*200. Possent verò Confessores prędicti sive sęculares, sive Regulares dummodo generaliter sint ab Episcopo pro Diœcesi approbati eligi à quibuscūque Monialibus virtute Iubilęi, in quo conceditur facultas ad eligendū Confessarium ab Ordinario approbatum, ut ex Doctoribus probavi *libel. de Iub. duar. hebd. cap.*19. & 20. Ac idem fieri potest virtute Cruciatæ quoad eorum absolutionem, pro quibus ipsa Regularibus prodest.

10 Ex dictis patet solutio ad rationem dubitandi num. 1. positam: illa enim generalis licentia ad audiendas confessiones omnium subditorum illius Diœcesis, ab Episcopis ex consuetudine semper, ac ex Synodis, aut Edictis sępius, nec non à Pontifice, ut vidimus, expressé quoad Moniales limitatur. Sic etiam docent Suarius, Sanchèz. Reginaldus, & Emmanuel, quos citat, & sequitur Hyeronimus Rodriguez *Resol.* 32. *n.* 12. quod Confessores Regulares approbati, vel deputati pro Fratribus non censentur approbati pro Monialibus Ordinis, sed specialem ad id debent habere facultatem à suis Superioribus.

SINGULARE XXVI.

V. Moniales Regularibus, vel Episcopis subiectæ absolvi possint à casibus Pontifici, & Ordinario, aut etiā in sua Religione vel monasterio reservatis, per Confessores ad earum cōfessiones excipiēdas deputatos? Vbi de earum Cōfessoribus extraordinarijs.

1 Supponendum est casuum reservatione ab Episcopo pro sua Diœcesi, nec nō pro monasterijs sibi subditis lata nō comprehendi Moniales Regularibus subiectas, utpote, quę ab hac iurisdictione non minùs, quam alij Religiosi Fratres, exemptæ sint, iuxta sæpius dicta, & dicenda hic. Secus de Monialibus Episcopo subiectis, quos horum casuum reservatio attingit, ut reliquos eius Diœcesis subditos.

2 Sit 1. conclusio: Prædictę Moniales Ordinario loci subiectæ non possunt à casibus pro Diœcesi reservatis per suos Confessores Ordinarios, absolvi, nisi eis sit specialis facultas quoad hoc; possunt tamen sine illa ab his, alijsque Pontifici reservatis absolvi virtute Cruciatæ, vel alterius similis privilegij. Prima pars satis probatur ex Singulari. 9. & 14. constatque ex *cap. Si Episcopus de pænit.* ibi: *Si Episcopus suo Subdito concesserit, ut sibi possit idoneum eligere Confessorem, ille quem is elegerit, in casibus, qui eidem Episcopo specialiter reservantur, nullam habet penitus potestatem; cum in generali concessione illa non veniant: quæ non esset quis verisimiliter in specie cōcessurus; nulla quoque potest consuetudine introduci quod aliquis præter sui Superioris licentiam, Confessorem sibi eligere valeat: qui eum possit solvere, vel ligare.*

3 Secundam probo: quia cum hi casus nō sint pro Monialibus ut Religiosis, seu pro Regulari disciplina conservanda reservati, sed pro recto Diœcesis regimine, eorum abso-

lutio non prohibetur à Clemente, & Vrbano VIII. cum usum Cruciatæ quoad reservata interdicũt, sed solùm quoad reservata in Religione, seu pro Religioso statu, & perfectione tuenda, ut satis patet ex harum bullarum proemio. Sic Clemens VIII. ait, quod *Religiosi prędicti Ordinis,* (scilicet B. Mariæ de Monte Carmelo) *seu eorum nonnulli etiam prædictis facultatibus uti præsumebant in detrimentum regularis disciplinæ,* &c. Et Vrbanus VIII. *Nos præmissis quantum Nobis ex alto conceditur, obviare, ac felici tam eorundem Fratrum Prædicatorum, quàm omnium, & quorumcumque aliorum cuiuslibet Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti, etiam speciali mentione, & nota digni, utriusque sexus tã Mendicantiũ quàm non Mendicantium statui atque directioni consulere volentes, prefactæque Clementis prędecessoris nostri declarationi inhærentes,* &c.

4 Vbi nota verbum *statui*, cui consulere vult Pontifex, idẽ esse ac Religiosam vivẽdi normam, & obseruantiæ, ac Religiosæ vitæ disciplinam. Vnde casus in generali pro Christianæ vitæ reformatione reservati, ut reservãtur in tota Ecclesia à Papa, & in Diœcesibus ab Episcopis, hic non reservãtur, possintque ab illis absolvi utriusque sexus Regulares virtute Cruciatæ, vel similis privilegij, iuxta dicta Singulari 18.

5 Secunda conclusio; Sine licentia suorum Prelatorũ, etiam virtute Cruciatæ, vel alterius similis privilegij (excepto duarum hebdomadarum iubilæo, ut docent DD. plures quos in meo tractu c. 19. attuli) non possũt absolvi à casibus pro sua Religione, vel monasterio reservatis Moniales Regularibus subiectæ. Ita Doctores omnes, qui id de viris Religiosis tuentur, videriq; possunt apud Lugum *dis. 20. de pæn. c. 9. n.* 153. & Leandrũ à Sacram *to. 1. tr. 5. d. 12. q.* 58. & 60. Satisque constat ex bullis Clement. VIII. & Vrbani VIII. quarũ verba expressè, ac ęque de utriusque sexus Regularibus, ac de omnib⁹ Monialibus indistinctim loquentia iam Sing. 18. retulimus. Idem dicendum est de Monialibus Episcopo, vel Papæ immediatè subiectis, quoad casus sibi reservatos, ad regularis disciplinæ statum pertinentes iuxta dicta num. 5. dummodo hi sint ex iis, quos reservari posse statuit Clemens VIII. In horũ autẽ reservatione observationes, quas Singul 11. 12. & 13. proposuimus atendendę sũt.

6 Clementis, & Vrbani VIII. decretis procul dubio revocantur privilegia concessa à Sixto IV. Carthusiensibus ad hoc, ut semel in anno & à Leone X. Monialibus S. Claræ, ut quater etiam in anno, à reservatis omnibus absolverentur sine licẽcia suorum Prælatorum, ut videre licet apud Emmanuelem *to. 1. q. 26. ar.* 10. Ac idem de similibus privilegijs cuilibet alij Religioni iam antea concessis iudicandum.

7 Tertia conclusio; Non possunt à prædictis casib⁹ reservatis has Moniales, sive Episcopo, sive Regularibus subiectas absolvere Confessores extraordinarij, qui illis iuxta Tridentinũ *ses. 25. de Regul. c.* 10. *ab Episcopo, & alijs Superiorib⁹ bis, aut ter in anno* offerri debẽt. Ratio est, quia nullã novam iurisdictionem, & facultatem habent hi Confessores quoad absolutiones pręter ordinariam, quã ordinarij habent. Cõgruum autem erit ut omnem suã, etiã quoad reservata, concedãt Episcopi, & religionũ Superiores, ut certior uberiorq; sit fructus á Tridẽtino intentus.

8 Pro his extraordinarijs proponere libuit declarationes Cardinalium Concilij interpretum. Prima est, quod *Episcopus potest dare Confessorem Monialibus subiectis Regularibus, quæ nulla ratione induci possunt, ut suis Regularibus confiteãtur.* Affertur à Barbosa *in Trid sup.* ubi etiam addit Bellarminus; *SS. D. N. Gregorius ex sententia sacræ Congregationis Concilij declaravit, quod possit Episcopus concedere Cõfessarium Monialibus extra ordinem tam Sæcularem, quam Regularem alterius Ordinis.* Quæ intelligenda, si Superiores nolint, vel neglligẽtes sint in Cõfessoribus his cõcedendis.

9 Secunda, quod si pro his tribus vicibus Moniales Ordinario subiectæ, velint Regulares, vel Regularibus subditæ velint Sæculares Confessarios, dummodo ex approbatis sint, tenentur Episcopi, & alij Superiores Regulares eos concedere, & si non concedant, possunt ipsæ eos eligere, & cum eis confiteri. Sic S. Congreg. apud Barbos.

SINGVLARE XXVII.

Quid exequi valeat, vel teneatur Iudex: cum Reus ad mortem damnatus sacramentalem Confessionem facere non vult?

1 TENERI Iudicem sub gravi culpa ad providendũ huic de Cõfessore approbato Sæculari, vel Regulari, ut cõfiteatur peccata sua, & ad concedendũ ipsi tẽporis spatium ad confessionẽ, & comunionem faciendã, cõscientiam excutiendã, animęq; res cõponendas necesariũ docent Navarra *de ref. l. 2. c.* 28. Navarrus *sum. c. 25. n.* 23. Enriquez *l. 8. de Eucharist. cap. 5. num.* 4. Fagundez *lib. 5. in 5. prac. de cal. cap. 16. num.* 2. & alij; inter quos id probat Antonius Gomez *to. 3. Var. cap. 14. de delict. num. 6. ex text. in l. Archigerontes*

tes cap. de Episc. audiend. ubi id notant Bald⁹ Paulus de Castro, & cõmuniter Doctores.

2 Addũt Castro, & Gomez, quod potest & debet Episcopus per censuras prohibere, ne iudex sæcularis exequatur sententiam, nisi concesso prius tempore competenti ad confitendum: & hoc concedi deberi, etiam si ex concessione eius fuga timeatur, docet Navarra *l. 2. de rest. cap. 3. num. 226.* Sylvester verb. *Iudex 1. q. 11. dicto 6.* & alij. Iulius Clarus *q. 99. num. 2.* consulit, ut Iudex mittat virum Religiosum, vel Sacerdotem, qui mortis sententiam ante confessionem nuntiet; ita aliquos cõsuevisse iudices testatur Paris de Puteo. *tract. synd. vers. Iudex f. 82.* Sed hoc mihi numquam placuit, nec exequi volui; iudicis enim potius, aut eius Ministri munus, quàm Confessoris hoc est.

3 Hoc posito, si iudex omne tempus ad confessionem faciendam morti damnato concessit, illud, scilicet, quod concedi consuetum est, spatium v. g. duorum, vel trium dierum, & Reus noluit malitiose in his cõfiteri, tenetur iterum ei aliquam dilationẽ v. g. duorum, & ad summum, trium dierũ concedere, si speret fore, ut intra illud tempus pœnitentiam agat, & confiteatur, dum modò non sit periculum alicuius scandali, vel damni præcipue communis ex ea dilatione: vel fuga Rei prudenter timeatur.

4 Similem conclusionem apud Bonacinã *disp. 4. q. 7. p. 1. de Euch.* invenio; asserit enim hoc tempus concedi debere à iudice, ut Reus se præparet ad confessionem, & communionem, etiam si noluerit hoc facere intra tempus consuetum. In quo & si quoad Eucharistiam percipiendam, ego ambigerem, & iudices non ita graviter obligarem, ut hanc dilationem concederent, non verò dubitarẽ illos constringere ad concedendũ hoc tempus ad pœnitentiæ Sacramentum; cum hoc sit magis necessarium ad iustificationem, & consequenter ad salutem consequendam.

5 Probatur 1. ex Clem, 1. *de pœnit. & remiss.* ibi: *Cum secundum statuta Canonica ultimo deputandis supplicio negari, si petant, non deceat pœnitentiæ sacramentum: abusum damnabilem, in quibusdam partibus contra hoc introductum aboleri omnino volentes, iustitiarios omnes, & dominos tẽporales, ut ab huiusmodi desistant abusu hortamur in Domino, et obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi; locorũ Ordinarijs nihilominus iniungẽtes, ut eos ad hoc cum primum commode poterunt diligenter monere. & si necesse fuerit Ecclesiastica censura copellere non omittant.* Vbi Glossa: *Nota, quod aliquando verba exortatoria, & deprecativa imponunt necessitatem, quia habemus consiliũ reverentiæ, quod obligat sicut præceptum, quando materia est necessaria, scilicet, ob reverentiam personarum, quibus Papa scribit verbis deprecativis.* Ita se res habet hic.

6 Ratione probatur 2. Quia Iudex eò strictiùs ex iustitia, & iure naturę tenetur consulere, etiã bono privato cuiuslibet ex suis subditis, & corporis & animę, quantum recta ratio dictat, & postulat quo gravius damnum, si non consulat, in illum redundabit: sed si non desserat supplicij executionem, maximum omnium damnum suę damnationis sequetur plectendo, vel prudenter timeri potest, ut sequatur: ergò, &c.

7 Confirmatur 1. quia constituto in extrema necessitate spirituali tenetur quilibet sub gravi culpa ex charitate subvenire, etiã cum maximo boni temporalis: immo & suæ vitæ periculo, aut detrimẽto, ut laté probat Fagundez in *præc. 1. decal. l. 1. c. 28.* sed hic Reus constitutus est in extrema necessitate suę spiritualis vitę in æternum amittendæ, si eis locus non conceditur sacramento pænitentię recipiendo, quia eo difficilior, & incertior contritionis est actus; ergo &c.

8 Confirmatur 2. quia si infidelis ad mortem damnatus noluerit se ad fidem convertere intra tempus, quod alijs Reis morte afficiendis concedi solet. & prudenter speratur fore, ut si ad duos vel tres dies suppliciũ differatur se cõvertet, nemo dubitabit sub gravi culpa teneri iudicem ad hanc dilationem concedendã, nisi maximum damnum ex ea timeatur: ergo ad hoc, ut fidelis se ad verã pœnitentiam convertat, ita ad salutẽ necessariam dilationẽ prædictam concedere iudex tenebitur.

9 Sed oppones, iure optimo privari hoc sacramento Reum nolentẽ malitiosé uti eo, nec æquũ est ut illi prosit malitia sua, & satis suæ obligationi facere iudicẽ, qui temp⁹ consuetum concessit: & cũ ipse sua culpa in hac spirituali necessitate se constituerit, indignum esse cui in ea succurratur, vel saltẽ succurrere nemo tenebitur.

10 Respondeo, extra dubium esse, quod illi, qui ludendo, vel luxuriosè vivendo sua bona temporalia, vel valetudinem, aut spiritualem etiam vitam prodegit, etiam si non solùm ex humana fragilitate, sed ex industria etiam, ac malitia, & dedita opera consumpserit, aut dilapidaverit, si in extrema, aut ingenti necessitate inveniatur, teneatur qui possit, succurrere. Nec enim obligatio pendet ex iusta, vel iniusta causa, ob quam quis in ita gravẽ devenit necessitatẽ; sed ex ipsa necessitate, ad quã sublevandã charitas Christiana graviter cõpellit: ergo similiter.

Quare

Quare neganda sunt omnia, quæ assumũtur, nec attendere debet iudex ad culpam Rei se in necessitate constituentis, sed ad suam subveniendi obligationem.

11 Si veró duobus, aut tribus diebus transactis ipse adhuc pænitere, & confiteri noluit; iam certitudine, & experientia morali cognoscitur velle omnino Reum se damnationi exponere,& poterit Iudex supplicium executioni mandare; satis enim apud Deum, & homines fecit iustitiæ, ac obligationi suę.

12 Nota tandem in hoc sententiam Fagundez *in 5. prac. decal. c. 16. n. 6.* cuius hæc sunt verba: *Si periculum*, inquit, *sit, ne aliquis scelestissimus homo evadat, & maxima inde damna Republica. vel Principi, vel Innocentibus timeantur, ut proditiones civitatis, plurimæ mortes civium, segetum incendia, aut rebellionis damna; tunc quidem, quando aliter optima custodia extrinsecus adhibita, evasioni talis, ac tam scelesti hominis occurri non potest, sufficiet ei tempus ad solam contritionem concedere; & poterit perimi absque confessione, & Eucharistia, quia tunc non tam proceditur via iuridica ad punitionem Rei, quàm via ordinaria defensionis propria, & proximi; nec tam de puniendo crimine, quam de impediendo malo futuro agitur.* Hæc ille citans Navarram *l. 2. de rest. cap. 3. num. 226.* & Lesium *tom. 1. l. 2. c. 29. dub. 11. n. 98.*

SINGVLARE XXVIII.

Quæ peccata confiteri debet, qui iã adultus sub conditione baptizatus fuit ob primi baptismi dubium: & quomodo hic absolvendus?

1 Ndubitatum est solúm peccata mortalia, & venialia post validum Baptismũ commissa, non veró ante illum, esse materiam remotam sacramenti pœnitentiæ; hæc enim postrema baptismus abluit: & cum extra Ecclesiam sint commissa, Ecclesiæ clavibus nequeunt subijci, de quibus Ecclesia non iudicat, iuxta illud *ad Corinth. 1. Quid mihi de his, qui foris sunt?* illa verô priora subijciuntur pœnitentiæ sacramento; cum illud ex Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 1. & 2.* ac ex alijs Concilijs institutum sit *ad reconciliandos fideles lapsos post Baptismũ.* Ita docēt Theologi *ad q. 84. S. Tho. 3. p.* Videantur Valentia *1. p. to. 4. d. 7. q. 1. p. 2.* Suarez *d. 18. sect. 1.* Vazquez *ar. 2. num. 2.* Enriquez *l. 4. cap. 9.* Bonazina *de pan. q. 3. p. 3. num. 4.* & plures apud ipsos. Fictionem veró, & alia peccata in ipsa Baptismi susceptione patrata, cadere etiam sub pænitentię Sacramentum docent Theologi maturiores.

2 Hoc posito: si primus Baptismus verè fuit validus omnia peccata post ipsum cõmissa confitenda sunt: si secundus sub conditione administrat⁹, omnia post secundũ: si denique dubitatur de valore baptismi primi, ego consulerem, ne dubitans confiteretur, donec à dubio expeditus conditionaliter iterũ baptizaretur, loquorque de dubio eius generis de quo Tractat. 1. pluribus singularibus egi: nam si sit scrupulus tantùm levibus nixus fundamentis, debet quiescere animo, & confiteri.

3 At postquam verè aut cum aliquo fundamento dubitans iam baptizatus est sub conditione, & ante hunc Baptismum peccata, vel pauca, vel plura præcesserunt, quomodo confiteri, & absolvi debeat, ita exposuit noster Didacus Ruiz de Montoya *in instruct. pro Nigrorum Baptismo num. 40. & 41. Al que se ubiere baptizado sub conditione, no le oigan de penitencia, hasta que tenga de que acusarse pecados hechos despues del ultimo baptismo, y de estos primero que de otros ningunos le examine el Cõfessor, y luego le examine de los peccados, que avia hecho desde la ultima confession hasta el baptismo, y absuelvale con la forma acostumbrada, sin condicion alguna, teniendo intencion que la forma caiga sobre todos los peccados, que fueren cometidos despues de el verdadero baptismo. A los enfermos, que estan peligrosos, si uvieren sido baptizados sub conditione, deben preguntarles luego los peccados hechos despues de la ultima confession, y absolverlos diciendo: si es capax absolutionis, ego te absolvo.* Hæc ille.

4 Vbi notandum, quod loquatur de ægroto, qui statim ac baptismum conditionalẽ recepit, confitetur, vel post illum nullum peccatum commisit: si enim aliquod commisisset examinand⁹, ut abosolvẽdus esset, de hoc priùs, & postea de alijs ab ultima confessione usque ad baptismum conditionalem commissi, sicut superiùs dixerat.

5 Adde idem dicendum esse de illo, qui baptismum sub conditione recipit, quod de Adulto, qui absolutè recipit, Sic notat Ioãnes Sanchez *select. d. 44. num. 41.* his verbis *Adulto volenti baptizari opus non est in memoriam revocare omnia peccata sua, ut de illis atritionem nanciscatur, quod necessarium est in sacramento pœnitentia, sed satis est illi atritionem generalem habere: quo sanè dolore in generali concepto congrua dispositione praficitur ad baptismi, & illius effectus susceptionem, ut docet Ragucius in lucerna Parochorum de baptismo, quæsito 14. fol. 87.* Hæc ille: hæc & ego.

SINGVLARE VLTIMVM.

Quando obliget statutum Synodi Hispalensis de non subscribenda schedula confessionis, quam quis non audivit?

1 SIc hoc statuitur *tit. de Regul. c. 4. Porque somos informados. que algunos Religiosos, o Clerigos seculares confiesan a algunas personas sin estar aprobados, ni tener licencia nuestra, y otros, que aunque la tienen es limitada para solos hombres, por no tener los 40. años, que la constitucion antigua requiere, para poder confessar mugeres usan de una grande fraude, que es hazer que otros Confessores, que estan aprobados firmen las tales cedulas, o contrahazen, o falsean ellos sus firmas, en que cometen grandes d litos, y graves ofensas de N. S. Para remedio de lo qual S. S. A. mãdamos, que el mesmo que confessare al penitente le de la cedula firmada de su nombre, diciendo en ella como se confesso con el, sin que otro la firme por el, ni contrahaga la firma agena, sopena de excomunion maior latæ sententiæ; en la qual assi mesmo incurra el que la firmare por el.*

2 Suppono, hac excommunicatiõne non ligari Regulares, etiam si contra hanc legẽ faciant, quia exempti sunt a iurisdictione Episcopali, eiusque statutis, ut laté probat noster Iosephus de Alderete in sua pro hac exemptione iuris allegatione: solûm ergo Confessores Sæculares huius Diœcesis sub illa comprehenduntur; in eamque incurrẽt quando sine gravi, aut rationabili causa hanc schedulam suscriberent, secus si hæc adesset. Vnde dicendum est. 1.

3 Si Cõfessor approbatus subscriberet schedulã confessionis, quam non audivit, sed auditã esse, scit ab alio approbato, & cum sufficienti licentia iuxta hoc decretum, in eius excommunicationem non incidit; quia ab approbato subscribitur, & legis huius finis mens, & intentio est evitare, ne á non approbato legitimè audiatur confessio, vel falsó, vel veré subscriptio sit approbati, & iuxta hũc sensum interpretari debemus legem hanc: quia *Ratio legis est anima illius, l. scire leges ff. de leg. l. non. aliter ff. de legat.* 3. Et *Vbi cessat legis casus, eius dispositio, & pæna cessat:* ut ex pluribus legibus docent Bartholus, Tiraquellus Pichardus, & alij apud Barbosam *prin. iur. lit. L. num.* 14.

4 Dicendum. 2. Quoties de non subscribẽda [idẽ de non concedenda] schedula hac timeretur ullo modo violatio sigilli Sacramentalis, non solùm potest, sed graviter tenetur Confessarius illam subscribere; sicut & concedere: etiam si post auditam confessionem, absolutioné negaret: quia pænitẽs, vel é domo eijcere, vel debitũ soluere, vel testimoniũ falsũ retractare, aut quid simile exequi recusat. Ac proinde in hanc excõmunicationẽ nõ incurrit: quia obligatio sigilli, utpote naturalis, & divina, legi humanæ præterri omnino debet: seu potius hæc cum illius violatione nullo modo obligat.

5 Et licèt aliqui Doctores Salmanticenses consulti ab Enriquez, ipseque *l. 2. de. pen. c.* 22. *n.* 4. Medina *l. 2. cap.* 4. §. 1. Bonacina *d.* 5. *q.* 6. *sec.* 5. *p.* 4. *n.* 7. & Lugo *d.* 22. *sect.* 4*n.* 8, tunc negari posse schedulam asserant, quia Confessor non tenetur cooperari occultationi peccati pænitentis; cum tamen ex huius negatione prudenter aliqua sinistra suspicio pænitentis timeri possit, vel aliqua verecundia, aut confusio illius: ea illi concedi, aut subscribi debet: quia hoc aliquo modo conducit ad sigillum, nam ut rectè Vivaldus *can del. n.* 9. *de sigil.* ait: *Sub hoc sigillo cadit quidquid per se, vel per accidens, directè, vel in directè posset verecundiam, vel confusionem, vel aliquod aliud nocumentum generare pænitenti.*

6 Quod autem ex negatione schedulę sępe vel saltim aliquando timeatur aliquod periculũ violationis sigilli, autumant aliqui sapientes, præsertim cum parentes á filijs, domini à famulis, magistri á discipulis, Superiores à subditis eiusmodi schedulas exposcere soleant. Rectè inter alios Bellonius *to.* 2. *de sacram. d.* 9. *dub.* 1. *num.* 14. *Quando aliqui,* inquit, *studiosi, aut famuli alicuius Principis tenẽtur ferre testimonium suæ confessionis, Confessarius debet hoc dare, etiam ijs, quos nõ absolvit, ne negãdo testimonium hoc aliquomodo prodat sigillum, & peccatorem, nec dando illud mentitur, quia tantùm testatur eos esse confessos, quod verum est.* Hęc omnia proportionatè acommoda ad cõcessionem schedulæ communionis.

7 Dicendum 3. quando intra tèmpus paschale; seu intra quindecim dies à Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis, petit confessionis schedulam is, qui frequenter, vel aliquoties in annò confessus est alicui Confessori, etiam si tunc illi non confiteatur, poterit eam concedere, vel subscribere, præsertim si vir timoratus sit, & affirmat iam confessum esse. Idem dicendum si sacramenta frequentare cum viderit, vel certò scierit, nec sit cur suspicetur, Cõfessario nõn approbato eum fuisse confessum.

FINIS TRACTATVS III.

AD EVCHARISTIAM, QVARTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM, SINGVLARIVM TRACTATVS QVARTVS.

SINGVLARE I.

V. Culpa lethalis sit lampadem coram Sanctissimæ Eucharistiæ Tabernaculo accensam non conservari: Et cuius sit hæc obligatio?

1 ANTIQVISSIMAM esse consuetudinem, ut lampas accensa ad Eucharistię Tabernaculum adstet, satis indicant qui de Ecclesiæ Ritibus scripsere; hoc enim maximè decet tanti Sacramenti maiestatem, & fidelium devotionem; illis enim hoc lumine innotescit, in altari illo adesse lumen inaccessibile Christum Dominum. Huius rei curam Parocho mandavit, nisi fallor, Paulus V. in Rituali ubi *de Euchar.* §. 2. ita: *Parochus igitur summum studium in eo ponat ut tum ipse venerabile hoc sacramentum, qua decet reverentia, debitoque cultu tractet, custodiat, & administret, tùm etiam populus sibi commissus religiosè colat.* &c. Et §. 6. *Lampades coram eo plures, vel saltèm una die, noctuque perpetuò colluceat curabitque Parochus, ut omnia ad ipsius Sacramenti cultum ordinata, integra, mundaque sint, vel conserventur.* Idem statuitur in Synodo Mediolanensi *tit, de Euchar.* Secus erit si consuetudine, vel statuto ad Ecclesiæ Æconomum, aliam ve personam hæc cura spectet.

2 Igitur dicendum existimo, quod si ob notabilem, seu ob graviter culpabilem Parochi, vel eius, cuius cura hæc commissa est neglegentiam, per integrum diem, ipso sciente, & consentiente, lampas accensa non sit coram Tabernaculo, peccatum mortale ab eo committeretur, & hoc videtur, etiam remoto scandalo; quia si intercedat, non est dubium. Probatur ex sententia Doctorum asserentium, ita strictè requiri lumen accēsum in Missæ Sacrificio; *ut sine eo nunquam sacrificare liceat*, ut loquitur Lugo *de Euchari disp. 30. sect. 2. num. 77.* & addit ex Fagundez sententia *cap. 22. in 2. præc. num. 19. Imo addunt aliqui, si lumen extinguatur ante consecrationem, nec haberi possit, relinquendam esse missam, etiam si necesse esset consecrare ad dandum viaticum moribundo.* Sed cum hoc præcipuè sit, ne Eucharistiæ Sacramentum sine lumine existat; licèt simul etiam sit propter sacrificij celebrationem; dicēdum saltêm erit, quod per integrum diem hoc sacramentum in Ecclesiæ Sacrario sine lumine esse: sine gravi culpa non licebit, quia defectus hic est in re gravi contra antiquissimam Ecclesię consuetudinem tum celebrandi cum lumine, tum illud apponendi coram Tabernaculo, & eadem reverentia digna est Eucharistia in altaris sacrificio oblata: ac in Sacrario custodita: & licet hic non ita manifestè Hostia consecrata pateat, & consecratio ibi, & non hic exerceatur, at consecrationis terminus, seu effectus, à quo consecratio dignitatem suam sumit, in oblata Hostia invenitur, & excessus manifestationis ita brevi tempore durans uberius compensatur perseverātia per spatiū unius diei. Vnde si solùm per dimidiam, aut integrā horam, àut aliquid amplius sine lumine existeret Eucharistia, peccatum grave non committeretur.

3 Hinc colliges, peccare Æditiuos, qui ne oleum consumatur; noctu lampadem corā Tabernaculo positam extinctā relinquunt. Quod si per tres, aut quatuor noctes scienter exequātur, cum irreverentia non levis sit, non leviter delinquent: & similiter Parochi qui sufficientem diligentiam in hac re non adhibent. Vnde illos admonet Barbosa *de off. Paroch. cap. 20. num. 27. Lampas ante sanctissimum Eucharistiæ Sacramentū noctu, diuque semper ardeat, tum propter eius reverentiam tum etiā ut ingredientes Ecclesiam sciant ibi primum adorare debeant præsentiam Salvatoris nostri. Monet enim lumen adesse ibi candorē lucis æternæ Christum dominum, & ad pietatē sumptioneque tam eximij Sacramēti nos assiduè sollicitat*, Eadē Possevin. *de offic. curati c. 12. n. 68.*

SIN-

SINGVLARE II.

V. Liceat intra Monialium chorũ, vel clausuram Euchariſtiam perpetuò conſeruari, aut per unum, vel alterum diem collocari?

1 FFIRMATIVE reſpondent Emmanuel, & Hyeronimus Rodriguez ille *qq. reg. q. 47. ar. 4.* hic *R. ſol. 98. num. 4.* & conſentiunt doctiſſimi viri ſuppreſſo nomine citati à Miranda *tract. de de Monial. q. 2. ar. 19.* licèt ipſe nec negare, nec affirmare audeat. Probantque ex indulto Clemtis VII, qui conceſſit, *quod Moniales ſub obedientia Miniſtri Generalis Fratrum Minorum exiſtentes poſsint in Eccleſia interiori in loco decenti habere Euchariſtiam, ſicut habent in exteriori.* Sic ab his refertur, & in compendio Mendicantium *verbo Moniales §. 26.*

2 Sed nullo modo id licere, expreſſit meo iudicio. Tridentinum *ſeſ. 25. cap. 10.* ſic: *Quod vero Sanctiſsimum Chriſti corpus intra chorum, vel ſepta monaſterij, & non in publica Eccleſia conſervetur, prohibet ſancta Synodus non obſtante quocumque indulto, aut privilegio;* ergo privilegium Clementis VII. omnino abrogatum eſt ex hac prohibitione. Reſpondet ita Emmanuel cum alijs huic decreto: *Ecce vides dumtaxat Concilium prohibuiſſe, quod Sanctiſſimum Chriſti corpus intra chorum, & non in publica Eccleſia conſervetur; ergo qui illud conſervat intra chorum, & ſimul in publica Eccleſia non violat hanc inhibitionem.*

3 Sed miror ſané Emmanuelem, & alios in re adeo manifeſta ita ſentire: cum evidenter, ut exiſtimo, pateat, hic à Concilio utrũque præcipi, & quod intra Chorũ non conſervetur Euchariſtia, & quod in publica Eccleſia ponatur, ut expreſſiùs habetur inter declarationes Concilij, quas edidere Ioãnes Gallemart, & Ioannes Sotealius. Sic enim Cardinales declarant hoc decretum: *Euchariſtia non in choro Monialium reſervetur ſed in choro exteriori: non obſtante quacumque conſuetudine contraria.* Præterea particula *Et* in verbis Concilij nectens utranq; prohibitionem, ſeu primam cum ſecundo decreto, hunc ſenſũ reddit, *Intra chorum Euchariſtia non cuſtodiatur, & tantummodo in publica Eccleſia conſervetur.* Cum ita æqualiter particula *Et* copulet, ut idem ſit de uno, quod de altero ex copulatis, ut *ex l. ſi mihi ex Titio ff. de verb. obligat. & in l. Reos §. cum in tabulis ff. de duobus Reis* docent Menochius *conſ. 56. num. 35* Brunor. à Sole *loc. comm. verb. copula num. 2.* Cenedus *canon. qq ſing. 50. nu. 1.* Rebuffus *comm. ad l. coniunct. 29. verſ. 1 intell. ff. de verb ſignif. p. 168.* & alij.

4 Vnde æqualiter & prohibetur, quod cõſervetur intra chorũ & ſtatuitur ut in Eccleſia publica apponatur; ſeu cum iuxta Surdum *deciſ. 124. n. 9.* & Barboſam n. 25. per dictionẽ *Et, pars unius copulativa declaret aliam:* dũ in publica Eccleſia poni Euchariſtiam iubet Tridẽtinum, á choro removendam præcipit. Sicut præcipi à Tridentino Hiſpalenſis Synodus *tit. de cuſt. Euch. cap. 16.* ita ſtatuit: *Aſſi miſmo mandamos, que en quanto á los Monaſterios de Monjas ſe guarde lo diſpueſto en el S. Concilio Tridentino, dende ſe prohibe, que no tengan el ſantiſsimo Sacramento dentro de ſu Coro, y clauſura.*

5 Præterea, rationes quę videntur graviſſimos Concilij Patres moviſſe ad prædictũ decretum, ſatis oſtendũt eos intendiſſe pręcipere, ne in choro conſervaretur Euchariſtia. Nam indecens apparebat, hanc inter Moniales, & Monialium famulas ita proximè, diu, neċuque perpetuô adeſſe, & conſervari, quia inſipientes famulæ aliquando Tabernaculum ſacratiſſimum tangerent, immo, & hinc inde aliquibus ex cauſis moverent. Sacerdotes item intra clauſuram ſæpius ad renovandam Euchariſtiam ingredi neceſſum eſſet. Quorſum ergo ſimul, & in choro, & in publica Eccleſia foret conſervandum hoc auguſtiſſimum Sacramẽtum? Inſuper, quis finis aſſignari valeat ad hanc cuſtodiã tũ conſuetudo, oppoſita vigeat, & ſervari in Eccleſia ſatis ſuperq; ſit pro veneratione, & ſuſceptione tam Sæcularium, quàm Monialium? Propter has, & alias rationes meritò abrogatum eſt privilegium relatum Clementis VII. ut notavit Hyeronimus Sorbus *in privil. Mendic. verb. Monial: fol. 421.* ſic: *Hæc conceſsio Clementis VII. hodie non habet locum per Concilium Tridentinum ſeſ. 25. c. 10. dicitur enim ibi, quod Sãctiſſimum* &c.

6 At verò Euchariſtiam collocari per unũ vel alterum diem intra chorum Monialiũ ob aliquam magnam ſolemnitatem, aut neceſſitatem. v. g. tempeſtatis, afflictionis &c. Tridẽtino nõ adverſari probabile videtur; cum hoc non ſit conſervari: nam verbum hoc perpetuó, aut permanenter, vel ſaltim per longum tempus cuſtodiri, aut retineri ſignificat, ut ex latinę linguę peritis conſtat. Hinc Cicero *ad Att. l. 5. ut nos eam neceſſitudinem, quę eſt nobis cum publicanis obtinere, & cõſervare patiamur. & in Cat. Iucundi ſunt dies illi quibus conſervamur.* & probatur; quia Tridentinum ſolùm intendit, abrogare uſum ſeu abuſum monaſteriorum, in quibus duplici modo, ut teſtãtur Emmanuel, & Miran-

randa *sup.* conservabant, seu perpetuò habebant Eucharistiam, vel in Ecclesia, & in choro simul, vel in choro tantùm, & non in Ecclesia: quod utrunque abrogat Tridẽtinũ: non veró quod per duos, aut tres, dies in choro collocetur: dummodò simul sit in Ecclesia, & quoad hoc Clementis VII. privilegium locum habet.

7 At neque hoc expedire existimo, nec fieri consulerem ob oppositam consuetudinẽ à Tridentino usque ad præsens cõservatam & ob rationes n. 5. assignatas: præsertimque arbitror nullo modo permittendum, quod ob solã muliebrem devotiunculam in choro reponatur adorandum Sacramentum, quod in consueto, decentiorique loco satis superque adorari potest, ac decenti⁹ est: immo nec per aliquod temporis spatium duarum, nec unius horæ in fenestella illa, in qua communicant Moniales collocandum est: cum extet in oppositum hæc declaratio Cardinalium Conc. interpr. apud Bellarminum *hic*: *Non potest retineri Eucharistia in fenestra illa parietis, quæ disjungit chorum ab Ecclesia, & tollatur consuetudo contraria.*

SINGVLARE III.

V, Liceat Monialium Capellano intrà clausurã ingredi ad ministrandum Eucharistiam Moniali ægrotanti quoties ipsa eam petierit: etiam si quotidie petat?

1

IN PRIMIS certum est Vicario, vel Capellano Monialium pro Sacramentorum administratione assignato licere ingredi intra clausurã quoties pro conferenda Eucharistia, vel confessione audienda necessum fuerit. Hanc autem necessitatem non solùm adesse in mortis articulo, sed etiam in infirmitate gravi, & in morbi initio: posseque tũc ingredi Monialium Confessores asserunt Emmanuel *to. 1. q. 47. ar. 4.* Miranda *tract. de Monial q. 2. ar. 17.* Thomas Sanchez *to. 3. sum. l. 6. cap. 16. num. 45.* Et probant ex *cap. cũ infirmitas. de pænit. & remis.* & ex Pio V. sub gravibus pænis præcipienti Medicis, ut initio morbi infirmis omnibus suadeant, sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ recipere, tamquam valde cõducentia, etiã corporis saluti recuperãdę, ergo à fortiori hoc consulendum erit Monialibus, & ad hoc exequendum ingressuri sunt earum Confessarij.

2 Quod veró non solùm tempore necessitatis, sed in alijs occasionibus possint ingredi Vicarij, & Capellani claustra monasteriorum ad Pœnitentię, & Eucharistię administrationem, expresse concessit Alexander VI. Monialibus S. Claræ, sub Minorum regimine costitutis, dicens: *Pro administratione Sacramentorum tempore necessitatis, & alijs rationabilibus causis occurrentibus, prout secundum Deum expedire viderint, clausuras interiores ingredi possunt Confessores.* Sic refertur in compendio *verb. ingredi Monasteria §. 27.*

3 Suadetur hoc: quia si præter urgentes domus necessitates, aut graves corporis infirmitatis licet artifici, aut operario, Medicoq; corporali ingredi: cur spirituali non licebit præter graves spirituales necessitates? Heu quoties ad ea, quę omnino excusari possent opifices, femẽtarij, pictores, famulive ingrediuntur, ad dealbandum parietem, ad imaginem in illo pingendam, ad exornandũ chorum, ad baiulandam sarcinam, quæ ex ianua poterat à famulabus deferri, & ad similia, in quibus utinã non ita faciles Pręlati & Abbatissæ, aut Priorissæ se se ostẽderent: sed ut deberent, scrupulosiùs se agerẽt ut huiusmodi ingressus negarẽt, ac impedirent: iusto saltim, & prudenti censurarum metu.

4 Sit 1. cõclusio; Quoties Monialis infirma Eucharistiã petierit, si sunt dies, in quibus ex regula cõmunicare debet, potest Capellanus clausuram, ingredi ad administrandã communionem Moniali ęgrotanti, aut impeditæ. Sic tenent Emmanuel, Miranda, & Sanchez *sup.* & Hyeronimus Rodriguez *re sol. 26. num. 21.* Ioannes de S. Iuan *de Euchar. q. 8. ar. 9. dub. 10.* Ioannes Sanchez *select. disp. 22. nu. 22.* addens, ex indulto Leonis X. posse ingredi ad celebrandum pro illa cõmunicanda, *Et quod quandoque Confessarius intra claustra celebrare valeat*, decernitur à S. Congregatione apud Bellarminum *in sess. 25. cap. 10. Trid.* Probatur conclusio quia ibi est casus necessitatis; cum nimis necessaria sit regulæ observatio, quæ non minus obligat Monialem ægrotantem, quam sanam, immo magis: cum illa magis indigeat hoc salutari medicamine, pro animę, & corporis salute recuperanda.

5 Secunda conclusio; Quoties non ex regula, sed ex laudabili Monasterij usu solent Moniales communicare, si infirma Eucharistiam petierit, ad eam ministrandam poterit Capellanus ingredi. Sic Sanchez, & Emmanuel *sup.* Consuetudo enim circa rem ita animæ favorabilem vim regulæ, aut legis habet iuxta legem *de quibus ff. de legat. §. ex*

non

non scripto instit. de iure naturali gent. & civil. cap. final. de consl. l. 2. qua sit longa consuetudo. cap. consuetudo 1. dist. Nec par est, ut infirma hæc cælesti Pane defraudetur, quando magis eo indiget, & ita laudabiles consuetudines sui monasterij æquum est ut observet, quas tūc observare facilè valet, nec iustum erit infirmis consolationem spiritualem negare eo tempore, quo sanis conceditur; seu non est æquum, ut loquitur Alexander in bulla relata apud Emmanuelem *fol. 229*, quod *spirituali consolatione omnino careant, qua cetera Moniales in receptione Eucharistia recreantur.*

6 Tertia cōclusio: Quoties Monialis infirma Eucharistiæ perceptione se indigere dixerit, etiam si graviter non laboret, poterit illi Capellanus eā ministrare. Ita quoad pœnitentiam ministrandam sentiunt Sanchez, Emmanuel, & Hyeronim⁹ *sup.* Ergo etiam quoad Eucharistiam concedendum est: cum ratio concedendi ingressum pro pœnitentia ministranda, non solùm sit necessitas animæ, ut in statum gratiæ ex peccato redeat (secus examinanda foret hæc necessitas, immo, & pro licentia obtinenda propalandum Superioribus, aut Confessoribus aliquod peccatum) sed etiam utilitas magna ex Eucharistiæ perceptione proveniens ad tentationes superandas, tristitiam depellādam, percipiendumq; spirituale solamen; quæ sufficiunt ut causa rationabilis huius ingressus.

7 Hinc rectè Thom. Sanch *supra* dixit: *Nec stricte hanc indigentiam sumendam existimo, sed quando ad veram & propriam consolationem cōfiteri Monialis desiderat: quia iustum est tristitiam infirmatam salutari medicina levari.* Et satis hoc suadetur hoc exemplo. Si enim Monialis dicat se indigere Medico, aut Chirurgo, qui ad eius morbū curandum, vel sublevandum, vel vulnus inspiciendum ingrediatur, licèt non gravis, sed levis sit morbus; permitti potest, ut ingrediatur; ergo potiori iure ad curandos, vel sublevandos animi morbos, vulneraq; sanāda Medicus spiritualis ingredi valebit quoties Monialis, ægrotās dixerit se hoc levamine indigere? Anima enim pluris est, quàm corp⁹, ac propterea magis illi, quam huic consulendū est.

8 Quarta conclusio; Si Monialis ægrotans solita sit Eucharistiam recipere quotidie, saltim tertio quoque die, ad ministrandam ei Eucharistiam poterit Capellanus ingredi. Consonat huic assertioni Sanchez *sup.* dicens posse Confessarium ad ministrandā Eucharistiam ingredi Monasteria, *quoties iuxta laudabilem Monasterij usum solent Moniales confiteri, Eucharistiamque recipere, vel infirma solita est his Sacramentis uti, quia rationi consonum est infirmas hoc solatio non destitui.* Suadetur hoc ex Vrbano VI. qui in regula S. Claræ c. 7. sic ait, *Cum aliqua Soror tanta fuerit infirmitatis, quod ad locutorium commode venire nō possit, & necessitatem habuerit confiteri, vel Dominici corporis seu alia recipere sacramenta, exhibituros huiusmodi sacramenta scilicet Confessor, alba, & Stola, & manipulo, cum duobus idoneis, & Religiosis Socijs, vel uno ad minus alba, vel saltem superpelicio vestitii ingrediantur, ac morentur induti, & audita confessione, vel alio tradito sacramento sicut ingressi fuerint sic egrediantur induti, nec moram ibi faciant longiorem.*

9 Vbi notandum 1. cum Emmanuele, & Miranda *sup.* quoad modum, seu vestitum sociorum non obligare, neque in usu esse hanc constitutionem. 2. non limitari a Pontifice tempus communionis, sed solum dicere hoc esse: *Cum illius necessitatem infirma habuerit*; sub nomine autem necessitatis, utilitas, & profectus, ac consolatio comprehenduntur, ut docēt Miranda, Sanchez, & Emmanuel, & hic addit: *Observa verba; Ad locutorium ire non possit, ut hinc discas, regulam hoc solum requirere ad licitum ingressum pro confessione & communione infirmarum*; Ergo quoties ire non possit præ infirmitate ad locutorium, licèt non iaceat in lectulo, quià non obligat ad id infirmitatis genus, ut non obligat pedum vel cruris fractio, aut læsio gravis impediens solùm motum localem, ut impedit, interdum calcularis morbus, intestinorum, aut renum dolor, vel podragæ vis, si Eucharistiam petat, poterit ei deferri.

10 Existimarem tandem, quod si Monialis sit vitæ exemplaris, aut singularis observantiæ, & solita quotidie communicare, quotidie ad ipsam deferri licèret Eucharistiam quia illi huius sumptio necessaria viro prudenti videbitur ad medellam, profectum, & consolationem spiritualem: qui enim hoc cælesti cibo pascuntur tam crebro, eius esuriem ægré valde ferunt, & cum Psalmista merito clamāt *Aruit cor meum, quia oblitū sum comedere Panē meum.* Alexander VI. concedens facultatem Monialibus S. Claræ infirmis, ut etiam extra necessitatem Eucharistia administretur, ait hoc concedere, *ut spirituali consolationi Monialium, præsertim infirmarū circa hoc paterna charitate consulat.* Quis verò dubitabit maximam tristitiam, & spiritualem desolationem huiusmodi Moniali proventuram si Eucharistiæ plus solito privētur? Immo è contra ex eius frequenti perceptione maximam lætitiam, & solamē atque etiam ad ferendā infirmitatem, vires hausturam ægram nemo nō dicet. Sanchez *sup.*

ſup. dicens, *Quamuis Rodriguez tantum cenſeat, poſſe Euchariſtiam miniſtrari infirmæ Moniali in omnibus feſtiuitatibus, in quibus Religioſæ tenentur ſecundum regulam, Sacram ſynaxim ſumere; rationem ſatis efficacem non video, quare quotidie non poſſit porrigi.*

11 SED oppones Tridentinum *ſeſ.25. de Reg. cap.5.* prohibens ingredi intra ſepta monaſterij ſine Epiſcopi, vel ſuperioris licentia. *Dare autem*, inquit, *tantùm Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs.* Neceſſarium autem non eſt ingredi, pro illa frequēti, aut quotidiana Euchariſtię receptione, cùm hæc nec ex præcepto, nec ex regula, nec ex conſuetudine monaſterij obliget; ergò non licet in hoc caſu huiuſmodi adeò creber ingreſſus.

12 Reſpondeo neceſſariam eſſe hanc quotidianam receptionem, tùm ob conſuetudinem recipientis, tum ob ſpiritualem eius conſolationem, & profectum, ut explicuit Sanchez *ſup.* Prętereà addo quod ly *in caſibus neceſſarijs* idem eſt, ac in caſibus non contemnendæ utilitatis. Vnde rectè Fuſcus *de viſit. l.2. cap.18. num.26.* ait; *Iuxta decretum Concilij licentia ingrediendi monaſteria debet eſſe rationabilis, & manifeſta vel per utilitatem, aut neceſſitatem.* Et in Concilio Matiſconienſi celebrato anno 580. dicitur *cap.1. Nullus Epiſcopus, Presbyter, Diaconus, Clericus, vel quicumque ſæcularis in monaſterijs puellarum niſi probata vita, & ætatis prouecta præter utilitatem, aut pro quacumque neceſſitate habitare, aut ſecretas colloqutiones habere præſumant, neque intra ſalutatorium, aut oratorium ingredi permittantur.*

13 ECCE ex his, quomodo utilitas, vel quæcumque neceſſitas ſufficiat ad hunc ingreſſum. Quis autem dubitet neceſsariam quodam modo, & utiliſſimam fore Moniali ægrotanti eam frequentem Euchariſtię ſūptionem? Quod ſi corporalis Medicus quotidie ingreditur, ētiāſi ita neceſsarium non ſit, ut cum nulla Monialis graviter laborat ſed ſolū ſunt leves alicuius curandi, præſervandive morbi, cur ad animæ morbos ſanādos, & ægrotantis profectum, & conſolationē augendam Medicus ſpiritualis, ac ſpirituale medicamentum non ingredientur?

14 Sapienter ad hanc rem in S. Dominici conſtitutionibus, dum de hoc ingreſſu *cap. 13.* agitur, dicitur: *Quantò præſtantior eſt anima corpore, tanto etiam diligentius procuranda eſt ſalus animæ ſupra ſalutem corporis: & ſi ob corporis neceſſitates introire in monaſteria licet, multo magis id licebit Confeſſarijs, qui curæ animarum Monialium deputati ſunt.* & Ioannes Sanchez *ſup.* aſserens, quotidie poſse huic Euchariſtiam porrigi, ait, *Nam ſi ob utilitatem temporalē conventus v.g. ob deliniendū parietē, aut ſolium, permiſſum eſt fabris clauſtra introire, quare ob utilitatē ſpiritualem Monialis id negandum erit miniſtris ſervantibus requiſita?* Hec ille.

15 ANIMADVERTE tandem eodem modo, ac frequentia licere Confeſſario cuicumque, Regulari, vel Sæculari ingredi ad confeſſiones Monialium audiendas, ſi eos ipſæ petierint (habita prout moris eſt facultate Prælatorū) ac eorum Capellanis: cū æquè in omnibus militet ratio. Sicut eadem eſt quoad ingrediendū ad confeſsiones audiēdas feminarum ſæcularium, quę commorantur, vel inſerviunt in monaſterijs. Maximèq; curēt Prælati, & Abbatiſſæ, ut quoties opus fuerit, cōſolationiſque cauſa adſit, ingrediantur etiam Confeſſores pro adiuvandis Monialibus moribundis, necnon ſæcularibus feminis, quę in Conventibus habitant: hęc enim eſt ſufficiens cauſa huius ingreſſus, ut docent Thom. Sanchez *ſup. n. 48.* & Llamas *in method. append. §.6.* Quippe id minus eſt Cōfeſſoris, vel Sacerdotis proprium; eo vel maximè quod poteſt occurrere tūc aliqua animi perturbatio, vel ſcrupulus, immo & peccatum aliquod nunquā propalatum Confeſſori, ad quæ ipſe ſit omnino neceſſarius.

16 Nota tandem, quod in his omnibus caſibus non eſt neceſſaria ſpecialis licentia, ut ſocius Confeſſoris Regularis ingrediatur; ſed conceſſa tūc, ut Sacerdos principalis ingrediatur; cenſetur quoque conceſſa ad ſocium. Sic Sanchez *ſup. num. 47.*

SINGVLARE IV.

An requiratur ſtatus gratiæ in eo, qui Echariſtiam populo ſolemniter manifeſtat, aut publicè in proceſſionibus defert, ſeu ob aliquā cauſam Euchariſtiæ pixidem, aut ſpecies ſacramentales extra ſacrificium immediaté tangit.

1 HAnc difficultatē leviſſimè tāgit Suarius *diſp. 27. de Euchar. ſect.4.* dubiāq; relinquit, & ſi magis propendere videatur in partem affirmantē; quoniā ait: *Vnde fit, maiorem rationem ſcrupuli eſſe in Sacerdote, qui exiſtens in peccato mortali tangit hoc ſacramentū, vel immediatè, vt ab uno in aliud vas mutet; vel mediatè, ut deferendo in proceſſione, vel in aliū tranſferēdo: nā totum hoc mun⁹ videtur per*

se proprium Sacerdotis. *Quapropter*, *ut minimùm videtur res dubia*, *& in Sacerdote reprehendenda.* & Villal. 1. *p. tr.* 7. *dis.* 37. *n.* 3. agens de confessione requisita à Tridentino ante cōmunionem ait; *Mas no se ade entender este precepto desuerte que diga, que obliga a que el Sacerdote que esta en peccado mortal se confiesse para llevar el Sacramento en procession, o tocarle, o passarle de una custodia a otra, que essa no es accion sacramental: ni para administrarle a un enfermo que bastaria para esso contricion.* Ecce videtur exposcere gratiæ statum, cum contritionē exposcat.

Confirmatur hæc pars ex sententia Sylvestri, Navarria, Nugni, Toleti, Filiucij, & aliorum apud Dianam 3. *p. tr.* 4. *res.* 195. docentiū, Diaconum, & Subdiaconum ministrantes in mortali mortaliter peccare: ergo a fortiori, qui immediatè, vel mediaté tangunt Eucharistiam in mortali, mortaliter peccabunt: cum sit maxima irreverentia; quod satis ostendit Ozæ casus, qui morte mulctatus est, eò quod manibus cōtingere ausus sit Arcam Testamenti, dum ruinam minaretur; licèt causa pietatis id faceret: nā plures accidisse hoc aiunt, eo quod illa nocte rei vxoriæ operam dederat: ergo qui cū mortali peccato tangit Sacramentum maioris reverentiæ dignum, magnum piaculum cōmittet, & maius supplicium merebitur.

3 Sit conclusio; Neque in Sacerdote, neq; in Diacono, neque in Laico requiritur status gratiæ ad prædictas actiones, sivè immediatè tangant sacramentales species, sive mediaté, manibus proprijs pixidem assumēdo, ut populo solemniter ostendant, aut in processione deferāt. Hanc conclusionem sine dubio amplectuntur omnes Doctores qui tenent non peccare mortaliter Sacerdotem Eucharistiam in statu peccati mortalis alijs administrantem. Sic docent Gaspar Hurtado, Vazquez, Petrus de Reyna, Ioannes de la Cruz, & Nugnus, quos citat, & sequitur Diana 2. *p. tr.* 14. *res.* 23. Quibus adde Possevinum *de offic. curat. cap.* 5, *num.* 44. & Barbosam *de offic. Paroch, c.* 20. *num.* 17. Quamvis oppositum tenent Valentia, Suarez, Coninch, Villalobos, Filiucius apud eūdem Dianam. Quibus adde Bonacinam *disp.* 4. *q.* 5 *p.* 2. *num.* 1. Reginaldum *l.* 29. *num.* 56. Fagundez *prac.* 3. *l.* 3. *num.* 10. Lugum *cap* 8. *de Euch. sect.* 9, Paludanum *in* 4. *dist.* 13. *q.* Sotum *ibi ar.* 3. ac Sylvestrum *Eucharist.* 3. *n.* 4. et est communior.

4 Fundamentū prioris sententiæ est, quod Sacerdos ministrans duntaxat, non conficit Sacramentum; sed tantùm applicat: si ergo iuxta hos DD. non requiritur in illo status gratiæ, etiam si tunc immediaté tāgat species sacramentales; nec etiam requiritur cum ob præfatas causas tanguntur, vel pixis in manibus assumitur: si non conficiatur Sacramentum, ut tunc non conficitur, sicut nec recipitur. Confirmatur ex Fagundez *sup. cap.* 1. *num.* 11. qui inquit: *Licet Laico reverenter elevare Hostiā si in terram cadat, nec adsit sacerdos, qui id faciat, aut facere velit: nec ad hanc contrectationem tenetur esse in gratia; quia non est actus, nec ministratio sacramenti, sed tantùm contrectatio, & alevatio, reverenter facta.* Et idem docuerat Enriquez *lib.* 8. *de Euchar. cap.* 54. *num.* 3. ergo similiter, cum in actionibus prędictis solùm sublevatio, aut contrectatio reperiantur, status gratiæ non requiretur.

5 Immo, etiam si in administratione Eucharistiæ requiratur status gratię, non tamē in prædictis actionibus: cum mediantibus ijs nec Sacramētum administretur, nec iustificatio, aut gratia proximè, vel remotè cōmunicetur, sicut in administratione illa. Hinc est, quod ita concludat difficultatem hanc Suarius *Nihilominus non audeo dicere, hoc esse peccatum mortale, quia res non videtur adeo gravis, neque per se ita requirit Ministrum consecratum, & ex officio ad id deputatum.* Et Filiucius, Enriquez, Navarrus, Fagundez, Hurtado, Ochagavia, & Bonacina, quos citat, & sequitur Leander *to.* 2. *tr.* 7. *d.* 4. *q.* 23. asserūt culpam lethalem non esse, tangere Eucharistiam in peccato mortali ob rationabilem causam.

6 Ad Confirmationem respondeo, longe veriorem, & certiorem esse sententiam affirmātem Subdiaconum, & Diaconum sui Ordinis actus solemniter in mortali exercentes, non peccare mortaliter, & hanc tuētur Sotus, Vazquez, Suarius, Valentia, Coninch, Villalobos, & Fernandez de Heredia, quos citat; & sequitur Diana 3. *p. tr.* 4. *resol.* 195. quibus cum alijs adde Lugum *d.* 8, *sect.* 9. *num.* 152. Qui idem dicit de Sacerdote canente solemniter capitulum, vel orationem in Choro, & de Episcopo consecrāte Ecclesiam, vel Calices, aut benedicente corporalia, & ornamenta sacra. Hos ergo omnes, sicut & eos, de quibus in hoc Singulari agimus, sentio venialiter peccare, si has fūctiones in mortali exerceant, cum aliqua in hoc sit irreverentia.

7 Et licèt Diaconi, & Subdiaconi peccarēt tunc mortaliter, quia exercent actiones intra Missæ sacrificium, maxime & proximè ad conficiendum, & ministrandum Sacramentum spectantes, non verò peccabunt

bunt mortaliter illi; quia adhoc non tendunt actus ostendendi, vel deferendi Eucharistiam, aut eius species mediatè, vel immediatè tangendi. Si verò peccator esset publicus, & notorius, qui hæc exerceret, mortali culpæ Reum propter scandalũ forsan existimarem; iuxta sententiam eorũ qui docent, non esse peccatum mortale cõcionari in peccato mortali occulto; esse verò, si quis concionetur, cum sit in peccato mortali publico. Sic Sotus *in 4. d. 1. q. 5. ar. 6.* Vazquez *sup. cap. 5. num. 52.* Suarius *in 3 p. to. 3. disp. 16. sec. 3.* Valentia *to. 4. disp. 3. q. 5 p. 3.* Cabrera *de sacra. p. 64. ar. 6. disp. 1. §. 7. num. 67,* Hurtado *dis. 11.* & alij.

9 Ad argumentum ex Ozę morte de suptum: Respondeo cum Abulensi *q. 10. in l. 2. c. 6.* eam non evenisse ob tactum Arcæ immundum ex copula uxoria, *quia* inquit, *cum Oza tetigisset, Arcam Domini, ante hoc, scilicet quando ipse, & fratres sui posuerunt eam super plaustrum, peritisset, sed non perijt; ergo videtur quod nõ fuit mors eius, quia cognoverat uxorem nocte illa.* Alias causas ipse assignat, uel quod cum irreverentia tetigit, & sine necessitate, ac prophanè tũc se gessit: vel iuxta Nicolaum de Lyra: quia plaustro vehendam imposuit, cũ Levitarum humeris deferẽda esset; vel iuxta Iosephum *l. 7. antiq.* quia nudam tetigit, cũ hoc Levitis illicitũ esset, ut patet *Num. 4.* vel alias ob similes huius tactus causas; quæ non inveniuntur in præsenti: cum Eucharistia ostendatur, deferatur, & tangatur cum magna reverentia, & à Sacerdote, cui hæ functiones competunt. Ac forsan ex Ozani tactus supplicio non colligitur culpa gravis: quia, ut rectè noster Lugo *num. 152.* in simili agens de Diacono, qui coram Carolo Magno solemniter ministrans aranea occisus fuit, dũ verba sacra proferret, ait; *Potest dici, Deũ punire culpam non mortalẽ pæna aliqua gravi temporali: deinde illa potuit esse pæna peccati præcedentis luxuriæ.*

SINGVLARE V.

V. Sub mortali teneantur omnes Sacerdotes sæculares, vel Regulares Eucharistiam accipere de manu proprij Parochi, vel Prælati feria V. in Cæna Domini?

1 HAC DE OBLIGATIONE sic Gavantus *in Missal. p. 4. tit. 8. num. 8. Sacra Rituum Congregatio 27. Septembris 1608. cõmunionẽ Cleri iubet in hac Missa in memoriam, quod Christus communicavit Apostolos, & hoc est servandum. Communicent autem Presbiteri cum stola de collo pendente ex Concilio Bracharensi III. can. 3. ante altare quidem Sacerdotes, & Levita, extra chorum populus ex Concilio Toletano, IV. cap. 17. Si tamen stola omittatur non est peccatum mortale ex Doctoribus apud Bonacinam disp 4. q. 6. punct. 2. num. 2.* Hæc illè, ubi notandum, quod verbum iubet, præceptum importat, ut ex Doctoribus notat Bonacina *d. leg. d. 1. p. 7. à num. 7.*

2 Confirmatur 1. ex *cap. in cœna dist. 2.* ubi Papa Soterus ait; *In cœna Domini, à quibus perceptio Eucharistiæ negligitur, quæ quoniam in eadẽ die ab omnibus fidelibus percipienda sit, Ecclesiasticus usus demonstrat.* Confirmatur 2. ex sententia Francolini *1. p. de temp. Horar. can. cap. 30.* Azoris *l. 10. cap. 24 q. 5.* Gavanti *sup. num. 7.* Bonacinæ *d. 4. de Euch. q. ult. p. 2. num. 17.* & aliorum asserentium, non licere Sacerdotibus eo die celebrare ob receptam consuetudinem, vim legis habentem, faciendi unũ sacrum solemne, in quo exemplo Apostolorum omnes Presbiteri communicent, ut communicare solitos, de manu sui Pastoris in Missa solemni testatur ipse Marcellus Francolinus *sup.* ex Ordine Romano *c. de Cœna Domini;* & *in eod.* ex Alvino *de divi. offic.* & statuitur in actis Ecclesiæ Mediolasis *l. 5. de pænit. tit. 6. cap. 29.*

3 Sit prima conclusio; Nullo modo sub gravi culpa tenentur Sacerdotes, nec alij sacris vel minoribus ordinibus initiati Eucharistiam accipere Feria V. in cęna Domini de manù Episcopi, Prælati, Parochi vel cuiusvis alterius Superioris, nisi præceptum in aliqua Diœcesi, vel Religionè sit hac de re, vel nisi consuetudine ita introductum sit ut hæc vim legis habeat, quam sibi persuadeant omnes graviter obligare.

4 Probatur: quia nullum extat præceptum de hac communione. Nam Congregationis decretum, seu declaratio, licèt eã maximè revereri oporteat, & observari deceat, sed doctrinalis est, nõ decissiva, & obligatoria, ut asserũt Molfesi', Antonius Yañez, Hurtadus de Mendoza, Laymã & alij apud Dianam *p. 5. tr. 2. resol. 96.* Sanchez, Valerus, Portel, Pontius, Zipæus, Serarius, Vega, & alij, quos contra DD. alios citat Leander à Sacram. *to. 2. tr. 6. d. 1. q. 16.* Vt autem vim legis habeant graviter obligantis; si materia gravis sit, Eminentissimorum Cardinaliũ declarationes, debent concurrere hæ conditiones. I. ut de earum authoritate sufficienter constet, & exhibeantur in forma auctenthica sub sigillo, subscriptioneque Cardinalis, & Secretarij. Secũda, ut in ipsis exprimatur fuisse pronunciatũ consulto Pôtifice

fice. III. ut Cardinales solùm declarent, & interpretentur: non verò dispensent, aut restringat aliquid, aut amplificent ultra vim verborum, aut Iuris. IV. quod de illis sit notitia publica, & iuridica. Has conditiones requiri, ut in foro interiori. & exteriori obligent, docent Ochagavia *de sacr. tract. de paenit. q.* 40. *num.* 12. Torreblanca *pract. iuris Eccl. l.* 14. *cap.* 13. *num.* 19. Corolianus *de res. p.* 1 *sect.* 1. *art.* 21. *num.* 5. Bossius *de Iib. sec.* 3. *cas.* 2. §. 7. *num.* 255. Sanctius *select. d.* 48. *num.* 1. Merola *to.* 2. *disp.* 4. *dub.* 12. *num.* 174. & alij. Et per hoc patet ad auctoritatem, qua nititur Gavantus.

5 Ad 1. confirmationem respondeo; Pontificis Soteri praeceptum. licèt olim Fideles obligaverit, iam, ut plures Doctores fatentur: non obligat: cùm ad tempus Paschatis redactum sit ab Ecclesia *in cap. omnis utriusq.* &c. sicut & alia, quae antea Fabianus Papa *cap. Et si. dist.* 2. & Concilium Agathense promulgaverāt; ut habetur *c. Saeculares, dis.* 2. *Quod Saeculares qui in Natali Domini, Paschate, & Pentecoste non communicaverint, Catholici nō credantur, nec inter Catholicos haberentur*: sicut ergo hoc, & illud Fabiani praeceptum abrogatum est, ut docent Doctores; ita & istud Soteri.

6 Ad 2. confirmationem: Nego, non licere Sacerdotibus privatas Missas celebrare in die Caenae domini: nam liceré tuentur Suarius *disp.* 8. *sect.* 2. Navarrus *cap.* 25. *num.* 88. Sotus *in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *ar.* 2. Argles *flor. q.* 8. *de miss. ar. ult.* Vazquez *disp.* 232. *cap.* 2. *num.* 14. Reginaldus *lib* 29. *num.* 107. Azor *tom.* 1. *l.* 10. *cap.* 24. *q* 5. *num* 14. Fagundez *l.* 3 *prac.* 1. *cap.* 15. *num.* 14. Coninch *q.* 83. *ar.* 2. *dub,* 2. *num.* 110. Lugo *de Eucharist. d.* 20. *sect.* 1. *num.* 14. ac illi, & Suario communis sententia haec videtur. Et probatur ex eo, quod huiusmodi prohibitio non extet, nec extiterit, neque etiam consuetudo, quae vim legis habeat: *Quia licet multi Sacerdotes*, inquit Suarius, *eo die nō sacrificant, tamē alij plures, docti, pij ac timorati sacrificāt sine ullo scrupulo: ut autē cōsuetudo obliget oportet, ut sit omnium, & non tantū aliquorum*. Sed nec Praelati licentiam ullā ad hoc requiri, notat Vazquez, addēs Romae, & in Hispania se plures vidisse eo die celebrātes: sed Missa debet dici antequam solemnis finiatur, & Eucharistia in loco designato recondatur: quia iam incipit officiū Parasceves.

7 In praesenti etiam sunt plures docti & timorati, qui eo die nec communicant, nec sacrificant, & qui communicant; ex devotione, non ex obligatione sciunt, se id facere, sicut de iis, qui Missam eo die omittunt, notat Suarez, addens, hanc consuetudinem non sacrificandi introductam esse vel propter occupationes Sacerdotum in audiendis confessionibus, vel propter alias causas: non verò quia aliquod sit illo die misterium, in hac omissione, sicut est in Parasceve. Et si dicas sufficiens mysterium esse repraesentationem communionis Apostolorum: respōdeo 1. hanc communionem potius fuisse laicorum: quàm Sacerdotum; quia Apostoli non ut Sacerdotes. sed ut laici communicarunt: tunc enim non erant Sacerdotes: prius enim illis Christus Sacramentū dedit, & postea dixit: *Hoc facite* &c. 2. quia si propter hoc mysterium tenerentur Sacerdotes convenire ad generalem communionem: etiam tenerentur ad pedū ablutionem, sicut Apostolis fuit facta. Hinc rectè Gutierez *l,* 1. *qq. canon. cap.* 30. *num.* 36. ait; *Quamvis mos sit, ut in illo die publicè non celebretur nisi Missa maior, in qua omnes clerici illius Ecclesiae publicè communicant, hoc tamen nō tollit, ut in alijs Ecclesijs particularibus, vel in privatis capellis alij Sacerdotes celebrare non possint.*

SINGVLARE VI.

V. In die Parasceves Clericis, vel Laicis Eucharistiam accipere in Ecclesijs, etiā Regularium: vel in Sabbato sancto liceat?

1 SIC GAVANTVS DE HOC DVbio *in Missal. p.* 4. *tit.* 9. *num.* 25. *Sacra Rituum Congregatio* 9. *May* 1606. *respondit, servādam esse universalis Ecclesiae praesentem consuetudinem non ministrandi, nisi infirmis die Parasceve Eucharistiam*. Et Barbosa *de Parocho cap.* 20. *num.* eādem decisionem Cōgregationis affert, sub 19. Februarij 1622. Confirmatur 1. *ex cap. Sabbato dist.* 3. ubi Inocentius Papa epist. 1. ait: *Non dubium est in tātùm eos ieiunasse biduo memorato ut traditio Ecclesiae habet, isto biduo sacramenta penitus non celebrari.* Vbi Glossa: *Non celebrari sacramentum Corporis & Sanguinis Domini.*

2 Confirmatur 2. ex Rubrica 6. Missalis de feria 5. ubi dicitur: *Quod in solemni Missa Feria. V. Sacerdos servat aliquas particulas cōsecratas si opus fuerit pro infirmis*: ergo sanis nō licet eas recipere: ut non licere asserunt Francolinus 1. *p. cap* 30. *à num.* 10. *de tempor. Hora. can.* & Gavantus *sup.* Confirmatur 3. Quia, ut Lugo *de Euch. disp.* 20. *sect.* 1. *num.* 14. ait: *De feria 6. omnes fatentur nec publicè, nec secretò id licere*, scilicet Missam celebrare: er-

go

go cum eadem sit ratio in communione, ac celebratione, idem in utroque dicendū videtur.

3 Prima conclusio; In Ecclesijs Regularium, in quibus adhuc viget ex aliquo privilegio consuetudo Eucharistiam percipiendi in Parasceve, & in Sabbato Sancto, licet Sæcularibus, vel Regularibus, clericis, vel laicis eam accipere. Probatur; quia hoc ex se opus bonum est, & aliunde ibi non est prohibitum, cum ex privilegio hoc fiat, vel saltém cum scientiâ & tolerantia Prælatorum, ut satis manifestat prędicta consuetudo; ergo ibi licet. Sic in aliquibus D. Benedicti Ecclesijs hac die laicis Eucharistiā ministrari audivi ex privilegio, quod utiq; non vidi. Quod si illis sine exceptione suppetit: idem omnibus etiam, privilegiorum cōmunicatione gaudentibus suppetit. Idē dicendū, si in Ecclesijs sæcularibus, Cathredalibus, Collegiatis, Parochialibus, vel Eremitorijs, aut in capellis id inveterata consuetudine, vel legitimo privilegio introductum sit.

4 Secunda conclusio: In quacumque Regulari, vel Sæculari Ecclesia, capella, aut oratorio, si omninó scandalum absit, potest quilibet in die Parasçeves Eucharistiam accipere. Probatur ex Suario *de Euch. disp.* 8. *sect.* 2. ubi ait: *Existimo probabilius licitum esse per se loquendo eo die Parasceves communicare: nam cùm hoc sit per se bonum, & prohibitio non probetur, non est cur tanquam malum damnetur.* Vazquez etiam *disp.* 232. *cap.* 2. *num.* 21 ait; *Ego sanè non invenio ius aliquod scriptum, aut nō scriptum, quo laicis vetita sit communio in Parasceve.* Probatur forsan 2. ex Cruciata, ubi id conceditur: *Nec non Eucharistiam, & alia Ecclesiastica Sacramenta, præterquàm in die Paschatis, recipere possint*: ergô cum bulla concedat quód à quocumque, & inquacumque Ecclesia, & etiam in privato Oratorio possint ea gaudentes Eucharistiam suscipere, & solûm excipiat diem Paschatis, ne tunc extra propriam Parochiam communicent, omnibus alijs diebus poterunt extra propriam Parochiam, vel in illa communicare: ergo etiā in die Parasceves, & Sabbato sancto, cum hi dies non excipiantur, sed potius Paschatis diei exceptio firmet regulam in contrarium, ex Cruciata poterunt communicare.

5 Idem argumentum fieri potest ex privilegio Regularium, nam ijs concessum est, ut excepto die Paschatis, possint omnibus Fidelibus Eucharistiam ministrare, & ipsi eam accipere. Sic Paulus III. concessit Societati nostræ bulla, quæ incipit: *Licet debitū* edita anno 1548. ibi; *Nec non omnibus, & singulis Christi Fidelibus Eucharistia Sacramentum quocumque anni tempore, præterquam in festo Paschatis Resurrectionis Dominicæ, & mortis articulo accipere liberè, & licitè valeant.* Si ergo omni tempore, excepto die Paschatis, potest fidelibus ministrari Eucharistia; in triduo etiam hebdomadæ maioris ministrari poterit. Quód veró hæc cōmunio fieri queat sine scandalo, patet, cum ianuis clausis in Ecclesia, vel in sacello, capella, aut oratorio, ubi particulę consecratæ custoditæ sunt pro infirmis, tres, quatuor, aut plures Regulares vel sæculares etiam, simul communicare valent, & si forsan sint alij, qui non communicent, admoneri poterunt, hoc licere.

6 Ad authoritatem Congregationis satis responsum est Singulari antecedenti: neq; enim de hac prohibitione præceptum invenitur, & Congregationis declaratio illud non inducit. Ad 1. confirmationem respondetur; quod Innocentius Papa celebrationem Eucharistię prohibet: non veró administrationē: nam *celebrare Sacramenta* nō est proprie ministrare, sed conficere. Sic Suarius & Fagūdez *sup.* Ad 2. dico, quod solúm pro infirmis servatur Eucharistia, quia illi ea indigere solent, & ob hanc necessitatem præcipué custoditur, sed non dicit illicitum esse sanis eā administrare. Hinc Amalarius *lib:* 1. *de Eccl. offic. cap.* 11. non solûm pro infirmis: *sed etiam* inquit, *pro his omnibus, qui sequenti die communicare voluerint, sacramentum in die Cœna Domini reservari.* & Durandus *lib.* 6. *c.* 75, dicit: *servari pro infirmis, & Religiosis.*

7 Nec consuetudo urgère potest, cum hęc a raró accidentibus sumi, nec per non usū introduci valeat, nec per hāc prędicta Cruciatæ, & Regularium privilegia amittūtur; tum etiam quia ille non usus solúm introductus est, quia omnes fere communicant feria V. vel quia ob occupationes non potest commodé fieri. Præterea quia consuetudo, si legitima est, solûm publicam in Ecclesijs cōmunionem, nō verô occultam in sacello, capella, aut oratorio secreto verat. Immo publicā olim fieri solitam Ordo Romanus ostendit; nam in fine officij diei Parasceves dicitur; *Et communicent omnes cum silentio,* & Gregorius Magnus *lib. sacram.* ut Pamelius refert in liturgijs latinis, inquit, *Communicet Sacerdos, & omnis plebs.*

8 Ad ultimam confirmationem concedo in Parasceve non licere Missam celebrare ex *c. Sabbato sup.* nam, ut ait Suarius *sup. Authores omnes sine controversia ita docent, & decretum illud vim suam retinet.* Vnde eo die celebrare peccatum mortale esse docent Sotus.

tus, Azor, Richardus, Gutierrez Navarrus, Maior, Paludanus, & Angles, quos citat, & sequitur Fagundez *infra num.* 15. & si antiquissima traditione non privata sacrificia: sed solemne so'ûm, & publicum omitti cõ suevcrit: nec solûm ob repræsentationem Passionis Domini cessat in Parasceve celebratio sacrificij: sed quia, ut verbis utar nostri Ioannis de Lugo *sup. Officium illius diei sit absque consecratione, & ideo non est Missa, neq; eam tenentur audire Fideles, etiam si sit dies festus, ut declaravit sacra Congregatio Rituum die* 19. *Februarij* 1622. Si igitur Missa in Ecclesia universali non est pro eo die, quomodo eã, celebrare licebit? Communioni veró non aptantur hæ rationes, & sic illâ uti licet illo die.

8 In Sabbato autem sancto licèt Navarrus *cap.* 25. *num.* 88. & Francolinus 1.*p. de Hor. can. cap.* 30. asserant esse peccatum mortale privatim celebrare, & Vazquez *disp.* 232. *de Euchar. cap.* 2. *num.* 25. id non licere defendat; attamen licitum esse, docent Suarius *sup. §. ult.* Sotus *in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *ar.* 2. Gutierrez *l.* 1. *can. qq. cap.* 30. *num.* 36. Fagundez 1. *præc. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 17. Et addit ad hoc minimé requiri facultatem Episcopi, aut superioris. idẽ ait Lugo *á n.* 15. Nec prohibitio Innocentij circa hunc diem ita manifesta est: & si solemnis Missa conceditur, non est cur privata negetur. Nec consuetudo obstat: quia forsan propter occupationes inducta fuit: prçter quã quód, plures huic cõ suetudini reclamant, & modò celebrant aliqui viri docti, & timorati in sacellis, & Oratorijs, etiam summo mane. Vnde fit, quod á fortiori communicare licebit illo die. Hęc & omnia quoad celebrationem, & communionem intelligenda sunt, secluso scandalo.

9 Post hæc scripta offendi in Ioanne Sanchez hanc sententiam *disp.* 22. *num.* 20. *Ex dictis, inquit, tota hac disputatione infertur licitum esse laicis fidelibus communicare die Veneris sancti, & Sabbati sancti, & consultius acturos communicando, quam abstinendo. Non enim aliquo iure est prohibitum, & consuetudine fulciri neutiquam potest, tum quia ex aliquibus Ecclesijs illo die sacra Synaxis ministratur, cuius testis ocularis sum; in hac enim Curia Matritensi quolibet anno in parochia S. Martini, & in Ecclesia illi annexa S. Placidi sacra Eucharistia porrigitur omnibus confluentibus illo die, qui pene innumerabiles sunt; tum quia esto nullibi illo die ministraretur, non inferendum esset, induci posse consuetudinẽ positivam, & prohibitivam administrationis, sed solum negativã quæ potius non usus est,* &c. statim pro sentẽtia asserente posse in die Veneris sancti ministrari sanis ad Ecclesiã confluentibus Eucharistiã, citat Sa, Vazquez, Suarium, Hurtadum, Ledesmam, Vegam, Ioannem de la Cruz, Durandum, Fagundez, Filiucium, Victorelum, Arboledam, D. Perez, Enriquez, Laymanum, & Sylvium. Nec obstat quod post hos decretum relatum, â Congregatione manaverit, cum hoc ob dicta non obliget.

SINGVLARE VII.

An, & quando teneatur Parochus Eucharistiam ministrare infirmo in lecto iacenti, non pro viatico, sed pro sua devotione illam petenti?

1 TENERI PAROCHVM SVB gravi culpa aliquoties huiusmodi infirmo Sacram Eucharistiam deferre, & ministrare satis colligitur ex Doctorib⁹ asserentibus, Parochum teneri eam ministrare cuicũque sibi subdito, si rationabiliter illam petat, & non nimis frequenter: sed quatenus conditio, & vita ipsius, reverentiaque sacramenti postulant. Sic Adrianus *in* 4. *q.* 5. *dub.* 8. Sotus *dist.* 12. *art.* 6. Navarrus *in cap. placuit de Panit dub.* 6. *num.* 15. Bonazina *de sacra. d.* 4. *q.* 1. *p.* 1. *num.* 14. Reginaldus *l.* 29. *num.* 96. Fagundez *præcep.* 3. *l.* 9. *cap.* 3. *num.* 4. Barbosa *de Paroch. cap.* 20. *num.* 15. Suarius *d.* 72. *sect.* 3. Pitigianus *de Panit. d.* 17. *q. unica ar.* 4. Azor *p.* 1. *l.* 2. *cap.* 17 *q.* 10. & alij; Si ergo cuicumque sano tenetur ministrare Eucharistiam, non solûm cum præceptum urget, scilicet in Paschate, sed aliquoties in anno; ęgroto etiam tenebitur eam ministrare, non solùm pro viatico, sed aliquando petenti ob devotionem.

2 Probatur, quia Parochi aluntur á suis Parochianis, non solûm, ut sibi ministrent necessaria, cum implenda sunt divina, vel ecclesiastica pręcepta, sed ętiam cum sibi sũt utilia, & saluti spirituali opportuna, ac ad animę profectum, immo & consolationem conducentia; sed ægrotis, potius quam sanis ad tolerandos morbi labores, ac superandas dæmonum tentationes, animumque ad mortem præparandum, ac divinę voluntati se conformandum, atque ad spiritualẽ consolationem valde utilis, ne dicam maximè necessaria est Eucharistiæ sumptio: quia ut rectè Ambrosius *in psalm.* 118. *Hoc sacramẽtum inebrat affectus fidelium, ut curam sæculi huius, metũ mortis, sollicitudinemque deponãt:* ergo illis eam ministrare tenetur Paroch⁹ ad quem spectat, ut statuit Paulus V. infra vide-

videre quibus potissimum tentationibus æger sit subiectus, eique, pro ut opus fuerit, apta remedia prudenter adhibere. Et quod aptius, quam Eucharistia, omnium laborum levamen, omniumque peccatorum, & tentationum antidotũ? & sic eam â Parocho ægrotis aliquando administrari iubet idem Pontifex in suo Manuali *tit. de commun. infirm.* sic: *Si æger sumpto viatico dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaserit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deerit.* Tempus autem, & frequentiam, qua administrari ægro debet Eucharistia, conclusiones sequentes ostendent.

3 Sit 1. conclusio: Quoties ægrotus existimaverit necessariam omnino esse Eucharistiæ sumptionem ad vincendam aliquam gravem tentationem, vitandum ve aliquod peccatum, aut proximum illius periculum effugiendum, tenebitur Parochus eam ad domũ eius deferre, eiq; ministrare: quia cũ tunc ipse ęgrotus ex divino iure teneatur ad communionem, ut cum communi Doctorum docet Lugo *d. 16. de Euch. §. 2. num. 25.* ad eam ministrandam tenebitur Parochus: nam ut recte ipse ait *n. 28. Frustra videretur præceptum dirigi ad subditos cum ipsi non possent sibi Eucharistiam accipere, sed debuit ad Pastores dirigi, quibus sic congruit, vt sumant, & dent ceteris.*

4 Immo, si Eucharistiæ sumptio esset necessaria ad vitanda venialia, patienter vel ferendos ęgritudinis labores, cordisque tristitias pellendas, aut profectum in spiritu obtinendum, tenerentur etiam Parochi ministrare, si non nimis frequenter petatur, & in hoc credendum est ægroto, sicut creditur in confessionis, & aliorum sacramẽtorum administratione.

5 Secunda conclusio: cum festum aliquòd solemne occurrit Christi Domini, vel sanctissimę Virginis, Nativitatis v.g. Circuncisionis, Penthecostes, aut Sanctissimę Trinitatis, seu Conceptionis, Nativitatis Assumptionis, aut aliquod ex solemnibus B. Virginis, aut Apostolorum, ut S. Petri, & Pauli, aut S. Iacobi in Hispania, cum aliquot dies, puta quindecim, plus, minusve, pręterierint post antecedentem communionem, tenebitur Parochus eam concedere ægroto, nisi aliquid obstet: v. g. moralis impossibilitas, aut magna difficultas Eucharistiam ad ęgroti domum deferendi.

6 Probatur, quia tunc non nimis frequenter, & certé rationabiliter eam petit ratione illius magnæ solemnitatis, in qua solent fideles maiori ex parte communicare, & ita iuxta Doctores *num. 1.* relatos tenetur Parochus eam administrare. Sic Paulus V. *in Rit. tit. de communione infirmorum, num. 2. Hortetur*, inquit, *Parochus infirmum, ut sacram communionem sumat, etiam si graviter non ægrotet, aut mortis periculum non immineat, maxime si festi alicuius celebritas id suadeat, neque ipse illam ministrare recusabit.*

7 Tertia conclusio: Si occurrat solemne iubileum. v.g. duarum hebdomarum, aut simile, pro quo obtinendo requiratur communio, eam ministrare ęgroto tenebitur Parochus. Probatur quia hanc iure, & rationabiliter petit; siquidem Pontifex hortatur, ut illud iubilæũ obtineatur ob graves fines, & sine communione obtineri nequit: nec hęc cõmutari possit in aliud piũ opus, nisi cum pręstari non queat, iuxta ea quæ docui *in lib. de Iubileo duarum hebdomarum, c. 5. num. 2.*

8 Confirmatur ex sententia Azoriani, Soti, Navarri, & Azoris *sup.* Antonij Fernandez *exam. p. 3. cap. 6. § 9. num.* 24. Vgolini *de offici Episc. cap. 15. §. 8.* Coninch *d. 8. dub. 17. num. 129.* Moltesij *tom. 1. tract. 7. cap. 22. num. 36.* Barbosæ *de Paroch. cap. 19. num.* 8. Homoboni *resp. 10. p. 2.* & aliorum docentium, teneri Parochum per se, vel per alium confessiones subditorum, audire, cum ipsi petierint ratione alicuius festi, iubilęi, indulgentiarũ aut consuetudinis confitendi v.g. singulis mensibus: aut decimo quinto quoque die: sic proportionaliter de communione dicẽdum erit. Sed forsan non est ministranda ita frequẽter ob maiorem difficultatem, & reverentiam.

9 Quarta conclusio: Præter hos casus, quoties Prudentum iudicio non nimis frequẽter, nec irrationabiliter, attentis circunstantijs omnibus, petit ægrotus Eucharistiam, eam tenebitur ministrare Parochus iuxta Doctores, & rationes relatas. At non frequẽter, nec irrationabiliter eam petere existimabitur quicumque ægrotus, si singulis mẽsibus petat, etiam si is, cum sanus esset, non ita frequenter ad communionem soleret accedere, v.g. quarto, aut sexto quoque mẽse; immò etiam si antea vitijs deditus esset; Quia *Quo magis æger, magis indiget Medico*, ut loquitur S. Bonaventura *proce. 7. cap. 7.* Et ut refertur *cap. si non dist. 12.* Ex S. Hilario: *Si non sunt tanta peccata, ut ex communicetur quis non se debet à medicina Corporis, & Sanguinis separare.* Dummodò intellige, à peccatis iam abstinuerit, eaque fuerit confessus.

10 Qui veró quarto, octavo vè quoque die sanus communicare assuevisset, rationabiliter decimo quinto quoque die, dum ægrotat, Eucharistiam exposcet: nec par est illũ privare cõsolatione, fructu, utilitateq; illi⁹.

Rectè

Rectè sane Ioannes Sanchez *d. 47. num. 5.* sic Parochū alloquitur: *Nec solum teneris necessitati succurrere: verùm & utilitatem, ac profectum tui gregis procurare. Est autem contra evidentem harum ovium utilitatem, & bonum, eas pastu spirituali, quem è sacramentis reciperent, defraudare,* Et Paulus V. *manuali tit. de visit. infirm.* ait: *Parochus imprimis spiritualem ægrotantium curam suscipiat, omnemque diligentiam in eo ponat, ut in via salutis eos dirigat, atque a diabolicis insidijs salutarı̄ præsidio defendat, ac tueatur.*

11 Ast ob aliquas circunstantias aliquando excusabitur Parochus Eucharistiam ad hūc ægrotum deferre; vel non ita frequenter. Eæ autē essent, quod eius domus nimis sit ab Ecclesia dissita, & viæ ita immundæ, ac luctuosæ, ut sine notabili irreverentia, & labore deferri nequeat, vel si desit comitatus, & ornatus necessarius, ut decenter deferatur: vel Parochus in alijs sui muneris magis necessarijs occupatur: in audiendis v. g. confessionibus, communicandis moribundis, baptizandis infantibus, & similibus viri sapientis arbitrio discutiendis.

12 Nec labor eos excusabit: cum enim ita seduli sint in exigendo ab ovibus suum victum, cur ita desides in pascendo eas sacramentorum cibo? Sentiant igitur onus qui sentiunt, & commodum. Nec opposita consuetudo, toleranda erit: non enim adeò generalis: nam plures Parochi sapientes, & timorati sæpè hos ægrotos ieiunos Eucharistia reficiunt, nec similis, consuetudo deobligans foret, sed corruptela, suiq; muneris dessertio esset: cum sit contra ius divinum, ut oves suas veluti Pastores pascant; contra hoc autem consuetudo prævalere nequit, ut probant Baldus *l. 2. cap. de usuris* Basilius de Leon *l. 6. de matr. cap. 5. num. 2.* Sanchez *d. 47. num. 7.* & statuitur *cap. Ad audientiam. cap. venerabilis. cap. fin.* ubi communiter Doctores. Graviter igitur iniustum, & impium erit ægroto Eucharistiam negare, si petat post sextum, immo, & post tertium & forsan post secundum ægritudinis mensem.

SINGVLARE VIII.

V. Teneatur Parochus deferre Eucharistiam moribundo, si timeat, eam non posse illi administrare, nisi valde festinet?

1 NEGATIVE respondet Barbosa *de offic. Parochi cap. 20. nu. 46.* propter irreverentiam Sacramenti, indecentiam, & irrisionem Ministri, quę ex illa festinatione orietur; cum quibus, Ecclesiasticum: & divinum præceptū sumendi Eucharistiam in mortis articulo obligare non videtur.

2 SED affirmativè ego respondendum existimo; nisi eam magnam irreverentiam festinatio afferat, quę periculum gignat decidēdi in terram Sacramētum, aut Parochū cum illo, vel verum aliquod [non puerile, aut pharysaicum,] sequatur populi scandalum. Hęc autem rarissimè evenient; nam qui veloci cursu Eucharistiam deferri videat, existimare debet periculum esse in mora. Et si Parochus propterea ab insipientibus irrideatur, non ideo ab administrationis obligatione excusabitur. Si enim iuxta Theologos *in 2. 2. q. 185.* quilibet tenetur honorem, famam, & vitā prodigere, ut proximo in extrema necessitate spirituali succurrat, cur Parochus illam levem irrisionem sustinere non tenebitur, cum ex charitate & iustitia obligatus sit ovi suæ in mortis articulo subvenire sacramentorum administratione?

3 NEC irreverentia ex festinatione orta ea est, ut excuset ab hoc præcepto, eique utilitas suscipientis, ob quam instituta est Eucharistia, præponderat, & ob eam cedit quasi iuri suo Sacramētum. Quemadmodum aliquid irreverentiæ est, quod à Sacerdote non ieiuno Missa celebretur, & tamen potest, ad communicandum alium, vel se ipsum in mortis articulo, ut docent Zambranus *de Euch. cap. 3. dub. 6. num. 1.* Layman *l. 5. tr. 4. cap. 6. num. 20,* & Lugo *d. 15. sec. 4. n. 69.* & alij. Sicut & si quid irreverentiæ sit, ut Laicus proprijs manibus Hostiam consecratam tangat; potest tamen, & eam sibi in mortis naturalis; vel violentę discrimine ministrare, si absit aliquis Sacerdos, vel Diacon⁹, ut sentiunt Filiucius, Suarius, Coninch, Chapeaville, Reginaldus, Granadus & alij apud Dianam *3. p. tr. 4. ref. 47. & 5. p. tr. 3. ref. 47.* contra Hurtadum, Præpositum, Faustum, Tānerum, Fagundez. & Ochagaviam. Hinc patet ad rationem Barbosæ.

4 Immo & in casu nō adeò ingentis necessitatis; leges communes aliquando trāsgredi licet administraturo sacramēta. Sic Diaconus, (non alius ipso dignitate inferior) non solùm in mortis articulo, sed in magno festo, v. g. Nativitatis Dominí, aut Conceptionis B. Virginis, vel simili, si Sacerdos absit, poterit ex sacrario Eucharistiam educere, & se ipsum, ac alios communicare. Si enim in tali casu Sacerdoti, qui non potest celebrare hoc conceditur à Suário, Laymano, & Coninch, apud Dianā *sup.* Diacono etiā concedatur, cui in absentia Sacerdotis cōpetit Eucharistiam ministrare.

Sin;

SINGVLARE VIII.

V. Parochus deferens Euchariſtiam infirmo longé diſtanti poſſit vehi equo: & an Laicus eam deferre tunc valeat?

1 PRIMVM non poſſe, niſi loci cõſuetudo id permitteret, & equs eſſet manſuetus docent Poſſevinus *de off. curati cap.8.num.4.* & Barboſa *de Paroc.cap.2.num.51.* addentes, quod quantumvis ſit defatigatus debet non tradere Euchariſtiæ pixidem ferendam Laico, ſed hinc inde à Laicis ipſe humeris ſuſtentetur, vel burſa collo appenſa portet Euchariſtiam.

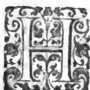
2 Aſt ego in prima dubij parte ſentio, quod niſi prudẽter timeatur, pixide Euchariſtiæ, vel Sacerdotem cum ea interiram caſuũ, poteſt ille equitans eam deferre. Quod periculum non aderit, cum in mãſueto equo, vel in mula, aut aſino iter ageret. Quod ſi contingat, quod nimis diſtet ęgroti domus, & equs non inveniatur, Parochuſque ob debilitatem non poſſit totius itineris curſu ſolus deferre, adhibeat ſibi alium Sacerdotem, vel Diaconum in Sacerdotis abſentia, ſocium, qui eam etiam deferat; vel, quod facilius eſt, collo appendat in burſa.

3 Si verò contingeret, quod nec Sacerdos, nec Diaconus adſint, qui poſſint in hoc caſu iuvare deferentem: nec hic queat abſq; juvamine: Laic⁹ iuvet, ac deferat iuxta ſententiam Laymani *l.5. trac.4, cap. 7.num.4.* Cõhinch *q.2.ar.3.num.23.* & Dianæ *3.p.trac.4.reſ.47.* docentium, poſſe laicum Euchariſtiam miniſtrare moribũdo, ſi abſint Sacerdos, & Diacõnus. Quod probabile reputat Valentia *to.4.d.6.q.10.p.1.* licèt intolerabilis opinio vocetur à Soto: ſed immeritó: nam id nec naturali, nec divino præcepto repugnat: immo nec Eccleſiaſtico: quia caput *Perveniat, diſt. 2. de conſecr.* loquitur extra caſum neceſſitatis. Nec conſuetudo obſtat, nam hæc adeſſe in pręſenti nequit: quia cum illa ſit actuum repetitio: & hic caſus rariſſimè, aut nunquam eveniat; non poteſt circa eũm eſſe propriè conſuetudo. Per quod patet ad ſecundam dubij partem.

4 Circa modum, quo deferre debent Parochi Euchariſtiam ad infirmum longé diſtantem, animadvertant oportet quód ſapiẽter ſtatuit Synodus Hiſpalenſis *tit. de Cuſt. Euch. cap. 1.* his verbis; *Mandamos a los Curas ſopena de excomunion maior lata ſententia, que de aqui adelante en ſaliendo de la Igleſia con el Santiſſimo Sacramento para el efetto juſodicho, vaya via recta al lugar donde eſtá el enfermo ſin diſtraerſe, ni divertirſe a otra coſa haſta averle comulgado, y no lleven mas formas de las que fueren meneſter conforme al numero de los enfermos, que ubieren de comulgar, de manera, que quando vuelva no trayga ſacramento. Y Mandamos, que en la ida vaya con mucha devocion: y compoſtura, rezando algunos Hymnos, y Salmos.* Et antea dixerat: *Que lleve el Santiſſimo Sacramento guardado en el pecho.* Hæc excomunicatio imponẽda foret meritó in alijs Diœceſibus; ſemperque curandum eſt, ut lumen vel ex cera, vel ex oleo, ſaltem intra laternam incluſum in tegro itinere accenſum, quoad fieri poſſit, deferatur.

SINGVLARE IX.

V. Sacerdos in Societate Ieſu profeſſionem ſolemnem in die Nativitatis Dominicæ emittẽs, ac de manu Prelati communionem more laici accipiens, poſtea eadem die ſemel, aut bis celebrare poſſit, vel e contra priùs celebrare, & poſteriùs communicare? Et an aliquando id liceat?

1 HOc omnino illicitum eſſe exiſtimo. Fũdamentum eſt, quod non ad communicandum ter, aut bis, & ſimul bis, aut ſemel celebrandum in Natali Domini facultas à iure, & conſuetudine conceditur: ſed ſolûm permittitur illa die Sacerdotes ter celebrare, ac per conſequens ter intra ſacrificium, & nullo modo extra illud communicare. Sic Innocentius III. Epiſcopo cuidam interroganti; Vtrum Sacerdos poſſit celebrare plures Miſſas eodem die, reſpondit: *Excepto die Nativitatis Dominicę, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat, ſufficit Sacerdoti ſemel in die unam Miſſam celebrare.* Affertur *cap. conſuluiſti de celebr. miſ.* ac eadem ex Teleſphoro *cap. Nocte Sancta. de conſecr.*

2 Hinc rectè Sapientiſſimus Lugo de hac facultate *diſp.20. de Euch. ſec.1. num. 43.* loquens ait: *Hęc facultas ſolùm eſt ad communicandum bis, aut ter in Miſſa, ſeu facienda duo, aut tria ſacra; per quod ſolùm diſpenſatur in prohibitione celebrandi plures, non vero in prohibitione communicandi bis eadem die.* Et Vazquez *q.344. cap.8. num. 30.* *Tunc conceſſa eſt facultas pro illa die ſolùm ad communicandum pluries, non quomodolibet, pro ut fieret, ſi ſemel, aut bis in Miſſa, & ſemel extra Miſſam communicaret.*

3 Igitur in tantùm conceditur Sacerdoti ter eo die communicare, in quantûm tres illæ communiones ordinantur ad essentialem integritatem sacrificij, ita ut si celebrare posset sine communione, seu sumptione Hostiæ, non ter, sed solùm semel ex hoc privilegio Eucharistiam sumere liceret: ergo si deficiat sacrificium, ratione cuius hę tres communiones conceduntur, illæ fieri nequeunt. Vnde noster Lugo *sup.* asserit, quod Diaconus Cardinalis qui ministrans Summo Pontifici Nativitatis die, communicat in ea Missa sub utraque specie, non potest, si Sacerdos sit, alias duas Missas, nec unam privatam celebrare, nec ante, nec post illā communionem, nisi Pontifex cum eo peculiariter, & expresse dispenset. Eo enim ipso, quod, hic, sicut & quivis Sacerdos more laici Eucharistiam semel sumpserit, ius amitit, quod antea habebat ad eam sumendam bis, vel ter; si bis, vel ter celebraret; nam tunc nec semel communicare, intra, aut extra sacrificium ei licet, sed debet se gerere, ac veluti laicus, ut notavit Vazquez *sup.* Sicut, è contra, eo ipso quod semel celebraverit ius amisit ad communicandum ut laicus.

4 Nec in hoc casu causa esset sufficiens ad illam communionem faciendam & simul celebrandum, quod Sacerdos emissurus sit professioné; etiam si constitutiones Societatis sub gravi peccato ad cōmunionem obligarent in emissione professionis; immo etiā si hæc sine illa foret nulla; quia vel tunc potest in alium diem professio differri, si bis aut ter Sacerdos professurus celebrare vellet, aut si ob gravem causam, præceptum, aut votum ad profitendum in ea Nativitatis die cogatur, communicet, & non sacrificet; vel si communio non est aliquid essentiale, vel ad peccatum grave obligans, ut non est in Societate, sine ea profiteatur.

5 Quoad postremam dubij partem, respōdeo, eam causam, & solam sufficere ad semel communicandum, & simul bis, aut semel postea celebrandum, vel è contrà in eo Nativitatis die, quæ sufficeret ad hoc exequendum quolibet alio totius anni die; æquè enim in hoc, atque in illo id prohibitum est propter dicta. Vnde rectè Lugo *sup.* ait; *Obligatio non celebrandi ea die, qua communio accipitur extra Missam, non est ablata unquam pro illa die Nativitatis.*

6 Ex casibus igitur, in quibus hoc non solùm Nativitatis, sed quolibet alio die liceret primus est: si post communionem, etiā post cibum acceptum, necessarium sit iterū celebrare ad dandum viaticum ęgroto, ut docent Navarrus, Ledesma, Paludanus, Sylvester, Tabiena, Angelus, & Azor, quos citat, & sequitur Fagundez 1. *præc. Eccles. lib.* 3. *cap.* 16. *n.*8. Secundus, si post celebrationem Missæ incidat quis vespere in mortis articulum; poterit enim pro viatico eodem die Eucharistiam accipere sicut etiam poterat laicus, qui manè ex devotione sua communicaverat, ut asserunt Gaspar Hurtado *de Euchar. d.* 10. *dif.* 2. citans pro se Vazquez *in manuscriptis*, ac alios gravissimos viros Academiæ Complutensis, & Salmanticensis. Idem tuentur contra alios Hurtado de Mendoza, Turrianus, Ochagavia, & Ludovicus de S. Iuan, quos citat & sequitur Leander à Sacram. *tom.* 2. *tr.* 7. *d.* 2. *q.* 6. & 7. docentes, non solùm posse, sed teneri. Qui intelligendi sunt, primò etiam si non lōgi temporis intervallū sit inter unam, & alteram communionem, una hora, v. g. aut forsan solum spatium sufficiens ad consumptionem specierum sacramentalium communionis antecedentis: secundò, etiam si prior communio fuerit ex pręcepto annuæ cōmunionis, per hāc enim non adimpletur Viatici præceptum, An hæc sententia accomodari possit deficienti morte violenta, seu Reo capite plectendo, qui mané pro sua devotione, non pro viatico communicavit, existimans se illo die non plectendum, & plecti iubetur repentè, tu videas, iuxta dicenda Sing. 12.

7 Alios casus præter hos non admitterē; & licèt Sacerdos habeat facultatem ad celebrandum bis in die festo, quia solus præest duabus Ecclesijs Parochialibus, si prius ut laicus communicavit in uno oppido, nō potest postea in illo, nec in alio celebrare propter dicta n. 1. 2. & 3. Nec populus peccabit si tunc Missam non audiat; cum hanc inculpabiliter omittat. Si veró quis ex voto, aut præcepto teneretur ad emittendam professionem in die Nativitatis, & ad cōmunicandum in eius emissione; aliūde vero alicui Parochię, aut oppido præesset; ita quod alius non esset, qui populo Missam dicere posset; tunc deberet omittere communionem, & sine ea facere professionem; nisi hæc sine illa esset irrita ob singulare Religionis statutum; tunc enim transferre in alium diem professionem, & celebrare debet Sacerdos, ut populus Missam audiat: strictior enim hæc obligatio utpoté ex iustitia, quàm emissio professionis, vel communio etiam voto, aut præcepto ad illum diem alligata; unde hęc illi postponenda, quia tūc non obligant. Et hæc strictiùs intelliguntur, si professurus sit Parochus.

SIN-

SINGULARE X.

An Sacerdos ob communionem laicam, & celebrationẽ deinde factam accusari possit apud sanctũ Inquisitionis Tribunal; illudq; de hoc crimine cognoscere possit?

1 Affirmativè respõdendum existimo, cum certum sit Inquisitores cognoscere de ijs, qui sacramentis palam abutuntur: de Confessoribus, v.g. sollicitantibus in confessione, vel ante, aut post illam, illius ve prętextu, aut loco; de violatoribus sigilli; de cogentibus Pęnitentes, ut sibi revelent Cõplicem, sub prętextu, quod nisi revelent, eos absolvere non possunt: Itẽ de ijs, qui absque ordine sacerdotali celebrant, aut confessiones audiunt; de ijs, qui sacro ordine initiatis, vel in Religione professis matrimonium ineunt, & de contrahentibus bina coniugia simul, ac de similibus videndis in Edicto fidei quotãnis promulgato: ergo cognoscent de hoc crimine; cum bis communicans, aut semel, & semel celebrans in eadem die abutatur sacramento Eucharistię contra rectum Ecclesiæ usũ ab Apostolorum tempore dimanantem; omnibusque Sacerdotibus prohibentẽ, bis eadem die cõmunicare, ut docent Alexander, S. Thomas, Sotus, Tabiena, Cardinalis, Enriquez, & alij apud Fagundez 3. *prac. Eccl. l. 3. cap. 7. n. 11.*

2 Probatur. 2. Quia quoties quis in aliquo casu, aut in observatione alicuius præcepti divini, vel Ecclesiastici suspicionem, etiam levẽ de hęresi generat, potest in iudiciũ vocari ab Inquisitoribus, & hi possunt ipsum convictum punire. Sic Decianus *tract. crim. l. 5. c. 20.* Rolandus á Valle *l. 3. cons. 8, n. 6.* Parisius *l. 4. consil. 2. num.* 100. Mascardus *de prob. volum. 2. conc.* 861 *num.* 3. Sigismundus Scotia *de iudicijs l. 1. cap.* 5. Scio aliquos aliter sentire. Sed hæc doctrina maximé locum habet cum suspicio, seu actus, quo illa gignitur est contra ius, & consuetudinem Ecclesiæ, ut notant Suarius *de fide d. 42. sect. 2. num.* 4. & Castro Palao *tract. 4. d. 7. punc. 1. num.* 7. Quis verò dubitet aliquam suspicionem generare de sensu non iuxta Ecclesiæ doctrinam, & praxim quod Eucharistiæ sumptionem qui bis eadem die communicat, aut semel celebrat, & semel communicat?

3 Probatur 3. Quia de propositionibus, scãdalosis, & offensivis in ordine ad fidem, vel mores cognoscunt Inquisitores; ergo & de hoc crimine cognoscent; cum in gravi materia generet scandalum, & offendat piorũ, & doctorum aures, ac oculos, vel videre Sacerdotem eadem die communicantem, & celebrãtem, vel hoc de ipso audire; insipientibusque causa ruinæ dabitur: existimabunt enim hoc licere. Unde offensio, & scandalum non leve erit, iuxta ea quę, docet Torres *de fide disp. 55. dub. 3.*

4 Probatur 4. Quia minus Ecclesiasticæ, & Catholicæ doctrinæ, ac praxi repugnat accipere ex industria plures, & maiores formas in cõmunione, ut diutiùs duret corpus Christi in stomacho, quàm bis communicare, aut semel communicare, & semel celebrare in eadem die, & tamen primum spectat ad sacrum Tribunal, ut docẽt Heredia *de Euch. dist. 2. p. 9. dub. unico num.* 1. ac Ioannes de la Cruz *p. 2. direct. q 4. de Euch. conc.* 2. & patet ex Edicto fidei: ergo & secundum. Sicut etiam ipsum S. Tribunal cognoscit de ijs, qui communi ant non ieiunij, sicut & de Sacerdotibus, qui sine licentia, excepto Nativitatis die, bis celebrãt: ergo & in nostro casu cognoscet, cum non minus Ecclesiæ usui, & doctrinæ præfatus Sacerdos opponatur, quam illi.

SINGULARE XI.

Petrus Eucharistiam pro viatico accepit in Dominica Palmarum; intra illos quindecim dies convaluit: dubitatum est, an in illis teneatur iterum communicare, ut præcepto annuæ Communionis satisfaciat?

1 Sententiam negativam suadet. 1. Auctoritas Doctorum asserentium, unico actu satisfieri posse pluribus, & diversis præceptis, ut unica Horarum recitatione satisfit Ordini sacro, Religiosę professioni, ac beneficio Ecclesiastico; & unico ieiunio satisfiet aliquando voto, præcepto, ac sacramentali pænitentiæ. Sic ex communi DD. Sanchez *l. 1 sum. c. 14. n. 5.* & Bonacina *de leg. d. 1, q. 1. p. 4. n.* 4. ergo illa unica cõmunione satisfecit Petrus præcepto divino communicandi in mortis articulo: & Ecclesiastico communicandi in Paschate. Confirmatur, quia illa communio fit intra tempus pro ea assignato ab utroq; pręcepto: & verificatur, quod Petrus in mortis articulo, & in Paschate communicavit: ergo verificatur, quod utrũque pręceptum ea communione adimpleverit, & aliam facere ijs diebus non tenebitur.

2 Probatur 2. ex sententia Suarij *d.7. de Euch. sec.* 3. Enriquez *l.* 8. *cap.*4. Coninch *ar.*11. *dub.*3.*num.*93. Laymani *l.*5. *tr.* 4. *num.*4. Homoboni *volum.*2. *p.*5. *resp.*47. Lugo *d.*16 *sect.* 2. *num.*3. & communiter Recentiorum adherentium, eum qui pauló ante quam incideret in mortis periculum ex devotione communicavit, in eo non obligari ad novam communionem: præsertim si intenderit omnem adimplere obligationem: ergo similiter, qui communicavit in mortis periculo in Paschate, utrique obligationi satisfecit: cum iam facta sit communio, non dico pauló ante, sed in ipso tempore à præcepto præscripto.

3 Probatur 3. ex Doctorib⁹ statuẽtibus, eũ, qui semel confessus est in anno ante 15. dies Paschatis, non teneri ad iterum confitendum in illis: quia hoc præceptum solú obligat ad hoc quod singulis annis confessio fiat grauium delictorũ, ergo similiter si non transit annus sine cõmunione; nec tẽpus paschale pro ea assignatum, illius præcepto satisfit. Vrgetur, quia aliter si quis in Sabbati, vel Veneris die ante Dominicam in Albis pro viatico communicavit; & ea Dominica mane omnino convaluisset, ut potest contingere, teneretur in Parochia iterum communicare; quod dici nequit; ergo nec, quod Petrus illa communione pro viatico accepta non adimpleverit Ecclesiæ præceptum.

4 Hæc esse possunt fundamenta pro negativa sententia, quibus satis vero similis redditur. Pro affirmativa supponendum est 1. duo esse distincta præcepta hæc; aliud divinum communicandi in mortis articulo; aliud humanum, seu Ecclesiasticum communicãdi quotãnis in paschate. Sic sapienter, ut solet, probat Lugo *d.* 16. *sect.* 2. & 4. Supponendum 2. hæc duo præcepta dici posse in præsenti casu absolutè concurrere in diverso tempore: cum primum tunc obliget illo tantũm die Dominicæ Palmarum, & secundum illis quindecim diebus, scilicet ab ea Dominica ad Dominicam in Albis inclusivè.

5 His positis affirmativa sentententia, cui assentior, sic probatur. Quoties duo præcepta distincta, etiam si earum materia sit eiusdem speciei, sub diversis temporibus permanẽt, & obligant, nõ potest illis satisfieri unico actu; ergo nec his duobus præceptis, cũ distincta omnino sint, & in diverso tẽpore concurrãt, & obligent: diversũ enim tempus est una dies, scilicet Dominica Palmarum, ac quindecim dies ab illa numerati, etiam si in illis Dominica continetur: quia continens, & contentum distincta sunt absolutè, licet simul secundum quid, idest, secundum exiguam partem eius diei, quam continent quindecim dies, sint idem.

6 Confirmatur, quia si Petro in pœnitentiam iniũgeretur, ut intra quindecim dies communicaret, & aliás vovisset, ac simul præcepisset Prelatus intra eosdem dies cõmunionem facere; tenebitur ad triplicem cõmunionem faciendam intra illos dies; immo ad quadruplicem si cum eisdem cõcurrerent dies Paschalis communionis, nã ut quadruplici illi obligationi unica communione satisfaceret necessum erat, ut vel certò, vel probabiliter saltim cognovisset, Petrus diversam non esse communionem impositam à Confessore, uel Superiore præter illam, ad quam ex voto, & præcepto Ecclesiæ adstringebatur. Hanc regulam tradũt Medina *cap. de satisf. q.*4. Sanchez *l.* 4. *sum. cap.* 14. *à num.*5. Salas *de leg. d.*2. *sec.* 2. Suarez *to.* 4. *in* 3. *p. d.* 37. *sec.*6. Bonacina *q.* 1. *p.* 9. *n.*4. & alij: ergo cum nec constet, nec prudenter præsumatur, quod Christus, & Ecclesia præcipientes intra illos quindecim dies communionem viatici, & Paschalem, una pro utriusque observantia contenti sint, duas omnino exigũt.

7 Vrgetur 1. Quia quando diversa præcepta ob diversos fines imponuntur diversis actionibus impleri debent, si temporis diversitas non desit, in qua exerceri possint. Sic ex alijs probat Fagundez *l.* 2. *in* 1. *præc Eccl. cap.* 4. *à num.* 5. *&* *l.* 1 *in* 4. *præc. cap.* 10. *nu.* 7. Sic diversus est finis præcepti communionis Paschalis, scilicet, ad nutriendam, conservandam, & augendam uitam spirituale; ac communionis pro viatico, hoc nempe est, ad iter omnium difficillimum, & postremũ aggrediendum, ac tentationes superandas, animumque confortandum ad periculã mortis salubriter subeunda, & aliunde extat temporis diversitas; ergo non unica, sed duplici communione satisfaciendum est. Sicut ex adverso eadem communione duplici præcepto, voto, vel regulæ satisficeret, si in eundem diem utriusque obligatio incideret, & nulla diferri posset, ut notat Sanchez *sup. num.* 5.

8 Vrgetur 2. In opposita casus huius contingentia; quia si quis sanus communioni annuæ satisfecisset Dominica Palmarũ, & post duodecim dies, intra 15. videlicet Paschalis communionis, periculosè ægrotaret, certum est teneri ad viaticum accipiendũ; ergo é contra, si prima die viaticum acciperet, cũ post duodecim dies extet præceptum

tum annuæ communionis, ad eam tenebitur.

9 Ad 1. fundamentum oppositæ sententiæ R. tunc unico actu satisfieri pluribus præceptis, cum hoc ex mente legislatoris constat, vel præsumitur, vel cum necessariò ad idem tempus adstringuntur; nihil autem horum invenitur in nostro casu iuxta dicta. Ad confirmationem aio, tunc non verificari Petrum communicasse in Paschate communioni Paschali, seu pro Paschatis præcepto requisita, cum hæc debeat esse aliàs non debita, sicut qui pro voto implendo in illis 15. diebus communicasset, non verificaretur communicasse pro Paschate.

10 Ad 2. R. minimè mihi placere sententiā illam, sed cum Vazquio *d.214. cap.2.* Hurtado *d.10. dis.2.* & alijs sentio, communione præcedenti mortis periculum, satisfieri nō posse communioni pro viatico accipiēdæ; quia non potest satisfieri præcepto per actū qui fit antequam præceptum incipiat obligare. Consule Singulare 14. num. 3. Nec intentio adimplendi omnem obligationem illa unica communione, si adesset in Petro, conduceret ad satisfaciendum cum ea præceptis duplicis communionis: sicut non cōduceret intentio satisfaciendi duplici debito unica solutione.

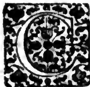
11 Ad 3. R. discrimen esse non leve inter præceptum annuæ confessionis, & communionis; quia primum solùm obligat ad confitendum semel intra annum, non assignando determinatum anni tempus pro sui impletione: secundum verò duo præcepta virtualiter continet, alterum communicandi saltem in anno, alterum communicandi in Paschate: & quandò hoc nō impletum est, aut impleri non potuit, perseverat, & tenetur postea quis communicare, ut docet Suarius, Vazquez, Coninch, Layman, Nugnus, Pitigianus, Fagundez, Azor, Sylvius, Grassis, & Diana apud Lugum *sect.4. num.65.* ac innuit Tridentinum *sess.13. can.* statuens, *Teneri Fideles singulis annis, saltem in Paschate ad communicandum iuxta præceptum S. Matris Ecclesiæ.* Ad instantiam R. concedēdo sequellam; cum tunc nondum satisfactum sit annuæ communioni ob dicta. Sicut è converso: si quis Sabbato ante Dominicam in Albis communioni Paschali, vel voluntariæ satisfecisset; si illa Dominica incideret in mortis periculum, iterum communicare teneretur.

(?)

⁂

SINGVLARE XII.

V. Parochus valeat, absque ulla prorsus causa, cōcedere sibi subdito; ut Eucharistiam recipiat in quacumque, etiam Regularium, vel alterius oppidi Ecclesia, aut oratorio: sicque præcepto annuæ Cōmunionis satisfaciat?

1 CONSVETVDO, optima legum interpres, id Parocho non licere statuere videtur. Huic accedit positiuum ius: cū enim Pontifex in Cruciata concedat, ut in oratorio privato quis possit Eucharistiā recipere, excipit diē Paschatis, idest, pro Paschalis communionis præcepto, ut cum alijs explicat Lugo *d.18. de Euch. sec.2. num.5.* ergo statuit, ut hæc in propria Parochia fiat: exceptio enim firmat regulam in contrarium. Ita etiam declaravit S. Congregatio apud Fagundez *l.1. in 3. præc. Eccl. c.5. num.7.* dicens: *Nec laicos in Regularium monasterijs servientes huic præcepto satisfacere, nisi in propria Parochia communicent:* ergo fortiori omnes alij sæculares non satisfacient. Cum igitur hæc sit lex Pontificia, non potest in ea dispensare Parochus: quia inferior non potest dispensare in lege Superioris, ut ex *l. formam. C. de officijs Præt. cap. cum inferior, de maior. & obed.* docent Bartholus, Surdus, Gōzalez, Cardosus, & alij apud Barbosam *de princ. Iit. L, nu.21.* Confirmatur, quia in hoc sensu vulgò dicitur: *Cumplir con la Parrochia:* & si circa locum potest Parochus dispensare, poterit etiam circa tempus, quod est absurdum.

2 Sed id Parochis licere, salvo speciali iure alicuius Provinciæ, vel Diœcesis, sentio, & probo 1. nam, ut ex *l. Nec non §. quod eius ff. ex quibus caus. l. 1. ff. de testibus l. mutus §. quæritur de procur.* statuunt utriusque Iuris Doctores: *Concessum dicitur quidquid expressè prohibitum non reperitur:* seu, *Quæ non inveniuntur prohibita per legem, permissa censentur:* sed hoc non solum non invenitur prohibitum Parochis, sed ex lege videtur concessum: ergo ei concedendum est.

Lex igitur Communionis huius præceptum imponens sancita ob Innocentio III, ita refertur *in cap. omnis de pæn. & remis.* ubi *Omnis utriusque sexus Fidelis postquam ad annos discretionis pervenerit, sua peccata semel saltem in anno confiteatur proprio Sacerdoti, suscipiens reverenter, ad minus in Pascha, Eucharistiæ sacramentum: nisi fortè de proprij Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi*

modi perceptione duxerit abstinendum. Vbi nam explicitè, aut implicitè hîc decernitur, ut hæc communio in propria Parochia fiat? Immo legis huius fini magis consonum videtur, ut fieret in quacumque Ecclesia de expressa Parochi licentia: cum enim finis sit, ut Parochus, velut Pastor oves suas cognoscat, & hę illũ: melius eas cognoscet, & hæ illum, si subditi præsententur ad hanc licentiam obtinendam, quam si in propria Parochia, â quocumque alio, etiam inscio Parocho, ut sępissimè fieri solet, Eucharistiam accipiant. Et si circa temporis commutationem lex facultatem Parochis tribuit: à fortiori circa commutationem loci.

4 Igitur præceptum hoc Fideles obligat, ut in propria Parochia, vel in alio loco de licentia Parochi Eucharistiam accipiāt. Sic Navarrus, Suarius, Azor, & Reginald. apud Bonazinam *de Euch. d.3 q.7.p.2 num.7.* Expressiùs hanc sententiam sic proposuit doctissim. Lugo *d.18. sect.2. Si quis*, inquit, *in privato oratorio accipiat Eucharistiam à Parocho, vel eius licentia in die Paschatis, proculdubio satisfaciet præcepto annuæ communionis.*

5 Nec causa ulla ad hanc licentiam concedendam requiritur: cum non sit dispensatio in lege aliqua: hæc enim non extat, sed solùm usus iurisdictionis, quam habet Parochus, ut pro libito suo Eucharistiam per se, vel per alium in hoc vel illo loco ministret sibi subdito, ut præcepto Paschatis satisfaciat; sicut infirmo in extremis constituto, ut satisfaceret præcepto divino, & Ecclesiastico, posset Parochus pro libito, & sine causa licentiam concedere, ut pro viatico Eucharistiam reciperet à quocumque Sacerdote Sæculari, vel Regulari; Immo si abesset scandalum, ut potest aliquoties abesse; posset permittere ut ab alia, quam à propria sua Parochia, & ab aliquo oratorio, ubi celebratur, viaticum ministraretur ægroto.

6 Ad consuetudinem in oppositum oblatam R. hanc non ita universaliter adesse: mihi enim constat aliquos doctos, & timoratos Parochos id concessisse: & quamvis ita adesset, nullo modo vim legis haberet, cum ex ignorantia Parochi eâ facultate nō uterentur: nec pār est, ut ob eā, aut per non usum sua iurisdictione illi privētur. In Cruciata illam Pontifex non restringit, sed in exceptione Paschatis solùm intendit, quod pro communione Paschali non detur Eucharistia sine consensu Parochi: Quia ut loquitur Lugo sup: *Facultas illa, Cruciatæ, praescindit á licentia Parochi: & ideo excepit communionem Paschalem: sicut excepta est etiam in privilegijs Mendicantium.*

Nec Congregationis declaratio urget, cum non neget Parocho potestatem hanc: nam ly, *in propria Parochia*, idem est ac *de proprij Parochi licentia*, ut in hoc præcepto explicāt Navarrus, Azor, Enriquez, Emmanuel, & alij apud Fagundez *sup. n.5.* Præterea certum est ex privilegijs Alexandri IV. Clementis IV. Gregorij XI. Leonis X. & aliorum, Sæculares in Conventibus Regulariũ servientes, cum eisque velut familiares habitantes, annuę communionis pręcepto satisfacere in eorũ Ecclesijs, aut Capellis cōmunicando: sicut de Viatico & Extrema unctione dicemus Tract. 5. Sing. 3. & 4. Immo quoscũque sęculares adimplere posse hoc præceptũ in Ecclesijs Mendicantiũ ex cōcessione Nicolai V. Pij IV. & Pij V. asserũt Beja *4. p. cas. 4.* Rodriguez *to. 1. q. 56. ar. 3.* Sorbus *comp. verb. cōmunic.* & probat Fagundez *num. 13.* licet addat: *favendum esse Parochis, & consuetudini standum.* Et Lugo *d. 18 sect. 2 num. 94.* de hac concessione ait: *Caeterùm si inveniatur per Bullam, vel Breve, non video cur non habeat adhuc suum vigorem.*

7 Ad Confirmationem R. illud, *Cumplir con la Iglesia*, potius confirmat nostram sententiam; cum non sit, *Cumplir con la Iglesia material, sino con la formal, que es el Parocho*, id est Parocho, qui Ecclesiæ nomine intelligitur, quoad debitum annuę communionis satisfacere; illi enim observantiam huius præcepti exigere competit. Sic dicitur *Math. 18. num. 17, Quòd si non audierit* [scilicet testes] *dic Ecclesiæ: si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi velut Ethnicus, & Publicanus.* Vbi Chrisostomus; *Dic Ecclesiæ*, idest, *ijs, qui Ecclesiæ pręsident*, Lyra, idest, *Pręlato per denunciationem publicam. Si Ecclesiā non audierit, præceptum Prælati contemnendo* &c. Ad ultimum R. cũ præceptum expressé imponatur pro Paschali tempore non potest Parochus dispensare sine causa; cum illa potest, quia illi ibi committitur; sicut & possunt omnes alij Confessores sęculares, vel Regulares, differendo pænitentis communionem, per interpretationem huius legis: declarando hunc in particulari non obligari hoc præcepto illis 15. diebus.

8 Dixi in conclusione; *Salvo speciali iure alicuius Diœcesis*, quia in hac Hispalensi id Parochis interdicitur in Synodo *de off. Rect. fol. 26.* ubi: *Para escusar algunos inconvenientes q̃ somos informados, an sucedido de dar los Curas con facilidad a sus feligreses licencia para q̃ comulguē fuera de sus Parochias la pascua de Resurreciō. S.S.A. estatuimos y mandamos a los Curas, que de aqui adelante no puedan dar, ni den la dicha licencia à ninguna persona de quaqualquier estado o ca-*

o calidad, que sea sopena de un ducado para la fabrica y a los que usaren della, no cumplan con el precepto de la Iglesia, que a los que tuvierē alguna precissa necesidad Nos, ó nuestro Provisor se la daremos. Circa quam obligationem nota 1. pręceptum non imponere verba illa: *Estatuimos, y mandamos* iuxta dicenda Tract. 9. item 2. hãc legem non obligare Parochos; cum nullum incommodum apparet in concedenda præfata licentia; & eam posse concedi à Parocho cum iusta causa adest, v.g. infirmitatis, distantiæ Parochiæ, temporis incommodé, aut similis iuxta ea quæ in simili diximus Tract. 3. Sing. ult. si facilis aditus non adest ad Pręlatum, vel eius Vicarium.

SINGVLARE XIIJ.

V. Reo ad mortē damnato ad ipsum supplicij diē Eucharistiæ susceptionem, data opera, differenti Iudex in sequentem diē sententiæ executionem differre teneatur?

1
Teneri sub mortali Iudices ad concedendum tempus necessarium, ut morte afficiendi se præparent ad Eucharistiam suscipiendam, illamque suscipiant communis fere est omnium Doctorū sensus, docentque Navarrus, Majolus, Angelus, Silvester, Armilla, Robertus Gaguinus, Simãcas, Spenceus, Molanus, Antonius Gomez, & Paludanus, quos sequitur, & citat Enriquez *l. 8. cap. 5. num. 4. lit. Z.* & idem docent Suarius *q. 69. sect. 3.* Petrus Navarra *l. 2. de Restit. cap. 3. num.* 225. Toletus *l. 2. sum. cap.* 28 Fagundez *in 5. prat. Decal. cap. 16. num. 2.* Turrecremata *cap. de his 26. q. 6.* Rodriguez *cap. 68. num. 1.* Reginaldus *l. 29. num.* 70. Chamerota *de Euchar. cap. 10. dub. 1.* Bonacina *d. 4. q. 2. p. 1. num.* 5. & plures alij. Præcipi sanè hoc videmus in Motu Pij V. edito anno 1569. ut testatur Enriquez *sup.* & in pragmatica Philipi II. Matriti eodem anno 27. mensis Martij, quę vagatur extra librum novæ Recopilationis.

2 Nihilominus quidam olim excusabant Iudices à peccato mortali propter consuetudinem, quamvis eam damnarent: Ita Sotus, Victoria, Ledesma, Covarrubias, & alij apud Enriquez. Sed consuetudinem in cōtrarium vim non habere probat Navarra *l. 2. de rest. cap. 3. num.* 227. cum sit contra ius canonicum, immo & divinum, & idem tenet Antonius Gomez *to. 3. var. cap. 14. de delict. num. 6.* afferens, ita communiter tenere omnes Doctores *in cap. 2. de furtis*; & addūt Bonacina, Paludanus, & Fagūdez apud Leādrum à Sacram *to. 2. tra. 7. d. 2. q. 12.* Iudicem teneri Reo concedere tempus sumendę Eucharistiæ, etiam si timeatur fore, ut concesso deb to tēpore ad illam sumendam Reus eripiatur ab eius manibus. At Petrus Navarra *in cap. 3. num. 225. & 226. lib. 2. de Restit.* Silvester *ver. Iudex 1. q. 11. dict. 6.* Reginaldus *num.* 710. Leander, & apud ipsum Navarrus. & Sotus solùm de confessione hoc docent, quibus assentior.

3 Hoc posito Iudicem teneri ad differendum in sequētem diem supplicium in nostro casu probatur 1. ex l. 9. Regni Castellæ *lib. 1. tit. 2. nova recop.* Sic. *Por quanto N. S. P. Pio V. en conformidad de lo que por los sacros Canones esta estatuido, por un propio Motu a proveido, que alos condenados a muerte, en quien se a de hazer execucion de Iusticia, no se les deniegue, antes se les de, el Sanctissimo Sacramento del altar, mandamos que a todas las personas, que fuerē condenadas à muerte, y se huviere de executar la iusticia, pidiendose de su parte, y pareciendole a su Confessor, que se le puede, y deve dar, se les de un dia antes, que en el tal condenado se aya de executar la sentencia*: ergo etiam si malitiosè differat Reus communionem, alius dies ei erit concedendus; præsertim si vera est sentētia aliquorum, quos supra citavimus, qui asserunt pridie ante mortem Reis esse ministrandam Eucharistiam, & hanc eis esse negandam à Iudice, si ipso supplicij die expetierint, etiam si antea non acceperint. Sic asserūt Corsetus *Sing. 68.* Zerola *2. p. prax. ver. Damnatus* Vega *cap. 61. casu 21.* Iulius Clarus, & alij apud Dianam *3. p. tract. 6. res. 59.* Et Gaguinus refert, negatam fuisse Eucharistiam anno 1475. regnante Ludovico X. Comestabili Fraciæ Ludovico Levemburgo, illam vehemēter petenti ipso supplicij die, cum ante suscipere non valuisset: quia eo die notificata fuit ei mortis sententia.

4 Probatur 2. ex reverentia, quæ tanto Sacramento debetur: irreverentię enim *species est*, ut loquitur Navarrus *sup. ducere ad mortem eum, qui credi potest habere reverendissimam Christi humanitatem, eius divinitati unitam, qua omnium vita est, intra se latentem, contra Glos. c. tribus gradibus de consec. d. 2.* Consonat Gomez Arias *in l. 2. Tauri num.* 72. *Valde*, inquit, *honestum est, ut illa die, qua communicavit, Reus ultimo supplicio non afficiatur in tantū quod Hostiensis in summa de imm. Eccl. §. in quantum, dicit, quod accipiens corpus Christi pro ea die erit immunis a pæna mortis.* Ratione huius irreverentiæ in Gallia, & in Hispania olim nega batur Eucharistia ipso supplicij die, immo; nec pridie dabatur, ex vano timore, nequis Reus

Reus de ignominiosa sententia monitus, mortem impia sui occisione præveniret. Sic testatur Enriquez *sup.* Ne igitur hæc irreverentia committatur concedendus est dies dictus huic Reo.

5 Adhuc dicendū est, non teneri Iudicē, ad differendum in sequētem diem supplicium; etiam si nullum in dilatione hac periculum appareat, possęque in eodem die, quo plectendus est, capitaliter damnatus Eucharistiam accipere. Probatur 1. pars, quia ex nulla lege ad hāc dilationem obligatur. Patet, quia non *ex cap. Quæsitum. caus.* 13. *q.* 2. solúm enim ibi communionem Reo huic dādam sic statuitur: *Si omnibus de peccatis suis puram confessionem agentibus. & dignè pænitentibus communio in fine secundum Canonicum iussū danda est: Cur non eis, qui pro peccatis suis pænam extremam persolunt?* Nec ex lege novę Recopilationis citata; nam ibi dicitur, quod hæc Reorum cautela non permittatur; ita: *Y porque nose tome esto por medio para dilatar la execucion de la justicia, diciendo los Condenados, o sus Confessores, que no estàn bien prevenidos para ello; mandamos a las Iusticias, esten advertidos, que por semejantes cautelas no se difiera la execucion:* ergo iure ipso approbante, non est concedendus dies dilatoriùs Reo, ipsum malitiosè pœnitenti.

6 Secunda pars probatur ex eadem lege, *quæ*, ut inquit Ioannes Sanchez *select. disp.* 40. *num.* 4. *intervallum unius diei exposcit inter Eucharistię susceptionem, & suscipientis mortem, non ut omnino necessarium id temporis spatium interventurum indicet: sed ut convenientius facultatem semper Iudicibus relinquens. si causa adsit, Eucharistiam damnato ministrare permittat, etiā non expectato tempore illius diei, ut si forte noluisset Reus die mortem præcedente suscipere Eucharistiam, & vellet iam ipso die mortis, manifestum est legem illam nequaquam prohibere in tali eventu Eucharistiam damnato ministrari.*

7 Confirmatur hoc ex lege 7. *lib.* 8. *recop. tit.* 13. statuente tempus communionis Reis qui sagittis cōficiendi sunt, ubi dicitur: *Procurando los dichos Alcaldes, como el tal mal hechor reciba los sacramentos, que pudiere recebir como Catolico Christiano.* Quod si lex 9. relata obligaret Iudicem, ut prędictum temporis intervallum, ut necessarium concederet, quod Sanchez nōn admittit, satis obligationi huic satisfecit: si non per ipsum, sed per Reum stetit, quominus non interveniret hoc spatium, & iure suo privari voluit, Eucharistiam antecedenti die accipere nollēs; & idem est tenendum etiam si hac die, data opera, id non fecisset, sed advertenter aliquid comedisset, vel bibisset, & ideo communicare non potuisset. Tunc ergo lege ulla non vetante posset, ut legi satisfaceret Iudex permittere, ut ipso die supplicij Eucharistiam Reus acciperet; nec irreverentia esset timenda, si sufficiens spatium ad consumptionem specierū inter supplicium, & communionem intercederet.

8 Vnde probatur hęc pars 2. & simul obiectioni respondetur. Non enim indecens est communicare eo ipso die, quo quis in periculo mortis existit, sive ratione morbi, sive ultimi supplicij, ut docent Navarrus, Maiolus, Sa, & Sanctius apud Leandrum *sup. q.* 13. ac Villalobos, Zambranus, Enriquez, Suarez, Layman, Sylvius, Reginaldus, Coninch apud Dianam 3. *p. tr.* 6. *resol.* 5. si præfatum spatium intermitteretur. Et hoc pręcipuè locum tenet; cum Princeps eo die vult omnino Reum suspendi, ut notant aliqui ex relatis, cum Petro de Cenedo *in qq. can. q.* 3. *num.* 4.

9 Et licèt indecens esset, ut hic capite plecteretur, adhuc Sacramēti speciebus nondū consumptis; attamen hæ duarum horarum [non quatuor, ut voluit Vectorelus *not. ad Tolet. l.* 2. *cap.* 28.] spatio intermisso sufficienter consumerentur, immo brevius sufficeret, præsertim si exigua ei particula pręberetur, ut præberi consulit Palacios *in* 4. *d.* 9. ut sic longé faciliùs consumptio fiat. Præterea Sa *verb. Euch. num.* 2. & Sayrus *clav. l.* 6. *cap.* 12. *num.* 9. docent, posse infirmo morienti ministrari ante unam horam mortis Eucharistiam: ergo à fortiori licebit ministrari sano, supplicio afficiendo, in quo, cum calor nativus morbo non sit debilitatus, velociùs species absumet. Et id de damnatis ad patibulum exprimunt Fagundez *præc.* 3. *l.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. & Sayrus *l.* 6. *cap.* 12. *num.* 9. Ioan. Sanctius *sup.* Sà *V. Euch. num.* 2. Leander *q.* 14. Sotus *in* 4. *d.* 12. *q.* 1. *art.* 12. additque hic, quod nihil irreverentiæ esset, si illico post susceptam Eucharistiam ad mortem raperetur Reus: ergo post unam horam minus timenda foret irreverentia.

10 Confirmatur, quia si statim, ac quis reciperet Eucharistiam, certò sciretur ex sententia Medici, vel divina revelatione eum moriturum, ei danda foret, nisi periculum irreuerentiæ ex alio capite timeretur, ut cōstat *ex cap. Ijs, qui q.* 6. ibi: *Is, qui pænitentiam in infirmitate petit, si casu dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium, qui eum audierunt, & recipiat pænitentiam, & si continuo creditur moriturus reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori eius Eucharistia.* Nota id *continuò*: & crede nullam huic sacramento

mento ex hac suscẽptione irreverentiam irrogari, cum Christus illud instituerit ad nostram utilitatem, & cum debita dispositione tunc suscipi possit.

11 Vnde etiam si illico post Eucharistiæ susceptionem Reus esset tradendus carnifici, ut eum per vias publicas ad patibulum duceret, immo, ut statim laqueo suspenderet, aut capite plecteret, non dubitarem Eucharistiam ei ministrandã, si differri nollet Iudex supplicium; Sacramenti enim huius necessitas, & utilitas efficiunt, ne in hoc irreverentia ulla verenda sit. Quod enim species illius in corpore vivo, vel mortuo absumantur, non est inconveniens, & tũc minima poterit particula Reo dari, ut citi⁹ consumatur. At magis indecens videtur, quod in Energumenis, seu in corporibus à Dæmone possessis absumantur, & tamen his cõceditur Eucharistia etiam extra mortis articulum, si absit irreverentię periculũ, ut probat Ioannes Sanchez *d.16.an.5.*

SINGVLARE XIV.

V. Reo ad mortem damnato omnibus diebus à sententiæ denuntiatione usque ad illius executionem labentibus expediat, vel liceat Eucharistiam ministrari: sive sit ieiunus, sive non?

1 NON solum licere, sed etiam magnopere expedire, ut huic damnato omnibus diebus à notificatione sententiæ labẽtibus, etiam si ad viginti accederent, administraretur Eucharistia, dummodò ieiunus esset, nemo ambiget: cum eò magis tunc egeat mirificis huius Sacramẽti fructibus & supernaturali gratia, quam alij moribundi, quò vitijs pri⁹ irretitus, enormioribusque peccatis inquinatus hactenus fuit; ac mortem terribiliorem subiturus est; eamque non sensuum, aut mentis alienus, sed omnino compos proximé futuram expectat: *Et qui vulnus habet*, ut inquit Ambrosius *l.5. de sac. cap.4. medicinam requirit, vulnus est, quia sub peccato sumus: medicina est cœleste, & venerabile Sacramentum.*

2 At cum proximior morti, ipsomet supplícij die invenitur Reus, in hoc non denegãdam esse Euch. existimo; quantũvis consuetudo reclamet. Nec obstat lex proximo Singulari relata, hæc enim solũ disponit quod satis est, ut præcepto præcise satisfiat: nec maiori utilitati consulere vetat, & eadem est vis communis consuetudinis, quemadmodum, & similium: sic enim infirmis domi ęgrotantibus per duos etiam menses rarissimè, aut numquam Eucharistiam Parochi deferũt, donec eam pro viatico ad præcepti impletionem administrant; hoc tamen non tollit consultius esse sæpissime ęgrum communicari. Placet hac in re verba Ioannis Sanchez *select. d.40. num.4.* referre. *Et hercle*, inquit, *quamvis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia a damnato: si tamen devotionis causa ipso die mortis vellet iterum communicare, minus pium esset communionem impedire, immo pij iudices ad suscipiendam hortari deberent, ut puniendi tolerabilius mortem patiantur, & Dæmonis tentationes illa hora maximè turbãtes facilius superent.* Audiatur etiam Maiolus *de irreg. l.3. cap.34. num.15. Ego*, inquit, *nonnullis locis, quibus pro Episcopis magistratum gessi, validiore auctoritate, qua potui induxi, ut damnatis ad mortem ea ipsa die communio concederetur.* Sic ille, & ita Romę observari testantur Sanctius Corseius *Sing. 68.* & Antonius *de iur. non scrip. l.5. cap. 210. num. 7.*

3 Difficultas verò est, an his damnatis non ieiunis possit his omnibus diebus, vel saltim tribus, qui frequentiús Hispali intercẽdunt à sententiæ denũtiatione ad illius executionem, concedi Eucharistia. Affirmativę parti favere videntur Doctores asserentes, posse hanc infirmis non ieiunis in mortis periculo constitutis quotidie ministrari ex iusta causa, ut si *quis assuefactus sit frequenter cõmunicare, vel sacrificare.* Sic Laymã *l.5. tr.4. cap.5. num. 40.* & Gaspar Hurtado *de Euch. d.9. dif. 16. fin.* citans Armillam, & Conciliũ Constantiense; *Quod*, inquit, *videtur indicare, toties posse ab infirmis non ieiunis sumi Eucharistiam quoties à sanis ieiunis.* Negativę parti favẽt Nugnus, Villalobos, Suarez, Enriquez, Fagundez. & Andreas Castaldus apud Dianam *p.2. tr.14. resol. 77.* asserentes intercedere debere inter unam, & alteram communionem ab infirmo non ieiuno faciendã octo, vel decem dies: septem ait Sylvius *3. p. q.8. ar. 9.* sex sufficere ex Tabiena, Zambrano, Possevino, & Filiucio docent Diana *sup.* & Bonacina *infr. n. 23.* Ludovicus de S. Iuan *to.1. q. 7. ar.10. diff.4.* ait, tertio quoquẽ die ab ipso Eucharistiam ministrari suis ægrotis, idque placuisse Academiæ Cõplutensi, ac postea Patri Vazquez.

4 Dicendũ est nullo modo licere his damnatis non ieiunis sacram Eucharistiam sumere ullo die ex ijs, quib⁹ iã morti addicti sunt (sive pauci, sive multi intercedãt) excepto postremo, in quo sunt plectendi, de quo

Sing. sequenti) nisi ex infirmitate, alia ve causa ieiuni sumere nequeant. Probatur hoc communi Doctorum sensu, ut testatur Hurtado *sup.* & latè docet Suarius *tom. 3. in 3. p. q. 8. sect. 5.* qui asserunt, Eucharistiam tāquam viaticum sumi posse a non ieiuno, quando sine graui detrimento, aut periculo nequit tempus expectare, ut ieiunus eam sumat. Sic in Constātiensi Cōcilio *sess. 13. Sacrorum canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ servavit, & servat, non posse recipi à non ieiunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à Iure, vel ab Ecclesia concesso, vel admisso.* Reus autē hic potest sine gravi, immo sine ullo detrimento ieiunus viaticum accipere; ergo lethaliter peccabit, si nō ieiunus accipiat; sicut etiam lethaliter peccaret, qui eam illi ita administraret, ut notat Zambranus *cap. 3. de Euch. dub. 3. num. 1.*

4 Si veró aliqua ex causa damnati ad mortem non possent communicare ieiuni: v.g. quia diebus post sententiam notificatam deliquia patiuntur, ni summo mane cibum sumant, nec commodè ad eū ante cibi sumptionem Eucharistia deferri valeret; pridie, vel ipso supplicij die posset Reus tūc non ieiunus communicare; quia infirmus est in mortis periculo constitutus, & tunc casus est, & infirmitatis, & necessitatis assignatus à Concilio Constantiensi. Et animadvertēdum est, quod licèt possit hic Reus una vel altera hora post mediam noctem ieiunus accipere hoc Sacramentum, & ampliús expectare propter deliquia, aut vehementes capitis vertigines non possit, nō est propterea necessarium ea intempestiva hora illud recipere, quia nec est in usu, nec decet reverentiā tanti Sacramenti, nec sine difficultate id fieri potest. Ita de infirmorum Viatico Zambran. *sup. n. 3.* & Suarez *q. 8. d. 68. sect. 5.* idemq; dicendúm addit de viatico morte violenta deficientis. Vnde posse ad mortē damnatos non ieiunos communicare, cum ieiuni non póssunt, docent Lugo *de Euch. d. 15. sect. 4. num. 2.* Fagundez *prac. 3. l. 3. cap. 5. num. 21.* Præpositus *in 3. p. q. 8. ar. 8. dub. 2. nu. 42.* Granadus *de Euch. contr. 6. tr. 10. diss. 8. num. 9.* Tannerus *to. 4. d. 5. q. 8. dub. 4. num. 84.* Hurtado *de Euch. disp. 9. dif. 16.* Leander *to. 2. tr. 7. d. 11* citans Ægidium, Laymanum, Silvium, & Reginaldum: rectèque addit ex Lugo, nullo modo teneri Iudicem ad differendām mortem delinquentis, etiam si commodè possit, ut ieiunus communicet.

5 Maior difficultas est; an si morti damnatus pridie ante supplicium ex devotione; non pro viatico Eucharistiam sumpsit: nā hoc reservavit ad ipsum supplicij diem, vellit communicare in ipso, ac cibum iam vel ex oblivione, aut inadvertentia, vel ex aliquali corporis infirmitate sumpsit, utrū possit tunc non ieiunus communicare? Respondeo, posse; quia tunc certè est in mortis periculo, immo & in articulo iuxta Rodríguez *q. 62. tom. 1. art. 7.* præsertim cum ille iam cibum sumpserit, & differendum non sit supplicium, ac proinde non valet ieiunus communicare. Huic sententiæ maximè favent Navarrus *l. 5. tit. de pænit. consil. 40.* Suarez *sup.* Layman *l. 6. tra. 4. cap. 6. num. 20.* Reginaldus *to. 2. l. 29. cap. 6.* Coninch *q. 80. ar. 8. num. 50.* Zambranus *sup. num. 3.* Enriquez *l. 8 cap. 50. num. 1.* Bonacina *de Euchar. d. 4. p. 2. num. 22.* Bartholomæus ab Angelo *dial. 4. §. 3.* Villalob. *to. 1. tr. 7. diff. 39. tit. 11.* Sylvius *in 3. p. q. 80. art. 8.* & alij docentes, sanum damnatum morte, si Iudex nolit expectare, posse, immo debere Eucharistiam non ieiunū accipere eodem supplicij die, si ieiunus nō possit. Et ita fecisse cum quodam Reo plectendo Guerrerum Archiepiscopum Granatensem testantur Zambranus, & Enriquez *sup.* Ac ita ego aliquando feci.

6 Sic etiam posse Reum hunc communicare sine ullo privilegio tempore interdicti vel cessationis docent Calderinus *de interdicto §. viso.* Sylvester *interdict. 5. q. 7. dist. 4.* Covarruvias *Cap. Alma mater l. 2. §. 3.* Zambranus *sup.* & alij. Et addendū est, quod, etiam tempore hoc interdicti, vel cessationis potest Sacerdos celebrare ad hunc communicandum, si aliter communio dari non valeat.

7 Preterea adderem: quod si non ieiunus propter aliquā causam accepit pro viatico die ante mortem Eucharistiam; & in ipso supplicij die non solùm ex necessitate, sed etiam ex ignorantia, vel inadvertētia cibū sumpsit, si vellet iterū Eucharistiam suscipere post cibi sumptionem, posset: immo etiam forsan posset, si advertens sumpsisset sed postea pænitens facti vellet communicare; quia utitur Iure suo, & adhuc est in mortis periculo, & incapax recipiēdi Euch. non ieiunus. Hęc sententia uidetur esse, quā Doctores *n. 1.* asserunt, dicentes, duobus, aut tribus diebus, immo, & pluribus sequentibus, si adhuc perseverat mortis periculum posse infirmum non ieiunum communicare. Quę sententia magis urget in hoc Reo, quē certò scitur alio die amplius non communicaturum. Sed adde cum Coninch, & Bonacina *supra*, eum, qui advertit, se eo die plectendum capite, teneri ieiunare, do-

donec sumpserit Eucharistiam, modò ieiunare possit absque notabili incommodo, sicut etiam ægrotus, si commodè potest, tenetur accedere ieiunus ad Eucharistiam sumendam.

9 Opponis: Ratio, ob quam cōceditur periculosè laboranti Eucharistia non ieiuno, est propter ad impletionem divini præcepti communicandi in articulo mortis, quod ieiunus implere commodè non valet, & cum divinum sit, debet Ecclesiastico de non percipienda Eucharistia, nisi à Ieiuno, præferri: sed damnatus in relatis eventibus iam præceptum adimplevit; siquidem pridie communicavit; ergo non valet hic Reus non ieiunus ipso supplicij die Eucharistiã recipere. Maior patet. Minor probatur, quia ut docent Caietanus *verb. communio*, Armilla *ibi. num.* 4. Sa *Eucharistia num.* 1. qui in Paschate communicavit, si in articulo mortis non communicet ex negligentia quadam sine contemptu, non peccat mortaliter: ergo à fortiori, si pridie ante mortem communicavit, nequibit ipso die communicare non ieiunus.

10 Verbis Suarij *sup. sect.* 5. §. 2. placet respondere: qui *Nec sola*, inquit, *obligatio divini præcepti est in causa, ut Ecclesia in eo articulo non obliget ad ieiunium, sed etiam ipsa necessitas, quæ in illo tempore, & periculo maxima est: non est enim verisimile Ecclesiam voluisse hominem maximè indigentem in hoc articulo tanti sacramenti privare illius ope, & subsidio: præsertim cum non sit in eius potestate morali ieiunus accedere, & alioquin possent eo tempore multa occurrere, quæ necessitatem augerent, ut v.g. tentationes, peccatorum pericula: ad quæ vincenda, & superanda maximè indiget homo auxilio, & solatio huius Sacramenti.* Hæc ille. Quę si in moribundis naturali morbo locum habent potiùs habebunt in morte violenta afficiendis, qui multò magis indigent hoc subsidio, & consolatione.

11 Ad minoris probationem fateor, hunc Reum non teneri ad secundam communionem in his eventibus: sed nihilominus posse licitè eam non ieiunum facere iuxta doctrinam traditam num. 2. & 3. Cui consonāt Layman *sup. num.* 4. Homobonus *de bon. consul. vol.* 2. *p.* 5. *resp.* 47. & Zambranus *cap.* 3. *de Euchar. dub.* 1. *num.* 6. citans Sotum, Paludanum, & Toletum, & alios. Sententia Caietani, Armillæ, & Sa omnino reicienda est, ut reijcitur à Laymano *sup.* Fagundez *præc.* 3. *l.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. Sylvio *in* 3. *p. q.* 80. *ar.* 11. & Zābrano *cap.* 3. *dub.* 1. ac universalis Ecclesię consuetudine damnatur.

SINGVLARE XV.

An dentur aliqui casus, in quibus Iudices non teneantur Reis ad mortem damnatis tempus cōcedere, ut Sacram Eucharistiã ante supplicium percipiant?

1 Sit primus casus, cum Reus ob aliquam ęgritudinem Eucharistiam glutire non valet, aut cum est periculum eam eijciendi ob tusim, aut vomitum, aut cum datur alia irreverentiæ causa, quæ si in infirmo moribundo Eucharistię receptionem iuxta Doctores impediret, etiam in Reo ad mortem damnato: eadem enim est in utroque ratio, à Sacramenti perceptione in mortis articulo excusans. Posset verò si vellet Iudex, ne sine communione moreretur Reus uno, vel altero die expectare, si credit Reum impedimento illo, tusis v.g. aut vomitus liberandum, ut communicet; non verò tenetur, causa enim a perceptione Eucharistiæ Reum excusans, Iudicem excusat.

2 Secundus casus sit, cum tempus concessit Iudex opportunum, vel consuetum, ad communicandum, & noluit Reus in illo, data opera, communicare: nō enim teneretur Iudex suppliciũ differre, ut cōmunicet; cum iure isto voluerit se Reus privare, & inde daretur alijs occasio procrastinandi cōmunionem, & mortem intra tēpus pręfixum, ac etiã si possent, supplicium: sicquè publica potestas eluderetur, & alia sequerētur incommoda. Iudex quoque iam muneri suò satisfecit concedens tempus consuetum: immo & si intra hoc non ex malitia, sed ex oblivione, aut ignorantia Reus cōmunicaret, non teneretur, ut arbitror, amplius expectare; cum non obligetur ad credendum hoc inadvertenter factum; aliter alij omnes ad hanc inadvertentiam confugientes, supplicia differrent.

3 Secus est sentiendum de ijs, qui confiteri noluissent, ut statui tr. 3. Sing. 27. ob maiorē confessionis, quám Eucharistię necessitatē ad salutem; ac ad Pænitentiam, & communionem simul; non verò ad hanc seorsim, dare debere longius tempus Iudicem in his eventibus docent Bonacina *d.* 4. *p.* 1. *num.* 6. & Reginaldus *lib.* 29. *num.* 71. hicquè Petrum Navarram *li. de restit. cap.* 3. *num.* 227. pro se afferunt; cuius hæc sunt verba: *Si ullum scandalum in dilatione iustitiæ, nec*

damnum timeretur, etiam si Iudex tempus sufficiens confessionis concedat, ut si esset integer dies á sententia promulgata: & tamen ille nollet eo tempore confiteri: dicere quis posset, quod Iudex illum inconfessum licitè suspendere, vel alio mortis genere afficere posset: quia ex quo tempus sufficiens dedit, sibi non imputatur, sed Reo. Tamē ego putarē, quod si, secluso scandalo & ereptionis periculo, esset aliqua spes, quod post duos, aut tres dies pæniteret, teneretur Iudex, etiam si ex malitia peccaret, iustitiam ad id tempus differre; lege enim charitatis tenetur ruina animæ proximi succurrere, præcipuè irreparabili, & spiritualem eleemosynam graviter indigēti conferre, cum spes salutis sit, & aliunde nō urgeat occidendi necessitas. Addit Sylvester. *Iudex 1. q. 11. dic. 6. Confessionem Reo tunc non negandā nisi crederetur non ex devotione petere, sed spe ereptionis, quia sub patibulo petijt, qui non petivit in carcere.* At si nollet confiteri, non tenetur Iudex liberare eum, etiam si certó sciret in peccato mortali moriturum, ut cum Soto docet Navarra *num.* 224. Et hic est terti⁹ casus, in quo Iudex potest denegare tūc tempus falsó petitum ad Eucharistiam sumendam.

4 Quartus casus est, si ex eo, quod Iudex cō cessisset tempus consuetum ad communionem, prudenter timeretur Reum eripiendum, vel aliud notabile damnum sibi, aut alijs, vel etiam Reipublicæ futurum: túnc enim non tenetur concedere Iudex dilationem ad communicandum. Sic Navarra *sup. n.* 228. Sit casus; cum insignis Pyrata, fur, vel homicida, aut alius quilibet mortis Re⁹ in itinere capitur: si Iudex timet, eum, si ad populū deferat, vel ab alijs socijs eripiendū, vel in populo seditionē eius accessu cōmovendam, vel ab aliquibus impediendū supplicium; tunc Iudex posset morti absq; Eucharistiæ perceptione Reum plectere, vel suspendere.

5 Neque enim hic illam percipere, nec Iudex eam procurare sub his circunstātijs tenentur: cum Iure naturali, & divino hæc gravia incommoda evitare debeat Iudex: & tunc Eucharistię susceptio in voto sufficiet, ut cúm hac occidatur Reus; cum impossibilis sit moraliter sine graui incommodo realis susceptio: sed hoc faciat, non negata confessione, quam etiam in hoc casu concedendam à Iudice existimo: si adsit copia Sacerdotis, aut hic, sine dictis incommodis afferri potest, ut salutem consequi tutiûs possit Reus. Videatur Tract. 3. Sing. 27.

6 Quintum casum assignat Enriquez *l. 8. cap. 5 num. 5.* dicens. *Dandam Reo communionē, nisi facinus ingens urgeat, ut sine dilatione facinorosum debeat suspendere.* Sic Hispali contigisse vidi: ad Tribunal enim Regij Senatus, cum quidam de homicidio accusatus adstaret, ut suæ causæ relationem audiret, ita ex ea, ita accensus fuit, ut cutellum, quem abscōsum ferebat, eximeret, & relationem faciē ti vulnus infligeret. statimque Regios ipsos Judices, pro Tribunali sedentes petijt, ut eos vulneraret, immo & occideret; quod evenisset, nisi compedibus impeditus fuisset Tribunalis gradus ascendere: atque tūc in illorum primo compræhensus, pedibus, manibusque ligatus, ac statim, confessione præmissa, ad patibulum ductus est: quò cū cōmmitatus sum, cum fortuitô ad carceris ianuam tunc accessissem: cum ex ea ad patibulum Reus eggrediebatur. Et si tunc ego aliter faciendum existimaverim; consulti⁹ enim fuisset flagellis severissimis eum tūc pro delicto in Tribunali commisso cedere, & immediaté post supplicium hoc, pro homicidio, quod patrarat, & iam probatum erat, in carceris sacellū inducere; triumq; dierum consuetum tempus ei concedere, ut sacramentum Euchāristiæ reciperet, ac sedula, & lenta præparatione ad mortis supplicium disponeretur.

7 Confirmatur huius 5. casus sententia ex Concilio Elibertitano statuente, ut testātur Reginaldus *l. 29. num. 7.* Suarius *d. 69. sect. 3.* Bonacina *d. 4. p. 1. num. 6.* & alij posse aliquē peccatorem privari in articulo mortis Eucharistia ad aliorum exemplum, & correctionem. Sed existimo, nullo modo Reum, quicumque ille sit, & quantumvis facinorosus, & scandalosus extiterit, dum verè pænituerit, si Eucharistiam petierit, defraudari ea licitè posse; nisi fortè timeantur incōmoda num. 4. relata. Sic praxis docet, & sic ratio persuadet, cum ad hanc percipiendā ex Iure divino teneatur unusquisque, & aliunde per confessionem, pænitentięque signa benè dispositus, illa non sit privandus; præsertim cum huius Sacramenti auxilijs, ac robore ad mortem subeūdum, qui moriturus est maximè indigeat. Ita Suarius; Reginaldus, & Bonacina, ac apud ipsum, Angles, Grafis, & Chamerota. Quod detestabilius facinus, eo, quod cōmissum est ab illo, qui in hæresim est relapsus? & tñ his relapsis ad mortem damnatis, si post relapsum reconcilientur, iubetur á Fidei Quæsitorib⁹ communio ministrari in articulo mortis, ut referūt Simancas *de cath. inst, cap. 56. num. 16.* Alexander 4. *in cap. super ea. de hæret. in. 6.* Paludanus *d. 9. q. 4. conc. 9.* Sylvester, & Enriquez *sup.* ac apud hunc Petrus Raven. & S. Antoninus. Concilium veró Elibertinum *cap. 1. can. 32.* solùm ait; *Non esse Presbyterorū,*

aut

aut Diaconorum communionem, talibus, idest, ijs, qui gravi lapsu in ruinam mortis inciderint, præstare, nisi iusserit Episcopus: ubi non absolutè negat, sed cum Episcopi facultate concedit, quam modò non esse petendam, consuetudo, legum interpers, satis ostendit.

SINGVLARE VLTIMVM.

Cum quis ad patibulum duceretur, Sacerdos ad eum accessit afferēs in pectore absconsam sacram Eucharistiam, parva pixide inclusam, & illam manifestavit, ac Reus amplexatus est Sacerdotē ostendentem; dubitatum fuit, an ille à supplicio liberandus sit, Ecclesiæq; tradendus?

1 CASVS HIC facto ipso contigit; in cuius solutionem suppono, ut omnino certum, & ab omnibus receptum, eum, qui ad Sacerdotem publicè deferentem sacrosanctum Eucharistiam confugit, perinde immunitate gaudere, ac si ad Ecclesiam confugeret, in eaque existeret. Hoc tuentur Hostiensis, Ioannes Andreas, Dominus Antonius, Archidiaconus, Ioannes de Vuelchis, Guilielmus de Monte, Oldradus, Angelus, Albertus, Immola, Iason, Corset. Antonius Gomez. Covarruvias. Clarus, & Plaza, quos citat, & sequitur noster Petrus de Gambacurta *l.4. de imm. c.6, n.4.* communemque vocat hanc sententiam Navarrus *c.4. n.* 18. & magis communem esse refert Farinacius 1. *p. crim. q.* 28. *n.* 11. Et ita si præfatus casus in publica portatione Eucharistiæ contigisset. non est dubium, quod Reus ille liberari debuisset à Iudicibus.

2 In præsenti ergo difficultate videtur prędictum Reum nec gaudere Ecclesiæ immunitate, nec à supplicio liberandum. 1. Quia Doctores solùm loquuntur de confugientibus ad Sacerdotem publicè Eucharistiam adsportantem, hic autem Sacerdos occultè adsportat. 2. Quia expeditissima via apperiretur Sacerdotibus, ut facillimo negotio liberarent a morte, quem maluissent: siquidē exiguam Hostiam consecratam ab ipsis eo die, quo executioni mandandum est supplicium, possent ita occultè custodire & cum ea ad Reum accedere sub prætextu eum exhortandi, vel alio quæsito colore; 3. Quia seditiosis hominibus, ac alijs criminum perpetratoribus ingens occasio daretur ad plura, & gravissima crimina perpetranda; cum mortis supplicium non timerent: siquidem abeo etiam cum illis desperatæ iam omnino sunt vita, & libertas, nullo negotio evadere possent, si amicū Sacerdotem, vel Diaconum haberent, qui ipsorum gratia hoc exequeretur, & saltim non deesset, qui pecuniæ præmio stimulatus id faceret; ergo non est dicendum quod in nostro casu immunes evadant: cum tot incommoda sequātur. 4. Quia ipsos Reos non liberat à morte Eucharistia intra proprium pectus recepta; ergo nec liberabit sibi ostensa, & tradita, cum hac dissimulatione.

3 Adhuc dicendum existimo, non minus immunitate gaudere, liberarique deberi â Iudicibus Reum amplexantem Sacerdotē, qui occultè, ut diximus, Eucharistiam portaret, quâm qui ad eū, qui publicè deferret, confugeret. Ratio est. 1. quia publicitas illa, ut ita dicam, & solemnitas, qua portatur Eucharistia, non est causa, ob quam Rei gaudeant immunitate, sed ipsum venerabile Sacramentum, quod eandem dignitatem maiestatem, venerationemque habet, sive publicè. sive occultè deferatur.

4 Ratio 2. Quia potissima causa, ob quam Rei Ecclesię gaudent immunitate est, quia in illis Eucharistia consecratur, & populo dispensatur, vel saltim â Sacerdotib⁹, qui eam conficiunt, sumitur; quia in eis asservatur, ut & à populis adorari, & infirmis ministrari possit. Atqui ad instar huius est protectio Sacerdotis deferentis Eucharistiam, quam Sacerdotes consecrant, sumunt, & dispensant, omnesque adorant, & sub illa invenitur Reus: ergo ob eius reverentiam debet Reus gaudere immunitate, longè meliùs, quā si sub Regis umbram confugisset. Quod si Ecclesię, seu templa ea veneratione, aut immunitate præcipuè sunt digna propter Eucharistiæ existentiam, cur Sacerdos in præsenti propter eandem sibi proximiús assistentē nō dignior erit, ut hac immunitate gaudere debeat Reus in casu nostro sub illius protectione constitutus, & à fortiori ipsamet Eucharistia ibi existens?

5 Confirmatur 1. ex sententia Bartoli. Gomez Arię, Placæ, & aliorum, quos affert Iulius Clarus *l.5. pract. crim. q.98. num.5.* asserentes, quod si Condemnatus dum ad supplicium ducitur, obvium habet Cardinalem, & hic pileum suum, sive galerum [illegible] puream in capite ipsius Condem[illegible] poni faciat, liberabitur Reus. Et [illegible], quos refert tātur Paulus de Castro 55. Idem Paris de Tiraquellus *de pæ* apud Clarum *sup.* Qui ad Puteo, & D[illegible] *vidi hoc in practica contigisse;* dit; *E[illegible] contingeret, essem in sententia, ut pos si*

set

set pœna mortis mitigari, Reus ad triremes transmitti, & hoc in reverentiam amplissimi ordinis Cardinalium, qui æquiparantur Regibus.

6 Sed hoc privilegio frui Cardinales, asserunt Baldus, Anastasius Germonius, Albanus, & alij apud Dianam *to. 5. tr. 2. resol. 29.* Et Cardinalis Ximenius Archiepiscopus Toletanus hoc modo quemdam liberasse perhibetur, qui ad ultimum supplicium vehebatur. Sic Gomez *de eius reb. l. 3.* Item cũ Hugo Sãctissimus Episcopus fuisset obviã magnæ Ministrorum, & Satellitum turbæ, qui Reum quendam ad extremum supplicium deducebant, iussit illis, ut solverent, ac liberum abire permitterent, illique liberum omnino abire passi sunt, præmissis tamen protestationibus ad declinandam Regis iram. Ita refert Maphęus *in eius vita*: ergo hoc privilegium non est unquam negandum Eucharistiæ.

7 Confirmatur 2. eventu quodam singulari; Cum enim in castris miles quidam scel' morte dignũ perpetrasset, confugit ad Ecclesiam, seu altare portatile pro Missa celebranda in castro positũ. Militũ Generalis Gubernator, volens eum ab ista Ecclesia, seu altari extrahere, ut debitum mortis supplicium inferret; territus est excommu cationis pœna, lata à quodam viro docto, Societatis nostræ, Episcopi vices in exercitu, quoad spiritualia, gerenti: si Reũ ab Ecclesia, seu altari illo extraheret: at Generalis dux ne in excommunicationẽ incideret, & mortis pęna Reũ plectere posset, castra in alium locum diverti iussit, ut divulso altari, Reum caperet, ac puniret. Sed Societatis Iesu doctissimus vir Ducis Generalis animũ penetrans, tradidit Reo Arã, ut quæ est Ecclesię præcipuum insigne, & immunitatis, qua Ecclesia gaudet, ratio præcipua; admonens, ne eam à se removeri permitteret, donec in alio loco altare poneretur. Sic factum est: & Dux Generalis non est ausus capere Reũ, utpote Ecclesiæ immunitate gaudẽtem eo quod secũ Arã deferret.

8 Hac de re ipsemet ex nostra Societate, qui hunc novum immunitatis modum invenit, consuluit doctissimum Suarium, qui ei respondit, rectè egisse, probabileque esse valde, Reum illum eò quod Aram secum asportaret, immunitate gaudere, & puniri non posse; ergo à fortiori deberet gaudere si con[illegible]ret ad Sacerdotem Eucharistiã portantem, [illegible]mo & ad ipsammet Eucharistiam, cum hæc, & ille in quantum ipsã portans, superioris dignitatis sint in ordine etiam ad immunitatem, quàm Cardinalis, Episcopus, & Ara. Denique si cum damnati ad ultimum supplicium vehebantur, liberandi erant ex Romanorum legibus Virginem Vestalem obviam habentes: quis hoc privilegium Sacerdoti Eucharistiam quomodocumque portanti, negabit?

9 Ad primam ex rationibus oppositis respondeo: Doctores solùm loqui de Sacerdote publicè semper, & nõ occultè Eucharistiã portante: nã de frequenter; non de rarò cõtingentibus loqui debebant: sed cũ omnes rationes ab ipsis assignatæ, ob quas Reus tunc immunitate potitur, æquè militent in occulta Eucharistiæ portatione; nõ est cur in illa idem non sit dicendum. Ad 2. dico. Non ita expeditam dari occasionẽ Sacerdotibus ad liberandos prædicto modo Reòs: cum præter grauissima peccata, quæ committunt in custodienda, & afferenda sic Hostia consecrata, maximo supplicio à Iudice Ecclesiastico infligendo, se exponent. Ad 3. Nec seditiosis hominibus ansa datur ad faciliùs flagitia perpetranda; cum rarò hæc liberatio contingere possit, & Iudices Sæculares, si eam timẽt, cavere facillimé valeant, vel prohibendo ne ad Reum, dum ad supplicium ducitur, pręter comitantem, alius accedat Sacerdos, de quo id timeri queat, vel in carcere mortis supplicium inferendo, ut ob similes timores aliquando ego vidi Hispali fieri.

10 Ad 4. respondeo cum Gambacurta *sup. num. 7.* Eucharistiam esse suscipienti medicinam ordinariam animæ, non verò corpori, ut à corporis pœnis liberet: aliter omnes è carceribus liberari possent, cũ in ipsis possint Eucharistiã suscipere, & suscipiãt: immo, & ficte ob hanc causam susciperent; & ita hoc neque consuetudo unquam recepit, neque Doctorum quispiam dixit. Deniq; contra nostram sententiam obijci potest in illius casu Iudices non teneri credere illam Hostiam esse consecratam: Respondetur, nõ secus id licere, ac si idem iudicium fieret de Hostia, quę publice defertur, & quæ in Missa elevatur, consumitur, & adoratur. Credendum ergo est Sacerdoti attestanti cõsecratam Hostiã esse, quam defert; pręsertim si probet, quod si egeat probatione, minus utilis erit hic liberandi modus: sed in suppositione probationis efficax.

FIN[illegible] TRACTATVS IV.

AD

AD EXTREMAM VNCTIONEM,

QVINTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM,

SINGVLARIVM

TRACTATVS QVINTVS.

SINGVLARE I.

V. Olei non benedicti additio, seu cũ benedicto ad mixtio, quæ in aliquibus Diœcesibus fieri solet: materiam præbeat sufficientem pro Extrema Unctione administranda?

1 SIC haec additio in Synodo Hispalensi *de sacra Vnctione cap.2.* facienda decernitur, & in hac Diœcesi observatur: *Tegan quenta los Curas con renovar el Oleo Cathecumenorum, & infirmorum, y el Crisma amenudo, y siempre en menor cantidad de la que tiene, echando menos azeite, que ay oleo.* Eadẽ verba habentur, in Synodo Granatensi sub D.P. Guerrero anno 1572. Consonant Petrus de Ledesma *cap.2. dif.3.* Angelus, Rosella, & alij, quos refert, & sequitur Antonius Marsilius *l.3. de aqua benedicta.* Fuscus *de visit. l.1. num. 10.* Sylvester *verb. aqua benedicta q.3.* ubi ait; *In minori quantitate miscendũ.* Enriquez *l.3. cap.8. num. 2. dum oleo,* inquit, *benedicto sit additio, debet paulatim misceri in minori quantitate.* Ita de aqua benedicta sensisse D. Thomam, Tabienam, Sylvestrem, Angelum, Rosellam, & Panormitanum notat Enriquez *lu. L.* Idem docuit Ioannes de la Cruz *sum. dub.2. de Ext. unct. num. 1.*

2 Fundamentum horum Doctorum est; quia ideo minor quantitas olei non benedicti addita maiori quantitati olei à principio consecrati, efficitur benedicta, quia additur maiori parti olei benedicti, & dignius trahit ad se minus dignum, sed etiam in sequentibus vicibus quantitates minores, successivè adduntur maiori quantitati olei benedicti: ergo omnes manent benedictæ: licèt omnes simul efficiant maiorem quantitatem, quam fuit illa, quæ à principio fuit benedicta ab Episcopo.

3 Hinc fit, quod si in principio benedicta fuit quantitas olei v.g. unius arrobæ, ut ita loquar, postea paulatim, & per diversas vices addi possit quantitas octo arrobarum, quę cõmuniter necessariæ sunt huic Hispalensi Diœcesi, in qua de hoc sacro oleo innumeras in Ecclesias, & monasteria oleum distribuitur, quia tum in hac, tum in alijs Diœcesibus vicinis, sede vacãte, ad hãc Metropolitanam sedem conveniunt, ut ex illa Oleum adsportent.

4 Sed hanc sententiam in praxi tenendã non existimo, & probabilius, verius, & tutius, iudico, quod ad hoc ut oleum maneat benedictum, requiritur, ut quantitas in principio benedicta, sit maior tota non benedicta superaddenda, vel superaddita, sive simul, successivè, sive varijs vicibus fiat totius additio. Sic expressè docet Zambranus, *c. 5. de extr. unct. dub.5. num.5.* citans Armillam, & suplementum *verb. aqua benedicta.* Hanc etiam tenere videntur Possevinus *de Paroc. cap.9. num.2.* Bonacina *disp.7. de extr. unct. p. 2. num.8.* Granadus *d.2. num.3.* & alij docentes, Oleum non consecratum, quod additur, futurum minoris quantitatis consecrato. Consonant Zanardus *tom.1. cap. 8. num. 2.* Ludovicus de S. Iuan *art.2. dif.6. fol.229.* Leander à Sacram. *tom.1. tr.4. q.9.* & alij, contra Naldum *V. Extr. unc. num.4.* & Hinojosam *direct. fol.49.*

5 Igitur his Doctoribus annuens sentio, quantitatem minorem addendã, commensurandam semper esse cum Oleo à principio benedicto, v.g. Oleo unius libræ benedicto nõ potest fieri additio Olei nõ benedicti nisi in quãtitate minori libra; duodecim scilicet, aut quatuordecim unc[illegible] septẽ[illegible] ubi libra sexdecim cõstat nociarũ, librã [illegible] decim, immo nec sexdecim [illegible] sententiã unã constituentiũ [illegible]ra Societate, & inter doctissimi vir[illegible] de montoya, Ferdinan[illegible] Did[illegible]doza, & Matheus Rodericus du[illegible] consulti approbaverunt.

Sa-

set pœna mortis mitigari, Reus ad triremes transmitti, & hoc in reverentiam amplissimi ordinis Cardinalium, qui æquiparantur Regibus.

6 Sed hoc privilegio frui Cardinales, asserunt Baldus, Anastasius Germonius, Albanus, & alij apud Dianam *to. 5. tr. 2. resol. 29.* Et Cardinalis Ximenius Archiepiscopus Toletanus hoc modo quemdam liberasse perhibetur, qui ad ultimum supplicium vehebatur. Sic Gomez *de eius reb. l. 3.* Item cũ Hugo Sãctissimus Episcopus fuisset obviã magnæ Ministrorum, & Satellitum turbæ, qui Reum quendam ad extremum supplicium deducebant, iussit illis, ut solverent, ac liberum abire permitterent, illique liberum omnino abire passi sunt, præmissis tamen protestationibus ad declinandam Regis iram. Ita refert Maphęus *in eius vita*: ergo hoc privilegium non est unquam negandum Eucharistiæ.

7 Confirmatur 2. eventu quodam singulari; Cum enim in castris miles quidam scel' morte dignũ perpetrasset, confugit ad Ecclesiam, seu altare portatile pro Missa celebranda in castro positũ. Militũ Generalis Gubernator, volens eum ab ista Ecclesia, seu altari extrahere, ut debitum mortis supplicium inferret; territus est excommunicationis pœna, lata à quodam viro docto, Societatis nostræ, Episcopi vices in exercitu, quoad spiritualia, gerenti: si Reũ ab Ecclesia, seu altari illo extraheret: at Generalis dux ne in excommunicationẽ incideret, & mortis pęna Reũ plectere posset, castra in alium locum diverti iussit, ut divulso altari, Reum caperet, ac puniret. Sed Societatis Iesu doctissimus vir Ducis Generalis animũ penetrans, tradidit Reo Arã, ut quæ est Ecclesię præcipuum insigne, & immunitatis, qua Ecclesia gaudet, ratio præcipua; admonens, ne eam à se removeri permitteret, donec in alio loco altare poneretur. Sic factum est: & Dux Generalis non est ausus capere Reũ, utpote Ecclesiæ immunitatẽ gaudẽtem eo quod secũ Arã deferret.

8 Hac de re ipsemet ex nostra Societate, qui hunc novum immunitatis modum invenit, consuluit doctissimum Suarium, qui ei respondit, rectè egisse, probabileque esse valde, Reum illum eò quod Aram secum adsportaret, immunitate gaudere, & puniri non posse; ergo à fortiori deberet gaudere si confugeret ad Sacerdotem Eucharistiã portantem; immo & ad ipsammet Eucharistiam, cum hæc, & ille in quantum ipsã portans, superioris dignitatis sint in ordine etiam ad immunitatem, quàm Cardinalis, Episcopus, & Ara. Denique si cum damnati ad ultimum supplicium vehebantur, liberandi erant ex Romanorum legibus Virginem Vestalem obviam habentes: quis hoc privilegium Sacerdoti Eucharistiam quomodocumque portanti, negabit?

9 Ad primam ex rationibus oppositis respondeo: Doctores solùm loqui de Sacerdote publicè semper, & nõ occultè Eucharistiã portante: nã de frequenter; non de rarò cõtingentibus loqui debebant: sed cũ omnes rationes ab ipsis assignatæ, ob quas Reus tunc immunitate potitur, æquè militent in occulta Eucharistiæ portatione; nõ est cur in illa idem non sit dicendum. Ad 2. dico. Non ita expeditam dari occasionẽ Sacerdotibus ad liberandos prædicto modo Reòs: cum præter grauissima peccata, quæ committunt in custodienda, & afferenda sic Hostia consecrata, maximo supplicio à Iudice Ecclesiastico infligendo, se exponent. Ad 3. Nec seditiosis hominibus ansa datur ad faciliùs flagitia perpetranda; cum rarò hæc liberatio contingere possit, & Iudices Sæculares, si eam timẽt, cavere facillimé valeant, vel prohibendo ne ad Reum, dum ad supplicium ducitur, pręter comitantem, alius accedat Sacerdos, de quo id timeri queat, vel in carcere mortis supplicium inferendo, ut ob similes timores aliquando ego vidi Hispali fieri.

10 Ad 4. respondeo cum Gambacurta *sup. num. 7.* Eucharistiam esse suscipienti medicinam ordinariam animæ, non verò corpori, ut à corporis pœnis liberet: aliter omnes è carceribus liberari possent, cũ in ipsis possint Eucharistiã suscipere, & suscipiãt: immo, & ficte ob hanc causam susciperent; & ita hoc neque consuetudo unquam recepit, neque Doctorum quispiam dixit. Deniq; contra nostram sententiam objici potest in illius casu Iudices non teneri credere illam Hostiam esse consecratam: Respondetur, nõ secus id licere, ac si idem iudicium fieret de Hostia, quę publice defertur, & quæ in Missa elevatur, consumitur, & adoratur. Credendum ergo est Sacerdoti attestanti cõsecratam Hostiã esse, quam defert; pręsertim si probet, quod si egeat probatione, minus utilis erit hic liberandi modus: sed in suppositione probationis efficax.

FINIS TRACTATVS IV.

AD

AD EXTREMAM VNCTIONEM, QVINTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM,

SINGVLARIVM

TRACTATVS QVINTVS.

SINGVLARE I.

V. OLEI non benedicti additio, seu cũ benedicto ad mixtio, quæ in aliquibus Diœcesibus fieri solet: materiam præbeat sufficientem pro Extrema Unctione administranda?

1 SIC HAEC additio in Synodo Hispalensi *de sacra Unctione cap.2.* facienda decernitur, & in hac Diœcesi observatur: *Tegan quenta los Curas con renovar el Oleo Cathecumenorum & infirmorum y el Crisma amenudo, y siempre en menor cantidad de la que tiene, echando menos azeite, que ay oleo.* Eadẽ verba habentur, in Synodo Granatensi sub D.P. Guerrero anno 1572. Consonant Petrus de Ledesma *cap.2. dif.3.* Angelus, Rosella, & alij, quos refert, & sequitur Antonius Marsilius *l.3. de aqua benedicta.* Fuscus *de visit.l.1.num.10.* Sylvester *verb.aqua benedicta q.3.* ubi ait; *In minori quantitate miscendũ.* Enriquez *l.3.cap.8.num.2. dum oleo*, inquit, *benedicto fit additio, debet paulatim misceri in minori quantitate.* Ita de aqua benedicta sensisse D.Thomam, Tabienam, Sylvestrem, Angelum, Rosellam, & Panormitanum notat Enriquez *lit. L.* Idem docuit Ioannes de la Cruz *sum.dub.2.de Ext.unct. num. 1.*

2 Fundamentum horum Doctorum est; quia ideo minor quantitas olei non benedicti addita maiori quantitati olei à principio consecrati, efficitur benedicta, quia additur maiori parti olei benedicti, & digniꝰ trahit ad se minús dignum, sed etiam in sequentibus vicibus quantitates minores, successivè adduntur maiori quantitati olei benedicti: ergo omnes manent benedictæ: licèt omnes simul efficiant maiorem quantitatem, quam fuit illa, quæ à principio fuit benedicta ab Episcopo.

3 Hinc fit, quod si in principio benedicta fuit quantitas olei v.g. unius arrobæ, ut ita loquar, postea paulatim, & per diversas vices addi possit quantitas octo arrobarum, quę cõmuniter necessariæ sunt huic Hispalẽsi Diœcesi, in qua de hoc sacro oleo innumeras in Ecclesias, & monasteria oleum distribuitur, quia tum in hac, tum in alijs Diœcesibus vicinis, sede vacãte, ad hãc Metropolitanam sedem conveniunt, ut ex illa Oleum adsportent.

4 Sed hanc sententiam in praxi tenendã non existimo, & probabilius, verius, & tutius, iudico, quod ad hoc ut oleum maneat benedictum, requiritur, ut quantitas in principio benedicta, sit maior tota non benedicta superaddenda, vel superaddita, sive simul, successivè, sive varijs vicibꝰ fiat totius additio. Sic expressè docet Zambranus, *c. 5.de extr.unct.dub.5.num.5.* citans Armillam, & suplementum *verb. aqua benedicta.* Hanc etiam tenere videntur Possevinus *de Paroc. cap.9. num.2.* Bonacina *disp.7. de extr.unct. p. 2.num.8.* Granadus *d.2.num.3.* & alij docentes, Oleum non consecratum, quod additur, futurum minoris quantitatis consecrato. Consonant Zanardus *tom.1.cap. 8. num. 2.* Ludovicus de S. Iuan *art.2.dif.6. fol.229.* Leander à Sacram. *tom.1.tr.4. q.9.* & alij, contra Naldum *V. Extr. unc. num.4.* & Hinojosam *direct. fol.49.*

5 Igitur his Doctoribus annuens sentio, quantitatem minorem addendã, commensurandam semper esse cum Oleo à principio benedicto, v.g. Oleo unius libræ benedicto nõ potest fieri additio Olei nõ benedicti nisi in quãtitate minori libra; duodecim scilicet, aut quatuordecim unc. septẽ ubi libra sexdecim cõstat noviarũ, librã decim, immo nec sexdecindem sententiã unã constituentiũ. Hra Societate, & inter doctissimi vir. de montoya, Ferdinandos Did. doza, & Matheus Rodericus du. consulti approbaverunt.

Sa-

6 Satis manifestè meo iudicio hoc statuit Paulus V. in Rituali ubi *de Extr. un.* sic ait; *Sacrum oleum infirmorum singulis annis feria V. in cæna Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto: renouandum est. Id tamen, si fortè intra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modico Oleo non benedicto in minori quantitate, quę sufficiens esset pro totius anni decursu, super fuso, reparari potest.* Vbi notandum 1. præcipi, quod oleũ consecrãdum initio sit in omni ea quãtitate, quæ sufficiens esset pro totius anni decursu. 2. Non permitti huic ex non consecrato addi, nisi in casu, quo consecratum non reperiatur, & tunc in minori quãtitate. Sic Possevinus, Bonacina, & Granado *sup.*

7 Confirmatur ex *cap. Quod in dubijs. de consec.* §. 1. ubi dicitur, quod *tabula* (idest altare) *debet denuo consecrari quando fuerit mota, vel enormiter læsa.* Quia scilicet cum ratione talis læsionis non maneat eadem, non censetur manere benedicta: cum idẽtitas subiecti sit ratio retinendi benedictionem: sed Oleum á principio benedictum ab Episcopo ita enormiter læditur per tot mutationes, ut maior pars illius non remaneat, immo vix minima superfit: ergo post illas nulla remanet benedictio in partibus super additis.

8 Probatur ratione, quia subiectum huius benedictionis est illudmet Oleum, quod á principio fuit ab Episcopo benedictum; ergo necessum est, ut benedictio conservetur quod maneat idémet: quia benedictio nõ potest esse sine subiecto, nec ad aliud absoluté diversum transire; sed quando Olei quantitas etiam in diversis vicibus addita pervenit ad tantam ex additis factã, ut sit maior illa, cui facta est additio, & initio fuit consecrata; iã non manet absolutè idẽ individuum physicum Olei, & à principio consecratum; cum vix maneat aliqua pars exigua illius, ob quam dumtaxat dici possit non simpliciter, sed secundũ quid idem: ergo in eo nõ potest manere benedictio, quæ conservari non valet nisi servata identitate subiecti physici.

9 Confirmatur 1. Quia si Oleo consecrato addatur simul, seu una vice maior pars nõ consecrati; nullum manet consecratũ; quia non manet idem individuum physicum, sed idem ex cum diversis vicibus additur maior pars non benedicti; ergo nec benedictio manet. Confirmatur 2. nam ideo quãdo minima pars Olei non benedicti miscetur maiori Olei benedicti, tamen manet benedictum: quia in commixtionibus maior quantitas debet in se minorem convertere, vel saltim ad sui identitatem trahere, & ei communicare suas qualitates: sed hoc fieri non potest cum pars addita est notabiliter maior: ergo nec hęc poterit participare benedictionem illius. Qúod veró maior pars Olei non benedicti addatur unica vel pluribus vicibus benedicto, non tollit, quod sit maior pars.

10 Sed respondebis 1. Quod licét non maneat idem subiectum in ratione individui physici, manet idem in ratione individui moralis, & benedicti, quiá totum illud, cui qualibet vice fit additio, semper est benedictum, & in maiori quantitate, quam quod additur. Sed contra, quia non potest manere idem in ratione benedicti, nisi maneat idem in entitate physica; cum hæc sit ratio retinendi benedictionẽ, & si identitas hęc amittatur in individuo, illud ita notabiliter mutatum est, ut secundum maiorem sui partem sit diversum, & consequenter nec moraliter idem. Respondebis 2. Ex intentione Ecclesiæ hanc benedictionem extendi ad quodcumque Oleú successivè missendum in minoribus quantitatibus. Sed contra. quia hæc benedictio non est ex sola institutione Ecclesiæ, sed ex Iure divino ex institutione Christi, qui commisit Ecclesiæ, ut hanc benedictionem adhiberet ad constituendam materiam essentialem Extremæ Vnctionis; at semel posita benedictione non est in potestate Ecclesię illam extendere, nec mutare: sicut nec potest reliquas materias, & formas sacramentorum mutare.

11 Ex dictis satisfit obiectionibus, negando fieri additionem minoris partis Olei non consecrati, maiori consecrato; cum ex non consecrato, quod in diuersis uicibus additur simul sumpta, coalescit maior quãtitas, quã quæ ab initio cõnsecrata est; & si ita non moderetur, ex exiguo vase Olei, vel aquæ, benedictæ inumerę amphoræ benedici possent: & necessum non erit ita frequenter aquam benedicere.

12 Illud autem axioma: *Dignius trahit ad se minus dignum, ex l. quę religiosis, ff. de rei vendit.* intelligitur in commixtionibus corporeis, quando est simul maius in quantitate; quia hæc benedictio non communicatur per solum contactum: sed per hoc, quod id quod admiscetur sit tam paruũ, ut nõ tollat idẽtitatem individui, cui additur, sed idem reputetur cum illo, & cum illud retineat benedictionem, consequenter illam communicat illi parti, quę facit unum individuum cum illo. Alioqui si per Oleum contactũ com

communicaretur pars olei benedicti in fusa in ingens dolium Olei non benedicti: & minima pars aquæ benedictæ iniecta in mare, redderet totum illud benedictum.

SINGVLARE II.

V. Sub gravi culpa teneantur locorum Ordinarij materiam certam providere Extremæ Vnctioni: Olei quantitatem ita ad integrũ annum sufficientem cõsecrantes, vel consecrari facientes, ut nullã vel exiguam addi Olei non benedicti sit opus, vel exigua additio sufficiat?

1 Consecrationem, seu benedictionẽ Olei, quod est materia Extremæ Vnctionis necessariam esse non solùm necessitate præcepti, sed etiam Sacramenti communis est Theologorum sensus cum S.Thoma 3.*p.q* 72. *ar*. 3. ex Concilijs Florentino *instr. Arm.* Tridentino *sess*.14.*c*. 1. Vvormacensi *ca*. 72.& Aquisgranensi *ti*. 2. *cap*. 8 Hinc Paulus Grisaldus *verb. Extr. Vnc.num*. 7. ait: oppositum esse erroneum. Verum adhuc Caietanus *d*.3.*q*.5.dubitavit, & negavit Victoria *n*.217. cuius sententia meritò expũcta est à S.Inquisitionis Tribunali in indice anni 1640.

2 Hoc posito affirmativè respondedũ in hoc dubio omnino existimo, & probo ex cõmuni Doctorum sententia asserentium, Sacramentorũ Ministrum sub gravi culpa teneri ad applicandã, si potest, materiã, & formã certam, omissa dubia, vel probabili. Sic docent Vazquez 1.2.*d*.63,*c*.3.*n*.20. Sanchez *l*.1.*sum.c*.9. Salas *q*.21.*tr*.8. Suarius *to*. 3.*in* 3.*p.d*.6.*sect*.2. Granado *tr*. 2. *de bap.d*. 1. *n*.6.& Sayrus *c*.6. *n*.6. addens in hoc omnes convenire; ergo cũ Prælati sit ministrare materiam sacrę Vnctionis, hoc est Oleũ benedicere; tenebitur in ea quantitate benedicere, in qua sit materia certa: consecrando Oleum sufficiens ad integrum anni decursum in ea quantitate, in qua necesse nõ sit maiorem quantitatem addere de nõ benedicto, si enim infunditur maior quantitas nõ benedicti minori benedicti, relinquitur materia dubia, seu sub opinione probabili, ut iam probavimus.

3 Igitur cum Prælatus, velut, Parochus universalis suę Diœcesis, & alij singularium Parochiarum Parochi teneantur ad Sacramenta administranda ex pacto inito cum Fidelibus, a quibus ob hanc administrationẽ accipiunt decimas, primitias, ac alia Ecclesiastica stipendia; nõ ex charitate tantũ, sed ex iustitia etiã tenentur ad vera, & indubitata sacramenta, si possunt administrare, quod enim ex officio debetur ex iustitia debitũ est. Nec dubia administratione suæ sati-facient obligationi.

4 Sed dices, hãc obligationem intelligi de Sacramentis necessarijs ad salutem, nõ verò de Extrema Vnctione, quæ nõ est obligatoria, nec necessaria, atq; ita in huius administratione non tenebuntur Prælati, & Parochi applicare materiã omnino indubitatam. Sed contra; quia licet Extrema Vnctio nõ sit obligatoria ex parte recipientiũ: non enim graviter peccant illam ommittentes si non adsit contemptus, ut est communis Theologorum; at Ministri v.g. Parochi grauiter tenentur illam ministrare, quã do à Fidelibus petitur, ut docent Coninch *disp*.16.*dub*.10.*n*. 31. Bonacina *p*.5.*n*.12. Navarrus *c*.25.*n*. 131. Filiucius *c*.5.*n*.97. Suarez *d*. 44.*sec*.2.*n*.1. Layman *tr*.8.*c*.7.*n*.3. Chapeavil le *c*.5.*q*.1. Possevinus *c*.9 *n*.9. Barbosa de Paroc.*c*.22.*n*. 10. & alij cõmuniter; ac Prælati sub gravi culpa debent Ministros, & materiam certã ad illius administrationem providere; cum his, & illis ex officio incumbat saluti animarũ consulere, & oves proprias Sacramentorũ usu pascere: propterea enim accipiunt supradicta stipendia. Sic in Confirmationis materia docet Suarius *sup*.

5 Nec obstat 1. quod cõfessarius possit absolvere pęnitentẽ cum atritione cognita: cum nõ sit nisi sub opinione, quod tũc conferat Sacramẽtum suũ effectum: nam atritio tũc se tenet ex parte pænitentis, & ipse potest, si vult, se privare fructu Sacramenti: at Minister non potest illum privare, quando ex parte sua potest adhibere omnia requisita. Nec obstat 2. Quod Cõfessarius alijs in casibus licitè utatur opinione probabili circa materiã iurisdictionẽ, vel alia necessaria ad valorẽ sacramẽti; quia vel tũc non potest maior certitudo haberi, quo casu licet uti probabili opinione, vel tũc Ecclesia supplet iurisdictionem, ut optimé Thomas Sanchez *l*.3, *de matr*.*d*.22.*nu*.27. & 65. Nec obstat 3. Quod in Pontificali Romano in consecratione Olei dicatur, quod Subdiaconus deferat ampullã Olei consecrati: hoc enim non tollit quod plures amphoræ simul cum ampulla deferantur, & consecrentur; licèt in harum omnium consecratione non fiant omnes ceremoniæ, quæ in ampulla: sed solum necessariæ ad consecrationis valorem; sicut cum plures formæ in pixide consecrãtur, non fiunt omnes ceremonię, quæ circa

Q Hos-

Hostiam à Sacerdote in sacrificio consecrandam, & consumendam.

6 Efficatiùs hoc probatur: quia tunc Parochi, & Prælati priuant ægrotum omnib⁹ fructibus huius sacramenti, & forsan salute etiam corporali, quæ conferri non potest nisi materia sit certa: & quidē inhumanū est, periculo forsan illum suæ damnationis exponere: quia si Sacramentum est nullum defectu materię non potest conferre gratiam sactificantem ęgroto, nec hic iustificari ex vi illius, qui si gratiæ non est restitut⁹ recipiendo alia sacramenta, iustificaretur in Extrema unctione, & de atrito fieret contritus iuxta DD. ac salutem consequeretur æternam, quam alioquim amitteret, & damnaretur.

7 Hæc, & omnia, & quæ Singulari antecedenti stabilita sunt, intelliguntur etiam de Chrismate, & Oleo, quod est materia Sacramenti Confirmationis, propter easdem rationes; sicque sufficiens ad integrum annum consecrari debet, ut materia certa adhibeatur, & ne tot pueri, & adulti periculo exponantur non consequendi gratiam huius sacramēti, careātque auxilijs ei annexis ad fidem roborandam, tentationesque adversus illam insurgentes, vincendas. Vtinā hæc apud se considerent Prælati, & exequātur: sicut exequi sub gravi culpa teneri docuerunt plures viri docti ex nostra Societate P. Didacus Ruiz de Montoia, P. Iacobus Granado, P. Petrus de Aviles, dignissimus nunc Moderator huius Beticæ Provinciæ, P. Ferdinandus de Mēdoza, P. Mathęus Rodericus, P. Ioannes Mendez P. Christophorus Ruiz, & alij a me Hispali consulti.

SINGVLARE III.

Quibus Sæcularibus licitè Regulares valeant Extremæ unctionis Sacramentum administrare? Vbi de administratione Viatici.

Vppono 1. Regularē Vnctionē administrantem ex Iure divino Sacerdotem futurum fore, ut cōstat ex Iacobo *epist. cap.* 5. Florentino *decr. Eug.* & Tridentino *sess.* 14. *cap.* 3. Cabilonensi *cap.* 48. & alijs Cōcilijs: docentque Theologi *in* 4. *dist.* 23. & ex illis plures notant ex fide hoc tenendum. Vnde graviter decepti fuerunt Petrus Crespetius *summa cath. fid. verb. unct. extr. lit. E.* & Vuvaldensis *p.* 2. *de sacr, c.* 163. asserentes, posse laicum in necessitate Extremam unctionem ministrare: cum nec hoc valide posse Diacônum, etiam ex commissione Pontificis, doceant Theologi cum S. Thoma 3. *p. q.* 13. *ar.* 2.

2 Suppono 2. Quod si quilibet Regularis, vel sæcularis Sacerdos sine expressa, vel tacita licentia Parochi Extremam unctionē administret, peccabit mortaliter: cum alienam sibi usurpet iurisdictionem. Ita communiter DD. videndi apud Bonacinam *p.* 4 *num.* 5. & Leandrum á Sacr. *tra.* 4. *d.* 4. *q.* 2. Nec audiendus Vazquez *de Euch. d.* 219. *cap.* 5. asserens, hoc licere ex Cruciata, quod optimè impugnat Lugo *de Euchar. d.* 18. *sec.* 2. *num.* 43.

3 Suppono 3. Quod Regularis, qui sine licentia, vel privilegio Sæcularibus Extremā unctionem [idem de Viatico] ministrat, incidit in excōmunicationem latam in Clementina 1. *de priu leg.* sic. *Religiosi qui Clericis aut laicis Sacramentum Vnctionis Extremæ, vel Eucharistia ministrare, matrimonia vè solemnizare, non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat absolvendi.* Ita communiter DD. animadvertentes in hanc excommunicationem non incidere Sæculares invito Parocho administrantes Vnctionēm: ut nō ita rectè sub ea comprehendi excogitarunt Vivaldus *de unct. num.* 18, Rodriguez *q.* 79. *to.* 3. & Miranda *to.* 1. *q.* 49. *ar.* 1.

4 His positis sit 1. conclusio: Possunt Regulares administrare Sacram unctionem omnibus Sæcularibus pro quibus adest licētia non solùm expressa, sed etiam tacitā ratihabitio Parochi, aut Episcopi, aut summi Pontificis, ut quando infirm⁹ est in mortis articulo, & Parochus aut non potest, aut nō vult eam administrare; cum non sit credibile Ecclesiam velle tunc infirmum privari tanto Sacramento, quo potest ex atrito fieri contritus, ac consequenter salvari. Est communis Doctorum: innumeros videbis apud Nugnum *q.* 31. *ar.* 3. Bartholom. ab Angelis *dial.* 3. §. 149. Bonacinam *punc.* 4. *num.* 6. & Leandrum *q.* 3. & 4.

5 Hoc intelligendum est; etiam si adsit ali⁹ Sacerdos Sęcularis, qui unctionem velit administrare; dum non sit Parochus illius Parochiæ, in qua infirmus habitat, etiam si sit alterius; cum hic, neque Sacerdos alius Sęcularis maiorem tunc iurisdictionem habeat, quā Regularis: & omnes nullam aliā præter concessam a præsumpta, aut interpretativa Parochi, Episcopi, aut Pontificis voluntate: & cum evidenter non constet ab his potius eligendum sæcvlarem Sacerdotem: quàm Regularem, utrique ius æquale

le

le est; immo maius est Regulari ex privilegio Sing. seq. num. 6. afferendo. Si uerò constaret ex certis signis, aut consuetudine, Parochum alterius parochiæ, vel Sæcularem Sacerdotē assignandum esse à proprio Parocho, & non Regularem; tunc ego hunc ab hac administratione abstinere consulerem.

7 At veró etiā invito Parocho, si ipse, vel alius Sacerdos nolit Vnctionē ministrare, pôtest Regularis præstare, ut docent Suari⁹ Filiuci⁹, Torreblāca, Granado, & alij apud Leandrū q. 4. & tenetur ministrare, si ægrotus aliud sacramentū suscipere non valeat, ut notāt Ioannes de la Cruz dub. 2. 3. cōcl. & Leāder sup. Nec obstat quod non sit Sacramentū ad salutem necessarium: cū possit, ut diximus, aliquandò esse omnino necessariū, & semper sit utilissimum. Vnde non rectè S. Antoninus, Siluester, Cardinalis, Navarrus, & Victoria apud Vivaldū n. 19. ob hanc rationem, Religiosis hanc administrationē absente Parocho non licere, & excōmunicari, si eam exequantur, docuerunt.

8 Secunda cōclusio; Possunt Regulares Extremā unctionem, nec nō Viaticum ministrare omnibus Cōversis, Oblatis, Donatis, Novitijs, & Seruitoribus, aut pauperibus in hospitalibus suis degētibus. Sic docēt Mirāda sup. Portel dub. Reg. ver. famuli, et familiares n. 1. Barb. de Paro. c. 22. n. 4. Hyeronim⁹ Rodriguez ref. 64. n. 1. Villalobos diff. 6. de unc. n. 3. & constat hoc expressè ex bullis Alexādri IV, Gregorij XI. & aliorū Pontificū indultis, quæ videri possunt apud Emmanuelem t. 2. qq. reg. q. 77. ar. 1. Mirandā n. 1. q. 49. ar. 1. & in cōpendio Mendicātium verb. communio, & Familiaris.

9 Item Eugeni⁹ IV. concessit fratribus Minoribus Observantibus Provinciarū Regni Castellæ, ut Prælati, & Cōfessores ab eis deputati, *possint omnes, & singulos Fratres professos, Coversos, Novitios, necnō Donatos seu Oblatos, præsentes, & futuros, & quoscumq; pro tempore Familiares, servitores, officiales, & continuè cōmensales domorū, conventuum, seu Eremitoriorum ab omnibus peccatis, etiā Sedi Apostolicæ reservatis, & ab omnibus, & singulis huiusmodi cēsuris supradictis, quas ex ignorātia, vel in aduertentia incurrerint, absoluere, eisque Eucharistia Sacramentū, & Extremæ Vnctionis, & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare, toties quoties necessarium fuerit.* Sic refertur in monum. ordin. 1. impres. f. 61. & 2. f. 64. concess. 385. & docet Miranda sup. ar. 1. advertitq; cum Collectore, hoc extensum esse à Pio II. ad familiam Cismontanā, & idem concessisse Monialibus S. Claræ Nicolaū V.

SINGVLARE IV.

Practicæ adnotationes circa primam legia cōcessa Regularibus quoad Sacra. Extremæ Vnctionis, nec non Eucharistiæ administrationem.

1 OTANDVM est 1. quod Villalobos tr. 10. de Extr. unct. d. 6. num 3. animadvertit dum de privilegio immediatè, relato loquens dixit; *Y lo mismo se a de entender aunque el criado sea casado, que de noche se va a su casa a dormir, que en el convento se le pueden administrar los sacramentos, y si cayesse malo darle la Extremauncion, como tiene el Padre Portel ver. sacram. administr. num. 9. compend. D. Hyeron. ver. Euch. §. 2. & 6. por unos privilegios de la Orden de S. Geronimo: Mas si cae malo en su casa a le de dar el santissimo Sacramēto, y la Vncion el Cura de la Parrochia.*

Notandū est 2. quod animadvertit Emmanuel tom. 2. q. 67. art. 1. docens: quod nomine *famulorum, familiarium, & commensaliū domesticorum* intelliguntur, qui in expensis Regularium Commensales continuè existunt, etiam si aliquando pro conventus negotijs gerendis abesse contingat. Sic constat ex Glossa cap. fin. de verb. signif, l. 6. Immo etiam si non alantur conventus expensis, sed solùm in eo habitent, seu cum Familiaribus cohabitent, Familiarium nomine intelliguntur, ut in Glosa in 3. q. 5. habetur. Et licet ex cap. Insinuante, de officio deleg. & c. in litteris, de testib. *Familiares*, appellantur *Consanguinei, Colonus, Adscriptitius, Mercenarius, Filius in potestate, Libertus, servus, & omnes habitantes in Domo*: at in præsenti non est ea latitudine accipiendum, ut coloni, mercenarij, & consanguinei Regularium, Familiares illorum quoad hoc cognominentur.

Notandum 3. contra Emmanuelem, nō excludi ab hoc privilegio famulos intervenientes particularibus fratribus, ex eorum etiam libito: solùm enim ait in illo comprehēdi servientes toti Cōmunitati, ut Officiales conventuum, vel si alicui particulari ex statuto, consuetudine, aut licentia Prælatorum serviāt, sed immeritò, cum omniū eadem sit ratio, omnes enim habitant in conventu, & in illo sunt cōmensales. Idem intelligendū est de Servitoribus in prædijs, seu grangijs Regularium.

Notandum 4. est privilegium, quòd concessit anno 1476. Benedictinis de Observantia in Hispania Nicolaus Francus Apostolicæ Sedis Nuntius in Hispanijs cum potestate Legati à latere, dicens; *Quod si qui in-*

Sing. sequenti) nisi ex infirmitate, alia ve causa ieiuni sumere nequeant. Probatur hoc communi Doctorum sensu, ut testatur Hurtado *sup.* & latè docet Suarius *tom. 3. in 3. p. q. 8. sect. 5.* qui asserunt, Eucharistiam tāquam viaticum sumi posse a non ieiuno, quando sine graui detrimento, aut periculo nequit tempus expectare, ut ieiun⁹ eam sumat. Sic in Constātiensi Cōcilio *sess. 13. Sacrorum canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ servavit, & seruat, non posse recipi à non ieiunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à Iure, vel ab Ecclesia concesso, vel admisso.* Reus autē hic potest sine gravi, immo sine ullo detrimento ieiunus viaticum accipere; ergo lethaliter peccabit, si nō ieiunus accipiat; sicut etiam lethaliter peccaret, qui eam illi ita administraret, ut notat Zambranus *cap. 3. de Euch. dub. 3. num. 1.*

4 Si veró aliqua ex causa damnati ad mortem non possent communicare ieiuni: v. g. quia diebus post sententiam notificatam deliquia patiuntur, ni summo mane cibum sumant, nec commodè ad eū ante cibi sumptionem Eucharistia deferri vàleret; pridie, vel ipso supplicij die posset Reus tūc non ieiunus communicare; quia infirmus est in mortis periculo constitutus, & tunc casus est. & infirmitatis, & necessitatis assignatus à Concilio Constantiensi. Et animadvertēdum est, quod licèt possit hic Reus una vel altera hora post mediam noctem ieiunus accipere hoc Sacramentum, & ampliùs expectare propter deliquia, aut vehementes capitis vertigines non possit, nō est propterea necessarium ea intempestiva hora illud recipere, quia nec est in usu, nec decet reverentiā tanti Sacramenti, nec sine difficultate id fieri potest. Ita de infirmorum Viatico Zambran. *sup. n. 3.* & Suarez *q. 8. d. 68. sect. 5.* idemq; dicendúm addit de viatico morte violenta deficientis. Vnde posse ad mortē damnatos non ieiunos communiçare, cum ieiuni non possunt, docent Lugo *de Euch. d. 15. sect. 4. num. 2.* Fagundez *prac. 3. l. 3. cap. 5. num. 21.* Præpositus *in. 3. p. q. 8. ar. 8. dub. 2. nu. 42.* Granadus *de Euch. contr. 6. tr. 10. disp. 8. num. 9.* Tannerus *to. 4. d. 5. q. 8. dub. 4. num. 84.* Hurtado *de Euch. disp. 9. dif. 16.* Leander *to. 2. tr. 7. d. 11* citans Ægidium, Laymanum, Silvium, & Reginaldum: rectèque addit ex Lugo, nullo modo teneri Iudicem ad differendam mortem delinquentis, etiam si commodè possit, ut ieiunus communicet.

5 Maior difficultas est; an si morti damnatus pridie ante supplicium ex devotione; non pro viatiço Eucharistiam sumpsit: nā hoc reservavit ad ipsum supplicij diem, vellit communicare in ipso, ac cibum iam vel ex oblivione, aut inadvertentia, vel ex aliquali corporis infirmitate sumpsit, utrū possit tunc non ieiunus communicare? Respondeo, posse; quia tunc certè est in mortis periculo, immo & in articulo iuxta Rodríguez *q. 62. tom. 1. art. 7.* præsertim cum ille iam cibum sumpserit, & differendum non sit supplicium, ac proinde non valet ieiunus communicare. Huic sententiæ maximè favent Navarrus *l. 5. tit. de pænit. consil. 40*, Suarez *sup.* Layman *l. 6, tra. 4. cap. 6. num. 20.* Reginaldus *to. 2. l. 29. cap. 6.* Coninch *q. 80. ar. 8. num. 50.* Zambranus *sup. num. 3.* Enriquez *l. 8. cap. 50. num. 1.* Bonacina *de Euchar. d. 4. p. 2. num. 22.* Bartholomæus ab Angelo *dial. 4. §. 3.* Villalob. *to. 1. tr. 7. diff. 39. tit. 11.* Sylvius *in 3. p. q. 80. art. 8.* & alij docentes, sanum damnatum morte, si Iudex nolit expectare, posse, immo debere Eucharistiam non ieiunū accipere eodem supplicij die, si ieiunus nō possit. Et ita fecisse cum quodam Reo plectendo Guerrerum Archiepiscopum Granatensem testantur Zambranus, & Enriquez *sup.* Ac ita ego aliquando feci.

6 Sic etiam posse Reum hunc communicare sine ullo privilegio tempore interdicti vel cessationis docent Calderinus *de inter dicto §. viso.* Sylvester *interdict. 5. q. 7. dist. 4.* Covarruvias *cap. Alma mater l. 2. §. 3.* Zambranus *sup.* & alij. Et addendū est, quod, etiam tempore hoc interdicti, vel cessationis potest Sacerdos celebrare ad hunc communicandum, si aliter communio dari non valeat.

7 Preterea adderem: quod si non ieiunus propter aliquā causam accepit pro viatico die ante mortem Eucharistiam; & in ipso supplicij die non solùm ex necessitate, sed etiam ex ignorantia, vel inadvertētia cibū sumpsit, si vellet iterū Eucharistiam suscipere post cibi sumptionem, posset: immo etiam forsan posset, si advertens sumpsisset sed postea pænitens facti vellet communicare; quia utitur Iure suo, & adhuc est in mortis periculo. & incapax recipiēdi Euch. non ieiunus. Hęc sententia uidetur esse, quā Doctores *n. 1.* asserunt, dicentes, duobus, aut tribus diebus, immo, & pluribus sequentibus, si adhuc perseverat mortis periculum posse infirmum non ieiunum communicare. Quę sententia magis urget in hoc Reo, quē certò scitur alio die amplius non communicaturum. Sed adde cum Coninch, & Bonacina *supra*, eum, qui advertit, se eo die plectendum capite, teneri ieiunare, do-

donec sumpserit Eucharistiam, modò ieiunare possit absque notabili incommodo, sicut etiam ægrotus, si commodè potest, tenetur accedere ieiunus ad Eucharistiam sumendam.

9 Opponis: Ratio, ob quam cōceditur periculosè laboranti Eucharistia non ieiuno, est propter ad impletionem divini præcepti communicandi in articulo mortis, quod ieiunus implere commodé non valet, & cum divinum sit, debet Ecclesiastico de non percipienda Eucharistia, nisi à Ieiuno, preferri: sed damnatus in relatis eventibus iam præceptum adimplevit; siquidem pridie communicavit; ergo non valet hic Reus non ieiunus ipso supplicij die Eucharistiā recipere. Maior patet. Minor probatur, quia ut docent Caietanus *verb. communio*, Armilla *ibi. num.* 4. Sa *Eucharistia num.* 1. qui in Paschate communicavit, si in articulo mortis non communicet ex negligentia quadam sine contemptu, non peccat mortaliter: ergo à fortiori, si pridie ante mortem communicavit, nequibit ipso die communicare non ieiunus.

10 Verbis Suarij *sup. sect.* 5 §. 2. placet respondere: qui *Nec sola*, inquit, *obligatio divini præcepti est in causa, ut Ecclesia in eo articulo non obliget ad ieiunium, sed etiam ipsa necessitas, quæ in illo tempore, & periculo maxima est: non est enim verisimile Ecclesiam voluisse hominem maximè indigentem in hoc articulo tanti sacramenti privare illius ope, & subsidio: præsertim cum non sit in eius potestate morali ieiunus accedere, & alioquin possent eo tempore multa occurrere, quæ necessitatem augerent, ut v. g. tentationes, peccatorum pericula: ad quæ vincenda, & superanda maximè indiget homo auxilio, & solatio huius Sacramenti*. Hæc ille. Quę si in moribundis naturali morbo locum habent potiùs habebunt in morte violenta afficiendis, qui multò magis indigent hoc subsidio, & consolatione.

11 Ad minoris probationem fateor, hunc Reum non teneri ad secundam communionem in his eventibus: sed nihilominus posse licitè eam non ieiunum facere iuxta doctrinam traditam num. 2. & 3. Cui consonāt Layman *sup. num.* 4. Homobonus *de bon. consil.: vol.* 2. *p.* 5. *resp.* 47. & Zambranus *cap.* 3. *de Euchar. dub*, 1. *num.* 6. citans Sotum, Paludanum, & Toletum, & alios. Sententia Caietani, Armillæ, & Sa omnino reiicienda est, ut reijcitur à Laymano *sup.* Fagundez *præc.* 3. *l.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. Sylvio *in* 3. *p. q.* 80. *ar.* 11. & Zābrano *cap.* 3. *dub.* 1. ac universalis Ecclesię consuetudine damnatur.

Singulare XV.

An dentur aliqui casus, in quibus Iudices non teneantur Reis ad mortem damnatis tempus cōcedere, ut Sacram Eucharistiā ante supplicium percipiant?

1 Sit primus casus, cum Reus ob aliquam ęgritudinem Eucharistiam glutire non valet, aut cum est periculum eam eijciendi ob tussim, aut vomitum, aut cum datur alia irreverentiæ causa, quæ si in infirmo moribundo Eucharistię receptionem iuxta Doctores impediret, etiam in Reo ad mortem damnato: eadem enim est in utroque ratio, à Sacramenti perceptione in mortis articulo excusans. Posset verò si vellet Iudex, ne sine communione moreretur Reus uno, vel altero die expectare, si credit Reum impedimento illo, tusis v. g. aut vomitus liberandum, ut communicet; non verò tenetur, causa enim a perceptione Eucharistiæ Reum excusans, Iudicem excusat.

2 Secundus casus sit, cum tempus concessit Iudex opportunum, vel consuetum, ad communicandum, & noluit Reus in illo, data opera, communicare: nō enim teneretur Iudex suppliciū differre, ut cōmunicet; cum iure isto voluerit se Reus privare, & inde daretur alijs occasio procrastinandi cōmunionem, & mortem intra tēpus pręfixum, ac etiā si possent, supplicium: sicquè publica potestas eluderetur, & alia sequerētur incommoda. Iudex quoque iam muneri suo satisfecit concedens tempus consuetum: immo & si intra hoc non ex malitia, sed ex oblivione, aut ignorantia Reus cōmunicaret, non teneretur, ut arbitror, amplius expectare; cum non obligetur ad credendum hoc inadvertenter factum; aliter alij omnes ad hanc inadvertentiam confugientes, supplicia differrent.

3 Secus est sentiendum de ijs, qui confiteri noluissent, ut statui tr. 3. Sing. 27. ob maiorē confessionis, quám Eucharistię necessitatē ad salutem; ac ad Pœnitentiam, & communionem simul; non verò ad hanc seorsim, dare debere longius tempus Iudicem in his eventibus docent Bonacina *d.* 4. *p.* 1. *num.* 6. & Reginaldus *lib.* 29. *num.* 71. hicque Petrum Navarram *li. de restit. cap.* 3. *num.* 227. pro se afferunt; cuius hæc sunt verba: *Si ullum scandalum in dilatione iustitiæ, nec*

damnum timeretur, etiam si Iudex tempus sufficiens confessionis concedat, ut si esset integer dies á sententia promulgata: & tamen ille nollet eo tempore confiteri: dicere quis posset, quod Iudex illum inconfessum licitè suspendere, vel alio mortis genere afficere poset: quia ex quo tempus sufficiens dedit, sibi non imputatur, sed Reo. Tamē ego putarē, quod si, secluso scandalo & ereptionis periculo, esset aliqua spes, quod post duos, aut tres dies pæniteret, teneretur Iudex, etiam si ex malitia peccaret, iustitiam ad id tempus differre; lege enim charitatis tenetur ruinæ animæ proximi succurrere, præcipuè irreparabili, & spiritualem eleemosynam graviter indigēti conferre, cum spes salutis sit, & aliunde nō urgeat occidendi necessitas. Addit Sylvester. *Iudex 1.q.11.dic.6. Confessionem Reo tunc non negandā nisi crederetur non ex devotione petere, sed spe ereptionis, quia sub patibulo petijt, qui non petivit in carcere.* At si nollet confiteri, non tenetur Iudex liberare eum, etiam si certò sciret in peccato mortali moriturum, ut cum Soto docet Navarra *num.*224. Et hic est tertius casus, in quo Iudex potest denegare tūc tempus falsô petitum ad Eucharistiam sumendam.

4 Quartus casus est, si ex eo, quod Iudex cōcessisset tempus consuetum ad communionem, prudenter timeretur Reum eripiendum, vel aliud notabile damnum sibi, aut alijs, vel etiam Reipublicæ futurum: tunc enim non tenetur concedere Iudex dilationem ad communicandum. Sic Navarra *sup.n.*228. Sit casus; cum insignis Pyrata, fur, vel homicida, aut alius quilibet mortis Reus in itinere capitur: si Iudex timet, eum, si ad populū deferat, vel ab alijs socijs eripiendū, vel in populo seditionē eius accessu cōmovendam, vel ab aliquibus impediendū supplicium; tunc Iudex poset morti absq; Eucharistiæ perceptione Reum plectere, vel suspendere.

5 Neque enim hic illam percipere, nec Iudex eam procurare sub his circunstātijs tenentur: cum Iure naturali, & divino hæc gravia incommoda evitare debeat Iudex: & tunc Eucharistiæ susceptio in voto sufficiet, ut cúm hac occidatur Reus; cum impossibilis sit moraliter sine graui incommodo realis susceptio: sed hoc faciat, non negata confessione, quam etiam in hoc casu concedendam à Iudice existimo: si adsit copia Sacerdotis, aut hic, sine dictis incommodis afferri potest, ut salutem consequi tutiûs possit Reus. Videatur Tract.3. Sing. 27.

6 Quintum casum assignat Enriquez *l.8. cap.5. num.5.* dicens. *Dandam Reo communionē, nisi facinus ingens urgeat, ut sine dilatione facinorosum debeat suspendere.* Sic Hispali contigisse vidi: ad Tribunal enim Regij Senatus, cum quidam de homicidio accusatus adstaret, ut suæ causæ relationem audiret, ita ex ea, ita accensus fuit, ut cutellum, quem abscōsum ferebat, eximeret, & relationem facienti vulnus infligeret. Statimque Regios ipsos Iudices, pro Tribunali sedentes petijt, ut eos vulneraret, immo & occideret; quod evenisset, nisi compedibus impeditus fuisset Tribunalis gradus ascendere: atque tūc in illorum primo compræhensus, pedibus, manibusque ligatus, ac statim, confessione præmissa, ad patibulum ductus est: quò eū comitatus sum, cum fortuitò ad carceris ianuam tunc accesissem: cum ex ea ad patibulum Reus eggrediebatur. Et si tunc ego aliter faciendum existimaverim; consultius enim fuisset flagellis severissimis eum tūc pro delicto in Tribunali commisso cedere, & immediaté post supplicium hoc, pro homicidio, quod patrarat, & iam probatum erat, in carceris sacellū inducere; triumq; dierum consuetum tempus ei concedere, ut sacramentum Eucharistiæ reciperet, ac sedula, & lenta præparatione ad mortis supplicium disponeretur.

7 Confirmatur huius 5. casus sententia ex Concilio Elibertitano statuente, ut testatur Reginaldus *l.29.num.7.* Suarius *d. 69. sect. 3.* Bonacina *d.4.p.1.num.6.* & alij posse aliquē peccatorem privari in articulo mortis Eucharistia ad aliorum exemplum, & correctionem. Sed existimo, nullo modo Reum, quicumque ille sit, & quantumvis facinorosus, & scandalosus extiterit, dum verè pænituerit, si Eucharistiam petierit, defraudari ea licitè posse; nisi fortè timeantur incōmoda num.4. relata. Sic praxis docet, & sic ratio persuadet, cum ad hanc percipiendā ex Iure divino teneatur unusquisque, & aliunde per confessionem, pænitentiæque signa benè dispositus, illa non sit privandus; præsertim cum huius Sacramenti auxilijs, ac robore ad mortem subeūdum, qui moriturus est maximè indigeat. Ita Suarius; Reginaldus, & Bonacina, ac apud ipsum, Angles, Grafis, & Chamerota. Quod detestabilius facinus, eo, quod cōmissum est ab illo, qui in hæresim est relapsus? & tñ his relapsis ad mortem damnatis, si post relapsum reconcilientur, iubetur á Fidei Quæsitoribus communio ministrari in articulo mortis, ut referūt Simancas *de cath. inst, cap. 56. num. 16.* Alexander 4. *in cap. super ca. de haret. in. 6.* Paludanus *d.9.q.4.conc.9.* Sylvester, & Enriquez *sup.* ac apud hunc Petrus Raven. & S. Antoninus. Concilium verô Elibertinum *cap.1. can. 32.* solûm ait; *Non esse Presbyterorū,*

aut

aut Diaconorum communionem, talibus, idest, ijs, qui gravi lapsu in ruinam mortis inciderint. praestare, nisi iusserit Episcopus: ubi non absolutè negat, sed cum Episcopi facultate concedit, quam modò non esse petendam, consuetudo, legum interpers, satis ostendit.

SINGVLARE VLTIMVM.

Cum quis ad patibulum duceretur, Sacerdos ad eum accessit afferēs in pectore absconsam sacram Eucharistiam, parva pixide inclusam, & illam manifestavit, ac Reus amplexatus est Sacerdotē ostendentem; dubitatum fuit, an ille à supplicio liberandus sit, Ecclesiæq; tradendus?

1 CASVS HIC facto ipso contigit; in cuius solutionem suppono, ut omnino certum, & ab omnibus receptum, eum, qui ad Sacerdotem publicè deferentem sacrosanctum Eucharistiam confugit, perinde immunitate gaudere, ac si ad Ecclesiam confugeret, in eaque existeret. Hoc tuentur Hostiensis, Ioannes Andreas, Dominus Antonius, Archidiaconus, Ioannes de Vuefchis, Guilielmus de Monte, Oldradus, Angelus, Albertus, Immola, Iason, Corset, Antonius Gomez, Covarruvias, Clarus, & Plaza, quos citat, & sequitur noster Petrus de Gambacurta *l.4. de imm. c.6. n.*4. communemque vocat hanc sententiam Navarrus *c.4. n.*18. & magis communem esse refert Farinacius 1. *p. crim. q.* 28. *n.* 11. Et ita si præfatus casus in publica portatione Eucharistiæ contigisset, non est dubium, quod Reus ille liberari debuisset à Iudicibus.

2 In præsenti ergo difficultate videtur prędictum Reum nec gaudere Ecclesiæ immunitate, nec à supplicio liberandum. 1. Quia Doctores solùm loquuntur de confugientibus ad Sacerdotem publicè Eucharistiam adsportantem, hic autem Sacerdos occultè adsportat. 2. Quia expeditissima via apperiretur Sacerdotibus, ut facillimo negotio liberarent a morte, quem maluissent: siquidē exiguam Hostiam consecratam ab ipsis co dię, quo executioni mandandum est supplicium, possent ita occultè custodire & cum ea ad Reum accedere sub prætextu eum exhortandi, vel alio quæsito colore; 3. Quia seditiosis hominibus, ac alijs criminum perpetratoribus ingens occasio daretur ad plura, & gravissima crimina perpetranda; cum mortis supplicium non timerent: siquidem abeo etiam cum illis desperatæ iam omnino sunt vita, & libertas, nullo negotio evadere possent, si amicū Sacerdotem, vel Diaconum haberent, qui ipsorum gratia hoc exequeretur, & saltim non deesset, qui pecuniæ præmio stimulatus id faceret; ergo non est dicendum quod in nostro casu immunes evadant; cum tot incommoda sequātur. 4. Quia ipsos Reos non liberat à morte Eucharistia intra proprium pectus recepta; ergo nec liberabit sibi ostensa, & tradita, cum hac dissimulatione.

3 Adhuc dicendum existimo, non minus immunitate gaudere, liberarique deberi à Iudicibus Reum amplexantem Sacerdotē, qui occultè, ut diximus, Eucharistiam portaret, quâm qui ad eū, qui publicè deferret, confugeret. Ratio est. 1. quia publicitas illa, ut ita dicam, & solemnitas, qua portatur Eucharistia, non est causa, ob quam Rei gaudeant immunitate, sed ipsum venerabile Sacramentum, quod eandem dignitatem maiestatem, venerationemque habet, sive publicè, sive occultè deferatur.

4 Ratio 2. Quia potissima causa, ob quam Rei Ecclesię gaudent immunitate est, quia in illis Eucharistia consecratur, & populo dispensatur, vel saltim à Sacerdotib⁹, qui eam conficiunt, sumitur; quia in eis asservatur, ut & à populis adoraři, & infirmis ministrari possit. Atqui ad instar huius est protectio Sacerdotis deferentis Eucharistiam, quam Sacerdotes consecrant, sumunt, & dispensant, omnesque adorant, & sub illa invenitur Reus: ergo ob eius reverentiam debet Reus gaudere immunitate, longè melius, quā si sub Regis umbram confugisset. Quod si Ecclesię, seu templa ea veneratione, aut immunitate præcipuè sunt digna propter Eucharistiæ existentiam, cur Sacerdos in pręsenti propter eandem sibi proximiùs assistentē nō dignior erit, ut hac immunitate gaudere debeat Reus in casu nostro sub illius protectione constitutus, & à fortiori ipsamet Eucharistia ibi existens?

5 Confirmatur 1. ex sententia Bartoli, Gomez Arię, Placæ, & aliorum, quos affert Iulius Clarus *l.*5. *pract. crim. q.* 98. *num.* 5. asserentes, quod si Condemnatus dum ad supplicium ducitur, obvium habet Cardinalem, & hic pileum suum, sive galerum purpureum in capite ipsius Condemnati poni faciat, liberabitur Reus. Et ita observari testātur Paulus de Castro, & alij, quos refert Tiraquellus *de pæn. causa* 55. Idem Paris de Puteo, & Dueñas apud Clarum *sup.* Qui addit; *Ego nunquam vidi hoc in practica contigisse; si tamen casus contingeret, essem in sententia, ut possec*

set pœna mortis mitigari, Reus ad triremes transmitti, & hoc in reverentiam amplissimi ordinis Cardinalium, qui æquiparantur Regibus.

6 Sed hoc privilegio frui Cardinales, asserunt Baldus, Anastasius Germonius, Albanus, & alij apud Dianam *to. 5. tr. 2. resol. 29.* Et Cardinalis Ximenius Archiepiscopus Toletanus hoc modo quemdam liberasse perhibetur, qui ad ultimum supplicium vehebatur. Sic Gomez *de eius reb. l. 3.* Item cũ Hugo Sãctissimus Episcopus fuisset obviã magnæ Ministrorum, & Satellitum turbæ, qui Reum quendam ad extremum supplicium deducebant, iussit illis, ut solverent, ac liberum abire permitterent, illique liberum omnino abire passi sunt, præmissis tamen protestationibus ad declinandam Regis iram. Ita refert Maphęus *in eius vita*: ergo hoc privilegium non est unquam negandum Eucharistiæ.

7 Confirmatur 2. eventu quodam singulari; Cum enim in castris miles quidam scel⁹ morte dignũ perpetrasset, confugit ad Ecclesiam, seu altare portatile pro Missa celebranda in castro positũ. Militũ Generalis Gubernator, volens eum ab ista Ecclesia, seu altari extrahere, ut debitum mortis supplicium inferret; territus est excommunicationis pœna, lata à quodam viro docto, Societatis nostræ, Episcopi vices in exercitu, quoad spiritualia, gerenti: si Reũ ab Ecclesia, seu altari illo extraheret: at Generalis dux ne in excommunicationẽ incideret, & mortis pęna Reũ plectere posset, castra in alium locum diverti iussit, ut divulso altari, Reum caperet, ac puniret. Sed Societatis Iesu doctissimus vir Ducis Generalis animũ penetrans, tradidit Reo Arã, ut quæ est Ecclesię præcipuum insigne, & immunitatis, qua Ecclesia gaudet, ratio præcipua; admonens, ne eam à se removeri permitteret, donec in alio loco altare poneretur. Sic factum est: & Dux Generalis non est ausus capere Reũ, utpote Ecclesiæ immunitatè gaudẽtem eo quod secũ Arã deferret.

8 Hac de re ipsemet ex nostra Societate, qui hunc novum immunitatis modum invenit, consuluit doctissimum Suarium, qui ei respondit, rectè egisse, probabileque esse valde, Reum illum eò quod Aram secum asportaret, immunitate gaudere, & puniri non posse; ergo à fortiori deberet gaudere si confugeret ad Sacerdotem Eucharistiã portantem; imo & ad ipsammet Eucharistiam, cum hæc, & ille in quantum ipsã portans, superioris dignitatis sint in ordine etiam ad immunitatem, quàm Cardinalis, Episcopus, & Ara. Denique si cum damnati ad ultimum supplicium vehebantur, liberandi erant ex Romanorum legibus Virginem Vestalem obviam habentes: quis hoc privilegium Sacerdoti Eucharistiam quomodocumque portanti, negabit?

9 Ad primam ex rationibus oppositis respondeo: Doctores solùm loqui de Sacerdote publicè semper, & nõ occultè Eucharistiã portante: nã de frequenter; non de rarò cõtingentibus loqui debebant: sed cũ omnes rationes ab ipsis asignatæ, ob quas Reus tunc immunitate potitur, æquè militent in occulta Eucharistiæ portatione; nõ est cur in illa idem non sit dicendum. Ad 2. dico. Non ita expeditam dari occasionẽ Sacerdotibus ad liberandos prædicto modo Reòs: cum præter grauissima peccata, quæ committunt in custodienda, & afferenda sic Hostia consecrata, maximo supplicio à Iudice Ecclesiastico infligendo, se exponent. Ad 3. Nec seditiosis hominibus ansa datur ad faciliùs flagitia perpetranda; cum rarò hæc liberatio contingere possit, & Iudices Sæculares, si eam timẽt, cavere facillimé valeant, vel prohibendo ne ad Reum, dum ad supplicium ducitur, pręter comitantem, alius accedat Sacerdos, de quo id timeri queat, vel in carcere mortis supplicium inferendo, ut ob similes timores aliquando ego vidi Hispali fieri.

10 Ad 4. respondeo cum Gambacurta *sup. num. 7.* Eucharistiam esse suscipienti medicinam ordinariam animæ, non verò corpori, ut à corporis pœnis liberet: aliter omnes è carceribus liberari possent, cũ in ipsis possint Eucharistiã suscipere, & suscipiãt: immo, & ficte ob hanc causam susciperent; & ita hoc neque consuetudo unquam recepit, neque Doctorum quispiam dixit. Deniq; contra nostram sententiam objici potest in illius casu Iudices non teneri credere illam Hostiam esse consecratam: Respondetur, nõ secus id licere, ac si idem iudicium fieret de Hostia, quę publice defertur, & quæ in Missa elevatur, consumitur, & adoratur. Credendum ergo est Sacerdoti attestanti cõsecratam Hostiã esse, quam defert; prę sertim si probet, quod si egeat probatione, minus utilis erit hic liberandi modus: sed in suppositione probationis efficax.

FINIS TRACTATVS IV.

AD EXTREMAM VNCTIONEM,

QVINTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM,

SINGVLARIVM

TRACTATVS QVINTVS.

SINGVLARE I.

V. OLEI non benedicti additio, seu cũ benedicto ad mixtio, quæ in aliquibus Diœcesibus fieri solet: materiam præbeat sufficientem pro Extrema Unctione administranda?

1 SIC HAEC additio in Synodo do Hispalensi *de sacra Unctione cap.2.* facienda decernitur, & in hac Diœcesi observatur: *Tēgan quenta los Curas con renovar el Oleo Cathecumenorum, & infirmorum, y el Crisma amenudo, y siempre en menor cantidad de la que tiene, echando menos azeite, que ay oleo.* Eadē verba habentur, in Synodo Granatensi sub D.P. Guerrero anno 1572. Consonant Petrus de Ledesma *cap.2. dif.3.* Angelus, Rosella, & alij, quos refert, & sequitur Antonius Marsilius *l.3. de aqua benedicta.* Fuscus *de visit.l.1.num.10.* Sylvester *verb.aqua benedicta q.3.* ubi ait; *In minori quantitate miscendũ.* Enriquez *l.3.cap.8.num.2. dum oleo,* inquit, *benedicto fit additio, debet paulatim misceri in minori quantitate.* Ita de aqua benedicta sensisse D.Thomam, Tabienam, Sylvestrem, Angelum, Rosellam, & Panormitanum notat Enriquez *lit. L.* Idem docuit Ioannes de la Cruz *sum.dub.2.de Ext.unct. num. 1.*

2 Fundamentum horum Doctorum est; quia ideo minor quantitas olei non benedicti addita maiori quantitati olei à principio consecrati, efficitur benedicta, quia additur maiori parti olei benedicti, & digni⁹ trahit ad se minus dignum, sed etiam in sequentibus vicibus quantitates minores, successivè adduntur maiori quantitati olei benedicti: ergo omnes manent benedictæ: licèt omnes simul efficiant maiorem quantitatem, quam fuit illa, quæ à principio fuit benedicta ab Episcopo.

3 Hinc fit, quod si in principio benedicta fuit quantitas olei v.g. unius arrobæ, ut ita loquar, postea paulatim, & per diversas vices addi possit quantitas octo arrobarum, quę cõmuniter necessariæ sunt huic Hispalẽsi Diœcesi, in qua de hoc sacro oleo innumeras in Ecclesias, & monasteria oleum distribuitur, quia tum in hac, tum in alijs Diœcesibus vicinis, sede vacãte, ad hãc Metropolitanam sedem conveniunt, ut ex illa Oleum adsportent.

4 Sed hanc sententiam in praxi tenendã non existimo, & probabilius, verius, & tutius, iudico, quod ad hoc ut oleum maneat benedictum, requiritur, ut quantitas in principio benedicta, sit maior tota non benedicta superaddenda, vel superaddita, sive simul, successivè, sive varijs vicib⁹ fiat totius additio. Sic expressè docet Zambranus, *c.5.de extr.unct.dub.5.num.5.* citans Armillam, & suplementum *verb. aqua benedicta.* Hanc etiam tenere videntur Possevinus *de Paroc. cap.9. num.2.* Bonacina *disp.7. de extr.unct. p.2.num.8.* Granadus *d.2.num.3.* & alij docentes, Oleum non consecratum, quod additur, futurum minoris quantitatis consecrato. Consonant Zanardus *tom.1.cap. 8. num. 2.* Ludovicus de S. Iuan *art.2.dif.6. fol.229.* Leander à Sacram. *tom.1.tr.4. q.9.* & alij, contra Naldum *V. Extr. unc. num.4.* & Hinojosam *direct. fol.49.*

5 Igitur his Doctoribus annuens sentio, quantitatem minorem addendã, commensurandam semper esse cum Oleo à principio benedicto, v.g. Oleo unius libræ benedicto nõ potest fieri additio Olei nõ benedicti nisi in quãtitate minori libra; duodecim scilicet, aut quatuordecim unciarum; ubi libra sexdecim cõstat non verò septẽdecim, immo nec sexdecim unciarũ, librã unã constituentiũ. Hanc tandem sententiã doctissimi viri ex nostra Societate, & inter eos Didacus Ruiz de montoya, Ferdinandus de Mendoza, & Matheus Rodericus Hispali consulti approbaverunt.

Sa-

6 Satis manifestè meo iudicio hoc statuit Paulus V. in Rituali ubi *de Extr. un?.* sic ait; *Sacrum oleum infirmorum singulis annis feria V. in cæna Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto: renouandum est. Id tamen, si fortè intra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modico Oleo non benedicto in minori quantitate, quę sufficiens esset pro totius anni de cursu, super fuso, reparari potest.* Vbi notandum 1. præcipi, quod oleũ consecrãdum initio sit in omni ea quãtitate, quæ sufficiens esset pro totius anni decursu. 2. Non permitti huic ex non consecrato addi, nisi in casu, quo consecratum non reperiatur, & tunc in minori quãtitate. Sic Possevinus, Bonacina, & Granado *sup.*

7 Confirmatur ex *cap. Quod in dubijs. de con sec.* §. 1. ubi dicitur, quod *tabula* (idest altare) *debet denuo consecrari quando fuerit mota, vel enormiter læsa.* Quia scilicet cum ratione talis læsionis non maneat eadem, non censetur manere benedicta: cum idẽtitas subiecti sit ratio retinendi benedictionem: sed Oleum á principio benedictum ab Episcopo ita enormiter læditur per tot mutationes, ut maior pars illius non remaneat, immo vix minima supersit: ergo post illas nulla remanet benedictio in partibus super additis.

8 Probatur ratione, quia subiectum huius benedictionis est illudmet Oleum, quod á principio fuit ab Episcopo benedictum; ergo necessum est, ut benedictio conservetur quod maneat idẽmet: quia benedictio nõ potest esse sine subiecto, nec ad aliud absoluté diversum transire; sed quando Olei quantitas etiam in diversis vicibus addita pervenit ad tantam ex additis factã, ut sit maior illa, cui facta est additio, & initio fuit consecrata; iã non manet absolutè idẽ individuum physicum Olei, & à principio consecratum; cum vix maneat aliqua pars exigua illius, ob quam dumtaxat dici possit non simpliciter, sed secundũ quid idẽ: ergo in eo nõ potest manere benedictio, quæ conservari non valet nisi servata identitate subiecti physici.

9 Confirmatur 1. Quia si Oleo consecrato addatur simul, seu una vice maior pars nõ consecrati; nullum manet consecratũ; quia non manet idem individuum physicum, sed idem est cum diversis vicibus additur maior pars non benedicti; ergo nec benedictio manet. Cõfirmatur 2. nam ideo quãdo minima pars Olei non benedicti miscetur maiori Olei benedicti, totum manet benedictum: quia in commixtionibus maior quantitas debet in se minorem convertere, vel saltim ad sui identitatem trahere, & ei communicare suas qualitates: sed hoc fieri non potest cum pars addita est notabiliter maior: ergo nec hęc poterit participare benedictionem illius. Quód veró maior pars Olei non benedicti addatur unica vel pluribus vicibus benedicto, non tollit, quod sit maior pars.

10 Sed respondebis 1. Quod licét non maneat idem subiectum in ratione individui physici, manet idem in ratione individui moralis, & benedicti, quià totum illud, cui qualibet vice fit additio, semper est benedictum, & in maiori quantitate, quam quod additur. Sed contra, quia non potest manere idem in ratione benedicti, nisi maneat idem in entitate physica; cum hæc sit ratio retinendi benedictionẽ, & si identitas hęc amittatur in individuo, illud ita notabiliter mutatum est, ut secundum maiorem sui partem sit diversum, & consequenter nec moraliter idem. Respondebis 2. Ex intentione Ecclesiæ hanc benedictionem extendi ad quodcumque Oleú successivè miscendum in minoribus quantitatibus. Sed contra, quia hæc benedictio non est ex sola institutione Ecclesiæ, sed ex Iure divino ex institutione Christi, qui commisit Ecclesiæ, ut hanc benedictionem adhiberet ad constituendam materiam essentialem Extremæ Vnctionis; at semel posita benedictione non est in potestate Ecclesię illam extendere, nec mutare: sicut nec potest reliquas materias, & formas sacramentorum mutare.

11 Ex dictis satisfit obiectionibus, negando fieri additionem minoris partis Olei non consecrati, maiori consecrato; cum ex non consecrato, quod in diuersis uicibus additur simul sumpta, coalescit maior quãtitas, quã quæ ab initio cõnsecrata est; & si ita non moderetur, ex exiguo vase Olei, vel aquæ, benedictæ inumerę amphoræ benedici possent: & necessum non erit ita frequenter aquam benedicere.

12 Illud autem axioma: *Dignius trahit ad se minus dignum, ex l. quę religiosis, ff. de rei vendit.* intelligitur in commixtionibus corporeis, quando est simul maius in quantitate; quia hæc benedictio non communicatur per solum contactum: sed per hoc, quod id quod admiscetur sit tam paruũ, ut nõ tollat idẽtitatem individui, cui additur, sed idem reputetur cum illo, & cum illud retineat benedictionem, consequenter illam communicat illi parti, quę facit unum individuum cum illo, Alioqui si per Oleum contactũ

com

communicaretur pars olei benedicti in fusa in ingens dolium Olei non benedicti: & minima pars aquæ benedictæ infecta in mare, redderet totum illud benedictum.

SINGVLARE II.

V. Sub gravi culpa teneantur locorum Ordinarij materiam certam providere Extremæ Vnctioni: Olei quantitatem ita ad integrũ annum sufficientem cõsecrantes, vel consecrari facientes, ut nullã vel exiguam addi Olei non benedicti sit opus, vel exigua additio sufficiat?

1 Onsecrationem, seu benedictionẽ Olei, quod est materia Extremæ Vnctionis necessariam esse non solũm necessitate præcepti, sed etiam Sacramenti communis est Theologorum sensus cum S.Thoma 3.*p.q* 72. *ar.* 3. ex Concilijs Florentino *instr. Arm.* Tridentino *sess.*14.*c.* 1. Vvormacensi *ca.* 72.& Aquisgranensi *ti.* 2. *cap.* 8 Hinc Paulus Grisaldus *verb. Extr. Vnc.num.* 7. ait: oppositum esse erroneum. Verum adhuc Caietanus *d.3.q.*5.dubitavit, & negavit Victoria *n.*217. cuius sententia meritò expũcta est à S.Inquisitionis Tribunali in indice anni 1640.

2 Hoc posito affirmativè respondedũ in hoc dubio omnino existimo, & probo ex cõmuni Doctorum sententia asserentium, Sacramentorũ Ministrum sub gravi culpa teneri ad applicandã, si potest, materiã, & formã certam, omissa dubia, vel probabili. Sic docent Vazquez 1.2.*d.*63,*c.*3 *n.*10. Sanchez *l.*1.*sum.c.*9.Salas *q.*21.*tr.*8. Suarius *to.* 3.*in* 3.*p.d.*6.*sect.*2.Granado *tr.* 2. *de bap.d.* 1. *n.*6.& Sayrus *c.*6.*n.*6. addens in hoc omnes convenire; ergo cũ Prælati sit ministrare materiam sacrę Vnctionis, hoc est Oleũ benedicere; tenebitur in ea quantitate benedicere, in qua sit materia certa: consecrando Oleum sufficiens ad integrum anni decursum in ea quantitate, in qua necesse nõ sit maiorem quantitatem addere de nõ benedicto, si enim infunditur maior quantitas nõ benedicti minori benedicti, relinquitur materia dubia, seu sub opinione probabili, ut iam probavimus.

3 Igitur cum Prælatus, velut, Parochus universalis suę Diœcesis, & alij singularium Parochiarum Parochi teneantur ad Sacramenta administranda ex pacto inito cum Fidelibus, a quibus ob hanc administrationẽ accipiunt decimas, primitias, ac alia Ecclesiastica stipendia; nõ ex charitate tantũ, sed ex iustitia etiã tenentur ad vera, & indubitata sacramenta, si possunt administrare, quod enim ex officio debetur ex iustitia debitũ est. Nec dubia administratione suæ sati-facient obligationi.

4 Sed dices, hãc obligationem intelligi de Sacramentis necessarijs ad salutem, nõ verò de Extrema Vnctione, quæ nõ est obligatoria, nec necessaria, atq; ita in huius administratione non tenebuntur Prælati, & Parochi applicare materiã omnino indubitatam. Sed contra; quia licet Extrema Vnctio nõ sit obligatoria ex parte recipientiũ: non enim graviter peccant illam ommittentes si non adsit contemptus, ut est communis Theologorum; at Ministri v.g. Parochi grauiter tenentur illam ministrare, quãdo à Fidelibus petitur, ut docent Coninch *disp.*16.*dub.*10.*n.* 31. Bonacina *p.*5.*n.*12. Navarius *c.*25.*n.* 131. Filiucius *c.*5.*n.*97. Suarez *d.* 44.*sec.*2.*n.*1. Layman *tr.*8.*c.*7.*n.*3. Chapeaville *c.*5.*q.*1. Possevinus *c.*9 *n.*9. Barbosa de Paroc.*c.*22.*n.* 10. & alij cõmuniter; ac Prælati sub gravi culpa debent Ministros, & materiam certã ad illius administrationem providere; cum his, & illis ex officio incumbat saluti animarũ consulere, & oves proprias Sacramentorũ usu pascere: propterea enim accipiunt supradicta stipendia. Sic in Confirmationis materia docet Suarius *sup.*

5 Nec obstat 1. quod cõfessarius possit absolvere pęnitentẽ cum atritione cognita: cum nõ sit nisi sub opinione, quod tũc conferat Sacramẽtum suũ effectum: nam atritio tũc se tenet ex parte pænitentis, & ipse potest, si vult, se privare fructu Sacramenti: at Minister non potest illum privare, quando ex parte sua potest adhibere omnia requisita. Nec obstat 2. Quod Cõfessarius alijs in casibus licitè utatur opinione probabili circa materiã iurisdictionẽ, vel alia necessaria ad valorẽ sacramẽti; quia vel tũc non potest maior certitudo haberi, quo casu licet uti probabili opinione, vel tũc Ecclesia supplet iurisdictionem, ut optimé Thomas Sanchez *l.*3, *de matr.d.*22.*nu.*27. *&* 65. Nec obstat 3. Quod in Pontificali Romano in consecratione Olei dicatur, quod Subdiaconus deferat ampullã Olei consecrati: hoc enim non tollit quod plures amphoræ simul cum ampulla deferantur, & consecrentur; licèt in harum omnium consecratione non fiant omnes ceremoniæ, quæ in ampulla: sed solum necessariæ ad consecrationis valorem; sicut cum plures formæ in pixide consecrãtur, non fiunt omnes ceremonię, quæ circa

Hostiam à Sacerdote in sacrificio consecrandam,& consumendam.

6 Efficatiùs hoc probatur : quia tunc Parochi. & Prelati priuant ægrotum omnibus fructibus huius sacramenti,& forsan salute etiam corporali, quæ conferri non potest nisi materia sit certa: & quidẽ inhumanũ est.periculo forsan illum suæ damnationis exponere:quia si Sacramentum est nullum defectu materię non potest conferre gratíam sanctificantem ęgroto. nec hic iustificari ex vì illius,qui si gratiæ non est restitutus recipiendo alia sacramenta, iustificaretur in Extrema unctione , & de atrito fieret contritus iuxta DD.ac salutem consequeretur æternam,quam alioquim amitteret, & damnaretur.

7 Hæc,& omnia, & quæ Singulari antecedenti stabilita sunt, intelliguntur etiam de Chrismate, & Oleo,quod est materia Sacramenti Confirmationis,propter easdem rationes;sicque sufficiens ad integrum annum consecrari debet, ut materia certa adhibeatur,& ne tot pueri, & adulti periculo exponantur non consequendi grátiam huius sacramẽti, careâtque auxilijs ei annexis ad fidem roborandam, tentationesque adversus illam insurgentes,vincendas. Vtinã hæc apud se considerent Prelati,& exequãtur:sicut exequi sub gravi culpa teneri docuerunt plures viri docti ex nostra Societate P.Didacus Ruiz de Montoia, P. Iacobus Granado,P. Petrus de Aviles, dignissimus nunc Moderator huius Beticæ Provinciæ, P. Ferdinandus de Mẽdoza,P. Mathęus Rodericus,P.Ioannes Mendez P. Christophorus Ruiz, & alij a me Hispali consulti.

SINGVLARE III.

Quibus Sæcularibus licité Regulares valeant Extremæ unctionis Sacramentum administrare? Vbi de administratione Viatici.

Vppono 1. Regularẽ Vnctionẽ administrantem ex Iure divino Sacerdotem futurum fore,ut cõstat ex Iacobo *epis. cap.*5. Florentino *decr. Eug.* & Tridentino *ses.*14.*cap.* 3. Cabilonensi *cap.*48. & alijs Cõcilijs: docentque Theologi *in* 4. *dis.*23. & ex illis plures notant ex fide hoc tenendum. Vnde graviter decepti fuerunt Petrus Crespetius *summa cath. fid.verb, unct. extr.lit.* E.& Vuvaldensis *p.*2.*de sacr, c.* 163. asserentes,posse laicum in necessitate Extremam unctionem ministrare : cum nec hoc valide posse Diacônum,etiam ex commissione Pontificis,doceant Theologi cum S. Thoma 3.*p.q.*13.*ar.*2.

2 Suppono 2. Quod si quilibet Regularis, vel sæcularis Sacerdos sine expressa, vel tacita licentia Parochi Extremam unctionẽ administret,peccabit mortaliter: cum alienam sibi usurpet iurisdictionem. Ita communiter DD. videndi apud Bonacinam *p.* 4 *num.*5.& Leandrum á Sacr.*tra.*4.*d.*4.*q.* 2. Nec audiendus Vazquez *de Euch.d.*219.*cap.* 5.asserens,hoc licere ex Cruciata,quod optimè impugnat Lugo *de Euchar.d.* 18.*sec.* 2. *num.*43.

3 Suppono 3. Quod Regularis, qui sine licentia,vel privilegio Sæcularibus Extremã unctionem [idem de Viatico]ministrat,incidit in excõmunicationem latam in Clementina 1. *de priu leg.* sic. *Religiosi qui Clericis aut laicis Sacramentum Vnctionis Extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, matrimonia vè solemnizare, non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat absolvendi.* Ita communiter DD.animadvertentes in hanc ex communicationem non incidere Sæculares invito Parocho administrantes Vnctionẽm:ut nõ ita rectè sub ea comprehendi excogitarunt Vivaldus *de unct.num.* 18, Rodriguez *q.* 79, *to.* 3.& Miranda *to.* 1.*q.*49.*ar.*1.

4 His positis sit 1. conclusio : Possunt Regulares administrare Sacram unctionem omnibus Sæcularibus pro quibus adest licẽtia non solùm expressa , sed etiam tacita ratihabitio Parochi,aut Episcopi, aut summi Pontificis,ut quando infirmus est in mortis articulo,& Parochus aut non potest,aut nõ vult eam administrare;cum non sit credibile Ecclesiam velle tunc infirmum privari tanto Sacramento, quo potest ex atrito fieri contritus, ac consequenter salvari. Est communis Doctorum : innumeros videbis apud Nugnum *q.* 31.*ar.*3.Bartholom. ab Angelis *dial.*3. §. 149. Bonacinam *punc.* 4.*num* 6.& Leandrum *q.*3. & 4.

5 Hoc intelligendum est etiam si adsit alius Sacerdos Secularis, qui unctionem velit administrare; dum non sit Parochus illius Parochiæ,in qua infirmus habitat, etiam si sit alterius;cum hic, neque Sacerdos alius Secularis maiorem tunc iurisdictionem habeat, quã Regularis: & omnes nullam aliã præter concessam a præsumpta, aut interpretativa Parochi, Episcopi, aut Pontificis voluntate: & cum evidenter non constet ab his potius eligendum sæcvlarem Sacerdotem:quàm Regularem, utrique ius æqua

le

le est; immò maius est Regulari ex privilegio Sing. seq. num. 6. afferendo. Si uerò constaret ex certis signis, aut consuetudine, Parochum alterius parochiæ, vel Sæcularem Sacerdotē assignandum esse à proprio Parocho, & non Regularem; tunc ego hunc ab hac administratione abstinere consulerem.

7 At veró etiā invito Parocho, si ipse, vel alius Sacerdos nolit Vnctioné ministrare, pôtest Regularis præstare, ut docent Suari⁹ Filluci⁹, Torreblāca, Granado, & alij apud Leandrū q. 4. & tenetur ministrare, si ægrotus aliud sacramentū suscipere non valeat, ut notāt Ioannes de la Cruz dub. 2. 3. concl. & Leāder sup. Nec obstat quod non sit Sacramentū ad salutem necessarium: cū possit, ut diximus, aliquandò esse omnino necessariū. & semper sit utilissimum. Vnde non recté S. Antoninus, Silvester, Cardinalis, Navarrus, & Victoria apud Vivaldū n. 19. ob hanc rationem, Religiosis hanc administrationé absente Parocho non licere, & excōmunicari, si eam exequantur, docuerunt.

8 Secunda cōclusio; Possunt Regulares Extremā unctionem, nec nō Viaticum ministrare omnibus Cōversis, Oblatis, Donatis, Novitijs, & Servitoribus, aut pauperibus in hospitalibus suis degētibus. Sic docet Mirāda sup. Portel dub. Reg. ver. famuli, et familiares n. 1. Barb. de Paro. c. 22. n. 4. Hyeronim⁹ Rodriguez res. 64. n. 1. Villalobos diff. 6. de unc. n. 3. & constat hoc expressè ex bullis Alexādri IV, Gregorij XI. & aliorū Pontificū indultis, quæ videri possunt apud Emmanuelem t. 2. qq. reg. q. 77. ar. 1. Mirandā n. 1. q. 49. ar. 1. & in cōpendio Mendicātium verb. communio, & Familiaris.

9 Item Eugeni⁹ IV. concessit fratribus Minoribus Observantibus Provinciarū Regni Castellæ, ut Prælati, & Cōfessores ab eis deputati, *possint omnes, & singulos Fratres professos, Cōversos, Novitios, necnō Donatos seu Oblatos, præsentes, & futuros, & quoscumq; pro tempore Familiares, servitores, officiales, & continuè cōmensales domorū, conventuum, seu Eremitoriorum ab omnibus peccatis, etiā Sedi Apostolicæ reservatis, & ab omnibus, & singulis huiusmodi cēsuris supradictis, quas ex ignorātia, vel inaduertentia incurrerint, absoluere, eisque Eucharistiæ Sacramentū, & Extremæ Vnctionis, & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare, toties quoties necessarium fuerit.* Sic refertur in monum. ordin. 1. impres. f. 61. & 2. f. 64. concess. 385. & docet Miranda sup. ar. 1. advertitq; cum Collectore, hoc extensum esse à Pio II. ad familiam Cismontanā, & idem concessisse Monialibus S. Claræ Nicolaū V.

SINGVLARE IV.

Practicæ adnotationes circa privilegia cōcessa Regularibus quoad Extremæ Vnctionis, nec non Eucharistiæ administrationem.

1 NOTANDVM est 1. quod Villalobos tr. 10. de Extr. unct. d. 6. num 3. animadvertit dum de privilegio immediatè, relato loquens dixit; *Y lo mismo se a de entender aunque el criado sea casado, que de noche se va a su casa a dormir, que en el convento se le pueden administrar los sacramentos, y si cayesse malo darle la Extremauncion, como tiene el Padre Portel ver. sacram. administr. num. 9. compend. D. Hyeron. ver. Euch. §. 2. & 6. por unos privilegios de la Orden de S. Geronimo: Mas si cae malo en su casa a le de dar el santissimo Sacramēto, y la Vncion el Cura de la Parrochia.*

Notandū est 2. quod animadvertit Emmanuel tom. 2. q. 67. art. 1. docens, quod nomine *famulorum, familiarium, & commensaliū domesticorum* intelliguntur, qui in expensis Regularium Commensales continuè existunt, etiam si aliquando pro conventus negotijs gerendis abesse contingat. Sic constat ex Glossa cap. fin. de verb. signif, l. 6. Immo etiam si non alantur conventus expensis, sed solùm in eo habitent, seu cum Familiaribus cohabitent, Familiarium nomine intelliguntur, ut in Glosa in 3. q. 5. habetur. Et licet ex cap. Insinuante, de officio deleg. & c. in litteris, de testib. Familiares, appellantur *Consanguineus, Colonus, Adscriptitius, Mercenarius, Filius in potestate, Libertus, servus, & omnes habitantes in Domo*: at in præsenti non est ea latitudine accipiendum, ut coloni, mercenarij, & consanguinei Regularium, Familiares illorum quoad hoc cognominentur.

Notandum 3. contra Emmanuelem, nō excludi ab hoc privilegio famulos intervenientes particularibus fatribus, ex eorum etiam libito: solùm enim ait in illo comprehēdi servientes toti Cōmunitati, ut Officiales conventuum, vel si alicui particulari ex statuto, consuetudine, aut licentia Prælatorum serviāt, sed immeritò, cum omniū eadem sit ratio, omnes enim habitant in conventu, & in illo sunt cōmensales. Idem intelligendū est de Servitoribus in prędijs, seu grangijs Regularium.

Notandum 4. est privilegium, quòd concessit anno 1476. Benedictinis de Observantia in Hispania Nicolaus Francus Apostolicæ Sedis Nuntius in Hispanijs cum potestate Legati à latere, dicens; *Quod si qui in-*

fra septa monasteriorum ipsorum infirmati fuerint, Extremam unctionemem dare authoritate Apostolica, cuius legationis officio fungimur in hac parte, tenore præsentium, plenariam, & liberam concedimus facultatem: Parochialis Presbiteri, vel alterius cuiusquam, Episcopi, vel Superioris licentia, vel assensu nullatenus requisitis. Ita habetur in libro privilegiorum huius Religionis, impressô Vallisoleti anno 1595. & refertur â Miranda, & Emmanuele *sup.*

5 In quo indulto notandum est 5. conferri Extremam unctionem posse à Regularibus. I. Familiaribus Regularium, hospitib^9, iter agentibus, peregrinitatibus, qui infirmati fuerint in eorum monasterijs II. ijs Architectis, aut cuiusvis artis, aut officij Officialibus, qui in Monasterio operam dant, sive sint exteri, vel cives illius urbis, domiciliumque in ea habentes, si contingat periculoso, & repentino morbo in conventu corripi: III. similiter ijs, qui Ecclesiæ immunitate gaudentes ibi gravi infirmitate corripiūtur; IV. omnibus tandem laicis, quibus cōtingit intra conventuum septa repentino casu hoc sacramento indigere: V. etiam ijs, quibus in prædijs, seu grāgijs Regularium, hoc evenerit, cum hęc sint velut quædam conventuum partes, ut bidevimus in Apepēdice: *ubi de Iub. comm. generalis*. & illa sub nomine, *Eremitorium*, comprehendi possunt. Hæc ex ipso privilegio satis colliguntur, quod, ut rectè Emmanuel *t.2.q.67. ar.1.* ait, explicari debet, ut aliquid ultra ius cōmune operetur de ijs qui neq; sunt famuli, neque familiares; si his intra septa monasteriorum infirmari, & curari cōtingat, pro quibus tamen non recurendum est ad Parochos, ut eis Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ unctiōnis possint ministrare. Idem Hyer. Rodrig. *ref.63.*

6 Notandum est 6. non solûm ex vrgenti necessitate posse Regulares laicis in his casibus Eucharistiam, & Vnctionem administrare, nolente Parocho, sed etiam ex privilegio concesso à Sixto IV. in bulla, quæ nūcupatur; *Maremagnum*, edita Romæ anno 1484. ubi: *Concedimus*, inquit, *ipsis Fratribus Prædicatorum, quibus Rectores præfati sine rationabili causa denegaverint, seu malitiosè distulerint Eucharistia, & Extrema unctionis sacramenta ministrare; super quo eorundem Confessorum assertioni stare debent, illa petentibus possint impunè exhibere*. Declaravit verò, seu restrinxit hanc concessionem Leo X. in Concilio Lateranensi; ut constat ex eius bulla, quę incipit; *Dum intra mentis*, edita anno 1516. ita; *Eucharistia, & Extrema unctionis aliaque Ecclesiastica Sacramenta illis, quorū etiam infirmorū, ac decedentiū confessiones audierint, dicentibus proprium Sacerdotem illa sibi dare denegasse, dare nequeant, nisi denegatio sine legitima causa, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram Notario publico facta diceretur*. Et immediatè addit: *Eorundem verò Fratrum obsequio insistentibus sacramenta huiusmodi nullatenus ministrare valeant, nisi illorum durante obsequio*. Sed animadverte in hoc casu nō esse necessariū, ut ipsi Regulares confessiones audierint sæcularium, quibus administrabunt hæc sacramenta.

7 Notandum 7. quod omnibus ijs laicis, quibus pro viatico, seu in mortis articulo administrare possunt Regulares Eucharistiam; possunt & Extremā unctionem, & è contra: eadē enim est in utroque Sacramento causa, & privilegium, ut ex dictis patet. Notandum 8. quod omnibus his privilegijs circa administrationem Eucharistię, vel viatici, & sacrę Vnctionis fruuntur non solùm ij quibus immediatè factę sunt hæ cōcessiones, sed quicunque gaudent privilegio communicationis, ut hic notat Miranda *sup.* & constat *ex comp. privil. verb. communicatio*. In nostra verò Societate ijs tantū gaudemus, quæ à P. N. Generali sunt communicata, videriq; possunt in nostro compendio *verb, Extrema unctio: Familiares, & sacramenta*.

8 Hæc & alia privilegia circa hanc administrationem nullatenus sunt revocata in Clementina *de privilegijs num. 2.* ut constat ex ipsa ad finem sic; *Sane Religiosis illis, quibus est ab Apostolica Sede concessum, ut familiarib^9 suis domesticis, aut pauperibus in hospitalibus suis degentibus, sacramenta possint Ecclesiastica ministrare, nullum ex præmissis volumus quoad hoc præiudicium generari*. Nec ullum ex his privilegijs revocatū scio per bullas Gregorij XV. & Vrbani VIII. oracula revocantes, cum ex bullis authenticis constent.

SINGVLARE V.

An lethalis culpa sit sine lumine ad ægros sacrū Extremæ unctionis Oleum deferri: & sine eo, vel vestibus, & solemnitate ministrari.

1 Cum lumine, superpelliceo, stola, cruce, & Ministris deferendum statuit Manuale: cum his ministrandū Rituale Pauli V. & Sinodi Hispalēsis, & Granatensis decernunt; quippe hoc decet huius Sacramenti reverentiam; ergo nefas erit sine lumine illud deferre, & ministrare.

2 Sed hoç tantùm esse culpam venialem do-

docent Possevinus *de Paroc.num.* 12. Barbosa *cap.*21.*num.*44. & Leander *sup.q.*23. His assentior: maxime cum videã in Rituali Pauli V. non decerni, ut cum lumine deferatur neque in Sinodis Hispalensi, & Granatensi *c.de unct.* statui, cum lumine deferendum hoc sacrum oleum cum ex Metropolitana aut Cathedrali ciuitate ad alia loca adsportatur. Et cum tunc solùm materia remota Sacramenti adsit, & si hæc absque lumine deferatur, sacramento irrèverentia non fit: ficut nec aqua benedicta ad baptisteria, nec chrisma Confirmationis ad locum ubi est ad administranda: nec aliæ aliorum Sacramentorum materiæ cum lumine deferuntur, aut custodiũtur, ita nec in præsenti.

3 Consuetudo autem, & Synodorum decretum sub veniali Parochos ligabit, si sine lumine deferant. Et idem dicendum est, si ne eo administretur Extrema unctio; sicut etiam de alijs Sacramentis, si administrentur sine lumine, exceptã Eucharistia, & maiorum Ordinũ administratione. Vnde si minores, vel Confirmatio, & matrimonium, sine lumine administrentur, non erit lethalis culpa, sicut nec gravis irreverentia; & pœnitentiæ Sacramentum sine eo cõficitur semper. At cum in cõmunione, & sacris Ordinibus conferendis necessario, vel adsit corpus Christi, vel Missa celebretur, lethalem culpam committeret sine lumine conferens hęc sacramenta; tum propter traditionem, seu consuetudinẽ ab Apostolorum tempore dimanantem, tum propter maiorem reverentiam pręsentię Christi D. debitam.

4 At verò absque vestibus, & solemnitatib⁹ ab Ecclesia præscriptis, Extremam unctionem non licere ministrari, etiam in necessitate sentit Suarius *d.* 44.*sect.*3.*num.* 7. dicens: *Nunquam credo licere sine ornatu Sacerdotali debito, & usitato ministrari Sacramentum hoc, quia non est necessitatis, & reverẽtia Sacramẽti præferenda est semper.* Consonant Bonacina *d.*8.*p.*1.*num.*8. Barbosa *sup.num.* 41. Reginaldus *l.*28.*fine*, & Naldus *extr.unct. num.* 1. Sed cum causa, seu in necessitate id licere sentio cum Possevino *cap.*5. *q.* 37. *num.* 52. & Leandro *q.*23. statuiturque in Actis Mediolanensis Ecclesiæ 4.*pag.*542. Et licèt non sit ita necessarium hoc sacramentũ, ut Baptismus, tñ cum sit valde utile, & aliquando necessarium, ut de atrito faciat ægrotum contritum, & pręstari interdum nequeat, si ritus observentur, sine illis administrandum est: horum enim observationi morientis utilitas est præferenda.

SINGVLARE VI.

V. Femina Sacerdoti Extremam unctionem conferenti ministrare, seu respondere valeat?

1 ALIQVANDO continget Sacerdotem solùm ad huius sacramenti administrationem sine viro ullo existere: & ægrotus, vel est mulier, vel ita sensibus destitutus, ut respondere nequeat. Igitur in hoc casu minimé decere, nec licere feminam proximè ministrare, tergendo sensus inũctos, aut respondendo Sacerdoti sacrã Vnctionem conferenti, omnino existimo; cum hoc munus altenũ nimis à femina sit: iureque, & Ecclesiæ cõsuetudine ab illa arceatur: & Clericis, ac ad summum laicis viris competat; eo modo, quo ex cap. 1. *de cohabit. Cleric.* docent Theologi cum S. Thoma 3.*p.q.*83. etiam in casu necessitatis non posse feminam in celebratione Missæ Ministram adhiberi. Sic Suarez, Villalobos, Zanardus, Squillante, Molfesius, Homobon⁹, Layman, Ioannes de la Cruz, Pitigianus, & alij apud Dianam *p.*2.*tr.* 14.*res.*44. & idẽ dicendũ existimo de administratione Baptismi, Cõfirmationis, & â fortiori Ordinis, & Eucharistiæ.

2 Sed dices: quid igitur tunc facturus est Sacerdos? Respondeo; sibi ipsi respondere debet: quia sine Ministro posse Extremam unctionem ministrari, communis est Theologorum sensus. Ita Bonacina *d.*8.*p.*1. *num.* 6. Possevinus *cap.*9.*num.*11. Sa *verb. extr unct. num.*9. Toletus *l.*7.*cap.*2. Barbosa *de Paroch. cap.*21. Layman *tr.*8.*cap.*3.*num.*2. Chapeabille *de sacr. adminis. cap.*5. *q.* 38. Archangelus *dist.* 23.*pag.* 283. *col.* 2. Paulus Grysaldus *de unct.fin.* citans Guillelmum, & Hostiensẽ, Vivaldus *num.*40.*de unct.* Glossa *in cap. Quasi vit, de verb. signif.* & ex eodem capite, sic statuit Manuale; *Sacerdos hoc sacramentum administraturus* &c. *cum ministris, & Presbyteris, si adsint, alioqui solus, infirmum ungere potest.* Et de unctione abstergenda sic in Rituali Pauli V. *Minister verò, si est in sacris, vel ipsemet Sacerdos postquamlibet unctionem tergat loca inuncta novo globulo bombacei.* Vbi nec laico, nec in minoribus constituto hoc permittitur: respondere autem licet cuilibet sæculari viro, ut notant Tabiena, & Vivaldus.

3 Obijces: probabile est in casu necessitatis absente viro licere feminæ, respondere Missam celebranti, ut sentit Nugnus *in* 3. *p.tom.* 1.*q.* 3. *ar.* 6.*dub.*1. & Sacerdotem ita celebrantem non peccare lethaliter, ut putat

Syl-

Sylvius *ibi art.5.respons.ad* 12.ergo cum nullus excogitari valeat urgentior necessitatis casus, quam is, in quo si femina non sit ministra, vel Sacerdos unctionem extremè ęgenti non ministrabit, vel ministrabit sine Ministro, in hoc casu poterit femina ministrare. R. data, & non concessa Nugnij, & Sylvij opinione: (maximè enim viris doctis displicet) adhuc discrimen est: cum ita strictiùs requiratur minister ad Missæ celebrationem, ut sine eo celebrantem mortalis culpę Reum dicant, etiam in die festo. Fernandez *exam. Theolog.p. 3.cap.5. §. 4.num.*8. Bonacina *de sacr. q.ult.p. 0.num.* 33. Bartolomęus ab Angelo *dial.*. *§*.401. Ledesma, Sotus, Grabiel, Tabiena, Armilla, & alij apud Enriquez *l.9.cap.*30.*num.*1.*lit.C.* licèt Villalobos, Pitigianus, Squilante, Sylvius apud Dianam *p.*2. *tr.* 14.*res.* 44. & Suarius *to.3.de Euch.d.*87.*sect.*2. licerę sentiant, ut diebus festivis præcepto satisfiat: & à fortiori, ut viaticū moriēti administretur. Nō verò ita strictè, ad Vnctionis administrationē, requiritur Minister, qui serviat: cum in ipso Manuali statuatur, ut si absit Minister, Sacerdos solus ungat, & sibi respondeat.

4 Sed si instes feminam respondere Paròcho ministranti Matrimonium; ergo & respondere poterit ministranti Sacram Vnctionem. R. maximam esse disparitatem; cū huius sacramenti Minister sint ipsa femina, & vir, & ipsi ut tales formam hanc, vel similem exprimunt, *Accipio te in meam uxorem, & accipio te in meum virum*; Paròchus autem, cuius pręsentiā exigit Tridentinū, testis solùm fide digni locū tenet; at in Extrema unctione solus Sacerdos est Minister.

5 Nihilominus non peccaturam mortaliter feminam Sacerdoti Sacram Vnctionē conferenti respondentem, nec Sacerdotē id ei consentientem existimo; non enim ita prohibitū, & indecens est, ut in Missæ celebratione, & aliqualis necessitas excusat, immo, & sine hac non erit mortale.

SINGVLARE VII.

Parochus quidā initio cuiuscumq; morbi infirmū ungebat, ut se ab hac cura expediret: interrogatū est, an hic valide, & licitè hoc Sacramentum administraverit?

1 RIMA conclusio: Si morbus omnino desperatus sit, ab initio illius valide, & licite conferri potest sacra Vnctio: licet infirmitas nondum ægrum, & vires eius graviter debilitaverit; nec mors iam instet. Sic docent Petrus de Ledesma 1.6.*num.*3. Enriquez *l.3.cap.*1. *num.* 1. Zambranus *cap.5.dub.3.num.*4. & alij. Vnde conferendam esse statim in principio pestis docent idem, Suarius *3.p.tom.4.disp.44.sect. ult.* & Barbosa *de Paroc. cap.* 21. & statuitur in Concilio V. Mediolanensi *p.2.de cura pestis*; sicut etiam secundum Zambranum, & Barbosam in phthisi iam confirmata cum probabili dubio, an hodiè, vel cras, vel brevi accidat mors, potest ministrari, & cum difficilis est respiratio, & periculum suffocationis insperatæ: quia tunc eadem est ratio de principio, ac de medio.

2 Idem existimarem de sene præ senectute deficienti, immo & de eo, cui aliquod vehemens remedium applicādum est, in quo timetur posse deficere, v.g. Si alicui resecādus sit pes, vel manus, alia ve corporis pars ob vulneris gangrenam vel venenum serpentis: in cuius abscisione de vita periclitatur: vel si cui aperiendum est magnum ulcus; aut postęma; vel si mulieri, unū ex uberibus abscindendum sit: vel e ventre fętus, aut infans est extrahendus violenter; vel si proxima est partui, in quo eius mors ob specialem circunstantiam timetur, uel ex dispositione parientis, vel quia aliâs experta est tali tempore periclitari, vel quod eo anno omnes fere in partu moriuntur: quia tunc esse mortis periculum docent Sylvester, Navarrus, & Alcozer apud Zambranū *prælud* 1.*n*,2.

3 Et idem dicendum est cum in aliquo nō ita graviter ægrotanti aliud simile exequēdum sit, in cuius executione magnum timetur vitæ discrimen, vel quod ex ea infirmitate ita sensibus destituendus sit ægrotus, ut debita cum attentione, & devotione non valeat Extremam unctionem postea recipere: sicut etiam in prędictis circunstantijs administranda his est Eucharistia, licet ieiuni non sint. Neque in hoc èst multum scrupulizandum, an certô timeatur mors; sufficit enim prudens timor, aut probabile dubium; quod satis generabunt, & remedij violentia, & experientia, ex qua constet, ut in plurimum infirmos insimili executione obijsse, aut periclitatos valde fuisse. Quod etiam, dicendum est, si frequenter exanimes, aut minimum relinquit violentia. Sic sæpius in similibus repetit Zambranus.

Secunda conclusio, in alijs morbis, aut eventibus Vnctionem sacram ministrare cuilibet ægrotanti, communi, & ordinario morbo, ita quod morbus nec in specie, nec in individuo infirmum in mortis periculo, vel prudenter existimato constituat, lethalis

lis culpa est. Sic Suarez *d.42 sect.2.num* 4. Sotus *in 4. dist.23.q.2. ar.* 2. Ledesma,& Coninch *infra*. Miranda *to.1.q 49.ar.2.concl.* & alij, docentes hoc requiri, ut minimum ex necessitate præcepti à Concilio Florentino, Ecclesiæ consuetudine,& ratione, ipsius Sacramenti institutioni consona: cum enim hoc sit institutum tanquam extremum remedium hominum infirmorũ, & morientium, quo & in gravissimo mortis periculo iuventur, & ad gloriæ introitum, quoad fieri possit, disponatur, exposcit: hominem ita decumbentem, ut ex tali infirmitate mors possit moraliter timeri quantum est ex natura talis ægritudinis in tali subiecto, & circunstantijs: & cum sit ordinatum ad corporis salutem restituendam per supernaturalem ipsius virtutem, congruum non est, ut in quacũq; levi infirmate, cui per naturalia medicamina facile succurri potest, præstetur. Vnde prædictus Parochus toties mortale committit, quoties non periculosé ęgrotantibus sacram ministravit unctionem: nisi ignorantia eum excusat, sed nec excusare potuit, cum esset circa rem: quam ratione muneris scire tenebatur.

5 Tertia conclusio: Probabile est, validũ esse hoc sacramentum, si conferatur infirmo non periculosè, immo nec graviter ægrotanti. De non periculosè laborante docet Ægidius *disp.19. dub.7. num.* 25. de non graviter ægrotante Pet. de Ledesma *cap. 6. concl.*3, Armachanus *l.9. de qq. Arm.* Fabrus *in Dion. cap.7. Eccl. Hier.* Archangelus *dist.23. quæst.*281. & alij, inter quos Suarius *sup. nu.*3, ait, non omnino constare ex Iacobo, neque ex Florentino, & Tridentino requiri periculum mortis in ægroto, ut valide ungatur.

6 Quarta conclusio; illis, qui cum adhuc grauiter, aut periculosè non ęgrotarent, adhibita est sacra Vnctio à prędicto Parocho, danda est hęc iterum; etiam si in eadem infirmitate perseverent, cum ad mortis periculum pervenerint. Patet ex doctrina communi Theologorũ asserentium, quod quãvis hoc Sacramentum in eadem infirmitate, seu in eodem statu infirmitatis, iterari non possit, cum semel susceptũ, sit medicina sufficiens ad conferendũ effectum, quo infirm⁹ indiget, nihilominus, si status, eiusdem infirmitatis mutetur; etiã si in eadem perseveret infirmus; ungi iterum potest. Sic S. Thomas, Sylvester, Tabiena, Armilla, Nugnus, Philiarcus, Reginaldus, Suarez, Enriquez, Coninch, & alij apud Bonacinam *puncl.6.num.*4, Mutatus verò est in præsenti status infirmitatis: nam primò suscepit Vnctionem leviter infirmus; cum non egebat effectu Sacramenti, nempe sanitatis conferendi ex supernaturali virtute, & quam remediã naturalia facile pręstare non valerent: & roboris ad mortis periculum subeũdum: iam verò his indiget, cum graviter, & periculosè infirmatur; sicque reputand⁹ est quasi illa prima Vnctionis administratione, siue irrita, sive valida hęc extiterit, ac sit unctus non esset; & ita iterum ungi debet.

SINGVLARE VIII.

V. Peccet mortaliter Parochus, qui data opera nollet Extremam unctionem infirmo administrare, nisi cũ iam sensibus est destitutus, ipsiusque omnino desperata est salus?

1 Hoc extremum vitæ périculum non expectãdum, Extremamque unctionem conferendam cũ sensus, mens, vitæque spes sine miraculo adsunt, concors est Theologorum sensus cum S. Thoma *q.30. ar.* 2. Sic statuitur in actis Ecclesię Mediolanensis *p.4. pag.* 542. in Synodo Hispalensi *cap.1.* & Granatensi *num.* 1. & in Manuali *can. de Vnct. num:* 2. Vbi dicitur quod hoc Sacramentum conferri debet *infirmis in periculo mortis constitutis; nec tamen obseruari debet tempus, in quo sit de salute infirmi desperatũ ita ut sensibus carere incipiat: constat enim ad uberiorem sacramenti gratiam percipiendam plurimum ualere, si ægrotus liniatur cum in eo integra mens, & ratio vigent, ut fidem, & Religiosam voluntatem afferat.* Vnde hoc tempus expectari derogat reverentiæ, & utilitati huius Sacramenti, ipsiusque secundario fini, scilicet saluti recuperãdę, si animæ expediat bono, siquidem infirmus iam naturaliter, seu sine miraculo uivere non valet.

2 Difficultas verò est, an lethalem committat culpam Parochus, qui ob negligentiam, oblivionemque graviter culpabilem hoc tempus expectat. Negativa pars suaderi videtur, ex eo, quod Parochus non teneatur sub mortali Extremam Vnctionem ministrare: cum illam recipere non teneatur ægrotus, utpote ad salutem non necessariam; ergo nec opportunum illius temp⁹ observare, graviter tenebitur; nam qui ad substantiam rei graviter non tenetur, a fortiori nec ad circunstãtias 2. Quia etiam sub eo statu capax est æger alicui⁹ sacræ Vnctionis effectus, gratiæ nempe ipsius, & aliorũ effectuũ, quos Theologi assignã, ergo &c.

Sed

Sed gravissimè peccare hos Parochos statuit Chatecismus Pij V. *p. 2. de Vnct. cap. 6. num. 9.* sic; *Grauissimè peccant, qui illud tempus ægroti ungendi obseruare solēt, cum iam omni salutis spe amissa, vita, & sensibus carere incipiat.* Sic etiam Naldus *ver. Extr. unct. num.* 1. Ad hanc autem culpā, necesse est, ut hæc dilatio dedita opera, & negligentia gravi fiat.

4 Nec ratio in oppositum convincit; cum certissimum sit, Parochum sub mortali teneri ad Extremam Vnctionem ministrandam fidelibus, eam (ut mos est) petentibus: licèt alia Sacramenta susceperint, & si ipsi ad eam suscipiendam graviter non adstringantur: cum ex iustitia etiam saluti subditorum, maximè in mortis articulo consulere teneantur Parochi. Sic Sa *num.* 5. Adamus *disp. 7. num. 62.* Hurtado *diff.* 12. Molfesius *ti. 4. cap. 3.* Chapeaville *cap. 5. q. 1.* Barbosa *de Paroch. cap. 22. num.* 10, Granadus *d. 8. num.* 6. Tannerus *dub.* 3. Nugnus *q. 33. ar. 2. diff.* 1. Coninch *d. 19. dub.* 10. Enriquez *l. 3. cap. 10. num.* 3. Possevinus *cap* 9. Bonacina *num.* 12. Suarez *d. 44. sect. ult.* Layman *l. 5. tra. 8. cap. 7. n.* 3. & est communis. Et si aliquo huius Sacramenti fructu tunc sit capax infirmus; alijs eum iniustè privat Parochus, illud differendo; ergo, &c.

SINGVLARE X.

V. Parocho liceat domi sacrum Extremæ Vnctionis Oleum custodire, ut commodiùs ex ea ad ægrotos noctu deferat, vel ne Ecclesiā adire sit opus?

1 SIc respondet Barbosa *de Paroc. cap. 22. num. Addit Possevinus cap. 9 num. 12. seclusa Episcopi constitutione, non benè agere eundem Parochum, timentem de nocte se vocandum, pro infirmo periculoso; si vespere ferat Oleū Extremæ Vnctionis ad suum cubiculum, ut vocatus expeditiùs vadat; vel si de nocte reversus ab Vnctione infirmi, ut se citiùs expediat, Oleum non referat ad solitum locum, sed retineat domi usque manè: nullum tamen credit peccatum mortale contrahere circa scandalū, vel periculū alicuius irreuerentiæ.*

2 Non displicet hæc resolutio: præsertim cū videā, neq; in Rituali statui, ut observetur hoc infirmorum oleum, sicut nec Catechumenorum, & Chrismatis in Ecclesiā. *Habeat Parochus,* decernit Rituale Paul. V. *de Extr. Vnct. n. 3. loco nitido, & decenter ornato in vase argenteo, aut stanneo diligenter custoditum sacrum oleum infirmorum*, & de alijs Oleis pro Baptismo sic: *Chrisma & Oleum sacrum sint in suis vasculis argēteis, aut stāneis benè obseruatis.*

3 Adhuc, si semper domi eiusmodi oleū retineret, cum vetustissimç Ecclesiæ consuetudini se opponeret, & scandalum forsan non leve ob huius consuetudinis transgressionem generet ex eo quod Sacramentum hoc a domo sua ad ęgrotum deferri conspiceretur; non auderem eum a mortali excusare: hęc enim custodia in particulari domo irreverentiam sine dubio, Oleo sacro irrogat. Et sic in Ecclesia, quę promptuariū est sacramentorum, custodiēdum hoc oleū sine dubio etiam supponitur â Rituali, & Manuali. Vnde in Synodo Grannatensi sub D. Petro Guerrero *ti. de Extr. Vnct. n.* 1. dicitur: *A los que lleuaren Olio, y Chrisma, y el Olio de los enfermos desta Ciudad a sus lugares mandamos lo lleuen con la reverēcia, que conuiene, y si durmierē en algun lugar antes de llegar a su Iglesia, lo lleven a la iglesia del tal lugar, y alli este de noche, y tambien mientras el comiere, y estuuiere en la posada, sopena de dos ducados.* Idem statuitur in Hispalensi Synodo *cap.* 1.

SINGVLARE VLTIMVM.

V. Liceat Parocho Sacrum Extremæ Vnctionis Oleum ad infirmos mittere, ut eo ungātur: sicq; sanitatem recuperent?

1 HOc Oleum infirmorum (sacrę Vnctionis remotam materiā) licitè concedi posse a Parocho, vel Sacrista, ut infirmi debita ueneratione eo ungantur, constat ex antiqua Ecclesiæ consuetudine ab Apostolis desumpta, qui *Marc. 6.* à Christo Domino mittebantur: *& ungebant Oleo multos ægros, & sanabantur.* Sic Innocentius I. *ep. 6. ad Decent.* ait; *Oleo ab Episcopo confecto non solùm Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate.* Vbi Cornelius *in Iacob. 5. vers.* 14. docet Innocentium loqui de usu Olei extra Sacramentum ad curandos infirmos.

2 Persuadent hoc Sanctorum exēpla, quæ apud Surium, Metaphrastem, & Sulpicium invenies, ex quibus constat hoc Oleū extra sacramentum sanctos applicasse ægris, eoque miraculosè salutem recuperasse. Sic etiam docent Vivaldus *de Vnct. fine.* Molfesius *to. 4. c. 3. n.* 25. ac alij. Sed adhuc rarò, & prudēter hoc Oleo ad hūc finē uti oportet.

FINIS TRACTATVS V.

AD ORDINEM, SEXTVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM, SINGVLARIVM TRACTATVS SEXTVS.

SINGVLARE I.

Quomodo conferendus sit Ordo Sacerdotalis, vel quilibet alius ijs, qui ob probabile dubium de valore sui baptismi, illum sub conditione iterum susceperunt?

1 NEcessarió hos ordines suscipiendos esse ab his, qui de suo baptismo dubij illum sub conditione iterarũt, statuim⁹ *Tr.* 1, *Sing.* 10. & 11. Restat modo praxis in horum ordinum collatione servãda: in qua tenendum est 1. circa tempus, nõ esse necessarió expectandum, quod assignatur a iure pro ordinibus conferendis, sed possunt quovis anni tempore, mẽse, & die conferri ordines, de quorum valore dubitatur, ob dubium baptismi, vel quid simile. Probatur ex sententia Recentiorum, quorum tacito nomine, meminit, sequutus Granado *controv.* 9. *de ord. tract.* 2. *disp.* 3. hi ergo asserunt, eos, qui statutis a iure temporibus, & ceremonijs ordinati sunt: si postea cognoscant aliquem defectum substantialem ad valorem Ordinis in sua ordinatione interfuisse v. g. quia debita materia non fuit; vel non fuit debité applicata, aut calicem, librum ve non tetigerunt, aut abfuit in Sacerdotio manus impositio, posse quolibet tempore eiusmodi defectus suppleri: hoc enim non est Ordinem celebrare, sed perficere, quod imperfecte pręstitum est tempore ordinationis; & licèt quando quid Substantiale omissum esset, deberet suppleri statutis temporibus, ut docẽt aliqui DD. apud Thomam Sanchez *l.* 7. *conf. cap.* 1. *dub.* 13. *n.* 7. at cum iterantur ordines ex dubio primi baptismi, non deberent suppleri ijs temporibus; cũ in his ordinib⁹ nihil defuerit, quod debito tẽpore non sit collatum, & hoc statutũ est pro vera, & absoluta ordinum collatione, non pro conditionata.

2 Similiter non est necesse, ut in Ecclesia, aut alio publico loco cõferantur, sed sat est in secretiori conferri. Propter hęc ego etiã existimarem licere eodem die omnes Ordines tam minores quam maiores simul iterari: licet cõsulerem, minores cum Subdiaconatu uno die, & duobus sequentibus, Diaconatum, & Sacerdotium suscipere, nisi aliquod scandalũ, aut incommodum notabile ex hoc oriretur: quod quidem vitandũ erit, & maximum esset in publicitate, & interstitijs: videre nempe quem Sacerdotem cognoverũt homines, modo sacris initiari.

3 Deinde solemnitates omnes, quibus Sacerdotium, Diaconatus, & Subdiaconatus, vel alij minores Ordines conferuntur nõ esse necessarió adhibendas in hac conditionali Ordinum repetitione existimo: sed solum præcisé sub conditione iteranda esse ea, quæ requiruntur ad valorem sacramenti. Ita Granado *sup.* & alij ex Recentioribus ab ipso tacito nomine, relati, asserentes in defectu substantiali iteranda solùm èsse ea, quæ omissa sunt, vel de quibus dubitatur, v. g. contactus instrumentorum, vel manuum impositio simul cũ prolatione formę. Quod precipué observari sufficiet in defectu dubio, & in iterando conditionaliter ordine, cuius ceremonias omnes certó scitur esse factas. Consule Trac. 1, Sing. 18. num. 3. & 4. & Sing. 10, & scito, hæc suppleri posse á quocumque Episcopo.

4 Animaduertendum tamèn, quod nullũ actũ sui ordinis possunt huiusmodi Sacerdos, Diaconus, aut Subdiaconus exercere, antequam, supposito baptismo, ordines repetãtur: secus graviter peccabũt, ut dixim⁹ Tr. 2. num. 8, Singul. 10. & Probatur ex Armilla *ver, irregularitas num.* 67. Sylvestro *q.* 12. Tabiena 4. §. 3. Soto *sup.* & alijs asserentibus; peccare mortaliter ministrantem in ordine suscepto, antequam solemnitas omissa suppleatur,

pleatur, quod explicant Sotus, & Sanchez *n.* 4. quando res omissa est præcipua, ut manus impositio, unctio &c. Secus, si sit quid minimum, ut si canonem cum Episcopo non legat Sacerdos, à fortiori ergo lethalis culpa erit ministrare cum dubio probabili de Ordinum nullitate. Sed in nullo casu ex his incidet ministrans in irregularitatē, cum hæc contrahatur ob administrationē ordinis, quem verè, & absolute quis nō habet; ut docent Sotus, Tabiena, Armilla, & Angelus apud Sanchez *num.* 5.

SINGVLARE II.

Quidam Episcopus de sui baptismi valore verè dubius, sciscitatus est quomodo Ordinem Episcopalē, & alios revalidare valeat?

1 VNC TENERI ad baptismi & Episcopalis ordinis conditionatam iterationem satis probavimus, Tract. 1. Singul. 10. & dubiū restat quoad praxim quomodo scilicet iterandus sit hic Ordo? Et dicendum est 1. quod licèt non teneatur iterum sub cōditione minores ordines, subdiaconatum, & diaconatum recipere iuxta dicta Sing. 10. n. 5. Tract. 1. tenetur tamen sacerdotium repetere, quia nihil valebit consecratio Episcopalis, nisi illud supponat verè, ut supponit necessitate Sacramēti; cum ordo Episcopalis nihil aliud sit quā sacerdotium perfectum, & consummatum, iuxta Doctores videndos apud Thomam Sanchez *lib. 7. c. 1. dub. 14. n.* 8, qui cum Salzedo, Sylvestro, Tabiena, & S. Antonino rectè notat *n.* 7. quod licèt solum sacerdotiū requiratur ad valorem Episcopatus; at si alij ordines, sudiaconatus, v.g. & diaconat⁹ deficiāt, non debet illud conferri ante illorum susceptionem. Vnde hos repeti etiā in Episcopo hoc deberi sentio propter dicta Sing. 10, Tract. 1. num. 7. Circa locum verò, tempus, & ceremonias, quibus sub conditione Episcopus accipiet sacerdotium, & alios inferiores ordines, immo, & Episcopatum, observanda sunt, que Singulari antecedenti diximus.

2 Sed in speciali circa Ordinem Episcopalem notandum est 1. in hoc casu, & in simili, inquo dubitatur de valida ipsius collatione; quod licèt iterari hic valeat sub conditione eodem die cum Sacerdotio; tamen si nullum interveniret incommodum, consulerem iterari sacerdotium in Sabbato, & sequenti Dominica Ordinem Episcopalem. Quod observari posse, etiam si absolútè cōferendi essent ordines hi, docet Thomas Sanchez *sup. dub.* 15. *num.* 15. ex S. Antonino, Sylvestro, Hugo, & Turrecremata.

3 Notat 2. quod licèt ex iure cōsecratio facienda sit in Ecclesia, quam assignat Metropolitanus, vel iuxta Tridentinum fieri possit in Ecclesia Consecrandi, vel in Prouincia, aut curiā Romana, ut videre est apud Sanchez *n.* 8. sed hæc conditionalis consecratio, sicut & alia, in qua aliquis defectus suppletur, nullo modo fieri expedit in ulla Ecclesia; sed in secretiori Oratorio Episcopi, vel Cōsecrantis, vel Consecrandi, aut alibi absque Arbitris, & Ministris, ne scandalum ex repetitione oriatur. Nota 3. Quod cū de consecrationis essentia non sit quod fiat in Missa, sed solúm de necessitate præcepti, ut tenent Abulensis *cap.* 29. *Exodi. q.* 18, Glossa, *quod sicut de elect. versu, dividitur* & cap. *Ordinationē* & 1. *dist.* 75. *vers.* 3. vbi Hugo Turrecremata *n.* 10. & alij; expedit ut extra Missam hæc consecratio fiat, ut Ministrorum notitia, & testimonium excludātur scandalumque evitetur.

4 Propter eandem rationem trium Episcoporum assistentia non est necessaria, nec expediens: tot enim testes huius defectus fugiendi sunt, nec defectum suum propalare tenetur Episcopus de suo baptismo dubius, cum ad validā ipsius cōsecrationem unicus Episcopus illam perficiens, sufficiat, ut recte probant noster Enriquez *n.* 24. & Granado *controu. 9. de ord. Trac. 1. d. 3. §. 1. num.* 5. ac consonāt Hostiensis, & Gofredus, quos referunt Sylvester *consecratio* 1. *n.* 1. & Sanchez *n.* 17. asserentes unum sólum Cōsecratorem esse; alios verò ex præcepto Ecclesię *c. ordinationes d.* 75. Assistentes, & Coadiutores: sicque sólus Christus consecravit Petrum, & Petrus reliquos Apostolos.

5 Postremò licet unctio chrismatis in capite, & manibus nō sit de essentia cōsecrationis, sed de precepto, ut probat Sāchez *sup. du.* 6. & 12. ex Doctorib⁹; tū quia est ex principalioribus ceremonijs, & in ei⁹ repetitione nullū incōmodum invenitur, illa nō est omittenda in hoc casu; sed nec est necessario faciēda, sicut nec reliquę solemnitates, licèt fieri possint, dūm interveniat scandalum: solùm tamen est omnino necessaria ad validam consecrationem impositio manuum Episcopi Consecrantis super caput Consecrandi cum illis verbis, *Accipe spiritum sanctum*, quę sunt forma; sicut impositio manuum materia, & tunc infunditur gratia, & character imprimitur, ut sentiūt Theologi communiter, qui etiam asserunt impo-

impositionem libri super caput Episcopi de essentiâ non esse, sed de præcepto. Vide Sãchez, & Granado *sup.* Atque hanc in conditionali cõsecratione non relinquendã existimo ob dicta.

SINGVLARE III.

Quid exequi teneatur Episcopus de suo baptismo dubius circa eos, quibus Sacramenta Ordinis, Cõfirmationis, & Pænitentiæ administravit?

1 SVpposito quod *Tract.* 1. *Singul.* 10. & 11. statuimus, eos, qui ordines susceperunt ab Episcopo de suo baptismo dubio dubios esse debere de valore suorum Ordinũ, & omnes, aut saltim Sacerdotiũ iterari deberę: modò dicendũ est, eiusmodi Episcopũ teneri sub mortali ad pręstandã omnẽ diligentiã sibi moraliter possibilem, ut Sacerdotibus ab eo ita ordinatis Sacerdotij Ordo saltim, sub conditione administretur: & ad hoc tenetur etiam cũ periculo vitæ, honoris, & divitiarum. Probatur 1. quia in gravi necessitate tenentur ij, quibus incumbit cura alienæ salutis, eam procurare cum periculo vitę, vel honoris, vel famæ, ut docent Valentia 3. *p. d.* 3. *q.* 4. *punct.* 3. Filiucius *tract.* 28. *cap.* 2. *q.* 3. *num.* 36. Trulench *lib.* 1. *Decal. cap* 5. *dub.* 6. *nu.* 13. Bonacina *d.* 3. *de char. q.* 4. *p.* 4. *num.* 5. Castro Palao *de char. tract.* 6. *d.* 1. *p.* 9. *num.* 12. Suarez *d.* 9. *s.* 2 *num.* 4. Villalobos 3. *p. tract.* 3. *diff.* 7. *num.* 7. & alij. Gravissima autem necessitas est, ne dicam, extrema, in qua ij Sacerdotes inveniuntur, cum sint expositi ad non consecrandum, & non absolvendum, & ad ea, quæ Sacerdotis, & Confessoris sunt invalide exercenda, & aliunde alia via non extat, qua ex hoc periculo eximantur, nisi quod diligentia illius Episcopi, cui horum Sacerdotum cura incumbit, eo quod illis ordinẽ administravit, licet sint ex aliena diœcesi, iterum ordines recipiant: ergo.

2 Eadem cura incumbit circa eos, quibus hi Sacerdotes Eucharistiam, & pænitentiã ministrant, quia periculo exponuntur non accipiendi verum domini corpus, nec absolutionem in suis confessionibus: si forsan illi veré sacerdotes non sunt ob defectum Episcopi eos ordinantis. Hinc ergo tenebitur etiam cum vitæ aliquali periculo huic gravissimę necessitati subuenire, præcipue cum ipse sit causa, licèt inculpabiliter, huius damni, seu gravissimi periculi spiritualis, & ita ad illud præcavendum adstringitur, etiam cum detrimento suo temporali, iuxta ea, quæ Theologi docent in materia de Restitutione, & de Charitate, statuentes cum S. Thoma 22. *q.* 26. *ar.* 5. teneri homines potius subuenire proximo in bonis spiritualibus, si sit in extrema necessitate, quã sibi in temporalibus. Sic plures apud Suariũ *sup. nu.* 2. Bonacinam *n.* 2. Trulench *n.* 10. Palao *n.* 9. Quæ pręcipuum locum tenent in hoc Episcopo, qui proprius est Pastor Sacerdotis illius; & bonus Pastor animam suã dat pro ovibus suis.

3 Diximus, *cum periculo vitæ, & honoris*, in hoc casu teneri Episcopum ad adhibendã diligentiam. Hoc autem periculum, cui pro diligentia hac præstanda debet se exponère Episcopus. I. non debet esse ita magnum & certum, ac foret si certò cõstaret sui baptismi, ac proinde aliorum Sacerdotij nullitas: pro vitando enim damno spirituali sub dubio tantùm existenti, in dubium obligaretur facultatum, & vitę periculo, nõ in certo, & absoluto. II. ad iterationem aliorum Ordinum v.g. Minorum, & Subdiaconatus aut Diaconatus, nulli vitæ, ut famæ periculo se exponere debet Episcopus, cum horum functionęs nõ sint necessariæ ad salutẽ proximorum, & eminenter contineãtur in Sacerdotio: ab eoq; suppleantur, & ad illius validam collationẽ non requirantur.

4 Debet III. diligenter inquirere Episcopus omnes hos, quos Sacerdotio insignivit, ut nullus, in quantum fieri moraliter possit absque conditionali iteratione maneat: nã ij, quibus alienæ salutis cura incumbit, non solùm tenentur necessitatibus proximorũ occurentibus subvenire, sicut ij, qui hac cura non adstringuntur: sed etiam inquirere eos, qui laborãt gravi necessitate spirituali, ut eis subueniãt. Sic cum S. Thoma 22. *q.* 22. *ar.* 1. docent Theologi. Vide Bonacinam. & & Trulench *sup.* Inquisitionem autem hanc facere oportet computato tempore, ex quo initiare incepit Episcopus in sua Diœcesi, & ex matriculis, in quibus describũtur Ordinandi, ac ex notitia, quam valet adquirere a tempore, ex quo sui Presbiteri sacerdotio funguntur, & ex alijs.

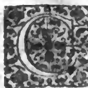
5 Commodè autem hęc inquisitio fieret, & notitia sumeretur, si Diœcesis Vicarij monerentur, ut describant omnes qui in sua vicaria sacerdotali ordine sunt initiati a tali anno, [eo scilicet, à quo ordinationes facere cępit] & iuberet, ut secretò illos ad se remiterent aliquo quæsito colore, tunc enim unicuique seorsim sub conditione administrare posset substantialia ad Sacerdotium necessaria, nisi res ita iam foret divulgata, ut dubium de baptismo, & Sacerdo-

cerdotijs esset publicum; nam tunc publicè omnibus, vel fere omnibus hæc ministrare nullum esset incommodum, aut scandalum. Animaduertat tamen Episcopus, cũ secretò ordines iterat, quod præcipiat ita ordinatis, ne hoc divulgent, & si dificillimum secretum existimem, ac illis non manifestet, hanc iterationem fieri ob dubium valoris sui baptismi: scandalum enim generabit huiusmodi notitia; sed fieri, ut se à quodam scrupulo expediat; illum non declarando; potius enim scrupulosum, quam de baptismo dubium reputari expedit. Circa praxim verò in hac conditionali administratione observandam, vide quę antecedenti Singulari, & Tract. 1, Singul. 18. & 19. adnotavimus.

6 Denique Confirmationes, quas fecit nullo modo iterari expedit: cum enim hoc Sacramentum nec necessitate medij, nec præcepti sit necessariũ ad salutẽ, & ex notitia huius defectus, iterationisque cura non levis perturbatio, aut scandalum possit oriri, omittenda est repetitio. At circa confessiones, quas hic Episcopus audivit, idem omnino dicendũ, quod diximus Tract. 1. Sing. 11. circa eas, quas audivit Confessor de suo baptismo dubius. Oleum etiam, quod pro Baptizãdis, Vngendis, Confirmandis, & Ordinandis ad illum annum consecravit, cõsumi faciat, & aliud, etiàm ante Feriam V. in Cęna Domini, consecret, mittatque per Diœcesim, ne forsan verè benedictione illud careat, quam de necessitate Sacramenti rèquiri diximus iã Tract. 5. Alię verò functiones, seu actiones nõ dependẽtes à charactere Sacerdotali, & Episcopali, sed à iurisdictione Ecclesiæ, validæ extiterunt propter titulum coloratum, & errorem communem iuxta ea quæ diximus Tract. 1. Sing. 11. à num. 4.

SINGVLARE IV.

V. Capitulum, Sede-vacante, possit infra annum concedere litteras dimissorias ad accipiendam primam Tonsuram, etiam si beneficium, aut capellania non sit conferenda?

1

Communior est negativa sentẽtia, quã tuentur Glossa *in c. 1. ver. Cleric. de temp. ordin. in 6.* Navarrus *consil 27. de tẽpore ordin.* Emmanuel Rodriguez *sum. t. cap. 14. num. 6.* Mari. Antonius Genuensis *c. 85. num. 15.* Quaranta *verbo capitulum §. decimo quæro.* Barbosa *in Trid. infr.* Maiolus *de irregul. l. 4.* & alij, inter quos Garcia *tom. 1. de benef. p. 5. cap. 7. num. 9.* ait: *ita communiter intelligi, & practicari.* Ac probant omnes ex Trident. *sess. 7. cap. 10.* ubi dicitur; *Non liceat Capitulis Ecclesiarum Sede vacante infra annum à die vacationis ordinãdi licentiam, aut litteras dimissorias, aut Reuerendas, &c. alicui, qui beneficij Ecclesiastici recepti, siue recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere.* Cum autem prima Tonsura Ordo sit secũdum omnes Canonistas, ad illam recipiendam Capitulum intra annum a vacatione Sedis, Reverendas dare prohibetur.

2 Prima conclusio; Omnibus ijs, qui præsentantur ad quamlibet capellaniam, aut beneficium, etiam si necessitas, aut tempus id eis conferendi nõ urgeat; potest sine dubio Capitulum intra primum vacationis annum concedere litteras dimissorias ad primam Tõsuram. Satis id habetur ex Tridentini verbis has dimissorias concedentis illi, qui beneficij Ecclesiastici recepti, sive recipiendi occasione arctatus fuerit. Nam ut rectè dicit Garcia *sup. n. 100. Videtur arctatus occasione beneficij recipiendi, qui cum non sit ordinatus prima tonsura, est præsentatus ad beneficium.* Consule ipsum *p. 7. c. 1. num. 30.* & ita declaravit sacra Cõgregatio Tridentini, his verbis; *Vicarius Capituli Sede-vacante infra annũ potest concedere dimissorias ad primam tonsuram ei, qui est præsentatus à Patronis laicis ad beneficium Ecclesiasticum iuris Patronatus ipsorum, ut illud obtinere valeat.* Sic refertur a Garcia, & Barbosa *infra*; & a Bellarmino *Addit. ad Trid. hic num. 2.*

3 Secunda conclusio; etiam si nullum beneficium, aut Capellania conferenda sit alicui; nec eam ullo modo habeat, potest Capitulum intra primum vacantis Sedis annum illi dimissorias litteras concedere, ut a quocũque Antistite primam Tonsuram accipiat. Hanc sententiam expressè sacra Congregatio Concilij tradidit anno 1586: nam inter alias huius capitis 10. declarationes hanc edidit circa Tridentini Textum, prohibentem Capitulo intra annũ has Reverendas; *Congregatio, censuit textum hunc non comprehendere primam tonsuram, & in minoribus ordinibus constitutos non suspendi.* Sic refertur a Garcia *sup. num. 9.* & a Barbosa *declarat. in Trid. hic.*

4 Probatur ergo oppositũ fundamentum simul evertendo: Nam Concilium solùm prohibet Capitulo: ne dimissorias concedat ad ordines suscipiendos, sed prima Tõsura non est ordo; ergo non prohibet dimissorias ad illam; cum solùm hic limitetur potestas

testas Capituli Sede-vacante quoad expressa in hoc Tridentini textu, in reliquis autẽ remanet iurisdictio, quæ ex iure communi illi competit, ut rectè notat Bellarminus *hic in obserua. num.*1. ex Glossa *in cap.*2·*Sede-vacante*, ex Panuino, Nauarro, Antonino, & alijs apud ipsum. At ex Iure communi ante Tridẽtinum poterat Capitulum Sede-vacante etiam intra primum annum concedere dimissorias, non ad Tonsuram solùm sed ad omnes ordines, ut cõmunis est Canonistarum, & Theologorum sententia, & constat *ex cap: cum Nullus §. Episcopo. de temp. ordin. in 6.*

5 Quod autem prima Tonsura non sit ordo, sed dispositio, aut introductio ad ordines, est communis omnium Theologorum, quos longum esset recensere, & videri possunt apud Thomam Sanchez *tom.*2.*consil, l.* 7.*c.*1.*dub.*6.*n.*6. & Bonacinã *infra.* solus Maior ex Theologis 4.*d.*24.*q.* 1. ordinem esse docuit, & per consequens Ecclesiæ Sacramentum, quam sententiam Petrus de Soto *lect.*4.*de ordin.* & Bartholomæus à Ledesma *de ord. dub.*5. temerariam appellant, cui censuræ Sanchez *sup.* & Bonacina *q. un. de ord. p.* 1.*num.* meritò arrident. Quamvis autem sententiam hanc communiter á Canonistis *ex c. cum contingat de æt. & qual.* teneri referant Sylvester *ordo* 1, *q.*1. & alij Theologi, immeritô tamen hęc illis iniuria irrogatur: cum plures nunc utriusque iuris Doctores, & pręcipue Canonistæ sint: qui oppositã tueãtur, negentque ordinem esse primam Tonsuram. Ita Couarruvias *q. pract. cap.* 31. *num.* 6. Avendannus *l.*29. *Tauri glossa*3. *num.* 10. Antonius Cuchus *l.* 5. *tit.* 8. *de ord.* Ioannes Altentaisg. *lexic. verb. Tonsura*, Surdus *consil.* 259. *num.*8. *l.* 2. Petrus Tolosanus *in cap.*1. *quia nos. de test. nu.*8. Menochius *cons.*612. *num.*21. *l.*10. Vicentius de Francis *decis.*189. *num.* 9. Thomas Valaschus 1 *to. alleg.* 3. *à num.* 8. Alphonsus de Castelbranco Episcopus Conimb. *tit.* 8. *const.* 2, & alij.

6 Perperam igitur hęc sententia omnib⁹ Canonistis tribuitur, quod si eorum aliqui ordinem Tonsuram appellant, hos existimo in rigore nõ loqui, nec quia eam Sacramentum reputent, ut alios ordines: nec quia in ea detur spiritualis potestas ad aliquid, ut datur in alijs ordinibus: aliter esset octo: loquntur ergo, largo modo, quia est quædam deputatio, aut electio ad chorum sicut dicitur ordo Religio, quia est deputatio, aut institutio ad diuinũ cultũ sub aliqua regula. Sic rectè ex Concilio Calcedonensi docet Consanguineus meus Dom. D. Antonius de Quintanadueñas Marchio de la Floresta, ac ab Italiæ Consilijs olim in Supremo Senatu Præses, in suo eruditissimo Ecclesiastico *l.* 3. *num.*11. Ordinis, aut *Ordinationis*, inquit, *vocabulum, non solùm initiationẽ, sed etiam electionem, creationem, institutionemque ad aliquid complectitur.*

7 Sed esto illa sit Iuristarum, & Canonistarum opinio, sine dubio præferenda est Theologorum sententia, quam sequimur, nam ut rectè Sylvester *verbo opinio q.* 2, *Si Doctores contraria opinantes sunt Theologi, & Canonista, vel Legista: præferuntur Theologi in materia iuris diuini veteris, & noui: Canonistæ verò in materia Canonica: & Legistæ in legali.* Et Azor tom. 1. l. 2. cap. 17. q. 3. ait: *Respondeo in re Theologica opinionem Theologorum omnino esse Iuris prudentium sententia præferendam.* Consonant omnes communiter. Sed an sit Tonsura Sacramentum, vel non, est res omnino Theologica, & diuini iũris: cũ ex ipso Sacramentorum essentia oriatur, & eorum investigatio ad Theologos spectet. Igitur cum non sit prima Tonsura ordo, non prohibentur à Tridentino eius dimissoriæ concedi à Capitulo infra annum.

SINGVLARE V.

Quinam ex Sæcularibus ordinari valeant ab Episcopo, cui Capitulum intra primum vacationis annum facultatem concessit, ut in vacãti Ecclesia ordines celebret?

1 Vppono ex Singularibus sequentibus posse Capitulum licentiam concedere Episcopo siue Titulari, siue alterius Diœcesis, ut intra primum annum Sedis vacantis ordines celebret, in eoque Regulares omnes posse ordinari. Vnde fit 1. conclusio: omnes illi, qui arctatum beneficium habent: etiam si subditi sint Sedis-vacantis, possunt tunc ordinari. Patet, quia illis potest Capitulum cõcedere Reverendas, ut ordinentur a quocumque Antistite; ergo, & licentiam, ut ordinẽtur ab Episcopo ordines licitè celebrãti intra Diœcesim vacantem: cum idem sit Reverendas concedere alicui, ac licentiam dare, ut ordinetur.

2 Et si roges, qui intelligantur à Tridentino *Arctati occasione beneficij Ecclesiastici recepti, siue recipiendi?* sic explicat Garcia *to.* 1. *de benef. p.*5. *cap.*7. *nu.*97. & 98. *Clarum est*, inquit, *illos dici arctatos ratione beneficij Ecclesiastici accepti: qui obtinent aliquod beneficium: ratione cuius tenentur se promoueri facere, ut qui obtinent parochialem Ecclesiam est arctatus ad Sacerdotium intra annum, & qui obtinet Canonicatum ad ordinẽ* illi

illi annexum. Et idem est in aliquibus beneficijs, seu Capellanijs requirentibus ex institutione seruitium personale, seu aliquem Ordinem. Et num. 99. *Et credo illos dici arctatos occasione beneficij recipiendi qui habent ius, seu sunt vocati ad aliquod beneficium vacans, seu capellaniam, quod tamē requirit actu certum ordinem, quo illi caret.* Et *num.* 101. & 102. addit, electum in concursu ad beneficium curatum, cuius collatio facienda est à Papa, non dici interim coarctatū, quia nō requiritur actu Sacerdotium, neque dici arctatum Prȩsentatum ad beneficium, aut capellaniam, habentia annexum Ordinem, neque eum, cui aliquis vult resignare beneficium, requirens actu ordinem, quo caret: hoc enim est merè voluntarium.

3 Clariùs hoc explicuit Thomas Sanchez *tom. 2. cons. l. 7. cap. 1. dub. 20. num.* 37. tunc beneficium arctari, & obligare ad talem ordinem, ait, *Si ex Fundatoris dispositione ius habeat quis ad capellaniam, quam nequit obtinere, nisi sit Presbiter, vel ex statuto, vel constitutione particularis Ecclesiæ beneficium illud exigat certum ordinem. Sic Enriquez, & quidam Doctor Salmātinus.* Advertas quod, & omnes Canonicatus, & portiones requirunt ordinem sacrū ex Tridentino *sess.* 24. *cap.* 12. coadiutoria Canonicatus, vel præbendæ non requirit, & ita hæc beneficium arctatum non est.

4 Secunda conclusio: omnes illi, qui Dimissorias à suis Episcopis, vel Ordinarijs afferunt, ordinari possunt, etiam in prædictis ordinibus. Patet ex declaratione Cōcilij, & Doctoribus Singulari sequenti referendis, cum his concessum sit ordinari à quocumque Antistite, vel ab hoc determinatè. Subditi etiā ipsius Episcopi Ordines celebrantis, non est dubium, quin etiam ordinari valeant ab illo; sicut & ij omnes, qui dimissorias habent ab alijs Ordinarijs sæcularibus iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus; quibus ex iure, vel privilegio competit Reverendas cōcedere, ut sunt Abbates, Priores, seu Vicarij Ordinum militarium, & alij Prælati in Subditos sæculares eam potestatem habentes. Quos post Tridentinū etiam posse Reverendas concedere, tenere videntur Aragon 2. 2. *q.* 88. *art.* 12. & Enriquez *l.* 10. *cap.* 22. *num.* 3. *com. lit. H.* Et docēt Ioannes de la Cruz *dub.* 4. Ledèsma 1. *p. c.* 8. *de ord. post.* 2. *concl.* Villalobos 1. *p. tr.* 11. *diff.* 9. *num.* 4. Hyeronimus Rodriguez *resolut.* 1. *num.* 26. Molfesius *tit.* 2. *de Ord. cap.* 2. *num.* 17. & Thomas Sanchez *sup. num.* 6. qui plenè satisfaciunt ijs, quæ ex Tridentino *sess.* 23. *de reform. cap.* 10. ac ex eius Congregationis declarationibus in oppositum afferri possent.

5 Tertia conclusio; Possunt etiam tunc ordinari omnes illi, qui, à Pontifice, vel a Nūtio Apostolico litteras dimissorias, aut licētiam habent, etiam si subditi sint Sedis-vacantis. Expressè hanc tenent in casu in quo celebrētur ordines in Ecclesia intra 1. annum vacantem Petrus de Ledesma *l.* 8. *de ordinib. dis.* 3. Sanchez *sup. cap.* 26. *num.* 2. & Navarrus *tom.* 1. *consil.* 27. *a num.* 1. & alij, asserentes posse quēvis ad ordines promoveri cū litterijs dimissorijs Legati de latere. Quā sententiam & si Garcia *tom.* 1. *de benef. p.* 5. *cap.* 7. *num.* 105. approbet, intelligendam ait, modò eius probitas, & mores testimonio sui Ordinarij commendentur; *ad quem effectum,* addit, *non dicetur Ordinarius intra annum Capitulum, seu eius Vicarius Sede-vacante respectu eorum, qui non sunt arctati.*

6 Requiri verò in prȩsenti casu testimonium idoneitatis, & probitatis ab Ordinario prȩstitum docent Navarrus, & Ledesma *sup.* ac sine illo non posse ordinari eum, qui obtinuit litteras dimissorias a Nuntio, ut ordinetur intra annum Sedis-vacantis. At hoc testimonium, seu litteras comendatitias, aut idoneitatis ad ordines suscipiendos posse dari a Capitulo Sede-vacante intra annum, seu ab illius Vicario innuit Zerola *prax. verbo Capitulum num.* 2. citatque Geminianum, & asserunt Zechius *de Repub. Eccl. cap.* 24. *num.* 11. Thomas Valascus *tom.* 1. *allegat.* 5. *num.* 15. citans Antonium, & Abbatem *in cap. Relatum num.* 4. *de cler. non resid.* Navarrus, & Ledesma *sup.* Sanchez *dub.* 26. *num.* 3. Molfesius *sup. num.* 29. Fornarius *cap.* 5. *de ord. §.* 4. Quaranta *verb. ord. fol.* 383. Bonacina *de ordin. p.* 4. *num.* 24. Manuel Rodriguez *to.* 2. *cap.* 71. *concl.* 19. ac alij, hȩ enim testimoniales litteræ non sunt propriè dimissoriæ quas in presēti Capitulo dare prohibet Trid. ut docent prȩfati DD. & illas requiri etiam cū hæc facultas conceditur à Summo Pontifice ad ordines tenent DD.

SINGULARE VI.

Dum ad ordines generales examina fierent, mortuus est Episcopus feria sexta quatuor temporum: rogatum est an Capitulum Sede-vacante posset tunc concedere licētiam Episcopo Titulari, vel alterius Diœcesis, ut Sabbatho sequēti ordines celebraret?

Venit hic casus Hispali anno 1622. cum vita functus est sapientissimus, & meritissimus Prȩsul D. Petrus de Castro & Quiñones. Pro parte negante videtur stare Tridentin. *sess.* 7. *c.* 10. cuius verba

ba Sing.anteced.num.1.retulimus, in eisq; negat Capitulum, tunc *Ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias concedere.* Et vtrumque simul negari probatur, quia illa particula, *Aut* æquivalet ibi copulativæ *Et*, quæ frequẽter ita accipitur, & requirit concursum utriusque extremi, ut docent ex l. *sæpe ff. de verbor. signif. l. cum quidam. vers. melius itaque eod. tit. cap. omnibus vobis. in fine* & ibi Glossa. *verbo Aut*. Cenedus *quæst. Canon. Sing. 6. num. 2.* Franciscus Gallet. *in Margar. casuum uerb, dictio* Octavianus Vulpellus *de præposit. & ad verb. pag. 12.* & Pichardus *ad §. Plane 4. num. 26. instit. de inutil. stipul.* Aliter si disiunctiva esset, ad verificationem illius sufficeret, alteram partem esse verã; & quod si ordinã di non posset concedere facultatem, posset tamen Reverendas concedere, hanc enim partem, & non illam eligere posset Capitulum.

2 Confirmatur, quia licentia, quam Archiepiscopus Hispalensis tunc dederat Episcopo Titulari D. Ioanni de la Sal, Episcopo de Bona, pro Archiepiscopo Pontificalia exercenti, iurisdictio erat delegata, quæ dũ res est integra perit morte concedentis, ut communiter Doctores *ex l. Et quia ff. de iurisd. om. iudic. cap. relatum, & Gratum. & cap. licet de officio delegati*. Res verò Episcopo supradicto commissa, scilicet, Ordinum collatio, omnino integra erat; nihil enim ex ordinum collatione cæptum, nullusque nec maiores, nec minores ordines acceperat; ergo ex vi illius facultatis non potuit Titularis Ordines conferre: & aliunde Capitulum, cum esset intra annum nõ poterat cõcedere facultatem eos conferendi.

3 Sed affirmativam partem prorsus tenendam existimo. Et probo 1. ex authoritate Congregationis sacræ, prò dubijs Concilij decidendis destinatæ: cuius inter alias hæc declaratio, est. *Capitulum Sede-vacante potest concedere licentiam extero Episcopo exercendi Põtificalia in eorum Ecclesijs, & Ordines conferendi tam Clericis illius Diœcesis, quam ceteris habentibus litteras Episcoporum: iuxta tamen formam huius decreti.* Sic refertur à Garcia *t. 1. de benef. 5. p. cap. 7. num. 93.* Barbosa *declarat in Trid. sup.* & ibi a Bellarmino. Quod verò hæc declaratio versetur circa præsentem materiã, & quod in casu proposito in titulo intra primum vacationis annum hanc facultatẽ concedere possit Capitulum, dubium non est, cum post annum illam expressẽ concedat Tridentinum ex universalis Ecclesiæ consuetudine. & ita de hoc dubiũ numquã fuit, nec declaratione hoc indiguit. Immo, & ipsa Congregatio ibi prius hoc tam quam manifestum ex Tridentino supponit, sicut, & quod beneficio arctatis possit intra annum Capitulum dimissorias concedere.

4 Hanc declarationem ita intelligi supponunt Barbosa, Bellarminus, & Garcia citati, Villalobos *dis. 9. de ord. num. 9.* & Molfesi *sum. tra. 2. cap. 2. de ord. num. 28.* qui ait: *Potest Capitulum infra annum per alium Episcopum exercere Pontificalia, & Ordines conferre, seruata dispositione Concilij Tridentini, vt declarauit sacra Congregatio eiusdem Concilij; vt post Nauar. refert Fornar. in d. 4. notab. ex tex. in cap. Si Episcopus. de supplend. negl. Prælat.*

5 Hanc etiam sententiam expressẽ docet Quaranta *verb. Capitulum §. undecimo quæro.* Et expresiús Thomas Sanchez *tom. 2. consil. l. 7. c. dub. 26.* Innunt Enriquez *l. 10. c. 22.* Barbosa, Bellarminus, & Garcia *sup.* relati: & probatur. Quia Capitulum Sede-vacante fungitur vice Episcopi, & illi succedit in omnibus, quæ sunt iurisdictionis ordinariæ, sive voluntariæ, sive contentiosæ, exceptis casibus in iure expressis, sed Episcopus potest concedere illam facultatem; ergo & Capitulum in quovis tempore Sedis-vacantis. Minor patet. Maior est verissimũ Theologorum, & Canonistarum axioma, ut *ex cap. his quæ. cap. cum olim de maior. & obed. & c. eod. in 6.* & ex alijs docent Doctores innumerosque videbis apud Garciam *de Benef. to. 1. p. 5. cap. 7. a num. 4.* & Suarium *tom. 5. de cens. disp. 50. sect. 5. num. 6.* Sed nullum est expressum ius Capitulo intra vacationis annum prohibens, ut licentiam Episcopo cõcedat ad Ordines in sua Diœcesi celebrandos, cum in prædicto Concilij decreto non prohibeatur, nec aliud prohibens extet; ergo &c.

6 Quod non prohibeatur in prædicto decreto patet: quia ibi solùm dimissoriarum concessio negatur, ut docent Doctores hãc sententiam tuentes; immo & tradit Congregatio Concilium declarans, non prohiberi ex vi illius, licentiam concedi à Capitulo infra annum, ut in ipsius Ecclesia ordinẽtur tam Clerici illius Diœcesis, idest, qui beneficium coarctatum haberent, aut dimissorias à Pontifice, vel eius Nuntio afferrẽt [ideoque postea addit *iuxta tamen formam huius decreti*, scilicet *Tridentini*,] & alij omnes, litteras Episcoporum suorũ habentes.

7 Probatur deinde efficaciter: quia verbũ *Ordinandi licentiã* in textu Concilij capitur passivẽ, quod patet ex dictione *alicui*, quam statim subiungit, atque ita idem est ac concedendi Reverendas: & sensus est, quod nõ liceat Capitulo intra primum annum vacãtis

tis Sedis concedere alicui scilicet ex subditis illius Diœcesis, ut ordinetur, quod est alicui dari licentiam ordinandi, ac proinde idẽ, ac litteras dimissorias dare, nisi quod hæ ad ordinationem passivã extra diœcesim diriguntur, vel dictio, *Aut* ibi, est positiva, aut declaratiua est, ut aliquando esse docent Brunor. à sole *locis comm. verb. alternatiua*. 1. Barbosa *de dict. Aut*. dicentes, *poni inter similia, & æqualia*: nam simile, & æquale est, *licentiam ordinandi, ac dimissorias litteras concedere*. Et ita æquivalet dictioni *seu*, quam expositivam esse docuit sacra Rota Romana apud Farinacium *decis.* 570. *num.* 3.

8 Confirmat hanc explicationem Thomas Sanchez *tom 2. cons. l.* 7. *cap.* 1. *dub.* 26. *num.* 2. ubi, *Concilium*, inquit, *posuit licentiam, & litteras, ad maiorem claritatem. Dari autem licentiã Episcopo ad ordines celebrandos, non est licentiã cõferre, ut aliquis ordinetur: quia iã supponitur, quod ordinandus debeat licentiã afferre, aut illam habere ab Episcopo iam mortuo, vel Nuntio Apostolico.* Et per hæc patet ad argumentum in oppositum. Ad Confirmationem R Episcopum Titularem, vel alium alterius Diœcesis nõ conferre tunc ordines ex vi facultatis delegatæ ab Episcopo mortuo, sed concessæ à Capitulo.

SINGVLARE VIII.

Quinam ex Sæcularibus Ordinari valeant in casu præcedentis Singularis?

1 Vppono 1. Regulares omnes ordinari tunc posse etiam si nec approbati, nec examinati sint, ut sequẽti Sing. patebit. Suppono 2. similiter ordinari posse omnes eos, qui habent arctatum beneficium: nec non Subditos Hispalensis Diœcesis, qui a Nuntio, vel a suo Episcopo aut Ordinario litteras dimissorias habent iuxta dicta Singularibus præcedentibus.

2 His positis sit prima conclusio: omnes illi, qui ante Archiepiscopi motem iam ab Examinatoribus, & Provisore examinati, & approbati erant quoad mores, & quoad scientiam, possunt in casu præcedentis Singularis ordinari ab Episcopo illo, cui Capitulum Sede tunc vacante concessit: ut Ordines celebrarẽt Sabbato immediatè sequẽti post Feriam sextam, in qua Archiepiscopus obijt. Probatur 1. Quia illa approbatio facta ob Archiepiscopo, seu illius Vicario idem est, ac Reverendarum cõcessio: sed si concessis Reverendijs moreretur Archiepiscopus ex vi illarum posset ordinari ille, cui fuerunt concessæ: ergo etiam qui est approbatus quoad scientiam, & mores. Maior patet, cum Reverendæ nihil aliud sint, quã testimonium, in quo Ordinandi *probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio commendantur*: sic enim dimissoriæ à Trid. *sess.* 23. *c.* 18. definiuntur, ut notat Zerola *verb. dimissoria* §. 4. dicẽns, dimissorias continere Ordinandum, *idoneum & habilem pravio examine repertum*.

3 Minor probatur tum ex dictis in præcedenti assertione, tum ex illo cõmuni Doctorũ principio: *Gratia facta non expirat morte concedentis*, quod habetur *cap. si super Gratia de offic. deleg. in 6. & c. si cui. de Præb. eod. lib*, Et nominatim Reverendas has esse gratiam factam, & non expirare morte concedentis illas, etiam si non sint presentatę, communis est Doctorum sensus. Ita Navarrus *in c. Placuit n.* 163. *de pænit. dist.* 6, *& to,* 1. *consil*, 49. *de temp. ordin.* Enriquez *l*, 10, *de ord, c.* 22 Bonacina *de ord. d*, 8 *p.* 4, *n,* 21, Gutierrez *l*, 2. *can*, *qq c*, 1, Naldus *v*, *Ord*, *num*, 12. Ioannes de la Cruz *dub*, 5, *de ord.* Ledesma *cap*, 8. Sa *ver. dimiss.* Sayrus *decis.* 52. *de temp. ordin.* Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancel. Glossa* 12. *num.* 37. Sanchez *l.* 28. *de mat. d.* 28. *num.* 83. Quarãta *verb. Capitulum*, Barbosa *in* 7. *sess. Trid. c.* 10. Rebufus, & Geminianus, apud Zerolam *verb. dimiss.* § *ad nonum*. Perez *l.* 6. *tit.* 2. *lib.* 3. *ordi.* Villalobos *dis.* 9 *num.* 6. & alij plures.

4 Preterea, quia sicut dimissoriæ cõncessæ à Capitulo Sede-vacante non expirant per adventũ Episcopi, ut docẽt Rodriguez *tom.* 2. *sum. cap.* 14. *concl.* 5 Valascus *sup. num.* 13. Ledesma *de ord. cap.* 8. *concl.* 4. Quaranta *sup. vers. secundo.* Pavinus *de potest. cap. Sede vac.* 1. *p. pag.* 18. *n.* 9. Ledesma, Enriquez & Ioannes de la Cruz *sup.* ac alij Doctores ibi relati: ita nec Reuerendæ concessę ab Episcopo ipso mortuo expirant.

5 Si vero ante Episcopi mortem ab illo, vel ab illius Vicario (idem enim quoad hoc unus, ac alter, cum unicum & idem Tribunal uterque constituat) solum foret facta approbatio, vel scientiæ disiunctim, vel morum, sic dimidiatè approbatus ordinari nequibit: cum utrumque includant litteræ dimissoriæ, & in eis dicatur, quis idoneus quoad mores, & examinatus & approbatus dimitti; nec cõncedi communitẽr dimissorię possunt ante ante prævium examen, & approbationem, ut ex Tridentino *sess.* 25. *c.* 3. *de Refor.* notat Sanchez *dub.* 20. *num.* 10. Immo hæ iam supponunt beneficij titulum, ætatem, & alia ad ordines requisita approbata esse.

6 Sed cum hoc stat probabilitate non carerę

careat quòd si ab Episcopo demortuo, vel Provisore eius approbatus quis quoad mores fuerit, licet non quoad scientiam, quia in ea non examinatus est, posset tunc Ordinari præmisso sufficientiæ examine: quia dimissoriales iam habere videtur ex morum approbatione, quę est dimissorialium præcipua pars, & Capitulum potest tunc dare licentiam ad examen faciendum, vt Sing. sequenti probabimus: secus censeo, è contra, si habuerit approbationem scientiæ, non verò vitæ propter ibi dicenda.

7 Secunda conclusio: Nulli alij subditi Diœcesis vacantis, in casu proposito Singularis præcedētis, Ordinari potuerunt, etiam si iàm exibuissent scrutinia de genere, & moribus, & ab Officialibus hæc conspecta, & approbata essent; sed non ipsi in litterarum, & morum examine sunt approbati. Ratio est, quia hi neque ab Archiepiscopo mortuo habent, nec ab alio habere possunt dimissoriales. Et hoc intelligendum est de subditis Sedis-vacantis quovis titulo, vt domicilij, beneficij, aut naturalitatis, ac etiam de subditis incolis alicuius oppidi, in quo Capitulum haberet iurisdictionem ordinariam, quia esset illius Dominus, ac Ordinarius Iudex, ab Episcopoq; omnino, quo ad hoc exemptus. Sic sentiunt Emmanuel *sup. n.2.* Quaranta, Barbosa *sup.* Enrriquez *l. 10. c. 22. n.3.* referens ita Episcopum Salmantinum obtinuisse contra Capitulum suæ Ecclesiæ anno 1581.

8 Sed existimo, quòd si Capitulum eam iurisdictionem habeat, vt extra Sedem vacantem concedat litteras dimissorias habitatoribus illius oppidi sibi subiectis, possit etiam infra Sedis-vacantis annum, illas cōcedere: sicut de Abbatibus, & alijs Prælatis iurisdictione quasi Episcopali gaudentibus paulo ante dicebamus: tunc enim non concedit illas Capitulum in quantum vacante Sede in Episcopi iurisdictionem succedit, sed in quantum independenter ab ista vacatione iurisdictionem habet exemptam, nec inferioris conditionis debet esse Sede vacante, quam ante vacationem.

9 Nec obstat assertionibus his Tridentinum *cap.5. sess.6.* ibi: *Nulli Episcopo liceat cuiusvis privilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantùm:* nam vt rectè inter declarationes Concilij hîc *n.3.* *Quæ non sunt subiectæ illi Ordinario;* additur: *Nisi habeāt dimissorias generales à suis Ordinarijs.* Et infra; *Non excluduntur propterea Clerici aliarum Diœcesum (si suas litteras dimissorias habeant) quominus possint ab Episcopis extraneis in aliena Diœcesi de licentia Ordinarij Pontificalia exercentibus ordinari.* Et adnimadverte; Quòd nomine *Ordinarij*, vbi non est specialis prohibitio, comprehenditur Capitulum, Sede-vacante, etiam intra primum annum; & quoad ea, quæ ad Ordinum promotionem spectant; si quidem habet eandem iurisdictionem ordinariam, ac Episcopi. Sic Thomas Sanchez *su. du. 26. n. 3.*

10 Animadverte etiam non esse necessariā tunc expressam licentiam Capituli, vt ordinentur, qui a suis Episcopis dimissorias litteras afferunt, vt docent Venerus *exam. Episc. l. 1. c. 12. n. 52.* Navarrus, Toletus, Fornarius, quos citat & sequitur Mauricius Salzedo *prax Episcop. p. 2. c. 5. n. 30.* sed sufficit licentia generalis Capituli, & vt Episcopus in eius Ecclesia ordines celebret. Oppositū docent Barbosa, & Miranda apud Dianam *p. 4. tr. 4. res. 144.*

SINGVLARE VIII.

V. In casu proposito Sedis-vacantis, possent ordinari omnes Regulares, etiam non examinati ante mortem Episcopi?

1 SVPPONENDVM est, vt omnino certum, inveterataque Diœcesum consuetudine confirmatum, Regulares omnes litteris dimissorijs à suo Regulari Prælato, non ab Episcopo Diœcesano concessis Ordinari posse à quocumq; Antistite; & de facto Ordinari. Sic probant Navarrus *l. 2. Consil. 22. & 23. de temp. Ord.* Enriquez *l. 7. de indulg. c. 26.* Miranda *to. 1. q. 39. art. 3.* Emmanuel Rodrig. *to. 1. q. 18. art. 5.* & plures alij; ac patet ex Regulariū privilegijs, quæ in eorum cōpēdio *verbo Ordo, & Dimissoria*, videri possunt: Ac ita decrevit Cōgreg. Trid. martij 15. an. 1596. *ap. Barb. sess. 23. c. 10.*

2 Et non solùm licere Episcopis ordinare Regulares afferētes suorum Provincialium, Abbatum, aut Generalium dimissorias; sed graviter ad id teneri, ex Mandosio, & Navarro docet Emmanuel *supra*, & colligitur ex Bulla Clementis VIII. quæ incipit: *Vt ea, quæ pro Ecclesiasticarum, &c.* edita anno 1592. vbi conceditur Monachis Beatæ Mariæ de Alcoçaba Cirtercienfibus Regnorum Portugalliæ; *Posse a quibusuis Ordinarijs ad Ordines promoveri, nec non Monachos à Diœcesanorum superioritate, & iurisdictione exemptos absque illorum litteris dimissorijs, cum testimonialibus litteris suorum superiorum tantùm, ad omnes etiam sacros, & presbyteratus Ordines admitti debere.*

Et addit postea Clemens: *Hæc decreta approbare, eaque per quoscumque Archiepiscopus, Episcopos, vel alios locorum Ordinarios inviolabiliter perpetuò observari debere statuimus, & ordinamus.* Affertur ab Emmanueli. *to.1. q. 18.art.5.* Et eius meminit Miranda, *sup.*

3 Nota verbum *debere*, quod plerumque inducit necessitatem, & coactionem, vt *in l. Prator, in princip. ff. de edendo l.1. §. qui magistratum. ff. quod quisque iuris*, ac in Glossa, *verb. debent in Clem. 2. de statu Monach.* notant Tiraquellus *de retract. lig. §. 1. glos. 15. n. 12* Burgos de Paz *in l. 3. Tauri p. 2. conclus. 4. n. 1153.* Hypolitus *cons. 60.n.4.* Menochius *de præsumpt.l.5.q.47.n.9.* Perez *l.1.tit.1.lib.5. ord.pag.25.* Seraphinus *de privileg.iuram.privil. 33.n.70.* Ioseph de Sesse *Aragoniæ deciss.230. n. 15.* Emmanuel *to.3. q.47. art.4.* Tuschus *lit.D conc.32 n.2.* & alij.

4 Sed clariùs hæc obligatio declaratur a Gregorio XIII. nam Bulla edita anno 1582. quæ incipit: *Pium, & utile, &c.* & Societati Iesu concessa sic ait: *Omnibus Episcopis, & alijs Antistibus præsentibus, & futuris in perpetuum præcipimus, atque interdicimus, ne ab huiusmodi promovendis, qui licentiam à Præposito Generali dicta Societatis pro tempore existente, vel ab eo delegatis habuerint, quidquam prædictorum requirant, vel exigant; sed ipsos etiam absque ulla functione in Ordinibus ipsis, interstitiorumq; ad illos suscipiendos observatione, aut inquisitione de cantu, officijs, & ceremonijs Ecclesiasticis, idoneitate, proprij Ordinarij licentia, & alijs in alijs requisitis, &c. ad sacros, etiam Presbyteratus Ordines promoveant.* Et hoc intelligendum esse ante solemnem professionem post biennij vota declaravit, & concessit Paulus III. Bulla edita anno 1546. quę incipit: *Exponi nobis, &c.* Et ipse Gregorius XIII. Bulla anni 1573. quæ incipit *Ex Sedis Apostolicæ*: ibi: *Nec non ut ij qui tria vota prædicta scilicet post biennium; in eadem Societate emiserint de licentia sui Præpositi Generalis, ad sacros, etiam Presbyteratus Ordines, etiam ante solemnem professionem emissam promoueri valeant.*

5 Vnde existimo graviter peccare Ordinarios, qui sine gravi causa, forsanq; passione moti, ad Ordines non admittunt Regulares quoscumque dimissorias à suis superioribus afferentes; quia gravem illis & Religioni iniuriam irrogant, privilegia Pontificia contemnunt, & Pontificis præceptis in re gravi non obediunt.

6 His positis, certum est posse Regulares Ordinari ab Episcopo, cui Capitulum infra vacantis Sedis annum concessit, vt in sua Diœcesi Ordines celebraret. Probatur 1. Quia id concessum, vel permissum censetur alicui quod ei ex presse prohibitum non reperitur; sed Capitulo Sede tunc vacante hos admittere ad Ordines non est prohibitum; quia nihil aliud ei circa Ordines est prohibitum, nisi dimissorias subditis suæ Diœcesis dare: ergo omnia alia, quæ ad Ordines spectant; ut concedere quod in sua Ecclesia Ordinentur Regulares, est illi concessum, vel permissum. Maior constat, ex *l. Nec non. §. quod eius. ff. ex quibus causis maior. l. 1. ff. de testib. l. munus. §. quæritur, ff. de procurat. l. statuas, C. de Religios. & sumpt. funer. cap. Omnes,* & ibi Glossa *3. dist. cap. 1. de transl. Prælati.* ubi Glossa *verbo, non inuenitur, cap. cum illorum 32. vers. 7. de sent. excom.* ac docent Alciatus *resp. 8. num. 18.* Burgos de Paz *cons. 8 n. 3.* Bertazol. *tract. clausul. instrum. claus. 2. glos. 1. num. 5* Bobadilla *polit. l. 3. cap. 4. n. 44.* & alij plures. Minor probata est supra ubi ostendimus, solùm Capitulo dimissoriales concedere intra primum annum esse probitum à Tridentino ex communi Doctorum sensu. Ex maiori autem, & minori concessis est evidens consequentia; præsertim cum necessum non sit, ut Regularibus concedat Capitulum dimissorias, nam à suo Regulari Prælato illi eas habent.

7 Probatur 2. Quia Regulares omnes suorum superiorum dimissorias habentes admitti ad Ordines omnes debent, vel possunt à quocumq; Catholico Antistite, Ordines celebrante, vt patet ex privilegijs relatis: ergo etiam debent admitti a Capitulo, seu ab hoc Antistite Ordines celebrante de ipsius licentia. Confirmatur: quia Superiores Regulares non minus vocantur, & sunt Ordinarij respectu suorum subditorum Regularium; quàm Episcopi, vel alij sæculares Ordinarij respectu suorum subditorum sæcularium; sed sæculares afferentes dimissorias suorum Ordinariorum admitti possunt ad prædictos Ordines: ergo & Regulares, si eas afferant à suis Ordinarijs concessas. His, & alijs fundamentis, ut abitror, nixi doctissimi Societatis nostræ viri; & inter eos Pater Didacus Ruiz, Iacobus Granado, & Mathæus Rodriguez à Capitulo Hispalensi cõsulti anno 1622. in casu relato Sing. 6. huic sententiæ subscripsere: sicq; omnes Regulares ad Ordines omnes tunc admissi sunt á Capitulo.

8 Porro hoc nullo modo prohiberi à Tridentino, in illis verbis *ses. 7. cap. 10. Non liceat Capitulis Ecclesiarum Sede-vacante infra annum à Sede vacationis Ordinandi licentiam, aut litteras Dimissorias, seu Reuerendas, &c. alicui, qui beneficij Ecclesiastici occasione recepti, vel recipiendi arctatus non fuerit, concedere,*

ten-

ſentiunt ſine dubio omnes Doctores pro noſtris ſententijs in hoc, & antecedenti Singulari relati. Quibus magis adrem adde Bellarminum, *in obſeruatione ad hoc cap.* 10. *Trid.* ita loquentem: *Concilium videtur loqui de ſæcularibus Diœceſanis, dum ſe fundat in ratione beneficij adquiſiti, vel adquirendi; quæ ratio non militat in Regularibus, quibus non conferuntur beneficia, cum Ordinentur ad titulum profeſſionis, & cum eorum ſuperior cum his diſpenſet, vt Ordinentur propter Religionis ſuæ neceſſitatem, eoſque approbet: nihil habet Capitulum gerendi in hoc caſu, quoad eius munus pertinet, niſi licentiam dare ad Ordines ſuſcipiendos.* Et infra: *Niſi reſtringamus hunc textum ad caſum cap.* 10 *infra ſeſ.* 23. *Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathredalium, litteras dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, vt ab alijs ordinentur concedant: ubi nihil dicitur contra Ordinantes, vel concedentes licentiam, ſed tantùm contra concedentes dimiſſorias. Et quod Regulares, vel exempti non includantur ſub hoc textu tenet Cardinalis Toletus l.* 1. *cap.* 49. *verſ. Quinta.*

9 Sed obijcies: Dimiſſoriæ conceſſæ Regularibus à ſuo Superiore non ſunt abſolutè dimiſſoriæ, ſicut conceſſæ ſecularibus à ſuo Superiore; hæ enim continent approbationem morum, & ſcientiæ; illæ vèro morum tantummodò: & ita cum his valent tunc ſæculares Ordinari, non verò Regulares cũ ſuis; nã ex Tridentino *ſeſ.* 23. *c.* 12. indigent examine, quod à Capitulo Sede-vacante infra annum nequit fieri; cum ſit pars quædam ſubſtantialis dimiſſoriarum; hæ enim ex approbatione morum, & ſcientiæ coaleſcunt; & ita in eis dicitur ab Ordinarijs: *Examinatum, & approbatum remittimus*, ergo, &c.

10 Reſpondeo, non minus eſſe, & vocari debere *Dimiſſorias*, ſeu *Reuerendas*, quæ Regularibus, quàm quæ ſæcularibus conceduntur, vt patet ex indulto Clementis VIII. ſupra poſitò. & ex communi acceptione; & nil aliud prohibetur Capitulo, quam Reverendas dare; ſic vocantur, quæ Religioſis dantur. Quod autem examen hæ non includant, nil obſtat: cum hoc ſit minus principalis pars dimiſſoriarum, & ita etiam ſi illius teſtimonium ſæcularium Reverendis inferatur adhuc ab Ordinario, in cuius Diœceſi Ordines fiunt ſæpe examina repetuntur: & repeti poſſe decrevit Congregatio Tridentini apud Barboſam *in ſeſ.* 23. *cap.* 10.

11 Præcipua ergo Dimiſſorialium pars, eſt morum approbatio, vt patet in Trident. *ſup. c.* 8. *Niſi eius probitas ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur*; & ita *Acceſſorium ſequitur naturam ſui Principalis*, Vt ex *l. etiam c. de iure dot. leg. acceſſorum* 42. *de reg. iur. l.* 6. docent Menochius *conſil.* 58. *n.* 13. Surdus *de aliment. tit.* 9. *q.* 31. *n.* 8. Tuſchus *lit. A. concl.* 76. Pichardus *a l* §. *Siquis alium n.* 32. *inſtit. de inutilib. ſtipulat.* Quod maximè verum eſt, cum Acceſſorium eſt à ſuo Principali ſeparabile, vt Menochius *de interdict. remed 6. recuper. poſſeſ. n.* 45. docet: ſic in præſenti ſeparabilis omnino eſt approbatio morum a ſcientiæ approbatione: & quia quòad Regulares, huius notitia facile comparari ab Epiſcopis valet præ vio examine; non verò approbatio morum, quorum cognitio ad eos nõ ſpectat; ideo in dimiſſorijs Regularium hæc, non illa approbatio infertur: ſicut in ſæcularium Reverendijs, cum cognitio tam illorum ſcientiæ, quàm morum ad ſuos Ordinarios pertineat.

12 Nec verum eſt; Capitulum Sede-vacante infra annum non poſſe concedere facultatem ad examen Regularium faciendum: cum hoc non ſit concedere Reverendas, quarum conceſſio ſolùm prohibetur quæ prohibitio cum ſit correctoria iuris communis limitari debet iuxta Doctorum Regulas, & ſic poteſt infra anum diſpenſare ad Ordines ſuſcipiendos, in interſtitijs, nec non cum illegitimo ſibi ſubdito, cum corporis vitiatò, cum bigamo, & cum alijs omnibus; itẽ in irregularitatibus, in quibus ex ordinaria ſua poteſtate poteſt Epiſcopus, & de facto diſpẽnſaret Capitulũ, ſi tunc ſubdito, beneficio arctato concederet, vt poteſt, Reverendas ad Ordines ſuſcipiendos. Et tandem excepta dimiſſoriarum conceſſione infra annum, tũc & ſemper omnia, quæ Epiſcopus ex ordinaria iuriſdictione poteſt, Capitulum, Sede-vacante poteſt quoad promotionem ad Ordines tam reſpectu ſuorum ſibi ſubditorum, quàm aliorum, ſive Regularium, ſive ſæcularium, quia in his omnibus Epiſcopo ſucedit, ut rectè docet Thomas Sanchez *to.* 2. *conſ. dub.* 26. probans: *Quod Capitulum Sede-vacante ante annum elapſum poſſit licentiam concedere alicui Epiſcopo, vt in ea Diœceſi ad Ordines promoueat alienos habentes dimiſſorias Epiſcopi mortui, vel Nuntij Apoſtolici, vt a quocumque Antiſtite Ordinentur.* Et idem iudicium ferendum eſſe de Reverendis conceſſis a Prælato Regulari ſatis ex rationibus, quas effert hic Doctor innuit, & in titulo huic dubio affixo magis declarat.

(: § :)

S 2 § 1 S.

SINGVLARE IX.

V. Examinatoribus liceat ad Sacros Ordines approbare Regularem, seu sæcularem latinæ linguæ prorsus ignarum; qui tamen omnium Ordinum ministeria exercere rectè sciat, & valeat?

1 VIDI nonunquam huiusmodi viros; maximè in divini cultus ministerijs instructos; qui Epistolas, Evangelia, & Missas rectè legebant, & pronuntiabant, Officijs divinis in Choro, & extra illum debitè ministrabant. Missæ ceremonias percallebant, in cantu, immo & in organi pulsatione, strenui erant, & tandem omnia, quæ ad Horarum recitationem, Missæ, & Officiorum divinorum celebrationem spectabant, ita exequebantur ac si in lingua latina existerent peritissimi; & nec primis, ut aiũt, labris eam attigerant. Illos igitur absque ulla latinæ linguæ notitia sacris initiari posse persuadet ratio nõ levis; cùm enim ideo huius scientia, seu intelligentia requiratur, à Tridentino, ad ordines etiam sacros, vt eorum ministeria debitè exerceantur, quia vt rectè dicitur ex Hilario *Cap. intelligentia de verb. signif. Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi*; si hi debite exercent omnes sacrorum Ordinum functiones, ad illos possunt licite promoveri.

2 Confirmatur 1. ex Innocentio IV. *in Cap. cum in cunctis, de electione*. Qui explicans scientiam, quam Ordinandi debent habere *nu. 1.* ait: *Cantor debet scire cantum, & sic de omnibus Ordinibus, quod satis colligitur ex ijs, quæ eis dantur, & dicuntur in Ordinatione, & ex potestate, & officio, quod habent, excercere tenentur.* Et concludit: *ille habet sufficientem scientiam, quæ sufficit sibi ad faciendum ea, quæ sibi imminent.*

3 Clariùs hoc explicuit Thomas Sanchez *to. 2. consil. l. 7. c. 1. du. 40 n. 4. Vt non peccetur*, inquit, *in promotione ad ordines, ea scietia necessaria est, quæ necessaria est ad bonam ministerij Ordinis suscepti executionem: unde maior scientia requiritur ad unum Ordinem, quàm ad alium. Ratio, quia cum facultas operantis sit propter usum, is rectè facultas traditur, qui ea scit, utit:* Sic ille citans pro hac sententia Sotum utrumque Ledesmam, Bernardum Diaz, Salzedo, Navarrũ, ac alios. Confirmat hoc. 2. communis Doctorum: nam S. Thomas, Hostiensis, Raym. Goffred. Albertus Magnus & alij, quos referunt summa confess. *l. 3. trat. 5. q. 2.* & Vibaldus *inf. n. 92.* asserunt Ordinatum teneri scire quæ *pertinent ad officium, ad quod ordinatur*; seu vt ex Doctoribus loquitur Bonacina *de ord. d. 8. p. 5. n. 16. vt sit sufficiens ad usum muneris cuiusque Ordinis*, vel vt ex Sayro, Riccio, Vazquio, Suario, & alijs tradit Molfesuis *tr. 2. de ord. c. 13. n. 1.* scientia sufficiens est vt *singuli sciant concernentia ad suum Ordinem:* ergo cùm præfati hæc sciant, licitè Ordinari poterunt?

4 Adhuc sit 1. conclusio: Huiusmodi Regularis, vel sæcularis ita in Ordinum functionibus instructus licitè non potest sacris initiari, si omnino ignarus sit linguæ latinæ, ita quod vocabulorum significationem, nominum declinationem, & verborum coniugationem, casus, orationesq; facillimas ignoret. Probatur, quia hic est inhabilis, & irregularis, vt pote omnino illiteratus. Sic C. illiteratos 1. *dist. 36. Illiteratos, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel imminutos nullus præsumat ad Clericatus Ordinem promovere, quia litteris carẽs sacris non potest esse aptus officijs.* Vbi Glossa: *Illiteratos, scilicet penitus; sufficit; tamen mediocris scientia, ut extra de elect. c. cũ nobis olim.* Sic etiã, in *Cap. Præcipimus, dist. 34. Cap. finali, de tempor. Ordinat. in 6. & cap. Pœnitentes. dist. 55.* vbi Glossa, & omnes utriusque iuris Doctores docent, Irregularem esse ad Ordines, etiam minores, omnino illiteratum, seu prorsus litteras ignorantem. Sic Alvarus Pelagius, Navarrus, Ledesma, Rebufus apud Sanchez *sup. n. 1.* Toletus, Suarez, Filiucius, Reginaldus, & Azor apud Bonacinam *d. 7. de censur. p. 1. q. 2. n. 2.* Innocentius Papa *in Cap. cum in cunctis.* Cardinalis, Immola, Bonifacius *in Clem.* Maiolus *l. 1. de irregul. cap. 32.* Salzedo *pract. crimin. c. 21. ver. Ordinari*, & est communis, vt fatetur Navarrus *in Cap. Quando de Rescrip. except. 1.*

5 Vnde communis DD. tenet graviter peccare Episcopũ, & Examinatores, qui omnino illiteratũ, sicut & aliàs ex moribus indignum, ad ordines, etiam minores, scienter approbant; quia infideliter in re gravissima munus sibi commissum exequuntur. Ita S. Thomas, Astẽsis, Tabiena, Ledesma uterque, Sotus, Sylvester, & alij apud Sanchez *nu. 2.*

6 Sed dices, non esse omnino illiteratum, ac pro inde nec irregularem, qui optime legere scit & pronũtiare, altarive inservire in functionibus Ordinum, etiam Sacerdotij: ergo hic non comprehenditur in decretis relatis, neque repellitur Doctorum sententia. Respondeo, omitti posse antecedens, & consequens, si præcisse ad iura antiqua attendamus; at cum vel hæc Tridentinum *sess. 23. c. 11.* explicuerit, vel novum ius condiderit, statuens, vt *Minores Ordines ijs qui saltèm latinam linguam intelligunt, conferantur:* non sufficit prædicta scientia legendi, functionibusq;

busq; sacris inservienli, sed requiritur præterea intelligentia linguæ latinæ, seu cognitio eorum, quæ in Epistolis, Evangelijs, & Missa leguntur; nam vt latinæ linguæ periti, & Rebufus *de verb. signif. l. n. 6.* docent, verbum *intelligere significat cognoscere, mente percipere, seu complecti: quia intelligere*, ait latinus Thesaurus, *ex inter, & lego compositum est, quasi interioribus legere, significat videre, & mente percipere.* Et Rebufus *in l. 33. Quod intelligimus id proprie fit per aures, vel per intellectum, & mentem, dum percipimus aliquid.*

7 Aliter, si sufficeret, vt quis rectè legat, aut pronuntiet, aut memoriter sciat ea, quæ in Missa, vel divino Officio dicuntur, vt dicatur scire, aut intelligere latinam linguam: etiam puer, & physitacus dicerentur scire, & intelligere, cum hæc præstant; quod est absurdum. Vndè sapienter Refubus *de verb. signif. in l. 23. Qui tenet*, inquit, *memoriter verba legis, & recordatur, nō dicitur scire leges, sed oportet habere sensum eorum, atque affectum: alioqui puer octo annorum, qui memoria commendasset leges, vel physitacus, vel stultus diceretur scire leges: Sed quia sensum legum non habet, licèt verba legis mente teneat, & recordetur, scire leges non dicitur.* Hinc rectè explicat Navarrus *c. 17. sum. hispana n. 205.* Quis sit idiota. *Para Ordenes menores aquel se dize Idiota, que no sabe aun leer, y para las mayores, aquel que no sabe algo del lenguage, en que están escritos los Officios divinos: como el que no sabe nada de latin entre los latinos, y el que no sabe nada de Griego entre los Griegos.* Reginaldus *l. 30. tr. 2. c. 1. n. 36. ex cap. fin. de ætate, & qualitati*, ait, eum dici illiteratum, *qui numquam Grammaticam audivit.*

8 Secunda conclusio: Minor intelligentia requiritur latinæ linguæ in eo, qui ad Ordinum functiones, & Ecclesiæ ministeria benè instructus est, rectéq; pronuntiat, quæ legenda, vel canenda sunt, quam in eo, qui ita in his instructus non est; sed tamen in illo aliqualis requiritur. Probatur: quia cū habeat scientiam sufficientem ad usum, & exercitium Ordinum Diaconatus, aut Subdiaconatus, Sacerdotij ve, quibus initiandus est, sitque Ecclesiæ, & divino cultui vtilis; aliqualiterq; licèt defectuosissimè, latinam linguam intelligat; huius intelligentiæ defectus satis illa scientia, & utilitate suppletur; & cum propter illam, scilicet propter rectam Ordinis executionem, latinę linguę intelligentia à Tridentino exigatur, eius decreto & legi rectè dictis satisfit. Nam *Lex non ad verborum formulam, & ritum, sed ad effectum solùm attendit*, vt probat Ferrerius *in constit. Cathalon. glos. 4. n. 66.* Et *Ratio Generalis legis restringitur ex mente, & fine legis*, vt probant Surdus *decis. 9. n. 13.* & Armendariz *in proem. addit. ad recopil. leg. Navarræ n. 131.* Vnde in his sufficiet, quod rudimenta aliqua addiscerint, sciant aliqua nomina & verba inflectere, aliqua clara vocabula intelligere, facillimas orationes componere, aut saltim quod rudi Minerva earū sensus ex cōtextus filo non prorsus eos fugiat.

9 Hanc sententiam forsan indicavit Innocentius Papa *in Cap. cum in cunctis de Elect. nu. 1. Est*, inquit, *scientia requirenda secundum dignitatem, & locum, & Ordinem, ad quem assumitur*, seu vt explicat Navarrus *Cap. si quando: except. 13. n. 1. Is dicitur idoneam beneficio habere scientiam, quæ sufficiens est attenta illius dignitate, loco, & Ordine.* Idem docent Felinus, Andreas Sicul. Cardinalis Immola, & Bonifacius, Hugotius, Archidiaconus, & alij ibi: & vt rectè S. Thomas 12. *q. 76. art. 2. Omnes tenentur scire communiter ea, quæ sunt fidei, & universalia iuris præcepta. Singuli autem, ea, quæ ad eorum statum, vel officium spectant.* Ast hic optime exequi scit quæ ad suum Ordinem, & statum spectant: ergo licitè promoveri valet; & non ita severè cum illo, ac cum alijs hæc lex observanda est.

10 Clariùs hoc docuit Vivaldus *candel p. 2. §. 5. de irregul. n. 94.* cuius verba libet referre. *Ex quibus*, ait, *& Maiolo l. 1. c. 32. n. 10. nota, non esse iudicādum Idiotam, & Illiteratum illum, qui & si litteras multas non didicerit, in rebus tamen Ecclesiasticis, & divinis officijs dicendis ita expertus est, vt quodam magno usu omnia noverit, atquè multos Sacerdotes in hoc superet: nam tales sic experti Ordinandi sunt. Abb. & alij, quos ibi refert in Cap. final. de æt. & qual. Nam de multis Sanctis legimus, non propter litteras [quas non habebant] fuisse Ordinatos, sed propter Ecclesiasticarum rerum peritiam, ac morum sanctitatem, vt de quodam cui nomen Sanctulus, scribit S. Gregorius l. 3. Dialogorum c. 37. & de Ioanne Egyptio Anachoreta tradit Historia Tripartita l. 8. c. 1. & de Didimo Alexandrino refert S. Hyeronimus Cathal. script.* Hæc ille; cui libēter subscribo. Nota tamen, quod non dicit hos omnino illiteratos esse, sed quod multas litteras non didicerint.

SINGVLARE X.

Quæ intelligentia linguæ latinæ sufficiat, vt quis sacris initietur?

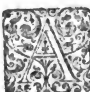
1 IT conclusio: Ea notitia Grammaticæ, seu latinæ linguæ sufficiet, vt quis sacris initiari licite valeat, quæ satis sit, ut illum omnino illiteratum, aut Idiotam latinæ linguæ non esse

esse verè dicamus, seu cum qua non existimetur penitus Grammaticæ, ac rudimentorum eius ignarus à viri sapientibus; quorum arbitrio relinquendum esse iudicium hoc, tradunt Innocentius, Navarrus, Bonifacius, Ioannes Andreas, & Salzedo *sup.* Sed clariùs id patebit ex ijs, quæ in generali ad hos Ordines requiruntur à Doctoribus, ex quibus; *Ad sacros Ordines exigitur*, inqui Sotus *in 4. dist. 25. art. 4. q. 1.* vt *Diaconus, & Subdiaconus, latinè sciat, nempe vt quæ legit, intelligat, quamuis Mysteria non adeo Theologicè calleat. Ad Presbyteratum autem aliquanta Scripturæ intelligentia exigitur.* Ita etiam docent Menochius *l. 2. de arbitr. cent. 5. cas. 425. n. 5.* Bartolomæus à Ledesma *de ord. dub. 16. pag. 1189.* & Thomas Sanchez. *dub. 45. n. 15.* qui ex ipso Ledesma, & alijs Recentioribus addit *n. 16. Ad Sacerdotium, ultra dicta requiritur, vt sacrificium illud intelligat, & sic requiritur, vt bene legat contenta in Missa, & mediocriter intelligat, & vt habeat mediocrem scientiam, vt possit seruare ritè ea, quæ spectant ad Missam conficiendam: vt quod sciat defectus occurrentes in Missa, materiam, & formam consecrationis, dispositionem necessariam ex parte animæ, & corporis.* Explicat item Zanardus *de ord. c. 2.* dicens; *Sacerdos vt est deputatus ad diuinum officium tantùm tenetur scire de Grammatica, vt intelligat, quæ legit; vt est minister Sacramentorum debet scire materiam, & formam, & modum dispensandi Sacramenta.* Consonant Reginaldus *l. 30. n. 2. c. 1. n. 56.* & alij.

2 Ritus verò, & defectus in Missa occurrentes, & alia huiusmodi, quæ in Rubricis Missalis, & Breviarij inveniuntur, poterit hic addiscere in libris, qui materno sermone scripti passim habentur, vt in Alcozer, & in alijs hispanè scribentibus, vel ab amico percipere, & experientia comparare. Sic etiam plures Moniales, licèt omnino ignaræ sint latinæ linguæ, omnes Breviarij Rubricas, & plura ad Missæ celebrationem spectantia rectè sciunt, & exequntur. Et quamuis cum nulla Grammaticæ notitia posset munera suorum Ordinum debite fungi [quod difficile existimo, sed accidere posse fateor] tamen propter Ecclesiastica præcepta, præcipue Tridentini, inhabilem ad Ordines constituentia omnino Illitteratum, seu latinitatis ignarum, hæc qualiscumquè in prædictis sit, requiritur. Sicut etiam si quis membro aliquo carens, aut vitiatus, vel scienter rebaptizans, illegitimus, bigamus, homicida, vel suspectus de hæresi, rectè possent Ordinum sacrorum ministeria exercere; ad illos tamen non admittuntur sine dispensatione, quia irregulares à iure existimantur ob maximam sacro Ordini reverentiam debitam ex parte corporis, & animæ. Oppositum huius nostræ sententiæ censuit Petrus de Ledesma *c. 7. de ord. concl. 4.* restringens suam ad Regulares; sed eandem esse horum ac sæcularium rationem ostendunt prædicta, & videbimus singulari sequenti, posteaq; agemus de dispensatione cum omnino Grammaticæ ignaro; disputabimusque, an hæc possit dari?

SINGVLARE XI.

V. Inferior intelligentia latinæ linguæ exigatur in Regulari, quam in Sæculari minoribus vel sacris Ordinibus initiando?

1 AFFIRMATIVAM sententiam statuisse videtur Innocentius III. *in Cap. cum in cunctis. de elect.* Si autem, inquit, de Ordinandorum scientia loquens, *sint, parum scientes, & spes sit quod possint proficere, promoueri possunt; si autem non sit spes eorum, non debent promoueri, nisi sit talis Ecclesia, quæ numquam debet egere consilio, & auxilio eorum, vel nisi sint Monachi, vel Eremitæ, qui potius egent contemplatione, quam scientia.* Expressè eam docuit Emmanuel Rodriguez *tom. 1. q. 24. art. 6.*

2 Probat. 1. ex Glossa *in Cap. legi. 16. q. 1. verbo, instructus*, vbi agens de requisitis ad sacros Ordines dicit: *Sufficit Monacho, quod tantùm bonus sit, licet sit Illiteratus.* Et ex Soto *in 4. dist. 25. q. 1. ar. 4.* ubi dicit: *Inter Religiosos, qui animarum curam non habent, non requiritur alia scientia, quam vt mysterium Sacramenti intelligant.* Idem ex Enriquez, Maiolo, ac alijs asserentibus licitum esse Episcopis, sacris initiare Religiosos bene legentes, & cantantes, etiam si in lingua latina deficiant. Tandem quia Religiosi non Ordinantur ad curam animarum, & in eis semper manet spes de scientia comparanda, eo quod inter sapientes, à quibus valent addiscere, commorantur. Et eandem sententiam docuerunt postea Portel *addit. ad dub. verb. ord. 111.* Villalobos, Peirinus, Hyeron. Rodriguez, *resol. 31. p. 2. tr. 16.* Sylvester, Grafis Miranda, Barbosa, & Menochius, quos affert & sequitur Philibertus *tr. 1. p. 5. c. 1. n. 9.* ac novissimè Leander *to. 2 q. 6.*

3 Nihilominus eandem linguæ latinæ peritiam, & cognitionem rerum omnium, quæ ad rectam Ordinum executionē spectant, exigi in Religiosis, ac in sæcularibus existimo; & probo: Quia tā ex vi præcepti, quam

quam ex vi finis ab eo intenti, eodem modo uterque debent habere hanc scientiam: ergo non minor requiritur in uno, quam in alio. Antecedens probo: nam præceptum patet ex *cap. Illiteratos. & cap. Præcipimus. supra relatis; in cap. Nullus. de temp. Ordinat. in 6. ubi: Nullus Episcopus infanti, seu illiterato clericalem præsumat conferre tonsuram:* Et cap. Pœnitentes *dist. 55. Pœnitentes, aut inscij litterarum, aut aliqua membrorum damna perpessi ad sacros Ordines adspirare non audeat.* Et cap. *cum in cunctis. de electione*, dicitur; *Ad omnes sacros Ordines scientiam necessariam esse.*

4 Quæro ergo, ubi nam in his capitibus excipiuntur Regulares, & quoad litteraturam á sæcularibus discernuntur? An quia dicitur: Tonsura Clericalis, & *in cap. illiteratos*, Ordo conferendus non illiteratis dicitur *Clericatus?* Absit hæc evasio, cum manifestum sit, ibi sub nomine *Clericorum*, comprehendi, & significari quosvis initiatos; alllusione ad nomen Cleros, quod *sors*, seu *Hereditas* dicitur, & dicuntur *Clerici, quia de sorte domini sunt, ut ex cap. Cleros 21. dist.* docent Alciatus, Tiraquellus, Pratæus, Tholosanus, Cardosus, & alij apud Valascú *to. 1. alleg. 3. n. 1.*

5 Item ratio, quare ab Ordinibus *in cap. Illiteratos*, illiterati excluduntur æquè in Regulari, ac in Sæculari militat: *Quia litteris carens sacris non potest esse aptus officijs.* Cur igitur erit aptior illis Religiosus sola ea scientia præditus, cum qua ut ineptus repelletur sæcularis? Et sicut in alijs irregularitatibus, bigamiæ, mutilationis membrorum, homicidij, &c. loquuntur iura indiscriminatim cum sæcularibus, & Regularibus, & illarum dispensatione omnes æquè egêt, ita & in hac irregularitate sermo communis est, & dispensatio omnibus necessaria.

6 Quis etiam dubitabit, Concilium Tridentinum æquè decernere de Regularibus, ac de sæcularibus, ut ad Ordines minores non ascendant, nisi *intelligant linguam latinam sess. 23. c. 1.* & ut subdiaconi & Diaconi *litteris, & ijs, quæ ad Ordinem exercendum pertinent instructi sint, sess. 23. c. 1.* ut Sacerdotes *ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac administranda Sacramenta idonei reperiantur?* Et si hæc scientia ad alios erudiendos nõ est necessaria Sacerdoti Regulari, ut Sacerdos est; nec etiam sæculari; sed alio ex capite, quia ut Parochus in animarum salutem incumbit. Immo ut rectè notat Vivaldus *de ord. n. 30.* Concilium dum agit *cap. 12.* de Regularibus Ordinandis, ait: *Nec sine diligenti Episcopi examine Ordinentur. Pondera verbum*, inquit, *diligenti examine, quæ verba de alijs Ordinandis Concilium non dixit, sed de Religiosis tantùm.* Et Concilium V. Mediolanense *sic de initiandis*, circa ea, quæ scire initiandi debent, addit: *Quorum diligens ratio etiam in Regularibus habenda est.*

7 Ex fine præcepti idem patet; Quia si hæc notitia linguæ latinæ, & eorum, quæ ad Ordines spectãt, exigitur, ut illorum functiones rectè obeat Ordinandus; licèbitne Religioso indebite, aut non ita rectè, ac sæculari eas obire? An quia Religiosus minus instructus, & sapiens esse debet ad Sacerdotij ministeria, minor scientia requiretur in eo? Aut sunt inferioris dignitatis, quæ in muneribus Ordinum exequitur Regularis, quàm quæ sæcularis; ut in his insipientior sit, aut apparere populo possit Religiosus, ac ut in hoc inferior scientia, quam in illo requiratur?

8 Ad 1. fundamentum ex oppositis R. Innocentium VIII. ibi statuere, æquiparandum in scientiæ sufficientia Sacerdotem sæcularem, qui nulli Ecclesiæ est electus, cum Monacho, vel Eremita, qui animarum curam non habet, ut quæ illi sufficit, sufficiat isti; illi quidem, quia eius consilio Ecclesia non eget, isti, vero quia contemplationi vacare, eius præcipuum munus est. Ad 2. dico quod Glossa illa *cap. legi.* manifestè agit de litteratura requisita ad alios instruendos, quæ Monacho, ut Sacerdoti præcisè, seu ut sacris initiato, & Monacho, non est necessaria. Quod autem hic sit sensus, patet, cum de hoc sit sermo eo in capite; *legi Epistolam*; ubi Augustinus *epist. 76.* scribit Donato ne Monachos ad curam animarũ ex monasterio extrahat: *Sed tamen*, inquit, *etiam, atque etiam cogitanti quod sit utile saluti eorum, quibus in Christo nutriendis servimus. nihil mihi aliud occurrere potuit, nisi non esse istam viam dandam servis Dei.*

9 Ad 3. dico Religioso præcisè ut Religiosus est, sufficere, ut ait Sotus, *quod mysterij Sacramentum intelligat*, sed hoc solùm significat non indigere scientia ad fideles instruendos, qui sunt corpus mysticum, sed sufficere illi necessariam ad mysterium Corporis Christi, i. sacrificium Missæ celebrandum, Religiosum ut Religiosum. Sic constat ex eius verbis, quæ concludit dicẽs: *Indignè profectò Presbyter diuina illa mysteria tractat, quorum sensum, & gustum non percipit.* Ad 4. aio Enriquez citantem Navarrum, & Maiolum solùm dicere: *Licebit Episcopo initiare sacris, & Sacerdotio Regularem qui bene legit, & cantat, quamuis minus sit litteratus.* Sed sic etiam licere initiare sæcularem nos asservimus Singul. anteced. nam ut ipse

Enri-

Enriquez, ibi: lit. V. addit: *Tridentinum generaliter requirit scientiam linguæ latinæ.* Ad rationem R. Sæcularem in communitate, vel extra illam degentem posse etiam posteà à viris doctis discere, scholas frequentare, libros revolvere, si velit, & idoneus sit; si veró nollit, vel ineptus sit, nec ipse, nec Religiosus quantumuis inter sapientes versetur, proficiet, ut experientia compertū est.

Singvlare XII.

V. Episcopus, vel Pontifex dispensare valeant, ut sacris, aut minoribus Ordinibus initietur Regularis, vel sæcularis latinæ linguæ, vel eorum, quæ ad Ordines spectant, prorsus ignarus?

1 D huius, & sequentis Singularis decisionem duplex cum Suario *d. 51 de cens. sect. 1. n. 8.* distinguenda est scientia, aut sufficientia ad sacros Ordines necessaria. Alia, quæ requiritur ex iure divino, seu naturali; ea scilicet, quæ absoluté est necessaria ad legitimum usum suscepti Ordinis; nam iure naturæ unusquisque tenetur non suscipere officium, vel ministerium, quod debitè præstare nesciat: quia ut rectè Iurisconsultus *l. 2. §. seruus aut. ff. de orig. iuris:* ait: *Turpe est Patritio ignorare ius, in quo versatur.* Et hoc esse iuris naturalis, aut divini docēt Cesar Lambertinus *de iure patron. l. p. l. 2. art. 4. 9. 9. n. 2.* Fulvius Pacianus, *l. 2. c. 34. n. 79.* Suarez *supra.* Grafis, *c. 11. n. 22.* Maiolus, *l. 1. de irreg. c. 32. n. 13.* Reginaldus *l. 30. tr. 2. n. 37.* Sayrus *l. 6. de cens c. 13. n. 9.* Ioannes Guttierrez, *can. qq. 2. p c. 26. nu. 37.* Zanardus. *l. 2. de ord.* Flaminius Patricius, *de resignat. benefic. l. 4. c. 4. verb. illiterato.* Molfesius *tr. 2. c. 13. de ord. n. 7.* & innumeri alij, vel expressè asserentes; vel sentire indicantes, hunc defectum omnimodæ ignorantiæ eorum, quæ ad Ordinum functiones requiruntur, esse indispensabilem; cum Pontifex in ius naturale, aut divinum iurisdictionē non habeat.

2 Quod præcipuè in ordinando Sacerdote intelligitur, ut cum alijs notat Turrecremata *in cap. Si in laicis, 48. dist.* Vnde cum prorsus imperito, v. g. Rustico, qui legere, & requisita ad sacros Ordines exequi omnino nesciat, nec Papa potest dispensare, ut Subdiaconatus, aut Diaconatus, & à fortiori, ut Sacerdotij ordinem accipiat. Nisi forsan, ut notant Suarius, & Molfesius, *sup.* simul obliguetur, ne Ordinem suscipiendum, aut susceptum exerceat; donec prius scientiam sufficientem ad illius usum comparet. Sed hanc limitationem, in Sacerdotij susceptione minimé admitterem; cum ex natura rei, & Christi institutione indecens videatur ad Sacerdotium eligere ineptum; qui etiam postea forsan litteras non addiscet, & in vacuum gratiam Presbyteratus recepisset. Hoc verò admitterem pro minoribus Ordinibus, quorum functiones nec tam necessariæ sunt, nec difficiles scitu, & possunt à laicis exerceri: cum his igitur posset Papa in hoc casu dispensare; immo & Episcopus cum prædicta limitatione; & hoc potius erit interprætatio iuris divini, aut naturalis, quam dispensatio.

3 Secunda scientia, aut sufficientia ad Ordines requisita est ab humano iure, seu Ecclesiastico; illa scilicet, quæ supra scientiam à iure naturali, vel divino stabilitam, exigitur à Canonico jure, v. g. quod sciat linguam latinam, cuius omnimoda imperitia inhabilem, seu irregularem constituit Ordinandum, ut ex Tridentino probant Doctores citati Singulari 9. Et in ignorantia latinæ linguæ opposita dictæ sufficientiæ posse Pontificem dispensare, etiam quoad sacros Ordines suscipiendos, si aliunde initiandus sufficienter sciat omnia ea, quæ necessaria sunt ad usum Ordinis accipiendi docent Suarius *sup. n. 10.* Turrecremata, *sup. dist. 83.* Bernardus Diaz *cap. 22.* ubi Salcedo, Navarrus. *c 27. n. 20.* Vivaldus, *candel. de ord. fine* Reginaldus, *sup. n. 37.* Molfesius. *sup. num. 8.* & plures alij.

4 Ratio est, quia Pontifex in Canonicum, & Pontificium ius habet potestatem; hæc autem scientia, quæ supra ius naturale, aut divinum exigitur, ex iure Canonico, & Pontificio necessaria est: ergo. &c. Hinc in Episcopis solent Pontifices dispensare, ut licèt nō sint Theologi, nec iuris periti possint promoveri ad Episcopatum, si tamen habeant aliunde sufficientem scientiam ad exequendum munus suum: & ad instruendos populos sibi commissos possint illis adiungi idonei Ministri vel Cooperatores.

5 An verò Episcopus possit in ea scientia dispensare, dubium est non leve. Imprimisq; Perez ad Villadieg. *c. 16. pag. 179.* Hostiensis *cap. cum in cunctis. de elect.* Vincentius, *cap. illiteratos*, Enriquez, *l. 14. c. 8. n. 11.* Menochius. *de arbitr. casu 425. n. 5.* Barbosa, *de pot. Episc. allegat. 11. n. 6.* Tamburinus, *de iure Abb. tr. 2. d. 2. q. 21. n. 5.* Philibertus, *l. 1. p. 5. c. 4. n. 10.* Peirinus *privileg. Minim. const. 16. Leonis X. §. 13.* Diana, *3. p. tr. 2. resol. 86.* Zanardus, *ca. 2 de ord* & alij docent, arbitrari, seu dispensare Episcopum posse, ut Ordines minores con-

conferatur ei, qui & si adhuc latinam linguam non intelligit, est tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis; nam illiteratus puer dici non debet, qui pro ætate didicit, quique ostendit proficere posse.

6 Consonant huic sententiæ Innocentius *cap. cum in cunctis de elect.* Dominicus *cap. illiteratos. dist. 36.* & ibi Turrecremata, & Rebufus *de pacif. possess. n. 215.* ac novissimè Bellarminus, qui *in id Tridentini cap. 11. Minores Ordines ijs, qui saltem latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur;* ait: *Hæc exceptio ad totum contextum referenda videtur, ut Episcopi arbitrio commissa censeatur facultas dispensandi super interstitijs, & super litteratura.*

7 Sed licet re vera cum Navarro, *cap. si quando de rescript. excep. 13. n. 7.* Salzedo, *sup. cap. 21.* Sanchez, *to. 2 cons. 7. c. 1. dub. 45. n. 14.* Ledesma, *c. 7. con. 4.* & Hurtado, *dis. 22.* existimem, non dari ibi Episcopis arbitrium, quoad omnimodam latinæ linguæ peritiã, sed quoad interstitia; & ita in tali scientiæ defectu non posse hos absolutè dispensare: possunt tamen declarare Concilium ita. Et si enim penes Episcopum, seu Ordinarium non adsit potestas dispensandi in rebus a Concilio prohibitis, nisi in casu gravissimæ necessitatis: adest tamen declarandi, seu interpretandi. Et eadem est apud Episcopum, ac apud Sede-vacante Capitulum potestas quoad hoc, iuxta dicta Singul. 4. Deniq; etiam ad maiores Ordines promoveri posse parùm scientes, sed spem præbẽtes docent Innocentius, Hostiensis, & alij *supra* citati, inter quos Grafis, *decis. l. 3. c. 2. de Episcop. n. 24.* ait: *Poterunt tamen promoveri parum scientes, si spes est quod possint proficere, ut si sunt iuvenes, de quibus spes est, ut studeant, & doctiores fiant.* Sed de his in Singulari sequenti.

SINGVLARE XIII.

U. Episcopus dispensare valeat, ut sacris initietur Sæcularis, vel Regularis linguæ latinæ prorsus ignarus; in Ordinum verò functionibus, divinisque Officijs celebrandis valde strenuus?

1 VPPONENDA est imprimis sententia Doctorum asserentium posse Episcopum [sive per dispensationem, sive per interpretationem Tridentini iu ilat] ad Ordines sacros, etiam Presbyteratus, admittere illos, qui in Officijs divinis, Ordinumq; functionibus periti rectè legunt, & cantant; in grammatica verò parùm sunt versati; nondum enim orationes nectere, sensumq; eorum, quæ in Epistolis, Evangelijs, & Missis leguntur, rectè intelligere didicerunt, quia tantummodò rudimenta prima latinæ linguæ attigerunt, aliqualq; nominum declinationes, & verborum inflexiones, vel vocabulorum significationes rudi, ut aiunt, Minerva assecuti sunt. Sic plures DD. videndi apud Emmanuelem Rodriguez, *to. 1. q. 24. ar. 7.* Hyeron. Rodrig. *res. 106. n. 24.* ac Leandrum *d. 7. q. 6.* Et hoc intelligendum est, etiam si in his nulla spes appareat, amplius proficiendi in lingua latina.

2 Difficultas autem nunc præcipuè est, an si prædicti in sacrorum Ordinum functionibus valde strenui sint, latinam verò linguam, immo & eius rudimenta prorsus ignorent, ita ut quoad grammaticam absolutè illiterati; ac Idiotæ existimentur, quia nunquam nec primis, ut aiunt, labris eam degustarunt, possit Episcopus cum eis dispensare, ut ad sacros, Presbyteratus etiam, Ordines promoveantur.

3 Circa quod sit 1. conclusio: Regulariter, & absolutè loquẽdo id non possunt Episcopi. Probatur ex Doctoribus asserentibus, non posse, absolutè loquendo, Episcopum dispensare in lege ulla Concilij generalis, etiam si ipsa permittat dispensationem. Ita tenent Enriquez, *l. 13. c. 37. n. 1. lit. C.* Franciscus de Molina, *de ritu nupt. l. 2. disert. 11. n. 145.* Gutierrez, *de iuram. confir. p. 1. c. 51. n. 24.* Franciscus Leo, *thes. fori Eccl. p. 2. c. 8. n. 44.* Rebufus *trac. nom. q. 50. n. 30.* Gratianus *discep. foren. c. 391. n. 33.* Reginaldus, *l. 31. c. 27. n. 202.* & alij: ergo cum huius scientiæ peritia quoad maiores, & minores etiam Ordines requiratur à Tridentino, in ea Episcopus absolutè, & regulariter non potest dispensare; sicut non posse in speciali in hoc litteraturæ defectu, seu irregularitate docẽt Sayrus, *l. 6. de cens. c. 13. n. 9.* Suarius, Maiolus, & alij apud Molfesium, *c. 13. tract. 2. de ord. nu. 7.* immo, etiam si posset, si sine causa dispensaret, illicita, & invalida esset dispensatio, sicut omnis alia, quæ sine causa fieret, ut docent Navarrus, *cap. 9. nu. 15.* Sanchez *l. 8. de matr. d. 17. num. 4.* Covarruvias, *de spons. p. 2. c. 6. §. 9. n. 1.* Gutierrez, *l. 1. can. q. cap. 9. num. 5.* & alij.

4 Sit 2. conclusio: Si adsit causa gravis, vel urgens, potest Episcopus cum ignaro omnino grammaticæ, in divinis verò Officijs valde strenuo dispẽsare, ut ad Sacros, etiam Presbyteratus, Ordines promoveatur. Probatur

batur ex Doctoribus asserentibus posse Episcopum dispensare in lege Concilij generalis, si casus occurrat magnæ necessitatis; præsertim quando Concilium vel permittit dispensationem, vel loquitur impersonaliter; & nec vetãdo, nec permittendo, nec ponendo aliquam pœnam dispensanti, vel Ordinanti. Sic docent Sanchez, *de matr. l. 2. d. 4. a n. 2.* Cenedus, *qq. pract. q. 30. a n. 30.* Lambertinus, *de iure patron. p. 1. l. 2. art. 9. q. 7. n. 2.* Tiraquellus, *de pæn. temper. præf. n. 13.* Brunor a Sole, *loc. com. ver. dispensatio 1.* Rebufus, *prax. t. t. dispens. a n. 30.* Spinus *in spec. glos. 15. a n. 8.* Humada, *l. 5. glos. 12. fine p. 1. tit. 5.* & alij.

5 Sed si roges, quænam esse possit in præsenti causa gravis, & urgens? Respondeo, tunc hanc occurrere, quando Ecclesia alicuius oppidi, aut parochiæ eget Presbyteris, qui divinis officijs ac Missæ celebrationi vacent; vel cum quis Ecclesiæ in aliquo officio rectè inserviret, v.g. Sacristæ, aut Organistæ, & huius stipendio non posset congruenter sustẽtari, ac ideo Missarum eleemosinijs ad sustentationem indigeret; addito quod hic diu, multúmque sine ullo fructu in addiscenda grammatica laborasset, nec spes esset in posterum aliqualiter proficiendi; si tamen Ordinandus in ijs casibus ad omnium Ordinum functiones rectè obeundas latinæ linguæ ignorantia minimè impediretur. Item causa esset sufficiens singularis alicuius Ecclesiæ utilitas; immo & Ordinandi utilitas, & necessitas; est enim pauperrimus, ac habet matrẽ, aut sorores, quibus ad sustentationem necessariò sucurrere tenetur; poteritq; si illi Capellania, quæ offertur, conferatur, & hæc Capellanum sacris initiatum omnino requirit: aliter si non initietur, eam amittet.

6 Porro hæc facultas Episcopi non est ad dispensandum, sed ex ratihabitione, nam probabiliter credere potest, Pontificem attentis circunstantijs personæ, temporis, & loci, necessitatisq; aut utilitatis, ac præcipuè scientiæ, qua initiandus ad sacra Officia ministrãda pollet, ratum habiturum, quod sacris initietur, qui grammaticam omnino ignorat. Item ex epicheya, seu interpretatione iuris positivi Tridentino stabiliti: hæc enim locum habet in dubijs, ut cum alijs docet Enriquez *l. 8. de Euch. c. 45.* Et cum Ordinum executio mandata sit Episcopo, ex consequenti ea declarare, quæ ad hanc executionem spectãt. Eadem potestas quoad omnia prædicta inest Capitulo Sedevacante, & cuicumq; Prælato Iurisdictionem quasi Episcopalem habenti.

7 Finem imponat huic doctrinæ Vivaldi ad hanc rem testimonium: *Ego, inquit, 2. p. 5. de irregul. vidi in Archiepiscopatu Toletano quemdam, qui numquam literis latinis operam dederat, propter insignem in Officijs Ecclesiasticis administrandis, & officiandis peritiam: erat enim insignis, diligentissimusq; Sacrista, fuisse ad Sacros Ordines admissum.* Hæc ille. Prælati verò prædictis [si necessitas non urget] sacros Ordines differant, ut aliquid ex grammatica, rudi saltim Minerva, addiscant; ne in ea omnino illitterati permaneant, vel si necessariò statim sunt initiandi, hoc severé eis præcipiant, ac de illa examinandos iterum intra sex menses dicant; nisi forsan ij sint, ut nulla spes nec minimum proficiendi appareat. Notandumq; est, quod suscepto iam Ordine; Idiota seu ignarus litterarum ex dispensatione Episcopi, non prohibetur ministrare. Ita Enriquez. *l. 14. c. 8. n. 11.* & Perez *a Villadieg. c. 16. p. 179.* Sed intellige, si aliunde sciat Ordinũ functiones exercere.

Singulare XIV.

Practicæ Adnotationes pro Prælatis, ac Examinatoribus quoad examen Ordinandorum rectè exequendum?

1 RIMA ex his sit, maiorem latinæ linguæ intelligentiam requiri in eo, qui ad duos ultimos gradus approbãtur, quàm qui ad duos primos: sic enim supponere videtur Tridentinum dum *sess. 23. c. 11.* dicit. *Atq; ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina magis crescat.* Vnde intelligentia latinæ linguæ requisita a Tridentino pro minoribus Ordinibus; ad suscipiendos omnès quatuor intelligitur; ac proinde qui eam non intelligeret, sed solùm illius rudimenta sciret, partes scilicet Orationis, genera, & præterita, licet orationes efformare, nec de latinò in hispanum sermonem clausulam quantumuis claram vertere ignoraret, ad duos primos gradus approbari potest; immo & si rudimenta solùm, nominum scilicet, inflexionés, & verborùm coniugationes, præsertim si sit bonæ indolis, & actualiter scholas frequentet: quia ut rectè Menochius *de arbitr. cas. 425. n. 58. l. 2. cent. 5.* ait: *Illiteratus dici nequit puer, qui pro ætate didicit; & ostendit pro tempore proficere posse.* Curent verò Examinores, ni rationabilis causa obstet, ut expensæ faciendæ ab exteris, paupertasq; Examinandorum, hos gradus dividere quoad approbationes, ut secundi

tundi examinis cura adoleſcētes ſollicitet ad exactiorem latinæ linguæ addiſcendæ laborem & ſollicitudinem.

2 Secunda Adnotatio eſt, quam hic afferunt Bellarminus, & Barboſa, ita: *Congregatio Concilij cenſuit 20. ſeptembris 1591. homines Regionis illyricæ, quamuis latini idiomatis rudes, ſi tamen linguam illyricam intelligant, poſſe ad Ordines promoueri, niſi aliud canonicum obijcet impedimentum.* Sed hoc non eſt intelligendum generaliter circa notitiam linguæ aliarum Regionum.

3 Tertia: Eam latinæ linguæ intelligentiam in approbandis Prælati, & Examinatores expoſcent, quæ ſit ſufficiens, ut communes libros, in quibus grammatica docetur, intelligant, ſeu ex latino in Hiſpanum ſermonem vertere ſciant, v. g. Ciceronis Epiſtolas, Orationes, & de Officijs, Catechiſmū Pij V. Concilium Tridentinū, Breviarij lectiones, Sacræ Bibliæ textū. Novum Teſtamentum præcipue, Miſſalis Prophetias, Epiſtolas, & Evangelia; ac ſimilia: cū enim hæc intelligentia requiratur, ut divina Officia rite peragantur, eos libros intelligere, & ſenſum eorum percipere ſufficiet, in quibus hæc Officia ſunt, Breviarium v. g. Miſſale, Rituale, & ſimiles.

4 Quarta hinc deducitur: Durum ſcilicet regulariter eſſe, ut Ordinandi in Horatio, Martiali, Virgilio, Perſio, Saluſtio, Valerio Maximo, Iuſtino, & ſimilibus Poetis, vel Oratoribus examinentur; cum hoc examē non fiat, ut in latinæ linguæ, aut Rethoricæ Magiſtros aſſumātur; ſed ut loquitur Molfeſius *tr. 2. de ord. cap. 13. nu. 3.* de ſcientia, ad Presbyteratum requiſita, *ut Presbyter ſciat taliter, ut intelligat illud idioma, in quo eſt Miſſam celebraturus.* Ac ſimiliter durum videtur reprobari quemquam in examine, ex eo quod fabulam, hiſtoriam, aut antiquum ritum, ſive eruditionem, quæ in clauſula, quam conſtruit, continetur, aut huius vel illius vocabuli ſignificationem ignoret; ſi aliunde ſenſum clauſulæ percipere, latinamq; linguam, in libris, Stylo, & vocabulo ſcitu etiam facilibus, intelligere appareat. Immo etiam ſi quis orationes efformare ignoret, dummodò latinum idioma quod in prædictis *n. 3.* libris, vel ſimilibus eſt, percipiat, etiā ad Sacerdotiū approbari licitè poterit.

5 Quinta adnotatio: Exulent omnino ab examine libri illi, in quibus Examinandi præparatas afferre ſolent lectiones aliquas, quas illi, pro his, quæ ipſis aſſignantur calidè ſubſtituunt, ac malitiosè mutant: illarumq; conſtructionem ita memoriter aſſiduo didicerunt labore, ut in examine, non levi latinæ linguæ intelligentia prædití videantur: & ſæpe (expertus loquor quippe qui in hac Hiſpalenſi urbe pluribus annis Examinatoris munus obivi) rudiſſima, ut aiunt, Minerva grammaticæ tantùm rudimenta attigerunt: ac aliquando nec hæc attigiſſe comperi, facillimas eis oratiunculas interrogans. Libri igitur hi communiter ſunt Concilium Tridentinum, & D. Hyeronimi epiſtolæ, & ſi qui ſunt alij, qui ex conſuetudine inveterata in aliqua Diæceſi pro examine proponi ſolent. Examinandi autem recognoſcentes ſe varijs, ac incognitis libris examē ſubituros; grammaticæ ſeduló invigilabunt, ac fallaciæ illi, lectiones aſſignatas commutandi, ianua occludetur.

6 Sexta: Curent maximé Prælati, & Examinatores, ne ſcietia ad Ordines neceſſaria careant, qui iam grandæva ætate à ſæcularibus rerum ſuarum curis ad Eccleſiaſticum ſtatutum confugiunt, potius ut vectigalia, & alia onera, iuriſdictionemq; ſæcularem vitent, quam ut Dei cultui ſe Sacris in Ordinibus conſecrent. De quorum examine rectè III. Concilium Colonienſe *p. 1. c. 23.* ait: *Inquirantur de eruditione, & ſcientia, ne ſtatim à ſtiva ad Eccleſiaſtica munia confugiatur: ſubſtantia enim diuini Sacerdotij, ait diuinus Dyonyſius, ſunt eloquia diuinitus tradita.*

7 Septima: In examine myſteriorum fidei, & eorum, quæ ad Ordines ſuſcipiendos ſpectant, ea, quæ ad rem non pertinent, riſum adſtantibus excitare, & turbationē generare ſolent Examinandis, vel quæ hi ſcire non tenentur, nullo modo Examinatores interrogent. Circa doctrinam Chriſtianam de ijs, quæ in Apoſtolorum Symbolo continentur, intelligetiam expoſcant, v. g. Quid doceat Fides de Trinitatis, Incarnationis, & Euchariſtiæ myſterio: Quomodo Chriſtus ad inferos deſcendit, an corpore, vel anima? Quis locus inferorum nomine intelligatur? Quid ſit Eccleſia Catholica, Sanctorum Communio, Remiſſio peccatorum? & alia huius cemodi, quorum notitia neceſſaria eſt fidelibus ad ſalutem, regulariterq; ea exiſtimantur a Theologis: *Quæ credenda; quæ petenda, quæ obſervanda.* Circa Ordines ſimiliter ea, quæ ad ſuſcipiēdos pertinent, ſciſcitabūtur, materiam ſcilicet, formam, diſpoſitionem, eorumq; uſum. Sic Concilium Colonienſe III. *p. 1. c. 19.* ſtatuit: *Ordinandi debent inſtrui de Officio, quod ſuſcepturi ſunt, ne ſe illi alligent, cui non poſſunt ſatisfacere.* Et Tridentinum, *ſeſ. 25. c. 13. Subdiaconi, & Diaconi Ordinentur habentes bonū teſtimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, ac litteris, & ijs, quæ ad ordinem exercēdum pertinent, inſtructi,*

8 Vltima Adnotatio. Cum Tridentinum, *cap.* 14. de Presbyteris ait: quod; *Ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta diligenti examine præcedenti, idonei comprobentur*; subintelligendum esse, inquit, Gaspar Hurtado de *ord. dis.* 12. *Baptismum, & Eucharistiam, & Extremam Vnctionem, non Pænitentiam, quia ad hanc administrandam noua approbatio requiritur ab ipso Tridentino c. 15. ex eo verò, quod in articulo mortis possint Pænitentiam absq; noua approbatione administrare, quando non est alius approbatus, non videtur necessarium, ut ante Ordinationē sciant necessaria ad id; immo nec post ordinationē, quia est casus rarissimus.* Hoc autem non approbo; nec ad Sacerdotium approbarem illum, qui saltim absolutionis formam ignoraret, nec haberet notitiam, quod in hoc casu possit absolvere quicumq; Sacerdos: cum res sit tanti momenti, & tunc administratio Pænitentiæ non minus ad illum spectat, quàm ad Parochum.

9 Cognosco sanè has omnes Adnotationes prævias esse omnibus Prælatis, & Examinatoribus ut potè doctis viris; sed ne forsan unus, vel alter non adeò expertus sit, proponere eas libuit; ac omnibus illam Concilij Lateranensis *can.* 29. sententiam in memoriam revocare: *Si ignaros,* [illis ait] *& rudes ordinare præsumpserint, & Ordinatores, & Ordinatos graui decernimus subiacere ultioni.* Meminerint etiam sententiæ illius omniū Theologorum calculo comprobatæ cum Doctore Angelico. 4. *dist.* 24. *q.* 4. scilicet, gravissimè peccare Examinatores scienter approbantes ineptum ad quoscumq; Ordines, etiam Minores; cum infideliter dona Dei dispensent, & in re gravi non levem iniuriam Ecclesiæ irrogent. In quod peccatum Consulentes, & Præsentantes etiam incurrere notavit Armilla *verb. Ordo. n.* 1. Consule Thomam Sanchez *l.* 7. *cons. c.* 1. *dub.* 45. *n.* 5. & quæ ego in mea pro Ordinandis instructione dixi *p.* 2. *§. unico, & p.* 3. *proœm.*

SINGVLARE XV.

V. Simoniam committat Examinator approbans ad Ordines illiteratum, vel aliàs indignum, pecuniæ, aut munerum pretio?

1 TAM Examinatores, quàm Examinatos, seu approbatos Simoniam tunc committere, sive ante, sive post examen pecunia, aut munus ob pretium accipiantur, concors videtur esse utriusq; iuris DD. sententia. Sic Farinacius *cons.* 15. *n.* 13. Franciscus Leo, *Thes. fori eccl. p.* 2. *n.* 25. Garcia *de benef. c.* 2. *n.* 368. Gratianus *discep. c.* 561. *a n.* 21. Vgolinus *de sim. tab.* 4. *c.* 48. *§.* 3. Riccius *prax p.* 4. *res.* 76. *n.* 1. Filiucius, *tr.* 41. *c.* 4. *n.* 161. Petrus Ledesma, *p.* 2. *tr.* 7. *c.* 1. *conc.* 7. Bonacina *q.* 1. *de sim. p.* 2. *disp.* 1. *n.* 5. Barbosa, *de pot. Ep. alleg.* 6. *n.* 62. & plures alij: qui licet maiori ex parte loquantur de Examinatoribus ad collationem beneficiorum, addentes absolvi non posse ea sic obtinentes, nisi prius dimittant: cum tamen eadem sit ratio de Examinatoribus ad Ordinum collationem; idem iudicium ferendum est.

2 Clarissimè vitium Simoniæ ab his incurri statuit Concilium Nannatense, *cap.* 11. ubi de Examinatoribus loquens ait: *Ipsi autem, quibus hoc committitur, cavere debent, ne aut favoris gratia, aut cuiuscumq; muneris cupiditate illecti, à vero devient, ut indignum, & minus idoneum ad sacros Ordines suscipiendos Episcopi manibus applicent: quod si fecerint, & ille, qui indigne accessit, ab altari removeatur, & illi, qui donum Spiritus S. vendere conati, coram Deo iam condemnati Ecclesiastica dignitate carebunt.* Ecce in hac venditione manifesta est Simonia; cum hæc, ut definitur à Theologis apud Bonacinam *q.* 1. *n.* 2. *sit sacrilegium consistens in studiosa voluntate emendi, aut commutandi rem sacrā, seu spiritualem, aut spirituali annexam pro temporali.* Approbatio ad Ordines, qui quid sacrum sunt, immo Ecclesiæ sacramētum, ipsis Ordinibus necessariò cohæret.

3 Verùm, quamvis hæc sint vera, adhuc stat, posse Examinatores Ordinum, pecunias, & dona recipere, & Ordinandos interdum ea eis dare absq; Simoniæ labe. Probo 1. Quia potest confici, seu contrahi hæc datio, & acceptio absq; pacto, conventione, & obligatione iustitiæ, quādo autem hæc absunt, simoniam abesse docet ex Doctoribus Castro Palao *to.* 3. *tr.* 17. *d.* 3. *p.* 4. *n.* 2. nam ipse cū alijs ait: *Emptionem, & veditionem requisitam ad Simoniam ex natura rei necessariò debere esse contractum onerosum.* Vnde Examinandus potest sine Simonia dare centum argenteos Examinatori absq; eo quod ipse aliquid petierit; nec hic contractus interveniat: *Do, ut des, seu approbes.*

4 Præterea, quia ex sententia Doctorum apud Bonacinam, *p.* 2. *n.* 9. & Palaum, *p.* 6. *n.* 2. realis Simonia non committitur sine mentali, à qua specificatur, nec hæc adest nisi intendatur temporale, tanquam pretiū rei spiritualis, vel è contra: sed Examinator potest intendere pecuniam, aut munus ab approbando oblatum non recipere, ut pretium

tium approbationis, atq; vendendo illam; ac Ordinandus non eo titulo dare, sed pluribus alijs, ex quibus licet hæc dona dare, & accipere: ergo Simonia nō committetur.

5 Ex his igitur primus titulus sit *Stipendium* pro labore ad sustentationem Examinatoris Regularis, vel sæcularis, licet aliunde habeat unde sustentetur. Secundus qui vix a primo differt est *Labor* ex trinsecus in examine faciendo, & ijs studendo, quæ ad hoc munus obeundum requiruntur: ob hos enim absq; Simonia posse aliquid temporale pro re spirituali accipi docent communiter Theologi videndi apud Bonacinam *q.6.p.2.n.1. & p.5.* & Palaum, *punc.9. n.1. & p.11. a n.3.* Sic Canonici pro Chori assistentia, Sacerdotes, & Cantores, pro Missæ celebratione stipendium recipiunt.

6 Tertius sumitur a *Scientia*: quia Simoniam non committet Examinator vendendo scientiam, & doctrinam, seu dona spiritualia intellectus, aut eorum exercitium, cum non sint res sacræ, sed naturales, pretio æstimabiles. Sic Theologi cum S. Thoma, 22. *q.* 100. *ar.*3. Caietanus, Angelus, Sotus, Lesius, Azor, apud Bonacinam, *q.*4. *§.*10. *n.*1. ac alij apud Palaum, *p.*10.*n.*20. & apud Suarium, *to.1.de Rel.l.*4.*c.*8. Vnde Doctores possunt accipere pretium, pacto etiam conventionali, pro docenda Theologia scholastica, Positiva, aut Morali. Sic Examinator pro sciētia, seu eius actu, quem exercet, examinan do, & approbando Ordinādum, præsertim si prius adiuvet illum, ei construendo, seu explicando antea caput libri illius, in quo illum examinaturus est, ut aliquando contingit, & si profecto irrationabiliter. Verùm in his titulis servari debet moderatio, nec quævis quantitas, sed iusta dumtaxat licita est, & à Simonia liberat.

7 Præter hos, & alios titulos, quos fateor potius concludere, quod possit Examinator petere pretium suæ assistentiæ, laboris, & scientiæ ab Ordinario, qui eum examini præficit, & tenetur gratis aut examinare, aut Examinatorem dare; quàm ab Examinando, cui gratis examen dandum est; alij duo tituli inveniuntur ex parte ipsius approbandi ad munera danda Examinatori suo absq; Simonia. Primus est, *Gratitudinis*, seu *Liberalitatis*, ut hoc munere scilicet, non pro pretio approbationis, sed gratis dato, Examinatorem moveat ad examen mitiùs faciendum, ad libros faciliores pro eo porrigendos, ad inclinandum illum in approbationem ipsam concedendam, si aliquod dubium exurgat, ut eum in constructione dirigat, si forté erret, & ad similia. Hunc enim gratitudinis titulum à Simonia excusare docent communiter DD. Caietanus, Navarrus, Hugolinus, Lesius, Suarez, Filiucius, & alij apud Bonacinam. *q.8. p.1. n.1.* Quod intelligendum, etiam si hoc ante examen hac intentione ab Examinando præstetur; quia ut notant Suarius, *c.36. n.8.* & Bonacina *n.5.* Qui tradit aliquid temporale intendens, ut sibi aliquid spirituale cōferatur titulo gratitudinis, Simoniam non committit, cum liceat ab alio petere, quod ex naturali obligatione præstare tenetur. Examinator autem munere affectus tenetur esse gratus, & Examinando præstare omnia ea, quæ salva conscientia possit.

8 Secundus titulus est, *Vexatio*; si enim sciret Ordinandus Examinatorem nimis rigidum esse, examenq; ipsius crudum: nisi munus ei conferatur, seq; reprobationis periculo exponi, si non tribuat: immo sciret etiam, illos non approbare, qui ei hæc munera non dant, absq; labe Simoniæ posset conferre, quia vexatio iniusta, ut tradunt DD. *ex cap. Dilectus. de sim.* & probat Bonacina, *q.6.p.5.* excusat à Simonia, dum pecunia datur ad eam redimendam, ac tollendum illius impedimentum. Quod intelligēdum est, etiam si Ordinandus sciat ab Examinatore hoc in pretium accipi: cū ipse protestetur se hac intentione nō conferre. Secus si vexatio sit iusta, ut tradunt Navarrus, Reginalus, Suarez, & Azor, apud Bonacinam *nu.* 5. Idem de dispensationibus, licentijsq; alijs ad Sacramenta recipienda, vel administranda, ac de approbationibus ad ea dicendum est iuxta Suarium *l.4.c.19.*

9 Nec dictis obstat Tridentinum. *sess.21.c.1. de Ref.* ubi ait: *Nihil pro collatione quorumcumq; Ordinum, etiam clericalis Tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumq; causa, etiam sponte oblatum Episcopi, & alij Collatores, aut eorum Ministri quovis prætextu accipiant.* Vbi sub Ministris comprehendi Examinatores docent DD. *nu.1.* relati, & Concilium Mediolanense, *tit. de exam:* ait: *Examinis causa, aut occasione nihil quidquam, ne minimum quidem, neq; verò post accipiant; alioqui sciant, qui dant, se Simoniæ crimine ex sanctione Tridentina subijsse:* nam hîc solùm statuitur, simoniam committi ab his, sicut & ab alijs Ministris, si pecuniam, vel dona accipiunt, vel dent interveniente cōtractu, ratione emptionis, & venditionis, dando, & accipiendo hæc ut pretium, cûm hæc essentialiter requirantur ad Simoniam cōtrahēdam; non veró cum accipiuntur munera, vel pecuniæ aliquo ex titulis relatis. Et iuxta hæc temperanda sunt hujusmodi de-

decreta, & illatum ex Cōcilio Nannatensi.

10 Nec obstat 2. quod hæc approbatio sit actus iurisdictionis Ecclesiasticæ quasi delegatæ maximè connexus cum re spirituali; pro quo qui temporale quomocumq; accipi Simoniam esse, tradit ex DD. Bonacina *q.3.§.17.n.3.* quia hi DD. intelliguntur iuxta dicta, quod scilicet nil detur, vel accipiatur pro approbatione titulo emptionis, aut venditionis, sed potest alijs titulis supra recensitis, qui liberant huiusmodi actus à Simoniæ labe. Sic Testis in Ordinis, & Matrimonij informationibus de genere, moribus, ac alijs: Notarius eas conficiens; Advocatusq; ac alij Ministri in causis Ecclesiasticis per se loquendo non committunt Simoniam accipientes aliquid temporale pro opera, quam impendunt, ut docent apud Bonacinam *p.3.§.17.* Doctores.

11 Tandem cum Simoniæ vitium quoad forum conscientiæ ferè omnino ex parte depēdeat ab intētione operantis, ut ex *cap. Tua nos. de sim.* tradunt DD. possintq; Examinator, & Examinandus dirigere intentionem ad accipiendum, vel dandum pecunias, aut munera aliquo ex pluribus titulis excusantibus a Simonia; non est cur eorum actiones indiscussê damnemus: præsertim cum æquè utilis sit utriq; res accepta, vel data licito titulo, ac titulo Simoniaco: immo nō hoc, sed illo quoad forum etiam externum præsumendum est accipi, & dari in his, & similibus casibus, quando titulus probabilis adest. Tum quia in facto alterius, dum non probatur, non præsumitur delictum *ex l. merito. ff. de pro Socio.* Tum quia factum proximi in meliorem partem, vel intentionē accipiendum est, si illius capax sit factum, ut habetur, *cap.2. Estote misericordes. de regul. iur. & cap. dudum ad fin. de præsūm.* Tum quia quilibet ius habet ad bonam famam, & existimationem sui, & in illius possessione existit, nisi oppositum constet: quare non est tunc privandus iure suo.

12 Nota tandem, quod si Examinator aliquid accipit in pretium pro approbatione digni, æquè Simoniacus est, ac si id acciperet in pretium pro approbatione indigni: sed hic aliud peccati genus committeret contra fidelitatē, qua debet exercere suum munus, & ob iniuriam, quam irrogat Ecclesiæ, Ministros indignos illi suggerendo: violatorque iuramenti erit, si forsan illud præstitisset de recta huius muneris administratione: sicut fieri debere ab Examinatoribus statuit Synodus Hispalensis *tit. de æt. & qual. ordin.* Audiant iam hi S. Pontificem Gregorium hac de re, *l.2. epist.4.* eos, ac Prælatos omnes ita alloquentem: *Nulla,* inquit, *sit in Ordinatione venalitas, potentia, vel supplicatio personarum; nihil adversus hæc, quæ prohibemus obtineat: nam procul dubio Deus offenditur, si ad sacros Ordines quisquam non ex merito, sed ex fauore, quod absit, aut ex venalitate promoveatur.*

SINGULARE XVI.

Petrus in latina lingua parùm versatus Joannem subrogavit, ut ficto nomine pro se examen ad sacros Ordines subiret: & approbato Joanne pro Petro, immediatè ante Ordinis receptionem Confessori hoc propalavit: dubitatum est an absolvi possit: vel quid ei consulendum?

1 EQUE furtivè Petrus in hoc casu Ordines susciperet, si ita Ordinaretur; ac si non admissus, neq; vocatus, se se Ordinandis ingereret: sicut non minus ille iuxta Doctores furtivè Ordinaretur, qui titulis, & dimissorijs fictis, ac qui sine illis: hi enim æquè furantur Ordines, cum sine Episcopi consensu, immo ipso invito, nec approbante, nec examinante initientur. Hos etiam in irregularitatem incidere docent Doctores apud Suarium, *de cens. d.42. sect.3.n.4* seu in suspensionem iuxta alios apud Bonacinam *de cens. d.7.q.3. p.4.n.5.* addens, posse in illa Episcopum dispensare, si ratione delicti occulta sit. Consule Salzedum *pract. c.25.*

2 Ad difficultatem igitur propositam respondeo, Petrum tunc non absolvendum, si ab Ordinis susceptione non desistat, seu desistere proponat: vel si mavult; Confessarius tacito nomine Petri, & ipsius consensu præhabito ob maiorem sigilli observationem, licentiam exposcat ab Ordinario, ut ab ipso Confessore examinetur secretò Ordinandus, & tunc si iudicio Confessoris scientiam sufficientem ad Ordinem suscipiendum habuerit Petrus, & Ordinario ita placuerit, eo ipso approbatus, & admissus sit, ac promoveri poterit. Si vero Petrus ineptus inveniatur, ab Ordinibus arceatur; aut si per tempus licet ex matricula deleatur, vel si à Secretario vocetur non accedat ad Ordines, quæsita ad hoc vel illud præstandum aliqua prudenti occasione, vel colore: ne inquātum fieri possit ipsius delictum detegatur, & aliquomodo confessionis sigillum periclitetur: ob quod, viola-

viola-

violationis periculum Ordinandus suum consensum Confessori præstare debet ad exequendum aliquam ex diligentijs ennumeratis.

3 Ita factum est aliquando in casu contingenti, & felicissimè evenit: Confessor enim habito consensu modo supra dicto Ordinarij Hispalensis, iam proximè ad Ordinum celebrationem Petrum examinavit, aptum invenit, approbavit, & vocatus Ordinem suscepit: personamq; pro qua hanc licentiam Confessor postulavit, nec Ordinarius, nec alter cognovit

SINGVLARE XVII.

U. Sub mortali teneantur sacris initandi Eucharistiam sumere in Missa, in qua Ordines suscipiunt: vel an hi, & qui Minores Ordines suscepturi sunt, teneantur confiteri?

1 N receptione Ordinis sacri Confessionem, & Communionem Ordinati requiri ex S. Thoma, & Navarro asserit Vivaldus *cand.* §. 14. Ad confessionem præmittendam teneri, si sint conscij culpæ lethalis, docet Molfesius *infra.* Dicendum est. 1. Minoribus Ordinibus initiandos non teneri Eucharistiam sumere: nullum enim de hoc extat præceptum, immo & frequens praxis in oppositum: cum vespere communiter hi Ordines soleant conferri. Confessionem verò ad illorum susceptionem præmittere, vel saltim contritionis actum ellicere tenentur, si conscij sint peccati mortalis, in sententia Doctorũ asserentium, hos Ordines esse verè Sacramentũ, sicut esse existimo: secus in sentẽtia negante. Doctores plures pro utraq; parte invenies apud Sanchez, *l.7.conf.c.*1.*du.*7.& in mea instruct.3.*p.*§.5.

2 Dicendum est 2. in receptione Diaconatus, & Sudiaconatus, etiam in sententia communi statuente esse Ordinis Sacramentum, culpa lethalis non erit, quamvis illius sint conscij Ordinandi, Confessionem non præmittere, nec Eucharistiam non sumere, nisi adsit Superioris præceptũ in virtute S. Obedientiæ. Probo, quia in nullo, nec antiquo, nec novo Tridentini iure præceptum de hac re extat: nec ad essentiam, aut decentiam gravem susceptionis horum Ordinum spectat: ergo non est cur Eucharistiæ, vel etiam confessionis omissio gravi culpæ tribuatur. Sufficiet autem ut Ordinandi se reputent contritos, ut docent Suarez *to.4.de pœnit. sect.*1.*n.*20. Navarrus *c.* 22.*n.*3. Riccius *prax. de ord. fine.* Molfesius, *tract.*2.*c.*16.*n.*10. & alij. Si verò præceptum imponeretur sæcularibus ab Episcopo, & Regularibus à suo Prælato, graviter hi, & illi tenerẽtur, cum sit materia iusta, & gravis, maximèq; ad Sacramenti huius decẽtiam conducens, ac confessionis præmissione redderentur meliores ad recipiendũ in statu gratiæ Ordines. Si autẽm communicaturi sunt, tuncq; peccati mortalis conscij, confessio necessariò præmittenda est ex Tridentini præcepto *ses.* 13. *c.* 7. etiam si ex revelatione divina scirent se cõtritos esse.

3 Dicendum est 3. Qui Sacerdotio sunt initiandi, videntur graviter peccare si Eucharistiam non percipiant in ea Missa, in qua Ordinantur: quia cum Eucharistiæ consumptio spectet vel ad essentiam Sacrificij, ut cum S. Thoma, Gabriele, Viguerio, Castro, Cano, Ledesma, & alijs docet Enriquez *de Miss.c.*9. vel ad substantialem illius integritatem, ut cum alijs probat Suarez *d.*275. Vazquez, *d* 222. & Lugo, *d.*19.*sec.*5. Sacrificantes debent in illa Missa consumere Hostiam, quam cõsecrarunt. Et sicut lethaliter peccaret Sacerdos, qui non consumeret aliquam ex Hostis, quam consecraverat, proportionaliter etiam Sacerdotio tunc Ordinatus peccat, si non cõsumat.

4 Nec obstat incertitudo, an Petrus, v. g. consecraverit, cum non omnino constet, an alius ante ipsum consecrationis verba finierit; hic enim solus consecravit: nam quomodocumq; sit, omnes Sacerdotio tunc Ordinati reputantur veluti unum Sacrificans cum Episcopo in Ordine ad essentialia illius sacrificij peragenda: & ita omnes debent Hostiam ab omnibus oblatam, & ut prudenter præsumitur, & fieri debet, ab eis etiam omnibus consecratam consumere: ac proinde confessio ab his necessariò est præmittenda, si peccati mortalis Rei inveniantur propter Tridentini præceptum.

SINGVLARE XVIII.

Petrus ab Ordinario Hispalensi litteras dimissorias obtinuit; ut Sacros Ordines ab Episcopo Gaditano statutis à iure temporibus susciperet: ille postea á Nuntio licentiam est adeptus, ut à quocumq; Antistite extra tempora initiaretur: interrogatur, an licuerit hac facultate uti sine nova Ordinarij Hispalensis licentia?

DVM

1 Vm hæc scribo, hæc causa agitatur in Hispalensi Tribunali, in qua affirmativé respondēdum esse duxi: quia Petrus absolutè tunc ordinatur cum dimissorijs sui Ordinarij, & limitationem in eis appositam pro iuris observantia, dispensatione sua abstulit Nuntius, qui in illo iure potest dispensare, & est Ordinario superior: ergo nova licentia non requirebatur, nec hæc plus operaretur, cum nec limitationem posset aufferre, nec illam non afferre. Confirmatur 1. quia potest quis Ordinari facultate à Nuntio concessa, etiā cum Ordinarius ipsius Ordinandi non potest concedere dimissorias, ut non potest Capitulum intra primum vacationis annum: ergo à fortiori in præsenti; cum adsint veræ dimissoriæ.

2 Confirmatur 2. quia si Pontifex, vel eius Nuntius concedat alicui, ut ordinetur extra tempora à suo Ordinario tantúm, ordinari poterit ab alio cum dimissorijs sui Ordinarij, ut docent Navarrus *conf. 33. de temp. ord.* & Sanchez, *to. 2. consl. 7. c. 1. dub. 25. n. 2.* ergo si Ordinarius concedat, ut ordinetur ab Espiscopo Gaditano; poterit â quocumque etiam extra tempora, si Nuntius id concedat.

3 Superest verò difficultas, V, Petrus tunc potuerit â Titulari, vel alio Episcopo in Diæcesi Hispalensi extra tempora Ordinari cum dicti Nuntij dispensatione, sine nova licentia Ordinarij Hispalensis: & id non licere existimo, nisi ex licentia generali, vel ex consuetudine introducta cum Ordinarij Hispalensis scientia, valeret, aut soleret hic Episcopus sine novo, & particulari consensu Ordinare quoscumque ex alijs Diæcesibus venientes cum dimissorijs sui Ordinarij, vel Pontificis, vel Nuntij. Ratio est, quia licét Petro sit concessum, ut Ordinetur à quocumq; Antistite, & extra tempora, intelligitur iuxta commune ius Tridentini statuens *sess. 6. c. 5. & sess. 14. c. 2.* quod nullus Pontificalia exerceat in aliena Diæcesi, sine licentia Diæcesani: aliter de ordinatio maxima esset, inscioq; Ordinario in sua Diæcesi Ordines celebrarentur; cum hic nullo modo concesisset Petro, ut in Hispalensi Archiepiscopatu initiaretur.

4 Non veró esset necessaria nova licentia Ordinarij Hispalensis. 1. si ipse licentiam generalem illi Episcopo dedisset ad Ordines celebrandos in ijs eventibus pro omnibus tam suæ, quam alienæ Diæcesis: secus si suos subditos excepisset. 2. Non esset item necessaria, si Episcopus Titularis, vel alter invitatus esset ad Ordines in Diœcesi Hispalensi celebrandos 3. Etiam non esset necessaria si in alia Diæcesi ab eiusdē Diæcesis proprio Episcopo Petrus ordinaretur: nam quicumque Episcopus potest in sua Diæcesi Ordines conferre cuicumq; afferenti dimissorias generales à suo Ordinario, vel à Pontifice, vel à Nuntio, ut eas ab hoc affert Petrus 4. Nec requireretur prædicta licentia, ut ab Episcopo Titulari, vel non Titulari Ordines in aliena Diæcesi ex facultate Ordinarij illius celebrante. Sic Venerus *exam. Episc. c. 12. n. 52.* Toletus, Fornarius, & Navarrus, quos citat, & sequitur Mauricius Alzedo *prax. Episc. p. 2. c. 5. n. 30.* sicut nec ab ipso loci Ordinario specialis facultas requiritur, ut ab hoc Titulari, vel alio tunc ordinetur Petrus; sicut & quivis alius cuiusvis Diæcesis dimissorias generalis habens. Ita sæpe statuit Congregatio Concilij, præsertim die 6. Iulij 1595. & 25. Iunij 1599. & 27. Augusti 1592. ut refert Molfesius *trac. 2. de ord. c. 2. n. 12.*

5 Si verò Nuntius in facultate concessa expressisset, ut Petrus extra tempora Ordines susciperet ab Episcopo Titulari, qui pro exercendo in Hispalensi Diæcesi Pontificali destinatus est, licet videatur concesisse tunc quod fieret sine illa nova licentia, adhuc fieri non consulerem; non quidem defectu dimissoriarum, sed ex Tridētino statuente, ne Pontificalia exerceantur in Diæcesi sine consensu Diæcesani. Hæc omnia æquè dicerem si é converso casus eveniret, quod prius Petrus licentiam prædictam obtineret, ut à quocumq; Antistite Ordinaretur extra tempora: postea Ordinarius Hispalensis huius facultatis inscius, aut certus cum prædictis limitationibus dimissorias concederet. Potest enim Petrus uti privilegio sibi à Nūtio cōcesso, nec hoc potest Ordinarius, ut poté inferior limitare.

6 Denique, si in dimissorijs vel Nuntij, vel Ordinarij concederetur Petro, ut Ordines requireret à quocumque Episcopo in propria Diæcesi ordinante, posset Ordinari ab Episcopo in aliena Diæcesi de licentia Ordinarij loci Ordines celebrante. Sic Ledesma *to. 1. de ord. c. 8. con. 4. dif. 5.* & Diana *3. p. tr. 4. res. 91.* contra Gutierrez, *qq. can. l. 1. c. 16.* Tandem in his, & similibus casibus sicut & in sequenti, nullo mόdo Episcopus Ordinans, nec Petrus Ordinatus siné nova licentia incidunt, in irregularitatem, aut suspensionem latam à Tridentino in eos, qui sine dimissorijs Ordinant, & Ordinantur, aut in Eiscopos, qui sine Diæcesani consensu Pontificalia exercent, cum non

cons-

constet consensum, & Dimissorias defuisse, immo has, & illum sufficienter adesse sapientes existimabunt; & hæc lex uti pœnalis, nisi cum delictum expresse constat, non afficit, aut ligat, sicut nec aliæ leges pœnales, ut ex dictis, & dicendis sæpè in hoc volumine patet.

SINGULARE XIX.

Granatensis Ordinarius litteras dimissorias concessit Joanni, ut ab Episcopo Giennensi sacros Ordines acciperet; ille verò eos ab Episcopo Cordubensi accepit: dubitatum est an hoc liceret?

1 D non licere, perindeque esse ac si Ioannes absque ullis dimissorijs Ordinaretur, docet Salcedo, *cap. 26. pract.* Thomas Sanchez, *to. 2. consil. l. 7. c. 1. d. 22. n. 6.* Rodriguez *sum. c. 14. de ord. n. 1.* & alij. Probant. 1. quia aliter ius non servaretur Ordinario debitum iuxta Tridentinum strictè prohibens, ne quis ab alieno Episcopo ordinetur sine licentia, seu dimissorijs, proprij Ordinarij: tunc autem hæ, vel illa non adessent; quia *Unius concessio, alterius videtur exclusio*, ut habetur, *cap. Nonne. de præsump. l. cum prætor. ff. de iudic.* sed concessum solùm est Petro, ut ab Episcopo Giennensi Ordinetur: ergo licentiam, aut dimissorias non habuit, ut à Cordubensi Ordinaretur, & hic tunc in personas non sibi subditas invito proprio Prælato iurisdictionem hanc exerceret.

2 Sit 1. conclusio: Si initiandus postulavit ab Ordinario suo, ut dimissorias concederet ad Ordines recipiendos ab Episcopo Giennensi; quia sibi amicus, aut quia Ordinationes facere existimabat; similem ve ob causam, si Episcopus hic Ordines non celebret, vel initiandus adire vult ad aliú, id ei licere existimo, quia ex *l. si index ff. de minor. Beneficium alicui concessum, in eundem minimè retorquendum est*: sed tunc retorqueretur in Ordinandum, cuius gratia, & precibus hæc limitatio dimissorijs accessit: cum in eis hæc clausula generalis regulariter apponatur: *Ut à quocumque Antistite ordinetur:* ergo hic potest à quocumque Ordinari.

3 Secunda conclusio: Si limitatio hæc ad Episcopum Giennensem, apposita fuit, quamvis non ad instantiam Ordinandi, ob alias tamen causas, ex quibus prudenter præsumitur non esse specialem rationem ob quam ad hunc potius, quam ad alium sacris initiandum hunc suus Ordinarius remittat; ut si remisit ad Giennensem, quia credidit Ordines celebraturum, vel quia sibi amicissimus, vel vicinior est, aut quia solet ille ad ipsũ suos subditos remittere, aut similes ob causas, in quibus non invenitur ratio adigens ad hunc potius, quam ad alium; tunc etiam posset Ioannes à quocumque Ordinari. Probatur, quia tunc Ordinatur sub prudenti spe ratihabitionis, propter rationes dictas. Cum autem hæc ratihabitio adest, posse Episcopum Ordines conferre sibi nõ subdito, neque incurri irregularitatem, aut suspensionem latam à Tridentino, *ss. 23. c. 8.* docent Raimundus *sum. tit. de confess.* Maiolus, *de irreg. l. 4. c. 2. n. 7.* & alij apud Barbosam, *in Trid. hic.*

4 Si igitur, etiam cum nullæ dimissoriæ sunt, ob istam ratihabitionem licet Episcopo alienum subditum ordinare; à fortiori licebit cum adsunt dimissoriæ, ut in nostro casu, in quo stat in concursum Tridentinum *sup.* dicen s; *Quod si* Ordinandus *a proprio Episcopo non Ordinetur, illius litteras testimoniales de vita probitate afferat:* siquidem eas tunc initiandus offert. Doctores verò qui ratihabitionem sufficere negant, loquentur in casu in quo nullo modo dimissoriæ sunt: alij verò, qui eam cõcedunt, sapienter monent non esse passim, illa utendum; alioquin plura incommoda sequerentur.

5 Tertia conclusio: Si Ioannes præsumat Ordinario suo displicere ob aliquam iustam causam, ut ab alio, quàm ab Episcopo Giennensi ordines accipiat, ei nõ licebit ab alio, quã ab illo ordinari: quia contra illius voluntatem ordinaretur, & ei iniuriam irrogaret, ut pote cui competit dare licentiã, ut ordinetur, & assignare a quo sit ordinandus. Sed adhuc in hoc casu dici non posset, quod absque dimissorijs Ioannes ordinaretur; cum absolutè eas habeat, seu litteras testimoniales vitæ, ac sufficientiæ, & si nõ habeat quoad earum circunstantiam non substantialem, scilicet quoad Episcopi ordinaturi determinationem, quam non præscribit Tridentinum faciendam ab Ordinario, ut præscribũtur alia, v.g. expressio ordinis conferendi, probitas, & litteraturæ approbatio: Ioannes ergo tunc absolutè non deliquit contra Tridentinum, & ita non debet puniri pœnam ex *l. Sancimus. C. de pœnit. l. absentem ff. eod. Pœna debet tenere solos Auctores, & delinquentes*, & ex *Auth. de non elig. 2. dub. 5. v. sin autem. Pœna non irrogatur, nisi expresse a iure caueatur.*

6 Quarta conclusio: Si Episcopus, ad quem remittitur Ioannes, sit excomunicatus, vel suspensus, potest tunc ab alio Ordinari:

nullo enim modo velle præsumitur proprius Episcopus, ut ab illo Ordinetur. Confirmatur ex *ca.1. Eos. de tēp. ord. in 6.* ubi Glossa, Dominicus, & Francus favent: nec non ex Rosella, Salcedo, Rebufo, Angelo, Armilla, & Sylvestro apud Sanchez *n.29.* asserentibus, posse Clericos Episcopi suspensi sine eius licentia ab alio vicino Episcopo Ordinari: ergo à fortiori, in nostro casu. Tandem si per ignorantiam invincibilem in quibusvis circunstantijs Ordinaretur Ioannes ab Episcopo non assignato in Dimissorijs, excusaretur à culpa, & ab irregularitate, ut docent Suarius, & Reginaldus *sup.* Sicut & Episcopus Ordinans étiam a quacumque pæna simili excusandus foret.

SINGVLARE XX.

An, & Quomodo qui nondum decimum quartum annum attigit, possit obtinere Capellaniam, quæ verè sit Beneficium Ecclesiasticum?

1 MNIS difficultas oritur ex Tridentini decreto *sess. 23. de Reformat. c. 6.* ubi *Nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere.* Circa quod supponendum est; quod si beneficium, vel capellania fundata sit sine Episcopi, vel alterius Ecclesiastici Superioris authoritate, [plurimę sic fundantur, maximé in Hispania] ut in illa succedant Clerici consanguinei, vel alij à Patronis assignandi, aut aliter vocati, quamvis hæc habeat omnia requisita, quæ habere solent omnes capellaniæ, quæ veré sunt Ecclesiastica beneficia, præter authoritatem, & institutionem, seu provisionem Ordinarij, adhuc obtineri potest à non attingente decimum quartum annum; quia verè non est Ecclesiasticum beneficium, de cuius essentia est, quod institutum sit ab Ordinario Ecclesiastico. Ita statuunt Congregatio Concilij, & Rota *decis.482. in fine. p. 1. divers.* ut testatur Gonçalez *infr. n. 27.* ac tenent Doctores *in Clement. 2. verb. beneficium*, & Salazar *de usu, & cons. c. 12. n.46.* Emmanuel Rodriguez, *summ. c.4.2.p.2.* Salcedus *ad prax. Bern. diaz. ca.18. n. 9* Decius *cons.135. n.1.* Felinus, *n.2.* Spinus *de test. glos.4. n.42.* Avendañus, *diction. verb. beneficium*, Navarrus, *cons.5. de præbendis.* Alvarus Velascus *consultat. Lusitaniæ 6. n.12.* Gregorius Tholosanus, *instit. rei beneficio. c.12. n.10.* Parisius, *cons. 34. l.4. n.9.* & alij asserentes, hæc beneficia non esse Ecclesiastica, & ita legibus Ecclesiastici beneficij non adstringi.

2 Hoc etiam procederet, quamvis Fundator esset Episcopus, & ut particularis, non authoritate Episcopali, capellaniam fundaret ex suis bonis; ut notat Navarrus. *cons. 7. n.1. & 2. de præbendis.* Et etiam si fundaret de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, ut notant Curtius iunior. *p.1. cons.20. n.1. & 2.* Rebufus, *de pacifi. possessione, n.287. ad finem.* Et huiusmodi Capellaniæ possunt obtineri à laico, viro, vel femina, ut statuit Rota, *decis. 264. n. 1.* & de his declaravit Congregatio Concilij apud Gonçalez, *de regul. 8. cancell. glos.5. n.29.* ut fiat satis Missis, satis esse quod Heredes eligant Sacerdotem aliquem ex approbatis ab Ordinario, qui Missas dicat; cum hæ Capellaniæ, iure legati relictæ sint cum tot Missarum onere. Vide Velascum, *sup. consultat.60. n.13.*

3 Hoc posito, sit prima conclusio: quando Capellania est erecta authoritate Episcopi, vel Ordinarij, vel collatio eius ipsi subijcitur, veré est beneficium Ecclesiasticum, & obtineri non potest nisi á habente decimū quartum annum, nisi aliud statuatur in Capellaniæ fundatione. Hæc est communis Doctorum; tenent Toletus, Riccius, Flaminius, Enriquez, Garcia, Azor, Gutierrez, Çevallos, & plures alij, qui videri possunt apud Barbosam *in Remis. Trident. sup. n.1.* Et patet ex decreto Tridentini supra allato. Ratio est manifesta, quia cum Fundator, aliud non exprimit in fundatione, creditur velle se conformare iuri communi: nam iuxta regulam. *l. uni. ff. sin autem ad deficientes C. de caduc. tol. Lex si aliud voluisset expressisset.* Vnde iam fundata hoc modo Capellania, nec illius Patronus, nec Fundator assignare valet illum, qui annum decimum quartum non agat; quia iam legi Ecclesiasticæ stare, & subijci debet; si quidem authoritate Ecclesiastica erecta est, & quoad illius fundationem iam, qui fundavit functus est officio suo.

4 Sed animadvertendum est in his Capellanijs, seu beneficijs Ecclesiasticis non curatis, sufficere decimū quartum annum inchoatum; licèt non cōpletum. Ita Enriquez *li.10. c.19. n.2.* Lesius, *l.2. c.34. n.109.* Riccius *decis. collect. 860. vers. limita.* Cevallos, *comm. cont. commu. q.523. n.4.* Thomas Valascus, *to.1. alleg. 8.* & alij; sicq; declaratum esse à Congregatione Concilij 16. Martij anno 1596. testantur Barbosa, & Ioannes Guillemet, *in declarat. Trident. hic.*

Se-

5 Secunda conclusio: si Fundator capellaniæ expresserit obtineri posse a minori quatuor decennio, ut potest fieri, cuicumq; quem Fundator vocaverit, vel Patronus præsentaverit, conferri poterit ante illam ætatem. Hac conditione fundari, sicq; fundatam conferri posse non habenti decimum quartum annum asserunt Riccius *sup. vers. Nunc limita*. Sa *verb. Beneficium nu.* 30. Gonçalez *sup. n.* 91. Barbosa, *in Remis hic n.* 1. Campanilus, *in d. c.* 6. *n.* 2. Macobrius, *prax. requis.* 10. *dub.* 11. *n.* 30. & tandem sic declaravit Congregatio Concilij, *in illud ante 14. annum: Nisi*, inquit, *in fundatione aliter sit statutum, quia fundationi non est derogatum.* Probatur, quia cum Capellaniæ Fundator possit ponere quascumq; iustas conditiones, etiã potest & hanc; quia iusta est, & naturæ Beneficij non repugnans, etiam ex iure Canonico, & communi, ut infra videbimus; lexq; Tridentini iuxta Sapientum interpretationem intellecta, non derogat fundationi huic, nec volũtatem Fundatoris coarctat, ne possit assignare Capellanum, quem cumq; maluerit; dummodô iuxta canonicum ius sit capax, aliterque periculum esset defraudandi Ecclesiam pluribus beneficijs Ecclesiasticis sic erectis, & erigendis, in quorum favorem Ecclesiam suis in decretis statuere præsumendum est.

6 Tertia conclusio: Si aliqua verba, aut conditiones inveniantur in fundatione Capellaniæ, quæ verificari, salvari, aut impleri nequeant, nisi conferatur, aut conferri possit Capellania illi, qui nondum decimum quartum annum attigit, probabile est posse tunc illi conferri. Quia illa fundatio est quædam lex stabilita à Fundatore pro obtinenda illa Capellania: at *Generalis lex ex mente, seu intentione Legislatoris est intelligenda*, & practicanda; ut docent Surdus *decis.* 9 *n.* 13. Barbosa, *de princ. iur. lit. l. n* 20. Armendariz *in proem. addit. de recopil leg. Nauarræ. n.* 131. *Nec ad verborum formulam sed ad effectum, eorum solùm attendendum est in legis interpretatione*; ut notat Ferrer *in constit. cathalon. glos.* 4. *n.* 66. Effectum autem non sortietur fundatio prædicto modo facta, nisi conferri posset capellania decimum quartum annum non attingenti; & ita interpretatio facienda est, ne dispositio fiat illusoria, ut docent idem Ferrer *glos.* 1. *n.* 152. Antonius Monachus Florentinus, *decis.* 1. *n.* 86. & Cardinalis Mantica, *de tacitis, & ambig. convent. lib.* 2. *tit.* 12.

7 Sed si roges, quæ verba, vel conditiones sunt istæ, quæ sic a lege recessum possint persuadere? Respondeo, sanè eas esse, ex quibus, & ex circunstantijs colligitur voluisse Fundatorem ad capellaniam obtinendam necessarium non esse in capellano decimum quartum annum: si enim diceret hanc Capellaniam habeat Petrus simul ac ego moriar, vel veniat ipse Toleto; etiam si hic puer sit, & nondum decimũ quartum annum attigerit, illam potest adipisci, eiquè ipsa conferri Similiter si diceret; quod conferatur statim ac Ioannes legere, & scribere sciat, vel possit minoribus Ordinibus initiari, cum hi Ordines ante prædictam ætatem conferri valeant, ut Doctores communiter docent, & Congregatio Concilij in una Crossetanensi 20. Maij 1592 respondit sic apud Barbosam: *Nulla est a Tridentino præstituta ætas Tonsuræ, & quatuor minoribus Ordinibus, sed ea attendenda, quæ in sacris canonibus præscribitur.* Confirmantur dicta: nam cum Fundator, ità loquens expressit conditionem, in qua tacité continetur non exigi ab eo prædicta ætas, idem fere est, ac si hoc expressisset; iuxta id iuris principium: *Taciti, & expressi idem est iudiciũ l. cum quid. ff. si & pet. l. filius famil. ff. eode tit.* ubi Doctores, inter quos Tuscus *lit. F. conc.* 7. Marius Antonius *Variarum l.* 2. *reso.* 57. *n.* 72. & alij ab eo adducti, qui hoc intelligendum aiunt, *Quando tacitum includitur in natura expressi*, ut accidit in præsenti.

8 Quarta Conclusio: Quando Capellania iam est erecta Ordinarij authoritate, & vel decimum quartum annum in fundatione exigit, vel nihil infundatione positũ est, ex quo hanc ætatem non exigi præsumatur, si adhuc Fundator superstes est; potest fundationem alterare, vel novam scripturam condendo de ipsius fundatione, vel iam conditæ hanc clausulam, vel conditiõnẽ addendo, scilicet, quod nõ requiratur in Capellano ætas quatuordecim annorum. Sed hoc facere nequit sine consensu, & authoritate Ordinarij; cum eius iurisdictioni hoc Ecclesiasticum beneficium, utpote ipsius authoritate erectum, iam subiaceat. Hanc dotrinam tenent sine dubio Milius *Reperto. vers. Patronus in fundat.* Rochus de Curte, *de iure Patron. verb. pro eo quod n.* 31. *& seq. q.* 13. Lambertinus, *l.* [illegible] *p.* 1. *q.* 9. *n.* 49. *&* 50 Caputaq; *decis.* 29 . *n.* 4. Gonçalez, *ad reg.* 8. *concel. glos.* 5. *n.* 4. & alij, docentes, Fundãtem beneficiam cum consensu Ordinarij, non posse postea aliquid alterare, vel immutare sine ipsius Ordinarij consensu: ergo cum illo poterit; cum exceptio firmet regulam incontrarium iuxta *l. nam quod liqu. de §. fin. ff. de penu leg.*

9 Adde e contra, etiam Episcopum solum

non posse regulariter loquendo fundationem alterare sine Fundatoris consensu, illo vivo; mortuo verò nullatenus; nec dispensare in ætate. Ratio est, quia non potest in Rege Concilij Generalis dispensare, nisi adsit gravissima, & urgēs causa iuxta dicta Sing. 13. num. 2. Et nominatim quoad hanc dispensationem id asservit Azor, *p. 2. l. 6. c. 5. q. 9.* Præterea, quia nec immutare volūtatem Fundatoris, aut Testatoris valet. Idem dic de Patrono, qui nec de Episcopi authoritate hanc mutationem potest facere; & penes illum solum est præsentatio Capellani, non veró mutatio conditionum Capellaniæ; posset verò, meo iudicio, si Fundator expressam in Capellaniæ fundatione facultatem Patronò concessit ad mutandum, auferendum, addendumvê suo arbitrio quidquid magis expedire iudicaret, sed etiam tunc requiritur cōsensus Ordinarij.

10 Si roges, quæ ætas requiritur in his casibus, in quibus aliquo ex prædictis modis decimus quartus annus in Capellano non exigitur. Respondeo, septennium sufficere; cum hæc ætas ex iure antiquo requiratur, & sufficiat ad primam Tonsuram, & Beneficium simplex Ecclesiasticum. Sic *cap. nullus*, & ibi Glossa, *verb. infanti, de temp. Ordin. in 6. Glos. penult. in cap. si eo temp. de rescrip. eodem lib.* & probat Garcia, *de beneficijs 1. p. c. 5. n. 127.* addens, modo requiri ex Tridentino decimum quartum annum; & idem tempus requiri in pensione docet ex Doctoribus, quos refert, ac ex Congregatione Concilij, quæ ut ait, *nu. 129. in Beneficio idem censuit, ac in pensione.* Et antea, *p. 1. c. 2. n. 30.* hæc dixerat: *Capellania erecta in titulum Beneficij ex bonis alicuius authoritate Episcopi potest ex ordinatione Fundatoris dari puero ante primam tonsuram in titulo sæculari, donec fiat Clericus, qui suo tempore tenebitur Ordinari, & fieri Clericus, & cum capax sit, & habilis Horas recitare.*

SINGULARE XXI.
An puer septennio non completo, prima Tonsura possit initiari?

1 AFFIRMATIVE consultus respondi, dummodó hic iam septennium ingressus ad rationis usum pervenerit, doctrinæ Christianæ rudimenta, necnon legerê in vulgaris saltim linguæ libro, typis excusso, ac rudibus characteribus scribere sciat. Probavi 1. quia hæc tantùm á Tridentino in recepturo Tonsuram exiguntur *sess. 23. cap. 4.* nec ab eo ætas præscribitur: ergo, &c. II. Quia si in sacris Ordinibus annus inceptus pro completo reputatur, & sufficit, ut recepta praxis, & communis DD. apud Enriquez *c. 19. n. 2.* manifestant; etiam sufficiet in recepturo primā Tonsuram septennium inceptum.

2 Sed oppones Caput *Nullus, de temp. ordin. in 6.* ubi: *Nullus Episcopus, vel quivis alius infanti, nisi fortè Religionem intraret, seu illiterato clericalem præsumat conferre Tonsuram:* ubi Glossa: *Infanti, i. minori septem annorum:* ergo cum infantia usq; ad septenium completum duret *ex l. Si infanti. C. de iure deliberandi,* eo non cōpleto minimè Tonsuram conferre licebit; ut non licere probat ex Sylvestro, Armilla, Tabiena, Angelo, Navarro, & alijs Thomas Sanchez, *to. 2. cons. l. 7. c. 1. dub. 23.*

3 R. hanc legem, & regulam generalem statui à iure *ca. Nullus.* & a Doctoribus, quia, ut in similinotavit Sanch. *l. 1. de mat. d. 16. n. 10.* communiter usq; ad septennium completum (nisi contrarium manifestè appareat) non præsumitur, puerum ad rationis usum devenisse, ut probant Mandosius *de æt. min. c. 3. n. 3.* & *in cap. iuvenis. de spons.* Alexander de Nevo *n. 19.* & Ancharanus *n. 9* ac alij. Cum autem constaret, vel præsumeretur, ut in prænsēnti, iam antea devenisse, non est cur prima Tonsura puero negetur. Ratio enim legis est ànima legis. Sic *in c. litteras, & cap. accessit. de sponsal:* & à DD. septennium completum exigitur ad sponsalia contrahenda, ut late probat Thomas Sanchez *sup. n. 1.* & tamen verior, & communior sententia, quam tenent innumeri Theologi, & Iurisperiti apud ipsum *n. 9.* videndi, docēt valide & licitè contrahi sponsalia ante septenniū si malitia, seu rationis usus suppleat ætatem: nam ut dicitur, *l. in sponsal. la. 1. ff. de sponsal.* satis est sponsos quod agant intelligere: ergo similiter in nostro casu.

4 Immo ob dicta existimo, quod puer sex tantùm annorum, si ita precox sit ingenij, ut rationis usu polleat, legere, ac scribere sciat, prima possit initiari Tonsura: ac saltim Episcopus dispensare poterit, ut initietur: licèt enim in ætate ad Ordines requisita dispensare nequeat; ut docent S. Antoninus, Navarrus, Sylvester, Immola, Tabiena, & Armilla, quos citat, & sequitur Sanchez, *to. 2. cons. c. 1. du. 26. n. 18.* cum Tonsura Ordo non sit, ut probavi Sing. 4. nu. 5. & 6. dispensatio in ætate ad illam recipiendam non est ei prohibita: ni mavis hoc per interpretationem iuris [si fortè hoc extat in cap. Nullus] fieri iuxta dicta Sing. 13. nu. 6. Ad Ordines minores septennium completum sufficit, ut cum alijs docet Sanchez sup. num. 17. dum alia requisita adsint.

FINIS TRACTATUS VI.

AD SACROSANCTVM ORDINIS SACRAMENTVM, SINGVLARIVM TRACTATVS SEPTIMVS

DE CELEBRATIONE MISSARVM.

SINGVLARE I.

V. Episcopus, aut locorum Ordinarius possit absque novo Sedis Apostolicæ decreto cum Missa, & Officio divino in sua Diœcesi Sanctos celebrare, quos, in eorum Canonizationis indultis Pōtifex celebrandos concedit?

1 CONGRVE satis ad Ordinis Sacramentum Missarum Celebrationem, & divinorum Officiorum Recitationem adnectimus. *His* enim, qui initiantur, seu sacro decorantur Sacerdotio, *dispensatio Mysteriorum Dei*, ut S. Isidorus *l.7. offic.c.1.* loquitur; *commissa est: præsunt enim Ecclesiæ Christi, & in confectione Corporis, & Sanguinis Domini consortes sunt cum Episcopis.* Hinc rectè Concilium Lateranense *can. 2.* districtè præcipit, ut hi diligenter instruantur *super divinis Officiis, & Ecclesiasticis Sacramentis, qualiter ea rite valeant celebrare.* Et Coloniense III. *p.1.cap.19.* ait: *Ordinandi debent instrui de Officio, quod suscepturi sunt, ne se illi alligent, cui non possunt satisfacere, ne vè mentiantur Spiritui Sancto.* Officium verò præcipuum Ordinandorum, ac Sacerdotum maximè, duo complectitur, & Missarum celebrationem, de qua in hoc Tractatu, & Horarum Recitationem, de qua in sequenti.

2 Ad huius autem, & aliorum Singularium resolutionem, unam vel alteram indultorum clausulam ex Canonizationum Bullis, in quibus hanc facultatem Christi Vicarij concessere, proponere necessum est. Sic ergo Sanctissimus D. N. Vrbanus VIII. in Bulla Canonizationis B. P. N. & Societatis nostræ Fundatoris Ignatij, quæ incipit: *Rationi congruit, &c.* & expedita fuit Romæ anno 1623. idus Augusti, loquitur §.4. Canonizationis a SS. Pontifice Greg. XV. celebratæ anno 1622. mentionem faciens: *Statuens, ut ab universis Christi fidelibus in eius honorem Ecclesiæ, & Altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur ædificari, & quolibet anno dicta die illius obitus, pridie Kalendas Augusti Festum ipsius, & Officium tanquam de Confessore non Pontifice, ad formam in Rubricis Romani Breviarij præscriptam, solemniter celebrari possint.*

3 Idem Pontifex in Bulla Canonizationis S. P. N. Francisci Xaverij Orentis Apostoli, ab eodem Gregorio XV. celebratæ anno 1622. sic loquitur: *Franciscum Xaverium, de cuius vita sanctitate, fidei sinceritate, ac miraculorum magnitudine, & frequentia plenè constabat, Sanctum esse definiuit* [scil. Gregorius XV.] *& in Sanctorum Confessorum catalogo ad scribendum esse decreuit, & adscripsit, illumque ab universis Christi Fidelibus tamquam verè Sanctum honorari, ac venerari mandauit, ac ut ab universali Ecclesia in eius honorem Ecclesiæ, & Altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, ædificari, & consecrari, & singulis annis die secunda decembris, qua ad calestem gloriam vocatus est, eius Officium, ut de Sancto Confessore ad præscriptum Romani Breviarij celebrari possit, statuit, &c.* Et inferiùs in utraque Bulla addit SS. P. N. Vrbanus: *Apostolica authoritate decernimus, quod definitio, decretum, adscriptio, statutum, relaxatio, impartitio, aliaque præmissa suum debitum sortiantur effectum.* Eadem inveniuntur in Bulla Canonizationis S. Theresiæ de Iesu, egregiæ Carmelitarum Discalceatorum Fundatricis, quam edidit Gregorius XV. anno 1621. & S. Philipi Nerij, quam edidit S. Vrbanus VIII. ann. 1623. ac in alijs aliorum Pontificum Bullis.

4 Dico igitur, Quotiescumque hæc, & similia Pontificum diplomata extant, posse quemlibet Episcopum, vel Ordinarium in sua Diœcesi statuere; ut Missa, & Officium celebrentur de huiusmodi Sanctis, absque novo Pontificis, vel sacræ Rituum Congrega-

gregationis decreto. Persuadet hoc potestas, quæ in iure Canonico, & Conciliis, Episcopis conceditur circa festorum celebrationem. Ita Concilium Ticciense *cap.1. Per singulas Parochias eas festiuitates populus obseruar studeat, quas proprius eorum Episcopus venerari prædicauerit*, & Lugdunēse relatum in *cap. Pronunciatum, de consecrat. dist. 2.* ait: *Et illa festiuitates, quas singuli Episcopi in suis Episcopatibus cum populo collaudauerint*, ubi Glossa: *Festiuitates intellige de Canonizatis*. An verò requiratur populi, & Cleri cōsensus ad hæc festa instituenda vide Suarium, *to. 1. de Relig. l. 2. c. 5.* Azorium, *to. 2. l. 1.* Laymanum, *tr. 7. c. 1. n. 3.* Fagundez, *infr. n. 8.* & plures apud ipsos.

5 Quod hæc festa instituere possit in sua Diæcesi Episcopus sine nova Pontificis concessione, vel confirmatione docent Suarez, *to. 1. de Relig. l. 2. c. 11. n. 4.* Fagundez *l. 1. præcep. 1. c. 3. n. 4.* ac alij Festa autem instituere, non solùm dicit, quod dies alicuius Sancti; v. g. S. Ignatij, ut festiuus obseruetur, in illoque ab opere seruili abstineatur, sed quod de ipso Missa, & Officium celebrentur. Incongruum enim videtur, ut festiuus sit in urbe aliqua alicuius Sancti dies, & quod ipsi pensum diuini Officij, & Sacrificij Missæ non impendatur; aut nec mentio in Ecclesijs illius urbis de illo fiat; cum institutio festorum ad ipsius Sancti cultum ordinetur, & hic præcipuè in Sacrificio Missæ, & diuino Officio consistat, ac ostendatur.

6 Si igitur absque indulto Pontificio licet Episcopis ex communi iure in honorem cuiuslibet Sancti, dummodò Canonizatus sit, festum instituere; etiam ei licebit statuere in sua Diæcesi, ut in ipsius cultū sacrificium; & officium de ipso, Deo offerantur; præsertim cū cuilibet, & ubilibet existenti, concedat Pontifex (ut in præfatis Bullis patet) quod liberè, & licitè de ipso recitare, & celebrare possit. Verbum autem *Possit* liberam, & independentem facultatem significat, ut Singul. 9. & 21. ostendemus.

7 Præterea si nova concessio, vel Pontificis, vel sacræ Rituum Congregationis necessaria est ad huiusmodi Missam, & Officium peragendum, nil speciale conceditur in præfatis Bullis in horum Sanctorum honorem, & illis, ut ceteris Sanctis, de quibus nec Ecclesia recitat, nec recitandi facultatem, concedit, cultus duntaxat foret exhibendus; siquidem ad recitandum de his, & illis necessaria esset nova concessio. Et si ex horum diplomatum vi non possumus sine alia nova facultate de his Sanctis celebrare, quem effectum habent verba concedentia recitandi facultatem? Cur Pontifex facultatem liberam recitandi, omnibus dicit, concedere? Quorsum Officium de communi Confessorum assignat? Quomodo ait, velle hanc concessionem suum sortiri effectum? Illusoria sanè, & inanis erit hæc cōcessio; siquidem nihil operatur. Denique quo pacto dicit Pontifex concedere quod non est concessum? quod enim nova concessione indiget, concessum esse minimè dicendum est.

8 Tandem, ut Ecclesiæ, & Altaria erigantur in honorem Sancti, v. g. S. Francisci Xauerij, non est necessaria nova Sedis Apostolicæ, nec sacræ Rituum Congregationis concessio, ut extra dubium experientia cōpertum est; ergo nec nova concessione opus est, ut de illo celebretur, & recitetur; eodem enim modo, & sine ulla limitatione utrumque ibi sic conceditur: *Statuens, ut Altaria ædificari, & Festum ipsius, & Officium celebrari possint, &c.* Dictio *Et* æqualiter copulat, ut idem sit de uno, quod de altero ex copulatis, *l. Si mihi, & Titio. ff. de verb. obligat. l. Reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus Reis, & l. si heredi plures. ff. de condit. instit.* ex Menochio, *cons. 56. n. 35* Brunor a sole *loco communi verb. copula n. 2.* Cedeno *canonic. quæst. sing. 50. n. 8* Rebuso *comment ad l. coniunct. 29. vers. 1. ff de verb. significat.* & alijs.

Singulare II.

An sacræ Rituum Congregationis decretum extet, celebrationem horum Canonizatorum prohibens? ubi nonnulla circa illam adnotantur.

1 Aduersus doctrinam traditam Singulari præcedenti obijci posset decretum quoddam sacræ Rituum Congregationis, quod hoc negare videtur. Nam cum SS. Pōtifici Vrbano VIII. supplicaretur pro parte illustrissimi Domini Cardinalis de Sandoual, Episcopi Gienensis, pro declaratione aliquorum dubiorum; hoc propositum fuit his verbis: *Secundo, in Bullis Canonizationum Sanctorum ponuntur hæc verba: statuentes, ut ab uniuersali Ecclesia anno quolibet in die N. Festum ipsius, & Officium, sicut pro Martyre, vel Confessore, &c. ad formam in Rubricis Breuiarij Romani præscriptam deuotè, & solemniter celebretur. Ex quibus verbis apparet, quod conceditur licentia absoluta, & indistincte, ut in omnibus Ecclesijs possit recitari de omni-*

omnibus Sanctis Canonizatis; & utendo huiusmodi interpretationibus in aliquibus Episcopatibus, Ordinarij, & Capitula admittunt sanctos sibi benè visos; & de illis recitatur. Quare supplicatur ad tollenda omnia dubia, & opiniones, declarari, quomodo intelligantur illa verba: Ad formam in Rubricis Breuiarij Romani praescriptam; & si Ordinarij, & Capitula poterunt eorum arbitrio recitare de Sanctis Canonizatis sibi benè visis, non existentibus in Kalendario; etiam si non sint Patroni talium Episcopatuum, nec minus requiescant in illis corpora, nec notabiles Reliquiae illorum.

2 Ad dubium hoc sic respondit sacra Rituum Congregatio: *Ad secundum, non posse Ordinarium, neque Capitulum, aut alias recitare Officium de Sanctis Canonizatis, qui non sint in Kalendario descripti, vel non sint Patroni Ecclesiarum, aut adsint ipsorum Reliquiae insignes iuxta decretum ultimo loco contra abusus emanatum. Die 9. Decembris* 1628.

3 Sed hoc decretum nostrae sententiae non contradicere pro certo existimo. In illo enim solùm statuitur, quod non liceat recitare, de quocumque Sācto, eo ipse precisè quod Canonizatus sit, seu in Martyrologio descriptus; nisi vel sit in Kalendario Breviarij, vel adsit Sedis Apostolicae facultas. Hanc autem ex presè adesse in Bullis praefatis, & similibus, quis dubitabit? Et hanc dictae Congregationis responsionem sic intellexisse videtur Augustinus Barbosa, *de offic. Parochi c.10.n.21. De Sancto,* inquit, *Canonizato non potest fieri Officium extra propriam Ecclesiam sine nouo decreto, eadem S. Congregatio sub die 9. Decembris* 1628. Eadem habent Gavantus. *to.2.sec.2.n.30.* & Novarius, *lucern. v. offic. n.9.* Novum verò decretum praeter Canonizationem, seu ab illa distinctum, adest in Bulla, inqua ait Pontifex, ut Officium de aliquo Sācto celebrari possit. Praeterea forsan prohibentur Ordinarij hac declaratione, ne Officia componant, seu à se composita edāt, sine nova facultate; sicut prohibetur in decreto, ad quod refertur haec responsio, & de quo Singulari sequenti agemus. Praeterquam quod hoc Congregationis decretum vim legis non habet, quando editum non est annuente Sanctissimo iuxta dicta Tract.4. Singul. 19 nu.3. & ex alio capite extat in praedictis Bullis ipsius expressa voluntas.

4 Confirmatur haec explicatio; & huius sententiae veritas, ex cōsuetudine omnium ferè Ecclesiarum Hispaniae quae etiam post hoc decretum plures Sanctos, in quorum Canonizationum Bullis praefata facultas conceditur, sine alio ad Romam recursu, admisere, ut in suis Diaecesibus cum Missa, & divino Officio quotannis celebrarentur. Sic Hispalensis, Granatensis, Palentina, Salmāticensis, Abulensis, Conchensis, Civitatensis, Segoviensis, Placentina, Zamorensis, Calagurritana, Asturicensis, Malacitana, Gaditana, & aliae Sanctissimum Patriarcham nostrum Ignatium celebrāt; sicut & gloriosissimum Franciscum Xaverium Hispalensis, Placentina, & aliae.

5 Demum animadvertendum est. 1. non solùm Episcopos, sed omnes alios Ordinarios, quales sunt Abbates exempti, Ordinū militarium Priores, seu Vicarij, & alij, qui habent propriam Diaecesim, & in ea iurisdictionem quasi Episcopalem, posse in suis Diaecesibus has solemnitates, seu festa instituere, ut de praedictis Sanctis celebretur, & recitetur. Ratio est, quia in omnibus praeter Pontificalia, ad quae Episcopalis requiritur ordo, pares sunt Episcopis, scilicet quoad iurisdictionem, administrationem, celebrationem festorum, & Ecclesiae regimen, ut videre licet apud Barbosam, *in Trident. sess.24. de reform. c.1. & 6. & sess.23. cap.15. & sess.14.c.7.* & Lugum, *disp.21. de pænit. sect. 2.*

6 Item Capitula Sede-vacante idem possunt; cum eis competat ea omnia exercere, quae pertinent iure communi ad ordinariam Episcopi iurisdictionem, exceptis nonnullis specialiter prohibitis. Sic *ex cap. cum olim, de maioritate, & obedientia. & Cap. Sede-vacante.* Iurisperiti, & Theologi, Barbosa *de potest. Episcop. 2. p. alleg.36.n.9.* Riccius *prax. resol.118.* Quaranta *verb. Capitulum*, Sayrus *claui reg. l.6.c.11.* Molina, *de iust. n.5. d.1. n.13. & 10.* Suarius, *de cens. d.7. sect.2.* & alij. Item de Vicario Episcopi idem dicendum est, ut probant Suarez *to.4.d.28. sect.5.n.10.* Sanchez, *l.3. de mat. d.29. n.14.* Reginaldus, *l.1. n.18.* Barbosa, *in sess. 23. c.16. n.6.* & alij communiter.

7 Adnimadvertendum 2. quod non solùm authoritate, aut praescripto horum Ordinariorum, sed propia authoritate potest quilibet Sacerdos privatim celebrare, & quilibet ad Officia divina adstrictus, recitare de Sanctis Canonizatis, in quorum bulla praedicta facultas extet; quia universali Ecclesiae, seu cunctis Fidelibus hunc cultum exhiberi posse conceditur, independenter ab Ordinariorum iussu, vel approbatione; & ubi *lex, aut privilegium conditionem non apponit, nec nos apponere debemus, l. de pretio ff. de public. in rem act.*

8 Adimadvèrtendum est 3. quod licèt in his, & similibus Bullis solùm dicatur, quod *Festum ipsius, & Officium celebretur*, ibi intelligitur

tur concessa facultas ad Sacrum faciendum; nam sub nomine *Festi*, & *Officij*, utrumque comprehenditur: Missa enim officium divinum est, & *Festum* ibi hanc præcipue continet significationem. Præterea cum ex 1. Missalis Romani Rubrica, Missa debeat conformari Officio; si hoc de S. Ignatio v.g. conceditur, etiam & Missa concessa videtur. Vide quæ pro hoc afferuntur Tract. 8.

9 Et animadverte 4. Missam votivam de his Canonizatis dici posse quolibet die nō impedito iuxta Rubricam Missalis, §. *de Miss. vot.* Sicut de alijs Sanctis, qui sunt in Kalendario Missalis; eadem enim est de his, ac de illis ratio: utrisque enim dies natalis cum Missa, & Officio celebrandus conceditur.

SINGVLARE III.

V. De quocumque Sancto Canonizato; etiam si in Kalendario non sit descriptus, neque in speciali Bulla detur facultas ad illius celebrationem; dummodò sit in Martyrologio Romano, possit Missa votiva celebrari?

1 SVPPONENDVM est omnes Sanctos in Romano Martyrologio descriptos [de alijs Martyrologijs Flori, Vndelberti, Egidij de Damis, Hugonis de Tolvis, Henrici de Iserelon, Petri de Tymo, Gondeberti, Bedæ, Vsuardi, Adonis, Galesini, Molani, Maurolici, & Græcorum Menologij non loquor] Canonizatos esse; cum ij, ut ab omnibus publicè habeantur, & dicantur Sancti, ac ut tales honorentur, in Catalogo Sanctorum, s. Martyrologio describantur; quod clarissimum Canonizationis testimonium est, ut docet noster Bellarminus, *l.1. de sanct. Beatitud. c.7.* Præterea, quia ut verè, Sācti in choro ad primam recitantur ante vers. *Pretiosa*, omnes, qui pro eo die adscripti sunt in Martyrologio Romano iussu Gregorij XIII. edito, & Cardinalis Baronij adnotationibus illustrato. Sic iubet idem Pontifex in Bulla Martyrologio affixa, anno 1584. Ianuarij 14. expedita, ubi *Vetustissimo Ecclesiæ more in choro legēdum proponi ad Dei gloriam, ad sanctorum ipsorum, quorum memoria celebratur, laudem, ac eorum, qui legunt, &c.* Et infra: *Mandamus, ut in agendo diuino in choro officio, omni alio Martyrologio amoto, hoc tantum nostro utantur, nulla re addita, mutata, adempta*: ergo omnes hi Canonizati sunt. Hoc posito:

2 Affirmativam partem sequi posse in praxi absque venialis periculo sic probo 1. Ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, qua constat Sacrificium offerri solitum in honorem cuiuslibet Martyris, aut Sancti, cuius memoria extaret in libris, seu tabulis, in quibus eorum nomina, & dies, seu Natalitia scribebantur; quas Tabulas *Fastos* appellat Tertullianus *l.1. de Corona Milit.* & Naziāzenus *carm. de different. vita, Agapas.* Et sic S. Cyprianus, *ep. ad Episcop. & Presbyt. Eccl. Carthag.* ait: *Dies eorum, quibus excedunt, adnotate, ut commemorationes eorum inter memorias Martyrum, celebrare possitis.* Ac Tertullianus, *sup. Pro Natalitijs annua die facimus.* Vbi Baronius hunc morem ostendens, *notation. Martyrolog. cap.4.* ait, *Facere idem esse penes antiquos, quod sacrificare inferius monstramus.*

3 Probatur 2. ex sententia Doctorum asserentium, hunc esse honorem, aut cultum Canonizatis omnibus debitum, seu qui deferri solet, aut exhiberi potest. Sic Bellarminus, *to.1. contr l.1. c.7.* inter alios honores hūc quarto, & quinto loco sic refert: *Quarto sacrificia tam Eucharistiæ, quàm laudum, & precum, quod vulgò Officium, seu Horæ Canonicæ nuncupatur, in honorem eorum Deo publicè offeruntur. Quinto dies festi in eorum memoriam celebrantur.* Idem Castro Palao, *disp. de fide tr.4. p.5. n.7.* Ludovicus de Torres, *disp.17. dub.1.* & alij communiter. Si ergo solet, & potest hic cultus cuilibet Canonizato exhiberi; etiam si non sit in Kalendario; dummodò sit in Martyrologio, quod est Canonizatorum Catalogus, Missa votiva dici poterit pro libito Sacerdotis de illo? Confirmatur 1. quia si in aliquo die non posset recitari, & celebrari de his Sanctis, frustaretur finis Canonizationis, quæ ad hunc præcipue cultum tendit, atqui finem cuiuslibet actionis semper esse inspiciendum, ut videamus, quid possimus circa illam docent Iurisperiti *in l. diximus ff. de excusat. tutor.*

4 Confirmatur 2. quia sicut nova, aut Sedis Apostolicæ, aut sacræ Rituum Congregationis facultas non requiritur ad alios honores, quos citati Doctores recēsent, & sunt Canonizatorum proprij, eis præstandos, v. g. ut ab omnibus habeantur, & appellentur Sancti; invocentur publicis precibus; in eorum memoriam altaria, & templa erigantur: certo quodam lumine, aut radijs depingantur, ac eorum Reliquiæ honorentur: ita etiam nec nova facultas requiretur ad celebrandum Missam de ipsis: eodem enim modo, & cum eadem amplitudine loquuntur Doctores omnes de cete-

ceteris honoribus ac de hoc. Obiectionibus in oppositum sequenti Singulari satisfiet.

SINGVLARE IV.

V. Juxta Missalis Rubricas, & sacræ Congregationis decretum, de quocumque Canonizato, etiam in Kalendario nō existenti, Missa votiva dici possit? Vbi alia circa ipsius cultum adnotantur.

1 PRAEDICTAM horum Canonizatorum celebrationem non repugnare Missalis Rubricis, patet; cum in illis, §.4.n.3. concedatur, ut, *Missa votiva privata dici possint pro arbitrio Sacerdotis quocumque die Officium non est duplex*: ergo diebus Officio duplici non impeditis, licebit iuxta Rubricas, Missam de quocūque Canonizato celebrare. Quod communem esse Theologorum sensum, praximque Castro Palao, *tr.4. de fide disp.1. §.5.p.5.n.7.* sic docet, *Confirmo*, inquit, *exemplo cuiuslibet Sancti Canonizati, in cuius honorem omnes conveniunt, posse ubilibet, & quolibet die quolibet Sacerdotem Missam dicere, non quidem proprium; quia fortè nec pro uno die illi est assignata, sed votivam iuxta Regulas Missæ votivæ, eo quod à Sede Apostolica iudicatus est dignus, cui is honor exhibeatur.*

2 Et non solùm iuxta Missalis Rubricas, sed iuxta decreta sacræ Rituum Congregationis hoc fieri posse colligitur: ne dicam, constat ex decreto, quod Singulari sequenti num. 5. referemus; nam ibi decernitur, nihil statuendum de Beatis nondum Canonizatis, inconsulta sacra Rituū Congregatione, i. de illis Missam celebrare, & recitare nō posse sine huius Congregationis approbatione; [de hoc enim cultu, ibi sermo est] ergo, ut de Canonizatis celebretur, & recitetur nova Cōgregationis huius consultatio, aut facultas non est necessaria: nam *Exceptio firmat regulam in cōtrarium*, iuxta *l. nam quod liquide §. fin. l. quæsitum §. idem respondit*. Menochium, *de arbitr. l.1. q.30. n.4.* Surdum, *Conf.303. n.11.* Valascum, *consul.45. n.1. fine*, & complures alios.

3 Sed obijcies I. Si licet Missam votivam dicere de quocumque Canonizato, etiam licebit dicere ipso suo Natalis die; cum eadem sit utriusque ratio; sed hoc non licet; cum quilibet Sāctus ex Kalendario habeat proprium diem, & ab eo excludendus foret: quod est contra Missalis Rubricas, & contra Pij V. mandatum in Bulla in Missalis principio posita: ergo, nec votiva licebit. Respondeo, licere ipso Natalis die, [sicut & alijs] de quocumq; Canonizato celebrare: dummodó non sit impedita hæc dies Officio duplici: etiam si sit impedita Officio semiduplici Sancti existētis in Kalendario Romano: quia si hunc licet excludere, ut de Canonizato existenti in Kalendario Missa votiva dicatur: etiam ut de nō descripto Canonizato dicatur, poterit excludi; cū de utroque celebrare concessum sit: & per Rubricam Missalis quicumque Sanctus semiduplex excludi valeat ob celebrationem Missæ votivæ.

4 Obijcies 2. Si hæc sententia esset vera, nullum invenietur discrimen inter Sanctum Canonizatum descriptum in Kalendario Missalis & inter Canonizatum non descriptum: sed hoc dici nequit; cum de primo semper recitetur authoritate Ecclesiæ, numquam verò de secundo: ergo vera non est. ℟. discrimē esse non leve, nam de Canonizato existenti in Kalendario aliquando obligantur Sacerdotes celebrare: & Officio divino adstricti de illo recitare, ex lege in Bullis & Rubricis Missalis, & Breviarij contenta: at de nō existenti; ex nulla lege obligantur: licet ex devotione possint.

5 Hinc rectè Ludovicus de Torres, *disp.17. dub.1.* ait: *Non esse de necessitate Canonizationis, ut universalis Ecclesia obligetur ad recitandum Officium divinum, multi enim sunt Canonizati, de quibus tamen nō obligantur, universalis Ecclesia ad recitādum Officium. Requirit tamen Canonizatio declarationem Pontificis, cuius est Canonizare, ut possit honorari Sanctus Canonizatus, sicut alij Canonizati.* Hæc ille, & Palao, *sup. n.6. De pluribus Sāctis Canonizatis nemini concessum est Missam propriam, & Officium proprium dicere: & de aliquibus solum concessum est alicui Provinciæ, vel singularibus personis; verùm hæc limitata concessio, non obstat, quominus Missam votivam, & Officium votivum quilibet illis exhibere possit: Quia eo ipso, quod illos Sedes Apostolica in Sanctorū numerū retulit, & dignos iudicavit, ut in ipsorum gloriam Sacrificium offerretur, nomine totius Ecclesiæ, consequenter iudicavit posse quemlibet Fidelē si velit, similem eis ex devotione honorem præstare.*

6 Obijcies ultimò: Plurimi Sancti ex ijs, qui describuntur in Romano Martyrologio, nō sunt Canonizati à Pontificibus, sed ab Episcopis, ergo cū his non cōpetat facultatē cōcedere celebrādi, & recitādi de Canonizatis, sed solùm Pōtifici; de his saltém ab ipsis Canonizatis, non licebit, celebrare. Maior patet. Nam olim si aliquis Martyrio occubuisset, vel eximia sanctitatis laude floruisset, eius ditionis Episcopus rem gestam ad Episcopum Primatem scribebat, à quo maturé adhibitis in Consilium Collegis

Episcopis inter Martyres, vel Confessores recipiebatur, & honorabatur ut talis. Satis hoc probatur ex ijs, quæ S. Augustinus, *in breu. collat. diei 3. c. 13.* S. Cyprianus, *l. 3. epist. 3.* Baronius, *not. ad Martyrolog. 4. mart.* scribunt. Et hic erat vetustissimus Ecclesiæ canonizandi mos, quem observabat quilibet Episcopus in sua Provincia, vel Diæcesi, ut referunt Vvaldensis, *l. de Sacramental. tit. 14. c. 122.* Bellarminus, *l. 1. de beatit. c. 8.* Azor. *to. 2. c. 26. q. 4.* Fagundez, *1. prac. l. 1. c. 3. n. 6.* Torres, *disp. 17. dub. 6.* & alij. Sed Alexander III. & Innocentius III. videntes abusus, qui oriebantur circa Sanctorum cultum ex hac canonizandi facultate, prohibuerunt, ne deinceps aliquis pro Sancto coli inciperet sine Romani Pontificis approbatione, ut constat, *ex c. 1. & 2. de reliq. & venerat. Sanct.*

7 Respondeo, verum esse plures Sanctos in Martyrologio extare hac particulari Canonizatione ab Episcopis facta Canonizatos; cum Leo Papa III. ut existimat Bellarminus citatus, videatur fuisse primus, qui solemniter Canonizaverit S. Vverdam, & S. Suibertum: & postea Innocentius II. S. Hugonem Episcopum Grationopolit. at Sancti ab Episcopis Canonizati, *non tam lege aliqua, quam consuetudine caperunt coli ab Ecclesia*, (verbis utor Bellarmini) *& sicut consuetudines aliæ vim habent legis ex tacito consensu Principis, & sine eo nullam vim habent, ut patet ex B. Thoma 12. q. 67. art. 3. ita Sancti alicuius cultus ex consuetudine Ecclesiarum generaliter introductus, vim habet ex approbatione tacita, vel expressa summi Pontificis.*

8 Præterea; eo ipso, quod aliqui Pontifices, & postremò Gregorius XIII. Martyrologium Romanum, vetus, & novum, Ecclesiæ universali proposuerint; illos, qui in eis describuntur, pro Canonizatis haberi, & coli statuerunt; dignosque cultu Canonizatis proprio, Apostolica authoritate iudicarunt. Et quis dubitet, non paucos exijs, qui in Kalendario Missalis sunt descripti, & de quibus celebrat quottannis Ecclesia Sacrificium, & Officium recitat, esse ex Canonizatis ab Episcopis, iuxta antiquissimum Canonizationis particularis ritum supra relatum?

9 Vltimò advertas velim; I. Missam Conventualem celebrandam non esse de Canonizatis prædictis; cum hæc fieri debeat de tempore; licet celebrari possit solemnis. II. moneo, non eadem libertate, & modo procedendum esse in recitatione, ac in celebratione de his Sanctis, cum ad illam, nō ad istam teneamur. III. noto, quod tam quoad recitationem, quā quoad celebrationem ex devotione, aut votivam, idem iudicium ferendū est de his Canonizatis, ac de alijs in Kalendario positis; & sicut iuxta Rubricas de his potest quolibet die non impedito Officio duplici Missa votiva dici, sic de illis. Et sicut iuxta non improbabilem sententiam aliquando potest sine gravi culpa, etiam sine causa Officium proprium diei in aliud alterius Sācti in Kalendario positi mutari, eodem modo, de quocumque Canonizato in Martyrologio descripto, hoc genere mutationis recitari posse non improbabile credo.

SINGVLARE V.

U. De Beatificato possit Missa votiva dici à quocumque Sacerdote; & Pontificia ab Episcopo: nec non fieri in illius honorem Processio solemnis in aliqua Ecclesia, vel oppido?

1 VPPONO, quod aliquod indultum Pontificium concedat alicui particulari Regno, Provinciæ, Religioni, aut singularibus personis facultatem celebrandi, & recitandi de Beatificato N. De hoc ergo neque alijs, neque alio die, aut loco præter assignata in Pontificio diplomate, celebrare, & recitare licere docet Ludovicus Torres, *22. disp. 17. dub. 8. ex c. 1. de Reliq. & venerat. Sanctor.* Probatur I. quia nemini licet aliquem absque Sedis Apostolicæ auctoritate cultu publico venerari; sed hic solùm in casu posito tali Regno, Religioni, aut personis conceditur: ergo alijs non licet II. Quia si omnibus licet, ut ad quid Pōtifex pro tali Religione cultum limitat? III. Quia hæc specialis concessio tali Religioni facta, est privilegiū illi cōcessum, ergo generalis prohibitio manet integra. IV. Quia ita nullum esset discrimen inter Canonizatum, & Beatificatum; si respectu cuiuslibet, quilibet cultus liceret: ergo, &c.

2 Hac in re non ex mea, sed ex doctissimi P. Ferdinandi de Castro Palao sententia; immo & ipsius verbis resolutionē proferam. Sic igitur ille, postquam prædictas proposuit in oppositum rationes, *tract. 4. de fide disp. 1. punct. 5. §. 5. n. 7.* loquitur: *Dicendum est longe pius, & probabilius esse, posse quemlibet Sacerdotem Missam votivam, & Officium votivum recitare in honorem illius Beatificati, pro quo Sedes Apostolica concessit alicui speciali Religioni, vel Provinciæ, Missam, & Officium proprium aliquo die celebrare. Probo, quia una Missa in uno loco eius-*

eiusdem valoris est, & æstimationis; ac plures Missæ pluribus in locis factæ: ergo Sedes Apostolica concedens, ut in honorem alicuius Missa aliqua dicatur, simul declarat dignum esse, in cuius honorem omnes dici possint. Sed hac declaratione facta tollitur prohibitio relata in Cap. 1. de Rel q. & Venerat. Sanct. in quo cautum neminem esse venerandum sine authoritate Romanæ Sedis. Nā cum hunc Sanctum ex tua deuotione veneraris, authoritate Romanæ Sedis facis, quæ iudicauit dignum esse illa veneratione. Hæc ille.

8 Ad 1. Respondeo, ex eiusdem Palaij mente, quod cum approbetur hic Beatus, ut dignus in cuius honorem Missa, & Officium ab omnibus celebrentur, licèt non omnibus concedatur facultas illum celebrandi, ad celebrandum tamen authoritas Apostolica intercedit. Ad 2. dico quod limitatio est, ad non dicendam Missam propriam, & ex obligatione Rubricarum, non verò, ad non dicendam non propriam, sed votivam. Ad 3. aio, Concessionem illam esse privilegium, & simul remotionem impedimenti, quod extabat in *Cap. 1. de reliq. & venerat:* ne de quoquam sine auctoritate Apostolica publico cultu celebraretur; quatenus celebratio est approbatio dignitatis, & meriti, aut venerationis Sancti Beatificati. Ad 4. dico, discrimen inter Canonizatum, ac Beatificatum esse, quod de S. Canonizato præcipitur quod credamus dignum esse in cuius honorem Missa, & Officium celebrentur: de Sancto tamen Beatificato, quod credamus quod id solùm permittitur.

4 Circa secundam huius Singularis partem sic idem met Palao, *n. 8.* respondet: *Concludo posse Ecclesias Cathedrales, & Episcopos cum suis Cleris supradictos Sanctos Beatificatos honorare Missa Pontificia, & Officio votivo, processioneque solemni. Cui opinioni subscripserunt Salmanticæ anno Domini 1625. cum hic casus consultus fuit, Doctor Balboa in Ecclesia Salmaticensi Doctoralis, & in Vniuersitate primam Cathedram Canonum regēs. D. D. Aluarus de Occa, & Sarmiento, vespertinæ Cathedræ Canonum moderator, D. Martinus de Bonilla decreti Cathedram regens DD. Petrus de Vega, primarius Legum prof. por. Ex Augustiniana familia subscripserunt Mag. Basilius de Leon, M. Bernardinus Rodriguez, M. Franciscus Dominguez in Vniuersitate professores; & etiam ex familia D. Bernardi subscripsit M. Angel Manrique, M. Alfonsus Perez, M. Ludouicus, Bernardus, ex familia D. Benedicti subscripsit M. Fr. Didac. de Salazar, M. Benedictus de la Cerna. Ex D. Francisco Fr. Petrus de Ladron de Gueuara, Fr. Laurentius de Villareal, Fr. Sebastianus Faxardo. Ex familia Virginis de la Merced subscripsit M. Gaspar de los Reyes. Ex nostra Societate subscripserunt PP. Ioannes de Monte Mayor, Franciscus d. Prado. Petrus Pimentel, Ludouicus Roa, Ioannes Martinez, & ego minimus; aderam enim tunc Salmanticæ.* Hæc ille.

5 Sed oppones decretum à Sacra Rituum Congregatione post prædictam horū Doctorum sententiam editum, & a SS. D. N. Vrbano approbatū, ubi sic dicitur: *De Sanctis Episcopis locorum, Martyribus, Ciuibus, & alijs Festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breuiarij nihil habetur, ut etiam de Beatis nondum Canonizatis, nihil propria authoritate, constituatur, sed omnino consulatur Sacra Rituum Congregatio:* Postea additur, hoc approbatum a SS. P. P. Vrbano.

6 Respondeo, quod licèt verum sit, hoc decretū fuisse editum post sententias prædictas; nam in novo Breviario SS. D. Vrbani VIII. Antuerpiæ impresso anno 1632. pro quo est Bulla anni 1631. ab ipso SS. imprimi iussum est, adhuc præfatæ resolutioni non obstat, cum in illo solùm statuatur, quod *propria authoritate nil de Beatis constituatur;* celebratio verò Beatificati prædicti non fieret propria authoritate, sed Sedis Apostolicæ; cum hæc iam statuerit dignum esse, ut eum Missa, & Officio celebretur; siquidem utrumque alicui Regno, Religioni, vel personæ concessum est, ut supra dicebamus. Vnde decretum hoc locum habet in illis, qui ita Beatificati sunt, ut in eius honorem nulli, nec personæ, nec communitati concessum sit, Missam celebrare; & de hoc nec votivam dici posse existimo. Sed consule quæ de Canonizato infra dicemus circa Celebrationem in ipsius die, & circa recitationem Horarum.

SINGVLARE VI.

An, & Quomodo de SS. Confessoribus, & Martyribus Societatis Iesu in ipsorum festivitatibus Missam celebrare, & Officium recitare liceat ipsis Societatis, & aliorum Ordinum Regularibus, nec nō sæcularib' Sacerdotibus?

1 Vm ex Pontificijs indultis concessio dimanet ad prædictam celebrationem, illā in medium proferri necessum est. Et quod attinet ad SS. P. N. S. Ignatium, & S. Franciscum Xaverium; iam indulta à SS. Gregorio XV: concessa, & a SS. D. N. Vrbano VIII. promulgata circa eorum cultum, & celebrationem retulimus Singulari 1. num. 2. & 3.

2 Iuxta quæ indulta, quæ ibi videre licet, indubitatum est omnes Regulares, & sæculares Sacerdotes; immo & omnes, qui divini Officij lege adstringuntur, sive ratione sacri Ordinis, sive professionis, sive beneficij, aut capellaniæ obligatio hæc oriatur; posse Missam celebrare in qualibet Ecclesia, seu totius orbis parte; ac Officium recitare de his duobus Sanctis, & consequentur de omnibus alijs, in quorum Canonizatione, aut Beatificatione eiusmodi indulta extent, sine nova Pontificis, sacræ Rituum Congregationis, aut Ordinariorũ licentia: ad hoc enim à summo totius Ecclesiæ legislatore hæc conceditur sine limitatione, aut recursu ad aliũn Superiorẽ, & vult hanc licentiam suum sortiri effectũm, nōn autem effectum sortietur, nisi celebretur, recitetur, altare erigatur, & Sacrificium offeratur, &c.

3 De Beatissimo F. N. Aloysio Gonzaga Gregorius XV. Bulla, quæ incipit: *In sede Principis, &c.* edita 2. octobris 1621. decernit, & concedit: *Vt de dicto B. Aloysio Gonzaga die 21. Iunij, quo ex hac vita migrauit ad cælum ab omnibus eiusdem Societatis Religiosis, ubique terrarum existẽtibus, iuxta Rubricas Breviarij, & Missalis Romani de communi Confessoris non Põtificis, Officium recitari, & Missa celebrari respectiuè liberè, & licite valeat: nec non etiam confluentibus eodem die ad eorundem Religiosorũ Ecclesias Missam in illis de Beato Aloysio Gonzaga, ut supra, celebrare liceat:* Additq; hoc *Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuo concedimus, & indulgemus. Non obstantibus, &c.*

4 De Beatissimo P. Francisco de Borgia, Societatis III. Præposito, sic Vrbanus VIII. Bulla, quæ incipit: *Aliàs a nobis*, edita 25. Novembris anno 1624. *Vt idem Dei seruus Frãciscus Borgia Beatus nuncupari, de eoque ab omnibus dicta Societatis Iesu Religiosis ubique existentibus, nec non in ditionibus Familiæ illorum de Borgia, ab omnibus Sacerdotibus tam sæcularibus, quam Regularibus Kalẽd. Octobris ipso nempe die vi obitus, Missa celebrari, ac Officium de communi Confessorum non Pontificum iuxta Rubricas Missalis, & Breuiarij Romani recitare liberè, & licite valeant, Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuo concedimus, & indulgemus.*

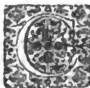
5 Postea idem Pontifex in alia Bulla data die 2. Septembris anno 1625. postquam prædictam concessionem retulit, ait: *De corundẽ Fratrum consilio, concessionem, & indultum, desuperque confectas litteras huiusmodi ad quoscumque Sacerdotes sæculares, seu cuiusuis Ordinis, seu instituti Regulares, ad Ecclesias, seu domos Regulares dicta Societatis accedentes, ita ut Sacerdotes huiusmodi in dictis Ecclesijs, seu Domibus dumtaxat Missam, & Officium huiusmodi, seruata prædictarum litterarum forma, respectiuè celebrare, & recitare possint, & valeant, tenore præsentium extendimus, ac concedimus pariter, & indulgemus. Non obstantibus, &c.*

6 De Sanctis Martyribus nostræ Societatis Paulo Michi, Ioanne de Goto, & Didaco Quizai, sic SS. D. N. Vrbanus VIII. in Bulla, quæ incipit: *Salvatoris, & Domini, &c.* edita 15. Septembris ann. 1627. ait: *De corundem Cardinalium consilio: ut eisdem Martyribus ab omnibus dicta Societatis Religiosis ubique existentibus Officium, & Missa de communi plurimorum Martyrum, die eorum Natalis, videlicet, die quinta Februarij, recitari, & celebrari respectiuè, liberè, & licite possit, & valeat Apostolica authoritate tenore præsentium licentiam, & facultatem concedimus, & impartimur. Non obstantibus, &c.*

7 Huic Bullæ additur hæc sacræ Rituum Congregationis declaratio: *Cum aliàs sub die 3. Iulij 1627. Sacra Rituum Congregatio, annuente Sanctissimo, concesserit; ut de tribus Sanctis Martyribus e Societate Iesu Paulo Michi, Ioanne de Goto, & Didaco Quizai in Iaponia pro Christi fide cruci affixis Officium, ac Missa de communi plurium Martyrum ipsa die eorum martyrij, nempe, V. Februarij, ab omnibus Presbyteris eiusdem Societatis ubique existentibus recitari, & celebrari possit; instante Generali Patrum Societatis Iesu indultum prædictum ad omnes Sacerdotes tam sæculares, quam Regulares ad eorum Ecclesias confluentes extendi posse, eadem sacra Rituum Congregatio censuit, facto verbo cum Sanctissimo; Sanctissimus annuit 26. Septembris 1629.* Hanc declarationem, sicut & omnes præfatas Bullas invenies in tomo 4. Bullarij ab Angelo Maria Cherubino Monacho Cassiniensi edito Romæ anno 1632.

SINGVLARE VII.

Quo ritu, loco, die, & quibus circumstantijs, & personis celebrare, & recitare liceat de his, & alijs Sanctis Canonizatis, & Beatificatis? Ubi de horum, & similium cultu.

1 CIRCA hæc Pontificum indulta nonnulla animadvertenda sunt. 1. celebrandum, & recitandum esse ab omnibus Societatis Iesu, & aliorum Ordinum Regularibus, nec non à sæcularibus de omnibus prædictis Sanctis, tam de Canonizatis, quam de Beatificatis tantùm, sub ritu duplici, in Societatis nostræ Eccle- sijs:

fij: omnibus enim illa Breviarij prima regula præscripta est: *Officium fit duplex in festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes consueuerunt solemniter celebrari:* Cum autem in Ecclesijs Societatis solemniter prædicti Sancti celebrentur; omnes, qui in illis de his Sanctis celebrant, ritu duplici celebrare debent, cum ratione loci; ubi celebrantur, hoc illis conceditur. Recitatio etiam debet esse sub ritu duplici, cum hæc conceditur, semper enim eodem ritu, quo celebratur, recitatur. Hinc dicitur in Rubrica, *de concur. n. 2. quod Festa illorum Sanctorum, qui in proprijs locis, vel Ecclesijs solemniter celebrantur; alijs in Kalendario descriptis præferuntur.* vbi Gavantus, *sect. 3. c. 9. n. 3. Hinc appellantur prædicta festa prima, vel secundæ classis vel duplicia maiora, quæ in concursu cum minoribus integras primas, & secundas vesperas habent.*

2 Societatis Regulares, etiam in alijs sæcularium, aut Regularium Ecclesijs, ubique existentibus, de suis Sanctis Beatificatis cũ Missa, & Officio celebrare possunt, non veró alij Sacerdotes: utrumque enim ex indultis præfatis patet; cum his ratione loci, illis verô ratione Religionis, quam profitentur, concedatur. Et si in alijs Ecclesijs præter nostras hi celebrarent, *Si id semel, aut bis fieret,* ait Granado, *infra nu. 17. non videtur peccatum lethale; quia cum celebratio sit licita, quod solùm mutetur Altare, vel Ecclesia, non videtur gravis inordinatio, nisi ea mutatio toties fieret, ut meritò iudicari posset valde contraria decreto, & legi summi Pontificis.* Hæc ille. secus de Canonizatis; quia omnibus Regularibus, & sæcularibus de his celebrare conceditur ratione Canonizationis, seu Sanctorum Dignitatis, & absque ulla loci limitatione.

3 Extra diem obitus horum Sanctorum, qui tantùm sunt Beatificati, non licet sæcularibus, nec alterius Ordinis Regularibus celebrare de illis; quia pro his tantùm diebus hoc illis conceditur; immo nec Religiosis Societatis hoc licet, si de ipsis ex consuetudine non celebrent cum octava, ut celebrare consueverunt de B. Francisco Borgia, & B. Aloysio Gonzaga iuxta Regulam 1. de octavis ubi; *De octaua fit officium, vel saltèm commemoratio in festo principalis Patroni, vel Titularis loci, vel Ecclesiæ, & in festis aliorum Sanctorum, quæ apud quasdam Ecclesias, Congregationes, & Religiones consueuerunt cum octauis solemniter celebrari: nisi illa festa venerint in quadragesima.*

4 Vnde fit, quod si in die infra octavam, vel ipso octavæ die B. Gonzagæ celebret aliquis Regularis alterius Ordinis, vel sæcularis Sacerdos in nostris Ecclesijs, non potest de S. Aloysio celebrare; non enim est hic dies ipsius Natalis; licèt *sit illius festi prorogatio,* ut loquitur Rodulphus, *prop. 23.* Et hoc intelligitur, etiam si solemnis festi celebratio ad illum diem translata sit. Si verò Sanctus Aloysius esset Canonizatus posset quilibet quolibet octavæ die celebrare de illo, saltem dicendo votivam Missam. Denique si esset Titularis, vel Patronus Sanctus, de quo celebratur, posse cum octava celebrari in loco, vel Ecclesia propria, etiam si solùm Beatificatus sit.

5 Si eo die, quo celebratur horum Sanctorum festum concurrat aliud descriptum in Romano Kalendario, vel suæ Diœcesis, aut Religionis proprium; tũc Sacerdotes sæculares, & aliorum Ordinum Regulares, si dignius hoc festum est, seu maius iuxta Rubricas Breviarij, debent de illo celebrare, omisso Societatis nostræ Sancto; qui si ex Canonizatis sit, v. g. S. Ignatius, transferri potest ad primum diem non impeditum iuxta Rubricam de Trãslatione festorum. Nam eo ipso, quod concedatur, quod de hoc sine ulla limitatione celebretur, etiam si ex voluntate tantùm seu devotione, non ex præcepto fiat, transferri potest; sicut trãsferũtur, qui sunt in Breviario, quibus etiam dies obitus pro celebratione assignatur.

6 Si veró sit ex Beatis non potest extra proprium diem extrahi Missæ celebratio; aut Horarum recitatio, ut decrevit Sacra Rituum Congregatio, & sensit Cardinalis Bellarminus teste Aloysio Turriano, *to. 1. in 2. 2. disp. 13. dub. 8.* ac docet noster Granado, *in 2. 2. contr. 1. tr. 7. disp. 4. sect. 2. n. 19.* Qui ait non licere recitare, neque præcepto recitandi satisfieri, si quis devotionis gratia Officium Beatificati pro ipsius Natali destinatum ab Ecclesia, alio die recitet. Adderem ego limitationem hanc, quod si recitaret de facto, adhuc non graviter peccaret recitando ex devotione; cum ille potius sit privatus cultus ex proprio recitãtis nomine, quam publicus ex Ecclesiæ authoritate exhibitus; & non ut Ecclesiæ præcepto satisfiat: sicut si privatim recitaret aliquas pias orationes, aut preces à se, vel ab Ecclesia institutas ex devotione.

7 Secus dicendum existimant aliqui de Missæ celebratione: cũ nequeat sine aliqua publicitate, & non nisi ex Ecclesiæ nomine, & Christi ipsius Capitis, authoritate sacrificium illud offerri. Vnde Granado, *sup. n. 18.* ait: *Missam in honorem Beatificati non licebit in alijs. anni diebus celebrare: immo nec* comme-

commemorationem, quam vocant, agere; nec auderem à mortali culpa excusare eos, qui secus facerent, nisi bona fides, aut ignorantia excusaret. Hæc ille; sed nimis videtur rigidus in neganda sub gravi culpa facultate Commemorationis. Consule, quæ diximus Singul. 5. Et adde, quod his omnibus non obstantibus possit absque gravi culpa, immo si causa occurrat, absque levi, dici die quocumque Missa votiva de Beatificato. Hoc probabile existimo iuxta dicta Singul. 5.

8 Sed adverte, in horum festorum translatione, quo ad Missas in Ecclesijs Societatis à sæcularibus & alijs Regularibus celebrãdas, attendendam esse dignitatem Sanctorum, tum habita ratione Ecclesiæ, in qua celebrantur; tum etiam festi concurrentis. Vnde rectè Gavantus in adnotationibus, *ad Rubric. de octavis* approbatis à Congregatione Rituum; (*ave*, inquit: *ne pro digniori accipias eum, qui potiorem habere videtur locum, ubi Octaua celebratur; sed attende classes Festorum, & Octauarum concurrentium, & in pari classe attende ordinem personarum & earum dignitatem: puta Octaua S. Laurentij cedet Octaua S. Claræ, non tamen cedet Octauæ Assumptionis B. Virginis, seu Omniũ Sanctorum, nec Octaua alicuius Sancti Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ. Attende quoque dignitatem ex eo titulo, ceteris paribus, quod ab Ecclesia uniuersali celebretur.*

9 Si roges, an licitum sit recitare de B. Aloysio Gonzaga, in cuius die Missam celebrare, non verò recitare conceditur externis confluentibus ad Ecclesias nostras? Respondeo, alicui probabile videri eis licere, tum propter magnam connexionem, quam habet quoad hoc Missa cum Horis iuxta Regulam. 1. Missalis: *Missa quotidie dicitur secundum Ordinem Officij; & extra Ordinem Officij votiva, vel pro defunctis;* quod non prorsus reijcio, nam probabile videtur iuxta dicẽda in similí. Tract. 8. Nec opponitur in Bulla Pontificia dictio. *Tantùm*, vel *solùm*; nam ex ea ita expresse recitatio hæc non excluditur, iuxta regulã iuris: *Concessum dicitur quidquid expressè prohibitum non reperitur, l. nec non §. Quod eius. ff. ex quibus caus.* Campanilus, *in diuer. iuris Can. dub. 7. c. 5. n. 1.* Barbosa, *de princ lit. C. n. 28.* & apud ipsum, *lit. P. n. 60.* plures. Tum quia si celebratio Missæ, quæ est maximus, & præcipuus Beatificati cultus ijs licet: Recitatio, quæ est inferior, cur non licebit? Nam ut iura & Iurisperiti clamant: *Maius cui licet, non debet quod minus est non licere. l. non debet. ff. de regul. iur. auth. multo magis, C. de Sacrosanct. Eccl. sia cap. cui licet, 53. de regul. iuris l. 6. l. Marcellus. ff. de donat. causa mortis.* Farinacius, *prax. crim. p. 4. consil. 60.* *num. 109.* Thomas de Thomasetis, *reg. 85* & alij. Quod præcipuè locum tenet, cum inter maius, & minus datur connexio, ut datur maxima inter Celebrationem, & Recitationem.

10 Immo Granado *supra n. 16.* valde probabile reputat, si indiplomate Pontificio fiat Sacerdotibus alicuius Religionis potestas celebrandi in honorem alicuius Beati, & non addatur particula, *Tantùm*, vel æquivalens, posse quoscumque alios Sacerdotes celebrare, dummodò id fiat petentibus illis Sacerdotibus; quibus ea potestas concessa est. Quia ex reg. 27. *de regul. iuris in 6. Quod per alios facimus per inde est, ac si per nos faceremus;* Et ut docet Gonzalez, *in regul. 8. Cancell. glos. 5. a n. 71.* cum alijs Doctoribus, & Rotæ decissione Capellanus obligatus ad certum numerum Missarum, satisfacit huic obligationi, si per alios Sacerdotes faciat eas celebrare: ergo qui potestatem habet celebrandi in honorem Beati, etiam habere videtur, ut per alium celebret.

11 Sed adverte inprimis hoc intelligi oportere dummodo facultas celebrandi data sit ad celebrandum dumtaxat, in Ecclesijs Religionis, cui celebrandi est concessa potestas. Secundò adverte, communiorem esse sentẽtiam asserẽtem, numquam licere alijs præter eos, quibus in Pontificio diplomate conceditur facultas ad celebrandum; nec in alio loco præter cõcessum, celebrare de Beatificato, v. g. si solùm conceditur celebrare de N. Beatificato certæ Religioni, seu illius Sacerdotibus, alijs aliarum, vel sæcularibus non licebit. Sic Turrianus *sup.* Gaspar Hurtado, *tra. de fide disp. 11. dif. 15.* Molfesius, *tom. 1. tr. 11. c. 6. n. 51.* & alij. Quia publicus cultus nulli deferri licet sine Sedis Apostolicæ facultate, ut habetur, *in Cap. 1. de reliq. & vener. SS.* His autem tunc deferretur dictus cultus publicus ab ijs, quibus non est concessus; immo & de omnibus cuiusvis Ordinis Sanctis sacra Congregatio Rituum 19. Novembris 1622. decrevit: *Quod Missæ certis Regularibus concessa tantùm, puta de Sanctis Ordinis eorum, aut alijs, qui non habentur in Missali Romano, non possunt ab alijs dici, nec etiam in ipsorum Regularium Ecclesijs.* Sic testatur Gavantus, *p. 3. in Missal. tit. 10. pag. 209.* Novarius, *v. offici.* & Vander. *in Gav. comp. f. 18. n. 24. p. 1.* Quamvis autem hæc sit frequentior opinio; consule, quæ diximus Singul. 5. & vide quæ subijcio.

12 Licere Missam votivam de hoc Beatificato dicere probavit Castro Palao, *tr. 4. de fide d. 1. p. 5. § 5. n. 7.* Singulari 5. relatus, ex cuius verbis, etiam ipso die ipsius Natalitio pro-

propriam dicere ex devotione satis colligitur; vel si non propriam pro Regularibus tantùm concessam; ut Congregatio supra negare videtur; saltèm de communi Martyris, vel Confessoris, pro ut est in Missali Romano.

13 Præterea externos Sacerdotes ad celebrandum de huiusmodi Beatis non esse impeditos confirmat idem Castro Palao: *Quia nemini*, inquit, *publicum, religiosum cultum ex deuotione alicui exhibendum impeditur, nisi quia is, cui est exhibendus non indicatur à Sede Apostolica dignus illo; sed eo ipso, quod concedat Romana Ecclesia Missam in honorem illius celebrare, illum pro Sancto veneratur, siquidem exhibet illi supremum cultum, quem exhibere potest: ergo hac concessione facta quilibet poterit eodem cultu Sanctum pro deuotione venerari.* Et quidem censerem saltèm sine mortali in prædictò casu hæc fieri posse.

14 Vltimò Granado, *sup. n.* 18. ait: *Verum quidem est cum primùm conceditur prædicta potestas* (celebrandi scilicet de Beato) *licere quasi pro initio, & inchoatione festiuitatis Missam celebrare in honorem Beatificati, etiam ante diem à Pontifice præfixum, si dies hac multum distet à tempore, pro quo fit concessio; id enim praxis declarauit hanc esse tacitam voluntatem illius.* Denique de alijs honoribus, sic Castro Palao, *sup. Ex his*, inquit, *infertur, posse quemlibet eius Beatificati imaginem adorare, & adorandam in altari constituere, & publicis processionibus circumferre: hi enim cultus longè inferiores sunt Missa, & Officio. Si ergo eum Pontifex dignum iudicauit cultu, qui per Missam, & Officium Canonicum exhibetur, a fortiori dignus iudicatus est omnibus alys.*

SINGVLARE VIII.

V. Quælibet particularis Ecclesia, tam Sæcularium, quam Regularium, possit quottanis celebrare cum Missa, & divino Officio diem ipsius Dedicationis; etiam si consecrata non sit?

1 PRAXIS in contrarium est: solùm enim Metropolitanarum, aut Cathedralium Ecclesiarum Dedicationes communiter celebrari solent: ergo cū consuetudo, aut praxis vim legis obtineat, non potest hæc celebratio concedi cuicumque Ecclesiæ.

2 Sed quarumvis Ecclesiarum particularium posse celebrari singularem Dedicationis diem, persuadent aliqua Concilia: Oxoniense celebratum anno 1261. *can. de fest. Celebrandum*, ait, *festum Dedicationis cuiuslibet Ecclesia in sua Parochia, & festum illius Sancti, in cuius honore fundata est Ecclesia.* Coloniēse III. celebratum anno 1549. *c.* 11. *Minores Ecclesiæ pridie eius diei, qui Dedicationi Ecclesiæ summa eius loci consecratus est, aut die Dominico proximo procedente, suas singulæ Dedicationes celebrent.* Idem Mogūtinum anno 813. sub Carolo, *cap.* 36. & Concilium Toletanum III. anno 589. Licet ergo singulis Ecclesijs suæ Dedicationis diē quottannis celebrare.

3 Probatur 2. Quia hac celebratio consonat iuri communi. Nam *c. Solemnitates, de consecrat. dist.* 1. dicitur ex Gregorio Papa. *Solemnitates Dedicationum Ecclesiarum per singulos, annos solemniter sunt celebrandæ.* Vbi non distinguit Pontifex, nec limitat ad Ecclesias Cathedrales: ergo nec nos distinguere, aut limitare debemus. Confirmatur, quia *Dispositio generalis generaliter est intelligenda*, ut probat Tuschus, *lit. D. conc.* 488. & comprehēdit omnes casus, etiam si unius sit maior ratio, quâm alterius *l.* 1. §. *Quod autem. ff. de aleat. l. in fraudem in fin.* & ibi Baldus *ff. de test. milit.* Aym, *cons.* 294. *n.* 4. ergo hæc lex Gregorij, *in d. cap. solemnitates*, comprehendit omnes, & singulas Ecclesias.

4 Probatur 3. Quia nec Missalis, nec Breviarij Rubricæ, quæ sunt commune ius toti Ecclesiæ in celebratione, & recitatione, distingunt hac in re, aut limitant; sed generaliter loquuntur. Sic Rubrica *de offi. dup. n.* 1. ait: *Officium fit duplex in Dedicatione propria Ecclesiæ.* Et Rubrica 7. *de Octauis: Item in festo Dedicationis propria Ecclesiæ, & in festo principalis Patroni, & Titularis loci, vel Ecclesiæ*: ergo sicut quælibet Parochia, & quodlibet Monasterium habet suam propiam Ecclesiam, & celebrat quottanis illius Sanctum Titularem; ita & celebrare poterit suam Dedicationem; *Æquiparatorum enim eadem est ratio*, ut probant Menochius, *cons.* 32. *n.* 17. Gratianus, *discept. forens. c.* 298. *n.* 7. & *Ab æquiparatis validum est argumentum*; præsertim cum est similitudo in eo, in quo est æquiparatio, ut docēt Surdus *decis.* 119. *nu.* 16. & 21. & Cardinalis Seraphim, *Rota Roman. decis.* 288. *n.* 5.

5 Ast in his æquiparatis tanta similitudo invenitur, ut festum Titularis sit quædam Ecclesiæ Dedicatio sub titulo illius Sancti: utrumque festum in dignitate 1. Classis, in tempore celebrationis, ac in alijs huiusmodi, quæ videri possunt apud Gavantum, *infra*, conveniunt. Denique si fiat ita, invenietur maior similitudo harum celebritatum cum festo Encæniorum quottannis apud Hebræos celebrari solito, ex quo desumpta fuit Ecclesiarum Dedicatio, ut cōstat ex *cap. Solemnitates*, & erudité probant Raba-

Rabanus Maurus, *de insti.Cleric.l.2.c.45.* Eusebius *l.9. hist. c.10.* Vvalfridus, *de reb.Eccl. c.9.* Durandus, *l.7.c.1.* Bellarminus, *de cultu SS.l.3.c.5.* & alij.

6 Et praxi patet etiam, necessarium non esse, ut hoc anniversarium Dedicationis festum celebretur quod Ecclesia sit cõsecrata: sicut necessaria non fuit consecratio cum primò fuit dedicata Ecclesia ad primam Dedicationis celebrationẽ, cum scilicet, quarumvis Ecclesiarum Dedicationis primum solemnissimũ celebratur festum, cum Octava ubique terrarum, & tamen paucæ ex illis consecratæ sunt: ergo similiter de anniversario festo idem est dicendum, cum idem Officium ab Ecclesia assignetur [paucis mutatis] pro hoc, & pro illo festo: nec minus dicatum est Deo templum cum benedictione, quàm cum cõsecratione: quod si dignum est quod celebretur eiusdem Dedicatio ante cõsecrationem, cum primùm in Dei cultum destinatur, cur non erit dignum, & si consecratio non accedat, memoriam, illius primæ destinationis celebrare?

7 Nec obstat, quod in oratione huius annuæ celebrationis dicatur: *Deus, qui nobis per singulos annos huius Sancti Templi tui Consecrationis reparas diẽ, &c:* ibi enim, idem est, *Consecratio*, ac *Dedicatio*, ut constat ex linguæ latinæ; peritis. *Dedicare,* enim inquiunt, *idem est, ac cõsecrare, seu religiosumfacere.* Hinc Livius *lib. 1. Multa loca sacris faciendis dedicauit:* Et in Ecclesiasticis Ritibus pro eodem benedictio, quæ fit in Dedicatione, & consecratio usurpantur. Sic in Pontificali in orationibus, quæ dicũtur ad primum lapidis iactum, promiscuè dicitur: *Benedicere, & Consecrare digneris.* Et Titulus, qui huic solemnitati affigitur in Missali est; *De Dedicatione, seu Consecratione:* vel quia pro eodem reputatur, vel qùia ad utrumque extenditur festum hoc; & tam ad Ecclesiam solùm benedictam, quàm etiam ad consecratam pertinet, iuxta vim particulæ, *Seu,* quæ disiunctiva est frequenter in iure, *c.de sacrosanc. Eccl.*

Ad Rationem dubitandi, R. 1. non esse consuetudinem oppositam huic anniversariæ Dedicationi, quæ vim legis habeat, aut illius executioni obstare possit. Quia forsan in Provincijs Oxoniẽsi, dum publice Chatolica erat, & in Coloniensi, & Moguntina, pro quibus extãt decreta de hac solemnitate, Dedicationes singularum Ecclesiarum celebrabantur, aut modò celebrantur; sicut olim in Hispania iuxta decretum Concilij Toletani III. quod fuit Nationale, & sua decreta observari præcepit ab omnibus in Hispania: & obsevandum hoc in Dedicatione cuiuscumque Oratorij (quod certum est non fuisse consecratum) Ioannes Andreas, Antoninus, & Abbas docent, *in cap.ult.de ferijs,* quoad Officij recitationem, non quoad obligationem populi.

9 R.2. Quia hodie omnes fere Religiones, scilicet Canonicorum Regulariũ, Præmostratensium, S. Francisci: Sanctissimæ Trinitatis, B. Mariæ de Mercede, Carmelitarum, & aliæ, Ecclesiarum omnium suarum anniversariam Dedicationem celebrant; & certum est plures, immo fere omnes non esse consecratas; sed tãtùm benedictas. III. Quia ex actu negativo, seu non usu, non introducitur consuetudo, cum ea sit communis actuum repetitio, ut rectè Ioannes Sanchez, *select. disp.50.* Præcipuè cum hæc derogare videatur iuri communi, & sit in præiudicium Ecclesiarum, quæ hac annua solemnitate privantur.

10 Propter hæc existimò, quemlibet, tam Regularem, quam Sæcularem posse absque nova licentia, vel alia Prælatorum authoritate Missam celebrare, & Horas quottannis recitare de Dedicatione Ecclesiæ suæ Parochiæ, aut Monasterij, ut videtur Gavãtus docere, *in Rubr. Brev. sect.8. c.5.* ubi *n.5.* ait: *Præter propriæ Ecclesiæ Dedicationem, celebrari quoque debet anniversaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis: in civitate quidem cum Octaua ex Decreto sacræ Rituum Congregationis 2. Maij 1619. erit tamen in Diœcesi prima classis, &c.* Cõsule ibi ipsum circa huius festi Officium, & Translationem, & ex ipso *sup.* animadverte, quod occurrentibus Dedicatione propriæ, & Dedicatione Cathedralis Ecclesiæ, præferenda est Dedicatio propriæ, & de hac celebrandum.

11 Sed si roges, qua die celebrandæ erunt Dedicationes Ecclesiarum, de quibus non constat dies; immo, nec mensis, in quo prima Dedicatio facta est. R. Dominicam sequentem post Dedicationem Ecclesiæ Cathedralis, seu Maioris pro hàc celebritate assignare Concilium Coloniense, *sup.n.2.* aut pridie huius Dedicationis. Sed primum mihi videtur congruentius: æquum enim est, quod sequantur Parochiales, & Regulares Ecclesiæ Cathedralem, vel particulares, universalem illius Diœcesis, & non præcedant in solemnitate.

12 Placet ultimò referre decreta Sacræ Rituum Congregationis circa hoc Dedicationis festum edita. I. est, *Consecrator Ecclesiæ potest in actu consecrationis statuere alium diem pro anniversaria eiusdem consecrationis.* Sic 19. Febru.

Februarij ann. 1585. idem est de Dedicatione per benedictionem facta iuxta num. 6. & 7. II. *Dedicationis festum extra actum eiusdem non potest mutari ab Episcopo inconsulta Sede Apostolica*, 16. oct. 1604. III. *Si accidat quod in Natiuitate B. virginis, fiat de ea; Missa dua cantentur, & infra octauam fiat de digniori.* Sic eadem die ut supra. IV. *Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis habet Octauam in ciuitate tantum*, 2. maij 1619. Afferuntur hæc à Gavanto, *initio sui comment. in Breuiar. & sect. 8. c. 5.*

SINGVLARE IX.

V. Quælibet Hispaniæ Ecclesia absque nova Sedis Apostolicæ, aut sacræ Rituum Congregationis consultatione, & facultate, possit suarum Diæcesum Sanctos Naturales, cum Missa & Officio celebrare?

1 NONNVLLA circa huius, & sequentium Singularium materiam iam in lucem hispanè edidi anno 1637. in Animadversionibus ad meum de Sanctis Hispalensibus librum: exquo aliqua desumenda duxi, ut uberius divulgentur. Igitur in presenti affirmativam partem sequendam esse constat ex Bulla Gregorij XIII. pro Hispania concessa, & edita anno 1573. quæ incipit: *Pastoralis Officij:* & habetur incodicillo Sanctorum Hispanorum, eiusque verba ita sunt.

2 *Cum enim Prædecessor prædictus*, scilicet Pius V. *indistinctè concesserit, ut Ecclesiæ Hispaniæ possint celebrare Officia propria Sanctorum illius Prouinciæ, &c. Nos declaramus unamquamque Hispaniæ Ecclesiam, eorum tantùm Sanctorum, qui in Breuiario non sunt descripti, Officia propria celebrare posse, qui vel illius Diæcesis sint Naturales, vel eius Ecclesiæ, seu Diæcesis sint Patroni, vel eorum Corpora, seu notabiles Reliquiæ, in ea Ecclesia, seu Diæcesi requiescunt.* Æquissimum sanè privilegium, vel potius ius. *Cum enim*, inquit Ambrosius, *ser. 77. natal. Taurin. Martyr. omnium Sanctorum Martyrum, Fratres, deuotissimè Natalem celebrare debemus, eorum præcipuè solemnitas tota nobis veneratione curanda, qui in nostris domicilijs proprium sanguinem profuderunt.* Nec incongrua est D. Leonis Papæ, *serm. de natal. Apostol.* ratio: *Quia ubi glorificatus est exitus; ibi in die martyrij eorum sit lætitiæ principatus.*

3 Et quod ad horum Sanctorum celebrationem nova licentia, approbatio, aut consultatio Sedis Apostolicæ, vel sacræ Rituum Congregationis non requiratur, satis constat ex verbo, *Possint*; quo hoc conceditur; nam hoc importat facultatem liberam pro voluntate cuiusque, quando affirmativè ponitur. Sic ex l. *sæpe ff. de offic. Præsid. l. 1. 6. Quomodo, & quando Iudex, & cap. statutum de rescriptis*, & ibi docent Glossa: *verbo possit*, Surdus, *de alim. tit. 5. q. 4. n. 14. & 15.* Gratianus, *discept. forens. tom. 1. c. 146. n. 15.* Riccius, *prax. decis. 720. à n. 1. edit. 1.* Pichardus, *disp. de mor. n. 121.* Farinacius, *prax. crim. p. 1. l. 1. tit. 3. q. 23. n. 5.* Seraphinus, *de priuileg. priuileg. 33. à n. 69.* Sanchez, *de matr. l. 6. d. 38. n. 20.* Morla, *in emporio iuris p. 1. tit. 2. prælud. n. 18.* Castillo, *controv. l. 2. c. 30. n. 4.* Gutierrez, *de tutelis, & Curis p. 1. c. 7. n. 6.* ac alij. Si ergo plenam habent Hispani facultatem ad celebrandum de his Sanctis, nova licentia; vel facultas non requiritur; aliter illusoria esset hæc facultatis concessio; quæ non posset reduci ad actum; & si alia requireretur, nihil concederetur pro Sanctis Hispanis, quod pro reliquis Canonizatis in Kalendario non positis non haberetur. Vide quæ diximus Singul. 2. & 3. & 4.

4 Nec obstat sacræ Rituum Congregationis decretum a SS. D. N. Vrbano VIII. approbatũ, & in eius Breviario anni 1631. excussum, ubi: *De Sanctis*, ait, *Episcopis locorum Martyribus, Ciuibus, & alijs festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breuiarij nihil habetur; uti etiam de Beatis nondum Canonizatis, nihil propria authoritate statuatur, sed omnino consulatur sacra Rituum Congregatio:* Non, inquam, obstat hoc, nam non propria authoritate Episcopi, vel sua singuli Sacerdotes de his Sanctis Hispaniæ Naturalibus celebrant, sed authoritate Pontificia Gregorij XIII. in præfato ipsius indulto expressa.

5 Immo confirmat hoc decretum nostram sententiam: si enim, ait, nihil statuendum, seu de Sancto nullo celebrandum esse sine consultatione Congregationis, propia authoritate; ergo de illis Sanctis circa quos, non propria, sed Sedis Apostolicæ authoritas adest, celebrari posse ibi statuitur à Congregatione, cum iuxta leges, & Doctores: *Exceptio firmet regulam in contrarium* seu, *Exceptio repellat eos, eum, quos de iure tenebat actio* ut ex *l. venditam in 17. cum l. seq. ff. de except. l. exceptione doli. C. de euict.* docent Tiraquel. *de retract. lig. §. 1. glos. 9. n. 33.* Boer. *decis. 23. n. 3.* Molina *de primog. l. 4. c. 1. n. 20. & 28.* Gomez *l. 50. Tauri. n. 63.* Tuschus *to. 3. lit. E. conc. 3. 75.* & alij: ergo iuxta hoc decretum celebradi sunt Sancti Naturales Diæcesum; siquidem ad illos celebrandos inest authoritas Apostolica; & ita eorum celebratio cõsulatione, neç cõfirmatione eget.

Præterea si celebrari potest iuxta hoc decretum de Sanctis Naturalibus, de quibus aliquid habetur in Rubricis Breviarij; ergo cum in Bulla prædicta, quæ est veluti Regula, aut Rubrica Breviarij pro Sanctis Hispanis, habeatur celebratio; de ipsis etiã ex hoc decreto celebrari potest.

6 Tandem quæcumque Ecclesia, Religio, & Monasteriũ Hispaniæ, quod habet insignẽ Reliquiam alicuius Sancti; de illo celebrat, & recitat sine nova consultatione, & facultate, ut experientia, & consuetudine manifestum est: ergo etiam de Sancto Naturali celebrare poterit quævis Ecclesia Hispaniæ; quia eodem modo ab eodem Pontifice in hac eadem Bulla utraque celebratio conceditur.

7 Hoc igitur sacræ Congregationis decretum locum habet in alijs Regionibus, & Provincijs, quibus non est concessum hoc privilegium, quod Hispaniæ cõcessit Gregorius XIII. non enim licet illis de Sanctis Naturalibus celebrare sine nova consultatione, & facultate Sedis Apostolicæ. Et in hoc sensu intelligendus est Ægidius Trulenc. *l. 1 in Decalog. c. 7. dub. 14. n. 14.* ubi: *Ex dictis*, inquit, *colligitur non posse Episcopos constituere, ut totus Clerus suæ Diœcesis festivitatem alicuius Sancti celebret eo die, quo iuxta Rubricas Breviarij Romani de alio Sancto, vel de Feria recitandum erat; nisi quando ille Sãctus signatur in Patronum totius Diœcesis, vel illius Diœcesis est Naturalis, vel eius Corpus, vel notabiles Reliquiæ in Diœcesi requiescunt, ut apertè deducitur ex Bulla Gregorij XIII. quæ apposita est Officio proprio Sanctorum Hispanorum.* Idem docet Castro Palao, *to. 2. d. 2. p. 2. n. 10. & 11.*

SINGVLARE X.

V. Hispaniæ Ecclesiæ possint cum Missa, & Officio celebrare de aliquo Sancto sui Regni Naturali; si hic neque in Kalendario, neque in Romano Martyrologio existat; neque ipsius extet Canonizationis indultum?

1 EGATIVAM partem absolutè quoad primum decernere videtur Alexander III. *c. 1. de Reliq. & venerat.* SS. dum, inquit: Illum *non præsumatis de cetero colere, cum etiam si per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsis pro Sancto absque authoritate Romanæ Ecclesiæ venerari:* cum ergo de huius Canonizatione non extet rescriptum Pontificium, non licebit de illo celebrare.

2 SS. D. N. Vrbanus VIII. in Bulla edita Romę anno 1625. *declaravit, statuit, ac decrevit; ne quorumvis hominum cum Sãctitatis seu Martyrij fama quantumcumque illa sit; imagines, aliaque præd.cta,* (scilicet revelationes, ac miracula promulgare, aut imprimere; tabulas, imagines, lumina, & Lampades ad Sepulchrum apponere; ut supra enarraverat) *& quodcumque aliud venerationem, & cultum præ se ferens, & indicans in Oratorijs, aut locis publ.cis, aut privatis, vel Ecclesijs tam Sæcularibus, quam Regularibus cuiusque Religionis, Ordinis, instituti, Congregationis, aut Societatis, apponantur, antequã ab Apostolica Sede Canonizentur, aut Beati declarentur; & si qua apposita sunt, ammoveantur, pro ut eas statim amovendas mandavit.* Si ergo hæc non licent erga non Canonizatos, à fortiori non licebit Missam in honorem prædictorum SS. Naturalium celebrari; cum hoc sit maximum venerationis testimonium, & de eorum Canonizatione non constet.

3 Confirmatur, quia ut docent Carrasco, *recopil. c. 2. n. 32.* Sanchez, *sum. l. 2. c. 43. nu. 9.* Barbosa, *de pot. Episcop. allegat. 105. n. 36.* S. Antoninus, *2. p. tit. 9. c. 7.* Azor, *to. 2. c. 26. n. 4.* Sylvester *verb. Dominica, q. 1. n. 3.* Glossa, *in c. 1. de Reliq. n. 6.* ubi Dominicus, *n. 12.* Francus, *n. 3.* Innocentius, *cap. fin. de ferijs n. 1.* & ibi Brunus, *n. 4.* Abbas, *n. 4.* Immola, *n. 3.* Erolius, *d. 2. n. 12.* & alij, non potest Episcopus festum instituere in honorem eius, qui in Sanctorum numero non sit adscriptus, seu qui nõ est Canonizatus: ergo nec eum ad Missæ cultum ut Naturalem admittere.

4 Dicendum ergo est, non licere Hispaniæ Ecclesijs, neque alijs quibusvis in toto orbe de suarum Diœcesum Naturalibus celebrare, ut de Sanctis, si non sint in Kalendario, vel Martyrologio Romano descripti, vel vetustissima adsit alicuius Catholicæ Ecclesiæ Romanam sequentis, celebrandi de illo consuetudo; vel potius traditio: si verò hæc adsit celebrari hi poterunt. Primum patet ex rationibus iactis. Secundum probatur 1. Quia hi Canonizati supponuntur ex illa antiquissima celebratione, minimè enim hæc ullo tempore in Ecclesia ulla daretur, vel inciperet, nisi supposito sufficienti testimonio, vel Pontificis summi, vel Episcoporum, cum ab illis particulares Canonizationes fiebant, ut diximus Singul. 3. & digni iudicabantur, ut in eorum honorẽ Missa de his offerretur.

5 Probatur 2. Ex certissimo sensu Patrum, & Doctorum asserentium, plurimos, ne dicam innumeros, Sanctos esse ab Eccle-

Ecclesiæ Canonizatos, & ut tales olim receptos, qui non inveniuntur in Martyrologio Romano, aut vetustis aliorum. Et ita magnus est horum Canonizatorum numerus, ut iuxta Hieronimum ad Chromatium nullus sit dies, cui non possit ultra quinque millia numerus adscribi: & ad triginta millia accedere quotidie, testatur Genebrardus, ac horum numerum pene infinitum appellat Galesinus *epist. ad Greg. XIII.* & ex sola S. Benedicti familia asserit Trithemius, *de viris illust. S. Benedict.* cuicumque diei quindecim millia Sanctorum Canonizatorum assignari posse. De his ergo in Martyrologio Romano non assignatis, vel expressis, si iam diu celebratum sit, & Naturales inveniantur, celebrari potest a Diæcesibus, cum Canonizati supponantur.

6 Probatur 3. ab exemplo plurium Ecclesiarum Hispaniæ, & aliarum Nationum; nã hæ plures in Martyrologio non repertos cum Missa & Officio celebrant. Hispalensis, Placẽtina, & Carthaginensis in Hispania celebrant de S. Fulgentio Episcop. Astigitano, mense Ianuarij 14. de S. S. Martyribus Sylvestre, & Cucufate Compostellana 9. Aprilis: & de S. Rudesindo Episcopo, 2. martij. In Breviario Compostellano anni 1569. invenitur 1. Iunij S. Enchom Abbas; & de hoc ac de S. Ioanne de Ortega 21. Iunij, & de S. Adalelmundo 30. Ianuarij celebrat Burgensis: & Salmanticensis de S. Ioanne de Sahagun 12. Iunij: Legionensis de S. Froylano Episcopo, & Confessore 5. Octobris: de S. Carolo Magno Ecclesia Aquisgranensis; & sic de alijs, de quibus aliæ celebrant Ecclesiæ, & quorum nomina non sunt in Martyrologio; sicut nec nomina S. Iusti Episcopi de Vrgel; S. Martiani Martyris; S. Porcelli, & aliorum, quos semper pro Sãctis suæ Ecclesiæ, coluerunt. De his ergo, & similibus Naturalibus cuiusvis Diæcesis, ab ipsis, ut de talibus celebrari potest, etiam si in Martyrologio non sint descripti.

SINGVLARE XI.

Quem Canonizationis gradum obtinere debet Sanctus, Hispaniæ Naturalis, in Martyrologio non descriptus, ut de ipso celebrari possit; & an de Beatificatis tantũ?

1 EXISTIMO necesse esse, eos de quibus, ut de Naturalibus celebrandum est, ad eum Sanctorum cultum, si nõ sint in Martyrologio, ascendisse, quem non nisi, ut minimum Beatificatis concedit SS. D. N. Vrbanus VIII. nimirum, quod eorum imagines depingãtur in tabella, vota, & lampades ad sepulchra eorum appendantur; miracula impunè divulgẽtur, & alia huiusmodi fiãt. Sic statuitur in Bulla à Sacra Congregatione S. Romanæ, & universalis Inquisitionis, auctoritate SS. D. N. Vrbani VIII. edita, anno 1625. his verbis: *Declarans quoque Sanctissimus; quod per supra scripta praeiudicare in aliquo non vult, neque intendit ys, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemor abilem temporis cursum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ coluntur.*

2 Vbi observa, Congregationem disiunctivè loqui: quodcumque enim ex his quæ recenset, sufficit ad prædictum cultum; dummodò aliud non adversetur; videlicet vel communis Ecclesiæ consensus, vel Patrum scripta, &c. Ad hoc verò, ut ad hunc cultũ exibendum, testimonium temporis immemoriabilis vim habeat, necessium est, ut nihil unquam fuerit in oppositum. Sic docẽt Craveta, *de antiq. temp. 4. p. §. materia. n. 58.* Oldrandus, *cons. 172. n. 20.* Alexander, *consil. 16. l. 5. n. 16.* & Tuschus, *verb. Tẽpus Concl. 39. n. 4. & 13.* Id enim etiam requiritur, ut tempus immemoriale vim habeat constitutionis, aut legis; ut docent idem Oldrandus, *Cons. 296. n. 3.* Rotta, *3. p. noviss. 3. dec. f. 254.* Molina, *de primog. 1. p. l. 2. c. 8. nu. 15.* & Tuschus, *sup. Concl. 40. n. 1.* ac tantum operatur, tunc, quantum potestas Principis, ut Tuschus, *ibidem*, & Afflictus, *dec. 324. num. 6.* advertunt.

3 Sed ut arbitror, præcisè hic cultus immemorialis non sufficit ad celebrationem cũ Missa, & Officio, quia hic etiam solùm Beatificatis, dequibus nondum permittitur celebrari, conceditur: requiritur ergo amplius, quod aliquando Missæ, & divini Officij cultus, eis etiam præstitus sit in aliqua saltem Ecclesia ex Catholicis; licèt interruptus iam inveniatur, non quidẽ per sententiam Sedis Apostolicæ, sed negligentia Fidelium, vel aliqua Missalis, vel Breviarij mutatione, aut solo temporis decursu. Si enim aliquando iudicatus fuit dignus hic Sanctus, authoritate Apostolica, vel statuente, vel permittẽte, ut in eius honorem Missa offeratur, offerri potest denuò, ut dicebamus, Singul. 5. n. 2. & 3. Nec interruptio obest, cum hoc iure ad quisitum sit per Canonizationem tacitam, vel expressam, cui obesse interruptio non valet; cum semper eodem honore dignus sit Canonizatus.

4 Sed quæres, quot anni requirantur, ut sit tempus immemoriale? Respondeo, licèt aliqui, quos referunt Craveta, *sup. §. Absolutus*, & Covarruvias, *2.p. relect. C. Possessor. de regul. iur. §. 3. n. 6. & seq.* maius tempus requirant, quam centum annorum; hoc tamen sufficere, communis est sententia iuxta aliquos apud Covarruviā supra videndos; & hanc sequitur Mandelus, *consi. 4. n. 50. & 64.* vocans hoc tempus prope infinitum, & ei, de cuius memoria initium non est, æquiparandum. Idem docent Tuschus *concl. 39. n. 5.* Cabedo, *2. p. decis. 17. n. 3.* & D. Sancho de Quintanadueñas Canonicus Burgensis, Archidiaconus Palenzuelæ, & in Valentiæ Regno meritissimus nunc Inquisitor in sapientissimo Epitome, quam anno 1641. edidit pro iurisdictione Sancti Officij, *art. 1. n. 21.* Immo ad tempus immemoriale minus quam centum annos sufficere veriorem esse sententiam docet Socinus Iunior *Cons. 76. n. 91. l. 1.* & eum sequuntur plures apud Covarruviam, & Cravetam, *sup.* Vide Tuschū *concl. 39. & 40.* Et adverte ad hoc, ut quis pro Sancto colatur, hoc tempus immemoriale dicti cultus requiri; non verò, ut de ipso Missa celebretur: sed sufficit; quod aliquando, seu aliquo tempore, & loco Catholicæ Ecclesiæ, Missæ cultus ei sit exhibitus; ut de novo ei veluti Naturali concedatur ex Bulla Gregorij XIII.

5 Item, quod de tempore immemoriali dicitur in ordine ad cultum Sanctorum, dicendum existimo de legitima, & constāti traditione: si enim ex hac constat alicui proprium Beati, vel Canonizati cultum exhibitum esse; nec oppositū unquam fuisse factū; hoc est, numquam negatum; si Sanctus sit Diæcesis Naturalis, cum Missa, & Officio celebrari potest. Si autem roges, quænam sit traditio ista? Respondeo: quod neque divina esse debet a Christo Domino; neque Apostolica ab Apostolis, sed Ecclesiastica a fidelibus derivata satis est. *Hac autem dicitur*, inquit Turrianus noster, *disp. 30. de fide dub. 1. consuetudo antiqua, vel à Prælatis, vel à Populis inchoata, quæ paulatim tacito consensu populorum vim legis obtinuit.* Vel, ut loquitur Trulench. *c. 1. dub. 1. in decalog. nu. 6: Quam Ecclesia mos usque observat, & iam vim habet, quam Ecclesiæ statuta.* Idem Azor. *l. 8. c. 4.* Filiucius, *tr. 22. c. 1. q. 4. n. 11.*

6 Præterea Beatificatum admitti non posse, velut Naturalem, in ordine ad hanc celebrationem, existimo: si numquam, nulli ve Provinciæ, vel Communitati, aut personæ concessum sit, ut de ipso celebretur: at poterit, si hoc pro aliqua persona, vel loco concessum sit à Sede Apostolica. Nam cū ex una parte iam ab ea iudicatus sit dignus, ut in eius honorem celebretur; & ex alia privilegium celebrandi de Sanctis Naturalibus Diæcesis alicuius extet, cum & ipse sit illius Naturalis rectè celebrari ut talis ab ipsa poterit, iuxta ea, quæ dicebamus, Singul. 5. & dicemus Singul. 27. Quod ita festum non fit tunc authoritate propria, sed Pōtificia. Præterea, quia Episcopus in honorem huiusmodi Beatificati festum potest in sua Diæcesi instituere, ut docent Suarius, *to. 1. de Relig. l. 2. c. 11. n 4. & 5.* Fagundez, *in præc. 1. Eccles. l. 1. n. 3.* & alij: ergo potest facere, ut Missa dicatur.

7 Immo Beatificatum etiam, in cuius honorem celebrare nulli, & nullibi expressè concessum est, posse veluti Naturalem admitti, & cum Missa, & Officio celebrari, colligi videtur ex Bellarmino, *l. 1. de beatit. 55. c. 7.* & ex Fagundez *sup. n. 5.* statuentibus, viros Sanctos per Canonizationem obtinere inter alios honores, ut in eorum honorem festa instituantur, & Horæ Canonicæ, & Missæ sacrificia recitentur, ac offerantur: cum autem iuxta hos Doctores, & alios Theologos, ac Rotæ Auditores, ut testatur Trulench. *l. 1. in decal. c. 9. dub. 5. n. 1. Beatificatio sit quædam particularis Canonizatio*; seu ut loquitur Fagundez: *Quædam Canonizatio minori apparatu celebrata*: in qua, ut docet Castro Palao, *de fide tr. 4. d. 1. p. 5. §. 5. n. 4.* eadem certitudine tenendum est non posse Pontificem errare, ac in Canonizatione; consequens est, quod in quadam particulari Ecclesia, seu Diæcesi, in qua extat privilegium celebrādi de SS. Naturalibus, si ipse Naturalis sit, de ipso celebrari possit; & hoc non obstante, discrimen erit inter Canonizatum, de quo in universali Ecclesia celebrari potest, & Beatificatum, de quo solùm permittitur celebratio in Ecclesia, vel Provincia particulari, ut docet Castro Palao, *sup. n. 2.* Nihilominus quod supra asseru vi verius videtur.

SINGVLARE XII.

Quinam Sancti appellentur, & verè sint Hispaniæ Naturales, ut ipsos cum Missa, & Officio Hispaniæ Ecclesiæ celebrare valeāt?

1 ALDE utilis ad has, & alias resolutiones in hac materia, est hæc quæstio, in qua sentiendum est cum utriusque iuris Doctoribus, multiplicem esse titulum, ratione cuius, quis

quis Naturalis alicuius Regni, Provinciæ, Diæcesis, aut Civitatis sit, vel dicatur. Singulares verò tituli, ratione quorum Sancti dicuntur, & sunt Naturales Hispaniæ [idem de alijs Regnis, Provincijs, & Diæcesibus] sunt, qui sequuntur.

2 Primus, & præcipuus est *Felicissimus illorum obitus in Hispania*, seu in aliqua illius Diæcesi, cum enim Nativitatis locus Naturalem nascentem constituat: potiori iure Naturalem in loco cõstituet ortus, seu Nativitas per obitum ad æternam vitam: tunc enim eo in loco ad æternam gloriam Sãctus fæliciori, quam temporali nativitate natus est, quia, ut inquit Amalarius Fortunatus *l.4.de off.c.35. Natalitia Sanctorum nativitates eorum monstrant, quibus nascuntur in Societatem novem Ordinum Angelorum:* Beati ergo Naturales dicũtur, & sunt Provinciarum, in quibus diem obeunt, & eorum obitus *Natalitia*, seu *Natales dies*, ab universali Ecclesia existimantur. Vnde, *Beatorum Martyrum*, inquit, Eucherius Lugdunensis, *hom.50.in Genes. Passiones Natales vocamus dies, quando est martyrij vita; & gloria fides, dum ingerit mortis, genuit æternitati, & perpetua gaudia brevi dolore parturijt.* Et Honorius Augustodunensis, seu Gemma animæ *de Ritu Missæ, c.27. Natalitia Sanctorum ideo celebrantur, quia de hoc mundo in æternam vitam per mortem nascebantur.* Consonat Chrisologus *ser.129. Natalem Sãctorum, cum auditis, Charissimi, nolite putare illum dici, quo nascitur in terram de carne, sed de terra in cælum, de labore ad requiem.* Idem ait Nicolaus Papa, *epist. ad consult. Bulgar*, Albinus Flaccus S. Bedæ discipulus, & Caroli Magni Magister, *de offic. diuin. cap. de Fer. 6. in Pains*, & alij.

3 Hinc vetustissimus apud universalem Ecclesiam, & singulares Diæceses usus obtinuit, Sanctos cum Missa, & divino Officio celebrare in sui Martyrij, vel obitus; no in temporalis nativitatis, die. *Nos itaque*, inquit Origenes, *l.3.in Iob. non Nativitatis diem celebramus, cum sit dolorum, atque tentationum introitus, sed Mortis diem celebramus, ut pote omnium dolorum depositionem, atque omnium tentationum effugationem; quia non moriuntur ij, qui mori videntur.* Et Chrisologus, *sup. Tales Natales Martyrum dignè celebrantur.* Sic Tertul. *l. de Corona milit.* Nissenus, *vita Moysis*. Theodoret. *l. 8. de Euang. verit.* Baronius, *notat. Martyr. 3. Ioan.* & plures alij. Hinc Pontifices, & Episcopi Notarijs, quibus per Provincias dispersis olim Martyrum, & Confessorum acta, & exitus scribere commendaverant, diem, & locum mortis adnotare maximè præcipiebant. *Perhibet*, inquit Augustinus, *l. de Virg. c.45. Ecclesiastica authoritas, in qua Fidelibus notum est, quo loco Martyres, & quo loco Sanctimoniales recitantur; seu decedãt:* Sic Romana Ecclesia, & singulares Diæcesis, ut sibi propios, & Naturales Sanctos illos celebrant, qui suis in Provincijs obierunt, licet in alijs nati, educati, & commorati sint.

4 Secundus titulus *Nativitas est temporalis*, qua ex materno utero ad hãc lucem egressi Sancti, in aliquo Regno, vel oppido, nascuntur; in illo ergo, & titulo hoc, ut ceteri hominũ, Naturales, & Cives, immo & Filij constituuntur, patriaque, ac mater Sanctorum nec titulo nativitatis loca vocãtur. Hæc veritas in utroque iure, & communi sapientium, & insipientium ore, clarior ipsa luce est, nec probatione indiget. Vnde *in legibus nov. Recopil. tit. 3.* dicitur: *Ordenamos, y mandamos, que aquel se diga Natural, que fuere nacido en estos Reynos.* Sic etiam Ecclesiarum usus obtinuit in Hispanijs iam antiqua cõsuetudine stabilitus, & denuo confirmatus novo Gregorij XIII. privilegio, ut de sibi proprijs, & suarum Diæcesium Naturalibus celebrare de Sanctis, qui intra suos terminos nati temporaliter sunt; possint Hispani, licet in alijs locis decesserint.

5 Sic Ecclesia Hispalensis SS. Ioannem, Adulphum, Auream, & Floram, Petrum, Vbiltimundum, Vbalabonsum, & Theodomirum Cordubæ Martyrio Coronatos: Legionensis SS. Martyres Faustum, Ianuarium, Martialem, Emetherium, Celedoniũ, Servandum, & Germanum; Carthaginensis Leandrum Hispalensem Archiepiscopum, & Florentinam eius sororem: Calagurritana S. Prudentium Tarraconensem Episcopum: Pampilonensis S. Firmium Episcopum Tolosanum; Oscensis S. Laurentium; Burgẽsis S. Iulianum Episcopum, solemniter celebrant: & tamen hi omnes in alijs Diæcesibus diem obierunt. Quod autem dicitur de Nativitate in civitate, tenendum etiam est de nativitate in Vico, Castro, Prædio, & alijs civitatis Suburbijs, iuxta omnes iurisperitos. Vide Tuschum, *verb. cives*. Hinc lex 147. *de verb. signif. Qui in cõtinentibus urbis nati sunt, Romæ nati intelliguntur.* Et 30. *Qui ex vico ortus est, eam patriam intelligitur habere, cui Reipublicæ vicus ille correspõdet.*

6 Tertius titulus est, *Dignitas in aliquo loco obtenta*, constituit enim Dignitas, illa decoratos Cives loci, ubi dignitas est. Sic *l. Cives c. de incolis*, ubi. *Cives quidem origo, manumissio, allectio facit*: *idest*, inquit Glossa, *delatio honoris in aliqua Civitate, ut infra l. proximos.* Vnde *allecti, i, Electi, ut ff. de immun. l. penult. in fine.*

Hinc

6 Hinc Clericus sortitur domicilium, & civis efficitur illius Diœcesis, in qua habet situm suũ beneficium, quod est velut quædam dignitas, aut munus: & Senator, aut quilibet alius Officialis perpetuus Principis, est domiciliarius, & civis eius loci, in quo perpetuò senatoriam exercet dignitatem, & officium, ut ex pluribus probant Barbosa, *d. potest. Ep scop. allegat. 4. n. 34. & 43.* & Tuschus, *verbo. Cives.*

7 Ait proximiùs ad rem nostram, nón solùm Cives, sed veluti Naturales sunt Sancti earum civitatum; in quibus adepti sunt dignitates, seu Sæcularem, ut Senatoris, Cõsulis, Prætoris; vel Ecclesiasticam, ut Episcopi, Archidiaconi, Canonici, & similium; quia assumptio ad has dignitates est veluti quædam nativitas. Sic Cicero cum Consul factus fuit, *orat. post. Redit. ad Quirit. Aparentibus*, ait, *id quod necesse erat parvus sum procreatus, à vobis natus sum Consularis.* Hinc apud Romanos celebrabatur dies, in quo Imperatores ad imperium evehebantur, ut Natalis, sicque apellabatur. Vide Suetonium, *in Domic. c. 10. & 26.* Plinium, *epist. ad Traian.* Tacitum, *l. 2. de Augusto*, Roam, *de Natal. c. 16.*

8 Ex more etiam Ecclesiæ, S. Hilarius Papa diem suæ electionis ad Pontificatum *Natalem* vocat *epist. ad Ascan. Lectus ergo in conventu fratrum, quos Natalis mei festiuitas congregauerat, litteris vestris.* Sic etiam Sixtus Papa, *ep. ad Ioan. Episc. Antioch. Audiuit uniuersa fraternitas, quæ ad Natalis mei conuenerat diem.* Et Anasthasius, *apud Cerdam in aduers. c. 167. n. 18.* vitam Adriani scribens ait: *Constituit, ut quatuor vicibus in anno ipsum pharum accenderent, i. in Natiuitate Domini, in Paschate, in Natali Apostolorum, & in Natali Pontificis.* Idem de electione Episcoporum dici solet. Vnde Augustinus *serm. 32. de verb. dom.* Natalem diem vocat consecrationem Aurelij in Episcopum Carthaginensem: & Consecrationes SS. Ambrosij, Basilij Zenonis, & aliorum Episcoporum celebrant, ut Natales Menologia, & Martyrologia.

9 Hinc omnes fere Hispaniæ Ecclesiæ de suis Episcopis celebrant; licèt alibi nati, & mortui fuerint: Toletana de S. Eugenio: Hispalensis de S. Laureano; Astygitana de S. Fulgentio; Pampilonensis de S. Firmino: Saguntina de S. Sacerdote: Zamorensis de S. Atilano. & aliæ tam Hispaniæ, quam

6 aliarum Nationum de alijs suis Episcopis Sanctis & inter has de viginti sex Episcopis suis Ecclesia celebra Mediolanensis, & hi in Ambrosiano Breviario inveniuntur.

10 Adde quod non solùm titulo dignitatis Episcopalis, sed etiam propter inferiores dignitates celebratur de aliquibus Sanctis in suis Ecclesijs: nam Cæsaraugustana celebrat de S. Vicentio Martyre, eô quod ibi Archidiaconi dignitatem obtinuerit, & eò quod Concionatorum munus ibi exercuerunt S. Torquatus, & Tesiphon in Compostellana, fit de illis; de S. Narcisso in Augusta, de S. Saturnino in Pampilonensi, & de alijs in alijs Ecclesijs eodem titulo. Ac ob electionem solam ad Archiepiscopatum Toletanum Toletana Ecclesia recitat, & celebrat de S. Eulogio Martyre.

SINGVLARE XIII.

Alij Tituli, ex quibus Sancti Naturales Hispaniæ constituuntur, ut illius Ecclesiæ de illis cum Missa & Officio divino celebrare valeant?

1 PRÆTER assignatos alij restant tituli, Sanctos (sicut & quoslibet alios, Naturales Hispaniæ, (sicut & alteriùs cuiusvis Regni) constituentes. Ex his primus est *Baptismus receptus in aliquo loco*, qui illius loci veluti Naturalem ibi baptizatum constituit; licèt ibi nec natus, nec educatus sit, nec domicilium fixerit; est enim velut quædam nativitas baptismus. Sic in iure Castellæ in *part. 4. tit. 24. l. 2.* dicitur: *La nona manera de naturaleza es pór tornarlo Christiano; La decena por moranza de diez años, que faga en la tierra; maguer que sea natural de otra.* Quod ex pluribus confirmat Gregorius Lopez, *ibi:* & Thomas Sanchez, *l. 2. cons. c. 1. dub. 1. n. 7.* citans Rebufum, & Azebedum. Hinc Doctores, *ex cap. Debitum. de Presbyt. Bapt. Cap. post bapt. dist. 4. de consec. Cap. Qui in maternis*, nativitati temporali hanc æquiparant; & ut Rebufus, *de pacif. posess. n. 17.* Lucas de Peña, *in l. Cives C. de incolis l. 10.* Barbosa, *de pot. Ep. alleg. 4. n. 3.* Gonçalez, *ad regul. 8. Cancel glos. 9. §. 1.* Gratianus, *to. 1. disccept. 7. n. 16.* & alij docent; *Per Baptismum quis efficitur Ciuis, & adquiritur Origo, sicut habemus per Natiuitatem temporalem, tamquàm magis propriam.*

2 Igitur potest celebrari in quacumque Diœcesi, ut de Naturalibus de Sanctis in ea baptizatis, licet in alia nati, educative fuerint, vixerint, aut obierint, ut in S. Sebastiano, & alijs Martyribus (de quibus ego in lib. de SS. Hispal. fol. 22.) in Italica iuxta Hispalim Baptizatis, & Romæ passis contigit. Rectéque Vicentius de Protonotarijs suo lexic. *Natiuitas*, inquit, *est triplex, natura, gratia,*

gratiæ, & gloriæ: gratiæ est, quando quis renascitur per baptismum.

3 Secundus Titulus est, *Educatio, quæ, secundum Baldum tanta potentia est, quod in ea transformetur naturalitas per natiuitatem:* ita inquit Gregorius Lopez, *in l. 1. tit. 20. part. 2. lit. D.* Et in partita 4. *tit. 24.* dicitur: *La tercera manera de naturaleza, es por la crianza;* ubi item Gregorius: *Naturalis alicuius patriæ dicetur qui est nutritus in illa;* & virorum illustrium educatione civitates illustrari non est dubiû. Vnde Virgilius, *l. 6. Nec Romula quondã;*
Vllis se tantùm tellus iactabat Alumnis.

4 Tertius est, *Domicilium:* Regni enim, vel civitatis, ubi Sanctus, sicut & quicumque alius, domicilium fixit, civis est, ut *ex l. penult. ff. de Senat. l. filios C. de municip. l. Pupillus §. incola, ff. de verb. signif.* probant Doctores; & Tuschus, *verb. cives concl.* 275. cum Bartolo, Socina, Sylvano, & alijs docent, hunc Domiciliarũ privilegijs omnibus, quibus gaudent Cives, gaudere. Et Naturalem esse Hispaniæ eum, qui decennio in ea habitavit, ex *l. 19 tit. 3. l. 1. noua recop.* probant Perez de Mieres, *de maior. 1. p. q. 51. n. 28.* Azebedo, *ibi. p. 12.* & Sanchez, *l. 2. cons. c. 1.* Ac ut ex Tridentino, & ex cap. *cum Nullus*, asserunt Rodriguez, Comitolus, Quaranta, Riccius, Lesius, Bonacina, Campanillus, Enriquez, & alij apud Barbosam, *sup. n. 1. dub. 9. n. 19.* quod Subditus, & Diæcesanus Episcopi quoad Ordines, & alia Ecclesiastica cõstituitur unusquisque ratione domicilij, licèt alibi sit natus: ergo quoad celebrationem, & recitationẽ Ecclesiasticam, Diæcesis alicuius proprij erunt Sancti, qui in ea Diæcesi habitarunt, de eisque ut proprijs, ac sibi quasi Naturalibus poterit celebrari, & hinc Rex Cixila Martyri Tyrso Toleti templum ædificavit, quia habitavit in ea Vrbe.

5 Hoc domicilij genus incolatu decennali acquiri, debereque habitationẽ decennio durare, ut quis Civis, Subditus, & Diæcesanus constituatur, docent, *ex l. 1. cũ seq. C. de muncipal. l. 2. C. de incolis l. 10. ex c. Nullus & temp. ordin. in 6. l. 32. tit. 2. part. 3.* Gregorius Lopez, *l. 2.* citata, *verb. Maguer.* Menochius, *de arbitr. cas.* 83. Barbosa, *n. 7.* Socinus, & alij, Hostiensis, Ioannes Andreas, *ap. Avilam. infra.* Sed communis sententia est, quodcumque tempus sufficere; dummodò quoad forum conscientiæ animus habitandi adsit; & quoad contentiosum hic per prudentes coniecturas deprehendatur. Sic Gratianus, *to. 1. discept. c.* 181. Simon de Pretis, *cons.* 119. Farinacius, *decis. 642. n. 4. to. 2* Sanchez, *de matr. l. 3. d. 23. n. 2.* Surdus, *tom. 3. cons.* 346. Avila, *de Domicilio c. 2. §. 1.* afferens Panormitanum, Philippum Francum, & alios; inter quos Socinus, *in cap. final. de paroch. n.* 25. ait: *Si animus est expressus unà cum actu domicily significatiuo sufficit;* & Dominicus, *ibi n. 11. Vna hora vel momento potest quis adquirire domicilium,* scilicet, *exprimendo, quod ea intentione ibi se transtulerit*, ut ait Avila, *c. 2. §. 1 n. 12.* Idem docent Sylvester, *verb. domicil.* Navarrus, *l. 1. Cons. 10.* & Alexander, Lancelot. Abbas, Alciatus, & alij, quos citat, & sequitur Gratianus, *sup. a n. 16.*

6 Hinc Sanctus, qui vel una hora in aliqua civitate vixit animo perpetuó habitandi; [huius animi signa vide apud Avilam, *de domicilio*] Civis, & Diæcesanus est illius; etiam si alia in loca, vel peregrinationis, vel alterius rei causa, sit profectus, ut *ex l. ciuis, de incolis l. 1. & ex §. Pauonum, instit. de rer. diui.* probant Avila, *sup. n. 9.* Romanus, *consil. 264. n. 3.* Campanilus, *c. 8. n. 18.* Barbosa, *sup. n. 43.* Item Sancti, qui relegati sunt in aliquam civitatem, vel locum, illius Cives sunt, iuxta id, *l. filij liberorum §. Relegatus ff. ad Municip.* ibi: *Relegatus in eo loco, in quem relegatus est, interim necessarium habet domicilium.* Habet etiam in loco, unde mittitur in exilium ut, *ex l. eius, qui manu missus §. finali ff. ad municip.* asserit Barbosa, *n.* 35.

7 Postremus titulus est, *Origo paterna*, quæ filios constituit Naturales, vel ciues illius loci, ubi Pater natus est. Sic l. Filios. *C. de incolis, l. 10.* ibi: *Filios apud Originem Patris non in materna ciuitate, & si ibi nati sint si modo non domicilys retineantur, ad honores, seu munera posse compelli, explorati iuris est.* Glossa, & DD. in id *Patris, i, ubi pater fuit natus.* Hinc Ecclesiastico iure potest quis ratione paternæ originis Ordines suscipere ab Episcopo loci, in quo eius pater natus est. Sic Glossa, *in C. cum nullus verb. Alienigenas.* Praxis Episc. *p. 2. verb. Dimissoria* Comitolus, *l. 6. q. 45.* Riccius, *resol. 257. n. 4.* Navarrus, *consil. 19.* Gutierrez, *de matr. c. 63. n. 29.* Campanilus, *c. 8. n. 9.* Bonacina, *de ord. p. 4. n. 13.* Barbosa, *sup, n. 4.* & alij,

8 Hinc duodecim egregij Martyres Cemetherius, Celedonius, Faustus, Ianuarius, Martialis, Lupertius, Claudius, Victorius, Servandus, Germanus, Facundus, & Primitiuus, filij S. Martyris Marcelli, Centurionis, qui Astæ, civitate in Bætica egregia, hispane Xerez de la frontera, natus est, ut in meo de SS. Hispal, libro fol. 270, probavi: Cives Astæ sunt, ab eaque, & Diæcesi Hispalensi: ut proprij celebrari possunt & Astenses appellari debent, iuxta l: Assumptio: *ff. ad Municipal: l: 10: tit: de incolis:* ibi *Filius ciuitatem: ex qua Pater eius naturalem* origi-

originem duxit, non domicilium sequitur. Et l.1. *Municipes. ff. eod. tit. Qui ex duobus Campanis parentibus natus est, Campanus est, sed si ex Patre Campano, Matre Puteolana, Campanus est.*

9 Igitur de quocumque Sancto, qui in aliqua Diæcesi, vel loco natus, aut baptizatus, educatusve sit, dignitatem, seu officium obtinuerit, aut domicilium fixerit, vel diem suum obierit, aut cuius pater in eo natus sit; celebrari potest à quacumque Hispaniæ Ecclesia ex Bulla Gregorij XIII. relata, cum Officio, & Missa, velut de Naturali, aut proprio, Diæcesano, vel Cive; id enim sonat in ea Bulla vox, *Naturalis*, ut explicavit sacra Congregatio Rituum decreto allato Singul.5.n.6. Et ratio persuadet; quia Subditus, Diæcesanus, & Civis sunt de gremio Ecclesiæ loci, ubi subditi, Diæcesani, & Cives sunt: ergo & ab ea singularem honoris cultum recipere debent, ut pote qui exemplo, & patrocinio Civibus suis pro fuerunt: *Martyr enim*, inquit Ambrosius. *ser. 77. n nat. Tauric. Martyr. cum patitur, non sibi tantum patitur, sed & suis Civibus: sibi enim patitur ad requiem; Civibus ad salutem.*

10 Præterea, quia cum hoc Gregorij XIII. privilegium Hispaniæ concessum, sit *Principis beneficium, latissimè interpretandum est*, ut utrumque ius, & Doctores statuunt, *præcipuè cum non sit in Tertij præiudicium*, ut notant Pinelus, *in l.2. C. de rescind. vend. p.1.c.2.n.2.* Pereira, *de nominat. emphyt. q.21.n.56.* Molina, *de primog. l.1.c.42.n.24.* quoniam nec Ecclesiæ, nec fidelibus, nec alijs Sanctis præiudicium generatur hac celebratione, sed omnibus Sanctis, & Deo summus honor in cælo, & Christi fidelibus in terra magna utilitas, inde provenit, æquum enim est, ut *Sancti ubique colantur, ubique honorentur*, ut in simili docuit Baronius. Nec iniuria irrogatur uni Ecclesiæ, ex eo quod de eodem Sancto, diverso, vel eodem titulo, si res esset dubia, ab alia celebretur.

11 Ex dictis colliges, posse unum Sanctum multiplici titulo v.g. nativitatis, baptismi, dignitatis, obitus, &c. ad eandem Diæcesim spectare, ut Naturalem; & diversis titulis ad diversas Diæceses, immo & Regna. Ita S. Laureanus Archiepiscopus Hispalensis ratione Nativitatis ad Panoniam, Educationis ad Mediolanum, dignitatis ad Hispalim Martyrij ad Biterrense Galliæ territorium pertinet. Vnde in civili iure constat, *ex l. eius qui, & l. nihil ff. ad municipal.* eundem diversis titulis diversorum locorum posse esse Civem. Et Cicero, *l.2. de leg.* ait. *Ego me Hercule, & illis, & omnibus duas esse censeo patrias, unam naturæ, alteram civitatis; alteram loci patriam, alteram iuris*: ac Ausonius Gallus de Burdigala ipsius patria loquens, ait:

Diligo Burdigalam: Romam colo, Civis in illa.
Consul in ambabus, cuna hic, ibi sella curulis.

SINGVLARE XIV.

Ex quibus testimonijs cognoscendus, credendusve sit alicuius Diæcesis Naturalis aliquis Sanctus, ut de ipso in ea cum Officio, & Missa celebretur. Vbi quam fidem faciant Martyrologia, Breviaria, Epitaphia, Inscriptiones, Scripturæ, & Libri antiqui.

1 PLVRA sunt testimoniorum genera, ex quibus cognosci potest, Sanctum Naturalem esse alicuius Hispaniæ Diæcesis, modo aliquo ex assignatis Singul.12. & 13. Primum, & potissimum est, *Martyrologij Romani*, sive vetus, sit sive novum, cuius authoritas in assignanda Patria, Martyrij loco, Dignitate, & alijs circunstantijs, licèt humana, magna tamen, & communiter verissima habetur. Nō æqualem, magni verò ponderis, habent auctoritatem alia Martyrologia, Eusebij, Florij, Egidij de Danis, Vndelberti, Hugonis de Toluis, Henrici de Iserelon, Petri de Tymo, Godemberti; & præcipuè Bedæ, Vsuardi, Adonis, Galesini, & Maurolici. Videantur de hoc Molanus, *Tractatu ad Notas Adonis*, & Baronius, *in praamb. ad Roman. Martir.*

2 Secundum locum obtinent *Breviaria*, tam universalis, quàm singularium Ecclesiarum, quorum lectiones Sanctorum patrias, & vitas continentes, cum earum cōstructiō viris doctis, & eruditis commissa sit, generaliter loquendo, fide dignæ censentur; non veró tanta, ut notam erroris, vel temeritatis, aut similem censuram incurreret, qui illis fidem negaret; immo nec peccatum committeret: non aliter, ac qui Historijs alijs humanis fidem negaret: nōnulla, enim & non levia mendacia in veterum Breviariorum lectionibus, sicut in Historijs reperta sunt, ut constat, *ex cap. Sacrosancta Romana dist.15.* Vbi Gelasius Papa has lectiones corrigendas, & ad veritatem summa cura redigendas statuit. At Breviaria, quibus modo utimur, omni suspicione carere, nullo modo ambigendum est. Martyrologia ergo, & Breviaria, ut talia, & antiqui libri, magnam fidem facere, nemo dubitabit iuxta dicenda Sing.seq.

Ter-

3 Tertium locum obtinent *Epitaphia, & Inscriptiones* lapidibus, marmoribus, columnis, plumbo, ære, aliave materia insculptæ, ut æternitati serventur, iuxta Tertullianum *Apolog. c. 16.* In his ergo si Sanctorum nomina, cognomina, locus nativitatis, educationis, dignitatis, & obitus reperiãtur, magnam fidem illis deberi satis ostendit utrũque ius, Civile quidem *l. 1. & 2. de albo scribend. l. Siquis. ff. de iurisdict. omn. iudic* & Canonicum *24. q. 2. c. Sane*, ubi dicitur: *Sequi in hoc doctrinam Sanctorum Patrum, qui non solùm viuentes hæreticos condemnauerunt, sed etiam mortuos, & in sacris dicticis scripserunt.* Vbi Glossa explicat: *Dicticas esse tabulas, lapides, & marmora:* ac addit: *Est argumentum, quod si in aliquo lapide, vel columna inueniatur scriptura, fides est adhibenda.* Hinc, plenam conficere probationẽ horum Epitaphiorũm, & Inscriptionum scripta docent Glossa *sup. & in c. Cum causam, verb. per libros.* Paulus Castro *in l. si sepulchrum c. de Relig. & sumpt. funerum n. 6.* Albas *cõs. 54. n. 27.* Marsilius *rubric. de probat. n. 191.* Decius *cons. 135.* Caldera Pereira *de script. c. 21. n. 21.* Barbosa *de Episc. allegat. 78. n. 51.* Alexander *cons. 9. n. 22. vol. 6.* Laurentius calcanc. *cons. 9. n. 8.* & est communis. Quæ ad cognoscenda naturalitatis loca, de quibus hic agitur, locum præcipué tenere, observat Rebufus *in l. 147. de verb. signif.*

4 Quarto loco sunt *Processus, seu Scriptura iuridica*, & publica, quæ vocatur à Iurisperitis: *Probatio probata, & non probanda*, ac Baldus *in l. Quoties in fin. c. de iurisdic.* ait: *Non oportet probari instrumentum esse verum:* & ita probationem plenam facere communis est. DD. sensus, ut ex utroque iure probat Mascardus *to. 1. q. 6. à n. 9. & concl. 105. a n. 7.* Hinc *in l. de fid. rum. C. de positi*, dicitur: *Conscriptum instrumentum, quo hanc tibi reddi profiteris, arguit;* Glossa, i. *arguitè probat. cum sit publicum, ut in auth. de fide instr. §. si vero.* Hinc rectè Layman *l. 3. tr. 5. c. 9. n. 6.* ait: *Consuetudo obtinuit, ut protocolla, à Notario, vel simili persona in publicis actibus scripta sine alia obsignatione, vel subscriptione fidem faciant, si nulla fraudis suspicio sit, & si agatur de rebus magni momenti.*

5 His Scripturis in rebus antiquis (ex sunt Sanctorum vitæ; nativitatis, dignitatis, obitusque eorum loca) pleniorem fidem, quã testibus exhibendam probant Franciscus Aret. *cons. 65. n. 2.* Alba *cons. 6. n. 10.* *Cum enim*, ut inquit Imperator Iustinianus *l. Hac consultissime. §. aut cum humana; testium memoriam labilem, atque subinde mutabilem esse contingat; nõ vero Scripturam:* eadem enim semper perseverat, quæ ab initio, & cum casus evenit, confecta est. Ideo scripturæ, etiam si dubia res sit, aut testes illi adversentur, standum est, ut docent Mascardus *sup.* & Neviza *cons. 25. n. 16. & cons. 160. n. 14.*

6 Quinto accedunt *Antiqui libri*, sive typis mandati, sive manu scripti, quorum fidem magnam esse satis ostenditur *c. cum causam de probat. tit. 19.* ubi: *Mandamus quatenus secundum diuisiones, quæ per libros antiquos vel alio modo melius probabũtur in negotio procedatis.* Glossa ibi: *Nota ergo quod scriptura antiquorum librorum fidem facit.* Hancque tribuendam his, probationemque magnam efficere probãt Guido *cons. 88. n. 2.* Abbas *cons. 64 n. 27.* Hyeronimus de Monte *tract. fin. c. 2. n. 8.* Mascardus *de probat. conc. 105. n. 9.* præsertim si sint Chronicorum libri, qui apud veteres fidẽ obtinuerint: nam ut statuunt Doctores: *Antiquis Chronicis, quibus à Maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus.* Sic Glossa *c. inter dilect. de fide instr.* Felinus *ibi col. 6.* Guttierrez *l. 3. q. 13. n. 23.* Menochius *cons. 368. n. 8.* & alij, inter quos Cassaneus *catal. p. 10. cons. 46.* addit: *In tantum sunt utilitatis Chronica, quod probent in causis decidendis.*

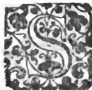
7 Maiorem autem fidem facient, si libri hi inveniantur in publicis Archivis, cum scripturam, schedulam, librum, & quodcumque aliud scriptum in his repertum, etiam sine testibus, subscriptione, & sigillatione plenè probare doceant Bartolus cũ Doctoribus *in c. de fide instr.* Baldus *rubr. eod. tit.* Alexander *cons. 138. vol. 1.* Castro *Authent. Siquis in aliquo.* Iason *in l. admonendi. n. 97.* Felinus *in c. 2. de fid. instr. n. 9.* Abbas *in d. c. 2. n. 6.* ac plures alij. Et ratio est, quia Archivus seu custodia in illo facit illud scriptum Authenticum, etiam si tale aliunde non esset, ut docent Cassaneus *cons. 15. n. 2.* Bertrandus *cons. 172. col. 4. vol. 2.* Alexander *cons. 248. fine col. 6.* & Mascardus *cons. 111. n. 9.*

8 Igitur de quocumque Sancto, qui alicuius Hispaniæ Diæcesis Naturalis esse reperiretur quocumque ex titulis assignatis, & ex aliquo ex prædictis testimonijs constaret, ut ex aliquo Martyrologio, Breviario, Epitaphio, Inscriptione, Scriptura, vel antiquo Libro, non est dubium quin in ea Diæcesi, ut de proprio, & Naturali celebrari possit; nisi oppositum evidenter probaretur, aut prædicta testimonia manifesté mendacij suspicione laborarent, vel arguerentur erroris: sed nihil interesset, quod aliqua testimonia inter se contraria invenirentur, aut aliquis Author ea negaret quæ alius gravis admittit, ut singulari sequenti videbimus.

[:§:]

SINGVLARE XV.

V. Sufficiat testimonium unius tantùm Historiographi, aut Scriptoris, asserentis, aliquem Sãctum alicuius Diæcesis Naturalem esse, ut de eo in ea cum Missã, & divino Officio celebretur?

1 VPPONO tamquam omnino certum, non requiri physicam, immo nec omnimodam moralem certitudinem de hoc; minusque divinam, aut Pontificiam irrefragabilem, cum nulla ex his requiratur ad res graviores, ut ad Reliquiarum approbationem, ad admittendam tutò aliquam iuris divini, vel humani interpretationem, ad exequenda, vel omittenda licitè plura, inquibus dubitatur, an sit, vel non sit lethalis culpa ea exequi, vel omittere, & ad similia: satis ergo est probabilis aliqua notitia, seu moralis certitudo, cui nil evidens, nec authoritatis, nec rationis apponatur. Hãc certitudinem egregiè ad rem nostram exposuit eruditissimus vir, satis de Hispania ob præclara Dextri commentaria benemeritus Franciscus Bibarius Cisterciensis in Carpētanis Mantuanus, in libello supplici, & Apologetico pro L. Flavio Dextro ad SS. D. N. Vrbanum VIII. de SS. Vrgaonēsibus, ab Eminentissimo Cardinali Sandoval, Giennensi Episcopo in Naturales, & Patronos admissis, sic loquens §. 6.

2 *Hac semel de Sanctitatis certitudine difficultate sedata; quæ de Patria eorundem Beatorum superérat, mitiùs potuit resolui: ad eam namque decidendam, non requirebatur Diuina, vel Pontificia irrefragabilis authoritas, sed humana. & probabilis sufficiebat, qualis tūc temporis Chronicon Dextri communiter habebatur. Quod enim quis, ut Sanctus vir colatur, diuina prorsus; quod verò ut Naturalis huius, vel illius Vrbis habeatur, humana, ut plurimum, authoritati nititur: quandoquidem etiam si in hoc falli contingeret, nihil inde Catholicæ veritati fidei infferretur detrimenti; quo nihilominus fucaretur grauissimè, si immeritis Sanctitatis præconijs celebraretur.*

3 Eadem profert Magister Franciscus de Rus Puerta Tractatu pro Sanctis Naturalibus Diæcesis Giennensis *punctlo* 3. *n.* 8. *sic: Para que un Santo se diga Natural de tal lugar, o de tal Obispado, no es necessario, que conste lo es, por autoridad irrefragable de la Yglesia; basta que conste con probabilidad, o por fe humana de Auctores graues, memorias, o papeles, a los quales Varones doctos, y prudentes juzguen deuerseles dar fee.* Et infra: *Como la veneracion, y culto que se dà a un Santo Natural no mira al Santo, en quanto es Natural, sino en quanto es Santo, tenido por tal, y venerado de la Yglesia; no es necessaria autoridad irrefragable para ser tenido por Natural, como lo es para ser tenido, y honrado por Santo.* Eadem censuere sapientissimi Theologi, & Iurisperiti à sapientissimo D. Petro Bacca de Castro & Quiñones anno 1620. pro Sanctis Hispalensibus admittendis consulti; sicut & plures alij pro Sanctis Vrgaonensibus ab Eminentissimo Cardinali de Sandoval.

4 Hoc posito sit conclusio: Testimonium unius Historiographi, aut Scriptoris testantis aliquem Sanctum, huius, vel illius Diæcesis esse Naturalem, sufficiens omnino est ut illi fides adhibeatur, ad hoc ut in ea Diæcesi de Sancto illo Missa & Officium iuxta Hispaniæ privilegium celebrentur, dummodo authoritate, aut ratione oppositum non convincatur, aut manifestè constet, vel eius fides, aut veritas vel authoritas non sint prudenter suspectæ.

5 Probatur hæc conclusio I. Quia in casibus nullius, vel levis præiudicij plenam efficit probationem unicus testis, ut docent Bartolus *in l.* 1. *c. Quorum bonorum.* Alexander *cons.* 91. *vol.* 5. Iason *in l. Admonendi. ff.* 1. *de iure iurando. lect.* 2. *n.* 187. Calcaneus *Consil.* 100. Decius *Consil.* 251. Cravet *Consil.* 158. *n.* 12. Marsilius *Singul.* 435. & Mascardus *de prob. vol* 1. *q.* 5. *n.* 118. *&* 119. Nullum autem præiudicium imminere; immo emolumentum maximum provenire cuilibet Diæcesi, si in illa sit Naturalis quicumque Sanctus, & ut talis de ipso in ea celebretur; omnibus patet; quin referat quod alia Diæcesis eodem titulo, vel simili authoritate, sibi eum adscribendum præsumat; quæ etiam nullum præiudicium patietur, si Sanctum cum ipsa, ut Naturalem veneretur.

6 Probatur 2. Quia ut ex Baldo *in Rubr. c. de fid. instrum.* Felino *in C. script. n.* 33. Aymon *Consil.* 158. *n.* 9. & alijs probat Mascardus *l.* 1. *concl.* 390. *Certissimi iuris est cuicumque libro priuato, accedente probabilitate, fidem adhiberi:* ergo ex quocumque Scriptore fide digno constet naturalitas alicuius Sancti, sufficiet ut in eius Diæcēsi celebretur de illo. Confirmatur I. ex communibus Doctorum sententijs, quas retulimus Tract. 2. Sing. 12. ubi institutum nostrum est ostēdere, fidem, aut probationem plenam facere libros, in quibus Baptismi, Matrimonia Defunctique vel similia scribuntur: ergo etiam eam facient hi libri Historiarum, vel Chronologorum.

7 Probatur 3. Quia ut statuunt Textus iuncta

iuncta Glossa *in l.2. ff. de excusat*, & Glossa *dict. l. Etiam matris. ff. de probat.* ac docent Bartolus *in d. l.2. vers. Quærit.* Rebufus *comment. constit. rer. gallic. princ.* Mascardus *volum. 2. concl.* 1087. *n.6.* libellus, aut memoriale illud, in quo Parentes suorum filiorum Natiuitatem, illiusque tempus, locum, ætatem, nomen, & alia scribunt; plenè probãt: sicut etiam ea probant Parentis, aut Aui testimonium, *iuxta l. etiam matris. ff. de prob.* & Parochi schedula, aut depositio illius, aut unici testis, *iuxta Cap. Paruulos de consecr. dist. 4. & C. Placuit.* ubi Glossa: *Creditur ergo testimonio unius in baptismo, & in consecratione Ecclesiæ:* ergo à fortiori hæc omnia, sed præcipuè locum Natiuitatis temporalis, & spiritualis probabunt libri excussi, aut manu scripti cuiusvis Auctoris, dummodò hic non sit maximè de veritate suspectus, & quod magnam fidem faciant seu maximam authoritatem habeãt libri excussi, probant Bresserus *l.3. de conf. c.3. n.36.* & Pasqualigius *decis. 372.*

8 Probatur 4. Quia cum rei substantia supponitur probata, si circa illius circunstantias dubitetur, non solùm plenè eas probat unicus testis, sed ipsius partis, aut illius, adquem res spectat, testimonium iuramento firmatum. Sic asserunt Bartolus, Baldus, Iasson, & alij *in l. Admonendi* Corneus *consil. 318. l.4.* Decius *in l. certi conditio. §. quoniam. ff. de in lit. iur.* Cravet. *de antiquit. temp. vers. vidimus* Oldradus *consil. 60. vol.2.* & Albertus Brunus *de reb. dub. col.2. n.12.* Sed in præsenti casu substantia probata est, scilicet, aliquos esse Sanctos, dignosque, ut in eorum honorem sacrificium, & Officium diuinum offerantur; circunstantia verò est, quod nati, educati, mortuive sint in hoc, vel illo loco: ergo ad huius probationem unicus Scriptor, etiam si sit eiusdem patriæ, cuius Sanctus est, sufficiet.

9 Probatur 5. Quia in rèbus probatu difficilibus præsumptiones, vel coniecturæ sufficiunt, ut illis assentiamur. Sic filiatio alicuius ex his sufficienter probatur, ut ex *l. Lucius. ff. de condit, & demonstrat. l. neque Natales. C. de probat.* docent Paleotus *tract. de spurijs*, Bertrandus *cons. 20. Volum. 1. n.1. & 2.* Augustinus Bero *q.90. n.5.* Parisius *cons. 10. n. 13. vol. 2.* Menochius *trac. de arbitr. indic.* Alexander *consil. 12. vol.6.* Decius *cons. 54.* & Mascardus *de prob. concl. 487. n.11. & 12.* qui affert pro hac veritate plures, addens: *Quod hoc maximè verum est si essemus in antiquis, quia in eo casu indicia, & coniecturæ, pro plena probatione habentur:* Sed quid antiquius, quam Natiuitas, vita, & obitus Sanctorum, qui tot- mille ab hinc annis, eoque ampliùs floruerunt? Igitur ad probationem patriæ, dignitatis, domicilij, & loci mortis coniecturæ sufficient; vel unius antiqui Scriptoris testimonium; præsertim si huic etiam in hac re coniecturæ adstipulentur, ut sæpissimè adstipulantur non leves, & præterea alij Recentiores Scriptores eius iudicium referentes, & approbantes, vel saltém non damnantes: hisque omnibus plenam probationem fieri *ex l. Quæro §. finali* docent Bartolus, Baldus, Salicetus, Albericus, *in gloss. l.2 §. Ætas ff. de excusat. tut.* Antonius Gomez *3. variar. c.12. n.29.* Alexander *consil. 20. vol.4.* & alij.

10 Vltimò nota, tanti apud Ecclesiam unius Testis omni acceptione maioris haberi auctoritatem, ut singulari S. Antonij Abbatis testimonio S. Paulus Primus Eremita; S. Eulogij Martyris tot Martyres Cordubenses; S. Ioannis Damasceni, Barlam, & Iosaphat, Sanctorum cultu honorati sint à Fidelibus.

SINGVLARE XVI.

U. Necessarium sit ex authoritate Romani Martyrologij constare, aliquem Sanctum esse alicuius Diæcesis Naturalem, ut de illo ab ipsa celebretur?

1 ON esse necessarium ex Romano, aut ex alio Martyrologio constare, Sanctum alicuius Diæcesis Naturalem esse ortu, educatione, domicilio, dignitate, aut obitu, ut in ea cum Officio, & Missa de illo celebretur, plurium Hispaniæ Ecclesiarum consuetudo satis ostendit; nam de S. Eulogio ob electionem ad Archiepiscopalem dignitatem Toletana celebrat Ecclesia; de Sanctis Carpohoro, Abundio, Aurea, Archadio, Leone, & socijs, de Petro, Vbistrimundo, & Vbalobonso, Theodómiro, Stratone Rufino, & Rufiniano, Theodóro, Oceano, Ammiano, & Iuliano Martyribus Hispalensis Ecclesia celebrat ob Natiuitatem temporalem, vel spiritualem illorum in aliquo suæ Diæcesis loco: Cõpostellana de SS. Martyribus Vincentio, & Anastasio; quia illius Ecclesiæ Diaconi, & quia S. Iacobi discipuli, & de SS. Martyribus Torquato, Cecilio, Indaletio, & alijs: ob Concionatoris munus, quod ibi exercuerunt; de S. Saturnino Pampilonensis, ob Episcopalem dignitatem; de S. Ephren Asturiensis, ob eandem; de S. Firmino Pampilonensis, ob tem-

temporalem Nativitatem, & de S. Fulgentio, & S. Florentina Carthaginensis in Hispania; ob spiritualem etiam Natiuitatem ad gloriam, de S. Emeterio, & Celedonio Calagurritana; de S. Marina Asturicensis; de S. Victore Burgensis, & sic de alijs aliæ Diæceses, ob varios titulos, ex quibus Naturales, aut Cives earum constituuntur; & tamen Romanum, aut aliud Martyrologium nullo modo de his titulis testificantur, aut eorum meminere: ergo non est necessarium prædictum testimonium, ut Sanctos suos quælibet Diæcesis, veluti Naturales admittat, & celebret: cum exempla declarēt, regulas, aut leges iuxta *l. præter alias Iulianus. §. quoties. ff. de collat. benef.* & Tuschum *to. 3. lit. E. conc.* 548.

2 Immo, etiam si aliquando contingeret in aliquo Martyrologio, etiam in Romano, locum nativitatis, domicilij, & obitus assignari diversum ab eo, quem vel fide digni Scriptores, vel traditio assignant alicui Sancto; licet his, & nō illi assentiri; festumque celebrari ab ea Ecclesia, cuius Diæcesis Naturalem dicunt hi Scriptores: quia quamvis recognoscere, & venerari pro Canonizatis debeamus omnes eos, quos Romanum Martyrologium proponit, (nō ita strictè de alijs iudicandum) sicut Bulla Gregorij XIII. initio illius posita indicat; & in hoc Martyrologij Romani authoritatem negare nefas sit; at in circunstantijs prædictis, scilicet, in assignatione dignitatis, professionis, muneris, nationis, & loci, ubi nati, educati, aut mortui sint Sancti, errare potest, ut manifestè ostendit Franciscus de Bibar *in comment ad Dextr. indicè verbo Martyrolog. Rom.* cum ex humana, & fallibili historia hæc constent; & ita illis omnimodam fidem ad hibere non tenemur.

3 Confirmatur: Quia etiam si Romanum Martyrologium diceret, Reliquias S. Isidori in hac civitate Hispalensi, aut in Legionensi custodiri, si adhuc ex alijs fide dignis testimonijs haberetur, ab aliqua alia Civitate possideri; ab ea posset de hoc Sācto celebrari, & à fortiori posset, etiam, si nullam huius possessionis mentionem faceret Martyrologium; immo nec ad earum approbationem, quod est, quid sublimius, eius authoritas requiritur.

4 Ratio autem, ob quam hæc ortus, & obitus loca, non ita frequenter in Martyrologio assignata sunt, aut aliquando non ita diligenter investigata, est, vel quia eorum notitiam vetustas consumpsit, vel Notarij, quibus in primis Ecclesiæ sæculis Martyrum, & Confessorum obitus scribendi cura mandabatur, solùm dies inquibus cum Sanctitatis, aut martyrij gloria excedebant, ut celebrarentur, adnotabant; ad quod aliæ circunstantiæ ita necessariæ non videbantur. Quare sic hos admonuit S. Cyprianus *l. 3. epist. 3. Dies eorum, quibus excedunt adnotate, ut Commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare possimus.* Idem Concilia Africana, & Carthaginensia admonent, de quorum decretis loquens Adrianus I. *epistol. ad Carol. Magn.* ait: *Passiones Sanctorum Martyrum sacri Canones censuerunt, ut liceat etiam in Ecclesia legi cum anniversarij dies eorum celebrantur.*

Singulare XVII.

An ob testimonium alicuius, vel aliquorum Scriptorum, negantium aliquem Sanctum alicuius Diæcesis esse Naturalem, de hoc in ea celebrari nequeat?

1 Vnius, vel alterius, immo & aliquorum Scriptorum testimonia negantia, si aliud ad sit asserens Authoris fide digni, non obstabunt, quominus asserenti adhærendo, possit quælibet Hispaniæ Ecclesia Sanctum quemcumque, ut Naturalem cognoscere, illiusque festum celebrare. Probatur. I. Quia unicus testis omni acceptione maior fidem, aut probationem plenam facit, etiam si alij inferioris conditionis adversentur, ut ex pluribus Doctoribus probat Mascardus *to. 1. q. 6. n. 59. Non enim*, inquit, *lex ob carmen. ff. de test. §. fin. ad multitudinem respici oportet, sed ad sinceram testimoniorum fidem, & testimonia, quibus potius lux veritatis assistit.* Vbi idem docent Baldus *n. 1.* Albertus *n. 5.* & ut latè probat Farinacius *de opposit. person. test. p. 3. q. 6. n.* 120. *Ad multitudinem tantum respicere non oportet, sed ad testium qualitatem.* Et adverte, quod quamvis regulariter cum æqualis dignitatis sunt Scriptores, maiori illorum numero sit credendum, ut docent Angelus *in l. si idem. ff. de iuridic §. fin.* Alexander *conf. 13. l. 1. n. 15.* Mascardus *conclus. 363. n. 10.* & iuxta eundem *n. 5.* & Purparatum *in l. ff. de offic. quæst n. 157.* ijs, qui validiores rationes, aut coniecturas afferunt, nihilominus credi potest in rebus historicis cuilibet opinionem facienti probabilem.

2 Ratio huius est 2. conclusionis probatio. Quia in moralibus, & ad animæ utilitatem vel necessitatem spectantibus unicus Auctor probatus, seu scientiæ, ut dicitur, & cons-

conscientiæ, opinionem efficit probabilem, quam tutò sequi possumus; etiam si alij plures oppositum sentiant, dummodo evidenter non ostendant id, de quo testantur. Sic Angelus *verb opinio n.* 2. Sylv. q. 1. Navarrus *sum. lat. c.* 27. *n.* 288. Valentia 1. 2. *disp.* 2. *punct.* 4. *q* 4. *Sa verb. dubium n.* 3. & Thomas Sanchez *to.* 1. *sum. c.* 9 *l.* 9 *n.* 7. asserens, maximum esse fundamentum ad sectādam aliquam opinionem viri docti sententiam; sicut ad credendum aliquid Romæ accidisse est sufficiens fundamentum, viri pij, & fide digni testimonium, huicq; standum esse. Cōsule Zachariam Pasqualigium *decis.* 360. qui innumeros affert *nu.* 5. Doctores asserentes, unum Doctorem efficere opinione probabilem, si simul firma ratione nitatur, etiam si communiter omnes contrarium sentiant: ergo à fortiori si non datur hic sensus in universum oppositus, ut non datur in prædictis:

3 Probatur 3. Hispaniæ Ecclesiarum exemplo; quarum plures de Sanctis ut Naturalibus celebrant ob titulos, qui ab Scriptoribus aliquibus negantur. Ita de S. Laurētio, & eius fratre Orentio Episcopo Auxunensi in Gallia, celebrat ut de Naturalibus ratione Nativitatis Ecclesia Oscensis, & tamen Scriptores aliqui Valentiæ del Cid natos dicunt, ut testatur Marieta *l.* 1. *c.* 2. De S. Ianuario, Fausto, & Martiali Legionensis Ecclesia recitat, quia in ea nati, & S Marcelli Centurionis filij extitere, & utrumq; à nonnullis improbatur. Sicut & quod Naturalis sit Palentiæ, quæ de eo facit Officium, S. Toribius Asturicensis Episcopus, & eius patria Armenia asseritur. De S. Rufo celebrat 14. Novembris Ecclesia de Tortosa, velut de primo ipsius Episcopo; & Dorotheus *in Synopsi*, (ex quo id refert Baronius 21. *Novembris*, nisi duo sint Rufi) Thebanum in Græcia Episcopum extitisse scribit. Et sic plures alios referre poteramus, quorum exemplis hæc res manifestior fieret, iuxta *l.* 1. *ff. de præscript. verb §. sed cum magis*, & Barbosam *de prim. lit. E. n.* 24.

4 Item circa locum, qui pro Nativitate, vel dignitate, aut obitus Sanctorum à Martyrologio assignatur varia solent esse Historiographorum. & Chronologorum placita; tuncque quælibet Diæcesis in Scriptorem sibi faventem inclinari potest, eiusque solùm testimonio, si instructus notitijs communiter existimetur, de Sancto aliquo, ut Naturali celebrare potest. Exemplum sit, in Martyrologio Romano 15 Maij de S Iacobi Discipulis dicitur: *Torquatus Acci, Thesiphon Vergij, Secundus Abula, Indaletius Vrci, Cæcilius Iliberi, Hesichius Cartaia, & Euphrasius Illiturgi.* Sed non ita constans est inter Scriptores *Vergi*, esse quæ nunc *Almeria*, ac *Vrci*, *Murcia*; & adhuc ab his civitatibus, ut earum Episcopi Thesiphon; & Indaletius, celebrantur; sicut & à Granata S. Cecilius, & *Iliberi*; urbs ab hac diversa existimatur, & Almeriam esse Episcopus Gerundensis scribit. *Illiturgim* esse. *Alda del Rio* Carolus Clusius; *Loram* Michael de Villanueva; Beuterus *Iaen*; Florianus, & Morales, *Anduxar* esse testantur; & hæc civitas, ac ratione illius totus Episcopatus Gienēnsis de eo celebrat. Plura his similia invenies apud eruditissimum, mihique admodùm familiarē Rodericum Carum, ita de Hispania in suo Hispalēsi Principatu benemeritum, & in egregijs ad Dextrū Commētarijs; ac apud Bibarium in simili opere.

5 Igitur in his eventibus cum inter varias Diæceses, aut Civitates controversia oritur, ad quam Sanctus ob nativitatem, dignitatem, domicilium, obitumve, aut alium titulum spectet, de eo in quacūque illarum celebrari valet cum Missa, & Officio; pro omnibus enim adest probabilis opinio, aut aliqualis de suo titulo moralis certitudo.

6 Iuxta hanc ergo, ut omnes asserunt Doctores, operari licet. Sic inter se Nicomedia, & Cumas contendunt de gloriosissimo S. Iulianæ Martyris Theatro, eam sibi unaquæque arrogans: Catanei Cataniæ, Panormitani Panormi S. Agatham natam fuisse contendunt: Sanctorum Martyrum Vincentij, Sabinæ, & Cristetæ Reliquias possidere Abulensis gloriatur Ecclesia; easdem apud se retinere Legionense S. Isidori Monasterium testatur, & de temporali horum Sanctorum Nativitate Eborensis, & Talaberensis Ecclesiæ; sicut & de S. Vicentij Martyris ortu Cæsaraugustana, & Oscensis, pugnant, ut refert Marieta *l.* 2. *c.* 19. & tamen in omnibus his Ecclesijs de his Sanctis, ut Naturalibus celebratur: æquum enim est, ut in dubio pars ad maiorem gloriam Dei, & Sāctorum honorem pronior eligatur, & sic fiat Pontificij huius privilegij benignior interpretatio iuxta, *l. semper ff. de reg. iur. c. ult. de transact.* Præterea, quia cum opposita in Chronicis inveniuntur, & nihil manifestè apparet, utrique assentiri, & credi posse docent ex *l.* 1. *ff de offi. quæst. c. Novimus. ff. de verb. signif.* Purpuratus *ibi n.* 15. Mascardus *concl.* 363. *n.* 18. & alij.

SIN-

SINGVLARE XVIII.

Quam fidem faciant Historiographi de Rebus Hispaniæ; ij præcipuè, ex quibus Sanctos Hispaniæ Naturales esse probatur, ut in ea de ipsis cum Missa, & & divino Officio celebretur?

1 AXIMAM fidem facere hos Historiographos, sicut & alios quosvis, communis Iurisperitorum sensus docet, & probatur ex authoritate, quam generalia Chronica habent, quibus credendum esse probant Glossa *in c. inter dilectos.verb. magis.* Bartolus *in l.1. n.22. ff. si cert. pet.* & ibi ceteri Doctores, præcipuè Ripa *n. 72. cum seq.* Alciatus *n.* 28. Decius *cons.66.n.*54.& est communis secũdum Lazarum de Molina *de decima vendit. præfat. n.* 22. Eos sequuntur Aviles *in proem.cap.prat.in glo.* Reyna *n.*9. Ioannes Garcia *de Nobil.gl.*18. *n.*10. Et nominatim, quod Historiæ Hispaniæ faciant plenam fidem, afferunt *ibidem* Garcia *gl.*7.*n.*18.*fol.*195. *col.*1.*ad med.* Mexia *in l. Regia. Tolet. in* 24.*fund.*2.*p.tt.*19.& plures referens D. Molina de Medrano *allegat. pro Vice Rege Arag. n.* 160. Otalora *de nobilit.* 2.*p.c.*4.*n.*3. Ioannes Gutierrez *pract.qq.q.*13. *n.*23.& alij.

2 Ergo cum horum Historiæ generales sint;& de Hispania, loquantur, illis credendum esse censeo; sicut & alijs, qui de Hispaniæ rebus,& Sanctis in his sæculis scripsere, ut Baronius, Mariana, Ambrosius de Morales, Truxillo,& in suis libris inscriptis Flos Sanctorum, Villegas, Marieta, Ribadeneyra, & alij, quos pro Sanctorum Hispaniæ naturalitate probanda afferunt Bibar, & Caro *in Dextrum*, ac ego pro Hispalensibus Sanctis attuli in meo de his Sanctis, opere. Quod intelligendum, nisi manifestè oppositum appareat.

3 Enim verò, cum plurium Sanctorum Hispaniæ nostræ Naturalium, loca Originis, Nativitatis, Educationis, Domicilij, Dignitatis,& Obitus cõparuerint ex Chronicis Flavij Dextri; Marci Maximi Episcopi Cæsaraugustani; Euthrandi, seu Luitprandi Subdiaconi Toletani, Diaconi Ticciensis, & Episcopi Cremonensis; ac Iuliani Petri Archipresbyteri S Iustæ Toletanæ,& Regis Ildephonsi VI. Historiographi; æquum est, ut obiter saltèm eorum authoritatem perpendamus.

4 De illa ergo dubij consulant sapientissimos Scriptores, antiquos,& Recentiores, hos Authores valde commendantes. hi autem videri possunt apud eos, qui nunc in lucem eorum opera Commentarijs, aut adnotationibus illustrarunt. Et quod attinet ad Dextrum, Bivarium consule, ac Rodericum Carum; huncque etiam de Marco Maximo. De Euthrando D. Thomam Tamayo de Vargas egregie de bonis litteris benemeritum consule: ac de Iuliano, Nobilem, ac eruditissimum Regium Senatorem D. Laurentium Ramirez de Prado: hi enim horum Chronica edidere; sapientiũ Scriptorum testimonia in eorum commendationem initio proponentes. Dubia, calumnias, argumenta, & alia contra Dextri scripta satis dilucide diluit Bivarius duplici Apologia, alia ad calcem Dextri affixa, alia ad SS.D.N. Vrbanum VIII. missa, inquibus, eum vendicat ab omni erroris, & mendacij suspicione.

5 Horum quatuor Historiographorum fides probatur I. ab antiquitate, cum fides adhiberi debeat antiquis Chronicis, vel manuscriptis, vel typo exaratis, ut decernitur *cap. Si ad scripturam.*9. *dist.* ubi Doctores; & ex eis probat Mascardus *concl.* 105. *n.* 9. *&* *concl.* 398. *n.*5. Probatur II. quia his Historiographis in rebus dubijs,& novis, etiam fides adhibẽda, cum tot cèrtissimæ & evidentes in eorum Chronicis reperiantur, iuxta Baldum *in l. ea quidem. col.*4.*in fin. C. de acusat.* Mascardũ *concl.* 287.*n.*6. Paulum Castrẽsem *cons.*301.*col.*1.*l.*1. Iassonẽ *in repet.in l. Admonendi.col.*48. & alios, docentes, quod si libri, sive publici, sive privati contineant in se multas partitas, si in aliquibus probent, verè præsumuntur quod in alijs etiam probent.

6 III. Quia hi quatuor Hispani sunt,& de Hispaniæ rebus, vel suæ ætatis, vel non longè ab illa contingentibus scripsere. Sic Lesvius *de orig. Italiæ* ait: *De Gentis antiquitate atq; origine magis creditur ipsi Genti, atque vicinis, quam remotis, & externis.* IV. Quia hi omnes sæpissimè testantur sua scripta de sumpsisse ex Tabulis, Protocollis, Diptycis, Concilijs, Scripturis, & alijs fide dignis testimonijs, in Tabularijs Vrbis,& Ecclesiarũ Archivis repertis; quorum scriptis fidem magnam adhibendam vidimus Singulari 14.& stabilitur in *cap. Pervenit, causa* 30. *q.* 1. *c. ad audientiam de præscript.* ubi Glossa: *Instrumento edito de Archivio publico creditur.*

7 V. Quia eorum opera in gravissimis Bibliothecis inventa sunt. VI. Quia sapientissimi Hispaniæ Antistites in suis Bibliothecis horum codices servarunt, & ex eorum authoritate plures Sanctos ut suarum Diæ-

Diæcesum Naturales admiserunt, ac de eis celebrarunt. Ex his fuere dignissimi Antistites D. Prudentius de Sandoval Pampilonensis Episcopus; D. Petrus de Castro, & Quiñones Hispalensis, D. Alexius de Meneses Bracharensis; D. Sanctius de Avila; & Cardinalis de Sandoval Giennenses, ac alij plures. Hæc omnia quæ Singularibus his statuta sunt, quoad testimonium probans aliquem Sanctum Naturalem esse alicuius Diæcesis; accomoda ad probandum, fuisse Professorem seu Filium alicuius Religionis: utrūque enim quoad hoc æquiparatur.

SINGVLARE XIX.

Cui competat, Sanctos Diæcesum quarumcumque Naturales esse declarare, ac admittere, ut de eis cum Missa, & divino Officio celebretur?

1 POSSE hoc Pontificem summum in universa Ecclesia, ut potè illius supremum Pastorem, non est dubium; cum eos, ut Sanctos, cultuque divino dignos [quod plus longè est,] declarare valeant. Posseque quemlibet Episcopum, aut Ordinarium Episcopali; aut quasi Episcopali iurisdictione fungentem absq; ullo ad sedem Apostolicam recursu, nullo modo ambigendum existimo I. Quia ex communi Iuristarum, & Theologorum principio: *Omnia illa Episcopo sunt in sua Diæcesi concessa, quæ Pontifici in universali Ecclesia, ijs demptis, quæ sibi specialiter Pōtifex reservauit.* Sic Textus *in cap. Ad honorem. de auct. & usu pallij. & in cap. Nouit. de iudicijs*, Sotus *de iust. l. 10. q. 1. act. 3. concl. 2.* Enriquez *l. 10. c. 35.* Suarius *to. 4. de pœnit. disp. 2 sect. 1. & de leg. l. 6. c. 14.* Barbosa *de potest. Episc. 1. p. Allegat. 1.* Zerola *verb. Episc. n. 27* & plures alij apud Thomam Sanchez *l. 1. de matr. disp. 61. n. 3.* Sed hæc declaratio, & admissio non est in iure, nec indulto aliquo Pontifici reservata, ut patet; immo ab Episcopis semper factā esse, in Hispaniæ Ecclesijs, absque nova Romani Pontificis consultatione, experti sumus: ergo ipsis competit hæc potestas declarandi Naturales, iuxta id iuris principium: *Concessum dicitur quidquid expresse prohibitum non reperitur, l. nec non §. quod eius ff. de quibus caus.*

2 Probatur 2. Quia Episcōpi possunt festa in Sanctorum honorem instituere, ut constat *ex c. conquestus tit. de ferijs cap. Pronuntiatum dist. 3. Tridentino sess. 25. & 12.* & probavimus Sing. 1. ergō poterunt hæc instituere in honorem Sanctorum suarum Diæcesum Naturalium; eos ut tales admittendo, & declarando, ac, ut de ipsis celebretur, & recitetur, præcipiendo. Vnde rectè Panormitanus *in d. c. conquestus.* ait: *Credo, quod ubi populus non habet legitimam causam contradicendi, non obstat contradictio, ut in simili notat Archidiaconus in d. cap. ut animum. Facit c. de ijs, quæ fiunt: puta quia Episcopus vult præcipere festandum aliquem Sanctum, qui traxit originem de illo loco, vel quid simile facere.*

3 Probatur 3. Quia Episcopo competit ex Tridentino *sess. 25.* Sanctorum Reliquias, ut veras declarare, admittere, venerationique exponere: ergo à fortiori Sanctos iam Canonizatos, ut Naturales admittere, & declarare, in ordine ad celebrandum, & recitandum de illis, quod minus est, & nulli errori, fallaciæ, aut detrimento expositum; sicut Reliquiarum approbatio, & iuxta iuris axioma: *Maius cui conceditur & minus concedi videtur, l. filius fam. §. fin. ff. de donat. l. Marcellus ff. de donat. caus. mortis l. non debet ff. de rog. iuris. c. ex parte 27. de decim.* Præterea, quia potest Episcopus Reliquias Sancti Naturalis approbare, & illius esse declarare, & utroque titulo, cum in sua Diæcesi proponere, ut de ipso celebretur. immo & sufficeret, ut à quocumque Episcopo hæc declaratio fieret, etiam si esset alterius Diæcesis ab ea cuius Naturalis est Sanctus, iuxta dicta supra; ac cum hac declaratione in omnibus Diæcesibus, ut Naturalis celebrari quicumque Sanctus posset.

4 Eandem potestatem declarandi, & admittendi Sanctos Naturales habent Capitulum Sede-vacante, Abbates, Priores, & quicumque alij, potestatem quasi Episcopalem habentes; nec non Episcoporum Vicarij, nisi his à suis Prælatis hoc sit limitatum. Id satis probavi in simili Singul. 2. ac consuetudine, legum & privilegiorum interprete compertum est. Sic namque Capitulum Hispalense Sede-vacante declaravit, & admisit, ut Naturales huius Diæcesis anno 1624. complures Sanctos, ut de ipsis celebraretur, idemque aliqui Vicarij Hispalenses circa alios fecerunt.

5 Sed si roges, an quicumque privatus Sacerdos sæcularis, vel Regularis possit celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus suæ Diæcesis ante hanc Ordinariorum declarationem; & admissionem? Respondeo, quod etiam si manifesté constet esse Naturalem aliquo ex titulis assignatis, nisi in Breviariō sit scriptus Sanctus, non licet cuiquam privata authoritate recitare, aut celebrare de illo. Ratio est: quia hæc concessio non

non fit personis particularibus, sed Ecclesijs Hispaniæ,ibi: *Nos declaramus,unamquamque Hispaniæ Ecclesiam posse celebrare,&c.* Vnde ex admissione Sanctorum pro Naturalibus ab Ecclesiæ,seu Diœcesis Prelato facta, dimanare debet hoc privilegium ad singulares personas.

6 Attamen,qui ante admissionem hanc de Sancto in Martyrologio existenti celebraret,leviter tantùm delinquêret; & forsan, nec leviter; præsertim si ob Prælati omissionem admissio hæc facta non esset; quia privilegijs Regno, civitati, aut communitati concessis privari non debent illius personæ, sine propria culpa, immo & harum aliquæ communibus privilegijs frui valent; si aliæ nolint. Præterea quia ly *Ecclesiam*, in privilegio nostro, idem est, ac Ecclesiæ membra, aut Ecclesiastici illam efformantes; continens enim pro contento ponitur. Sicut si civitas Hispalensis aliquo exoneraretur vectigali,huius privilegij conscius, etiam civitatis senatu inconsulto, posset illud non solvere;licet alij solverent vectigal, vel ignari, vel scientes, & idem dicendum est de celebratione facienda de Sancto, cuius Reliquia possidetur, si certó constet morali certitudine,esse talis Sancti.

Singvlare XX.
Quinam Ritus concedendus sit Sanctis Naturalibus Hispaniæ, & an hic mutari possit ab Episcopis?

1 Vb Ritu duplici celebrandum esse de Sancto, cuius insignis Reliquia habetur, constat ex ipsa Gregorij XIII. Bulla, & videbimus Singulari hoc n. 5. & 6. Ex eadem colligi sub eodem Ritu celebrandum esse de Sancto Naturali p. t t, cū de illo,ac de S.Patrono, & de eo, cuius Reliquia habetur, eodem modo loquatur Pontifex. Vnde rectè Gavantus *sect.* 1. *in Brev.c.* 5.*tit.*2.*n.*8. ait: *Sacra quidem Congregatio Rituum die* 23. *Novembris* 1602. *decrevit, quod de Sancto, cuius insignis Reliquia habetur, fieri potest Officium duplex in eius festo, dummodò sit Reliquia approbata, & Sancti, cuius memoria saltèm sit in Martyrologio; ea prorsus regula, qua Gregorius XIII. die* 30.*Decembris* 1573. *in Bulla,quam affert Gennuensis in praxi Neapol. cap.* 65.*in* 3.*edit.*1616.*concesserat Ecclesijs Hispaniarum festa Sanctorum Naturalium, & quorum Reliquias insignes haberent sub ritu duplici celebrare posse, licèt in Breviario non existerent, vel minori ritu haberentur.*

2 Probatur insuper ex 1. Breviarij Rubrica n. 1. *Officium fit duplex in festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes consueuerunt solemniter celebrari, &c. etiam si prædicta festa in hoc Kalendario non sint descripta:* Igitur semper Ecclesiæ Hispaniæ solemniter de suis Sanctis, Civibus, Episcopis, Martyribus, & Confessoribus celebrarunt, ritumque duplicem auctoritate Apostolica eis concesserunt,ut videre licet apud antiqua Breviaria, & novissimos uniuscuiusque Diœcesis codices. Hinc Gavantus *sup. sect.* 3. *c.*3.*n.*4. ait: *De Sanctis locorum consuevit Sancta Sedes Apostolica in ijs locis, ubi neque nati,neque mortui sunt, neque Reliquia insignes extant, concedere Officium semiduplex:* ergo in locis,ubi nati, vel mortui sunt, erit duplex; sicut est ubi extat insignis Reliquia; cum exceptio firmet regulam in contrarium.

3 Scio,Ecclesiam Cordubensem de Sanctis suæ Diœcesis Naturalibus semiduplici ritu solùm celebrare;sed congruentiùs,ni fallor, sub duplici celebraret; cum minor ritus, ut audio, non sit assignatus à Sede Apostolica. Et non solùm in urbe, vel oppido, ubi nati, mortuivè sunt hi Sancti, de illis potest sub Officio duplici celebrari,sed in tota Diœcesi; ac ita sub ritu hoc in tota Diœcesi Hispalēsi celebratur de SS.Naturalibus,& in proprio loco,altiori,ut de duplicibus secundæ classis;vel,si Patroni sint,primæ, in alijs ut de duplicibus communibus, in quo consuetudini standum est, & codicibus pro recitatione cuiusque Diœcesis credendum.

4 Si roges,an si Sanctus Naturalis concurrat cum alio Sancto existenti in Breviario, deque sub eodem duplici ritu sit celebrandum,ille sit transferendus? Respondeo, de illo recitandum esse, & transferendum existentem in Breviario. Sic expresse Gregorius XIII.Bulla præfata,de Sancto,cuius Reliquia habetur: *Possit*, inquit,*illius festiuitatē celebrare, & Officium duplex facere, & de alio Sancto eodem die occurrenti, si fuerit simplex fiat commemoratio; si verò fuerit duplex, vel semiduplex transferatur in primam diem simili festo non impeditam.* Idem de S. Naturali tenendum est iuxta dicta n. 1. Et consonat Breviarij Rubrica §.11. *de concurrentia n.*2. sic: *Festa illorum Sanctorum,qui in proprijs locis, vel Ecclesijs solemniter celebrantur, præferantur alijs in Kalendario descriptis.* Vbi Gavantus *sect.* 3. *in Brev. c.* 9. *n.* 3. *Hinc appellantur prædicta festa, vel primæ,vel secundæ classis,vel duplicia maiora, quæ in concursu cum minoribus habent integras primas, & secundas Vesperas.*

Hunc

5 Hunc Ritum concessum Sanctis Naturalibus, vel alijs existentibus aut non existentibus in Breviario, non potest Episcopus in superiorem, vel inferiorem sibi, vel suis Subditis permutare, ut docet Gavantus *sect. 1. in Brev. c.5. tit.2. n.7.* Et ratio est; quia Episcopus non potest dispensare in lege Superioris, hoc est, Pontificis, ut docuimus Tract.6. Sing.13. Pontifex autem hunc Ritum assignavit Sanctis Naturalibus.

6 Confirmatur, quia ob hanc rationem in forma, & ritu Breviarij Romani non possunt Episcopi dispensare, neque concedere, ut alio Breviario utantur Subditi, vel quod Officium unius diei alio die recitent, vel pro alio commutent, & his similia, ut asserunt Navarrus *c.11. de orat. n.24.* Reginaldus *l.18. n.171.* Suarez *c.11. n.6. & c.23. n. 17.* Trulench. *in l. 1. de cal. dub.14. n.14.* Molfesius *n.4.* Armilla *verb. Horan.13.* Tabiena *n.16.* Carolus Macignus *c.29. n.2.* Bonacina *q.3. p.1 n.19* & Filiucius *c.6. n.186.* Et licet in hoc Episcopus quasi ex lege, aut permanenter non possit dispensare, hoc enim ad Pontificem spectat, at in aliquo particulari casu, pro hac, vel illa vice poterit superiorem ritum, similesque commutationes concedere, ut docent Suarez, Bonacina, Macignus, Gavantus, & alij *supra.* Quod utique per interpretationem fiet, iuxta dicta Sing.13. Tract.6.

7 Eodem modo, neque de loco ad locum, neque de Diœcesi, ad Diœcesim horũ Sanctorum Naturalium, neque aliorũ celebritatem potest Episcopus extendere. Sic á sacra Rituum Congregatione 16. Ianuarij 1607. statuitur, & affertur á Gavanto in *initio ad Rubr. Brev.* ita: *Non potest Episcopus extendere Officium de ciuitate ad Diœcesim.* Poterit verò instituere, ut de Sanctis de quibus celebratur in aliquo suæ Diœcesis loco, in alio etiam celebretur; iuxta dicta Singul.4.5.& 6.& similiter, inmo facilius poterit, nisi sit expressa prohibitio, aut limitatio Pontificis, permittere, ut fiat aliquod Officium non permanenter, sed aliquando.

SINGVLARE XXI.

V. Omnes Sacerdotes Sæculares, Hispaniæ Incolæ teneantur celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus suæ Diœcesis, & de singularibus illius Festivitatibus?

1 On solùm Regulares, sed nec Sæculares teneri ex vi præfatæ Bullæ Gregorij XIII. nisi adsit singulare suorum Superiorum circà hoc mandatum, vel consuetudo vim legis obtinens, pro comperto habeo; cum hæc Bulla non legem præceptivam; sed privilegium tantummodò afferat, quo uti non tenetur privilegiatus in particulari: aliter quod in ipsius favorem conceditur, in illius gravamen retorqueretur, contra iuris regulas. Confirmatur, quia Bulla Gregorij XIII. nec præcipit, nec ait, necessariò recitandum esse de his Sanctis; sed solùm quod *unaquæque Hispaniæ Ecclesia eorum Officia propria celebrare possit.* Verbum autem *Possit* nõ inducit necessitatem, sed liberam omnino relinquit voluntatem, ut ex iure, & Doctoribus iam antea probavi, & affirmativè conceptum, inducit arbitrium, & electionem, ut docent Ferrerius *const. gl.1. n.321.* Barbosa *de Dict. verbo Possum. n.1.* & alij.

2 Dixi, nisi adsit consuetudo, vel mandatum: si enim aliquid horum adsit, non est dubium, quin ij teneantur, quos ad recitandum obligat vel Ordo, vel beneficium, vel status; cum versetur in materia iusta, & ex suo genere gravi; & ad huiusmodi mandata edendi suam facultatem concessit Pontifex in hac Bulla Episcopis. Et ab his communiter præceptum esse in suis Diœcesibus, constat ex ipsorum Edictis, quæ pro Officijs proprijs suæ Diœcesis recitandis Ordinarij ediderunt. Sic Enim. Cardinalis Gaspar de Quiroga, Archiepiscopus Toletanus, & Generalis Inquisitor Edicto Toleti dato die 15. Iunij anno 1584. suo Capitulo, & Clericis, ita hoc intimavit: *Quamobrem vobis universis, ac singulis Clericis nobis subiectis, his litteris mandamus, ut in festiuitatibus Sanctorum, qui hoc libello continentur, hoc Officio Ecclesiastico, hac precandi ratione, & non alia de inceps tum publice, tum priuatim utamini.*

3 Sic etiam Hispalensis Ecclesiæ Capitulum Sede-vacante statuto, quo plures Sanctos ut Naturales admisit, deijsque celebrari iussit, anno 1623. dicens. *E nos, aquiẽnes por derecho toca, &c. Vsando de la facultad, que para ello tenemos los publicamos, y hazemos notorios por este nuestro edito, y mandamiento a todas las dichas Yglesias, Monasterios, Conuentos, y personas referidas paraque todos se conformen en el rezo solemne, o particular, en el coro, o fuera del, assi en las oras Canonicas, como en la celebracion de la Missa, con el que de nueuo declaramos estar receuido, y establecido, y si es necesario de nueuo estatuimos, y establecemos en esta Santa Yglesia, y su Diocesi.* Eademque præceperunt suis Edictis D. Philippus de Tharsis Archiepiscopus Granatensis, & alij Hispaniæ Antistites in suis Diœcesibus, ut videre licèt in Codicibus, quos pro Recitatione suæ Diœcesis ediderc.

4 Præterea probatur, quia debent Episcoporum Subditi se conformare in Officiorum celebratione cum Ecclesia Matrice, ut docent Theologi cum S. Thoma *quolib.6.art.*8.& colligitur ex *c.de ijs,d.*13. *& c. Placuit.d.*14 ubi statuitur: *Omnes Clerici, & Ecclesię Prouinciales eundem in psallendo modum teneant, quem Metropolitanam habere cognoverint:* ergo ex obligatione de his Sanctis de quibus Matrix celebrat, tenentur Officium recitare.

5 Porro quod ad Ordinarios spectet potestas in his rebus circa sęculares; constat ex ijs, quę Singulari 1. & 10. protulimus. *Quacumque in Diacesi ad Dei cultum spectant ab Ordinario diligenter curari, atque ys, ubi oportet prouidere, aquum est,* ait Tridentinum *sess.21.de Ref.c.*8. Et *sess.24.c.2. Catera, qua ad debitum in diuinis Officijs regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, simulque de omnibus Ecclesia Ministris, &c. Episcopus non minus quàm cum duobus Canonicis, quorum unus ab Episcopo, alter á Capitulo eligatur, in ijs, qua ex pedire videbuntur, poterit prouidere.* Vbi ex declarationibus Cardinalium additur in ultima recognitione Ioannis Gallemart. *num.* 45. quod *Episcopus tenetur consilium hoc petere, non autem sequi: consensus enim Capituli non est necessarius.* Vide Barbosam *allegat.*105.

6 Et si quæras, an sub gravi culpa teneantur sæculares de his Sanctis, & Solemnitatibus suæ Diæcesis celebrare, & recitare? Respondeo, idem proportionaliter dicendum esse in hoc, quod Doctores de observatione Rubricarum dicunt. Consule de his Suarium *to.*3. *d.*48. *sect.*2. Scortiam *de Missa l.2.c.*17. Gavantum *to.1.p.3.tit.*12. & Bonacinam *q.3.punct.*1. Rarò verò, aut numquam, nisi adsit Antistitum grave præceptum; aut scandalum, peccabit Sacerdos, & quivis Horarum recitationi adstrictus, qui omissis his Diæcesum Sanctis, de ijs, qui in Romano Kalendario sunt descripti celebraverit, & recitaverit privatim. Caput enim de *his*, & caput *Placuit* apertè loquuntur de Officio publico, non de privato, ut rectè notat Lesius *infra.*

7 Hinc Bonacina *sup.n.*5. ait probabile esse: *Pracisso precepto in contrarium posse aliquem privatim relicta consuetudine propria Ecclesia recitare Officium iuxta Breuiarum Romanum; nam recitans Officium iuxta Breuiarium Romanum conformat se Ecclesia Romana, quę est mater omnium Ecclesiarum.* Idem docent Lesius *l.2.c.*37.*dub.*12.*n.*74. Sa *verb.Horę.n.*6. Caietanus *§.*2. Suarez *c.*23 *n.*9. & alij. Posse verò præceptum imponi circa celebrationem horum Sanctorum Naturalium, non est dubium, ut docet Bonacina *sup. nu.* 6. cum sit materia iusta, & gravis, potestasque adsit Ordinarijs ex Bulla Gregorij XIII. & sic iussum est in virtute S. Obedientiæ à S. Carolo Borromeo in Mediolanensi Diæcesi, recitari iuxta formulam Breviarij Ambrosiani.

8 Immo, Hispaniæ Episcopos, aut Ordinarios teneri ad procurandum, ut de Sanctis Naturalibus in suis Diæcesibus cum Missa, & Officio celebretur verius existimo: licèt enim privilegium sit tantummodo, quod ad hanc celebrationem ex Bulla Gregorij XIII. habetur, & ita non præcipit, ut celebrentur, sed concedit ut celebrari possint; attamen cum hoc sit concessum toti Regno, aut communitati Hispaniæ, non possunt Episcopi illud renunciare, sed tenentur eo uti, & illius usum procurare, iuxta doctrinam Suarij, Zerolæ, Cenedi, Didaci Perez, Bonacinæ & aliorum, quos citamus Singul.33.n.4.

9 Præterea, quia cum ex omissione, seu non usu communis privilegij sequitur aliorum præiudicium, illo tenemur uti, ut docet Bonacina *p.*4. *depriu.* §. 1. *n.* 3. Præiudicium autem sequutum non leve est accidentalis gloriæ privatio, qua Sancti ob suarum solemnitatum omissionem defraudantur: ergo ut hoc præiudicium evitetur, statuere, & curare debent Episcopi in suis Diæcesibus, & Prælati in suis Religionibus, ut de Solemnitatibus, & Sanctis proprijs, & quorum Reliquias possident, ac de quibus recitare, & celebrare concessum est à Pontifice; recitetur, & celebretur; huius enim privilegij executio ad eos spectat; dum in illa Bulla dicitur: *Quod unaquaque Hispanię Ecclesia, &c. Quod quęlibet Ecclesia, vel monasterium, &c.* Nomine autem Ecclesiæ, Prælatus præcipuè intelligitur iuxta dicta Tract. 4. Sing.12.n.7.

SINGVLARE XXII.

V. Regulares in Hispania teneantur celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus, & Festivitatibus proprijs suæ Diæcesis?

1 NOn teneri, excepta Patroni celebratione, sentio, idque satis constat ex ipsa Bulla relata Gregorij XIII. ubi postquam Pontifex concessit facultatem recitandi de his, de Patrono, ac de illis, quorum insignes Reliquię habentur, ait:

Et

Et quo die celebrabitur festiuitas Patroni unius Diœcesis, Religiones omnes teneantur eodem die in suis Ecclesijs, intra limites illius Diœcesis existentibus, eandem festiuitatem celebrare, & in hoc cum Ecclesia Matrice se conforment: ergo ad alias ex præfatis festiuitatibus, non tenentur, cum exceptio firmet regulam in contrarium, iuxta l. *nam quod liquidè. §. fin. primo responso. ff. de pen. legat.*

2 Præterea, quia cum ad horum Sanctorum celebrationem teneantur sæculares ex præcepto solùm Episcopi, & hoc præceptum imponi nequeat Regularibus, minimè enim in his illi subiiciuntur, cum ab eius iurisdictione exempti sint; nullo ex capite tenentur ad illam. Hoc etiam manifestè patet ex ijs, quę ex Tridentino nominatim referuntur a Barbosa tota allegatione 105. in quibus hanc materiã nullo modo comprehendi ait: Immo communi iure pręcipiente *c. de ijs d. 13.* ut omnes se hac in re cõforment cum Matrice, excipi Religiosos docet Glossa ex Hugone, ubi, *In hoc*, inquit, *dicitur quod consuetudo in celebrandis Officijs, quã obtinet Metropolitana Ecclesia, debet obseruari in omnibus Ecclesijs, exceptis monasterijs, in quibus celebrantur Officia secundum regulam B. Benedicti.* Hęc verò Officia solum excipiuntur, quia tunc temporis alię non erant Religiones.

3 Sed obijcies: Quoad plura spectantia ad celebrationem Missarum subijciuntur Regulares Episcopis: ergo etiam quoad celebrationem de Sanctis Naturalibus, & Festiuitatibus Diœcesis. Maior est certa I. Quia sub pęna centum ducatorum prohibentur campanas suis in Ecclesijs Sabatho Sancto pulsare antequam campana Cathedralis, vel Maioris Ecclesię pulsetur. Sic Leo X. *const.* 17. & refertur à Campanilo *rubr.* 12. *c.* 13. *n.* 162. Francisco de Leon *Thesaur. p.* 1. *c.* 8. *n.* 21. & Barbosa *sup. n.* 70. Item Trident. *sess.* 25. *de Regul. c.* 12. ait quod: *Dies etiam festi, quos in Diœcesi sua seruandos Episcopus præceperit; ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, seruentur:* ergo si pręcipit ijs Episcopus, quod celebrent, & recitent de proprijs Diœcesis Sanctis, ad hoc tenebuntur.

4 Respondeo ad primum, obligare per se, quia extat Pontificis decretum Regulares expresse comprehendens: licèt hodie non obligare, consuetudo legum interpers docuerit, & indicat Congregatio Rituum anno 1609. 21. Martij, non exprimens eos, sed solùm dicens: *Campanas non esse pulsandas ante Cathedralis, seu Matricis signum.* Et 9. Februarij 1608. *Neque in Diœcesi ante Parochialem, vel quæ alijs maior est dignitate.* Sic refertur à Gavanto *p.* 4. *lit. H.* & Vbandero *p.* 1. *n.* 9.

5 In secundo, solùm subiacent Episcopis Regulares quoad dies festos ab Episcopis institutos seruandos, & in eis ab opere seruili abstinendum, ac Missę auditionem. Sic usus & Doctores interpretantur hanc obligationem, ut notant Barbosa *sup. n.* 32. Fuscus *de visit. l.* 2. *c.* 15. *n.* 65. Riccius *resol.* 210. & Emmanuel *to.* 2. *q.* 20. *art.* 1. addens, non teneri obseruare festa à Clero & Populo suo voto instituta; etiam si votum confirmatum sit ab Episcopo, dum scandalum absit; nam hęc non sunt ab illo pręcepta. At circa celebrationem, & recitationem de Sanctis, quorum festum pręcipit Episcopus seruandum, nullam ipse circa Regulares habet iurisdictionem, ut Congregatio Concilij declarauit, teste Barbosa *num.* 34. cuius hęc verba sunt.

6 *Congregatio Concilij censuit, decretum cap.* 12. *vers. dies etiam festi, sess.* 25. *de Regul. ita esse intelligendum, ut Regularium Ritus illis festis semper permaneant, quoad Missas celebrandas, & cetera diuina Officia, tam publicè, quam priuatim ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesijs persoluenda; nec circa hæc ab ipsis quoquomodo quicquam in contrarium eisdem Regularibus, in eorum Ecclesijs, præcipi posse; quod si de facto præceperint, Regulares nequaquam ipsis Episcopis obedire teneri.* Huc accedit alia eiusdem Congregationis declaratio a Bellarmino *in Trid. hic* allata, quæ sic se habet: *Regulares, qui seruant festa Ciuitatis, non sunt obligati seruare ritum, & effectum Cleri, sed seruent suum Regularem.* Item alia est, edita anno 1604. Ianuarij 10. in Salmat. allataque ab ijsdem Bellarmino, & Barbosa in *Trid. hic n.* 3. ubi: *Congregatio Concilij censuit, debere permanere Regularium Ritus in eorum Ecclesijs quoad lectiones, Epistolas, Euangelia, & similia; sed in Sacris concionibus, & lectionibus seruari ab ipsis debere illa Euangelia, & Epistolas, quibus Clerus secularis utitur pro more illius Ecclesiæ.* Quomodo verò hoc sit pręstandum ignoro; praxim consule, optimam decretorum interpretem.

7 Excipias verò in ijs Regulares, qui sunt sęcularium Ecclesiarum Rectores, & Pręlati, qui se conformare debent quoad celebrationem, & recitationem cum suis Ecclesijs; nimis enim absurdum esset, caput suo corpori, aut membris non concordare. Vnde â Sacra Rituum Congregatione 11. Iunij 1605. sic statuitur: *Episcopus Regularis debet Officium recitare iuxta Ritum suæ Diœcesis, non Regulæ, & occurrente festo Regulæ festo Diœcesis, hoc præferri debet.* Sic enim *iniquum est*, inquit Concilium Bracharense 1. c. 19. *(& est in cap. de ijs;) ut inde unusquisq; sementi Regulas magisterij, unde honoris consecrationem accipit.*

Idem dicendum est de omnibus Regularibus, qui quasi Episcopalem habent dignitatem, & Ecclesijs sæcularibus præsunt, ut Abbates, Priores, & Rectores Ordinum Militarium S. Iacobi, S. Ioannis, Calatravæ, & Alcantaræ, alij và similes, qui Ecclesias suæ Diæcesis, his Ordinibus subiectas velut Prælati regunt, & præcipuè hoc observare debent in publicis Officijs. Et sic dicitur in *cap. de ijs dist. 13. Placuit huic sancto Concilio, ut Metropolitanæ Sedis auctoritate coacti, unius cuiusque Cives, Rectoresque Ecclesiarum unum, eundemque in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana Sede noverint institutum.*

SINGULARE XXIII.

V. Regulares in Hispania habentes monasteria possint celebrare cũ Missa, & Officio divino Festivitates Sanctorum Naturalium Diæcesis, ubi resident?

1 POSSE non est dubium; quoniam hoc privilegium concessum est à Pontifice Hispaniæ Ecclesijs, seu Hispaniæ Incolis, & cum ipsorum Ecclesiæ sint Hispaniæ, & ipsi in Hispania habitent; ipsis concessum est, & cum omnibus, tam sæcularibus, quam Regularibus in sua Bulla Gregorius XIII. loquitur.

2 Congruum præterea est, ut de his Sanctis celebrent, & quoad fieri possit Ecclesiæ Matrici suæ Diæcesis se conforment: sicut in hac Diæcesi Hispalensi se omnes fere Religiones conformant, de Sanctisque eius Naturalibus celebrant; ac in his Officiorum celebrationibus Metropolitanam Ecclesiam sequuntur, ut Gelasius Papa II. *apud Radulphum prop. 7.* Canonicis Regularibus præcepit. Et ut dicitur *c. de ijs dist. 13. Iustum est iuxta maiorum decreta, ut Sedes, quæ unicuique Sacerdotalis dignitatis est mater, sit Ecclesiastica Magistra rationis, i. celebrationis.* Porro Metropolitanæ Ecclesiæ matres sunt Sacerdotij, quo fruuntur Religiosi.

3 Immo crederem, quod si Religiosi prohiberentur á suis Prælatis de Sancto Naturali, & Festivitate Diæcesis celebrare; non tenerentur illis obedire; cum eos impedirent uti privilegio concesso à summo Prælato, & facultate ab hoc concessa uti potest Subditus, etiam invitis inferioribus alijs Prælatis. Nec obstat privilegium, quod habent plures Religiones, quod earum subditi uti non valeant ullis privilegijs concessis, à Sede Apostolica absque consensu, seu communicatione Generalis, quia hoc intelligitur de privilegijs concessis ipsi Religioni, & de ijs, quæ per communicationem participant, ut expresse constat ex Bulla Gregorij XIII. edita pro Societate Iesu anno 1576. quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem.*

4 Sed animadvertendum, quod de alijs Hispaniæ festis á Gregorio XIII. promulgatis in Bulla sæpius relata, ut sunt Festa S. Leocadiæ, Expectationis, Crucis Triũphi, S. Ildephonsi, S. Isidori Archiepiscopi, Hispalensis, & Translationis S. Iacobi tenētur Regulares omnes Hispaniæ Incolæ celebrare cum Missa, & Officio, sicut de alijs, quæ in Romano Breviario sunt descripta: non enim eorum celebratio est privilegium, sed præceptum; his verbis impositum: *Item volumus, quod festivitates sequentes sint in tota Hispania generales, ita quod omnes Ecclesiæ, & Religiones existentes in illa Provincia recitent de illis, & celebrent propria illorum Festa; quæ sunt, Festivitas Expectationis, &c.* Idem dicendum de alijs solemnitatibus, de quibus in sua Diæcesi, vel Religione hoc modo celebrari præcipitur, vel à Pontifice, vel à suis Prælatis.

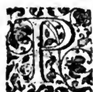
5 Tenentur etiam Regulares celebrare de Patrono principali Diæcesis, ut constat ex hac Bulla, & docent Quaranta *ver. offic. diu.* & Novarius *ibi n. 21.* non verò de alijs Patronis minus principalibus, v.g. in Hispalensi Diæcesi tenentur facere Officium de S. Isidoro eius Præsule, qui est principalis ipsius, & Hispalis Patronus: huius vero sunt minus principales Patroni S. Ermenegildus, SS. Iusta, & Rufina, SS. Servandus, & Germanus, de quibus ut Patronis celebrare non tenentur: si autem celebrent id fiet de omnibus sub duplici, *ex Rub. de dupl.* ibi: *In festo Patroni unius, vel plurium alicuius loci; secunda Classis sit officium.* De principalibus verò fit officium primæ classis cum octava, ad quam non tenentur Regulares, ut declaravit sacra Rituum Congregatio. Præfertur verò Patronus Sancto Titulari Ecclesiæ; & si incidat in Vigilia de ea non fit commemoratio. Hæc, & alia circa celebrationem Patroni, & Titularis invenies apud Gavantum *in Brev. sect. 3. c. 12.*

(:§:)

SIN-

SINGVLARE XXIIII.

V. Sacerdotes Hispani, tam sæculares, quàm Regulares extra Hispaniam morantes possint celebrare, & recitare de Sanctis Naturalibus suæ Diæcesis in Hispania, deque eius proprijs Solemnitatibus?

1 RIMA Conclusio, si hi extra Hispaniam vivant ut Advenæ, & Hospites, studij, aut negotiorum causa, possunt de his Sanctis, & Solemnitatibus celebrare, & recitare. Probatur 1. Quia hoc est privilegium à Pontifice concessum Hispanis, seu Hispaniæ Incolis, seu domiciliarijs, quod ubique terrarum vim habet; in omni enim Diæcesi quoad spiritualia Ecclesiasticam iurisdictionē habet, Pontifex, ut notum est, ac docet Bonacina *de privil. g. p. 6. n. 3. q. 3.* Cōfirmatur, quia quicumque potest in alieno territorio frui privilegio sibi concesso à Pontifice præcipuè, etiam si opponatur constitutioni, aut consuetudini illius territorij, cum super illam sit Pontifex.

2 Sed dices, hoc locum habere in privilegijs personalibus, iuxta Bonacinæ doctrinam *num.* 8. at prædictum esse locale; conceditur enim Hispaniæ, & in Hispania existentibus. Respondeo, hoc privilegium esse mixtum, hoc est personale, & locale, i. personis, & loco concessum; at eo ipso quod hi domicilium nō fixerint perpetuum, sed ad tempus tantùm extra Hispaniam versentur, reque vera in Hispania sint domiciliarij, semper existimantur hi, ut Hospites, & Peregrini, & ibi domicilium habere, unde venerunt, & quo reddire in animo sibi est, potius quam ibi, ubi actualiter illi habitant. Sic *ex l. Pauonum instit. de rer. divisione l. cives C. de incolis l.* 10. probat noster Avila *tract. de domic. c. 2. §. 1. n. 9.*

3 Probatur 2. assertio authoritate asserentium, Clericos unius Provinciæ in alia, studiorum, aut negotiorum causa versantes, ut qui in Academijs Salmāticensi, Bononiensi, & alijs; vel in curia Philipica, aut Romana, morantur, debere sequi suam Diæcesim, ubi habent firmum domicilium; quia simpliciter sunt illius membra, & Subditi Prælatis, & legibus talis Episcopatus. Sic à quibusdam affirmari probabiliter, docet Suarez *l. 4. de Horis c. 23. n. 7.* & si oppositū, ipse sequatur, videlicet hos posse sequi Ecclesiam, in qua actualiter resident: ergo iuxta hanc probabilem sententiam, immo & non sine authoritate doctrinæ Suarez Clerici peregrini v. g. in Italia possunt de Sanctis suæ Diæcesis facere Officium.

4 Hanc nostram sententiam docent Sylvester, Reginaldus, Lesius, Molfesius, & Vazquez, ut affirmat Bonacina *de horis q. 3. p. 1. n. 7.* hos ad hoc teneri existimantes, & fere omnes ceteri hanc obligationem negantes, non negant licitè posse de his Sanctis, & Solemnitatibus recitare; licet simul asserant, posse Ecclesiam, ubi residēt, sequi; ad utrumque liberam concedentes facultatem. Nec inficior, alios strictiùs loqui, teneri scilicet Clericos sequi Ritum loci, in quo maiori anni parte commorantur. Sic Bonacina *num.* 8. & alij apud ipsum, limitantes, nisi iusta de causa aliud faciant: sed revera parū hoc refert ad hanc obligationem inducendum, cum domicilium firmū habere hi valeant ubi maiori anni parte non resident, & non firmum ubi sic resident, iuxta ea, quæ de domicilio docet noster Avila.

5 Secunda conclusio: Quicumque Clericus, sive Hispanus, sive Alienigena habens beneficium, seu capellaniam in aliqua Hispaniæ Ecclesia, licet extra Hispaniam perpetuò commoretur, seu firmum habeat domicilium, potest celebrare, & recitare de Sanctis, & Festivitatibus Hispaniæ; nec nō de alijs Sanctis Naturalibus, & proprijs Festivitatibus suæ Diæcesis; & de ijs, quorum Reliquias insignes possidet Ecclesia, in qua habet beneficium. Hanc sententiam satis probant ex pluribus Doctoribus ea, quæ afferunt Bonacina *sup. p. 2. à n. 9.* Suarez *à n.* 5. Reginaldus *n.* 169. & satis superque probabimus nos Tractatu sequenti, & illā colligi ex Clem. 2. *de Celeb. Missar.* & S. Thomā *quodlib. art.* 8. docet Layman *tr. 1. c. 5. n. 3.*

6 Idem dicendum de Regulari, qui extra Monasterium suum moratur, etiam si sit in alia Provincia; potest enim celebrare, & recitare de Sanctis, quorum Reliquias insignes illud habet, & de Festivitatibus illius v. g. Dedicatione suæ Ecclesiæ, & alijs: æquivalet enim esse alicuius monasterij, & habere in aliqua Ecclesia beneficium.

7 Animadvertendum tamen est, hanc, & antecedentem conclusionem, intelligi debere de privata Celebratione Missæ, & Horarum recitatione; in publica enim, & intra Chorum tam sæculares, quam Regulares se debent conformare Ecclesiæ, in qua commorantur per quodcumque temporis spatium; etiam si alibi, vel perpetuò commorentur, vel domicilium habeant. Hoc in

indicant omnes Doctores, & hinc recte notat Lesius *l.2.c.37.n.74.* Caput. *De ijs*, & caput *Placuit dist.12.* & 13. præcipientia Clericis, ut se Metropolitanæ Ecclesiæ conforment, loqui de publico Officio, non de privato. Ad quod etiam tenentur Clerici, qui nullum habent beneficium, sed ad titulum patrimonij sunt ordinati; immo & in privata recitatione tenentur sequi Romanum Breviarium, ut bene notat idem Lesius *nu.* 75. contra Navarrum *ca.25.nu.107.* & alios asserentes, quodvis Breviarium approbatum legere posse, & se se cuilibet Ecclesiæ conformare.

3 Verbis Layman ad hoc, & ad alia Singularia pro recitatione Horarum infra edenda hanc secundam, & primam conclusionem concludam: *Quia*, inquit, *consuetudo, & obligatio divini Officij in Choro capta est, ideoque semper aliquem Ordinem ad Chorum publicum retinet, ut tamen si Clerici Regulares, vel sæculares à Choro Ecclesiæ suæ seu absentes, seu omnino exempti sint, tamen Officium privatim recitare debent secundum morem Ecclesiæ, vel Ordinis, ad quem ipsi pertinent, seu in quo beneficiati sunt, sicuti bene annotavit Maior in 4. dist. 12. q. 6. ad. 1.*

SINGVLARE XXV.

Quæ Regna, vel Provinciæ sub nomine Hispaniæ comprehendantur, ut de Sanctis Hispaniæ Naturalibus celebrare valeant?

1 EA Regna, seu Provinciæ comprehenduntur in hac Bulla Gregorij XIII. concedentis, *Vnamquamque Hispaniæ Ecclesiam eorum Sanctorum officia propria celebrare posse, qui vel illius Diæcesis sunt Naturales, vel eius Ecclesiæ, seu Diæcesis sunt Patroni, seu notabiles Reliquiæ in ea Ecclesia seu Diæcesi requiescunt*; quæ apud Historiographos, & Cosmographos, aut Scriptores, Hispaniæ adscribuntur. Et de hac sic S. Isidorus Hispalensis Præsul *l.14. orig. c.4. in fine*: *Hispania habet Provincias sex, Tarraconensem, Carthaginensem, Lusitaniam, Gallaciam, Bæticam, & transfreta in Regione Africæ Tingitaniam.* Onufrius Panuinus sub Hadriano, Papa in hæc regna divisa asserit: *Legionis, Castellæ antiquæ, & novæ, Aragoniæ, Portugalliæ, Navarræ, Granatæ, Valentiæ, Toleti, Gallaciæ, Algarbiorum, Murtiæ, Cordubæ.*

2 Hæc eadem Regna, seu Provincias sub Hispania comprehendi concors est Scriptorum sensus. Sic ex Sexto Aurelio, Victore, & Sexto Rufo apud Nonium *sup.* ex Plinio *l.1.c.1.2.3.* Strabone *l.4.* Iustino *l.44.* Paulo Orosio *l.1.c.2.* ac alijs antiquis Ioannes Laet in sua Hispania *fol.12.* Ludovicus Nonius *c.2.* Abrahamus Ortelius *sua geographi. verb. Hispania.* Iosephus de Alderete *Hisp. antiq lib.1.* Mariana *lib.1.c.4.* Ambrosius de Morales de Hisp. *to.1.* Florianus Ocampo *l.1.c.3* D. Maurus Castella Ferrer *hist. S. Iacobi l.1.c.15.* & omnes ferè Cosmographi, & Historiographi de Rebus Hispaniæ. Consule nostrum Andream Scotum *in sua Hisp.* & Dictionaria *verb. Hispania.*

3 Confirmatur hoc ex Bulla Cruciata, quæ conceditur Fidelibus in Hispaniarū Regnis consistentibus; ubi sub Hispaniarum Regnis comprehendi præfatas Provincias Doctores conveniunt. Vide Trulench. *in Cruc. l.1.c.2.* Nec dubitari potest omnes harum Provinciarū Ecclesias esse Hispaniæ, & Sanctos ad eas aliquo naturalitatis titulo spectare, & privilegia sæcularia, & Ecclesiastica Hispanis cōcessa, ad omnes has Provincias, & Regna extendi. Confirmatur 2. ex Concilijs in Hispania celebratis; in quibus Præsules harum Provinciarum ut Hispani adfuerunt. Sic videbis apud Loaysam *in Hisp. concil.*

4 Hæc cum ita sint, miror satis, quod à Barbosa *de Paroch. c.10.n.15.* & *16.* dicitur: *Dubitatum fuit*, inquit, *ab eadem S. Rituum Congregatione in una Visen. an in Regno Portugalliæ recitari possit Officium de festis particulariter concessis, ut est festum Expectationis, & alia similia, attento quod Regna sunt diversa, quamvis sub unius Regni potestate existant. Eadem S. Congregatio negative respondit sub die 11. Iunij 1605. cuius resolutio ex eo procedit, quia concessio præsuponitur facta tantùm pro Regno Hispaniæ. si enim fuisset facta pro Regnis Hispaniarum in numero plurali, tunc crederem venire Regnum Lusitaniæ, ut tradit Navarrus consil. 1. n. 2. de decimis.*

5 Hæc ille, & salva pace tanti viri, de Congregationis decreto dubito, aut saltem de illius forma, aut verbis: cum ita manifestū sit Lusitaniam Hispaniæ, seu Regni Hispaniæ partem tertiam esse, seu Hispaniæ ulterioris Provinciam: & haberi, & nominari, ita ut indubium verti non possit. Sic omnes supra allati *n.2.* Plinius *l.3. cap.1.* & *l.4. c.42.* Strabo *l.3.* Boterus, & Thuanus *apud Ioan. de Laet sup. 56* & Ptolomeus *l.2.1.5.* Ac quoad Ecclesiastica esse Hispaniæ partem, asserunt Dexter *anno 37.* Bibar, & Caro *ibi*: Baronius *in Martyr. 10. Decembr.* Didacus Ximenez *vocab. Eccles. verb. Lusit.* Nonius *cap. 29.* & quod maius est, hoc patet ex divisione facta in Concilijs Hispaniæ. Nam in Concilio Lucensi, tempore Suetiorum,

rum, & septimo eorum Rege Theodomiro Principe, inter Metropoles Hispaniæ, *Bracharensis, & Portugallensis* assignantur, eisque oppida Lusitaniæ subijciuntur.

6 Item in codice Hispalensi D. Laurentij apud Loaysam *not in Concil. infra* anno 962. Hæc divisio invenitur facta à Constantino Imperatore, sic: *Divisio Provinciarum Hispaniæ, & earum Sedium: Provincia Galleciæ, Bracara Metropolis, Portucale, Conimbria, &c. Provincia Lusitaniæ, Emerita Metropolis, Auila, &c.* & alias 4. numerat Provincias, Carthaginis, Gallæciæ, Bæticæ, Tarraconensis. In C. M. S. litteris Gothicis Ecclesiæ Ovetensis sic: *Numerus sedium Hispaniensium*; & assignat *Metropolim Toletum, Spalim, Meritam, Bracharem:* & his duabus subijcit Tarraconam, & Narbonam; ac addit, *Legionem, & Ouetum nulli Metropoli subiectas.* Et in divisione Diœcesum Hispaniæ ab Vbamba facta, *Brachar-rensi, & Emeritensi* Metropolis subijciuntur omnes aliæ Sedes, & loca Lusitaniæ.

7 Vide omnia hæc apud Loaysam *in notis Concilij apud Lucum,* & in memoriam revoca quoties ad hæc usque tempora de Hispaniæ Primatu Sedes Bracharensis, & si frustra, contenderit. Recordari etiam possumus à Comosgraphis, & Historiographis pluribus Extremaduram, vel magnam eius partem sub Lusitania comprehendi, immo & Emeritam Prudentius appellat in Hymno: *Lusitanorum caput oppidorum.* Quis veró dubitet nunc, & olim Hispaniæ partem Extremaduram esse? Vide Nonium *cap. 31.*

8 Incongrua deinde Barbosæ distinctio *Regni, & Regnorum c. 6.* est, cum apud omnes linguę latinę eruditos, & utriusque iuris Doctores idem sit *Regnum Hispaniæ,* ac *Regna Hispaniarum;* Navarrusque immeritò pro hoc discrimine affertur, cum oppositum ex ipso probetur: inquit enim ibi, *In partibus innumeris Hispaniæ, cuius pars est Portugallia, &c.* Preterea, quia in prefata Bulla Gregorij XIII. de Regnis Hispaniarum sermo est in plurali: sic ad initium: *Nonnulla, quæ ad Hispaniarum Regna prędicta duxerit, reformanda, &c.* ad medium: *Festiuitates sequentes sint in tota Hispania generales:* Totum omnes eius partes comprehendit, & ad finem: *In Missali Romano in Hispaniis imprimendo.* Barbosam ipsum lege *de pot. Episcop. p. 1. tit. 2. gloss. 41. n. 8.* & sibi, Lusitanos suos sępius Hispanos vocantem invenies.

9 Hinc apté pro nostra sententia afferri potest quod ipse Barbosa post dicta num. 2. affert: *Post maturam,* inquit, *considerationem semel, & iterum causa proposita fuit, in simili relatum per Rot. in Bracharen. fructuum 3. Decemb. 1627. coram R. P. D. Pironano: nam cum ibi acerrimè disputaretur, an Lusitania uti unum ex Hispaniarum Regnis gauderet generali illa consuetudine Regnorum Hispaniæ, quod Heredes Beneficiorum succedant in fructibus à solo separatis, & nondum exactis, canonizata & firmata per eandem Rotam quoad Regna Castellæ, Nauarræ, Valentiæ, Aragoniæ, & Comitatus Cathaloniæ, ut in decisionibus ibidem citatis; tandem affirmatiue fuit responsum ex rationibus ibidem adductis.*

10 Igitur omnes Provinciæ, & Diœceses, quæ tam in antiqua, quam in nova divisione, quæ videri potest apud Loaysam, comprehenduntur sub Hispaniæ ditione, & quarum Incolæ Hispani appellantur; & omnes Ecclesiæ, quæ ad Hispaniæ Ecclesias veluti ad Metropolitanam, vel Cathedralem sedem spectant, ut Cathedralis Canariensis ad Hispalensem, & aliæ in Africis oris, ut Ecclesia de la Mamora, y Alarache, quæ ad Gaditanam; Ecclesiæ de Melilla, & Peñon, ad Malacitanam. & Ecclesia de Oran ad Toletanam, spectantes; possunt recitare de Sanctis Naturalibus, cum Ecclesiæ Metropolitanæ, vel Cathedrali, seu Maiori inferiores Ecclesiæ, quoad fieri possit, se accomodare debeant, ut ex iure Canonico probat Rodulphus *de canon. obseruat. prop. 7.* & Glossa *in c. de ijs dist. 13.* & sic statutum fuit in Concilio Toletano, *ut omnes Episcopi eundem modum in Officijs seruent, qui in Ecclesia Metropolitana seruabatur.*

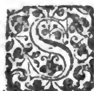
11 Nihilominus consule praxim, & si illa non obstat, hoc quod dixi semper servandū est. At si de aliquibus dubium sit, an Hispaniæ sint loca, seu ad eam spectent; hęc etiam gaudere valent hoc privilegio recitandi de Sanctis Hispaniæ, & suæ Diœcesis, quia hoc ut pote Principis beneficium latissimé interpretandum est, & in dubio benignior pars esse ligenda. Pro alijs tam sæcularibus, quia Ecclesiasticis, & Regularibus privilegijs, aut legibus poterit hæc notitia, & doctrina deservire.

12 Denique non pro Hispania solúm sed pro omnibus etiam Insularū, & Indiarum locis, Hispaniæ Regi subiectis hoc privilegium recitandi de SS. Naturalibus, sicut & omnia alia ad Missarum Celebrationem, & Horarum recitationem spectantia, concessa esse satis exprimitur in ipsa Gregorij XIII. Bulla *ad finem,* ubi *Hac autem omnia, & singula Breuiarium, & Missale concernentia pro Hispaniarum Prouincijs, volumus ut intelligantur etiam concessa Ecclesijs Insularum, & Terra firmæ Indiarum dicto Regi Catholico subiectarum.* Quæ autem Insulæ, & loca Indiarum hæc sint

sint Consule Trulench. in Cruc. l. 1. §. 1. dub. 1. & quæ diximus Tract. 2. Sing. 6. n 3. Existimo enim hæc privilegia concessa esse pro omnibus Regnis, & locis, pro quibus Bulla Cruciata.

SINGULARE XXVI.

U. In Bætica celebrari possit de Sancto, aut Festivitate pro Regno Castellæ solùm concessa?

1 ANCTISSIMUM D.N. Vrbanum Papam VIII. Officium de B. Virginis Mariæ Nomine à Sixto V. & Gregorio XV. concessum, *extendisse ad Toletanam Ciuitatem, ac Diæcesim, & ad Prouinciam Castellæ*, vivæ vocis oraculo facto Cardinalis Borgiæ, testatur Cardinalis Ludovicus, 7. Ianuarij 1623. & sic idem Sanctissimus indulto, quod incipit: *Domini nostri*, Romæ edito anno 1625. martij 27. ait: *Vt in Regnis utriusque Castellæ à Presbyteris, & Clericis tam sæcularibus, quàm Regularibus eorūdem Regnorum Officium eiusdem S. Isidori, Agricolæ cum Octaua in festo eiusdem recitari liberè, & licitè possit, Apostolica authoritate tenore præsentium licentiam, & facultatem perpetuò concedimus, & impartimur.*

2 Igitur has, & similes Festivitates posse in utraque Bætica, tam superiori, quam inferiori, seu in eius Provincijs, aut Regnis, nempe Hispalensi, Granatensi, Cordubensi, Giennensi, sicut & in Diæcesibus Malacitana, Gaditana, Guadixensi, Almeriensi, & alijs sub his Regnis contentis, probabile existimo, eo quod ex vulgari loquendi usu, *Castella* omnes has Provincias complectitur; earum Reges, *Reges Castellæ*, ab Historiographis nominātur, ut videre licet apud Ioanēm Laet, Marianam, Moralēs, & alios: illarum Incolæ *Castellani*, earumque *lingua, Castellana*, ut notat sæpius Alderete *lib. 6. de ling. Cast.* Hæc enim propria est utriusque Bæticæ; non tamen ita propria Regnorum Gallæciæ, Navarræ, Vizcaiæ, & præcipuè Lusitaniæ. Hinc etiam Scriptores de Nobilitate Bæticæ, ut Argote de Molina, de Nobilibus Castellæ domibus, & styrpibus agunt: Lusitani ētiam scribentes de Vnione Lusitaniæ cum Bæticæ, & aliarum Provinciarum Regnis, *Vnionem* illam vocant *cum Castella*, vel cum Castellæ Corona, aut Regno; denique si consulas D. Isidorum, & alios Singul. antec. n. 1. & 2. invenies, inter Provincias Hispaniæ Castellam non assignare, eo quod assignent Bæticam: ergo Bætica sub nomine Castellæ comprehenditur.

3 Et ut ad Ecclesiastica magis accedamus, animadverte, quod S. Rituū Congregatio, cum Regna Hispaniæ nominat, Bæticam relinquens, Castellam exprimit, ut pote sub hac illam comprehendens. Sic Gregorius XIII. ita indulto ad calcem de Officijs SS. Hispanorum appenso, ait: *Quoniam in Regno Castellæ in pluribus Ecclesijs celebratur die 30. Decembris Translatio S. Iacobi Apostoli Hispaniarum Patroni, &c. Quodie in eo Regno celebratur supradicta festiuitas S. Iacobi, &c.* At non solum in Diæcesibus Castellæ novæ, & veteris; sed in pluribus Bæticæ, & aliarum Diœcesum locis celebratā esse, & modò celebrari hāc Translationem, patet ex antiquis, & novis harum Provinciarum Breviarijs, & Codicibus. Codiculus novus legatur, & in eo reperietur, quod hæc Festivitas in Toletana, Hispalēsi, Burgensi, Ovetēsi, Cordubensi; Placentina, Giennensi, Seguntina, Asturiensi, Migdonensi celebratur. Ecce ergo Provinciæ hæ pro Regno Castellæ, sub eiusque nomine censentur. Et me vidisse testor antiqua Breviaria, in quibus S. Martyr Hermenegildus, Bæticæ tantùm, seu Hispalis Rex, Castellæ Rex cognominatur.

4 Similiter Ildephonsus Perez de Lara *in lib. Trium gratiarum §. Los Reynos fol.* 113. hispanè ait: *Los Reynos, y Prouincias de su Magestad, en que se predica la Bula de la Santa Cruzada: En los Reynos de Castilla, y Leon con las Islas de Canaria: en el Reyno de Aragon, en el Reyno de Nauarra, &c.* eadem repetit Trulench. *l. 1. in Cruc. §. 1. dub. 1. n. 3.* & neuter Bæticam nominat, eam sub Castellæ regno cōprehendens; sicut & ipsam leges Castellæ comprehendunt, & in Bætica obligant, & observantur. Tandem in codice pro recitatione, Matriti impresso anno 1636. & in alijs similibus, ubi post Kalendarium generale est hic titulus: *Sancti, quorum Officia, & Missa ubique in Regnis Castellæ ad libitum celebrari possunt*, assignatur S. Isidorus Agicola cum Octava, & ibi ponuntur aliqui Sancti, qui in tota Bætica celebrantur. Et hæc est sententia virorum sapientium ex nostra Societate, quos consulvi.

5 Si roges, quænam Provinciæ, seu Diæceses comprehendantur sub Castellæ nomine iuxta hanc latam interpretationem; Respondeo, in primis eas omnes comprehendi, quæ in communi acceptione Nova, & Vetus Castella nominantur, scilicet Toletana, Conchensis, Placentina, Abulensis; Oxomensis, Civitatensis, Cauriensis, Pacensis, Asturiensis, Zamorensis, Burgensis, Vallisoletana, Segoviensis, Calagurritana, Seguntina, Ovetensis, Zamorensis, Legionensis,

nensis, Carthaginẽsis, Conchensis, & si quę sunt aliæ ad Regna Toleti, Burgorum, & Legionis spectantes, & in Estremadura existentes. Deinde comprehenduntur omnes sub Hispalensi, Cordubensi, Granatensi, & Giennensi Regnis comprehensæ. Denisque in Gallæcia, Montanisque Asturicensium sunt, Compostellana, Migdoniensis, Lucensis.

SINGVLARE XXVII.

Quo modo Hispaniæ Ecclesiæ, & aliæ celebrare possint de Sanctis, quorum Reliquias habent, & U. possint, & si hi Sancti Beatificati sint tantùm.

1 ONCESSIT, ut Singulari 9. n. 2. vidimus, Gregorius XIII. quod singulæ Hispaniæ Ecclesiæ celebrare possint cum Officio, & Missa *de Sanctis, quorum corpora, seu notabiles Reliquiæ in ea Ecclesia, seu Diœcesi requiescunt*, & hæc est vetusta Ecclesiæ consuetudo. Sic enim in Concilio Africano *in cap. Placuit. 1. de consec. dist. 1.* dicitur: *Nulla memoria Martyrum probabiliter acci piatur, nisi aut ubi Corpus, & Reliquiæ certa sunt; aut ubi origo alicuius habitationis, possessionis, vel passionis traditur.* Idem in Moguntino *c. 56.* & S. Ambrosius *ser. 77. Cuncti Martyres deuotissimè percolendi sed specialiter ij venerandi sunt à nobis, quorum Reliquias possidemus.*

2 Sed nonnulla observanda sunt circa praxim huius privilegij, & celebrationis. Primum; solùm in Ecclesia Parochiali, vel Regulari ubi Reliquia requiescit, celebrari posse de Sancto, cuius ipsa est, non verò in tota Diœcesi, nec civitate, aut oppido, etiam si Ecclesia apud quam est Reliquia, Matrix sit. Sic decrevit sacra Rituum Congregatio annuente Sanctissimo P. N. Vrbano VIII. die 8. Aprilis 1628. decretique verba sunt; *Insuper, vetuit, & prohibuit celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim, etiam de cuiusque Ordinarij auctoritate, Missam, vel festum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut Abbatialis, aut aliqua Reliquia, sed tantùm in ipsius Sancti Ecclesia Titulari, seu ubi asseruatur insignis Reliquia, sed non alibi.* Affertur hoc in novo SS. P. N. Vrbani VIII. Breviario, & à Gavanto in *Rub. Breui. sect. 3. c. 3. n. 5.* ac meminere Barbosa *de Offic. Parochi, c. 10. n. 17.* & Novarius in lucerna *v. Offic. n. 7.* qui pro hoc affert decreta Congreg. dat. 23. Iunij 1617. 24. sept. 1605. & 25. Novemb. 1602.

3 Hinc colliges 1. Si Reliquia sit in Ecclesia Cathedrali, seu Matrice nõ posse omnes civitatis aut Diœcesis Clericos vel Sacerdotes in quibuslibet Ecclesijs aut locis, celebrare, & recitare de Sãcto, cuius est illa Reliquia, & si omnes sint de gremio Matricis. Ita in praxi; nã in Primate Hispaniæ Toletana Ecclesia sunt Reliquię, ac de Sãctis, quorum sunt, solá Ecclesia Cathedralis Officium celebrat. Immo hoc ita observãdum declaravit S. Rituum Cong. in Calagurr. 1. Sept. 1612. & urbis theati 3. Iunij. 1617. & in Cochẽsi 12. Mar. 1618.

4 Secus veró usus obtinuit Hispali, ubi, & in alijs civitatibus; ac per totam Diœcesim Hispalensem celebratur sub duplici ritu de S. Seruando, quia eius corpus in Ecclesia Cathedrali requiescit, & in eadem de undecim mille Virginibus propter insignes illarũ Reliquias. Non ita fit, si Reliquia sit in Ecclesia Collegiata, vel Maiori, aut maxima alicuius civitatis, aut oppidi; solũ enim Clerici illi Ecclesiæ adscripti, vel in ea capellaniam, aut domiciliũ habentes recitãt, & celebrant de Sancto, cuius Reliquia servatur in ea Ecclesia Collegiata aut Maiori.

5 Observandum est 2. Non quamlibet Reliquiam sufficere, ut de Sancto recitetur, sed debere esse insignem; quod sic exponit Gregorius XIII. in Bulla relata. *Item concedimus, quod qualibet Ecclesia, & Monasterium Hispaniæ habens aliquas Reliquias insignes, puta caput, brachium, vel crus alicuius Sancti etiam alienigenæ non existentis in Breuiario, &c.*

6 *De Sancto vero*, inquit Barbosa sup. n. 20. *cuius Reliquia non insignis habetur, si concedatur Offi in r, debet esse semiduplex, vel prout recitatur in Breviario Romano, ad differentiam insignis Reliquiæ, eadem sacra Rituum Congregatio in una Calarat. & in alia viterbien. sub die 1. Sept 1612.* Eadem habet Novarius *sup. n. 8.* Vtrum autem hæc declaratio supponat posse recitari de Sancto, cuius Reliquia non insignis habetur, ignoro, si verò asserat posse peti à Põtifice facultatem faciendi Officium; aut ad recitandum de illo, libeter annuo, & quod tũc si cõcedatur, solùm erit sub semiduplici ritu, ut notat Gavantus *in Breui. sect. 3. c. 3. n. 5.*

7 Sed in hoc animadvertendum etiam est, non solùm in Hispania, sed etiam extrà illam posse de Sanctis, cuius insignis habetur Reliquia, sub ritu etiam duplici celebrari. Sic Novarius *sup.* & Gavantus *sect. 1. c. 5. tit. 2. n. 8.* ubi aiunt hoc concessum esse à sacra Rituum Congregatione 23. Novembris 1602. Vide Sing. 9. num. 1. Itẽque Gavantus *in Rub. Missal. 1. p. tit. 11. lit. H.* docet, quod eo ipso quod in aliqua Ecclesia sit insignis Reliquia, & de Sancto fiat Officium

 duplex,

duplex, dicendum est *Credo*; etiam si integrum corpus non habeatur, & est Missalis de hoc expressa Rubrica, atque Gavantus, & Novarius ex Congregationis decretis duplici Officio hos Sanctos celebrandos adstruunt.

8 De Sancto Canonizato, cuius Reliquia habetur, si sit in Martyrologio Romano, licèt non sit in Kalendario, non est dubiũ, quod celebrari possit; sicut etiam non dubito de eo posse celebrari, qui licet in Martyrologio Romano non sit, per communem tamen Ecclesiæ consensum, vel per immemorabile tempus, cum scientia, & tolerantia Sedis Apostolicæ, cum Missa de eo solet celebrari, sicut dicebamus, Sing. 3. & 4. Et dici potest huius memoriam in Martyrologio existere, ut requiritur ad eius celebrationem à S. Rituum Congregatione 23. Novembris 1602. & ita testatur Gavantus *in Breu. sect.* 1. c. 5. *tit.* 2. existit enim generaliter, & confusè sub illis verbis, quæ in fine cuiuslibet diei semper adduntur, *Et alibi aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum, & Confessorum, atque Sanctarum Virginum.*

9 Beatificatum veró, si eius Reliquiam possidet aliqua Ecclesia, poterit hæc colere cum Missa, & Officio, dummodò adsit Põtificia facultas, ut de ipso apud aliquam Provinciam, aut Religionem, aut ab aliquibus singularibus personis celebretur: secus verò non, iuxta ea, quæ diximus Singul. 5. a n. 2. Nam cum Beatificati Reliquias, sicut & Canonizati posse approbari ab Episcopo, indubitatũ sit ex ijs, quæ Doctores tradunt, Suarius *tom.* 1. *in* 3. *p. disp.* 55. *sect.* 2. Azorius *tom.* 1. *l.* 9. *c.* 8. Barbosa *de Episcop. p.* 3. *alleg.* 97. *n.* 10. & alij; ac ex alio capite concedatur facultas, ut de Sãcto, cuius Reliquia approbata habetur, celebretur; à Pontificeque hic Beatus celebratione hac dignus sit iudicatus; concessa est enim hæc aliquibus; à fortiori Ecclesiæ, in qua eius Reliquia servatur; concedetur, seu concessa censenda est.

10 Quod approbata debeat esse Reliquia, ut de Sancto celebretur; non est dubium, & statuitur à Sacra Rituum Congregatione die 3. Iunij 1617. & 8. Aprilis 1628. Porro de certitudine requisita in approbandis his Reliquijs plura Doctores docuerunt; moralem verò sufficere deductam ex probabilibus argumentis, non autem esse necessariã evidentem, & infalibiliter concludentem communis est omnium consensus. Vide quæ Ambrosius de Morales 2. *p. hist. Hisp. l.* 17. *c.* 5. Magister Franciscus Rus, & noster Bernardinus de Villegas pro Sãctis Giennensis Diæcesis, & pro Reliquijs Sancti Montis Ilipilutani, seu Granatẽsis Doctor Gregorius Lopez, Madera, & alij scripsere. Nec ut in una Diæcesi; v. g. Hispalensi, Reliquiæ colantur, & de Sancto cuius eæ sunt, celebretur, necessũm est ab Episcopo Hispalensi approbari, sed à quocumque Orbis Episcopo sufficit: solúm enim approbatio requiritur; sive ab hoc, sive ab illo Antistite fiat; debet tamen constare Episcopo Diæcesis approbatas esse ad in hũc finem; & licet non possit Reliquiæ semel approbatæ veritatem examinare, potest tamen, & debet testimonia approbationis recognoscere, ut permittat ei publicum cultum. Vide Sanchez *in decalog.* lib. 2. c. 43.

11 Præterea, vigore Tridentini *sess.* 25. *de Reliq. & venerat. SS.* potest quilibet Episcopus, etiam extra propriam Diæcesim, & absque Episcopi Diæcesis licentia Reliquias suæ Diæcesis approbare, & honorandas proponere, cum hæc non sit iurisdictio contẽtiosa, sed voluntaria. Ita Barbosa *sup. n.* 14. & Diana 2. *p. trac.* 15. *res.* 51 Adde his, multo minorem certitudinem requiri, ut Reliquia, quæ constat esse alicuius Sancti, credatur esse talis Sancti, v. g. D. Antonij, & ut Sancti Naturalis civitatis credatur esse; ac celebretur; quàm ut Reliquia absolutè approbetur, pro vera alicuius, vel talis Sancti Reliquia; in hoc enim periculum adesse poterit turpis erroris; non verò in illo, cum nihil referat ad ipsius cultum, quod sit huius, vel illius Sancti, si verè alicuius est; multum verò referat, quod verè sit, vel non sit alicuius Sancti.

SINGVLARE XXVIII.

Animadversiones pro celebratione Sanctorum, quorum Reliquiæ in aliqua Ecclesia possidentur?

1 RIMA animadversio: Cum in Ecclesia Matrice, Cathedrali, vel Metropolitana est Reliquia insignis, magis consonum videtur Sacræ Rituum Congregationis decreto sup. n. 2. allato, ut solùm Canonici, & alij Clerici Matrici adscripti (nec non adscripti, vel capellaniam habentes in capellis, seu Ecclesijs ipsi Matrici immediatè subiectis; ut Hispali sunt Ecclesiæ S. Bernardi, S. Rochi, S. Crucis, & S. Mariæ la Blanca) celebrent, & recitent de Sãcto, cuius Reliquia insignis habetur; sic enim celebratur *ubi asservatur insignis Reliquia, & non alibi*, ut ait sacra Congregatio. Sic aliquæ Hispaniæ Ecclesiæ hoc exequuntur. Sic S. Ecclesia Toletana

tãha de S. Sotêro intra Matricem tantùm sub ritu duplici celebrat ob eius corp' in ea servatum, & extra eam fit dè eo; ut in Kalendario Compostellana, etiam; & aliæ de alijs Sanctis, quorum Reliquijs gaudent ita celebrant. Vide quæ de hoc dicta sunt Singulari antecedenti.

2 Quod si in tota aliqua civitate de aliquo Sancto celebratur, quia in eius Cathedrali Reliquia existit, immo si in aliquibus Diœcesibus per omnes Ecclesias celebratur de Sancto, cuius Reliquia existit in Matrice, ut in Hispalensi de S. Servando, de S Vrsula, & undecim mille Virginibus; excusare forsan potest recepta per longissimum tempus consuetudo ubi hæc invaluerit, ex eo quod Ecclesiæ omnes unius Diœcesis sunt veluti de gremio Matricis; decetq; ut dicitur c. De ijs. dist. 13. *ut Metropolitanæ Sedis auctoritate coacti unusquisque Provinciales, Rectoresque Ecclesiarum, unum, eundemque in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana sede cognoverint institutum.*

3 Secundo animadvertò, quod cum de Sancto, cuius Reliquia insignis habetur, celebratur in Kalendario cum alijs Socijs sub ritu simplici, v.g. si Reliquia sit S. Basilidis, de quo ibi cum SS. Cyrino Nabore, & Nazario 12. Iunij celebratur; de his tribus Socijs solùm commemoratio fiat; & sub duplici de S. Basilide recitetur, & celebretur. Si veró de omnibus sub semiduplici ritu celebratur, transferantur in diem, non impeditum Socius, vel Soci, & de illo, cuius est Reliquia, celebretur. Sic in Toletana Ecclesia de S. Sotero PP. & M. cuius ibi corpus servatur, fit integrum Officium, & eius socius S. Caius PP. & M. transfertur. Si verò plures eodem die sunt in Kalendario sub duplici communi, & unius horum sit solùm Reliquia, vel alterius in Martyrologio existentis, eo die concurrentis, (quod idem est,) de hoc celebrandum est, ut pote digniori, & alij transferendi. Sic expresé Gregorius XIII. in Bulla pro SS. Hispaniæ relata, ubi postquam dixit Officium duplex Sancto, cuius Reliquia habetur, concedendum, addit: *De alio Sancto eodem die occurenti, si fuerit simplex, fiat commemoratio: si verò fuerit duplex, vel semiduplex transferatur in primam diem similí festo non impeditam.*

4 Si verò Sanctus sit sine Socio in Kalendario sub ritu duplici communi; ad duplex primæ, vel secundæ Classis, euchendus est. Sic de S. Fabiano, & Sebastiano, sub ritu secundæ Classis, & de festo Sãctissimæ Crucis, & Coronæ domini, quasi de festo primæ in Hispalensi Ecclesia ob Reliquias insignes celebratur. Si veró nec Sãctus, cuius est Reliquia, nec eius Socij sint in Kalendario, sed solúm in Martyrologio; hi omnino omitendi, nec commemoratio de ijs fiet sed solùm sub duplici de illo cuius est Reliquia, celebrabitur. Nihilominus in aliquibus Ecclesijs hæc non ita strictè observantur: unde simul, & sub eodem ritu celebratur de Socijs, & de eo, cuius est Reliquia. Ita Hispali de S. Servando, & Germano. & de S. Fabiano, & Sebastiano, & de S. Vrsula, & undecim mille Virginibus fiunt Officia, & tamen solúm horum Virginum duo, aut tria Capita, S. Servandi Corpus, S. Sebastiani Brachium in Matrice servantur. Hic verò usus tam ex antiqua consuetudine, quam ex magna interdum horum Martyrum in vita, morte, & martyrio cõiunctione, dimanasse creditur, vel quia Sociorũ nomina incognita, aut cuius illorum sit Reliquia nescitur, ut contingit in S. Vrsulæ. & Mauritij socijs. Vide hac de re Novarium v. offic. n. 21. & Gavantum *sect. 31. in Breviar. c. 10.* Nec omittendum est, quod idem asserit, nimirum quod si Socius alicujus Patroni, vel Titularis omittitur, cum de omnibus simul, ut de duplici communi foret agendum, de hoc omisso solũ sub ritu semiduplici fiat alio die; est enim hæc doctrina expressa Breviarij regula post tabellam occurrentium versu penultimo posita.

5 Tertio noto: Commorantes extra suam civitatem, in qua scilicet, ex professo morãtur, vel habent beneficium, seu ad quam aliquo titulo pertinent, possunt celebrare ubicumque reperiãtur, de Sanctis, quorum Reliquias ipsorum Ecclesiæ, vel Monasteria, si Regulares sint, possidẽt: & ex adverso Peregrini, & Advenæ celebrãtes in Ecclesia, eo die, quo de aliquo Sancto ob insignẽ Reliquiã celebratur, possunt & ipsi de ipso celebrare; etiã si sint Clerici sæculares; & in Regulari Ecclesia sit Reliquia, vel è contra, vel etiam si diversarum Nationum, Regnorum, Provinciarum, & Religionum sint. Cum enim hoc privilegium sit cõcessum illi Ecclesiæ ob Reliquiam, quam habet, in illa celebrantes eo frui poterũt: sicut poterant hi celebrare de Patrono, Titulari, vel Dedicatione eius Ecclesiæ, si in ea celebrarent in proprijs his festivitatibus. Horum probatio patet ex Singul. 24. & 21. & ex Tractatu 8. patebit.

6 Quarto: ut de Sancto, cuius est Reliquia, celebretur, non est necesse, ut ipsa manifesta in Ecclesiæ altari omnibus pateat, sed sufficit quod in ea, vel in aliquo Monasterij loco servetur: solùm enim exigitur

tur in Bulla, quod Ecclesia, vel Monasterium habeat Reliquias; non verò sufficit habuisse aliquando, licèt frustum aliquod, seu non insignis Reliquia ex insigni antecedente perseveret. Quia *privilegium cessat cessante causa concessionis*, ut *ex l. Nihil interest. ff. de nautico fanore*, & ex pluribus Doctoribus probant Sanchez *l.8. de mat. d.30.n.16.* Bonacina *de privileg. §.8. §.2.n.4.* & Azor *l.1. c.22. q.14.* causa autem non fuit alia, quam insignis Reliquia. Benè tamen ex pluribus frustis, seu non insignibus Reliquijs eiusdem Sancti una insignis, ob quam celebrare de illò liceat, forsan coalescere potest.

7 Si Reliquia sit, vel Christi Domini, vel B. Virginis, vel eminentissimi Sancti, non ita magna pars, aut quantitas requiretur, ut sit insignis, ac si fuisset alterius non ita eximij Sancti. Talis reputabitur unica Coronæ Spina; Crucis non valde magnum frustum; aliquot B. Virginis Capilli; S. Ioannis Baptistæ, vel S. Petri, S. Annæ, & aliorum insignium v.g. Apostolorum, & Evangelistarum ossa ad palmum, vel quid equivalens; licèt integrum Crus, Brachium, aut Caput non sint: tunc enim defectus quantitatis ab excessu qualitatis suppletur. Hoc videtur non improbabile.

8 Quinto. Gavantus *in Missal. p.2. tit.2. lit. A.* & ex ipso Vander. *comp. p.2. n.7.* aiunt: *Quod si Sacerdos transeat ante altare, in quo sit exposita solemniter Reliquia insignis Sancti, de quo sit festum ibidem; convenit, ut apertum caput inclinet ibi profunde; in alijs Reliquiarum expositarum casibus, habeatur ratio altaris tantùm*, advertitque Gavantus, non peti flexionem genuum, sed profundā inclinationem, videlicet capitis, cum demissione corporis, & ibidem posci genu utroq; flexionem, cum Sacerdos sacris indutus transit ad altare, & in alio Hostia elevatur; tunc enim usque ad Calicis depositionem debet genibus flexis perseverare. *Vnico verò genu*, ait: *adorabit; si accedens ad altare, in Maiori sit expositum Sanctissimum Sacramentum, vel si advertat in altaribus minoribus esse post consecrationem.*

SINGVLARE XXIX.

An, si in Cathedrali, vel in alia eiusdem urbis Ecclesia duæ insignes extent Reliquiæ Sanctorum, qui eodem die simul Simplici ritu in Breviario celebrantur, possint in diversis celebrari diebus?

1 Exemplum, & resolutio sit: In Cathedrali Hispalensi extat Caput unius ex undecim mille virginibus, quæ cum S. Vrsula Martyrium passæ sunt; aliud item caput alterius ex his SS. Virginibus custoditur in Ecclesia domus professæ Societatis Iesu, eiusdem urbis: Die igitur Natali harum omnium SS. Virginum, & Martyrum, 21. Octobris celebrabitur in Cathedrali, ac ex cōsuetudine vetustissima in alijs Ecclesijs, Sæcularibus, & Regularibus, immo & per totam diœcesim, Officium duplex secundæ Classis unius, seu illius Virginis, & M. cuius est caput, quod Cathedralis possidet, cum commemoratione S. Hylarionis, nec non S. Vrsulæ, & aliarum Sociarum: in nostra verò domo professa celebrabitur eadem die festum, etiam duplex secundæ Classis, illius Virginis, cuius caput in ea servatur, cum commemoratione S. Hylarionis, & aliarum, excepta ea Virgine, cuius est caput, quod in Cathedrali colitur: huius enim festum, ut potè minus dignum respectu Ecclesiæ nostræ, quę propriam possidet Reliquiam, videtur transferendum ad primū diem non impeditum Officio novem lectionum; [sicut transferri debebat, si ocurreret cum festo Titularis Ecclesiæ, vel Religionis Patroni] sicque translatum celebrabitur absque commemoratione S. Hylarionis, & aliarum Virg. cū hæc iam facta sit in proprio harum SS. die. Ita etiam videtur si in aliqua Ecclesia Collegiata, vel Abbatiali, vel Parochiali esset aliud caput alicuius ex his virginibus, quod Clerici illi Ecclesiæ adstricti de hac festum prius celebrabunt, & postea de illa, quæ in Matrice colitur.

2 Ratio videtur esse, quia cum concessum sit a Gregorio XIII. *Vt unaquaque Hispaniæ Ecclesia, vel Monasterium sub ritu duplici celebrare possit Sanctum, cuius insignem Reliquiam habet*; cum Hispali, eiusque in Diœcesi celebratur ea Santa virgo, & Martyr, cuius caput est in Cathedrali, fitque Officium duplex de una Virgine, & Martyre tantùm & commemoratio aliarum; in domo professa celebrari potest, & debet eàdem die, sub ritu duplici, non de prædicta. V. & M. quæ est in Cathedrali, sed de ea, cuius caput possidet: cum ob possessionis titulum dignior sit respectu suæ Ecclesiæ, quam ea, quę in Cathedrali asservatur.

3 Et si ita non celebretur, sine debita duplicis ritus celebratione manebit, defraudabunturque immeritò, tam hæc S. Virgo, quam domus professa, iure, quod habent, hæc ut illam celebret, illa, ut ab hac ritu duplici celebretur. Ac similiter, si . Virgo, cuius caput est in Cathedrali. translata non celebretur in domo professa; hęc activa cele-

celebrátione, illa passiva immeritò spoliabitur, *Et iure suo nemo absq; culpa privandus est:* ut statuitur *l. Cremnus ff. de pœnis l. Sancimus (. eodem tit. Cap. 2. ad finem. de his quæ fiunt, &c. Cap. 2. in princ. de Constit. Cap. non debet. de reg. iur. lib. 6.*

4 Sed dices, potius videri dicendum, quod ipso Natali harum Virginum die 21. Octobris, hę duę Sãctę Virgines, & Martyres, quarum sunt prędicta capita, simul celebrentur in domo professa cum Officio duplici maiori de his duabus Virginibus, & M. cum commemoratione aliarum. Respondeo, minimè ita satisfieri; cum ius omnino distinctum, & adęquatũ sit, quod habet domus professa celebrandi festum illius S. Virginis, & M. cuius caput est in Matrice, ac quod habet celebrandi festum illius V. & M. cuius caput possidet, penitusque independens sit hoc ab illo, cum à diversis, & adęquatis causis, aut titulis proveniat; à Reliquijs, scilicet, quarum quęlibet insignis est, distinctę Sãctę Virginis, & à diversis Ecclesijs possessa; & ita quęlibet singillatim diversum festum celebrare potest: & nec potestas est alicui ex duplici festo integro unum efformare.

5 Consonat his verbum, quo utitur Gregorius XIII. in hac concessione dicens; *Vnamquamque Hispaniæ Ecclesiam, vel Monasterium celebrare posse Sanctos, quorum insignes Reliquias possidet;* Nam vox, *Vnaquaque;* quę idem est, ac *Quæcumque*, est distributiva, & *attribuit rem cuilibet in solidum*, ut docent Tiraquellus *de retract. leg. § 31. glos. 1. n. 12.* Cenedus *pract. q. Sing. 85. n. 6.* Barbosa *de dict. ha. n. 9.* & Tuscus *to. 2. lit. D. concl. 269. n. 12.*

6 Neque obstat, quod in eadem die utraq; Virgo concurrat, & in Breviario celebretur: nõ enim ideò illæ uniuntur moraliter quoad celebrationem. Nec ullus dubitabit, duobus diversis diebus, ac solemnitatibus celebrandum fore in domo professa S. Hylarionem, si in ea insignis esset eius Reliquia, & S. V. & M. ex undecim mille, cuius caput habet Cathedralis: ergo non obstat, quod eadem die concurrant, ut in diversis diebus celebrandę sint duę illę SS. Virgines, & Martyres, quod contingit in omnibus festis translatis, quę cum alijs eodem die concurrunt, & ab illo ob impedimentum ad alium non impeditum transferuntur.

Singulare XXX.

Quid in prædictis observandum, si Sancti, quorum Reliquiæ possidentur semiduplici, vel duplici ritu simul celebrentur; & Quid si illæ sint eiusdem Sancti?

1 Dem quod in Singulari antecedenti, dicendum est de celebratione aliorum Sanctorum, qui simul, & eodem die sub ritu semiduplici in Breviario celebrantur. Exemplum sint S.S. M. & P. Cornelius, & Cyprianus quibus ritus semiduplex assignatur 16. Septembris, cum commemoratione, S. Euphemię, Lucię, & Geminiani. Si Cathedralis habeat Reliquiam insignem S. Cornelij, & Parochialis, aut Regularis S. Cypriani, hęc ritu duplici cum commemoratione SS. Euphemię, Luciæ & Geminiani (trãslato S. Cornelio) S. Cyprianum celebrabit illo ipso Natalis sui die, quo illa S. Cornelium cum eadem commemoratione translato S. Cypriano. Et cum SS. hi translati celebrentur, nulla fiet commemoratio prædictorum SS. iam enim facta est.

2 Si verò Reliquia esset alicuius ex his SS. Simplicibus, v. g. S. Euphemiæ, hæc, translatis SS. Cypriano, & Cornelio, ritu duplici celebrabitur cum commemoratione SS. Luciæ & Geminiani, iuxta dicta supra, expręssaque in codice Matriti pro Recitandi ordine edito; cuius in fine hæc habentur: *Si adsit in aliqua Ecclesia alicuius ex Socijs Virginum S. Vrsulæ caput, aut insignis Reliquia, & nomen ignoretur, fiat de ea Officium duplici ritu cum Credo, supposita oratione de Communi in Singulari, tacito illius nomine (quod fit in S. Calixto, & alijs) & fiat commemoratio S. Hylarionis, & SS. Vrsulæ, & sociarum.* Hæc ibi.

3 Enim verò si in Matrice, & in Parrochiali, aut Regulari sint duæ Reliquiæ Sanctorum, quibus in eodem die ritus duplex in Breviario assignatur, ut S. Sebastiani in una, & S. Fabiani in altera, idem observandum erit, ac si semiduplex assignaretur iuxta dicta Singulari 28. Idem etiam proportione servata fieri debet, cum Sancti celebrantur alijs ex titulis, v. g. quia Naturales, quia Patroni Diæcesis, vel loci, quia Titulares Ecclesiæ, vel quia Religiosi alicuius Ordinis. Animadvertere autem oportet, quoad præsens institutum, eandem rationem habendam Ecclesiæ Collegiatæ, ac si esset Parrochialis, vel Regularis.

4 Sed difficultas est, si sint duæ insignes Reliquiæ eiusdem Sancti: v. g. in Cathedrali Brachium dextrum S. Sebastiani, & in Parochiali, aut Regulari Caput, vel Brachium sinistrum eiusdem Sancti; an diversis diebus celebrandi sint; cum-

libet

libet Reliquia ex his ius habeat suum, ut celebretur in propria Ecclesia, & cum celebratur in Cathedrali ob Brachium dextrum, non ob sinistrum, vel Caput, quod est in Parochiali eiusdem Urbis.

5 Sed non posse tunc diversis diebus celebrari Sãctum illum in diversis Ecclesijs, insignes eius Reliquias possidentibus, existimo: cum intentio Pontificis ad concedendam hanc Reliquiarum celebrationem, seu potius venerationem, non tendat directè, immediatè, ac principaliter in ipsas Reliquias, sed in Sanctum, cuius eæ sunt, in quantum ob earum possessionem Ecclesia illa singularem; ac sublimiorem ei cultum præstare debet. Hinc Gregorius XIII. non dixit, Ecclesiam celebrare posse Reliquias, quas possidet, sed *Unamquamque Hispaniæ Ecclesiam eorum Sanctorum Officia propria celebrare posse, quorum Corpora, seu notabiles Reliquiæ in ea requiescunt.*

6 Præterea, quia exorbitat omnino ab Ecclesiastica consuetudine, eundem Sanctum bis in eadem Ecclesia, seu bis intra eundem annum celebrari, præsertim ratione eiusdem tituli. Immo semel tantùm celebrari solet, etiam si respectu illius Ecclesiæ plures titulos ita adæquatos habeat, ut unusquisque sufficeret ad celebrationem. Sic Sanctus Hermenegildus celebratur in nostro Collegio Hispalensi quadruplici titulo; primo quia est festum totius Hispaniæ; secũdo, quia Hispali Martyriũ obijt; tertio, quia Titularis illius Ecclesiæ; quarto, quia hæc insignem sui Capitis Reliquiam habet.

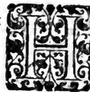
7 Et licet Reliquiæ non sint eiusdem Sancti, sed aliarum rerum, quæ in Ecclesia celebrari solent, idem sentiendum est. Exemplum sit: Ecclesia Cathedralis Granatensis duas vel tres Spinas Coronæ Dominicæ possidet, aliam Collegium nostrum illius urbis: Cathedralis Hispalensis insignem Reliquiam habet ex Crucis Dominicæ ligno, alteramque possidet domus nostra professa; non ideo duobus, distinctisque diebus celebrabuntur Coronæ, & Crucis Dominicæ festa, altero in Cathedrali; in Collegio, aut domo nostra altero: illæ enim duæ Coronæ Reliquiæ unam Coronam constituunt, & illa Crucis frusta, unicam Crucem, sicut omnes Reliquiæ eiusdem Sancti v.g. Crus, Brachium, Caput, &c. moraliter uniuntur ad unicum corpus constituendum eiusdem Sancti, cui unica tantùm celebratio intra annum competit.

8 Hinc colliges, quod si in Cathedrali extet Caput unius ex undecim mille Virginibus: v.g. & in Parochiali, aut Regulari extet brachium unius etiam ex his Virginibus; si constet brachium hoc esse illius S. Virginis, cuius est caput, non potest in Regulari, aut Parochiali bis celebrari; si autem constet esse diversarum Virginum, celebrari bis in ea potest, iuxta dicta. Si autem dubitetur, ut ferè semper continget, celebrari posse probabile est: cum in dubio favorabilior pars sit eligenda, & benignior interpretatio facienda, iuxta l. *semper. ff. de reg. iuris. Cap ult. de transact.*

9 Hoc potissime observandum est cum caput, & brachium sunt eorum Sanctorũ, quorum velut Sociorum non exiguus numerus in Breviario, vel Martyrologio Romano simul assignatur, ut undecim mille Virginum; Sancti Mauritij, & sociorum; Quadraginta Martyrum, & Sanctorum Innocentium, quos ad quatuordecim millia accessisse in Græcorum Mænologio, Æthiopumque Missa legimus, testaturque Salmeron *to. 3. tract. 44.* nã tunc præsumi potest diversas Reliquias diversorum esse: & in his, inquibus nullum præiudicium alteri provenit, immo Sanctorum veneratio accrescit, latè, piè, & benignè procedendum est; quia, ut in simili dixit Baronius: *Sancti ubique colantur, ubique honorentur.* In his omnibus viros doctos consului, qui prædictis assertis annuerunt.

SINGULARE XXXI.

An, si in facultate celebrandi Sacrum in privatæ domus Oratorio assignetur civitas, possit privilegiatus extra illam privilegio uti?

1 Hac dere à Vicario Hispalensi ego hoc anno 1640. consultus; indulti formulam exposci, mihique hæc tradita fuit: *Cæsar Facchinetus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Damiaten, &c. & SS. D. N. Urbani Papæ VIII. eiusdemque Sedis in Hispaniarum Regnis, cum potestate Legati de latere Nuntius, &c. Dilecta nobis in Christo Domina N. de N. viduæ, incolæ oppidi de Medellin Diœcesis N. salutem in Domino. Spirituali tuæ consolationi, quantùm in Domino possumus benignè consulere, teque specialis gratiæ favore prosequi volentes, supplicationibus super hoc humiliter porrectis inclinati, tibi asserenti, te de nobili genere procreatam, & varijs infirmitatibus ob noxiam existere, quod in privato domus tuæ solitæ habitationis dicti oppidi Oratorio ad hoc decenter ornato, & à domesticis actibus libero, ab Ordinario seu*

fea discreta viro, licentiato N. Rectore Parochialis Ecclesiæ S. Martini dicti oppidi visitari, & approbari; unam Missam singulis diebus, Paschatis, tamen Resurrectionis, Pentecostes, Natiuitatis Domini, aliisque solemnioribus anni festiuitatibus exceptis, & sine iuriam. Parochialium præiudicio, per quemcumque Presbyterum sæcularem, vel de Superioris sui licentia Regularem approbatum, in tua filiorum tuorum, ac familiæ tuæ præsentia celebrari facere liberè, & licitè possis, & valeas, auctoritate Apostolica licentiam concedimus, & indulgemus.

2 Similis est aliorum indultorum tenor, sed dissimilis in assignatione loci Oratorij, solùm enim dici solet: *In priuato domus tuæ habitationis Oratorio.* Propter hanc ergo oppidi de Medellin assignationem, opinati sunt aliqui, non posse hanc viduam Hispali, quo domicilium transtulit, Oratorium erigere, neque id approbari ab Ordinario Hispalensi, cum Ordinario Diœcesis, vel Rectori Ecclesiæ illius oppidi sit delegata hæc iurisdictio, ac ita personalis sit delegatio, quæ alteri non competit. Et ubi lex limitat, nos extendere non valemus, privilegiaque tantum valent, quantum sonant.

3 Nihilominus respondeo, quod tunc respondendum duxi, posse viduam hanc Hispali in suæ habitationis domo, Oratorium erigere sine nova facultate, in eoque iam ab Ordinario approbato posse celebrari. Probatur 1. Quia hoc est *priuilegium personale*; si enim hoc, ut definitur ab utriusque iuris Doctoribus, illud *est, quod conceditur immediatè personæ ratione sui; ut ex l. Priuilegium, ff. de reg. iur.* docent Suarez *l. 8. c. 3. n. 3.* Azor. 1. *p. l. 5. c. 22. quæst. 6* Bonacina *de priu. p. 2. prop. 2. n. 6.* Salas *de leg. d. 20. sect. 17. n. 124.* & est communis DD. Quis dubitet hoc personale esse; cum dicat Nuntius: *Tuæ spirituali consolationi consulere, teque specialis gratiæ fauore prosequi volentes?* Et, ut notat Bonacina *sup. p. 8. §. 1. n. 3.* cum nomen & cognomen privilegiati in privilegio nominatur, sicut in hoc accidit; hoc omnino personale est.

4 Igitur si *personale* est privilegium hoc *personam semper sequitur, & cum eadem perseuerat, & extinguitur*, ut constat *ex c. Priuilegium, & ibi DD. de reg. iur. in 6*, statuunt Tiraquellus *de retract. lig. §. 26.* Menochius *conf. 123. n. 2.* Tuschus *to. 6. l. P. conc. 746.* Cardosus *prax. iudic. & advoc. verb. priuil. n. 4.* Marius Antoninus *ver. l. 1. resol. 109 n. 6.* Suarez, Salas, Azor, & Bonacina *sup.* ac est comm. A cõtrario, si non personale, sed locale foret semper, in domo eius oppidi posset celebrari; sive Nobilis, sive ignobilis, sive sanus, sive infirmus habitaret in ea; quod ab surdissimum, & contra praxim omnino est.

5 Probatur 2. quia sicut *cessante omnino causa priuilegij, ipsum cessat*, ut probant Azor *l. 5. c. 22. q. 14* Sanchez *l. 8. de mat. d. 30. n. 16* Bonacina *p. 8. §. 2. n. 4.* & alij; sic perseverante causa eius concessionis, ipsa perseverat; licét aliæ circunstantiæ mutentur. Causa autem fuit generis nobilitas, & valetudo infirma; ut exprimit indultum, non autem habitatio in tali oppido: ergo etiam cessante hac, illa non cessabit. Sicut si Petro existenti Hispali dispensatio in ieiunio, lacticinijs, aut recitatione Horarum concederetur ob debilem valetudinem, vel cum eo dispensaret Pontifex in tertio gradu affinitatis ad cõtrahendum cum Maria; quamtumvis illi existenti Hispali indultum concedi asereret, vel Vicario Hispalensi de causis dispensationis cognoscendum committeretur, Quis dubitet, si domiciliũ Cordubam transferat Petrus, nova illum ad hæc non indigere dispensatione? Sic Doctores Guttierrez, Salas, Angelus, Sylvester, & alij apud Bonacinam *de dispens. p. 10. §. 1. prop. 3. n. 5. & 9.*

6 Probatur 3. Quia in hoc Oratorio Hispali erecto concurrunt omnes circunstantiæ, quas Paulus V. in Bulla super hoc edita 30. Iulij 1618. exigit. I. Quod sit decenter ornatum, & a domesticis actibus liberum II. Quod sit visitatũ ab Ordinario loci, ubi scilicet est oratorium; absurdum enim erat, ut Vicarius Cordubensis, aut Parochus Assigitanus approbarẽt Oratorium Hispalense; & in alieno territorio iurisdictionẽ exercerẽt III. Concurrit facultas Pontificis, vel eius Nuntij cõcessa personæ nobili, & impeditæ IV. Missæ celebratio á Sacerdote approbato V. Quod non duæ dicantur, nec festis solemnioribus. VI. Quod celebretur coram persona privilegiata, eiusque familia. Hæc verò solum requiruntur in Bullis Pontificis, vel Nuntij, nec non á Doctoribus. Vide Riccium *prax. decis. 528.* Quarantam *verbo Missa fol. 303.* Trullench. *l. 1. in cruc. §. 1. dub. 4.* Fagundez *l. 3. prac. 5. c. 13. a n. 11.* Barbosam *in Remiss. Trid. sess. 22.* & apud illum plures. Ac hæc servari in hoc Oratorio de novo Hispali erecto, nõ est dubiũ.

7 Ad 1. argumentum Respondetur, illam oppidi assignationem non esse conditionẽ vel limitationem, sed demonstrationem quæ proinde materialiter se habet ad cõcessionem: & ad eum locum Nuntius indultum direxit, quia ab eo vidua illa illud petivit. Præterea, cum verba sunt dubia non limitativè, sed demonstrativé sumuntur; ut docent Zephalus *cons. 30 num. 37.* Decius *cons.*

cons. 183. *n.*1. & declaravit Sacra Congregatio in una Squillacensi 4. mart. 1616. Et si dubium extet, an locale, vel reale sit privilegium, personale iudicandum esse docent Menochius *l.*1.*præsumpt.* & plures, quos citant, & sequntur Sanchez *l.*8. *de mat. d.*27. *n.*4. & Gutierrez *c.*125. *n.*1. *&* 9.

8 Ad 2. Comissio facta N. Rectori talis Parochiæ non est cum electione personæ, vel industriæ, etiam si nomen ipsius exprimatur, sed dignitatis solùm, iuxta doctrinam Salas *d.*20. *de leg. sect.*17. *n.*124. Sanchez *l.*8. *d.*27. *n.*12. Gutierrez *c.* 125. *n.*9. Bonacinæ *d. privil. p* 8. §.1. *n.*4. & aliorum, asserentiū, commissionem tunc esse personalem, cum eligitur singularis personæ industria, & personalem non esse, cum si talis esset, privilegium foret inutile: atque utrumque in hoc casu reperitur. Nam quæ singularis industria, scientia, aut experientia, vel necessaria est, vel inveniebatur in Parocho illo ad cognoscendum, an Oratorium esset decenter ornatum, & à domesticis actibus liberum? cum cuilibet hoc palam sit, & aliundè ferè inutile esset hoc privilegium; si industria personæ requireretur; poterat enim is Parochiæ huius Rector aliò se divertisse, aut impeditum esse, aut diem obijsse, &c. Præterea, probatur quia in hoc disiunctivè loquitur Nuntius: dicens quod Oratorium approbetur *ab Ordinario, seu discreto viro, seu* disiunctiva est, ut probat Barbosa de dict. *seu.*

9 Post hæc præmeditata, Resolutionem eandem inveni apud Dianam 4. *p. tr.*4. *res.* 208. asserentem, eum, qui habet licentiam celebrandi in Oratorio domus suæ in civitate Panormi, posse uti hoc privilegio, si transferat domicilium Messanæ. Affert pro hac sententia Antonium Novarium *sum. bullar. tit. de orat. privat. n.*6. & Magallium *to.* 2. *var. resol.* 67.

SINGVLARE XXXII.

Practicæ observationes circa celebrationem Missarum in privatis Oratorijs.

1 RIMA observatio est, visitationem, & approbationem Oratorij posse fieri ab Ordinario cuiusque Diœcesis. Ita nonnulli, quos tacito nomine citat, & sequitur Ludovicus de la Cruz *d.*1. *in Cruc. c.* 5. *n.*4. asserunt, & probant, ex eo quod ad eligendum Confessarium pro reservatis ex virtute Bullæ sufficiat approbatio à quocumque Ordinario. Sed ab Ordinario loci, in quo Oratorium est, hanc visitationem faciendam esse statuere videtur Tridentinum *sess.* 22. *decret. de observ:* ita: *Decernit S. Synodus, ut Ordinarij locorum Episcopi, &c. no patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum cultum dedicata Oratoria, ab eisdem Ordinarijs designanda, & visitanda; sanctum hoc Sacrificium a sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi.* Nota in his verbis illa: *Ordinarij locorum*; & illa postea, *ab eisdem.* Itē Concilium Triburiense *in cap. Missarum, de consecr. dist* 1. ait: *Clericos, qui ministrant in Oratorijs, quæ intra Domos sunt; cum consensu Episcopi loci illius, hoc facere præcipimus.* Sed non ita Tridentinum *c.* 15. *de Reform. ses.*23. in approbatione ad confessiones audiendas assignat locorum Ordinarios; sed quoscumque.

2 Nec obstat quod in Cruciata, & in aliquibus, vel Pontificis, vel Nuntij indultis pro his Oratorijs concessis, solùm in generali dicatur, ut *ab Ordinario,* seu tantùm *visitanda* dicantur: hoc enim verbum, ut potē ambiguum, secundum commune Tridentini ius est intelligendum; ut statuitur *cap. cum dilectus de consuet.* & docet Barbosa *de princ. iur. lit. V. n.*20. Hæc veriora videntur, & si Ludovici de la Cruz sententia probabilis sit, præsertim si ex Cruciatæ privilegio fiat visitatio, cum solùm ab Ordinario visitandum Oratorium dicatur ibi.

3 Secundò observa: quod si contingat locum esse decentem, & à domesticis actibus liberum, Oratoriumque rectè ornatum ad arbitrium Sapientis viri, & nolit Episcopus illud approbare, ut in eo celebretur, potest ad id compelli; & si ad huc nolit, & Privilegiatus lites vitare velit; potest absque Ordinarij facultate Sacrum celebrare, vel celebrare facere. Sic expresè Cruz *sup. n.*5. licentia enim iustè petita, & iniustè negata, videtur ipso iure concessa, ut ex S. Thoma, Ricardo, Adriano, Angelo, Sylvestro, Ledesma, Alexandro, & alijs probant Enriquez *l.*6. *c.*13. *à n.*4. & Cruz *c.*3. *dub.*5. *à n.* 7. Nec Episcopus potest Subditum privare privilegio hoc sibi concesso à Pontifice in Cruciata, vel à Nuntio in suo indulto, nec eius usum impedire, ut rectè Trullench *in Cruc. l.*1. §. *dub.*4. *n.*6.

4 Huic observationi adde 1. quod facultatem celebrandi, & Oratorij approbationē rite concessam non potest sine causa Episcopus, immo nec Nuntius revocare. Sic Barbosa *in declar. Trid. ses.*22. *n.*5. *&* 6. Adde 2. quod si contingat, Privilegiatum mutare se ad aliam domum ubi; extabat Oratoriū iam ab Episcopo approbatum, & in eo ornatus ille, quo usus fuit in Oratorio priùs appro-

approbato, collocetur; nova approbatione, aut visitatione non erit opus, cum vtrumque iam approbatum sit, & locus Oratorij, & illius ornatus; & si vel locus, vel ornatus aliquando approbatus non sit, approbatione indiget; hæc enim ad utrumque exposcitur.

Tertia observatio: Sufficit licentia tacita, vel præsumpta Superioris, vt Regulares in privato Oratorio celebrent: hæc enim ad multo graviora sufficere docent Doctores, & hæc, vt minimum, semper interuenit cum ad dicendam Missam in Oratorijs eos frequenter Superior mittat, sciat quæ sæpissime ibi celebrare.

6 Quarta observatio: Vnicam tantùm Missam concedit Nuntius in his Oratoris quotidie dicendam; sed accedente graui causa, aliquando plures dici posse existimo v.g. Cum domus illius Dominus primam non audivit; & cum quis mortuus est in domo, vbi Oratorium est, & corpore præsenti Missæ plures dicuntur, vt in Nobiliũ domibus consuetudo obtinuit; tunc enim non solùm plures Missas dici posse in vno Oratorio arbitror, sed ab Ordinario concedi posse facultatem, vt in eodem domus sacello, tria, aut quatuor altaria, decenter ornata, & ab ipso visitata pro tunc erigantur, & in ipsis integro mane Missæ plures celebrentur. Sic Hispali sæpe vidi. Et ratio est: quia licet Paulus V. Bulla edita anno 1615. prohibuerit Episcopis, ne concedere possint facultatem celebrandi in priuato Oratorio; hancque concedere; ad solùm Pontificem spectare, & semper post Tridentinum spectasse declarauit; vt probat Trulench. *l.1.§.1. in Cruc. dub.4. à num.5.* hæc intelligunt de concessione altaris, & Oratorij stabilis. At semel, vel iterum & in casu necessitatis posse aliquando Ordinariũ concedere facultatem, vt in priuatis domibus celebretur, etiam post decretum Pauli V. rectè probat Fagundez *l.3. in 1 præc.13. c.13. n.14.* magno Doctorum, & rationum pondere: sufficiens autem necessitas esset obitus Nobilis Viri, & consuetudo celebrãdi in his casibus, sicut & administrãdi Eucharistiam moribundo, vel viro pio, diu illa priuato, vel similis.

7 Quinta observatio, Non est necessarium, ut Missa celebretur, quod adsit Dominus, vel Domina, vel Filij eius, sed sufficit quod aliquæ, vel aliqua persona suæ familiæ, sint præsentes, & Missam audiant. Sic innuunt Cruz *sup. cap.5.* & Diana 4. *part. tr. 4. sect.13.* Nec obstat particula *Ac*, in Nũtij indultis, & in alijs positam, *in tua, filiorum tuorũ, ac familiæ tuæ præsentia*: nam, *Ac*, idẽ est ac particula *Et*, vt ex utroq; iure docent Cenedus *præl. qq. sing.16. n.1.* Barbos. *dict. Ac n.1.* & particula *Et* aliquãdo sumitur disiũctive, sicut *Vel, Aut, &c.* Sic Cenedus *Sing 50. n.7.* Barb. *dict. Et n.18.* Gonzal. *ad reg. 8. can. glos. 3. n.14.* Vulpel. *de propos. & adverb. Sing. dict. Et n.2.* Rodrig *to. 3. q.17. ar.19.* Comitol. *l.7 q.9. n.4.* Portel *resp. mor. p.3. cas.4.* & alij; sicque in his indultis particulã *Ac* disiunctivè sumendam consuetudo docuit.

8 Nomine autem *Familiæ*; Vxorem, filios, nepotes, & famulos cõprehendi, immò & familiares, qui licét domi non habitent, Domini verò expensis aluntur, intelligi, satis colligitur ex Rodriguez, Angelo, Duenas, & alijs apud Cruz. *sup. c.3. dub.3.* Et eos intelligi nomine familiæ, qui comitari solent Dominũ, vel Dominam, cũ ad Ecclesiam pergit probat Avila, *decis.5 p.d.4. sect.2. dub.7* & apud illũ Navarrus, Emmanuel, Sotus, & Enriq. Et ex Bulla præsentia cuiuslibet consanguinei saltim vsq; ad quartũ gradum inclusiue sufficiet, & his præsentibus alij qui ex familia nõ sunt poterũt interesse Sacro in Oratorio, præceptoque Missam audiendi sic satisfacere, saltim ex Cruciata; quæ id, sicut alias Nuntij pro Oratorijs limitationes, non prohibet.

SINGVLARE XXXIII.

Observationes aliæ circa celebrationem Missarum in privatis Oratorijs: Vbi de privilegio Cruciatæ circa Oratoria.

1 SEXTA Observatio. Cum in prædictis Apostolici Nuntij indultis prohibetur, ne celebretur in privato Oratorio, *diebus Paschatis, Resurrectionis &c.* primus solùm dies harum solemnitatũ intelligitur exceptus. Sic communis sapientium sensus, & praxis, estque prohibitio hæc, sicut alia, ne in die Paschatis cõmunicent fideles in Ecclesij Mendicantiũ, de qua Fagũd. in *præc.3.* Circa solemniores verò anni solemnitates, seu festivitates, in quibus etiam hæc celebratio prohibetur, sic Gauãt. *in Miss. p.1. tit.20. lit.F.* & ex ipso Vander *p.1. n.8 fol.5* *In altari privati Oratorij, cui conceditur ex privilegio Apostolico celebratio Missæ, exceptis solemnibus festis, non potest in eo celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paschate, Pẽthecoste, Anũtiatione, Assumptione B.V. fest. SS. Apostolorũ Petri, & Pauli, & Omnium SS, ex decreto sacræ Rituum Congregationis 17. Nouembris 1607.*

2 Sed aliquibus visum est sub nomine *Solemniorum Festorũ*, intelligi festivitates, in quibus nec indici, nec sustineri, aut continuari potest interdictum; vt & Festum Corporis Christi, Conceptionis B. Virginis, Patroni Dioecesis, vel locis. Sed declarationi prædictæ Congregationis standũ est, & cum hæc extensio ad plures festivitates sit materia odiosa potius restringenda, quam amplianda est. Sicutè cõtra cum *in cap. Alma mater* prohibetur, ne interdictum servetur in festivitatibus Natalis Domini, Paschæ, ac Penthecostes, extensio fit ad omnes quatuor, aut tres dies Paschatis, vt docet Avila *supr. sect. 2. dub. 9.* & est communis praxis. Ratio est, quia materia favorabilis est. licèt primũ diem solùm intelligi debere asserant S. Antoninus, Sylvester, & Enriquez apud ipsum Avilam *sup.*

3 Septima obseruatio: Illa Clausula in Nũtij indultis apposita, *Sine præiudicio, seu salvo iure iurium Parochialium*, sic in declarationibus in Tridentinum allatis à Barbosa *n. 6.* exponitur: *Hoc autem præiudicium intelligitur in his, quæ spectant ad Sacramentorum administrationẽ, & alia, quæ ipsi Parochiæ de iure debita attinent; in alijs verò non*, seu ut docent Tuschus *pract. concl. to. 1. lit. C. cõcl. 330.* Farinacius *sacr. Rotæ Rom. decis. 226 n. 1. to. 1. p. 2. Quando dicitur, sine præiudicio alieno, præservatur ius alienum seu alteri competens, ne lædatur.* Adde ex Seraphino Rotæ Rom. *decis. 398. n. 18.* & Barbosa *clausul. 91. n. 10.* quod intelligitur hæc clausula; *In omnibus Concessionibus, quando potest stare cum principali dispositione.*

4 Hinc colliges, quod si ob iustã causam habens Oratorium non potest Ecclesiam addire, vt in Paschate Eucharistiam, adimplendum præceptum, recipiat, petita à Parocho licentia, & iniuste negata, vt in eo adimpleat, si habet Bullam Cruciatam, potest admplere; quia tunc in Oratorio eam recipiendi facultatem habet à Põtifice ex Cruciata, & sic à Nuntio nõ impeditur, ac aliũ de Parochiam addire non valet intra terminum pro præcepto assignatum.

5 Octava obseruatio, Quod licet ex virtute Indulti à Papa, vel Nuntio obtenti in privato Oratorio vnica solùm Missa quotidie dici queat, & nec vnica diebus exceptis *n. 1.* nec à Regulari, sine sui Prælati licentia; Omnia hæc ex Cruciata licent, eo ipso, quod supponatur, vt supponi debet, Oratorij privilegium á Papa, vel eius Nuntio cõcessum, & ab Ordinario approbatum: hoc enim non prohibetur in Cruciata, vt docẽt Rodriguez. *§. 5. n. 4. & addit. ad §. 1. n. 1.* Enriquez *l. 7. c. 3. n. 4.* Trulench, *l. 1. §. 3. dub.* & est totius Hispaniæ praxis *sup. n. 9.*

6 Immo aliqui docent, hoc etiam concedi in Cruciata in ea summarij clausula: *Possint in privato. Oratorio ad divinum cultum, tantùm dicato, ab Ordinario visitando, & designando, etiam in tempore interdicti; qui ipsi causam non dederint, &c. Etiam per horam antequam illucescat dies, & per horam post meridiem; in sua ac familiarium, & domesticorum, ac consanguineorum suorum præsentia Missas, & alia divina Officia per se si Presbyteri fuerint, vel per alium celebrari facere, & Eucharistiam, & alia Sacramenta, preterquam in die Paschatis, recipere, &c.* Sic docent Ludovicos à Cruce, *dist. 1. cap. 5 dub. 1. num. 1.* & alij tacitè nominati á Trulench. *sup. num. 6. & n. 12.*

7 Tandem Alphonsus Perez de Lara, *lib. trium gratiar. pag. 59.* ait: *El Comissario de la Cruzada tiene facultad de dar licencia para dezir Missa en Oratorio particular, siendo primero visitado por el Ordinario, y en altar portatil.* Sed hanc facultatẽ ignoro: præcipuè post decretum Pauli V. De alia verò de qua in præsenti obseruatione sermo est, *Supposita Oratory approbatione, & concessione*, inquit Trulench, *num. 12. videtur concedere Pontifex per Bullam Cruciatam, vt possit in eo celebrari absque limitationibus supradictis, eo quod talis licentia absolutè, & sine temporis, & personarum differencia in Bulla concedatur.*

8 Nona obseruatio, In his privatis Oratorijs possunt Regulares ministrare Eucharistiam sæcularibus non obstante Episcopi prohibitione. Sic Portel *resp. part. 3. cap. 39.* Diana. *4. part. tract. 4. res. 14.* Quia habent privilegium Pauli IV. anno 1557. & aliorum Pontificum ad dandam Eucharistiam sæcularibus extra Conuentus suos, ac proinde sæculares ad eam accipiendam etiam licentiam habent; Episcopus verò non valet impedire Pontificis privilegia. Neque hinc irrogatur Parocho iniuria; cum non sit danda in mortis articulo, nec in die Paschatis. Consule Rodriguez *tom. 1. quæst. 61. art. 3.* Suarez *de Relig. to. 4. l. 9. c. 3.* & Portel *supra*; Sed nihilominus Regularibus consulerem, ne id faciant inuitis Episcopis. Hoc etiam illis consulit Sixtus IV. quoad usum amplissimi privilegij concessi Fatribus Ordinis Prædicatorũ ad administrandam Eucharistiam sæcularibus, ut habetur Bulla, quæ incipit: *Sedis Apostolicæ*, edita annò 1577.

9 Vltima obseruatio: Episcopi, seu Ordinarij possunt dare licentiam, ut si Oratorium privatæ domus habeat ingressum publicum, seu omnibus patentem celebretur in ipso: Tridentinũ etiam sess. 22, & Paulus

lius V. in decreto anni 161; celebrationem tantùm in privatis Oratorijs prohibent: hoc autem est commune, publicum, authoritate Episcopi erectum, & approbatum. Sic Pasqualigius *decis.* 173. addens in hoc celebrari posse ianuis clausis, ita ut accedant tãtum Domini, & quos ipsi voluerint, quia non præcipitur quod publicè celebretur, sed quod in Ecclesia, seu Oratorio publico.

SINGVLARE XXXIV.

Practicæ adnotationes circa Regularium privilegia ad altaria, & Oratoria erigenda, inquibus Missa celebretur?

1 POSSE Regulares in suis domibus, aut conventibus, immo, & in suis prædijs oratoria erigere, in eisque Missas celebrare, Ordinarij facultate, aut approbatione minimé requisita, etiam post Concilium Tridentinum, probant Hyeronim. Rodriguez *comp. qq. reg. ref. 9 n.* 17. Azor *to.* 1. *lib.* 10. *&* 28. *q.* 9. Fagundez *l.* 3, *in prim. praecep. c.* 14. *n.* 17. Villalobos *infra*: Emmanuel Rodriguez *to.* 2. *q.* 75. *art.* 1. Pasqualigius *decis.* 174. *n.* 2. & plures apud ipsũ ex concessione Alexandri VI. Vrbani V. Gregorij XIII. & Nicolai Nuntij in Hispania. Nam vt Hyeronimus Rodrig. *ref.* 9. *n.* 7. rectè ait: *Concilium Tridentinum Episcopis mandans, ut non permittant Missas celebrari omnino extra Ecclesiam in domibus priuatis, non reijcit capellas, Oratoria, & altaria portatilia erecta in infirmarijs, aut grangijs monasteriorum ad diuina celebranda, iuxta priuilegia Regularium, de quibus in Bullario, cum nomine Ecclesiæ veniant monasteria, & eorum grangiæ, & loca, quæ habent eandem immunitatem, quam habent Ecclesiæ eorundem Regularium ex priuilegio Eugenij IV. in comp. Cisterc. titulo grangiæ* §. 2. Idem docet Villalobos *tr.* 8. *diff.* 23. *n.* 7. Emmanuel *sup.* Pasqualigius, & alij apud ipsum *decis.* 174 *&* 175.

2 Circa Oratoria veró Paulus III. Bulla, quæ incipit: *Licet debitum*, anno 1548. concessit Societati, & eius Presbyteris; *In locis, in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit, habere oratoria, & in eis, ac quocumque alio honesto, & congruenti loco in altari portatili, etiam tempore interdicti, Missas, & alia diuina Officia celebrare, &c.* Altaris huius portatilis usum concesserant antea Sixtus IV. in Bulla Maris magni nũcupata, edita anno 1484. & Gregorius XI. Fratribus Prædicatoribus Bulla incipienti: *Virtute conspicuos, &c.*

3 Ad horum privilegiorum usum notandum est. 1. Non requiri visitationem, aut approbationem Ordinarij loci, sed sufficere, ut Oratoria in conventibus, aut in prædijs erecta, visitentur, & approbentur a Provinciali. Sic Azor, & Fagundez *supra*. Suarius *to.* 3. *in* 3 *p. disp.* 81. *sect.* 3. Enriquez *l.* 9. *de Missa c.* 27. *n.* 2. & constat ex Bulla Gregorij XIII. Societati concessa anno 1575. quæ incipit: *Decet Romanum, &c.* ibi: *Postremò considerantes, quanta Societati huiusmodi curæ sit perfectio diuini cultus, quámque etiam sæpe, remotis in locis Collegia, & Residentias habeat, volumus, ut in Oratorijs, & capellis, quæ ipsius Societatis Provinciales per se in domibus, Collegijs, & alijs locis, ubi aliqui Societatis residebunt, approbauerint, & ad diuinum dumtaxat cultũ deputauerint, Missæ, & alia diuina Officia, alterius licentia desuper minime requisita, celebrari possint.*

4 Notandum 2. Hanc approbationem, & visitationem posse committi alteri, vel ex Societate, vel ex terno; quia licèt dicat, quod per se approbet; cum hæc iurisdictio Provinciali competat ex ordinaria potestate, æquè potest eam delegare; sicut Ordinarij locorum eam delegant alijs Regularibus, vel Sæcularibus; licèt Tridentinum dicat: *Ab eisdem Episcopis designanda, & approbanda.* Præterea quia commune est utriusque iuris axioma: *Facere per se videtur, qui per alium facit.* l. 1. §. *deiecisse ff. de vi, & vi arm. c. Qui per alium* 72. *de reg. iuris l.* 6. Menochius, Flamminius, Thuscus, Ricciùs, & alij plures apud Barbosam *de princ. iuris lit. T. n.* 1. At in altaribus, quæ pro Missionibus eriguntur, non est necessaria Provincialis approbatio; sed ei, qui ad missionem mittitur, hęc committi videtur, cum nec adesse, nec adiri, aut consuli tunc Provincialis valeat.

5 Notandum 3. Quod in Oratorijs convẽtuum, & prædiorum non solùm Regulares, sed Sæculares etiam Sacerdotes possunt celebrare: in altari verò portatili Regularibus concesso, ij solũ possunt, ut constat, ex in dultis relatis, & docent Suarius, & Fagundez *sup.* Privilegium enim celebrandi in Oratorijs prædictis est locale, factum in gratiam ipsarum domorum, & prædiorum; aliud autem altaris portatilis est personale ipsis Regularibus concessum.

6 Notandum 4. Hæc privilegia Societatis, quoad Oratorium, & altare portatile communicantur alijs Religionibus, & Religiosis communicatione privilegiorum gaudẽtibus. Ita plures Doctores apud Pasqualigium *decis.* 174. illos enim non excludũt Pontifices, & cum excludere volunt ali-

quos á participationē alicuius privilegij exprimunt. Sic Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit: *Pium, & utile*, edita anno 1582. ubi, præcipit omnibus Antistibus, ut Religiosos Societatis nostræ; etiam extra tempora à iure statuta, tribusque Dominicis, vel alijs festis diebus etiam continuis, ad Sacros, etiam Presbyteratus, ordines promoveant; addit: *Præsentis autem gratia communicationem omnibus alijs, qui sua privilegia cum ipsa Societate copiose participant, participareque poterunt, quomodolibet in futurum, fieri omnino prohibemus.* Scio oppositum circa hoc privilegium sentire aliquos Doctores apud Leandrum à Sacram. *to. 2. tr 6. d. 11. q. 23.* Sed immeritò, ut docent Peirinus, Suarez, Miranda, Vazquez, & Hurtado apud ipsum Leandrum.

7 Notandum ultimò ex Pasqualigio *decis. 174 & 176.* Quod ex vi privilegiorum prædictorum, & præsertim ex privilegio Pij IV. concesso Canonicis Regularibus anno 1565. possunt Regulares communicatione gaudentibus, erigere altaria in locis, seu cellis, ubi decumbunt infirmi; ut possint è lecto audire Missam, & Eucharistiam recipere: nec necessum est, ut infirmitas sit magni momenti, sed sufficit ut infirmus exire à cubiculo non valeat. Tunc autem Superiorem localē altare aprobaturum sentio, sive ex propria authoritate, sive ex ratihabitione, aut commissione præsumpta Provincialis. Addit Pasqualius *decis. 177.* quod Regulares infirmi extra claustra degentes possunt facere celebrare in suis cubiculis; secus si sæculares ægrotarent in Monasterio, quia, inquit, hoc est privilegium personale non locale, sed existimo, quod tunc in horum etiam cubiculis possent Superiores altare ad celebrandum erigere ex privilegijs relatis, cum erigantur in suo Monasterio.

8 Addit *2. sup. & decis.* 178. Pasqualigius, quod Moniales sub Regularium regimine viventes possunt frui, & uti hoc privilegio, si Regulares, quibus subiiciuntur, eo gaudeant, vel in eo communicēt cum alijs Religionibus, quia prædictæ Moniales participant privilegia concessa Regularibus, nec non privilegiū communicationis, quatenus capaces sunt, cum sint veluti quid accessorium Regularibus, & pars eiusdem Ordinis. Sic etiam Castro Palao *par. 1. tr. 3. de privileg. d. 4. p. 2. §. 9. n. 1.* Sed animadvertas non decere, hoc privilegium ita facilè ad praxim reduci, sed raró, & cum approbatione, & licentia eorum, qui eam ad ingrediendum Monasterium, concedunt.

SINGULARE XXXV.

U. Sacerdotes in Hispania teneantur in Missis dicere Collectam: Et famulos tuos?

1 ALIQUOS audivi nimis in hoc scrupulosos, sub mortali obligantes ad huiusmodi Collectam, propter consuetudinem tot annis introductam, vel saltem eos, qui sæpe, aut frequenter omittant illam, culpa mortalis damnantes; eo quod hæc omissio frequens videatur illis gravis materia.

2 Sed verius est, nullo modo sub mortali teneri ad illam dicendam I. Quia solùm tenetur quis dicere, & servare quæ in Rubricis Missalis continentur; hęc autem inter Rubricas non invenitur. II. Quia non extat præceptum, neque in Hispania, neque extra illam: ergo nec obligatio. III. Quia consuetudo hæc non est ita generalis, pluries enim Collectam hanc omittere, præcipue in solemnioribus festis viros doctos, & timoratos vidi; & ad hos attendendum est potius, quàm ad illiteratos, ut expendatur, an consuetudo vim legis habeat: ut cū Gregorio Lopez, & alijs probat Ioannes Sanctius *in Selectis disp. 54. n. 33.* Ab Illiteratis enim introducta consuetudo non habet vim legis, & consequenter non obligat, ut idem *ibidem & disp. 51. n. 10.* docet; nisi introducatur sciente Legislatore, & in sibi proficua, ut *disp 55. n. 3.* probat; proficuum autem non est, sed onerosum, Collectam hanc ter repetere in Missa.

3 Præterea, quia si semel, aut iterum hanc omittere non est peccatum grave; nec erit pluries, aut frequenter omittere: cum omissio unius diei non uniatur alterius omissioni, ut plures possint materiam gravem cōstituere: hac enim de causa quotidie in Officio divino unum, aut duos psalmos omittere, aut semper horum omissionem proponere, non est peccatum mortale; nec ille, qui voto adstrictus recitādi circulum Virgineum, si quatuor, aut quinque Salutationes Angelicas quotidie omitteret, non peccaret mortaliter: immo si solûm unam Salutationem Angelicam vovisset, & illam omitteret semper, & omittendi haberet propositum, non committeret mortale, ut probat Thomas Sanchez *l. 2 sum. c. 4. n. 13. & 14.* Parvitas enim materiæ in voto à mortali excusat, sicut etiam in præcepto Prælatorum, ut probat D. Sancho Arias de Quintanadueñas Frater meus, in doctissima Iuris Allegatione, quam in lucem edidit probans

bans: Abbatissas non posse Monialibus suis præcipere in virtute S. Obedientiæ, vel Spiritus Sancti *puncto. 3. a n.* 1. Vtinam opera, quæ hic Sapientissimus Iurisperitus prælo parata habet quamcitius divulgentur.

4 Igitur hanc Collectam dicere non consuetudo, sed privilegium est concessum toti Regno, aut communitati Hispaniæ; eoq; uti debemus iuxta doctrinam Suarij *l.4. defens. fid. ad Reg. Angl. c.*31. Zerolæ *praxi 1. part. §. exemptio. n.6.* Tinchi *de visit. l.2. c.20. n.*11. Enriquez *l.7. c.25. n.*1. Cenedi *pract. q.26. n.9.* Didaci Perez *l.3. tit. l.2. pag.* 467. Bonacinæ *de privileg. punct.*4 §.1. n.3. Rodriguez *addit. Bul. §.9 n.*43. & aliorum asserentium, privilegiatum non posse renunciare suo privilegio, seu debere illo uti, quando illud concessum est, non personæ, sed Communitati, ut illud videtur concessum Communitati Sacerdotum Hispanorum, seu toti Hispaniæ Regno.

5 Sed si quæras, sub qua culpa teneamur uti hoc privilegio, seu Collectæ? Non dubito quod non sit mortale illam non dicere iuxta dicta n.2. sed forsan erit veniale. Ratio huius est, quia licet privilegio Communitati concesso, iuxta dicta nuper, singulæ personæ illius tenentur uti; hoc grave solum erit, cum ex non usu sequitur aliorum prœiudicium, seu damnum Successorum, ut omnes Doctores citati asserunt: at ex eo quod hic, aut ille, aut plures Sacerdotes non dicant hanc Collectam, non oritur grave damnum Successoribus, cum facultate illâ dicendi, illos non privent: nec inde privilegium amittant, nec ex se gravis materia est, iuxta num.3. ergo, &c. Confirmatur quia Religiosi propter dicta non tenentur uti innumeris privilegijs, quæ circa Absolutionem, Communionem, Celebrationẽ Missarum, Recitationem Horarum, Ieiunia, & innumera alia suæ Religioni, seu Communitati concessa sunt, & frequenter ita ad arbitrium eorum permissum est, ut nec venialis culpa sit illis non uti: immo sæpius perfectius est illis non uti, & iuri communi se accomodare: ergo à paritate rationis culpa saltem gravis non erit, in Hispania Sacerdotem in Missa non uti privilegio, non dicendo Collectam.

6 Culpa autem venialis esset, ea non dicere, tum, quia aliquod, licet leve, præiudicium Regibus, & Regno Hispaniæ infertur ex omissione huius orationis, cum illius impetratione, & fructu priventur ij, pro quibus dicitur; tum quia sæpe omittitur ob aliquam negligentiam, vel pigritiam, aut nimiam in celebrando celeritatem, & non se accommodat Sacerdos usui, vel aliquali consuetudini reliquorum, seu Ecclesiæ Hispaniæ. Si autem iusta adesset causa illam omittendi, vel ob capitis dolorem, aut fragilitatem, vel ob magnam festivitatem, v. g. cuiuscumque Paschatis, vel festi primæ classis; tunc nec venialis esset; immo in his solemnibus festis omittendam forsan consulerem, ut omittuntur aliæ orationes, seu commemorationes aliæ in honorem tantæ solemnitatis.

7 Postquam hæc scripsi ad me pervenit libellus, in quo decreta Sacræ Rituum Congregationis in Ordine ad Missam cum selectis observationibus Gavanti, congessit D Laurentius V. ader Hammen & inter alia, hæc circa præsentem Collectam habet *part.* 5. *fol.* 301. *Additio hæc. Et famulos tuos, &c. ex concessione S. D. N. Papæ Pij V. & Gregorij XIII. confirmatione potest dici in omnibus Regnis Hispaniæ, tam per Sacerdotes sæculares, quam per Regulares, & tam in privatis Missis, quam in conventualibus, quamvis sint ex solemnioribus, & colendis: Neque obligat, sed ad libitum tantùm; & dicitur in prima oratione Missæ, in secreta, & in oratione post communionem. Et cum talis facultas sit localis, possunt non solùm Hispani, verum etiam Itali, & reliqui omnes, quando in his Regnis celebrant: quod extra dicentibus non licet, sicut nec dicentibus addere quicquam.* Hæc ille: Vbi nec veniali culpæ huius Collectæ omissionem arrogare, nec improbabiliter, videtur.

8 Sed quoad postremum, quod addit, ego existimarem posse Sacerdotem Hispanum extra Hispaniæ Regna hanc Collectam dicere in Missa, nam non solùm locale privilegium iudico, sed personale etiam; ac congruum est, ut pro suo Rege, & Regina Hispanus sacerdos semper, & ubique celebrãs singulares in Missa effundat preces, iuxta id Pauli 1. *ad Timoth.*2. *Obsecreo, fieri obsecrationes; orationes, &c. pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt.* Et ita in Italia, Gallia, & alijs Provincijs, aut Regnis exteris illam eis dicere licet (nisi scandalum esset) iuxta ea, quæ docent Suarez, Salas, Sanchez, & alij apud Bonacinam *de privileg. d.*1. *q.*3. *p.*6. *n.*4. Et Navarrus *to.*1. *l.*3. *conf.*4. id in specia-li licere docet; & addit: *Quia etiam ipso Pio vivente, & postea in hunc diem omnes Hispani servant illam consuetudinem, & addunt illam particulam, & Regem nostrum N. Principem cũ prole Regia, in hac ipsa urbe in tribus Ecclesijs S. Iacobi, b. Mariæ Monserratæ, quæ est Aragonum & S. Antonij; quæ est Lusitanorum.* Sed & in omnibus alijs Romæ, ac aliorum Regnorum Ecclesijs, id Sacerdotibus Regis Hispaniæ subditis similiter licere, non dubito.

Circa

Circa usum huius Collectæ ulterius addit Vander *fol.306.* Si *in Missa dicitur Oratio, A cunctis, in additione; & Famulos tuos, omittitur: Pacem, & salutem nostris concede temporibus, & ab Ecclesia tua cunctam repelle nequitiam, & gentes Paganorum, & Hæreticorum dextera tua potentia conterantur. Si verò dicitur Oratio: Ecclesia, omittitur tantùm: Et ab Ecclesia tua cunctam repelle nequitiam, & gentes Paganorum, & Hæreticorum dextera tuæ protentia conterantur.* Hæc ille, quæ frequenter nō observantur, quia ignorantur, aut quia in opinione sunt posita.

SINGVLARE XXXVI.

Quæ Personæ, & cum quibus circunstantijs nominandæ sunt in hac Collecta: *Et famulos tuos:* & an liceat quidquam ei addere?

1 IN PRIMIS, Pontificis nomen est exprimēdum, v.g. hodie *Papam nostrū Innocentiū;* Nec est necesse, nec in vsu addere numerum, v.g. Decimum. Sede autem vacante; sicut & quādo in Missa dicitur secūda, vel tertia Oratio pro Papa, verba illa prædicta omittuntur. Sic Vāder in Regulis Gavanti. *fol.* 304. Sed ego Sede vacante nullam pro Papa Orationem in Missa dicendam iudicarem. Addit ipse; *Quod dictum est de Pontifice dicendum est etiam de Rege, Regina, vel Principe mortuo: nam tunc non sunt nominandi.* Advertas que nomen solummodò Regis esse exprimendum, non verò Reginæ, aut Principis, vt constat ex Collectis impressis non apponentibus pro his duobus litteram N. & ex communi vsu. In Canone autem nomen etiam Regis exprimunt plures, dicentes: *Vnà cum famulo tuo Papa nostro N. Antistete nostro N. & Rege nostro Philippo;* quod vltimū addere non audēt alij; cum non adsit privilegium ad hoc: & in Canone, vtpotè sacratissima Missæ parte, nil vel minimum tollendum, nec etiam addendum est.

2 Sed animadvertat Episcopus, Archiepiscopus, aut Patriarcha celebrātes, se dicturos; *Et indigno servo tuo*; ac cum quilibet Sacerdos Romę celebrat, hæc verba omissurus est. Sic ex Missalis Rubricis notat Villalobos *infra.* Sed primùm non de Episcopo Anulari intelligas, sed de habente iurisdictionem, sive intra, sive extra suam Diœcesim existente; etsi Sacerdos diversetur in aliena. Addit Gavātus *part.2. Rubr. ad Missal. tit.8.1.7.* & ex ipso Vāder *p.1. fol.13. Quod neque nominandus est Abbas exemptus, sed Episcopus vicinior, ad quem pro ordinatione itur, neque enim Abbas est Antistes.* Sed an hi, vel omnes alij Prelati Diœcesanam Iurisdictionē, seu quasi Episcopalē habentes, sive Regulares, sive Sæculares sint, nominari in hac Collecta possint; in secundo Singularium tomo, Deo favente, discutiam.

3 De Antistite verò sic Vāder *infra, Antistes semper nominandus est suo proprio loco, sicuti in Canone, & in feria VI. in Parasceve, & in Sabbato Sancto, etiam in Monasterijs, Ecclesijs, & Capellis Regijs, vel exemptis, & quamvis celebretur coram Imperatore, Rege, vel Principe maximo.* Sic ille. Circa quod Diana, *p.2. art.14. res.40.* asserit, peccare mortaliter Regularem, qui pro nomine Episcopi poneret nomen Generalis suæ Religionis: sic enim declaravit Congregatio Cardinalium consulta à Cesare Episcopo Novatiensi, in Hispanijs Nuntio, anno 1615. Novemb. 17. At Emmanuel Rodriguez, *tom.4. sum. c.51. num.13.* Villalobos, *p.1. tr.7. dif.31. nu.3.* Porrel *dub. regul. verb. Missa, num. 14.* Eum à mortali excusant ex ignorantia huius declarationis, quam ipsi afferunt. Hyeronimus Rodriguez, *dub. regul. res. 25.* de Missæ celeb. *n. 14.* ait, *Regulares non obligare hanc declarationem, quia nec proponitur authentica, nec sufficienter promulgata, & intimita ipsis.*

4 Ego verò addo, quod etiam si hæc concurrerent, & vim legis haberet ista declaratio, adhuc sub mortali obligare non posset, si absit contemptus, quia materia levis est, quæ sub mortali cadere non potest. Si enim est materia levis aliquem Sanctum eorum, qui in Canone ponuntur, data opera omittere: immo & omittere ea, quæ interponuntur in *Communicantes*, aut in actione: *Hanc igitur*, tempore Paschali, ut docet Filiucius, *tem. 1. tr. 6. cap. 5 n. 155.* & ipse Diana *sup. res. 49. & 59.* ex Homobo, contra Nugnum, *3. p. tom. 1. q 83. ar. 4. dub. 2. concl. 2.* nec mortale erit ob materiæ parvitatem tollere, *nomen Antistis*, & loco illius *nomen Generalis* apponere: nam tam ablatio. quàm additio vnius nominis quid leve est; circa quod non potest ferri lex obligans sub mortali: in materia enim levi talem obligationem lex non potest imponere, vt docent Valentia, Salon, Salas, Reginaldus, Sà, Sanchez, Azor, Beccanus, Vazquez, & alij apud Bonacinam de *leg. d.1. quæst.1.5. §.4. n.13.*

5 Circa secundam difficultatem sic statuitur in eadem Cōgregatione consulta à dicto Hispaniæ Nuntio: Sancta Sedis Apostolica, *respondit eos mortaliter peccare*; (cum scilicèt loco Episcopi in Canone ponebant Superiorem Ordinis) *cum sit ad unguem Missale observandum.* Nec in Collectis Missæ pos-

se

se aliquid addi, sub eadem pœna (præter Orationem solitam pro Rege, & eius prole, & exercitu) Dicūt aliqui. Sed & aliquid addi in his Collectis non esse mortale probāt rationes nuper allatæ, & sic vidi viros doctos nostræ Societatis ijs verbis, *& exercitu suo*, iungere, *Societatem nostrā, & nos &c.* pluresque docti, ac pij Regulares in Missis solemnibus addunt: *Ordinem nostrum*. Et si lethale nō committeret, qui ex devotione quartam aliam Orationem, post tres ante Epistolam, in Secreta: & post Communionem adderet, vt docti Theologi â me consulti asserunt; cur peccabit mortaliter, qui adderet aliquid in hac Collecta, quæ non continetur inter communes, & vsitatas Missæ partes? Præsertim cum forma huius nō sit ab Ecclesia, sed ex dispositione piorum Virum, & nec aput omnes Diœceses, nec semper vniformis.

5 Neque obstat Pij V. præceptum in sua Bulla initio Missalis sic impositum. *In virtute Sanctæ obedientiæ præcipientes, &c. ne in Missa vel oratione alias ceremonias, vel preces, quàm quæ hoc Missali continentur, addere, vel recitare præsumant.* Nam in additione supradicta solùm, parvitas materiæ invenitur; & vt ex Soto Tabiena, & Suario, inquit Ioannes Baptista Scortia, *l. 2. de Missa cap. 17. num. 1.* *Nō dicitur is, qui secretò ex sua devotione, vti privata persona, aliquid recitat, ipsi Missæ officio addere, quamvis imprudenter faciat, sacrum mysterium interrumpendo.* Et si quis aliquam Orationem ex tribus, immo, *Gloria*, aut *Credo* scienter ommitteret, non peccaret ex materiæ leuitate, vt docent Filiucius, *tom. 5 tr. 5. c. 5. num. 155.* & Diana, *p. 2. tr. 14. res. 59.* nec qui addit quid æquivalens huic quantitati, dum sit extra Canonem.

SINGVLARE XXXVII.

Quam Missam dicturus est Sacerdos, qui diei, vel Sancti propriam in Missali non invenit.

1 SAEPIVS hoc accidit, cum Missæ festivitatum, quæ de novo, ex institutione præcipuê SS. D. N. Vrbani VIII. celebrantur, in antiquis missalibus non inveniuntur; & in pluribus ex recenter editis, sint festa SS. Nominis Iesu, Nominis B. V. Mariæ, Coronæ Domini, Angeli Custodis, impressionis Sacrorum Stigmatum, & similes, quæ desunt in alijs Missalibus. Tuncque ego Missas illis festivitatibus similiories dicendas semper consului, & postea inveni apud Gavantum, *p. 3. tit. 10. num. 16. ad Rubr. miss.* & apud Laurentium Vanderum, *p. 1. n. 48. fol. 40.* de hac re hoc idem decrevisse Sacram Rituum Cōgregationem die 20. Novemb. 1628. his verbis. *Si nulla est Missa in missali Romano, quæ concordet cū Officio Monialium* (de illatū Capellanis loquitur Cōgregatio) *(puta de Nomine Iesu, de Spinea Corona, & similibus: eo casu Missam de Cruce, vel de passione recitare poterunt, vel certè pro debita licentia adeant sacram eandem Congregationem.*

2 Idem igitur faciat quicumque Sacerdos qui propriam diei Missam in Missali non habet v. g. Pro Missa Nominis Iesu Missam celebret de Circuncissione; & si dicenda foret de Nomine Mariæ, dicat de Anuntiatione; si de Corona, votivam de Passione; si de Angelo Custode, votivam de Angelis; aut de S. Michale; si de S. Gabriele, de Anūtiatione, si de Sacris stigmatibus, quæ est de S. Francisco, & sic de alijs, eas semper pro alijs dicendo, quę illis magis concordant.

3 Similiter si Missæ propriæ de Sanctis nō inveniantur in Missali, v. g. de S. Isidoro Agricola, S. Carolo, S. Philipo Nerio, S. Elysabeta Portugaliç Regina, S. Birgita, S. Brunone, S. Casimiro, Ioachimo, S. Cōrado, & alijs, qui paucis ab hinc annis celebrantur; Missam dicat de communi Martyris, vel Pontificis, vel Confessoris, vel Virginis, aut non Virginis, iuxta qualitatem Sancti, de quo celebratur: & tempus, in quo celebrat, si Paschale sit, vel extra, attendere debet, vt Missam de communi iuxta temporis qualitatem etiam dicat. Idem dicendum est circa Horarum recitationem; sæpius enim contingit propria Officia his annis edita à Recitaturo non haberi: & tunc supplendum est Officium ex communi, aut ex similiori.

SINGVLARE XXXVIII.

An, & quando liceat, aut expediat Nominibus proprijs Sāctorum, de quibus celebratur, cognomina addere in Missæ Sacrificio?

1 TVTILIS videbitur alicui hæc quæstiuncula, sed immeritò; cum vel minimum Iota, vel simplex apex ad Augustissimū Missæ Sacrificium spectans, magni habenda sit. Igitur hoc nunquam expedire, nec licere persuadere intendunt nonnulli,

2 Quia Ecclesiæ consuetudini opponitur prædicta cognominatio, II. Quia indecentia,

tiã, videtur gêneris, vel patriæ, aut similis adnotamenti commemoratio in omnium gravissimo Ecclesiæ Sacramẽto, & stupendo Sacrificio. III. Quia superflua est huiusmodi additio, cùm satis, superque constet, quis nam ille Sanctus sit, in cuius honorem Missa celebratur. IV. Quia Pius V. in Bulla Missalis initio posita, edita anno 1570 præcipit, in Missæ celebratione nihil addere, vel demere aut mutare: ergo non licèt addere cognomina.

2 Sed ex iisdem primis tribus capitibus non solùm licere, sed aliquando expedire probo. I. Ex Ecclesiæ usu, quæ in Missæ sacrificio quandoque cognomina, aut notamenta aliqua nominibus proprijs addit; tunc scilicet, cum propter proprij nominis similitudinem cum aliorum Sanctorum nominibus, non ita claré ostenditur, quis nam sit ille, in cuius hónorem Sacrificium Deo offertur. Sic omnibus quinque SS. Ioannis nomine insignitis, quos Ecclesia celebrat, notas addit, ex quibus in Missæ sacrificio cognoscantur. De Evangelista: *Ecclesiam tuam, Domine, benignus illustra, ut B. Ioannis Apostoli tui, & Euangelistæ, &c.* De Baptista: *Sumat Ecclesia tua, Deus, B. Ioannis Baptistæ, &c.* De alijs: *Ecclesiam tuam quæsumus, Domine B. Ioannis Chrisostomi Confessoris tui, &c. Intercessio nos quæsumus, Domine, B. Ioannis Gualberti Abbatis commend et.* S. Ioannes Martyr ex socio Paulo discernitur: *Quæ de B. Ioannis, & Pauli glorificatione procedit.*

3 Similiter tribus Paulis singularia apponuntur signa, ex quibus dignoscãtur: Paulo Apostolo: *Deus, qui multitudinem gentium B. Pauli Apostoli prædicatione docuisti, &c.* Eremitæ: *Deus, qui nos B. Pauli Confessoris tui, &c.* Martyris, ut supra. Sic duplici Petro Apostolo, & Martyri; duplici Martino, Martyri, & Confessori: duplici Stephano, Protomartyri, & Pontifici, & Martyri; duplici Thomæ Apostolo, & Aquinati; duplici Catherinæ, Martyri, & Virgini Senẽsi, &c. notas, & signa nominibus proprijs in eorum orationibus addit Ecclesia, ut manifestè pateat, quis nam sit, de quo loquitur, & ob eandem rationem Maria Magdalena similiter, *Magdalenæ* nota distinguitur ab alijs.

4 Probatur II. Quia nullo modo indecens est quod cognomina Sanctorum, & eorum singulares actiones, aut signa in Missæ sacrificio referantur: Omnia enim, quæ ad Beatos spectant, digna sunt veneratione: nec necessariũ est, quod omnia, quę in Missa dicuntur, sint sacræ Scripturæ verba. Sic de S. Francisco Assisio, de S. Martino Episcopo, S. Ioachimo, & alijs referuntur in Graduali aliqua ex ipsius vita, non ex sacra Scriptura, & in Post communionem, de S. Ignatio Martyre. Quod si cognomina Sãctorum addere in Missa nõ liceret, quia hæc eadẽ habent interdum viri improbi; etiam nec liceret pronuntiare nomina, cum alijs hæc eadem talium interdum sint, & cognomen non minus proprium est personæ, quam nomen, ut docet Alciatus *l. 3. c. 1.*

5 Nec superfluum est, addere interdum cognomina, vel quid simile; nam si *Cognomen, siue cognomentum,* ut loquitur S. Isidorus *l. . orig. c. 7. est quod nomini cognitionis causa super additur, siue quod cum nomine est,* illa Sanctis apponere necesse, aut saltém expediens erit, ut cognoscantur quinam sint illi, de quibus celebratur: sæpius enim contingit nomen proprium Sancti in Orationibus audiri, v.g. SS. Petri, Pauli, Francisci & omnino ignorari à circunstantibus, & Sacrum audientibus, quis sit ex Beatis hoc nomine insignitis, dequo tunc celebratur.

6 Igitur quoties hoc dubium evenerit, licebit, immo expediet cognomina, vel quid simile, unde dignoscantur Sancti, nominibus proprijs addere. Sic Bartolus *in constit. 1. ff. versic. quæro nunquid,* ait: *Cognomina debent poni, quando ex nominibus proprijs resultat incertitudo.* Vnde nostris Sanctis Francisco Xaverio, & Borgiæ, tum ut in terse, tum ut ab alijs SS. Franciscis, discernantur, hæc sua cognomina in eorum orationibus addere expediet; cum nõ habeant Orationes proprias, ex quarum serie dignosci possint; sicut habent alij duo Francisci, Minorum, & Minimorũ Fundatores. Immo & forsan B. P. N. Ignatio adderet aliquis cognomen *Loyolæ*, ut in solemni ipsius Beatificationis Sacro apud oppidum de Fregenal addidit illustrissimus, D. D. Andreas de Cordova Episcopus Pacensis, vir doctissimus, & in his rebus maximè versatus; Romæ enim duodecim annis Rotæ extitit Auditor, & de hoc interrogatus, respondit, se id scienter fecisse, Romæque circa alios Sanctos hoc fuisse agitatum, & resolutum, licere cognomina addere Sanctorum nominibus in Missæ sacrificio, ne cum alijs synonomis confundantur. Sed forsan notæ Confessoris, & Martyris, utrumque Ignatium in Ecclesia abunde discernunt, & ideo cognomen Loyolæ superfluit.

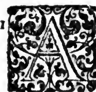
7 Ad ultimum fateor esse ex suo genere materiam gravem addere, sicut & adimere in Missæ celebratione novas preces, vel ceremonias, ut docent Sotus *to. 4. d. 13. q. 2. art. 4.* Silvester *Missa q. 2. & 3.* Suarez *d. 85. Sect. 3 & d. 84. Sect. 2,* Navarrus *de orat. not. 16.*

n. 76.

n.76. & alijs at hi docent, quod si id, quod in Missa additur, vel tollitur, est quid leve, lethale non sit, etiam si scienter fiat.

Singulare XXXIX.

V. Peccaret mortaliter Sacerdos, qui Prophetias semper omitteret in Missis quatuor Temporum; vel Sequentiam in festis; aut pro his Missis alias diceret?

1 Ffirmative respondendum videtur I. Quia tunc magnam partem Missæ celebrans omitteret, quod est culpa lethalis iuxta Theologorum sensum, ut probant Enriquez *l.9.c.35.* Azor *l.10 c.29.* Suarez *to.3. d.84. sect.2* & Scortia *de Miss. l. 2. c.27. n.1.* Probatur II. Quia sicut non licet Officium Resurrectionis, aut Spiritus S. pro Officio Feriæ, vel novem lectionum recitare, ut plures apud Barbosam *de Paroc. c.10. n.10.* docent, & mihi indubitatum est, quia nimis illud ab hoc exceditur; ita nec Missas, quæ notabiliter maiores sunt alijs, quæ sine Prophetijs dicuntur, in eas commutare. III. Quia si quis in alijs Missis partem æquivalentē Prophetijs, immo & minorem omitteret, v.g Epistolā, aut Evangelium, aliāve similem partem, ut tuetur Suarius *infra.* peccaret lethaliter: ergo qui & Prophetias. IV. Quia in re gravi violaretur præceptum Pij V. in Bulla initio Missalis posita, ubi ait: *Mandantes, & stricte omnibus, & singulis Patriarchis, Administratoribus, &c. in virtute S. Obedientiæ præcipientes, ut Missam iuxta ritum modum, & normam, quæ per Missale hoc à Nobis nunc traditur, decantent, & legant:* ergo, &c.

2 Sed ad huc lethale in his non committi, saltim si Missæ sint privatæ, & scandalum absit, existimo, & probo 1. ex Granado *contr.6. de Euch. tr 14. n.3.* statuente: *Quando pars quæ omittitur non esset necessaria ad ordinariam Missæ integritatem, quia solet non dici, ut Symbolum, vel Gloria, vel tres Orationes, facilius posse à culpa mortali excusari eius omissionem:* ergo, cum Prophetiæ, vel Sequentiæ dici non soleant in ordinarijs Missis; immo semel, aut iterum in totius anni decursu tantùm dicantur, & sine illis integra Missa dicatur, harum omissio venialis solúm culpa erit sine causa, & cum hac nec venialis. Præterea, quia Sequētiæ non ex præcepto aut decreto, sed ex privilegio Nicolai Papæ introductæ sunt, ut refert Durandus *l.4. de Rit. c.22.* ergo non erit lethalis earum omissio.

3 Commutare veró Missas, ubi Prophetiæ dicuntur, pro alijs, seu loco earum votivas privatim dici posse de Festivitate, aut Sancto, etiam animo laborem effugiendi, conceditur in Rubricis Missalis §.4. *n.3.* ibi: *Hæ Missæ, & omnes aliæ votivæ in Missis privatis dici possunt pro arbitrio Sacerdotum quocumque die Officium non est duplex, cum commemoratione eius, de quo festo est Officium:* ergo cū hæ Prophetiarum Missæ duplices non sint, pro illis votivas dicere licet.

4 At si quis Missas votivas, vel pro defunctis in festis duplicibús celebraret, lethale non committeret, ut docent Miranda *to.1. q.41. ar.21. conc.3.* Llamas *p.3. meth c 5. §.14.* Suarius *d.83. sect.3. conc.1.* Hurtado *disp.12.* Villalob. *p.1. tr.8. dif.31. n.5.* & Diana *p.2. tr.14. res.30.* ac iuxta hos duos, etiā in festis Apostolorum, B. Virginis, & Domini N. committeret verò veniale, si sine causa fieret, ut sentiunt Archidiaconus *in cap 2. de celeb. Miss.* & Sylvester *Miss. 1. n.4.* esset enim contra Rubricam, cōsuetudinem, & decretum Sacræ Congregationis 2. augusti 1627. ut testatur Gavantus *1. p. tit.4 lit. O.* docens *n.3. lit. P.* idem tenendum de Dominicis. Pro re tamen gravi poterunt cantari Missæ votivæ etiam in festis duplicibus non maioribus, cantata item altera de die, ut notat Gavant. *sup. lit O.* immo si non solet dici in aliqua Ecclesia nisi unica Missa Maior, seu solemnis, poterit tunc hæc dici votiva etiā in Dominica; vel etiam pro solemni festo.

5 Ad I. rationem ex oppositis R. non esse attendendum in omissione hac, an sit magna, vel exigua pars, seu quantitas, quæ in Missæ celebratione omittitur, sed an sit ex substantialibus vel ad sacrificium cōficiendum, vel ad integram Missam ex ordinarijs perficiendam. Hinc omittere scienter in Canone pauciora verba, aut preces; v.g. ab illis: *Nobis quoque peccatoribus*, usque ad: *per Christum D. N.* vel aliquod ex duplici Memēto cum clausula ei annexa, esset lethale, quia & in Canone, & semper dicuntur; nō verò esset, si in eodem ommitteretur id, quod in ordinarijs Missis dici non solet, sed in singularibus Festivitatibus Paschatis, Ascensionis, Nativitatis, Epiphaniæ, &c. v.g. id quod additur precibus, *Hanc igitur*, ac precibus; *Communicantes.* Sic Filiucius *to.1. tr.5. c.5.* & Diana *p.2. tr.14. res.59.* Sicut nec iuxta hos DD. esset lethale omittere *Gloria*, & *Credo*, quia sine his integra Missa ex ordinarijs dicitur, sec⁹ Epistolam, vel Evangelium, cū sine his non dicatur: nam sunt, ut cum Suario *d.88. sect.3.* loquar, *veluti membra principalia, & necessaria huius corporis ætherogenei.*

 Ad 2.

6 Ad 2. R. concesso antecedenti, negando sequellam; quia *magna differentia est*, ut verbis utar Suarij *sup. sect. 3. inter Missam, & divinum Officium: nam ad hoc dicendum tenentur Sacerdotes, & ideo mirum non est quod obligentur ad dicendum singulis diebus illud Officium,* [adde, vel æquiv. lens] *Quod pro uno quoque signatur: in Missa vero non ita. Et hoc confirmat consuetudo, nam sine scrupulo solet hoc fieri à viris timoratis, & doctis.* Ad 3. patet responsio ex dictis num. 2. & 5.

7 Ad 4. R. in his omissionibus, & commutationibus saltim graviter non violari præceptum Pij V. Quia ut inquit idem Suarius sup. *Tunc revera, & in rigore non prætermittitur ritus dicendi Missam, neque videtur esse latum præceptum proprie, & in rigore de Missa dicenda de Feria, aut de Sancto; nam cum Sacerdos absolutè non teneatur hodie, v. g. Missam dicere, non est cur obligetur ad hanc determinatam, si Missam vult dicere.* Preterquam quod, præceptum hoc Pij V. non ad singulares personas, sed Patriarchas, Prælatos, & alios, quibus Ecclesiarum regimen incumbit, dirigitur, ut palam in eo est. Vnde de solemni, ac conventuali, non de privata Missarum celebratione potissimé intelligendum, iuxta cap. *Quidam. & cap. Cum creatura. de celebrat. Miss.*

8 Animadvertendum tamen, quod rarissimè, aut numquam fient prædictæ, aut similes omissiones, & commutationes in Missis, sine culpa veniali, nisi adsit causa iusta devotionis, petitionis, vel similis in votivis; necessitatis, difficultatis, aut impotentiæ in alijs. Sic Doctores de ijs, qui Missam dici propriam in aliam commutant, Panormitanus, Azor, Rodriguez, Tabiena, Armilla, Suarez, & alij apud Bonacinam *de Missa d. 4. p. 7. §. 7. n. 2.* Quia par est, ut semper Missalis normæ se Sacerdos accommodet. & Missa votiva, ut statuitur in Rubrica §. 4. n. 3 *non fiat nisi rationabili de causa, & quoad fieri possit Missa cum Officio conveniat.*

9 Nec obstat prædictis Ecclesiæ antiqua consuetudo in legendis Prophetijs, & dicendis Sequentijs; à tempore nempe Nicolai Papæ, SS. Ambrosij, Augustini, ac aliorum antiquorum, ut videre licet apud Rodulphum *prop. 23.* Durandum *l. 2. c. 22.* Thritemium *l. 4. c. 22.* & Ioannem Rioche *comp. tem. c. 71. col. 3.* quia quantumuis vetustissima, sub mortali obligare non valet iuxta sepius dicta, & dicenda in hoc 1. volumine. Sic antiquissimus obtinuit mos, ut ab introitu Missa audiretur, & qui ab Evangelio audiret, non peccaret graviter diebus festis, sicut nec Sacerdos qui *Gloriam*, aut *Credo*, omitteret: ergo similiter, &c.

SINGVLARE XL.

V. Missæ Hebdomadæ sanctæ, in quibus legitur Passio D. possint sine illa celebrari, dicta solùm postrema parte, quæ Evangelij loco reponitur: vel pro his Missis alias votivas dicere liceat?

1
HANC primàm omissionem lethali culpæ tribuendam, si fieret sine causa, existimo, cum verfetur in re gravi, quia integra Passionis lectio pro Evangelio reputatur, & substituitur in hac Missa: postrema verò pars potius est Evangelij continuatio, quam Evangelium: tam quoad textum Evangelistarum, seu contextum historiæ, ut patet, quàm quoad Missæ celebrationem; unde in ea parte nec *Sequentia*, nec *Secundum*, nec *Signat o* fiunt: ergo iuxta doctrinam Singularis præcedentis, lethalis culpa erit Passionis lectionem omittere. Præterea, quia eam legendam tempore, quo legitur, à quatuor Evāgelistis scriptam statuit Alexander Papa, ut testatur Durandus *l. 6. de ritib. c. 68.* & Gavantus *p. 4. in Missal. tit. 7. n. 9.* Et ob tam sacratissimi temporis venerationem hanc omissionem maximè dedecere nemo dubitabit, & si publicè fiat non leve scandalum generabit, & in solemnibus, aut conventualibus Missis nullo modo licere, indubitatum est.

2 Quod verò pro his Missis possit Missa votiva privata (non solemnis, aut conventualis) dici, minus ambigo; cum hæc dici queat quocumque die, dum Officium non sit duplex; & licét Officium hebdomadæ sanctæ sit maius, & duplicibus etiam festis præferendum; attamen duplex non est in eo gradu, quo Missæ propriæ excludunt votivas, ita ut hæ regulariter dici nequeant. Vnde Emmanuel Rodrig. *to. 1. q. 43. ar. 8.* ex Navarro *cons. 16. n. 8.* ait: *Pro Missa longa de Passione satis implet Sacerdos si celebret de Festo, etiam semidupli. i. aut infra octauam.* Consulam tamen Sacerdotem, ut tunc non publicè, sed in privato Oratorio celebret.

3 Et licêt iuxta Emmanue. *t. 4. q. 43. ar. 9.* Hyeronim. Rodriguez *res. 25. n. 7.* ac Portel *ver. Missa n. 11.* non satisfaceret qui stipendium accipiens pro Missa hac de Passione aliam diceret, hoc non proveniret, ex eo quod similis commutatio nō liceat, sed ex infidelitate, & iniuria, quę fieret petenti, & eleemosynā elargiēti pro talis Missę celebratione, ut docent Suar. *d. 83. se. 3.* Angel. Armilla, & Bonacin. *de Mis. d. 4. p. 7. §. 3. n. 4.*

SIN-

SINGVLARE XLI.

Adquem in Cathedralibus Ecclesijs spectet mortuo, absente, vel impedito, aut nolente Episcopo solemnem pedum ablutionem Feria V. in Cena Domini facere, & ad quem in alijs Ecclesijs?

1 AD Episcopum præcipuè hanc ablutionem spectare nulli dubium est; constatque ex Rubrica Missalis Romani, quo nunc utimur; de hac enim ablutione agens ait: *Prælatus, seu Superior singulorum pedes lauet.* Sub nomine autem Prælatorum, primo loco Archiepiscopos, & Episcopos intelligi patet *ex cap. determinimus 2. de iudicijs.* Episcopisque hanc competere actionem expressè decernitur in Rituali, quod *Ordo Romanus* inscribitur: ubi: *Dicta oratione Episcopus ponat vestimenta sua, & præcinctus linteo preparet se ad lauandos pedes discipulorum suorum.* Idem statuitur in Ceremoniali reformato à Clemente VIII. *cap.* 24.

2 Hanc ablutionem minimè omittendam mortuo, vel absente, aut impedito, vel nolente Episcopo satis suadent SS. Patres, & Interpretes in *Ioann.* 13. ac Cōcilia; Aquisgranense I. *c.* 14. Biterrense sub Innoc. III. *c.* 18. & Toletanum XVII. *c.* 3. & expresse statuitur in Ceremoniali relato ubi *cap.* 24. dicitur: *Seruentur omnia supra dicta absente Episcopo; & in Collegiatis seruentur Rubricæ Missalis.* Hinc in libro inscripto *Sacrarum ceremoniarum, seu Rituum Ecclesiasticorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ lib.* 2. à Pontifice tredecim pauperū pedes abluendos statuitur, & *cap. sequenti*, cuius titulus: *De lotione pedum tredecim pauperum absente Papa*, dicitur: *Paratur in aula consueta pro tredecim pauperibus lauandis credentia, deinde venit Cardinalis lauaturus, &c.* Idē proportione seruata de alijs Ecclesijs Collegiatis, Parochialibus, vel Regularibus, in quibus hæc ablutio fieri solet, sentiendum est: absente enim proprio Prælato, vel Superiore, illi, qui illius vicem gerit, hæc ablutio competit: nam ut colligitur ex ijs verbis Rubricæ Missalis, *Post lotionem Superior, vel qui alijs abluit pedes, lauat manus, abstergit alio linteo, &c.* necessum non est, quod semper sit proprius Prælatus, qui abluit, sed aliquādo potest esse, vel qui illius vicem gerit, ipso absente, vel alius quivis ab ipso designatus: sed communiter Prælatus ipse hunc Ritum adimplere congruit.

3 Sed ut ad huius Singularis institutum perveniamus, dicendum est; mortuo, absente, vel impedito Episcopo, seu ipso renuente, hanc pedum ablutionem in Ecclesijs Cathedralibus ad Decanum seu eum, qui toti præest Capitulo, spectare probatur ex iure Canonico; in quo functiones Episcopales Ordini Episcopali non annexas ad Decanum pertinere absente Episcopo decernitur. Sic *cap.* 5. de officio Archipresbiteri: seu Decani; *Si Episcopus defecerit (exceptis his, quæ prohibita sunt) Archipresbiter provideat cuncta, quæ in Sacerdotum ministerio perfici debent; fontes benedicere, infirmos oleo perungere, pœnitentem reconciliare pœnitentiam cunctis alijs Sacerdotibus iniungere, in præcipuis festiuitatibus ipse celebrationem Missæ solemniter impleat.* Vbi Glossa verbo: *ministerium*, ait: *Archipresbiter in absentia Episcopi debet omnia officia Episcopi supplere, exceptis ijs, quæ ei prohibita sunt.* Prohibita autem ea solùm esse, quæ Ordinem Episcopalem exposcunt, explicant Glossa, & Doctores; & exponuntur *in dist.* 68. Episcopos scilicet, & Ecclesias consecrare, Ordines cōferre, & similia. Ob hanc causam appellatur Archipresbiter, Episcopi Vicarius, ut docent Hostiensis, & Vasconçelos, *in cap. perlectis* 25. *dist.* Cardinalis *in Clem.* 1. *q.* 7. *de præbend.* Zechetus *tit.* 24. *de Officio* Archipre. *n.* 14. Petrus Greg. *Sintagm. iur. cap.* 21. *à n.* 11. Azor *p.* 2. *lib.* 5. *c.* 15. Anton. Faber *tit. de benef. à n.* 30. Sebastianus Cesar *de Ecclesiast. Hyerarch.* 3. *p. disp.* 12. *n.* 5.

4 Et quod idem sit Archipresbyter, ac Decanus constat ex *cap. ad hæc de off. Arch* ibi: *Archip. qui à pluribus Decani nuncupantur*, ubi Glossa, & c. *Nullus d.* 6. in cuius tit. *Archipr. vel Decanus.* Consule Azorium, Vasconc. & Fabrum *sup.* ac Barbos. *de Ep. col.* 3. *c.* 3. *n.* 7.

5 Probatur 2. ex sacra Rituum Congregatione, in cuius decisionibus ita statutum esse testatur Augustinus Barbosa *lib.* 1. *de iure Eccles. cap.* 21. *n.* 98. ubi: *Dignitas prima post Pontificalem potest absente, vel impedito Episcopo celebrare Missas solemnes, & alias functiones facere, quas Episcopus celebraret, seu faceret, si præsens esset, quocumque nomine prima Dignitas appelletur, dummodo sit in ordine Sacerdotali constitutus. Sic decisum est à Sacra Rituum Congregatione in Callien. 18. Ianuarij. 1605. & in Vallisoletana. 11. Iunij. 1605. & in Brundusina 16. Iulij. & in Barensi 16. Ianuarij. 1608. & in Pisauren. 12. Martij. 1609. & in Aretina 30. Ianuarij: ac in Ciuitatensi, seu S. Seueri 25. Iunij. 1611. & in Hydruntina 15. Martij. 1614. & in Lamacen. 11. Novemb. 1614. & in Alexandrina 18. Augusti. 1618. & in Messenensi 25. Ianuarij. 1621. Idem facere potest eius Coadiutor, ut declarauit eadem sacra Congregatio, in Pientina. 8. Maij. 1621.* Hæc ex Barbosa *supra.*

6 Quod Decanus sit prima post Pontificalem Dignitas, probat Barbosa de potestate Episcopi, *alleg.57.tit.3.n.9. In Lusitania*, inquit, *& in tota fere Hispania Decanus in Ecclesia Cathedrali maiorem dignitatem habet.* Idem testantur Rodericus Zamorensis, *spec. vita. lib. 62. cap.13.* Casaneus 4.*p. Catal. conf.37.* Riccius *praxi.p.4.resol.394.* Roman *lib.3 rerum public.cap.10.* Sandoval *p.5.cap.3.* & alij apud Barbosam, *sup.* estque omnium fere Ecclesiarum praxis, quam in harum Dignitatum cognitione, ut regulam omnino sequendam, docet idem Barbosa, *lib. de iure Eccles.cap.21.n.16.* additque *cap.26.n.5.* hanc Dignitatem, primam post Pōtificalem esse, quoad Officia præcipue divina, Chorique obeunda munia statutumesse à Sacra Rituum Congregatione, in una Placētina 19. Maij 1604. Sic in constitutionibus antiquis Ecclesiæ Hispalensis, *fol.* 2. dicitur: *Decanus post Archiepiscopum primum locum tenet*, & §. sequenti: *Statuimus, quod Decanus in Ecclesia Hispalensi post Archiepiscopum habeat primam vocem.* Cum igitur hæc pedum ablutio, mortuo, absente, vel nolente Episcopo primæ post eum Dignitati, seu iuxta Missalis Rubricas Prelato competat, Decano competit, ut pote primæ Capituli Dignitati, ipsiusque Pręlato. Et quod Decanus verè sit Pręlatus, ordinariamque iurisdictionem habeat, constat ex *cap. dilectis de apellat. c. dilect. de sent. excom.* & ex alijs. Consule Barbosam, *de iure Eccl. c.25.n.7.* & antiquas Hispal. Ecclesiæ constitutiones, *fol.2.&.8.*

7 Hæc resolutio executioni mandata est his annis præteritis in Ecclesia Metropolitana Hispalensi, cui cum abesset Eminentissimus S.R. Ecclesię Cardinalis D.D. Gaspar de Borja, & Velasco huius Diœcesis Archiepiscopus, gravibus invigilans curis, tum Romæ, tum Matriti; D.D. Franciscus de Monsalve huius almæ Ecclesiæ Decanus hanc solemnem pedum ablutionem fecit. Immo cum hoc anno 1644. iam Hispali adesset Eminentissimus Cardinalis, morboque impeditus ad hoc munus exequēdum inveniretur, seque ab illud obeundo excussaret: Decanus illud est executus, absque ulla ipsius Archiepiscopi facultate aut beneplacito: hoc enim minimê requiri indubitatū est: eo enim ipso, quod Archiepiscopus, vel mortuus, vel absens sit, aut impediatur, vel nolit hanc sacram peragere functionem, Decano competit ipso iure, re, nulloque modo fas est Archiepiscopo alium pro se subrogare, aut substituere ad illam peragendam.

8 Hinc colliges, hanc, & similes functiones Episcopales, quæ in divinis Officijs Episcopo competunt, ipsius Vicario minimè cōpetere, neque hunc pro illis ab Episcopo assignari, seu delegari posse. Sic statutum est â sacra Rituum Congregatione varijs decisionibus, quas affert Barbosa *de iure Eccles.lib.1.cap.21.n.102. in Marugion. 25. Januarij 1603. in Brundisin. 2. Iunij, & 16. Iulij 1605. in Valven 26. Novemb. 605. in Neritonen. 25. Februrarij 1606. in Adrien. 9. Maij 1606. in Neocastren. 16. Ianuarij 1607. in Baren. 19. Ianuarij 1608. in Matrina 22. Ianuarij 1618.* Quod intelligendum, etiam si sit Vicarius ab Apostolica Sede constitutus, ut eadem S. Congregatio *in Brundisina* 15. *Februarij* decidit, & etiam hoc est intelligendum, etiam si sit Vicarius in Sede-vacante, nisi aliunde sit Canonicus, vel una ex Dignitatibus, cui hæc competerēnt, ut Canonico, vel Dignitati, licét Vicarius non esset.

9 Enim verò; si Episcopus Episcopum alium Coadiutorem in sacris his functionibus à Sede Apostolica constitutum habeat; ille hanc ablutionem exequetur, cum Episcopus, aut nolit, aut non possit exequi, iuxta Cap. *Pastoralis de Clerico ægrotante*, ibi: *Sancimus*, ait Bonifacius VIII. *Vt Episcopus senio, aut valetudine corporali gravatus, vel etiam aliàs adeo impeditus perpetuo, ut officium suum nequeat exercere, possit de sui consilio, & assensu Capituli, vel maioris partis ipsius unum, vel duos authoritate Apostolica Coadiutores assumere ad dictum Officium exequendum.* Ex quibus verbis colliges, Episcopo Titulari (vulgo de anillo) vel Episcopo alterius Diœcesis [etiā suffraganeo] ab Archiepiscopo, v.g. Hispalensi assumpto pro exercendis functionibus Pontificalibus dumtaxat, non competere ipso iure hanc pedum ablutionem, nec similes functiones, quæ Ordinem Episcopalem non requirunt, exercerique solent ab alijs Canonicis, aut Dignitatibus Archiepiscopo absente, vel impedito. Hic enim Titularis, vel alterius Diœcesis Episcopus ad Pontificalia exercenda assignatus, non est propriè Archiepiscopi Coadiutor, nec â Sede Apostolica constitutus, eo modo, quo petitur in prędicto capite *Pastoralis.*

SINGVLARE XLII.

Vtum Coadiutor Decani in ipsius absentia prædictam pedum ablutionem, similesque functiones, quæ Episcopo, & ipsius loco, Decano competūt, exercere valeat?

1 AFFIRMATIVE respondendum esse colligitur ex decisione facta a sacra Rituum

Rituum Congregatione *in Bentina* 8. *May.* 1621. quam affert Barbosa *lib. 1. de iure Eccles. cap. 21. n. 98.* & nos Singul. antecedenti retulimus. Ratiò est quia *Officium Coadiutoris est* ut loquitur Glossa *in cap. Pastoralis, ea facere, quæ pertinent ad officium eius, cui deputatus est*; ergo cum hæc ablutio ad Decanum pertineat, si Episcopus eam non exequatur in absentia Decani, illam Coadiutor exequetur, ac similiter omnes alias similes propter eandem rationem.

2 Probatur 2. ex Hieronimo Gonçalez *in reg. 8. Canceller. Glossa* 5. *§. 9. n. 97.* qui ait: *Semper in modernis Coadiutorijs dici solet, quod Coadiutor habere debeat omnes, & singulas prærogativas, præeminentias, & honores in Choro, Altari, & Capitulo, ac processionibus, nec non in actibus Capitularibus, tam intra, quam extra Ecclesiam, quas, & quos prædictus N. ratione talis dignitatis, vel canonicatus, & prabendæ habet, & si præsens esset haberet:* ergo cum hæc sit prærogativa Decani, ipsius Coadiutori competit, dummodò statutum, aut consuetudo vim legis habens non opponatur. [sic enim prædicti Doctores sunt intelligendi] sicut in præsenti non opponitur. Nec obstat Rubrica Missalis, in qua statuitur, quod *Prælatus, seu Superior singulorum pedem lavet:* quia ut inquit Gonçalez *sup. n. 2. & 3. Coadiutor est Prælatus, & ut talis habet curam animarum, plenam, & liberam administrationem.* Probatque hoc pluribus iuris Canonici testimonijs, & addit. *n. 4. Hoc procedere non solùm in temporalibus, sed etiam in spiritualibus.*

3 Sed prædicta sententia limitanda, aut intelligenda est, dummodo Coadiutor Decani (seu cuiusvis alterius Dignitatis) sit Sacerdos. Sicut etiam de Decano statuitur à S. Congregatione iuxta dicta Sing. 41. nu. 5. Quia ut rectè Gonçalez sup. num. 6. ait: *In Coadiutore requiritur eadem idoneitas, ac sufficientia, quæ requiritur in Titulari* ad fruendum scilicet dignitatis suæ prærogativis. Et licet hæc functio secundum se considerata sacerdotalem, immo nec sacrum ordinem exigat, sicque à Monialibus exerceri videamus, & à fidelibus etiam laicis fieri solitâ in Ecclesijs testantur S. Augustinus *de off. Eccles. cap.* 12. Albinus flacus Magister Caroli magni. *tit. de cana Domini*, ac eo ritu, & solemnitate, qua iuxta Rubricas Missalis Romani fieri debet in Ecclesijs Cathedralibus, & in Collegiatis, Parochialibus, & Regularibus virorum, necessum est ut Sacerdos sit, qui eam exequatur; cum vestibus Sacerdotalibus, ministrisque Diacono, & Subdiacono in ea utatur.

(:§:)

SINGVLARE VLTIMVM.

Cui competat hæc solemnis pedum ablutio in Ecclesijs Cathedralibus, si Episcopus, Decanus, aut eorum Coadiutores nolint, vel non valeant eam exequi?

1 DECISA est similis controversia à sacra Rituum Congregatione, ut testatur Augustinus Barbosa, *lib. 1. cap 21. de iure Eccles.* his verbis: *In tantum spectat ad primam Dignitatem, & alias successiuè Missas celebrare solemnes, & alias functiones Episcopales facere absente, aut impedito, vel nolente Episcopo eas habere, ut non possit alteri Dignitati, vel Canonico sibi bene viso, seu Vicario dictas functiones delegare. Sic in una Adrien. 20. Decembris 16. & in alia 9. May. 1606. & in Mediolanensi 28. April 1607. & in Adrien. 22. January 1618. & in Alexandrina 18. Augusti.* Igitur iuxta Missalis Romani Rubricas Prælatus, seu Superior hanc pedum ablutionem facere debet, & ipso nolente, non ex delegatione, quæ ei denegata est, sed ipso iure Dignitati illi, seu Canonico, qui in Choro, seu divinis Officijs præest, & præcedit omnes, qui in Choro tūc adsunt, hæc competit. Nam Superiores, inquit Rebufus, *ex l. 51. de verb. signif. sunt qui supra nos sunt, ut l. iuris cons. ff. de grad. Et Prælatus dicitur*, inquit Iodocus Loricus, *lexic. qui præ fertur alijs.*

2 Unde impedito, vel nolente Decano, & ipsius Coadiutore ad Archidiaconum Cathedralis, vel Metropolitanæ Ecclesiæ, spectat: & hoc impedito, vel nolente ad Cantorem, seu Chantre; post hunc ad Thesaurarium, deinde ad Magistrum Scholæ. Hos sequentur Archidiaconi tum Cathedralis, tum singularium locorum iuxta Dignitatum suarum præcedentiam; ac iuxta morem cuiusque Ecclesiæ.

3 His deficientibus Canonicus antiquior, & sic alij subsequentes. Regula igitur generalis est, hanc pedum ablutionem, & reliquas functiones ad Episcopum primariò & per se in Cathedralibus spectantes, non verò Episcopalem ordinem exigentes, fieri debere à Dignitate, vel Canonico, qui tunc alijs præest, & dignitate, ac sede alios præcedit; dummodo Sacerdos sit, ut supra diximus. & inveterata non obstet consuetudo, aut singulare ius, ut infra dicemus. Sic decisum esse a S. Rituum Congregatione *num.* 1. vidimus, & sic in simili in constitutionibus Hispalensibus statuitur, *fol.* 19. ibi: *E no celebrando el Perlado por ser absente, o no se*

no se hallar dispuesto en los dichos dias, celebre el Dean, o una de las Dignidades, que se fallare dispuesta segun su orden. Et *fol.20. E si por ventura la Dignidad mayor no pudiere, celebre la siguiente. Esto se entienda no queriendo celebrar el Arzobispo en los tales dias, del Dean, &c.* Et postea additur id etiam observandum â Canonicis: *Cada uno segun su antiguedad.*

4 Sed rogabis, utrum in Ecclesia Hispalensi hæ, & similes functiones post Decanum, ipsius ve Coadiutorem competant Priori Eremitarum, cum ad ipsum spectet (si simul sit Canonicus, vel Portionarius, vulgo Racionero, vel horum Coadiutor) in absentia Decani choro præesse; aliàs vero ultima sit in honore, & sede omniũ aliarum Dignitatum Dignitas, & nisi præbenda potiatur in Choro locum nullum habeat? Ita statuitur in relatis constitutionibus editis anno 1261. a D.D. Raymundo huius Civitatis Archiepiscopo primo, post expugnationem illius a SS. Rege Ferdinando III. factam, cuius hæc sunt verba. *Item volumus, & Sancimus, quod sit Prior in Ecclesia, qui sit Canonicus, vel Portionarius, & per Archiepiscopum creatur: Qui circa officium diuinum cura peruigili sit intentus, & in absentia Decani sollicitet omnes in Choro, ut officium diuinum cum timore Dei, & silentio peragant; renuentes, & nolentes obtemperare circa prædicta suis monitis puniat per subtractionem portionis secundum quod viderit expedire; nullamque volumus, quod habeat ratione Prioratus aliam potestatem.*

5 Respondeo, consuetudini, quoad hoc omnino standum fuisse, si esset. Sed huius nullum ad huc extat exemplar. Existimarem ego (salvo meliori iudicio) post Dignitates omnes hanc ablutionem, & similes functiones Priori, ut pote ultimæ Dignitate absolutè competere. Quod enim hac constitutione in divinis Officijs regimen absente Decano illi mandetur, non constituit ipsum absolutè Superiorem, vel Prælatum omnium, qui Choro adsunt, cum Superiores absolutè sint omnes aliæ Dignitatès, & munere, & loco, & ita hic non debet præferri in his functionibus.

6 Vltimò addendum est pro hoc, & alijs duorum antecedentium Singularium resolutionibus, omnia supra dicta intelligenda esse, nisi inveterata consuetudo temporis decursu, & Prælatorum scientia, & consensu confirmata perseveret, ex cuius vigore hæc, & similes functiones alijs personis, sive ex Dignitatibus, seu Canonicis, aut Portionarijs, sive ex alijs Sacerdotibus non capitularibus in aliquibus Ecclesijs cõpetat: Tunc enim consuetudini standum erit; nam ut rectè Gregorius Pontifex, *epist. ad Felicem Episcopum*, & affertur causa 25. q.7. *Absit hoc à me, ut statuta maiorum cum Sacerdotibus in qualibet Ecclesia infringam: mihi iniuriam facio si fratrum meorum iura perturbo.* Et in simili S. Bernardus scribens ad Canonicos Legionenses: *Contra Ecclesiæ ritum præsumpta nouitas mater est temeritatis, soror superstitionis, & filia leuitatis.*

7 Hinc sacra Rituum Congregatio decernit, observandam omnino consuetudinem cuiusque Ecclesiæ in his functionibus: ita quod si Canonico hebdomadario, vel alicui Dignitati ex immemorabili consuetudine competunt, nihil inmutetur. Sic decrevit, *in Hastensi* 25. *Ianuarij* 1602. *in Hydunt* 30 *Ianuarij* 1616. *in Metropolitana*, 3. *Septembris* 1616. Consule Barbosam *de iure Eccles. cap.*21.*n.*101. Idem sentiendum, si extet in hoc casu speciale ius, aut cõstitutio alicuius Ecclesiæ: Cuilibet enim sive Cathedrali, sive Collegiatæ, Parochiali, aut Regulari virorum, horum Singularium doctrina proportione servata aptanda est, semperque à novitatibus inducendis abhorrendum in his enim *ipsa mutatio consuetudinis*, ut verbis Augustini *epist. ad Casulum* utar, *etiam quæ utilitate adiuuat, nouitate perturbat.*

FINIS TRACTATVS VII.

AD SACROSANCTUM

ORDINIS SACRAMENTUM,

SINGULARIUM

TRACTATUS OCTAVUS

DE RECITATIONE HORARUM.

SINGULARE I.

U. Possint Episcopi pro suis Diœcesibus, & Regulares Prælati pro suis Religionibus, Officia propria Sanctorum, quos celebrant, condere, ut ea à sibi Subditis sine Sedis Apostolicæ approbatione recitentur?

1 AFFIRMATIVAM partem sequi videtur Emmanuel Rodriguez *to. 1. qq. q. 42. art. 21.* dicens: *Posse in Religionibus recitari Officia propria de his Sanctis;* (scilicet, quos Religio celebrat) *etiam si hæc Officia à Sede Apostolica non sint approbata; dummodo digna sint, ut approbentur, vel Religio eis utatur, animo ea à Sede Apostolica confirmandi.* Idem de Episcopis in suis Diœcesibus iudicare existimandus est; cum ampliori hi, quam illi fungantur potestate; præcipuè circa divini Officij celebrationem. Nec illorum iurisdictionem excedere videtur, pro Sancto in sua Ecclesia colendo condere, & approbare Officium; vel saltem lectiones: cum talis approbatio non sit ex causis gravioribus, quas Sedes Apostolica sibi reservare solet.

2 Sed negativam partem statuit Pius V. oppositam consuetudinem sic damnans, sua ad Breviarium affixa Bulla, edita anno 1568. *In Provincias, ait: paulatim irrepserat prava illa consuetudo, ut Episcopi in Ecclesijs privatum sibi quisque Breviarium conficerent.* Et inferius: *Statuentes, Horas ipsas diurnas, & nocturnas, ex huius Romani Breviarij præscripto, & ratione omnino teneri: neminemque ex ijs, quibus hoc dicendi, psallendique munus necessario impositum est, nisi hac sola formula satisfacere posse:* ergo prohibentur Prælati, Officia subditis concedere; & si illa recitent, non satisfacient obligationi recitendi.

3 Novissimè hoc clariùs, prohibitum est à SS. D. N. Urbano VIII. in decreto Congregationis Rituum ab ipso approbato, die 29. Novembris 1603. quod sic habet: *Sacra Rituum Congregatio declaravit, & decrevit, non potuisse post Bullam Pij V. de Breviario Romano, nec posse locorum Ordinarios, tam sæculares, quam Regulares addere Kalendarijs, etiam proprijs, Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breviarij Romani Rubricis, vel sacra Rituum Congregationis seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur: neque propria authoritate quovis prætextu mutare Ritum, qui habetur in Kalendario Romano, seu Rubricis Breviarij in altiorem Ritum, neque extendere Officia de loco ad locum.* Et post alia decreta additur: *Facta demum relatione horum decretorum Sanctissimo Domino Urbano Papæ VIII. ea laudavit, & approbavit, atque ab omnibus ubique sub prædictis servari præcepit, nec non in novis Breviarijs de mandato Sanctitatis suæ imprimendis apponi iussit.* Sic habetur in Breviario SS. D. N. impresso Antuerpiæ anno 1632. ac in alijs Romæ, Venetijs, & alibi excussis: ac huius decreti meminere Barbosa de Parocho *ca. 10. n. 12.* & Gavantus *in Breviar. sect. 1. c. 5. tit. 2. num. 9.*

4 In quo adverte non prohiberi, Ordinarios, Sanctos, vel Canonizatos, vel Hispaniæ Naturales celebrare, vel in sua Diœcesi celebrari facere; ad hoc enim, ut Tractatu antecedenti Sing. 9. & 10. dicebamus, Sedis Apostolicæ licentia adest; sed Officia ab illis, vel ab alijs condita, absque eo quod ab ipsa Sede Apostolica approbētur, apponere, ad hoc ut ipsi recitent, vel recitari faciant; & hæc Officia damnantur, & prohibentur, quasi libri prohibiti, & sub pœna non satisfaciendi, obligationi recitandi divinum Officium; ut eadem S. Rituum Congregatio declaravit 8. Aprilis, & 28. Octobris 1628. ut testantur Barbosa *sup.* & Gavantus *n. 1.* addens: quod, *Præter peccati mortalis*

lis reatum, quo afficitur ille, qui prædictis Officijs utitur, iudicio Episcoporum seuerè puniatur: quod certè expressè habetur in Regula 10. in fine, & in Bulla Pij IV. 24. Martij 1564. pro eodem indice data. Quod si Officijs prædictis uti prohibitum est, à fortiori Missa non approbata à Sede Apostolica erit prohibita; cum hæc quid sacratius sit, & cuius compositio, editio, approbatio, & usus magis ad Pontificiam authoritatem, seu illorum, qui ipsius hac in re vices gerunt, in Sacra Rituum Congregatione spectant.

5 Hinc usus obtinuit, post Bullam Pij V. in Breviario positam, ut suarum Ecclesiarum singularia Officia Ordinarij componant, seu à viris doctis componi faciant, & antequam illis utantur ad Sedem Apostolicam, ut approbentur, remittant; sicque approbata suis in Diæcesibus recitāda proponant. Ita fecit D. Gaspar de Quiroga Archiepiscopus Toletanus, cuius Ecclesiæ Officia ab eodem remissa, approbavit Gregorius XIII. & Cordubensis Ecclesiæ ab eodem Pōtifice approbata sunt, & à Sixto V. ea, quibus Hispalēsis Ecclesia utitur, ac Archiepiscopus D. Rodericus de Castro remisit Romam; alijque Episcopi fecerunt similiter.

6 Et licèt neque Ordinarij, neque quivis in particulari possint recitare Officia à Sede Apostolica non approbata: approbatis nihilominus, vel pro universali Ecclesia, vel pro aliqua Diæcesi, possunt pro sua singuli uti. Vnde cum Gregorius XIII. Officia, & lectiones particulares de Sanctis Martyribus Ioanne, Adulpho, Aurea, Petro, Vbistrimundo, Theodomiro, & Vbalabonso, pro Ecclesia Cordubensi, in qua sanguinem suum fuderunt, approbaverit; potest Ecclesia Hispalensis, quæ hos omnes Sanctos, ut Naturales, seu in ipsius Diæcesi natos, ut laté in meo libro de Sanctis Hispalensibus probavi; celebrat, uti ijsdem lectionibus, & Officijs, quę Cordubēsi Ecclesię sunt concessa. Hoc sensu, & non alio approbat Laym. *l. 4. c. 5. n. 6.* sentētiam Emmanuelis supra relatam: *Et placet*, inquit, *mihi hæc doctrina Rodriguez, si lectiones de Sanctis proprijs, omni suspicione falsi carentes, antehac in Ecclesia recitari consuetæ fuerant: sin veró lectiones de Sancto noviter introducantur, satis apertè significatur in citata Rubr. 1. opus esse approbatione Sedis Apostolicæ.*

(:§:)

SINGVLARE II.

V. In Matutinis Vigiliæ nocturnæ plusquam per triginta horas inter se sine iusta causa, absque lethali culpa dividi possint; & ita Recitantes divino Officio, ac præcepto satisfacere valeant?

1 SVPPOSITA sententia, quam in nostra Ordinandorum instructione *5. p. §. 2. n. 15.* cum Thoma Sanchez *to. 2. cons. t. 2. l. 7. dub. 3.* secuti sumus, videlicet, Matutinum cum Laudibus sequentis diei secunda hora post meridiem recitari posse; vel tertia cum Barbosa, Gavanto, Sá, & Enriquez *apud Dianam p. 1. tract. 12. res. 14.* Supposito etiam, quod usque ad horam noctis duodecimam dici sequentis inclusivè, recitandi Horas præceptum impleri potest ex communiori ferè Doctorum sententia, negativa pars tenenda videtur. Nam si interruptio in Horarum recitatione sit notabilis, & sine iusta causa, est peccatum mortale, nisi repetatur postea Officium, ut docent Navarrus, Suarez, Azorius, Reginaldus, Vazquez, Squillante, Molfesius, Ragucius, Paulus Comitolus, Ioannes de la Cruz, Homobonus, & Carolus Macignus, quos citat Diana *su. resolut. 4.* ergo etiam erit interruptio Nocturnorum per triginta horas, cum unicam Horam ex septem tres Vigilię nocturnę in Matutinis constituant, & interruptio fiat non solûm per maximum tempus; quale foret à tertia post meridiem unius diei ad nonam, vel undecimam diei sequentis; sed etiam per diversos dies.

2 Præterea, quia si hæc interruptio licet inter eiusdem Matutini Nocturna, etiam inter Psalmos eiusdē Nocturni, & Laudum, licebit: quod omnino absurdum videtur, cum per eam temporis distantiam non uniantur moraliter Psalmi priores cū posterioribus, immo nec nocturnæ Vigiliæ inter se; nec unicam efficiant Horam, qualis est Matutinorum. Vltimo, quia si tres Vigilias nocturnas per unam, vel duas, aut plures horas seiungi à se iusta de causa fas esse docent Navarrus *de orat. c. 3. n. 64.* & Azor *to. 1. l. 10. c. 8. quæst. 4.* ergo sine causa, & per triginta horas interrumpere nefas erit, & magnum peccatum.

3 Nihilominus arbitror, non peccare lethaliter eū, qui Nocturna prędicto modo divideret; hoc est per triginta horas inter se, etiam sine ulla causa; nec teneri repetere

die

die sequenti Vigiliam Nocturnam, vel Nocturnas Vigilias, quas ab hora secunda diei antecedentis recitavit. Probo ex sententia Doctorum asserentium, interruptionem etiam magnam, & sine causa, non esse lethalem, nec repetendum quod antea fuerat recitatum; sed solùm venialem, quia verè tunc quoad substantiam adimpletur præceptum, & licèt sit magna interruptio, est eadem hora continuata moraliter propter intentionem, quæ habetur, supplendi quod deest intra eūdem diem. Sic Aragon 2. 2. q 83. *art.12*, Rodriguez *to.1. c.143 n.3.* Peltranus *l.3. de bon.oper.c.6.* Zechius *sum. c. 83. de Offi.n.80.* Zanardus *p.2. c.23. in 3.prac.* Lessius *l.2.c. 37. du.10. n.57.* Villalobos *to. 1. tr. 24. dif.11.n.4.* Bonacina *de hor. d.1.q. 3.p.2. §.1.n.29* Thomas Sanchez *to.2.consi.l.7.c.2. du.19.n.15.* & alij.

4 Enim verò licèt in psalmorum eiusdem Horæ recitatione, v.g. Laudum, ea magna triginta horarum interruptio neganda esset; non tamen in prædicta Nocturnorum divisione; cum singularis pro hac ratio occurrat; consuetudo, scilicet, antiquissima dividendi nocturnas Vigilias in multis Ecclesijs per magnum [in solemni etiam recitatione] temporis spatium. *Antiquitus,* inquit. S. Thomas *lect.6.n.1.Corinth.14.dicebantur Nocturna divisim secundum tres Vigilias noctis.* Hanc consuetudinem olim viguisse asserunt S. Isidorus *l.1. de divin.off.* Valerianus *l.1.de offi.c.de matut.* Amalarius *lib.de ordinat. Antiphon.* Vvaldensis *de sacram. c. 24. & 28.* Hugo de S. Victore *c.6.2.de officij.c.9. & 10.* Suarez *l.4. de horis.c.4.n.8.* Navarrus *de orat. c.3.n.7.* Layman *l.4.tr.1.c.2.n.2.* Filiucius *to. 2.trac.23. c.3.n.122.* Bonacina *infra n.5.* Gavantus *in Brevi,sect.4.c.1.n.9.* & alij; nam has Vigilias Ecclesia observabat instar Vigiliarum, quas observabant milites, ut videre est apud Cæsarem 1. *bell.gall.* & apud Barradam *to 2.l.10.c.3.*

5 Igitur in primitiva Ecclesia (verbis utor Guilielmi Durandi *l.5. de Ritibus. c.3.*) *Ministri Ecclesiæ ter de nocte interpollatim surgebant ad divinum Officium celebrandum. Surgebant enim primò paulisper circa primum somnum, quādo vulgus solet ire dormitum; secundo circa mediam noctem; tertio ante diem; sic ordinantes, ut Officium nocturnum, & finita lectiones cum suis responsorijs perlecta essent priusquàm lucesceret: apparente verò aurora, pulsatis campanis cantabatur: Te Deum Laudamus, & Matutina Laudes.* Ecce inter initium primi Nocturni, & finem tertij plusquam octo horæ intercedebant, & Nocturna cum maxima interruptione, etiam in solemni Officio, in choro decantabantur. Quod in privata recitatione cuilibet modò liceat se accommodare, primævæ institutioni, docent Navarrus *c.3. n.75.* & Layman *c.3.n.7.* & rationes allatæ suadent: ac proinde quamlibet interruptionem licere cum causa, & sine illa solùm esse venialem.

6 Confirmatur, & præcipuæ obiectioni respondetur; quia non est dubium, quin liceat sine culpa lethali; etiam sine causa, hora secunda post meridiem Matutinum privatim recitare, & die sequenti, hora undecima noctis, Laudes dicere: Et tamen in Romana Ecclesia Laudes matutinæ cum Nocturnis non solùm iunguntur, & olim iungebantur, ut ex Clementina unica *de reliq. & venerat,* Amalario, & Hugone probat Layman *sup.* sed etiam unicam tantùm Horam constitui ex Nocturnis, seu ex Matutino, & Laudibus, communior est, & verior sentētia, quam tuentur, septem tantummodò Horas Canonicas recensentes, ut Sotus Garcia, Filiucius, Molfesius, quos citat, & sequitur Bonacina *d.1.q.1.p.3 n.3.* Item Sylvester, Angelus, Tabiena, & alij apud Suarium *c.6.n.6.*

7 Ad secundum Respondetur: Doctores, & rationes in argumento allatas non solùm loqui de magna Nocturnorū inter se sed etiam de interruptione inter psalmos & alias eiusdem Horæ partes; tum quia per intentionem eas continuandi, prius recitatæ cum alijs postea recitandis moraliter uniuntur; tum quia, ut loquitur Lesius *sup. n. 57. Singuli psalmi, immo singuli pene versiculi per se suum habent pondus, & completam significationem; suntque per se vel precatio quadam, vel laudatio, vel sentētia non habens necessariam cum alijs connexionem.* Et ut doctissimus quidam Societatis nostræ Magister mihi dixit: Hora, vel pars quælibet cuiuscumque Horæ, semel recitata etiam sine alia, seu ab alia divisa, ita quasi characterē (ut sic loquar) imprimit, ut non sit necessaria illius repetitio.

8 Ego verò, cum magna existit interruptio inter psalmos eiusdem Nocturni, vel Laudum, præcipuè cum hæc diversis diebus contigit, & sine causa; ac in eodem die in Horis Minoribus, consulerem ut ab initio saltèm Nocturni, psalmi repeterentur, ut monent Navarrus *c.19.n.70.* Comitolus *l.1. q.66.* & Laym. *c.5.n.7.* licèt hoc non sit necessarium, ut obligationi satisfiat, etiam si per magnum tempus interruptio fiat sine causa, & etiam si fiat cum animo repetendi, & non satisfaciendi cum parte iam recitata; quod docent præter Doctores sup. n. 3. relatos Paulus Squillas *p. 1. dub.12.* Vazquez

quez *opusc. de benef. c.4. §. 1. dub. 7. n.* 114 Molfesius *tra c.* 5. *c.2. n.* 40. *&* 52. Garcia de benef. *tr. p.3 c.1. n.* 198. Valentia *to.3. d.* 6. *q.2. p.*10. Naldus *verb. Officium n.3. &* 8. Filiucius *to.2. tr.23. c.8. quæst.1. n.*251. Enriquez *de Miss. c.25. n.6.* Francolin. *de temp. c.27.* Macignus *c.87. n.26.* Reginaldus *l.18. n.*150. & alij. Circa causas excusantes à veniali interruptionem, consule Azorium *to.1 l.10. c.8. q.3.* & Sanchez, *sup. n.2.*

SINGVLARE III.

V. Lectiones in Matutinis dividi possint à Psalmorum recitatione per quodcumque temporis spatium?

1 SIc hac in re sentit Layman *trac.1. c.5. n.7. fine. Si quis dictis psalmis matutinis non habeat sermones ad manum, vel eos ratione itineris, v.g. legere non possit; atque instet causa, sive necessitas aliqua exsolvendi se penso canonico, permissum ei est sermones differre, & cetera, etiam Laudes, persoluere, teste Philiarco p.1. l.1. c.6. concl.1. Eademque ratio est, si commemoratio de festo, vel aliquid simile ad manum non sit.*

2 Dico igitur posse absque culpa gravi, sine causa, & cum hac absque ulla culpa dividi Lectiones sive tres, sive novem sint, à Psalmodia eiusdem Matutini per quodcumque temporis spatium à secunda hora post meridiem unius diei, ad undecimam, noctis diei sequentis, ut de nocturnis dicebamus, rationesque fere omnes pro resolutione Singularis præcedentis allatæ persuadent hanc assertionem, & tenent ex consequenti, & à fortiori Doctores relati, qui magnam etiam inter Psalmos eiusdem Horæ interruptionem licitam esse concedunt: maior enim connexio datur, & maior unitas moralis debet dari inter versus eiusdem psalmi, immo inter psalmos eiusdem Horæ, quàm inter psalmos nocturnorum, & lectiones; hæ enim respectu psalmorum sunt velut quid etherogeneum, & versus illorum inter se sunt velut quid homogeneum.

3 Quo forsan attendens Ecclesia psalmos omnes, versusque eorum cum Antiphonis cantari dicit; sermones verò, & historias, vel prophetias librosque Scripturarum non cani, sed legi; immo & audiri sufficit, sive in Choro, sive extra illum, cum ab alijs cãtantur, vel leguntur, ut notant Navarrus *c.10. de orat. n.16.* & Layman *n.8.* Hinc Lectiones appellantur, ut notant Durandus *l.5. c.2.* & Gavantus *in Breu. sect.5. c.12. n.1.* Adde quod harum lectionum usus (quem antiquissimum esse ex Gregorio XII. Gelasio. I. Concilio III. Cartaginensi *c* 47. & Laodicensi probat Suarius *l.4. de hor. c.2. n.16.*) originem duxit à Lectionibus, quæ fiebant in Scholis Patrum, ut notat Amalarius *l.4. c.9.* vel iuxta Isidorum *l.1. de offi. c.10.* ab Hebræis, qui certis diebus legebant de lege, & Prophetis in Sinagogis; & in utroquè eventu, sine Psalmis legebantur. Unde videtur colligi lectiones divini Officij, ad prædictarum instar institutas, in Officio non ita magnam connexionem cum Psalmis habere: ergo ab ipsis separabilissimæ sunt.

4 Sed opponēs: Psalmi separati à Lectionibus non sunt Officium divinum, nec illius pars, sed Psalterij, aut Bibliæ fragmentum: ergo in Officij divini recitatione ab illis separari nequeunt. Probatur hoc ex sententia Garciæ *de benef. to.1. p.3. n.*221. Malderi 2.2. *tr.* 10 *c.2. dub.5.* Navarri, & Suarij apud Filiucium *to.2. tr.23. n.*287. qui ait: *Si quis non habens Breviarium possit recitare memoriter totum Officium, vel integram aliquam Horam, tenetur: si autem psalmos tantùm sciat, non autem lectiones, orationem, & capitula, non tenetur. Ratio est, quia illi psalmi ut sic, non sunt Hora canonica, ad quam Clericus tenetur.*

5 R. Psalmos ut sic, sine ulla relatione ad lectiones, & orationes non esse Officium divinum; esse verò cum relatione ad illas. Cum ergo qui Psalmos recitavit intentionem habeat recitandi postea intra terminum ab Ecclesia, vel Doctoribus assignatum, lectiones, illi psalmi intentionaliter perseverantes, moraliter cum illis uniuntur, & constituunt unum morale divini Officij corpus, ut Singulari antecedenti dicebamus.

SINGVLARE IV.

V. Sacerdos Hispanus, Regis Hispani subditus, & extra eius Regna commorans, possit uti Bulla Compositionis quoad fructus beneficiorum ex omissione Horarum Canonicarum restituendos?

1 SVPPONENDA est in primis facultas circa hanc compositionem Commissario Cruciatæ concessa, quæ sic in Bulla latina habetur: *Item etiam datur facultas Commissario componendi cum his, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum canonicarum tenentur; ita ut quan-*

quantitas compositionis pro medietate Eccl-fiæ, vel alijs locis, quorum, vel quarum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in subventione huius negotij detur. Et hoc in summario hispano sic explicatur: *Item se puede componer sobre los frutos de beneficios, y otras Rentas Ecclesiasticas mal avidas, y llevadas por defecto de no aver rezado las Oras Canonicas, conque demas, y allende de los dos Reales, que se án de dar en limosna por la composicion de los dichos dos mil maravedis, aya de dar la persona, que assi se compusiere de los dichos frutos, otros dos Reales, a la Fabrica de la Iglesia de donde fuere el tal beneficio, porque hiziere la composicion; y al mesmo respeto de lo que mas se compusiere, y por el orden sosodicho, y declarado.*

2 In quibus advertas 1. Singulis Bullis valorem duorum millium marapetinorum componi usque ad centum millia marapetinos; & si hanc excedat quantitatem restitutio facienda, ad Commissarium recurrendum erit, ut huic excessui componendo singularem concedat facultatem. Sic ex Bulla constat; & latè explicant Trulenc. *l. 3. cas. 2. dub. 3.* & Ludovicus à Cruce *disp. 3. in proam.*

3 II. Quod non licet hæc compositio in quotidianis distributionibus perceptis à Canonico, qui Choro non adfuit Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegialis: hæ enim ipso facto, & ex quo Præbendatus non interest, cedunt alijs, & distribuuntur inter reliquos Canonicos vel Prebendatos præsentes, ut præcipitur *in cap. 1. de Cleric. non residentib.* & in Tridentino. Nec etiam locum habet cōpositio, quando lex, vel consuetudo vigent, ut similes absentium, aut malè percepti fructus in aliqua pia opera consumantur: Nec etiam cum quis nō residet in proprio beneficio, in quo tenetur residere: tūc enim talis non facit fructus suos, ut ex cap. *Conquerente. de Cleric. non resid.* & Tridentino *sess. 6. c. 1. & sess. 21. c. 1.* constat. Hæc omnia probata invenies ab Emmanueli in hac Bulla *§. unico n. 16. & 18.* Enriquez *l. 7. c. 136.* & Ludovico de la Cruz *d. 2. dub. 8.* Denique nec licet hæc compositio, cum ex illius fiducia recitationem quis omisit, ut dicemus Singulari sequenti.

4 His positis, negativam partem satis ostendere videntur ipsamet Bullæ verba; cū illius concessio facta sit, ut præfatur Pius V. in ea, quæ incipit: *Cum antea Respublica, &c.* edita anno 1571. *Ipsi Philippo Regi, huic operi incumbenti; præterea omnibus, & singulis Christi fidelibus, in Hispaniarum Regnis, & illis adiacentibus, nec non Sardiniæ Insulis consistentibus, & ad illa declinantibus.* Sic etiam habet Bulla Pauli V. anno 1619. & Vrbani VIII. 1629. Et in hispano summario exprimitur: *Bulla de la S. Cruzada concedida por la Santidad del Papa Paulo V. de feliz recordacion, y mandada publicar por N. muy S. P. Vrbano VIII. para en los Reynos de España, e Islas a ellos adiacentes, y en los Reynos de Sicilia y Cerdeña, en favor de los que ayudaren en la guerra, y gastos della al Rey Filipe IV. N. S.* Igitur, si pro consistentibus in Hispaniæ Regnis conceditur hæc Bulla Cruciatæ, & Bulla Compositionis, (quæ est eadem, seu quædam Cruciatæ pars) & ijs, quibus illa, hæc etiam conceditur, ut supponunt Doctores, Rodriguez *hic n. 12.* Enriquez *l. 7. de indulg. c. 34. n. 3.* Trulench *dub. 2. n. 1.* & alij, extra illa Regna degentes illius privilegijs minimè frui valent: aliter omnes Fideles, totius orbis Incolæ Bulla hac fruerentur, quod est absurdum.

5 Dicendum est 1. Sacerdos, vel quivis alius Horarum recitationi adstrictus, sive sit Hispanus, sive Exterus, accipiens Bullam in qualibet Hispaniæ, vel Insularum adiacentium parte, si postea se Romam, v. g. aut ad aliam orbis plagam, pro qua non conceditur Bulla, se conferat, potest ibi præfata compositione uti, sicut & alijs Bullæ Cruciatæ, Compositionis, & Defunctorum privilegijs, excepto ovorum, & lacticiniorum esu. Ita docent Emmanuel Rodriguez *in Bulla §. 1. dubio. 3. & addit. §. 6.* Antonius Gomez *in Bul. c. 3. n. 1.* Villalobos *to. 1. tr. 27. claus. 1. n. 1.* Enriquez *l. 7. de indulg. c. 20. n. 6.* Vega *to. 1. sum. l. 3. casu 274.* Diana *1. p. tr. 11. resol. 1.* Fernandez *exam. p. 3. c. 9. §. 2. n. 3.* Suarez *de leg. l. 8. c. 26. n. 4.* Trulench. *in Bul. l. 1. §. 1. dub. 5. n. 3.* & ut ipse ait, communiter Doctores, ac ex Bulla constat; siquidem ipsa conceditur ad Regna Hispaniæ declinantibus: sufficit enim, ut docent hi, & alij Theologi, quod sint in Hispaniæ regno, cum accipiunt Bullam.

6 Immo si quis Gallus, v. g. aut Italus veniret in Hispaniam animo solùm accipiendi Bullam, & ea accepta statim in patriam revertatur, posset illius privilegijs gaudere: quia Bulla non requirit, ut in Hispania commoretur, vel subsideat, sed quod in ea sit, dum accipit; ut patet ex verbis, *vel ad illam declinantibus:* ex quibus declinasse sat est: declinare autem, est deflectere, accedere. Sic Livius: *Si quò inde agmē declinare voluissem.* Sic *Numer. 21.* dicitur: *Non declinavimus in agros* & *1. Machabeor. 5. Declinavit in Ioppen.* i. accessit, & *Cantic. c. At ille declinaverat, atque transierat.* Nec Bulla distinguit, an hac, vel illa causa accedat; & *Vbi lex, aut privilegium non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

7 Hoc negant Cruz *d.1.c.1.dub.3.* Trulench. *l.1.§.1.dub.5.n.2.* sed immeritò; nam absolutè nō est infraudē legis, quod accepturus Bullam, accipiēdi causa declinaverit in Hispaniam, quia sic accipiens Bullam utitur iure suo; siquidem illa solùm requirit, ut existat intra Hispaniam cum accipitur; quamvis solùm existat, ut eam accipiat, & occasione privilegiorum faciliùs in peccata labatur. Ita etiam si quis Hispaniæ Domiciliarius Bullam acciperet, vel iubilęum lucrari vellet, ut eius fiducia in reservata labi posset, & laberetur se ipsa, iuxta communiorem sententiam posset uti his indultis. De iubileo ita Filiucius, Ledesma, Lugo, Villalobos, Sanchez, Diana; ac de Cruciata Bellarminus, Sâ, Curiel, Acosta, Cordova; & alij, quos attuli *tract. de iubil. duar. hebdomadarum. c. 22. n. 4.*

8 Dicendum est. 2. Probabile esse, quemlibet Sacerdotem, vel adstrictum Horis Canonicis, subditum Regis Hispaniæ; uti posse prædicta compositione, & gaudere Bullæ privilegijs, excepto lacticiniorū & ovorum esu, etiam si existat extra Hispaniæ Regna, & extra illa commoretur; dummodo alius pro predicto Bullam in Hispania accipiat. Probatur. I. Quia in ipsa Bulla latina solùm excipiuntur, seu arcentur à privilegijs vescendi ova, & lacticinia; atque etiam carnes de utriusque Medici consensu ij, qui extra Regna hæc commorantur: *Item*, inquit, Pius V. in Bulla relata, *ut dicto biennio durante intra ipsa Hispaniarum Regna, & non extra, carnibus de consilio utriusque Medici, temporibus ieiuniorum totius anni, etiam quadragesimalium vesci, ac pro eorum libito ovis, & lacticinijs. &c.* ergo reliqua privilegia poterunt illis prodesse, cum *Exceptio, seu casus exceptus firmet regulam in contrarium, l. nam quod liquide. §. fin. primo responso. ff. de penu lega. l. Quesitum. §. idem respondit, & ibi Glossa verbo non potest. ff. de fund. instructor. c. 2. de coniugio leprosor.* Menochius *de arbitr. l. 1. q. 30. n. 4.* Surdus *conf. 303. n. 11. Cardinalis Seraphinus Rotæ Rom. decis. n. 7.* Farinacius *prax. p. 4. conf. 65. n. 74. & apud eum decis. 51. n. 10.* Rota Romana.

9 Confirmatur; Quia, ut Vega *sup.* & alij Doctores docent, ideo prohibetur hoc extra Hispaniam, quia scandalum oriretur; cum publicè fiat apud Exteros; sed nullum orietur ex hac compositione, cum secretò fiat, & in conscientiæ foro tantùm: ergo fieri potest.

10 Probatur. 2. Quia ad indagandam vim legum, & privilegiorum, *Causa finalis diligenter inspicienda est*, iuxta utriusque iuris Doctores *in l. verum, de furtis.* Vnde communis Iurisperitorum, & Theologorum statuit, quod *Cessāte causa finali legis in totum, cessat ipsa lex.* Sic Alphonsus à Castro, Sylvester, Suarius, Azorius, Covarruvias, Aragonius, Gutierrez, Salas, & alij apud Bonacinam *de leg. d. 1. q. 1. p. 10. §. 1. n. 1. & 2.* & de privilegijs docet ipse cum alijs *d. 1. de privil. q. 3. p. 8. §. 2. n. 4.* sed causa finalis, seu finis præcipuus concessionis Cruciatæ, & Compositionis, est subsidium Regi Catholico pro belli expensis impensum, vel a suis Subditis, vel ab alijs, qui tamen ad eiusdem Regis regna declinent: ergo licèt extra Hispaniarum regna commorentur, dummodò sint Vassalli, seu Subditi Regis Chatolici, non est cur Cruciata priventur; æquè enim finis concessionis persistit, sive ij existentes in Hispania, sive extra illam pecunias in subsidium belli contribuant.

11 Doctrina de cessante, aut non cessante fine, præcipuè locum habet, ut docent Ludovicus Rodolphinus *var. qq. l. 2. q. 35. n. 16.* & Barbosa *de princ. Iur. lit. C. n. 11.* cum causa expressa est in lege, statuto, aut privilegio, ut expressa est in hac Bulla, & sic in summario latino Pij V. dicitur: *Concedit insuper omnibus prædictis, nec non his, qui nec ibunt, nec mittunt; si ex bonis à Deo sibi collatis, in hanc expeditionem liberaliter pro Religionis defensione contulerint, &c.* Clariùsque in hispano: *Bulla de la Cruzada, &c. En favor de los que ayudaren, o sirvieren en la guerra, o gastos della al Rey don Felipe Quarto, &c.*

12 Confirmatur 1. Quia hæc Bulla præcipuè concessa est in favorem Nationis Hispanæ, illiusque Regis: ergo ubicumque inveniatur quicumque Hispanus gaudere illa valebit; sicut ubicumque inveniatur Religiosus frui potest privilegijs concessis in favorem suæ Religionis. Confirmatur 2. Quia sæpius continget, plures Hispanos Ecclesiasticos, Regulares, & Sæculares detentos esse in Italia, Gallia, Anglia, & alijs orbis plagis, ubi Bulla nō est, in rebus magni momenti, & in ordine ad obsequium Regis Catholici, nec non rectam bellorum contra Turcos, & alios infideles expeditionem; ut cum in his regnis pro Hispania legationē funguntur Comites, Duces, Episcopi, ac alij viri nobilissimi. Quis igitur dubitabit, hos privandos non esse Bullæ Cruciatæ privilegijs; cum hæc concessa sit tum Regi Catholico, tum ipsius Vassallis ad bellorum subsidium concurrentibus; cum hi, & sint Vasalli, & Regi, ac bello ij in Regionibus maximè deserviant? Aliter privilegium hoc pro Rege, & ipsi obsequentibus in bellorum expeditione concessum in

in ipsos retorqueretur; contra iuris regulam: *Beneficium propter aliquem concessum in eius minime retorquendum: l. Si iudex. ff. de mino.* Aliæ probationes, & ad oppositum fundamentum responsio sequenti Singulari proponentur.

3 Sed ne videatur hæc sententia absque ullo authoritatis adminiculo nūc prodire. Ludovicus de la Cruz legatur, qui testatur esse aliquorum Doctorum. Sic dub. 3. cuius titulus est: *Vtrum Bulla accepta nomine Hispani subditi Regis, sed extra eius ditionem commorantis prosit illi; atque idem quæritur de eo, qui nec Regis Hispaniarum subditus est, nec in eius Regnis commoratur, &c?* Respondet n. 1. *Nonnulli recentiores tenent partem affirmatiuam.* Et n. 4. *Hæc opinio videtur mihi probabilis.*

Singulare V.

V. Italus habens beneficium in Hispania, & in Italia commorans, vel ipse, aut Hispanus habens beneficium in Italia, & in Hispania commorans, possint uti Bulla Compositionis quoad fructus suorum beneficiorum restituendos, ex omissione Horarum iniustè adquisitos?

1 Posse his hanc compositionem, immo & alia Cruciatæ privilegia prodesse, existimabunt sine dubio Recentiores immediatè à Ludovico de la Cruz relati; siquidem ad fruendum Cruciatæ privilegijs neque in Subdito, neque in non Subdito Regis Catholici præsentiam, aut existentiam in Hispania requirūt.

2 Igitur, quod Italus, Gallus, aut Anglus, alijve Exteri habentes Ecclesiasticum beneficium, aut capellaniam in Hispania, & extra illam commorantes; dummodò alius pro ipsis Bullam in Hispania sumat, ad beliique subsidium eleemosynam impendat, possint compositione præfata gaudere, probatur. 1. Quia si ipsi ad Hispaniam accedant, & in illa sumant Bullam, poterunt: ergo poterunt, si alius pro ipsis in Hispania eam sumat; cum non sit necessarium, ut quis per se ipsum, sed sufficit ut per aliū sumat Bullam; ut cum communi Doctorum probant Cruz *disp. 1. c. 1. dub. 1.* & Trullench *l. 1. §. 1. dub. 3.* Et quemadmodum nihil refert quod per se, aut per alium Bullam accipiat; sic nec quod non sit Subditus Regis, vel non Hispanus, aut sit Alienigena, obstat præcipuo Bullæ fini [ad quem attendendum in his concessionibus diximus supra] qui est subsidium pecuniarum Regi impensum ad bellum cōtra infideles; dummodò aliquis impendat pro Bulla eleemosynam taxatam: ergo, &c.

3 Porro hæ rationes, quæ etiam militant in Alienigena, non habente in Hispania beneficium; in habente vrgentiores erunt; & de his nominatim probatur. 1. Quia per beneficium, aut capellaniam constituitur Clericus Domiciliarius, & Civis illius Diœcesis, vel loci; & a fortiori illius Regni; in quo situm est beneficium, dum illud possidet. Sic Bartolus *in l. hæres absens. §. proinde. n. 5. ff. de iudic. & in l. 1. n. 13. ff. ad municipal.* Paul. *in repet. rub. §. 39. n. 1.* Boerius *decis. 260. n. 20.* Cardolus *prax. iudic. verb. domic. n. 6.* Tuschus *verb. Cives conc. 275.* ac plures alij Iurisperiti.

4 Ex ijs, & Theologis, innumeri docent, ratione beneficij, sicut & Originis, & Domicilij Subditum, & Diœcesanum Episcopi, quemlibet constitui. Sic Emmanuel Rodriguez *to. 1. q. 18. art 4.* Comitolus *respons. moral. l. 6. q. 46.* Fornar. *de ord. c. 5.* [illegible] Praxis Episcop. *p. 1. c. 1. à n. 8. pag. 27.* Enriquez *l. 10. c. 24 n. 1.* Quaranta *verb. ord.* Lesius *l. 2. c. 44. dub. 19. n. 92.* Riccius *prax. decis. 298. in edit. 1.* Campanillus *divers. iur. Canonic. rub.* [illegible] 8 Bonacina *de sacr. d. 8. q. un. p. 4. n. 8.* Garcia *de benef. p. 7. c. 9. n. 22.* & alij: ac habetur *c. cum nullus, de temp. ordinat. l. 6.* & in Tridentino *c. 6. sess. 23. de reform.* Igitur, si hic Italus ratione beneficij est Domiciliarius, Civis, Subditus, & Diœcesanus Hispaniæ, quoad Ecclesiastica, seu quoad Ordines, Bulla cōcessa pro Hispanis, & in Hispania consistentibus, illi proderit, quantum ad Ecclesiasticam Horarum recitationem, ita cum Ordinibus connexam.

5 Probatur. 2. Quia ut Singulari 4. dicebamus, Quilibet Capellanus, aut Beneficiarius est pars, & membrum illius Ecclesiæ, in qua possidet beneficium; & illius Ecclesiæ privilegijs gaudet, etiam si alibi existat: ergo Italus, etiam si in Italia degat, membrum erit Ecclesiæ Hispaniæ, in qua beneficium habet, & Bulla Compositionis in favorem Ecclesiarum, & beneficiorum Hispaniæ concessa, gaudere valebit. Et si potest, ac iuxta aliquos tenetur, se accommodare in Horarū recitatione Ecclesiæ sui beneficij, ut ibi diximus; etiam se poterit accommodare illi Ecclesiæ in modo restitutionis faciendæ ex recitationis omissione.

6 Posterior Singularis huius pars probatione non eget: cum enim Bulla concedat compositionem prædictam consistentibus intra

intra Hispaniæ Regna, & non distinguat, an hi sint Alienigenæ, vel Hispani, vel an beneficium, de cuius fructibus iniustè ad quisitis compositionem concedit, sit in Hispania, vel extra illam, sed generaliter de omnibus personis consistentibus, & de cunctis fructibus loquatur sine ulla limitatione, aut distinctione, non est á nobis addenda, vel fingenda: Nam ubi lex non distinguit, nec nos distinguemus.

7 Ad fundamentum oppositum huius, & Singularis antecedentis resolutioni R. verum esse Bullam concedi Regi, & in ipsius Regnis consistentibus; sed ad hoc non requiritur, quod cum quis Bullæ privilegio actualiter fruitur, in Hispania existat corporali præsentia; quod patet in eo, qui in Hispania eam accepit, & Italiam statim adiens, ibique in casus reservatos incidens, & vota emittens; tunc virtute Cruciatæ in Italia à casibus absolvi, potest & vota eius commutari, ut iam docuimus. Neque necessarium iudico ad fruendum his privilegijs, quod ipse corporaliter existat in Regnis Hispaniæ; cum Bulla pro ipso accipitur, nam si Hispali v. g. pro illo existenti Romæ, amicus Bullam accepit, & tunc ipse eo anno Hispalim accedit, potest tunc Bulla uti, ut asserit cum Recentioribus, quos tacitè nominat, Trulenc. *dub. 3. n. 1.* Igitur, *Consistentibus in Hispaniæ Regnis*, forsan est idem; ac ad Hispaniæ Regē, aut illius Regnum aliquo titulo pertinentibus, ut pertinent Vassallus, Beneficiarius, & Capellanus Hispaniæ, etiam si extra illam existant.

8 Nec levis coniectura pro hac explicatione est verbum *Dominijs*, quod in suis Bullis addidere Paulus V. & Vrbanus VIII. Bullam concedentes; *Philippo Hispaniarum Regi, ac omnibus, & singulis Christi fidelibus in Regnis, ac Dominijs Hispaniarum consistentibus:* nam ly, *in Dominijs*, idem est ac *Sub Dominijs*; sæpissime enim propositionem *In*, pro, *Sub*, latina lingua usurpat. Cum ergo Clericus Hispanus, de quo Singulari antecedenti, vel Alienigena habés in Hispania beneficium, de quo in hoc, ratione originis, nativitatis, aut beneficij sit Domiciliarius, Subditus, & quasi Civis Hispaniæ; in dominio, & sub dominio illius Regni, & Regis est.

9 Præterea pro Alienigenis, nec in Hispania commorantibus, nec ad illam declinātibus, nec in ea beneficium possidentibus, sic Recentiores proposito, & opposito fundamento satisfaciunt apud Ludovicum á Cruz *dub. 3. n. 3. Neque obstare videntur*, inquit, *si dicas in Bulla solùm fieri mentionem de ijs, qui in Regnis Hispaniarum commorantur, ac de ijs, qui ad ea Regna declinant. Respondetur enim Pontificis intentionem solùm esse, quod in prædictis Regnis dumtaxat fieret publicatio, cum Bulla expediatur in fauorem Regis Hispaniarum; hic tamen fini maximè consonum est, ut quicumque velit, ibi diploma accipiat, siue personaliter adveniat, siue pro se alium mittat.* Hæc illè. Denique *Privilegij, & legis finis, & legem ferentis intentio, aut mens magis sunt attendenda, quam verba*, ut statuunt lex, *Scire leges ff. de legib.* lex, *non aliter. ff. de legat. 3. l. nominis, & rei. §. verbum ex lex de verb. signif.* Surd. *decis. 35. n. 14.* ac Marcus Antonius Genuensis *in pract. Eccles. q. 144. n. 3.* ergo idem curandum est in privilegijs Cruciatæ: ac constat, quod salva hac sententia, fini & intentioni privilegij fieri satis superquè, & si non adeo verbis.

10 Nec deest aliqualis consistentia, aut præsentia moralis huiusmodi Alienigenis, vel Hispanis ab Hispania absentibus; cum in illa pro ipsis amicus, vel consanguineus accipit Bullam; nam moraliter quoad voluntatem, & quasi potestatem, aut authoritatē recipiendi adsunt; cum ipsi hanc actionem amico, v. g. commendant, & quasi facere existimantur: nam *Facere per se videtur, qui per alium facit*, ut ex *l. 1. §. deiecisse. ff. de vi; & vi. arm. l. ita. §. quod si quis. ff. de administrat. tutor. l. si per alium. ff. ne quis eum, & alibi* docent Flaminius *de confident. q. 28. n. 83.* Gomez, *vari. to. 3. c. 3. n. 39.* Riccius *prax. resol. 564. n. 3.* Et ut ex *l. hac. edicta. §. si verò plus. c. de secund. nupt.* docet Barbosa *de princ. Iuris lit. F. n. 1. Paria sunt facere per se, aut per interpositam personam.* Sic cum quis per Procuratorem auditur, & litigat, aut matrimonium ducit; præsens adesse existimatur.

11 Confirmatur hæc, & prioris Singularis resolutio ex Suario *de relig. to. 2. l. 6. c. 16 n. 3.* Enriquez *l. 6. c. 16. n. 3.* Villalobos *to. 1. tr. 27.* Raphaele de la Torre *in 22. to. 2. q. 88. ar. 12. disp. ult. n. 2.* Diana *tr. 11. p. 1. res. 98.* Trulench. *proem. dub. 8. n. 4.* & alijs asserentibus, privilegia Cruciatæ, ut pote Principum beneficia, ad absolutionem melius cōsequendam conducentia, latè interpretenda, & ad casus, similes expressis extendenda esse.

12 Porro, quod in his fructibus iniustè ex omissione Horarum perceptis, sicut & in alijs rebus, circa quas conceditur compositio, locum hæc nō habeat, si ex prava huius Bullæ confidentia iniustè fuerint acquisitæ, statuit ipsa dicens: *Con tanto, que el que se uviere de componer, no aya avido las cosas, de que assi se compusiere en confianza desta composicion; porque entonces estarà obligado a restituyr a la santa Cruzada.* Enim verò tunc adquiritur aliquid ex confidentia huius Bullæ, cum illa,

seu

seu propositum illam sumendi, est causa totalis positivè movens ad acquirendum, ita ut non moveretur v. g. ad omittendas Horas, nisi quia videt facilem esse per Bullam compositionem: secus erit cum notitia huius Bullæ solùm est causa facilitans, ut quando quis iam decreverat iniustè omittere Horam, & adquirire, & ex Bulla suscepta, vel suscipienda faciliùs omittat, ac ex confidentia, etiam cum peccato, retineat. Sic explicant Cruz *d.3.dub.5.* Trulenc. *l.2.dub.2.n.2.* & Enriq. *l.7.de indulg.c.34.n.3.*

SINGVLARE VI.

An restituere teneatur Capellanus non recitans, si alius pro ipso recitet; vel si ipse ex bonis patrimonialibus Capellaniam erexit; vel recitet alio die pensum prætermissum?

1 VTRIVSQVE dubij resolutio constabit ex decreto Concilij Lateranensis sub Leone X. *ses.9.* exposito à Pio V. in Bulla edita Romæ anno 1571. & affertur à Quaranta verb. *Hora Canonica*, ac sic se habet: *Ex proximo Lateranensi Concilio pia, & salubris sanctio emanauit, ut quicumque habens beneficium Ecclesiasticum, cum cura, & sine cura; si post sex menses quàm illum obtinuerit, diuinū Officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit; beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis Officij, & temporis, suos non faciat, sed eos tanquam iniustè perceptos in fabricas ipsorum beneficiorum vel pauperū eleemosynas erogare teneatur, &c.* Postea statuit quantitatem restitutionis commensurandam quantitati Horæ, vel Horarum omissarum. Vide circa hanc commensurationem Suarium *de Horis l.4. cap.30.* Vazquium *opusc. de benef.c.4.§.1.art.1.dub.8.& 9.* & quæ dixi in Ordinandorum Instructione *p.3.§.6.à n.11.*

2 Hinc colligitur 1. resolutio: cum enim qui non recitat per seipsum, non faciat suos fructus beneficij vel capellaniæ, quātumvis alius pro ipso recitet, non solùm mortaliter peccat, sed tenetur restituere; quia cum ij fructus, ut cum DD. utriusque iuris docet Menochius *de arbitr.iud.l.2.cent.2.cas.429.* dentur loco mercedis, operæ, & laboris, iuxta id *num.18. Filijs Leui dedi omnes decimas Israel in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi*, & id Pauli: *Qui altari seruit de altari viuat*; non dicit unus vivat, & alius serviat; Capellani qui laborem non impendunt in recitatione, non possunt fructus percipere, & si percipiant, debent ut iniusti possessores restituere ijs, quibus competūt.

3 Secunda resolutio: etiam si ex bonis patrimonialibus, vel ipse Capellanus, vel Parentes ipsius, sivè vivi, sivè mortui, capellaniam erexerint, tenetur, si non recitat, restituere; quia cum bona, seu fructus, qui anteâ proprij erant sæcularium, vel Ecclesiasticorum, in beneficium Ecclesiasticum transierint, illorum dominium capellaniæ Fundatores amiserunt, & in Ecclesiam transijt; sicque possessio, & distributio penes illam sunt: cum ergo illa hos fructus Capellano tribuat pro labore, seu mercede recitationis; si ipse non recitet, illos non valet percipere; & si percipiat, iniustè percipit, restituere que tenetur, ut patet ex decreto relato, ac ex doctrina omnium Doctorum de hac restitutione agentium, Suarij, Navarri, Filiucij, Reginaldi, Bonacinæ, & aliorum.

4 Sed adhuc in casu utriusque resolutionis Capellanus, seu Beneficiarius qui peccavit omittendo Horas alijs ex capitibus poterit a restitutione excusari. I. Si divinum Officium ab alio ex sua intentione recitatum, pro eleemosyna defunctis applicanda, seu applicata contribuat. Probatur ex sententia Navarri *cap.25.n.122.* Reginaldi *l.30. sect.4.n.45.* Suarij *to.2. de relig. l.4.c.30.n.48.* Filiucij *to.2. tr.23. c.10.n.325.* Bonacinæ *de horis d.1. q.5.pu.4. n.4.* & aliorum, asserentium, restitutionem hanc fieri posse in celebrandis missis, vel alijs suffragijs pro defunctis offerendis: ipsi enim verè sunt pauperes, suffragio nostro maximè indigentes. Hæ igitur Horæ à quocumque recitentur, suffragia sunt, & eleemosynæ valde utiles defunctis; pro quibus offerri possunt à Capellano, ut inquiunt DD. vel, ut ait Filiucius, pro Fundatoribus capellaniarum, sicut erit eleemosyna data pauperi Sacerdoti recitanti pro Capellani intentione.

5 Nec obstat quod sit diversus à Capellano, qui debitum hoc solvere debet; ille scilicet qui ex ipsius intentione recitat: quia etiam iuxta DD. citatos, & alios plures, Beneficiarius, & Capellanus satisfacient Missarum debito, sufficienterque restituēt, si alij Sacerdotes Missas celebrent pro defunctis, stipendia illis erogando; sicut erogare valent his pro recitatione Horarum, & si Sacerdotes recitaturi velint gratis Horas recitare, satisfaciet ita Capellanus, eo modo, quo satisfaceret, si Sacerdos sæcularis, vel Religiosus vellet pro hac intentione Sacrum gratis offerre. Et idem dicendum, & si alia pia opera satisfactoria pro de-

defunctis intuitu huius restitutionis fierent, ut auditio Sacri, flagellatio, indulgentiarum, & iubilæorum lucratio, & his similia recitationi omissæ æquivalentia.

6 Secundò excusari potest à restitutione Capellanus, vel Beneficiarius, si verè ipse pauper est, sibique ut vero pauperi, aut cognatis pauperibus in eleemosynam, alijs pauperibus quãtitatem restituendam, applicet. Ita huic restitutioni satisfieri docet Navarrus *supra Verb. Beneficio n.*51. Suarez *n.*21. Filiucius *n.*136. Bonacina *n* 9. Macignus *c.*28. *n.*28. Lessius *l.*2. *c.*34. *dub.*32. *n.* 1122. Petrus Navarra *l.*2. *c.*2 *n.*191. Toletus *l* 2. *c.*12. *n.*5. Reginaldus *supra n.*45. Molfesius *c.*5. *n.*22. Naldus *verb. Officium n.*3. & alij. Ratio est, quia non est deterioris conditionis Beneficiarius alijs pauperibus; quamvis enim peccaverit Officium omittendo; tamen cum restitutio sit pauperibus facienda, & ipse sit pauper, non est cur illi hæc eleemosyna sit deneganda: nec tunc sibi retinet pecuniam restituendam, sed applicatam ut eleemosynam accipit, & applicatam à summo Pontifice.

7 Nec indiget ad hanc applicationem consilio, aut iudicio Confessarij, ut Suarez, & Reginaldus iudicant, sed absque hoc, si sibi de sua, vel de suorum paupertate constet, potest inconsulto Confessore sibi, vel eis applicare. Sicut ille, cui constaret de necessitate edendi carnes, aut lacticinia, vel non ieiunandi diebus prohibitis, non indigeret Medici, aut Confessarij licentia, seu potius declaratione: hæc enim necessaria est, cum dubium est de causa in his, & similibus casibus: attamen consulatur Confessor, ut sic Capellanus tutiori conscientia maneat.

8 Sed hæc, & antecedens additio intelliguntur, dummodò ex consuetudine, vel statuto particulari non sit facienda restitutio, applicatione facta in aliquod certum opus, vel alijs Canonicis, aut Clericis illius Ecclesiæ, non cedat; ut accidit in distributionibus quotidianis *ex c. Vnico, de Clericis non residentibus*, & ex Tridentino *sess.*2. *c.*3. *& sess.*24. *c.* 12. Quia nec Lateranense, nec Pius V. abrogarunt huiusmodi statuta. Ita Aragon 2. 2. *q.*83. *art.*13. Naldus, Molfesius, & Toletus, *supra*, Suarez *n* 17. Filiucius *n.* 324. Rodriguez 1. *p. c.*146. *n.*3. & alij apud Macignum *c.*28. *n.*27. & Garciam 3. *p. c.* 1. *n.*35.

9 Nota ultimò ex Suario *num.*20. & Reginaldo *num* 43. Beneficiarium, aut Capellanum posse sibi, ut pauperi quantitatem restituendam applicare, etiam si Naturalis, & Domiciliarius non sit illius Parochiæ; aut etiam populi, in quo situm est beneficium, aut capellania. Omnes enim pauperes in Christo Christiana charitas complectitur, & ubi lex Pontificia non distinguit, nec nos distinguere debemus. Itemque suppleri potest hæc restitutio per eleemosynas, quas Beneficiarius de fructibus sui beneficij fecerit pauperibus, cum eæ cuiusdam anticipatæ solutionis vim habere poss[n]t.

10 Ad ultimum dubium, teneri ad restitutionem fructuum, qui alio die supplet defectum in recitatione divini Officij, docuerunt Enriquez *l.* 13. *c.* 13. Petrus Navarra, *l.*1. *de restit. c.*2. *n.*180. Aragon *supra*, & alij. Quia sicut non satisfacit præcepto Missæ, aut ieiunij, qui alio die non præscripto ab Ecclesia ieiunat; vel Missam audit, quia est onus diei præceptum illud, sic qui alio die recitat.

11 Sed verius videtur non teneri ad restitutionem supplendo alio die pensum Horarum, aut compensando alijs operibus. Sic tenent Maior, Paludanus, Ledesma, & alij apud Enriquez *n.*2. Suarez *supra c.*27. *n.*5. *&* *c.*9. *n.*11. Molfesius *c.*5. *n.*17. Filiucius *c.*10. *n.*307. & alij: tum quia repẽdit æquale: tum quia Capellanus, qui uno die tenetur ex onere capellaniæ celebrare, si alio die celebret, non tenetur per se loquendo restituere: ergo neque qui Officium alio die recitat. Ad rationes dubitandi respondeo, admittendo, quod Capellanus, qui semel omittit, non satisfacit præcepto recitationis, sed satisfacit oneri contracto alio die recitando, hæc enim non est affixa diei, in quo recitandum erat. In Missæ verò auditione, & in ieiunio cum non detur restitutio, sed præcepti adimpletio diei alligata, non potest hæc in alium diem transire. Sed animadvertas oportet, idem omnino dicendum esse si pensum omissum, v. g. hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus; immo & si recitet ante tempus, in quo recitandum erat, solvens anticipata solutione.

SINGVLARE VII.

An Sæcularis Sacerdos, Monialium Capellanus, licitè possit se in recitatione Horarum accomodare cum illis, recitans de Festivitatibus, & Sanctis, de quibus ipsæ ob specialem suam professionem recitant?

1 FREQVENS est hic casus pluribus in locis, sed præcipuè Hispali, ubi plura extant Monialium monasteria, quæ & si Ordina-

dinariorum iurisdictioni, & regimini subiecta; Ordinum tamen tam Monachaliũ, quàm Mendicantium regulam sequuntur, & in horum Breviarijs singularia Officia, ac festivitates propriç sunt, scilicet eius Ordinis, quem profitentur. Sic Monasterium, S. Paulæ, quod est S. Hyeronimi; Monasterium S. Mariæ de las Dueñas, quod est S. Benedicti; seu Cisterciense, Monasterium purissimæ Conceptionis, quod S. Francisci, seu S. Claræ est. Monasteria S. Leandri, & SS. Nominis Iesu, & S. Mariæ de la Paz, quæ sunt S. Augustini; Monasteria S. Mariæ vulgo *la Real*, & S. Mariæ de los Reyes, quç sunt S. Dominici, institutum observant, suorum Ordinum Sanctos, & singulares Festivitates celebrant, vel iuxta Romani Missalis, & Breviarij ritum, vel iuxta singularem uniuscuiusque Ordinis. Interrogatur ergo; an possint se his accommodare proprij horum Monesteriorum Capellani, quoad recitationem Horarum, recitantes de ijs Solemnitatibus, & Sanctis, de quibus, ut sui Ordinis proprijs, ipsæ Moniales recitant?

2 Negativa sententia persuadetur I. ex *cap. cum creatura, de celebrat. Missar.* ubi: *Mandamus quomnius, & pro anniversarijs defunctorum, & pro festo, & feria secundùm temporum cõgruentiam, Missarum solemnia conventualiter celebretis.* II. Ex prçceptis Pij V. Bulla in Breviarij initio posita, & edita anno 1568. ubi: *Omnes Presbiteri, & Clerici sæculares, & Regulares utriusque sexus, nec non Milites, & exempti, quibus Officium dicendi, aut psallendi quomodocumque iniunctum est, ut ex huius nostri Breviarij formula, tam in choro, quam extra illum dicere, & psallere procurent.* Deinde in Rubricis. *§. 5. de Ferijs. n. 1.* dicitur: *Item per annum fit Officium de Feria illis diebus, quibus infra hebdomadam in Kalendario non ponitur aliquod festum duplex, semiduplex, vel simplex, & non occurit aliqua octava.* Igitur cum hi Sancti, de quibus apud prædictas Moniales, ut earum proprijs celebratur, vel non inveniantur in Kalendario, vel sub diverso ritu in eo sint; Breviarij ordo invertetur ab his Capellanis, si de ipsis recitent: ergo recitare nõ possunt. III. Quia celebrare de his Sanctis. v.g. de S. Monica, vel S. August. S. Benedicto, Bernardo, & alijs cum octava, quibusuis qui cuiuslibet Religionis existunt, est privilegium solùm certi Ordinis professoribus concessum: ergo Sacerdotibus sæcularibus non licet illo uti.

3 Sed affirmativam sententiam in praxi tutam probabile existimo; supponoque in præsenti nos loqui, non de quocumque Capellano, v.g. de eo, qui frequentat Monialium Ecclesias, ut in eis celebret, vel pro se, vel pro alijs, vel pro ipsis Monialibus; nec de eo, qui earum audit præcisè confessiones, etiam si ad hoc licentiam habeat ab Ordinario, sed de eo, qui est præcipuus illarum Capellanus, veluti illarum Parochus, & illis, illarumque Ecclesiæ quoad divina Officia, & Sacramentorum administrationem præfectus est, vocaturque *Capellanus Maior*. Huic ergo licere, se accommodare in recitatione Officij suarum Monialium; etiam si nullã in earũ Ecclesia habeat capellaniam, vero simile, ac tutum arbitror.

4 Probo 1. ex ipsius Pij V. Bulla anno 1570. initio Missalis affixa, ubi dicitur: *Ad debitas Deo persolvendas laudes, Breviario castigato omnino, ut Breviario Missale responderet, uti congruũ est, & conveniens; cum unum in Ecclesia Dei psallendi modum, unum Missæ celebrandi ritum esse maximè deceat, &c.* Missa, & Officium debent conformari. Quod clariùs habetur in 1. Missalis Rubrica: ubi: *Missa quotidie dicitur secundum ordinem Officij, de festo duplici, & semiduplici, de Dominica, vel Feria, vel Vigilia, vel Octava, & extra ordinem Officij votiva, vel pro defunctis.* Et *§. 4. n. 3. Quoad fieri possit Missa cum Officio conveniat.* Igitur si prædicti Capellani Missam Cõventualem dicturi sunt, vel ad eos dicere spectat, de Sanctis Ordinis, quem Moniales profitẽtur, de ipsarum festivitatibus etiam, recitare aut debent, aut possunt; si quidem Missa debet concordare cum Officio, iuxta Rubricas allegatas; & Officium cum Missa, propter connexionem, quã ex Ecclesiæ institutione, præcepto, & usu habent inter se Missa, & Officiũ.

5 Porro, si his Capellanis licet Missam de prædictis Sanctis celebrare; etiam de illis recitare licebit; nam *Correlativorum, seu connexorum idem est iudicium, l. 3. §. indicio contrario ff. de contrar. act. tutel. l. proinde ff. ad l. g. Aquil. l. cum actum. ff. de negat. gest. C. Translat. de constit. cap. præterea de Offic. de legat.* Sic etiam Hier. Fernand. *repet. c. fin & post. n. 6.* Tusch. *litt. C. concl. 626.* Hypol. *sing. 25. n. 7.* Escob. *de ratioc. c. 13. n. 11.* Mendez à Cast. *praxi l. 5. c. 1. n. 43.* & alij: seu ut loquitur Surd. *de alim. tit. 9. q. 31. decis. 199. n. 13. Connexa dicuntur indiuidua;* seu ut Statius *de appellat q. 17. limit. 21. n. 25. Connexa reputantur unum.* Et si Moniales in recitatione se accommodant Missæ, cui inserviunt; Capellanus, se in illa accommodare poterit Missæ, quam celebrat.

6 Probo 2. ex sententia Hostiensis *dist. 12.* Sylvestri *verb. hor. n. 2.* Reginaldi *l. 18. n. 169.* Glossæ *in c. dierum, de celebrat. Miss.* & aliorum docentium: quod Monachus præfectus

Ecclesiæ sæculari, sequitur consuetudinem Ecclesiæ, ad quam transit, quoad Officium divinum: ergo Sæcularis præfectus Ecclesiæ Regularis, sequitur consuetudinem Ecclesiæ Regularis; *Cum contrariorum eadem sit disciplina l. 1. ff. de his, qui sunt sui l. finali. ff. de legat. 3.* Aristoteles *lib. 7. Topic. c. 1* Surdus *consil. 1. n. 92.* Acacius Anton. *comment. ad Rub. ff. de condit. & demon. c. 1. n. 56.* Pichardus *ad princip. inst. de his, qui sunt sui* Ioseph de Sess. *Aragon. decis. 52. n. 38.* & alij. Tum quia in utroque ratio est eadem, quod scilicet Ecclesia, cui unusquisque præficitur, est sicut propria, & quisque verè tenetur recitare iuxta morem Ecclesiæ suæ. Hinc decrevit sacra Rituum Congregatio 11. Iunij 1605. ut testatur Gavantus *in Missal. tit. 2. sect. 1. c. 5. n. 2.* quod Episcopus Regularis debet Officium recitare iuxta ritum suæ Diœcesis, non Regulæ; & occurrente festo Regulæ cum festo Diœcesis, hoc præferri debet.

7 Probatur 3. quia quicumque Parochus cuiuscumque Ecclesiæ propter eandem rationem recitat de Sãctis proprijs illius Ecclesiæ, v. g. de Patrono, de Titulari, de eo, cuius Reliquias insignem habet Ecclesia; etiam si in illa capellaniam non habeat: ergo cum Capellanus, seu Vicarius prædictus; Monialium, sit verè illarum, & illius Ecclesiæ Parochus, ab Ordinario constitutus, immo à Summo Pontifice, ex eo quod illius authoritate Monasterium sit erectũ, & Ordinariorum iurisdictioni submissum, recitare potest, ac forsan debet de Sanctis illius Ecclesiæ, cui præsidet. Confirmatur, quia ut statuit sacra Rituum Cõgregatio 8. sept. 1602. ut testatur, Gavantus, *supra n. 2. Qui sunt de gremio alicuius Ecclesiæ debent recitare Officium, quod in choro dicitur, & licet extra Ecclesiam, vel Diœcesim moventur, decet eos recitare Officium proprium Ecclesiæ ipsorum?* ergò decet Capellanum, seu Vicarium, qui verè est Monialium Parochus, recitare Officium, quod hæ in suo choro dicunt.

8 Probatur 4. ex sententia Suarij *lib. 4. de horis. c. 23. n. 6.* Filiucij *tr. 23. c. 7. quæsito 1. n. 221.* Bonacinæ *d. 1. q. 3. p. 1. n. 9.* Reginaldi *supra*, & aliorum, quos citat & sequitur Carolus Macign. *c. 22. n. 32. & seq.* qui asserunt, quod Clericus, & Beneficiarius recitare debet iuxta morem Ecclesiæ, in qua residet, etiam si in alia habeat capellaniam, aut beneficium; quia expedit imitari mores eorum, inter quos vivimus, & ad hoc potentius est vinculum residentiæ, ac domicilij, quàm beneficij. Immo etiam si Clericus commoraretur, non ut absolutè domiciliarius, aut Civis alicuius civitatis, sed ratione studij, litium, aut alterius causæ, posset se accommodare Breviario illius loci, in quo prædictis titulis residet; ut docent idem Suarius *n. 7.* Filiucius *n. 221.* Bonacina *n. 11.* & alij: quia tunc habet ibi quasi domicilium, & in spiritualibus utitur Sacramentis, & ministris illius Ecclesiæ: ergo cum Capellanus resideat in Ecclesia Monialium, tum ex assignatione Ordinarij, tum ex vera, & continua residentia, se conformare poterit cum illis, seu cum illius Ecclesiæ consuetudine, quoad divina Officia: sicut quoad hæc se accommodant omnes Clerici cum Parochia, in qua resident.

9 Ad 1. & 2. fundamentum partis negativæ satis, superque apparet ex dictis, nimirũ id quod defendimus non solùm non adversari, sed valde conformari decretis Pij V. Nam si hæc præcipiunt, ut Missæ celebrentur iuxta temporum congruentiam, & de Sanctis suis Moniales, ipsarumque Capellani iuxta sui Kalendarij tempora celebrent; & ex alio capite Pius V. statuit, Missarum celebrationem cum Officij recitatione conformandam fore; ex consequenti vult, ut de ipsis Sãctis, de quibus celebratur, recitetur. Nec obstat quod hi in Kalendario communi non sint, vel sub diverso ritu sint descripti; cùm ipse Pontifex in Rubricis Breviarij §. 5. *de ferys*, decernat, quod de ferijs fiat, quando non occurrit festum duplex, semiduplex, aut octava, *Vel aliquod festum solemne, aut consuetum in aliqua Ecclesia celebrari, quamvis in Kalẽdario huius Breviarij non sit descriptum.* Et hoc modo de Sãctis, de quibus a Monialibus celebratur, ut de proprijs cõsuetum est in earum Ecclesijs celebrari.

10 Ad 3. fundamentum R. quod & si omnes Doctores asserant Rubricas Breviarij, & Missalis obligare recitantes, dummodò absit privilegium, ut notat Suarius *d. 84 de Euch. sect. 2.* hoc autem his Capellanis adest; nam & si principaliter, absolutè & immediatè concessum sit Monialibus; illarum Capellanis mediatè, accessoriè, & dependenter ab illis censetur concessum, quatenus illarum Parochi, & Præsides sunt, præsertim quoad celebrationem Missarum, quæ habet maximam connexionem cum Recitatione, ut in Singulari sequenti dicemus. Præterea, quia dici potest concedi privilegia hæc Ecclesijs Monialium, quibus ipsarum præcipui Capellani præsunt. Et certè valde absurdũ videtur, quod toties diversum à Missa Officium hi recitent, cũ Missa neq; pro defunctis, neq; votiva ab his celebretur, in quibus tãtũmodò Officiũ à Missa discor-

discordare posse statuitur in Rubrica 1. allegata, & in alijs debet concordare.

11 Sed animadvertas; semper tunc celebrandum, & recitandum esse ab his Capellanis juxta normam Breviarij Romani, etiam si diversum ritum servent Moniales in celebratione, & recitatione Sanctorum sui Ordinis: nam sic strictiùs praxi, ac decretis, & Rubricis Pij V. adhærebunt, & Sacræ Rituum Congregationi obedient, quæ die 20. Novembris 1628. statuit, *Vt Capellani Monialium Breviario utentium non Romano, dicere possint Missam de Sancto Ordinis, de quo Moniales Officium, sed cum Missali Romano, ut in proprijs de Sanctis, vel de Communi.* Sic testantur Gavântus *p. 3. Missal. tit. 10. n. 16.* Novarius *verb. Miss. n* 8. & Laurentius Vander *in decretis Cong. Rituum fol. 39.* Idem ergo de recitatione Horarum dicendum est. Sed sub eodem ritu duplici, vel semiduplici debent recitare ex privilegio, quo ipsæ Moniales recitant; quia cum accessoriè ab his communicato recitent, debent earum solemnitatē sequi, iuxta id iuris principium: *Accessorium sequitur naturam sui principalis, leg. etiam. c. de iure dot. l. Accessorium. 42. de regulis iuris in 6.* ubi Socinas *reg. 5.* Menochius *cons. 58. n. 13.* Tusch. *to. 1. lit. A. concl. 76.* Pichardus *ad § si quis alium n. 32. inst. de utilibus stipulat.* Ioannes Franciscus *in Thesauro fori Eccles. p. 2. c. 16. n. 30.* & alij.

12 Denique præfatæ Rubricæ, & rationes persuadent, posse huiusmodi Capellanos, & illos, de quibus in sequenti Singulari loquemur, recitare in sabbathis non impeditis Officio novem lectionum, de Conceptione B. Mariæ, & in quintis ferijs similiter non impeditis de Eucharistia, cum de his recitent Moniales iuxta ea, quæ infra trademus.

SINGVLARE VIII.

Vtrum Sacerdos sæcularis habens beneficium, vel Capellaniam sit tam in Ecclesia Regularium, tam Fratrum, quàm Sororum, possit celebrare, & recitare de Sanctis, & Solemnitatibus illius Ordinis, in cuius Ecclesia habet beneficium?

1 NEGATIVAM Sententiam persuadent omnia, quæ in próximo Singulari similem huic suadebāt; sed affirmativa mihi verior videtur, & tuta in praxi. Hanc asserere videtur S. Thomas *quodlibet. 6. art. 8.* ubi ait: *Licèt Clericus in sacris obligetur ad divinum Officium absolutè, tamen ut Clericus Beneficiatus in hac Ecclesia, tenetur ad dicendum Officium secundum modum illius Ecclesiæ.* Hinc Sylvester *verb. Hora q. 1. dicto 4.* Tabiena, *Hora q. 10. & 16.* Angelus, *Hora n. 12. & 14.* Auctor directorij *lib. 1. titul. 8.* Azor, *1. p. lib. 10. c. 11* §. 2. Reginaldus, *lib. 18. n 169.* Molfesius, *tr. 5. c. 2. n. 47.* Macignus *c. 20. n. 32.* & alij, quos videtur tacito nomine referre Suarius, *lib. 4. de Relig. c. 23. n. 5.* docent Beneficiarium, aut capellaniæ alicuius Ecclesiæ addictum, teneri morem illius sequi in recitando, ubicumque resideat. Vnde saltèm posse habentem capellaniam, vel beneficium in Ecclesia Regularium recitare Officium illius Ecclesiæ ad minus cum his Doctoribus concedendum est.

2 Et probatur 1. Quia sicut obligatio recitandi divinum Officium oritur ex beneficio in Beneficiarijs, seu Capellanis, cum hi sacris non sunt initiati; ita etiam obligatio recitandi Officium iuxta talem formam oritur ex beneficio existenti in tali loco, in quo divinum Officium recitatur iuxta talem, vel talem formam: ergo Capellani, vel Beneficiarij in Ecclesia Regularium tenentur ad eam formam, quæ in illa servatur. II. Quia iuxta Sotum, *de iust. 10. q. 5. art. 3.* Beneficiarius illam Ecclesiam sequi debet, cui tenetur inservire, inservit autem Ecclesiæ, in qua habet beneficium, siquidem, qui de illius beneficio vivit, illius altari servit, argumento à contrario ex illo Pauli: *Qui altari inservit, de altari vivat*, ergo, &c.

3 III. Quia ratione beneficij in una Diœcesi, ita constituitur quilibet Subditus, vel quasi pars, & proprium membrum illius Diœcesis, ac si in illa habitaret; etiam si sit alterius Diœcesis origine, nativitate, & habitatione; ac ita ab Episcopo Diœcesis, in qua habet beneficium ordinari poterit, ut potest illius habitator. Sic *cap. cum nullus, de tempore Ordinationis,* in 6. ibi: *Cum nullus Clericorum Parochiæ alienæ præter Superioris ipsius licentiam debeat ordinari; Superior intelligitur in hoc casu Episcopus de cuius Diœcesi est ille, qui ad Ordines promoveri desiderat, oriundus, seu in cuius Diœcesi beneficium obtinet Ecclesiasticum: seu habet; (licèt alibi natus fuerit) domicilium in eadem.* Vide Barbosam *de potest. Episcopi, allegatione 4. num. 2. & 54.* Avilam *de domicilio cap. 4. §. 2.* ergo ratione beneficij in Ecclesia Regularium constituitur quis membrum illius, perinde ac si in ea resideret. Ecclesiæ autem, in qua quis residet posse; immo & teneri se accommodare in recitatione Horarum, iam probavimus Singulari antecedenti.

4 IV. Quia si haberet beneficium in Ecclesia sæculari, recitare deberet iuxta illius normam: v. g. si esset in Parochia Diui Martini cum octava de S. Martino recitaret, & si in illa esset insignis Reliquia alicuius Sancti, de illa etiam recitaret; ergo eodem modo cum capellania est in Ecclesia Regulari, tenetur dicere Officium illius, quia, ratio beneficij, æqualiter in utraque procedit, & *Vbi est eadem ratio, eadem debet esse iuris dispositio, l. illud. ff. ad leg. Aquil. l. ad sacros Eccles.* Præterea, quia lex cõstituens aliquem Subditum alicuius Diocesis, vel Ecclesiæ ratione beneficij non distinguit, de Ecclesia sæculari, vel Regulari. Confirmatur denique ex eo quod hic sit de gremio Ecclesiæ Regularium, cuius est Capellanus iuxta dicta Singulari antecedenti.

5 Sed adverte, quod etiam si hic Capellanus resideat in alia Diœcesi, diversam recitandi formam habente, eo quod habeat beneficium in Ecclesia prædicta Regularium, potest adhuc de Solemnitatibus, & Sãctis suæ regularis Ecclesiæ recitare. Doctores enim *sup. n.* 1. relati, etiam in hac suppositione loquuntur. Et quamvis ita tenue esset beneficium, seu capellania, ut nõ sufficeret ad tertiam sustentationis partem, nec ut ad titulum illius sacris initiaretur Capellanus; idem posset; hoc enim beneficium quantumvis tenue sufficit, ut quis ratione illius subditus, & membrum constituatur alicuius Diœcesis, ab illiusque Episcopo ordinetur, ut probant Enriquez *de ordine cap.* 22. *n.* 1. & Avila *supra n.* 3. Et etiam si ad titulum illius non sit ordinatus ob eãdem rationem recitare dicto modo poterit.

6 Idem dico si habeat aliud beneficium in alia Ecclesia, dignius, aut pinguius, vel in ea resideat: potest enim Ecclesię, ubi est beneficium magis tenue se accommodare. Itẽ si æquale; vel Ecclesia utraque dignitate æqualis est, cui malverit pòterit. Sic ex S. Thoma *quodlibet.* 1. *art.* 13. Tabien. Angel. Sylvester, Azor & Reginaldus *supra.* Et adverte hic, ut adverti Singulari præcedẽti, quod etiam si Beneficiarij possint de Solemnitatibus, & Sanctis Regularium, in quorum Ecclesia beneficium habent, recitare, & celebrare; non verò possunt se accomodare singulari eorum recitandi Regulæ; si ipsi Romanum Pij V. Breviarium non sequantur; vel ex privilegio, vel ex inveterata consuetudine ducẽtorum annorum; sed Breviario Pij V. se accommodantes, recitabunt de Sancto, vel Solemnitate iuxta ritum duplicis, vel semiduplicis, quem sequuntur ipsi Regulares, sumendo Officium de communi Sanctorum; si de illo Sancto nil speciale sit in Breviario Romano. Nam licet beneficij titulus sit sufficiens, ut Capellanus, veluti pars, aut membrum eius Ecclesiæ, privilegio illius utatur circa celebrationem prædictam; non verò ut aliam recitandi normã, quam præscriptam à Pio V. pro Ecclesia Romana sequatur, ut diximus.

7 Adverte etiam, hoc esse intelligendum, dummodò in executione huius doctrinæ, non sit scandalum, quia v.g. Missa omitteretur propria alicuius diei, vel alia ex causa; & dummodò celebratio, & recitatio Sãcti, qui celebratur, non sint restrictæ à Sede Apostolica, ut essent, si de Beatificato solùm concederetur celebrare Regularibus, vel aliquibus singularibus personis, & locis. Tandem nota quod hæc procedunt; etiam si Capellanus non celebret, vel quia non est Sacerdos, & forsan nec in Sacris, quoniam potest de Sancto recitare, qui celebratur in Ecclesia Regulari, vel sæculari ubi suum beneficium est.

8 Ex his audivi viros doctos probabiliter inferre, Sęculares cum Regularibus cõviventes, ut domesticos, ac familiares in eorum domibus habitantes, seu sub eorum regimine, ut existunt Collegæ, v.g. sæculares tam Hispani, quam Exteri, qui in nostris collegijs, ac seminarijs, & sub regimine nostræ Societatis educantur, studiorum causa; posse recitare & celebrare in ferijs quintis de Eucharistia, & in Sabbathis de Conceptione B. Virginis; nec non de Sanctis Canonizatis, & Beatificatis, si non est expressa prohibitio aut limitatio, de quibus nos recitamus: tum quia Ecclesijs nostris hoc privilegium concessum videtur, in quibus ipsi residẽt, & quibus se in Officio divino possunt accommodare, iuxta dicta Singulari antecedenti tum quia, & si nobis, aut alijs Regularibus sit primariò & principaliter concessum de his recitare, sed illis accessoriè, & consequenter concedi videtur, ut notant Corduba *in privilegi. Mendicant. verb. communicatio quoad Fratres* §. 39. & Sanchez *to.* 2. *Consil. lib.* 9. *cap.* 9. *dub.* 9. *n.* 3. de privilegijs, quibus Religionum familiares, seu domestici fruuntur. Nomine verò Domesticorum, & Familiarium qui intelliguntur, colligitur ex *c. sicut nobis de verb. signif. sic. Verè tui Clerici familiares existunt, & in tuis expensis continue domestici commensales; etiam si quos ex illis aliquando pro suis gerendis negotijs abesse contingat.* Vide Bartolum *in l.* 1. *in princ. ff. ad Sylli & in l.* 2. *c. de testibus.* & Felinum *in c. cum oporteat, verbo. Nec obstat*, ac Consule Tract. V, Sing. 3. & 4.

Ac

9 At verò, ut hæc sententia tutiùs, ac liberiùs uti possint prædicti, nec non alij quilibet sæculares extra Regularium domos habitantes, socij fiant in Horarum recitatione Regularibus; & sic de eorum Solemnitatibus, aç Sanctis, etiam cum Octava recitare poterunt, quia ut rectè inquit Enriquez, *lib. 7. c. 30. de indulgentijs n. 4. Privilegium eius, qui olim poterat Breviario brevi uti, aut nunc potest ante tempus recitare Horas, extenditur ad socium. Sic in privilegio, & lucro socij in contractu societatis docent Summistæ verb. societas, Astensis l. 3. tit. 12.* Item quia quod *Lex, aut privilegiũ disponit in uno ex correlativis extenditur ad aliud correlativum;* seu *correlativorum idem est iudicium, l. fin. ff. de acceptilat. l. fin. c. de indicta viduit, l. siquis servo. c. de furtis, l. de transact l. 1. c. de emprefs. lib. 11.* ubi Everardus *in topic. loco a relati n.* 8 Farinacius *praxi cri. p. 7. lit. E. n.* 235. Tuschus *lit. C. conclus.* 1041. Bertazol *repet. l. siquis maior c. de transf. act. n.* 44. Perez *in l. 3. & fin. tit. 1. l. 5. ordin,* & in moralibus Navarrus *c. 22. n.* 47. & alij.

10 Nec necessarium est, ut socius Regularis, ratione cuius sæcularis hoc fruitur privilegio, ob senectutem, visus carentiam, ægritudinem, aut aliam ob causam socio indigeat ad recitãdum, ut existimavit Emmanuel *to. 1. qq. q. 42. art.* 10. Sed sufficit velle sibi adhibere socium in recitatione; ut hæc commodior sit; quia in omni casu æquè liberum, & usitatum est, ac præcepto satisfit cum socio, vel sine illo recitando. Quod si ad recitandum de hoc, vel illo Sancto conceditur privilegium Regulari; conceditur etiam ad recitandum quomodocumque recitandi Officio satisfit, & recitari solet tam intra, quam extra chorum; & ubilibet cum socio recitatur.

SINGVLARE IX.

V, Ille, qui ob errorem, aut oblivionem de Festo duplici, vel semiduplici, die proprio non recitavit, recitare possit de eo, primo die non impedito Officio novem lectionum?

1 NEGATIVAM partem suadent. I. Quia recitatio de hoc festo est onus alligatum diei, sicut ieiunium diebus Vigiliarum, ac quadragesimæ; & Missæ auditio festis: ergo transacto die proprio, non est recitandum de illo. II. Quia si tunc liceret de Sancto duplici, vel semiduplici postea recitare, etiam de simplici, ac de Feria liceret: cum æquè statuatur in Rubricis de omnibus his in proprijs diebus recitare: ergo si hoc non licet, nec illud. III. Quia aliter siquis ob infirmitatem, aut iustam causam à recitatione excusantem; non recitavit pluribus festis, poterit postea cum convaluerit, de illis recitare: sed hoc videtur absurdum; ergo. IV. Quia esset maxima Officij divini perversio, & Rubricarum transgressio: ergo nequit fieri. V. Quia casus, in quibus translatio licet, recensentur in Rubricis Breviarij; & nulla fit mentio huiusmodi casus: ergo in eo non licet.

2 Propter hæc veriorem iudico hanc negativam sententiam; sed adhuc affirmativam probabilem, ac tutam existimo: & probo. I. Quia tunc transfertur à proprio die in alium non impeditum Festum duplex, aut semiduplex, cum proprius dies est impeditus, sed in eo casu oblivio, & error, sunt impedimentum ad recitandum tunc de illo festo, cum hoc sit obstaculum, aut retardatio alicuius operis, *iuxta c. pia. §. fin. de exceptione l. 6.* ergo ille dies iudicandus est impeditus; & ipsius festum transferri potest ad diem non impeditum. II. Quia *Ignoranti non currit tempus*, ut statuunt lex *Quandiu. C. qui admitti ad bonorum posses* Flaminius *de resignatione l. 5. q. 4. n. 34. cum seq.* & Caldera Pereira *de renovatione emphyt. q. 7. n. 3. cum seq.* ergo cum ad alicuius notitiam pervenit, se recitaturum fuisse die, vel diebus antecedentibus de hac festivitate, perinde est, ac si eius proprius dies non pertransisset, & die non impedito poterit recitare.

3 III. Quia *Iure suo nullus privandus est absque culpa sua.* Sic *l. crimen. ff. de pœnis l. sancimus C. eodem tit. c. 2. ad finem, de his, quæ fiunt, &c. in cap. 2. princip. de const. cap. non debet. 12. de regul. iuris l. 6.* sed Sanctus, & Recitans ius possident, ut de tali Festo quotannis recitetur semel: ergo absque illorum culpa privari non debent hoc iure. Oblivio autem, error, aut ignorantia non est Recitantis culpa; & adhuc si esset, non inveniretur hæc in Sancto, de quo recitandum est, & cui defertur hic singularis eius solemnitatis cultus. Vltimò quia nulla Rubrica est, quæ expressè huic sententiæ adversetur; immo similis videtur hæc translatio alijs, quæ in Rubricis exprimuntur.

4 Ad 1. rationem in oppositum R. Quod licèt obligatio recitandi septem Horas, ut sic, sit onus dici, & ita eo transacto recitari non debeat: at recitatio de tali Festo non est alligata ipsi diei, in quo festum incidit; cum ex institutione Ecclesiæ transferri possit, & sæpe transferatur; sed ieiunium, &

Missæ auditio transferri non solent. Ad 2. cum non transferatur Officium de Feria, aut de Sancto simplici, sicut transfertur de duplici, aut semiduplici; ideó si de illo, proprio die non est recitatum, omittendum omnino videbitur. Ad 3. Quia qui ob infirmitatem, aut aliam causam eò die, quo de festo recitandum erat, ad recitationem non tenebatur; ideo obligatio, vel ius ad recitandum de illo Sancto non perseverat; nec ad fuit error, aut oblivio, ob cuius impedimentum concedimus istam translationem.

5 Ad 4. Maior perversio videbitur, & veluti iniustitia, negare alicui Sancto cultum à Pontifice concessum semel in anno, vel die ipsius obitus; aut si hic impeditus est, in proximiori non impedito, quàm recitare, v. g. die Iovis, quod recitandum erat die Martis, facta huius recitationis omissione sine culpa, immo impedito per errorē, aut oblivionem die Martis. Et sicut non pervertitur Ecclesiasticus ordo, ob tot Festorum translationes, quas experimur ex varijs causis, & aliquando ad longum tempus; ob unam, vel alteram huiusce modi non pervertetur, Ad 5. R. Non fieri mentionem huius causæ ad transferēdum in Rubricis, quia hæ, veluti leges solùm attendunt ad communiter, non ad raró, & per ignorantiam, aut errorem accidentia; nec ad omnes casus singulares se extendunt.

6 Sed nota, hìc loqui de privata recitatione, non tamen de solemni, & in choro: aliter enim iudicandum omnino èst in illa. Qui enim privatè erravit, probabiliter potest se accommodare dictæ sententiæ, vel si libet, choro suæ Ecclesiæ, aut Monasterij, etiàm si transvertatur hic ordo, & de Sancto omisso non recitet: præponderat enim tunc uniformitas, publici cultus. Et forsan si in hac solemni recitatione, vel celebratione alicuius Ecclesiæ, vel Monasterij erratum est; locum poterit aliquando habere etiam in choro, sententia affirmans, nisi scandalum adsit, ad quod evitandum in Ecclesiasticis Officijs attendi debet.

SINGVLARE V.

Quid sit facturus, qui hodie recitavit de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat?

1 Ac de re ita Villalobos 1. *p. tr:* 22. *n.* 3. *El que oy rezò del Santo, que caya mañana, por yerro, y despues cayò en la cuenta, no haze bien mañana en rezar del Santo, que cayò, oy. sino que vuelva à rezar del mismo Santo: porque menos mal es errar un dia el Officio divino, que dos.* Hæc sententia mihi arridet, ut conformior regulis Breviarij, & præcepto Pij V. in Bulla sæpe citata; sed eam referens Trulench. *l.* 1. *in Decalog. c.* 7. *dubio* 14 *n.* 1. ait: *Attamen existimo, posse die sequenti de Sancto omisso recitare; ne maneat illo anno sine recitatione, & hoc esse minus malum, quam illud, quod a Villalobos recitatur.* Sed Trulenchus Villalobij dubium minimè tetigit, sed potius solvit nostrum, quod antecedenti Singulari agitabamus, defendens sententiam affirmativam, quam ibi retulimus.

2 In hoc igitur dubio posset quis dicere, forsan nō improbabiliter, quod, qui hodie recitavit de Sācto, de quo die, vel diebus sequētibus recitaturus erat; non debet de ipso recitare die ad ipsius recitationem assignato. Fundamentum esse potest, quod iam illi Sancto divini Officij pensum solutum sit; & quod debitum anticipata solutione solutum fuerit, plenissimæ solutionis rationem non tollit. Præterea, quia inusitatum videtur quod bis, vel pluries (exceptis Agnete 2. & Octavis,) de eodem Sancto recitetur: sicut inusitatum est, quod idem debitum eidem bis solvatur.

3 Sed si in hoc sentiendi modo roges, de quo recitandum sit in die huius Sancti, vel Festi, de quo iam anticipatè recitatum est? Respondeo, quod de Festo, vel Sācto assignato, in illo die, inquo recitatum est de Sancto nondum incidente: sic enim utrique debitum Officij pensum solvitur, nullusque defraudatur à suo cultu, quod maioris momenti videtur, quàm quod dies solutionis commutentur. Si veró recitandum erat de Feria, aut Sancto simplici die, in quo præventa est recitatio de Sancto, tūc non poterit de his recitari, cum non transferantur; sed recitandum erit forsan ab eo, qui præter regulas in has angustias se vult redigere, de S. Simplici, aut de Feria, quæ incidit in eam diem; & sic iusta velut compensatio dabitur.

4 Denique in hac probabili sententia circa Missam, & publicam recitationem observanda sunt quæ notavimus antecedenti Singulari n. 6. addendumque. Quod siquis incipiat hodie per errorem recitare de Sancto, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus est, vel de quo antea recitatum est, si solùm Vesperæ cum Completorio recitatæ sunt, reliqua de Sancto illius diei proprio recitet, nec necessarium est, ut Vesperas repetat, sed commemorationem Sancti, de quo debebat recitare, faciat; cum de ipso postea recitaturus non est, iuxta

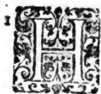
Sin-

Singulare antecedens. Idem dic si iam Matutinum cum Laudibus, vel Matutinum solum recitavit. Et si forsan non deerit qui iuxta sententiam relatā dicat, tunc prosequendū esse inceptum Officium, & Missam de illo celebrandam: nam maior pars debet trahere ad se minorem, ut constans est Doctorum axioma. Sed quoad celebrationem Missæ attinet, inspiciatur, ne in Ecclesia adsit scandalum, vel sit magnæ solemnitatis dies, ut Nativitatis, Assumptionis, & aliarum Virginis, Christi D. vel Apostolorum, aut Sancti maximè in loco celebris.

5 Pro his, & alijs mutationibus advertenter, vel inadvertēter factis verba Lesij *li. 2. c. 37. n. 77.* libet referre. *Notandum est*, inquit, *quinto, mutationem Officij, etiam dedita opera, non esse peccatum mortiferum, & si loco Officij de feria dicatur de Sanctissima Trinitate, vel de venerabili Sacramento vel de B. Virgine, aut contrà, loco officij de Festo, dicatur de Feria. Ita Caietanus verb. Hora c. 2. Sylvester n. 15. & alij passim. Et Azorius l. 10. instit. c. 10. dubio 2. dicit hanc esse communem omnium sententiam, &c. Unde qui etiā prudens omisso proprio aliud recitavit, non tenetur repetere, ut rectè Sylvester supra, quia quæ ad substantiam legis pertinent, & si cum peccato veniali, iam impleuit; multo minus tenebitur, si per inadvertentiam mutauit. Valde tamen laudabile est repetere vel totum Officium si aliud per errorem, vel sponte recitatum est, vel saltem ea, quæ ad proprium Officium pertinebant, etiam si solùm esset Hymnus, vel Antiphona, vel Lectio aliqua.* Hæc ille.

SINGVLARE XI.

V. In quintis Ferijs possint Mendicantes, & qui illorum privilegijs fruuntur, Missam celebrare, & Officium recitare de augustissimo Eucharistiæ Sacramento?

1

HVius privilegij notitia, nec non huius casus resolutio constat ex concessione, quam fecit Pius V. Fratribus Minoribus de Observantia, speciali Bulla Romę expedita 8. Ianuarij anno 1568. quæ ab Emmanuele Rodriguez afferitur *tom. 2. Bullarij*, ac eius meminit ipse *qq. reg tom. 1. q 42 art. 16.* & Hyeronimus Rodericus *resolut. 24. n. 15.* sicque incipit: *Dilecti filij salutem, &c.* ac sic se habet: *Nos pium hoc vestrum desiderium plurimùm in Domino collaudantes, ac huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & vestrum cuilibet ubilibet existentibus, ut qualibet quinta feria, quæ totius Quadragesimæ, & Adventus non fuerit, & in qua aliquod festum, seu octaua non inciderit, omisso occurrenti Officio, illud de Corpore Christi, iuxta illud, quod in præsenti Breuiario Romano, in eius solemnitatis die recitandum proponitur, recitare liberè, & licitè valeatis: ita tamen, quod illud sic recitando, debito ad quod adstricti estis, in omnibus, & per omnia perinde satisfacere censeamini, ac si Officium pro tempore occurrens, & vobis à Romana Ecclesia propositum, recitaretis.*

2 Nonnulla circa tempus, & qualitatem huius privilegij dubitari, aut animadverti possunt. Circa tempus supponendum est ut certum, primò in quintis Quadragesimę, & Adventus ferijs hoc privilegio uti non licere; cum hæ excipiantur. Secūdò in omnibus quintis ferijs, in quas Vigiliæ solemnitatum, aut Sanctorum inciderint, quantumvis solemnibus, de Eucharistia celebrare, & Officiū recitare posse Regulares hoc privilegio fruentes, manifestum est; cum has illud non excipiat, *& ubi lex* (privilegium autem iuxta DD. est privata lex) *non distinguit, aut excipit, nec nos excipere, aut distinguere debemus.* Tertiò, occurrente in quinta feria festo semiduplici, vel Sancti, vel solemnitatis alicuius, sive sit totius Ecclesiæ, sive singularis Diœcesis, loci, aut Religionis non licet hoc uti privilegio; cum huius exceptio fiat expressa in illo.

3 Item occurente S. Simplice quintis ferijs, de Eucharistia recitandum est; cum ita ex consuetudine optima privilegiorum interprete habeatur, ut testatur Emmanuel sup. & omnes testari possumus, ac constat ex Codiculo quotannis edito, ubi pro festis aliquorum Ordinum sic habetur: *De Sacramento semid, exceptis Aduentus, & Quadragesima, & Officio nouem lectionum.* Ac ita expresse Clemens VIII. concessit Fratribus Eremitis, S. August. in Bulla, quæ in Codice suorum Officiorum affertur initio, & incipit: *Decet Romanum Pontificem*, ac edita est die 5. Martij anno 1596. ubi dicitur: Quod Officia SS. Nominis Iesu die 14. Ianuarij, & Archangeli Gabrielis 18. Martij, *Ac quintis ferijs extra Adventum, & Quadragesimam non impeditis duplici, vel semiduplici festo, aut aliquo alio impedimento Officium SS. Corporis Christi iuxta Rubricas Breuiarij dicti Ordinis, tùm ab eodem Cardinali emendati, & ad formam Romani Breuiarij Romani redacti recitare consueverunt, &c.* Postea ait Pontifex: *Nos eiusdem Andreæ votis, ac supplicationibus super hoc humiliter porrectis benignè annuentes, omnibus, & singulis utriusque sexus eiusdem Ordinis Eremitarum S. Augustini Religiosis, tam Fratribus, quàm Monialibus, quibuscumque mundi partibus existentibus, ut Officia SS. Nominis Iesu, S. Gabrie-*

Gabrielis Archangeli, & SS. Eucharistia Sacramenti, diebus, modo, & forma praedictis, tam in choro, quàm extra recitare, atque ita obligationi diuini officij recitandi satisfacere, liberé, ac licitè valeant, authoritate Apostolica tenore praesentium perpetuò concedimus, & indulgemus. Non obstantibus, &c. Vbi nota festum duplex, & semiduplex excipi tantúm: ergo simplex non excipitur; cum exceptio firmet regulam in contrarium.

SINGVLARE XII.

An recitare possint de Eucharistia Regulares omnes in quintis etiam ferijs Adventus, & Quadragesimæ?

1 AFFIRMATIVAE partis resolutio fundari potest duplici Bulla: prima concessa à Sixto V. Fratribus Discalceatis de Monte Carmelo, edita Romæ 11. Iulij 1587. quæ incipit: *Redditurì de comisso*, & affertur ab Emmanuele Rodriguez in Bullario *fol. mihi* 488. ac huius Bullæ clausula sic se habet.

2 *Cum itaque (sicut accepimus) dilecti filij, Fratres Ordinis gloriosissimæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo, Congregationis Discalceatorum, singulis quintis ferijs, festo nouem lectionum vacantibus, Missam de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, vel de festo, aut feria celebrare solent. Nos hanc captam laudabilem, & salutiferam consuetudinem Apostolica authoritate tenore praesentium approbantes, & confirmantes, monemus, & hortamur in Domino Fratres Discalceatos praedictos, & ubique eandem consuetudinem prosequentes, suis praedicationibus populos ad fidem, deuotionem, & frequentem usum huius sacrosancti Sacramenti allicere, & inuitare diligenter studeant.* Et infra: *Fratribus Discalceatis, & Christifidelibus praedictis, qui illorū Ecclesijs, & praefatis quintis ferijs Missæ adfuerint, centum annos de eis iniunctis pœnitentijs relaxamus.* Et addit Pontifex: Hoc observari posse: *Non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus.* Vbi nota, hanc Bullam editam esse post Bullam Pij V. excipentem Adventum, & Quadragesimam.

3 In primis clausula hæc concedit his Regularibus Missam celebrare de Eucharistia: confirmatio enim alicuius consuetudinis, vel facti, facta à Superiore per legem, aut statutum; legi, & statuto, vel concessioni æquivalet; nam ut in utriusque iuris Lexicone habetur: *Confirmare est alicui iuri, vel facto firmitatem praestare, ut colligitur ex cap. inter dilectos, de fide instrum.*

4 Praeterea cum à Pontifice approbatur, & conceditur, Missam de Eucharistia celebrare singulis quintis ferijs, Officio nouem lectionum non impeditis; concedere etiam de ipsa recitare, aliquis probabiliter praesumere poterit; cum ipse Pontifex statuat in 1. Missalis Rubrica, quod, *Missa quotidie dicitur secundum ordinem Officij, de Festo duplici, & semiduplici, de Dominica, vel Feria, vel Vigilia, vel Octaua, & extra ordinem Officij votiua, vel pro defunctis.* Et § 4. n. 3. *Quoad fieri possit Missa cum Officio conueniat:* ergo si à Pontifice conceditur ijs diebus Missa de Eucharistia, ac ipse praecipit, ut hæc cum Officio conueniat; concedere, videtur Officium de Eucharistia, ijs diebus, quibus Missam concedit.

5 Nec hæc votiva dici poterit, aliter nil speciale afferret hæc Discalceatorum consuetudo, & hæc concessio Pontificia illis facta nil operaretur; cum omnibus liceat omnibus diebus non impeditis Missam votivam de Eucharistia, vel de alio mysterio, aut Sancto celebrare; sed cum privilegia, sint stricti, & singularis iuris, aut communis correctiones, hoc privilegium aliquid singulare affert: & cum non limitet pro Adventu, & Quadragesima, limitandum non est.

6 Accedit huic indulto aliud Ordini SS. Trinitatis concessum â Clemente VIII. quod incipit: *Vestræ pietatis*, editum Romæ 18. Octobris 1597. & affertur in Epitome privilegiorum huius Religionis *cap. 3. art. 15. n. 1.* cuius concessio sic se habet: *Vt singulis hebdomadis, diebus tamen duplicibus festis non impeditis, uno scilicet SS. Trinitatis, & altero SS. Sacramenti Officium in Ecclesijs vestri Ordinis publicè, & privatim recitare possitis, & valeatis; dummodò Officia praedicta iuxta Breuiarij Romani ritum recitetis, & à Congregatione sacrorum Rituum fuerint approbata, authoritate Apostolica praesentium, perpetuo concedimus, & indulgemus. Non obstantibus, &c.*

7 In quo notandum est 1. Non excipi tempus Quadragesimæ, ac Adventus: & ubi privilegium non excipit, nec non excipiemus. II. Ex hoc privilegio notetur, recitari posse de Eucharistia uno die, quicumque ille sit, semiduplici etiam Officio impedito, in qualibet hebdomada, excepta Dominica die, quia dies hæc, nec in hoc, nec in simili casu pro die hebdomadæ reputatur. III. Notetur, hunc diem eligi posse ad arbitrium recitantis, ac similiter variari; ita ut interdum dies electus in una hebdomada sit feria 2. in alia feria 3. vel 4. Cōgruentius autem erit ad celebrandum, & recitandum de Eucharistia, ut feria V. ut

poté

potè eius institutioni sacrata, eligatur, & quod non varietur, in publica præsertim recitatione; sed si hæc Officio duplici impediatur, anteponi, vel postponi valebit.

SINGVLARE XIII.

An extet privilegium concessum Minoribus, & ijs, qui cum eis privilegiorum communicatione fruuntur, Missam celebrandi, & divinum Officium recitandi de B. Virginis Conceptione in Sabbatis novem lectionum Officio non impeditis?

1 HOc privilegium concessum fuisse, sed revocatum esse alij qui indubitanter affirmant: nam ex vivæ vocis oraculo solùm haberi, probant ex ipsius forma, quæ in Codice, seu Ordine recitandi Officij pro Minoribus edito sic habetur: *Paulus Papa V. sua viva vocis oraculo coram illustriss. Cardinali Aragonia Ordinis Protectore, die 19. Ianuarij 1609. ut in omnibus Sabbatis festo novem lectionum non impeditis Fratres nostri Ordinis possint facere Officium immaculatę Conceptionis Virginis Mariæ, quod incipit: Sicut lilium, sub ritu semiduplici.* Idem Oraculum affertur in Codice Officiorum S. Augustini; concessumque esse dicitur ad supplicationem Fratris Ludovici à S. Ioanne Evangelista, eius Ordinis Comissarij. Idem testatur Cardinalis Pompeius Aragonius titulo S. Sabinæ, 21. Ianuarij 1609. Cum igitur S. D. N. Vrbanus VIII. Bulla edita Romæ anno 1631. omnia vivæ vocis Oracula Religionibus, ac Religiosis concessa, etiam sigillo munita, & manu Cardinalis subscripta revocaverit, & annullaverit, hoc revocatum, & annullatum manere videtur; cum aliunde ex Bulla non habeatur.

2 Censeo igitur privilegium hoc firmum perseverare, ita ut eo uti possimus, non ex prædicto Oraculo, vel similibus, sed ex nova Bulla expedita à S. D. N. Vrbano VIII. anno 1625 pro fundatione cuiusdam monasterij Monialium ab Apostolicæ Sedis Nuntio Iulio Episcopo Gravinensi executioni mandanda & Excel. D. Gasparis de Guzmã Ducis de Sanlucar la Mayor Comitis de Olivares, & ipsius uxoris Comitissæ D. Agnetis de Zuñiga, sumptibus erigenda; in qua inter alia hoc ita concedit Pontifex: *Quæ Moniales omnes inibi divina Officia iuxta Rubricas Missalis, & Breviarij Romani, nec non Officia Sanctorum dicti Ordinis, ex illius etiam Breviario desumenda, singulis Sabbatis diebus, Officio duplici, vel semiduplici non impeditis, etiam Officium Conceptionis B. Mariæ, prout in Ordine S. Francisci fieri consuevit, singulisque diebus in completorio Antiphonam: Conceptio tua cum eius oratione recitent, cantent, & celebrent.*

3 Hinc patet hoc privilegium Ordini S. Francisci concessum hoc authentico diplomate confirmari, & inde ex Bulla constare, ac de novo per illum concedi. Vnde etiam si non esset Oraculũ, nec illius mentio fieret nullibi; eo ipso quod huiusmodi monasterij Monialibus in Bulla cõcessum, sit, conceditur omnibus Religiosis Mendicantibus & in illorum privilegijs cõmunicantibus, ut constat ex communicatione privilegiorum, quam omnes habent, & videre licet in pluribus Bullis Sixti IV. Bonifacij VIII Innocentij VIII. Alexandri VI. Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Eugenij IV. Gregorij XI. Adriani VI. & aliorum Pontificum in favorem Benedictinorum, Carthusiensium, Minorum, Minimorum, Carmelitanorũ, Augustiniẽsium, Prędicatorum, Trinitariorum, ac aliorum Ordinum, quas affert Rodriguez in suo Bullario, & earum compẽdium invenietur apud Mirandam *to. 2. manualis q. 46.* apud utrumque Rodriguez Emmanuelem *qq. reg. to 1. q. 55.* Hyeronimum *resol. 116. n. 38.* Ildephonsum de Cassarubios, & Hyeronimum Sorbum *in Compendio privileg. verb. Communicatio.* Et inter cęteras specialiter videndæ sunt Bullæ Sixti IV. Iulij II. Leonis X. in quibus conceditur Fratribus Minoribus, ut fruantur omnibus indultis, gratijs, immunitatibus, & alijs concessis, tum Sororibus sui Ordinis, tum earum domibus, Ecclesijs, & monasterijs. Nec non ea videatur quę Pius V. Societati Iesu concessit anno 1571. & incipit; *Dum indefessa*, pro communicatione omnium priviiegiorũ cum Mendicantibus.

4 Hinc fit, quod etiam si huic tantummodò Monasterio, & illius solùm Monialibus hoc privilegium sit concessum, ut illa verba exprimere videntur. *Quæ Moniales omnes inibi divina Officia, &c.* adhuc illo uti possunt omnes Mendicantes, ut ex prædictis Bullis constat.

5 Et in particulari dari hanc communicationem in Religionibus quoad recitationem, & celebrationem quorundam Festorum, ut Nominis Iesu, & Mariæ, Eucharistiæ, Conceptionis, & similium, probant Emmanuel, *to. 2. q. 69. art. 2.* Hyeronimus Rodrig. *resol. 65. n. 2.* & Portel *p. 3. casu 28. n. 3.* Hoc verò intelligendum non est de Sanctis proprijs cuiuslibet Ordinis, sed de prædictis

dictis festis, ac alijs toti Ecclesiæ generalibus, ut praxis, & Sapientium usus docent. Et si alicubi Gavantus oppositum sentire videatur, in hoc sensu percipiendus est.

SINGVLARE XIV.

An in Sabbatis Adventus, & Quadragesimæ, nec non quatuor Temporum, & Vigiliarum possint Regulares uti prædicto privilegio celebrandi, & recitandi de Conceptione B. Virginis?

1 NONNVLLOS viros timoratos, & doctos inveni in omnibus prædictis Sabbatis de Conceptione Virginis recitantes; & hi eo nitebantur fundamento, quod hoc privilegium sine limitatione horum dierum concessum fuit, ut testatur Emmanuel *to.3. sum.c.195.n.6.* ubi; postquam retulit indultum relatum Pauli V. ait: *Como sin limitacion alguna conceda* [Paulo V.] *que en todos los Sabados puedan rezar los Frayles Menores de la Concepcion de la Madre de Dios, no estando impedidos con Santo doble, o semidoble, tambien pueden rezar della en los Sabados de Adviento, y Quaresma; que si su Santidad no lo quisiera conceder, lo dixera claramente.* Idē docet F. Laurentius Lobo eiusdem Ordinis *in comp. Rubr. Breviar.* edito anno 1632.*c.29.* Et videtur patere hoc ex illius forma, singulari antecedenti relata n.1. Deinde, quia limitationem ipsi Fratres addiderunt. Vnde post privilegium supra relatum in Ordinis Officio positum sequitur: *Officium Conceptionis B. Mariæ recitari potest quolibet Sabbato anni, extra Adventum, & Quadragesimam, nō impedito Officio novem lectionū, etiam translato.*

2 Alij nituntur diplomate supra relato Monialibus Monasterij ab Excell. Duce de Olivares impetrato, in quo non excipiuntur Sabbbata Quadragesimæ, & Adventus, Vigiliarum, & quatuor Temporum; sed solùm, quæ Officio novem lectionum sunt impedita; & ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Alij ex consuetudine optima legislatrice, ex qua constat SS. Francisci olim, & S. Augustini modò Religiones in Quadragesima hoc uti privilegio.

3 Adhuc dicendum est, in Sabbatis prædictis non licere celebrare Missam, & recitare Horas Canonicas de immaculata Virginis Conceptione; quia hos dies excipit privilegium Pauli V. iuxta Sacræ Congregationis Rituum; immo, & ipsius Pontificis declarationem, quę sic habet: *Cum alias sub die 20. Ianuarij 1609. Sanctissimus D. N. Paulus Papa V. concessit Fratribus Observantibus Ordinis S. Francisci, ut singulis Sabbatis non impeditis festo novem lectionum, possint recitare Officium immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis Mariæ. Quæ gratia, cum etiam Fratribus Conventualibus sub die 14. Ianuarij, & Fratribus Capuccinis sub die 7. Iulij 1612. de voto Congregationis Sacrorum Rituum ab eodem Sanctissimo D. N. concessa fuerit; & eandē gratiam non esse simpliciter intelligendam; sed indigere aliqua declaratione, in eadem Sacra Rituum Congregatione ab illustrissimo, & Reverendissimo D. Cardinali Bellarmino propositum fuerit:*

4 *Placuit eidem Sacræ Congregationi, ut dicta gratia in Sabbato recitandi, declaretur esse intelligenda eo modo, quo intelligitur Rubrica de Officio S. Mariæ in Sabbato, ut excipiantur Sabbata occurrentia in Adventu, Quadragesima, quatuor Tēporibus, & Vigilijs. Et facto de prædicta declaratione verbo cum Sanctissimo D. N. placuit Sanctitati suæ Congregationis declaratio, ut dicta gratia prędictis Religiosis concessa intelligatur cum supra dicta moderatione: & ita in futurum á prædictis Fratribus Observantibus, Conventualibus, & Capuccinis Ordinis S. Francisci Officium Conceptionis B. Mariæ in Sabbato eadem Sacra Rituum Congregatio recitandum esse censuit, & declaravit die 10. Novembris 1612.*

5 Vbi nonnulla notanda sunt in hac declaratione pro huius privilegij praxi. I. nota Rubricam de S. Maria in Sabbato: *In omnibus Sabbatis per annum extra Adventum & Quadragesimam, aut nisi quatuor Tempora, aut Vigiliæ occurrant, fit Officium de S. Maria:* & eodem modo dicitur faciendum esse Officium de Conceptione. II. Quoties Sabbato occurrit festum duplex, vel semiduplex, vel Octava cuiuslibet festivitatis, vel Sancti, sive generale festum totius Ecclesiæ, sive speciale alicuius Diœcesis sit, de Conceptione non recitatur. III. Nec etiam recitabitur, si festum duplex, aut semiduplex translatum sit in diem Sabbati; cum enim hic sit proprius, aut quasi proprius dies talis celebritatis translatę ex institutione Ecclesiæ statuentis in Rubricis §.10. *n.1.* celebrari debere prima die nō impedita festo duplici, vel semiduplici, & Sabbatum hoc non sit absolutè impeditum respectu totius Ecclesiæ, nec ex eius generali iure, sed secundùm quid, ex privilegio, & respectu singularium personarum, scilicèt, quorumdam Regularium, non potest ab hoc Conceptionis Officio excludi aliud de Trāslato.

6 Sed oppones, prædictam limitationem potius esse declarationem Cardinalium, seu Congregationis Rituum, quám Pontificium decre-

decretum; Cardinalium autem declarationes, aut Congregationum illorum, seu quibus illi præsident, ut Concilij, Rituum, Regularium, & aliorum, non habent vim legis obligantis pro aliquo foro, ut docent Ledesma, Thomas Sanchez, Valerus, Pontius, Zipæus, Serarius, & Bonacina, quos citat & sequitur Diana, 1. *p. tr.* 10. *ref.* 29. hæc enim non sufficienter promulgantur, illisque desunt plures cõditiones ad rationem legis requisitæ, ut cũ pluribus probat Diana, *to.* 5. *tr.* 2. *ref.* 29. & solùm sunt Cardinaliũ declarationes doctrinales, & probabiles, maximiq; momenti: ergo hęc non obligabit.

7 Respondeo, omittendo an habeant vim legis Cardinalium Declarationes, ut habere docent plures apud Dianam *p.* 1. *tr.* 10. *ref.* 29. Sed hoc Speciale habet hæc Rituum Congregatio, quod ad declarandum, definiendumque de Ritibus, Ceremonijs, Solemnitatibus, ceterisque, quæ ad Celebrationem & Recitationem spectant, omnem habet authoritatem. Præterea, nam in hoc casu limitatio hæc non est apposita à Congregatione tantùm, sed ab ipso Paulo V. qui privilegium concessit: ut patet ex ijs verbis: *Placuit Sanctitati suæ, &c.* & ex mente Legislatoris; legis observatio, & intelligentia sumendæ sunt: *Illius enim voluntas anima est legis*, ut docent Iurisperiti; & legis verba sunt intelligenda non secundùm quod sonant; sed secundùm mentem, & intentionem proferentis, *l. non omnis. in princ. ff. si cert. pet. l.* 3. *§. si quis hoc interdicto. ff. de itinere l. scire oportet. §. aliud. ff. de excusator.* Navarrus *man. c.* 23. *n.* 38. Tiraquellus *in l. si unquam. n.* 48. *c. de revocand. donat.* Franciscus Mol. *de ritu nupt. l.* 3. *q.* 85. *n.* 50. ac alij.

8 Ad authoritatem Emmanuelis Roderici respondeo verbis Hyeronimi Rodrig. *resolut.* 24. *n.* 16. quia ait, *Licet Emmanuel to.* 1. *qq. regul. q.* 42. *art.* 14 *& 15. & in summa to.* 3. *cap.* 195. *nu.* 6. *resoluerit posse recitari dictum Officium Conceptionis in Adventu & Quadragesime, quia id sine limitatione in dicto privilegio indultum est; postea tamen contrarium fuit declaratũ per suam Sanctitatem, & ita usus obtinet, ut in Adventu & Quadragesima non fiat dictum Officium Conceptionis. Immo nunc ex declaratione Congregationis sacrorum Rituum in Sabbatis quatuor Temporum anni, idem prohibetur, ne scilicet fiat Officium de Conceptione.* Hæc ille.

9 Testimonium allatum ex Bulla concessa Monialibus prædictis, potius hanc veritatẽ confirmat, quam denegat. Si enim Vrbanus VIII. concedit in illa, ut hæ recitent singulis Sabbatis Officio duplici, vel semiduplici non impeditis Officium Conceptionis B. Mariæ Virginis *prout in ordine S. Francisci fieri consuevit*, & in hoc Ordine nõ consuevit fieri Sabbatis Adventus, Quadragesimæ, Vigiliarum, & quatuor Temporum; nec his Monialibus, nec alijs Regularibus ex communicatione huius privilegij licebit his Sabbatis recitare.

10 Sed dices, illud *Prout*, appellari supra qualitatem Officij, ut scilicet recitent id, quod in Ordine S. Francisci consuevit recitari, quod incipit: *Sicut lilium*, non verò supra tempus. Respondeo, quod cum hoc privilegium, ut potissimam materiam respiceret tempus, in quo recitandum esset Officium Cõceptionis, cur potius particula, *Prout*, appellare debet supra qualitatem, quàm supra tempus? Immo ad hoc potissimé attendisse Pontificem credendum est. Præterea, particula *Prout*, utrumque complectitur: quia denotat *omnimodam similitudinem*, ut docent Glossa *in c. quamvis de offic. Ordinary l.* 6. Octavianus *de propos. & ad verb. verbo prout*, Bertazol. *de Clausul. instrum. claus.* 5 *glos.* 2. *n.* 1. Menochius *consil.* 1. *n.* 20. Surdus *Consil.* 335. *n.* 38 & Barbosa *dict. prout. n.* 3. Et sic ea significatur, talem similitudinem inter se hæc privilegia habere, ut potius unum existimandum sit, quàm duo. *Item quia inducit repetitionem qualitatum, & conditionum præcedentis* iuxta Gaganet *de condit. p.* 2. *c.* 1. *q.* 18. *n.* 13. & Barbosam *n.* 6.

11 Tandem, *Prout*, æquivalet particulæ, *Perinde*, ac *Eodem modo*, & natura sua stat limitativè, & restrictivè, ut constat ex l. *Si testamentum c. de instit. l.* 1. *c. de bonor. possess.* & docent Maranta *p.* 3. *n.* 122. Bonor. *commu. oppin. l.* 9. *tit.* 34. *n.* 62 Menochius *cons.* 177. *n.* 26 Surdus *cons.* 379. *n.* 33. Azevedo *l.* 1. *n* 50. Gratianus *March.* 212. *n.* 20 Barbosa *n.* 2. Tempus igitur limitatura est hæc dictio *Prout*, potiùs quã qualitatem duplicis, vel semiduplicis, aut Recitationem Officij; *Sicut lilium*: præsertim cum hæc potiùs assignentur, quàm limitentur. Immo sapientes viri existimant, magis consensum esse menti Pontificis concedentis hoc privilegium, ut his Sabbatis Officium de Conceptione, prout est in Romano Breviario, recitetur, quàm illud singulare apud Minores visitatum; nam Breviario potius in omnibus, quàm Religionis usui conformari tenemur, ex Bullis Pij V. Clementis VIII. & Pauli V. nisi aliud expressè constet. Ex sic omnes fere Ordines commune in Ecclesia Conceptionis Officium recitant, ac ex ipso Breviario recitandum esse etiam á Monialibus, quibus concessum est hoc privilegium, aliqui docent.

12 Præterea notandum est pro hoc, & sequenti Singulari, quod in concessione prędicta facta Minoribus, & Monialibus prædictis duplex privilegium involvitur, aliud est recitandi de Conceptione in Sabbatis non impeditis, aliud recitandi illud Officium, *Sicut lilium*, non canonizatum pro tota Ecclesia. Vnde primo sine secundo quivis uti potest, quia concesso toto partes conceduntur divisæ, si separabiles sint, ut in simili ex pluribus DD. probat Sanchez, *l.8. de matr. disp.1.n.35.*

SINGVLARE XV.

An probabilis sit opinio asserentium, Sabbatis Adventus, & Quadragesimæ posse Regulares recitare Officium immaculatæ Conceptionis?

1 LICET proposita sententia verior, & probabilior sit, declaratione, & consuetudine optima legum, & privilegiorum interprete firmata; adhuc oppositam probabilem, & in praxi tutam sentiunt aliqui viri docti, quos illam sustinere; immo & practicare vidi; tàm propter testimonia prędicta Emmanuelis, ac Hieronymi Rodriguez, quàm ipsiusmet Rituum Congregationis, asserentia, absolutè hoc indultum concessum esse à Paulo V. ut ex ipso patet: ergo nos, aiunt, restringere non valemus, siquidem Legislator nō restrinxit. Præsertim cum Religiones Mendicantes, & quæ eorum privilegijs fruuntur, uti valeant omnibus facultatibus, gratijs, indultis, &c. concessis cuicumquè Religioni eo modo, quo à Pontificibus concessa sunt, non ut ijs singulares Religiones utūtur, seu ut illa restringunt, ut ex ipsorū Bullis communicationem privilegiorū concedentibus, patet.

2 Nec huic opinioni probabilitatem fortè auffert sacræ Congregationis Rituum declaratio relata I Quia vim legis non habere iam vidimus. II. Quia limitatio hæc quoad Sabbata Adventus, & Quadragesimæ non est declaratio, seu decretum à Paulo V. dimanans; solúm enim in eo dicitur propositum fuisse Summo Pontifici, & illi placuisse: *Placuit Sanctitati suæ Congregationis declaratio; ut dicta gratia prædictis Religiosis concessa intelligatur cum supra dicta moderatione.* Verbum autem *Placet*, non legem imponit, ut verbū *Ordinare, Mandare, Statuere, Iniungere, Præcipere*, & his similia, quæ videri possunt apud Bonacinam *de leg. d.1. q.1. p.7. §.4.* solùm enim significat *alicui gratum fore, aut bene videri*, vel ad summum, *arbitrari*, seu in arbitrio vel libito actum ponere, ut *in l. Thais ancilla. §. sorore ff. de fidei commiss. l. fidei commissaria, de fidei comiss.* Hinc utriusque iuris Lexicon verbum *placere* ait: *Placere licet videatur importare omnimodam voluntatem præferentis, tamē includit arbitrium boni viri.*

3 Vnde verbum *Placuit*, non de sententia Iudicis, lege, aut statuto Superioris, sed de boni viri arbitrio intelligitur, ut docent Benedictus Ægidius Lusitanus *in repet. leg. ex hoc iure. ff. de iust. & iure p.1. c.8. n.60.* & Barbosa *dict. placere n.1.* Sic igitur aliud est legem, aut illius declarationem Principi placere; aliud illam sancire, intimare, proponere observandam. Declarationem verò hanc, & decretum, (licet placuerit Pontifice) dimanasse à Congregatione, ab ipsaque factum, expressé testatur ipsa illis verbis: *Et in futurum à prædictis Fratribus observantibus, Conventualibus, & Capuccinis Ordinis S. Francisci Officium Conceptionis B. Mariæ in Sabbato eadem sacra Rituum Congregatio recitandum esse censuit, & declaravit.*

4 Igitur si hæc declaratio approbata esset â Pontifice, vel de Pontificis mandato edita, ut aliæ conduntur his, aut similibus verbis: *Et hanc declarationem Sanctitas sua probavit, & observandam dixit*, vel, *ex sua Sanctitatis mandato hæc declaratio facta est*; nullo modo ambigerem vim legis habere, illique parendum esse, ut de his declarationibus sufficienter promulgatis, & consultatione, ac approbatione Pontificis editis expressè tenent Garcia *de Benef. proem. to.1.* Rodriguez *to.1. qq. regul. q.11. art.2.* Salas *de leg. d.25. sect.9. n.53.* Enriquez *l.7. de indulg. cap.29. n.4.* Coriolanus *de reserv. fol. mihi 104. n.5.* Ochogavia *tr. de confes. n.12.* & alij.

5 Adde, quod etiam si á Pontifice dimanasset hæc declaratio, cum facta sit anno 1612. respectu Minorum, & Capuccinorum, non aliarum Religionum, ut ex ipsa constat, & iam ab anno 1609. in quo facta est gratia recitandi de Conceptione singulis Sabbatis sine hac limitatione communicata sit, seu per communicationem concessa alijs, eo modo quo ab initio emanavit; saltem aliæ Religiones absolutè, & sine limitatione præfatæ declarationis ea uti possunt. Præterea, quia probabile est sine hac temporis limitatione concedi hoc privilegium Monialibus præfatis, & ly, *Prout*, supra qualitatem Officij solùm appellare. Deinde quia in primis concessionis huius privilegij annis mos fuit observatus â Minoribus, ut ipsi testantur, ut non excluderentur

rentur Adventus, & Quadragesimæ Sabbata. quod signum est, sine huius temporis exclusione verificari ly *Prout in ordine S. Francisci fieri consuevit*: ergo.

6 Nec huic etiam opinioni probabilitatem auffert, quod hoc privilegium sit contra ius commune à Pontifice pro universa Ecclesia sancitum, & Breviario insertum; ac iuxta omnes Iurisperitos: *Privilegium cõtra ius commune strictè accipiendum sit*, ut ex Doctoribus probat Thomas Sanchez, *lib.8. de matrim. disp.1.n.3.* Quia hæc regula exceptionem patitur, cum privilegium cedit in Religionis, & piæ causæ favorem; quia tunc latissimé est interpretandum. Sic Castro Palao *to.1.tr.3.d.14.de leg.punc.10.n.5.* Salas *de leg. d.14. sect.8. n.52. reg.8. & sec. 6.n.44.* ac apud ipsum Doctores alij; nec non Suarez *lib.8.c.27.de leg.n.9.* Sanchez *lib.8. de Matri. d.1.n.13.* Rodriguez *qq. reg. q.11. to.1. art.6.* Oldradus *cons.300. n.4* Enriquez *l.7. de indulg.c.2.n.3. & cap.24.n.4.* alios referens. Et ut notant Sanchez *n.7.* & Palao *supra*, quando privilegia conceduntur in perpetuum, reputãtur ac si in corpore iuris essent. Hoc autem privilegium in favorem Religionis cedit, & ex certa scientia concessum est præfatis Monialibus; & quæ *ex certa scientia* conceduntur latissimè interpretantur, etiã si sint contra ius commune, ut sentiunt Palao, & Sanchez *supra*, & apud ipsos plures. Quod si adhuc dubium de hac lege, & privilegio perseverat, Suarius *de leg. lib.5. c.2. n.13.* ait: *In dubio legis, & privilegij sit ne favorabile, vel odiosum; præferendum esse favorem, & legem ampliandam.*

7 Nec obstat etiam consuetudo à Fratribus Minoribus sive introducta, sive observata. I. Quia privilegium concessum pluribus non perditur per non usum alicuius, nec usui unius præiudicat, aut præiudicare potest non usus alterius, ut tenent Panormitanus *in c. cum accessissent, de const. in fin.* Silvester *privileg.q.21* & alij *Vnde*, inquit, rectè Miranda, *manu to.2.q 46.art.8. Cum Religionum privilegia, eo ipso quod communicantur, fiant communia, & propria earundem Religionum, quibus communicantur; per non usum alicuius Religionis, cuiuspiam privilegium non amittitur, aut deperditur, iusque habent aliæ Religiones ad ipsum: nam in privilegiorum communicatione non communicatur usus, sed ius utendi. Hæc conclusio est certa, & manifesta.*

8 Secundò, quia, ut mihi retulit P. Petrus de Vrteaga gravissimus nostræ Societatis vir, & concionator egregius, ipse à quodam gravi, & sapienti viro Augustinianæ familiæ audivit, in sua Provincia omnibus Sabbathis etiam Adventus, & Quadragesimæ de Conceptione celebrari. & recitari. In cuius rei confirmationem ostendit illi Codicem pro suæ Religionis recitandi ordine institutum authoritate Apostolica, & in illius initio ipse vidit, pro omnibus totius anni Sabbathis, non exceptis Adventu, & Quadragesima Officium Conceptionis assignari. Ego etiam vidi hunc Codicẽ Matriti impressum anno 1622. Et apud me habeo testimonium R. P. F. Mathæi Caro Prioris S. Augustini Hispalensis, & aliorũ octo Patrum eiusdem conventus, testantium, subscriptioneque sua affirmantiũ in totius huius Bæticæ Provinciæ conventibus sui Ordinis de Conceptione recitari, Sabbatis etiam Adventus, & Quadragesimæ. Sic subscribũt Hispali 13. Ianuarij 1642.

9 Et licèt nulla Religio adhuc usa esset hoc privilegio, amissum non esset, neque amitti posset; quia requiritur ad hoc, ut privilegium concessum Ecclesijs, Monasterijs, & Religionibus amittatur per non usum, ut 40. annis illo non sint usæ, ut cõstat, *ex c. accidentibus, de privileg.* & docent omnes Doctores. At nondum tot anni transierunt, nec usque ad annum 1649. complebuntur, tum quia requiritur scientia privilegij, & voluntas illo non utendi; ut probat Miranda, *to.2. manual. q.46. ar.8.* Nemo verò, ut opinor, existimabit privilegium ita favorabile, & in B. Virginis gloriã, & cultum cedens, bene notum, reiectum esse à Regularibus.

10 Accedit, Quod Frater Laurentius Lobo *su.* censuit, etiam post statutum factũ in Capitulo generali Minorum celebrato anno 1612. ad cuius instantiam Declaratio prefata emanavit, posse ipsos, saltèm privatim recitare de Conceptione, Sabbatis Adventus, & Quadragesimæ; solùm enim solemnis recitatio ipsis tunc, inquit, prohibita est. Suffragatur denique consuetudo recitandi etiam prædictis Sabbatis, iuxta quam ex Rubrica 1. Breviarij n.1. etiam si detur prædicta limitatio, possent Minores, ut aliquis opinatur recitare de Conceptione. Item Ioannes Maria Novarius, qui opus suum, edidit anno 1638. sic hoc asserit, *Officium Conceptionis B. M. ut singulis Sabbatis festo novem lectionibus non impeditis à Fratribus Observantibus S. Francisci recitetur, concessit, S. Rituum Congregatio anno 1609. & eadem idem concessit Fratribus Conventualibus.* Ecce nullam limitationem apponit, *in sua lucer. V. Offic. n.34.*

11 Sed si roges, an Religiosi nostræ Societatis uti possint prædictis privilegijs recitandi de Eucharistia quintis ferijs, & de

Con-

Conceptione Sabbatis non impeditis? R. posse eos, quibus P. N. Generalis hæc communicaverit: sine illius enim communicatione nullo privilegio nostræ Societati; vel alteri Religioni concesso frui possumus, ut cõstat ex Bulla Gregorij XIII. quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem*, Romæ edita anno 1575. Scio hæc privilegia communicata esse à R. P. N. Mutio Vitelleschi Provinciæ Peruanæ, nec non multis Europæ, nominatimque nostræ Bæticæ, nomine enim eius Congregationis Provincialis celebratæ anno 1628. P. Iacobus Granado postulavit de his recitari extra Adventum, & Quadragesimam, seu iuxta privilegia concessa alijs Ordinibus; & R. P. Generalis respondit 1629. *Quantum in me situm est, & per me licet, id quod petitur libentissimè concedo in Nomine Domini.* Vnde eo modo, quo communicatum est, hoc privilegio uti possumus. Et forsan quis opinabitur hæc, & similia, privilegia spiritualia posse communicari etiam à Visitatore, cum in eius Instructione num. 7. dicatur: *In foro interiori amplissima facultas ei relinquitur.* Provinciali autem communicatio alicuius privilegij conceditur, cum est periculum in mora, ut constat ex proemio nostrorum privilegiorum.

SINGVLARE XVI.

V. Omnes Moniales cuiuscunque Ordinis sub Ordinariorum regimine viventes, possint uti privilegio recitandi quintis ferijs de Eucharistia, & Sabbatis de immaculata Conceptione B. Virginis Mariæ: ubi an alijs privilegijs, Religionibus Mendicantibus concessis fruantur?

1 ERTVM est hoc privilegio, sicut & iam exposito recitandi de Eucharistia quintis Ferijs, gaudere omnes Religiones habentes communicationem privilegiorum, ut habent omnes tam Mendicantes, quàm non Mendicãtes. Ita ostendit Cõpendium Mendicantium *verb. Privilegiorum communicatio*, & probant Emmanuel Rodriguez *to. 1. qq. 55.* Miranda *in manuali to. 2. q. 46.* ac Hieronimus Rodriguez *qq. reg. resol. 116. a n. 38.* Quod verò eo gaudere possint etiam prædictæ Moniales, probatur ex indultis summorum Pontificum, qui absolutè, & sine limitatione hac, quod sub regimine Regularium vivant, concedunt omnibus Monialibus cuiuscumque Ordinis communicationem privilegiorum cũ Regularibus, quorum Ordinem profitentur: Et *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, l. de pretijs. ff. de public. in rem act. l. non distinguemus. ff. de recep. arbitr.* Et *lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, l. in fraud. §. ultim. de testam. milit. l. 1. §. generaliter, ff. de legat. præstan.*

2 Extat de hac communicatione inter alias, Leonis X. Bulla, quæ incipit: *Dudum per Nos*, edita anno 1519. die 10. Decembris ubi sic ait: *Nos ad singulos Ordines prædictos, singulasque ipsorum Ordinum domos, ubi religiosè vivitur indifferenter absque acceptione personarum deuotionis affectum æqua lance gerentes, omnes & singulas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum remissiones, prærogatiuas, fauores, immunitates, exemptiones, facultates, priuilegia, indulta tam spiritualia, quàm temporalia, qualiacũque illa essent, quæ Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, Seruorum B. Mariæ, ac Minorum Fratrum, &c. Fratribus, etiam & Sororibus, & Monialibus, Cõuersis quoque, Oblatis, ac utriusque sexus personis de Pænitentia nuncupatis, & alijs singulorum Ordinum prædictorum; motu proprio, & ex mera nostra scientia, & liberalitate, de Apostolicæ authoritatis plenitudine communicauimus, illaque omnia, & singula interdictorum Ordinum personas pariformiter communia fuisse, & esse volumus, prout in singulis litteris prædictis pleniùs continetur.* Affertur hæc Bulla á Confectio in compendio *fol. 132.*

3 Sed urgentiùs, & specialiùs probatur hoc ex Bulla Fratribus Eremitarum S. Augustini á Clemente VIII. anno 1596. die 5. Martij, data, ubi ait: *Nos omnibus, & singulis utriusque sexus eiusdem Ordinis Eremitarum S. Augustini Religiosis, tam Fratribus, quàm Monialibus, quibuscumque mundi partibus existentibus, ut Officia S. Nominis Iesu, S. Gabrielis Archangeli, & SS. Eucharistiæ Sacramenti, diebus modo, & forma prædictis, tam in choro, quàm extra, recitare, ac ita obligationi diuini Officij recitandi satisfacere liberè, & licitè valeant, authoritate Apostolica tenore præsentium concedimus:* ergo quoad recitationem idem est utriusque sexus privilegium, nec in eo distinguitur, an Moniales sub Fratrum, vel sub Ordinariorum loci cura degant.

4 Probatur 2. quia prædictæ Moniales, & earum Monasteria gaudent alijs privilegijs, quibus gaudent Fratres sui Ordinis, etiam si sub illius cura non sint, v. g. circa decimarum solutionem, Sacramentorum susceptionem, Indulgentiarum lucrationem, & similia: ergo. & hoc gaudebunt circa divini Officij recitationem; præsertim cum

cum videamus illas in hac sequi normam, & indulta Ordinis, quem profitentur. Hinc rectè Hyeronimus Rodrigu z. q. reg. res. 24. n. 23. ait: *Moniales gaudent omnibus privilegijs, & facultatibus concessis Fratribus circa recitationem diuini Officij.* Idem probat Emmanuel to. 1. q. 42. art. 20. & neuter distinguit an sint, vel non sub regimine Fratrum.

5 Probatur 3. ex consuetudine optima legum., & privilegiorum interprete; nam Moniales Augustiniēses v.g. Monasteriorū S. Leandri, SS. Nominis Iesu, S. Mariæ de la Paz Hispalensium, Benedictinæ, aut Cistercienses Monasterij S. Mariæ de las Dueñas; S. Hyeronimi Monasterij S. Paulæ; Franciscanæ Conceptionis Virginis, (vulgò la Concepcion de S. Iuan) Dominicanæ S. Mariæ de la Real, celebrant omnes festivitates Sanctorum Ordinis, quem profitentur, etiam si sub Ordinariorum regimine vivant; & recitant de illis, eo ritu, & modo, quo sui Ordinis Religiosi; immo, ac ipsoru Breviarijs, aut recitandi Codicibus utuntur: & rationi hoc congruit, nam ut recté dicitur in Bulla Clementis VIII. relata: *Conveniens est, ut qui in habitu, & regula sunt conformes, in laudibus etiam recensendis eundem seruent modum, ac ritum:* ergo de Conceptione, & Eucharistia Sabbatis, & quintis ferijs possunt ex prædictis privilegijs recitare: sicut aliqua horum Monialium Monasteria recitant, etiam in Adventu, & Quadragesima. & consilio virorum sapientium, & sui Ordinarij approbatione.

6 Probatur 4. quia hæc, & alia privilegiā conceduntur in gratiam Mendicantium, quia Mendicantes sunt; sed etiam Moniales sunt Mendicantes, ut recté notat Ludovicus á Cruce *in Cru. d. 1. c 9. dub. 4. n. 4.* ergo etiam conceduntur in gratiā Monialium, quia *Vbi est eadem ratio, eadem debet esse iuris dispositio* Nec ex eo, quod Religioni Mendicanti non subiiciantur, Mendicantes desinunt esse, cum Mendicantium sequantur Institutum, ex cuius observantia hic titulus, aut Religionis dignitas desumitur. Cōfirmatur, quia privilegia concessa viris, intelliguntur etiam concessa feminis, quando ad ipsas pertinere possunt; habent enim extensionem, seu deductionem á masculino sexu ad femininum. Sic docent Menochius, *de adipiscenda possess. remedio 4. n. 61. & 63.* Rebusus *in l. 1. ff. de verb. signif.* Trulench. *sup. n. 5.* Cruz *sup. n. 5.* Tiraquellus *de tract. Consanguin. §. 1. glos. 9. n. 221.* & alij apud ipsum, & communiter Doctores *in cap. cum plantare. §. Ecclesiast. de priuileg.* Nec obstat quod hæc privilegiā dicantur concedi Fratribus, seu Superioribus Mēndicantium; quoad suos Fratres; quia etiam intelliguntur concedi eisdem in ordine ad suas Sorores, ut docent Trulench. *n. 5.* & Cruz *n. 4.* Vnde heres, quem Testator obligat ad restituendum aliquid suis Fratribus, manet etiam obligatus ad restituendum Sororibus, ut docent Iurisperiti, *cap. Raynutius, verbo declaratio. de testam. & l. Lu ius. §. quæsitum. ff. de legat. 3.*

7 Probatur 5. Quia in Bullis concessis, vel in primo limine fundationis, seu erectionis horum Monasteriorum, vel in exemptione eorum á Regularibus, quibus antea subiiciebantur, concedit Pontifex huiusmodi Mōnialibus eadem privilegia, quibus potiuntur Regulares, quorum institutum profitentur. Sic in Bulla in qua SS D. N. Vrbanus VIII. Moniales Monasterij Spiritus Sancti civitatis de Xerez de la Frōtera, Hispalensis Diœcesis, eximens à regimine Fratrum Prædicatorum, & Ordinariorum iurisdictioni subiiciens, eisdem etiam sic exemptis omnia privilegiā Fratrum concedit his verbis: *Illas moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Hispalensis superioritati, iurisdictioni, visitationi, correctioni, cura, & gubernio, in eisdem spiritualibus, & temporalibus authoritate, & tenore præsentiū perpetuò committimus, subiicimus, & supponimus; eisdemque nunc, & pro tempore existentibus Abbatissæ, seu Priorissæ, & Monialibus, ut subditi Archiepiscopi Hispalensis obedientia vivent, omnibus, & singulis indulgentijs, gratijs, indultis, & privilegijs, quibus aliæ eiusdem ordinis Moniales de iure, usu, consuetudine, & aliás quomodolibet utuntur, fruuntur, & gaudent, ac uti, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum pari modo, & sine ulla prorsus differentia, exemptione á iurisdictione Ordinarij præsenti excepta, uti, frui, & gaudere, perinde ac si sub Magistri Generalis, ac Superiorum, & Fratrum Prædicatorum cura, & gubernio ut prius existerent, liberè, ac licitè possint, & valeant authoritate, & tenore similibus concedimus, & indulgemus.* Similem concessionem, seu communicationem vidi in alijs Bullis Monasteriorum Hispalensium Ordinario subiectorum, ut in Bullis pro Monasterio S. Leandri, Incarnationis, ac aliorum.

SIN-

SINGVLARE XVII.

V. Sacerdotes sæculares ex Tertio S.Francisci, Prædicatorum, Augustiniensium, & Carmelitarum Ordine, possint recitare Officium, & Missam celebrare de immaculata Virginis Conceptione in Sabbatis, & de Eucharistia in ferijs quintis, in quibus Regulares: ubi an alijs eorundem Ordinum fruantur privilegijs?

1 ERTIARIOS Ordinis B Francisci in Congregatione viventes, tria vota essentialia, ut pote veros Religiosos emittentes, hoc, & alijs omnibus privilegijs spiritualibus, & temporalibus, quibus gaudent Minores Observantiæ, gaudere indubitatum est, ut patet ex Bullis Pij V. Innocentij VIII. Leonis X. Sixti IV. Gregorij XIII. & aliorum Pôtificum, quæ habentur in Compendio privilegiorum, & in monumentis Ordinum *verbo Tertiarij*. Et idem dicimus de Monialibus Tertiarijs viventibus in communitate, ut patet in Bulla Sixti IV. *quæ est* 25. & Leonis X. *Bul.* 16. *in Bullario* Cherubini. Quod intelligendum est etiam de Monialibus Subditis Ordinario, & si sub regimine Regularium S. Francisci non vivant, iuxta dicta, & dicenda in Appendice.

2 Intelligitur etiam de Tertiarijs, quę sunt Beatæ quædam castitatem voventes, & in privatis domibus degentes. Hæ enim, quamvis non sint veræ Religiosæ, nec tria substantialia Religionis vota emittant, gaudent privilegijs omnibus quoad spiritualia, & temporalia sui Ordinis, ut constat ex Bulla Leonis X. quæ est 16. in Bullario, ubi generaliter, & indistinctè ait Pontifex illas *In omnibus, & per omnia gaudere privilegijs, & immunitatibus Fratrum*. Vnde apertè videtur deduci, quod illas a tributis, & alijs oneribus, solvi solitis à laicis, eximit Pontifex, aliaque indulta Fratribus communia concedit, ut docent Emmanuel, *to.* 1. *q.* 55. *art.* 4. Trulench. *l.* 1. *in Bul.* §. 9. *dubio.* 3. Hyeronimus Rodriguez *qq. reg. resol.* 136. *n.* 8. & Portel *verbo Tertiarij n.* 7. afferentes decretum Congregationis Concilij anno 1608. id declarans. Idem dicendum omnino est de Tertiarijs Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, & Eremitarum S. Augustini, Carmelitarum, & alterius cuiusuis Ordinis Tertiarijs, Corrigiatis, Pinzocharis, Cordellatis, & Mantellatis, de omnibus enim loquitur Leo X. in Bulla relata, quæ incipit: *Nuper in sacro Lateranensi*, edita anno 1518. & Congregatio Concilij Tridentini in declaratione anni 1608. id statuit.

3 Si igitur hæ Beatæ, & Tertiarij huiusmodi, vel in communitate, vel in proprijs domibus vitam cælibem, virginalem, aut vidualem ex voto agentes sub regula prædicta, adstricti essent recitationi divini Officij, vel ex sacro Ordine, vel ex voto, vel ex alia obligatione, possent ferijs quintis de Eucharistia, & Sabbatis non impeditis de Conceptione celebrare, vel recitare, sicut & alijs suorũ Ordinũ privilegijs frui.

4 Dubium verò præcipuum in hac materia est, an gaudeant prædicto privilegio recitandi de Eucharistia, & Conceptione, ac alijs privilegijs Sacerdotes, & alij, qui ob sacrum ordinem, beneficium, capellaniam, aliamvè causam ad Horarum recitationem sub mortali obligati sunt, si hi Tertiarij S. Francisci sint, seu huius Tertij Ordinis habitum acceperint: & ut sæculares (tales enim veré sunt) immo, ut coniugati illum accipiunt, in proprijs domibus habitantes, nullo nec castitatis voto sub prædicta regula ligati, neque iurisdictioni, aut obedientiæ fratum Minorum subiecti, sed solùm directioni illorum sponte submissi sub cura spirituali illorum versantur. In quo dubio probabile existimo hos Tertiarios posse uti hoc privilegio, illoque, & alijs, quoad spiritualia, suo statui non repugnantibus frui.

5 Probatur ex Bullâ Pauli II. quæ incipit: *Exposcit vestræ devotionis, &c.* expedita anno 1470. ubi postquam Prælatis Eremitarum S. Augustini concessit facultatem dandi Laicis habitum nigri coloris, habitui eiusdem Ordinis Fratrum conformem, addit: *Ipsis Laicis, quibus taliter Mantellum, seu habitum huiusmodi exhibueritis, quod omnibus, & singulis privilegijs, exceptionibus, immunitatibus, & indultis tam spiritualibus, quàm temporalibus præfatis vestro Ordini, & Congregationi Apostolica, & alia quavis authoritate in genere concessis, ad instar aliorum Mantellatorum prædictorum, etiam gaudere possint eàdem authoritate concedimus, & indulgemus.* Eadem concedit ijsdem Clemens IV, Bulla anni 1474. quæ incipit: *Et ut virgines, &c.* est 9. in privileg. Mendic. Et Monialibus Tertiarijs, & Carmelitarum Nicolaus V. in Bulla, *Cum nullâ*, anno 1452.

6 Deinde Leo X. in Bulla edita anno 1518. statuit, prædictos Tertiarios teneri ad recipiendam Eucharistiam die Paschatis, & extremam Vnctionem in mortis articulo á proprio Parocho, ad onera Laiçis imposita,

sita, & à divinis excludendos tempore interdicti, si illi causam dederint. Unde colligitur, quoad reliqua frui privilegijs Fratrum, ut in Lateranensi concessum fuerat, nam exceptio firmat regulam in contrarium. Insuper Nicolaus IV. & Innocentius VIII. ut testatur Collector privileg. *verbo Tertiarij n.4. & 11.* extendunt gratias, & indulta concessa Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis in communi viventibus, etiam ad illos, qui vivunt in particulari.

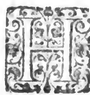
7 Et licèt hi, sæculares reputentur, & veré sint, remaneantque subiecti iurisdictioni sæculari in omnibus, quæ ad forum exterius spectant, ac Regulares non sint quia tria Religionis vota nullo modo emiserũt, ut docent Rodriguez, *in Bull. §.12.n.9.* Ioannes de la Cruz *l.2.c.3. dub.5 conclus.1.* Ludovicus à Cruce *in Bull d.1.c.9.dub.4.n.9.* Trulench. *lib.1.sess.9.dub.3.n.6.* & alij; nihilominus hæc spiritualia, seu in spiritualibus privilegia illis concessit Pontifex, exprimens etiam se laicis concedere illa.

8 Sed adverte, hos Tertiarios, ut his privilegijs possint gaudere, debere portare habitum assignatum á Pontificibus, ut describitur à Hyeronimo Rodriguez *sup n. 6.* qui nimirum sit vilis in pretio, & in colore, nec omnino albo, nec omnino nigro, sitq; honestus, & à Prælatis benedictus. In Italia, & Hispania quoad formam afferũt Tertiarij vestes non omnino dissimiles vestibus aliorum sæcularium, quoad colorem verò ad instar Fratrum Minorum subcinericiũ.

9 Postremò quod Pontifices prædicti, nec ad huiusmodi habitum recipiendum, nec ad fruendum privilegijs Ordini sui habitus concessis, exceptis ijs, quæ a Leone X. supra excepta retulimus; non exposcant, ut huiusmodi Tertiarij, aut Mantellati castitatis voto ligentur; patet ex Bulla Clemẽtis IV. anno 1268. ibi: *Et ut virgines, viduę, & coniugatæ personæ Mantellatæ, seu Pizochæræ dicti Ordinis Eremitarum S. Augustini, &c. eisdem personis concedimus, quod omnibus, & singulis privilegijs, immunitatibus, & fauoribus, gratijs, & indultis spiritualibus, & temporalibus Ordini, & Fratribus prædictis concessis, & concedendis &c. potiri & gaudere, ac participes esse possint, & debeant.* Eadem habet Sixtus IV. in Bulla edita anno 1474. Et licét Nicolaus V. Tertiarios Ordinis Prædicatorum, Viduas, & Virgines continenter, & honestè victuras dicat in Bulla relata, & edita anno 1452. tamen eas castitatis voto adstringendas non meminit.

SINGVLARE XVIII.

V. Sæculares in sacris, portantes chordam S. Francisci, vel corrigiam S. Augustini, aut habitum parvum, vulgo [Abitillo,] Carmelitarum, aut S. Mariæ de Mercede, aut S. Trinitatis, possint gaudere privilegio recitandi in quintis ferijs de Eucharistia, & in Sabbatis de immaculata Conceptione? Vbi an alijs horum Ordinum fruantur privilegijs, & indulgentijs?

1 HVIVS dubij resolutio pendet omnino ex Pontificijs indultis concessis Confratribus chordæ S. Francisci, & corrigiæ S. Augustini, seu Corrigiatis, aut Chordigeris, sive portantibus, *Chordam cinctam, susceptam, & benedictam per Superiores Fratrum Minorum*, ut loquitur Sixtus V. qui Bulla, quæ incipit: *Ex superna dispensationis*, ait: *His Confratribus omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones, & relaxationes Archiconfraternitati Confalonis B. Mariæ Virginis in Ecclesia S. Luciæ de Vrbe institutæ, nec non prædicto Ordini, & illius Fratribus, & personis quandocumque, & per quoscumque Romanos Pontifices, ac etiam per Nos concessas, quoad illas tantùm, quæ hactenus renocatæ non fuerint, motu, & auctoritate, ac tenore similibus etiam perpetuò concedimus, & elargimur, ac communicamus.* Eadem concedit idem Sixtus in Bulla, quæ incipit: *Divinæ charitatis*, edita anno 1587. & in utraque plures Indulgentias plenarias his Cõfratribus concedit pro die, & tẽpe quo Confraternitatem ingrediuntur, pro mortis articulo, & pro alijs diebus.

2 Item Gregorius IV. in Bulla, quæ incipit: *Cum sicut accepimus*, anno 1599. 15. Decemb. dixerat: *Cum sicut accepimus dilecti filij Confratres utriusque sexus fidelium Corrigiatorum nuncupati Diui Augustini, uti, frui, & gaudere possint indulgentijs, & participes fieri omnium gratiarum spiritualium Ordini ipsius S. Augustini concessarum, omniumque operum, quæ in dicto Ordine in tempore fiunt, &c.* Vide Emmanuelem *sup. art. 2.* qui eam affert, adnotans non esse necessarium, ut huiusmodi Confratres afferant zonam ab aliquo Prælato Augustiniensium concessam, ut eorum potiantur indulgentijs.

3 Cum ergo in his, & alijs Bullis tam harum duarum Confraternitatum, quam [ut existimo] aliarum in Monasterijs, seu

Ecclesijs Prædicatorum, Carmelitarum, B. Mariæ de Mercede, & aliorum Ordinum, solùm concedantur Confratribus habitum parvum: vulgo, *El Abitillo de la Merced, o del Carmen*, portantibus indulgentiæ, & peccatorum remissiones, vel aliquæ in particulari, vel in generali omnes, quibus Regulares eiusdem Ordinis, in quo Confraternitas sita est, fruuntur: privilegia illa celebrandi; & recitandi quintis ferijs de Eucharistia, & Sabbatis non impeditis de Conceptione, minimè concessa censentur, nec etiam conceduntur privilegia alia circa Missarum celebrationem, & Horarum recitationem, quibus fruuntur huiusmodi Regulares. Fundamentum huius doctrinæ est, quia cū expluribus concedendis unum solùm exprimitur in concessione, cetera, quæ tacentur, negantur ex communi doctrina Iurisperitorum, sed ex omnibus privilegijs, quæ Corrigiatis, & Chordigeris his concedi possent, solùm exprimūtur indulgentiæ, & remissiones: ergo cetera non conceduntur.

4 Sed oppones vivæ vocis Oraculum factum ab Innocentio VIII. die . Iulij anno 1490. authoritate, & testimonio Cardinalis DD. A. tit. SS. Ioannis, & Pauli munitum, quod affertur à Confectio, *in collect. privileg. fol. mihi* 42. & in quo conceditur: *Vt suscipientes habitum Mantellatorum, sive Mantellatarum Ordinis S. Augustini, licèt habitum illum cum licentia Prioris non retineant, neque continuè defferant; corrigiam tamen retinentes, ac defferentes, ijsdem privilegijs, immunitatibus, & indulgentijs gaudeant, quibus ipsi Mantellati gaudent, & gaudere possunt.* Hos verò etiam si Laicos, privilegijs Ordinis gaudere, vidimus Singulari antecedenti.

5 Respondetur I. hoc vivæ vocis Oraculum revocatum esse ex Bulla Vrbani VIII. quam sæpe retulimus. II. Licèt revocatum non esset, adhuc corrigiam portare non sufficeret, cum Mantellati habitum suscepisse, & aliquando defferre ad fruendum privilegijs necessum sit. III. Et si in prædicto modo Corrigiati omnibus privilegijs fruantur; non veró Chordigeri, & portantes habitum, seu abitillo del Carmen aut de Mercede, aut alteriùs Cōfraternitatis sitę in alia Religione; quia inter Confraternitates non datur communicatio privilegiorum, sicut datur inter Religiones.

6 Igitur concedendum solùm est omnibus Sacerdotibus, aut sacris initiatis, qui harum Confraternitatum Fratres sunt, quive corrigiam, chordam, aut habitum prædictum portant, quod fruantur omnibus indulgentijs, & Iubilæis, quibus sui Ordinis Regulares [cumquibus in indulgentijs cōmunicant] fruuntur in Missæ celebratione, & Horarum recitatione, sicut & pro alijs operibus, quæ videri possunt in Appendice huius operis, ac in Compendio privilegijs, *verbo Missa, officium, & indulgentiæ*, hæc enim solùm præfati Confratres possunt lucrari; quia hæc, & non alia privilegia ipsis conceduntur.

Singulare XIX.

V. Institui valeat Capellania collativa, quæ verè sit Beneficium Ecclesiasticum, ad integram Capellani sustētationem sufficiens, cum ea conditione à Fundatore expressa, ut Capellanus non teneatur divinū Officium recitare?

1 SVPPONENDVM est tanquam omnino certum, omnes capellanias sine prædicta conditione institutas, etiam si in eis divini Officij onus non exprimatur, cum illo onere erigi, & ab eis non posse separari: nam Fundator semper censetur velle se conformare cum dispositione iuris communis, seu universalis consuetudinis, ut ex *l.* 2. *C. de hered. instit. l. cum quidam. §. quemadmodum C. de impuber.* docent Aymon *cons.* 25. *n.* 15 Rojas *de success. c.* 32. *a n.* 11. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell glos.* 5. *n.* 81. Gutierrez *cons.* 18. *n.* 7. Hojeda *decis.* 18. *de caus. possess.* Graffis *decis.* 1. *n.* 3. Puteus *decis.* 197. *n.* 81. *l.* 2. Rota *decis.* 11. *n.* 1. *& decis.* 550. *par.* 1. *divers.* & alij. Vnde nec Episcopus, nec Fundator semel iam sic fundata capellania possunt tollere hanc obligationem à Capellano, nisi forsan locum tunc habeat sententia, quam retulimus Trac. 6. Singul. 21. n. 8. Posse fundatorem cum Ordinarij consensu addere hanc conditionem fundationi iam conditæ.

2 Deinde, non posse institui capellaniam cum prædicta conditione non recitandi divinum Officium, suadetur I. ex Concilio Agathensi, & habetur *c.* 1. *de celebr. miss.* ibi: *Presbyter mane matinali Officio expleto pensum servitutis suæ, videlicet Primam, Tertiam, & c. persolvat.* II. ex Concilio Lateranēsi III. sub Leone X. *sess.* 9. *can.* 9. *Statuimus, & ordinamus, ut quilibet habens beneficium cum cura, vel sine cura, si post sex menses ab obtento beneficio divinum Officium non dixerit, legitimo impedimento cessante, beneficiorum suorum fructus non faciat.* Et infra: *Si vero ultra dictum tempus in*

simili

simili negligentia contumaciter permanserit, legitima monitione praecedente, beneficio ipso privetur, cum propter Officium datur beneficium. Suadetur IV. ex Pij V. Bulla edita ann. 1571. in qua, postquam decretum Lateranense innovavit, & modum, quo restitutio facienda sit, assignavit, addit; *Declarantes praestimonia, praestimoniales, & alia quaecumque beneficia, etiam nullam structurum omnino habentia, obtinentes cum praedictis pariter conueniri.*

3 Suadetur V. ex communi Theologorum docentium, Clericum teneri ad divinum Officium ratione capellaniae, dummodò sit collativa, & erecta auctoritate Episcopi, sitque beneficium Ecclesiasticum. Ita docent Medina, Navarrus, Reginaldus, Suarius, Macignus, Garcia, Aragon, Azor, Molfesius, Malderus, Sylvester, Vazquez, Filiucius, & alij plures apud Bonacinam *de horis can. d.* 1 *q.* 2. *p.* 4. *n.* 6. ergo si necessariò ex Ecclesiae institutione, seu canonico iure annexa est haec obligatio huiusmodi capellaniae, nequit haec institui cum praedicta conditione, cum nequeat contra iuris communis statuta Fundator capellanias, sicut nec alia opera pia instituere, & separare inter se, quę ex Ecclesiae iure sunt connexa.

4 Suadetur VI. ex definitione Beneficij Ecclesiastici, quam tradunt Corrasius 1. *p. c.* 2. *n.* 1. Pechius *in reg. benef. n.* 2. Garcia de benef. 1. *p c.* 2. *n.* 3. Toletus *l.* 5. *c.* 76. & alij. *Beneficium est ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis Clerico, seu personae Ecclesiasticae propter divinum Officium competens.* Vbi Toletus: *Officium in Laudibus divinis consistit, in sacrificio Missae, & sacrorum administratione:* ergo si ex natura beneficij affertur Officium divinum, tamquam quid essentiam illius constituens, iuxta *cap. fin. de rescript. in 6. Beneficium datur propter Officium*; nō potest institui beneficium, seu capellania, quae verè sit beneficiū, quae non habeat annexum Officiū.

5 Adhuc affirmativa pars placet, & probo I. ex ipsa beneficij definitione. Sic enim eam tradit Gregorius Tholosanus, *l.* 17. *Syntagm. c.* 2. *Beneficium Ecclesiasticum est portio iurium Ecclesiasticorum distincta, & spirituali muneri coniuncta, ut perpetuò per Praelatum ad vitam utendo Clerico legitimè assignetur.* Clariùs, & perfectiùs definitur à Dom. Antonio de Quintanadueñas in Italiae Consilio supremo Consiliario. qui *l.* 1. *Ecclesiasticon c.* 3. *n.* 1. inquit: *Beneficium est ius utendi, seu fruendi Ecclesiasticis rebus, tam spiritualibus quàm prophanis, quod Sacerdoti, vel Clerico ob sacrum ministerium in perpetuum conceditur.*

6 Ex his, & alijs definitionibus, quae videri possunt apud Navarrum, *de redit. eccl.* 1. *q. monito.* 55. *n.* 4. Hojedam *de incompat. benef. praef. n.* 2. Bartholomaeum Vgolinum *de cens. tab.* 4. *de susp. c.* 8. *n.* 1. & alios, apparet non esse de ratione beneficij Ecclesiastici, quod habeat annexam obligationem recitandi Officium; sed tantùm, quod sit ius ad exercendas functiones Ecclesiasticas, ratione cuius habeatur etiam ius ad percipiendos redditus, quibus Beneficiarius sustentetur: ergo non repugnat quod instituatur beneficium cum obligatione solùm celebrandi Sacrum: sic enim verificatur id, quod in secunda definitione additur: *Ob munus spirituale*, & in tertia, *Ob sacrum ministerium*: Missae enim haec competunt. Immo & id primae definitionis, *Propter divinum Officium*, tale namque est sacrificium Missae, etiam iuxta explicationem traditam à Toleto, disiunctivè loquente, & rationem Officij divini in quocumque ex tribus rebus, quas assignat, salvari asserente. Quod etiam est iuxta communem acceptionem. Vndè S. Isidorus, Rupertus, Albinus, Durantus, & alij, qui de Missae celebratione scripserunt, de divinis Officijs scripsisse dicuntur.

7 Probatur II. Quia omnes conditiones, quae reperiuntur, & assignantur pro vera ratione beneficij Ecclesiastici, invenientur in ista capellania instituta absque conditione recitandi. Has ennumerat ex Doctoribus Gonzalez *ad reg.* 8. *cancell glos.* 5. *à n.* 6. & hae sex assignantur. I. Quod sit fundata Episcopi auctoritate. II. Quod habeat quid spirituale annexum, tale est Missae celebratio, seu obligatio. III. Quod Clerico, non laico conferatur. IV. Quod non nisi ab Ecclesiastica persona conferatur. V. Quod sit perpetua. VI. Quod conferens non possit sibi conferre, nec retinere.

8 Haec sex requisita, esse tantummodò substantialia in Beneficio Ecclesiastico tradunt Felinus, *in c. in nostra n.* 9. *in princ. de rescript.* Lambertinus *de iure patron. q* 9. *art.* 3 *n.* 10. Rebuffus *in praxi requis. ad bonam Collatio. n.* 287. Gonzalez sup. *n.* 16. Et tandem ita decidit Rota, *decis.* 508. *n.* 3. & 4. *p.* 1. *divers.* & latissimè, in una Vlissiponensi administratione capellae, 16. Ianuar. 1591. coram R. P. D. Pegna; & in alia Hispalensi Eremitorij 4. Decemb. 1596. coram Sapientissimo Pamphilio, ut testatur Gonzalez *sup.* Vbi nam ergo inter haec requisita invenitur onus recitandi? ergo salvatur sine illo essentia beneficij Ecclesiastici: aliter si nō salvaretur quodcumque beneficium quātunvis tenue obligaret ad recitandum, & haberet annexū Officium divinum, quod hodie est contra communem sentētiam Theologorum.

9 Probatur 3. quia alia beneficia Ecclesiastica solùm ad animarum curam instituta sunt, vel institui poterāt sinè obligatione recitandi; & licèt hanc annexā habeant omnia beneficia hac tenus instituta, non est ex ratione beneficij præcisè, seu, ut sic; sed quia ut in plurimū instituta sunt ex decimis, & ex alijs bonis, quæ sunt Ecclesiæ, & ipsa volvit, ut percipientes horum beneficiorum redditus, habeant onus orādi pro ipsa Ecclesia, à qua ipsos percipiunt, sed hæc de quibus nunc est sermo, ex bonis alicuius privati instituuntur, & ita non habent necessario annexum hoc onus.

10 Probatur 4. quia capellaniæ Fundator potest in fundatione apponere quascumque conditiones, quas malverit, ut ex *c. præterea. de iure patron. cap. quarum decens*, & ex Rota *decis. 2. de test. in antiq.* docent Rochus de Curte *de iure patron. verbo, pro eo quod*, 25. *& seq.* Lambertinus *de iure patron. l. 2. p. 1. q. 7. art. 29. n. 2.* Gonzalez *ad regul. 8. cancell. glos. 5. n.* 103. & alij apud ipsum *glos.* 15. *n.* 130. Quod intelligendum est, dummodò nil statuat, quod sit contra ius. Nullum autem ius invenitur prohibens, quod instituens capellaniam ex suis bonis, possit hanc conditionem apponere, & cum liberaliter Ecclesiæ dona sua elargiatur, in ipsius largitione, seu donatione liberè se gerere debet; & ita de suis bonis disponere, beneficiū instituēs, ex quo Capellanus teneatur ad Sacra facienda, non autem ad Officium recitandum; sicut poterat è contra, ut teneatur ad recitandum Officium, seu assistendum Choro, nō veró ad Sacra facienda, vel quod primus Capellanus, & secundus, aut tertius teneantur ad unum ex his, reliqui verò ad utrumque. Quod in universo iure nullibi invenitur prohibitum.

11 Ad fundamenta opposita Respondetur. Caput 1. *de Celebratione Missarum*, de Presbytero loquitur, cuius Ordini omnino annexum esse Officij divini pensum extra controversiam est. Concilium Lateranense, & Pius V. loquuntur de beneficijs, quæ communiter, & regulariter instituuntur; quia *Ius, aut statutum*, ut Iuris consultus Paulus *in l. quoniam. de leg.* inquit, *ad ea potius debet aptari, quę frequenter, & facilè, quam quę rarò eveniunt; quæ enim semel, aut bis accidunt, contemnunt Legislatores.* Communiter, & regulariter beneficia, & capellaniæ instituuntur sine prædicta conditione, ut non teneantur ad recitandum: & ita tenentur iuxta dicta n. 2.

12 Et quod Concilium, & Pius V. non loquantur de omnibus beneficijs in generali, omnibus nulló excepto hanc obligationem recitandi imponentes, patet ex communi Doctorum Soti, Toleti, Grafis, Valentiæ, Suarij, Reginaldi, Lesij, Aragonis, Vvalderi, & aliorum, quos retuli in mea *Ordinand. instr. p. 3. §. 6. n. 4.* docentium, non obligare ad recitationem beneficium tenue, sed necessarium esse, ut obliget, quod pars, quæ ex Missarum stipendijs, & alijs omnibus ad capellaniam conducentibus solutis, superst, sit sufficiens ad tertiam, vel saltem quartam partem congruæ sustentationis Clerici honesti, in eá civitate, vel loco, ubi habitat, & iuxta tempus in quo necessaria ad domum, victum, vestitū, aliaque, sine quibus degere non valet, emuntur. Quod veró sit tenue beneficium non tollit rationem beneficij, sed æquè eam habet, ac beneficium pingue. Ergo si illud sine obligatione recitandi salvari potest, etiam & hoc, si conditio prædicta ab instituente illud imponatur.

13 Sed rogabis, an sine ulla obligatione quidquam, vel minimum recitandi institui queat prædicta capellania? nam videtur aliquid tunc, saltém Officium parvum à Capellano recitandum: cum Pius V. in præfata Bulla statuat: *Quicumque pensiones, fructus, aut alias res Ecclesiasticas, ut Clericus percipit, cum modo prædicto ad dicendum Officium parvum B. Mariæ Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuumque, rerumque suarum amissioni obnoxium.*

14 Respondeo, hunc teneri ad hanc recitationem, quia non habet aliud spirituale, propter quod conferatur beneficium; illū verò non teneri; cum habeat aliud, scilicet Missarum celebrationem. Propter hanc rationem habens tenue beneficium cū onere Missarum ad nihil recitandum tenetur. Rectè sanè ad hanc rem Vazquez *de benef. c. 4. art. 1. dub. 5. n. 23.* ait: *Si beneficium tenue sit si aliud habeat annexum Officium spirituale, quam Horas dicere canonicas, v. g. si sit capellania, & illa obligetur Capellanus dicere Missas aliquas per se, vel per alium aliquo tempore, interim dum ipse ordinatur, tunc non tenebitur ad Horas recitandas, quia cum tenue sit, sufficienter solvitur spirituale Officium Missas celebrando: si tamen nullum aliud Officium habeat annexum spirituale, ut sunt beneficia præstimonialia, ego nescio qua ratione excusari potest ratione exiguitatis beneficij à persolvendo divino Officio.* Hæc ille.

15 Sed si ex hoc infers, sufficienter Capellanum emolumento, quod percipit, non satisfacere Missarum celebratione in nostro casu, si beneficium est pingue. Respondeo: licèt ex se sufficienter non satisfaciat, satisfaciet tamen ex voluntate Fundatoris, qui ut

ut potè dominus illorum bonorum voluit hanc celebrationem tantùm sibi esse sufficientem satisfactionem: siquidem expressè aliam non petijt,& eam, quæ dari solet, exclusit; beneficio ex suis bonis instituto sufficienter satisfieri statuens, si tot Missæ à Capellano per se, vel per alium celebrentur: ac scienti & volenti non fit iniuria.

16 Sed si roges, an sine prædicta conditione possit Fundator, non solùm alijs omnibus, & Consanguineis, vel non Consanguineis instituere capellaniam; sed etiam sibimet ipsi? Respondeo, æquè sibi, ac alijs posse;non enim ipse deterioris conditionis debet esse respectu sui,quam respectu aliorum, & eandem potestatem habet in conditionibus assignandis pro fundatione capellaniæ sibi instituendæ, quam alijs; nec enim ex natura beneficij, nec ex iure communi hoc interdicitur;cum ex utroque capite solùm habeatur beneficio Ecclesiastico annexam necessariò esse aliquam obligationem spiritualem, aut Ecclesiasticam, sivé hæc sit celebratio Missarum,per se vel per alios facienda; sive recitatio Horarum, aut aliarum precum, sivé administratio Sacramentorum,ut Toletus *l.5.c.76.* docuit.

SINGVLARE XX.

V. Episcopus, teneatur, vel saltèm possit admittere, & authoritate Ecclesiastica erigere prædictam capellaniam sine obligatione recitandi fundatam?

1 AFFIRMATIVAM partem satis indicat Tridentinum *sess. 22. de refor. c. 8.* ubi: *Episcopi tanquam sedis Apostolica Delegati in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quàm inter vivos sint executores:* ergo huius capellaniæ; quæ est pia dispositio, executor debet esse,eam admittendo,& erigendo. *Et sess.25. c.5. Quando ex beneficiorum quorumcumque erectione,seu fundatione, aut alijs constitutionibus qualitates aliqua requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta, in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur,* Vbi ait Barbosa, *in declarat. Cogregatio Concilij censuit non licere Episcopo post Concilium, etiam accedente Patronorum consensu derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis:ideoque si beneficium in fundatione certam ætatem requirat, non posse Episcopum illud ei conferre, qui nequaquam fuerit huiuscemodi ætatis:* ergo nec ei licebit obligare ad recitationem in capellania fundata sinè hac conditione, cum licitè sine eâ fundari queat; nec poterit capellaniæ erectionem, & collationem negare; cum iniuriam irroget Fundatori illum privans iure, quo fruitur ad fundandam capellaniam conditionibus licitis, quas malverit, & Capellanum privans illo beneficio, quod obtinere licité tunc valet sinè prædicto onere recitandi.

2 Probatur 2. quia Episcopus tenetur Ecclesiæ,cui præest,utilitati temporali, & spirituali attendere; ac proinde acceptare donationes, quæ in illius utilitatem cedunt; sed hæc donatio cedit in augmentum bonorum Ecclesiasticorum, & alio modo, quàm sub prædicta conditione Fundator sua bona Ecclesiæ donare non vult: ergo cum hæc donatio ex se licita sit, acceptari debet ab Episcopo.

3 Probatur 3. Quia si aliqua Ecclesia ita egeret, ut non posset sustentare Sacerdotem quotidiè celebrantem(ut contingit in multis oppidulis) & aliquis ex suis bonis instituere vellet capellaniam, & alicui donare, sub prædicta conditione, ut Capellanus nō teneretur recitare Officium, donec sacris initiaretur, sed cum onere, ut cum Sacerdos fieret quotidiè, vel aliquoties in hebdomada, vel omnibus diebus festivis celebraret, ut populus haberet Sacrum, vel institueret cum onere tantùm, ut eius populi confessiones audiret; sine dubio tunc Episcopus posset, & deberet eam institutionem cum prædicta conditione acceptare,propter bonum temporale, & Spirituale Ecclesiæ,maximamque habitatorum illius oppidi utilitatem spiritualem, cui tenetur incumbere;& hæc acceptatio maximè grata esset Pontifici, ergo potest, & tenetur hanc capellaniam admittere.

4 Semel tandem hoc modo acceptata capellania,& Capellano collata, nec Episcopus, nec Fundator ipse illum possunt obligare,ut recitet divinum Officium,quia novum onus ab eo quod in fundationis limine impositum est, & in collatione á Capellano acceptatum fuit, imponi post modùm non potest. & ita Capellanus non tenetur recitare; quia nullum habet stipendium pro recitatione designatum; cum Institutor non volverit redditus capellaniæ esse stipendium Recitationis,sed Missarū tantùm,vel curæ illas celebrandi per se, vel per alium: quia Capellanus nō tenetur recitare Officium, nisi pro ipsá recitatione habeat stipendium,vel sit sacris initiatus.

FINIS TRACTATVS VIII.

AD MATRIMONIVM,

SEPTIMVM ECCLESIÆ SACRAMENTVM,

SINGVLARIVM

TRACTATVS NONVS.

SINGVLARE I.

V. Ex privilegio aliquo valeant Regulares in impedimento occulto Affinitatis dispensare ad contrahendum, vel revalidandum matrimonium?

1 FFIRMATIVE respondet Ildefonsus á Veracruce: *Spec coniugat. art. 27. fol.* 474. his verbis: *Confirmatur expressa concessione Leonis X. qui dedit Fratribus Ordinis S. Augustini, quod cum his, qui in primo affinitatis gradu scienter, aut ignoranter contraxerunt, modo notorium id non fuerit, neque in iudicium productum, dispensare valeant, ut de nouo contrahant, & in eodem contracto matrimonio remaneant, prole quin etiam legitima. Hac adducuntur à Roffensi in libello Matrimony Regis Angliæ in princip. o. &c.* Et addit: *Hac est magna concessio, & quoad forum conscientia in casibus grauissimis multùm necessaria post Concilium Trident. quia cum omnia Religiosorum priuilegia sint confirmata à SS. Papa Pio V. per proprium motum in illis, qua non contradicunt definitionibus Concily, & hac dispensatio quoad anima forum est ablata, poterunt Religiosi ea uti, maximè in nouo orbe, ubi specialiter data sunt, & concessa quædam, qua in antiquo orbe non sunt permissa, neque sunt ita necessaria.* Hæc ille, cui ut poté Augustiniano de privilegijs S. Augustini Ordini concessis fides adhibenda esse videtur.

2 Huius etiam privilegij meminit Enriquez, *lib. 2. de Mat. c. 3. n. 3.* qui postquam dixerat, posse Episcopum dispensare in primo gradu affinitatis fornicariæ, in foro conscientiæ, quanvis ad Papam esset facilis aditus; dummodô utrique constet Matrimonium fuisse nullum, quanvis causam nullitatis ignorent; velintque denuo renovatis consensibus legitimé contrahere, addit: *Idem fertur habere quosdam ex Religiosis Mendicantibus per concessionem Leonis Papæ si impedimentum occultum procedat ex fornicatione, etiam primi gradus. At sanè id privilegium non concedit ampliùs, quàm dispensare, ut incestuosus contrahat cum alio, aut ut licitè debitum petat, non obstante incestu commisso post Matrimonium.*

3 Hoc privilegium, & si aliquando extiterit, modò non extare, seu vim non habere tenendum est. I. Quia concessum est ante Tridentinum, quod *sess. 25. cap. 23. de Regul.* annullavit omnia privilegia concessa Regularibus, si opponantur omnibus, & singulis decretis huius Concilij. Item omnia privilegia, & confirmationes privilegiorum post Concilium à Pontificibus cõcessæ, qualis est confirmatio illa Pij V. cuius meminit Veracruz, & aliæ factæ à Gregorio XIII. & Paulo V quarum meminit Hyeronimus Rodriguez, *in comp. qq. reg. res. 72.* intelliguntur, quatenus non adversantur Tridentino. Hæc autem dispensatio illi adversatur, hanc affinitatem impedimentum dirimens esse statuenti *sess. 24. c. 4. de reformat;* & eius dispensationem, cui ex iure communi cõpetit, committendam supponenti *cap. 2.* Pontifici autem ex iure communi solùm competit, & cum Episcopus eam, vel similem cõcedit, ex Epicheia facit, aut præsumpta voluntate Pontificis, ob urgentem necessitatem, difficilemque aditum ad ipsum, incontinentiæ periculum, scandalum grave quód timetur, sicut, & impedimenti huius secretum, ut late Sanchez, *lib. 2. de Matr. disp. 40.*

4 Secundo: quia forsan vivæ vocis Oraculo concessum est illud privilegium, cuius est indicium vehemens, quod non reperiatur scriptum apud eos, qui diligenter privilegia Mendicantium collegerunt, ut notat Enriquez, *sup. in Glossa lit. A.* Hos omnes ego sedulòs revolvi, & neque in Bullis, nec in Oraculis Leonis X. ullũ vestigium similis privilegij reperi. Si igitur vivæ vocis Oraculum fuit, iam revocatum est à Gregorio XV. & Vrbano VIII. aut forsan,

ſan,ut ait Enriquez, videtur tantùm fuiſſe conceſſum à Leone X. diſpenſare in affinitate inceſtus, quæ ſupervenit matrimonio, de quo privilegio Sing. 3. & 4. agemus. Niſi credamus ſolùm conceſſum fuiſſe, pro novo Indiarum Orbe, ut denotare videtur Veracruz *ſupra*, & hoc magis rationi congruit ob maiorem difficultatem adeundi Pontificem, aut Epiſcopum, & ob frequentiam, qua Regularibus illius Orbis oppida in eorum Miſſionibus circumeuntibus, occaſio frequens ſe ſe offeret hac diſpenſatione utendi. Ad quam dandam nullo frui privilegio Regulares in terris Fidelium verſantes, praxis oſtendit, cum pro illa ſemper ad Ordinarios recurrant.

5 Notandum eſt privilegium Leonis X. pro fratribus Minoribus in Bulla, quæ incipit: *Alias, &c.* anni 1521. & affertur ab Emmanuele; nam in illa conceditur in partibus Infidelium *degentibus, ut ſe his man. is, vel qui aliàs noviter eſſent converſi, uxores ſuas, cum quibus in gradibus à lege divina non prohibitis ſunt coniuncti, retinere valeant.* Et Paulus III. in Bulla anni 1549. concedit: *Cum ijs, qui ab infidelitate convertuntur, tantùm, & in locis remotiſſimis, qui prius in gradibus non licitis, tamen lege divina non prohibitis, matrimonia contraxerant, ut in eiſdem manere poſſint, diſpenſare*, & modo his frui poſſe Minores docet Hyeronimus Rodriguez *reſol.* 127. *n.* 12.

6 Sed ſi opponas, Regulares poſſe diſpenſare in caſibus Epiſcopo reſervatis iuxta privilegia Singulari 4. referenda: ergo poſſunt in hoc, qui eſt caſus Epiſcopalis, ſeu in quo poteſt Epiſcopus. Reſpondeo, poſſe quidem, tali privilegio fruentes diſpenſare in caſibus, qui ex ordinaria ſolùm iuriſdictione, vel à iure, vel conſuetudine Epiſcopo competunt abſolutè, non verò in ijs, qui ratione urgentis neceſſitatis, ut docent Enriquez *lib. 6. de penit. cap.* 14. *n.* 7. Manuel *in Cruc.* §. 9. *n.* 118. & Sanchez *lib.* 2. *de Matr. diſp.* 40. *n.* 9. Et licèt hęc iuriſdictio ſit Epiſcopo ordinaria, quia non ex Principis privilegio ineſt perſonæ; ſed perpetuò dignitati, vel Officio & ideo eam ut potè talem poteſt ille delegare, etiam generaliter, ut ex pluribus Doctoribus probat Sanchez, *ſup. n.* 14. *ad* 17. contra alios; non ideò abſolutè eſt caſus Epiſcopalis exercitium huiuſmodi poteſtatis diſpenſandi in caſu graviſſimæ neceſſitatis, ſed Pontificius; quia Pontifici abſolutè, & Epiſcopo ſecundùm quid, ſeu ratione neceſſitatis, competit; & ita Vicarius eius ex generali commiſſione ſibi conceſſa diſpenſandi in impedimentis, hanc facultatem non habet, niſi ei ſit ſpecialiter commiſſa, ut cum alijs docet Sanchez, *n.* 12. Nuntius verò Apoſtolicus, ut potè Delegatus ad univerſitatem cauſarum, poteſt hanc ſubdelegare.

7 At Commiſſarius Bullæ Cruciatæ, qui pro foro conſcientiæ habet poteſtatem diſpenſandi in affinitate conſurgenti ex copula fornicaria, in primo & ſecundo gradu, etiam ſi Pontifex eſſet præſens, & etiam poſt matrimonium initum, ac ſimiliter legitimandi prolem ſuſceptam, dummodò concurrant quatuor conditiones, quas Sanchez, *lib.* 8. *d.* 6. *n.* 23. & 24. aſſignat, non poteſt ſubdelegare hanc facultatem; propriè enim ille Delegatus eſt, & non ad univerſitatem cauſarum.

SINGVLARE II.

V. Poſt revocationem vivæ vocis Oraculorum poſſint Confeſſores Regulares diſpenſare ad petendum debitum cum eo, qui voto caſtitatis ligatus Matrimonium contraxit, vel iam contracto votum emiſit?

1 VPPONENDVM eſt I. poſſe Epiſcopum diſpenſare ad petendum debitum cum huiuſmodi Coniugato, qui matrimonium inijt, voto perfectæ, & abſolutæ caſtitatis ligatus. Sic plures Doctores, quos citat, & ſequitur Thomas Sanchez, *lib.* 8. *de Matr. diſp.* 12. *n.* 4. quibus adde Valentiam *diſp.* 5. *q.* 5. *p.* 5. Leſſium *lib.* 2. *c.* 40. *dubio* 28. Baſilium Legionenſem *lib.* 8. *de Matr. c.* 9. *a n.* 2. Caſtrum Palaum *to.* 3. *tr.* 15. *diſp.* 2. *p.* 12. Quorum præcipua ratio eſt, quia licèt attento iure hæc diſpenſatio ſit ſolius Pontificis: at conſuetudine, quæ iuriſdictionem præbet: *cap. cum contingat de foro compet.* obtentum eſt, ut Epiſcopis competat, præcipuè cum excuſari nequeat in hoc caſu diſpenſatio ratione urgentis neceſſitatis propter cohabitationem, & incontinentiæ periculum, quod in omnibus ferè æquale ſemper adeſt. Nec audiendus Gaſpar Hurtado *diſp.* 16. *de Matr. d f.* 2. *n.* 9. id immeritò negans.

2 Supponendum eſt II. poſſe Epiſcopum diſpenſare ad petendum debitum, & etiam abſolutè in voto caſtitatis emiſſo à Coniuge ſine conſenſu alterius; immo & cum conſenſu, & etiam quando uterque ſeorſim continentiam vovit, habita ab altero licentia; non tamen permodum contractus, & reciprocæ conventionis. Sic plures Docto-

Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez, *disp.* 11. *a n.*4. cui addo posse á quocumque Confessario commutari absolutè huiusmodi vota ex virtute Bullæ, vel Iubilæi, cum non sint omnimodæ, ac perfectæ castitatis. Sic Sanchez.*lib.*4.*sum.c.*40.*n.*8.*&* 51. Diana 1.*p.tr.*11.*ref.*72. Ludovicus de la Cruz *in Bul. d.*1.*c.*6.*dub.*14. Trulench.*in Cruciat.lib.*1.§.7. *c.*3.*n.*12. & Enriquez *lib.*7.*c.* 3.*n.*12. *& de indulg.c.*30.*n.*6.

3 At verò quando uterque Coniux communi consensu continentiam perfectam, omnimodam, & absolutam vovit per modum contractus, & reciprocæ conventionis utriusque, quæ explicatur, facio ut facias: in voto hoc Episcopus non potest absoluté dispensare, nec Confessarius illud commutare ex Iubilæo, aut Cruciata; quia est absolutæ castitatis, ut docent Sanchez, *disp.*11.*n.*10. Lesius *sup. n.*125. Layman *lib.*4. *tr.*4.*c.*8.*n.*15. Sayrus *c.*11.*n.*53. Navarrus *cap.* 10.*n.*59. Trulench.*n.*16. Cruz *n.*9. Diana *sup.* Enriquez *lib.*11.*n.*10. Castro Palao *sup.n.*10. Oppositum quoad dispensationem absolutam sentiunt Maior, 4.*dist.*23.*q* 2.*col.* & alij, quos tacito nomine refert Sanchez, *n.*8. Et Hyeronimus Rodriguez.*qq.reg.ref.*32.*n.*30. Basilius *n.* 2. *&* 3. & Lesius *n.* 126. probabile iudicant.

4 At posse Episcopum dispensare cum his ad petendum debitum, non solùm cum adest periculum incontinentiæ, ut cum Sylvestro, Stunica, Palacios, Enriquez, Aragon, & alijs probat Sanchez, *n.*10. sed etiam sine hoc periculo, docent Sà *verbo debitum coniugale n.*2. Emmanuel *to.*1 *qq.reg.q* 63.*art.* 12. & alij doctissimi Neoterici, ut testatur *Sanchez n.*9. quorum ratio, & si ab ipso improbetur, mihi non displicet: quia licèt non possit Episcopus dispensare in voto absoluto castitatis, nisi magna urgente necessitate, seu incontinentiæ periculo: at poterit in petendo debitum, quia hoc non est proprié dispensare in toto voto; sed in effectu aut parte illius ad tempus; sed dispensatione non interveniente, uterque, si in luxuriam incidat, est sacrilegus, & cum sola ad petendum debitum, eo matrimonio soluto ad aliud nō valet transire. Denique omnis potestas relata quoad has dispensationes, non minus adest in Ordinario iurisdictionem Episcopalem habente, vel Capitulo, seu illius Vicario, Sede-vacante, quàm in Episcopo iuxta Doctorum doctrinam, quám retulimus Trac.7.Sing.19.n.4.

5 His suppositis; posse Confessarios Regulares ex privilegio à Pontificibus illis concesso, dispensare ad petendum debitum cum ijs, qui voto castitatis ligati matrimonium contraxerunt, asserunt Sanchez, *disp.* 12.*lib* 8.*n* 4.*& disp.*16.*n.*3. Hurtado *sup.* singillatim de Religiosis Societatis Iesu.*to.*1.*q.* 63.*art.* 12. Hyeronimus Rodriguez *sup.n.*30. Cordova *sum. q.*13. *p.*2. Enriquez *lib.*12. *de matri.c.*2.*n.*9. Sorbus *annotat.ad privileg. verb. dispens.n.*17 *fol.*207. Hinc in nostro compendio, *verbo dispensatio* §.9. dicitur: *Possunt nostri Confessarij, si sint viri docti, & iuxta formam Concilij Tridentini approbati, ex commissione Provincialis dispensare ad petendum debitum cum his, qui post votum simplex castitatis matrimonium contraxerunt. Concessit Pius V. Franciscanis 26. Octobris anno 1569. ut in manu scrip.fol.*79.

6 Sed hoc privilegium Pij V. non extenditur, ut notavit uterque Rodriguez, ad dispensandum in petitione debiti, quando votum emissum est post contractum matrimonium; immo prorsus revocatum est si attendamus ad concessionē eius, ut hactenus est relata: quia est vivæ vocis Oraculum, & ut Oraculum refertur à Veracruz *spec.art.*12.*fol.*102. & ab Emmanuele in Bullario, *fol.* 980. ac ideo revocatum est iuxta sæpius dicta, & dicenda. Igitur ex alia concessione petenda est vis huius privilegij, nam aliqui Neoterici illud iam negant, propter revocationē dictam Oraculorum; sed hoc non assererent, si attendissent ad authenticas Bullas, quibus concessum est Regularibus Mendicantibus, immo & aliquibus non Mendicantibus facultas ad dispensandum in omnibus votis, in quibus dispensare potest Episcopus; cum autem hic dispensare possit ad debitum petendum cum prædictis Coniugatis, qui votum castitatis ante, vel post contractum matrimonium emisere, ut probavimus n. 1. & 2. ex consequenti possunt Regulares omnes.

7 Igitur Bulla extat Eugenij IV. concessa Benedictinis Vallisoleti concedens quod, *Prior, & Monachi ab eo deputandi cum confluentibus ad monasterium, & cum eorum quolibet dispensare super votis, etiam Episcopo reseruatis, & ea commutare in alia pietatis opera, toties, quoties deuotioni prædictorum videbitur expedire, authoritate Apostolica liberè, & licitè possint, & valeant.* Affertur hæc ab Emmanuele in Bullario fol. 102. & est 25. huius Pontificis, expedita anno 8. sui Pontificatus, Ferrariæ Nonas Ianuarij.

8 Est item Iulij II. alia Bulla, quæ affertur ab Emmanuele *fol.*251. & est 23. huius Pontificis, in qua hæc facultas conceditur Benedictinis Vallisoletanis sub ijsdem etiā verbis; & in compendio Societatis nostræ *sup. §.* 10. eadem concessio a Martino V. facta

facti invenitur. sicut etiam in compendio privilegiorum S. Hyeron. *tit. dispens. per commun.* §. 3. Sed an hæ concessiones sint Oracula ignoro; unde sufficit Bulla dicta Benedictinis concessa ab Eugen. IV. & ad maiorem abundantiam eiusdem Eugenij Bullã Singulari sequenti referemus.

SINGVLARE III.

V. Sit revocatum Privilegium olim concessum Regularibus ad dispensandum in petione debiti coniugalis cum eo, qui Consanguineam Vxoris suæ cognovit?

1 HOc privilegio frui Regulares Mendicantes, & non Mendicantes, qui in privilegijs eorum communicant, testantur Veracruz, 1. *p. spec art.* 23. Palacios 4. *dist.* 32. *disp.* 2. Emmanuel *in Cruc.* §. 9. *n.* 143 *&* 13 *n* 17. Sanchez *lib.* 8. *de matr. d.* 16. *n.* 8. Enriq. *lib* 11. *de matr. c.* 15. *n.* 11. Sorbus *comp. priu. ver. absolutio* 2. *quoad facul. concl.* 9. Trulenc. *in Bull. li.* 2 §. 4. *dub.* 3. *n* 4. & alij. Sed asserunt, hoc privilegium haberi per declarationem quandam á Iulio II. editam per concessionem Martini V. factum Monachis Benedictinis, & per aliam Pij V. vivæ vocis Oraculo factum anno 1569. & in cõpendio Mendic. *verb. dispen. n.* 17. dicitur, idẽ ab Innocentio VIII. fuisse Minoribus concessum, & â Leone X. omnibus Regularibus testatur Enriquez, *sup. n.* 3. *lit. A.*

2 Sanè concessiones prædictæ Martini V. Innocentij VIII. Leonis X. probabiliter creduntur, fuisse tantummodó vivæ vocis Oracula; siquidem Bullæ, sive indulta earũ non producentur ab eis, qui diligenter privilegia Mendicantium collegerunt, ut de privilegio Leonis X. notat Enriquez, & de alijs Corduba cum Doctore Ortiz, *in addit. ad collect. verb. dispens.* §. 17. Ideó ut ita facta revocata esse dicendũ, est & similiter Oraculum Pij V. Vnde ex vi harum concessionum tutum nõ est uti hoc privilegio, cum. Gregorius XV Bulla, quæ incipit: *Romanus Pontifex.* edita Romæ 2. Iulij anno 1622. sic Oracula §. 1. revocaverit: *Omnia, & singula indulta, facultates, & privilegia, gratias, & concessiones quascumque, spirituales, & tẽporales, tam ad forum interius quàm ad exterius spectantes, ac tam ad supplicationem partium quàm motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, á Sede Apostolica, quæ tamen viva vocis oraculo hactenus quandocumque, & qualitercumque, ex quauis etiam de necessitate exprimenda causa, quibusuis Collegijs, Capitulis, Ordinibus tam Mendicantium, quàm nõ Mendicantium, Societatibus, etiam Societati Iesu, ac Congregationibus quibuslibet siue eorum, & earum respectiue, Præpositis, Decanis, Magistris, Ministris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Prouincialibus, quocumque nomine nũcupatis Superioribus, etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediate subiectis, cuiuscumque dignitatis, præeminentiæ, aut quouis priuilegio munitis; non tamen ad supplicationem Regum concessas, in ijs videlicet, quæ non sunt sortita effectum, tenore præsentium reuocamus, cassamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, &c.*

3 Et §. 2. addit: *Firmis tamen, & in suo robore permanentibus, S. R. E. Cardinalium manu firmatis pro ipsis, vel alijs factis, & de quibus idem S. R. E. Cardinales testimonium in scriptis præbuerunt.* Et postea §. 5. apponitur clausula communis: *Non obstantibus.* Affertur hæc Bulla a Laertio Cherubino, *to.* 4. *Bull. fol.* 131. pro 27. huius Pontificis.

4 Sed S. D. N. Vrbanus VIII. sua Bulla, quæ incipit: *Aliàs felicis:* edita Romæ 20. *Decemb.* 1631. revocat omnia vivæ vocis Oracula, etiam si sint testimonio, sigillo, & subscriptione cuiuscũq; Cardinalis munita, *& ad instantiã Imperatoris, Regũ, & Principũ concessa.*

5 Advertendum est, quod Gregorius XIII. Bulla, quæ incipit: *Ex benigna sedis, &c.* edita Romæ anno 1575. & Paulus V. privilegia omnia Minorum confirmarunt, & innovarunt, ut testatur Hyeronimus Rodriguez *qq. reg. res.* 77. Vnde probabile existimant Lezana *qq. reg. c.* 3. *n* 21. Peyrinus *to.* 3. *c.* 12. *const.* 18. & alij, Oracula facta ante hos Pontifices, ut poté per has Bullas confirmata, & innovata, seu denuò concessa, non esse revocata per Bullas Gregorij XV. & Vrbani VIII. ac ex consequenti nec privilegium ad hanc dispensationem non revocatum existimarent. Sed doctrina hæc non contemnendas difficultates continet, quo circa desferenda est. Nec unquam ego eam admisi: in meo enim libello duarum hebdomadarum. *cap.* 16. *n.* 12. non ex mea sed ex Lezanæ, & Peyrini sententia sum locutus, quam nullo modo approbo. Vnde ad hoc Bulla authentica investiganda est.

SINGVLARE IV.

An extet Bulla Pontificia concedens Regularibus prædictam facultatem?

1 EXTARE hanc Bullam testatur Cardinalis Ludovicus Tituli S. Marcelli in Iulij II. declaratione facta Benedictinis, ut iã retulimus. Eius testimonium est anno 1. Pontific. Iulij II. in eoq dicitur

Abbatibus, Prioribus, Præsidentibus illius Monasterij, *Per indultum quoddam* concessum esse privilegium, scilicet: *omnium, cuiusque status existerent, confessiones audire, ac ipsos, à quibuscumque peccatis, criminibus, excessibus, enormitatibus, & delictis suis, in omnibus, & singulis casibus, etiam Episcopis reseruatis absoluere, &c. ac eos habilitare in prædictis casibus, ac cum eis, & eorum quolibet dispensare super votis, etiam Episcopo reseruatis, & ea commutare, perpetuò Apostolica authoritate indultum existit.* Vbi notandum verbum *Indultum*, non vivæ vocis Oraculũ; sed authenticam concessionem ex Bulla, aut diplomate Pontificio significare, ut ait Tuschus, *lit. D. concl. 293.* & in verbo *Habilitare* in prædictis casibus, includi prædictam dispensationem, ut n. 4. videbimus.

2 Hoc indultum esse illud, quod a Martino V. concessum est Benedictinis, asserunt Doctores Singulari antecedenti n. 1. relati, & expressè affirmant Sorbus *not. ad collect. verb. dispens. in §. 12. fol. 207.* dicens: *Iulius II. anno Domini 1503. pro Congregatione S. Benedicti Hispaniæ declarauit, quod virtute cuiusdam facultatis Martini V. concessæ Monasterio B. Mariæ de Monserrate, in qua illis concesserat facultatem absoluendi, & dispensandi cum sæcularibus in casibus, & votis Episcopo reseruatis, possint etiam inter Coniugatos, quorum alter cum alterius Consanguinea adulterium perpetrauit, dispensare in foro conscientiæ ad petendum debitum. Refertur in eius comp. privileg. fol. 40.*

3 Sed meo videri, indultum hoc illud est, quod Eugenius IV. concessit Prioribus, Præsidenti, & Monachis, S. Benedicti Vallisoletani, Ferrariæ anno 8. sui Pontificatus, & affertur ab Emmanuele in Bullario *fol. 102.* Ducor; & quia eidem Monasterio facta est concessio Eugenij IV. & declaratio Iulij II. & quia eadem omnino verba quoad concessionem præfatam absolvendi, cõmutandi, dispensandi, ac habilitandi, quæ referuntur in declaratione Iulij II. habentur in indulto Eugenij IV. ea præcipuè: *Ac eos habilitare in prædictis casibus, ac cum eis, & eorum quolibet dispensare super votis, etiam Episcopo reseruatis.* Et licèt hæc non videatur Bulla Pontificia, sed Oraculum potius, cum nomine proprio non loquatur Pontifex, ut in alijs Bullis; sed Cardinalis Ariminensis; at plusquam Oraculum esse, & diplomatis Pontificij vim habere, nemo qui eam legerit, dubitabit ex verbis ipsius. Nam I. dicitur, quod hoc, *Authoritate Apostolica liberè, & licitè possint, & valeant.* II. apponitur clausula hæc: *Constitutionibus Apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumq; Et cum clausulis opportunis concessum, ut petitur de omnibus.* III. inter Bullas huius Pontificis ennumeratur hæc 25. IV. quia ipse Põtifex indulsit concessionem huiusmodi, confectioni litterarum Apostolicarum æquivalere, paremque cum illis vim habere, ut apparet in fine huius indulti. Hanc igitur Iulij II. declarationem sic eius nomine testatur Cardinalis Ludovicus prædictos Benedictinos alloquens:

4 *Cum credatis, iuxta illa verba in priori concessione apposita, videlicet: Ac eos habilitare in prædictis casibus; dictis sic coniugatis & huiusmodi excessus committentibus, de remedio opportuno providere, ut non obstante affinitate, qua supervenit; debitum coniugale exigere, & reddere possint, & valeant, & cum ipsis dispensare, licentiam concedere posse, &c. Nos igitur authoritate D. N. Papæ, cuius Pænitentiariæ curam gerimus, & de eius speciali, ac expresso mandato, super hoc viua vocis Oraculo nobis facto, ut tam vigore concessionis Apostolicæ prædictæ, quam verborum huiusmodi in illa appositorum, vos & pro tempore existentes dictorum Monasteriorum Abbates, Priores, Præsidentes, & Monachi prædicti coniugatos huiusmodi, qui post contractum matrimonium Consanguineas uxorum suarum cognouerunt, vel uxores, quæ à Consanguineis Virorum suorum se carnaliter cognosci permiserunt, à talibus excessibus absoluere, & eis pænitentiam salutarem iniungere, nec non cum eis, & eorum quolibet, ut non obstante affinitate superveniente, debitum coniugale reddere, & exigere valeant, dispensare liberè, & licitè possitis, & valeatis, ac possint, & valeant perpetuo declaramus.*

5 Seu dices, hanc etiam declarationem revocatam esse, utpote vivæ vocis Oraculum. Respondeo, quod licèt revocata sint à SS. Gregorio XV. & Vrbano VIII. vivæ vocis Oracula; non tamen revocatæ sunt Declarationes, quas vel Iuris communis, vel Cõciliorum, vel Diplomatum Pontificiorum, edidere Pontifices; nam in his declarationibus sunt expressa, quæ contenta sunt, saltem implicitè, ac generaliter in prædicto Iure, Concilijs, & Bullis, quæ declarantur. Sic docent Lezana *qq. reg. c. 3. n. 21.* Diana 5. *p. tit. 14. res. 22.* Laurentius de Peyrinis, *to. 3. c. 12.* & aliqui docti Recentiores, quos hac in re consului; & manifestè patet in ipsis Bullis huius revocationis, iam positis.

6 Ac, ne scrupulus perseveret ex eo quod dubitari valeat, an indultum illud sive Martini V. sive Eugenij IV. sit, in quo conceditur hæc facultas dispensandi sub illis verbis: *Ac eos habilitare in prædictis casibus:* Bulla Pontificia vocetur, an vivæ vocis Oraculum: adde, ex alijs Bullis authenticis ipsius Eugenij IV. satis manifestè, meo iudicio, hoc privilegium constare. Prima est, quæ

quæ dicitur nona huius Pontificis, & affertur ab Emmanuele in Bullario *fol.8* & incipit: *Regularem vitam:* edita Bononiæ anno 1536. & concessa Benedictinis de obseruantia, S.Iustinæ. Vbi circa medium *n.9.* dicitur: *Ne prædictæ Congregationis Monachi ab eorum quiete distracti Romanam curiam pro crebris obtinendis licentijs frequentare cogantur, quod in omnibus casibus, in quibus de iure communi Prælatis, & Monachis dictæ Congregationis, aut horitas, siue licentia, seu dispensatio Ordinarij esset necessaria; si ab eisdem exempti non essent; Prælatis, Abbatibus, Prioribus, & Rectoribus huiusmodi, qui pro tempore fuerint, una cum eorum Conuentibus authoritate Apostolica, absque eo quod ad Sedem Apostolicam habeant recursum, huiusmodi licentiam, & authoritatem tenore præsentium indulgemus:* ergo si hic conceditur facultas ad ea omnia, in quibus *Dispensatio Ordinarij*, requiritur; cum ad dispensationem in debiti cõiugalis petitione requiratur; ad hanc etiam conceditur; & cum hæc sit dispensatio, quæ frequenter occurrere potest Regularibus in confessionibus audiendis, ne pro obtinenda ea ex monasterio frequẽter exeant, ac curiam Pontificis, aut Episcoporum palatia frequententur; par est, ut eis ad hanc dispensationem facultas concedatur.

7 Secunda Bulla, quæ apud Emmanuelem undecima est eiusdem Eugenij IV. & affertur *fol.83.* & incipit: *Et si quaslibet:* edita etiam Bononiæ 1536. eandem facultatem sic concedit, *n.11.* ijs Benedictinis S. Iustinæ: *Liceat dictæ Congregationis Prælatis, siue Monachis deputatis a suis superioribus ad audiendas huiusmodi personarum* (scilicet recurrentium ad eos) *confessiones accedere, illasque audire, & absoluere ab omnibus, & singulis peccatis, præterquam Sedi Apostolicæ dumtaxat reseruatis, nec non à quibuscumque excommunicationum, suspensionum, & interdictis sententijs, alijsque Ecclesiasticis censuris, & pœnis. Insuper, & vota omnia permutare, ac in omnibus, & singulis casibus, etiam Ordinarijs, ac per synodales seu Prouinciales constitutiones reseruatis cum eis dispensare.* Vbi notandum, quod non solum *absoluere*, sed etiam *dispensare*, conceditur in casibus Ordinario reseruatis, seu in quibus ille potest. At unus ex eis, & præcipuus est prædicta dispensatio cũ impeditis, vel ob votũ, vel ob affinitatem ad petendũ debitum.

8 Quod verò hæc dispensatio sit casus competens Episcopis, vel Ordinarijs, possintque illi dispensare in debiti petitione, cum impedito ad illam ob affinitatem contractam ex incestu, communis est Doctorum. Innumeros citat, & sequitur Thomas Sanchez, *disp.12.lib.8.n.13.* & praxis ipsa id testatur, ac ex consuetudine iam præscripta, & vim legis habente, id eis absolutè, & sine ulla limitatione competit. Neque audiẽdi sunt Sylvester, Margarita confessorum, & Ludovicus Lopez apud Sanchez, *n. 11:* hanc facultatem Episcopis concedentes tantummodò cum facilis aditus non patet ad Pontificem, estque periculum incontinentiæ; quia neutrum requiritur ad hanc dispensationem, ut de Regularibus in illa dispensantibus dicam Singular.9. Nec obstat quod copula sit scelestissima, ut cum Socru, vel Sorore uxoris, ut obstare visum est Soto *4.dist.137.q.un.art.3.* & Graffi *1.p.l.2. c.81.n 3.* quia consuetudo, aut lex in hoc casu Episcopis facultatem non limitavit, sicut nec Religiosis limitant eorum privilegia circa hoc concessa.

SINGVLARE V.

Quæ conditiones concurrere debeant, ut qui Consanguineam uxoris suæ cognovit, dispensatione indigeat ad petendum debitum?

1 PRIMA conditio est, ut quam cognovit Maritus, sit in primo, vel secundo gradu Consanguinea uxoris suæ, quia ultra illum non contrahitur affinitas impediens petitionem debiti. Vnde qui cognovit Consanguineam uxoris suæ in tertio, vel quarto gradu, non privatur iure petendi debitum. Ita Navarrus, *l 4. conf.5. de Sanguin. & affin.n. 3. & 4.* Ponze *l.7. c. 33. n.6.* Hurtado *disp. 10. dif.7.* Veracruz *specul. art.23. de imped. affin.* Gutierrez *lib. 1. can. qq. c.13. n.16.* Petrus de Ledesma *q. 55.* Sanchez *l.9.d.67.n.14.* Bonacina *de imp.q 3. p.12.n.18.* Manuel Rodriguez *to.1.q.63.ar.1.* & apud illum Blancus Archiepiscopus Cõpostellæ, Enriquez *l. 12. c.20. n.1.* Vivaldus *candel. de matr.* addens, quod ita consulti tenuerunt Magistri Salmanticæ, & Compluti, ac Guerrero Archiepiscopus Granatensis. Ita etiam declaravit Congregatio apud Bonacinam *sup.* & Barbosam *in sess. 24. c. 4.* Ratio est quia cum Tridentinum impedimentum affinitatis ex copula illicita ultra secundum gradum non extendat ad matrimonium contrahendum; consequenter ad illius iam contracti usum non extendit ultra hos duos gradus; ut expressè declaravit Congregatio Cardinalium ex mente S. D. N. Gregorij XIII. unde immeritò etiam in tertio, & quarto hoc impedimentũ reperiri docuit. Comitolus *l. 1. q 138. n. 2.*

2 Secunda est, quod detur copula carnalis; unde si semen alicuius viri defferatur à Dæmone, vel alio modo inducatur sine carnali copula intra vas naturale feminæ; non contrahitur affinitas, ac proinde non resultat impedimentum ad petendum debitum. Sic Basilius Ponze, *c. 23. n. 2.* Scio communiter oppositum docere Doctores, ut testatur Hurtado, *disp. 2. de mat. dif. 1. n. 1.* Quia adhuc sine copula ex commixtione utriusque seminis fiunt vir, & femina una caro, & unus sanguis. Sed revera non fieri sine coniunctione personarum, ratio ipsa significat: quia verificari non valet tunc de his, quod sint duo in carne una. nec locum habet definitio affinitatis tradita a Theologis apud Sylvestrem *infra*, & ipsum Hurtado *n. 1.* sic: *Affinitas est personarum propinquitas proveniens à copula carnali.*

3 Idem dicendum est, si copula habita post extractum membrum è vase feminæ naturali, emittat extra illud semen vir, licèt postmodum casu in vas naturale labatur; nulla enim tunc consurgit affinitas, nec eius impedimenta, ut notat idem Pontius, quia ut consurgat necessum est, ut ab ipso membro immediatè fluat intra vas semen, ex se aptum ad generationem; quia ut recte inquit Hurtado, *n. 3. Ad affinitatem requisita est immissio seminis prolifici viri, & non sufficit seminis Eunnuchorum, quia hoc ineptum est generationi; neque sufficit immissio seminis prolifici sodomiticè facta, quia non est apta ad generationem, ut potè non facta intra matricem feminæ.* Idem dicendum est si femina aliquo modo posset seminare intra vas alterius feminæ. Si verò per accidens non est apta immissio seminis ob infirmitatem, veneficium, vel sterilitatem; affinitas consurget.

4 Tertia conditio est, quod femina etiam intra proprium vas seminet, ita quod detur utriusque seminis commixtio. Sic Innocentius, Hostiensis; & Hugo apud Sylvestrem, *verb. Matrim. 8. q. 15.* Caietanus *in 2. 2. q. 154. art. 2.* Ludovicus Lopez *2. p. instr. c. 50.* Ioannes Suarius *Enchi. casu. l. 5. verb. affin.* & Hurtado *sup.* quia, inquit: *Galenus, & Auicena docent, quod etiam seminatio feminæ est necessaria ad generationem; & sane semen feminæ non videtur ad aliud à natura institutum.* Oppositum docent Sanchez, Basilius, Sylvester, Floronus, 28. *sup.* & Finelus *de cas. res. cap. 10. num. 9.*

5 Quarta conditio est, quod in ea copula, ex qua contrahitur hæc affinitas, recipiatur semen virile intra vas naturale; aliter non erit copula perfecta, nec formalis incestus, & ita nec affinitas contrahetur, nec impedimentum orietur ad petitionem debiti. Sic Veracruz, Rodriguez & Enriquez *sup.* Sotus *de iust. l. 1. q. 7. art. ult.* Sanchez *l. 9. d. 27. n. 1.* Hyer. Rodrig. *res. 32. n. 29.* & Tulench. *d. 1. bul. q. 3. p. 5.*

SINGVLARE VI.

Aliæ conditiones, quæ concurrere debent, ut qui Consanguineam uxoris suæ cognovit, dispensatione indigeat ad petendum debitum.

1 VINTA conditio est, quod copula sit voluntaria ex parte illius, cui impedimentum supervenit. Sic Enriquez *l. 11. c. 15. n. 11.* Quia sicut non erit peccatum formaliter, nec incestus, nisi materialis, Inde non contrahetur affinitas formalis, nec impedimentum, quod cum sit in pænam peccati, non oritur ubi peccatum non datur, de cuius ratione est esse voluntarium. Vnde si femina per vim á Fratre, vel Patre viri sui, vel ab alio intra secundum gradum consanguineo viri sui carnaliter cognoscatur, potest debitum petere, ut rectè Sanch. *2, c. 9. d. 81. n. 1.* At si levi metu femina conniveret incestui, privaretur debiti exactione, ut idem *n. 2.* docet.

2 Sexta conditio est, ut vir sciat feminam, quam carnaliter cognoscit, esse Consanguineam uxoris suæ non in generali, seu in quocumque gradu, sed in prohibito quoad debiti petitionem; scilicet primo, vel secundo, si enim hoc non sciebat, non contraxit formalem affinitatem quoad hoc; nec in illius impedimentum incurrit. Sic Enriquez *sup. lit. G.* Et satis probatur ex ijs, quæ Sanchez docet *l. 9. d. 32. & l. 7. d. 15. n. 9.* Et cum ignorantia excuset ab incestu in generali eum, qui nullo modo sciebat esse Consanguineam, ita etiam ab incestu tali, scilicet intra secundum gradum excusabit eum, qui intra hunc se coire cum Consanguinea ignoravit. Et ita etiam excusat eum à pæna imposita pro tali incestu, scilicet petitione debiti. Sicut sacrilegium non committit, nec in sacrilegij pænas incurrit qui Sacerdotem percutit, vel occidit, ignorans Sacerdotem esse, vel qui feminam Deo per votum sacram carnaliter cognovit voti ignarus. Ita ex cap. *cum voluntate de sent. excom.* dicitur: *Voluntate ac proposito maleficia distinguuntur:* ubi Glossa quorundam: *Incurrit non ignorans, errans que circa personam, non amplius sua existimatione puniendus est.*

3 Septima conditio est, quod sciat prohibitio-

bitionem iuris: si enim ignoravit, cum incestum patravit, sancitum esse iure, ut qui Consanguineam uxoris cognosceret, privaretur iure petendi debitum, potest sine dispensatione petere. Sic docet Basilius Pontius, *de matr. l.10.c.6.n.10.* Sanchez *l.9.d.32. n.49.* Enriquez *l.12 c.15.n.1.* Diana *3.p tr.5. res.12.* & alij contra Cordubam, *q.12 art.1.* & Rodriguez *to.1.c.242.n.11.* Sic in cap. *Proposuisti d.82.* quod est Innocentij I. ad Exuperium Toletanum, *Epist. 3. c. 1.* deciditur, Clericos incontinentes non deponendos esse iuxta constitutionem Siricij Pontificis, quia eam ignorabant; *His*, inquit, *ignorantibus venia non negabitur*. Vbi Glossa; *Quia decretum non ligat ignorantes*.

4 Octava conditio: Nec sufficit, quod sciat hoc â iure sancitum in generali, dumtaxat, & non in particulari privandum iure petendi debitum. Sic Diana, & Portel *sup.*, Castrus Palaus *to.1. tr.2. disp.1. p.17.n.8.* Et hoc similiter procedit in pœna excommunicationis, suspensionis, & irregularitatis, ad quas incurrendas non sufficiet, quod sciam esse prohibitum â iure, hoc vel illud sub aliqua pœna; sed est necessarium, ut sciam prohibitum sub tali pœna, scilicet excommunicationis. Ita Portel, Navarrus, Rodriguez, Curiel, Valentia, Enriquez, Suarez, Avila, Sayrus, Durandus, Coninch, ac Bonacina apud Dianam *sup.* Adde Thomam Sanchez. *l.9. de matr. d.32. n.31.* dicentem; *Existimò ignorantiam, etiam moraliter culpabilem siue iuris, siue facti, modo non sit crassa, excusare à censuris, & pœnis; & idem dico licet adsit scientia legis si adsit ignorantia non crassa censuræ.* Ignorantia autem crassa, seu supina ea est, quando ignorans, & dubitans de pœna, aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam, vel ut ait Grafis, *1.p. decis. l.4 c.8. n. 20.* *Quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit*. Et iuxta alios: Quando est latissima culpa, quæ dolo æquiparatur, & hæc vocatur etiam ignorantia vincibilis, quæ potest esse vel iuris, vel facti.

5 Item, si post commissum incestum; pœnam, vel cognationem feminę cum uxore sua vir cognovit, non verò ante incestum, vel in ipso incestu, etiam non indiget dispensatione, cum incestum formalem non commiserit. Sicut qui cognovit nuptam existimans solutam, cum postea scit nuptam esse, non imputatur ei adulterium formale, nec de illo, sed de fornicatione, accusari in confessione debet. Et qui iuravit quod verum esse credebat, & postea falsum fuisse invenit, periurium non commisit. Et qui occidit Sacerdotem existimans feram; vel sæcularem esse, non eget absolutione ab excommunicatione; etiam si postea sciat: Sacerdoti enim iniuriam non irrogavit formaliter, ideo nec pœnam incurrit. Argumento, *l. cum, qui 18. §. si iniuria vers. at cum aliquis. ff. de iniurys*, ibi: *Cum aliquis filium familias, patrem familias putat, non potest videri iniuriam Patri facere; magis quam viro, si mulierem viduam esse credebat; cum affectus iniuriam facientis in hunc tamquam Patrem familias consistat.* Hinc *c. felicis. vers. illud*, de pœnis, in 6. dicitur: *Iudex pœnam metiatur ex culpa.* Et *c.2. fin. de his, quæ fiunt. Nec pœna sit ulterius protrahenda, quàm delictum fuerit.*

6 Propter has conditiones ex voluntate libera, & cognitione procedentes: si puer ante usum rationis, (etiam si seminare potuisset) vel amentes, aut dormientes, Consanguineam uxoris suæ cognoscerent, possent petere ab ea debitum, vel possent in matrimonium ducere Consanguineā eius, quam antea hoc modo carnaliter cognoverunt. At verò, si cum amenti, dormienti, vel puella ante usum rationis, vir rem habeat, si uterque seminet, contrahet vir affinitatem; & generaliter notandum est pro omnibus his conditionibus, quòd cum hæc reservatio dispensationis sit materia odiosa, restringenda est, & ad casus, in quibus impedimentum hoc non comprehendatur manifestè, amplianda non est.

7 Nona conditio, apud Angelum, *verb. incestus n.4.* & Sylvestrem *verb. luxuria q.4.* est: quod incestus sit publicus, ut ex eo contrahatur affinitas, impediens debitum matrimonij iam contracti. Sed sine probabilitate hoc asseritur, ut notat Sanchez, *l.9.d.27.n.2.* æquè enim consurgit affinitas ex copula occulta, ac ex publica; cum non nitatur scandalo, quod ex incestu oritur, sed copula cum commixtione seminis viri, & feminæ consanguineæ uxoris suæ. Vnde predicti Doctores, & Abbas, Sotus, Sà, Ludovicus Lopez apud Sanchez, *l.7.d.15.n.12.* audiendi non sunt, quatenus asserunt ex incestu occulto non consurgere impedimentum matrimonium contrahendum dirimens; quia ut rectè Sanchez ibi: *Hoc nullo iure probatur, & cum incestus sit eius natura, ut semper occultè committatur, raró esset locus huic impedimento.*

8 Igitur quæcumque ex his octo conditionibus deficiat, potest quis absque dispensatione debitum petere, seu potius dispensatione non indiget ad eius petitionem cum non sit contracta affinitas, nec commissus incestus cum qualitate sufficienti ad impediendam hanc debiti exactionem.

Vnde.

Vnde rectè Hostiensis, *cap. à nobis el: 1. de sentent. excomm.* ait: *Nec aliquem, & si obligatur ad culpam, quia facit rem illicitam, dicam obligatum ad pœnam; quia ad ipsam non adstringitur nisi sciens.*

SINGVLARE VII.

Quibus in casibus liceat viro ab uxore sua debitum absque dispensatione petere, cum tamen Consanguineam uxoris intra secundum gradum cognoverit?

1 VPPONO, ut omnino improbabilem sententiam Ildephonsi de Veracruz asserentis, *spec. coniug. p. 3. art. 27.* quod si, *Incestuosus cum consanguineis uxoris debitum petat sed sine contemptu, absque dispensatione, non videtur mortale; sicut neque contrahere post incestum sine dispensatione.* Innuunt Henricus *in c. Rursus n. 4.* & Hyeronimus Mangiara, *in arbor. consang. §. in nomin. n. 55.* cum expressé a Doctoribus oppositum asseratur, ut videre licet apud Thomam Sanchez, *l. 9. de mat. d. 27. à n. 9.* & sit contra consuetudinem, ac ius commune gravissimè iuxta omnes obligans. Sic enim cap. 1. *de eo qui.* prohibetur: *Si quis cum filiastra sua sciente r fornicatus fuerit, nec à matre debitum petere, nec filiastra, nec illi ullo unquam tempore poterunt se alijs matrimonio copulare.* Consonat Tridentinum *sess. 24. de refor. mat. c. 4. & 5.*

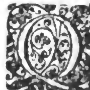
2 Igitur in quatuor casibus liceret uti hac opinione, quæ absolutè prolata improbabilis reputanda est. Primus, iuxta aliquos, cũ uterque coniux affinis effectus est per copulam cum alterius consanguineis mutuam: tunc enim utrique licere debitum sine dispensatione exigere; facta hinc inde compensatione, sentiunt sine dubio Vicentius, & Gotfredus *cap. si vir. de cognat. spi,* & Ioannes de Triburgo *sum. confess. l. 4. tit. 7. q. 2.* & innuit Bassolis 4. *d. 42. q. un. art. 3.* asserentes; id licere cum uterque coniux impedimento cognationis spiritualis laborant, & idem dicerent de impedimento affinitatis, cum eadem prorsus militet ratio. Sed hanc sententiam minimè tenendam rectè probat cum pluribus Doctoribus Sanchez, *l. 9. d. 28. à n. 2. & n. 5. & 6.* explicans ibi, quomodo utrique liceat reddere debitum.

3 Secundus casus, in quo vir potest sine dispensatione petere debitum, est: cum fit, non in gratiam sui, nempe ut suo apetitui morem gerat, sed gratia uxori placendi, & non reddendi matrimonium grave, & onerosum. Hoc probat Sanchez cum S. Thoma & alijs *l. 9. d. 7. à n. 1.* asserens, simul idem tenendum, de eo qui voto castitatis sit ligatus. Et circa hoc Ledesma 2. *p. 4. q. 66. art. 1. ad fin.* ait: *Virum, qui vovit, posse animum concipere exigendi quater, vel aliquoties in mense, ne reddat uxori matrimonium onerosum.* Victoria *de matr, n. 293.* ait: *Posse petere quandocumque sibi videtur honestum accedere ad uxorem.* Et Sanchez *sup.* Quarè ait: *cum quædam fœminæ alijs in Venerem propensiores sint, atque ita frequentius concubitum appetant viri: ab alijs sæpius quam quater, ab alijs rarius in mense exigere licebit.* Et *n. 4.* docet, hoc non ita licere feminæ, si ipsa impedita sit ob votum, cognationem, vel affinitatem, ac addit: *Si tamen maritus talis esset, ut more femina non audeat petere, tunc idem dicendum est de fœmina, cui petere est interdictum.*

4 Tertius casus, in quo sine dispensatione exigere debitum licet impedito, sive feminæ, sive viro, est, cum in alio coniuge non impedito sentit periculum incontinentiæ, quia hoc est quodammodo reddere, & nec lex hæc, nec votum obligant ad non petendum cum dispendio vitæ spiritualis alterius coniugis. Sic ex pluribus probat Sanchez, *n. 5. & 6.* Quartus casus mihi non improbabilis est, quem assignabo Singulari 12. Et circa hos omnes animadverte licere coniugi, cui interdicta est petitio debiti, alteri coniugi suum impedimentum significare, ne suam petitionem expectet, reddaturque ei matrimonium onerosum; & si impedimentum est ob votum castitatis, non tenetur, qui illud emisit, indicare suum votum alteri coniugi ut à petendo abstineat.

SINGVLARE VIII.

V. Possint Regulares dispensare in petitione debiti coniugalis cum eo, qui spiritualem cognationem contraxit cum propria uxore ob receptionem in Baptismo, aut in Confirmatione?

1 Vomodo, & quando contrahatur spiritualis cognatio á Viro, & Vxore inter se, latissimè agunt Doctores, præsertim Sanchez *l. 7. de mat.* ubi de hoc impedimento, & Hispalensis noster Melchor Gallego, qui de spirituali cognatione librum integrum edidit. In præsenti difficultate, partem negativam tenent Sanchez *l. 7. disp. 16.* & Triulench *l. 2. in Cruc. §. 4. dub. 3. n. 4.* Sed Emmanuel *addit. ad Bullam. §. 13. n. 17.* posse dispensare affirmat. Ducitur 1. tum

tum ex privilegio relato Pij V. concedentis dispensationem hanc cum eo, qui affinitatem carnalem contraxit ex incestu. Vnde, ait, à fortiori colligi, posse dispensare cum eo, qui spiritualem affinitatem contraxit ex sublevatione propriæ prolis; cum hæc non ita propriè sit affinitas, ac illa. Ducitur 2. ex eo quod, hoc sit privilegium favorabile, & ita extendi debet. & ex concessione unius elici cōcessio alterius: ergo.

2 Mihi placet Emmanuelis sententia, sed displicet eius ratio; Quia in his, quæ ex mera Pontificis voluntate, & concessione dimanant, & in facultate ad dispensandum præcipue, quamtumvis favorabilis hæc sit, non licet extensio ad casus, qui sub concessionis verbis non comprehenduntur. Sic Felinus, *cap. fin. n.* 8. *limit.* 1. Gambara *de author. legati l.* 10. *n.* 230. Sanchez *l.* 8. *de mat. d.* 2. *n.* 2. Impedimenta autem cognationis spiritualis, & affinitatis carnalis, diversæ omnino rationis sunt, & ita facultas dispensandi in una, quoad debiti petitionem, non potest comprehendi in alia; separabiles, etiam sunt, & inconnexæ; sicut & impedimenta: ergo una non involvitur in alia, aut affertur. Nec refert, quod impedimenta eundem sortiantur effectum, scilicet prohibitionem petendi debitum; omnia enim impedimenta dirimentia etiam eundem sortiuntur effectum, scilicet matrimonium dirimere, & tamen in potestate delegata [qualis ea est, quæ ad has dispensationes Religiosis, vel alijs per indulta competit] ad dispensationem in uno, non comprehenditur potestas ad dispensandum in alijs. Porro favorabiles facultates sunt amplianda ad casus, qui implicitè comprehenduntur, vel prudenti ratione connectuntur cum casu expresse concesso; quod in præsenti non accidit.

3 Probandum igitur est hoc privilegium alia via, scilicet ex Bullis Singulari 4. relatis; in quibus Eugenius IV. Monachis Benedictinis, ac proinde omnibus eorum privilegia participantibus, concedit authoritatem in omnibus casibus, in quibus de iure communi, authoritas, sive licentia, seu dispensatio Ordinarij esset necessaria. Quis autem dubitabit, hanc dispensationem ad petendum debitum, non obstante cognatione spirituali contracta post matrimonium, casum esse, in quo auctoritas Ordinarij necessaria est, & sufficit ad dispensandum. Et quod hic ex consuetudine vim legis habente dispensare valeat in prædicto casu, seu impedimento cognationis spiritualis ad petendum debitum, docent plurimi Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez, *l.* 8. *d.* 12. *n.* 14. licet *disp.* 15. *n.* 13. contra Emmanuelem *sup.* hanc potestatem deneget Commissario Cruciatæ; cui ego negandam etiam existimo: nam ex facultate sibi concessa ad dispensandum in debiti petitione cum impedito ex affinitate, ob incestum, seu fornicationem contracta, non colligitur huiusmodi facultas; nec hic habet privilegium simile concessum Religiosis, ut dispensent in casibus Episcopo reservatis.

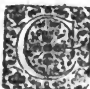
4 Animadvertendum est, probabilem esse sententiam, quæ docet, hunc, qui prædictam spiritualem cognationem contraxit, dispensatione nullo modo indigere ad petendum debitum: quia valde dubium est, an cognatio spiritualis superveniens matrimonio impediat debiti petitionem, ut ait Sanchez *disp.* 12. *n.* 15. & in dubio, an casus reservatus sit, vel indigeat dispensatione, illa non egere tenent Castro Palao, *to.* 3. *disp.* 6. *punt.* 15. *n.* 10. & Trulench. *in Decalog. l.* 2. *de voto dub.* 12. & alij.

5 Hoc sine dubio concedent Sanchez, Suarez, Enriquez, Sá, Bañez, Ioannes Vviggeis, Coninch, & Lorca, quos citat & sequitur Diana, 4. *p. tr.* 3. *ref.* 15. docentes, posse coniugem dubitantem de valore matrimonij reddere, & petere debitum, si post sufficientem diligentiam adhibitam, adhuc dubium perseverat; ante illam verò teneri reddere, sed non posse petere. Nam possessor bonæ fidei, si dubitat post diligens examen rem, quam possidet, esse alienam, potest retinere, & ea uti: quia in dubio melior est conditio possidentis. At non posse tunc petere, sed teneri reddere asserverunt Basilius Pontius, Montesinus, Rebellus, Hurtado, Turrianus, & Pesantius, apud eundem Dianam *ibi*. Denique de dubio impedimenti ad contrahendum idem docet Ioannes Sanchez, *select. disp.* 43 *n.* 4. *Dubitans*, inquit, *an impedimentum matrimonij habeat, facta sufficienti diligentia, potest illud inire absque dispensatione, quia possessio stat pro libertate ad contrahendum, dubium verò impedimento favet; at absque certo iure nemo spoliandus est sua possessione*: Ergo à fortiori in dubio hoc facta diligentia licet usus matrimonij post illud contractum.

(∵)

SINGVLARE IX.

V. Requiratur specialis causa in coniugato, qui votum castitatis emisit, vel qui Vxoris suæ Consanguineam cognovit, aut cognationem spiritualem contraxit, ut dispensetur cum eo ad petendum debitum?

1 OMMVNIS Theologorum sententia cum S. Thoma, *q.* 88. *art.* 12. *ad* 2. & Iuristarum cum Glossa, *cap. Non est, de voto.* docet illicitam, & invalidam esse dispensationem sine iusta causa factã. Sufficere tamen dubiam esse hanc, ut Prælatus validé & licitè dispenset. sentiunt Sylvester, *verb. dispens. q.* 14. *n.* 20. Palacios *in* 4. *d.* 38. *d.* 3. *vers. est igitur.* Sanchez *l.* 4. *sum. c.* 45. *n.* 10. Diana 1. *p. tr.* 10. *resol.* 31. & Layman *l.* 4. *tr.* 4. *c.* 8. *n.* 5. Et idem dicendum existimo de Confessore in omnibus casibus, in quibus ex iure communi, vel ex privilegio potest dispensare, cum sit in hac re veluti Prælatus, & ut notat Palao 3. *tom. tr.* 15. *p.* 9. *n.* 2. dispensationis actus est iurisdictionis spiritualis Ecclesiasticæ, vel potius divinæ à Christo Domino Petro, & illius successoribus concessum, illis, *Math.* 16. verbis: *Quodcumque solueris super terram erit solutum, & in cælis,* Quæ iurisdictio Confessoribus competit. Immo si bona fide concessa, & acceptata fuit dispensatio in voto, ieiunio, &c. si postea hæc sine causa sufficienti facta deprehendatur, adhuc rata erit, ut docet Sanchez, *c.* 44. *n.* 10. & Lesius *l.* 2. *c.* 40. *du.* 17. *num.* 119.

2 Igitur ad dispensandum in debiti petitione impeditis ob votum, aut affinitatem requiri causam aliquam, qualis esset periculum incontinentiæ, aut transgressionis gravis difficultas in eius observatione, damnum aliquod familiæ, vel similes probat ex Sanchez, Laymano, & Lesio Castro Palao, 1. *p. tr.* 3. *de leg. d. ult. n.* 12. Sed nullam requiri specialem, solùmque rationem matrimonij initi, seu cohabitationis, aut prolis generãdæ sufficere, etiam si nulla immineat ruina, nec sit periculum incontinentiæ, ut cum uterque senex est, nec aliud oriatur incommodum, sentio: & ratio est, quia cum matrimonij usus debitis circunstantijs exercitus, sit ex se actus virtutis, & ad prolem ordinatus; ac præterea cohabitatio debita sit Coniugatis, sufficiens causa adest dispensationis, etiam si nulla alia sit, & cum hæc salvatur, quod dispẽsatio nõ detur sine causa;

3 Præterea dispensatio in votò castitatis, v.g. ante matrimonium initum est absoluta: at cum solùm ad petendum debitum dispensatur, non est absoluta, ut notat Enriquez, *l.* 2. *de mat. c.* 2. *n.* 9. cum adhuc votum perseveret, & si uxor decedat, manet, seu revivitcit obligatio servandi integram castitatem; & si cum alia copuletur, voti reus sacrilegus est, nec potest sine nova dispensatione cum alia matrimonio coniungi; & si coniungatur, dispensatione etiam nova ad petendum debitum indigebit. Vnde cõiugum impedimentum ad illud petendum non est absolutum, sed quasi suspensio executionis, seu obligationis á voto dimanans, quoad illud effectum petendi debitum, quę tollitur per dispensationem, manente voto firmo quoad omnia alia, ut notat Palao *tr.* 15. *d.* 2. *p.* 12. *n.* 9.

4 Similiter dicendum est de dispensatione in affinitate contracta ex incestu, & in cognatione spirituali, quia per dispensationem ad petendum debitum in Coniugato non tollitur absolutè affinitas, sed expeditur eius effectus debitum petendi ab uxore sua, consanguinea feminæ, quam cognovit: & sic emortua uxore manet, seu reviviscit prædicta affinitas, & non potest in matrimonium ducere feminam, quę sit intra secundum gradum consanguinitatis cum ea, quam per incestum præteritum cognovit: & si eam cognoscat reus est novi incestus, etiam si dispensatus antea sit ad petendum debitum à propria uxore.

SINGVLARE X.

Practicæ observationes circa dispensationes dandas impeditis ob votum castitatis, vel cognationem spiritualem, vel incestus affinitatem ad petẽdum debitum?

1 D harum dispensationum praxim nonnulla observanda sunt. I. Quod in alijs Religionibus, extra Societatem Iesu, eo ipso quod Sacerdotes Regulares constituantur ad audiendas sæcularium confessiones, cum Episcopi approbatione, possunt, sine nova facultate, aut communicatione hanc dispensationem concedere; non enim hæc expresśe requiritur in prædictis indultis. Secus in Societate Iesu, cum ex Præpositi Generalis facultate privilegiorum usus suis Religiosis dimanet; & in nostro compendio de facultate ad dispensandum in petitione debiti

cum

cum incestuosis, & cum ligatis voto castitatis, nec non in votis omnibus Episcopo reservatis, dicitur: *Facultas hæc concedatur Provincialibus, & alijs Confessoribus, quibus ipsi per se, vel per alios commiserint.* Idem observandum in alijs Religionibus, in quibus hæc facultas ita concedatur.

2 II. Quod si votum fuit absolutę, & omnimodę castitatis, ita quod propterea in illud cõmutatio non cadat, sed solùm ad debitũ petendum dispensatur, admoneatur pænitens, quod si coniux sit superstes, manet obligatus ad servandã omnino castitatem. Moneatur etiam qui ob affinitatem contractam ex incestu dispensatur in petitione debiti, quod non potest Consanguineam illam uxoris suæ, quam cognovit, ducere sine nova dispensatione, neque prior dispensatio nisi ad petendum debitum non prodest. III. Neque hæc ita concessa unquam nisi ad forum conscientiæ valet.

3 IV. Quod extra confessionem possunt fieri hæ dispensationes ad debitum petendum; immo & si illis confessio nec præcedat, nec subsequatur, sicut de votorum commutatione faciendi ex Bulla, Iubilæo, privilegio, vel iurisdictione ordinaria sentiunt Enriquez, Sotus, Rodriguez, Ludovicus de la Cruz, quos citat, & sequitur Trulench. *l.1. in Bul. §.7. c.3. dub.10. n.2* Connexionem enim non habet commutatio, aut dispensatio votorum cum peccatorum confessione.

4 V. Quod ille Confessor Regularis solùm est sufficienter approbatus ad dispensandum cum impeditis ad petendum debitum, seu in alijs votis Episcopo reservatis; qui est sufficienter ad commutãda vota virtute cuiuslibet iurisdictionis ordinariæ, vel delegatæ, seu virtute Cruciatæ, aut Iubileji.

5 VI. Privilegia Regularium supra allata, ad hoc ut possint dispensare in votis, & casibus etiam Episcopo reservatis, intelligi debent de ijs votis, aut casibus, qui ordinario iure, vel ex consuetudine vim legis habente, Episcopo competunt, non de ijs, qui per se ad Pontificem solùm spectant.

6 VII. Quod omnes Religiones Mendicantes, & non Mendicantes comunicationem privilegiorum habentes, fruuntur prędictis privilegijs ad dispensandum, ut notãt Doctores. VIII. observa: Quod potest Regularis dispensare cum his omnibus ad debiti petitionem quamvis ad Pontificem, Episcopum, vel Commissarium, alios ve potentes dispensare, sit facillimus additus; quia sine limitatione hæc illis in præfatis privilegijs conceditur hæc facultas, ut de Episcopo asserit Sanchez, *d.12. n.14.*

7 Vltimò observa: Etiam si contracta sit affinitas ex copula cũ Consanguinea uxoris, vel spirituali cognatione, antequam consummetur matrimonium, dũmodó ratum sit, poterunt Regulares dispensare ad petendum debitum, perinde ac si consummatum esset; quia tunc similiter tenetur reddere, nisi Religionis ingressum eligat, ad quam minimè obligatur, ut probat Sanchez, *l.9. d.3. n.8.* ac pro inde versabitur in magno incontinentiæ periculo, petitione debiti sibi interdicta. Propter hanc rationem Emmanuel *to.1. sum. edit.2. cap.242.* & Sanchez *d.12. n.6.* asserunt, Episcopum posse dispensare ad petendum debitum ante consummatum matrimonium cum eo, qui voto castitatis ligatus illud contraxit.

SINGVLARE XI.

An Confessor sæcularis, vel Parochus possint dispensare in petitione debiti coniugalis cum impeditis ad petendum, ob votum, affinitatem, aut cognationem spiritualem: & Quomodo cum his se gerere debeant?

1 DICO I. Nullus Confessor sæcularis, nec etiam Parochus [nisi sit Ordinarius habens iurisdictionem quasi Episcopalem] potest dispensare ad petẽdum debitũ cum impeditis ob incestum, aut cognationem spiritualem; quia ex iurisdictione ordinaria illi competit; nam hæc ad Pontificem solùm per se spectat; nec ex consuetudine; nã sic est solius Episcopi, seu Ordinarij, nec ex delegata potestate, aut privilegio illi, aut pęnitẽtibus cõcesso; hoc enim nullibi invenitur.

2 Et licèt in Iubilæis duarum hebdomadarum, & in Cruciata concedatur, ut quilibet Confessor approbatus possit commutare omnia vota [ultramarino castitatis, & Religionis dumtaxat exceptis] & ex vi huius concessionis possit quilibet Confessor sæcularis commutare vota castitatis á Coniugatis emissa, quando hæc fiunt sine consensu alterius coniugis, vel & si fiant cum consensu, seorsim non tamen ab utroque per modum conventionis, vel fiunt conditionata, vel pænalia, aut nõ perpetua, vel nõ omnimodę castitatis, ut coniugalis, vel non petendi debitum, vel similia, quæ non sunt absolutæ, & perfectę castitatis vota, ut ex Sanch. Trul. Cruz. & Dian. docui *tract. Iubil. duar. hebdom. c.16.* Attamen non potest commutare votũ absolutæ castitatis, ex conventione ab utroq; Coniuge factũ nec in supra dictis votis Coniugatorũ, quę potest sęcularis

ris Confessor commutare; dispensare valet.

3 Ratio est: Quia diversa omnino est potestas ad commutādum, ac ad dispensandū: & quidem concessa facultate prima, negatur secunda, ut potè maior, neque ullo modo est contenta sub illa. Sic Sylvester, Azor, Angles, Lopez & Suarius, quos citat, & sequitur Trulench. *sup. dub.* 1 *n.* 7. Contra veró, concessa potestate ad dispensandum, conceditur ad comutandum: nam hæc ut pote inferior in illa superiori continetur, iuxta Regulam iuris: *Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus.* Sic Sotus *de iust. q.* 4. *art.* 5. Lessius *l.* 6. *c.* 11. *n.* 94. Basilius Leg. *l.* 8. *de mat. c.* 10. *n.* 3. Barbosa *n.* 13. Trulench. *n.* 7. Castro Palao *n.* 4. Layman *l.* 4. *tr.* 4. *c.* 8. *n.* 20. Sa *verb dispensatio* 19 & alij contra Navarrum *c.* 12. *n.* 79. Valentiam 22. *d.* 6. *q.* 6 *punct.* 7. Azorium 1. *p l.* 11. *c.* 10. *q.* 4. Sanchez *l.* 8. *de mat. d.* 2. *n.* 15.

4 Parochus igitur, vel quilibet sæcularis Confessor si ad eum accedant Coniugati impedimentis his ad petendum debitum ligati, petat facultatem ab Ordinario, tacito nomine pœnitentis, & si hic commodé adiri nequeat, remittat eos ad Regulares fruentes privilegio ad dispensandum. Si verò nec Ordinarius, nec Regularis facilè adiri valeant, vel Cōiugatus impeditus eos adire recuset, si stimulis carnis agitetur, sitque non leve periculum incidendi in gravia peccata, permittere illi poterit, ut petat, vel se ad reddendum insinuet, iuxta dicenda Sing. seq. vel ab Ordinario, aut à Regulari per Epistolam petat hanc dispensationem, tacito illis nomine personæ impeditæ, ita ut minimè in illius notitiam deveniat. Nec necessum est exprimere, an ex voto, vel ex affinitate, aut spirituali cognatione resultet impedimētū, sed solū in generali, quod dispenset cum impedito ad petendū debitum. Quam dispensationem etiam Laicus potest petere; cum non petens eā, sed Ordinarius, vel Regularis, á quibus petitur, dispensent.

5 Si verò impeditus sit coniugatus ad reddendum debitum ob emissionem alicuius voti ex prædictis, quod non est perpetuæ, perfectæ, & absolutæ castitatis, ex conventione ab utroque coniuge nuncupatum; vel dubitatur an tale sit iuxta dicta Sing. 10. licèt non dispenset Cōfessor sæcularis; quia dispensatio ei est interdicta; tamē commutet ex Cruciata; nam commutato, petere poterit Coniux, siquidem votum iam extinctū est. Nec causam ullam præter cohabitationem, aut usum matrimonij, sive petitionem Coniugati requirat iuxta dicta Sing. 9.

6 Sed si roges, an Confessor, vel Prælatus Regularis possint committere, aut delegare sæculari Confessario facultatem, quam habent ad dispensandum in petitione debiti cum huiusmodi impeditis ob votum, affinitatem, aut cognationem spiritualem? Respondeo, minimè posse; cum hæc facultas sit illis delegata, non ordinaria, ut constat ex eius concessione in Bullis relatis; & delegatus, nisi ad universitatem causarum, subdelegare nequit. Nec obstat, quod sint Prælati, quia hi non habent iurisdictionem ordinariam, nisi in suos subditos Regulares; alia verò, quæ eis competunt in sæculares circa administrationem Sacramentorum, votorum commutationem, dispensationem, &c. ut Papę delegati illis hæc privilegia concedentis, exequuntur.

7 Immo & si Doctores asserant, & in privilegijs nostris dicatur; quod *Facultas hæc ad dispensandum in petitione debiti conceditur Provincialibus & alijs Confessoribus, quibus ipsi per se, vel per alios eam commiserint*, hoc non ita intelligendum est, ut illi quasi ordinariam circa hoc habentes iurisdictionem, eam delegent Prelati, etiam Generalis, suis subditis, vel quod ut delegati subdelegare possint; sed quod Pontifex illam concedit, aut delegat subdito Regulari, præcedente, & requisita, tum approbatione Ordinarij ad audiendas sæcularium Confessiones, tum consensu, aut communicatione sui Provincialis, aut Superioris immediati ob privilegium tali Religioni ab ipso Pontifice cōcessum, quo uti non licet, sine notitia, & consensu Superiorum; aut saltèm in Societate Iesu, non licet privilegijs uti, nisi ea communnicaverit Præpositus Generalis.

8 Episcopus veró potest delegare hanc facultatem cuivis Confessario, etiam generaliter, & quoties occasio ea utendi se se obtulerit; quia hæc ei competit ex iurisdictione ordinaria, quam consuetudo præscripta ipsi concessit: & cū ita delegat, necessū est, ut persona delegata sit Ecclesiastica, cum hæc dispensatio sit actus iurisdictionis Ecclesiasticæ, hæc verò subdelegare nequit. Ille ergo, qui iuxtà Doctores capax fuerit iurisdictionis Ecclesiasticæ, quoad censuras, & pœnas Ecclesiasticas inferendas, & ab eis absolvendum, aut dispensandum, commutandum vè in votis; erit capax fruendi facultate dispensandi in debiti petitione, & illam delegandi, si Ordinarius iudex sit, etiam si Sacris initiatus non sit. Secus est de Religiosis, quibus, nisi sint Confessores approbati non concedit Pontifex in suis Bullis hanc facultatem, sicut nec commūtandi, ut similium. Poterat tamen illis, etiam si in Sacris constituti non essent,

essent, hanc potestatem Ordinarius delegare, sicut & sæcularibus Ecclesiasticis.

9 Tandem animadvertant tam sæculares, quam Regulares Confessores, si forsan facultatem ad dispensandum cum Coniugatis in petitione debiti non habeant, probabile esse sententiam asserentem, votum viri de non petendo debitum, aut de continentia, factum sine consensu Uxoris non obligare illum ad non petendum, ac proinde dispensatione non indigere; quia vir vovens imponeret uxori grave onus. Affert Enriquez. *l.2. de mat. c. 2.n.9. Glossa l.c.* pro hac sententia Navarrum, Victoriam, Mancium, Peñam, Gallum, Ledesmam, & Abulensem. Alij addunt, quod quamvis fiat votum continentiæ de licentia uxoris, potest vir petere, non verò exigere, & iure compellere, ut licitè petit adulter, qui exigere non potest. Sic apud eundem Enriquez Hostiensis, & Cardinalis, Rossella, & Veracruz. Mihi veró hoc non probatur, quia votum illud in communi acceptione omnium, & ipsius voventis utrumque complectitur, nec petere, nec exigere, & solùm reddere ab illo excipitur.

10 Nec etiam mihi probatur sententia Veracruz, *1.p.art.15.concl.2.* dicentis: *Licet post votum simplex continentiæ contrahens mortaliter peccat, matrimonium consummando, exigendo debitum, non tamen post quotiescumque petat, mortaliter peccat.* Quia quoties fit contra votum graviter obligans, toties graviter peccatur, dum votum perserverat, sed tunc quoties petitur fit contra votum continentiæ, quod petitionem omnem debiti, seu actum quẽcumque carnalem etiam propriæ Uxoris excludit, & adhuc perseverat; nam per consummationem non est ablatum, nec suspensum: ergo quoties petit, toties peccat. Hæc autem doctrina locum non habet; cum quis post votum Religionis matrimonium contrahit; nam tunc, peccat prima vice matrimonium consummando, eo autem consummato licet illi, & reddere, & petere; sed mortuo coniuge tenetur Religionem ingredi, ex voto pristino non extincto, sed suspenso, quoad effectum propter matrimonij impedimentum. Sic communiter Doctores.

SINGVLARE XII.

U. Coniugatus impeditus ad petitionem debiti, ob votum, aut incestum, aut cognationem spiritualem possit petere quoties vehementibus Carnis stimulis agitatur; ne periculo exponatur in gravia luxuriæ peccata labendi?

1 COMMVNIS satis sententia negativam partem tuetur. Sic Covarruvias *4.dec.2.p.c.7.§.2.n.5.* Antonius Cucus *l.1. inst. maiorum tit. 11.n.123.* Gutierrez *l.1.q.can.c.23.n.6.* Matienço *l.1. recopil.tit.1. rubr.gl.1.n.103.* Sanchez *l.9.d.7 n.7.* & alij. Sed affirmativam sequor, si ita vehementibus carnis stimulis Coniugatus agitetur, ut proximo periculo se exponat incidendi in peccatum fornicationis, vel aliud turpius, nisi debitum petat.

2 Probatur hæc sententia quoad petitionem debiti in illo, qui cognovit Consanguineam suæ Uxoris intra secundum gradum: Quia huius petitionis privatio est lex quædam purè Ecclesiastica, in materia indifferenti de se; ut supra vidimus; sed lex Ecclesiastica non obligat cum proximo periculo gravis damni, seu cum periculo violandi legem naturalem, aut divinam: ergo hæc non obligabit cum periculo incidendi in aliquod peccatum luxuriæ, v.g. pollutionem, fornicationem, tactus impudicos, & similia, quæ contra legem divinam, & naturalem omnino sunt. Maior est certa. Minor stabilitur ex communi Doctorũ â Bonacina, *d.2. de legib. q 8. p. 2.n.1.* his verbis: *Metus, seu probabile periculum gravis damni regulariter loquendo excusat à trangressione legis humanæ, & consequenter à peccato. Hinc ille, qui timeret prudenter se occisurum Petrum, vel proximè ex poni ad consensum adulterij, vel ad alia peccata patranda, si Ecclesiam adeat die festo, Missam auditurus, certum est non teneri ad eius auditionem.* Et si leges puré Ecclesiasticæ nõ obligant cum detrimento, aut detrimenti periculo considerabili vitæ, salutis, honoris, & rei temporalis iuxta commune Doctorum; à fortiori non obligabunt cũ periculo detrimẽti salutis spiritualis, & vitæ æternæ.

3 Confirmatur 1. Ex eo iuris principio, quod probant Cæsar Argel, *de contrad. libere legitimo q 19.n.72.* & Barbosa *de princip. lit.L. n. 25.* *Lex non debet esse iniquitatis vinculum,* Vinculum autem, scandalum, & occasio, ruinæ, ac gravissimæ iniquitatis, esset lex Ecclesiastica, impediens debiti petitionem in casu, in quo ex eius observatione, gravissimo, & proximo luxuriæ periculo, quis exponeretur: ergo non est credibile Legislatorem obligare voluisse cum tanto detrimento. Confirmatur 2. Ex alio iuris principio, nimirum; *Periculum ubi maius intenditur, ibi plenius consulendum.* Sic ex *l.1.§.& siquis.ff.de carb.edic.l.manifestissimè c.de furtis l.addictos c.de appell.c.ubi periculum. de elect.l.6.* probat Bertazol

 repet.

rept.l.si quis maior C.de transact.n.6. Tuschus *to.6.lit.P.concl.* 281. Gratianus *Marth. decis.* 133.*n* 19. & Farinacius *prax. Crim.p.4.conc.* 65. *n*.115. Maximum autem periculum est in eo, qui vehementibus tentationibus agitatur, ne incidat in gravem luxuriam, cui periculo â lege consulitur, permittendo ut ab eo sine peccato evadat, Vxore sua uti, etiam si cum Consanguinea rem habuerit.

4 Idem probatur in illo, qui post contractum matrimonium, vel ante illud castitatem vovit: quia sicut votum ex communi Doctorum cum S. Thoma, 2 2.*q.8.art.1.&* 2. debet esse de re meliori, ita etiam observatio voti, ut illud obliget: si enim illicitum, aut invalidum est votum in prima sui emissione; illicitum, & invalidum erit in eius observatione; sed votum, & eius observatio in prædictis circunstantijs non erũt de re meliori, ergo non obligant. Maior est certa, & satis probatur ex ijs, quæ á Thoma Sanchez, *l.4. de calog.c.1.à n.1.* & Azorio *l.11. c.14.à q.*10. docentur. Minor est certa: quia cum ex observatione voti, periculo quis proximè exponatur incidendi in peccata aliqua luxuriæ intrinsicè mala; & tunc non observatio voti, scilicet debitum petere â propria uxore, non sit intrinsice malum; manifestum est, nec votum, nec observationem voti esse de re meliori; *Tunc enim est votum de re meliori*, inquit Thomas Sanchez, *sup.n.1.quando maioris virtutis Officium est, quod in votum cadit, quam eius cõtrarium*; maioris autem virtutis non est quod in illo casu vir non petat, immo melius multum est, quod vir matrimonio coniunctus castitatem secum, & cum alijs feminis servet: ad hoc enim ex iure naturali, & divino obligatur, quam quod eam veluti non servet cum propria uxore; cum hac enim non tenetur ex iure divino, & naturali se continere, sed ex mero Ecclesiæ, & humano iure.

5 Confirmatur hæc sententia ex Doctoribus asserentibus, licere coniugi impedito exigere debitum ab altero, cum in ipso periculum incontinentiæ sentit. Sic docent de coniuge, qui affinitatem contraxit, plurimi, quos citat, & sequitur Sanchez, *l.9 d.* 7.*n*.5. adstruens tunc id habere locum, quãdo spes est, quod ea copula periculo incontinentiæ subveniat, vel ubi id prudenter dubitaretur. Rationem adhibet, quia votum non obligat ad non petendum cum dispendio ruinæ alterius coniugis: ergo nec etiam obligabit cũ dispendio animæ illius, qui illud emisit; cum non minus, sed multò magis teneatur hic suæ saluti spirituali prospicere, quam saluti uxoris suæ; & matrimonij usus post lapsum ordinetur ut huic incontinentiæ subveniatur.

6 Nec obstat, si dicas, quod ea se medicina voluntariè privavit, qui matrimonio ligatus castitatem vovit, vel inique affinitatem contraxit. Consanguineam uxoris sue cognoscens: nam in quocumque statu hic inveniatur, nec lex humana, nec votum; legis ve, aut voti observatio; aut denique cuiusvis iuris renuntiatio ad illius destructionem, & perniciem tendere debent, sed ad ædificationem, & spirituale emolumentum, & sic cum actio, circa quam votum, & lex versantur, non sit intrinsece mala, illa licet, dum ex eius observatione grave damnum spirituale sequitur observanti. Sic docet Homobonus, *volum.* 1. *res.*28. probabile esse, eum, qui votum Religionis, vel non nubendi emisit, ad id non teneri, si maximé in incontinentiam proclivis est, vehementibusquè luxuriæ tentationibus concutitur; quia huic melius est nubere, quam uri, & illi gravissimo periculo frequenter exponi. Innuit huic Diana, 4. *p.tr.4.res.*102. consulens simul, ut dispensationem petat.

7 Limitanda verò est prædicta sententia, ut tutiùs procedat, ut tũc ea utatur coniux, cum commodè dispensatio ad petendum debitum haberi nequit, vel est periculum in mora ipsius petitionis. Vnde in oppidis, ubi nec Parochus, aut sæcularis Confessor potestatem delegatam habent ad hanc dispensationem concedendam, nec Religiosus adest, qui eam cõcedere valeat; aut noctu suboritur vehemens stimulorum tempestas cum præfato periculo, potest etiã hoc impedimento ligatus, ab uxore debitum petere. Consultiùs verò erit quod si potest, ad has occasiones se preveniat dispensationem ad cautelam antea impetrans, cum ad civitatem, vel locum divertit, in quo sunt illi, qui eam possunt concedere.

8 Sed ne scrupulis ansam præbeamus, adde, quod licèt hoc tutius sit; valde probabile est, nullo modo dispensationem esse necessariam tunc, etiam si facilè obtineri possit, cũ hæc sentẽtia nitatur in eo, quod tunc nec lex, nec votum obligant, seu ille casus non cadat sub lege, nec sub voto ob rationes assignatas. Eo modo, quo Dóctores, apud Bonacinam, *de leg. d.*1. *q.* 1.*p. ult. n.*8. docent, legis obligationem cessare in ijs casibus, qui per Epichejam, seu æquitatem, & prudentiam non censentur comprehendi in lege, etiam si verba legis illos comprehendere videantur.

9 Confirmantur hæc, & præcedens doctrina, ex ea, quam docet Castro Palao, 3 *tom. tr.*15.

tr.15.d.2.punc.6.n.11. ubi ait: *Animaduertunt tamen communiter Doctores votum continentiæ, vel non petendi debitum emissam à Coniuge absque alterius beneplacito, regulariter illicitum esse, & indiscretum, tum quia molestum alteri; tum & præcipuè ob periculum violationis. Nam cum non possit diu erso lecto cubare, quin alius permittat, difficilè se continere poterit. Sic Lesius. §.4.dub.15. fin. Immo neque ex licentia Coniugis, nisi sint senes, & periculum absit, tale votum consulendum est, ut indicauit Paulus 1.ad Corinth. 7. Reuertimini in id ipsum, nec tentet vos Satanas; & notauit Layman l.4.tr.4.c.7 n.16.* Hæc ille, qui addit ex Laymano, Sanchez, Enriquez, & alijs posse ab Vxore irritari votum Viri ad non petendum debitum, quia eam cogit ad semper petendum, quod nimis onerosum est, & verecundiæ mulierum valdè contrarium. Vnde colligo quod etiam poterit irritare votum castitatis, quoad petitionem debiti.

SINGVLARE XIII.

Quid sentiendum de eo, qui falsis testibus à matrimonio solutus, in Religione professionem fecit, Sacerdosque est initiatus?

1 CASVS sic evenit: Titius adulterium ab uxore sua commissum esse cognoscens, ac falsis testibus matrimonium solutum comprobans, Religionem ingressus est, solemnemque in ea professionem fecit. Postea Sacerdos factus celebravit, & Confessoris munus cum licentia obivit. Hic igitur à me interrogavit; an graviter peccaverit, validave fuerit professio; ac utrum in censuram aliquam incurrerit; vel possit prosequi in Missis celebrandis, & confessionibus audiendis?

2 Prima in hoc casu resolutio à me tradita fuit: Si morali certitudine cognovit Titius adulterium commisisse uxorem suam, etiam occultè; licitè potuit, quoad forum internum, non expectata divortij sententia, dimittere eam, & Religionem ingredi, ac Sacros Ordines suscipere; nisi aliunde ratione scandali, aut aliter, damnum aliquod, vel iniuria Religioni, Ordinive timeretur, ex eo quod coniux repetitura foret virum, & restituendus ei professus, aut Sacris initiatus: nam in hoc casu præcedere debuit sententia divortij. Ratio est, quia cũ adulterium ex iure divino, *Math.5. & 19.* & Canonico *cap. dixit dominus 32. q. 2.* sit causa sufficiens divortij, seu divertendi ab uxoris cohabitatione; nullam iniuriam uxori, vel matrimonio irrogavit Titius accipiendo statum incompatibilem cum cohabitatione uxoris adulteræ. Sic docet cum alijs Sanchez, *l.10.d.10.n.12.* qui etiam quoad facultatem liberam Ordines suscipiendi, innumeros Doctores affert *n.15.* nam ius coniugale æquè obstat ingressui Religionis, ac susceptioni Ordinis, quo iure omnino destituta est Adultera.

3 Secunda resolutio: Quoad forum externum necessaria fuit ad Religionis ingressum, & à fortiori ad professionem, aut Sacros Ordines suscipiendos, sententia divortij iuxta plures DD. apud Sanchez, *n.7. & d. 12. n.31.* sed addunt alij apud eundem, *n.12. & d.1.n.8.* tunc etiam quoad externum forum sufficere adulterium esse notorium, ne innocens à Religione, vel ab Ordine sacro suscepto ad usum coniugalem revocetur, & consequenter ad licitè divertendum à coniugis cohabitatione, impediendamque restitutionem. Hi autem consequenter dicent hanc notorietatem sufficere ad professionem in Religione, Ordinesque sacros suscipiendos. In quo gradu notorietas hæc sufficiat, Sanchez ibi consule.

4 Tertia resolutio. Graviter peccavit Titius falsos testes inducens, qui se à matrimonio solutum esse iurarent, & graviter ipse peccavit, si interrogatus de hoc cum iuramento, vel sine illo, veritatem negavit. Sic docent in simili Manuel, *to. 1. sum. c.240.n.3.* Navarrus *l.4.cons.3.tit.de diuort.* ac Sanchez *d.11.n.12.* qui *n. 14.* addit: *Quando moraliter in partibus remotissimis nullus esset timor damni Religionis, si nullum sit statutum contrarium in illa Religione, posse hunc rogatum negare, se coniugatum, quia respondet ad mentem interrogantium; quia re vera non est talis coniugatus, qualis non possit admitti.* Et infra: *Atque similiter posset is respondere Episcopo ad Ordines promoturo, vel litteras dimissorias concessuro, se non esse coniugatum in casu dicto, quamuis sciret fore, ut Episcopus Ordines, aut litteras dimissorias minime concederet.*

5 Quarta resolutio: Illa professio fuit valida, si non erat aliquod statutum in ea Religione non solùm prohibens, sed etiam irritans talem professionem. Quod intelligitur, etiam si admittens illum non admitteret, si sciret coniugatum esse; dummodò in admissione hunc actum non habuerit: *Nolo admittere hunc, si est coniugatus.* Ita Sanchez *n.14.* Ratio est, quia ius coniugis dimissæ, quod irritaret professionem, tunc non potuit, cum illo ob adulterium ipsa spoliata fuerit in foro conscientiæ, & liber fuerit innocens ad mutandum statum, ut docent Navarrus, *l.3 cons. 5. de conuers. coniug.* Nata

*conf.*116.*n.*11.& alij communiter. Nec irritaret hanc professionem voluntas conditionata admittentis, quia hæc cum absoluta voluntate admittendi compatitur & solùm affert, quod non admitteret si sciret, non tamen quod actu non admisisset. Nec statutum prohibens, non verò irritans aliquid operaretur; quia multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent, ut in voto simplici castitatis patet, quo prohibetur matrimonium inire, sed initum tenet.

6 Quinta resolutio. In nullam excommunicationem, irregularitatem, aut aliam censuram, aut pœnam Ecclesiasticam incurrit Titius in emissione illius professionis, nisi forsan sit censura lata authoritate Pontificia in aliqua Religione cōtra eos, qui quomodocumque coniugati in ea solemniter, vel non solemniter profiteantur: quam in nulla Religione scio esse; & si esset; ac eam ignoraret professionem emittens, non incurreret in eam, iuxta dicta Sing. 6. Et si hęc lata esset contra coniugatos, qui professionem emitterent, Titium forsan non cōprehenderet, cum, ut poté lex in materia odiosa illos solùm coniugatos comprehenderet, qui licitè non possent á cohabitatione uxorum divertere, ut potuit Titius.

7 Sexta resolutio: Idem dicendum est de eo, qui sacros Ordines hoc modo suscepit; cùm nulla excommunicatio contra taliter promotos in iure inveniatur; sicut nec irregularitas, aut suspensio. Decreta autem quæ ad Ordines suscipiendos, vel susceptis utendum Irregulares, aut Suspēsos faciunt, non fundantur in hoc impedimento, sed in alijs, ut in defectu legitimitatis, scientiæ, dimissoriarum, lenitatis, examinis, generis, capellaniæ, vel in aliquibus delictis, defectibus, aut vitijs.

8 Septima resolutio: Licitè potest Titius sine nova licentia, occultando etiam se esse coniugatum, celebrare, & confessiones audire; siquidem licitè Sacerdos factus est, & Confessor. Et sicut usus Ordinis, & Confessoris muneris capax est coniugatus, qui vel sententia divortij præmissa, vel licentia pręhabita alterius coniugis superstitis, & in sæculo cum voto castitatis, si senex sit, vel si iuvenis in Religione remanentis, Sacerdotio initiatus est; ita etiam Titius, qui ob adulterium uxorem dimisit; cum non minus liber maneat in foro conscientiæ ab illius cohabitatione, nec minus aptus sit ad mutandum statum, quam ille.

9 Sed valde notandum est pro harum, & similium sentētiarum praxi, & sensu; quod si Titius adulterium etiam patraverat, non poterit statum mutare; cum non possit dimittere uxorem suam, ut habetur *ex cap. Significasti, de divortio,* & probat Sanchez *l.*10.*d.*5.*n.*2. ubi latè agit, an etiam hoc locum habeat quando vir est causa adulterij uxoris, aut ipsa violenter fuit oppressa; fallaciave interveniente, aut casu alio simili Et *d.*7.*n.*4. ipse probat ex pluribus Doctoribus, quod quando utroque coniugé fornicante, & reconciliatione non præmissa, hic est emendatus, alter verò non; potest emendatus, si alius admonitus adhuc in adulterio persistat, divortium celebrare; ac consequenter poterit in Religione profiteri, aut Ordines suscipere; nec admonitionis præmissionem plures Doctores apud eundem *n.*3. adhoc requirunt. Si verò reconciliatiône facta, Coniux recōciliatus in adulterium relabatur, poterit alter, non obstante illa priori reconciliatione, ob novum illud adulterium, divortium celebrare, ob illudque à cohabitatione liber manebit; quia præcedens venia non trahitur ad futura delicta, sed solùm præterita respicit, *Argumento l. non alias* §.1 *ff. de iudici.* Sic Sanchez *d.*5.*l.*10.*n.*20. quem circa hos, & similes casus consule *à disp.*4.*ad* 10.

10 Vltimó notandum est, quod si Titius erat Bigamus. Vel ex vera bigamia, quia duplex legitimũ matrimonium ipse iniit; utrumque consummans; vel ex bigamia interpretativa; quia scilicet duo matrimonia de facto inivit; vel unum, vel utrumque irritum, vel viduam, aut corruptam duxit; matrimonium consummans; aut virginem á se ductam, & adulterij ream carnaliter cognovit, iuxta ea, quæ latè docet Sanchez, *l.*7.*de matrimonio d.*83.& 84. non poterit Ordines suscipere, etiam Minores absque dispensatione in irregularitate hac; quæ ex bigamia contrahitur; & in qua dispensare nequeunt Prælati Religionum, etiam Generalis, ut constat ex Mendicantium privilegijs, in quorum Compendio, *Verbo dispensatio a n.*9. videmus Sixtum IV. Iulium II. & alios Pontifices concedentes Religionũ Prȩlatis facultatem ad dispensandum cum sibi subditis in omni irregularitate, excepisse irregularitatem provenientem ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membrorum.

11 Sed tunc recurrere poterit Titius ad Episcopum, si bigamia occulta sit, iuxta sententiam Paludani, Gabrielis, Tabienæ, Armillæ, & Turrecrematæ apud Sanchez, *lib.*7.*disp.*86.*n.*12. asserentium, posse in bigamia occulta Episcopum, ad Ordines, etiam Maiores, dispensare, vel iuxta sententiam Duran-

Durandi Alberici, Sylvestri, Armillæ, Alberti Magni, Enriquez, & Vibaldi apud eundem *n.* 13. asserentium, absolutè posse Episcopum dispensare in bigamia, etiam publica, si bigamus ad Religionem transeat. Et tandem animadverto, ex privilegio Gregorij IX. concesso Minoribus, & Nicolai IV. Fratribus Prædicatoribus, in terris Infidelium posse Regulares dispensare cum omnibus Irregularibus, ut constat ex Compendio, *verbo dispensatio n.* 1.

SINGVLARE XIV.

An in casu antecedenti liceat Coniugato illi ad propriam Vxorem redire, ut cohabitet cum illa; saltimque ut debitum reddat?

1 BREVISSIME respondeo triplici conclusione. Prima est: Non licet Titio iam professo, vel Sacris initiato ad uxorem redire, etiam si illi ignoscat, & remittat adulterium commissum, & ipsa velit cum eo cohabitare; nec licet ei reddere debitum. Ratio est, quia nullum ius Titio Superfuit in uxorem, ex quo statum immutabilem, & incompatibilem cum hac cohabitatione elegit, tradiditque se Religioni per professionem, aut Ecclesiæ per Ordines; nec potest ab hoc statu resilire, & repetere uxoris cohabitationem; nam ex tunc omni huiusmodi iuri renuntiavit, & renuntiatione illud amisit. Sic Ioannes de Triburgo, *sum. Conf. l.* 4. *c.* 22. *q.* 14. Palacios. 4. *d.* 35. *disp. unica dub.* 2. Filiucius *tract.* 10. *de matr. c.* 10. *n.* 382. Consonant Rosella *verbo divortium, n.* 14. Sylvester *q.* 10. Armilla *n.* 8. docentes, fas esse Adultero profiteri, si innocens est professus; quibus ego addo, vel etiam quando Ordines Sacros accepit.

2 Secunda Conclusio: Si postquam Titius professionem emisit, vel Ordinem Sacrum suscepit, cognosceret se deceptum esse, uxoremque suam minimè adulterium cõmisisse; si ipsa petat, ut cum ea cohabitet, teneretur in foro conscientiæ redire ad cohabitandum, & si Vxor probaret iuridicè suam innocentiam, tenerentur Religio, & Ecclesia eum uxori restituere; etiam si antea lata esset divortij sententia: tunc veró Titius teneretur reddere debitum, sed petere non posset; quia votum illud castitatis in Religione, vel Ordine emmissum obligavit illum, in quantum obligare potuit absque alterius Coniugis præiudicio.

3 Sic quoad professionem, & Ordinem Sacrum docent DD. plures, quos citat, & sequitur Sanchez *l.* 10. *d.* 9. *n.* 9. Immo idem dicendum est ob eandem rationem, quamvis solùm simplici castitatis voto adstrictus esset, ut docent Sotus, 4. *d.* 36. *q. un ar.* 5. *a d.* 3. & Triburgo *sup.* Vt in simili dicitur, *cap. placuit de Conuug.* de eo, qui existimans alterum Conjugem defunctum esse, est professus; & in nostro casu Rosella, *sup. n.* 6. eam repetitionẽ minimè desiderari asserit.

4 Si verò cohabitaret hoc modò cum uxore Titius, certum est illum non adstringi tunc Religionis legibus, nec posse cèlebrare, aut confessiones audire. Si tamẽ illicitè celebraret, valide consecraret; sed valide non absolveret; quia ex cohabitatione suspensus manet ad exercendum Confessoris munus, ablataque ei omnino est iurisdictio. Ast in mortis articulo, valide, & licitè, si alius non inveniretur, quoad venialia verò semper valide in sententia aliquorum, sed nunquam licitè absolveret.

5 Tertia Conclusio: Si non solùm Titius esset professus, sed etiam ipsius Vxor, existimãs uterque ritè divortium esse celebratum; quia ille adulterium commissum morali certitudine, licet falsò, credidit, & hæc ex ignorantia ob divortium factum profiteri posse existimavit; etiam falsitate detecta, neuter posset alterum ad cohabitationẽ repetere; quia uterque sciens alteriùs ingressum, videtur facto ipso licentiam concessisse ad profitendum. Secus verò foret, quando ignorantia ingressus alterius adesset, error verò, dolus, aut fallacia, in quocumque, & vel in utroque inventa, circa causam professionis emittendæ non irritarent professionem, quamvis aliás minimè facienda esset, si fallacia priús detegeretur, ut latè probat Sanchez, *disp.* 4. *a n.* 12. & præcipue *num.* 20.

6 Æquiparatur ergo professio matrimonio, quod irritum non est ex quocumque errore dante causam contractui, modó nõ sit error personæ, vel conditionis. Ita similiter dum non sit eror circa substantialia, v.g. siquis putans profiteri in Societate Iesu, profiteretur in Religione alia Clericorum, vel Fratrum; aut quando esset notabilis deceptio circa institutum, & substantialia regulæ. Secus est de voto simplici, quod comparatur sponsalibus, quæ non ob solum errorem personæ, sed ob multos alios errores irrita sunt. Nec audiendi sunt Rosella *n.* 7. & Astensis, *lib.* 8. *sum. p. tr.* 34. *ar.* 2 *q.* 5. asserentes in hoc casu utrumque posse repetere, quia professio eo errore facta fuit invalida.

SIN-

SINGVLARE XV.

V. In Hispalensi, aliave, Diœcesi, in qua præcipitur solemnitates Nuptiarum [vulgó Velaciones,] intra sex menses à celebratione matrimonij fieri, eas omittere, vel ultra hoc tempus differre, sit culpa lethalis?

1 ISPALENSIS Synodi decretum hac super re prius supponemus, ut inde huius, & similis dubij resolutio fiat. Sic igitur extat *tit. de sponf. & matr. c. 9. S. S. A. mandamos á todas las personas de qualquier estado, y condicion, que sean deste nuestro Arzobispado que dentro de seis meses, despues que uvieren contraydo matrimonio por palabras de presente, vayan à la Iglesia à recebir las bendiciones nupciales, sopena de ocho reales à cada uno que no lo cumpliere, y por cada mes que se detuvieren en hazerlo, dos reales. Y si la rebeldia passare muy adelante, se procederá contra ellos con censuras, y todo rigor de derecho.*

2 Dicendum igitur est, neque in hac Diœcesi Hispalensi, neque in alia, ubi simili modo statuatur, benedictiones nuptiales fieri intra sex menses ab inchoato matrimonio, vel quodlibet aliud tempus, eas differre, immo nec absoluté omittere, si contemptus absit, culpa læthalis est. Probatur 1. quia nullum præceptum extat in iure canonico graviter obligans ad has benedictiones recipiendas: nam Capita *Aliter: Nostrates: Nullum*, 30 q. 5. nullis verbis utuntur, quę ullo modo pręceptum, aut mandatũ indicét; ut ex ipsis patet. Et præcipuè ex capité *Nostrates*, ubi postquã statuit Pontifex aliqua ad matrimonij celebrationem conducentia; inter alia has benedictiones his verbis commendat: *Primum quidem in Ecclesia Domini cũ oblationibus, quas offerre debet, Deo per Sacerdotis manum statuuntur, sicque demum benedictionem, & velamen caleste suscipiunt*; addit; *Peccatum autem esse si hac cuncta in nuptiali fædere non interueniant, non dicimus, quemadmodum Græcos vos adstruere dicitis.*

3 Concilium autem Tridentinum nullo modo præceptum imponit, *sess. 24. c. 1.* ibi: *Eadem sancta Synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo suscipiendam in eâdem domo non cohabitent.* Hortari autem non est præcipere, nec obligare sub aliqua culpa, ut ex latinę linguę, ac iuris peritis patet, & lex lata sub verbis hortatorijs, aut monitorijs, ut *Moneo, Hortor, Suadeo, Rogo*, & similibus, obligationem præcepti non importat, ut docent Bonacina *infr. n. 12.* & Salas de *leg. disp. 10. sect. 9. §. de his verbis.*

4 Nec ex materiæ gravitate omissio harum benedictionum, præcisso gravi præcepto, scandalo, aut contemptu, culpa gravis esse potest; cum enim hæ, ut verbis utar, Sanchez, *l. 7. disp. 81. n. 6. non sint Sacramentum, sed Sacramentale quoddam, nec tanti momenti quanti Sacramentalia, quæ baptismo præmittuntur, non video cur earum omissio, deficiente contemptu sit mortalis.* Hanc sententiam tenent Veracruz, Sa, Matienzo, & Bartholomæus à Ledesma apud eundem Sanchez, *ibi.* His adde Bonacinam, *q. 4. p. 6 de mat. n. 3.* Barbosã *de offic. Paroc. c. 21. n. 6.* & Hurt. *d. 5. dif. 23.*

5 Nec verbum *Mandamos*, obligationem gravem importat, sicut frequenter in legibus, & iure canico eam non importare docent Sylvester, *verb. pracep. q. 2.* Ledesma 2. 4. *q. 13. art. 2. dub. 16.* Salas *sup.* & alij, ac in Glossa, *in cap. rog. 11. & in cap. Mandatis 2 q. 5.* dicitur. *Mandat hic minor maiori; nam precarium verbum est mando, ut C. cum de lega. l. 2. in princ sic. 1. q. 1. filium.* Et ipsa Synodus Hispalensis frequenter utitur hoc verbo, *Mandamos*, circa res, quæ sub gravi præcepto manifestè non obligant, ut patet in titulo. *de mat. c. 4. tit. de immun. c. 2. tit. de cust. Euch c. 8. tit. de Regul. c. 6.* & alibi sępe; ac in dubio, an obliget hæc, vel similis lex sub mortali, dicendum est non obligare, nisi sub veniali iuxta doctrinam Suarij *l. 3. de leg. c. 15. n. 10.* Navarri *c. 23. n. 50.* Bonac. *d. 1. q. 1. p. 7. n. 31.* & aliorum. Nec audiendi sunt DD. qui apud Sanchez, *l. 3. d. 12. n. 2.* afferunt, mortale esse consummarè prima vice matrimonium ante has benedictiones, vel ante illas debitum petere, cum hoc Sapientium sensui, & Fidelium praxi omnino opponatur.

6 Tandem cum scandalum grave in omissione, vel longissima harum benedictionum dilatione oriretur [quod culpam letalem inducens rarissimè eveniet, ut notat Sanchez, *n. 9.*] vel contemptus adsit omittendo eas, ac si res vanæ, aut pueriles essent, peccatum mortale committeretur; & similiter si in virtute S. Obedientiæ, vel sub excommunicatione sub prædicto tempore præciperentur, ut probabo secundo volumine, in quo, divina favente gratia, plurima alia Singularia nimis ad praxim necessaria, spectantiaq; *Ad Quinque Ecclesiæ præcepta, nec non ad Ecclesiasticas Censuras, & Personas* edã:

Finis Singularium ad septem Ecclesiæ Sacramenta spectantium.

AD SACROSANCTVM
POENITENTIÆ SACRAMENTVM
APPENDIX,
CELEBRIORA CHRISTIANI ORBIS Iubilæa continens.

1 D Singularia, in quibus egimus de Clavium potestate, qua homo in Sacramento pœnitentiæ solvitur à culpis; congruum est, *Appendicem Celebriorum Iubilæorum* attexere; in quibus singulari quadam Clavium potestate extra Sacramentum ita solvitur homo á pœnitentijs iniunctis in ipso Sacramento, & à pœnis pro peccatis confessis, aut commissis, in Purgatorio luendis, ut si quis verè Iubilæa illa, vel illorum aliquod lucratus fuerit, omnium peccatorum suorum remissionem, ac indulgentiam omnium pœnarum ita sit consecutus, ac si rectè dispositus, iam adultus baptismum recepisset: hoc enim importat *Iubilæum*, quod idē est iuxta Doctores, ac *Indulgentia plenaria, plenior, & plenissima*, ut docent Bellarminus, *l.1. de Indulg. c.9.* Valentia, *to.4 disp.7. q.20. punct.3.* Conink. *disp.12. n.5.* & Doctores communiter; importareque asserunt peccatorum omnium, etiam eorum, quæ in confessione oblita, aut pro quibus iniunctæ pœnitentię, non sunt impletæ, remissionem, ita ut quantumvis gravissima, ac plurima sint, nil pęnę luendum restet in eo instanti, in quo, quis verè Iubilęum lucratus est, seu ultimam illius diligentiam perfecit. Sic S. Thomas, *dist.2. q.1. art.3.* S. Bonaventura *2. p. q.2.* Suarius *to.4. de penit. disp.5. sect.4. à n.5. ad 10.* Toletus *l.1. c.24.* Bonacina *disp.6. q.1. p.1. n.5.* Enriquez *l.7. de indulg. c.9. n.4.* & innumeri alij. Hocque ostendunt verba illa, quę in Iubilæis, quę explanamus, & in omnibus alijs legimus: *Plenissimam, vel plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam concedimus.*

2 Et si Indulgentię nomen scrutemur, relaxationem, veniam, condonationem, remissionem significare inveniemus, ut docēt SS. Patres, ac Doctores, immo & Christus docuit, cum proferret illud Isaię 61. *Vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgētiam, Lucæ 4.* vertit. *Captiuis remissionem.* Hinc Theologi Sotus, Ledesma, Caietanus, & Navarrus apud Enriquez *c.1. n.2.* Indulgentiam ita definiunt: *Indulgentia est pœna pro peccato debita relaxatio, quæ fit extra Sacramentum ex applicatione Thesauri Christi, & Sanctorum.* Et Plenarię nomen sic explicatur à Cardinali Tuscho, *to.4. verbo Indulg. Indulgentia plenaria importat, quæ nihilo caret, & in nullo deficit, & absoluit quoad omnia peccata, quantumuis enormissima.*

3 Iubilęum verò, vel Iubilęus (utroque enim modo invenitur apud Doctores) idē est, ac Indulgentia plenaria, vel plenissima Indulgentia, seu remissio, iuxta id *Leuit.25. Sanctificabisque annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ tuæ; ipse est enim Iubilæus.* Sicque quodcumque Iubilęum omnia quātumvis enormia, & plurima peccata, quoad pęnam illud lucranti remittit, ut docent Toletus, Conink, Bellarminus, Valentia citati *n.1.* Sotus, Nugnus, & Grafis, quos citat Bonacina *sup. n.5.* Differt tamen aliquando ab indulgentia plenaria, quod in illo cōcedi solet facultas commutandi vota, & absolvendi á reservatis, quam non nisi in Iubilęo duarum Hebdomadarum, & rarissimé in ullo alio inveniemus. Igitur cum de Iubilæis, & indulgentijs plenarijs, & non plenarijs, in communi, innumeri Auctores antiqui, & moderni latè egerint; nos qui dicta ex professo; non inculcare, aut repetere profitemur, celebriora quædam Iubilæa explicare consultius duximus pro Sacramēti Pœnitentię cōplemēto.

AD IVBILÆVM

COMMVNIONIS GENERALIS singulis mensibus in Societate Iesu, ac in alijs Religionibus occurrens:

TRACTATVS PRIMVS.

DVBIVM I.
Quod Nomen, Quod Initium, Quæ Formula huius Jubilæi?

1 ICVT singulare est, quoad aliquas circunstantias. Iubilæum hoc; ita & singulare nomen obtinuit: *Communionis Generalis Iubilæum* nuncupatur: conceditur enim lucrandum una ex Dominicis cuiuslibet mensis, qua Communio generalis agetur. Non veró hæc sic vocatur, ut aliqui existimarunt, quia omnibus Fidelibus generaliter conceditur hoc Iubilæum; reliqua enim omnia, vel ferè omnia omnibus Christi Fidelibus conceduntur; sed quia ad hanc Communionem faciendam eodem tempore, scilicet, eadem Mensis Dominica, in qualibet civitate, vel oppido, ac eodem loco, scilicet, Ecclesia Societatis, vel alterius Religionis; aut si plures sint simul in ijsdem omnibus. Sic dicitur, *Concilium Generale*, omnium, quibus ius est ad sententiam dicendam convocatio eodem tempore, & ad eundem locum, v.g. ad Tridentinam civitatem, ut habetur *in Cap. Romana* 15. *dist. cap. satis euidenter* 96. *dist.* Turrecremata *l.* 3. *sum c.* 12. Gutierrez *thes. relig. c.* 52. § 7. Et hoc singulare est huic Iubilæo; alia enim communiter, vel non exposcunt Communionem, vel si postulant eam, non est necesse ut fiat eodem die, & loco, quo lucranda sunt.

2 Huius Iubilæi exordium á Societatis nostræ sollicitudine dimanavit, illique prima illius concessio facta est á Paulo V. anno 1616. Aprilis 30. die; ut constat ex ipsius Bulla hoc anno, & die expedita ad septennium valitura. Mirum est quanta alacritate, devotione, concursu, & quod plus est, quanta animarum utilitate his primis annis Christi Fideles in omnibus civitatibus; & oppidis hoc Iubilæum lucrati sint. Testor me vidisse in hac Professorum Hispalensi Domo ad viginti, & viginti duo, & viginti quatuor millium numerum ac supra excrevisse eorum, qui in nostra Ecclesia Eucharistiam accipiebant. Hoc exemplo sollicitatæ, & eo, quo in Proximorum salutem ardent zelo, succensæ aliæ Religiones, similia impetraverunt Iubilæa, quorum formulæ, cùm similes, aut ferè similes sint formæ Iubilæi nobis concessi, dubia, ac illorum solutiones de hoc propositæ illis deservient. Formula igitur posterioris huius Iubilæi a SS. P. N. Vrbano VIII. Societati concessi anno 1634. ad quindecimum valituri, est, quæ sequitur:

VRBANVS PAPA VIII.
VNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

3 *D augendam Fidelium religionem, & animarum salutem, cælestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti; Omnibus utriusque sexus Christi Fidelibus, verè pænitentibus, & confessis, qui aliquam Societatis Iesu, vel quamcumque aliam sæcularem Ecclesiam, ubicumque existentem una ex Dominicis cuiuslibet mensis, qua Communio Generalis sollicitudine dilectorum filiorum Clericorum Regularium dictæ Societatis, & quoad Ecclesias sæculares de licentia Ordinariorum locorum, illarumque Rectorum consensu agetur, deuotè visitauerint, & ijs Dominicis in prædictis Ecclesijs Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, ibique pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, quam animabus Fidelium defunctorum applicare possint misericorditer in Domino concedimus. Volumus autem, quòd si pro præsentatione, ad missione, seu publicatione præsentium aliquod vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, præsentes nulla sint eo ipso; utque etiam præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis & sigillo alicuius personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadē prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ. Dat. in Arce Gandulphi die 10. May 1634. Pontificatus nostri anno undecimo.*

DV-

DUBIUM II.

Quomodo Computandi sunt Menses pro Jubilæo isto lucrando?

1 D tria capita reduci possunt singularia dubia, quæ in isto Iubilæo offerri possunt. Primum est *Tempus*; secundum *Locus*, tertium *Diligentia* ad illud lucrandum necessaria. Circa Tēpus, quod sit, *Vna ex Dominicis cuiuslibet mensis*, statuit Pontifex. Ad cuius intelligentiam supponendum est, duplicem esse mensium rationem, seu computationem; aliam lunarem, physicam, seu mathematicam; moralem aliam, Ecclesiasticam, seu usualem. Lunaris, seu mathematica est, quę apud Hebręos fieri solebat, apud quos, inquit S. Isidorus Archiepiscopus Hispalensis, *l.5.orig.c.34. Menses legitimi non ex Solis circulo sed ex Luna cursu enumerantur, quod est de noua ad nouam.* Sic mensis ab ipso Isidoro *de nat. rer. c.4.* definitur, quod sit: *Luminis lunaris circuitus*; seu secundum Antiquos; *Quandiu Luna Zodiacum circulum perducit.* Cum enim, inquit Isidorus, *de nat. c.19 Terris vicina Luna breuiori orbe conuertitur, & iter, quod Sol in diebus 365. peragit, ista per triginta dies percurrit; unde & Antiqui menses in Luna; annos vero in Solis cursu posuerunt.*

2 Mensium moralis, Ecclesiastica, seu usualis computatio non dierum numero mensuratur, sed iuxta Ecclesiæ ritus, & communem acceptionem, illorum distinctio, & numeratio fit, siue paucos, siue plures dies complectatur unusquisque. Hi suis nominibus diversis nuncupantur, v.g. Ianuarius. Februarius, Martius, Aprilis, &c. Quorum nominum distinctio, & usus apud Romanos à varijs eorum Dijs, vel causis summebantur, v.g. Ianuarius à Iano, seu quod Ianua sit anni; Februarius à Februo, seu Plutone, cui hoc mense sacrificabatur; Martius à Marte, Romuli Parente; Aprilis a Venere, quæ est Afrodis, & sic de alijs, ut videre licet apud S. Isidorum *l.5. Orig. c.33. & de nat. rer. c.4.* Vnde in hac computatione non debent triginta dies, nec determinatum tempus inter unum, & alium mensem fluere; sed iam plures, iam pauciores.

3 Hæc igitur Ecclesiastica, & moralis computatio ad hoc Iubilæum facienda est; ita quod in quolibet mense quælibet ex quatuor vel quinque Dominicis, quas afferre solet, assignari possit, etiam si Dominica Iubilæi unius mensis, v.g. Februarij non distet 30. diebus, nec viginti, nec duodecim à Dominica alterius, scilicet, Martij. Immo etiam si unicus solus dies intersit inter unum, & alium mensem; quia Sabbatū fuit ultimus dies Februarij, & Dominica sequens prima dies Martij; vel é contra, etiam si quinquaginta, plus, minusvè intercedant, quia in Februario prima Dominica, & in Martio ultima assignata fuit pro Iubilæo.

4 Quod hæc computatio observari possit probatur; quia Pontifex solùm statuit; quod *Vna ex Dominicis cuiuslibet mensis*, hoc Iubilæum possint lucrari Fideles: ergo quæcumque Dominica, siue prima sit, siue secunda, siue tertia pro quolibet mense assignari potest; & in uno, v.g. Aprili tertia, vel quarta; & in alio, v.g. Nouembri, secunda, aut prima: *Vbi enim lex non distinguit, nec limitat, nec nos distinguere, aut limitare debemus*; Præsertim cum proprissimè in qualibet ex singulis mensibus assignata verificetur formula Iubilæi, quod scilicet lucratur, *Vna ex Dominicis mensis.*

5 Vnde etiam si consuetudine, seu longo temporis spatio, aut ab exordio Iubilæi huius, consensuque Superiorum in aliquo oppido stabilitum fuerit hoc Iubilæum in determinata mensis Dominica, v.g. prima, aut secunda: pro arbitrio, sine ulla causa potest alia in alijs annis; immo & diversæ in singulis mensibus eiusdem anni assignari possunt; quia contra expressam voluntatem, mentem, legem, & privilegium Principis, quale est hoc, non potest consuetudine præscribi, nec in legem consuetudo converti. Lunaris, veró aut mathematica computatio observari non potest frequenter; cum rarô inter Dominicam unius mensis, & aliam sequentis, triginta dies, nec plus, minusve intercedant. Hæc igitur nostra computatio similis est illi, quam pro anno durationis Bullæ Cruciatæ statuunt plerique Doctores: nō enim hic reputatur, ut cum Rodriguez, *§.5.n.2.* aliqui tenuere, Solaris, aut mathematicus; sed more Ecclesiastico a publicatione in publicationem alterius Bullæ; licêt aliquando plures dies habeat, aliquando pauciores hic publicationis annus. Sic etiam contingit in anno Confessionis, & Communionis à Paschate usque ad Pascha. Ita Enriquez, *l.7. c.20. n.2. lit. O.* qui refert consultos hac de re Doctores Salmanticenses, & multos Theologos ex varijs Religionibus id sensisse. Idem sentit Trulenc. *in Cruc. l.1. §.1. du.2. n.3.* Ludovic. à Cruce *d.1.* Ioannes Sāchez *selec. d.55. n.22.* & Diana *p.1. tr.11. ref.91.* Ita similiter a Dominica Iubilæi unius mēsis ad Dominicam alterius sequentis, iā plures, iā pauciores dies possunt intercedere.

 Sed

6 Sed si roges, an si dies Dominicus, v.g. Februarij sit ultima huius mensis dies, hæc pro Martij mense possit assignari ad Iubilæum; vel si sit Dominicus dies, prima Martij dies hæc assignari possit pro Iubilæo Februarij? Videbiturque ita fieri posse: parva enim est, v. g. unius diei distantia in 30. diebus uniuscuiusque mensis, vel 60. utriusque, & ita pro parvitate materiæ reputanda est; & parum in moralibus pro nihilo reputatur; ac etiam iam finitum februariũ, ultima eius die, & inceptum Martium iudicare possumus, sicque in hac die Iubilæum Martij lucrari poterimus; præserim cum in iure annus tantummodò inceptus pro cõpleto reputetur, *l. qua ætate ff. de test.* ut iuxta DD patet in annis, qui pro Sacris Ordinibus á Tridentino, *sess. 23. c. 12.* exposcuntur.

7 Respondetur nihilominus, nullo modo posse Iubilæum mensis, v.g. Februarij obtineri prima die Martij, quæ sit Dominica; nec é contra, quia expressè statuit Pontifex lucrandum, *Vna ex Dominicis cuiuslibet mensis;* Dominica autem Martij, etiam si illius prima dies sit, nec mathematico, nec morali, aut Ecclesiastico modo est Dominica Februarij, aut è contra: distantia verò unius diei, licèt parva sit respectu 30. aut 60. dierum, est talis conditionis, ut omnino menses distinguat. Hinc contractus, & Officia, vota, vel obligationes, quæ pro uno anno, aut mense præfiguntur, certũ est, non transire ad primum diem; immo nec horam, aut quadrantem alterius anni, aut mensis sequentis, nec è contra; etiam si tam exigua distantia quanta est unius quadrantis, inter unum, & alium interveniat. Denique annus inceptus, vel mensis pro completo reputatur in favorabilibus, sed nec inceptus, nec mediatus, nec fere finitus tũc erit in ultimo die cum pro alio mense, aut anno reputatur; quod erat necessarium ad præsentem materiam, in qua ad novum Iubilæum novus mensis exigitur a Pontifice.

Dubium III.

Quid nomine Diei intelligendum sit in hoc Jubilæo; & an necessariò futurus sit dies Dominicus?

1 Considerand est in præsenti duplex Diei acceptio; prima vulgaris, seu usualis, pro tempore *Ab oriente Sole usque ad occidentem*, ut loquitur S. Isidorus, *l. 5. orig. c. 30.* seu ut Plinius *l. 2. c. 77. A luce ad tenebras*, iuxta id Genesis. 1. *Divisit Deus lucem à tenebris, appellavitque lucem Diem, & tenebras Noctem.* Hanc Diem Naturalem vocat Censorinus, & illius meminere Plautus, & Ascanius apud Alciatum, *de verb. signif. l. 2.* Atque hic Dies definitur ab Isidoro *sup.* quod sit, *Præsentia Solis, sive Sol super terras, sicut Nox sub terras.* Huius nominis usus ab ipso sic proponitur: *Vocatus autem dies à parte meliori; unde & in usu est, ut sine commemoratione noctis numerum dicamus dierum.* Is Diei, verbis utor Alciati *sup. vulgò semper horarum duodecim erat, quæ cum ipsa luce, vel augebantur, vel minuebantur;* Huic vulgari loquendi, & utendi modo se accõmodavit Christus cum dixit *Ioan. 11. n. 6. Nonne duodecim sunt horæ diei* ubi Maldonatus noster: *De die loquitur, quem usualem vocant.*

2 Naturalis verò, mathematicus, & verus, integerque Dies lucem & tenebras complectitur, viginti quatuor horis constans, *Dies legitimus*, inquit Isidorus, *sup. viginti quatuor horarum est, usque dum dies, & nox spatia sui cursus ab oriente usque ad alium orientalem Solem cæli volubilitate concludat.* Frequentiorq; hæc est in divinis litteris usurpatio. Sic *Genes. 2.* dicitur: *Quocumque die comederitis, morte moriemini. 87. Vt ignorem diem mortis meæ*, & alibi sæpissime.

3 Præter hæc, triplex est in Ecclesiasticis diei computatio; prima, ut ab occasu Solis incipiat, & in sequentem occasum finiatur. Sic *cap. 2. de ferijs.* Secunda est, á vespera usq; ad vesperam; & hæc observatur more Iudæorum in diebus festis celebrandis, ut notat noster Pererius, *in 1, Gen. vers. 5.* ac cõstat ex Ecclesiasticis Ritibus, & Solemnitatum usu. Tertia est à media nocte in mediam noctem, scilicet ab hora duodecima noctis antecedentis iuxta hispanũ horologium ad duodecimam noctis subsequentis, iuxta illud à Tuscho, *verb. dies. conc. 407.* allatum:

Incipit Ecclesia medio sub tempore noctis.

Et hæc computatio attenditur ab Ecclesiâ in Festorum observatione, Horarum recitatione, Iejuniorum præceptis, in abstinentia a carnibus, & lacticinijs pro diebus prohibitis, & in similibus, quę observari debẽt, ut in votorum adimpletione, in iuramentorum obligatione, in debitorum solutione, in contractuum dissolutione, & alijs ad certũ diem sancitis. Hoc etiam in civilibus, præcipuè in favorabilibus observari deberi docent communiter Iurisperiti, *ex l. more. ff. de ferijs.* Sic Alciatus, & Tuschus *sup.* Egidius Bellam, *Consil. 1. n. 3.* Alexander *cons. 190. n. 20. l. 6.* & alij Licet in odiosis aliquando observari possit designatio diei de luce ad tenebras, iuxta Federicum *Cons. 44. & 256.* Iulium Clarum, *pra. crim. verb. statutum. 9.* ac Tuschium *sup.*

Igitur

4 Igitur hæc postrema Diei acceptio, quæ naturalis, mathematica, seu Astrologica vocari potest, observãda est in hoc nostro Cõmunionis menstruæ. & in similibus Iubilæis, vel indulgentijs pro determinato, aut determinatis diebus cõcessis; ut scilicet illa lucrari possimus, diligentiasq; facere à duodecima hora noctis ad duodecimam noctis subsequẽtis; (nisi aliud forma Iubilæi exprimat) & in quacumque hora harum viginti quatuor potest fieri quælibet diligentia, v. g. visitatio, Communio, & aliæ si quæ sunt. Probatur; quia hoc Iubilæum pro Die dominico conceditur; dies autem Dominicus ab ea hora, in qua in horologio hispano duodecima noctis Sabathi sonuit, incipit, & ad duodecimã usque noctis subsequentis eodem modo durat; & sic ab hac ad illam horam ab opere servili abstinemus: ergo pro toto illo spatio 24. horarum conceditur Iubilæum, & illius diligentiæ fieri possunt; cum in quacumque harum verificiter proprissimè tam moraliter, quam physicè, quod opus fiat, & Iubilæũ lucremur in una ex Dominicis mẽsis, ut Pontifex vult.

5 Quod verô aliæ acceptiones attendendæ non sint, probatur; quia si à primis vesperis Dominicæ diei ad secundas concederetur, Sabbato posset fieri saltim visitatio Ecclesiæ, quod est contra expressam Pontificis mentem, statuentis, & Dominico die visitandam, & eodem Dominico communicandum: ibi: *Qui aliquam Societatis Iesu Ecclesiam una ex Dominicis, qua Communio generalis, &c. visitaverint*. Quod etiam nec considerandus sit dies à luce ad tenebras, seu á Sole oriente ad occidentem, probatur. Quia reliquæ horæ noctis non minus sunt partes diei Dominici, quam aliæ: ergo non minus in his, quam in alijs indulgentiam concessam lucrari possumus.

6 Sed si roges, cur hoc Iubilæum non sit concessum, sicut communiter alia plura, á primis vesperis usque ad occasum Solis? R. Quia cum hæc concedantur in honorem aliquarum festivitatum Christi D. B. Virginis, & aliorum Sanctorum, seu solemnitatum, ut Dedicationis templi, ac similium; & hæ festivitates iuxta Ecclesiasticos ritus, & mores à primis vesperis ad secundas celebrentur; Iubilæum pro hoc tempore conceditur. Menstruum verò Iubilæum non pro festivitate, sed pro uno die cuiuslibet mensis est concessum, & ita in illo non solemnitatum ritus, sed legitimi diei 24. horarum consideratio observatur.

7 Sed pro hoc, ac pluribus alijs præcipué pro præceptis Ecclesiasticis, v. g. ieiunij Ecclesiastici, etiam naturalis, pro observatione festi, abstinentiæ â cibis prohibitis; & pro obligationibus votorum, contractuum, iuramẽtorum, ac similium, animadverte, non ita mathematicè, aut physicè observandam esse computationem diei à media nocte ad aliam mediam, ut à momento ad momentum accipiatur, sed moraliter; ita quod si diversa sint horologia, & ex uno sonuerit hora duodecima mediæ noctis, ex alio (ex rectè moderatis intellige) nõ sonuerit; huic stare potest quilibet. Sic in mea Ordinandorum instructione, §. p. 5. 9. n. 2. notavi ex Toma Sanchez, *de mat. tom. 1. l. 2. disp. 41. n. 4.* Fagundez *præc. 4. l. 1. c. 10. n. 5.* Ioanne Sanchez *selec. disp. 4. n. 18.* Villalobos *tr. 1. dif. 21. n. 7.* ac Diana *to. 3. tr. 4. ref. 36. & p. 4. tr. 3. ref. 19.* Et hęc observanda similiter sunt pro omnibus Iubilæis, pro aliquo anno, mense, hebdomada, ac die concessis. Vnde horum diligentiæ fieri possunt nocturno tempore, ut benè cum Enriquez advertit Ludovicus de la Cruz, *disp. 1. in Bul. c. 8. dub. 15. n. 2.* sicut etiam in Iubilæis â primis vesperis usque ad occasum Solis, illa nocte intermedia visitatio, & aliæ diligentiæ fieri possunt.

8 Denique licèt Dies Dominica ad lucrandum Iubilæum hoc in prima illius Bulla a Paulo V. concessa non exigatur; at in hac S. P. N. Vrbani exigitur, cum dicat, lucrandum, *Vna ex Dominicis*; & sic nullo alio hebdomadæ die, etiam si festivus sit, lucrari potest; quia non servatur Iubilæi forma, iuxta illud Iurisprincipium: *Tempus legis, qui non observat, non dicitur formam legis observare, l. observare. § post hæc. ff. de offic. Procons.* Rebufus *tract. non n q. 14. n. 6.* Gam. Lusit. *decisione 337. n. 4.* Cardosus *prax. iudic. verb. tempus n. 1.* & alij.

DVBIVM IIII.

An ubi sunt plures domus Societatis (vel alterius Religionis) lucretur in omnibus Iubilæum hoc?

1 AFFIRMATIVE respondendum esse iuxta formulam Iubilæi a Paulo V. concessi anno 1617. docuerunt viri docti ex nostra Societate: ibi enim Communionem faciendam, *in Ecclesijs Societatis* statuitur. Sed iuxta novam SS. D. N. Vrbani VIII. concessionem maior difficultas esse videtur; nam Iubilæum conceditur ijs, qui aliquam Ecclesiam Societatis visitaverint, & in ea communicaverint: ergo non in omnibus visitatio, & Communio fieri valet.

valet. Præterea si in omnibus posset lucrari non iam una Communio generalis quolibet mense fieret, ut in eadem Bulla dicitur; sed plures in eodem mense, & loco, tot scilicet quot Ecclesiæ, seu domus sunt Societatis in illo loco. Denium, quia cum omnes unius urbis vel oppidi possint ad unicam Ecclesiam convenire, non est credibile omnes Ecclesias illius loci assignaré volvisse pro Iubilæo isto Pontificem.

2 Nihilominus dicendum est, in omnibus Ecclesijs collegiorum, vel domorum, etiam si plures in eadem urbe existant, ut Romæ, Neapoli, Vlysipone, Hispali, Matriti, & alijs amplissimis civitatibus existunt, Iubilæum hoc locum haberé. Probatur I. quia illud concessum est Ecclesiæ, aut Ecclesijs Societatis: at quælibet illarum, quæ in hac civitate, v.g. Hispalensi, est, ita absolutè est, & dicitur Ecclesia Societatis, ac si illa sola Hispali existeret, & quod aliæ simul hic existant, nec denominationem, nec rationem Ecclesiæ Societatis alteri tollit: ergo. II. Quia si concessum est hoc Iubileum Fidelibus orantibus, & communicantibus in aliqua Societatis Ecclesia, cur in quacumq; communicaverint, sive sit hæc, sive illa, illud non consequentur? III. Quia non debent esse deterioris conditionis Religiosi habitatores unius domus, vel collegij, quàm alterius ad fruendum indulgentia Iubilæi, forentque si hi in sui collegij Ecclesia celebrantes, aut communicantes, & non illi in sua, lucrentur Iubilæum. Et sanè Pontifex pro universa Societate sine distinctione, aut limitatione illud concedit.

3 IV. Quia non est maior ratio, quare in hac, quam in illa domo locum habeat Iubilæum, cum omnes sint eiusdem civitatis, ac Religionis, & in omnibus Sacramentum Confessionis, & Eucharistię administretur; Communioque generalis fieri possit. V. Quia alia Iubilæa nostræ Religionis, v. g. Sanctorum Parentum Ignatij, & Xaverij, ac similium in omnibus Ecclesijs nostris eiusdem civitatis possunt Fideles lucrari; sicut & similia Iubilęa aliorum Ordinum in omnibus sui Ordinis Ecclesijs, & cum aliter conceditur, a Pontifice exprimitur, ut infra videbimus.

4 Ad præcipuam rationem dubitandi ex Iubilæi formula desumptam, R. ex illa colligi forsan manifestè, hoc Iubilæum in omnibus eiusdem loci Societatis domibus, seu Ecclesijs lucrari posse; si enim statuit frui Iubilæo hoc qui visitaverit aliquam Societatis domum, i, *Alguna Iglesia, o de las Iglesias de la Compañia*: ergo qualibet visitata, dum sit Societatis, sive hæc, sive illa, sivē domus professæ, sit sive collegij, sive domus probationis, (omnes enim æqualiter sunt Societatis Ecclesiæ,) Iubilæum proderit visitanti, & in ea Communicanti: quia verificabitur, quod in aliqua Societatis Ecclesia visitatio, & communio fiunt; quod solùm petitur in formula Iubilæi.

5 Præterea, quia hæc vox, *Aliquis*, inquit Auctor Thesauri linguæ latinæ, *incertam personam significat, & est idem, ac quispiam.* Sic Terentius, *Andr.* 4. 6. 18. *Simul arbitror, iam esse aliquem amicum deffensorem ei*, i. *Quasi unum aliquem*, ait Thesaurus, *quisquis ille sit.* Sic si una aliqua Societatis Ecclesia visitetur, quæcumque illa sit, aliqua visitatur. Et iuxta linguæ latinæ peritos, ut est in Thesauro: *Aliquis vim habet pluralem, quamvis singulariter dicatur; non enim est aliquis nisi de multis.*

6 Confirmatur, quia in iure hæc vox, *Aliquis est universalis, & omnia comprehendit.* Sic Glossa *Cap. si propter. de Rescriptis. in 6.* Surdus *Consil.* 383. Brunor á Sole *loc. comm. verb. Dictio n. 4. p. 336.* Tuschus *lit. d. conc.* 243. *n.* 1. Cenedus *quæst. Sing.* 1. Melchor Phebo *decis.* 9. *n.* 8. *tom.* 1. Barbosa *dictio Aliquis*: ergo clausula: *Aliquam Ecclesiam Societatis visitent*, omnes ita comprehendit, ut ex omnibus aliqua, sèu una sufficiat visitari. Et iterum confirmatur ex Tiraquello, *in l. si unquam verb. omnia, n.* 14. *c. de revocand. donat.* & Surdo *de alim. tit.* 9. *q.* 26. *n* 26. qui docent, quod terminus, cui adijcitur dictio, *Aliquis*, intelligitur laté, & contra propriam significationem: ergo si Ecclesiæ nomen unam solam significat, laté acceptum non una, sed omnes simul Societatis sensu præfato significantur. Præterea, quia sumitur disiunctim, & distributivè iuxta DD. apud Barbosam, quod Singulæ Ecclesiæ â Singulis visitentur, ut in Iubilæo duarum hebdomadarum.

7 Ad 2. R. unam Communionem generalem dici, etiam si in pluribus Ecclesijs Societatis fiant plures Communiones, quia omnes uniuntur physicè quoad tempus, scilicet, quoad eandem Dominicam, in qua fiunt, quoad eandem civitatem: & moraliter quoad eandem Ecclesiam, in qua, & personas, per quas fiunt; quia Ecclesiæ, & Religiosi, licet aliorum collegiorum sint, eiusdem tamen Religionis sunt, unicumq; còrpus mysticum, aut moralè efficiunt, & omnes Communiones sunt per modum unius convivij.

8 Ad ultimum R. Quod licèt omnes unius civitatis possent ad unam Societatis Ecclesiam pro hoc Iubilæo lucrando confluere, quod quidem in amplissimis civitatibus,

v. g.

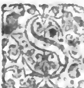
v.g. Hispali. Neapoli difficillimum; immo moraliter impossibile est; tamen, ut id commodiùs, & faciliùs fiat præ populi multitudine, & Ecclesiarum distantia, congruum est, & Pontificis menti, semper intendentis ab omnibus omnia Iubilæa lucrari, magis consentaneum, ut in singulis Ecclesijs Societatis omnes possint lucrari Iubilæum, ut unusquisque proximiorem, & commodiorem eligat.

9 Confirmatur ex illo iuris principio, *Lex aut Legislator si aliud voluisset, expressisset, l. uni. §. fin. autem ad deficientis. C. de caduc. tol. l. Si servus §. præter ait. vers. non dixit. ff. de acquirend. hæred. cap. ad audientiam 2. de decimis*, & tradunt Tiraquellus, Menochius, Surdus, Gonçalez, Gutierrez, Cardosus, Tuschus, & alij apud Barbosam, *de princ. lu. l. n. 32.* & sic cum voluit Pôtifex observandum, quod in una tantùm Ecclesia Iubilæum valeret, expressit, ut expressit Gregorius XIII. in Bulla, quę incipit: *Quanta in vinea, &c.* edita anno 1578. ubi concedit indulgentiam plenariam, *Omnibus, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, verè pœnitentibus, & confessis, & sacrosancta Eucharistiæ cibo refectis, qui Circumcisionis Dominicæ, vel alio per præfatum Everardum seu visitandi loci Superiorem semel pro semper nominando die, quamlibet ex dictis Societatis Ecclesijs, seu Capellis, aut pijs locis, ubicumque Societatis huiusmodi Religiosos habitare contingerit, dummodo si plures Societatis Ecclesiæ in eadem civitate, terra, vel loco fuerint, una tantùm ex eis ad id per illius Generalem Præpositum statuatur: & ibi quinquies orationem Dominicam, & toti dem salutationem Angelicam recitaverint.* Ecce uti voluit, expressit. Tandem noster P. Generalis Mutius Vitellescus, cui in hoc magna authoritas inest, hanc esse Pontificis mentem, & Iubilæi intelligentiam declaravit, ut constat ex eius epistola ad P. Bartholomæum de Chaves, Rectorem domus probationis Hispalensis, anno 1630. Iunij 20. cuius hæc sunt verba: *Lo que sienten muchos y se practica en no pocas partes, es que este Iubileo del mes se puede ganar en qualquiera Iglesia de la Compañia, aunque sean dos, o tres, o mas en una Ciudad, como sea en todas ellas en la misma Dominica. Si yo viere, que ay razon para dezir, que no se puede en todas lo avisarè paraque no se gane en mas que en una. Pero mientras no uviere razon que obligue à ello; yo no puedo, ni esta en mi mano limitar lo que por el parece concede su Santidad.*

10 Sed animadverte 1. non lucraturum Iubilæum eum, qui in una Societatis Ecclesia communicaret & aliam visitaret; expressè enim Pontifex statuit in eadem Ecclesia Communionem, & visitationem, seu orationem faciendam. Animadverte 2. minimè posse lucrari in diversis Dominicis Iubilæum intra eundem mensem; in primo v.g. Hispali in domo professa, una Dominica; & in secunda in collegio, & quarta in probationis domo, &c. Sed eodem die Dominico in omnibus Societatis domibus unius civitatis simul celebrandum; quia Pontifex pro unoquoque mense, in unoquoque loco unam tantùm ex Dominicis ad lucrandum concedit; aliter quatuor, & aliquando quinque Iubilæa essent in mense; cum quatuor, aut quinque Dominicæ in mense, & domus Societatis in civitate esse possent. Et iam non una sed plures Communiones generales fierent; cum hæ omnino in tempore distinctæ forent. Et sic semper observatum fuit; nam eadem Dominica in omnibus Societatis domibus unius civitatis semel celebrari solitum est.

DUBIUM V.

U. In Ecclesijs Seminariorum Societatis Jesu celebrari possit hoc Iubilæum?

1 SEMINARIA hæc sunt collegia, in quibus vel Alumni variarum Nationum, Angli nempe, Hiberni, Germani; vel alij Sæculares educantur, & gubernantur à Nostris; simul cum illis habitantibus; & in horum collegiorum Ecclesijs Iubilæum hoc, ut in alijs Ecclesijs Societatis Iesu locum habere probabilissimum extimo. I. Quia hæ sunt veré Ecclesiæ Societatis; ergo illis hoc Iubilæum est concessum. Probatur antecedens, quia vel sunt Ecclesiæ Regulares, vel Sæculares; nequit enim dari medium; non Sæculares, cum Ordinariorum potestati non subiaceant, nec ab illis visitentur, aut regantur: ergo Regulares sunt; sed non alterius Religionis; nisi Societatis: ergo, &c. II. Quia illæ Ecclesiæ dicuntur Regulares, quæ subiacent iurisdictioni Regulariũ, ab illisque gubernantur; sed hæ subiacent iurisdictioni, & regimini Superiorum Societatis, id est Provinciali, & Rectori; ergo Regulares sunt; quia absurdum esset, ut statuit lex, *cum principalis. ff. de reg. iuris* caput esse Regulare, & Ecclesiam, seu corpus esse sæculare. Et iuxta caput *In Sede vacante*, Ecclesia, unita sortitur naturam, & privilegia Ecclesiæ, cui unitur?

2 III. Quia hæc seminaria sunt simul collegium, domus, seu habitatio Religiosorum

rum Societatis, & sine hac habitatione illa admiti non possint, ut decernitur, *can.13. Congreg. II.* ubi *Seminaria Episcoporum gubernanda ne admittantur; si tamen fundatio perpetua, & insignis ita fieret, ut simul etiam coniunctum collegium nostrum valde promoveretur, vel de novo institueretur. &c.* ergo & Ecclesia eorumdem Religiosorum: ergo cũ omnibus nostris Ecclesijs Iubilæum hoc concedatur, etiam & his concessum intelligitur: prudenter enim credi potest nolle Pontificem Religiosos horum Seminariorum habitatores his gratijs privari, aut eorum Ecclesias, cum in ipsis, per prædictos Regulares, aut eorum sollicitudine, Communio generalis Fidelium celebrari valeat. Propter has, & alias rationes P.N. Generalis Mutius Vitelleschius, apud quem est authoritas declarandi nostrum institutum, & potestas communicandi nostra privilegia, interrogatus ab aliquibus horum Seminariorum Rectoribus, declaravit, in ipsorum Ecclesijs lucrari hoc Iubilæum; & sic etiam existimo lucrari alia in omnibus Societatis Iesu Ecclesijs concessa, in festis Sanctorum Parentum Ignatij, Xaverij, & similium.

3 Sed si opponas, quod Rectores horum Seminariorum non sunt absolutè Rectores Societatis, nec ea propriè sunt domus Societatis; sed Sæcularium; quia ob hanc causam hi Superiores non habent ius suffragij in Congregationibus Provincialibus, ad quas admitti debent omnes legitimi Rectores Collegiorum, & domorum Societatis; ut constat ex formula approbata à Congregatione IV. R. Domos, & collegia horum Seminariorum Regularia esse absolutè ob dicta. Quod autem Rectores illorum non admittantur ad Congregationem non obstat, nam hoc pertinet ad specialem dispositionem iuris huius Religionis, quæ quibus visum fuit concessit ius suffragij, attenta præsertim fundationis perpetuitate. Hac etiam, vel simili ratione ad Congregationem non admituntur Superiores Residentiarum, seu collegiorum non perfectorum. At nemo ambiget hæc esse propriè domos Societatis, & in eorum Ecclesijs Iubilæum hoc vim habere; sicut & cetera pro Ecclesijs Societatis concessa.

4 Præterea, quia in formula præfatæ Congregationis approbata à IV. Generali, admittuntur horum, aut similium Seminariorum Rectores sic: *Intererunt quoque* (Provinciali Congregationi) *eodem modo Rectores collegiorum Societatis, & domorum probationis; itemque Rectores, qui præsunt Seminarijs, vel Convictorum Collegijs; dummodo nomen de Societate, ut minimum in huiusmodi Seminarijs, & Convictorum Collegijs ordinariè habitent, & ipsa immediatè Provinciali subiecta sint.* Licèt autem in VI. Congregatione, & in recognitione eiusdem formulæ in VI. & VII. Congregatione, revocatum hoc sit, non tamen propterea non probat, quod domus & Ecclesiæ Regulares Societatis sint.

Dubium VI.

V. In Sacellis, Oratorijs, & Capellis, domorum, aut collegiorum Nostrorum possit fieri Communio ad lucrandum hoc Iubilæum?

1 Esponderunt affirmativè omnes fere viri docti ex nostra Societate hac de re consulti, & inter eos PP. Iacobus Granado, Matheus Rodericus Ferdinandus de Mendoça, Ioannes de Pineda, & alij. Probatur 1. Quia ut ex iure civili, & canonico, ac DD. infra probabo, cum de Iubilæo septem, vel quinque Altarium, & Ecclesiarum agam: Capellæ, Sacella, & Oratoria, ab Ordinario pro celebratione Missarum approbata, vel authoritate Pontificis ex privilegio à Superioribus Religionum erecta, sub Ecclesiæ nomine; præcipué in favorabilius, comprehenduntur: ergo cum hæc sint Ecclesiæ, vel partes eius, & non Sæcularis, nec alterius Religionis, quàm Societatis; Iubilæum quod in Ecclesijs Societatis lucratur, in illis locum habet. Nec necessarium est, ut in illis Eucharistia servetur, sed sufficit, quod celebretur. Nec item necessaria est approbatio Ordinarij, sed Provincialis sufficit, iuxta dicta Tract. 7. Sing. 34.

2 Probatur 2. Quia nomine Ecclesiæ Monasterium, seu Religiosa domus comprehenditur, & intelligitur, præcipuè in favoralibus, [non in odiosis] ut communiter tenent utriusque iuris Doctores, Tuschus. *ver. Ecclesia conc. 9. n. 4.* Alexander *cons. 145. n. 13. l. 7.* Covarrùvias *c. Alma mater p. 2. §. 4. n. 2.* Calderinus *conc. l. 293. n. 2.* Panormitanus *c. conquestus c. ad hæc de relig. dom.* Geminian. *Consil. 131. n. 2.* Federic. *de sen. cons. 201.* Innocentius *apud Sylvestr. ver. Hospitale n. 4.* Sa. *verbo Ecclesia n. 1.* Manuel *to. 2. qq. q. 38. art. 2. & q. 75.* ubi refert, ita dici communiter in Rubrica de rebus Ecclesiæ non alienandis: ergo Iubilæa concessa Ecclesijs Societatis toti domo conceduntur, & in illa ubicumque celebretur poterunt id lucrari.

3 Probatur 3. Quia in his Oratorijs potest Eucharistia ministrari non solùm Nostris, sed

ſed etiam ſæcularibus ſine licentia Ordinarij, ut patet ex noſtris privilegijs, *verbo Euch. §. 2. & 3.* & ex monumentis Minorum, *fol.* 114. 149. & 150. ac ex compendio Mendicantium, *verb. communicare §.* 13. ergo poteſt in illis fieri Communio neceſſaria huic Iubilæo, & de ijs, qui in illis communicaverint, verè dici poteſt, quod in Societate Ieſu, ſeu eius domo, aut Eccleſia communicaverint. Et quis dubitabit, quod ſi ibi Noſtri celebrent, vel communicent Dominica Iubilæi, ut contingit, illud lucrabuntur? Confirmatur, quia non eſt dubium, quod non ſolùm noſtri Religioſi, ſed etiam Famuli, aut Servitores noſtrorum collegiorū, quibus ob communicationē ex privilegijs Alexandri IV. & Clemētis IV. Martini V. Pauli III. ut conſtat, *ex comp. Mendic. & Societ. verb. Familiares*, poſſumus adminiſtrare Sacramenta, ſicque adminiſtratis ipſi Communionis annuæ præcepto ſatisfaciant cōmunicantes in noſtris Eccleſijs, ſi in ſacellis, aut Oratorijs noſtrarum domorum communicent, huic præcepto ſatisfacient: ergo etiam communioni Iubilæi, expoſcentis illam fieri in noſtris Eccleſijs.

4 Hinc fit I. eos, qui in altari Atrij, ſeu clauſtri Religioſi, ubi celebraretur, Communionem acciperent, ut ſæpiſſime in atrio domus profeſſæ Hiſpalenſi factum eſt, hoc Iubilæum lucraturos eſſe: quia atrium eſt pars domus; & quia magis ſpecialiter ſub Eccleſiæ nomine comprehenditur, illiuſque immunitate gaudet, ut aſſerunt Romanus, *Conſil.* 27. & Tuſchus *verb. Eccleſ. concl. 9. n. 7.* & immunitas illius, & porticus decernitur, *cap. ſi quis in atrio, & cap. id conſtituimus 17. q. 4.* Idem ipſe dico quoad immunitatem de cæmeterio, ut ex Ambroſino, Deçiano, Farinacio, Suario, & alijs probat Bonacina, *ſup. n. 7.*

5 Deduco II. Quod Religioſi noſtri ægroti, qui in valetudinario, aut in cubiculis communicarent die Iubilei huius, illud lucrabūtur, quia valetudinarium, & cubicula ſunt pars Monaſterij, quod totū cadit ſub nomine Eccleſiæ, ut docent Alexander, *ſup.* & Tuſchus, *verb. Monaſt. conc.* 338. Sed nota quod ad lucrandum alias indulgentias cōceſſas viſitantibus noſtras Eccleſias, non eſſet neceſſaria Communio, ſed ſolùm dicere quinquies Pater noſter, & Ave Maria, quo privilegio fruimur Nos, & aliæ Religiones fruentes privilegijs Mendicantium ex conceſſione huiuſmodi facta ab Innocentio VIII. Fratribus Minoribus, ut ſcilicet dum infirmi in ſuis infirmarijs, & cellis & etiam lectulis (quando commodè aliter facere non poſſunt) valeant promereri Indulgentias ſtationum, & alias conceſſas in proprijs, ſeu ſuis Eccleſijs dicendo quinquies Pater noſter, & Ave Maria. Sic Hyeronimus Sorbus *comp. verb. Infirmi num.* 3.

6 Infertur III. Quod ſi propter accedentium ad Iubilæum magnam multitudinem, aut aliam cauſam; immo etiam ſine illa altaria erigerentur in Eccleſiæ ambitu, in ſpatio circum circa triginta paſſuum, probabile videtur, quod in illis poſſet fieri Communio conducens ad Iubilæum hoc: quia hic ambitus ſub nomine Eccleſiæ comprehenditur, præcipuè in favorabilibus, illiuſque immunitate fruitur, ut ex *cap. Sunt antiquitas*, probant Iulius Clarus *praxi crim. §. fin. q. 30. n. 2.* Romanus *conſ.* 227. Alexander *conſ.* 145 Tuſchus *verb. Eccleſ. conc. 9. n. 1* Farinac. *de carcer. & carcerat. q. 28 n. 70.* Ambroſinus *c. 10 n. 5. & 6.* Suarius *to. 1. de relig. tr. 2. l. 3. c. 8 n. 5. & c. 9 n. 8.* & plures alij.

7 Vltimò nota, prædictas rationes probare non ſolùm Communionem, ſed etiam viſitationem ſeu orationem requiſitā ad hoc Iubilæū poſſe exequi in his ſacellis, capellis, & oratorijs intra collegia, & domus exiſtētibus: omnia enim cum principali Eccleſia unam Eccleſiam conſtituunt. Nihilominus omnino ſecurius erit quod quando commodè poſſit, utrumque in Eccleſia principali, aut in capellis intra ipſam contentis & non alibi fiat.

DVBIVM VII.

U. In Sacellis, Capellis, aut Oratorijs noſtrarum villarum ſeu prædiorum lucrari poſsit hoc Iubilæum?

1

SVppoſitis Pontificum indultis, ex quibus conſtat, conceſſum eſſe Religioſis, in ſuis prædijs Oratoria erigere, in quibus Euchariſtia miniſtretur, iuxta dicta Trac. 7. Sing. 34. in præſenti dicendum eſt, non carere probabilitate, quod hoc Iubilæum poſſit in huiuſmodi prædiorum capellis, ſeu Oratorijs lucrari. Probatur I. Quia hæc ſunt fundata authoritate Pōtificis, & Religionibus ab ipſo conceſſa ac ſub Eccleſiæ nomine comprehendūtur, nō minuſquā fundata auctoritate Epiſcopi: ergo cū ſit Societatis Iubilæū Eccleſijs cōceſſum; etiam & illis Capellis prędiorū conceſſum cenſendū eſt. II. Quia

hæc sacella, seu capellæ comparantur ab Eugenio IV. Atrijs Ecclesiarum; & quod illorum instar immunitate gaudeant, his verbis Cistercienfibus conc. ssit: *Quod grangia monasteriorum sicut Ecclesiarum atria a pravorum hominum incursu, & violentia libera, & quieta debent esse, ita ut nemo in eis hominem capere, spolium, aut rapinam exercere præsumat in virtute spiritus S. inhibendo statuit.* Sic habetur in compendio, *Ord. Cist. tit. grangia. §. 2.* ergo sicut in atrijs Societatis lucratur Iubilæum, ut probavi *sup.* sic in prædijs.

2 Probatur III. Quia *Prædium*, seu Grangia, inquit Tuschus, *lit. G, conc. 48. n. 1.* ex Federico desen. *consil. 151. est membrum suppositum Monasterio, in quo extat oratorium ad celebrandum*, ergo si in toto Monasterio, seu domo Societatis potest Iubilæum lucrari, poterit etiam in Grangijs, quæ sunt pars Monasterij.

3 Probatur IV. Quia omnia suburbia, prædia, villæ, vici, horti, viridaria, grangiæ, & alia loca subiacentia alicui civitati comprehenduntur sub nomine illius civitatis in favoribus, illiusque privilegijs potiuntur tam in sæcularibus, quàm in Ecclesiasticis, ut probabô ex utriusque iuris testimonijs, & Doctoribus cum de Iubilæo Missionum agam: ergo hæc prædia, cum sint domus Societatis, fruentur hoc spirituali Iubilæi privilegio, quod in civitate fruuntur domus Societatis, quibus subiacent.

4 Confirmatur I. Quia *Accessorium sequitur naturam sui Principalis*, ut ex *l. etiam de iure dot: reg. accessorium. de reg. iur. l. 6.* constat, & probant Socinus, Menochius, Surdus, Tuschus, Pichardus, & alij apud Barbosam, *de princip. iur. lit. A. n. 7.* Accessorium autem est quod adiacens est alteri, seu quod necessarium, aut utile, aut connexum principali; ut explicat utriusque iuris lexicon: ergo cum hæc prædia sint quid accessorium, ut potê utile, connexum, aut etiam necessarium Monasterio; illius naturam, & privilegia sequentur. Confirmatur 2. Quia Ecclesia Societatis in civitate, v. g. Cordubensi est veluti caput omnium sacellorum, capellarum, & oratoriorum tam intra collegium, quàm extra in suis prædijs existentium: ergo indulta, & gratiæ concessæ illi, his concedentur. Hinc probat Franciscus Marcus, *decis. q. 365. n. 22. ex l. 2. cap. de Episcop. & Cleric. & cap. licet de privileg. l. 6. & Cap. final de verb. signif. eod. tit.* quod privilegium concessum Romanæ Ecclesiæ, ut capiti, se extendere debet ad Ecclesias, quæ sunt sub Romana.

5 Sed obijcies I. Necessarium est, ut fiat Communio Generalis in Ecclesia eadem, in qua Iubilæum est lucrandum: ergo cum illa non possit fieri in Oratorijs prædiorum, tum propter exiguam illorum capacitatem, tum propter difficultatem illuc conveniendi; non poterit in illis hoc lucrari. R. Non esse necessarium, ut omnium Communio in eadem Ecclesia fiat, sed quod unusquisque Ecclesiam visitet, in qua communicat, ut constat ex formula. ibi: *Qui Ecclesiam visitauerint una ex Dominicis, qua communio generalis peragetur*; licèt necessarium sit, quod qui in hac Ecclesia communicavit, eandem visitet.

6 Addo II. Communionem generalem in eadem Ecclesia fieri, cum fit aliqua in Ecclesia, seu Oratorio prædiorum, quia hoc cum Ecclesia principali Societatis in urbe existentis unam moraliter componit Ecclesiam, ut dicebamus. Nec distantia loci obstat, cum sub nomine civitatis veniant prædia, aut territoria, etiam si longè, v. g. per sex, aut octo, aut plures leucas à civitate distent, & in præsenti patet, nam unio moralis, quæ inter prædium Societatis, & illius domum est, cum fiat ratione dependentiæ, & connexionis, & subiectionis; distantia nec tollitur, nec minuitur.

DUBIUM VIII.

Quid sub nomine Ecclesiæ Sæcularis, quæ assignari valet pro hoc Jubilæo lucrando intelligatur?

1 NON solùm in Societatis Ecclesijs, sed & in alijs sæcularibus lucrari posse hoc Iubilæum constat ex ipsius tenore, ita: *Christi Fidelibus, qui aliquam Societatis Iesu, vel quamcumque aliam sæcularem Ecclesiam, ubicumque existentem, una ex Dominicis cuiuslibet mensis, &c. visitauerint, & ijs Dominicis in prædictis Ecclesijs Eucharistiæ Sacramentum sumpserint* Ubi nota I. excludi Ecclesias aliorum Regularium, nam expressio sæcularium firmat Regulam in contrarium. II. In eadem Ecclesia, & orandum esse, & communicandum deberi. III. Quod Ecclesia hæc sæcularis assignanda est à locorum Ordinarijs, ut sequenti dubio dicemus.

2 Igitur Ecclesia Sæcularis, quæ assignari potest ad lucrandum hoc Iubilæum, est illa, quæ distinguitur à Regulari: Regularis verò, quę excluditur ab hac electione, est illa, quę est propria Monasteriorū, Collegiorum, Cõventuum, vel domorum cuiuslibet Religionis à Summo Pontifice approbatę, ac Regulariū iurisdictioni omnino subiecta; seu

seu ut docent Abbas, & Innocentius, *in cap. cum inter n. 2. Quæ ad Regulares eo pleno iure ita spectat, ut nullum ius Episcopale in ea habere, vel exercere Ordinarius valeat, præter illud quod specificè super Regulares Episcopo, vel Ordinario in iure, vel in Concilio conceditur:* & quæ dicitur ab illius iurisdictione exempta, etiam si sit intra suam Diœcesim, prout habetur, *in cap. cum Episcopus*, & ibi Glossa ac Geminianus, *de Officij ord. l. 6.*

3 Iuxta hanc doctrinam sæcularis Ecclesia erit illa, quæ subiacet potestati Episcoporum, seu Ordinariorum sæcularium, in illaque ius, seu iurisdictionem habet; & licèt Episcopus, seu Ordinarius sit Regularis, ut contingit in pluribus Ecclesijs Catedralibus, & Parochialibus, Ordinum præsertim Militarium, cum Superiores sint harum Ecclesiarum, non in quantum Regulares ipsi sunt, cum sæculares interdum, ac sæpe illis præsint, hæ absolutè sunt sæculares, ut a num. 4. videbimus.

4 Hinc fit, quod Ecclesiæ sæculares, quæ pro hoc Iubilæo lucrando assignari possunt, sunt I. Ecclesiæ Metropolitanæ: II. Cathedrales: III. Collegiatæ: IV. Parochiales, quia hæ omnes Episcopi potestati subiacent, & ab illo gubernantur, & visitantur, pro illisque ex communi iure ad Episcopum, seu loci Ordinarium ius præsentandi, instituendi, similesque iurisdictionis actus exercendi spectant: & quamvis aliquæ sint immediatæ Pontifici, non ideó desinunt esse sæculares; sicut sunt in Romana urbe existentes.

5 Propter has etiam rationes, omnes Ecclesiæ, Capellæ, Oratoria, Sacella, Eremitoria suburbiorum, Confraternitatum, Hospitaliorum, & similium locorum; dummodó Ecclesiæ nomine propriè gaudeant, & inter Ecclesias Regulariũ, illisque subiectas, non sint, sed Ordinariorũ iurisdictioni; poterunt eligi pro hoc Iubilæo: quia & sunt Ecclesiæ, & sunt sæculares; naturamque, ac privilegia Ecclesiæ, vel Catedralis, vel Parochialis, aut Collegiatæ, cui immediatè subiacent, sequuntur.

6 De Oratorio domus privatæ ego minimè assererem eligi posse ad hoc Iubilæum, quia licét quoad aliqua favorabilia sub Ecclesiæ nomine comprehendatur; attamen non est talis conditionis, qualis in præsenti exigitur á Pontifice; cum dicat, *Rectoris Eccl. sia eligendæ consensum expectandum:* & Oratoria non dicuntur habere Rectorem, seu Parochum. Præterea, quia exigitur Ecclesia, ad quam populus, etiam copiosus cōcurrere, & in qua Eucharistiam suscipere commodè valeat, ut in his non valet. Quæ quidem absolutè Ecclesiæ non sunt, quæ communes esse debent, ac ideo immunitate non gaudent.

7 Difficultas verò superest: an eligi valeat pro hoc Iubilæo Ecclesia Parochialis, Regularibus subiecta; ut sæpe esse contingit, vel quia Regulares sunt Domini in temporalibus, & spiritualibus aliquorum oppidorum, ut olim erant plura; modo aliqua sunt Religioni Benedictinę subiecta, vel in spiritualibus tantùm, ut contingit in plurimis novi Orbis Ecclesiis; vel Ecclesię, & oppida exempta sunt ab Episcopali iurisdictione quoad spiritualia, & Ecclesiastica; ut sunt oppida, & Ecclesiæ Ordinibus Militaribus D. Iacobi, S. Ioannis, nec non Alcantaræ, & Calatravæ subiectæ; quæ ab horum Ordinum Regularibus Sacerdotibus gubernantur, vel quia in locis Episcopo subiectis, alicui Religioni tradita est aliqua Parochia ad regimen illius, & Sacramentorum administrationem, suntque Beneficiarij, aut Curati Regulares, sicut & Matriti Parochia S. Martini, & in oppido Naval carnero Parochia illius loci, & Romæ non paucæ, ac alibi aliæ similes.

8 Circa hanc difficultatem dicendum omnino est, posse has Parochias, seu Ecclesias eligi pro Iubileo isto; quia hæ absolutè sunt sæculares, vel saltem potius sæculares, quàm Regulares. I. Quia hæ erectæ sunt ad ministrandum Sacramenta omnia sæcularibus, ad idque ex iustitia tenentur; ergo ad illos potius, quám ad Regulares spectant. II. Quia his Ecclesijs competunt iura Parochialia quæ à sæcularibus soluuntur, qualia sunt, ut declaravit Sixtus IV, *in monument. Minor. fol. 103.* & asserit Emmanuel Rodriguez *to. 2. q. 75.* primitia, & decimæ: ergo sunt sæculares.

9 III. Quia in his Ecclesijs potest Episcopus suam iurisdictionem exercere, tum in Clericos illi Ecclesiæ addictos; tum in Regulares ipsos, quatenus Sacramentorum administrationi, & divinorum Officiorum celebrationi incumbentes, ut ex Tridentino, *sess. 25. cap. 11.* tradit Zerola, *verbo exemptio, & excommunicatio, ult.* tum in Sæculares ea Sacramenta recipientes. IV. Quia cum omnium Parochianorum cura, & iurisdictio apud Episcopum sit, etiam omnes Parochiæ, & Parochi, quantumvis exempti quoad hanc partem, aliquomodo illi subsunt. Vide Paulum Fuscum, *de Regim. Eccles. l. 2. c. 8.* ubi plura invenies de iurisdictione, quam habet Episcopus in has Ecclesias, etiam exemptas.

10 Idem dicendum est de Ecclesijs Canonicorum Regularium, qualis fuit olim S. Joannis Lateranensis Fratrum S. Augustini, & modò sunt aliæ in Europa; ut videre licet apud Federicum de Sen, *conf. 19. n. 4.* & Tuschum *lit. R. conc. 91.* Sed intellige quod Ecclesiæ hæ sæculares sunt ad hunc effectum; dummodò in his, & similibus Ecclesijs, vel Collegiatis, vel Parochialibus, (etiam si Regularibus sint subiectæ, & ab ipsis gubernentur) adsit cura personarum sæcularium; nam sic in has, & similes Ecclesias iurisdictionem competere Episcopis statuit Tridentinum *sup.* Consule ibi Barbosam: & animadverte sub clausula, *Quamcũque Ecclesiam sæcularem*, quàm ibi apponit Pontifex, comprehendi omne genus Ecclesiarum Secularium, quia universalis est, & ad casus etiam improprios extenditur, ut ex Rota, Menochio, Anto. Monacho. & alijs docet Barbosa, *dict. 260. & 266.*

Dubium IX.

Quæ observanda sunt in assignatione Ecclesiæ sæcularis pro isto Jubilæo?

1 Bservandum est I. Quod cum assignatur Ecclesia aliqua sæcularis pro hoc Iubilæo, non manet locus ad lucrationem eius illo mense in ulla Societatis Ecclesia illius urbis, vel oppidi: disiunctivè enim loquitur Pontifex dicens: *Aliquam Societatis Ecclesiam, vel quamcumque aliã sæcularem, &c.* Observa II. Quod licèt ubi sunt plures Ecclesiæ Societatis, ut Romæ, Neapoli, Hispali, &c. in omnibus hoc Iubilæum simul eodem die valeat; nõ tamen ideo ubi plures Ecclesiæ sæculares sunt, omnes, seu tot, quot sunt Ecclesiæ Societatis, assignari possunt, ut in eis eodem die Iubilæum lucremur: nam cum hoc sit Societati ratione Religionis talis concessum; & omnes Ecclesiæ Societatis unam constituant, in omnibus simul unum Iubilæum est, & simul vim habet: at ex pluribus sæcularibus Ecclesijs regulariter non fit una, sicut quoad hoc manifestè non fit. Nec in una sæculari, & in alia ex Societate potest simul Iubilæum lucrari propter eandem disiunctionem verborum Pontificis.

2 Observa III. Quod etiam si in urbe, vel oppido nõn sit Ecclesia, vel domus Societatis, potest assignari una Ecclesia sæcularis ad hoc Iubilæum; cum prædicta conditio, ut sit ibi domus, vel Ecclesia Societatis, nullo modo apponatur à Pontifice, qui statuit aptam esse quamcumque Ecclesiam sæcularem, & ubicumque existentem: cum dictio *Vbicumque* ibi apposita, ut ex *cap. Ad honorem, de usu palij*, notat Tuschus *to. 2. lit. D. conc. 391. n. 1.* sit universalis, & omnia loca sine exceptione generaliter comprehẽdat. Vnde in Missionum locis potest hoc Iubilæũ lucrari. IV. observa, quod Ecclesiæ Monialium Episcopo, seu loci Ordinario subiectarum eligi possunt: cum absolutè sint sæculares, quatenus sæculari iurisdictioni subiacent; licèt secundum quid sint Regulares, quatenus Religiosis feminis deserviunt.

3 V. observa, quod si aliquando contingat, ut contigisse scio, quod in oppido aliquo, in quo Ecclesia sæcularis erecta non sit, vel usui non expedita, Parochi, & reliqui Clerici in Regulari virorum, vel feminarum, regiminique Regularium subiectarum Ecclesia, divina Officia celebrent, ac Sacramenta populo administrent, in omnibusque alijs pro Parochiali deserviat, poterit hæc tunc assignari pro isto Iubilæo, quia quoad usum, & exercitium hæc Parochialis est, & cũ alia non sit, privarẽtur Fideles his Indulgẽtijs; ac aliunde hæc assignatio, ut potè favorabilis, ampliãda est. Sed nihilominus tutius esset ut tunc, si alia Ecclesia sæcularis esset, etiam si Capella foret, vel Eremitorium, eligeretur.

4 Demum adverto; quod in his omnibus Ecclesijs sæcularibus, sive urbium, in quibus Societatis domus sunt, sive oppidorum, in quibus non sunt, ut contingit in Missionum locis, Communio huius Iubilæi debet fieri, *Sollicitudine Clericorum Regularium dictæ Societatis*, ut Pontifex loquitur; cura scilicet, superintendentia, præsentia, & regimine Societatis Iesu, seu aliquorum ex illa, qui Confessionibus, & Communionibus adsint Hoc enim verbo, *sollicitudine* comprehenditur iuxta latinæ linguæ peritos. Hinc Cicero, *Ad Attic. l. 6. Sollicitudine Provinciæ maximè urgebamur*, idest, moderamine, & cura. Sic Romæ una ex Parochijs sæcularibus pro hoc Iubilæo eligitur, illamque Religiosi Societatis adeunt, ut Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Fidelibus ministrent, similiterque in alijs locis, ac præsertim in Missionibus fit.

DUBIUM X.

A quo assignanda sit sæcularis Ecclesia pro hoc Jubilæo; cuiusvè licentia, aut consensus requiratur?

1 Sic habet clausula. *Et quoad Ecclesias Saeculares de licentia Ordinariorum locorum, illarumque Rectorum consensu agetur.* Vbi nomine Ordinariorum intelligit Pontifex Archiepiscopos, Episcopos, Capitula Sede-vacãte, illorum Vicarios, & omnes habentes Episcopalem, vel quasi Episcopalem iurisdictionem in suis Diæcesibus, aut territorijs, ut ostendimus Tract. 7. Singul. 2.

2 Nomine veró Rectorum Ecclesiarum præcipuè intelliguntur Parochi, seu curam habentes animarum intra limites alicuius oppidi, vel Parochiæ, ut docẽt Petrus Gregorius, *Syntagm. iuris l.15 c.24.n.6.& 7.* Rebufus *concord. tit. de Collat. §. Statuimus. n. 2.* Gonçalez *ad regul. 8. cancel. glos. 6. n. 39* Lælius Zechius *de Repub. c. 18. n. 2.* Barbosa *de Paroch. c. 1. n. 14.* colligiturque ex *c. 1. de Capell. mon. cap. cum singula, de præbend. l. 6.* & ex Tridentino *ses. 21. c. 4. Reform.* Vnde Rectores in præsenti sunt omnes Parochi, & Beneficiarij curam animarum habentes; Vicarij etiam foranei constituti per loca Diœcesum, etiam quoad hoc, Rectores Ecclesiarum suarum iudicandi sunt, sicut & illi, qui iurisdictionem, & regimen habent super Ecclesias.

3 Hoc posito dicendum est I. Non esse necesse, ut Ecclesia sæcularis, in qua lucrandum est Iubilæum assignetur ab Ordinario; solùm enim à Pontifice præscribitur, quod de eius licentia sit in Ecclesia sæculari locus huic Iubilæo. In quo supponi videtur electio, seu assignatio illius iam facta, & quod licentia, vel cõfirmatio huius electionis præstanda sit ab Ordinario. Vnde existimo, electionem; seu assignationem hanc ad nullum alium spectare, nisi ad Superiorem domus Societatis loci, ubi assignatur, ut Romæ ad Præpositum Generalem, seu Vice Præpositum domus professę Romanę illius vices gerentem, aliumvè alterius domus Superiorem, & Hispali, alijsvè locis ubi domum professam habemus, aliasque domos, vel collegia ad Prępositum, aliosvè Prælatos, Rectores, vel Vice Rectores.

4 Dicendum est II. Ordinarij licentia ad hoc, ut in tali Ecclesia sęculari electa à Superiore Societatis Iesu, Fideles lucrentur hoc Iubileum, ita est necessaria, ut sine illa valide illud non celebretur, quantumvis à Societate assignetur, & in ea Fideles communicent, ac preces fundant; quia est expressa conditio à Summo Pontifice requisita, sine qua nihil rite fit; nec illa Ecclesia locus aptus est, & perinde se habet, ac reliquę Ecclesię sęculares pro Iubilęi lucratione non assignatę; iuxta illud Iuris principium. *Conditio inducit formam, qua omissa dispositio non sortitur effectum.* Sic *l. Mevius. l. qui heredit. ff. de condit.* Gironda *de Privileg. explicat. n. 667.* Caldera Pereira *de potest. eligend. c. 4. n. 30.* Rota Romana apud Farinacium, *decis. 515 n. 8. to. 2 p. 1.* & Barbosa *de princ. lit. e n. 30.*

5 Sufficit autem hanc facultatem pręsumptam esse, vel tacitam, aut esse ratihabitionem de futuro. Consultius tamen erit semper expressam adipisci, cum potest fieri; né sub opinione Iubilęi lucratio existat. An verò si iniusté negetur, popo[illegible] sufficiat, vide quę diximus Sing. 12. Tract. 3. n. 6. & in præsenti accomoda.

6 Dicendum est III. Pręter licentiam pręfatam Ordinariorum requiritur consensus Rectoris, seu Parochi Ecclesię sęcularis, quę ad hoc Iubilęum eligitur. Constat ex clausula relata: *De licentia Ordinariorum, illarumque Rectorum consensu.* Coniunctio autem *Què*, ut potè ęquivalens *Et* iuxta latinę linguę usum copulativa est, & iuxta iuris peritos collectiva, ut docet Barbosa, *dict. 264.* Nec superfluus est hic consensus, etiam si adsit Ordinariorum licentia; cum hęc concedatur cum respectu ad consensum Parochi; prudenter enim hunc requirit Episcopus in ijs, quę ad eius Ecclesiam spectant.

7 Sed animadvertendum est, quod si Parochi consensus, vel haberi nequit, quia abest, vel iniustè negatur (ut iniuste negatus præsumi potest cum manifesta ratio, aut gravis causa in oppositum non apparet) tunc celebrari poterit Iubilæum in illius Ecclesia, præcedente sola Ordinarij licentia, præsertim si ab eo determinate illa Ecclesia fuit concessa. Sicut si licentia Ordinarij tacita, vel præsumpta iniuste negatur, potest celebrari Iubilæũ iuxta dicta Tract. 3. Sing. 11. n. 6. & 7. Nec ideo deficit conditio hæc à Pontifice requisita; nam tunc ipsius consensus, ut potè supremi omnium Ordinariorum, & Parochorum Principis, prudenter præsumitur.

8 Sed ne tunc Societatis Superiores, vel Operarij litibus, aut molestijs se interferant; irævè, ac discordiæ, quæ venenum est spiritualis culturæ, detur locus; consulerem, ut renuente Parocho unius Parochiæ ad aliam

aliam Iubilæum deferant; & si alia non sit, vel illius Parochus etiam renitatur, Iubilæum non promulgent, sed alia in ea Societatis ministeria exerceant, si in missionibus versantur; & si nec hęc exercere Parochi patiuntur, oppida, & loca deserant; iuxta id Christi pręceptum Apostolis ad pręḍicandum missis, *Math.* 10. datum: *Cum persequentur vos in ciuitate ista, fugite in aliam.* Et antea. *Quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris.* Quam persecutionem aliquando patiuntur nostrę Societatis Operarij, cuius motores rigidè punire debent, & solent Episcopi, cum inde tot, tamque copiosis fructibus eorum oves fraudentur. Consule, quę de his persecutionibus novissimè edidit P. Michael de S. Roman in Expeditionibus missionum, *lib.* 5. *à cap.* 3. *ad* 7.

9 Sed rogabis, quid si duo sint Parochi unius Parochię, & unus renuit, alter annuit? R. sufficere unius consensum; licèt enim dicatur: *illarumque Rectorum consensu*: non ideo dicitur, quia omnium Rectorũ unius Parochię consensus requiratur; sed quia de pluribus Ecclesijs ibi est sermo, & ita ut in pluribus Iubilęum celebretur plurium Rectorum requiritur consensus, hũc enim in sua quilibet exhibiturus est. Ab antiquiori ergo Parocho primó exposcatur, & si hic tunc abest, ab alio quocumque. Quod si unus annuit, & alter renuat, ad Vicarium illius loci deferatur discordia, & illius sententię standum. Sed semper observetur, ne cum contradictione Parochorum illud promulgemus, etiam si valide, & licitè id possimus.

10 Si verò in Ecclesia non sit Parochus, quia Parochialis non est, non requiritur consensus Capellani, vel alterius ibi celebrantis; sicut nec Confratrum, si ibi sit Cõfraternitas; quia hi propriè Rectores non sunt; & cum hęc sit materia odiosa, strictè est interpretana. Administrator verò Hospitalis, Rectdr Ecclesię existimari potest, quia in eo, & in eius Ecclesia curam gerit animarum.

DUBIUM XI.

V. Laici communicantes, & Sacerdotes celebrantes extra Societatis Iesu, vel sæculares designatas Ecclesias pro hoc Iubilæo, illud lucrentur, si in illis sub illius intentione preces fundant?

1 NEGATIVE omnino respondendum est: nam hoc expressé poscitur à SS. Vrbano VIII. ibi: *Qui aliquam Societatis Iesu, vel quamcumque aliam sæcularem Ecclesiam una ex Dominicis cuiuslibet mensis, & iisdem Dominicis in prædictis Ecclesijs sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint.* Et antea á Paulo V. ita poscebatur: *Omnibus Christi Fidelibus, qui tempore Communionis generalis per Clericos Regulares Societatis Iesu in eorum Ecclesijs, extra Vrbem ubilibet, semel in mense dumtaxat faciendæ, sanctissimam Eucharistiam sumpserint, &c. plenariam omnium peccatorum indulgentiam concedimus.* Ergo cum expressa adsit hęc conditio, nequit indubium verti, an sit adimplenda, ut Iubilęum fructum habeat: pręsertim cum, ut actus, vel contractus valeant, conditio impleri debet in forma specifica, ut ex *l. qui hered. & l. Mauius ff. de condit.* docent Surdus *decis.* 209. Valascus *consf.* 82. *n.* 11. Ceballos *com. mun. contra com. to.* 4. *q.* 90. *n.* 58. Tuscus *to.* 2. *lit. C. conc.* 595. *n.* 4. Cardosus *prax. iudic. ver. condit. n.* 3. & alij. Hoc denique praxis, & consensus omnium Sapientium in universo Orbe confirmant.

2 Hinc infero, omnes eos, qui vel communicare absoluté nequeunt, ut pueri, aut vomitum patientes, ac non ieiuni, vel qui nequeunt Ecclesias Societatis ad communicandum adire, ut ęgroti decumbentes in lecto, incarcerati, absentes, Moniales, &c. non posse lucrari hoc Iubilęum; cum hęc Communio, immó & sæpissime alia diligentia visitationis executioni mandari ab his non possit; nec commutari queat, non enim hęc commutatio in Iubilęi huius indulto conceditur; sicut concedi solet in Iubilęo duarum hebdomadarum, aut simili. Quod pro alijs Iubilęis observandum est.

3 Nec quod omnes in eadem Ecclesia pro hoc Iubilæo communicent eadem die difficile alicui videatur in magnis urbibus; cum incessanter in pluribus altaribus Eucharistia laicis administretur: & si Ecclesia Societatis non ita capax sit, eligi potest ex saecularibus omnium maxima. Sacerdotes verò, etiam saeculares celebrare incipiant ab Auroræ crepusculis, ita ut Missas finiant hora una cum dimidia ante Solis ortum; ac Regulares ex privilegio suo una hora ante Auroram eas ita possunt incipere, ut plusquam duabus horis ante Solis ortum finire faciant. Sic Doctores aliqui apud Dianam, 1. *p. trac.* 1. *ref.* 33. Ac tempus celebrationis prorogari possęt propter

hanç

hinc causam multitudinis, & celebritatis Iubilæi usque ad primam, horam cum dimidia, post meridiem, plus minusve, iuxta doctrinam Suarij, *de Euch. sect.* 4. Ledesmæ c. 4. Villalobos *dif.* 22. *n.* 2. Laici verò communicare possunt quacumque hora post meridiem, sive quarta, sive quinta, dummodò sint ieiuni, & scandalum absit: nō enim hoc est prohibitum, licèt consuetudini regulariter standum.

4 Et licèt Sacerdotes Communionis Paschalis præcepto satisfaciant in quacumque Ecclesia celebrantes; immo & Laici communicantes in quacumque de licentia Parochi, non ideo lucrabuntur Iubilæum hoc nisi in Ecclesia Societatis celebrent, vel communicent; quia ad primum sufficit celebrare, vel communicare in quacumque Ecclesia, vel Oratorio de licentia saltem præsumpta Parochi, vel consuetudine, iuxta dicta Trac. 4. Sing. 12. ut in Sacerdotibus dictum: ad Iubilæum verò expresse deposcitur à Pontifice, ut fiat Communio in Ecclesia Societatis, vel alia sæculari assignanda iuxta dicta. Immo nec Religiosi habentes privilegium lucrandi Iubilæa aliarum Ecclesiarum, si propriam visitent, iuxta dicenda in hac Appendice, hoc lucrabuntur, si in nostra non communicet, quia non exequuntur diligentiam requisitam, scilicet Communionem in tali Ecclesia.

Dubium XIII.

Quæ circumstantiæ servari debent in Confessione, & Communione pro hoc Jubilæo requisitis: ubi & quæ pro alijs Jubilæis?

1 Quoad Confessionem ita dicitur in huius Iubilæi Bulla: *Christi Fidelibus verè pænitentibus, & Confessis.* In qua, & in similibus clausulis non requiri venialium confessionem, docent Zanardus, Filiucius, Ludovicus de la Cruz, Enriquez, Suarius, Navarrus, Comitolus, Bonacina, Coninch, Lugo, & Villalobos, quos refero in hebdomadarum duarum Iubilæo c. 18. Ratio est, quia hæc exigitur à Pōtifice ad acquirēdum gratiæ statum, in quo existimatur esse, qui conscius non est lethalis culpæ; sufficiet ergo tūc, quod quis cōfessus fuerit pro adimplendo Ecclesiæ præcepto.

2 Requiri confessionem, & non sufficere contritionem, si culpa lethalis adsit, ex vi huius clausulæ, sentiunt Navarrus, Angelus, Peyrinus, Cordova, Caietanus, Adrianus, & Sotus, quos citat Cruz, *c.* 8. *dub.* 6. *n.* 7. E contrario contritionem tunc sufficere docent Sylvester, Angelus, Rosella, Torquemada, & alij, quos affert Enriquez, *l.* 7. *de indulg. c.* 2. Paludanus, Gerson, Ioannes Andræas, & Felinus, quos citat Suarius, *to* 4. *de Pænit. d.* 52. *sect.* 3. *n.* 12. *&* 13. ac plures alij, quos citat Cruz, *sup. n.* 7. *&* *dub.* 7. *n.* 5.

3 Probant hoc II. Cruz, & Suarez, *sup. n.* 13. quia confessio non requiritur tunc ut contritio, sicut posceretur, si diceretur, *Præmissa, aut facta confessione*, sed ut quis tollat obicem peccati ad lucrandum Iubilæum, quod tollitur per contritionem, ergo, &c. III. Quia si copulative hæc verba, *Pænitentibus, aut contritis, & confessis:* intelligerentur, semper cū confessione esset necessaria contritio perfecta, quod non est dicendum, sed si detur imperfecta contritio, quæ est attritio cum hæc non sufficiat ad statum gratiæ sine cōfessione, confessio requiretur. Sensus ergo est distributivus, vel disiunctivus, idest, tam verè pænitentibus, seu contritis, quàm confessis, ut explicant Suarius, & Cruz. Addo tamen Suarij, *n.* 13 consilium: *Consulendum semper*, inquit, *erit, ut quoties forma Indulgentiæ, seu Iubilæi huiusmodi fuerit, actualis confessio præmittatur, si fieri possit, ut omne dubium tollatur.*

4 De Communione dicunt Doctores Corduba, *q.* 35. *de Indulg.* Grafis, *c.* 5. *n.* 55. & apud eum Astesis, & Hostiensis, Turrianus, *select. disp.* 31. *p.* 2. *dub.* 64. Diana 3. *to. trac.* 4. *resol.* 166. & alij tueantur, unicā sufficere ad plura Iubilæa obtinenda eodem die in diversis Ecclesijs, cum hæc conceditur ijs, qui post cōfessionem, & Communionem, seu *Confessi, & sacra Communione refecti fuerint; & idem dicendum esset*, addit Lugo, *de pænit. d.* 27. *s.* 6. *n.* 93. *licet secunda Indulgentia non eadem die, sed sequenti intra debitam distantiam occurreret:* at hoc Iubilæum ita requirit Communionem eodem die, ut nullomodo quisquam illud lucrari valeat, nisi in Dominica Iubilæo dicata, & in Ecclesia, ubi celebratur, communicaverit; quantumvis antecedenti Sabbato communicasset in Ecclesia Societatis, vel eadem Dominica assignata in alia Ecclesia cum intentione illud lucrādi. Posset verò Communione illius Iubilæi postea eodem die; immò, & sequenti lucrari alia alterius generis, scilicet concessa ijs, qui post confessionem, & Communionem Ecclesiam aliquam visitaverint; quia pro his non exigitur, ut singularis diligentia Communio, sicut in Iubilæis mensis & duarum hebdomadarum; sed solùm dispositivè, seu præsuppositivè: tunc enim unica Communione lucrari quis poterit omnia Iubilæa, ut

ut dispositionem eam exigentia intra eundem, & sequentem diem, & forsan intra alium, si verificetur ad illud Iubilæum communicasse.

5 Omnia hæc breviter, & dilucidè ut solet, exposuit noster Lugo, *sup.* dicens: *Quando Communio exigitur directè, prout in quibusdam Iubilæis solemnioribus exigi solent Communio, ieiunium, eleemosyna, ac preces intra eandem hebdomadam; aut quando conceditur Indulgentia iis, qui singulis mensibus in tali Ecclesia communicauerint; tunc unica Communio non posset deseruire ad duplicem Indulgentiam similem; posset tamen deseruire illa eadem Communio ad aliam indulgentiam, ad quam Communio non directè, sed præsuppositiuè exigeretur.*

6 Rursus animadvertendum est, non requiri, quod Communio suscipiatur de manibus Sacerdotum Societatis Iesu, per se ipsos ministrantiú Eucharistiam, sed sat est ut suscipiatur á quocumque Sacerdote sæculari, vel Regulari cuiusvis Ordinis: solùm enim dicitur in Bulla hac, quod peragatur Communio generalis, *Sollicitudine Clericorum Regularium dictæ Societatis*: in quibus verbis non exigitur, quod immediatè per se ipsos Communio ministretur, sed quod eorum cura, studio, & diligentia id fiat: has enim significationes importat verbum Sollicitudo. Sic *ad Corinth. 2. c. 11.* ubi est, *Instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum*; alia versio: *incumbens mihi quotidiana cura omnium Ecclesiarum. Et cap. 8. Abundatis in omni sollicitudine*, alia versio, *Omni diligentia*, & infra; *Sed per aliorum sollicitudinem*, alij, *Per aliorum studium.* Immò in Iubilæo hoc, & similiter Pauli V. ubi dicebatur: *Tempore Communionis generalis per Clericos Regulares Societatis Iesu faciendæ*; omnes viri docti PP. Iacobus Granado, Didacus Ruiz, Ferdinandus de Mẽdoça, Matthæus Rodericus, Ludovicus Ramirez, & alij uno ore dixerunt, ac noster egregius Concionator, supremæque Inquisitionis Cẽsor P. Didacus Davila Hispali in concionibus promulgavit, hanc Communionem posse fieri per quoscumque Sacerdotes; quia *Per se facere dicitur, qui per alios facit l. 1. §. deiecisse. ff. de vi, & vi ar.*

Dubium XIV.

Quæ preces pro hoc, ac pro alijs Iubilæis exposcantur?

1 Vod ad preces attinet, ita in hoc, & in alijs Iubilæis communiter clausula apponitur: *Ecclesiam visitauerint; ibique pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione; pias ad Deum preces effuderint.* Et in primis has preces mentales esse sufficit, iuxta Filiucium, *tract. 8. de sacris. p. 3. c. 10. n. 257.* Navarrum *de Indulg. not. 47.* Trulench. *in Cruz. l. 1. §. 6. dub. 2. n. 7.* Laurentium à S. Francisco, *notab. 8. de Iub. n. 13.* & alios: licèt oppositum tueatur Ludovicus á Cruze, *in Cruz. l. 1. c. 8. dub. 13. n. 6.*

2 Sed sentio, quod quamvis certum sit, quod possint Pontifices Indulgentias concedere, ad earumque lucrationem actus interiores, v. g. mentalem orationem, conscientiæ excussionem, contritionem, & similes exigere, ut probant Suarius, *to. 4. de Relig. d. 52. sect. 4. n. 5.* & Lugo, *sup. d. 27. sect. 6. n. 86.* attamen tutius est in his, & similibus Iubilæis vocales preces fundere, scilicet aliquẽ numerum Orationum Dominicarum, aut Salutationum Angelicarum, vel dicere aliquot Salve Regina, aut Rosarium, aut Litanias, Psalmos ve aliquos, aut alias Orationes ab Ecclesia approbatas, vel ab ipso lucrante, vel á pio viro ex proprio penu compositas: quia vocalium effusio, non est dubium, quin sufficiat, aliarum verò mentalium solùm, non ita certum est: consultiusque etiam erit mentalẽ orationem vocali admisceri, ut notat Lugo, *sup. d. 27. sect. 7. n. 3.* addens: *Nec obstat per Rosarium orari B. Virginem; in Bulla autem exigi, quod oretur Deus; nam orando B. Virginem, oratur Deus mediatè, cum a Virgine petamus, quod pro nobis apud Deum intercedat.*

3 Deinde precum numerum, seu quantitatem quamlibet sufficere pro his Iubilæis docent Filiucius, *sup. c. 6. n. 164.* Bosius *de Iub. p. 1. cap. 18. n. 8.* & alij. Sed hi intelligendi sunt, aiunt aliqui, iuxta Emmanuelẽ *in Bull. §. 7. n. 13. Quamcumque orationem sufficere, dummodo non sit notabiliter modica.* Modica autem esset unica tantum Oratio Dominica, vel Salutatio Angelica, aut quid simile: sufficiens verò esset, trium Orationum Dominicarum, vel Salutationum Angelicarum; Psalmus etiam quincumque ex Psalterio, ut Psalmus *Miserere, Benedicite*; aut quilibet alius ex Horis canonicis, excepto minimo, ut *Laudate Dominum omnes, &c.* Ego verò censeo, quod qui hunc Psalmum recitaret, vel semel Dominicam Orationẽm cum Salutatione Angelica, vel hanc, aut illam seorsim, lucraretur hoc, & similia Iubilæa, cum verificetur, quod preces fuderit.

4 Probari potest hoc ex Iubilæo, quod Societati nostræ Paulus III. in Bulla, quæ incipit: *Licet debitum*, edita anno 1549. in hunc modum concessit: *Omnibus, & singulis Christi Fidelibus utriusque sexus, ubilibet commorantibus, verè*

verè pœnitentibus, & confessis, seu temporibus à iure statutis; confitendi propositum habentibus, qui aliquam Ecclesiam, aut alium pium locum dictæ Societatis semel singulis annis [præter annum Iubilæi] in die ab ipso dictæ Societatis Præposito eligendo à primis vesperis, usque ad occasum Solis eiusdem diei inclusiuè, deuotè visitauerint, & ibi orationem Dominicam, & salutationem Angelicam recitauerint, plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, ac remissionem in forma Iubilæi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium misericorditer concedimus, & elargimur. Si ergo unicam tantùm orationem Dominicam cum salutatione Angelica assignat Pontifex pro Iubilęi precibus. Communionem non requirentibus, pro isto hanc exigente hę orationes sufficient, & aliqua brevior oratio sat erit. Ego verò semper in his, & in alijs Iubilęis quinquies Pater noster cū totidem Ave Maria recitari consulvi.

5 Denique licèt Manuel *sup.* Bosius *de Iub. sect.* 4. *casu* 17. *n.* 15. Cruz *in Cruc. l.* 1. *c.* 8. *dub.* 11. Layman *l.* 5. *tr.* 7. *c.* 8. *n.* 13. Comitolus *lib.* 1. *q.* 38. Sanctarelus *de Iub. c.* 4 *dub.* 10. & alij asserant, operibus, etiam aliàs, vel ex voto, vel ex precepto debitis, posse quemlibet lucrari Iubilęum, ut eleemosina; [si hęc in eo petatur] quę ex obligatione naturali extremè indigenti debetur, & recitatione divini Officij, ob sacrum Ordinem, vel Ecclesiasticum Beneficium debita, satisfieri precibus à Iubilęo exactis; semper tamen consulendum, & servandum est, ut opere supererogationis, seu nullo modo debito Iubilęi diligentię fiant.

6 Sed advertas, non esse necesse, ut ante aram maximam hę preces fundantur, nam in quocumque altari, immo etiam si in nullo fundantur, si funduntur in Ecclesia, vel ad ianuā ipsius sufficiet, iuxta dicenda. Nec genu flexo, aut ulla alia circunstantia speciali addita, sufficiet, quia ut rectè Filiucius, *supra* ait: *Nulla peculiaris forma orandi, tanquam necessaria præscribitur*, oratio verò hęc fieri potest, vel ante, vel post Communionem, vel mane, vel vespere, vel noctu; dummodò fiat á prima hora post mediam noctem illius diei usque ad duodecimam noctis sequentis iuxta dicta Dubio tertio.

[§]

DVBIVM XIV.

An, & quo modo possit hoc Iubilæum applicari Animabus purgatorij, ubi nonnulla pro harum indulgentijs consequendis adnotantur?

1 NOn posse applicari indulgentiam, nec Iubilęum pro defunctis, nec illis prodesse, nisi in concessione illius exprimatur, communiter sentiunt Theologi cum S. Thoma. *dist.* 45. ut notant Navarrus, *notab.* 22. *de indulg. n.* 29 & Trulench, *l.* 4. *in Cruc. dub.* 9. *n.* 6. Ratio est, quia nemo potest lucrari pro alio indulgentiam, nisi expressè in concessione habeatur, ut docent Rodriguez, *in Bull. §.* 8. *n.* 13. Cruz *d.* 2. *dub.* 6. *n.* 10. Trulench *sup.* & Suarez *de pæn. d.* 53. *sect.* 1. *n.* 7. qui optimè addunt, quod cum conceditur Iubilęum omnibus Fidelibus, non comprehenduntur ibi Animæ purgatorij, sed solùm Viatores; nam ij sunt immediatè subditi Pontifici, ob idque in concessione pro defunctis communiter additur *Fidelibus vivis & defunctis*, vel quòd lucrari possint indulgentiam, *Pro Animabus purgatorij* & ut habetur in Cruciatâ, sumentibus eam conceditur, ut omnes, & singulas indulgentias stationum Vrbis, tam pro se, quàm per modum suffragij pro defunctis, pro quibus visitaverint (quinque scilicet altaria) consequantur vel quid simile. Sic etiam exprimitur in hoc Iubilæo, in cuius Bulla ait SS. D. N. Vrbanus VIII. *Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem quam pro Animabus Fidelium defunctorum applicare possint misericorditer in Domino concedimus.* Hanc applicationem non concesserat Paulus V. pro hoc Iubilæo.

2 Noster sapientissimus Lugo, *de pænit. d.* 27. *sect.* 5. refert, refellitque varios modos, quibus Pontifex possit Animabus purgatorij indulgentias concedere, seu applicare: & tandem docet *n.* 64. ex S. Thoma, *in* 4. *dist.* 45. *q.* 7. *art.* 3. *q.* 2. Indulgentias concedi defunctis non directè, & principaliter, sed tantùm secundariò, & indirectè; *Ac si dicamus*, explicat ipse, *n.* 70. *Pontificem tunc non concedere immediatè indulgentiam defuncto, nec etiam viuenti sed solùm ex Thesauro Ecclesiæ elevare opera pia Fidelium viuentium, ita ut non solùm sint satisfactoria ex opere operantis, sed etiam ex opere operato; seu ultra condignum, si pro defuncto offerantur.* Et num. 71. addit: *Eleuat autem non diuisibiliter, sed indiuisibiliter totum*

totum opus, ut in fine operis detur totus fructus ex opere operato. Consule ipsum hac in sectione, & Trulen. *dub.* 9. qui optimè probat ad hæc concessionem necessum non esse Pontificem auctoritatem habere in Animas purgatorij, sed sufficere, ut habeat in Ecclesiæ thesaurum, cuius dispensatio, ipsi à Christo commissa est in utilitatem Fidelium, omnibus modis convenientibus iuxta varios illorum status, quorum unus modus est ut fiat per modum suffragij; in quo nō requiritur suffragantis iurisdictio super personam, cui suffragatur, ut patet in suffragijs privatis, quæ fiunt inter amicos.

3 Hinc inferes, Iubilæum, aut Indulgentiam determinatè pro defunctis solùm cōcessam, nō valere pro vivis, neque pro ipso lucrante, qui diligentias exequitur. Item II. deduc. non posse defunctis concedi Indulgentias, nisi vivo interveniente. III. Quod fructus Indulgentiæ, v. g. remissio peccatorum, nō prius percipitur à vivo diligentias exequenti, ut postea defunctis applicetur, sed immediatè illis applicatur medio opere vivi ad hoc elevato. IV. Requiri intētionem determinatam applicandi Indulgentiam pro defunctis in lucrāte illam. V. Quod cum conceditur liberatio Animæ purgatorij, pro qua dicatur Missa, vel recitetur Corona, aliud vè simile opus fiat, tunc necesse erit substantiam operis, idest, Missam, vel Coronam, seu satisfactionem ex opere operantis ex illa provenientem, applicari à lucrante: quando verò dicitur, *Quoties dicat Coronam, vel Psalmum, liberabit Animam Purgatorij*, probabile est non requiri talem applicationem specificam operis. VI. Collige, non requiri acceptationem suffragij ex parte Animæ purgatorij, ut ei prosit, huicque, etiam si Cathecumeni, vel amentis sit, posse applicari. Hæc omnia probat Lugo, *d.* 27.

4 Sed petis, an requiratur gratiæ status in vivo lucrante hoc, & similia Iubilæa pro defunctis. & licet Lugo *n.* 75. & Rodriguez *in Bulla.* §. 8. ac alij requiri asserant; tamen non requiri docent Gabriel, *in Canon. missæ lect.* 57. Toletus *l.* 5. *n.* 5. *Portel de Iub. n.* 24. Reginaldus *to.* 1. *l.* 7. *ca. ult n.* 195. Fabrius *in* 4. *d.* 19. *d.* 3. *c.* 8. *n.* 256. Ioannes Præpositus *in* 3. *p. q.* 14. *dub.* 10. *n.* 93. Naldus *verb. Indulg n* 7. Trulench. *lib.* 1. *in Cruc.* §. 6. *dub.* 4. *n* 3. Hyeronimus Rodriguez, *resolut.* 77. *n.* 67. Granadus *in* 3. *p. contr.* 12 *tr.* 5. *dub.* 5. Navarrus *notab.* 22. *n.* 31. Suarius *to* 4. *d.* 53. *sect.* 4. Villalobos *tr.* 28. *n.* 3. & alij; quia tunc non satisfacit prose, sed pro Anima purgatorij, quæ est in gratia, & cui applicatur à Pontifice opus ab ipso factum, tanquam ab Ecclesiæ Ministro, cum ex Pontificis indulto ob illius diligentias, & Christi, ac Sanctorum satisfactionem, Ecclesia, seu Ecclesiæ caput applicet Indulgentiam. Qui autem, ut Minister Ecclesiæ offert pro defunctis suffragium non est necesse, quod sit in gratia, ut cum S. Thomas *quodlib. q.* 2 *art.* 1. *q.* 3. & 3. *p. q.* 82. *art.* 8. docent Theologi. *Sed omnino tutius est*, ut cum Bellarmino *l.* 1. *de indulg. c.* 14. loquar, *ut qui cupit pro mortuis Indulgentiam obtinere, prius det operam, ut ipse Indulgentiam à culpa per Sacramentum confessionis obtineat.*

5 Rogabis iterum, an cum verè pro Anima purgatorij hoc, vel simile Iubilæum, aut plenariam Indulgentiam, aliquis lucratur, illa ab omnibus pænis libera statim ad cælum evolet, quamtumvis magnæ pænæ in extensione, & intensione solvendæ restent etiam usque ad iudicij diem duraturæ. Respondeo affirmativè cum communi fere Theologorum sententia. Ita enim docent Sotus, 4. *dist.* 21. *q.* 2. *art.* 3. Valentia *to.* 4. *d.* 7. *q.* 20. *p.* 5. Suarius *to.* 4. *d.* 53. *sect.* 3. *n.* 3. Coninch. *d.* 12 *dub.* 70. *n.* 45. Navarrus *notab.* 22. *n.* 18. Tannerus *to.* 4. *d.* 6. *q* 8. *dub.* 4. Trulench. *l.* 4. *in Cruc. dub.* 9. *n.* 4. Hyeronimus Rodriguez *n.* 68. Cruz *d.* 27. *dub.* 4. *n.* 6. Ledesma *to.* 2. *p.* 4. *q.* 29. *art.* 3. Lugo *d.* 27. *sect.* 5. *n.* 59. & plures alij, constatque ex Bulla Leonis X. in Bulla contra Lutherum, quæ incipit: *Exurge Domine, &c.*

6 Nec ideo comparato hoc Iubilæo, v. g. pro uno defuncto ab alijs comparandis desistendum est, cum certò non constet omnia requisita posita esse ad valorem illius, sive ex parte sua, sive ex parte lucrantis, aut diligentiarum. Et si iam libera Anima evasit, ad illius accidentalem gloriam conducet Iubilæorum lucratio pro illa: semperque intentio adsit, quod si Anima, pro qua Iubilæum lucramur, eo non indiget, alteri indigenti applicetur.

7 Notandum tandem est, quod licèt, ut quis lucretur hoc Iubilæum, sicut & alias quascumque Indulgentias plenarias, & non plenarias indigeat Cruciata in Regnis, ubi hæc promulgatur; non verò indiget ea, ut has, & illud lucretur pro Animabus purgatorij, quia, ut docent Martinus Carrillo, *in Bul. defunct. p.* 2. *c.* 9 & Trulench. *in Cruz l.* 1. *§.* 9. *dub.* 4 Indulgentiæ concessæ pro Animabus purgatorij non suspenduntur per suspensiones generales, v. g. per promulgationem Iubilæi in anno sancto; nec per Cruciatam, ut etiam ex ipsius Summario constat; nam in eo ait Commissarius: *Suspendimus omnes Indulgentias per dicta Regna,*

Regna, Dominia, Insulas, quibumscumque Ecclesijs, Hospitalibus, & locis pijs, Vniversitatibus, & Confraternitatibus, & singularibus personis concessas. Indulgentiæ verò concessæ pro Animabus purgatorij non comprehenduntur sub hac clausula; cum neque loca, aut communitates prædictæ sint, neque pro singularibus personis in communi loquendi modo accipiantur.

8 Enim verò quis unquam purgatorij Animam personam nominavit? Licet enim physicè loquendo hæc sit, *Rationalis naturæ indiuidua substantia*, semper verò in iure civili, & Canonico, ac in Ponti[fi]cijs Bullis, in statutis, alijsque iuridicis, & non iuridicis decretis, sub *Personæ* nomine intelligitur, vel vivens modo, vel qui olim vivebat, ut vivebat, & comprehenditur masculus, ac fæmina, ut notant Azebedo, *ad l.1.n.175.tit.5.lib.8.nouæ recopil.* Gratianus *disceptat. forens. c.58.n.19.* Barbosa *remiss. ad ordinat. Regni lusitanor. l.4. tit. 36. n.1.* Nec altari privilegiato propriè Indulgentia conceditur; sed Animæ purgatorij, quæ eius fructum, scilicet solutionem pœnæ debitæ, percipit; & ita non suspenduntur Indulgentiæ pro Animabus concessæ, seu potius alligatæ talibus Ecclesijs, altaribus, confraternitatibus, &c. Tum quia ex Summario cõstat, quod solùm suspenduntur illis, respectu quorum revalidantur, qui solùm viatores sunt, cum ij tantùm Cruciatam sumant.

DVBIVM XVI.

Vtrum tempore Interdicti possint solemniter pulsari campanæ ad commonendum populum, de hoc Jubilæo Cõmunionis generalis?

1 D huius Iubilæi notitiam spargendam campanæ solemniter pulsari solent in nostra Societate, sabbato antecedenti, meridiano, & nocturno tempore; nec non summo mane in ipsamet Communionis Dominica; sæpeque contingit, (ut cum hæc scribo) tunc observari locale Interdictum: dubitaturque à plurimis, an tunc prædicta pulsatio liceat? Partem negativam probo 1. quia ex capite, *Alma mater*, tempore Interdicti ad nullum divinum Officium pulsari fas est: sed administratio Eucharistiæ solemniter facta à Sacerdote, vel vestibus sacris, vel extra sacrificium superpelliceo. & stola in duto, ut fit in hoc Iubilæo; est Officium divinum: ergo ad illam, ut pote tale, extenditur prohibitio illa, quod celebrari nequeat pulsatis campanis. Maior constat ex illo capite. Minor probatur ex Suario, *de interdict. d.33. sect.3. n.1.* asserente; *In celebratione diuinorum certum esse includi ministrationem Sacramentorum ex Officio*, immo & ex communi Doctorum, qui ut ait Filiucius, *to.1.tract 18.ca.3.n.78.* docent: *Sub nomine diuinorum Officiorum omnia illa prohiberi, quæ substantialiter diuina sunt, & non exercentur, nisi ab Ecclesiæ Ministris ad id deputatis*, seu ut loquitur Rodriguez. *to. 2. q. 109.* qui sunt *Actus specialiter deputati sacro Ordini.* Talis absque dubio hæc administratio est: ergo, &c.

2 Secundò, quia administratio hæc laicis tunc sanis facienda, expresse prohibetur, ad illamque admitti nequeunt, ut constat ex capite *Alma mater*, ergo non potest laicorum populus ad illam campanarum sonitu convocari. Sicut quia populus non est admittendus ad divina Officia; ad illa non est vocandus illo publico signo, nec alio æquivalẽti, quo solitum sit vocari, ut communiter Doctores asserunt. Tertiò, ex consuetudine probatur: cum enim hoc Iubilæum tempore Interdicti aliquoties sit celebratum, & hinc inde exagitata sit hæc controversia, numquam viri docti, & timorati ausi sunt pulsationem hanc consulere, & ad praxim reducere: ergo. Quartò; quia si solemniter fit hæc Communio campanarum sonitu, Interdicti per Ecclesiam transeuntes ad eam ingredientur, administrationique Eucharistiæ aderunt: ergo ita non est facienda.

3 Nihilominus partem affirmativam, probabiliorem, nec dicam certam, existimo. Primò, quia licitum esse pulsare campanas tempore Interdicti generalis ad convocandum populum ad aliquas actiones, seu munia, etiam Ecclesiastica, aut sacra, indubitatum est apud omnes, inter quos Bonacina, *d.5. de interd. p.4. n.7.* ait: *Campanas pulsare licitum esse ad conuocandum populum ad concionẽm, ad comitandum Eucharistiam, quæ ministratur infirmis, vel ad salutationem Angelicam, vel ad indicandam populo festi diei solemnitatem, ad ostendendas Reliquias.* Consonant Enriquez *lib.13. cap.46. n.1.* cum Villadiego, *reg.39. n.12.* Avila *de censf. p.4. d.4. sect.2. dub.19.* additque uterque, *Pro aduentu Regis, aut Prelati*, pulsari posse: & Navarrus ex Calderino, *de Interdicto membro. 6. col. 16. cap.27 n.177.* ait: *Lo sexto, que no se pueden tañer campanas, ni campanillas, para las horas Canonicas, aunque si para otros fines, como para la Aue Maria, o para mostrar Reliquias, o para notificar horas, o otra cosa, o para predicacion, o otra cosa que no sea Officio diuino.*

 Igitur

4 Igitur si ad indicandum, & notificandum populo aliquam rem, quæ non sit Officium divinum, possunt pulsari campanæ, pulsari licebit etiam ad notificandum populo, Societatem nostram, v.g. habere hoc indultum concessum á Pontifice, ut omnes, qui in nostra Ecclesia communicaverint, lucrentur indulgentiam plenariam; & ad notificandum solemnitatem Dominicæ sequentis, in qua solemniter manifestabitur Eucharistia; & ad excitãdam memoriam, & animos fidelium, ut ad confessionem Sacramentalem, quæ prohibita non est tempore interdicti, se præparent, ac disponant ad lucrandum Indulgentiam plenariam: cuius lucrationi absolutè ut tali, non opponitur Interdictum, licet per accidens hęc exposcat Communionem.

5 Secundò, quia manifestatio solemnis Eucharistiæ, & illius adoratio extra sacrificium, etiam ad campanæ sonitum, sine dubio licent tempore interdicti. Sic ex Doctoribus Enriquez, *lib.13 cap 45.n.2.* ait: *Deferenda est Eucharistia ad infirmos reuerenter eum solemnitate, & pulsu campanulæ, & lumine; possuntque recitari psalmi, & preces, aut hymni à Sacerdote cum alijs, dummodo non recitet Horas Canonicas, & in reditu ab infirmis licet Eucharistiam ostendere populo, ubi mos erit.* Citat, præcipué quoad campanulæ pulsationem, S. Antoninum, Calderinum, Sylvestrum. Angelum, Tabienam, Armillam, & alios. Consonant Suarius, Vgolinus, Sayrus, Coninch, & Philiarcus, quos refert, & sequitur Bonacina, *d. 5. p.3. §.2.n. 1.* Quibus adde Rodriguez, *to.2. q.109.* & Ludovicum de Torres, *l.6.d.48.dub.2.*

6 Quoad publicationem verò, & solemnem Eucharistiæ manifestationem, ait Vivaldus *de interd. n.208. Non est de actibus prohibitis per interdictum conspectus Sanctissimi Sacramenti, nisi in Missa.* Eadem habet Navarrus citans Calderinum. *Sum. hisp.n.178.* & Armillam. *§. 45.* adduntque hic, nec non Enriquez. *lit.R.* Hyeron. Rodriguez *resol.80. n.14.* hanc Eucharistię publicam manifestationem licere, etiam coram Interdictis; quia hi non prohibentur, *Videre, & adorare Eucharistiam:* non, quia hæc actio consequens sit ad illum comitatum à iure nunc permissum, quo defertur Eucharistia ad infirmos, ut nescio quis excogitavit, sed *quia videre*, ut inquit Hyeronimus Rodriguez ex Emmanuele, *sup.* & afferunt Doctores *supra, & adorare sacrosanctum Christi Domini corpus extra Missam non est assistere diuino Officio, nec Sacramentum recipere.*

7 Igitur si hæc publica, & solemnis Eucharistiæ ostensio, cultus, adoratio, & oratio tempore interdicti coram omni populo, ianuis apertis, etiam Interdictis, seu non habentibus privilegium non exclusis, licent; licebit etiam campanas pulsare adconvocandum populum ad hanc ostensionem faciendam, ad hanc venerationem, & cultum exhibendum, & ad preces fundendas coram Eucharistia, quę vespertino tempore solemniter manifestatur in Ecclesijs Societatis nostræ, ubi tunc concio etiam fit? Et huic venerationi, sicut & contioni assistere possunt etiam Interdicti, & actioni solemni, qua Eucharistia in Sacrario includitur, vulgò, *Al encierro del Sanctissimo Sacramento*, si fiat eo modo, quo dubio ultimo dicemus.

8 Nec obstat quod populus intelligat ex campanarum pulsatione excitari animos Fidelium ad recipiẽdam Eucharistiam pro lucrando illo Iubilæo: cum enim dentur aliæ causæ, quæ omnino adæquatæ, & sufficientes sint ad hanc pulsationem, licitè tempore interdicti præstandam pro omni populo, licitè hæc fieri potest: quia ex causa aliqua de novo superveniente licitum est ab omni dispositione recedere, iuxta *l. de ætate. §. ex causâ. ff. de interrogat. act. cap. non debet. de consanguinitate, & affinit. cap. suggestum. de decimis.* & Decium, *consil.335. vol.2.* Sicut ex eo quod campanæ pulsentur, ut tempore interdicti pulsantur, eo singulari sonitu, interdictum indicante, tempore quo Horæ celebrãtur; vel ex eo quod tuba, aut ligneo instrumento, vulgo *matraca*, aut alio signo Canonici, & Ecclesiastici ad eas celebrandas convocentur, cognoscit populus tunc celebrari; & tamen non ideo à pulsatione abstinetur. *Nihil enim refert*, ut inquit Suarius, *d. 34. sect.1.n.16. quod populus intelligat tunc diuina celebrari; quia hoc non est prohibitum.*

9 Similiter, quis dubitabit, pro admonendis Fidelibus de defuncti morte, ut pro eius anima orent, indulgentiasque lucrentur, pulsari posse campanas, *Doblando por los Difuntos*, licèt populus intelligat tunc celebrari, vel celebrandum esse pro eo Officium defunctorum? Sicut ad concionem pulsatur, etiam si ex pulsatione hac intelligat populus simul divina Officia facienda, siquidem concio fit inter celebrandum, & ante celebrationem, vel immediatè, vel hora certa, iam assueta, & populo nota ad concionem pulsatur. Et quis dubitabit, pulsandas esse campanas pro ingressu Episcopi in aliquam Ecclesiam, etiam si ex illo sonitu cognoscat populus benedictionem Episcopalem cum baculo, mytra, & omni solem-

solemnitate ab ipso dandam? Quæ actio, iure a plures, prohibita est coram Interdictis, ut potè divinum Officium.

10 Igitur quoties, ex aliquo fine licèt aliquis actus; ex hoc iudicandus est, & approbandus; non ex alio illicito; quia *Actus simpliciter gestus censetur factus, eo modo, quo debuit*, iuxta, *l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de lib. & posth. l. si hæreditas. §. Servus alienas. ff. de testam. tutel.* Et si dubitetur ad quem finem ordinetur hæc pulsatio, quæ ad plures fines indifferens est, ad eum, qui licet, ordinari credendum est, nam iuxta legem, *cum creditur. ff. de furtis. Actus indifferens in meliorem partem accipi debet.* Præterquam quod non esse prohibitam campanarum pulsationem ad administrationem, & receptionem Eucharistiæ, mox videbimus.

11 Adde, quod pulsatione ad Communionem huius Iubilæi facienda, non convocantur, nec convocari possunt ex instituto seu natura sua alij præter eos, qui admitti possunt tempore interdicti, tam ad Communionem, quam ad Officia divina; quia solùm convocantur habentes Bullam Cruciatæ: hi enim tantummodò capaces sunt Iubilæum hoc obtinendi, etiam extra interdicti tempus: ergo convocari possunt căpanarum sonitu, & pulsatione, quia iuxta Doctores omnes ideo pro Missa est, & pro Horis Canonicis campanæ non pulsantur, quia ad eas admitti non potest populus tĕpore interdicti, sicut extra illud tempus, & similis pulsatio pro generali populi pulsatione instituta est: ergo pulsatio, quæ solùm fit pro ijs, qui privilegium Cruciatæ habent ad Iubilæi lucrationem necessariū, solùm pro ijs instituta esse dicetur, ac simul pro eis convocandis eam licere.

Dubium XVII.

Rationibus in oppositum allatis satisfit, & nonnulla pro solemnitate huius, & similium Iubilæorum, Eucharistiæque manifestatione tempore Interdicti adnotantur.

1 AD primam rationem propositam dubio præcedenti in oppositum. R. comprehendi quidem sub divinorum Officiorum appellatione, administrationem Eucharistiæ solemniter factam; ut debet, fieri, & solet in hoc Iubilæo; sicut etiam sub hac appellatione comprehenduntur omnes actus Sacro Ordini deputati, precibusque sacris faciendi, qui videri possunt apud Vvaldensem § 2. n. 225. Emmanuelem, t. 2. q. 19. art. 19. Hyeron. Rodrig. ref. 8. n. 12. Tolench. l. 1. in cruc. dub. 2. n. 1. & alios, attamen campanas non prohiberi

2 Probatur ex ipso capite, *Alma mater*, ubi prohibitio his verbis extat. *Adijcimus prætera quod singulis diebus in Ecclesijs, & Monasterijs, Missæ celebrentur, & alia dicantur diuina Officia, sicut priùs, submissa tamen voce, ianuis clausis, Excommunicatis, ac Interdictis exclusis, & cum panis etiam non pulsatis.* Vbi sub appellatione divinorum Officiorum, ad quæ campanarum pulsatio prohibetur, intelligi solùm *Horas Canonicas*, & non alias preces, seu actiones, etiam si pro divino Officio aliàs reputentur, mihi probabile videtur ex ipso capitis contextu; cum ibi solùm agatur de Officio divino, in cuius assistentia distributiones, quotidianas Canonici, & Clerici lucrantur. Vnde immediatè additur: *Et tam Canonici, quam Clerici Ecclesiarum, in quibus distributiones quotidianæ illis, qui horis intersunt Canonicis, tribuuntur, si ad Officia non venerint supra dicta, distributiones easdem amittant, sicut interdicto perderent non extante, si diuinis Officijs non adessent.* Canonici autem, & Clerici solùm pro Horis Canonicis Regulariter loquendo, distributiones hæ competunt, non verò pro alijs supra dictis, nec pro administratione Eucharistiæ, ad quam nūquam vocantur campanæ sonitu. Vnde hæc clausula subsequens antecedentem declarat, ut moris esse in utroque iure, docet Tuschus *to. 1. lit. C. verbo. clausula. fol. 464.*

3 Confirmatur ex illo verbo, *Supra dicta*, ibi *si ad Officia non venerint supra, dicta.* denotat enim hic fieri sermonem de ijs Officijs, pro quibus campanæ pulsatio prohibita fuit, nam hæc dictio, *stat repetitiuè, ac relatiuè ad omnia, quæ supra dicta fuerunt*, ut docent Verall. *Roman. decis. 42. n. 2. p. 2.* Flaminius *de resign. to. 2. lib. 11. q. 11. n. 23.* Menochius. *consil. 160. n. 33.* Mascardus *de probat. conclus. 1265. n. 34.* & alij. Nec desunt Doctores, qui huic interpretationi suffragantur; nam Hyeronimus Rodrigu. 2. *ref. 8. n. 13.* ait: *Processionis pertinere ad Missas, & Horas Canonicas, quorum celebrationem Pontifex omnino remouet in dicto privilegio.* Expressius Covarruvias, *2. p. relect. cap. Alma mater c. 4. § 3. Intelligenda*, inquit, *est hæc prohibitio cymbalorum, & campanarum quæ hic fit, quoad Horas Canonicas dicendas, & quoad Missarum solemnia celebrandas non tamen quoad alia.* Ergo cum pulsatio, quæ meridie, & nocte antecedenti ad Iubilæum, & quæ postus die, pro matutino, meridiano, & vespertino tempore fieri solet, præcipuè in

nostra

nostra Societate; nullo modo fit, nec intelligi valeat, quod fiat ad convocandum populum ad Missam, nec ad Horas Canonicas audiendas, aut recitandas, quia hæ publicè non celebrantur in nostra Ecclesia, nec tali pulsandi modo, vulgò. *Con tal repique*; nec eo tempore ad Missam, & Horas Canonicas pulsari unquam soleat, minimè credendum est prohiberi.

4 Sit huius interpretationis confirmatio, secundæque obiectionis responsio Reginaldi sententia, & explicatio, qui *lib. 32. tract. 3. c. 28 n. 33.* ait: *Quartum est: concessionem illam in illo cap. Alma mater. §. adijcimus, factam, sic accipiendam esse, ut non extendatur ad Sacramentorum administrationem, quoniam de ea sermo non est in illo paragrapho, cum in præcedentibus iam esset de ea dispositum*: ergo licèt ex se sit Officium divinum, & prohibita Eucharistiç administratio tempore Interdicti, adhuc ad illius receptionem in hoc Iubilæo faciendam convocari poterit populus; quia hæc convocatio campanarum sonitu non prohibetur in eo. §. iuxta dicta, nec in alio invenitur similis prohibitio.

5 Adde ex Enriquez, *lib. 13. cap. 45. n. 2.* verba illa: *Dum Privilegiatus communicat potest populus interesse.* Cui consonat Bonacina, *sup. §. 2. n. 2.* dicens: *Adde cum Armilla, & alijs posse ministrari Eucharistiam coram Interdicto: tunc enim Eucharistia non ministratur personæ interdictæ, nec in loco interdicto, sed in præsentia personæ interdictæ, quod non est prohibitum.* Et licet videantur loqui hi Doctores de Communione infirmi, eadem est ratio de Communione sani extra sacrificium Missæ, vel illi nō interessendo. Nec obstat quod fiat in Ecclesia; æquè enim tunc prohibetur, Horis Canonicis, & Missæ adesse in Ecclesia, ac extra illā: sumitur enim hæc prohibitio á substantia actionis huius, nō à loco; & hic, etiam si sit extra Ecclesiam, interdictus etiam est, sicut & Ecclesia. Addit Enriquez (fides sit apud ipsum) quod: *Quidam Regulares ex abundanti, privilegium habent, ut tunc coram alijs possint recipere, & dare Sacramentum.* Igitur si Privilegiati possunt communicare, & Interdicti assistere Communioni extra Missam, ut fieri communiter solet in nostro Iubilæo; populus, qui ex illis tantùm constat, convocari poterit campanarum sonitu; ad hanc Communionem illi; & ad hanc assistentiam isti; præsertim cum ex dictis; alij tituli extent ad hāc pulsationem.

6 Nec obstat caput, *Licet de privilegijs.* Vbi non solùm Missæ, & Horæ Canonicæ prohibentur, sed *Omnia divina*; sub quibus Sacramentorum administratio comprehenditur. I. Quià caput *Alma mater*, illa omnia ad Missam, & Horas limitavit, cum sit iuxta Glossam, & Doctores, *Restrictivum iuriū præcedentium.* II. Quia in dicto capite campanarum pulsatio non prohibetur, etiam ad illa divina: nam dicitur. *Licèt vobis cōcessum existat, ut Interdicti tempore ianuis clausis, excommunicatis, & Interdictis exclusis, sic voce submissa divina celebrare possitis, ad ea tamen aliquos & si aliunde venerint, nisi super hoc privilegiati existāt, recipere nullatenus debetis.* Idem sentiendum circa verba ea, *cap. sententia. de sent excom.* ibi: *Cum divinorum auditio, & Sacramentorum perceptio populo aut universis tunc competant*;

7 Ad tertiam obiectionem R. non adeo constantem esse cōsuetudinem: testis enim ocularis sum in Vrsoanēsi, & Baecensi Vniversitate sensisse viros doctos ad solemnitatem nostri Iubilæi indicandam posse cāpanas pulsari; sicut pulsatas ibi fuisse memini, & cum solemni campanarum sono Eucharistiam manifestatam, & reclusam fuisse. Et licèt consuetudo hæc diu viguisset, si ex errore, aut ignorantia forsan iuris fuit orta, cur huic standum erit? *Consuetudinis enim, usùsque longævi non levis authoritas est: verum etiam non usque est sui valitura momento, ut aut rationem vincat, aut legem scriptam*, inquit Imperator Constantinus. *tit. Quæ sunt longa consuetudine.* & affertur. *dist. 11. ca. 4.* Sic in titulo, *de consuetudine*, plura abrogātur circa ritus Ecclesiasticos; quæ lōga consuetudine in aliquibus Ecclesijs stabilita erāt.

8 Præterea, quia nec consuetudo, immo nec præscriptio, quę fundantur in ignorantia, vel impediunt actum Religionis, qualis est cultus hic exterior pro Eucharistia exhibendus, vim legis habent, ut docet Ioannes Sanchez, *disp. 26. n. 13. d. 54. n. 33. d. 51. n. 19.* & ut ipse probat, *d. 50. n. 14.* ex actu negativo, seu non usu (campanarum videlicet ad hunc finem) non introducitur consuetudo, cum ea sit, *Communis actuum repetitio*, & Doctores, qui non sunt ausi hāc sententiam ad praxim reducere, seriò eam nō tractarunt, rationes ponderando, ad quas potiùs, quàm ad illos respicere opportet. Nam ut Dominicus de Sancto Germano, *dist. 9. cap. ego solis*; dixit: *In oppinionibus approbandis non debet haberi respectus ad auctoritates Doctorum, sed ad rationes urgentes, iuxta id; Non te moneat docentis auctoritas, sed iuris ratio.* Præterquam quod, cum nullus ex Scriptoribus hāc excusserit quæstionem, nullus negavit.

9 Ad ultimum Respondeo, non sequi necessarió ex campanarum pulsatione Interdictos ingressuros Ecclesiam, cum ministratur Eucharistia; cum enim sciant tunc Missas

Missas celebrari, cognoscunt pariter aditum illis esse prohibitum; sicut & cognoscunt, ex eo quod ianuas clausas aspiciant. Præterea, quia, ut verbis Dianæ, 5. *p. tract.* 10. *resol.* 72. utar: *Ego puto probabiliter posse Interdictum ab ingressu Ecclesiæ, transire per Ecclesiam dum celebrantur diuina Officia, y hazer oracion de passo. Ita ex Nauarro docet Auila, p. 5 d. 4. dub. 5. conclus. 6.* Hæc ille, sed immeritò citat Avilam *ibi.*

DVBIVM XVIII.

Praxis pro celebrando hoc, & similibus Iubilæis tempore Interdicti, quo ad campanarum pulsationem, & alias solemnitates, & Eucharistiæ manifestationem, iuxta Societatis Iesu, & aliarum Religionum morem.

1 IN PRIMIS sabbato antecedenti ad duodecimam diei horam solemniter pulsantur, seu pulsari possunt campanæ, ut solent extra tempus interdicti, ac similiter nocte eadem post recitationem Salutationis Angelicæ; nec non in Dominica Iubilæi summo mane hora solita. Deinde dum Missæ celebrantur, & administratur Eucharistia lucraturis Iubilæum, clausæ sint omnes ianuæ Ecclesiæ, tam quæ ad publicas vias, quàm quæ ad domum, seu ad atrium respiciunt. Hæ autem claudentur, ut verbis utar Suarij, *d. 34. sect. 1. n. 13. Quando patet aditus ad ipsum claustrum, qui aditus tempore interdicti non solet esse impeditus, quia ratione finis, & ratione verborum legis comprehenduntur.* Cāpanula nō pulsetur ad *Sanctus*, nec ad elevationem Eucharistiæ in Missa, & licèt iuxta dicta posset pulsari pro ostēsione Eucharistiæ, cum post sacrificium, vel extra illud hæc administratur; consultius tamen erit non pulsari, cum simul in eadem Ecclesia Missæ celebrentur; & ne turbatio, aut scandalum, licèt leve, oriatur; nec ita necessaria est hæc pulsatio ad cultum Eucharistiæ, ut ommitti non possit.

2 Meridie pulsari etiam poterunt solemniter campanæ, ut moris est extra interdicti tempus pro indicanda populo Eucharistiæ manifestatione, & excitanda memoria eorum, qui mane communicaverunt, ne oblivisċantur preces fundere in Ecclesia ad lucrandum Iubilæum necessarias; si forsan iam non fudere, & pro publicanda denique ultima illius diei solemnitate. Item cum ex Sacrario Eucharistia in solio suo collocatur, & populo ostenditur, si sine ullo Officio divino fiat, etiam si antecedat confessio generalis, ut solet: & Sacerdos indutus cum pluviali, vel cum superpelliceo, & stola eam manifestet, pulsari possunt solemniter campanæ, & campanulæ ab Acolytis, cum tunc Missæ non celebrentur, pulsenturque item more, & tempore solito ad concionem vespertinam.

3 Tempore autem, dum Eucharistia in solio manifesta cum pompa, & solemnitate consueta adest, possunt cantari in choro, vel extra a Cantoribus quibuscūque Hymni, vel psalmi aliqui, aut carmina devota; tum vulgari lingua, quæ vulgo dicuntur, *Chanzonetas, y motetes a lo diuino*, vel latina, ut *Pange lingua, &c. Sacris solemnijs iuncta sint gaudia*, & similia, organis etiam, vel alijs musicis, Ecclesiasticisque instrumentis sonantibus: immo & Litaniæ sine oratione, & solemnitate dicta dici possunt eo modo, quo docet Emmanuel, *to. 2. q. 10. 9. art. 2.* Et hæc omnia fient apertis ianuis, cum omnis populus, etiam Interdicti possint his interesse, & venerationi Eucharistiæ solemniter ostensæ adesse ut vidimus sup. *Non enim est prohibitum*, ut cum Armilla *n.* 45. loquar, *inspicere Hostiam extra pyxidem, & adorare tempore interdicti.* Illis etiam Hymnis, Psalmis, & carminibus adesse posse patet, cum eo modo cantata non sint Officium divinum. Unde omnes Doctores conveniunt posse hæc cantari tempore interdicti, dum per vias publicas Eucharistia ad infirmos defertur.

4 Et præterea *Leo X. concessit Fratribus Minoribus, quod tempore interdicti ordinarij possint prædicti Fratres Minores facere processiones per claustra sua, dicendo litanias, vel hymnos, aut alia devota carmina; dum tamen aliquod diuinum Officium non dicant.* Ita habetur in Ordinis supplemento, *fol.* 62. & in compendio Mendic. *tit. interdict.* 1. §. 2. Circa quod privilegium consule utrumque Rodriguez, Emmanuelem, *to* 2. *q.* 109. *art.* 2. Hyeronimum *resol.* 80. *n.* 13. Et meo iudicio nihil ultra ius commune concedit, ut innuit Emmanuel, sed ad rem nostram in eo satis ostendit Pontifex hęc omnia Officium divinum non esse: ergo dum illa dicuntur, manifesta Eucharistia, poterunt etiam Interdicti adesse.

(:§:)

DVBIVM VLTIMVM.

Praxis pro Eucharistia eo tempore, & Iubilæo, solemniter in Sacrario recludenda.

1 Ost hæc, concio sequitur, pro qua audienda tempore Interdicti vocari populum campanarum sonitu semper in Ecclesia constitit. Post concionem etiam alij Hymni, Psalmi, vel carmina Ecclesiastica coram Interdictis cantari possunt. Difficultas veró est, an illis liceat adesse functioni, qua Eucharistia solemniter recluditur à Sacerdote vestibus sacris, vel saltèm cum superpelliceo, & stola, preces sacras, & orationem cum *Dominus vobiscum*, dicantur, quæ omnia divinum Officium constituunt? Circa quod dicendum est, hoc licere iuxta sententiam probabilem declaratam Dub. 17. quæ asserit; quod possit populus vocari campanarum sonitu ad omnia divina Officia præter Missas, & Horas Canonicas: quod si vocari potest, etiam adesse; quia eadem ratio est de utroque; immo de omnibus illis conditionibus, de quibus fit mentio, *in cap. Alma mater*: videlicet: *Non pulsatis campanis, submissa voce, ianuis clausis, excommunicatis, ac interdictis exclusis*, cum æquè omnia hæc, ut limitatio antiqui iuris, & privilegium novi, stabilita sint in dicto capite, *Alma mater. §. Adijcimus* Vnde solùm pro celebratione Missarum, & recitatione Horarum; non verò pro alijs, quæ sub divinorum Officiorum appellatione cõprehenduntur, ex iure isto novo claudendæ sunt portæ, vox demittenda, & Interdicti, seu non Privilegiati excludendi, si causam Interdicto non dederint.

2 Nihilominus, si aliquis sit scrupulosior, quàm par est, ianuæ claudantur, dum functiò Eucharistiam sacram recludendi exercetur: moneanturque, si videbitur, à Concionatore è suggesto Fideles, ne quis huic functioni adsit, nisi habeat Bullam Cruciatæ; & si monitionem hanc necessariam non existimem, cum videamus apertis ianuis inter Solemnia concionari, & licét finitra contione Missa solemnis, & aliæ immediatè celebrentur, de hoc non admonetur populus, ne sine privilegio intersit.

3 Et ut scrupulis locus non detur, animadvertendum est, hanc eandem functionem cum simili solemnitate, ea Hymni parte decantando: *Tantum ergo Sacramentum.* cum versiculis: *Panem de cælo, &c. & Dominus vobiscum*, nec non cum oratione, *Deus qui nobis, &c.* iuberi ab Ecclesia, fieri á Sacerdote, quando redit á ministranda Eucharistia infirmo, & publicè, solemniterque fieri posse coram Interdictis, praxis, usuque receptus docent, sentiuntque Doctores relati, *dub. 16. n. 5.* Nec ideò hæc fiunt, & licent, quia in iure conceditur administratio Eucharistiæ pro infirmis, & consequentia sunt ad illam administrationem; sed quia non sunt prohibita, & par est, ut Eucharistia cum omni decentia, cultu, & solemnitate eat, redeat, & recludatur. Cum igitur eadem ratio militet in nostro casu, etiam hæc in illo licebunt, cum extra Missam, & Horas Canonicas fiat hæc functio.

4 Ex dictis fit, campanas pulsari posse pro hac functione recludendi Eucharistiam, seu ut vulgo dicitur. *Repicar al encierro del SS. Sacramento*; ad exhibendum maiorem cultúm Eucharistiæ, ac solemnitatem Iubilæo. Similiter pulsari licerit ab Acolytis cãpanulæ, dum ostenditur populo Eucharistia, antequam recludatur intra Sacrarium; cum hæc pulsatio extra Missam, & Horas Canonicas non prohibeatur à Doctoribus; sicut non prohibetur pro ostensione Eucharistiæ pro reditu ab infirmo; nec cum hæc per vias, ac plateas defertur. Et sanè meo iudicio huiusmodi pulsatio etiam in Missa potius ex consuetudine, quam ex iure prohibita invenitur, ut sentit Ludovicus de Torres, *l. 6. d. 149. dub. 1.* cum in illa cesset ratio prohibitionis; quia illud signum non datur ad convocandum populum, sed ad excitandum mentes audientium, ut illi attentiús adstent, Corpusque Domini devotiús adorent. Et ad has functiones manifestandi, & recludendi Eucharistiam per campanas licere cõvocare Clerum, vel Religiosorũ cœtum ex dictis satis colligitur.

5 Non dubito placituram Sapientibus veritatem huius resolutionis, sed forsan aliquos ad illius executionem vel timor, vel novitas retrahet: *Ibique trepidabunt, ubi non est timor.* Sed si hoc exequi nolunt, quia nullus præcedit exequendo; cur non erunt Duces in re, quæ ex principijs a Doctoribus traditis ita probabilis à Sapientibus iudicari debet. Et si probalibis. *Praxim tamquam obiectũ respicit*, ut docent Thomas Sanchez, *d. 4. n. 5. lib. 2. de matrim.* & Ioannes Sanchez, *d. 44. n 6. & d. 54. n. 1.* Existimoque hactenus in suis Iubilæis, & in materia præsentis casus Prelatos Religionum se gesisse, sicut Doctores, in suis decisionibus sæpissime, de quibus sapienter Decius, *consil. 481. n. 12. Doctores imitantur aues, quia quando una volat, omnes aliæ Sequuntur, & pecuduũ more unam sequuntur.*

FINIS TRACTATVS I.

Ad Ivbilævm Qvadraginta Horarvm, Appendicis

Tractatvs Secvndvs.

Dvbivm I.
Quænam huius Iubilæi formula?

1 Ysteriis scaturientem Quadragenarium Numerum ex sacra pagina Sancti Patres, & Interpretes venerandum cognoscunt; hæcque Mysteria videri possunt apud Sanctum Isidorum, *de Eccles. offic. lib. 1. cap. 37.* & Petrum Bongum *lib de mysterijs Numeror. verbo, Quadraginta.* Christi igitur Vicarij hunc Numerum, seu diuina illius mysteria, qua par est, veneratione colentes: ad ipsorum honorem, Christi Domini gloriam, & Christiani populi utilitatem, quadraginta horarum Iubilea instituerunt. Pro horum exemplaribus indultũ Domui professæ Hispalensi Societatis nostrę à SS. D. N. P. Vrbano VIII. concessum sufficiat: omnia enim similia sunt, vel si in aliquo differunt, eorum explicatio ex huius interpretatione patebit; ac sic se habet.

Vrbanvs Papa VIII.
Vniversis Christi Fidelibus, &c.

2 *D augendum Fidelium religionem, & animarum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris, pia charitate intenti; omnibus utriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui Orationi quadraginta horarum de licentia Ordinarij, in Ecclesia Domus professæ Presbyterorum Societatis Iesu Hispalensis, instituenda per aliquod temporis spatium deuotè interfuerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint: plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus ad septennium valituris. Volumus autem, ut si aliàs Christi Fidelibus in dicta Ecclesia præmissa peragenti aliquam aliam indulgentiam perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum duraturam, concesserimus: quodque si pro præsentatione, admissione, aut publicatione præsentium aliquid, vel minimum detur, aut spontè oblatum recipiatur, penitus nullæ sint. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 4. Decembris 1634. Pontificatus nostri anno 12.*

Dvbivm II.
Quid circa Locum, Tempus, & Orationem huius Iubilæi sentiendum sit?

1 Irca Confessionem, & Communionem ad obtinendum huiusmodi Iubilæum necessaria, idem omnino tenendum, quod circa alia hanc clausulam continentia: *Verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis:* statuimus Tract. 1. Dub. 3. Circa *Locum*; non est dubium, quin Iubilæum hoc non obtineatur in alijs Ecclesijs Societatis nostræ Hispali erectis, vel erigẽdis; cum non in generali pro omnibus Societatis Ecclesijs, ut in Iubilæo Communionis generalis, sed pro Ecclesia tantùm huius Domus professæ, concedatur: immò nec in Oratorijs, aut Capellis domus huius, aut ipsius prædiorum obtinetur: cũ in illis non instituatur hæc Oratio quadraginta horarum, secus de Capellis Ecclesiæ.

2 Maior difficultas est circa *Tempus, & Orationem*, Nullum tempus à Pontifice prefigi, à quo inchoanda sit hæc oratio, ac proinde huius Iubilæi lucratio, satis constat ex prædicta formula: secusque est in alia, in qua idem SS. septem annos a alios prorogavit illud, 31. Augusti, anno 1641. his verbis: *Qui orationi quadraginta horarum continuatarum, non autem interpollatarum, de licentia Ordinarij in Ecclesia domus professæ, Societatis Iesu Hispalensis, Dominica quinquagesimæ instituenda, per aliquod temporis spatium deuotè interfuerint.* In qua clausula docemur inchoandam, esse orationẽ, & Iubilæum a qualibet hora Dominicę Quinquagesimę. Aptiorem autẽ horã vesperarũ, seu tertiam pomeridianam ego iudicarem, ut ita extenderetur ad septimã matutinam Ferię tertię, sicque Iubilęum

tres eos complecteretur dies. & ut eos complectatur necesse est; siquidem noctu, diuque continuandæ sunt horæ.

3 Aliter verò existimandum est in Iubilæo, quod explanamus: cùm enim continuationem hanc horarum illud non exprimat, interruptionē pati posse videtur: ubi enim lex non distinguit, nec nos distinguemus. Vnde diurnas solùm horas assignare pro illo licebit: ut si incipiat Dominica Quinquagesimæ mane ab hora sexta, usque ad sextam vespertinam: & Feria secunda, & tertia ab hora quinta usque ad sextam, ita quadraginta horæ constituuntur.

4 Dubitarunt aliqui, an necesse sit orationem esse continuam per has quadraginta horas, ita ut in Ecclesia, ubi hoc Iubilæum obtinetur, semper aliqui, vel saltem aliquis orationi insistat? Sic enim verum erit in hac Ecclesia, *Orationem quadraginta horarum*, haberi. Sed continuationem hanc orationis non exposci a Pontifice ad obtinendum hoc Iubilæum manifestum est; tum ex verbis illis: *Qui orationi quadraginta horarum instituendæ interfuerint. Instituere* autem ibi, non continuare, aut perficere significat, sed *Incipere*, iuxta latinæ linguę vim. Sic Cicero *pro Cluen. Vt facere instituistis benignè, attenteque audiatis.* Hinc *Institutor* dicitur alicuius artis, qui eam invenit, aut eam exercere cœpit. Confirmatur hæc declaratio ex formula similis Iubilæi, quod pro universis Christi fidelibus edidit idem sanctissimus die 22. Octobris anno 1624. ubi: *Piam quadraginta horarum orationem in Ecclesia Lucitanensi, &c. inchoandam, & semel pro qualibet Ecclesia peragendam indicimus, & instituimus.*

5 Præterea, si hęc continua oratio sine ulla interruptione, tamquam conditio, aut diligentia requireretur, nullus sciret, an diligentias necessarias præstitisset ad lucrandum hoc Iubilæum; nec in ipsius esset potestate eas exequi: siquidem ignorat, an continuata sit oratio, nec eam continuari facere posset; & quod unus lucraretur Iubilæum á plurimorum voluntate, & diligentia penderet; quod est absurdum.

6 Igitur terminus, vel vox *Continuatio* quadraginta horarum orationis, non supra Orationem, sed supra tempus appellat; sensus enim est, hoc Iubilæum concedi, aut durare per quadraginta horas continuatas, iuxta ultimam formulam, vel si, vellimus, discontinuatas, iuxta primam, in quibus omnibus, seu in quocumque harum horarum intervallo, quicumque Fidelis, qui præmissa confessione, & Communione, vel postposita, per aliquod temporis spatium preces fuderit, pro fidei exaltatione, &c. indulgentiam plenariam consequitur. Satis declaravit hoc idem Pontifex in Iubilæo proximè relato anni 1624. dum ait: *Monialibus similiter verè pœnitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, quæ tempore orationis prædictæ in suorum monasteriorum Ecclesijs similiter, ut supra orauerint, plenariam, &c.* Et certum est in prædictis Monialium Ecclesijs continuam per quadraginta horas orationem non requiri, sed tempus solùm quadraginta horarum, in quo, seu in cuius aliqua particula, unaquęque Monialium orare, & lucrari valeat Iubilæum, assignatur: sicut duæ hebdomadæ, in illarum Iubilæo: assignantur, & tempus intercedens â primis vesperis usque ad occasum Solis, in omnium fere solemnitatum Iubilæis.

7 Temporis autem spatium, in quo orandum esse Pontifex lucrandi Iubilæum statuit, fixum non est, *Sed pro ut unicuique suggeret deuotio*; ut ipse Pontifex exprimit in Iubilæo relato anni 1624. *per aliquod temporis spatium preces fundat*, iuxta ea, quæ diximus Tract. 1. Dub. 14. Denique circa licentiam Ordinarij ad hoc Iubilæum requisitam, consule eiusdem Tractatus 1. Dubium 10. Minimè etiam ad illud lucrandum manifestationem augustissimi Eucharistiæ Sacramenti exigi, [ut fieri solet in his tribus Bachanalium diebus à Dominica Quinquagesimæ ad feriam tertiam subsequentem] ex formula patet; ubi nec huiusmodi manifestationis, nec orationis coram illius Tabernaculo faciendæ, nec Eucharistiæ mentionem, aut verbum ullum invenies. Immo si in Ecclesia pro hoc Iubilęo assignata, Eucharistia non servaretur, ad illius lucrationem non obstaret: sicut nec necessarium est, in ara maxima, in qua his diebus manifestatur, sed in quocumque altari, vel Ecclesiæ loco sufficiet.

8 Hæc tamen dicta sint attento verborum rigore; nam alicui forsan praxis, unde optima legum, & indultorũ interpretatio sumitur, nos observare docuit, quod Romæ, & ubique terrarũ, ubi 40. horarum oratio instituitur, Eucharistia manifesta est illo toto tempore. Sed adhuc pro lucratione Iubilæi hanc manifestationem non requiri existimo, sicut non requiritur quæ semper, & ubique fieri solet tempore vespertino in Iubilæo Communionis menstruæ iam explicato. Hæc autem manifestatio introducta, & conservata est in his Iubilæis pro celebriori illorũ promulgatione, cultu, & solemnitate, nec non maiori concursu, devotioneque Fidelium.

D v-

DVBIVM III.

A quo tempore incipiat, & in quo terminetur concessio huius Iubilæi? Ad illam clausulam: *Præsentibus ad septennium valituris?*

1 SVPPONO, ut omnino certum, ante notitiam huius Iubilæi factam ijs, in quorum gratiam conceditur, septennij tempus non incipere; nam *Ignoranti non currit tempus*, ut ex *l. Quandiu. c. qui admitti ad bon. possess.* docent Flaminius *de resignationibus lib. 11. q. 4. n. 38.* Calder. Pereira *de renouat. emphit. q. 7. n. 13 cum sequentibus,* Barbosa *de princip. lit. Y. n. 4.* & sicut epistolæ Pontificiæ non habent vim legis, nisi publicentur eo modo, quo publicari solent, ut probat Bonacina, *disp. 1. de leg. p. 4. n. 12.* ita horum Iubilæorum indulta, quæ magnopere Pontificijs epistolis assimilantur, ut pote missa ad universos Christi Fideles, illis in litteris favores spirituales impertiendo; valorem non habebunt, antequam ipsis à quibus, executioni mandanda, & quibus concessa sunt, constent.

2 Vnde si Pontifex Iubilæum concessit anno 1640. in gratiam alicuius Civitatis Ecclesiæ, vel personę ad quatuor tantum annos valiturum, & ad Civitatis, vel Ecclesię Rectores usque ad annum 44 indultum non pervenit; vel quia Romę, aut alibi retardatum est, & vel ob injuriam temporum, aut oblivionē Curialis, aliam ve causam, de illo non constitit; per quatuor annos sequentes, & usque ad annum 48. valebit: deest enim huic indulto publicatio necessaria, quo usque ad notitiā perveniat, ut illius tempus currere incipiat: est enim privilegium, in hoc instar legis: nullam autem legem, sive Civilem, sive Ecclesiasticam, sine publicatione, aut promulgatione obligationem inducere concors est Theologorum sensus cum S. Thoma 1. 2. *q. 90. art. 4.*

3 Maior autem difficultas est; an septennium huius Iubilæi necessarió computandum sit, ex quo ad notitiam pervenit eorum, in quorum gratiam est concessum; vel pro ipsorum arbitrio differri valeat post duos, aut tres annos, & post hos per septem annos integros durat? in quo dubio non sine probabilitate in hunc secundum modum hos annos computandi propendeo: Pontificis enim intentio esse videtur, ut Fideles por septem annos huius Iubilæi gratia in hac Ecclesia fruantur, nec determinat hos potius, vel illos annos futuros, & mediatè, vel immediatè sequentes concessionem, vel publicationem: cum non dicat: *Præsentibus ad septennium subsequens valituris;* sed tantúm; *Præsentibus ad septennium valituris.* Et sensus est, hoc Iubilæum seu huius Iubilæi concessionem per septem annos duraturam esse, ac si dicat: Concedo, ut septem annis hanc indulgentiam plenariam septies lucrentur Fideles in singulis annis Sicut si Rex absolutè alicui concederet, ut per septem annos vectigalium onere eximeretur, annos verò quoad illorū initium non determinaret, aut limitaret, posset Privilegiatus eligere septē annos, quos vellet.

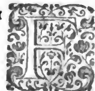
4 Si verò in Iubilæorum indultis exprimeretur, quod anni inciperent a die editionis litterarum Apostolicarum, vel a die publicationis ipsarum in singulis locis, ut exprimitur in Cruciata, non est dubium quin ab eo die inciperent: intentio enim Pontificis indulgentias concedentis [illegible] Et licet hæc ita se habeant, consul[illegible] quám primum Iubilæi indultum ad eos, in quorum gratiam, sive ad quorum instantiam conceditur, perveniat; publicari, & obtineri faciant, ita ut primus annos incipiat, si fieri possit, á primo anno, in quo Apostolicæ litteræ sunt receptæ. Si verò Iubilæi concessio est prorogatio alterius, cuius septenium: v. g. nondū sit ei ipsum, donec elapsum sit, non incipiet prorogationis tempus.

5 Animadvertenda verò sunt tria, I. hos septem annos non interpolatos, sed continuatos debere esse, sic enim receptum est in praxi, ex quo Pontificis intentio apparet; & aliter maxima confusio, esset, tum in annorum computatione, tum in Iubilęi lucratione. Secundum nota, hos annos non solares, seu naturales, à concessione; vel publicatione Iubilæi computandos; sed morales, aut Ecclesiasticos, incipiendo à die, qua in primo anno obtinetur Iubilæum ad diem, illi correspondente in septimo anno, iuxta ea, quæ Villalobos, *tract. 27. clauf. 4. n. 8.* Ludovicus à Cruce, *in Bul. disp. 1.* Enriquez *lib. 7. ca. 20. n. 2. lit. O.* & Trujench. *in Bull. l. 1. §. 1. dub. 2. n. 8.* asserunt circa annum Ecclesiasticum, quo Cruciata á publicatione in singulis locis durat; & iuxta ea, quæ nos docuimus, *Tract. 1. dub. 2.* Vnde posset contingere non intercedere septem annos solares integros, & compleri Ecclesiasticos, quoad durationem huius Iubilæi, cum semper obtinendum sit iuxta formulam secundam, & iuxta consuetudinem obtineri soleat à Dominica quinquagesimæ; quæ nec diem, nec mensem fixum habet.

6 Conceditur igitur hoc Iubilæum pro septem Dominicis quinquagesimæ cum diebus sequentibus per quadraginta horas, aut pro septem diebus sancti Iosephi; sive sex, sive septem, sive octo anni solares hos dies immediatè subsequentes complectantur. Tertium adverto: quod si ante septennium præfixum Pontifex, ut potest, revocaret Iubilæum: non obstante revocatione, si hæc non perveniat ad aures eorum, quibus concessum fuit, adhuc illud durat. Pontifex enim non præsumitur illud revocare, donec revocationis notitia habeatur: alioqui fieri posset, ut multi opera præscripta ad Indulgentiam consequendam exequentes, illa absque ipsorum culpa defraudarentur. Sic Graphis, *cap.* 8. *n.* 18. Reginaldus *lib.* 7. *n.* 167. Sa *verbo Indulg. n.* 9. Bonacina *disp.* 7. *q.* 1. *p.* 7. *n.* 8. Corduba *q.* 36. *propos.* 3. Suarez *disp.* 57. *sect.* 2. *n.* 8.

Dubium IV.

Vtrum valeat prædictum Iubilæum, si pro eodem tempore in eadem Ecclesia aliud extet iam concessum? Ad illam clausulam: *Volumus autem, ut si alias Christi fidelibus in dicta Ecclesia, præmissa peragenti aliquam aliam Indulgentiam perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum duraturam concesserimus; præsentes nulla sint.*

1 Fundatur hæc clausula in regula 57. Cancellariæ, statuenti, ut notavit Suarius, *disp.* 57. *de Indulg. sect.* 2. *n.* 12. duas Indulgentias esse incompatibiles in eodem loco, si nulla facta fuit mentio prioris in impetratione posterioris: tunc autē non excludit posterior priorem, sed potiùs posterior est nulla; eo quod posterior per subreptionem impetrata censeatur. Sed ad intelligendam præfatam regulam, subiectamque clausulam explicandam, statuendum est, tunc nullam esse indulgentiam, seu Iubilæum ultimò concessum, quando aliud omnino simile; hoc est, concessum pro eodem loco, tempore, festivitate, & personis, ac cum eisdem diligentijs, & alijs requisitis extat. Si enim quoad aliquas, vel aliquam circunstantiam magni momenti diversum est, ultimum valet.

2 Vnde si unum conceditur, v.g. visitantibus singulare altare; aliud visitantibus, vel aliud altare, vel Ecclesiam incommuni. Vnum conceditur à primis vesperis usque ad Solis occasum; aliud per viginti, aut quadraginta horas, vel per totam octavam. Vnum conceditur omnibus Christi fidelibus; aliud peculiaribus personis, vel communitatibus, Religionibus, vel Confraternitatibus: unum audientibus sacrum, aut communicantibus, aliud recitantibus psalterium, aut specialem orationem dicentibus. Vnum conceditur pro Festivitate S. Ioannis Baptistæ, seu in ipsius honorem; aliud eisdem circunstantijs, sed pro alia festivitate, v.g. in honorem B. Mariæ: unum visitanti hoc altare, aliud recitanti coram imagine, quæ est in illo altari, & independenter ab illo. His igitur casibus regulà Cancellariæ non habet locum, atque adeò si in unica tantum ex his circunstantijs unum Iubilæum ab alio differat, licèt in alijs conveniat, utrumque perseverat, & pro diverso habetur.

3 Ita accipiendam esse eiusmodi clausulam ex consuetudine, optima legum, & privilegiorum interprete, constat. Quis enim negare audeat, in una, eademque die, ac Ecclesia plures, & diversas concurrere, indulgentias, vel plenarias, vel non plenarias, ac posse lucrari, & solere, diversis titulis, diligentijs, ac personis concessas? V.g. in die Conceptionis B. Mariæ Virginis in Ecclesia nostræ domus professæ concurrunt tria, vel quatuor Iubilæa; aliud pro universis Christi fidelibus; aliud pro Congregationibus in ea domo erectis; aliud, vel potius alia pro visitantibus quinque altaria ex virtute Cruciatæ; alia pro visitantibus septem ex virtute indulti, infra ponendi. Iubilæum etiam pro uno quoque mense poterat concurrere cum alijs, & pro Regularibus alia, &c. Cōsule Petrum Martyrem *Tract. de mirabil. Romæ*, ac Bernabe Verges, libello, qui inscribitur: *Norte Espiritual*; & invenies plurimas esse Romæ Indulgentias plenarias, & non plenarias pro eadem Ecclesia eodē die, ac personis eisdē concessas.

4 Sed oppones verba illa: *Aliquam aliam indulgentiam*; in quibus omnes aliæ indulgentiæ similes, vel disimiles ab illa Ecclesia eo die videtur excludi, cum sint nomina universalia omnes indulgentias complectentia. Respondetur, quod licèt pluribus in clausulis nomina, *Aliquis & Alius*, ita accipiuntur, ut ex utriusque iuris Doctoribus probat Barbosa, *dictione* 14. *&* 17. & in pluribus alijs dictio, *Aliquod*, vel *Aliquid* in modico verificatur, & ad quid minimum refertur; ut ex *l. si servus. §. Prætor ait, ff. de acquirenda hæreditate*, ex Tiraquello, Menochio, Surdo, Bertazol, Francisco a Sousa,

Zene-

Zenedo, Gratiano, Benedicto Ægidio, & alijs probat idem Barbosa, *supra dict.* 14. Similiter dictio *Alius*, similitudinem denotat, & est repetitiva similium, ut idem docet *dict.* 17. *ex l. quidam relegatus*, ex Bartholo, Tiraquello, Menochio, Azebedo, Manuele Roderico, Surdo, Flaminio, Tuscho, Iosepho de Sesse, Azorio, Zenedo, Valasco, & pluribus alijs. Vnde hæc, & similis clausula intelligenda est in presenti, ita ut, *Aliquam aliam indulgentiam*; idem sit, ac cum eisdem circunstantijs, seu omnino similibus, quoad locum, tempus, personas, diligentias, &c. Et satis hoc innuit Pontifex, dum dicit: *Vt si aliàs Christi fidelibus in dicta Ecclesia præmissa peragenti aliquam aliam, &c.* Præterea cum hæc gratia, favor sit Principis, laté intelligenda est; & laté explicandam esse Indulgentiarum concessionem affirmant Suarez, *d.* 52. *n.* 2. Enriquez *lib.* 7. *cap.* 30. Nugnius *q.* 27. *art.* 4. *dif.* 3. & Bonacina *disp.* 6. *p.* 1. *q.* 1. *n.* 4.

DVBIVM V.

Vtrum pro huiusmodi Iubilæorum expeditione aliquid dare, vel accipere liceat? Ad illam clausulã: *Volumus autem quod si pro præsentatione, admissione, vel publicatione præsentium aliquid, vel minimum detur, vel sponte oblatum recipiatur, præsentes nulla sint re ipsa?*

1 FREQVENTER in Iubilæis hæc clausula reperitur, ad cuius explicationem, dubijque huius resolutionem placet nũc prælibare unum, vel alterum decretum Pontificum hac de re. Pius igitur IV. Bulla, Romę evulgata anno 1562. Novembris die septima, quæ affertur a Laertio Cherubino *to.* 1. *Bullarij*, est 382. ac incipit: *Decet Romanum Pontificem*; sic ait: *Motu proprio, & ex certa scientia S. R. Ecclesiæ vice Cancellarijs, Scriptoribus, Referendario, Abreviatoribus solicitatoribus, &c. alijsque Romanæ Curiæ Officialibus, & personis cuiuscumque qualitatis, & conditionis existant, ac quocumque nomine appellentur, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub maioris excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendis pœnis præcipimus, & mandamus quatenus Officiales litteras Apostolicas, tam sub plumbo, quàm sub forma Brevis super gratijs Indulgentiarum, & peccatorum remissionibus, etiam plenariarum, tam pro vivis, quam pro defunctis, tam ad tempus, quàm perpetuo, pro quibuscumque particularibus personis, seu Ecclesijs, Monasterijs, Confraternitatibus, &c. facultatem eligendi, Confessorem cum votorum commutatione, in se continentibus, concessis, & concedendis, constituendis gratijs pro Deo, ubique per eorum officia absq; alia taxa Regalium, seu localium, aut cuiusuis alterius generis solutione, vel exactione, &c. expediant, & expeditas tradant, & consignent.*

2 Similem constitutionem edidit Pius V. in Bulla, quæ incipit: *Et Domini gregis*, data Romæ anno 1566. & est in Bullario Cherubini Laertij trigessima huius Pontificis, in qua gravissime prohibet: *Vigore indulgentiarum, aut pro earum expeditione, aut communicatione lucrum temporale quærere, ac Indulgentijs abutentes, quæstum ex illis particularem facere.*

3 Ergo iuxta decreta hæc exponendam esse clausulam prædictam, Iubilæis fere cũctis affixam, sentio. Prohibet igitur summus Pontifex, clausula hac quamcumque exactionem, solutionem, lucrum, quæstum, quæ quovis modo redoleant emptionem aut venditionem, in Iubilæorum, ac Indulgentiarum concessione, aut expeditione; & ita hoc prohibet; ac prohibetur in iure, *cap.* 1. *de Simonia*, aliquid dari ab eo, qui ordinatur, & in *cap sicut Episcopum* 1. *q.* 2. quod Episcopus, ac ministri eius aliquid petant, & in *cap.* 1. §. *penult. de censibus*, *in* 6. Prælato Diœcesim suam visitanti dicitur, *Caveat, ne ipse, aut quisque suorum aliquod munus, quod, cum quæsit, & qualitercumque offeratur, præsumat accipere:* In his enim, & similibus, non quęlibet datio, vel acceptio, ut Simoniaca prohibetur, sed ea tantùm, quæ fiat intuitu religionis, & iustitię in tali materia; & quę aliquomodo spectat ad commutationes voluntarias sacrarum rerum, ut tales sunt, cum vilipendio, & iniuria earum.

4 Verba autem, quibus Pius IV. & V. usi sunt, genus quoddam pretij, emptionis, aut solutionis innuunt: nam *Exigere*, ut habetur in Vocabulario utriusque iuris, *propriè est ab invito extorquere. ff. de legatis tertio. l. fidei commissa. §. si rem vel a soluente recipere, ut c. de furt. l. falsus.* Et *Solutio* secundum Gotfredum, *est rei quæ debetur redditio, vel ab obligatione liberatio. Inst. tit. quibus modis tollitur obligatio, in principio.* Lucrum etiam, & quęstus emptionem, & venditionem sonant. Sic Cicero. Tusch. 5. ait: *Alij emendi, aut vendendi quæstu, & lucro ducerentur.* Hinc si aliquid, aut pro pręsentatione, admissione, vel publicatione Iubilęorum daretur, aut acciperetur, eo modo, vel intentione, ut pro spirituali indulgentiarum favore, sive indulto, dari aut accipi intelligeretur, Simonia committeretur, irritaque maneret Iubilęi concessio.

5 Hinc colliges, pluribus titulis posse aliquid dari, & accipi pro presentatione, admissione, aut publicatione horum Iubilęorum. I. titulo Gratitudinis, quia scilicet gratum

tum me exhibere volo Notario, Abrebiatori, Refrendario, vel cuivis alteri Officiali, quia sine ulla mora, & alacriter præsentavit, expedivit, aut publicavit Pontificium indultum indulgentias continens. Nec censendum est, Pontificem voluisse, mea vertere â gratitudinis actu, aut alius virtutis exercitio. II. titulo Laboris in ea impensi; nimis enim defatigatus est in Iubilæo præsentando, & publicando, ac ita dignus est mercede sua. III. ratione Sustentationis: ex officio enim præsentandi, aut publicandi has indulgentias alitur Officialis, & salarium aliunde signatum non habet. IV. titulo redimendæ Vexationis; scio enim Notarium, aut Officialem hunc minime literas expediturum: immó eas indulgentias impediturum, ni ei donum, aut pecunias porrigam. Nec credendum est, Pontificem velle, ut ob Officialis avaritiam, aut iniustitiam, favore ego priver indulgentiarum: neque, quod ipse Officialis præmio, scientiæ, ac corporali ipsius labori, debito, & ad victum necessario, privetur. Horum probatio colligitur ex ijs, quæ *supra Tract. 6 Singulari* 15. diximus.

5 Neque obstant verba illa: *Vel sponte oblatum:* eadem enim apponuntur in Tridentino, *sess.12. de Reform. c.1.* ubi dicitur: *Quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis avaritia suspicio abesse debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs aut testimonialibus, nec pro sigillo, neque alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi, & alij Ordinum collatores, aut eorum ministri, quovis prætextu accipiant.* Et tamen aliquo ex titulis assignatis aliquid dare, vel accipere posse pro Ordinum collatione, aut examine, probatum est Singulari 15. Tract. 6. & Reginaldus hanc Tridentini prohibitionem explicans dicit: *Post ipsam collationem Ordinis liberaliter, ac sponte, non incompensationem oblatorum, recipi potest aliquid ab Episcopo, dummodo absit scandalum. ex cap. sicut Episcopum, 1. q. 2. & ex cap. dilectus. 2. §. finali, de Simonia.* Similiter Ordinarij, & alij Officiales, quibus á Sede Apostolica committuntur dispensationes matrimoniales, & aliæ, prohibentur, ne quid, etiam sponte oblatum, recipere; & non solùm recipere, sed exigere hos posse pro labore, receptione; & examinatione testium docent Thomas Sanchez, *lib. 8. de matri. d. 15. n. 11.* & Salas *de leg. d. 20. sect. 10.* quod quidem introductum est consuetudine: nam ut ex horum DD. mente Castro Palao, *to. 3. tract. de Simonia. d. 3. punc. 12 n. 12.* (licèt oppositum sentiat) ait: *Et si in rescripto harum dispensationum habeatur, ut omnis spes cuiuscumque muneris, & præmij, etiam sponte oblati deponatur, non ob inde fit, non posse laboris impensi stipendium recipi, nam stipendium non habet propriè rationem muneris, neque præmij.*

6 Tandem nullus Sapiens sibi persuadebit, Pontificis mentem, & intentionem esse, quod res ita magni momenti, ac est indulgentiarum, & Iubilæorum lucratio, pendeat, tum ex re ita exigua, ut est largitio, vel acceptio munusculi liberaliter dati, & iustè ex iusto labore accepti: tum ex improba Officialis voluntate, nolentis indulgentiarum indultum præsentare, vel publicare, nisi ipsius labore satisfiat, aut ex ignorantia munus, aut solutionem impendentis; vel ex ipsius liberalitate, & gratitudine. Præsertim cum omnibus palam sit, nihil expediri nisi, vel munera, vel pecuniæ intercedãt. Dubiumque sanè maximum de omnium Iubilæorum hanc clausulã continentiũ valore, extaret, si omnis omnino, & quovis titulo acceptio prohibita esset per illam.

FINIS TRACTATVS II.

AD IVBILÆA PRO CRISTI D. B. VIRGINIS, ET Sanctorum Festivitatibus concessa;

APPENDICIS TRACTATVS TERTIVS.

DVBIVM I.

Quænam horum Iubilæorum formula?

1 CVm nihil in nobis Deo gratius, nihil Virgini iucundius, nihil Beatis suavius sit, quam animus noster puritate candens, vita immaculata, conscientia pura; hoc potius cultu, quàm alijs, sive corporis nostri, sive exteriorum operum honoribus, eorum solemnitates nos venerari par est. Nam ut inquit Rabanus Maurus, *de instit. Cleric. lib. 2. cap. 43. Honorandi sunt Sancti propter imitationem, honorandi sunt charitate.* Hanc ergo ob causam Christi Vicarij pro his Festivitatibus plurima Iubilæa, & indulgentias Fidelibus cõcesserunt, quarum præmio ipsi allecti, sanctissimis Pænitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentis, sanctificantem gratiam acquirere, acquisitam augere, peccatorumque reatus, seu pœnam debitam, indulgentijs abolere curent; frequentantesque huiusmodi Patronorum templa, honorem ipsis impenderent, divinumque a Domino, eorum intercessione, auxilium pro Ecclesiæ exaltatione, fidei propagatione, ac Principum pacem implorarent. Satis hæc omnia in editis pro harum solemnitatum Iubilæis Pontifices summi indicarunt. Horum formulam unam, vel alteram proponam, quorum instar exponendę sunt reliquę, quas omnino, vel ferè omnino similes esse invenimus. Primum igitur locum habeat formula Iubilæi pro immaculatæ Conceptionis B. Virginis Festivitate, in domo nostra professa Hispalensi lucrandi, quæ sic se habet:

VRBANVS PAPA VIII.

VNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

AD augendam fidelium religionem, & animarum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti, omnibus utriusque sexus Christi fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui Ecclesiam domus professæ Societatis Iesu Hispalensis, die festo Conceptionis B. Mariæ Virginis à primis vesperis usque ad occasum Solis festi huius, singulis annis devotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. His verò, qui in festo S. Iosephi dictam Ecclesiam ut supra, visitauerint, septem annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis, sive aliquo modo debitis pænitentijs in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Præsentibus ad septennium tantum valituris. Volumus autem, &c. Datum Romæ 12. die Decembris, 1634. Pontificatus nostri anno duodecimo.

3 Plurimas hîc congerere poteram indulgentias plenarias, & non plenarias pro hoc Conceptionis festo. Consule Emmanuelem Rodericum, *tom. 1. q. 57. & tomo 2. q. 87. art. 4.* qui inter alia indultum affert in Bullario. *fol. 146.* in quo Sixtus IV. concedit omnibus dicentibus Officium Conceptionis noviter ordinatum, & qui interfuerint Officio eiusdem festi Indulgentias, quæ in festo Corporis Christi.

4 Iubilæa concessa pro alijs Christi D. ac B. Virginis festivitatibus simila sunt Iubilæo posito; vel si dissimilia in aliquo, discrimen facilè ex eorum Bullis patebit. Iubilæorum verò pro sanctorum Apostolorum, Martyrum, Confessorum, aut Virginum festivitatibus, exemplar sit Iubilæum con-

concessum pro diebus festis SS. Ignatij de Loyola, & Francisci Xaverij, quod sic se habet:

GREGORIVS PAPA XV. AD PERPETVAM REI memoriam.

PLENDOR paternæ gloriæ, qui suum mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota Fidelium, de clementissima eius pietate sperantium, tunc præcipuè benigno fauore prosequitur, cum deuota ipsorum humilitas Sanctorum precibus, & meritis adiuvatur. Volentes igitur omnes, & singulas Ecclesias Presbyterorum Societatis Iesu, vel earum aliquam ubique existentem, aliquo spirituali munere illustrare; de omnipotentis Dei misericordia, ac Beati Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi; omnibus, & singulis utriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui easdem Ecclesias, vel earum aliquam in Sancti Ignatij, ultima Iulij, ac Sancti Francisci Xauerij, secunda Decembris mensium celebrari solitis, festis diebus, à primis vesperis, usque ad occasum Solis, festis huiusmodi singulis annis deuotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die prædictorum id egerint, plenariam omnium suorum peccatorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus, perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod præsentium transsumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris, die 8. Iunij 1622. Pontificatus nostri anno secundo.

DVBIVM II.

Quibus in Ecclesijs lucrari possint Fideles prædicta Iubilæa, vel similia?

1 VBILAEVM pro immaculatæ Virginis Conceptionis festo supra positum non nisi in Ecclesia domus nostræ professæ Hispalensis lucrari posse patet ex ipsius formula. Secusque foret, si pro universis, vel Societatis, vel alterius cuiuslibet Religionis Ecclesijs concederetur, ut concessum fuit à Sixto V. *Pro omnibus Ecclesijs Monasteriorum Conceptionis B. Virginis Mariæ, quorum Moniales sub regula Ordinis Minorum, ac gubernio, & administratione superiorum illius degunt, & omnibus Christi Fidelibus, verè pænitentibus, & confessis, qui in festo Conceptionis à primis vesperis, usque ad occasum Solis, eiusdem festi annis singulis deuotè* (eas scilicet) *visitauerint, & ibi pro pace inter Principes Christianos conseruanda, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione hæresumque extirpatione pias ad Deum preces fuderint, si eâ die Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, indulgentiam plenariam perpetuò concedimus, & elargimur.* Ita Sixtus V. in Bulla, quæ incipit: *Expositum nobis*, edita Romæ 18. Octobris anno 1586. & affertur a D. Laertio Cherubino, *tom. 1. Bullarij*. Vnde ad hoc Iubilæum lucrandum visitanda est Ecclesia Monialium sancti Francisci B. Virginis Conceptioni sacrata.

2 Sed latiùs patet, quoad Ecclesias indulgentia hæc in Concilio Basiliensi, celebrato anno 1439. pro hoc festo, concessa; ibi: *Statuimus, & ordinamus, eandem celebritatem* [scilicet Conceptionis] *præfata die in omnibus Ecclesijs, Monasterijs, & conuentibus Christianæ religionis sub nomine Conceptionis festiuis laudibus colendam esse, cunctisque Fidelibus verè pænitentibus, & confessis ea die Missarum solemnijs centum; primis autem, vel secundis vesperis totidem, sermoni verò verbi diuini, de ea festiuitate intereßentibus, centum quadraginta dies, concessione perpetuis temporibus duratura, de iniunctis sibi pænitentijs hæc sancta Synodus elargitur.* Affertur ab Emmanuele in Bullario *fol.* 104.

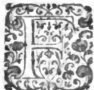
3 Iubilæum supra positum, pro die sanctorum Ignatij de Loyola, & Francisci Xaverij lucrantur Fideles in quibuslibet Societatis Iesu Ecclesijs iuxta dicta Tract. 1. a Dub. 4. ad 7. Ex quibus colliges lucrari in Ecclesijs Residentiarum, & Seminariorum nostrorum, in nostrarum domorũ, & prædiorum capellis, & oratorijs: hæc enim sub nomine Ecclesiæ, præsertim in favorabilibus comprehẽdi ibi probavimus. Animadvertas tamen aliqua. I. non esse necessarium Ecclesiam S. Ignatio, aut S. Francisco Xaverio dicatam esse; immo etiam si ijs Sanctis, vel eorum cuilibet sit dicata Ecclesia sæcularis, vel Regularis alterius Ordinis extra Societatẽ Iesu; in illa nõ habebit locum Iubilæum hoc: nõ enim titulo Dedicationis Ecclesiæ, sed Religionis ipsius ratio habita fuit in concessione huius Iubilęi. II. hoc Iubilæum æquè lucrari in Ecclesijs iam erectis ante concessionem, ac post illã perpetuò erigendis; cum de his æquè, & semper verificari valeat, quod sint Ecclesiæ Societatis Iesu. Sic exprimitur in Iubilæo a Sixto V. pro festivitatibus Sanctorum Francisci, Antonij de Padua, Bonaventuræ, Ludo-

Ludovici Episcopi ac Bernardini, Ordinis Minorum, concesso visitantibus illius Ordinis Ecclesias, *tam erectas*, inquit, *quam erigendas, vel earum aliquam.*

4 III. nota; quod si plures Ecclesiæ sint in eadem urbe, ut sunt Hispali, Societatis Iesu, in omnibus, seu in earum qualibet æque conceditur lucratio, ut constat ex Tract. 1. Dub. 4. IV. Quod si in aliqua urbe, vel oppido, Societatis Iesu Religiosi commorentur, fundationis, vel alterius rei causa, ibique habeant Ecclesiam, vel capellam aliquam propriam, non alienam, pro suis ministerijs obeundis accommodatá, licét in ea sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non dum positum sit, nec Collegium fundatum, adhuc in illa Iubilæum hoc locum habebit; cum verificari queat, eam esse Societatis Iesu Ecclesiam; non enim exprimit Pontifex, huiusmodi Ecclesiam debere esse domorum, aut Collegiorum sed tantúm Societatis. V. Adverto, eandem doctrinam quoad Ecclesias observandam, in Iubilæis concessis visitantibus Ecclesias cuiusvis Ordinis quocumque die, vel quacumque ex causa, dummodó clausula sit in eandem formam concepta.

Dubium III.

A qua hora incipiat lucratio horum Iubilæorum; ad illam clausulam: *A primis vesperis usque ad occasum Solis?*

1 Requentissima est hæc clausula in omnibus ferè Iubilæis pro Christi D. Beatissimę Virginis, ac Sanctorum festivitatibus concessis. Enim veró *Vesperarum* nomen in præsenti, non ut apud Poetas, & apud Antiquos, ac Latinos accipitur: nam apud hos sæpissime pro ultima diei parte usurpatur, qua stella hæc *Vesper*, vel *Vesperus* cognominata, incipit apparere, ut notat S. Isidorus *infra*, & Statius, *lib.* 10. accinit.

Sed vesper opacus.
Lunares iam ducit equos.

Et Virgilius 3. *Geor.*

Solis ad occasum.
Cum frigidus aera Vesper temperat.

Hinc olim vesperæ decantabantur ad Solis occasum, & Lucernaris hora dicebatur, ut constat ex Casiano, *lib.* 3. *de can. cap.* 3. eo quod *Dum lucerna accenderetur, preces vespertinæ persolui solebant*, ait Azor *lib.* 10. *cap.* 20. *q.* 10. Vnde Isidorus *de Eccles. offic. cap.* 12. *Vespertinum, ait, diurni Officij finis, & alterna lucis occasus est.* Consule Maldonatum nostrum *in ca.* 28. *Math. n.* 1.

2 At modó cum vespertinæ preces incipiant paulo post meridiem, & longé ante Solis occasum: hoc tempus significat Vesperum: ac comprehendi sub vocabulo *Vesperis*, vel *Vesperarum*, hoc ipsum tempus ex *Mathæ.* 14. probat Iansenius *concordia cap.* 57. & alij Interpretes ibi. Ad rem ergo veniendo, Iubilæa prædicta incipiunt á primis vesperis, hoc est, ab illo tempore, in quo celebrantur, aut in choro cantantur, vel cantari solent preces vespertinę: quia ab hoc incipit festum celebrari, in cuius honorem Iubilæum conceditur. Hinc Navarrus, Medina, Suarius, Enriquez, Rodriguez, Coninch, & Reginaldus, quos citat, & sequitur Bonacina, *d.* 5. *de interd. p.* 4 *n.* 15. asserunt, festivitates á iure exemptas, quantúm ad suspensionem interdicti, incipere â primis vesperis, quæ cantantur in earum vigilijs.

3 Sed ad praxim notanda sunt aliqua. I. Quod Vesperarum hora non est mensuranda ex hora, qua in hac, vel in illa Ecclesia Vesperæ recitantur, sed ex hora, qua in Ecclesia Matrice (sive Metropolitana sit, sive Cathedralis, aut Parrochialis) in aliqua civitate, aut oppido, recitari solent communiter iuxta universalem Ecclesiæ, vel rectum Provinciæ, Civitatis, vel oppidi illius usum. II. Quod hæc hora incipit non solúm a tempore, in quo Vesperæ in choro inchoantur, sed ab eo etiam, quo ad Vesperas campanæ pulsantur, aut pulsari solent, v. g. Hispali in hyeme à secunda hora post meridiem, & in vere à tertia: tunc enim verificatur iam Vesperarum tempus adesse, seu accessisse.

4 III. Quod cum in quadragesima; â secunda, nempe feria hæbdomadæ primæ quadragesimæ, vesperæ tam feriales, quám festivitatum dicantur ante meridiem, post Missam, scilicet, conventualem, aut solemnem pro solemnitate tunc occurrente si concedatur Iubilæum incipiens á primis vesperis: puta pro festivitate Dominicæ Incarnationis, SS. Iosephi, aut Ioachimi, illud incipiet à tempore, quo feriales, vel solemnitatum vesperæ dicuntur, seu inchoantur, aut inchoari, vel dici solent. Si veró pro festivitate occurrente feria secunda quadragesimæ Iubilæum concedatur, cum die Dominica præcedente non dicantur nisi â secunda hora post meridiem Iubilæum ab ista hora incipiet. Probatur hoc ex Doctoribus, quos citat & sequitur Avila *infra*, docentibus, quod in Paschate Resurrectionis incipit â Missa vigiliæ suspensio Interdicti pro hoc festo concessa.

IV. Quod si contingat vespertinas Horas non cantari, vel publicè dici in Ecclesia, in qua Iubilæum obtinetur; vel quia est Ecclesia oppidi exigui, vel Religionis chorum non profitentis, vel quia Oratorium, est, aut Capella; tunc ab ea hora, in qua communiter publicè dicuntur vesperæ, vel dici solent in illo, vel simili oppido; vel generaliter in Ecclesia, aut in ea Diæcesi, Iubilæum incipiet, vel ab hora, in qua similiter ad vesperas pulsatur.

DVBIVM IV.

Qua hora terminentur prædicta Iubilæa concessa usque ad occasum Solis?

1 OLIS occasum terminum esse pro huiusmodi Iubilæis lucrandis, à Pontifice assignatum, constat ex ipsorum indultis. *Occasus* autem *Solis*, ut cum Astronomis loquar, *vespertina est Solis absconsio; cum scilicet ab Oriente in Occidentem vergit, ac Occidens noctem inducit*, ut loquitur Isidorus, *lib. 3. Ethymolog. cap.* 51. & ut Poeta cecinit:

Maioresque cadunt altis de montibus umbræ.

Sed non pro totius anni curriculo eadem est Solis occasus hora; hanc enim pro diversitate Regionum, & mensium diversam esse ex Astronomia, ipsaque experientia manifestum est; & ut pleniùs, & certiùs tam in nostro Hispaniæ regno, quam in alijs hæc hora constet, quæ pro ultimo termino huiusmodi Iubilæorum affigitur; cõsulantur Astronomicæ tabulæ, quæ inveniuntur apud Christophorum Clavium, *in cap. 3. Sphera Ioan. de Sacrobosco*, Martinum Everartum *initio libri Ephemeridum*, Ioannem Baptistam Carellum, 1. *p. Isagoge*, Andræam Bavellar *de sphera cap.* 13. Ioannem Antonium Maginum; Andream Argoli, Petrum Pitatum, & alios.

2 Quoad diiudicandum autem Solis occasum pro his Iubilæis, notanda sunt aliqua. Primũ, quod terminus Iubilæis his assignatus, is esse videtur, quem Ecclesia antiquitus, & modò etiam, in aliquibus præsertim conventibus Regularium, pro recitando in choro Completorio observavit: nam hoc ad Solis occasum, seu extremam diei partem cantari solere video in pluribus monasterijs. Probãt hoc Durantus, *l.* 3. *de Rit. c.* 12. Azor *l.* 10. *c.* 12. *q.* 11. & Suarius *l.* 4. *de horis c.* 9 *n.* 9. ac colligitur ex S. Cipriano, *lib.* 1. *de orat.* ubi ait: *Recedente Sole, ac discedente necessariò rursus est orandum.* ubi, in primo verbo: *Recedente, Vesperas*, in altero: *discedente*: notat Suarius *Completorium*. Hoc ita vocari ait Archidiaconus, *in cap. solent. de consecrat. dist.* 1. quia dies completur ea Hora; & ut probat Francolinus, 1. *p. cap.* 18. hora duodecima recitandum est; cum Christus scilicet sepulturæ fuit traditus in fine diei Parasceves.

3 Igitur qui Ecclesiam pro lucrando Iubilæo assignatam visitaverint ante finitum Completorium; cum hoc ultima diei hora, seu sub Solis occasum dicitur, aut dici solet, illud lucrabuntur: durat enim usque ad Completorium: cum hoc sit complementum Officij divini illius diei; illo enim, ut loquitur Gemma, *lib. 2. cap.* 64. *Completur dies servitutis nostræ*: seu *in eo summa est perfectio divinorum Officiorum*, ut loquitur Amalarius, *de ordine Antiph. cap.* 7. Complementum ergo erit per consequens illius festivitatis, pro qua Iubilæum concessum est. Festivitas enim Ecclesiastica à primis vesperis inchoatur, & usque ad Completorium perseverat. Completorium etiam pars est Officij præcedentis, quod ex ipso, & alijs Horis recitatis coalescit, & per illud totum Officium divinum completur, ut ait Beda, *lib. medit pass. Chri. c.* 1.

4 Ex his colliges. I. quod si Iubilæi formula exprimat. *A primis vesperis festi, &c. usque ad secundas eiusdem festi vesperas*, eodem modo intelligendum est, ac si diceret: *Usque ad Solis occasum*, iuxta illud Isidori *l. etymolog. Vespertinum officium est in noctis initio, vocatum ab stella Vespero, quæ surgit oriente nocte.* Et Augustinus in Psal. 29. *Quid est vespere demorabitur fletus? Vespera fit, quando Sol occidit.* Consule Amalarium *lib.* 4. *de Eccl. offi. c.* 7. Ratio verò huius intelligentiæ est, quia dictio, *Ad*, includit tempus omne, quo durant vesperæ iuxta doctrinam Barbosæ ibi; & hæ multoties cum Completorio connectuntur.

5 Colliges II. idem sentiendum esse in Iubilæis, quæ à Pontifice concedi, vel obtinenda esse dicuntur in festivitate aliqua, seu in diebus festis aliquorum Sanctorum, non expressa hac clausula: *A primis vesperis usque ad occasum Solis.* Huiusce modi Iubilæorum, aut indulgentiarum extãnt exemplaria nonnulla. Sic enim Nicolaus Papa in Bulla, quæ incipit: *Vita perennis gloria, &c.* data anno tertio sui Pontificatus, ait: *Cupientes, itaque, ut Ecclesia dictorum filiorum Guardiani, & Fratrum Ordinis Minorum Zamorensis cõgruis honoribus frequentetur de Omnipotẽtis Dei misericordia, & Beatorum Apostolorũ eius, auctoritate confisi, omnibus verè pœnitẽtibus, & confessis, qui eandem Ecclesiam visitauerint annuatim, in*

Anun-

Annuntiationis, Natiuitatis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ Virginis, ac Beatorũ Francisci, & Antonij Confessorum festiuitatibus, & per octo dies festiuitates ipsas immediatè sequentes, unum annum, & quadraginta dies de iniuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus. Affertur hæc ab Emmanuele Rodriguez in Bullario. *fol.* 48. ubi addit, quod: *Habetur originaliter in conuentu sancti Francisci Salmantino, & ea per communicationem gaudent omnes Conuentus Ordinis Minorum; nec non omnes Conuentus Ordinum Mendicantium, quoad festiuitates Virginis.*

6 Quod verò sub nomine *Festiuitatis*, seu *Dierum festorum*, quoad harum indulgentiarum tempus, & lucrationem intelligatur festivitas, & dies festus à primis vesperis, usque ad occasum Solis, ipsimet Pontifices satis explanarunt. Sic enim Sixtus V. in Bulla, quæ incipit; *Cum à primæua, &c.* data Romæ die 28. Septembris 1585. ait: *Concedere indulgentiam plenariam pro diebus festis Sancti Francisci, Sancti Antonij de Padua, &c. & in die festiuitatis sanctæ Claræ ijs, qui visitauerint prædictas Ecclesias à primis vesperis usque ad occasum Solis eorundem dierum.*

7 Idem dicendum est, si indulgentia non sit plenaria, & pro aliqua festivitate, seu festivitatis die concedatur. Sic Clemens IV. in Bulla, quæ incipit: *Loca Sanctorum*, & est in Bullario *fol.* 134. & 14. huius Pontificis: *Concedit omnibus verè pœnitentibus, & confessis, qui Ecclesias fratrum Ordinis Minorum in Dedicationibus ipsarum, ac anniuersario Dedicationum earum die usque ad octo sequentes, nec non B. Mariæ Virginis, SS. Francisci, Antonij & Claræ, etiam aliorum sanctorum, in quorum honore altaria maiora in Ecclesijs ipsis constructa sunt; festiuitatis causa visitauerint, centum dies de iniunctis sibi pœnitentijs, annis singulis.* Igitur non naturales dies 24. horarum, á duodecima nẽpe hora antecedentis noctis ad duodecimam subsequentis intelligendi sunt, quoad durationem, in his Iubilæis pro festivitatibus, aut festivis diebus concessis, sed tempus á primis vesperis usque occasum subsequentis diei, nisi aliud in ipsorum indultis exprimatur.

8 Consonant his, quæ Medina *de interd.* & Vivaldus n. 246. docent, quod in solemnitatibus, in quibus Interdictum suspenditur, intelligitur suspendi usque ad Completorium inclusivé; ita tamen, quod si in Matrice hoc dici soleat hora tertia post meridiem, & in Monasterio aliquo hora quinta; licét in Matrice imponatur Interdictum finito Completorio; poterit hoc dici in Monastario illo hora quinta consueta, & postea servari Interdictum.

DVBIVM V.

An, si Festivitatis celebritas á proprio die extrahatur, & in alium transferatur, in illum transferri valeat Iubilæum pro ipsa Festivitate concessum?

1 NEGATIVAM partem omnino tenendam esse mihi non est dubium, etiam si Missa, & Officium divinum transferantur, eo quod proprius dies sit impeditus. Sic tenent Azor, *to. 2. inst. moral. l. 1. c. 28.* & Fagundez *1. præcep. Eccl. lib. 1. c. 2. n.* 10 Animadvertit vero recte uterque, hoc ita esse, nisi aliter exprimatur in indulto talis Iubilæi. Ratio est, quia hoc conceditur lucrandum in die præfixo pro gloriosissimo horum Sanctorum transitu, & ita huic affixum est Iubilæum; & in alium transferri nequit. Vnde frequenter ipsum diem in quo ad æternam patriam evolarunt, exprimit Pontifex, indulto concessionis Iubilæi. Et si nõ exprimat, sed solùm dicat, illud concedere, in *Festiuitatibus*, vel in *Diebus festis*, vel in *Festo* horum, vel illorum Sanctorum, sub horum nominibus minimè alius dies, à die proprio festivitatis, seu transitus illorum intelligendus est: hic enim ipsorum Festum, & Festivitas iuxta Ecclesiæ ritus propriè, & simpliciter dicitur. Sic Rabanus Maurus, *de institut. Cleric. lib. 2. cap.* 43. ait: *Dicuntur quidem Sanctorum Festiuitates Natalitia, & meritò. Quomodo enim nasci dicitur, cum quis de utero matris procedens in lucem egreditur: ita rectissimè potest natus dici, qui à vinculis carnis solutus ad lucem sublimatur æternam. Et inde mos obtinuit Ecclesiasticus, ut dies Beatorum Martyrum, siue Confessorum Christi, qui de sæculo transierunt, Natales vocitemus, eorumque Solemnia, non Funebria, sed Natalitia dicantur.*

2 Igitur cum hic dies sit Festivitas, Festum, Solemnitasque propria Sanctorum, dictus á sacris, quæ in ipsorum transitus die, ac in eorum honorem peraguntur, & mutari non debent, iuxta Isidorum, *lib. 6. Etymolog. cap.* 18. Iubilæum pro horum festis, aut festivitatibus concessum, pro hoc transitus die tantùm concessum erit, & immutari nequibit: aliter pro libito suo quilibet Superior Ecclesiæ, vel Religionis posset Iubilæorum dies immutare, cum interdum possit celebrationem festi transferre, quod absurdum est: & soli Pontifici tempus indulgentiarum assignare, sicut & ipsas indulgentias concedere, competit.

Nec ideò Fidelium numerus, qui ad Ecclesiam pro Iubilæo obtinendo convenire solent, minuetur: cum omnibus notum sit hoc solùm esse concessum pro ipso transitus die, non pro alio, ad quē celebritas cum solemnitate facienda differatur. Nec Pontifex id concedit, ut ad hanc plures concurrant; sed ut Ecclesia magis frequentetur, Sancti honorentur, & Fideles his indulgentiarum thesauris fruantur, quæ ab hac solemniori celebritate non depēdent. Sic ostendit Sixtus V. in Iubilæo pro festo Conceptionis, concesso visitantibus Ecclesias Monialium Ordinis Minorum huic mysterio dicatas: *Vt Ecclesia* inquit, *monasteriorum Monialium* (prædictarum scilicet) *congruis frequententur honoribus, & à Christi Fidelibus iugiter venerentur, ipsique Christi Fideles eo libentius deuotionis causa confluant, quo ex inde dono celestis gratiæ conspexerint se uberiùs refectos, omnibus, & singulis, &c.*

3 Sed adhuc dubitari potest; an si festum, pro quo concessum est Iubilæum, non celebratur propriò die [assignato videlicet in Martyrologio pro obitu alicuius Sancti] vel quia iuxta antiquam Ecclesiæ universalis, aut particularis Diœcesis cōsuetudinem alio die celebrari solet, ut in aliquibus festis Ecclesiæ Hispalensis contingit; vel quia iuxta Breviarij Rubricas transferendum est ob concursum cum alio festo digniori: Iubilæū etiam ad hunc diem transferatur?

4 Respondeo, si primo modo contingat mutatio, & Iubilæum concessum sit absolutè pro Festo talis Sancti, non expresso, die illius obitus, tunc videri lucrandum eo die, quo celebratur; cum alius non detur, in quo propriè Ecclesiasticum festum illius sit, & hic proprius dies festivitatis illius, vel ob assignationem factam ab Ecclesia, vel ob antiquam consuetudinem reputatur, præcipuè quoad cultum eius in ea Ecclesia, ad quem cultum Iubilæi lucratio maximè spectat. Quod in translatione supra posita non accidit, cum supponamus alium diem proprium, sibique competentem proprio iure festivitatem habere. Si verò secundo modo accidat; semelque, vel iterum ex vera translatione celebritas extra propriū diē fiat, etiam si tota Ecclesia transferat festum, Iubilæum non est transferendum. At si semper sit transferendi occasio, consulatur Pontifex, ut dubium hoc dissolvat, suamque exprimat mentem; quam si coniectare licet, existimarem fore Iubilæum ab ipso concedi pro die, in quo celebratur Missa, & peragitur Officium illius Sancti translati: cum iuxta Ecclesię ritus, & leges in Rubricis ab ipso Pontificē præscriptas, quoad cultum, & celebritatem, in propria, vel Religionis suæ Ecclesia, & quoad fidelium ad eam concursum; quibus Iubilæi lucratio annectitur, ille dies, in quē omnino, & semper Sancti illius celebritas transfertur, proprius illius festivitatis fit.

5 Animadvertas tamen oportet pro Iubilæo in festo Sancti Francisci Xaverij lucrando ex auctoritate Pontificia transferri ad aliquem diem octavæ, ad quem celebratio festi transferatur: cum illud in Dominicam primam Adventus incidit; ut aliquando incidere solet. Placet indultum hîc proponere; quod ita se habet:

VRBANVS PAPA VIII.

AD FVTVRAM REI memoriam.

ALIAS fælicis recordationis Gregorius Papa XV. prædecessor noster, omnibus, & singulis Presbyteris, & Clericis Societatis Iesu, ac alijs utriusque sexus Fidelibus, vere pænitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui aliquam ex Ecclesijs dictæ Societatis ubique existentibus, in festo S. Francisci Xauerij deuotè visitassent, plenariam omnium suorum peccatorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in domino perpetuò concessit; prout in litteris desuper confectis pleniùs dicitur contineri. Cum autem sicut Præpositus Generalis dictæ Societatis nuper Nobis exponi fecit, festum S. Francisci Xauerij prædicti quandocumque in Dominicam primam Aduentus incidat, cupiatque propterea illud in aliàs nobis bene visam diem, ut infra, transferri. Nos ad augendam eorum Presbyterorum, aliorumque utriusque sexus Christi Fidelium deuotionem, & animarum salutem calestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti, quotiescumque de cetero festum huiusmodi in dictam primam Dominicam Aduentus inciderit, celebrationem festi huiusmodi in unum ex diebus infra octauam festi prædicti S. Francisci Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò transferimus, ijsdemque Presbyteris, ac alijs Christi Fidelibus prædictis aliquam ex dictis Ecclesijs Societatis huiusmodi visitantibus, & præmissa peragentibus die, in qua celebrationem festi huiusmodi transferri contigerit, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in domino concedimus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Volumus autem quod præsentium transumptis, etiam impressis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ indignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsenti-

sentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ: Datum Romæ apud S. Petrū sub annulo Piscatoris die 21. Decemb. 1638. Pontificatus nostri anno 16.

DVBIVM VI.

Quæ Notariorum requiratur Subscriptio, ut huius Iubilæi; & aliorum Bullis fides adhibeatur. Ad illa verba: *Volumus autem, quod præsentium transumptis, etiam impressis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica muneris eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ.*

1 NOTARIVS *publicus est, qui conficit notas, a notisque nomen deductum est, qui & Fabularius nuncupatur*, inquit Rebufus *in l. 9. de verb. signif* probatque ex *l. generali, c. de tabula li. 1.* Hic etiam vocatur Servus publicus, *in l. non enim. ff. de adopt.* creatur verò à Papa, vel Imperatore, seu à supremo Principe, ut ex Oldrado, Felino, Alexandro, & alijs probat Tuscus, *tom. 5. lit. N. conclus. 7.* addens ex Oldrado, Hostiensi, Ioanne de Immola, & alijs à Regibus creari posse Notarios: nec non ab Episcopis, seu Ordinarijs in sua Diœcesi; Rectoribus Provinciarum, ac Vniversitatum, quin & universim ab omnibus Iudicibus, ab omnibusque Superioribus iurisdictionem habentibus, ac ab illis, quibus statutum, aut consuetudo hoc concessit.

2 Igitur dubitari meritó in presenti poterit, an Notarij Regij, vel pro sæculari foro deputati subscriptio sufficiat ad hoc, ut omnes transumptis horum Iubilæorum, seu Bullarum præfatam clausulam continentium, fidem adhibeant: insufficiens enim videtur; cum ad longé diversam iurisdictionem, & Tribunal iste Notarius spectet, & in Ecclesiasticis causis secularis fori Iudices, Ministri, vel Officiales minimè se ingerere valeant.

3 Respondeo, huius Notarij subscriptionem sufficere in præsenti; cum enim in generali loquatur Pontifex, statuens cuiuslibet Notarij manu subscriptum transumptum, & non exprimat, quod Notarius sit Ecclesiastici fori, aut sæcularis, generaliter statutum accipiendum est: nam *Lex generaliter loquens; generaliter est intelligenda:* ut ex *l. pretio. ff. de public. in rem act. l. in fraudem. §. ult. de testamento militari. l. 1. §. generaliter. ff. de leg. præst.* ex Angelo, Surdo, Valasco, Riccio, Ioanne Narbona, & alijs docet Simon Barbosa, *princip. iuris lit. L. n. 29.* & hanc generalitatem ostendit etiam dictio: *Alicuius*, quæ singillatim comprehendit omnes personas absque ulla distinctione, secundum Glossam. *in Clement. 1. verbo, aut eorum parte. de foro compet.* Augustinum Barbosam *de dict. dict. 14.* & Cald. Pereiram *de potest. eligendi. cap. 1. n. 1.* & non solúm personas diversi muneris, aut status complectitur, sed etiam diversi sexus, masculos scilicet, & feminas, ut docent Aviles, *dicto. ca. 1. Prætorum, in glossa, de ninguna persona n. 8.* Surdus *de alimentis tit. 1. q. 31. n. 18.* Gratianus *discept forens. cap. 58. a n. 19.* Tiraquellus, Cavallinus, Antonius Gabriel, & Marientius, quos citat, & sequitur Zenedus, *pract. & Canonic. qq. Singul. 5. n. 10.* ergo â fortiori complectitur personas eiusdem officij, licèt diversi fori, cū æquè omnibus conveniat nomen, & officium Notarij. & Notarius absolutè sit, etiam fori sæcularis.

4 Confirmatur ex sententia Baldi, *in margarita decret. lit. N. verbo Notarius:* ibi: *Quæro, an Notarius Imperiali auctoritate possit exercere officium in terris Ecclesiæ, vel in causis spiritualibus; vel Notarius Papæ in terris Imperij in temporalibus? Et crederem quia sic, quoad hoc est officium, non iurisdictio:* ergo licèt aliquis Notarius sit fori sæcularis, in Ecclesiasticis, & spiritualibus, qualia sunt hæc indulgentiarum indulta; suum munus exercere valebit. Preterquam quod non est merè Ecclesiastica, ac spiritualis actio, circa quam hic Notarius officium exercet, hæc indulta subscribendo: cum solúm sit testificatio quædam ad fidem humanam inducendam de veritate literarum Apostolicarum: nam, ut ait Rebufus *infra: Subscriptio apponitur in signum auctoritatis, cap. cum Redemptor in fine. 12. q. 2. Nempe Notarius subsignat instrumentum, ut auctoritatē illi det. l. hac consultissima. c. de testam.* Hæc autem testificatio Ecclesiasticam personam non exigit nécessárió; sed testem qualificatum facit ratione muneris, & insuper quilibet Sæcularis, etiam femina, in causis Ecclesiasticis: v.g. in matrimonialibus, & in illis, quæ ad redditus Ecclesiasticos, dispensationes, Ordines sacros, Capellaniarum fundationes, & similia, quam plurima spectant, testis esse potest, ut ex praxi constat. His non obstantibus semper consulerem, ut hæc Iubilæorum, & Apostolicarum litterarum indulta, Ecclesiasticorum, & Apostolicorum Notariorum manibus subscriberentur.

5 Dubitabis 2. An Notarius, sive sæcularis, sive Ecclesiasticus huius Regni, v. g. Hispaniæ, vel Provinciæ, aut Diœcesis, v.g. Hispalensis, possit subscribere Bullis Apostolicis,

licis, hanc clausulam continentibus, ita ut illius subscriptio fidem faciat, seu auctoritatem habeat in alio Regno, Provincia, aut Diœcesi. Respondeo affirmativè: Pontifex enim indefinitè loquitur; nec limitat hanc auctoritatem ad Notarium Provinciæ, in qua fides adhibenda est Pontificio indulto: & ubi legislator non limitat, nec nos limitare valemus. Præterquam quod, communis est Doctorum sensus: Notarium à Papa mediatè, aut immediatè creatum, seu Notarium Apostolicum, per universum terrarum orbem posse conficere instrumenta, & exercere officium Notariatus, ut docent Felinus, Purpuratus, Bertrandus, Surdus, Lucas de Penna, & plures alij, quos citat, & sequitur Tuscus, *tom.* 5. *lit.* *N. conc.* 72. Quivis autem Notarius ad hunc effectum constituitur a Papa, ex eo quod statuat, quod hęc sua Iubilæorum, & similium indulta subscribi possint á quocumque Notario, ut fidem faciant: ergo eam facient in universo Orbe. Sic omnes Tabelliones Regij cuiuscumque Civitatis sint, fidem faciunt in omnibus locis Regali ditioni subiectis.

6 Advertas verò; quod non solúm Notarius, sed Secretarius etiam, vel dignitatis Episcopalis, vel alicuius Religionis, hæc, & similia indulta potest subscribere, eiusque subscriptio fidem faciet; tunc enim Notarij munus exercet, illiusque vicem supplet, seu pro illo subrogatur. Vnde eius auctoritatem, & qualitatem habet, iuxta id principium: *Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur*, ut ex Baldo, Bartulo, Everardo, Petro Andrea, Francisco Leone, Tusco, & alijs docet Simon Barbosa, *de princip. lit.* 5 *n.* 16. Nisi malis dicere, utrumque officium non pro diverso, sed pro eodem in pluribus Religionibus, & causis reputari. Nam nonnulla Iubilæa, & Pontificia diplomata prædictam clausulam continentia, vidi à Secretarijs, vel curiæ Romanæ, vel Cardinalium, vel Religionum aliquarum subscripta, & in Diœcesibus Iubilæa, quæ ex Pontificis iussu publicantur, & decreta plurima, quæ ab Ordinarijs eduntur ab Archiepiscopâtus, vel Episcopatus Secretario subscribuntur. Sed in his consuetudini standum.

7 Et si roges, quid sit *Subscribere?* Respondeo, esse *Subnotare*, & *subsignare* proprio Notarij nomine subiecto; hoc est: *Firmar con el proprio nombre, y sobrenombre lo escrito.* Sic Cicero ad Athic: lib. 8. *Litteras tibi a L. Domitio ad XIIII. Kale. Martij allatas esse, earumq; exemplum subscripseras.* Hinc Subscriptio dicitur; *La firma del nombre proprio.* Idem Cicero pro Cluen. *Quare quidquid de subscriptionibus eorum mihi dicendum erit, eo dicam animo.* Vnde non sufficiet: quod Notarius signum illud, seu notulas, quas adijcere solet ad subscriptionem suam, quod vulgo dicitur, *El signo, o Rubrica del Notario, o Escrivano*, Iubilæi indulto apponat, sed subscribere nomen suũ proprium cum cognomine necesse est, nam subscriptione nominis Testis, vel Notarius robur dant instrumento, ut docet Rebusus ad legem illam 39. *de verb. Signif.* ita: *Subsignatum dicitur, quod ab aliquo subscriptum est: nam veteres subsignationis verbo, pro subscriptione uti solebant.* Quomodo probetúr aliquem esse Notarium agit Innocentius in cap. veniens, de verb. signif.

DVBIVM VII.

Quisnam dicatur in Dignitate Ecclesiastica constitutus, cuius sigillo Iubilæorum indulta munienda sunt?

1 DVPLICITER sumitur Dignitas Ecclesiastica, latè, & strictè: latè sumitur pro quolibet honore Ecclesiastico. Sic *cap. Denique, dist.* 4. dicitur: *Sacerdotes, & Diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas Ecclesiastici gradus exornat.* ubi Glossa: *Hic habet, quod quilibet ordo Ecclesiasticus dicetur dignitas, vel honor*, & Ecclesiast. 41. *Vt sit illi Sacerdotij dignitas in aeternum.* Hoc modo Doctores, Capellani, Beneficiarij, & similes, in Dignitate Ecclesiastica dicentur constituti. *Dignitas* veró *Ecclesiastica* strictè sumpta, *est quadam prerogatiua, seu praeminentia in Ecclesia.* Sic definitur à Glossa *in cap. quia nonnulli, de Clericis non resid.* á Federico de Sen. *Consil.* 25 *n.* 4. Tuscho *to.* 2. *lit. D. concl.* 419. ac alijs. Et ita accipi *in cap. statutum, de Rescriptis, lib.* 6. *& in cap. cum dignitates*, asserit Zerola, *prax. verbo dignitas.* Ita similiter accipitur, *in Trid. sess.* 24. *cap.* 12. *de Reformat.* ubi dicitur: *Cum Dignitates in Ecclesijs, praesertim Cathedralibus, &c. Signa veró cognoscendi dignitatem*, inquit Tuschus *sup. n.* 2. *sunt tria: primum, quando is, qui habet officium praest administrationi cum iurisdictione. Secundum, quando nomen officij sonat dignitatem, prout Archidiaconus, Archipresbyter, & Primicerius. Tertium, quando ex consuetudine, vel constitutione pro dignitate habetur.* Consonat his Innocentius, *in lib.* 3. *decret, cap. de multa, n.* 6. *&* 7.

2 Iuxta hanc doctrinam, cum plures sint in Ecclesia Dignitates, plures dicentur personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ; vide-

videlicet summi Pontifices, Patriarchę, Primates, Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, Archipresbiteri, Decani, Archidiaconi, Primicerij, Thesaurarij, Præcantores, seu Scholarum Magistri, Cancellarij, Geminisiarchæ, Præpositi, Priores, Abbates, & omnes illi, qui ut inquit Tuschus, *sup.n.18. Habent Dignitatem, quando vel in Cathedrali habent præeminentiam cum iurisdictione, sive sint Præpositure, sive Decanatus, sive Cantoria; vel quocumque alio nomine: idem quando caput Coll g) constituunt.* Et addit Innocentius, *sup. n.6.* Personam, esse in Dignitate *si vocetur aliquo nomine Dignitatis, si etiam persona in Dignitate constituta reputetur, licèt nullum ministerium Dignitatis faciat, puto etiam in hac constitutione contineri.*

3 Sed hæc non habere locum in Ecclesijs Collegiatis innuunt Federicus de Sen. *Cons.* 112. Tuschus *n.7.* Zerola *prax. verb. beneficium. §.1.* Emmanuel. *qq. regul. q.1, art.2.* Verum oppositum tenendum est iuxta Nicolaum Garcia, *de Benef. p.17. cap 4. n.59 & 62. cum seq.* Sic Sacra Cardinalium Congregatio, ut refert Barbosa, *in remiss. ad Trid. supra,* censuit Dignitates, de quibus supra loquitur Tridentinum, etiam in Ecclesijs Collegiatis inveniri, & satis indicat Tridentinum, dicens: *Præterea in eisdem Ecclesijs Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, &c.*

4 Hinc etiam colliges, Canonicatum non esse Dignitatem, ideoque ab ea illum distinguit Tridentinum, & cum illa compatibilis est in eadem persona. Si verò Canonicatus esset Dignitas, incompatibilis esset cum Dignitate illa, iuxta caput, *Quia nonnulli, de Clericis non residentibus.* Vnde Canonicum etiam Ecclesiæ Cathedralis, non esse in Dignitate constitutum, ex omnium sententia, *in cap. statutum de rescript. lib. 6.* asserit Zerola *verbo dignitas;* licet Felinus *in cap Pastoralis n.12.* largé loquendo Dignitatem dici opinetur. Capitulum etiam sive Cathedralis, sive Collegiatæ Ecclesiæ Dignitatem habet, ut docent Baldus, *consil. 1. in fine lib 1.* Federicus de Sen *cons. 8. n.2.* Tuschus *su. n.4.* Priores item omnes aut Rectores Ordinum Militarium, non est dubium quin in Dignitate constituti sint: nõ verò sunt in ea constituti Qualificatores, vel Consultores sanctissimæ Inquisitionis, ut aliqui volunt.

5 Prętereа omnes Pręlati Religionum, qui verè Prælati sunt, & habent iurisdictionem, vel ordinariam, vel delegatam: & toti Religioni, vel Provinciæ, vel domui præsunt, personę sunt in Dignitate Ecclesiastica constitutæ: illorum enim officijs proprissimè conveniunt omnes conditiones supra positæ ad Dignitatem Ecclesiasticam constituendam; cum habeant præeminentiam, & officium cum iurisdictione supra alios, Dignitatemque sonent illorum officia; prætertim cum *Dignitas sit,* ut ait Rebuffus, *in l.125. de verb signif. de iure Canonico præminentia quadam cum iurisdictione, ex cap. de multa, de præbendis,* & ut ex Federico de Sen. *Consil.4.* Tuschus *n.7.* ait: *Vbi est conuentus, ibi sit Dignitas.* Hinc omnium Religionum Generales, Vicarij, Commissarij, Visitatores, Provinciales, Præpositi, Abates, Commendatores, Priores, Guardiani, Rectores, & omnes alij Prælati quocumque nomine appellentur, qui auctoritate, & iurisdictione pręsunt religiosę Communitati Provinciæ, vel domui, personæ sunt in Dignitate Ecclesiastica constitutæ.

6 De Vicecommissarijs, Viceprovincialibus, Vicerectoribus, & omnibus alijs, qui Superioris proprij vices gerentes Religionis, Provinciæ, vel domus pręeminentiam, & iurisdictionem, vel ordinariam, vel delegatam exercent; idem sentiendum est propter dicta. Secus de alijs, qui post Pręlatum in religiosis domibus locum tenent, v.g. Sub priores in ordine S. Augustini. S. Dominici, & Priores in ordine S. Benedicti, Ministri in Societate Iesu, ac similes: Quæ omnia intelligenda sunt de omnibus Religionibus à Sede Apostolica approbatis; sive sint Monachales, sive Eremiticæ, sive Mendicantes, sive non Mendicantes, aut Militares etiam si eorum Pręlati Sacerdotes non sint; ut in Religione S. Ioannis de Deo, omnium enim Religionum Superiores præeminentiam, & iurisdictionem Ecclesiasticam habent. Quare immeritò Zerola, *verbo dignitas p. 2.* cum *Prioratum Mendicantium,* docet Dignitatem esse; prælationem non Mendicantium à ratione Dignitatis videtur excludere.

7 Hinc colliges: Quis sit in Dignitate Ecclesiastica constitutus, ut iuxta Bullam Gregorij XIII. anno 1572. Societati concessam, ipsa in suos Iudices Conservatores eligere possit, *Omnes, & singulos Archiepiscopos, & Episcopos, ac Abbates, nec non alias personas in Dignitate Ecclesiastica constitutas, ac Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Canonicos, ac eorundem Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicarios in spiritualibus: & Officiales generales ubilibet constitutos.* Colliges item: Quid nomine Dignitatis, & Prelationis intelligatur in voto simplici a Professis Societatis iuxta formulam Congregationis III. *ex 10. par. const.* ita emisso: *Promitto numquam acturum, vel prætensurum, ne indirectè quidem, ut in aliquam*

aliquam Prælationem, vel Dignitatem in Societate eligar, vel promouear. Promitto præterea numquam me curaturaturum, prætensurumue extra Societatem Prælationem aliquam, vel Dignitatem.

8 Vbi nota, quod in Societate Iesu, idem est *Prælatio* ac *Dignitas*: nulla enim Dignitas in ea est, quæ non sit Prælatio; nec è contra. Vnde dictio, *Vel*, ibi sumitur declarativè pro eodem ac *seu*, *siue*, *id est*: ita enim sæpe hanc dictionem. *Vel*, accipi docent Menochius, *consil.* 347. *n.* 19. Portel *de consort. cap.* 1. Barbosa *de dict.* 360. & decisum est in Rota Romana apud Farinacium *decis.* 300. *n.* 26. *tom.* 1. *p.* 19. Et hinc rectè ex mente Sixti V. asserit Suarius, *tomo* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 14. ministeria legendi, vel docendi, & etiam gradus Magistri, aut Doctoratus in Religionibus, non esse Dignitates; neque in Societate officia Assistentium, Consultorum, etiam Prouinciæ, Magistri Nouitiorum, & Ministri, cum prælatione careant; & ita horum sigilla, ad prædicta Iubilæorum indulta nihil auctoritatis habebunt.

9 Extra Societatem verò, cum detur Dignitas Ecclesiastica sine prælatione, & iurisdictione; v.g. Cardinalatus, & Archidiaconatus, &c. non solùm prælationes, sed etiam has Dignitates, quæ sine illa dantur, prætendere prohibentur Professi Societatis. Vnde ubi agitur de non ambiendis his Dignitatibus, particula, *Vel* sumitur *copulatiuè*, æquivaletque particulæ *Et*: sic enim illam interdum accipi testantur Menochius *Cons.* 178. Barbosa *supra*, Gonçalez *ad reg.* 8. *Cancelleriæ*, *Glossa* 3. *n.* 15. Aloysius Riccius *in decis. curiæ Archiepisc. Neapol. decis.* 72. *n.* 6. Zenedus *pract. & Canonic. quæst. Sing.* 29. *n.* 2. Consule, quæ circa hoc votum Suarius tradit *dicto cap.* 8.

Dubium Vltimum.

Quo sigillo, & quo modo munienda sunt Indulta prædicta Iubilæorum?

1 Sigilli significationes, variæ sunt, & interdum pro Deorum, atque hominum simulachris usurpatur, & pro paruis statuis, *ut in l. cetera. §. penult. in fine. ff. de leg.* 1. *l. quæsitum. §. Papinianus. de fundo instructo*; vel pro cera inscripta instrumentis, *ut in l.* 1. *§. si pecunia in* 2. *ff. de positi.* Sed has, & alias acceptiones omitto, quæ videri possunt apud Rebusum *in l.* 39. *de verb. signif.* In præsenti autem *Sigillum* sumitur pro signo, quod vel in cera, vel in alia re imprimimus alicui chirographo, instrumento, chartæ, indulto, vel scripturæ, aut scripto proprio, vel alieno, iuxta *l. videamus. §. qui vinum*, ibi: *Signatum tuo, vel alterius sigillo*, ut illi auctoritatem conferamus, *iuxta* 12. *q.* 2. *cap. cum Redemptor*, & in signum testimonij, iuxta *l. cuius. ff. d. pignor. act.*

2 Sed pro sigillandis huiusmodi indultis notanda sunt nonnulla. I. non exposci à Pontifice, ut simul cum sigillo subscriptio apponatur personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ; nec ut ipsa testetur sigillum suum apposuisse: licet enim ex l. *hac consultissima. l. in testamentis l. iubemus*, ac ex alijs doceat Innocentius, *in cap. scripta, de fide instrum. n.* 2. non sufficere sigillum apponere chartæ, nisi ille, qui apposuit dicat se illud apposuisse: hoc in præsenti sufficienter suppletur: tum ex eo, quod Pontifex dicat sigillãdum esse indultum à tali persona; tum ex eo, quod in ipsius sigillo appareat cuiusnam sit, nam communiter in omnium Prælatorum sigillis sculptum invenitur aliquid indicans personam, aut Dignitatem, cuiusmodi sunt verba: v. g. *Sigillum Præpositi Generalis Societatis Iesu. Sigillum Rectoris Collegij Hispalensis Societatis Iesu*, & sic de ceteris, & in his litteris rectè salvatur id, quod in huiusmodi sigillatione desiderat Innocentius *sup. n.* 3. *Quod scilicet semper in littera debet exprimi ad quid sigillum apponatur, & cuius sit, & a quo apponatur: Ita cap. fin.* 29. *dist.* Quare rectè addit: *Sed si in litteris non dicitur qualitercumque, dummodo hoc sciri possit, videtur sufficere.* Quod verificatur illa inscriptione sigillo insculpta.

3 Sed si roges, quid faciendum, quando qui sigillaturus est indultum, non habet sigillum proprium sui officij, vel Dignitatis, cum quo, & non cum proprio personæ, seu suæ nobilitatis, seu stemmatum, nec cum alio alicuius Dignitatis sigillandum est? Respondeo verbis Innocentij, *sup. n.* 2. dicentis: *Si autem nullum sigillum unquam haberet, vel saltèm tunc, cum sigillare oportet, non haberet sigillum, poterit alieno sigillo sigillare; sed tunc etiã necesse est, hoc ipsum dicere, scilicet, cuius sigillo signet. Et est ratio in l. quia turbatum esset sigillum. ff. de test. ad testium.* Hæc ille. Vnde Viceprouinciales, & Vicerectores, si proprium horum officiorum non habeant sigillum, sigillo Prouincialis, & Rectoris sigillabunt; & personæ constitutæ in Dignitate Ecclesiastica: v.g. Archidiaconus, Cardinalis, &c. si suorum stemmatum sigillum habeant, & non Dignitatis, poterunt cum illo sigillare. Animadvertendũ tamen verbis aliquibus, Dignitatis, vel nobilitatis suæ sigillum esse.

FINIS TRACTATVS III.

AD IVBILÆA, AC INDVLGENTIAS REGVLAribus, eorumque Ecclesijs concessas;

APPENDICIS

TRACTATVS QVARTVS.

DVBIVM I.

Quæ Iubilæa, ac Indulgentiæ Regularibus sint á Pontificibus, & præsertim à Paulo V. concessæ?

1 PLVRIMAS, ne dicam innumeras, indulgentias plenarias, & non plenarias Religiosis omnibus, eorumque Ecclesijs, Festis, Benefactoribus, Famulis ac Cognatis concessas fuisse à Pontificibus, satis manifestant Mendicantium Compendium, *verbo indulgentia á fol. 273. ad 311.* & Hyeronimus Rodriguez *qq. reg. resol. 77.* Sed cum ad magnū numerum eæ acrevissent, ac de illarum omnium testimonijs non ita clare constaret, SS. D. N. Paulus V. anno 1606. per suam Bullam in forma Brevis revocavit omnes, & singulas indulgentias per Antecessores suos concessas omnibus Regularibus cuiuscumque instituti, & sexus, illasque annullavit. & loco earum alias de novo concessit, priores non mediocriter limitando. Tenor autem huius reformationis, aut revocationis, & novæ cōcessionis, sic habetur in constitutionibus Prædicatorum. c. 30 f. 379.

2 *Pro spirituali solatio omnium Religiosorum quorumuis Ordinum intra claustra, aut extra cum licentia suorum Superiorum legitima de causa illis concessa degentium, concedit eis S. D. N. Paulus Papa V. infra scriptas indulgentias, & gratias.*

3 *Ceterum omnes, & singulas indulgentias quibuscumque Ordinibus, Institutis Regularibus, etiam Mendicantibus, & quibuslibet personis Regularibus, tam vigore priuilegiorum, & litterarum Apostolicarum* [illegible] *viua vocis oraculo, aut alias quouismodo per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores suos, ac per ipsummet, & Apostolicam Sedem hactenus concessas, confirmatas, & innouatas. auctoritate, & tenore prædictis perpetuò reuocauit, cassauit. annullauit, & abrogauit, & ad præsentium suarum litterarum præscriptum modum reduxit, & moderatus est. Quæ indulgentiæ vult Sanctitas sua, ut omnes etiam concessæ sint omnibus Religiosis, Monialibus, Regularibus cuiusuis Regulæ approbatæ, & intra claustra cum tribus votis solemnibus viuentibus. & perpetuam clausuram seruantibus, tam Ordinarijs locorum. quam Regularibus cuiuscumque Ordinis, regulæ, & instituti subiectis, suffragari. Præsentibus perpetuis temporibus duraturis. Non obstantibus, &c.*

4 *I. Omnibus Christi fidelibus, qui canonicè, & iuxta ordines cuiuslibet Religionis, & constit. Apostolicam. habitum regularem á legitimis Superioribus causa profitendi in illo susceperint, die primo eorum ingressus in ipsam Religionem; si vere pænitentes, & confessi, sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum su pserint, plenariam concedit.*

5 *II. Cuilibet Nouitio qui pænitens, & confessus, ac sacra Communione refectus fuerit, post completum probationis annum professionem emiserit, etiam plenariam.*

6 *III. Cuilibet Religioso intra claustrum Monasterij viuenti; qui in festo principali sui Ordinis confessus, ac sacra Communione refectus fuerit, aut Missam celebrauerit, & pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, Romani Pontificis salute, ac S. M. Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderit, etiam plenariam.*

7 *IV. In cuiuslibet mortis articulo. si pariter verè pænitens, & confessus. ac sacra Communione refectus, vel quatenus id facere nequiuerit, saltèm contritus nomen Iesu, ore si poterit, sin autem corde, deuotè inuocauerit, etiam plenariam.*

8 *V. Qui vero ad Presbyteratus ordinem canonicè promotus, & cōfessus primam Missam celebrauerit, nec non etiam ijs Religiosis qui pariter cōfessi, ac Communione refecti, eidem Missæ interfuerint, aut ipso die Missam celebrabunt, etiam plenariam.*

9 *VI. Ij vero Religiosi, qui de suorum Superiorum licentia á negotijs per decem dies alieni in cella cōmorabuntur, aut ab aliorum conuersatione separati in piorum librorum lectione, & aliarum rerum spiritualium considerationi operam dederint, addendo sæpe cōsiderationes, & meditationes Mysteriorum fidei chatolicæ, &c.* plenariam, &c. iuxta dicēda Dub. ult. n. ult. ubique hîc desunt.

10 *VII. Ijdem Religiosi intra claustra viuentes, qui suam Ecclesiam deuotè visitauerint, & ut præfertur, orauerint consequentur easdem indulgen-*

tias, quas visitando Ecclesias Vrbis, & extra eam, dictus Stationum consequuntur, in omnibus diebus, perinde ac si ipsas Vrbis Ecclesias visitarent.

11 VIII. Omnibus Religiosis intra claustra, ut supra, viuentibus, qui quinquies orationem Dominicam & toties Salutationem Angelicam ante altare eorum Ecclesiæ dixerint in quolibet die, quinque annos, & totidem dies indulgentia conceditur.

12 IX. Iis, qui de suorum Superiorum licentia in itinere existentes, aut extra claustra degentes, tanquam Prædicatores, & Lectores, quinquies eandem orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam ante quodlibet altare similiter dixerint, etiam quinque annos, & totidem quadragenas.

13 X. Eisdem Religiosis, qui per mensem integrum singulis diebus spatio mediæ horæ orationem mentalem fecerint, ac confessi, & sacra Communione, ultima Dominica mensis huiusmodi refecti fuerint, sexaginta annos, & totidem quadragenas.

14 XI. Qui contrito corde, & pænitentes, eorum culpas, & peccata, ac imperfectiones in Capitulis culparum accusabunt, & spiritualiter Communicabunt, & exercitium virtutum facientes, tres annos, & totidem quadragenas.

15 XII. Iis quotiescumque de licentia summi Pontificis, & suorum Superiorum in ditiones, & terras Infidelium, aut Hæreticorum ad concionandum, aut Catholicos docendum, vel Infideles, & Hæreticos ipsos ad fidem conuertendum, & Ecclesiæ gremio reducendum missi fuerint, si pænitentes, & confessi, ac sanctiss. Communione refecti fuerint, vel Missam celebrauerint, ut melius ad huiusmodi opus se parare valeant pro duobus vicibus, videlicet, quando itineri se accinxerint, & quando in Prouinciam, ubi prædicta opera eis exercenda erũt, ingressi fuerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem elargitur.

16 XIII. Cum Superior in visitationibus generalibus, orationes quadraginta horarum pro bono visitationis progressu collocare voluerit, ut Religiosi, qui dictis Orationibus, saltem spatio duarum horarum in diuerso tempore interfuerint, & ibi pro Principum Christianorum concordia, hæresum extirpatione, Romani Pontificis salute, & S. M. Ecclesiæ exaltatione, nec non disciplinæ, & obseruantiæ regularis augmento pias ad Deum, ut supra dictum est, preces effuderint si confessi, & sacra Communione refecti fuerint, aut Missam celebrauerint, plenariam similiter omnium peccatorum indulgentiam, & remissionem, ut præfertur, conceditur.

Dubium II.

Practicæ observationes circa revocationem, seu reformationem prædictam: Vbi plurima Iubilæa modo Religiosis concessa notantur?

1 Rima observatio, quam ut probabilem, tuetur Hyeronimus Rodriguez. qq. reg. resol. 77. n. 45. est, quod adhuc post hanc Bullam Pauli V. in suo vigore manent omnes indulgentiæ à Prædecessoribus suis; quia post illam ipse Paulus aliam Bullam edidit, in qua ait; *Se confirmare priuilegia, gratias, & indulta spiritualia* (sub quorum nomine veniunt indulgentiæ) *ac de nouo concedere priuilegia confirmata à Clemente VIII. cum omnibus suis clausulis, & decretis.* Clemens verò VIII. expressè concedit indulgentias in sua Bulla confirmatoria, & decretum innovans intelligendum est iuxta tenorem decreti innovati. *l. in testam. ff. de condit, & demonst. Authent. constitutio innouans. §. Vnde, versi. in illis, col. 3.* Confirmatque Rodriguez; quia Paulus V. ait. *Hæc se confirmare, & innouare ex certa scientia*, quod habet vim novæ concessionis, redditque de non valido validum, iuxta Glossam, *in cap. quia diuersitatem. de concess. præbend. cap. 1. de transact.* Tum quia addit Paulus V. clausulas: *Ac si de verbo ad verbum nil penitus ommisso, insererentur, &c.* Et *Non obstantibus*, in quibus comprehenditur eius revocatio. Oppositum docet Portel, *in dub. regul. verb. indulg. n. 12.* & innuit Emman. Rodrig. *addit ad sum. t. 3 c. 10. n. 1. & c. 1. n. uni* Et licèt hoc certius existimẽ, probabilitate illud non caret.

2 Secunda observatio: In hac reformatione Pauli V. nullo modo revocantur indulgentiæ, quæ competunt Religiosis, ut sunt Fideles, vel habitatores talis loci, sed quæ ratione suæ Religionis illis concessæ erant; aliter deterioris conditionis essent, quàm Sæculares, etiam quoad spiritualia. Item non revocantur, quæ conceduntur eorum Ecclesijs, Monasterijs, Capellis, &c. v. g. Iubilæa, & indulgentiæ concessæ Visitantibus Ecclesias cuiusvis Ordinis in festis suorum Sanctorum, aut in alijs festivitatibus. Quas plurimas esse plenarias, & non plenarias invenies in Compendio, *supra, verb. indulgentia quoad sæculares 1. & 2. à fol. 291. ad 299.* Et apud Hyeronimum Rodriguez, *sup. à n. 48.* qui inter alios refert *n. 72.* ex indulto Innocentij VI. & Iulij II. concessum esse omnibus recitantibus Psalmum Miserere, cum oratione, *Deus qui inter Apostolicos Sacerdotes, &c.* vel si litteras nesciant, quinquies Pater noster cum Ave Maria in Ecclesijs principalibus Minorum, seu illis annexis, quod cõsequantur indulgentias Vrbis, & Orbis. Nec revocãtur concessæ exhibentibus aliqua charitatis opera fratribus Minoribus, Carmelitis, & alijs Religiosis, quæ

quæ videri possunt, ibi *à fol. 299 ad 302.*

3 Tertia observatio: Non revocantur item concessæ Patribus, Fratribus, Cognatis, Benefactoribus, Servitoribus Religiosorum, ac alijs huiusmodi personis ad eos spectantibus; cum enim hæ non sint Religiosis concessæ, sed intuitu tantúm illorum; revocatæ non sunt á Paulo V. qui indulgentias Fratribus immediatè, & directè concessas solùm revocavit. Sic notat Hyeronimus Rodriguez *n.57.* circa indulgentiam Eugenij IV. qui concessit, ut Procuratores Fatrum, eorumque Substituti, Liberi, Parentes, Fratres, & Sorores possint promereri indulgentias Stationum, & alias Fratribus cōcessas, dicendo in eorum Ecclesijs quinque Pater Noster, & totidem Ave Maria pro fælici statu Romanæ Ecclesiæ; & addit: *Nec hoc fuit revocatum per Paulum V. quia non fuit concessum Fratribus, sed intuitu Fratrum.*

4 Ob eandem rationem ipse *n.45.* Et Emmanuel *to.3. sum. c.11. n.un.* docent, non esse revocatam indulgentiam plenariam concessam à Clemente VIII. Parentibus Fratrum Minorum in mortis articulo. Et *n.55.* ait Hyeronimus, non esse revocatam plenariam indulgentiam concessam Animabus Parentum, Benefactorū, & Fratrum, ac hospitantium eosdem Religiosos, dicendo pro eis unam Missam defunctorum, in conventu, in quo moratur talis filius Religiosus, aut in oppido Benefactoris, aut hospitantis.

5 Quarta observatio: Revocatæ non sunt indulgentiæ concessæ Religiosis pro Animabus purgatorij: v.g. ut tali Missa, vel oratione, vel in tali die liberent unam Animā à purgatorio. Huiusmodi indulgentias plures invenies apud Hyeronimum Rodriguez, *resol. 77 à n.62.* Et animadverte, quod etiam si Anima purgatorij sit Religiosi cuiusvis, & Pontifex concedat, quod quicumque sive Sæcularis, sive Regularis hoc, vel illud opus pro illa effecerit in Ecclesijs Regularium, aut in eorum altaribus privilegiatis, liberet eam, nō est censenda hæc indulgentia ei applicanda, quia vivi opera hæc exequantur, & indultum hoc non est concessum Religiosis, quatenus Religiosi sunt, sed ratione Ecclesiæ, vel altaris; & Paulus V. non revocavit indulgentias Regularium Ecclesijs, vel altaribus concessas, sed tantúm concessas immediatè, & directè ipsis Regularibus vivis, qui propterea de eius foro erant. Immo, & si nominatim Pontifex exigeret, ut Missa pro Anima Regularis defuncti á Regulari celebretur, ut defunctus à purgatorio liberaretur, adhuc hæc indulgentia meo iudicio non esset revocata a Paulo V. qui, ut tetigi, solùm indulgentias vivis, & pro vivis cōcessas, illisque tantum applicandas, revocasse existimandus est.

6 Idem á fortiori dicendum est de indulgentijs concessis pro Animabus Regularium absque ulla aliorum Regularium, vel Sæcularium diligētia. Huiusmodi est ea, quā concessit Ordini B. Mariæ de Monte Carmelo Ioannes XII. & confirmarunt Alexander V. Clemens VIII. & Gregorius XIII. ut testātur uterque Rodriguez, Hyeronimus *sup. n.71.* & Emmanuel *apud ipsum,* ut scilicèt Sabbato sequenti post obitum Fratrum, Monialium, & Confratrum ipsius Ordinis, meritis, & intercessione B. Virginis ipsorum Animæ à pœnis purgatorij liberentur per modum suffragij, seu impetrationis à Deo. Consule ipsum Hyeronimum, qui rectè cum Emmanuele, & Navarro notat; quod ad liberandam Animam á purgatorio in altari privilegiato, sufficit cuiuslibet Missæ celebratio, sive sit de Sancto, sive de Feria, aut defunctorum nisi in Bulla expressè caveatur, quod dicenda sit de Requiem.

7 Quinta observatio: Indulgentiæ omnes concessæ, vel confirmatæ tum â Paulo V. post prædictam Bullam, tum ab alijs Pontificibus eius Successoribus, non sunt revocatæ: Talis est plenaria, quam Paulus V. concessit Minoribus recitantibus coronam B. Mariæ, ut referūt Hyeronimus Rodriguez *n.47.* & Portel *n.1.* & celebris illa indulgentia Stationis sanctissimi Sacramenti concessa Minoribus recitantibus ante illud sex Pater Noster, & Ave Maria, cum Gloria Patri ad finem cuiuslibet, & Ave; & his recitatis ita, lucratur quilibet Religiosus omnes indulgentias Stationum Romæ, Ierusalem, S. Iacobi in Compostella, & Portiunculæ. Quod concessum fuisse â Paulo V. ac cōfirmatum, de novoque concessum a SS. D. N. Vrbano VIII. dummodó Statio fiat ante altare principale Ecclesiæ, ex authoritate gravium virorum testatur ipse Rodriguez *n.47.*

8 Sexta observatio: Nec revocatæ sunt indulgentiæ, quas possunt Regulares concedere tam Regularibus, quam Sæcularibus pro aliquo opere: solùm enim pro se ipsis concessæ revocantur hîc. Huiusmodi est illa, quam Fratres Minores, & Predicatores, ac similiter communicantes in eorum privilegijs, prædicantes in suis domibus quocumque anni tempore, possunt concedere suis Auditoribus, nimirum decem, &

octo annos; ac trecentos, & viginti duos dies Indulgentiarum; extra verò suas Ecclesias ultra dictos 18. annos 222. dies tantùm. At tempore Quadragesimæ in suis domibus Prædicantes in feria secunda, quarta, & sexta centum quinquaginta sex annos, & quingentos viginti quatuor dies Indulgentiæ, authoritate Apostolica valent concedere ex indulto Gregorij IX. & aliorum Põtificum; de quibus in Compendio Minorum, *tit. Indulgent. quoad sæculares*. §. 5. & Emmanueli *to.* 2. *q* 95. *art.* 1. ac, ut ipse *q.* 99. *art.* 5. testatur, ex indulto Pauli III. & aliorum Põtificum in partibus Indiarũ possunt Religiosi alias Indulgentias cõcedere.

9 Septima observatio: Iubilæa, & Indulgentiæ concessæ vivæ vocis oraculo Regularibus, & eorum Ecclesijs in ordine ad Sęculares, & ipsis Regularibus immediatè, aliundeque non revocatę per hanc Pauli V. Bullam; etiam non sunt revocatę Bullis Gregorij XV. & Vrbani VIII. omnia vivę vocis oracula annullantium, ut vidimus Sing. 3. Tract. 9. quia in illis non exprimuntur indulgentiæ, seu de illis quoad revocationem non fit specifica mentio, qualis requiritur ad revocationem, ut pote privilegij privationem. Et licèt in eis dicantur revocari indulta spiritualia, sub horum nominibus in odiosis non sunt intelligendæ Indulgentiæ; licèt in favorabilibus intelligantur; nec hæ revocari existimantur à Sapientibus, nisi expresè nominentur. Sic doctiss. P. Ferdinandus, & Mendoça.

DVBIVM III.

V. Novitij, ac Religiosi Societatis Iesu post vota biennij fruantur Iubilæis, & Indulgentijs ac privilegijs pro ipsorum Religione concessis?

1 Sermonem instituimus de Indulgentijs concessis Religiosis vel in universum, vel in particulari Religiosis talis Religionis, in qua Novitius existit, (de alijs enim, quæ generaliter omnibus Christi fidelibus conceduntur, tam Novitij, quam Professi eodem modo fruuntur, ac Sæculares) Et his Novitij omnes frui, nisi expresè notetur, Professis concedi, non dubito: I. Quia hæ conceduntur Religiosis, ut patet in Bulla Pauli V. Dub. 1. allata; sed in communi loquendi modo; immo, & iuxta stylum Cancellariæ Apostolicæ, Novitij dicuntur Religiosi, & censentur tales in favorabilibus, ut notat Rebufus, *l.* 1. *de praxi benefic. tit. de dispensat. cum regul. pag.* 422. & probant Ludovicus à Cruce *lib.* 1. *in cruc. disp.* 1. *c.* 9. *dub.* 5. *n.* 2. & Trulench. *l.* 1. §. 9. *dub.* 3. *n.* 4. ac alij: ergo eis conceduntur; sicut iuxta prædictos Trulench, & Cruz, Emmanuelem Rodriguez § 1. *n.* 6. & Villalobos *tr.* 27. *clausf.* 12. *n.* 12. Novitij sine Bulla Cruciata possunt frui privilegijs, gratijs, Indulgentijs, & facultatibus concessis Mendicantibus; quia in ordine ad ipsos non suspenduntur per Bullam ijs verbis, *Exceptis tamen*, scilicet quoad suspensionem, *gratijs, & Indulgentijs, quæ concessa sunt Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres*; ubi nomine *Fratrum*, seu Religiosorum Novitios venire in favorabilibus ex communi Doctorum tenendum asserunt Trulench, & Cruz *sup. n.* 4. Consule Thomam Sanchez, *tom.* 2. *sum. l.* 6. *c.* 10. ubi latè probat Novitios gaudere privilegio fori, immunes esse à gabellarum solutione, initiari posse ad Episcopo, in cuius Diœcesi sunt in probatione; à Iudice Ecclesiastico non posse puniri, & instar Religiosorum convęniri debere, ac alijs favoribus frui, qui Religiosis competunt.

2 Si verò Indulgentiæ dicantur concedi Professis in Religione, Novitijs non competunt; competunt verò omnibus, qui in Societate nostra vota biennij emiserunt, namut loquitur Gregorius XIII. Bulla edita anno 1583. quæ incipit, *Quanto fructuosius, &c. Ij omnes, qui post biennium novitiatus dicta tria vota simplicia emiserint, ac in corpus Societatis coaptati, illiusque meritorum, & privilegiorum non secus atque ipsi Professi, participes effecti, &c. verè, & propriè Religiosi existunt.* Vnde sub nomine Professorum in his, & omnibus alijs favorabilibus nostri Sacerdotes, ac Scholastici, qui trium, vel quatuor votorum solemnem professionem in his, & omnibus alijs non fecerunt, sine dubio comprehenduntur. Quia, ut rectè noster Suarius, *tom.* 3. *de Relig lib.* 6. *c.* 1 *n.* 1. ait: *In communi usu Ecclesiæ accomodata est hæc vox Professio, ut significet actum illum, quo is, qui vult Religiosus fieri, statum illum publicè, solemniter, ac firmiter assumit, quo sensu, & frequentissimè in iure Canonico, & decretis, & abstrahit à professione facta per vota solemnia, vel simplicia, &c.*

3 Nec huic, & antecedenti conclusioni obstant verba illa posita in Bulla relata Pauli V. in qua Indulgentias concedens, ait: *Quæ vult Sanctitas sua, ut omnes etiam concessæ sint omnibus Religiosis, Monialibus, Regularibus cuiusuis regulæ approbatæ, & intra clausura cum tribus votis solemnibus viventibus, & perpetuam clausuram servantibus, &ç.* Nam vel in illis

illis verbis *Cum tribus votis solemnibus*, sermo est de Monialibus tantùm, ut indicant ea verba: *Perpetuam clausuram, &c.* & suppletur dictio *Et*; dicereque vult Pontifex, quod hæ Indulgentiæ conceduntur non solùm viris Religiosis, sed etiam feminis Monialibus solemniter profitentibus. Vel solemnitas, de qua ibi est sermo, non est alia, quam est quæ á Suario, *to. 3. de Relig. l. 2. c. 5.* ex S. Thoma *q. 88. art. 7. ad 3.* vocatur accidentalis, consistitque in externo apparatu, multitudine Testium, seu publica votorum emissione, vel ceremoniâ, aut traditione publica, qua quis iuxta suę Religionis constitutiones Deo, & Religioni se tradit; convenitque hæc traditio illi, quæ fit in Societate Iesu per biennij vota. Et in hoc sensu solemnia hæc vocari possunt. Sic *in cap. Per tuas, de voto,* de quodam, qui vovit dato Chirographo dicitur: *Solemniter fecisse votum in quadam Ecclesiâ, & in præsentia Prælati*; cum tamen illud votum, ut notat Suarius, *c. 5. n. 9.* solùm simplex esse potuerit. Sed forsan aptiùs dicemus, has Indulgentias concedi Religionibus approbatis, in quibus tria vota solemnia emittuntur; licèt non ab omnibus, sed ab aliquibus saltim emittantur, ut contingit in Societate.

DVBIVM IV.

V. Regulares itinerantes, vel extra claustra degentes fruantur Indulgentijs concessis Regularibus, & eorum Ecclesijs: Vbi an etiam alijs privilegijs gaudeant?

1 D huius dubij decisionem distinguendum est duplex genus Indulgentiarum: alię sane sunt Religiosis concessæ independenter á loco; cuiusmodi est, plenaria Indulgentia concessa ab Innocentio VIII. Minoribus celebrantibus diebus Dominicis. & in solemnitatibus Christi D. B. Mariæ. & Sanctorum sui Ordinis, ac Fratribus laicis tunc communicantibus, ut habetur *in comp Indulg. quoad. fratres n. 5.* & sunt similes quæ conceduntur recitantibus Coronam, Psalmos, vel orationes aliquas, aut in articulo mortis invocantibus nomen Iesu, quas ibi vedere licet. Has igitur lucrari posse Religiosos omnes extra claustra ex obedientia viventes, ubicumque diligentias exequantur, non est dubium; cum ipsis eas exequentibus ratione sui status concedantur independenter à quacumque alia conditione, vel loco.

2 Aliæ Indulgentiæ sunt Religiosis concessæ dependenter á loco; V.g. cum exigitur ad eas lucrandum, quod preces fundant in suis Ecclesijs. Huiusmodi est concessio Sixti IV. facta Minoribus, ut habetur *in cor. supplem. fol. 97 pag. 2. concess. 351.* & nostrę Societati communicata, ut est in comp. nostro. *§. 11. verb. Indulg.* Quod omnes Indulgentias plenarias, & non plenarias, quæ sunt Romæ in singulis Ecclesijs quocumque tempore, & die, eodem tempore possint lucrari Regulares, quibus communicantur in suis Ecclesijs. & similiter aliæ, pro quarum lucratione ab eis exigitur visitatio Ecclesiarum suarum, vel quod vivant intra claustra.

3 Verùm has omnes posse lucrari Regulares iter agentes, aut extra claustra ex obedientia viventes, constat ex privilegijs eorum. Nam Iulius II. Indulgentias omnium Stationum Vrbis, quas Religiosi possunt lucrari visitando in suis Ecclesijs quinque altaria, vel in uno recitando quinque Psalmos; aut qui nesciunt legere alias orationes dicendò, concessit Minimis, ut lucrarentur visitando aliquam Ecclesiam in loco, ubi pro tempore ex obedientia esse contigerit, si inibi ante illius altare maius, quinquies orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam dixerint. Ita habetur in compendiò Minor. *verb. Indulgentia station. quoad fratr. n. 10.*

4 Idem concessit Minoribus, & Prædicatoribus Innocentius VIII. & quod omnes alias Indulgentias, quas in suis Ecclesijs consequerentur, consequantur qui extra conventus, aut domos per obedientiam reperiuntur, dicendo quinquies Pater Noster, & Ave Maria in quacumque Ecclesia, & loco dixerint pro intentione illius Indulgentiæ. Similiter quod has Indulgentias lucrentur Infirmi eadem recitandó in valetudinarijs, & cellis, ac etiam lectulis, quando commodè aliter dicere non possunt Habetur in Monumento *fol. 69. concess. 160. & in supp. fol. 100. concess. 390.* & communicantur hæc omnia Religiosis Societatis Iesu, ut patet in suo Compendio, *verb. Indulg. §. 2.* ubi post hæc additur. *Et generaliter quando aliqua necessitate, vel infirmitate essent præpediti, vel in itinere constituti, ita quod ad Ecclesias pro consequendis Indulgentijs, & alijs gratijs Societati concessis, adire non possunt, illas consequentur, dicendo dumtaxat illud, quod in Ecclesia dicturi erāt. Habetur in Summario privilegiorum S. Iustinæ in privilegijs impressis fol. 121. pag. 2.*

5 Notandum est tandem. I. Id intelligendùm esse, sive per paucos, sive per plures dies,

dies, aut menses moram extra conventus traxerint; nam concessio tempus non limitat. II. Etiam suspicor, id intelligendum non solùm de indulgentijs, quæ concessæ sunt directé, & immediatè Regularibus, & nullomodo Sæcularibus visitantibus suas Ecclesias, sed etiam de ijs, quæ concessæ sunt Sæcularibus visitantibus Regularium Ecclesias, v.g. In die Portiunculæ, in die S. Francisci, S. Dominici, S. Ignatij, & aliorum Ordinis cuiusvis Patriarcharum, ac Sanctorum, nisi pręter visitationem Ecclesiæ, aliam in ea Ecclesia diligentiam necessariò faciendam exigat Iubilæum, v. g. Communionem, ut exigunt Iubilæa Doctrinæ christianæ, & generalis Communionis. III Adverte, quod hæc privilegia non sunt annullata in revocatione indulgentiarum facta à Paulo V. in ea enim solùm Indulgentiæ revocantur, non veró indulta ad eas conducentia, quod scilicet vice huius Ecclesiæ, in alia ad earum lucrationem orare sit satis. Vnde hæc privilegia intelliguntur versari circa Indulgentias non revocatas.

Dubium V.

V. Religiosi facti Episcopi fruantur Indulgentijs, ac privilegijs suæ Religionis?

1 Liquis forsan probabiliter existimabit, Religiosos factos Episcopos frui indulgentijs, ac proinde privilegijs aliorum Regularium, saltem ijs, quæ Religiosis ut sic, abstrahendo ab hoc, quod in claustris, vel extra claustra vivant, conceduntur; cum ipsi non solùm veri Religiosi sint, ad triaque vota substantialia, quatenus Episcopali dignitati non obstant, teneantur, eo modo, quo latè probat Thomas Sanchez, *to.2. sum.l.6. c.6.* sed etiam ad observantias regulares, ad mortale, vel veniale obligantes, quæ Pontificio muneri non opponuntur; licèt pęnis pro earum transgressione impositis no subiaceant, ut ex S Thoma, S. Antonino, Angelo, Sylvestro, Tabiena, Turrecremata, Emmanuele, Fulvio, & alijs tradit Sanchez, *sup. n.* 18. Qui ergo hæc suæ Religionis onera portare coguntur, commoda illius, scilicet privilegia, & indulgentias æquum est ut sentiant.

2 Ita ego generaliter tenendum existimarem, nisi obstaret Motus proprius Sixti IV. qui affertur ab Emmanuele, *to.2.qq.regul.q.*80. *art.*3. in hunc modum. *Sixtus IV. statuit, ut si aliqui Fratręs Minores, aut Prædicatores obtinuerint habilitationem ad habenda beneficia Ecclesiastica, & quod interim, vel postquàm eam habuerint valeant residere in domibus dicti Ordinis, & ibidem camaras, ac vocem activam, & passiuam in Capitulis generalibus habere, & privilegijs dictorum Fratrum, & Ordinem gaudere; quod isti tales postquam aliquod beneficium pacificè adepti fuerint, aut pro Capellanis in aliquibus Ecclesijs deseruire cæperint, concessionibus prędictis nequeant gaudere, aut alijs consimilibus Ordinem concernentibus, nisi de Prælatorum consensu.* Et addit Emmanuel: *Idem statuit de promotis ad Cathedrales, ac alias Dignitates Ecclesiasticas. Ita habetur in Monumentis ordin. c.* 1. *fol.66.concess.*365. Hinc ipse ibi. Mendosius *de priuil.g. ad instar.glosa.* 3. *n.*11. & Sanchez *sup. n.* 33. asserunt, Episcopum Religiosum non gaudere privilegijs suæ Religionis, sicut non subiacet ręgulæ observantijs, iugoque monasticæ disciplinæ.

3 Sed non ita generaliter hoc asserendum esse sentio. I. Quia si solùm prohibetur in prædicto Sixti IV. decreto, quod Minores, & Prædicatores ad Dignitates Ecclesiasticas promoti Regularium privilegijs fruantur, extendi non debet ad Regulares aliorum Ordinum, quia pæna, seu lex pænalis, qualis hæc prohibitio est, extendi non debet ad alios casus, vel personas pręter assignatas, etiam si inter has, & alias similitudo rationis inveniatur, ut probant Ioannes Andræas, *in reg. odia, de reg. iuris l.6.* Imola *in l. si vero. §. de verò col.*8. *ff. solut. mat.* D. Antonius de Quintanadueñas, *regul.* 287. *Ecclesiastic.* Gironda *de priuileg. explicat. n.*540. & alij. Nec hîc locum habet privilegiorum communicatio, cum hæc prohibitio, potius sit eorum privatio; quam concessio. Et ut rectè notat Hyeronimus Rodriguez. *qq. reg. resol.* 116. *n.* 50. cum alijs: Religiones non communicant cum alijs in pænis, & restrictionibus, sed in favoribus, ac privilegijs. Vnde deducit; quod alij Regulares possunt uti privilegijs Societatis per communicationem absque beneplacito sui Generalis, nisi illis expressé hoc prohibeatur. Consule Suarium, *de leg. l.* 8. *c.*17. *à n.*5.

4 Deinde addo, quod etiam Minoribus, & Prædicatoribus factis Episcopis concedere possunt Prælati suæ Religionis, ut gaudeant prædictis privilegijs, ut infra videbimus, & innuit Sixtus IV. dum ait: *Gaudere non posse privilegijs, nisi de Prælatorum consensu.* Igitur indulgentias omnes Regularibus in generali concessas, si hæ non petant lucrantes viventes intra claustra, huiusmodi Episcopos, etiam Minorum, & Pręedicatorum Ordinum (de alijs enim non dubito) frui existimo;

timo; quia non est credibile eos privare illis velle Superiores Religionum; sed tacite saltem concedunt. Nec æquum est, ut qui Pontifici obediendo perfectiorem statum assumit, tot spiritualibus divitijs ab ipso Pontifice privetur.

DVBIVM VI.

V. A Religione Expulsi fruantur Iubilæis, & Indulgentijs pro Religione concessis; ubi an etiam alijs privilegijs fruantur?

1
SIT I. Conclusio: Expulsi legitimè è Societate Iesu post vota biennij emissa, nec indulgentijs, nec alijs privilegijs fruuntur: quia nullo modo Religiosi manent, sed ad sæculum redeunt liberi à votorum obligatione, non per dispensationem, irritationem, aut commutationem; sed quia vota simplicia in Societate ab initio iuxta Societatis Cōstitutiones, & Bullas imbibitam habent hanc conditionem; ipsa valitura, seu duratura quandiu emittentes Societas retinuerit, ut docet Sanchez *to. 1. sum. l. 4. c. 24. n. 11.* Ergo cum neque Religiosus, neque Novitius sit, non potest indulgentijs, & privilegijs concessis Religiosis frui.

2 Secunda conclusio: Quicumque Professus Regularis cuiuslibet Ordinis, & instituti sit, qui iniustè fuit dimissus, aut expulsus à sua Religione, eius privilegijs, ac indulgentijs gaudet. Ratio est; quia sicut dimissio fuit contra iustitiam, ita ut teneatur monasterium eum repetere, ut ex pluribus probat Sanchez *to. 2. l. 6. c. 9. n. 7. &* 8. contra iustitiam etiam est, illum spoliare privilegijs, & favoribus, quibus fruuntur ceteri Religiosi in monasterio viventes; & ita ad illa, & usum eorum expeditum ius habet. Præterea, quia hæc privatio, aut spoliatio pæna quædam est non levis: ergo cum *Pæna præsuponat culpam*, ut docent Theologi cum S. Thoma, 2.2 *q.* 108. *art.* 4. hæcque solos Auctores, & delinquentes comprehendat, ut statuitur *l. sancimus c. de pænis l. Absentem. ff. eod.* ubi, ut in hoc casu culpa abest, nec adsit Auctor illius punibilis, pæna subsequi non debet. Aliter iudicarem, si indulgentia expresśe requireret, quod actualiter intra claustra, vel in habitu, & vita Regulari degat, qui eam lucraturus est, vel privilegium eius conditionis sit, ut extra claustra frui nemo queat.

3 Tertia conclusio: Qui iustas ob causas à Religione sua in perpetuum expulsus fuit, eius indulgentijs, & privilegijs non gaudet. Probatur quia cum ratione Religionis, quam profitetur, & cuius disciplinæ iugo subiacet, hęc Religioso competant, qui professionem, & iugum deservit, spoliari debet eius commodo, & honore. Hinc rectè Suarius, *to. 3. de Relig. l. 6. c. 15. n. 6.* ait: quod *Eiectus à Religione, & habitu Religionis privatus, privilegium exemptionis amittit, ideoquè redit ad ius antiquum, & Episcopo subiectus manet.* Deinde cum per expulsionem cessaverit reciproca obligatio inter Religionem, & Religiosum, hunc illa privat suis privilegijs, siquidem ille à suo onere est exoneratus. Et licèt verus Religiosus maneat solemniter professus, expulsus á Religione, etiam à Societate, adhuc illius indulgentijs, & privilegijs non gaudet; cum hæc concedantur, non ob tria vota precisè, quatenus constituunt verum Religiosum, sed quatenus vitam in communi, regulamque complectuntur. Licèt autem Religiosi regulas nō observent, aut irreligiose vivant, si in Religione perseverent, cuius meritis indulgentiæ, & privilegia conceduntur, sintque membra unita corpori, & si ægra, illis in utroque foro fruuntur, ut notarunt Miranda, *to. 2. q. 43. art. 3.* & Hyeronimus Rodrig. *resol. 116. n. 34.*

4 Quarta conclusio: Qui ad tempus habitu Regulari dimisso ex obedientia extra claustra iustas ob causas degit, probabile est lucrari omnes indulgentias Religiosis in communi concessas; non verò eas, quæ expresśé conceduntur intra claustra viventibus, v. g. Qui ut Parentibus in gravissima necessitate constitutis subveniat, vel ut periculosissimæ infirmitati medeatur, cum Superiorum facultate in sæculo vivit; non est cur, cum verus Religiosus sit, & invitus sine culpa sua, immo ut humanæ, divinæque obligationi satisfaciat, extra claustra vivere cogitur, vitamque illam cum Superiorum facultate ducit, privetur his indulgentijs; nam hæc privatio Religioso, ut pote pæna ob culpam obvenire debet, & *Vbi culpa non est, nec pæna esse potest, l. si putatur, ff. ad l. Aquil. cap. sine culpa de reg. iur. in 6.* Thomas de Thomassetis *reg.* 283. Ioseph Alderete *de relig. discipl. tuenda l. 2. cap. 10. n. 8.*

5 De alijs privilegijs piè, & probabiliter idē crederem, dummodó sint eiusmodi, quibus uti quis possit, ac practicare extra claustra, suoque statui, dum in sæculo vivit, non repugnent; ut quę pro concionibus, pro recitatione Horarum, pro Missarum celebratione, & similibus, concessa sunt: quia hic adhuc dici potest membrum Religionis, cum,

cum, & ab illa absolutè dimissus non sit, siquidem cum licentia in sæculo degit, & ad Religionem redire tenetur cum causa egressus cessaverit. Nec refert, utrum sit habitu dimisso, vel retento; quia: *Habitus non facit Monachum, sed Monachus facit habitum, & sola professio regularis*, ut dicitur. §. *si quando, versic. tondi tam, auth. ut nulli iud. celiat. 9. cap. consuluit qui cleric. vel vouen. cap. ut clerici, & cap. porrectum 13. de regular. ubi glos. vers. habitus.* Sed huiusmodi in sæculo degentes ab usu privilegiorum, quæ iurisdictionem habent annexam, v.g. circa administrationem Sacramentorum, dispensationem in votis, in petitione debiti, & similibus omnino abstinere debent; cum hæc ut potè maioris momenti nec Pontifices, nec Religionis Superiores dimissis etiam ad tempus concedere præsumi potest, sed tantùm ijs, qui actu vitæ Religiosæ iugo subiacent; alia verò leviora concedi probabiliter ob dicta creduntur, v.g. Quod tali hora celebrare; quod Sabbatis de Conceptione, & quintis ferijs de Eucharistia recitare valeant, & similia. Quod observandum est pro Regularibus factis Episcopis. Consule Sanchez *l. 6. sum. c. 8. n. 35.*

Dubium VII.

V. Apostatæ, & Fugitivi á Religione, lucrentur eius Jubilæa, & Indulgentias, ac privilegijs gaudeant?

1 E Apostatis non dubito, quod eo ipso quod Religionem, quam professi sunt, deserant, cum animo ad eam non revertendi, nec transeundi ad aliam; priventur, indulgentijs, ac privilegijs suæ Religioni concessis; cum velut separatū ab ea membrum existimentur á suis Prælatis, & à Pontificibus, eos excommunicantibus, ut excommunicarunt Innocentius IV. Clemens IV. Sixtus IV. ac Societatis Apostatas, qui post biennij vota ita eam desserverunt, eorumque Receptores, Fau ores, & Consultores Pius V. & Gregorius XIII. Et congruum est, ut qui ob Apostasiam a Religione separati, eius communione privantur, gratijs etiam, & privilegijs, Religionis, quam ita graviter peccantes, & quantùm ex se maxima ignominia afficientes, deserverũt, privẽtur.

2 Ob hanc rationem Horatius Mandosius *sup. n. 3.* rectè asserit, non esse dubium, quod Apostata non gaudeat Religionis privilegijs. Consonant Sanchez, *sup. n. 34.* & Hyeronimus Rodriguez *qq. reg. res. 11. n. 29.* Crederem tamen quod Apostata ab eo tempore, quo resipuerit, & intentionem habuerit ad Religionem redeundi, potest, si in gratia sit, saltèm per contritionis actum, lucrari omnes indulgentias Religiosis vivis concessas, & etiam si in peccato mortali sit, dum hunc animum redeundi habeat, lucrari omnes, quas pro Animabus purgatorij possunt suæ Religionis Alumni, iuxta dicta Dubio 2. & 3. Et idem tunc de privilegijs saltem quoad forum conscientiæ opinari poterimus.

3 De Fugitivis verò, ijs scilicet, qui e monasterio recedunt absque Superiorum licentia, ut extra ipsius potestatem, & obedientiam sint, iuxta *l. quis sit fugitivus. ff. de ædilitio edicto*, licèt non ita strictè quoad aliqua sentiendum, sit ac de Apostatis; cum hi recedant animo excutiendi obedientiæ iugum in perpetuum, deserendique religiosum institutum; illi verò ad tempus tantùm recedant, ut ex Angelo, Sylvestro, Bañez, Navarro, Valentia, Azore, & alijs docet Thomas Sanchez, *sup. cap. 8. n. 2.* tamen quoad præsens institutum attinet eodem modo iudicandum existimo de utrisque, cum Fugitivi, ipsorumque Receptores, & Retentores non secus, ac Apostatæ, & eorum Receptores, & Auxiliatores ex communicati sint ab Innocentio, Clemente, & Sixto IV. ut videre licet apud Mirandam *to. 1. q. 51. art. 2.* Portel *verb. Apostata*, Navarrum *c. 27. n. 55 & l. 3. cons. 69. n. 1. de Regul.* ac Hyeronimum Rodriguez *sup. n. 7.* ac ita hos velut separatos á Religione; eius privilegijs, & indulgentijs â Pontifice, ac Prælatis Regularibus privari credendum est.

4 Nisi forsan quis probabiliter opinaretur in defunctorum gratiam, hos, & etiam Apostatas frui indulgentijs concessis pro Animabus purgatorij, ac pro Parentibus, & Cognatis ipsorum Apostatarum, ac Fugitivorum; cum hæ potius illis, quam istis concedantur; aut istis cõceduntur per illorum diligentias, seu dependenter ab his, ut dicebamus Tract. 1. Dub. 15. Nec congruum est, ut hi puniantur hac pœna, scilicet indulgentiarum, seu suffragiorum carentia, ex illorum delicto contra illud *Ezech. 18. Anima, quæ peccaverit ipsa morietur.* Quod refertur *in cap. iam itaque 1. q. 4.*

5 Sed oppones: Apostatæ, & Fugitivi tenentur recitare ex obligatione sui status, ac ex illo recitare etiam de Sanctis, & festivitatibus sui Ordinis: ergo & possunt frui privilegijs, & indulgentijs circa recitationem, ut privilegio ad recitandum de Eucharistia in quintis ferijs, & in Sabbatis

de

de Conceptione, ac indulgentias omnes illorum recitationi, & alijs operibus annexas lucrari; R. concesso antecedenti, quia recitare etiam de suis solemnitatibus onus est; negando consequentiam; quia recitare in Sabbato de Conceptione, & indulgẽtias prædictas lucrari commodum est, & Apostata, ac Fugitivus tenentur ad omnia onera suæ Religionis; quæ possunt tunc subire, & privari debẽt omnibus commodis, & favoribus propter gravissima peccata Apostasiæ, vel fugæ, ut videre licet apud Thomam Sanchez, *to.2.sum.l.6.cap.8.*

Dubium VIII.

Quomodo detur communicatio in Jubilæis, & Indulgentijs inter Regulares, eorumque Ecclesias, sive eiusdem, sive diversi Ordinis?

DARI hanc communicationem, sicut datur in privilegijs inter omnes Religiones, privilegiorũm communicationem habentes, non est dubium, constatque ex pluribus Bullis, & indultis Sixti IV. Innocentij VIII. Alexandri VI. Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Eugenij IV. Gregorij IX. Pij II. & V. quæ videri possunt in Compẽdio Mendic. *verbo communicatio*, apud Emmanuelem *to.1. q.55.* Mirandam *to.2. q.46.* Leo X. anno 1519. sic communicationem omnibus Menticantibus concessit.

Nos ad singulos Ordines prædictos, singulasque ipsorum Ordinum, domos, ubi religiosè vivitur, indifferenter absque acceptione personarum, devotionis affectum æqua lance gerentes; omnes, & singulas gratias, concessiones, indulgentias, peccatorum, remissiones, prærogativas, favores, immunitates, exemptiones, facultates, privilegia, indulta, tam spiritualia, quam temporalia, qualiacumque illa essent, quæ Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, S. Augustini, Carmelitarum, Servorum B. Mariæ ac Minorum Fratrum in domibus, & illorum Ecclesijs, Oratorijs, ac Ecclesias ipsas, & Oratoria ro tempore Visitantibus cuiuscumque status, aut sexus existerent, seu pro eorum manutentione, & ornatu contribuentibus, nec non domibus, Fratribusque, & Sororibus, nec non Monialibus, & conversis, oblatis, ac utriusque sexus personis de pænitentia, seu Tertij habitus nuncupatis à dictis Prædecessoribus, aut ab alijs, ipsisq; Successoribus, aut alias auctoritatem habentibus coniunctim, vel divisim in genere, vel in specie concessa fuerint, aut in posterum concedentur, illa, & omnia singula, &c. illis Ordinibus, Ecclesijs, Oratorijs, & Ecclesias, ac Oratoria visitantibus cuiuscumque status, &c. pariformiter communia esse volumus.

Hactenus communicatio facta à Leone X. & similes sunt omnes ab alijs Pontificibus concessæ. In cuius explicatione non levis difficultas est; an indulgentias, vel Iubilæa omnia, quæ á Pontifice conceduntur Fidelibus visitantibus Ecclesiam alicuius Religionis in aliquo die, lucrentur visitantes eodem die, vel diverso cuiuslibet diversæ Religionis Ecclesiam.

Affirmativa pars quoad concessionem, seu lucrationem, horum Iubilæorum, saltèm in diversis diebus in omnibus Religionibus, probari videtur ex Iulio II. in Bulla, quæ affertur ab Emmanuele *to.1. qq.55. art.20.* ubi postquam declaravit, & concessit reciprocam communicationem privilegiorum inter Prelatos Ordinis Prædicatorum, & Prælatos Ordinis Minorum, addit: *Et quod de Prælatis ad Prælatos dictum est, ita de Congregationibus unius Ordinis ad Congregationes alterius Ordinis, & de Fratribus privatis, idest sine prælatura, ad Fratres privatos, & de Festivitatibus ad Festivitates in his casibus, in quibus Congregationibus, vel Fratribus privatis, ac Festivitatibus alterius Ordinis, aliquid concessum est, nunc, ut pro tempore respectivè concessa intelligantur. Ita quod ea, quæ in honorem Sanctorum Dominici, Petri Martyris, Thomæ de Aquino, Catherinæ de Senis Fratribus, vel locis Prædicatorum sunt concessa: omnia illa Fratribus Minoribus præfatis, eorumque locis, ac Festivitatibus Sanctorum Francisci, Antonij, Ludovici, Bernardini, Bonaventuræ, quinque Martyrum dicti Ordinis, qui apud Marrochium coronam adepti sunt, & S. Claræ, ac in alijs festivitatibus dicti Ordinis Minorum, licèt sint in maiori numero quàm festa ipsorum Fratrum Prædicatorum, sint concessa.*

Ad præsentem difficultatem Emmanuel supra ita respondet ex concessione præiecta: *Ex qua concessione colligo primò, quod cum in Festivitatibus D. Francisci, Antonij, Ludovici, Bernardini, Bonaventuræ, Didaci, & S. Claræ aliquam Ecclesiam Ordinis Minorum visitantibus contritis, & confessis, ac sancta Corporis Domini communione refectis indulgentia plenaria conceditur, etiam eademmet indulgentia censentur concessa Visitantibus, contritis, & confessis, ac Communione refectis Ecclesias Prædicatorum in festivitatibus sanctorum Dominici Petri Martyris, Thomę de Aquino, Catherinę de Senis, ac Hyacinti.* Et Hyeronimus Rodriguez, *qq. reg. resol.116. n.52.* Emmanuelem sequens ait: *Unde indulgentia plenaria concessa à Sixto V. visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, eadem censetur concessa pro Ecclesijs Prędicatorum in festis suorum Sanctorum, & è contra.* Iuxta hanc ergo explicationem dictæ Bullæ eædem indulgentiæ conceden-

cedentur Societatis in festis S. P. N. Ignatij, S. Francisci Xaverij, S. Francisci de Borgia, S. Ludovici Gonzagę, & trium Martyrum nostrorum Ioannis, Pauli, & Didaci qui in Iaponio Regno pro fide cruci sunt affixi; quæ concessæ sunt Religionibus Minorum, & Prædicatorum in suis festis. Et idem potest dici eodem tenore in alijs Religionibus privilegiorum communicatione fruentibus: ita quod Iubilæa concedantur de Patriarcha unius Religionis ad aliarum Patriarchas; de SS. Confessoribus ad Confessores; de Martyribus ad Martyres, de Beatificatis ad Beatificatos.

6 Sed hæc explicatio a praxi omnino abhorret, & eam detestatur consuetudo; secundum quam privilegia esse interpretenda communis est Doctorum sententia, ut docet Miranda, *tom. 2. q. 44. art. 4.* siquidem ea declarat, quando lex obligat, vel non obligat, ut cum S. Thoma, *22. q. 97. art. 3 & q. 186. art. 9.* docent Theologi, & consuetudo iuxta hos, & Iurisperitos vim legis habet: & si sit rationabilis, & præscripta iudicandum est secundum ipsam in iudicio, & foro contentioso; etiam si interdum sit contraria Iuri scripto, ut ex Glossa, *sup. cap. consuetudo d.* 1. probat Sylvester *verb. consuetudo q. 19 20. & 21.*

7 Quis igitur unquam cogitavit, quod virtute Iubilæi concessi in die S. Bonaventurę, lucretur Fideles illud in die S. Hyacinti in Ordine Prædicatorum; S. Francisci Xaverij in Societate nostra, S. Nicolai de Tolentino in Ordine S. Augustini; & sic in alijs? Quomodo pręterea aptanda est ista communicatio: si pro sanctis Confessoribus concessa sint uni Ordini quinque Iubilęa, & septem sancti Confessores tantùm celebrentur in alio? Cur duo ex his privandi sunt illis, & cur potiùs hic, quam ille Iubilęo carebit? Erit ne tunc in arbitrij nostri potestate hos sanctos, ac hos dies potius, quàm illos pro Iubilęorum lucratione eligere, quod sanè omnino ad Pontificem expectat? Quis denique dixit, quod Portiunculæ Iubilęum lucrari possunt Fideles vel hoc, vel alio die in Ecclesijs Societatis Iesu, aut quod Iubilęum Doctrinę Christianę, & Communionis singulis mensibus faciendę lucrentur in Ecclesijs S. Francisci, S. Dominici, B. Marię de la Merced, & aliorum Ordinum? Vel quod Iubilęum Missionum, sine interventu, & sollicitudine Societatis nostrę alicubi lucrari possit? Pręterea, cum hęc omnia Iubilęa ad tempus concedantur, debent eo ipso, quod tempus Iubilęi pro S. Francisco concessum, finiatur, simul finiri omnium Patriarcharũ Iubilęa, ni aliunde ea concessa habeantur. Hęc & plura absurda, quæ praxi, ac communi omnium sensui omnino repugnant ex hac communicatione sequentur: ergo non est concedenda.

DUBIUM IX.

Communicatio Iubilæorum, & Indulgentiarum inter Regulares, ac eorum Ecclesias visitantes statuitur, & expenditur?

1 Tribus conclusionibus sequentibus hęc communicatio aptè exponetur. Sit igitur prima: Omnia Iubilęa, & indulgentię concessę immediatè, & directè Religiosis, vel eorum Oblatis, Parentibus, Cognatis, Procuratoribus, Benefactoribus, Servitoribus, & similibus personis ad Ordinem aliquẽ spectantibus, inter ipsos ita communicantur, ut Regularibus Prælatis, privatis Religiosis, eorum Parentibus, Cognatis, Procuratoribus, Benefactoribus, & similibus personis cuiusvis alterius Ordinis communicatione gaudentis intelligantur concessę. Ita Iulius II. ac ex ipso uterque Rodriguez *sup.* Et hę personę ita visitantes Ecclesiam sui Ordinis, lucrabuntur omnia Iubilęa cõcessa Visitantibus eodem die Ecclesias omnium aliorum Ordinum iuxta dicenda infra Dubio 10. Hincque verificabitur communicatio à Leone X. Iulio IV. & *alijs* Pontificibus facta.

2 Sit II. conclusio: Omnes indulgentiæ, & Iubilęa concessa immediatè, & directè Sęcularibus quibuslibet, seu omnibus Christi fidelibus visitantibus Ecclesiam aliquam alicuius Ordinis, concèduntur, seu communicantur visitantibus quamlibet Ecclesiam eiusdem Ordinis, nisi oppositum in Iubilæi indulto exprimatur: in Ecclesijs verò aliorum Ordinum possunt illud Regulares lucrari, non Sęculares iuxta dicenda Dubio 14. Et ita etiam verificabitur communicatio Iubilæorum, vel indulgentiarum inter Regulares à Pontificibus cõcessa, cum largiuntur, quod omnia privilegia, & indulgentiæ Religioni, ac eius Ecclesijs, locisque concessæ, omnibus Religionibus, ac earum Ecclesijs, locisque concessę intelligantur, quoad Regulares tantùm, qui in suis Ecclesijs omnes indulgentias Ecclesijs aliorum Ordinum concessas lucrari possunt. Quoad Sæculares autem indulgentiæ concessæ Ecclesiæ singulari alicuius Ordinis extendantur, ac communicentur Ecclesijs omnibus illius Ordinis, iuxta

iuxta concessionem Pij V. factam Ordini S. Hyeronimi in Hispania, quod *Omnia privilegia, gratias, &c. singulis, & cuiuis Monasterio concessas, ad omnia, & singula Monasteria Ordinis tam virorum, quàm mulierum in omnibus, & singulis extendit.*

3 Sit III. conclusio: Omnes indulgentiæ, & Iubilæa concessa generaliter Visitantibus Ecclesiam aliquam Regularem, nullo modo lucrantur Sæculares, si aliam ab assignata in Iubilæo visitent: non enim respectu Secularium datur inter Ecclesias diversorum Ordinum communicatio Iubilæorum, vel indulgentiarum. V.g. Iubilæum concessum Ordini Minorum pro die S. Francisci, aut S. Bonaventuræ non communicatur Ecclesiæ Societatis pro die S. Ignatij, aut S. Francisci Xaverij. Quod ex prædictis, ac ex praxi omnino patet. Ratioque præcipua est, quod hæc Iubilæa non Regularibus, sed Sæcularibus, seu omnibus Fidelibus directè, immediatè, & precipuè concessa sunt; ad hos enim litteræ Apostolicæ diriguntur, sicque earum inscriptio est: *Vniuersis Christi Fidelibus præsentes litteras inspecturis, &c.* Et quamvis favor Religionis sit solemnizatio suæ festivitatis, lucrum, quod est potissimus favor, Fidelium est, ut Fideles sunt, intuituque Regularium, ac dependenter ab eorum Ecclesiarum visitatione est concessum.

4 Exempli instar, ut hoc manifestius appareat, formulam Iubilæorum pro Sanctis Ordinis Minorum libuit proponere, quæ sic habet: *Sixtus Papa V. Vniuersis Christi Fidelibus, &c. Nos ut ipsorum Fidelium deuotio non modo conseruetur, sed in dies magis augeatur, animarumque saluti uberiùs consulatur, precibus dilecti filij Clementis, Bontadosij, Ordinis Fratrum Minorum Magistri Generalis, super hoc nobis humiliter porrectis inclinati, tam omnibus, & singulis dicti Ordinis Minorum Conuentualium, Capuccinorum, & de Obseruantia nuncupatorum Fratribus, & Monialibus, quàm ceteris utriusque sexus Christi fidelibus, qui verè pænitentes, & confessi ac sanctissima Communione refecti, diebus festis S. Francisci, Antonij de Padua, Bonauenturæ, Ludouici Episcopi, & Confessoris, ac Bernardini, prædictorũ eorundem Fratrum Minorum Conuentualium, Capuccinorum, & de Obseruantia; nec nõ die Festiuitatis S. Claræ, Monialium dicti Ordinis Monasteriorum ubilibet constitutorum Ecclesias tam erectas, quàm erigendas visitauerint, vel earum aliquam à primis Vesperis usque ad occasum Solis eorundem dierum singulis annis deuotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die præfatorum id egerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Non obstantibus, &c. Datum Romæ die 27. Septembris 1585.* Affertur hæc á Cherubino, *to. 2. Bullarij fol. 39.* & ab Emmanuele explicatur, *tom. 2. q. 69. art. 1. & q. 87. art. 5.*

Dubium X.
Prædicta Jubilæorum Communicatio stabilitur.

1 Ne gratis propositæ conclusiones assertæ videantur, illarum veritatem statui a Leone X. sine dubio existimo; quia postquam Bulla relata dub. 8. n. 2. concessit, communicationem privilegiorum, & indulgentiarum inter Regulares, eorum Ecclesias, ac eas visitantes, addit immediatè ad dicta:

2 *Et deinde sicut accepimus, nonnulli Fratres dictorum Ordinum volentes sapere plusquàm oportet, atque ad ipsorum nutum verba interpretantes, diversis tam Sæcularibus, quam etiam alijs personis publicè, & priuatè suggesserint, quod ipsi sæculares visitando unam dictorum Ordinum domum, omnes, & singulas indulgentias & remissiones peccatorum per dictos Prædecessores nostros, quam per Nos domui B. Mariæ de Populo de urbe concessas consequi poterant, perinde ac si prædictam domum S. Mariæ de Populo visitarent; quod præter ipsorũ Prædecessorum, & nostram mentem fuisse, & esse dignoscitur. Attendentes igitur, quod indulgentia intuitu Religionis concessa ad Sæculares extendi nõ debet, volentes mentem Prædecessorum, & nostram declarare & omnem ambiguitatem, & occasionem tollere; Motu proprio, & ex certa nostra scientia volumus, & Authoritate Apostolica declaramus, quod uniuersi, & singuli dictorum Ordinum Fratres, & Moniales, Tertiarijque omnes utriusque sexus, & Familiares, tantùm duntaxat; omnibus, & singulis indulgentijs, gratijs, per eosdem Prædecessores, & Nos B. Mariæ de Populo, de urbe, ut præfertur concessis, & concedendis, utantur, potiantur, & gaudeant, uti, potiri, & gaudere possint, quomodolibet in futurum, perinde ac si dictam domum B. Mariæ de Populo his diebus, & festiuitatibus, quibus indulgentiæ huiusmodi concessæ fore dignoscuntur, personaliter visitarent; quodque vigore prædictarum literarum Sæculares gratijs, & indulgentijs huiusmodi, uti, & gaudere non possunt. Inhibentes nihilominus in virtute S. Obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pæna, eo ipso per contra facientes incurrenda, omnibus, & singulis Fratribus cuiuscumque Ordinis existentibus, & quibuslibet alijs personis, ne deinceps indulgentias, & gratias huiusmodi S. Mariæ de Populo de Vrbe ad Sæculares extendi prædicent, aut publicè, vel priuatè nuntient.*

3 En Pontifex statuit indulgentias intuitu Religionis unius concessas ad aliam non extendi quoad sæculares. Concessa autem esse his, & non Regularibus primariò omnia Iubilæa, Regularium Ecclesias visitantibus, aut in eis communicantibus, ipsorum tenor satis manifestat. Ecce præterea Iubilæa, quæ sæculares lucrantur in Ecclesia S. Mariæ de Populo, quæ est Augustiniensium, non lucrari in alijs Ecclesijs alterius Ordinis; lucrari verò posse in alijs eiusdem. En revocat quidquid in oppositum sit concessum addens: *Non obstantibus præmissis, aut quibusuis alijs Apostolicis constitutionibus, priuilegijs quoque, & indultis dictis Ordinibus concessis, quæ quoad præmissa reuocamus, cassamus, & annullamus, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.*

4 Sed fortan Iulius II. non intendit communicare alijs Religionibus indulgentias unius, quoad sæculares; sed alia privilegia, & ideo illarum mentionem non facit ibi; quia, ut inquit Emmanuel ex ipsius Bulla: *Declarauit, & concessit in prædicta priuilegiorum, gratiarum, & indultorum præfatorum communicatione, &c.* Ea autem privilegia communicat, quæ magis proprié, immediatè, & directè conceduntur ipsis Regularibus, ac eorum Ecclesijs, non verò Sæcularibus, ut prædicta Iubilæa. Hocque communicationis genere gaudere existimo, & inde privilegia aliqua concessa pro festivitatibus, seu diebus aliquorum Sanctorum communicari asserit. V. g. Quod quædam concessa pro Festivitate S. Dominici communicentur, seu extendantur ad Festivitatem S. Francisci, S. Ignatij, ac aliorum Patriarcharum; & quædam concessa pro die S. Hyacinti, S. Thomæ, & aliorum SS. Confessorum, vel Martyrum ad dies S. Bonaventuræ, S. Didaci in ordine Minorum, & in nostro ad dies SS. Francisci Xaverij, ac Borgiæ; & aliorum Confessorum, ac Martyrũ cuiusque Ordinis, proportione servata. Quę autem sint hęc privilegia comunicata, uno vel altero exemplo prodam.

5 Concessum est Minoribus à Clemente VIII. ut in Festivitate S. Didaci possint ipsi, & Moniales, S. Claræ suspendere Interdictum in suis Ecclesijs, ut testatur Emmanuel, *su. & to. 2 ubi de interdict.* hoc ergo communicabitur Prædicatoribus pro Festivitate S. Hyacinti, ut ipse asserit, & Societati Iesu, pro Festivitate S. Francisci Xaverij. Præterea Sixtus IV. concessit Minoribus, ut in Festivitatibus Sanctorum sui Ordinis, & S. Claræ possint dicere *Credo*, & quod suos quinque Martyres Marochij passos sub Officio duplici celebrent, & Alexander VII. concessit, quod festum omnium Sanctorum suis Ordinis sub una solemnitate possint dicti Fratres celebrare, Missam de eis dicere, ac recitare, ut habetur in compendio Minor. *verb. Festiuitas n. 9. 8. & 13.* & similia videnda: hæc ergo privilegia possunt extendi ad solemnitates Sanctorum aliarum Religionum, nisi nova nõ adsit prohibitio Sedis Apostolicæ; qualis adest contra privilegium Alexandri IV. Minoribus concessum, quod in solemnitatibus Sanctorum proprias eorum historias, & si in Breviario non sint, dicere, & recitare valeant.

6 Nec obstat, quod conclussione 1. asservimus, dari indulgentiarum communicationẽ inter Oblatos, Servos, Famulos, Procuratores, & Parentes Regularium, similem illi, quæ datur inter ipsos Regulares. Discrimẽ enim est, quod hi Oblati, Servi, &c pertinent aliquomodo ad corpus Religionis, ac ita indulgentiæ istæ absolutè Religioni, & Regularibus dicuntur concessæ, ac inter concessas his ennumerantur à Põtificibus. Sæculares verò, vel ij, in quibus hic, aut similis titulus specialis unionis cũ Regularibus non adest: ad Religionem non spectant; ac ideo prædicta communicatio non est eis permissa de indulgentijs pro Regularium Parentibus, Procuratoribus, &c. Consule Hyeron. Rodrig. *ref. 77.* Hac communicatione gaudere Moniales Ordinario subiectas Tract. seq. probabimus.

DUBIUM XI.

Quæ Iubilæa, & Indulgentias possint lucrari omnes Regulares sine Bulla Cruciatæ: Vbi quas etiam possint sine illa lucrari Sæculares?

1 D huius dubij solutionem necessarium est præmitere Bullæ Cruciatæ clausulam, hac de re loquentem. Hæc igitur, ut in ipsius extat Summario â Pio V. anno 1571. edito, sic habet: *Item ut suspendere possit* [scilicet Commissarius] *dicto biennio durante omnes similes, aut dissimiles indulgentias, aut facultates ab eodem Sanctissimo D. N. & Sede Apostolica, vel eius authoritate quibusuis Ecclesijs, Monasterijs, & in fauorem Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, Vniuersitatibus, Hospitalibus pijs locis, Confraternitatibus, & singularibus personis in dictis Regnis concessas; etiam si clausulas contra suspensionem continerent,*

ita

ita ut interim nulli suffragari, nec publicari possint; exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quoad eorum Fratres. Gratias vero, & indulta quæcumque vigore cuiuscumque Bullæ Cruciatæ nuncupatæ in dictis Regnis concessas, idē Sanctissimus Dominus noster expressè reuocauit.

2 Deinde certa priùs supponamus, ut ex his ad incerta, aut dubia fiat progressus. In primis certum est omnes utriusquè sexus Regulares, immo & Fideles, extra hęc Hispaniarum Regna degentes posse sine Bulla Cruciatæ lucrari omnia Iubilæa, & indulgentias, (non loquor de concessis ex ipsius Bullæ vigore) Hæ enim solùm suspenduntur ut sæpius in Summario repetitur, in Regnis Hispanię, pro quibus Bulla promulgatur, ac conceditur; quęque videri possunt apud Trulench *l.* 1. §. 1. *dub.* 1.

3 II. Certum est, indulgentias concessas ab Episcopis, & Archiepiscopis, etiam in his Regnis, nō suspendi. & ita has lucrari posse Regulares, & Sæculares absque Cruciata; quia solùm in Cruciata suspenduntur, quæ à Pontificibus, vel ab alijs ex delegata Sedis Apostolicæ facultate sunt concessæ. Sic Ludovicus de la Cruz, *in Cruci. d.* 1. *c.* 9. *n.* 1. Episcopi autem non ex delegatione, sed authoritate ordinaria, & iure suo possunt indulgentias concedere, ut docent Theologi cum S. Thoma. 4. *dist.* 20. dependent tamen à Pontifice in harum cōcessione; quia earum potestas limitata est in iure, *cap. Nostro. & cap. cum ex eo, de pænit.* Cōcedūt hi in Ecclesiæ Dedicatione integrum annum. Capitulum veró in Sede vacante, Vicarius Episcopi, Religionum, Prælati, etiam Abbates, ex potestate ordinaria nullas indulgentias possunt concedere, ut docet Granado, *tr.* 4. *de indul cap.* 3. *n.* 2.

4 III. Certum est, quod transacto tempore, ad quod Bulla Cruciata conceditur. v. g. in Bulla Pij V. biennio; omnes Regulares, & Sæculares in Hispaniæ Regnis possunt lucrari sine illa omnia Iubilæa, & indulgentias: quia ultra assignatum tempus non valet Commissarius illas suspendere, ut patet ex ipsa Bulla, & ex illo Doctorum, & iuris principio; *Concessa ad tempus ultra tempus censentur prohibita*, ac ex Summario Hispano hoc apertè constat.

5 Certum est IV. indulgentias concessas ipsis Regularibus, seu ipsorum Religionibus intuitu ipsarum. & illis directé, ac principaliter, posse sine Cruciata obtineri ab ipsis. Patet ex verbis relatis Pij V. *Exceptis tamē concessis Ordinum Mendicātium Superioribus quoad eorum Fratres*, i, Prælatis Mendicantium pro sibi Subditis, vel Religiosis huiusmodi pro se ipsis. Ita communiter Doctores, Rodriguez, § 12. *n.* 4. Nugnus 3. *p.* 10. 2. *tr. de Bul.* § 14. Ludovicus a Cruce *sup. n.* 6. Ioannes a Cruce *epit. l.* 2. *c.* 7. *dub.* 3. *concl.* 2. Trulench *l.* 1. *in Cruciat.* §. 9. *dub.* 3. *n.* 1. Sed negat absque fundamento Acosta, *in Bul. exposit q.* 108.

6 Idem de privilegijs hoc modo Religionibus, & Religiosis concessis tenent prædicti Doctores, & declaravit, ac concessit Leo X. cui per Superiores Ordinum Minorum de observantia hoc ita propositum fuit: *Dignetur. S. V. concedere, & declarare, quod virtute Bullarum Cruciatæ contra infideles, vel aliarum generalium, quascumque reuocationes aut suspensiones priuilegiorum Ordinum, etiam Mendicantium, continentium, numquam intelligantur reuocata neque suspensa indulta priuilegia, & gratiæ concessa quoad personas fratrum Minorum de observantia, & quo ad suspendendum interdictum in festiuitatibus Sanctorum sui Ordinis, nisi de his specifice, & nominatim facerent mentionem* Respondit Pontifex: *Fiat.* Hoc indultum habetur in suplemento Ordinis, 1. *par. fol* 60. *concessione* 177. & illo gaudent omnes Regulares communicationem privilegiorum habentes, ut notat Ludovicus à Cruce *sup. n* 8.

7 Hæ autem indulgentiæ sunt omnes, quæ in Compendio Mendicantium, *verbo indulgentia quoad fratres.* & in compendio cuiuslibet Ordinis quoad Regulares concessæ reperiuntur, nisi revocatæ sint. Item quæ habentur ex Bulla Pauli V. edita anno 1606. in qua Pontifex novas indulgentias pro omnibus Religiosis concessit; & an antea concessas annullaverit vide Dubio 2. Item ad has reducuntur aliæ indulgentiæ, seu Iubilæa, quæ licèt pro Sæcularibus concessa directé, & principaliter sint, non minus directè, & principaliter pro Regularibus conceduntur. V. g. Iubilæa plenissima concessa à Paulo V. & Vrbano VIII. omnibus Christi fidelibus, ad quos Societatis Iesu Religiosi pro fructificando in vinea Domini, mittuntur; & ipsis Religiosis mittendis, item concessa à Gregorio XIII. ijs, qui Doctrinæ Christianæ explicandæ ad esse consueverint, & ipsis Religiosis, qui iam docuerint, & his similia, quæ Regularibus pro labore in his rebus impendendo conceduntur.

[:§:]

D v-

DUBIUM XII.

V. Regulares valeant sine Cruciata Indulgentias, & Jubilæa pro suis Ecclesijs, ac Monasterijs, nec non universis Christi Fidelibus in generali concessas lucrari?

1 LIA Iubilęa, & indulgentię sunt, quæ conceduntur pro Monasterijs, & Ecclesijs Regularium, seu quas in illis lucrantur omnes Fideles, v. g. Visitantes horum Ecclesias in die suorum Fũdatorum, aut Titularium, in Festivitatibus Christi D. B. Mariæ, & aliorum Sanctorum. Et has etiam lucrari, posse sine Cruciata omnes Religiosos, etiã in Regnis Hispaniæ sentit. Ludovicus à Cruce *in Cruc. disp.1.c.9 dub.1.n.9.* Qui cum dixisset ex Navarro, *de iub.notab.*33. nomine facultatum indulgentias comprehendi, ibi addit: *Hinc multi Salmaticenses doctissimi per Ioannem à Cruce epit. l.1.c.6.dub.12.conc.5. relati; asseruere, quod quando Bulla post suspensionem omnium indulgentiarum, gratiarum, & facultatum excipit, concessa Superioribus Mendicantium quoad suos Religiosos, exceptio ista intelligitur respectu indulgentiarum dumtaxat; & videtur deduci ex contextu dum dicitur, quoad sibi subditos: Id enim de indulgentijs potius verificari debet, nempe de indulgentia plenaria concessa visitantibus Ecclesias nostri Ordinis in præcipuis eiusdem festiuitatibus, quæ quoad Sæculares suspenditur, non vero quoad Religiosos.* Consonat Ludovicus Miranda, *manual. q.45.art.7.* ubi: *Neque etiam per Cruciatam suspenduntur concessiones Religionum factæ pro ipsis Religiosis; nam quamvis ibi dicatur de Monasterijs intelligendum est de indulgentijs concessis Sæcularibus visitantibus Monasteria.*

2 Ad secundum aliqui censent, posse Religiosos sine Cruciata lucrari omnia Iubilæa, & indulgentias concessas omnibus Fidelibus, v. g. in granis, imaginibus, & quæ conceduntur recitantibus Psalterium, circulum Virgineum, Horas Canonicas, Officium B. Mariæ, & alias preces; Communicantibus, Celebrantibus, Ieiunantibus, vel alia pia opera exercentibus, certis diebus, & his similia. Ita Ludovicus à Cruce *disp. 1.c.9. dub.1.n.13.* rationem hanc assignans: *Quia huiusmodi indulgentiæ non conceduntur singularibus personis, sed toti populo Christiano, nec Monasterijs, Ecclesijs, Hospitalibus, Confraternitatibus, aut alijs pijs locis quibuscumque: sed cunctis Fidelibus Christianis, & consequenter non sunt de numero gratiarum, quæ in Bulla suspenduntur.* Item, quia cum hæc Bulla loquatur cum Fidelibus in Hispaniarum Regno existentibus, prout in illis existentibus, non prout Fideles sunt; nam aliter omnes aliorum Regnorum Incolas comprehenderet; nequit suspendere indulgentias, quæ illis, ut Fidelibus ut sic, competunt.

3 Præterea, quia ut ex cap. *Primum 22.q.2. & ex l. Nec avus C. de emancipationibus, & l. 2. §. Merito. ff. Ne quid in loco publico*, & ex utriusq; iuris Doctoribus patet: *Non est de mẽte Principis tribuere beneficia in alterius iniuriam*, id est, ut in eodem. *§. Merito*, ait Glossa; Tribuendũ est beneficium sine iniuria, *i. sine damno*, & addit; *Beneficium Principis sine cuiusquam iniuria interpretari oportet:* sed si Religiosi in Hispaniarum Regnis existentes [idem de pauperibus sæcularibus nonnulli sapientes Theologi tenendum asserũt,] non possent sine Bulla lucrari indulgentias cunctis Fidelibus extra Hispaniam sine illa concessas, Beneficium Pontificis, tributum censeretur non sine iniuria, & damno; seu beneficiorum congeries, hoc est Bullæ concessio esset in iniuriam, seu damnum Fidelium, siquidem damnum, quod indulgentiarum lucratione evitatur, remissione pœnæ in purgatorio solvendæ, ipsi paterentur, aut quia non vitarent sine Bulla, amitterent vitandi maius commodum; in quo iniuria est, & damnum, iuxta id legis. 2. *§. Damnum: Damnum autem pati videtur, qui commodum amittit, quod ex publico consequebatur, quale, quale sit.*

4 Item ex l. *si Iudex in fin. ff. de mino. Beneficium propter aliquem concessum, in eundem minimè retorquendum est*, sed Bulla est Beneficium concessum vassallis Regis Hispaniæ, seu Hispaniarum Incolis, ut docent Enriquez *l.7. de indulg. c.20.n.6.* Manuel §.1.n.8. & alij, ac patet ex ipsa Bulla, nam Pius V. in Bulla relata sic ait: *Ipsi Philippo Regi, huic operi incumbenti, præterea omnibus, & singulis Christi fidelibus in Hispaniarum Regnis, &c.* & Paulus V. in Bulla anni 1619. sic: *Philippo Regi Hispaniarum Catholico, Genitori tuo, & singulis Christi fidelibus in Regnis, & dominijs Hispaniarum*, sic etiam in Bullis Gregorij XIII. Sixti V. Gregorij XIV. Clementis VIII. & Vrbani VIII. ergo hoc beneficium non est retorquendum in Hispaniæ incolas, seu Vassallos: ergo & in Hispanorum Regularium, quibus conceditur, iniuriam retorqueretur, quia deterioris essent conditionis, quam alij extra Hispaniam habitantes, quibus non conceditur, siquidem cum onere Bullæ ipsis Iubilæa concederentur.

5 Confirmatur: nam concessum universis non suspenditur suspensione particularium; sed suspensio, quæ fit a Comissario, est

est concessionum particularium, ut patet ijs verbis: *Suspendemos qualesquiera gracias, e indulgencias concedidas à todas, y qualesquier Iglesias, y Monasterios, y Hospitales, Cofradias, y lugares pios, y personas particulares*; ergo non suspenduntur indulgentiæ concessæ universis Fidelibus in generali; ut sunt indulgentiæ granorum, imaginum, &c.

6 Placet in horum comprobationem verba Ludovici de la Cruz, *sup. n.* 13. & 14. referre: *Verosimile*, inquit, *est, Pontificem dum dictas indulgentias concedit toti populo Christiano, nolle cum maiori onere, seu minus liberaliter eas cōcedere in Regnis, seu Provincijs ubi Bulla Cruciata publicatur, quam alibi. Igitur sicut carentes Bulla extra dicta Regna lucrari possunt memoratas indulgentias, ita & ibi. Et quidem valdè dicendum videtur, quod Religiosi omnes, etiam Mendicantes, & tot Pauperes sæculares in ijs Regnis priventur indulgentijs toti populo Christiano concessis, nisi pro se, & singulis sua familia, filijs, aut servis singulas singulis annis Bullas accipiant. Facit autem pro hac sententia responsum, quod gravissimi Recentiores referunt misisse ex Curia Romana Cardinalem Pachecum Archiepiscopum Burgensem, dicendo non esse de mente Summi Pontificis revocare, vel suspendere per Bullam dictas indulgentias. Addo id ut minimum, videri probabilius respectu Mendicantium, nam sicut Pontifex in Bulla ait, non velle revocare, vel suspendere indulgētias, seu imaginibus, coronisue affixas, saltem respectu illorum, sed Sacularium dumtaxat, etiam si tales indulgentia non solùm ipsis, sed toti populo Christiano fuerint concessa*. Hæc ille.

7 Sed si opponas, ex his sequi, nullam indulgentiam suspendi per Bullam quoad Regulares, omnesque sine illa posse lucrari, perinde ac si Bullam accepissent, & ut lucrantur omnes, qui eam accipiunt. Respondeo, negando, quod possint lucrari omnes indulgentias. Nam I. si aliquibus Religiosis, ut particularibus personis in Hispania existentibus cōcedantur aliquæ à Pontifice; illis sine Bulla non fruentur, qui eam non habuerint, ut notat Trulench. *sup. n.* 3. II. Iubilæa, & indulgentias concessas Sæcularibus, & sæcularium Hospitalibus, Ecclesijs, Confraternitatibus, altaribus, & pijs locis Hispaniæ, etiam non possunt lucrari sine Cruciata Regulares. III. Iubilæa concessa pro solemnitatibus Ecclesiarum sæcularium. Nec indulgentias singulares concessas assumentibus ipsam Bullam.

8 His addo, omnes etiam has indulgentias concessas assumentibus Cruciatam, sine ea lucrari posse omnes Regulares communicatione privilegiorum gaudentes ex concessione Pauli III. qui *vivæ vocis oraculo concessit Fratri Antonio de Ortiz Provinciali Provinciæ S. Gabrielis, & eius socio Ioanni de Aguila fa ultatem, ut omnes Fratres Ordinis* (scilicet Minorum) *possent comedere ova, & lacticinia in diebus ieiunij, & lucrari omnia alia, quæ conceduntur in Bulla Cruciata* [*excepto quod non possint absolui à casibus reseruatis*] *modo Fratres Sacerdotes duas missas celebrēt, & Choristæ suos Psalmos pænitentiales cum suis litanijs, & Conuersi ducentos Pater noster cum totidem Auemaria. Et quando suspenduntur Bullæ omnia prædicta reiterando.* Extare fertur hæc cōcessio ab Emmanuele *to.* 1. *q.* 21. *art.* 10. asseritque se vidisse in suo Conventu del Abrojo subscriptam per Patrem Garciam de Castillo, virum magnæ authoritatis, & sanctitatis. Et licét quoad privilegium lacticiniorum, & similium revocata sit hæc concessio, ut pote vivæ vocis oraculum per Bullas SS. D. Gregorij XV. & Vrbani VIII. relatas Singul. 3. Tract. 9. at quoad indulgentiarum lucrationem, ac concessionem non est revocata, ut diximus Dub. 2. & mihi modò ita testatus est doctissimus Magister meus, P. Ferdinandus de Mendoça, qui de his Oraculis opus tanti viri, & nostræ Societatis sané dignum typis mandandum scripsit; & apud se nullum dubij vestigium de hoc manere dixit.

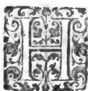
9 Notandum, præterea est, posse Novitios Religionis cuiuslibet frui sine Bulla omnibus indulgentijs (sicut indultis, privilegijs, &c.) quibus fruuntur alij Religiosi professi; posse etiam Moniales ordinum Mendicantium, ut probant Ludovicus de la Cruz *in Cruciat. d.* 1 *c.* 9 *dub* 5. *n.* 2. & *du.* 4. Trulench *l.* 1 *§.* 9. *du.* 3. *n* 4. & Diana *p.* 2. *tr.* 11. *resol.* 88. citans Nugnum. Secus dicendum est, de Servis, & Famulis Regularium, sicut etiam de Oblatis, vulgo *Donados*; hi enim non cōprehenduntur, ut Novitij sub Religiosorum nomine. Sic Cruz *dub.* 5. *n.* 5. nam sæculares sunt. Sic etiam sine Bulla non possunt indulgentias lucrari Sæculares, qui corda S. Francisci, vel corrigia S. Augustini cincti, seu habitu cuiuscumque Religionis induti pro sua devotione incedunt, ut docent Cruz *dub.* 2. *n.* 12. Rodriguez *in addit. §.* 12. *n.* 6. Villalobos *ead clausu. n.* 7. & alij. Nec etiam Tertiarij, vel Tertiariæ coniugatæ in suis domibus, & familijs viventes. Hi enim subijciuntur iurisdictioni sæculari, & in omnibus Sæculares iudicantur; ut docent Rodriguez *sup.* Cruz *dub.* 4. *n* 9. Trulench *n.* 6. & *in decalogo l.* 7. *sect.* 3. *c.* 8. *dub. ult. n.* 26. Ioannes de la Cruz *l.* 2. *c.* 3. *dub.* 5. *conclus.* 1. *vers.* 12. & alij.

10 Sed si roges ultimò: Quænam Religiones

nes sint Mendicantes? Respondeo iuxta textum *in c. finali de Religiosis domibus, & c. 1. lib. 6. eod. tit.* esse quatuor, nimirum Divorum Augustini, Francisci, & Dominici; ac Carmelitarum; iam verò septem sunt, quia illis additę sunt tres, quarum una est Ordo noster Clericorum Regularium Societatis Iesu, ut constat ex Bullis Pontificijs, quas refert Rodriguez in suo Bullario. Sed animadvertas, quod omnes, aut omnes fere Religiones Monachales ac Regulares Clericorum, privilegijs, & indulgētijs omnibus Mendicantium fruuntur. His etiam omnibus frui Fratres S. Ioannis de Deo concessit SS. D. N. Vrbanus VIII. Bulla, quæ incipit: *Sacrosanctum Apostolatus officium*, edita anno 1624.

Dubium XIII.

V. Omnes utriusque sexus Regulares possint in suis Ecclesijs lucrari omnia Jubilæa, & indulgentias concessas pro omnibus totius Christiani orbis Ecclesijs, locis, ac stationibus? Vbi de revocatione indulgentiarum facta a Paulo V.

1 Hac in re Sixtus IV. concessit, *Fratribus Minoribus observantiæ, & Monialibus S. Claræ, atque Tertiarijs utriusque sexus, & servitoribus Fratrum, & servitoribus Monialium in Ecclesia exteriori, vel ubi quæstando extiterint, indulgentiam sanctæ Marię de Angelis, atque quascumque alias indulgentias generales, tam plenarias, quàm non plenarias almę Vrbis, dicendo quinque Pater noster cum totidem Aue Maria in suis Ecclesijs, ac si visitarent loca personaliter, ubi sunt istæ indulgentiæ diebus suis.* Ita habetur in compendio Minorum, *ver. indulg. quoad fratres*, & in Monumentis Ordinis, 1. *impres. fol. 64. & 68. concess. 136. fol. 67. & concess. 123. & 114.* & affertur ab Emmanuele Rodrig. *to. 1. q. 58. art. 3.* qui ibi, & *to 2. q 87. ar. 7.* similia alia indulta affert Leonis X. quoad indulgentias stationum Vrbis, Hyerosolimæ, & S. Iacobi: concessamque esse à SS. D. N. Vrbano VIII. huiusmodi indulgentiarum lucrationem testatur Hyeronimus Rodrig. *resol. 77. n. 47.*

2 Et si tamen hæc omnia indulta deessent, sufficeret concessio facta Societati Iesu à Gregorio XIII. in Bulla, quæ incipit: *Cum sicut accepimus*, & edita anno 1579. ubi: *Vniversis*, inquit, *& singulis dictæ Societatis personis, nunc & pro tempore in qualibet mundi parte existentibus, ut ante altare sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti in ipsius Societatis Ecclesijs orationes ad Deum pro sancta Romana Ecclesia exaltatione, hæresum extirpatione, & inter Principes Christianos fouenda pace, aut alias pro cuiusque peculiari deuotione fundendo, omnes & singulas indulgentias etiam plenarias, & peccatorum remissionem consequantur, quam scilicet consequerentur, si indulgentiarum ipsarum diebus Ecclesias, & loca pia his decorata in locis, in quibus eosdem Religiosos moram habere contigerit, visitarent, de omnipotentis Dei misericordia, ac B. Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, tenore præsentium concedimus, & largimur; contrarijs non obstantibus quibuscumque.*

3 Sed si his opponas, quod Paulus V. per suam Bullam anni 1606. revocavit omnes, & singulas indulgentias per Antecessores suos concessas quibuslibet Regularibus, ac Monialibus cuiusvis Ordinis; ergo iam non possunt hi lucrari omnes prędictas cōcessas pro alijs locis, & Ecclesijs visitando propriam Ecclesiam. Respondeo in præfatis indultis non concedi Regularibus indulgentias, sed facultatem ad lucrandum iam concessas Sæcularibus, seu omnibus Christiani orbis Fidelibus; ne scilicet Regularibus necessarium sit ad Ecclesias & pia loca accedere, ac ea visitare, quibus sunt concessæ; sed satis sit, ut loco harum Ecclesiarum, propriam visitent: in Bulla autem prædicta solùm indulgentias Religiosis directè, & principaliter concessas revocat Paulus V. non verò indulgentias Sæcularibus concessas, nec privilegia, & indulta Religiosis concessa, sive circa indulgentias, sive circa alia.

Dubium Vltimum.

Quæ observanda sint in lucratione Iubilæorum omnium, dum ea Regulares in suis Ecclesijs lucrantur.

1 Nonnulla observanda sunt ad rectum pręfati privilegij usum. I. Quod si ad lucrandum indulgentias, aut Iubilæa in Ecclesijs, in quibus conceduntur, requiratur Communio, (ut in Iubilæo Communionis menstruæ) aut alia singularis diligentia, præter orationem, ad hoc ut in suis Ecclesijs lucrentur illas Regulares, necessum est ut eam Communionem, aut singularem diligentiam in Ecclesia assignata exequantur, privilegium enim istud solùm in eo consistit, quod pro Visitatione aliarum totius orbis Ecclesiarum, proprię

Eccle-

Ecclesiæ visitatio Regularibus sufficiat. Observandum est. II. Quod quilibet Religiosus in quacumque Ecclesia sui Ordinis, etiam si in Monasterio illo non sit Conventualis, immo nec ex eâ Provincia; has indulgentias lucrabitur.

2 Observandum est. III. Quod hoc privilegium non comprehendit Iubilæum duarum hebdomadarum, ut in eius Tractatu; *c.7.n.6.* dixi; nec alia similia; v.g. Anni sancti; hæc enim velut singularia, & rarà sub hac, vel sub generali lege, aut privilegio non comprehenduntur. IV. Quod fruuntur isto privilegio Famuli, Oblati Conuersi, Tertiarijque omnium Ordinum utriusque sexus, qui illorum privilegijs gaudent, immo, & chordam S. Francisci, & corrigeam S. Augustini portātes, ut patet ex his, quæ retulimus Singulari 21. & 22. Tract. 8. Adverte. V. ad singula Iubilæa, seu indulgentias lucrandas, singulas requiri visitationes suæ Ecclesiæ, & eo tempore faciendas, v.g. á primis vesperis usque ad secundas, vel intra diem naturalem, vel toties quoties, iuxta Iubilæi formulam, & modū, quo in proprijs Ecclesijs cōcessum est.

3 Observandum VI. quod etiam si Religiosi extra claustra degant, vel itinerentur, vel in locis, ubi sui Ordinis monasteria non sunt, commorentur, possunt omnia hæc Iubilæa, & indulgentias lucrari. Nam Innocentius VIII. *concessit, quod Fratres Minorum, Prædicatorum, & alij, qui per obedientiam reperiuntur extra conventus, & loca possint promereri indulgentias Stationum, & alias eisdem Fratribus concessas in suis Ecclesijs; dicendo quinquies Pater Noster, & Aue Mariam in quacumque Ecclesia, & loca ea dixerint, pro intentione, & proposito illius indulgentiæ; prout illi, qui in prædictis suis locis dicunt: Ac etiam infirmi in suis infirmarijs, & cellis, & etiam in lectulis; quando commodè aliter dicere non possunt.* Sic habetur in Monumentis Ordinis, *fol.69. conc.160. & fol.100. conc.39.* & in Compendio Minorum *verb. indulg. quoad fratres nu 9.* Idem concessit Sixtus IV. & extendit ad Servitrices Monialium pro quæstu, hoc est eleemosyna conquirenda, [illegible]. Sic in eodem Compendio [illegible] dicitur: *Quod Moniales eodem modo ac Fratres sui Ordinis fruuntur indulgentijs omnibus;* & constat ex concessionibus Pij II. Sixti IV. Leonis X. & aliorum Pontificum, quæ videri possunt in Monumentis, & compendijs allegatis *verbo indulgent, & communicat. privileg.* Vide Dubium 4. [illegible]

4 Huic adnectam VII. concessionem Leonis X. qui *Omnibus Fratribus Minoribus regularis observantiæ, ac Monialibus S. Claræ, & Tertij Ordinis, concessit quod dicendo quinquies Pater Noster cum Aue Maria, & in fine cuiuslibet Gloria Patri, & pro Sanctitate sua unū Pater Noster cum Aue Maria, similiter cum Gloria Patri, lucrentur Stationes, Indulgentias, & remissiones tam Vrbis, quam etiam Portiunculæ, siue Hyerusalem, ac S. Iacobi in Compostella, & quod quacumque hora diei, vel noctis, & quocumque loco dicant, scilicet choro, Ecclesia, Claustro, Oratorio, ac cella lucrentur illas.* Ita habetur in Supplemento *fol.5. concess.18.* & refertur ab Emmanuele *to.2. q. 87. art. 7.* & Hyeronimo Rodrig. *resol. 77. n 47.* qui addit, etiam concessis à SS. D. N. Vrbano VIII. Corduba *addit. ad comp. tit. indulg.* ait: impetratum esse à Paulo III. quod has gratias consequeretur quivis Regularis in quocumque loco hæc recitaret. De indulgentijs Stationum vide Tract. 7.

5 Tandem pro Iubilæo concesso Regularibus spiritualia Exercitia facientibus, de quo Dubio 1. n. 9. adde, quæ ibi immediatè sequuntur in concessione Pauli V. scilicet adici debere; *Considerationes diuinorum beneficiorum, quatuor Nouissimorum, Passionis D. N. Iesu Christi; ac aliorum exercitiorum orationis vel orationum iaculatoriarum, aut vocalium, saltem per duas horas in diem, & noctem orationibus mentalibus se se exercendo, faciendo eodem tempore confessionem generalem, aut annualem, aut ordinariam, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, aut Missam celebrauerint, toties quoties pro quolibet prædictorum exercitiorum, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem consequantur.* Hæc Exercitia fieri possunt in domibus, ac prædijs tam Regularium, quam sæcularium. Hocque Iubilæum consequuntur omnes Regulares cuiusque Ordinis, qui per decē dies Exercitia faciunt spiritualia, prout traduntur in Societate Iesu, ac continentur in libello planè aureo Exercitiorum à SS. P. N. Ignatio cōposito. *Cui hac Exercitia Deum reuelasse, immo per Gabrielem Archangelum nonnemini fuisse à Deipara significatum, se Patronam eorum, fundatricem, atque adiutricem fuisse, docuisseque Ignatium, ut ea sic conciperet, quo nomine se huic operi dedisse initium,* refert Ludovicus de Ponte, vir omni exceptione maior, in vita P. Balthasaris Alvarez c.43. fidaque traditione inde usque à P. Iacobo Lainio altero Societatis Iesu Præposito Generali hoc acceptū haberi. Ita enim refert Philipus Alegambe *in Societatis Bibliot. fol. 1.* qui meritò appellat hunc libellum: *Magnitudine exiguum; fructu verò maximum, qui aduersus graues multorum oppugnationes inuictus semper stetit, semper stabit, Auctoritate S. Sedis Apostolicæ munitus;*

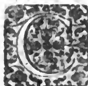
FINIS TRACTATVS IV.

AD IVBILÆVM S. MARIÆ DE ANGELIS, NVNcupatum de Portiuncula;

APPENDICIS TRACTATVS QVINTVS.

DVBIVM I.

Quis celebre Portiunculæ Iubilæum concessit: Quas diligentias requirat: Quibus in Ecclesijs Fratrum, & Sororum S. Francisci illud lucrentur Fideles?

1 ONCESSVM esse hoc Iubilæum B. Francisco à Christo Domino in Ecclesia Ordinis Fratrum Minorum, sita in monte Alverniæ, Avertinæ Diæcesis, non solùm traditione constat, sed declaratione Summorum Pontificum, Benedicti XI. & XII. Bonifacij VIII. Sixti IV. Gregorij XV. ac aliorum, qui illud cõfirmarunt, & in perpetuum valiturum statuerunt, ad omniaque Ordinis Minorum monasteria extenderunt; ut constat ex ipsius Monumentis, *fol. 261. concess. 668.* & Supplemento *fol. 190. concess. 455.* viderique potest apud Portel *addit. ad verb. indulg. n. 1.* ac utrumque Rodriguez, Emmanuelem *to. 1. q. 87 art. 6.* Hyeronimum *resol. 77. n. 50.*

2 Neutri tamen assentior asserenti, hanc plenissimam indulgentiam non esse Iubilæum, quia in ea non conceditur facultas ad absolvendum à reservatis; nam hoc non requiritur ad essentiam Iubilæi; hoc enim nil aliud est, quàm Remissio, ut in Proemio huius Appendicis docuimus.

3 Diligentiæ verò adhibendæ ad lucrandum hoc Iubilæum, eæ sunt: confessio, visitatio cuiuslibet Ecclesiæ Fratrum Minorum, etiam Monialium: item precum effusio in ijs Ecclesijs, quæ fieri potest, ac debet à primis vesperis primæ diei mensis Augusti, usque ad secundas vesperas subsequentis diei, pro devotione, & voluntate cuiuscumque, iuxta dicta Tract. 2. Dub. 3. & 4. & Tract. 1. Dub. 6. Et has diligentias præstantibus indulgentiam, & remissionẽ omnium suorum peccatorum concessisse Benedictum VIII. & testatur, & de novo concessit Sixtus IV. in Bulla incipienti: *Pastores æterni, &c.* anno 1473. & in alia: *Ex iniuncto Nobis, &c.* 1475. ubi: *Idem Bonifacius omnibus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, qui dictam Ecclesiam, 17. die mensis septembris, in qua annis singulis, huiusmodi Stigmatum solemnitas celebratur, devotè visitauerint, annuatim illam indulgentiam, & peccatorum remissionem concessit, quæ visitantibus Ecclesiam sanctæ Mariæ de Portiuncula, Assisinatæ Diæcesis, à primis vesperis primæ diei mensis Augusti, usque ad secundas vesperas sequentis diei, annuatim erat concessa, &c. Nos indulgentiam huiusmodi plenius approbamus.* Animadverte autem Communionem á Sixto IV. non exposci, nec etiam exposcitur ab alijs Prædecessoribus Pontificibus. An verò modò exposcatur à Successoribus ignoro; faciendam verò consulo.

4 In omnibus Fratrum Minorum, & Monialium, etiam Tertij Ordinis, Ecclesijs, eiusdem obedientiæ, hoc Iubilæum lucrari, constat. I ex extensione, quam ut supra retulimus, fecerunt Pontifices, ut testatur uterque Rodriguez. II. Ex communicatione privilegiorum, & indulgentiarum, quã plurimi Pontifices concesserunt omnibus Monialibus S. Francisci, etiam de Pænitentia, seu Tertij Ordinis sub Regularium cura degentibus, & earum Ecclesijs, Monasterijs; *In omnibus, & per omnia prorsus, ac sine ulla differentia, ac si eisdem Monasterijs, locis, & personis Syndicis, Procuratoribus, &c. expressè concederentur,* ut loquitur Sixtus IV. in Bulla Aurea; quæ affertur ab Emman. in Bullario.

5 Fratres verò Ordinis Minorum, & Moniales ægrotantes posse in suis valetudinarijs consequi hoc Iubilæum constat ex Bulla Leonis X. quæ incipit: *Cum sicut Nobis, &c.* data 1515. ubi sic ait: *Præterea cum asseratur piæ memoriæ Innocentium VIII. &c. infirmi in grauatis suis dicendo quinquies Pater Noster cum Aue Maria, habeant eandemmet indulgentiam quæ est, 2. Augusti in S. M. de Angelis, &c.*

6 Ad Ecclesias erigẽdas extẽditur, iuxta cõcessionem

sionem Clementis VII. factam Minimis S. Francisci de Paula [quæ communicatur alijs Religionibus, quæ participatione fruuntur priviligiorum] in Bulla incipiente: *Deuotionis augmentum*, edita anno 1532. & sic se habet: *Omnia, & singula priuilegia, immunitates, indulgentias, exemptiones, & indulta, uni, aut pluribus domibus Ordinis huiusmodi specialiter concessa, ad omnes, & singulas ipsius Ordinis domos de nouo susceptas, & suscipiendas; eadem authoritate Apostolica per præsentes de nouo extendimus, & ampliamus, ipsasque domos susceptas, & suscipiendas eisdem priuilegijs, immunitatibus gratiis, & indulgentijs, alijs domibus specialiter concessis pariformiter, & æquè principaliter potiri, & gaudere, ac si de singulis domibus susceptis, ac suscipiendis, & Christi Fidelibus illorum Ecclesias visitantibus specialiter concessa fuissent.* Affertur à Confectio *folio* 141.

DUBIUM II.

V. Tertiarij sæculares S. Francisci; S. Augustini, & aliorum Ordinum, vel qui eorum chordam, corrigiam, aut parvum scapularium, vulgo [Abitillo,] portant, possint Portiunculæ Iubilæum in Ecclesijs aliorum Ordinum lucrari: Et quoties hoc Jubilæum eadem die lucrari valeat, ac defunctis applicari?

1 DUPLICI concessione supposita, quarum primam produximus Tract. 3. huius Appendicis dubio 14. & concedit, quod omnes Regulares lucrentur in suis Ecclesias omnes indulgentias, ac Iubilæa, quę in alijs totius Orbis sunt: secundam protulimus Tract. 8. Singulari 17. & 18. & continet, Tertiarios sæculares frui privilegijs, & indulgentijs illius Ordinis, cuius Tertiam profitentur regulam, indulgentijs verò tantummodò frui portantes chordam, corrigeam, & scapularium, sequitur, & probata manet affirmativa huius dubij resolutio. Si enim prædicti Tertiarij, & Cõfratres gaudẽt omnibus indulgẽtijs, quibus prefati Regulares; etiam lucrabũtur in suis Ecclesijs Iubilæum Portiunculæ, sicut & omnia alia concessa visitãtibus omnes alias Ecclesias.

2 Sed Emmanuel. *to.* 1. *q.* 58. *art.* 7. & Hyeronimus Rodriguez. *qq reg. ref.* 21. *n.* 4. specialiter docent, Corrigiatos S. Augustini lucrari hoc Portiunculæ Iubilæum visitantes altare à Prelatis Augustiniensibus assignatum, ex privilegio Sixti IV. concedentis. *Hanc, atque quascumque alias indulgentias plenarias almæ Vrbis, Fratribus Minoribus Obseruantiæ, & Monialibus S. Claræ, atq; Tertiarijs utriusque sexus, seruitoribus Fratrum, & seruitricibus, Monialibus, & sororibus, dicendo quinque Pater noster cum tot dem Aue maria in suis Ecclesijs, & si visitauerint loca personaliter, ubi sunt istæ indulgentiæ.* Addit que Emmanuel. quod hi lucrabuntur ita indulgentias; *Cum secundũ Bullas superiori articulo allegatas ingressi istam Confraternitatem omnes indulgentias consequantur, quas consequuntur ipsi Augustinienses*; & idem dicendum de alijs Confraternitatibus habentibus prædictam communicationem indulgentiarum.

3 Ad secundum dico, quod licèt Iubileum annuatim concessum pro festis, & solemnitatibus singularibus, semel tantùm in assignato die lucrentur Fideles; de hoc tamen Collector privilegiorum Minorum, & Mẽdicantium *verbo indulgentia, notab.* 6. *fol. mihi* 324. sic ait: *Indulgentias, quæ sunt temporales, ut stationes, quæ habent in anno suos dies determinatos, nequit quisquam lucrari, nisi semel quolibet die; licet non desint aliqui Doctores, ut refert Angelus in summa; qui dicunt, quod etiam indulgentias temporales potest quis lucrari toties, quoties sic die suo, faciendo opus, pro quo conceduntur, & ita prædicatur in S. Maria de Portiuncula, seu Angelorum apud Assisium, ubi quoties in die sua Dedicationis à primis vesperis usque ad secundas ingrediuntur illam Ecclesiam; toties credunt firmiter, quod lucrantur indulgentiam, posset tamen dici, quod ibi fortè habetur ad hoc specialis concessio, quia etiam ibi faciunt aliud insuetum alibi, scilicet applicare indulgentiam viuis, & defunctis.*

4 Notandum est, quod si toties quoties ingrediuntur, & orant in hac Assisij Ecclesia, lucrantur Fideles Iubilæum singulare, seu distinctum (de alijs Iubilæis concessis pro festivitatibus, vel diebus alijs minimè hoc sentiendum) & hoc applicari potest Animabus purgatorij; eodem modo etiam lucrari poterunt, & applicare in omnibus Ecclesijs Minorum, tam Fratrum, quàm Sororum; siquidem eo modo, quo uni domui, & Ecclesiæ concessum est privilegiũ, conceditur etiam per communicationem alteri domui, aut Ecclesiæ ipsius Ordinis, ut inter alios Pontifices concessit Leo Papa Bulla anni 1519. quæ incipit: *Dudum per Nos, &c. Illaque omnia, & singula priuilegia inter dictorum Ordinum personis pariformiter communia fuisse, & esse uolumus.*

5 Ad ultimum, pro Animabus purgatorij applicari non posse hoc Iubilæum semper iudicavi, & iudicabo, donec mihi ostendatur Pontificium indultum, in quo hæc applicatio concedatur, iuxta dicta Tr. 1. du. 15.

Dvbiym III.

V: Jubilæum hoc possint omnes Fideles lucrari in Ecclesijs Monialium, etiam Tertij Ordinis, S. Francisci regulam profitentium; sub Ordinariorum veró, non Regularium obedientia, ac regimine viventium: Vbi an hæ, & aliæ Moniales gaudeant privilegijs Regularium?

1 EGATIVAM partem secuturi necessarió sunt Hyeronimus Rodriguez, *qq.reg.q.*137.*n.*10. Ludovicus de Miranda *in regul. Tertiariorum c.*11.& alij asserentes, Moniales Tertiarias S. Francisci, (idem est de alijs Ordinibus) non frui privilegijs concessis Fratribus Minoribus, nisi sub obedientia, & regimine illorum vivant. Probant hoc acriter pluribus S.M. Pontificum indultis, qui expresśé asserunt, se concedere, & communicare facultates, indulgentias, & alia privilegia Fratrū Alumnorum, & aliorum Ordinum Monialibus Tertiarijs, seu Tertij Ordinis, nuncupatis de Pænitentia, quæ sub eorundem Fratrum obedientia, & regimine vivunt.

2 Sic Sixtus IV. in Bulla Aurea anni 477. & in alia anni 1478. Bonifacius VIII. ut refertur in Monumentis Ordinis *fol.* 32. Gregorius XIII. in ea, quæ incipit: *Ex benigna*, anno 1575.& Leo X. in Bulla, *Cum sicut à Nobis*, anno 1515. qui non solúm omnia privilegia Fratrum; sed hanc in particulari indulgentiam, de Portiuncula lucrādam concedit Monialibus Tertij Ordinis, quæ sub Fratrum regimine vivunt: ergo, si non sub hoc, sed Sub Ordinariorum obedientia vivant, non fruentur hoc privilegio, neque alijs: cum exceptio firmet regulam in contrarium.

3 Probatur II. ex consuetudine optima privilegiorum interprete. Nusquam enim, & nunquam vidimus hoc Iubilæum lucrari Fideles in prædictis Ecclesijs, seu Monasterijs. Probatur III. quia hoc est contra expressam voluntatem Fratrum Minorum, quibus primarió hoc Iubilæum concessum est: ergo.

4 Adhuc dicendum existimo; Fideles posse lucrari prædictum Iubilæum in Ecclesijs Monialium, quæ regulam S. Francisci profitentur, licèt nón sint sub Fratrum, sed sub Ordinariorum obedientia. Probatur I. quia, ut testantur Emmanuel, *tom.*1. *qq.reg. q.*58.*art.*3. Hyeronimus Rodriguez, *qq.reg. resol.*77.*n.*50.& Miranda *tom.*2. *q.*46.*art.* 7. ac habetur in Monumentis Ordinum 1. *impr.fol.*68.*concess.*136.*& fol.*67.*concess* 123.*& fol.* 96. *concess.* 333. Sixtus IV. ad omnes Ecclesias Ordinis S. Francisci sine ulla exceptione, extēndit hoc Iubilæum: ergo & extendit ad Ecclesias harum Monialium; cum hæ, & earum Monasteria absolutè nominentur, & sint S. Francisci; illum enim in Ecclesiasticis ritibus, & disciplina religiosa, ut Patronum, & Patriarcham cognoscunt; & id circo Franciscanę Moniales appellantur; sicut Augustinianę, & Benedictinæ, quæ regulam S. Augustini, & Benedicti sequntur; licét non degāt sub Eremitarum, & Monachorum huius instituti obedientia. Consule Tract. 8. Sing. 16.

5 Probatur II. quia ex concessione Iulij II. Pij II. Leonis X. & aliorum Pontificum, ut videre licet in Compendio Mendicantium. *verb. communicatio privileg.* in Emmanuele *q.* 58.*art.*18. Miranda *q.*46.*art.*7. Hyeronimo Rodriguez *ref.* 116. *n.* 51. & alijs; privilegium, facultas, & indulgentia, seu quodlibet indultum, tam spirituale, quam temporale concessum cuidam particulari Monasterio, omnibus, & singulis eiusdem Ordinis Monasterijs utriusque sexus sit commune; quamvis ipsis in specie concessum non sit: ergo cum Monasteria hæc sint Ordinis S. Francisci; eo quod illius Ordinis sint, sub cuius instituto Ordo ille à Pontifice approbatus est, & cum alicuius debeāt esse, & non alterius, nisi S. Francisci; in illis lucrantur Fideles hāc indulgentiam. Hinc indiscriminatim Hyeronimus Rodriguez, *ref.*116. *n.*15. ait: *Vnde illud magnum indultum concessum conuentui B. Mariæ de Portiuncula apud Assisium, omnibus utriusque sexus Monasterys Ordinis Minorum sit commune.*

6 Placet etiam conclusionem ex hoc principio ab Emmanuele Rodriguez illatam supra *q.*58.§.4.*art.*8. referre ad nostram resolutionem, & maiorem huius Iubilæi dilucidationem. Hæc sunt eius verba: *Ex quo infertur, quod Iubilæum Portiunculæ concessum B. Patri nostro Francisco per intercessionem B. Virginis Mariæ; cum ipsa cum eius Filio D.N. Iesu Christo in Eremita V. Mariæ Angelorum ciuitatis Assisij assisteret, prout refert D. Antoninus Florentinus 3.p.tit.24. c.7.§.4. & refertur etiam in Chronicis nostræ Religionis, ut quicumque visitauerit Ecclesiam dicti Monasterij cōtritus, & confessus, in die secundo mensis Augusti, in quo authoritate Apostolica Festum Portiunculæ, i. Dedicationis dictæ Ecclesiæ celebratur, indulgentiam plenariam consequatur: infertur, inquam, quod dictum priuilegium omnibus utriusque sexus Monasterijs Ordinis*

Ordinis sit commune. Et sic contriti, & confessi, visitantes Ecclesiam Monasteriorum Ordinis P. N. Francisci, tam virorum, quam mulierum, hanc eandemmet indulgentiam consequantur sine eo quod Confraternitati chordæ P. N. Francisci sint conscripti. Nam per communicationem omnia indulta concessa uni Monasterio dicti Ordinis, omnibus alijs dicti Ordinis Monasterijs tam virorum, quam mulierum fiunt communia. Hæc ille; & similia refert Miranda *sup.*

DVBIVM VLTIMVM,
Oppositis Fundamentis satis fit.

1 AD fundamentum potissimum oppositæ sententiæ respondeo, verum esse Pontifices in relatis Bullis concessisse privilegia, facultates, & indulgentias Fratrum Minorum, Prędicatorum, & aliorum Ordinum Monialibus sub obedentia eorum degentibus; sed ijdem Pontifices, & alij in Bullis alijs sine hac limitatione, aut conditione absolutè concesserunt hanc communicationem omnibus Monasterijs eiusdem regulæ; quidquid sit num degant, vel non sub Fratrum regimine.

2 Clemens VII. in Bulla incipiente: *Dum fructus uberes*, anno 1525. sic ait: *Ipsosque Fratres, & Moniales [Ordinis Minorum, S. Claræ ac Tertij de Pænitentia nuncupato] sorores, personas, Monasteria, domos, Ecclesias, & alia loca huiusmodi, omnibus, & singulis privilegijs, immunitatibus, exemptionibus, concessionibus, indultis, indulgentiis, peccatorum remissionibus & gratiis, quibusvis Congregationibus dictorum Ordinum, aliorumque Ordinum Mendicantium quomodolibet concessis, & concedendis, nec non etiam quibuscumque facultatibus, & gratiis, suæ professioni non contrariis regulari obseruantiæ, alijs Ordinibus quibuscumque nō Mendicantibus quomodolibet concessis, & concedendis uti, frui, atque gaudere debere in omnibus, & per omnia ac si eis generaliter concessa fuissent.* Affertur ab Emmanuele *fol.* 317. sicut & *fol.* 50. alia affertur Bonifacij VIII. quæ incipit: *In sinu sedis*, ac eadem privilegiorum, & indulgentiarum communicatio indiscriminatim facta conceditur á Leone X. in Bulla allata Tract. 8. Singulari 16. num. 6.

3 Cum ergo hæc, & similia indulta extent, & à nullo Pontificum sint in speciali revocata; revocata censeri non debent in generali illius clausulæ verbis: *Non obstantibus quibuscumque privilegijs*, & quia necessaria erat specifica privilegiorum horum revocatio de verbo ad verbum, ut ex Doctoribus docet Bonacina, *de privileg. d.* 1. *q.* 3. *punct.* 8. §. 3. & ut Leo concessit Minoribus; nullæ revocationes, & præcipuè circa indulgentias intelliguntur factæ privilegiorum Ordinum, nisi de his specificè, & nominatim fieret mentio. Sic habetur in supplemento Ordinis 1. *impres. fol.* 60. *concess.* 177. & docet Ludovicus à Cruce *in Cruciat. d.* 1. *c.* 9. *dub.* 1. *n.* 8. ac ut docent Mendosius *regula can cll.* 13. *q.* 8. *n.* 6. Suar. *l.* 8. *de leg. c.* 38. *n.* 2. Hyeronim. Rodriguez *q.* 116. *n.* 30. & alij in revocatione generali privilegiorum, non censentur revocata Regularium; quia sunt concessa ob merita. Præterquam quod, indulta concedentia communicationem privilegiorum Monialibus degentibus sub cura Fratrum Minorum, non denegant eam non viventibus sub illa, & cum ex alijs Bullis id absolutè omnibus Monialibus huius Ordinis concedatur, illis hoc competit.

4 Ad secundum fundamentum R. quod licèt hę Moniales in suis Ecclesijs usæ non sint hoc privilegio, tempore sufficienti ad præscriptionem, & amissionem, scilicet 40. annorum, ut docent Doctores, *in cap. accedentibus de privilegiis*, non ideo per hunc non usum illud amiserunt I. quia privilegium quod non vergit in gravamen alterius, sed conceditur absque aliorum detrimento, regulariter loquendo nullo tempore, quãtumvis longissimo, in foro conscientiæ, vel externo amittitur per non usum, ut probat Bonacina. *de privilegijs disp.* 1. *q.* 3. *punct.* 5. § 5. *n.* 3. Nullum verò detrimẽtum patitur Ordo Minorum in eo quod in Monialium Ecclesijs sibi non subditis lucrentur fideles hoc Iubilæum: immo hoc cedit in magnum eorum honorem, quod aliæ Ecclesiæ, quasi de micis suarum gratiarũ hac fruantur. II. Quia ut Corduba *adnotat. ad privileg. verb. absolutio quoad secul. ad* §. 9. docet *ex c. si de terra, vers. de trahere voluistis, &c.* necessarium est, ut per non usum perdatur privilegium, quod ille, cui concessum est, habeat scientiam illius, & voluntatem non utendi ac utrumque deficit in prædictis Monialibus, ut cuicumque manifestum erit.

Ad tertium, R. quod etiam si Fratres Minorum huius privilegij usui repugnent, [quod minime credo] illisque obesse prætendant, & re vera eis noceat, adhuc uti illo

5 possunt dictę Moniales cũ iuxta sententiam Cordubæ *sup. verb. communicatio, fine*, Mirandæ *manuali to* 2. *q.* 46. *art.* 9. Emmanuelis *to.* 1. *q.* 55. *art.* 21. Suarij *l.* 8. *de leg. c.* 23. *n.* 4. Hyeronimi Rodriguez *resol.* 116. *n.* 53. & aliorum, factum sit proprium independenter ab alijs, ac si illis in speciali fuisset concessum.

FINIS TRACTATVS V.

AD IVBILÆA CONCESSA VISITANTIBVS septem, vel quinque Altaria, aut Ecclesias;

APPENDICIS TRACTATVS SEXTVS.

DVBIVM I.

Quænam sit horum Iubilæorum formula?

1 FREQVENTISSIMA sunt huiusmodi Iubilæa in pluribus Ecclesijs tam sæcularibus, quam regularibus; pro quarum Altarium, vel quinque, vel septem, visitatione plurimæ indulgentiæ plenariæ, seu Iubilæa concessa sunt. Horum exemplar sit, quod SS. D.N. Papa Innocentius X. concessit visitantibus septē Altaria in Ecclesia Domus professæ Societatis Iesu Hispalensis, simileque est ijs indultis, quæ pro visitatione quinque, vel septem Altarium in alijs Ecclesijs communiter conceduntur, ac sic se habet.

INNOCENTIVS PAPA X.

UNIVERSIS CHRISTI Fidelibus, &c.

2 *AD augendam Fidelium Religionem, & Animarum salutem cælestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti, Omnibus utriusque sexus Christi Fidelibus, qui septem Altaria, quatenus sita sint in Ecclesia, Domus professæ Presbyterorum Societatis Iesu Hispalensis, per Ordinarium loci semel tantùm designata, deuotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deus preces effuderint, ut quoties id egerint, eas omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac pænitentiarum relaxationes, consequantur, quas consequerentur, si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe designata personaliter deuotè visitarent, Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Regula nostra de non concedendis indulgentijs adinstar, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Præsentibus ad septennium tantùm valituris. Volumus autem quòd si pro impetratione, præsentatione, admissione præsentium aliquid, vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, præsentes nulla sint eo ipso. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 10. Octobris 1644. Pontificatus nostri anno primo.*

3 Plures etiam indulgentiæ plenariæ, seu Iubilæa conceduntur ijs, qui habentes Bullam Cruciatam quinque Altaria, aut Ecclesias visitaverint, ut patet in eius textu, qui, ut extat in Bulla latina Pij V. edita anno 1571. sic se habet: *Et si ultra voluntaria ieiunia, vel pia opera prædicta, & preces prædictas, etiam deuotè visitauerint in loco ubi eos morari contigerit, singulis quadragesimalibus, & alijs anni temporibus, & diebus Stationum almæ Vrbis, & extra illius muros, quinque Ecclesias, siue Altaria, seu si ibi tot Ecclesiæ, seu Altaria non fuerint; quinquies unum, vel unam, Altare, seu Ecclesiam, precesque ad Deum similiter pro unione, & victoria prædictis, deuotè fuderint; omnes, & singulas indulgentias, tam per se, quam per modum suffragij pro personis, quæ in Christi charitate decesserunt, pro quibus visitauerint, consequantur; quas consequi possent, si ysdem temporibus, & diebus singulas Ecclesias dictæ Vrbis, & extra illius muros huiusmodi pro eisdem Stationibus, & indulgentijs consequendis deputatis personaliter visitarent.*

4 Circa hæc Iubilæa dubia non levia proponenda sunt, quæ maximè deservient ad alia Iubilæa intelligenda.

DVBIVM II.

Quid sub nomine Ecclesiæ, quæ, vel cuius Altaria ad lucrandum hæc Jubilæa visitanda sunt, comprehendatur; ubi an Oratoria?

1 PRIMA Conclusio: Nomine Ecclesię comprehenduntur in pręsenti non solùm Ecclesiæ Catedrales, Collegiatæ, Parochiales, & Regulares, sive consecratę, sive benedictæ dumtaxat sint, adquas populus

pro concionum, & Missarum auditione concurrit, sed etiam quæcumque Templa, Capellæ, Eremitoria, Hospitalia, ac Monasteria, tam virorum, quam feminarum; si hæc omnia sint ab Episcopo approbata in communem usum ad Missarum celebrationem. Hæc enim omnia in favorabilibus comprehendi sub nomine Ecclesiæ pro immunitate Ecclesiastica, aut Missarum celebratione Doctores probant in cap. *Alma Mater* Bonacina *to.1.d.3 de immunit. q 7.§.2. & d.5. p.4. prop. 1.* Suarius *de interdicto d.34. sec.1.n.9.* Trulench *lib.1.in Bull.§.3 dub.2.n.7. & 9.* & alij complurimi. Quod intelligendum est, etiam si Ecclesiæ, Capellę, Eremitoria sita sint in carceribus; in suburbijs, prędijs, agris, hortis; dummodò sint ab Episcopo approbata in communem fidelium usum; quia hæc etiam in ordine ad immunitatem sub nomine Ecclesię comprehendi docent Alexander *Consilio 145.n.13.* Cardinalis Tuschus *verb. Eccles. concl. 8. n.5.* ergo etiam in ordine ad lucrationem indulgentiarũ comprehendentur; cũ non minus hęc favorabilis materia sit, quàm immunitas.

2 Secunda conclusio: Probabile est, quod privata Oratoria, quæ in privatis domibus approbata sunt ab Episcopo pro Missarum celebratione, & si non in communem usum, iuxta formam Tridentini, *sess. 22. decret. de obser. sess.* comprehenduntur etiã in præsenti sub nomine Ecclesiæ, possintq; in illis hæc Iubilæa lucrari. Fundamentum est. I. Quia comprehenduntur hęc in ordine ad immunitatem, & modum celebrationis tempore interdicti, ut docent Suarius, & Trulench citati, Bonacina *apud hunc.* Sylvester *verb. immunitas 1.n.2.* & alij contra Iulium Clarium *prax. crim. §. fin. q. 30. init col. 2.* Sanctium *lib.7. de matr. d.8.n.13.* Rodriguez *addit. ad Bulla. §.1.n.1.* oppositum asserentes: ergo debent comprehendi in ordine ad indulgentias lucrandas. II. Nam indulgentiæ hæ concessæ sunt Ecclesiæ, vel Altarij, quia sunt domus Dei, & orationi ad hunc finem ab Episcopo dicatæ; sed Oratorium est locus privatus destinatus de licentia Episcopi adorandum, & celebrandum, ut docent Tuschus, *verb. Orator. conc. 175.n.1.* Lapa *alleg.42.n.2.* ergo ei conceduntur indulgentiæ.

3 Nec obstat, quod in his Oratorijs sacra Eucharistia non servetur; quia hoc non requiritur ad constituendam essentiam Ecclesiæ; neque in Bulla, aut indultis hoc exigitur ad has indulgentias lucrandas, neque dicitur, quod in Ecclesijs, ubi servatur Eucharistia diligentię fiant. Propter eandem rationẽ, non etiã obstat, quod hæc Oratoria in perpetuum non sint divino cultui sacrata: frequenterque in profanos usus convertatur eorum locus, ut cum is, qui oratorio gaudet, habitationem mutat: quia quælibet Ecclesia sæcularis, vel regularis potest converti in usus sæculares, & aliquando re ipsa convertitur. Confirmatur ex ipsis Suario, Sylvestro, Bonacina, & Trulench citatis, asserentibus, quod omnia privilegia concessa Ecclesijs, extenduntur ad Hospitalia autoritate Episcopi fundata, ac etiam extendi ad huiusmodi Oratoria ex Covarrubia, Innocentio, Sayro, & alijs innuit Bonacina *de immunit. prop.2. § 2. n.7.* ergo extenduntur quoque indulgentiæ, ac Iubilæa. Consule Tractatum 1. Dub. 6. & 7.

4 Tertia conclusio: in Ecclesia auctoritate Episcopi fundata, licèt nondum benedicta sit, nec in ea divina officia sint celebrata possunt lucrari indulgentiæ, aut Iubilæa concessa visitantibus Ecclesiam, seu quinquies Ecclesiæ Altaria, ut conceditur in Cruciata. Ratio est, quia absolutè hæc Ecclesia est, gaudetque privilegijs cõcessis absolutè Ecclesiæ, ut immunitate, alijsque similibus, ut tenent Iulius Clarius, *disp. 3. fin. q 30. n. 4.* Tuschus *verbo Eccles. concl. 9. n.8.* dicens esse communem, Sylvester *Immunit. 1. n.3.* citans Paludanum, & Hostiensem, Bonacina *sess. 5. 2. n.2.* & alij, ex *l. omnia privilegia c. de Episc. & Cleric.* Idem dicendum est, si Ecclesia sit interdicta, violata, aut polluta iuxta Tuschum Bonacinam, & Sylvestrum *sup.* Angelum *verbo Eccles.* Suarium *to. 1. de Relig. tract.2. l.3.c.9.n.2. & 6.* in huiusmodi enim Ecclesijs omnia Iubilæa, & indulgẽtiæ pro harum visitatione concessæ lucrari possunt; quia Ecclesiæ in generali denominationẽ, essentiam, & privilegia ad hunc effectum non amittunt.

5 Quarta conclusio: Non omnia loca, quę gaudent privilegio immunitatis sub nomine Ecclesiæ comprehenduntur in ordine ad lucrandum indulgentias Ecclesijs, vel Altaribus concessas. Probatur quia plura sunt huiusmodi, quę nec sacra loca, nec Altaria, nec Ecclesiæ pro Missarum celebratione censentur, ut sunt, Palatia ab Ecclesia 40. passus non distantia, Scholæ, Principum Statuæ, Ambitus Ecclesiæ, Cæmeterium, Campanile, & Domus Ecclesijs contiguæ per 30. passus, nec non domus Parochorum, Canonicorum, aliorumque Ecclesiasticorum. Sic docent plures Doctores apud Bonacinam, *sup. n.8.* Tuschum *n.12. & 13.* Iulium Clarium *n. 25.* & Lapam *alleg. 12. n.4.* licèt ex his nonulla non sint in usu.

Igitur

6 Igitur loca, quæ sub Ecclesiæ nomine comprehenduntur ad effectum lucrandi indulgentias, sic ennumerat Trulench *lib. 1. §. 6. dub. 2. Quæres. 1. quid hic nomine Ecclesiæ intelligatur? Respondeo, intelligi Templa ad diuinum cultum dedicata, Monasteria, Hospitalia, Oratoria priuata, tum etiam Eremitoria. Vnde potest quis indulgentias Stationum, visitando Oratorium priuatum, lucrari; quia, ut docet Enriquez l. 7. de indulg. c. 10. n. 1. lit. B. in iure, presertim in fauorabilibus, censetur Ecclesia. Vnde vir nobilis visitando quinquies Oratorium suum ab Episcopo designatum, & approbatum, lucrabitur hanc indulgentiam.* Hæc ille; eadem fere Emmanuel *addit. ad Cruz. §. 8. n. 1.* & hoc intelligendum est, etiam si possit quis visitare Ecclesiam, vel in ea quinque Altaria, ut notat Trulench. *n. 2.* utitur enim iure suo. Similiter etiã lucrabitur si visitet Oratoriũ approbatum alterius domus, siue proximę, siue longè distantis. Sed consulo, ut Ecclesiã visitet.

DVBIVM III.

Quid nomine Altaris, quod visitandum est ad lucrandas has indulgentias, intelligatur?

1 I huius nominis Etymologiam indagemus: *Altare*, inquit S. Isidorus *l. 15. orig. c. 4. ab altitudine constat esse nominatum, quasi alta Ara*, seu, ut habetur *de consecra. dist. 1.* & Archidiaconus ibi docet: *Altare dicitur, quasi alta res, vel alta Ara, in qua Sacerdos incensum adolebat, vel quia in eo sacrificia ardebant, & fiebant.* Sed in præsenti Altaria visitãda ad indulgentias Cruciatæ, vel similes lucrandas sunt omnia, quę sunt in Ecclesijs Catedralibus, Collegiatis, Parochialibus, Regularibus, Eremitorijs, Hospitalibus, Monasterijs, priuatis domibus, & in alijs locis, quæ in dubio antecedenti recensuimus: & sub nomine Ecclesiæ comprehendimus; dummodò hæc sint ab Episcopo approbata ad Missæ celebrationem. His enim omnibus competit nomen, & essentia Altaris; & nominatim cõpetere Altari cuiuscumque Oratorij approbati expressere Ludouicus à Cruce *disp. 1. c. 8. dub. 13. n. 2.* Trulench *l. 1. §. 2. dub. 2. n. 2.* Enriquez *l. 7. de indulg. c. 10. lit. B.* & Manuel *addit. ad §. 8. n. 1.* sic: *Por nombre de Altar para ganar esta indulgentia, se entiende tambien el Oratorio visitado de el Obispo, señalado para que en el se pueda dezir Missa.* Idem dicendum dè Altaribus in naui, prædijs, carceribus, & similibus locis, in quibus cum Episcopi, vel Pontificis licentia celebratur.

2 Sed non solùm Altaria auctoritate Episcopi consecrata, aut erecta; sed etiam erecta pro Missarum celebratione ab ijs, qui facultatem habent, vel cõsecrandi, vel erigendi Altaria; sunt apta, ut ea visitantes lucrentur Iubilæa concessa visitantibus absolutè Altaria. Ratio est, quia hæc erecta dicuntur auctoritate Pontificis, cum ex eius, vel privilegio, vel delegatione ėrigantur. Hac facultate erigendi altaria fruuntur Abbates, & Coabbates Ordinis Cisterciensis in locis sui Ordinis concessa ab Innocentio VIII. anno 1489. & à Gregorio XIV. anno 1591. ut testatur Rodriguez *to 1. q. 28. art. 1:* & nostræ Societatis Presbiteris concessit Paulus III. in Bulla edita anno 1549. *Vt in locis remotissimis Infideliũ, ubi Episcoporum copia non habetur, possint Altaria consecrare.* Idem dicendum de Altari portatili, hac auctoritate erecti, iuxta dicenda Tractatu de Iubilæo Missionum.

3 Sed advertas etiam vellim, adhunc effectum lucrandi visitatione indulgentias non esse necessarium, quod habeat Altare aram *Satis est,* inquit, *sup.* Enriquez, *visitare oratorium designatum pro celebratione Missæ, licèt aram non habeat, quia in iure censetur Ecclesia.* Idem Trulench *§. 6. n. 3.* Nec necessarium est, quod actu celebretur, vel celebratum sit aliquando in eo Altari: sufficit enim quod approbatum sit ad celebrãdum; huic enim præfata Altaris essentia convenit. At si contingat perseverare in privata domo aliquod Altare, seu Oratorium, in quo antea celebrabatur, seu celebrari poterat; *sed iam* non potest, quia habens privilegium celebrandi, vel celebrare faciendi ad aliam domum divertit; tunc crederem, quod visitans illud, harum Stationum indulgentias non lucraretur; quia non est pro tunc, seu sub illis circũstantijs approbatum ab Episcopo pro Missarum celebratione; cum sine nova licentia, visitatione, & approbatione, Missa in eo dici nequeat: quod requiritur in Altaribus, quæ in Ecclesijs, domibus, & alijs locis visitanda sunt pro his indulgentijs consequendis; quod scilicet, & si non celebretur in illo, tamen licentia sit, & approbatio ad celebrandum, seu quod sine nova licentia celebrari possit.

4 Insuper, si contingat, quod destruatur omnino Altare in Ecclesia, aliove loco erectum, qui locum, ubi erat, visitaret, non lucraretur indulgẽntias concessas visitantibus Altare, quia iam tale non est; lucraretur verò concessas visitantibus Ecclesias, si locus, ubi Altare fuit, est Ecclesia; si autem Altare, vel Templum, quod paulatim

tim destruitur, & paulatim reædificatur ali quis visitet, lucrabitur indulgentias, quia idem Altare, & Templum perseverare censentur, ut docet Corduba. Nugnius, Suar*, & Pinellus, quos citat, ac sequitur Bonazina *de indulg. d. 6. q. 1. p. 8. num.* 4. addens cum alijs, etiam perseverare indulgentias, si Ecclesia destruatur [non auctoritate Superioris, sed aliqua alia ex causa] & in eodem loco alia ædificetur; vel si ad alium locum transferatur, dummodò ipsi templo, ratione sui, concessa sit indulgentia.

DVBIVM IV.

Quæ, quot, & quomodo Altaria visitanda sunt ad lucrandas has indulgentias?

1 AD lucrandum Iubilæa, seu indulgentias a Bulla Cruciatæ concessas, seu virtute illius, quascumq; Ecclesias Sæculares, vel Regulares, aut quæcumque Altaria potest quis visitare; optio enim datur inter Ecclesias, vel Altaria: licèt æquè facile utrumque fieri possit, ut notant Rodriguez § 8. *num.* 9. & Trullench *l.* 1. § 6. *dub.* 2 *num.* 3. Cruz *d* 1. *cap* 8. *dub.* 13 *num.* 1. & Diana 1. *p.* 1. *tra.* 11. *ref.* Possunt etiam visitari vel omnia quinque Altaria in una Ecclesia, vel tria, aut quatuor, in una, & duo, aut unum in alia: sive summum sit Altare, sive inferiora, aut collateralia: solùm enim exposcitur, quod visitentur quinque Altaria, nec distinctio, aut limitatio ulla apponitur in ceteris.

2 Secus est in visitatione septem Altariũ domus nostræ professæ, vel alterius Ecclesiæ similis indulti: nam hæc assignari semel debent pro indulgentijs consequendis, ut constat ex Bullæ tenore, ubi dicitur: *Qui septem Altaria in Ecclesia Domus professa Presbyterorum Societatis Iesu Civitatis Hispalensis per Ordinarium loci, semel tantum designata.* Circa quam assignationem consule, quæ diximus Tract. 1, dub. 9 & 10. ac animadverte, quod si cum primùm hoc indultum, & Iubilæa admittuntur, assignantur hæc septem Altaria ab Archiepiscopo Hispalensi, vel eius Vicario, aut à Capitulo in Sede-vacante: etiam si novus Archiepiscopus, seu Ordinarius adveniat, illo, qui assignavit amoto, vel mortuo, non est necessaria nova assignatio: hoc enim denotatur ab illa particula *Semel.*

3 Septem Altaria ex vi indulti relati, & quinque ex vi Cruciatæ visitanda sunt, cum ita sit præscriptum à Pontifice, & si unum omittatur, indulgentia non valebit: uniuscuiusque enim visitatio est quædam singularis diligentia, ac quæcumque diligentia omissa non fiunt diligentiæ necessariæ ad lucrandum Iubilæum. Ad lucrationem verò indulgentiæ quinque Ecclesiarum, vel Altarium, si non est nisi unica Ecclesia, vel unũ Altare, sat est hoc, aut illam quinquies visitare: nam sic expressè habetur in Cruciata: *Y sino ubiere cinco Iglesias, y cinco Altares, o si fuese cinco vezes una Iglesia, o un Altar.* Si vero in Ecclesia sint tantũ tria Altaria, toties hæc tria visitare, & loco aliarum, quæ deficiunt, visitationes repetere in eisdem Altaribus, vel supplere in alijs alterius Ecclesiæ, donec quinque visitationum numerus impleatur; sicque faciendum docet Trullench *sup.* Probabile tamen reputat Diana sufficere, si tunc unum Altare quinquies visitetur & idem docent Nugnius 3. *p. to.* 2. *tr. de Bul.* § 10. & Cruz *dub.* 13. *num.* 3. Idem probabiliter existimo in visitatione ex vi indulti indulgentiarum pro visitantibus septem Alteria.

DVBIVM V.

V. Requiratur corporeus motus in Ecclesiæ visitatione: vel hæc fieri valeat ab Ecclesiæ ianua: vel interrumpi per aliquod tempus?

1 NON est necessarius ad lucrandas indulgentias Cruciatæ, vel alterius privilegij præfato similis, corporeus motus de uno Altari in aliud: sed sufficit, ut quis uno loco fixus preces fundat versus quinque Altaria, solo cordis motu, & intentione quinque, aut septẽ visitationes faciens. Ita Enriquez *l.* 7. *de indulg. c.* 10. *n.* 1. & Bonazina *de sacr. d.* 6. *q.* 1. *pun.* 5. *n.* 25. & apud hunc Grafis & Azor, Sa *verbo. indulg. n.* 6. Villalobos *to.* 1. *tr.* 27. *dif.* 8 *n* 6. Cruz. *d.* 1. *c.* 8 *dub.* 13. *n.* 4 Vega *to.* 2. *c.* 7. *cas.* 6. Diana *sup.* & alij. Et licét Trulench *sup.* id probabile reputet, aliquem motum corporalem, & si modicũ consulit: sic, & ego.

2 Intelligendum autem est, non requiri motum hunc, etiam si commodé fieri possit, quia nihil eũ impedit. Ita Lugo *d.* 27. *de pænit. sect.* 6. *n.* 98. ubi sic ait, non requiri motum corporis: *Si in eo loco, & situ sis in quo moraliter censeri potes orare ad quodlibet ex illis altaribus, & si sis in loco apto, ut in medio Ecclesiæ, vel illum tamen aliquo gestu, vel conversione capitis, vel corporis significari conversionem animi ad singula altaria.* Hoc & ego vellem.

3 Hinc notandum est. I. non requiri, ut cùm quinquies visitat quis idem altare in

eadem Ecclesia, vel oratorium in cubiculo quod quinquies introeat, vel exeat ab Ecclesia, vel a cubiculo, sed sufficit, quod quinque visitationes, cordis intentione, ac orationum distinctione efficiat. Sic Rodriguez *addit ad* §. *9. n.*1. Cruz *n.*4. & Trulench *n.* 2. Notandum II. quod si præ personarum multitudine Ecclesiam quis ingredi nequeat. & ab ostio, vel cæmeterio quinque Altaria videat, ab hoc loco ea visitare sine dubio cum fructu indulgentiarum possit: sicut sufficiet, si visitatio Aræ maximæ pro Iubilæo obtinendo exposcatur, & ea ab ostio pateat.

4 Si verò Altaria omnia non videantur ab ostio, sed unum, vel alterum, aut nullum; quia hominum multitudo hoc impedit, adhuc existimo sufficere ab ostio orare, & pro his indulgentijs quinque Altarium, ea ab ostio visitare; dummodò visitans adesse censeatur moraliter his Altaribus; ad quam moralem præsentiam non est necesse Altaria videre: sed sat est in loco, ubi Altaria esse dicuntur, precari intentione directa ad visitandum ea singillatim; qui locus Ecclesia est ab ostio ad extremum parietem. Ita quis adesse præsens moraliter dicitur Missæ, quæ celebratur in Ecclesiæ Altari, licèt illud, nec Sacerdotem ob distantiam videat, nec eam audiat, sicut præsens adest qui Cæcus, & Surdus est.

5 Porro unusquisque ab ostio potest non solùm corde, & intentione, sed etiam corporis, vel capitis inclinatione, ac motu versus quinque Altaria converti, cum sciat ubi sit unum quodque eorum. Scio oppositum sentire Nugnum, Trulench, & Lugum *sup.* sed nostræ sententiæ favent Ludovicus a Cruce, *l.*1.*c.* 18. *dub.*13. *n.*5. Corduba *l.*5. *de indulg. q.*21. Villalobos *tr.*25. *dif.*24.*n.*27. Sá *n.*12. & Bonacina *d.*6. *q.* 1. *p.*5. *n.*25. citans Suarium, Grafim, & alios. Immo ipsemet Lugo *n.* 97. & Trulench in simili innuunt, cum afferant extra portam visitari posse Ecclesiam pro lucrando Iubilæo illam visitantibus concesso.

6 Denique non est necesse, ut continuatæ sint Altarium visitationes, possunt enim interrumpi quocumque temporis spatio, etiam per totum diem, ut si visitentur mane duo, vel tria, et vespere eiusdem diei alia; & in eadem, vel in diversa Ecclesia. Sed si diversis diebus quis visitaret Altaria, lucraretur solùm indulgentias omnes uni diei, non omnibus alligatas. Ratio horum est, quod solùm exposcitur, quod quinque, vel septem Altaria visitentur, non verò exprimitur, quod simul, ac in eadẽ Ecclesia.

DUBIUM VI.

Quo tempore, quibus, & quo precum numero visitanda sunt Altaria ad lucrandum hæc Stationum Iubilæa, & quoties quisque ea lucrari valeat?

1 QVOAD Tempus attinet, non est dubium, quovis tempore, sive die, sive noctu visitari posse hæc Altaria ad lucrandas indulgentias has; nam indeterminatè seu indistinctè dicitur in indulto, quod qui quicũque septem Altaria visitaverint, indulgentias has, vel illas lucrabuntur. At si in indulto exprimatur, quod lucretur quis indulgentias, in aliquo die, quas lucraturus esset, si eo die visitaret Ecclesias singulas Romæ, vel Ecclesiam S. Petri, visitando in illo die in Ecclesia aliqua quinque aut septem Altaria; tunc dies non intelligitur Ecclesiasticus à primis vesperis usque ad occasum Solis, sed naturalis, seu communis, viginti quatuor horarum, quæ incipiunt post primam mediam noctem, ad mediam noctem sequentem exclusivé. Sic Cruz *in Cruz. d.*1.*c.*8. *dub.*13.*n.*2. Rodriguez *addit ad* §.8.*n.*1. & Mandosius *tit. de indulg. fol.*69. Ac ita noctu diuque visitari possunt Altaria pro lucratione indulgentiarum, quæ illi diei annexæ, seu concessæ sunt; non verò pro lucratione aliarum, quæ determinatè alijs diebus sunt concessæ. Consule Tractatum 1. Dub.3.

2 Quoad Preces spectat, singulares, & distinctas in uno quoque Altari, seu pro unaquaque visitatione fundendendas esse non est dubium, cum distinctio visitationum in ordine ad distinctionem precum attendatur, ut patet cum idem Altare quinquies, etiam sine situs mutatione, vel corporis motu visitatur. Deinde vocales potius, quã mentales preces consulo fundendas: illas enim extra dubium sufficere constat; in his verò aliqui dubitant. Vtrum unica oratio Dominica, vel salutatio Angelica pro unoquoque Altari, seu visitatione sufficiat, satis probabile est, & asserit Trulench *l.* 1. §. 6. *n.* 6. Sed tres, aut quatuor recitentur.

3 Cum intentione, saltèm virtuali, lucrandi has indulgentias (similiter de alijs dicendum) visitationes, & orationes faciendæ sunt pro unione, & concordia inter Principes fideles, victoriaque contra infideles, &c. Quod si quis ignoret pro qua re offerendæ sint preces, ut Rusticis, & simplicibus contingit, dicatur eis, ut orent pro inten

intentionē Pontificis, seu Iubilæi in huiusmodi concessione. Hęc & similia notāt Rodriguez. §.9. & Trulench *sup. dub.* 2. Deniquè Communio, & confessio pro his indulgentijs non requiruntur; requiritur verò gratiæ status in lucrante, saltèm cum perficit ultimam diligentiam; v. g. cum visitat ultimum Altare; licèt in alijs quatuor in peccato mortali extiterit. At etiamsi in eo sit, indulgentias pro defunctis lucrabitur iuxta dicta Tract. 1. dub. 15. num. 4.

4 Quoties autem hæ indulgentiæ lucrari possint; ex virtute indulti concessi visitantibus septem Altaria Ecclesiæ alicuius, colligendum est. Atque in Ecclesia domus professæ non est dubium, quin quoties in quacumque die, vel hora ea visitaverint, toties Iubilæa lucrentur; nam in concessione dicitur: *Quoties id egerint, eas omnes indulgentias consequantur, quas consequerentur si septem altaria in Basilica Principis Apostolorum de urbe visitauerint.* Hancque vim habet dictio, *Quoties*, quæ est repetitiva, & numerum respicit, ut ex *l. sicut. ff quemadmodùm servit. amit. l. 3. ff. quibus modis seruit. amit.* notant Vulpellus *de prep. dict. quoties, pag.* 100. & Barbosa *dict.* 288.

5 Indulgentiæ verò Cruciatæ, & aliorum indultorum, plenariæ, vel non plenariæ, si conceduntur, ut lucrentur tempore determinato, v.g. tali die, vel tali hora, semel tantùm possunt in illa die, vel hora lucrari. Ita Ludovicus á Cruce *sup. n.* 10. & Lugo *de Pænit. d.* 28 *sect.* 6. *n.* 69. Ac in hoc sensu ait Cruz, intelligendos esse S. Thomam, S. Antoninum, Paludanum, Sylvestrum, Cordubam, Felinum, & alios apud ipsum, negantes lucrari huiusmodi indulgentias toties, quoties in eodem die quis visitaverit Altaria. Si verò indulgentiæ concedantur indeterminatè, & quasi perpetuô sub hac forma; *Quicumque visitauerit talem Ecclesiam, vel Altare*, tunc potest quis eas lucrari toties, quoties visitaverit. Sic etiam Cruz, & Lugo *supra*, Suarez *d.* 57. *de pænit. sect.* 1. *n.* 7. ac Bonazina *d.* 6. *de Sacram. q.* 1. *p.* 5. *n.* 32. qui alios referunt, ac pro hac sententia adduci possunt Angelus, Navarrus, Rodriguez, Villalobos, & Diana, quos citat, & sequitur Trulench. *sup. dub.* 3. *n.* 2. asserentes posse pluries in die huiusmodi indulgentias lucrari.

6 Sed valde notandum est circa indulgentias concessas visitantibus septem Altaria, quod illæ, quæ Romæ in Basilica S. Petri semel tantùm in die lucrari possint, semel tantùm lucrabuntur in Ecclesia, in qua septem Altaria visitantur; nam adinstar illarum conceduntur, & ut lucrentur visitando talem Ecclesiam, ac si, Romæ visitaretur Basilica D. Petri, ut constat ex ipsis verbis: *Qui septem Altaria visitauerint, indulgentias consequantur, quas consequerentur, si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum personaliter visitauerint.* Idem dicendum est de indulgentijs, quæ ex virtute Bullæ, aliorumve similium indultorum conceduntur; nam in ea etiam dicitur: *Qui visitauerint, indulgentias consequantur, quas consequi possent si ijsdem temporibus & diebus singulas Ecclesias dictæ urbis personaliter visitauerint.*

DUBIUM VI.

Quæ Jubilæa, & indulgentias lucrentur qui visitaverint septem Altaria in Ecclesia, cui concessum est præfatum indultum, & an eas pro animabus Purgatorij applicare valeant?

1 EX concessionis clausula hæc constant. Ijs, qui septem hæc Altaria visitaverint, inquit Pontifex, *eas omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac pænitentiarum relaxationes consequentur, quas consequerentur si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum de urbe personaliter, & denotè visitarent, misericorditer in Domino concedimus.* Quę autem Iubilæa & indulgentiæ Basilicę præfatę Altaria, vel Ecclesiam visitantibus concedantur, inveniuntur collectæ, & ex ipsius Ecclesiæ Archivo, gravibusque Scriptoribus decerptæ per Franciscum Mariam Torrigium, ac Romę impressę per Antoniū Facciottum anno 1637. & sunt quę sequūtur.

2 Hæc septem Altaria visitantes fruuntur in primis omnibus, & singulis indulgentijs, & peccatorum remissionibus, quibus fruuntur visitantes septem Ecclesias intra, & extra muros Romæ, quę quidem festivis diebus duplo sunt maiores. Sic invenitur in antiqua tabula instructionis Peregrinorū, & refertur a Camilo Benne, & ut testatur Archangelus Ballosinus pro his Ecclesijs plurimæ indulgentiæ tam plenariæ, quàm non plenariæ omnibus diebus, horis, & momentis sunt concessæ. Iaconius, seu Iacobus Maria in libro Romæ & postea Mediolani excuso anno 1616. qui inscribitur; *Indulgentia, dona, & gratia, &c.* ait, quod quoties, seu quocumque die, & hora, & temporis puncto quamcumque ex his Ecclesijs quis contritus, vel confessus ingreditur, & orat in ea, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem lucratur.

eadem Ecclesia, vel oratorium in cubiculo quod quinquies introeat, vel exeat ab Ecclesia, vel a cubiculo, sed sufficit, quod quinque visitationes, cordis intentione, ac orationum distinctione efficiat. Sic Rodriguez *addit ad §. 9. n.* 1. Cruz *n.* 4. & Trulench *n.* 2. Notandum I I. quod si præ personarum multitudine Ecclesiam quis ingredi nequeat, & ab ostio, vel cæmeterio quinque Altaria videat, ab hoc loco ea visitare sine dubio cum fructu indulgentiarum possit: sicut sufficiet, si visitatio Aræ maximæ pro Iubilæo obtinendo exposcatur, & ea ab ostio pateat.

4 Si verò Altaria omnia non videantur ab ostio, sed unum, vel alterum, aut nullum; quia hominum multitudo hoc impedit, adhuc existimo sufficere ab ostio orare, & pro his indulgentijs quinque Altarium, ea ab ostio visitare; dummodò visitans adesse censeatur moraliter his Altaribus; ad quam moralem præsentiam non est necesse Altaria videre: sed sat est in loco, ubi Altaria esse dicuntur, precari intentione directa ad visitandum ea singillatim; qui locus Ecclesia est ab ostio ad extremum parietem. Ita quis adesse præsens moraliter dicitur Missæ, quæ celebratur in Ecclesiæ Altari, licèt illud, nec Sacerdotem ob distantiam videat, nec eam audiat, sicut præsens adest qui Cæcus, & Surdus est.

5 Porro unusquisque ab ostio potest non solùm corde, & intentione, sed etiam corporis, vel capitis inclinatione, ac motu versus quinque Altaria converti, cum sciat ubi sit unum quodque eorum. Scio oppositum sentire Nugnum, Trulench, & Lugum *sup.* sed nostræ sententiæ favent Ludovicus a Cruce, *l.* 1. *c.* 18. *dub.* 13. *n.* 5. Corduba *l.* 5. *de indulg. q.* 21. Villalobos *tr.* 25. *dif.* 24. *n.* 27. Sá *n.* 12. & Bonacina *d.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *n.* 25. citans Suarium, Grafim, & alios. Immo ipsemet Lugo *n.* 97. & Trulench in simili innuunt, cum asserant extra portam visitari posse Ecclesiam pro lucrando Iubilæo illam visitantibus concesso.

6 Denique non est necesse, ut continuatæ sint Altarium visitationes, possunt enim interrumpi quocumque temporis spatio, etiam per totum diem, ut si visitentur mane duo, vel tria, et vespere eiusdem diei alia; & in eadem, vel in diversa Ecclesia. Sed si diversis diebus quis visitaret Altaria, lucraretur solùm indulgentias omnes uni diei, non omnibus alligatas. Ratio horum est, quod solùm exposcitur, quod quinque, vel septem Altaria visitentur, non veró exprimitur, quod simul, ac in eadē Ecclesia.

Dubium VI.

Quo tempore, quibus, & quo precum numero visitanda sunt Altaria ad lucrandum hæc Stationum Iubilæa, & quoties quisque ea lucrari valeat?

1 VOAD Tempus attinet, non est dubium, quovis tempore, sive die, sive noctu visitari posse hæc Altaria ad lucrandas indulgentias has; nam indeterminatè seu indistinctè dicitur in indulto, quod qui quicūque septem Altaria visitaverint, indulgentias has, vel illas lucrabuntur. At si in indulto exprimatur, quod lucretur quis indulgentias, in aliquo die, quas lucraturus esset, si eo die visitaret Ecclesias singulas Romæ, vel Ecclesiam S. Petri, visitando in illo die in Ecclesia aliqua quinque aut septem Altaria; tunc dies non intelligitur Ecclesiasticus à primis vesperis usque ad occasum Solis, sed naturalis, seu communis, viginti quatuor horarum, quæ incipiunt post primam mediam noctem, ad mediam noctem sequentem exclusivé. Sic Cruz *in Cruz. d.* 1. *c.* 8. *dub.* 13. *n.* 2. Rodriguez *addit ad §.* 8. *n.* 1. & Mandosius *tit. de indulg. fol.* 69. Ac ita noctu diuque visitari possunt Altaria pro lucratione indulgentiarum, quæ illi diei annexæ, seu concessæ sunt; non verò pro lucratione aliarum, quæ determinatè alijs diebus sunt concessæ. Consule Tractatum 1. Dub. 3.

2 Quoad Preces spectat, singulares, & distinctas in uno quoque Altari, seu pro unaquaque visitatione fundendendas esse non est dubium, cum distinctio visitationum in ordine ad distinctionem precum attendatur, ut patet cum idem Altare quinquies, etiam sine situs mutatione, vel corporis motu visitatur. Deinde vocales potius, quā mentales preces consulo fundendas: illas enim extra dubium sufficere constat; in his verò aliqui dubitant. Vtrum unica oratio Dominica, vel salutatio Angelica pro unoquoque Altari, seu visitatione sufficiat, satis probabile est, & asserit Trulench *l.* 1. *§.* 6. *n.* 6. Sed tres, aut quatuor recitentur.

3 Cum intentione, saltèm virtuali, lucrandi has indulgentias (similiter de alijs dicendum) visitationes, & orationes faciendæ sunt pro unione, & concordia inter Principes fideles, victoriaque contra infideles, &c. Quod si quis ignoret pro qua re offerendæ sint preces, ut Rusticis, & simplicibus contingit, dicatur eis, ut orent pro inten

intentionè Pontificis, seu Iubilæi in huiusmodi concessione. Hęc & similia notat Rodriguez. §.9. & Trulench *sup. dub.2.* Denique Communio & confessio pro his indulgentijs non requiruntur; requiritur verò gratiæ status in lucrante, saltém cum perficit ultimam diligentiam; v. g. cum visitat ultimum Altare; licèt in alijs quatuor in peccato mortali extiterit. At etiamsi in eo sit, indulgentias pro defunctis lucrabitur iuxta dicta Tract. 1. dub. 15. num. 4.

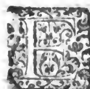
4 Quoties autem hæ indulgentiæ lucrari possint; ex virtute indulti concessi visitantibus septem Altaria Ecclesiæ alicuius, colligendum est. Atque in Ecclesia domus professæ non est dubium, quin quoties in quacumque die, vel hora ea visitaverint, toties Iubilæa lucrentur; nam in concessione dicitur: *Quoties id egerint, eas omnes indulgentias consequantur, quas consequerentur si septem altaria in Basilica Principis Apostolorum de urbe visitauerint.* Hancque vim habet dictio, *Quoties*, quæ est repetitiva, & numerum respicit, ut ex *l. sicut. ff quemadmodùm servit. amit. l. 3. ff. quibus modis seruit. amit.* notant Vulpellus *de prep. dict. quoties, pag.* 100. & Barbosa *dict.* 288.

5 Indulgentiæ verò Cruciatæ, & aliorum indultorum, plenariæ, vel non plenariæ, si conceduntur, ut lucrentur tempore determinato, v.g. tali die, vel tali hora, semel tantùm possunt in illa die, vel hora lucrari. Ita Ludovicus á Cruce *sup. n.* 10. & Lugo *de Pænit. d.* 28 *sec.* 6. *n.* 69. Ac in hoc sensu ait Cruz, intelligendos esse S. Thomam, S. Antoninum, Paludanum, Sylvestrum, Cordubam, Felinum, & alios apud ipsum, negantes lucrari huiusmodi indulgentias toties, quoties in eodem die quis visitaverit Altaria. Si verò indulgentiæ concedantur indeterminatè, & quasi perpetuò sub hac forma; *Quicumque visitauerit talem Ecclesiam, vel Altare*, tunc potest quis eas lucrari toties, quoties visitaverit. Sic etiam Cruz, & Lugo *supra*, Suarez *d.* 57. *de pænit. sec.* 1. *n.* 7. ac Bonazina *d.* 6. *de Sacram. q.* 1. *p.* 5. *n.* 32. qui alios referunt, ac pro hac sententia adduci possunt Angelus, Navarrus, Rodriguez, Villalobos, & Diana, quos citat, & sequitur Trulench. *sup. dub.* 3. *n.* 2. asserentes posse pluries in die huiusmodi indulgentias lucrari.

6 Sed valde notandum est circa indulgentias concessas visitantibus septem Altaria, quod illæ, quæ Romæ in Basilica S. Petri semel tantùm in die lucrari possunt, semel tantùm lucrabuntur in Ecclesia, in qua septem Altaria visitantur; nam adinstar illarum conceduntur, & ut lucrentur visitando talem Ecclesiam, ac si Romæ visitaretur Basilica D. Petri, ut constat ex ipsis verbis: *Qui septem Altaria visitauerint, indulgentias consequantur, quas consequerentur, si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum personaliter visitauerint.* Idem dicendum est de indulgentijs, quæ ex virtute Bullæ, aliorumve similium indultorum conceduntur; nam in ea etiam dicitur: *Qui visitauerint, indulgentias consequantur, quas consequi possent si ijsdem temporibus & diebus singulas Ecclesias dictæ urbis personaliter visitauerint.*

Dubium VI.

Quæ Jubilæa, & indulgentias lucrentur qui visitaverint septem Altaria in Ecclesia, cui concessum est præfatum indultum, & an eas pro animabus Purgatorij applicare valeant?

1 Ex concessionis clausula hæc constant, Ijs, qui septem hæc Altaria visitaverint, inquit Pontifex, *eas omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac pænitentiarum relaxationes consequentur, quas consequerentur si septem Altaria in Basilica Principis Apostolorum de urbe personaliter, & deuotè visitarent, misericorditer in Domino concedimus.* Quę autem Iubilæa & indulgentiæ Basilicę pręfatę Altaria, vel Ecclesiam visitantibus concedantur, inveniuntur collectæ, & ex ipsius Ecclesiæ Archivo, gravibusque Scriptoribus decerptæ per Franciscum Mariam Torrigium, ac Romę impressę per Antoniũ Facciotum anno 1637. & sunt quę sequuntur.

2 Hæc septem Altaria visitantes fruuntur in primis omnibus, & singulis indulgentijs, & peccatorum remissionibus, quibus fruuntur visitantes septem Ecclesias intra, & extra muros Romæ, quę quidem festivis diebus duplo sunt maiores. Sic invenitur in antiqua tabula instructionis Peregrinorũ, & refertur a Camilo Benne, & ut testatur Archangelus Ballosinus pro his Ecclesijs plurimæ indulgentiæ tam plenariæ, quàm non plenariæ omnibus diebus, horis, & momentis sunt concessæ. Iacomus, seu Iacobus Maria in libro Romæ & postea Mediolani excuso anno 1616. qui inscribitur; *Indulgentia, dona, & gratia, &c.* ait, quod quoties, seu quocumque die, & hora, & temporis puncto quamcumque ex his Ecclesijs quis contritus, vel confessus ingreditur, & orat in ea, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem lucratur.

3 Hæc eadem concessio refertur in libello quodam Fanni Impresso 1602. & ut testatur Archangelus Ballosinus; in eadem S. Petri Ecclesia (quæ una est ex septem numeratis) quotidie est plenaria indulgentia, & omnium peccatorum remissio. Eandem concessam fuisse hanc Basilicam visitantibus â pluribus Pontificibus affirmat Nicolaus IV. in Bulla, quam pro D. Petri Basilicæ indulgentijs edidit, quam Bullam confirmatam fuisse â Bonifacio VIII. Vrbano VI. & Nicolao V. narrat Onuphrius Panvinus, *Tract. de septem Eccles.* & addit Paulum IV. dixisse, omnes, & singulas indulgentias, quibus gaudent Ecclesiæ Romanæ, in una Ecclesia Vaticana S. Petri unitas reperiri.

4 Indulgentias etiam concessas in diebus Stationum in hac Basilica lucratur ille, qui septem Altaria Ecclesiæ hoc privilegio fruentis visitaverit. Stationum autem celebriores dies in hac S. Petri Ecclesia sunt Dominica 3. Adventus, Sabbata quatuor temporum, Nativitas Domini, Epiphania, Dominica in Quinquagesima, omnes sextæ feriæ mensis Martij, Dominica in Passione, secunda dies Resurectionis, Dominica 2. póst Pascha, dies S. Marci, Vigilia, & dies Ascensionis, dies Pentecostes, Catredæ S. Petri, ipsius vigilia, & dies, ac S. Pauli, S. Andreæ; Dedicationis huius Ecclesiæ, quæ 18. Novembris celebratur, & dies octavarum horum Apostolorum: Item dies SS. Simonis, & Iudæ, S. Gregorij Papæ, & Corporis Christi, S. Marci, & in 2. Iulij Dominica; in his omnibus diebus Iubilæa plenissima ibi proponuntur: nec non indulgentia plenaria omnibus diebus, in Capella Sixti IV. intra Ecclesiam hanc fabricata, & innumeræ aliæ, quæ videri possunt apud Petrum Martirem, *Tract. de reb. Rom.* cum de hac Ecclesia agit *fol.* 10. Quas anno 1605. Paulus V. confirmavit, ac item de novò concessit omnes alias á suis Prædecessoribus concessas.

5 Hæc septem Altaria in memoriam septém Stationum, quas Christus Dominus in sua passione peregit, erecta fuisse, & venerari traditio est, testaturque S. Carolus Borromæus libro edito Romæ anno 1584. qui inscribitur, *Monita illustrissimi Cardinalis Caroli Borromæi.* Hæ autem Stationes, aut peregrinationes sunt. I. ad Hortum Gethsemani. II. ad Domum Pontificis Annæ. III. ad Caipham. IV. ad Pilatum. V. ad Herodem. VI. ad Pilatum iterum. VII. ad Calvariæ montem; & ibi dicitur quod in visitatione horum Altarium tot indulgentiæ conceduntur, quot vix explicari valent. Omnes igitur conceduntur visitantibus septem Altaria Ecclesiæ nostræ Domus professæ Hispalensis, vel cuiuslibet, cui simile privilegium concessum est.

6 Denique ex his omnes illæ indulgentiæ possunt Animabus purgatorij applicari a visitante has Ecclesias privilegiatas, quæ possunt applicari a visitantibus Altaria, vel Ecclesiam dictam S. Petri Romæ, & sinè dubio aliquæ eiusmodi erunt; immo & multæ; quia visitantibus hæc septem Altaria conceduntur omnes indulgentiæ concessæ visitantibus septem Ecclèsias celebriores Romæ, vel quamlibet earum, & in harum visitatione plùrimas indulgentias esse pro dèfuntis inveniemus, si recolverimus earum catalogum, atqué Pontificum concessiones: siquidem Ecclesiæ hæ sunt quæ maiori veneratione dignæ, copiosioribusque Reliquiarum thesauris coluntur.

7 Hæ autem septem Ecclesiæ sunt. I. Ecclesia S. Ioannis Lateranensis. II. S. Petri in Vaticano. III. S. Pauli extra muros. IV. S. Mariæ Maioris. V. S. Laurentij extra muros. VI. S. Sebastiani extra muros. VII. S. Crucis in Hierusalem. De harum antiquitate, veneratione, Reliquijs, ac indulgentijs consule Petrum Martirem, *Tract. relato*, & antequam septem Altaria in Ecclesia privilegiata visitaveris, generalem intentionem habé lucrandi omnia Iubilæa, & indulgentias, quas in ea visitatione lucrari potes, seu concesserunt Pontifices tam pro vivis, quam pro defunctis. Ac similiter eam intentionèm lucrandi omnia Iubilæa, & indulgentias, quæ eo die lucrantur in alijs Ecclesijs, habeant Regulares, dum preces in propria fundunt.

DVBIVM VLTIMVM.

Quæ Iubilæa, & indulgentias lucrentur, qui ex Bullæ cruciatæ privilegio quinque Altaria visitaverint, & an eas defunctis applicare possint?

1 STATIONVM Romanæ Vrbis indulgentias sic concedit Pontifex: *Ij, qui denotè visitauerint singulis diebus Stationum almę Vrbis quinque Ecclesias, vel Altaria, &c. omnes, & singulas indulgentias Stationum Vrbis, tam pro se, quàm per modum suffragij pro defunctis, pro quibus visitauerint, consequantur.* Stationum dies erant olim illi, in quibus Christiani ad Basilicas, seu sepulchra Martyrum,

tyrum, vel Apostolorum orabant, sumptaque vox fuit ex appellatione Militum Stationariorum, dicebanturque Milites Stationarij qui stantes excubias in præsidium faciebant. Modò autem Stationes in his, ac in Ecclesiasticis Ritibus sunt processiones, quę ad aliquam Ecclesiam eunt, vel in gratiarum actionem beneficij à Deo accepti, vel in venerationis signum Sancti, ad cuius Ecclesiam Stationem facimus: Consule de his Onuphrium Panuinum *li. de stat. Roma*, Durandum *Ration. l. 7. c. 1.* Enriquez *c. 7. de indulg. c. 9. lit. O. & P.* Harum Stationum primus institutor Gregorius Papa I. fuisse refertur à S. Bonaventura *q. 25. art. 2.* Caietano de indulg. *c. 1.* Turrecremata in *c. mensuram. de pœnit. dist. 1.* ac Suario *d. 49. sect. 2. n. 2.*

2 Ast inter innumeras indulgentias, quas Fideles lucrantur in Stationum diebus, celebriores sunt in Ecclesia S. Ioannis Lateranensis, de quibus Bonifacius VIII. ut testatur Sorbus *verb. indulg. station. n. 6.* dixit: *Indulgentiæ Ecclesiæ Lateranensis numerari non possunt, nisi à solo Deo, & ego omnes illas confirmo.* Ad hanc ergo Basilicam plures fiunt Stationes: & per annum integrum sunt in Basilica D. Petri singulis diebus, & in eis cōceditur indulgentia plenaria, ut refert Trulench *l. 1. in Cruc. §. 6. dub. 1. n. 7.* Et Sorbus de Stationum indulgentijs loquens ait: *Quod Romæ est quotidie ad minus in tribus locis remissio plenaria omnium peccatorum.* Ipsum consule, & utrumque Rodriguez, Emmanuelē, *to. 2. qq. q. 8. art. 1.* & Hyeronimū *resol. 77.* in quibus plurimas pro Stationibus indulgentias invenies.

3 Harum Stationum dies, & numerum in Summario hispano Bullæ invenies. Sed adhuc esse plures multò existimo, & Alphōsus Perez de Lara, *l. 3. trium grat. à pag. 20.* usque ad centum circiter Stationes enumerat. Panuinus solùm 87. dies Stationum. Ecclesias, ad quas fit Statio, 44. Franciscus Cabrera Morales, libello, quem Romæ anno 1600. edidit, & inscripsit: *De las Iglesias de Roma, con todas las Reliquias, y Estaciones*, & 193. Stationes ennumerat, sed Petrus Martyr, qui solerter, & curiosè de Rebus Romæ scripsit, plusquam 220. Stationes ennumerat: & singillatim suum unicuique assignat diem in adventu, quadragesima, ac mensibus singulis.

4 Sed observandum est. I. solùm concedi in hâc Bulla indulgentias concessas pro Stationibus, seu ipsarū intuitu, aut illi Stationis operi annexas, non veró quot quot Romæ lucrantur in Stationum diebus, sivè in Ecclesia illa, ubi Statio fit, sivè in alijs, nam solùm ait concedere Stationum indulgentias, non indulgentias dierum Stationum. Et à fortiori, nec indulgentiæ, quæ alijs diebus, & festivitatibus Romæ sunt, conceduntur.

5 II. Observandum est contra Cordubam *q. 4. de indulg.* Enriquez *l. 7. c. 10. n. 2.* Navarrum *§. in leuitico notab. 9. n. 15.* Sorbum *verb. indulg. station. fol. 289.* Ludovicum à Cruce *in Bull. disp. 1. c. 8. dub. 2.* & apud ipsum *n. 9.* Suarium *to. 4. in 3. p. disp. 52. sect. 8. n. 12.* & Alphōsum de Leone *tract. de Iub. p. 1. q. 6. n. 229.* ac nostrum Patrem Ildephonsum Rodriguez in manuscript. *tract. de indulg. dub. ult. concl. 4.* non solùm concedi in Bulla Cruciatæ indulgentias non plenarias, sed etiam plenarias: de quo minimè ambigendum esse ostendunt, verba illa Pontificis: *Omnes, & singulas Stationes Urbis*, nam qui omnes dicit, nullas excludit, & dispositio generalis generaliter est intelligenda, ut probat Tuschus *lit. D. conc. 488.* atque ita rectè docent Glossa in *ca. ut circa post med. vers. omn. & sing.* Marius Alter. *decens. to. 1. dis. 15. l. 5. c. 1. lit. C.* Barbosa *de Claus. claus. 51. n. 2.* Hęc ergo clausula omnia, & singula, includit prorsus omnia absque, ulla limitatione. Præterea cōstat hoc manifestè ex Sūmario hispano.

6 Nec ratio, nec curiæ stylus huic sententiæ adversantur: eamque tuentur Rodriguez *§. 8. n. 8.* Villalobos *tract. 27. claus. 8. n. 3.* & Trulench *supra n. 5.* dicens, ita communiter sentire Recentiores. Quod observandum etiam est pro antecedentis dubij resolutione. Denique posse has indulgentias defunctis applicari non est dubium, cùm expresè concedatur, quod Fideles tam pro se quam per modum suffragij pro defunctis, pro quibus Ecclesias, vel Altaria visitaverint, consequantur. Indulgentia autem per modum suffragij est dispensatio thesauri Ecclesiæ facta existenti extra forum Ecclesiæ, qui se ipsum iuvare non potest, sed indiget potius ab alijs aliquo opere iuvari, seu quod aliquis illi suffragetur opus efficiendo, quod ipse efficere non potest. Sic explicant Emmanuel *in Bull. defunct. §. unico n. 1.* & Cruz *disp. 2. dub. 4. n. 13.* Consule, quæ diximus Tract. 1. dub. 14. Addeque hîc non solùm applicari posse pro defunctis indulgentias, quę in Stationibus Romę defunctis applicari concesserunt Pontifices ut dub. antecedent. num. ultim. dicebamus, sed omnes etiam pro vivis concessas, omnes enim concedit Bulla pro defunctis per modum suffragij, quod in indulgentijs septem Altarium non exprimit.

FINIS TRACTATUS VI.

AD IVBILÆVM MISSIONVM SOCIETATIS IESV, APPENDICIS

TRACTATVS SEPTIMVS.

DVBIVM I.

Quænam Missionum Societatis Iesu Origo, Vsus, Dignitas, Ministeria, & Fructus?

1 PLVRA sunt spiritualia Ministeria, quibus Societas Iesu in Proximorum salutem impensè incumbit: eorum præcipua summatim proponit instituti nostri formula, quæ in Iulij III. Pontificis Maximi Bulla I. anni 1550. inserta, ab eodemque confirmata, & probata, sic se habet: *Quicumque in Societate nostra, quam Iesu nomine insigniri cupimus, vult sub Crucis vexillo Deo militare, & soli Domino, ac Ecclesiæ ipsius Sponsæ sub Romano Pontifice, Christi interris Vicario seruire, post solemnem perpetuæ Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ votum, proponat sibi in animo, se partem esse Societatis ad hoc potissimùm institutæ, ut ad fidei defensionem, & propagationem, & profectum animarum in vita, & doctrina Christiana per publicas prædicationes, lectiones, & aliud quodcumque verbi Dei ministerium, ac spiritualia exercitia, puerorum ac rudium in Christianismo institutionem, Christi Fidelium in confessionibus audiendis, ac cæteris Sacramentis administrandis spiritualem consolationem præcipuè intendat: & nihilominus ad dissidentium reconciliationem, & eorum, qui in carceribus, vel in hospitalibus inueniuntur, piam subuentionem, & ministerium, ac reliqua Charitatis opera, prout ad Dei gloriam, & commune bonum expedire visum erit, exequenda gratis omnino, & nullo prorsus in prædictis omnibus stipendio accepto, se utilem exhibeat, &c.* Horum ministeriorum excellentiam, & explicationem sapienter proponunt nostri Petrus de Ribadeneyra libro de Societatis instituto, Iulius Nigronius *in Regul. Societ. tit. par. 3. à num.* 12. Suarius *tom. 4. de Relig. l. 1. de inst. Societ. cap. 3. à n.* 10. *& per totum caput* 9. & Ioannes Eusebius Noriemberg. *in vita S. Ignatij, ubi de eius zelo à fol.* 160.

2 Horum omnium exercitia, Missionum ministerium amplectitur, nobilissimum locum inter omnia Societatis nostræ munia obtinens, maximéque in illa, ut ex VI. & VII. Congregatione constat, commendatum; ut pote ex præcipuis illius functionibus iuxta Canonem 14. Congregationis V. tãtique ab initio nascentis Societatis apud illam, summosque Pontifices habitum, ut Professi illius, nobilior Societatis pars, seu ut iura nostra *exam. c. 1. §. 8.* loquuntur, *Primæ classis viri*, votum singulare, & solemne emittant obedientiæ summo Pontifici circa Missiones siue ad Fideles, siue ad Infideles absque ulla tergiuersatione, & absque ullo viatico obeundas, admissum, probatum, & confirmatum à Paulo III. Bulla anni 1549. à Iulio III. Bulla anni 1550. De hoc voto consule Ribadeneirã *sup. ca.* 20. Suariũ *l. 6. c. 4.* & Sãchez *to. 2. sum. l. 6. c. 18.* & nouissimè Pasqualigium *decis.* 274. qui immeritò asserit contra Suarium, hoc votum cessare in Episcopo é Societate Iesu assumpto.

3 Enim verò si harum Missionum, & omnium aliarum Societatis originem indagemus, ortæ videntur à Christi Domini, & Apostolorum doctrina, vita, & exercitijs; dum per ciuitates, villas, & vicos discurrebant, euangelizantes Regnum Dei. Hanc vitam, & exercitia professuram Societatem Iesu prædixit plures ante annos suę fundationis Ioachimus Abbas Monasterij Florensis, qui viuebat anno 1195. spiritu prophetico insignitus, ut probat Blasius Viegas, *Apoc. 3. comm. 2. sect. 3.* qui postquam aliqua de Societate protulit, [ut Rutilius Benzonius Episcopus Lauretanus, *l. 1. de Iub. c. 8.* arbitratur] *l. 5. concordia*, & in *Apoc. p. 1. c. 3. fol. 83. in p. 4. c. 14. sect. 7. fol. 175.* addit: *Hic Ordo futurus perfectorum virorum seruantium vitam Christi, & Apostolorum, &c.* dixerat antea *fol. 83. Hic est ipse Ordo, quem designat Iesus, qui videlicet Ordo infra limitem quidem secundi status initiandus est, hoc est, in tempore sexto.* Et prædictum votum Professorum sic *in cap. 1. Hierem. adumbrat: Reuelandi sunt in Ecclesia Doctores, Prædicatoresque fideles, qui terrena, ac carnalia corda omni plaga percutiant; atque erectis, ac tumidis magisterijs silentium studijs*

dijs suis imponant. Et bene Filius Melchiæ Heremias describitur, quia ille Ordo futurus ad obedientiam Summi Pontificis dirigitur. Hi sunt Professi nostri: *Viri prudentes in Christo, & in Christianæ vitæ puritate, ac literis cõspicui,* ut eos appellat Iulius III. in Bulla relata.

4 Ab initio nascentis Societatis exordium sumpsere Missiones nostræ, earumque exercitium, & ministeria ingenti proximorum utilitate SS. Patriarcham nostrum, eiusque Socios fecisse Romæ, Parmæ, Senis, in Gallia, Italia, Germania, ac Hispania, nec non in alijs Orbis plagis constat ex Orlandino *l. 2. hist. Societ.* ad annum 1539. 1548. 1550. & 1552. Legantur Ribadeneyra *l. 3. cap. 16. & l. 4. cap. vita S. Ignat.* ac liber novissimè editus, *Imago primi Sæculi Societatis* inscriptus *l. 6.*

5 Novi orbis Missionum Auctor fuit SS. Vir Franciscus Xaverius. *Novus Indiarum Apostolus, aliorum Dux divina providentia constitutus, qui ob signa Apostolatus novarũ gentiũ Apostolus unanimi totius Christiani Orbis cõsensu meruit appellari.* Verba SS. D. N. Vrbani VIII. in Bulla suę Canonizationis. Innumeros, quos his in plagis Christo, ac Ecclesię per Evangelium filios Xaverius genuit, liceat, mihi proferre verbis Thomæ Bozij Eugubini *lib. 6. de Sign. Eccl. c. 3. fol. 221, Vniversi inquit, Hæretici ab Ecclesia Christianæ constitutione per tot Sæcula, per annos mille quingentos, & amplius haud traduxere ad hæreses suas tot Gentes, aut Idolatras, aut aliunde a cultu Christi alienas, quot unus Xaverius ad cultum Christi annis undecim, tot enim fuit in Indijs vir iste admirandus.* De alijs nostræ Societatis viris huic ministerio sacratis Pius V. in Bulla edita anno 1571. quæ incipit: *Dũ indefessæ ait: Quod non contenti terrarum finibus usque ad Orientales, & Occidentales plagas penetraverint, ac eorum aliquos ita Domini amor perstrinxerit, ut etiam proprij sanguinis prodigi, ut Verbum Dei inibi efficacius plantarent, martyrio voluntario se supposuerint.* Hæc vestigia reliquos Societatis filios sequutos omnes utriusque orbis Regiones, Provincias, Civitates, & loca usque in præsentem diem peragrasse, nostræ, & externæ Historiæ proclamant. *Decet enim ut quodcumque,* sic Lirinensis *comm. in c. 30.* loquitur, *in hac Ecclesia Dei agricultura fide Patrum satum est, hoc idem Filiorum industria excolatur, & observetur: hoc idẽ floreat, & maturescat, hoc idem proficiat & perficiatur.*

6 Missionum Dignitas ex dignitate finis, & mediorum, quibus ad illum consequendum utitur Societas Iesu, cognoscenda est iuxta S. Thomæ doctrinam 22 *q. 188 ar. 6.* Finis Missionum est, ut statuitur in cõstitutionibus nostris *p. 7. c. 1. Maior Dei gloria & animarum auxilium:* Et ut R. P. N. Generalis Claudius *in instruc. num. 2.* explicuit: *Finis Missionum est auxilium animarum quæ ex ignoratione rerum ad salutem suam necessariarũ cum æternæ damnationis periculo versantur.* De huius finis sublimitate egregia cumulant SS. Bernardus *serm. ad Fratr.* Basilius *const. c. 2. & 5* Nazianzenus *orat. 20. & 23.* Augustinus *l. 2. contra Faust. cap. 54.* & alij, inter quos Areopagita *de Hyerar.* ait, *Omnibus divinius esse Dei cooperatores fieri. S.* Gregorius Magnus *in Ezech. hom. 12.* docet: *Nullum sacrificium esse Deo magis acceptum, quam sit zelus animarum.* Chrisostomus *hom. 34. ad pop.* ait: *Qui propter proximi utilitatem occasionem martyrij vel differt, vel etiam omittit, magis probari apud Deum.*

7 Quam egregiè hunc finem consequatur Societas nostra in Missionibus palam faciunt aptissima media, seu ministeria qui bus in illis utitur. Quæ & si omnia ea sint, quæ excercet in locis, ubi domos, vel collegia habet, quæque ex Bulla Iulij III. num. 1. retulimus: ardentiori sanè spiritu & frequentiori usu hęc vigent in Missionibus, in quibus â summo mane, & sepe sæpius ante Auroram usque ad meridiem sine intermissione, confessionibus audiendis Operarij missi in templis incumbunt, similiterque post meridiem usque ad noctem, noctuque plures horæ consumuntur in excipiendis virorum, pręcipue Rusticorum, confessionibus. Conciones quotidiè vespere fiunt: in quib⁹ Doctrina Christiana, Mysteria fidei, ac præcepta legis divinæ, Ecclesiæq; explanãtur. Festivis diebus inter solẽnia concio fit, & hora pomeridiana competenti, ut post vesperas cantatas processio publica, in qua per plateas, & vias oppidi, omnes cuiuscumque gradus, & dignitatis tam sæculares; quam Ecclesiastici viri [nam feminæ prorsus excleduntur] doctrinam Christianam cantantes procedunt. Hęc omnia fiũt, in nostris Missionibus, ac fieri statuunt earum Regulæ 11. & 12, ac Instructio num. 5. & 7.

8 Quot autẽ, & quales semper extiterint, & modo extent Missionum Fructus lõgissimum esset recensere. Consulantur nostræ, & externæ Historię, Orlandinus, Trigacius, Maphęus, Acosta, Luzena, uterque Guzman, Ribadeneyra, & novissimè Liber inscriptus *Imago primi sæculi Societatis Iesu* pręcipue *lib. 6* Eusebius Noriember *libris de vir. illust. & in suis Epedu.* P. Mich. Român. Immo & Bullę Summorum Pontificum Pij V. Gregorij XIII. Pauli III. ac aliorũ pro nostra Societate editę. Omitto uberrimos

tes venerabiles Fratres Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & alios Ecclesiarum Dei Prælatos, & Rectores, ac Verbi Dei Predicatores, vt in suis quisque Ecclesijs, cum populus frequentior fuerit, præsentes litteras, ac omnia in eis contenta publicent, & plublicari faciant, ac omnem eisdem Religiosis favorem & auxilium in præmissis præstent. Volumus autem quod præsentium transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij publici, seu dictæ Societatis Secretarij subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica cōstitutæ, seu Præpositi Generalis dictæ Societatis obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostēsa Præsentibus ad septēnium tantùm valituris. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die XIII. Iulij M. DC. XXXIX. Pontificatus nostri anno 16.

3 Huius Iubilęi tenor idem est, ac aliorum quæ antea sunt â Paulo V. concessa; itaque clausulas alijs Iubilęis communes iam explicui in *hac Appendice*; singulares verò in sequentibus Dubijs explanabo. Circa ipsius autem transumpti authoritatem, & fidem vide, quæ diximus Dub 6. 7. & 8. Trac. 3. Solùmque addam litteras has, ut fidem plenam faciant, non solùm subscribendas fore â Notario, vel Secretario Societatis, aut Generalis, Provinciæ cuiuslibet, seu Provincialis Socij Societatis, seu qui in Societate Secretarius est; sed etiam obsignandas simul (particula enim *Et*, utpote copulativa; utrūq; exposcit.) sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica cōstitutę iuxta Tr. 3. Du. 7. & 8. Quibus adde, quod Superioris Residentiæ in Societate sufficeret sigillum, ut arbitror, cum sit verè Prælatus, ut dicebamus Sing. 19. Tract. 4. num. 3. ac in Dignitate constitutus, iuxta doctrinam Tract. 3. d. 7. á num. 5. ac proinde eius munus ambire esset contra votum Professorum de nō ambienda dignitate, vel Prælatia.

4 Circa promulgationem huius Iubilæi nil speciale proponendum occurrit, præter modum, quem in eo specialiter promulgādo observari iubent Cruciatæ Cōmissarij, ex quorū licentia. Iubilæorum promulgatio in locis, ubi Bulla conceditur, pendet, sicque istam, huius Iubilæi, faciendam iubent. *Y damos licencia, y facultad para que puedan publicar y ganar las dichas indulgencias, con tanto que la publicacion se haga sin solemnidad alguna de trompetas, atavales, ni pregon mas que se pueda dezir en los pulpitos de las Iglesias y ponerse para ello cedulas de mano, y no impressas, en las quales al principio se ponga diga y declare, que las personas que ubieren de ganar las dichas indulgencias an de tomar, y tomen la Bulla de la Santa Cruzada de la predicacion del año, los que assi las hubieren de ganar: porque de otra manera no las ganan, ni consiguen.*

5 Circa praxim verò ob Operarijs nostris servandam in hac promulgatione, & Missionum introductione, regula generalis nequit assignari omnibus in locis, diversus enim est promulgationis modus. In Villulis namque, pagis, seu parvis oppidis, simul atq; accesserint, sive mane, sive vespere [opportunius autem erit vespertinum tempus, ut se noctu Oppidani ad confessionem pręparent:] consulto Parocho convocabunt populum campanæ pulsu, & utile erit per se, vel per alios ostiatim monere Oppidanos, ut ad Ecclesiam mane, aut vespere tali hora confluant, [aptâque assignent ut Rustici ex agro possint venire] ibique designata hora brevem, vel è sella, vel è pulpito, aut stantes habeant concionem, in qua causam sui adventus, Iubilęique maximam indulgentiam proponant, eosque ad lucrandum illud, veramque confessionem faciendam, in qua omnia detegant peccata, quantumvis gravia turpia, & inveterata, immo, & in pluribus annis, & confessioibus occultata, suavibus, & efficacibus verbis, ac exemplis divinæ iustitiæ vindictam, & misericordiæ veniam proponentibus, excitent, horam confessionum, & concionum sequentes in dies assignando.

6 Si verò civitas, vel oppidum sit copiosū, & frequens, duobus diebus, aut saltim uno ante Dominicam, vel festivam diem accedere curent, ut in illis Ordinarios loci, ubi sunt, aut Vicarios, aut Parochos, aut quos vis alios, tam Ecclesiasticos, quam Sæculares, quorum authoritate & favore opus habeant ad uberiorem Missionis fructum, visitent, benevolosque sibi facere studeant, ut Regula 7. Missionum pręcipit, & Religionum Pręlatos: si qui inibi existant, adeant.

7 Die autem festo, convocato a nocte præcedēti campanę signo, populo, inter solemnia concionetur unus ex Sacerdotibus missis, & ante concionem adventus sui causā, et, voce tenus, Pontificias Iubilæi litteras declarabunt, vel quod ad rem magis erit, maximamque erga populum venerationē, & devotionem conciliabit, vulgari lingua transumptum Iubilæi legent, & in alijs Ecclesijs, si eo die aliquis cōcionetur schedula tradatur Concionatori, ut Missionem, Iubilęumque promulget; & in Ecclesiarum valuis, in plateis, alijsque publicis locis Iubilæi notitia in papyro grandiusculis caracteribus scripta affigatur. Consonant hæc ijs, quæ in Missionum instructione

P.N.G. Claudius Operarijs missis. Sic *num.* 5. præscribit.

8 *Quo die ad locum pervenerint, in quo subsistere debent procuretur quam primùm commoditas populi convocandi: convocetur autem mane, ac vespere, fiatq; exhortatio una, in qua primũ disseratur de necessitate Doctrinæ Christianæ, & de malis, quæ peccato mortali adiuncta sunt: ut ex eo intelligatur necessitas confessionis. Deinde exponatur causa, & finis adventus ipsorum, bona cum venia, & facultate Ordinarij, promulgeturque Iubilæum à sua Sanctitate concessum, potestas absolvendi, &c. atque hæc omnia Societatem nostram ex instituto suo facere; cui convenit hoc munus doctrinę Christianæ, confessionum, &c. Significetur etiam nullum hinc lucrum quæri, nec pecunias, immo ferri ad ipsos munuscula quædam rerum parvum. Nulli proinde se graves futuros, cum à Superioribus suppeditata eis sint necessaria. Significent præterea horis matutinis audituros confessiones eorum, qui conscientias suas sublevare desiderant: A prandio doctrinam christianam tradituros feminis, & pueris, ac puellis; vesperi autem viris post salutationem Angelicam explicaturos. Hortentur itaque ut veniant, & domesticos, ac familiares mittant, &c.* Hæc de prævijs ad Missionum Iubilęi dubia animadvertere duxi pro huius ministerij gloriæ, & Operariorum instructione; ad alia iam procedamus.

DVBIVM III.

Quibus Religiosis ex Societate Iesu concedatur Iubilæum Missionum: ubi an Fratres Scholastici, ac Temporales Coadiutores ad illas mitti possint: ac earum Iubilæum lucrari?

1 HAc in re dicendum est, non omnibus Religiosis Societatis hoc Iubilęum generaliter, aut specialiter concedi, sed solùm *Mittendis*, ex illis verbis; *Omnibus & singulis dicta Religionis mittendis*, hoc est qui missi fuerint, dum Missionibus incumbunt; non enim sufficit ad has assignatos vel etiam iter arripuisse, vel ad oppida pervenisse; nam illorum in Missionum functionibus operam, & ibidem in Iubilęo lucrando diligentias Confessionis, Communionis, & Orationis requiri, satis declarant illa Iubilæi verba; *Nos sanè eorundẽ Religiosorũ pietatẽ, ac operã, &c. spiritualibus fovere, atq; augere cupientes &c. Nec non eisdem verè pœnitentibus, & confessis* &c. Et Missionis actus non dicitur perfectus, quando est solùm partim factus, ut iter, aut accessio; non autem incepta sunt Missionis ministeria, & diligentię; iuxta legẽ 2 *ff. de orig. iur.* Gonzalez *ad reg. Cancel. Glos.* 63. *num.* 31.

2 Secundò dicendum est, hoc Iubilæum concedi omnibus Societatis Sacerdotibus, non solùm solemniter professis trium, vel quatuor votorum, sed etiam spiritualibus Coadiutoribus, qui gradum certum, & specialem in Societate obtinent, & ad spiritualia in Proximorum salutem exercitia destinantur, iuxta Bullam Pauli III. quæ incipit: *Exponi Nobis*, Iulij III. quæ incipit: *Exposcit debitum*, & Gregorij XIII. *Ascedente Domino*, Immo conceditur etiam omnibus alijs, qui post biẽnium tria vota Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ emiserunt, cum hi iuxta Apostolica indulta veri Religiosi sint oppositumq; asserere, temerarium, ac erroneum iudicetur à Suario tom. 4. de Relig. l. 3. cap. 3.

3 Tertiò dicendum est, hoc Iubilæum concedi Sacerdotibus Novitijs Societatis, (etiã si tria vota, quæ devotionis gratia ad primum probationis annum emittere solent; nõ emiserint) si mittãtur, ut mitti possunt: apti enim sunt ad omnia Missionum ministeria exercendum. Ratio est, quia in favorabilibus Novitij sub Religiosorum nomine veniunt *cap. Religio §. quamvis*, illisque conceduntur omnes indulgentię, ac Iubilæa alijs Religiosis professis concessa, ut probavi Tract. 4. dub. 3 & pro nostris Novitijs exprimitur *in Comp. privileg. verb. indul.* § ult. ac probat Suarez *sup. l. 10. ca. 6 num. 9.*

4 Quartò dicendum est, Scholasticos, & Coadiutores ad Missiones mitti posse, earumque Iubilæum pro mittendis concessũ lucrari. Probatur 1. quia Pontifex Societatis Iesu Religiosos mittendos esse, illisque Iubilęum concedi decernit; ait enim: *Omnibus & Singulis dicta Religionis Religiosis mittendis*: non specificando Sacerdotes, aut sacris, aut minoribus initiatos. Nec Constitutiones nostræ illos á Missionibus excludũt: *Nã Præpositi Societatis*, inquit Pars 7. *c.* 2 *§.* 1. *iuxta facultatem eis à Summo Pontifice concessam mittere quosvis e Societate poterunt.* Et licet ibi in Declarationibus dicatur; *Mitti viros maxis delectos, quibusque magis confidatur, oportet.* Item: *Ad populum, ut plurimùm aptiores erunt, qui talento prædicationis, & audiendarum confessionum pollent.* Quia hoc solùm denotat, quod communiter fieri expedit, non verò quod si alij mittantur, Iubilæum non lucrabuntur. Præterquam quod Scholastici, & Coadiutores possunt alijs Sacerdotibus ex Societate adsociari, quibus Pœnitentiæ, & Eucharistiæ administratio ac

ac prædicationis munus incumbat. Sed hæc etiam fieri possent in Missionibus per alios Sacerdotes etiã Sæculares, unde ipsi Scholastici & Coadiutores sine Sacerdote Societatis mitti possent; licèt nec fieri soleat, nec expediat.

5 Probatur. 2. conclusio: Quia predicti, etiamsi nec prima tonsurâ initiati, exercere possunt plura ministeria Missionum propria, qualia sunt, quę in Regula 11. & 12. Missionum assignantur; *Exercitiorum spiritualium traditio, dissidentium reconciliatio, Christianę doctrinæ ad pueros, ac alios rudes publica declaratio. Corporalibus etiam pietatis operibus quantum spiritualia permittent: & vires patientur, incumbere poterunt, ut infirmos, præcipuè in xenodochijs, iuvando, & pauperes, ac in custodijs detentos sublevando:* ergo hi mitti poterunt. Præterea, quia Gregorius XIII. in Bulla anni 1584. concessit, ut Scholastici Nostri: *Prima tonsura tãtúm insigniti, valeant Dei Verbum Populo ubique prædicare.* Quod concedi etiam Novitijs nostris probat Suarius *to.4. de Relig.l.9. cap. 1. n.* 18. & *num.* 6. & quod ex Bulla Pauli III. anni 1545. possunt etiam in Ecclesijs solemniter, seu inter solemnia prędicare, dum Episcop⁹, & Parochus annuant, seu non cõtradicant. Coadiutores verô licèt non ita; privatim tamen, seu non solemniter, quia ut ait Suarius *num.* 19. *Ad cathacesim, & instructionem doctrinæ Christianæ, aut aliquid huiusmodi concio non est prohibita laycis, neque est per se indecens, præsertim Religiosis.* Hinc Regula 24. ex communibus hos monet, ut *Pro ratione sui gradus pijs colloquijs proximos ad bona opera promovere, præsertim ad confessionem excitare, studeant.* Sic in plurimis Occidentalium. & Orientalium Regionũ Missionibus Coadiutores nostri temporales simul cum Sacerdotibus versati sunt, & modò versantur: immo inter Infideles pro verbi divini prędicatione, qua plurimos ad fidem adduxerunt, sanguinem fuderunt suum.

DUBIUM IV.

Qui Religiosi Societatis mitti dicantur, ut Jubilæum lucrari possint?

1 DICENDUM est I. omnes illos ad hunc effectum mitti, qui iussu, vel facultate Præpositi Generalis Missiones obeunt. Sic constat ex Iubilæi Bulla, ubi: *Quos dilectus Filius Mutius Vitellescus Præpositus Generalis &c. mittere constituit.* Idem de Successore iuxta *p.9. const. ca.3.* & Bullas Pauli, & Iulij III. ac de Vicario, & Commissario Generali, ac Visitatore, de quorum potestate consule Suarium *sup. l.2. cap. 2. num. 6.* Dicendum est, II. Superiores Societatis ex commissione nõ solùm Pontificis, sed etiam Generalis posse mittere, ut constat *ex p. 7. const. cap. 1.* ibi; *Sive à Summo Pontifice, sive à Superioribus Societatis per diversa loca mittantur.* Et in declarationibus *cap. 2. lit. B.* dicitur: *Vt potest Præpositus Generalis reliqua munera per se ipsum, & per inferiores, ita & hoc mittendi suos.* Consonat Ius commune *l. edictali. §. si vero plus. C. de secund. nupt. Parta sunt aliquid facere vel per se, vel per interpositam personam.*

2 Dicendum est III. Pontificis Legati, seu Nuntij Apostolici, hanc etiam potestatem mittendi habent; cum in omnes Religiosos, etiam exemptos, iurisdictionem exerceãt intra suam Provinciam, *ex c. nimis. de excesib.* & eis ut Papę obediendum dicatur *cap. si Abbatem, de elect. in 6.* De Vicario Põtificis, seu Vrbis idem dicendum, cum ille unicum cum Papa tribunal constituat plenaque potestate etiam in Regulares polleat, ex Bulla 21. Clementis VIII. quæ incipit: *Dilecto.* & 28. *Licet Ecclesiæ.* ac ac ex alijs Pauli III. vide Zechium *de Præl. cap. 2.* Qui veró ex nostris a Cardinalib⁹, Patriarchis, Episcopis, & alijs Prælatis Sæcularibus, vel Regularibus alterius Religionis mitterentur, Iubilæum non consequerentur, nisi à Pontifice, vel Societatis Superiore id eis committeretur, vel ex præsumpta horum commissione illi mitterentur.

3 Dicendum est IV. Congregatio Generalis, cum magnam habeat potestatem in Societatem, ut ex Bullis, & constitutionib⁹ probat Suarius *l. 10. cap. 4. num. 3.* eligere, & mittere quoslibet ad Missiones poterit. Secus de Congregatione Provinciali, cum nulla propriè iurisdictio illi competat, ut ipse Suarius *n. 2.* docet. Præpositus verô Provincialis hanc potitur, sicque in suis Regũlis c. 13. reg. 106. 112. ac 109. ubi; *Optimi quique & maturiores, ad proximos iuvandos quam cõmode fieri mittantur.* Eandẽ habet Vice Provincialis. Præpositi veró domus professæ. Rectores, & Superiores Residentiarum nõ adeò absolutam & amplam habent, sed eã, quæ conceditur à R.P.N. Claudio in instructione pro varijs occupationib⁹ â Societate approbata ubi *§. 3. Possũt fieri Missiones ad loca vicina per duos, aut tres dies hebdomadæ.*

4 Vice-Præpositi, & Vice-Rectores constituti ob mortem, depositionem, renunciationem, aut longam, aut considerabilem absentiam Præpositi, aut Rectoris, eandem habent potestatem, sicut & iurisdictionem tum ex iure communi *l. 2. de offic. eius qui gerit*

rit vices: tum in alijs fere omnibus Religionibus, ut probant Collector *titulo vicarius §. 5.* Emmanuel *t. 3. q. 76. art. 1.* & Suarius *l. 2. cap. 2.* ac in Societate statuitur, in formula Congregationis Provincialis in IV. Generali approbata: ibi *§. 5. Nomine autem Provincialis, Præpositorum localium, & Rectorum intelligantur etiam Vice Provinciales, Vice Præpositi, & Vice-Rectores, qui toto principalium Superiorum officio funguntur.* & *§. 8.* quod Ij plenè vices eorum gerunt. Ministri autem Societatis non habent iurisdictionem mittendi ullo modo, cum Superiores absolutè non sint, ut docet Suarius *l. 2. cap. 2. num. 8.* Si verò hi, aut alij ad brevissimum tempus triū, aut quatuor dierum ob modicam Rectoris, aut Præpositi absentiam extra Vrbem, curam domus habeant, licèt absolutè Nostros mittere nequeant, poterunt tamen, si necessitas mittendi urgeat, ex præsumpta sui Superioris, vel Provincialis voluntate.

5 Sed si roges, an si qui à nullo Superiore mittantur, uti possint privilegijs, & Iubilæo Missionum, cum hæc ijs concedātur, qui à Superioribus assignati mittuntur? R. posse; cum ex præsumpta Provincialis, aut alteri⁹ Superioris licentia obire possint Missiones in pluribus casibus, ut cum quis in aliquo oppido, ubi Societatis domus non est, ad tēpus, vel longum, vel breve, negotiorum, aut ægritudinis, alia vé causa existat. Tunc autem Missio absque Superioris licentia fieri non dicetur, iuxta doctrinam Navarræ, Vivaldi, Sa, Armillæ, Valētiæ, Medinæ, Angeli, & aliorum, quos citat Sanchez *l. 7. sum. cap. 19. num 4.* Quod intelligendum, etiam si Superior adiri, facultasque exposci valeat absque periculo in mora, ut cum DD. nótat Sanchéz *num. 5.* Et huiusmodi Missiones concedi Nostris videntur in declarationibus *constitut. 7. cap. 2. §. 1.* ubi: *Particularibus autem securius est, si cum Superiorum suorum obedientia, quam si pro arbitratu suo, (etiam si id possunt) & non ab ijs missi, proficiscerentur.*

6 Idem dicendum, si à Superioribus missi alia ab assignatis loca pèragrent ob rationabilē causam, v. g. quia in oppido assignato comperiūt paulo ante missionem factā fuisse, aut illius Incolas ita negotijs, litibus, seditionibus, aut occupationibus, &c. distractos, seu Parochos ita contradicentes, ut nullus, vel exiguus fructus ex nostris ministerijs speretur, tunc non est dubium, quin Missionum Iubilæum in alijs locis præter assignata promulgari, & lucrari valeat, ex præsumpta Superiorum & Pontificis voluntate. Hinc in regula 12. Missionū dicitur; *Si in locis designatis diutius residendum erit, excursiones aliquas facere, si eas cum fructu fore iudicabunt, non erit inconveniens.* Idem existimo, etiam si hæc oppidorum electio ab Operarijs facta, sit omnino damnanda, & veræ obedientiæ, nostroque instituto opposita. Ratio est, tum quia hi absoluté á Superioribus missi sunt, materialisque videtur locorum assignatio, & *Religiosis Societatis mittendis* conceditur Iubileum, nec limitatur ad mittendos ad loca â Superioribus assignata; tum quia illis hoc conceditur laboris & ministeriorum causa, quæ in præfatis Missionibus exercent: ergo cum hæc in illis non desint, nec aliæ diligentię, illud lucrabuntur: sicut etiam Fideles, qui illius diligentias exequantur; non enim credibile est, tunc velle Pontificē hos nullius culpæ reos indulgentijs istis privari: quę ab ipso sine limitatione ulla concedūtur *Omnibus Christi Fidelibus, ad quos ipsi accesserint.*

DVBIVM V.

An Religiosi omnes, Advenæ, Peregrini, ac commorantes in suburbijs, villis, & alijs locis oppido, in quo Missio fit, adiacētibus, illius Iubilæum lucrentur?

1 IT conclusio; Omnes Religiosi Societatis, ac cuiuscuius alterius Ordinis, etiam Novitij, si aliquam ob causam inveniantur, sive ad longum sive ad breve tèmpus, in locis, ubi fit Missio, vel ad illū accedāt ex oppido, vel prædio vicino, aut distanti ad lucrandum Iubilæum, illud lucrabuntur, sicut & reliqui Seculares, qui ibi existunt, aut inveniuntur: Omnibus enim Fidelibus conceditur, qui in loco Missionis diligentias huius Iubilæi exequantur: nec sunt Religiosi deterioris conditionis, quàm Sæculares. Idem propter eandem rationem tenendum omnino est de omnibus Monialibus, etiam Ordinario loci subiectis.

2 Nec obstat, quod aliqui Religiosi sint infirmi, vel impediti, & quod Moniales sint clausæ, ita ut Religiosos nostros Missionē obeuntes, nec Ecclesiam, ubi obeunt, adire valeant; quia non est necessarium, ut infra statuemus, Operariorum cōciones audire, cum illis confiteri, determinatam aliquam Ecclesiam visitare: omnesque diligentias huius Iubilæi in suis domibus, aut monasterijs exequi valent. Præterquam quod Regulares utriusque sexus possunt in suis Ecclesijs, domibus, vel valitudinarijs consequi

qui Iubilæa, quę lucrantur in Ecclesijs alijs loci, ubi adesse contigerit, iuxta dicta Trac. 4. dub. 4. & 13. An Cruciata indigeant Regulares ad hoc Iubilæum lucrandum consule Tract 4. dub. 12. ex dub. 11. num. 5. constat. Operarios missos, seu Missioni incumbentes ea non indigere, docentque Emmanuel *addit. Bul. §. 12. num. 4.* & Laurentius á S. Francisco *Thesau. notab. 9. num. 6.*

3 Advenas, Peregrinos, Vagos, Hospites, & alios iter agentes per oppidum, in quo fit Missio, illius Iubilæum lucrari non est dubium; cum non minus ad hos accedant Religiosi missi, quám ad incolas, cives, aut oppidanos: nec Pontifex hos solùm admittit, & illos excludit: sicque lucrari similiter possunt Iubilæa omnia oppidorum, in quibus ut Advenæ inveniuntur; immo ad hoc solùm ex diversis locis ad locum Missionum confluere valent, & sæpe solent.

4 Degentes in suburbijs, prædijs, hortis, pagis, hospitijs, stabulis, castris, castellis, villis ac alijs locis vicinis, adiacentibusque Vrbi, vel Oppido, in quo fit Missio, etiam si ad illud non accedant, probabile est Iubilęum hoc lucrari. Ratio est, quia omnes præfati, Cives, aut Oppidani civitatis, seu oppidi Missionis dicuntur, & revera sunt, & nominatim ad aliquam illius populi Parochiā spectant: ergo omnibus eis conceditur Iubilæum, quod Civibus, & Oppidanis cōcessum est. Antecedens constat ex utroque iure, Ex civili Lex 47. de verb. sig. ait; *Qui nascitur in Castro, Vico, vel Municipio subdito civitati, censetur eiusdem civitatis.* Et Lex 147. *eod. tit. Qui in continentibus Vrbis nati sunt, Roma nati sunt.* Item Lex *qui ex vico, ff. ad municipal.* ubi Glossa: *Dicitur nasci in civitate qui in territorio nascitur.* Item Lex 166. Lex 190. Lex *Alphenus l. Ædificia. de verb. signif.* & aliæ leges idem statuunt, ac Franciscus Marcus *de cession. q. 365.* Tuschus *verb. civitas,* pluresque alij rectè probāt, omnia prædicta loca sub civitatis apppellatione venire, & illius veluti capitis membra partes esse. Idem ex Canonico Iure *cap. statum de rescript. in 6. & cap. si civitas, de sent. excom.* docent Canonistæ: Ergo, si omnes sunt partes civitatis, privilegia, gratiæ, seu iubilæa illi concessa, ipsis etiam eodem modo concedentur: *Cum omnia hæc tanquam accessoria, debent sequi magis principale, ac illius privilegia,* ut loquitur Baldus, *apud Marcum sup. num. 3.*

5 Secus in odiosis, ut tenent Baldus *in l. si in aliqua ff. de offic. Proconf.* & Francisus Marcus *sup. num. 25.* tunc enim nomine *Civitatis* solùm *Vrbs* muris circumdata intelligitur, seu quę in murorum ambitu finitur, ut sæpius sic accipi testantur Oldradus *conf. 121.* Menochius *conf. 498 num. 34.* Tuschus *sup. conc. 180.* ac Rebuffus *in l. 5 de verb. sign.* Et in utroque iure sic aliquando sumitur, ut *cap. si civitas. de sent. excom. l. singularum. C. de ædific. priv. l. 2. ff de verb. sign. l. Pupillus §. urbs. eod. tit.*

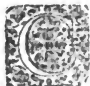
6 Necessarium autem non esse, ut prædicti accedant ad oppidum, in quo fit Missio, ut eius Iubilęum lucrentur, probatur, ex eo quod ad eius lucrationem necessum non sit, Operariorum sermones audire, illos alloqui, vel videre, aut cum illis confiteri, vel ab eis Eucharistiā accipere, preces ve effūdere pro Iubilæi fine in Ecclesia oppidi in quo fit Missio: has enim diligētias præstare valent in suis vicis, & territorijs, ac in eorum capellis, aut oratorijs, pænitentiam, & Eucharistiam ab alijs Sacerdotibus, etiā sæcularibus, recipiendo, ut infra probabo. Præterea, quia Religiosi Societatis missi ad eos, eorumque territoria, aut habitationem accedere dicuntur moraliter, seu communi, ac humano loquendi modo, quatenus physicé accedunt ad locum, ad quem reducuntur: nec necessum est quod ad omnes partes, vicos, domiciliaque loci, ubi fit Missio, accedāt, neque ad eius habitatores, cū necessum non sit quod hi: neque civitatis, ubi fit Missio, incolæ Nostros videant, immo nec domum, ubi habitant, aut Ecclesiam, cui assistunt, etiam á longè adspiciant ut Iubilæum lucrentur. Accessio ergo hæc moralis est iuxta eam Psalmi 33. *Accedite ad eum, & illuminamini;* Accessione, scilicet, morali, gressibus animæ, ac desideriorum, & operum motu.

7 Eadem doctrina proportione servata tenenda est in Insulis, Fluvijs, Mari, & Portibus Civitatis, seu Oppidi, in quo fit Missio; nam *Vrbis appellatione,* inquit Rebuffus *l. 3. de verb. signif. vel civitatis, seu oppidi non venit mare, vel portus adiacens civitati in odiosis: diversum est in favorabilibus per Glos. sing. in cap. ubi periculum §. Porro, de elect. in 6. & ibi Dominicus dicit, quod relegatus à Civitate nō erit relegatus à portu Civitatis, quem Barba sequitur in cap. Rodulphus nu. 37. de rescrip. quia portus sunt de iure Gentiū publici §. Flumina, de rerum divis.* Hæc ille. Quid autem significent, & contineant Suburbia, Hortus, Fundi, Castrum, Vicus, Pagus, Prædia, Villæ, Castella, Territoria, Portus, & alia loca Civitati, aut oppido principali subiacentia, consule S. Isidorum *l. 2. Ætymol.* & Rebuffum *in l. 147. 198. 185. & alias de verb. signif.*

Dv-

DVBIVM. VI

V. Missiones fieri possint intra Civitates, & Oppida, in quibus domos, aut Collegia habet Societas Jesu: in ijsque vim habeat Iubilæum hoc?

1 Vm his annis Misiones factæ sint in huiᵘˢ Beticæ Provinciæ Vrbibus, & Oppidis, ubi Societas nostra domos habet, Hispali præcipuè, Cordubæ, Granatæ, Gieni, & Astigi non sine ingenti Episcoporum laude, ac omnium plausu, frequentia, & fructu, nonnullos vidi hæsitantes, an hæ sint propriè illæ Misiones, pro quibus hoc Iubilæum conceditur. Rationem dubitandi præbuit. 1. *Missionis* nomen: nam *Mitti* in unum locum est ex uno in alium proficisci. Hinc caput 3. *p.7. const.* in quo de Missionibus agitur, inscribitur; *De libera ad hanc, vel illā partem profectione.* Et *cap. 2. §. 1.* dicitur: *Præpositus Generalis in huiusmodi Missionibus curet, in suis ad hanc potius, quàm ad illam partem mittendis* &c. Et in declaratione ibi: *Mittere quocumque eis videbitur inter Fideles, etiam in Indos, & inter Infideles.* Confirmatur ex Missionibus Apostolorum. Mathæ. 10. ibi: *Cum persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam.* Lucæ. 10. *Ecce ego mitto vos, nolite portare sacculum, neque peram, & neminem per viam salutaveritis* &c. *Misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem; & locum, quò ipse erat venturus:* ergo Missiones fieri debent in loco diverso, ab eo, in quo Missi habitant, vel a quo mittuntur.

2 II. Quia Pontifex ait concedere Iubilæū ijs, ad quos Societatis Religiosi accesserint: *Accedere*, autem ad alium, est ex aliquo loco distanti ad illum pervenire. III. Quia Missionum ministeria non sunt necessaria in locis, ubi habet domos Societas, cum sine Missionibus ea in eis a Nostris exerceantur, & utiliùs fient in alijs locis; ergo pro illis non est concessum Iubilæum iuxta Iuris axioma: *Actus dispositio interpretari debet, ut videatur provisum causæ magis necessariæ, & utili* Ex *l. 1. cum ex pluribus ff. de solut.* Bartol. *in l. tritic ff. de verb. oblig. & in l. utile. C. de alim. pupil.* Menochius *cons. 195. num. 5.* & alij.

3 Nihilominus affirmativa pars omnino tenenda est, probaturque ijs rationibᵘˢ, quibus impugnatur, I. Nā ut verbum *Missio*, & *Mittere* verificetur, sufficit, quod aliquid, vel aliquis mittatur de domo in domum, aut de persona in personam. Sic David 2. *Reg. 11. num. 4.* cum de solario domus regiæ Bersabem lavantem se ex adverso vidisset: *Missis nuntijs ad eam, tulit eam.* Et infra: *Ipsa mittens nuntiavit ad David.* Et Math. 22. intra eandem civitatem: *Rex misit servos suos vocare invitatos ad nuptias.* Immo intra eandē domum datur Missio; ut Math. 27. *Misit ad eum uxor eius*, Scilicet, Pilati; ergo etiam si Operarij Societatis sint intra eandem civitatem convenienter in præsenti mitti dicūtur de domo Societatis ad Parochiam, & de una ad aliam.

4 Et licèt primariò, & per se Societatis Missiones iuxta ipsius institutum, sint ad loca, ubi Societas non residet; non tam eū instituto repugnat, ut fiant in locis ubi residet. Hinc in declarationibᵘˢ constituti onū, quę eandem authoritatem, & vim habent, ac ipsæ, ut constat ex parte *6. c. 1.* S.P.N. Ignatius *p. 7. cap. 2* de Missionibus agens, ait: *Vbi magis debemus, ut in locis, in quibus domus, vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui studant, & beneficentia popul. invantur* [*si paria essent cetera quæ ad spirituale in perfectum attinent*] *magis conveniret aliquos nostros Operarios versari* [scilicet in Missionibus] *& huiusmodi loca tandem ob causam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.* Vnde R.P.N. Generalis Mutius Vitellescus; qui nostrum institutū apprimè caluit, harum Missionum, in nostra Betica factarum conscius, magnopere eas laudavit, ad earumque prosecutionem suis epistolis ardenter nostros excitavit.

5 Ad Confirmationem R. Christum Dominum Missiones: seu earum exercitia in locis, ubi morabatur, prestitisse, ut in Capharnau *Math. & Luc. 4.* & dum in Nazareth permanenter habitaret, ut notavit Chrisostomus *hom. 3. in cap. 9. Mat.* missum se esse dixit ad Nazareos, incepitque prędicationem illo *Isaia 61.* ut testatur S. Lucas *c. 3. Spiritus Domini super me, propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem prædicare annum acceptum, & diem remissionis.* Aptissimum sanè Thema ad promulgandam Missionem, illiusque Iubilæum. Similiter de Apostolis, & Discipulis sentiēdum, qui Hierosolymis, Romæ, Antiochiæ, Achaiæ, & alijs in urbibus, ubi residebant, Regnum Dei evangelizabant, ut constat ex Actibus Apostolorum.

6 Ad 2. similiter dicendum est, *Accedere*, non necessariò importare distantiam oppidorum eius, qui accedit, & illius ad quem fit accessus, sed intra eandem urbem, & domum unus dicitur ad alium accedere: nam signi-

significat *Appropinquare*. Sic intra eandem civitatem *Math.* 28. *Accessit ad Iesum Centurio rogans*. Et 27. Ioseph ab Arimathia, *Accessit ad Pilatum*. Intra eandem domum Mat. 28 *Accessit* ad Petrum *alia ancilla*. *Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi*. Intra idem cubile, *Gen.* 27. Isac dixit Iacobo: *Accede huc, vt tangam te, fili mi* &c, *Accessit ille ad Patrem*.

7 Ad 3. Experientia manifesté ostendit ingentem, ac singularem fructum in ijs Missionibus percipi; cum ea ministeria, quæ in illis excercentur, & ferventiora sint, quàm ea quæ communiter fiunt in nostris Ecclesijs, & quid peculiarius præ se ferant, quotidie docendo Doctrinam Christianam, ac frequentando crebras conciones, & conciunculas, in quibus & validis rationibus, & exemplis divinæ Misericordiæ, ac Iustitię peccatores alliciuntur ad pęnitentiã, ardentemque peccatorum contritionem, ad hæc penitus eradicanda; ad validè ac fructuose cõfessiones, quę ob occultata diu peccata sacrilegę fuerant, eorum propalatione faciendas, aliaque similia, ad quæ non adeò frequenter, aut impensé hortari, attẽdereq; solent Concionatores extra Missionem.

DVBIVM VII.

Quæ diligentiæ, & quo loco faciendæ sint ad lucrandum hoc Jubilæum Missionum?

1 IVBILAEI huius diligentię tantummodò sunt Confessio; Cõmunio, ac Oratio; aliç veró Ieiunij Eleemosynæ, auditio Verbi Dei, aut concionum, quas nostri Operarij pro Iubilæo promulgando, Doctrina Christiana edocenda, aut pro confessionibus bené conficiendis facere tunc solent, minimè requiruntur, ut aperté cõstat ex ipsi⁹ indulto dub. 2. allato. Circa Confessionem nil speciale occurrit addendũ ijs, quæ Tr. 1. dub. 12. tradimus. Notetur tamen, quod nullus ad lucrandum hoc Iubilæum tenetur confiteri cum aliquo ex Nostris, vel ex alijs, qui Missionem peragunt: sed sufficit confiteri cum quocumque Confessore Sæculari, vel Regulari, & cuiuscumque Diœcesis sit, qui habeat facultatem ad illum absolvendum: nec tenetur confiteri in ipso Missionis loco, sed sat est in quocumque maluerit, etiam alienæ Diœcesis.

2 Circa Communionem idem dicendum quod Tr. 1. dub. 12. statuimus, addendumq; est, non esse necessarium, quod hæc fiat in Ecclesia, in qua Nostri Missionis ministeria exercẽt, sed sufficere, ut fit in quacumque Regulari, vel Sęculari, immo & in Oratorio privato, aut in oppido vicino, etiam si sit diversæ Diœcesis: dummodò Oratio fiat in Missionis loco: solùm enim exigitur in Bulla, ut ij, ad quos Religiosi nostri accesserint, *Confessi, & sacra Communione refecti* preces fundant. Et à fortiori necessum nõ est, ut a Nostris Eucharistiam, lucraturi Iubilæum accipiant.

3 De qualitate precum, quæ fundendę sũt, consule quæ diximus Tr. 1. dub. 14. Solùm hîc superest animadvertendum, non esse necessarium, ut hæc Oratio fiat in Ecclesia, in qua Nostri Missionis ministeria exequuntur, vel in alia quacumque illius loci, dummodò fiat in oppido Missionis, sive domi, sive in templo, sive in quacumque alia parte sacra, aut prophana: non enim, sicut in alijs Iubilæis, exigitur in hoc, ut Ecclesia visitetur, ibique preces fundantur: sed solùm, ut oretur, sine determinatione, aut assignatione loci precum. Oratio ergo fieri poterit, & debet intra terminos loci Missionis, in parte, in qua verificetur Missionem ibi a Nostris fieri; Iubilæum enim hoc partim locale est, quia pendet á loco, ac in alio quam in loco Missionis lucrari non valet; & simul est personale, quia ad personas quomodocũque existentes in illo loco, & undecumque ad illum accedentes spectat. Vnde Moniales, ægroti, incarcerati, & omnes alij impediti, si in locis, ubi sunt, orent, absque dubio Iubilæum lucrabuntur. Attamen consulant Operarij, ut non impediti in Ecclesia, in qua Missionis ministeria ipsi exercent, Orationem, & Cõmunionem faciant.

4 Notandum veró est, eodem modo, quo exequi debent has diligentias Cõfessionis Communionis, & Orationis, omnes Sæculares, ac Regulares cuiusque Ordinis, debere etiam exequi eas Religiosos Societatis, qui in Missionibus versantur; ab omnibus enim Pontifex exigit easdem diligentias, ut illa ostendunt verba: *Omnibus, & singulis Religiosis mittendis, & alijs utriusque sexus fidelibus benedictionem impartimur; nec non eisdẽ vérè pænitentibus, & confessis* &c. Nam dictio *Nec non* resolvitur in copulativam, ut notãt Flaminius *de resig. l.* 5. *q.* 6. *num.* 22. & Gonzalez *ad Regul* 8. *Cancel. Glos.* 3. *num.* 3. *& Glos.* 5 § 7. *num.* 78. Vbi etiam dicũt, quod dictio hęc repetit omnes qualitates præcedentes. Idemque ostendit dictio *Eisdem*, cum sit relativa, & repetat Personas & qualitates in-

prę-

præcedenti dispositione expressas, iuxta legem *A filio. §. testator. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*. & notant Vulpellus *de prapos. & adverbio. sig. dict. 1. p. 41. col.* 2. Tiraquellus *de retract. lig. §. 1. glos. 9. num.* 24. ac ut loquitur Tuschus *pract. concl. tom. 2. lit. D. conc.* 288. *nu.* 1. *Importat omnino eandem, etiam in diversis casibus, censuram, aut decisionem.*

Dubium VIII.

Quando incipiat, & finiatur hoc Iubilæũ, & quoties lucrari valeat in eodem, vel in diversis locis.

1 Circa tempus, observare oportet Iubilæum hoc incipere in quolibet loco ab illa die, vel hora, in qua ad illũ Missionis causa accedũt Societatis Religiosi. Unde si quis ante Missionis, & Iubilæi promulgationẽ publicã, seu solemnẽ, ut dub. 2. proposumus, diligentiam aliquam ex faciendis, vel omnes exequeretur, dummodò ei constaret, iam Patres ad Missionem illuc accessisse; lucraretur Iubilæum; quia eo ipso, quod iam ad locum illum pervenerint, eius habitatorib⁹ conceditur Iubilæum, si illius diligentias exequantur, ut ex illis verbis cõstat: *Et alijs utriusque sexus Christi Fidelibus, ad quos ipsi mittendi accesserint.* Nec mentio ulla ibi fit de promulgatione, vel ordine aliquo servando in diligentijs, antea, vel post faciendis, sed de sola accessione, seu pervẽtione: & sepè præcipuè in exiguis oppidis, nulla alia publicatio, quàm accessio fit, cui⁹, & causę notitia habeatur. Consulendum verò est ut diligentiæ ante publicam, quæ fieri solet, promulgationem, non fiant.

2 Sicut autem per accessum ad Missionis locum incipit Iubilæum, per recessum ab eo finitur, si missi recedant animo non redeundi ad continuandam Missionem, nam si ob aliquas causas occurrentes interrumperetur Missio, vel potius eorum ministeria, ut interrumpi possunt, etiam per multos dies, iuxta regulam 12. Missionis, perseveraret in illis Iubilæum, dummodò unus saltèm ex Operarijs ibi maneret, qui aliquo modò Missionem continuare, seu illi incũbere diceretur, licèt eius exercitia confessionum, concionum, & similium non frequentarentur.

3 Quod verò ad aliud punctum attinet, respõdeo, in quolibet loco toties obtineri Iubilæum hoc, quoties distincta in eo Missio fit; quia pro qualibet Missione, seu diverso, ad illam accessu Religiosorum nostrorum, conceditur Iubilæum, & cum à Põtifice, non coarctetur, quod semel tantùm in oppido fiat Missio singulis annis, sed bis, & ter fieri potest, ita nec quod semel tantùm obtineatur, sed bis, aut ter potest obtineri, si duæ, aut tres Missiones, numero omnino distinctæ fiant.

4 Sed æquum est, ut in eodem oppido, vel civitate unica tantùm singulis annis fiat Missio, nisi ob illius magnitudinem diversas fieri in eodem anno oporteat in diversis Parochijs valdè dissitis; ut Hispali contingit. Et tunc ijdẽ, qui in una Parochia lucrati sunt Iubilæum hoc, possunt in alia accedentes ad eam, iterum lucrari: etiam si immediatè sequerentur lucrationes hę, & Missiones fierent ab ijs Religiosis una post aliam, immo si simul in duabus, vel tribus Parochijs intra eandem civitatem duæ, aut tres Missiones fierent, posset quilibet, sive ex quacũque ex his, sive ex alijs Parochijs, aut oppidis illud Iubilęum ter lucrari, si in eodem etiam die tres illas Parochias visitet, aut in eorum termino ter oret; & ad lucrandum hæc tria Iubilæa unica Communio sufficiet; verificatur enim tunc, quod in qualibet visitatione, seu oratione ex tribus sacra Communione refectus preces fuderit. A fortiori, qui modò in uno loco, ubi Missio fiebat, lucratus est, illud potest immediatè, si in alio proximiori loco illa fit, iterum Iubilæum lucrari, & sic plures in eodem anno, vel mense, si in pluribus diversis oppidis inveniatur, in quib⁹ Missio fiat.

5 Idem dicendum de nostris Religiosis; qui toties Iubilæum hoc lucrantur, quoties in diversis Missionibus inveniuntur. Religiosi etiam aliorum Ordinum, & Sacerdotes Sæculares, etiam si Missionum curæ, & ministerijs cum Nostris incumbant, toties etiam lucrabuntur Iubilæũ, quoties in eius diversis Missionibus reperiantur: sed non lucrantur, quatenus sunt Missionum Operaaij, ut Nostri missi, sed quatenus existunt, sicut ceteri Seculares, & Regulares in Missionum locis, Iubilęique diligentias exequuntur.

6 Moniales verò, incarcerati, morbo oppressi, & alij qui, ut Ecclesiam vel Missionis locum adeant, sunt impediti, toties lucrabuntur Iubilæum hoc, quoties in oppido, vel in Parochia, in qua habitant, fit Missio. Nec dictis obstat, quod Põtifex in hoc Iubilæo dicat illud concedere, *Pro una vice dumtaxat*; nam ibi sensus est, quod unica tãtùm vice in unica tantùm Missione obtineri valet, hoc est, non bis, aut ter in eadem Missione, etiam si bis, aut ter fiant illius diligen-

diligentię. Præter hoc Iubilæũ, duo alia, 5. Cõmunionis generalis, & Doctrinę Christianæ in Missionibus aliquorũ dierum indici possunt.

Dubium IX.

Quibus facultatibus, & privilegijs præveniri, ac uti debent pro Missionibus, earumque Iubilæo Operarij nostri?

1 In duplici differentia hæ facultates, ac privilegia sunt; alia ab Ordinarijs loci, á Superioribus Societatis nostrę obtinenda alia. De illis in sequenti dubio, circa hæc primum privilegium est absoluendi quoscumque Sæculares ab omnibus peccatis, & cęteris Episcopo, ac Pontifici reservatis, iuxta ea, quæ tradidimus Tract. 3. Sing. 16. Cũ autem ex vi huius privilegij non possint nostri Confessarij absoluere Excommunicatos generaliter ab homine, nisi á suis Superioribus specialem ad hoc licentiam obtineant, ut exprimitur in ipsis priuilegijs, curent ut ab ipsis concedatur, seu cõmunicetur; quia in Missionibus, præsertim ubi Bulla Cruciata nõ promulgatur, necessarium esse solet: sicut etiã priuilegium omnibus nostris Confessarijs, independenter à Superioris communicatione in privilegijs nostris concessum ex Bulla Pauli III. edita anno 1545. *Commutandi omnia vota, exceptis ultra marinis, S. Petri, & Pauli de Urbe, S. Iacobi in Compostella, Castitatis, & Religionis, etiam si iurata sint*, iuxta extensionem Gregorij XIII. in Bulla edita anno 1575. *dum non fiant in præiudiciũ Tertij*. Quę autem peccata, ac censuræ absolui, & quæ vota commutari valeant; & quæ non valeant ex vi huius privilegij, ac Cruciatæ, cõsule Libellum nostrum de Iubilæo duarũ hebdomadarũ, qui pro Missionibus obeundis valde utilis erit.

2 Qui extra Hispaniam Missionem facturi, communicari sibi à Provincialibus curent privilegium absoluendi extra illam ab hęresi in foro conscientiæ iuxta concessionem Iulij III. in Bulla anni 1552.

3 Curent præterea Operarij nostri, ut sibi communicetur â suis Superioribus privilegium â Gregorio XIII. concessum in Bulla anni 1582. quod, *Etiamsi Magisterij, vel Doctoratus, aut alijs gradibus insigniti non sint, possint aperire litteras sacrę Pænitẽtieriæ destinatas Magistris in Theologia, vel in iure Canonico Doctoribus, & auditis confessionibus recurrentium ad ipsos, imposita illis pænitentia in litteris expressâ, v. l de iure infligenda, eos absoluere, ac in foro conscientię; quascumque sibi verbo, vel scripto commissas absolutiones, dispensationes, & pænitẽtiarum commutationes excipere, & exequi*. Ita habetur in nostris privilegijs *verb. Confessar.* §. 3. Huius privilegij usus aliquando mihi in Missionib⁹ occurrit. Frequentiùs verò ipsius privilegij ad dispensandum ad petendum debitum cum ijs, qui consanguineam suæ uxoris, vel consanguineum viri sui carnalitér cognoverunt; vel cum ijs, qui post votum simplex castitatis matrimonium contraxerunt; de quibus privilegijs, ac eorum praxi plura diximus Tract. 9. à Sing. 2. ad 12. illisque uti non posse Nostros nisi á Provincialibus cõmunicentur constat ex Compendio *verb. Dispensatio* §. 8. & 9.

4 Privilegium illud, quod quatuor Bullis authenticis, quæ videri possunt in Compẽdio Mendic. *verb. Absolutio quoad Sæcul.* §. 16. 17. 18. & 19. innititur, conceditque *Facultatem ad dispensandum in omnibus votis, etiam Episcopo reservatis, seu in quibus potest Episcopus dispensare*, à suis Superioribus communicari Nostris necessum est, ut illo uti valeant. sic *verb. dispensat.* §. 10. Sicut ab ipsis cõmunicari necessum est illud à Gregorio XIII. concessum in Bulla anni 1579. quod Nostri *Missas per horam ante Auroram, & infra horam post meridiem, itineris, vel alterius legitimi impedimenti causa celebrare valeant*. Consule *Tract.* 1. *dub.* 11. *n.* 3. Alijs privilegijs anteponendi, vel postponẽdi divinum Officium, recitandi ante Solis accasum, vel mane totum usque ad Completorium, liberé uti possunt Nostri absque ulla Superiorum cõmunicatione: immo & si privilegia abessent, ob Missionis occupationes sine ullo scrupulo his uti valerent.

5 Animadvertant nostri Confessarij 1. Facultates absolvendi ab hæresi extra Hispaniam, ac dispensandi in petitione debiti à Provincialibus tantúm, seu Vice-Provincialibus, aut Visitatoribus communicari posse; non verò â Præpositis, Rectoribus, Vice-Præpositis, Rectoribus, & alijs Superioribus localibus, alias vero hîc assignatas ab his possunt communicari. Sic in nostro Cõpendio, ac in eius prologo dicitur; *Reliquis Residentiarum, & Missionum Superioribus, eorum Superiores, à quibus uel mittuntur, vel sub quorum cura, & directione viuunt, eas ex sibi concessis facultates iuxta Constitutiones communicare poterunt, quas pro ratione locorum, temporum, & personarum communicandas iudicabunt*. Sed nota, quod; quando Residentia est quasi inchoatio collegij, ac perpetua Nostrorum habitatio, eius Superior habet, & communicare

nicare potest easdem facultates, ac Rector Collegij, iuxta Sing. 19, Tract. 4.

6 Animadvertant II. quod harum facultum concessio, seu communicatio facta á Generali, vel â Provinciali, vel Superiore locali durat usque ad revocationem factam à Successore. Sic in 7. Congregatione Canone 10. ibi: *Demortuo Generalis Ordinationes, responsa ad Provincias, privilegia, particulares concessiones, eiusque generis alia, eandẽ vim habent, quã vivo Generali habebant, donec à Successore revocentur.* Et *Can.* 11. Idem de alijs Superioribus statuitur, ut vidimus Tract. 4. Sin. 21. num. 5.

7 Vsus Altaris portatilis aliquando mihi in Missionibus necessarius fuit ad Eucharistiam præbendum pro Iubilæo isto, tum Ægrotis in Xenodochijs, tum detentis in carceribus, tum pluribus commorantibus in territorio, seu pago, a quo longè distabat Ecclesia, vel capella. Huius privilegium Missionarijs nostris ita concessum â Gregorio XIII. in Bulla, quę incipit; *Dilecte Fili*, edita anno 1579 ibi; *Vsum Altaris viatici Societati vestræ à felic. rec. Paulo Papa III. concessum: deinde a Concilio Tridentino universè sublatum, vobis eatenus restituimus, ut inter Missiones, quæ à Superioribus fiunt, Presbyteri vestri servata aliàs forma dictæ concessionis Missæ sacrificium licitè valeant celebrare super huiusmodi Altare ubique gentium, etiam in Castris militum, modo loca & si communia, & prophana; tuta, & honesta sint, & Generalis, aut per eum Provincialis Præpositus eo tunc utendum iudicaverint: itidemque possint ibi Presbyteri ipsi Sanctissimum Eucharistiæ sacramentum ministrare Fidelibus.*

8 Circa hoc privilegium rectè Pasqualigius *decis.* 53. *num.* 2. ait: *Ex quo fit quod in ordine ad hoc cesset auctoritas Episcoporum, quam habent ex decreto Concil. Trid. ses. 22. quo tribuitur facultas impediendi Regulares, ne celebrent in Altari portatili: cum enim Pontifex tali decreto deroget in ordine ad Missionarios, cessat etiam auctoritas collata per decretum.* Postea *decis.* 54. probat posse, etiam post Tridentinum, quoscumque Regulares uti Altari portatili in quolibét decenti loco, nisi ab Episcopis prohibeantur: affertque *num.* 3. pro hac sententia utrumque Rodriguez, Ledesmam, Ioannem à Cruce, Lugum, Portelum, & Marchinum contra alios num. 1. ab ipso citatos. Nota tandem, quod facultas, ac approbatio Provincialis pro Altari portatili in Missionibus erigendo, commissa, ac concessa supponitur Missionario, iuxta dicta Tract. 7. Sing. 34. num. 4.

DVBIVM VLTIMVM.

Quas facultates a locorum Ordinarijs exposcent Missionarij pro Missionibus obeundis, præcipuè ad ratificãdum matrimonia nulla: & quomodo hæc ratificanda?

1 IN primis postulare debẽt â Diœcesum Prælatis litteras, seu epistolas suas ad Vicarios, aut Parochos oppidórum, (in quibus Missionem sunt obituri) eos exhortãtes, ut Patres missos benigné suscipiant, foveant, atque in omnibus adiuvent, ut sua ministeria rectiùs & liberiús exequantur. His litteris, & alijs ad Missiones necessarijs præveniri debere Operarios nostros innuit Constitutio p. 7. c. 2. §. 2. ubi: *In hoc ergo, sicut in alijs suarũ Patentium, aut Sedis Apostolicæ Litterarum, & in alijs rebus, quæ possunt esse necessaria, providebit Superior.*

2 Facultatem item concionandi, & audiẽdi confessiones virorum, & feminarum; ac similiter absolvendi ab omnibus casibus Ordinario loci reservatis, commutandique omnia vota, necnõ in illis dispẽsandi, quæ ipse Ordinarius commutare, ac in quibus dispensare valet, nisi aliunde habeant Missionarij ex suis privilegijs iuxta dicta *dub. anteced.* ab eo exposcent & in scriptis accipient. Animadvertant veró privilegium, in quo concessit Gregorius XIII. Bulla quę incipit: *Exponi nobis* &c. anni 1575. *Omnibus, & singulis Societatis Prædicatoribus, ac Confessarijs ab aliquo Ordinario semèl approbatis & a suis Superioribus ad huiusmodi munera deputatis, ut quandocumque sive mari, sive terra iter fecerint, populos [non repugnantibus tamen Curatis Parochialium Ecclesiarũ] prædicatione verbi Dei instruere, & quorumcumque Christi Fidelium confessiones audire (dummodo id non faciant in ipsis locis, in quibus Ordinarij existunt; nisi eorum licentia desuper obtenta) liberè, & licitè valeant.*

3 Circa quod sapienter in nostris privilegijs verb. *Confes.* §. 2. ita observatur: *Qui è Nostris mittentur fructificaturi in aliqua Diœcesi, & si in itinere poterunt, sicut & reliqui Societatis Operarij, uti hac facultate, etiam intra eandem Diœcesim, ad quam destinati sunt, per eam tamen excurrere non debent, antequam rectà ad Episcopum, vel eo absente ad eius Vicarium, tendant; se si offerant, & facultatem fructificãdi obtineant, quod si longè absint, petant per litteras.*

5 Facultas dispensandi in irregularitatibus, in quibus Episcopi dispensare possunt, nec

ab

ab ipsis exposci, nec communicari solet Missionarijs. Exposcenda verò ab ipsis, & procuranda est facultas ad dispensandum pro foro interiori in impedimentis matrimonium dirimentibus, in quibus Episcopi dispensare possunt: cum scilicet iam matrimonium publicè contractum est, impedimentum est occultum, in thori separatione scandalum intervenit, aut periculum incontinentiæ, difficilisque aditus ad Pontificem, aut ad Nuntium Apostolicum habentem potestatem ad dispensandum, propter inopiam; alias ve causas, iuxta ea, quæ docet Thomas Sanchez *l. 2. disp. 40. a n. 2. ad.* 8. Hoc frequentiùs contingit cum vir accessit ad Sororem, aut matrem uxoris suæ antequam nuberent, aut ad fratris sui filiam: [usque ad secundum gradum hoc affinitatis currit impedimentum] vel ècôtra & sine dispensatione contraxerunt; tunc autē cum nullum sit matrimonium illud ratificari, aut perfici curabit Missionarius, dispensatione ab eodem accedente ex potestate sibi a Prælato Coniugatorum commissa, quam ab eo posse delegari probat Sanchez, *a num. 13. ad. 17.*

5 Vt matrimonium hoc ratificetur non est necessarium, ut impedimentùm illud dirimens, aut nullitatém matrimonij in generali coniugi ingnoranti declaretur, etiā si fieri posset absque gravi periculo, sed satis est, sublato impedimento, uxorem eius ignaram ita consentire, ut velit matrimonium deinceps esse validum. Potest enim vir ea occasione expectata, cum sibi invicem placent, & concupiscunt ardentius, uxori hæc, vel similia verba dicere: (idem est de uxore erga virum) *Si mihi non nupsisses, nonne modo nuberes?* vel; *Nonne me ut sponsum diligis, accipis, ac habes?* vel dicat ei, se scrupulis angi de suo matrimonio, & roget, ut consensus renovét. Sic Caietanus *opus.* Rebellus *l. q 9. art.* 4. & Bonacina *q 8. p. 9. n.* 7. ac hæc sufficiunt, præsertim si sequatur affectu maritali copula, ut notat Enriquez *l. 11. cap. 3. num.* 9. Si autem videat vir uxorem resilire velle, negando petitum assensum, instruat eam, sine magno secuturo scandalo resilire non posse; quia res occulta est & matrimonium semel confectum publicum.

6 Præterea necessarium non est, ut ratificetur coram Parocho, & testibus, quia hi iam adfuerunt externo contractui, & horum præsentia requiritur quando matrimonium contrahitur secundum omnes partes; non veró quando suppletur aliquis defectus. Sic Enriquez *cap. 3. num. 6.* Rodriguez *cap.* 208. Riccius *decis.* 246. Reginaldus *l. 31. num.* 153. & Bonazina *n.* 15. contra Doctores alios. Idem dicendum est de Benedictionibus nuptialibus, & alijs ritibus, qui substantiam matrimonij non attinguut. Vnde rectè Moure 3 *p.* §. 8. *num.* 2. ait: *Si ob impedimentum occultum nuptiæ inveniuntur nullæ, amoto impedimento domi celebrandæ sunt secreto inter ipsos solos contrahentes.*

7 Idem observandum, cum nullum fuit matrimoniū ex defectu cōsensus alterius, aut utriusque coniugis, vel ex impedimento iam sublato, quodque proinde nulla tūc indiget dispensatione: v.g. quia uir secundò nupsit prima superstite uxore, quæ iā emortua est cum matrimonium perficere intendit; vel quia illud contraxit, cum vel dubius de valore, aut certus erat de nullitate sui, vel uxoris suæ baptismi, & iam hic sub conditione, vel absoluté iteratus est, ut debet iterari, ac post iterationem revaldari matrimonium, adhibito, si certò constaret impedimētum ab initio extitisse, utriusque coniugis consensu, ut docent Doctores apud Sanchez *disp.* 3. Qui sufficienter adhibetur modo dicto num. 5. Sed admoneat Confessor pænitentem, ne cum uxore rem habeat, aut periculo habendi se exponat ante prædictam ratificationem matrimonij. An possit uxor, aut uir reddere, vel petere debitum cum dubius est de impedimento ante; uel post factam diligentiam, ut se a dubio expediat, consule Bonacinam *q. 9. p. 4.* & Sanchez *l. 2. d. 41. num.* 41. & 46.

8 Tandem notanda est doctrina aliquorum Doctorum, quam pro Missionarijs P. Michael de S. Roman *l. 2. Expedit. cap. 9.* ita animadvertit; *Ego*, inquit, *crederem, si ambo ignorent impedimentum, satius esse eum sua bona fide eos relinquere. Sapè confitentur incestum, aut alia narrant, quæ obstans impedimentum indicant, non tamen eo fine, ut eo liberentur, quasi cognoscerent statum suum. Tunc quidem nulla aperienda est eis via, ut a tali nodo eximantur, ne inde maiora insurgant incommoda.* Hæc ille, quæ intelligēda sunt iuxta doctrinam Thomæ Sāchez *lib. 2. de Mat. d.* 38.

FINIS TRACTATVS. VII.

AD IVBILÆVM ANNI SANCTI; APPENDICIS

TRACTATVS OCTAVVS.

DVBIVM I.

Quænam huius Iubilæi institutio, & ad Annum quinquagessimũ, trigessimum tertium, ac denique vigessimum quintum reductio?

PRIMVM huius Iubilęi Authorem Polydorus Virgilius *lib. 8. de rerum. invent. cap. 1.* Florentius *1. p. tit. 10. cap. 3. §. 36.* Ioannes Andręas, quem citat, & sequitur Cordova *de indulg. l. 5. q. 11.* & alij aiunt fuisse Bonifacium VIII. qui anno VI. sui Pontificatus, illud celebrari mandavit centessimo quoque anno, ut constat ex eius Extravaganti, *Antiquorum. de pœnit. & remiss.* &c. Sed antiquiorem huius Iubilæi institutionem esse testantur Martinus Alfonsus *in Candelab. num. 20. de indulg.* & Glossa *ibi.* seu Glossę Author Ioannes Monachus, qui tunc Cardinalis erat; cuius hęc sunt verba: *Quod autem Summus Pontifex non in anno quinquagessimo sed in centesimo indulgentiam istā concedere, [sicut ego ex ore ipsius audivi] duplex ratio movit: primò, quia vulgatum est, quod talis indulgentia in annis cētesimis à Nativitate Christi olim concedi solebat.* &c. Consonat Iacobus Sancti Georgij, *in velabro Cardinalis,* qui in *lib. de Iubilæo,* testatur ad hoc Iubilæum anno 1300. lucrandum plurimos ex longissimis etiā Regionibus Romam tunc adisse, *Cuius rei,* inquit, *causam esse dicebant centessimi anni tempus; & tunc provecta ætatis hominem fuisse, qui recordaretur, patrem suum superiore centessimo venisse Romam ad consequēdas indulgentias;* Consule Zerolam *verb. Annus Sanct.* & Ioannem Triburgensem *q. 6. de indulg.*

2 Postea Clemens VI. in Extravaganti *Vnigenitus, eod. tit.* ob multas rationes, ibi expressas, hoc Iubilęum ad quinquagessimũ quemque annum reduxit. & anno 1350. primo sui Pontificatus, celebrari, & obtineri Romæ promulgavit. Ad hunc annum quinquagessimum ab initio ferme nascentis Ecclesiæ reductum esse hoc Iubilæum, satis ostendunt S. Nazianzenus *orat. in S. Pentecost.* S. Ambrosius *ser. 5. in Psal. 185.* S. Gregorius *lib. 1. moral. cap. 11. & lib. 6. cap. 26. & lib. 15. cap. 7.* S. Clemens *1. lib. 7. const. Apost. cap. 36.* Refertur iuxta hos Sanctos, ac DD. ad Iubileum Hæbræorum, quinquagessimo quoq; anno in Levitico expressum, in quo secundum legis præceptum clangebant Sacerdotes tubis & remittebantur debita, ac peccata. De quo plura Marcus Antonius Sabellicus *lib. 5. Æneidos 1.*

3 Post Clementem VI. & alios ipsius Successores, Vrbanus VI. *Providè considerans,* verbis utor Pauli II. in Bulla, quæ incipit: *Ineffabilis, &c. quod ætas hominū amplius solito in dies labitur pauciores, ac desiderans, quàm plurimos eiusdē indulgentiæ fieri participes, cum ad annum quinquagessimum propter brevitatem vitæ plurimi hominum minimè perveniant, & alijs non minoribus causis, annum quinquagessimum ad trigessimum tertium reducens,* &c. Hoc indixit Iubilæum in anno 1390. & statuit, ut deinceps de 33. annis in triginta tres annos Fideles illud consequerentur. Secuti sunt Vrbanum Martinus V. & Nicolaus V.

4 Postea vero Paulus II. anno 1470. ad 25. illud reduxit, hocque innuit Bulla relata. *Nos igitur, &c. Ex præmissis & quibusdam alijs non minoribus causis annum trigessimum tertium huiusmodi de venerabilium Fratrum eorundem consilio, & ipsius potestatis plenitudine ad annum vigessimum quintum reducentes, statuimus, & ordinamus, quod perpetuis futuris temporibus annus Iubilæi de viginti quinque annis in 25. annos debeat ab omnibus Christi fidelibus frequentari, ac etiam celebrari.* Deinde Iubilæum indicit. Hanc Bullam edidit Paulus II. anno 1470. sed morte præventus (nam obijt anno 1471) Iubilæum celebrare nequivit.

5 Pauli II. vestigia sectati sunt alij Pontifices eius Successores, usque ad S. D. N. Vrbanum VIII. qui omnes Iubilæum hoc de viginti quinque annis in viginti quinque annos indixerunt. Et in primis Sixtus IV. Iubilæum iam indictum a Paulo II. innovavit, confirmavit, celebrarique iussit anno

no 1475. ut constat ex Extravaganti. *Quemadmodum*. edita anno 1473. Postea Alexander VI. Iubileum hoc publicavit pro anno 1500. Clemens VII. pro anno 1525. Iulius III pro anno 1550. præcedentium Pontificũ indulta pro hoc Iubileo memorans. Gregorius XIII. 1575. Horum diplomata invenies tom. 1. Bullarij Cherubini Laertij: Clemens VIII. pro anno 1600. & tandem SS. D. N. Vrbanus VIII. pro anno 1625.

Dubium II.

Huius Iubilæi formula edita à Sanctissimo D. N. Vrbano VIII. Quoad suspensionem Facultatum, & Indulgentiarum extra Romam.

1 CVM omnia huius Iubilei indulta a Sixto IV. & alijs Successoribus edita, similia ferè sint, & molestum, ac inutile foret ea omnia hũc transcribere; formulam tãtũm, postremo editam à SS. D. N. Vrbano VIII. proponendam, & explicandam eligam, utpote, quæ omnes clausulas contineat; quæ reperiri solẽt in similibus Iubilæis, & reperientur, ut existimo in proximè futuro, promulgando pro anno 1650. Si aliqua forsan in hac desiderẽtur, quæ in alijs inveniuntur, data occasione explanabũtur. Tenor igitur prædictę Bullæ sic se habet.

Vrbanus.

Episcopus Servus Servorum Dei.

2 *CVM nuper Sancti Iubilæi celebrationem à vigilia Nativitatis D. N. Iesu Christi anni proximi venturi inchoandam, & usque ad finem eiusdem anni duraturam universo populo Christiano de venerab. fratrum N. S. R. E. Cardinal. assensu indixerimus, ac omnibus utriusque sexus Christi fidelibus verè pænitentibus & cõfessis qui B. Petri, & Pauli Basilicas, & S. Ioannis Lateranensis, ac B. Mariæ Maioris de urbe Ecclesias visitarent, plenissimã omnium suorum peccatorum indulgentiam, remissionem, & veniam concesserimus, prout in nostris nuper desuper confectis litteris plenius continetur. Cupientes, ut Christianæ Nationes ex omnibus terrarum orbis locis in alma Vrbe nostra in fidei, ac Religionis unitate congregatæ, eodem pietatis, ac devotionis spiritu Basilicas, & Ecclesias prędictas, quo maximo fieri poterit concursu, durante eodem Iubileo, visitent, & frequententur. Multorum Romanorum Pontificum prędecessorum nostrorum exemplo adducti, omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, ac facultates, & indulta absolvendi, etiam in casibus Sedi Apostolicæ reservatis etiam in litteris die Cœnæ Domini legi solitis contentis, quibusvis Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, etiam S. Ioannis Hyerosolymitani, Domibus, Militijs, Ordinibus etiam Mendicantium, Congregationibus, Confraternitatibus, & Laicorum Vniversitatibus, & pijs locis, illorumque Ordinibus, Capitulis, Conventibus; Magistris, Superioribus, quam quorumvis, etiam Mendicantiũ Ordinum Regularibus personis, coronisque granis, imaginibus & numismatibus ex metallo, seu quacumque alia materia confectis, tam singulariter, quam universaliter, per quoscumque Romanos Põtifices prædecessores nostros, ac etiãm Nos, etiam ad instãtiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, aut aliàs etiam Imperatori, Ducibus, Regibus, & Principibus, vel alijs quacumque alia mundana; vel Ecclesiastica dignitate, & speciali nota digna fulgentibus, etiam ad instar Iubilæi, aut aliàs quando umque, & ex quibusvis causis, & occasionibus, sub quibuscumque tenoribus ac formis, ac quibuscumque clausulis, & decretis etiã motu proprio & ex certa sciẽtia, ac aliàs quomodo libet concessis. Quorum omnium tenores formas, derogationes, & decreta præsentibus pro expressis haberi volum⁹, Apostolica auctoritate, & nostrorum Fratrum consilio, & assensu, ac Apostolicæ potestatis plenitudine suspendimus, & suspensas esse declaramus, easque, & ea eodem anno durante nulli prodesse, aut suffragari debere, Irritum quoque, & inane decernimus, si secus super his à quoque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contingerit attẽtari. Quo circa per præsentes auctoritate Apostolica præcipimus, & mandamus ne interim aliæ, quam indictæ a nobis prædictis Iubilæi indulgentiæ, sive publicè, sive privatim quovis prætextu, ubivis locorum, & gentium sub excommunicationis eo ipso incurrendæ, alijsque ab arbitrio Ordinariorum infligendis pœnis publicentur, vel nuntientur, aut in usum deducantur. Non obstantibus &c. quibuscumque constitutionibus, indultis, privilegijs, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac quibusũque clausulis, & decretis, & ex quibusvis causis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus, & si in illis caveatur expressè quod sub similibus, vel dissimilibus suspensionibus, nequaquã comprehendatur, nisi de illis specialis, & individua mentio fiat; illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum præsentium hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus; cæterisque contrarijs. &c. Datum Romæ, apud S. Petrum. Anno 1624. Sexto. Nonas May. Pontificatus nostri anno 1.*

Dv-

DVBIVM. III.

Vtrum uxores absque virorum suorum consensu possint Romam adire ad lucrandum Iubilæum hoc, vel an illos comitari teneantur, si ipsi adeant?

1 Egatiuè quoad primum respondendum est: nullo enim modo hęc facultas conceditur vxoribus in hui' Iubilęi indulto; licèt enim Pontifex testetur, se cupere, ut durante hoc Anno Iubilęi Basilicas, & Ecclesias Romę pro illo assignatas Fideles visitent, & frequentent; hoc intelligitur, salvo iure uniuscuiusque, & absque præiudicio Tertij, & servato iustitiæ, ac debitæ obedientiæ ordine. Aliter Regulares, qui clausuram profitentur, ut Cartussiani, & alij Monachales, ac Moniales ipsæ, immo & mancipia, & ij, qui in carceribus detinentur, ius ad eundum Romam allegarent, contra eos, quorum interest, quod non eant. Tenentur ergo in his, & similibus, & Religiosi suis Superioribus, & uxores viris suis obedientiam debitam præstare; præsertim quoad cohabitationem & obsequium: nam ut statuitur in *l. sicut, 48. ff. de operis libert. Hac cum matrimonio consensit in officio mariti esse debet*: Ab hac autem cohabitatione, & obsequio, quæ iuris divini, & humani sunt, ut probat Thomas Sanchez *lib. 1. de Matrimonio d. 41. à num. 1.* omnino deficeret uxor: & gravi se exponeret iacturę tum famæ, tum domesticę gubernationis, quibus ex omni iure attendere debet.

2 Nec obstat 1. quod viri absquè uxorum consensu Romam adire possint in Anno Sancto, quia cum vir sit caput feminæ iuxta Paulum *ad Ephes. 5. & ad Corinth. 11.* ipsius est gubernare, & eligere domicilium, aut peregrinationem; non autem uxoris, quæ viri gubernationi subesse debet. Sic in simili Hostiensis, Abbas, Angelus, Sylvester, Tabienà, & alij apud Sanchez *lib. 1. d. 41. num. 5.* & & si valde longa esset peregrinatio, & graviter nimis ferret uxor, ut vir eius Romam, v. g. iret ad lucrandum hoc Iubilæum, sine ipsius licentia adire nequit ob cohabitationis obligationem, & alia incommoda non levia, quæ uxori ex longa viri absentia oriri necesse est iuxta ea, quę Doctores apud Sanchez relatum docent.

3 Quoad secundum; utrum uxores teneantur Romam ire pro lucrando isto Iubilæo, si viri eis præcipiant, ut eos comitentur? Ratio dubitandi est, quod ex una parte gravissimum onus sit, adstringi mulierem ad hoc iter; ex alia verò causa iusta lucrationis Iubilæi cum obedientia coniugis eam adstringere videtur: cum dicatur *in cap. unaquaque 13. q. 2.* quod *Unaquaq; mulier sequatur virum suum, sive in vita, sive in morte.* Sed respondeo cum distinctione hac; si longum futurum sit peregrinationis iter, & ex consequenti aliquibus non levibus difficultatibus, & laboribus expositum, non tenebitur uxor virum suum comitari: secus si breve, & non adeo difficile. Sic in simili ex DD. Thomas Sanchez *l. 1. d. 41. num. 8.* Cui addo, quod etiam si brevis sit peregrinatio, si adhuc est difficillima uxori, ob infirmitatem suam, ob prędones, quibus scatet iter, vel quia virum sequi non valet sine gravi detrimento, alias ve ob causas, non tenetur eum sequi, ut ex ipso Sanchez *n. 3.* colligitur, & ex Soto *4. d. 35. q. unic. ar. 1. ad 2.*

4 Sed si roges, quantum debeat domiciliū uxoris distare â Roma, ut dicatur longa esse peregrinatio, ad quam ipsa non teneatur? Respondeo, arbitrio prudentis relinquendum; nec ego dubitarem, quinquaginta, aut etiam quadraginta, vel triginta leucarum spatium longam constituere debili sexui femineo peregrinationē. Circa hoc consule Iurisperitos *in l. aut. longa peregrinatio, ff. de procuratoribus*: & animadvertas, quod si vir velit Romā ire, non ut statim ad proprium domicilium redeat, sed ut ibi ad tēpus, v. g. ad tres, aut quatuor annos commoretur, tenetur uxor eum sequi, etiamsi peregrinatio longa sit, ut ex Abbate, Alexandro de Nevo, Henrico, & alijs docet Sanchez *sup. num. 10.*

5 Idem proportione servata dicendum est de filijs, qui sub potestate patria degunt & præcipuè de filiabus, quibus sine licentia parentum minimè licet, neque decens foret sine illis Romam ire ad hoc Iubilæū obtinendum; tum quia plurima, & gravissima pericula honoris, & animæ sese solent offerre in adeo longa peregrinatione; tum quia sub mortali tenentur Parentibus obedire in rebus gravibus, spectantibus (talis hęc existimabitur â Sapientibus) ad domus gubernationem, morum correctionem, famæque conseruationem, & alia huiusmodi, ut docent Toletus *lib. 5. summæ cap. 1. nu. 6.* Navarrus *man. cap. 14. num. 12.* Fagundez *lib. 4. in cap. 4. prac. dec. c. 4. num. 1.* & omnes communiter.

SIN-

DVBIVM IV.

Vtrum Religiosi absque licentia suorum Superiorum possint Romam adire ad lucrandum Jubilæum hoc?

1 NEgativè omnino respondendum esse, satis constat tum ex ijs, quæ antecedēti Singulari dicta sunt, tum ex alijs fundamentis. Primū est: quia nullo modo conceditur hæc licentia Regularibus in Bulla huius Iubilæi, ut ex ipsa patet: ergo si ipsi illam non habent à Pontifice; debent habere a suis Superioribus; alioquin si sine illa decedāt, ut obedientię transgressores ita puniendi sunt, ac si aliud iter sine licentia aggrediantur. Cōfirmatur ex Gloss*a in Extrav. Antiquorum de panit. & rem. f.* in qua Bonifacius VIII. Fidelium animos ad huiusmodi Iubilæum non minus, quàm D. N. Vrbanus VIII. sollicitat: Glossa tamen supponit, non concedi Regularibus facultatem Romam adeundi pro hoc Iubilæo obtinendo.

2 Fundamentum 2. Quia etiam si esset de hac Pontificis facultate dubium, cum Prælatus per votum obedientiæ voluntatem Subditi possideat, melior debet esse conditio Pręlati, iuxta illud: *Melior est conditio possidentis, l. si debitor. ff. de pign. l. is, qui destinavit. ff. de rei vend. c. pro possessore 36. de reg. iur. f. l. 6.* ubi Tiraquellus *de iure primog. q. 17. opin. 11. num. 20.* Surdus *cons. 73 num. 36.* & alij. Ergo &c. Tertium: Quia si Regularibus liceret absque licentia suorum Superiorum desserere Monasteria, & Romam adire, magna fieret iactura Cultus Divini, ministeriorum circa salutem animarum, & disciplinæ Religiosæ, ut ex se patet, quod omnino ingratum foret Pontifici, & Iubilæū potius in detrimentum, quàm in lucrum animarum verteretur.

3 Sed Rogabis 1. an sufficiat in præsenti licentiam peti, licèt non obtineatur? Respondeo, minimè sufficerè; cum enim petita iustè possit denegari, necesse est, ut concedatur: atque tunc sufficit licentia petita, & nō obtenta, quando secundum ius debet à Pręlato concedi, & ille maliciosè, iniuste, & protervé eam semel, & iterum requisitus negat. Sic ex cap. *licet. de Regul.* docet Thomas Sanchez *tom. 3. sum. lib. 6. cap. 7. a num. 32.* Enim verò in præsenti licentia iuste denegabitur ob rationes allatas, & alias, quas in unoquoque Prælati considerabūt. Nec hic habet locū licentia præsumpta Pontificis, vel Generalis Religionum: nullo enim modo hæc prudenter præsumi potest: cum peregrinatio hæc tot spiritualibus incommodis pateat. Quando uerò ad esse intelligatur hæc tacita, seu præsumpta licentia, vide Sanchez *sup. lib. 7. cap. 19. a num. 4.*

4 Rogabis 2. An expediat: quod facultas prædicta concedatur? Affirmativè respondet Gloss*a sup.* tum propter indulgentiam maximam, quam lucrabitur Religiosus: tum quia *Actus peregrinandi*, ut loquitur Glossa, *compatitur secum omnia illa, quę sunt essentialia Religioni, & ideo cum utrumque, Religio & peregrinatio sint maius bonum, quàm alterum tantum, scilicet observantia Religionis tantùm, &c.* Sed absolutè, & generaliter loquēdo non expedit, ut hęc licentia cōcedatur propter rationes dictas: hæc enim peregrinatio potius in spirituale detrimentum, quàm emolumentum Religiosorum erit. Id circo rectè ait Hyeronimus *in Epist. Summa stultitię est renunciare saeculo, dimittere patriā, & Monachum profiteri, & inter maiores populos vivere peregrè*. Nec indulgentię plures, etiam plenariæ Regularibus deerunt, cum concessę Religionibus non suspendantur, & has non vagantes, intra claustra poterūt lucrari. Si veró unus, vel alter Religiosus ætate maturus, & virtute conspicuus hanc licentiam ex magna devotione peteret, prę sertim cum non longé distaret ab Vrbe monasterium, ipsi concedendum existimarem: nisi alij ex hoc ansam sumerent ad petendum, vel aliud singulare incommodum appareret, quod Superiorum prudentiæ relinquendum est.

DVBIVM V.

A qua die, & hora Romæ incipiat hoc Iubilæum, & quousque duret?

1 SIc tempus assignatur à D. N. Vrbano VIII. *Cum nuper Sācti Iubilæi celebrationem a vigilia Nativitatis Domini nostri Iesuchristi anni proximi venturi inchoandam, & usque ad finem eiusdem anni duraturā, universo populo Christiano indixerimus.* Circa quod dubitari meritò posset: an in ipsomet pervigilio Nativitatis obtineri valeat, ita quod hic dies includatur intra Iubilæi tempus? Aliquis negativè respondendum existimabit: cum dictiones istæ *A*, vel *Ab* regulariter excludant, & denotent terminum *à quo*, utpotè suapte natura exclusivæ, & separativæ, ut docent Tiraquellus, Rebuffus, Gratianus, Vulpellus, Riccius, Sigismūdus,

dus, & alij, quos cum decisionibus etiam Rotæ citat Augustinus Barbosa *dict.1. num. 1.* Hinc statutum illud, ut à pulsu campanæ quietis, vulgo *de la Queda*, de nocte nullus incedat cum armis, vel vadat per vicos sub certa pæna, intelligitur exclusivè, idest; post pulsatam campanam, ut notavit Gratianus *Marcb. decis. cap.161. num.23.* & exprimitur in lib.6. novæ Recopilat. *lib.6. tit.6.* & apud Lusitanos *lib.5. ordin. reg. tit. 79. ibi: Depois do sino de recolher.*

2 Ast affirmativè respondeo, ipsum scilicèt vigiliæ Nativitatis diem includi intra Iubilæi tempus, & in illo fieri posse diligentias ad obtinendum illud: quia hæ etiã dictiones; *Si materia subiecta postulaverit, vel natura contractus aut mens disponentium, aut favor, seu odium persuadeant, vel ut evitetur absurdum, vel correctio, stabunt inclusivè*: sic loquitur Barbosa *sup. num.2* & docent Tuscus *tom.2. lit. D. conclus.238. num. 7.* Riccius *collect. decis. p.2. collect.389.* Cenedus *pract.99. Singul. 1. à num.1.* Tiraquellus *de retract. l.g § 1. glossa.11.* & Gratianus *num. 21.* Quod locum habet præcipuè in re favorabili, ut notat Vulpellus *de proposit. dict. A. num.6.* Vnde statutum, ut à pulsu cãpanæ de mane quilibet possit incedere cum armis: vel exire, intelligitur inclusivè, idest, eo etiam tempore, quo durat campanæ pulsatio. Cum autem favor sit non exiguus huius Iubilæi concessio. *Ly: A vigilia Nativitatis*, intelligitur inclusivé; Sicut cũ dicitur in alijs Iubilæis: *A primis vesperis*, tempus vesperarum etiam includitur.

3 Sed dubium adhuc non leve restat, an iuxta formulam hanc, *A vigilia Nativitatis* quæ etiam invenitur in Iubilæis Sixti IV. & Clementis VIII. incipiat Anni Sancti Iubilæum ab integro die Vigiliæ, an à primis vesperis vigiliæ, & sententiæ asserenti, quod ab integro die incipiat, favet communis loquendi usus, iuxta quem, sub Vigiliæ Nativitatis nomine integer dies, ante Nativitatem immediatus, comprehenditur, tam quoad ieiunium, quam quoad Officium Ecclesiasticum, quod à Matutinis incipit, & in Missæ celebratione, reliquisque Horis, usque ad Nonam occupatur; ut vidère licet apud Rabanum Maurum *lib. 2. de instit. Clericorum cap. 9.* Amalarium Fortunatũ *de ordin. Antiph. cap. 60.* & Gavantum *in Rubric. offic. sect.4. cap. 7.* & *sect. 6. cap. 4.* Tum, quia favorabilius erit, ut à dimidia nocte illius diei incipiat, quàm quod á vesperis Nativitatis, seu vespertina illius diei hora.

4 Sed pro sententia asserente, quod incipiat á vesperis, quæ decantantur in pervigilio militant omnium ferè huiusmodi Iubilæorum formulæ, quæ hoc exprimunt. Sic Paulus II. *Omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui anno Domini 1455. incipiendo á primis vesperis vigiliæ Nativitatis Domini nostri Iesu-christi 1454. & ut sequitur finiendo &c.* Idem etiam exprimunt Alexander VI. pro Iubilæo anni 1500. Clemens VII. pro anno 1525. & Gregorius XIII. pro anno 1575. expressit his verbis Iubilæi celebrationem proximè sequenti anno 1575. *A primis vesperis, quæ vigilia est diei festi proximè futuri Nativitatis Domini Nostri incipiendam, & per totum annum ipsum finiendam.* Et hùc attendisse videtur Bonifacius VIII. dum dixit, Iubilæum hoc inchoari *A festo Nativitatis*, vel ut ex Vrbano VI. & Clemente VI. refert Paulus II. celebrari in anno *A Nativitate Domini*, cum *Nativitas*, seu festum Nativitatis Ecclesiasticum à primis vesperis, quæ in vigilia ipsius decantantur, incipiat, ut probavi Tract. 3. dub. 3. Huic ergo sententiæ adhæreo, ut potè à Pontificibus ipsis approbatæ, qui in hac vesperarum hora portam Basilicæ S. Petri solemniter aperiunt, ut infra videbimus & à tempore apertionis Iubilæum incipere nulli dubium est, ut vidère licet apud Navarrum *notab.24. num. 2.* & Zerolam *verb. Annus S.*

5 Sed si roges, cur incipiat ab hoc potius, Nativitatis festo, & die 24. Decembris. quã á festo Circumcisionis, quod dies primus est totius anni? Respondeo, antiquum esse morem Romanæ Ecclesiæ á die Nativitatis D. 25. Decembris, annum computare, & hunc eodie inchoari, secundum supputationem 72. Interpretum ex Eusebij Chronico probat Baronius *in martyrologio. 25. Decembris.* ex S. Augustino, Hyeronimo, & Iuliano, Origene, Iulio Africano, Epiphanio, Eusebio, Orosio Albino Flaco, & alijs: cum ergo festum hoc Nativitatis à vigilia quo ad Ecclesiasticos ritus computetur, ab hac inchoari debuit Iubilæum Anni Sancti, & finiri in sequenti vigilia, in primis ijsdem vesperis festi. *Ea tamen est. diversitas*, ut loquitur Filiucius *Tract. 8. de satisf. cap. 10. nu. 250. quod vespera initio anni dicuntur post apertionem portæ: unde iam ab earum initio ceptus est Iubilæus, at in fine dicuntur, antequam porta claudatur.* Vnde perdurat Annus usque ad finem vesperarum. Consonat Navarrus *notab.32 & 24.* reputaturque pro uno, & eodem anno, quoad celebrationem huius Iubilæi à vigilia in vigiliam, ut ex verbis relatis Vrbani VIII. patet.

DV-

DVBIVM VI.

Quibus Ceremonijs hoc Iubilæum incipiat, Basilicarumque portæ pro illo obtinendo aperiantur?

1 EX sacris Ritibus, quibus Iubilæo huic initium datur, celeberrimi sunt ij quibus Basilica S. Petri aperitur. Quam ceremoniam sic executurus testatur Alexander VI. pro hoc Iubilæo indicendo ad annum 1500. in Bulla, quæ incipit: *Inter curas*, edita anno 1499. *Omnibus, & singulis utriusque sexus Christi Fidelibus per universum Orbem constitutis nuntiamus, & declaramus ipsum Annum Iubilæi in vigilia & primis vesperis Nativitatis eiusdem D. N. Iesu Christi proximè venturæ inchoare; quo tempore portam dictam Basilicæ B. Petri, centesimo quoque anno Iubilæi pro maiori Fidelium devotione aperiri solitam astantibus venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Collegio, ac maxima Prælatorum, Cleri, & populi multitudine, proprijs manibus aperiemus, faciemusque aperire alias Basilicæ S. Pauli, ac Lateranensis, & B. Mariæ Maioris de dicta Vrbe Ecclesiarum portas, etiam de more, Iubilæi Anno aperiri consuetas.* Eadem habet Clemens VII. in indictione Iubilæi huius ad annum 1525.

2 Porta hæc, quæ aperitur est Basilicæ S. Petri in Vaticano, quæ muro obstructa est, & adstantibus Pontifice induto cum suo pluviali, Cardinalibus, & Prælatis, qui in processione ex sacro Palatio cum candelis accensis venerant, post decantatos aliquos Psalmorum versiculos, ab Architectis in ictu oculi, murus diruitur, ablatisque lapidibus, ac ruinis, Pænitentiarij induti presbiteralibus vestimentis, cum aqua benedicta lauant postes portæ huius, & inter alias preces dicta à Pontifice oratione illa: *Deus qui per Moysem famulum tuum*, &c. ponitur crux in manu ipsius, qui genu flexo ante portam sanctam intonat; *Te Deum laudamus*, & intrat, prosequentibus Cantoribus *Te Dominum confitemur* &c. & post alias ceremonias incipiuntur per Pontificem vesperę consuetæ Nativitatis.

3 Eadem die, & hora accedunt tres Cardinales ad alias tres portas Basilicarum, S. Pauli, S. Ioannis Lateranensis, & S. Mariæ Maioris, qui singuli singulas ceremonias exequendo, & preces decantando, ut præmittitur, singulas portas sanctas ipsarum Ecclesiarum aperiunt, sicque omnes per integrum Iubilæi Annum apertæ, & patefactę reperiuntur, ut Christi Fideles eas visitent, in eisque pro obtinendo Iubilæo, et.

DVBIVM VII.

Quæ, & quoties Ecclesiæ pro hoc Iubilæo obtinendo, Romæ sunt visitandæ?

1 DOmus amplę, causarum cognitioni destinatæ dicebantur olim Basilicę ut ex Plinio *in epistolis*. Cicerone *lib. 2. ad Atticum*. & Vitruvio *lib. 5.* constat; at pro domo, seu palatio Regio propriè usurpari, indeque ad Ecclesiam significandam transferri docent Doctores *ex cap. Non oportet. 43. q. 2. ap. omnes Basilicæ de Relig. domibus, 16. q. 7.* & Glossa *in Extravagante Antiquorum. de pœnit. & remiss.* ait; *Basilica propriè est Domus Regia, vel Palatium Regũ, sed modo per trãslationem dicitur Ecclesia, quia est Palatium Summi Regis.* Consule Eusebium *l. 2 hist.* & Baronium 18. *Novemb.* Hinc Pontifices sępè in suis indultis & Iubilæis Ecclesias Basilicas appellant, ut appellare eas conspicimus in hoc SS. D. N. Vrbanum, *Qui B. Petri, & Pauli Basilicas, & S. Ioannis Lateranensis, ac B. Mariæ Maioris Ecclesias de Vrbe visitarent*, &c.

2 Visitationis modum expressit ipse Pontifex dicens §. 2. *Quo ipso Iubilæi Anno durante omnibus utriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis qui Ecclesiam Lateranensem, B. Petri, & Pauli Apostolorum, necnon S. Mariæ Maioris de Vrbe Basilicas semel saltem in die per triginta continuos, aut interpolatos dies, si Romani, vel incolę Vrbis si vero peregrini aut alias externi fuerint, per quindecim saltem dies devotè visitaverint, & pro ipsorum fidelium, ac totius Christiani populi salute pias ad Deum preces fuderint, plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam, remissionem, ac veniam concedimus.*

3 Huius explicationẽ vide apud Ioannẽ Monachum *in Glos. ad Extravag. Antiquorũ. de pænit. & remis.* & à num. 4. ad 49. notab. 33. apud Navarrum *de indul.* Iubilæum Gregorij XIII. exponentem: atque apud eundẽ invenies; Qui sub nomine *Romanorum, Incolarum, & Externorum, seu Peregrinorum* comprehendantur, necnon quomodo hæc dierum & visitationum continuatio, aut interpolatio sit intelligenda. Denique hic Doctor *num. 41.* circa ea verba, *Semel saltem* &c. ait: *Ad illa verba, qui quatuor Ecclesias semel saltem in die visitaverit, de proprio, & communi sensu eorum requiritur, ut visitatio earum semel in die fiat, tum quia dicitur in die, numero singulari, & non diebus in plurali; tũ quia adverbium semel adiunctũ diei, significare videtur, ut uno, et eodem die fiat. Eadẽ ratione dicendum posse videtur, non posse quẽ duas visitationes eodem die facere ad effectum satisfaciendi duorum dierum visitationi.*

dus, & alij, quos cum decisionibus etiam Rotæ citat Augustinus Barbosa *dict.1. num. 1.* Hinc statutum illud, ut â pulsu campanæ quietis, vulgo *de la Queda*, de nocte nullus incedat cum armis, vel vadat per vicos sub certa pœna, intelligitur exclusivè, idest; post pulsatam campanam, ut notavit Gratianus *Marcb. decis. cap. 161. num. 23.* & exprimitur in lib. 6. novæ Recopilat. *lib. 6. tit. 6.* & apud Lusitanos *lib. 5. ordin. reg. tit. 79. ibi: Depois do sino de recolher.*

2 Ast affirmativè respondeo, ipsum scilicet vigiliæ Nativitatis diem includi intra Iubilæi tempus, & in illo fieri posse diligentias ad obtinendum illud: quia hæ etiã dictiones; *Si materia subiecta postulaverit, vel natura contractus aut mens disponentium, aut favor, seu odium persuadeant, vel vt evitetur absurdum, vel correctio, stabunt inclusivè*: sic loquitur Barbosa *sup. num. 2* & docent Tuscus *tom. 2. lit. D. conclus. 238. num. 7.* Riccius *collect. decis. p. 2. collect. 389.* Cenedus *pract. qq. Singul. 1. à num. 1.* Tiraquellus *de retract. l. g § 1. glossa. 11.* & Gratianus *num. 21.* Quod locum habet præcipuè in re favorabili, ut notat Vulpellus *de proposit. dict. A. num. 6.* Vnde statutum, ut à pulsu cãpanæ de mane quilibet possit incedere cum armis: vel exire, intelligitur inclusivè, idest, eo etiam tempore, quo durat campanæ pulsatio. Cum autem favor sit non exiguus huius Iubilæi concessio. *Ly: A vigilia Nativitatis*, intelligitur inclusivé; Sicut cũ dicitur in alijs Iubilæis: *A primis vesperis*, tempus vesperarum etiam includitur.

3 Sed dubium adhuc non leve restat, an iuxta formulam hanc, *A vigilia Nativitatis* quæ etiam invenitur in Iobilæis Sixti IV. & Clementis VIII. incipiat Anni Sancti Iubilæum ab integro die Vigiliæ, an à primis vesperis vigiliæ, & sententiæ asserenti, quod ab integro die incipiat, favet communis loquendi usus, iuxta quem, sub Vigiliæ Nativitatis nomine integer dies, ante Nativitatem immediatus, comprehenditur, tam quoad ieiunium, quam quoad Officium Ecclesiasticum, quod à Matutinis incipit, & in Missæ celebratione, reliquisque Horis, usque ad Nonam occupatur; ut videre licet apud Rabanum Maurum *lib. 2. de instit. Clericorum cap. 9.* Amalarium Fortunatũ *de ordin. Antiph. cap. 60.* & Gavantum *in Rubric. offic. sect. 4, cap. 7.* & *sect. 6. cap. 4.* Tum, quia favorabilius erit, ut â dimidia nocte illius diei incipiat, quâm quod á vesperis Nativitatis, seu vespertina illius diei hora.

4 Sed pro sententia asserente, quod incipiat á vesperis, quæ decantantur in pervigilio militant omnium ferè huiusmodi Iubilæorum formulæ, quæ hoc exprimunt. Sic Paulus II. *Omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui anno Domini 1455. incipiendo á primis vesperis vigiliæ Nativitatis Domini nostri Iesu-christi 1454. & vt sequitur finiendo &c.* Idem etiam exprimunt Alexander VI. pro Iubilæo anni 1500. Clemens VII. pro anno 1525. & Gregorius XIII. pro anno 1575. expressit his verbis Iubilæi celebrationem proximè sequenti anno 1575. *A primis vesperis, quæ vigilia est diei festi proximè futuri Nativitatis Domini Nostri incipiendam, & per totum annum ipsum finiendam.* Et hùc attendisse videtur Bonifacius VIII. dum dixit, Iubilæum hoc inchoari *A festo Nativitatis*, vel ut ex Vrbano VI. & Clemente VI. refert Paulus II. celebrari in anno *A Nativitate Domini*, cum *Nativitas*, seu festum Nativitatis Ecclesiasticum à primis vesperis, quæ in vigilia ipsius decantantur, incipiat, ut probavi Tract. 3. dub. 3. Huic ergo sententiæ adhæreo, ut potè à Pontificibus ipsis approbatæ, qui in hac vesperarum hora portam Basilicæ S. Petri solemniter aperiunt, ut infra videbimus & à tempore apertionis Iubilæum incipere nulli dubium est, ut videre licet apud Navarrum *notab. 24. num. 2.* & Zerolam *verb. Annus S.*

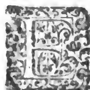
5 Sed si roges, cur incipiat ab hoc potius, Nativitatis festo, & die 24. Decembris, quã á festo Circumcisionis, quod dies primus est totius anni? Respondeo, antiquum esse morem Romanæ Ecclesiæ á die Nativitatis D. 25. Decembris, annum computare, & hunc eo die inchoari, secundum supputationem 72. Interpretum ex Eusebij Chronico probat Baronius *in martyrologio. 25. Decembris.* ex S. Augustino, Hyeronimo, & Iuliano, Origene, Iulio Africano, Epiphanio, Eusebio, Orosio Albino Flaco, & alijs: cum ergo festum hoc Nativitatis à vigilia quoad Ecclesiasticos ritus computetur, ab hac inchoari debuit Iubilæum Anni Sancti, & finiri in sequenti vigilia, in primis ijsdem vesperis festi. *Ea tamen est diversitas*, ut loquitur Filiucius *Tract. 8. de satisf. cap. 10. nu. 250. quod vespera initio anni dicuntur post apertionem portæ: unde iam ab earum initio cœptus est Iubilæus, at in fine dicuntur, antequam porta claudatur.* Vnde perdurat Annus usque ad finem vesperarum. Consonat Navarrus *notab. 32 & 24.* reputaturque pro uno, & eodem anno, quoad celebrationem huius Iubilæi à vigilia in uigiliam, ut ex verbis relatis Vrbani VIII. patet.

Dv-

Dubium VI.

Quibus Ceremonijs hoc Iubilæum incipiat, Basilicarumque portæ pro illo obtinendo aperiantur?

1 X sacris Ritibus, quibus Iubilæo huic initium datur, celeberrimi sunt ij quibus Basilica S. Petri aperitur, Quam ceremoniam sic executurus testatur Alexander VI. pro hoc Iubilæo indicendo ad annum 1500. in Bulla, quæ incipit; *Inter curas*, edita anno 1499. *Omnibus, & singulis utriusque sexus Christi Fidelibus per universum Orbem constitutis nuntiamus, & declaramus ipsum Annum Iubilæi in vigilia & primis vesperis Nativitatis eiusdem D. N. Iesu Christi proximè venturæ inchoare; quo tempore portam dictam Basilicæ B. Petri, centesimo quoque anno Iubilæi pro maiori Fidelium devotione aperiri solitam astantibus venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Collegio, ac maxima Prælatorum, Cleri, & populi multitudine, proprijs manibus aperiemus, faciemusque aperiri alias Basilicæ S. Pauli, ac Lateranensis, & B. Mariæ Maioris de dicta Urbe Ecclesiarũ portas, etiam de more, Iubilæi Anno aperiri cõsuetas.* Eadem habet Clemens VII. in indictione Iubilæi huius ad annum 1525.

2 Porta hæc, quæ aperitur est Basilicæ S. Petri in Vaticano, quæ muro obstructa est, & adstantibus Pontifice induto cum suo pluviali, Cardinalibus, & Prælatis, qui in processione ex sacro Palatio cum candelis accensis venerant, post decantatos aliquos Psalmorum versiculos, ab Architectis in ictu oculi, murus diruitur, ablatisque lapidibus, ac ruinis, Pœnitentiarij induti presbiteralibus vestimentis, cum aqua benedicta lavant postes portæ huius, & inter alias preces, dicta à Pontifice oratione illa: *Deus qui per Moysem famulum tuum*, &c. ponitur crux in manu ipsius, qui genu flexo ante portam sanctam intonat; *Te Deum laudamus*, & intrat, prosequentibus Cantoribus: *Te Dominum confitemur* &c. & post alias ceremonias incipiuntur per Pontificem vesperę consuetæ Nativitatis.

3 Eadem die, & hora accedunt tres Cardinales ad alias tres portas Basilicarum, S. Pauli, S. Ioannis Lateranensis, & S. Mariæ Maioris, qui singuli singulas ceremonias exequendo, & preces decantando, ut præmittitur, singulas portas sanctas ipsarum Ecclesiarum aperiunt; sicque omnes per integrum Iubilæi Annum apertæ, & patefactę reperiũtur, ut Christi Fideles eas visitent, in eisq; pro obtinendo Iubilæo, &c.

Dubium VII.

Quæ, & quoties Ecclesiæ pro hoc Iubilæo obtinendo, Romæ sunt visitandæ?

1 Omus amplę, causarum cognitioni destinatæ dicebantur olim Basilicę ut ex Plinio *in epistolis*. Cicerone *lib. 2. ad Atticum*. & Vitruvio *lib. 5.* constat; at pro domo, seu palatio Regio propriè usurpari, indeque ad Ecclesiam significandam transferri docent Doctores *ex cap. Non oportet. 43. q. 2. ap. omnes Basilicæ de Relig. domibus, 16. q. 7.* & Glossa *in Extravagante Antiquorum. de pœnit. & remiss.* ait; *Basilica propriè est Domus Regia, vel Palatium Regũ, sed modo per trãslationem dicitur Ecclesia, quia est Palatium Summi Regis.* Consule Eusebium *l. 2 hist.* & Baronium 18. *Novemb.* Hinc Pontifices sæpè in suis indultis & Iubilæis Ecclesias Basilicas appellant, ut appellare eas conspicimus in hoc SS. D. N. Urbanum, *Qui B. Petri, & Pauli Basilicas, & S. Ioannis Lateranensis, ac B. Mariæ Maioris Ecclesias de Urbe visitarent*, &c.

2 Visitationis modum expressit ipse Pontifex dicens §. 2. *Quo ipso Iubilæi Anno durante omnibus utriusque sexus Christi Fidelibus verè pœnitentibus, & confessis qui Ecclesiam Lateranensem, B. Petri, & Pauli Apostolorum, necnon S. Mariæ Maioris de Urbe Basilicas semel saltem in die per triginta continuos, aut interpolatos dies, si Romani, vel incolę Urbis si verò peregrini aut aliàs externi fuerint, per quindecim saltem dies devotè visitaverint, & pro ipsorum fidelium, ac totius Christiani populi salute pias ad Deum preces fuderint, plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam, remissionem, ac veniam concedimus.*

3 Huius explicationẽ vide apud Ioannẽ Monachum *in Glos. ad Extravag. Antiquorũ de pœnit. & remiss.* & à num. 4. ad 49. notab. 33. apud Navarrum *de indul.* Iubilæum Gregorij XIII. exponentem; atque apud eundẽ invenies; Qui sub nomine *Romanorum, Incolarum, & Externorum; seu Peregrinorum* comprehendantur, necnon quomodo hæc dierum & visitationum continuatio, aut interpolatio sit intelligenda. Denique hic Doctor *num. 41.* circa ea verba, *Semel saltem* &c. ait: *At illa verba, quæ quatuor Ecclesias semel saltem in die visitari, de proprio, & communi sensu eorum requirunt; ut visitatio earum semel in die fiat, tum quia dicitur in die, numero singulari, & non diebus in plurali; tũ quia adverbium semel adiunctũ diei, significare videtur, ut uno, et eodem die fiat. Eadẽ ratione dicendum posse videtur; non posse quẽ duas visitationes eodem die facere ad effectum satisfaciendi duorum dierum visitationi.*

Hæc ille, asserens, ita declarâsse Gregoriū XIII. in suo Iubilęo, quod pro tutiori lucratione observandum censeo. Filiucius verò docet oppositum *trac. 8. p. 3. cap. 10. num. 255:* dicens; *Satisfacere eum, qui unam, atque alterā Ecclesiam visitaret una die, & altera, vel tertia aliam, vel alias: sic enim respondisse fertur Gregorium XIII.* Consonat huic Ioannes Monachus *glos. ad cap. Antiquorum, de pænit. & remiss.* iubdens, ita declarasse Bonifaciū VIII.

Dubium. VIII.

Quænam alia observanda pro hac Ecclesiarum visitatione, alijsque diligentijs præstandis, & an pluries hoc Iubilæum obtineatur?

1 Circunstantiæ omnes, quibus visitari Ecclsias has oporteat, videri possunt Tra. 1. dub. 14. & Trac. 6. dub. 4. 5. & 6. ac in libello nostro de duarum hebdomadarū Iubilęo *cap. 6.* & 7. Ex quibus colliges; quolibet huius Anni mense, hebdomada, die, diù vel noctù uisitari posse has quatuor Ecclesias, sive eadem die omnes quatuor, siue intermissis diebus, aut cōtinuatis. Visitandæ tamen sūt omnes Ecclesiæ a Pontifice assignatę; cum intentione saltem virtuali lucrandi Iubilęum; nec satis erit visitare alias pro illis, nisi auctoritate Pontificis alicui in particulari assignentur, opusque non est quod pręcedant confessio, & Communio, ast verò iuxta DD. in gratia ultimâ Iubilæi diligentia, vel saltem posterior pars ultimæ in gratia fieri debet. Quod si concursus visitantium impediret ingressum, satis esset á porta vel cæmeterio uisitare, ut tradidi Tract. 6. dub. 5. Hinc Bonifacius, VIII. ut *Ad Basilicas accedant*, & Clemēs VI, ut *Ad prędictas Basilicas, & Ecclesias accedere teneantur*, exigút. Vnde rectè Filiucius *trac. 8. cap. 10. num. 260.* de hoc Iubilęo ait: *Quamvis pium sit, & sanctissimum ingredi eiusmodi portas, tamen non est necess. ad Iubilæi consecutionem, sicut neque visitatio septem Altarium.* Adde etiam non esse necessariū Ecclesias visitare eo ordine, quo in Iubilæo assignantur. sed primò visitari valet Ecclesia S. Mariæ, & ultimò S. Petri, pro uniuscuiusque arbitrio.

2 In hac Ecclesiarum visitatione preces fundendas exprimit Vrbanus, ac expressit etiam Gregorius XIII. Et licet alij Pontifices non ita declarent, innuunt tamen, dicētes, *Reverenter*, vel *Devotè visitent:* nam *Devotio est*, ut inquit Ambrosius *lib. 3. de virg. nostris conatibus excitanda in oratione.* Et de harum precum quantitate iam diximus *Tra. 1. dub. 14.* Navarrus *notab. 32. num. 46.* ait: *A fidedignis accepi, S. D. N. Gregorium XIII. cum prædictas visitationes faceret, varijs, ijsque secretis precandi formulis usum fuisse, quod ipse quoque feci, & facio.* In qualibet Ecclesiæ parte, vel altari fundi hæ preces possunt, nisi aliud exprimatur, ut in Iubilæis Alexandri VI. & Clementis VI. ubi dicitur; *Ecclesias, earumque altaria maiora semel in die visitari debere*; idest, altaria maiora Ecclesiarum: non enim exiguntur duæ visitationes, altera Ecclesię, altera altarium, sed dictio, *Què*, ponitur declarativè, ut de simili dictione, *Et*, docent Gōzalez *glossa 3. num. 9. & 10.* Surdus *decis. 124. num. 9.* Cenedus *singul. 50. num. 12.* Et ut ex Gutierrez *lib. 3. pract. q. 13. num. 61.* inquit Barbosa, *dict. Et. num. 7. Quando ponitur inter duo, quorum unum alteri inest, ambo in unum solvuntur*; Sic in præsenti.

3 Circa confessionem uerò nihil addendū est ijs quæ diximus Tract. 1. dub. 13. à nu. 1. ad num. 4. Animadvertendū verò est pro hoc Iubilæo, necessarium non esse, ut lucraturi illud, Romæ confiteantur: nam ubicumque sufficiet, dummodò verificetur, quod Anno durante uerè pænitentes, & confessi, Ecclesias visitarunt. Communio denique non requiritur, quia non exigitur à Pontifice, ut nullus rationis capax quantumvis ad Communionem impeditus hoc Iubilęo privetur. Has denique diligentias, non potest Confessarius in alias etiam impeditis commutare, aut in eis dispensare: non enim hanc facultatem concedit Pontifex; sicut in Iubilæo duarum hebdomadarum.

4 Non solùm semel, aut iterum, sed pluries, seu toties quoties visitationes Ecclesiarum repetitæ fuerint durante Anno, obtineri posse Iubilæum hoc, sentiunt Navarrus *notab. 32. num. 46.* Benzonius *dub. 4.* Naldus *verb indul. num. 4.* & Filiucius *sup. num. 261.* Probatur: nam verba concessionis secundum propriam significationem hanc interpretationem patiuntur, & Iubilæum, ut pote beneficiū Principis, alteri nō pręiudiciale, latissimé interpretādū est: pręcipué cū iuxta Doctorum sententiā indulgentia in tempus aliquod concessa visitantibus aliquam Ecclesiam adquiri possit pluries ab eodem. Sic Paludanus *d. 20. q. 4. col. 6.* Angelus *indulg. §. 4.* Corduba *quæst. 37. de indulg.* & plures alij. Consule, quæ diximus Tractatu. 6. dubio. 6. & Tractatu. 7. dub. 8. Et hoc ęquè intellige de hijs, qui Romæ Iubilæum hoc lucrantur, ac de ijs qui extra Romam, ut Moniales, Eremitæ, Carcerati, & Infirmi, iuxta ea, quæ dubio sequenti proponam.

DVBIVM IX.

Vtrum Romam adire impediti Iubilæum hoc lucrarentur?

1 SIT prima conclusio: Omnes Moniales, Anachoretæ, Eremitæ, Carcerati, & Infirmi, etiam si Romã nõ adiissent, lucrarentur Iubilæum editum pro anno 1625 S.D. N. Vrbani VIII. ut constat ex eius Bulla data Romę, 28. Ianuarij 1625. quæ incipit: *Pontificia sollicitudo* & §.4. sic se habet: *Omnibus, & singulis Sancti monialibus, necnon Anachoretis huiusmodi, nec non utriusque sexus Christi Fidelibus, tam Carceratis, quã Infirmis prędictis tantùm, & qui aliàs impedimentis longæ carcerationis, ac diuturnæ infirmitatis cessantibus ad hanc almam Vrbem pro thesauris spiritualibus huiusmodi consequendis venturi fuissent, verè pœnitentibus, & confessis, quod in locis, ubi eos esse contigerit, pia Christianæ pietatis, & charitatis opera iuxta formam ab Ordinarijs locorum, seu Sanctimonialium, & Anachoretarum, Eremitarumque huiusmodi Superioribus, vel de eorum mandato à prudente Confessario, in alma verò Vrbe à dilecto filio nostro Vicario seu eius Vice gerente tantùm præscribenda, pro cuiuslibet statu, ac conditione, ac loci, & temporis ratione habita exercendo, & alia nostris in litteris indictionis Anni Iubilæi contenta adimplendo; omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones, etiam plenissimam consequentur, ut consequi possent si in hoc præsenti Anno Iubilęi, diebus ad id statutis, quatuor ad id deputatas Basilicas, & Ecclesias almæ Vrbis, & extra illius muros, pro quibus visitãdis Iubilæũ, & indulgẽtiæ prædictæ cõcessæ sunt, personaliter visitarent, & eorum quilibet visitaret.*

2 Circa quam concessionem notandum est I. hanc factam fuisse non pro Italiæ solùm, sed pro totius Orbis Monialibus sub quocumque regimine subiectis; pro Anachoretis, & Eremitis, Carceratis, & Infirmis ubique terrarum, ut §.3. magis expressum fuit: *Vtriusque sexus Christi fideles* &c. *non solùm in alma Vrbe nostra, & Italia, sed alijs etiam Regionibus, Provincijs, & locis reperiantur.* II. Sãctimonialium, & Eremitarũ, & Anachoretarum Novitios in hac concessione comprehendi, sentio; cum in favorabilibus sub nomine Religiosorum cõprehendantur. III. Non est necessarium, quod hi prædicti tunc, aliàs ituri essent Romam ad Iubilæum consequendum.

Noto IV. Quod Eremitæ in pręsenti intelliguntur, qui vitam religiosam profitentes in ordine vivendi à Papa, vel ab Episcopo approbato, sub obedientia Prælati degentes, personæ Ecclesiasticæ reputantur, forique & Canonis privilegio gaudent, de quibus *in cap. unico de excess. prælat. in 6. & in cap. qui vero 16. q. 1.* & ex ijs quidam sunt Anachoretæ idest: *Solitarij apud desertum procul ab hominibus vitam degentes. Alij Cœnobitę in congregatione viventes.* Et vtrisque Eremitis concedit Pontifex hoc privilegiũ, non alijs, qui Eremitarum nomen sibi arrogãt, & vel per mundum hinc, inde vagantur, vel qui in medijs populis habitant: nam cũ hi vitam hanc solitariam, vel contemplativam non profiteantur, sed externis alijs ministerijs in Vrbibus se occupent, eos Põtificis ratio non comprehendit, ob quam priores excusat, nimirum, ut *Supernarum rerum*, sic loquitur Pontifex §. 2. *contemplationi securiùs vacent*. Et quia ut infra addit: *Tam ipsi quam prædictę Sanctimoniales perpetua vivunt clausura manc pata.* Cõprehenduntur, seu exprimũtur in hac excusatione Carthusiani omnes, Benedictini, ac Basiliani, & alij Religiosi qui in desertis vitam Eremiticam, solitariam, aut contemplativam in aliquibus Monasterijs, vel Eremitorijs profitentur, & de quibus in Cõcilio Calchedonensi *cap. 4.* dictum est *Qui verè, pureque solitariam eligunt vitam, digni sunt convenienti honore;* igitur omnes pertingit huius Iubil. privil.

4 Secus est de alijs, qui Eremitæ Sæculares sunt, sive uxorati, sive nõ uxorati sint; etiã si votum castitatis emiserint, & in Eremitorijs procul ab oppidis habitent: de his enim non loquitur Pontifex: cum nec clausuram profiteantur, nec Superiorem absolutè habeant, & hi potius sint, & vocentur *Pœnitentes, seu Conversi sæculares*, ut ex Emanueli Rodriguez, Zavarela, & Greg. Lopez docet Hyeronimus Rodriguez *resol. 61. num. 1.* De Eremitarum, & Anachoretarũ statu consule Emanuelem *to. 3. q. 49. ar. 4.* Suarium *t. 4. de Relig. lib. 1. cap. 2.* Bellarm. *li. 2. de Monac. c. 39.* Boerium *de vita Erem. n. 3. 22. & 23* & Siculũ *in Clem. cupientes. de pœnit.*

5 Nota V. Quod, ut Carcerati & Infirmi, lucrentur hoc Iubilæum, necesse est, ipsos intentionem habituros, ut si impediti non forent, Romam ad illud lucrãdum adirẽt, Sic expressit Pontifex §.3. *Qui* ait: *& quę respectiuè impedimentis huiusmodi remotis pro percipiendis præsentis Anni Iubilæi fructibus ad almã Vrbem nostram omnino venirent.* VI. Addo, quod si initio Anni huius aliquis ex his Carceratis, aut infirmis semel, immo & plures iuxta dicta lucrat⁹ esset hoc Iubilęum; a carcere, vel infirmitate postea liber, non tenebatur Romam ire: at existimo in libertate in residuo Anni iterum illud non posse consequi extra Vrbem

VII. Tam hi, quam Moniales, & Eremitæ debebant præstare diligentias à suo Superiore, vel de ipsius consensu à Suo Confessario assignatas: in quas commutabat Pontifex, & Romanam profectionem, & Basilicarum visitationem. VIII. Omnibus his tandem hoc modo impeditis facultatem concedebat Pontifex ad eligendum Confessorem approbatũ, qui eos absolveret ab omnibus cẽsuris; & peccatis, iuxta formã, qua concedi solet in Iubilęo duarum hebdomadarum, & ego meo libello *a cap. 19. ad 23.* explicui.

6 Secunda conclusio: Omnes alij, sive Regulares, sive Seculares, sive viri, sive feminæ præter expressos, quocumque essent impedimento, etiam involuntario, & iustissimo, ac Reipublicę utilissimo detenti, si Romam non accederent, vel ad ipsam iter nõ susciperent, iuxta dicenda dubio sequenti, Iubilęum hoc nõn lucrarentur: tum quia hos solùm excipiebat Pontifex, & exceptio firmat regulam incontrarium, tum quia non sufficit velle diligentias requisitas ad indulgentiam facere, ut hę prosint, sed necessum est reipsa facere; & si unica tantùm omittitur, etiam ex naturali oblivione, ignorãtia veinvincibili, impedimẽto, aut impotentia, indulgentia non contingit, ut cõmuniter docent Theologi, S. Thomas, S. Antoninus, Paludanus, Corduva, Reginaldus, Viualdus, Toletus, Nunius, Graphis, Valentia, Suarius, Conich, Bonacina, Enriquez; Bellarminus, & alij, quos refero in meo libello relato *cap. 4. num. 1.* Nec satis est diligentias, v. g. visitationem Basilicarũ & similes per Commissarium facere, quia sunt personales lucrantis Iubilęum, ut cum alijs notat doctissimus Lugo *d. 27. de pænit. sec. 6. num. 6.*

Dvbivm. X.

Vtrum, qui post susceptum iter ad Urbem Romanam accedere non valuerunt, lucrati sint Iubilæum hoc?

1 Voad huius dubij partem sic concessit. S. D. N. Vrbanus VIII. §. 3. *Quoniã evenire potest, ut ex his, qui hac de causa iter aggressi fuerint, vel ad Vrbem se cõtulerint, aliqui in via, vel etiam in ipsa Vrbe morbo, vel alia legitima causa impediti, aut morte præventi, finito dierum numero non completo, ac nequidem fortaßè inchoato, præmissa exequi, ac Ecclesiam, & Basilicas huiusmodi obire nequeant. Nos pia, promptaque illorum voluntati, quantum in Domino possumus, benignè favere cupientes, eosdem verè pænitentes, & confessos prædictæ indulgentiæ, & remissionis participes, perinde fieri volumus, ac si Ecclesiam, & Basilicas prædictas diebus á Nobis præscriptis re ipsa visitaßent.* Similem concessionem invenies in Iubilęis Clementis VI. Gregorij XIII. Alexandri VI. & Clementis VII. Addunt tamen hi duo postremi; *Qui pro consequenda indulgentia huiusmodi post iter arreptum, vel post pręparationem ad ueniendum ad dictam vrbem per eos factam, impeditis legitimè fuerint, quominus ad eam ipsam Vrbem dicto Anno Iubilæi valeant pervenire, &c.*

2 Vbi notandum I quod etiam si quis unicam leucam, immo, & dimidiam, vel quartam partem illius ex itinere obijsset, si instaret ibi impedimentum, vel mors supervenirct, Iubilæum lucraretur. II. Quod etiã illud lucraretur Romę degens, si in ea præpedit⁹ iuxta dicta, Ecclesias non visitasset, dummodò intentionem habuisset illud lucrãdi. III. Nullam aliam pro ijs, & alijs, qui ut supra essent impediti diligentiã requisitam fuisse, nisi quod pęniterent, & confiterẽtur, iuxtà dicta Dub. 8. & 9. quamvis etiã preces fundere in Iubilæo assignatas tutũ consilium foret; & ad has fundendas nec morbus, neque alia impedimenta obstarẽt. IV. Quod ille, qui iter hoc non esset aggressus, haberet autem aggrediendi intentionem, si impediretur, non lucraretur Iubilæum, iuxta indultum SS. D. N. Vrbani: secus iuxta indulta relata Alexandri VI. & Clementis VII. & hoc satis constat ex huius Bullæ tenore, qui semper in legibus, & privilegijs est attendendus, ut probat Franciscus Molina *de ritu nupti. lib. 1. cap. 2. num. 7.*

3 Rogabis, utrum pleniorem indulgentiã obtineant ij, qui ex remotissimis á Romana Vrbe Regionibus ad Iubilæum consequendum, maximis cum laboribus, & expensis accedunt, quàm ij, qui cum exiguis, & ex propinquis locis, vel qui ipsius Romæ sunt Incolæ? Respondeo, quoad indulgentiam omnes esse ęquales, ut docent Bonacina *d. 6. de indulg. q. 1. p. 5. num. 18.* & Filiucius *tom. 1. tra. 8. p. 3. cap. 6. num. 163.* cum omnes plenissimam consequantur, eam scilicet, qua liberi omnino manent á quacumque, vel gravissima pæna in purgatorio luenda; etiã si satisfactio nulla ex impositis à Cõfessore facta fuerit, ut cum DD. docet Suarius *de pænit. sect. 3. & 4.* Cum quo stat, quod eo plus gratię, & gloriæ quis mereatur, quo plus laboris, & expensarum impenderit, ac plus devotionis habuerit. In quo sensu Bonifacius VIII. in suo Iubilæo dixit, *Vnusquisque*

quæ tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ampliùs, & devotiùs frequentabit.

4 Sed si opponas Pōtificum stylū, hi enim in Bullis concedunt ultra indulgentiam plenariam tot dies, vel quadragenas indulgentiæ: ergo illa non remittit totam pænā. Verbis R. Cordubę *lib. 5. de indul. q. 11. ar. 1. § ult.* hoc ita fieri; *Tum ut sit abundans cautela propter opiniones supra positas, ideo manet stylus Curiæ, quando illæ opiniones vigebant; tum ut si causa indulgentiæ non sufficiens fuerit ad indulgentiam, saltèm lucretur illos dies, vel quadragenas, is, cui talis Bulla conceditur.*

Dubium XI.

Vtrum Romæ suspendantur omnes aliæ indulgentiæ durante Iubilæi Anno Sancto?

1 Generalis indulgentiarum suspensionis clausulam dub. 2. posuimus, quę Romæ locum habere videtur ex §. 2. Bullæ Vrbani VIII. ubi præcipitur, ne, *Vbivis locorum, & gentium aliæ indulgentiæ, quam prædicti Iubilæi publicentur, aut in usum mittantur.* Dictio veró *Vbique locorum, & Gentiū*, cum idem sit, ac *Vbicumque, Vbique*; seu *Quolibet in loco*, est universalis, & omnia loca cōprehendit, ut *in cap. ad honorem. de usu pallij.* notant Thuscus *tom. 2. lit. D. concl. 3. q. 1.* Vulpellus *dict. ubi, fol. 126.* ergo Romam non excludit: ergo in ea suspenduntur indulgentiæ.

2 Nihilominus has Romæ non suspendi sentio I. Quia cum legis mens, & finis attendendi potiùs sint, quam verba, *ex l. scire. ff. de legibus l. nō aliter. de legat.* finis autem, & mens huius suspensionis sint, quod omnes extra Vrbem degentes omnibus indulgentijs privati, Romam confluant, minimè credendum est, Pontificem indulgentias obtinendas in Vrbe Romana suspendere hoc Anno; præsertim cū magis alliciantur Fideles Romam accedere pro his insuper cōsequendis simul cum Iubilæo.

3 II. Quia quidam Pontifices has non cessare expresserunt. Sic Gregorius XIII. *Indulgentijs Basilicarum; & aliarum Ecclesiarum Vrbis nihilominus in suo robore duraturis.* III. Quia cum tot laboribus, ac expensarum impendijs Peregrinis, & Externis stet Romæ accedere, par est, ut non solùm Iubilæi huius indulgētiam, sed etiam omnes alias, quas habent aliæ Basilicæ, & in stationibus alijsque vijs lucrari solent; & possunt, si nō esset Annus Iubilæi, lucrentur: aliter deterioris esset conditionis hic Annus, etiam pro adeuntibus Romam, quam alij. Ita sentit Filiucius *Tract. 8. c. 10. num. 251.* Quod intelligendum est; si Pontifex aliud non expresserit.

4 Nec obstat dictio, *Vbivis gentium*: nam hęc intelligitur de loco idoneo, sicut de dictionibus, *Vbique*, & *Quolibet loco*, observat Tiraquellus *de retract. lig. § 1. glos. 7. num. 30.* & cū Tuscho *sup.* notat de dictione *Vbiumque* Barbosa. Hæc igitur limitatur, cum profertur, ex materia, quæ per alia iura est restricta ad quędam loca, ut in præsenti per rationē huius induIti est restricta hæc suspensio ad omnia loca, scilicet, extra Romam; in qua solemnior fiet celebratio Iubilæi, si non solùm ipsum, sed aliæ omnes iudulgentię ab Incolis, & Exteris obtineantur.

5 Animadvertas tamen, non solùm obtineri has indulgentias, quæ sunt concessæ in omnibus Ecclesijs, Basilicis, Oratorijs, & alijs locis pijs intra Romæ muros contentis: sed, ut innuit Navarrus *notab. 33. num. 4,* quæ in suburbijs, vicis, pagis, prædijs, & alijs Romæ subiacentibus, & quę sub Vrbis appellatione comprehēnduntur, iuxta ea quæ diximus Tract. 8. dub. 5. num. 4. Quoad facultates absolvendi idem dicendum, ac de indulgentijs, non enim illas suspendi intra Romam hoc Anno præfactæ rationes æquè persuadent.

Dubium XII.

Quænam Iubilæa, & indulgentiæ extra Romam in hoc Anno Sācto suspendantur, & an etiam suspendantur quoad impeditos Romam adire?

1 In clausula huius suspensionis dub. 2 apposita cognosces, omnes & singulas indulgentias suspendi á SS. Vrbano VIII. Sed pro eius mente expendenda aliqua singillatim expendere oportet his conclusionibus. Prima sit: Per hanc Bullam suspenduntur omnes indulgentiæ plenariæ Fidelibus vivis absolutè, sive ad tempus, sive in perpetuum, & sive singularibus personis, sive Communitatibus religiosis, vel non religiosis gratuitó concessæ. Suspenduntur similiter plenariæ concessæ Granis, Imaginibus, Crucibus, Numismatibus &c. etiā in honorem Sanctorum v. g. S. Caroli Borromæi, & S. Ignatij

tij de Loyola, Xaverij, Philippi Nerij, S. Isidori Agricolæ, & Theresiæ: & quę concessæ sunt ad instantiam Principum, ut quę sunt in cultum SS. Eucharistię, ac immaculatę Cōceptionis: & eę pariter, quas ad Procuratorū Societatis Iesu instantiā concesse runt Pontifices; similiterque plenariæ concessæ recitantibus circulum Virgineū, Horas Canonicas, Christi Coronam, vulgô Camandulam; aut alias orationes: Constat que ex praxi, ac ex ipsis Bullæ verbis, *Et ubi verba sunt clara, non est opus alia interpretatione: l. imperator. ff. deleg.* 1. Cardinalis Seraphinus *Rota Rom decis.* 762. *n.* 1. & Tuschus *t.* 8 *lit. V. concl.* 108.

2 Hoc intelligendum est, etiam si clausulas habeant harum indulgentiarum concessiones, dicentes, non revocari, nisi de illis specialis mentio fiat. Sicut in Sūmario pro indulgentijs S. Caroli Borromęi statuitur *num.* 7. *Y se entienda no ser revocadas, sino es que en la revocacion se hiziesse expressa mencion de todos los capitulos sobre dichos.* Tum quia hęc non est revocatio obsoluta, sed suspensio ad tempus: tum quia expressè in hac Bulla suspenduntur quæcumque sub quibuscumque clausulis, formis &c. & cum clausula: *Quorum omnium tenores, formas, &c. pro expressis haberi volumus,* quæ tantam vim habet, ac si tenor esset insertus, ut probant Ioseph Sesse *decis.* 93. *nu.* 15. Tuschus *lit. C. concl.* 350. *num:* 3. Leo *Thesaur. p.* 1. *cap.* 13. *num.* 21. Farinacius *decis.* 666. *num.* 7. *tom.* 1 *p.* 2. Martha *p.* 1. *clausi.* 123. *num.* 1. & alij.

3 Secunda conclusio; Suspenduntur etiam omnia Iubilęa pro vivis concessa Altarib⁹, vel Ecclesijs, nec non pro quibuscumque festivitatibus Christi D. B. Virginis, & Sāctorum, etiam Titularium, ac Fundatorum Religionum, v. g. quæ concessa sunt pro dieb⁹ S. Dominici, S. Frācisci, S. Ignatij, S. Frācisci Xaverij, & cuiusvis alterius Sancti, vel pro quacumque alia Religione, occasione intuitu & causa eius. Necnon singularia Iubilæa, quæ exposuimus, Religionum, Missionum Societatis Iesu: Communionis generalis saltèm quoad vivos, Portiunculæ, Quadraginta Horarum, Doctrinę Christianæ, & similium, quæ comprehenduntur ijs verbis: *Etiam ad instar Iubilæi, aut alias quomodocumque.* Hanc enim vim affert dictio: *Ad instar,* ut docent Tuschus *tom.* 2. *lit. D. concl.* 296. & Barbosa *dict.* 142. *instar.* Et ut in præsenti inquit Navarr. *notab.* 26. *de indulg. nu.* 2. *Quod habet instar rei iudicatæ, virtutem habet rei iudicatæ, ut innuit. l. instar. C. de iure fisci. l. b.* 10. *Et privilegia concessa uni Academiæ instar privilegiorum alterius perinde valent, ac illius privilegia, secundum Baldum. l. omnia C. de Episc. & Clericis.*

4 Tertia conclusio; Omnes plenariæ indulgentiæ singularibus personis quomodocumque concessę, etiam suspenduntur ijs verbis; *Et tam sæcularibus, quam quorumvis, etiā Mendicantium Ordinum personis.* Sic Navarrus *notabili* 33. *num.* 3. explicans similem suspensionem á Gregorio XIII. sic factam: *Et alijs cuiusque dignitatis, gradus & conditionis personis Ecclesiasticis, ac sæcularibus per universū Orbem constitutis, etiam per modum communicationis, extensionis,* &c. Additque hanc suspensionem, quoad personas, factam non fuisse â Sixto IV. in suo Iubilæo.

5 Addo, quod non solùm quoad non impeditos Romam adire, si non adeant, sed quoad impeditos etiam iuxta dicta dub. 9. suspensio hæc indulgentiarum procedit: cum universaliter in eo suspendat Pontifex indulgentias concessas: *Imperatori, Ducibus, Regibus, & Principibus, & alijs quacumque alia mundana, vel Ecclesiastica dignitate, & speciali nota digna fulgentibus.* Et certum est ex his vel omnes, vel saltèm plurimos iustissimé impeditos esse; immo & procedere quoad positos in mortis articulo expressit Sixtus IV. Iubilæo suo. Nec obstat, quod hi nō possint Romam ire; & videatur cessare ratio legis; hoc enim vim non habet quando Legislator suam explicat mentem, ut in pręsenti, exprimendo personas impeditas. Tum quia huius legis, vel suspensionis finis est non solùm ut maiori cum frequentia celebretur hoc Iubilęum, sed etiam ut omnes admoneantur se pendere à Romana Ecclesia ut constat ex Bulla indictionis Iubilęi. Vnde licet prima ratio in impeditis deficiat, non verô secunda: lex enim si duplici nititur ratione, quamvis una deficiat, sustinetur tamen decisio propter alteram, ut ex *§. Affinitatis, institut. de nuptijs* probat Vallascus *cons.* 6. *n.* 6.

DVBIVM XIII.

Vtrum indulgentiæ non plenariæ, & ab Ecclesiasticis Prælatis concessæ, seu concedendæ suspendantur hoc Anno durante?

1 HAs nō suspendi probabile existimo, & probo 1. ex Navarro, qui *notab.* 25. explicans suspensionem similem a Sixto IV. factam ijs verbis: *Suspendimus indulgentias omnes, & singulas, plenarias, etiam ad instar Iubilæi* & â Gregorio *XIII.* illis; *Suspendimus*

dimus omnes, & quascumque indulgentias plenarias, etiam ad instar Iubilai: & coniungendo illud verbum plenarias, cum ijs: *Etiam instar Iubilai:* nullo apice interposito: asse n. 1. & 2. non plenarias in his Iubilæis non suspendi, sicque ex Gregorij XIII. mente sibi declarasse Mathæum Contarellum Datarium, virum in ijs Romanæ Curiæ rebus peritissimum.

2 Dubium ergo, quod existit simile huic in Bulla SS. D. N. Vrbani VIII. statuentis suspendi: *Omnes & singulas indulgentias etiam perpetuas,* eodem modo decidendum existimo, præsertim cum ipse SS. Vrbanus dicat, se *Multorum Romanorum Pontificum prædecessorum exemplo adductum,* hanc facere suspēsionem. Prædecessores autem; præcipuè immediatè, Sixtus IV. & Gregorius XIII. indulgentias plenarias solùm suspenderunt, & expressiùs Clemens VIII. in Iubilæo anni 1600. dicens; *Omnes & singulas indulgentias plenarias: etiam perpetuas, & peccatorum remissiones; &c. suspendimus.* Hanc sententiam sustinent Zerola *prax. verb. Annus* 2. § 30 & Filiucius *tract.* 8. *cap.* 10. *num.* 251. Neque verba adeò universaliter loquentia obstant, quia hæc quamvis generalia restringuntur ad habilia, ut ex *l. ut gradatim ff. de muner. & honor. l.* 1. *C. de sacros. Eccles.* docent Menochius *de adipisc. possess. remed.* 4. *num.* 755. Surdus *decis.* 112. *num.* 2. Franciscus Molina *de ritu nuptiarum lib.* 3. *q.* 85. *num* 61. Habiles autem, aut propriæ indulgentiæ, de quibus in præsenti, sunt solùm plenariæ, ut potè quæ ab alijs Pōtificibus suspensæ, & quæ si non suspenderentur, profectionem ad Romam retardarent, ac Iubilæi frequentiam minuerent.

3 Quod attinet ad Prælatos, plures sunt, qui possunt indulgentias tam sibi, quam alijs Regularibus, & Sæcularibus concedere, facultate à Summo Pontifice dimanante. Nam Legati, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi possunt concedere 40. dies intra terminos suæ iurisdictionis; in Dedicatione verò Ecclesiarum unum annum; ut *ex cap.* 2. *de consi. lib.* 6. *cap. cum ex eo. & cap. cum nostro, de panit. & remiss.* docent Doctores videndi apud Bonacinā *d.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *a num.* 2. & hoc etiam si solùm sint electi, & confirmati; immo & possunt committere hanc facultatem non solùm suo Vicario, sed etiam cuilibet Ecclesiasti eam iurisdictionem habenti. Non possunt autem concedere indulgentias Capitulum Sede-Vacante, Abbates, & alij Prælati Religionum, etiam Generales, vel quasi iura Episcopalia habentes: nisi illis hæc facultas, quæ actus est iurisdictionis extraordinariè á Pontifice, vel ab Episcopis committatur. Centum dies posse Cardinales Episcopos concedere testatur Zerola *prax. verb. Indulg.* nullas verò posse Cardinales non Episcopos ex Graphio, Valentia, Suario, & Cordova docet Bonacina *num.* 22.

4 Dicendum ergo omnino est, omnes indulgentias concessas, vel concedendas ab his omnibus Pontifice inferioribus, nullo modó suspendi per hoc Iubilæum: quod expressit SS. D. N. Vrbanus VIII. dicens indulgentias suspendere *Per se, ac per Romanos Pontifices, suos prædecessores concessas;* scilicet immediatè; ergo non suspenduntur concessæ per alios Prælatos. Hac ratione ducti Doctores apud Trullench *in Cruc. lib.* 1. *§.* 9. *dub. num.* 5. docent, per revocationem á Commissario Cruciatæ factam non auferri indulgentias concessas ab Episcopis.

Dubium XIV.

Utrum suspendantur in hoc Anno Sancto indulgentiæ concessæ in Cruciata, & omnes aliæ directé, vel indirectè pro Defuntis concessæ: ubi de Iubilæo Cōmunionis generalis singulis mensibus occurrenti, quoad Defuntos?

1 Vspendi has Cruciatæ indulgentias per hoc Iubilæum existimarunt Navarrus *notab.* 33. *num.* 3 Ludovicus Lopez *to.* 2. *cap.* 10. Fabrinus *de Iub. cap.* 21: ducti eo quod omnes generaliter indulgentias suspendit, etiam concessas singularibus personis, prout sunt quæ conceduntur ijs, qui Bullam accipiunt. Sed has non suspendi omnino tenendum dum est, ut communiter tenent Doctores Enriquez *lib.* 7. *cap.* 21. *num.* 3. Rodriguez *in Bulla §.* 12. *dub* 6. *num* 8. Thomas Sanchez *lib.* 8. *de matrim. d.* 33. *num.* 10. Fernandez *exam, the. p.* 3. *cap.* 9 §. 10. Bonacina *de leg. d.* 1. *q.* 3. *p* 8. *§.* 3. *num.* 13. Portel *dub. Regul. verb, Bull. Cruci. num.* 2. Villalobos *to.* 1. *tract.* 27. *clauf.* 12. *num.* 8. Salas *de leg. d.* 20. *sect.* 10. Leon *tract. de Iub. p.* 1. *q* 6. *num.* 229: Zerola *de anno Iubilai. lib.* 19. *q,* 2. & alij. Ac ita declarasse Clementē VIII. in suo Iubilæo anni 1600. in quo eam clausulam suspensionis, tam quo ad omnes indulgentias, quàm respectu singularum personarum invenitur, testantur Rodriguez, & Sanchez *sup.* Additq; Diana 1. *p. tract.* 11. *resolut* 97. sibi D. Franciscum de la Riva. Vicarium generalem Eminentiss. Cardinalis ab Auria, asseruisse SS. Dom. Nostrum Vrbanum VIII. ita etiam decla-

déclarasse Commissario Cruciatæ pro hoc Iubi'æo anni 1625.

2 Ratio est, quia privilegia Bullæ conceduntur per modum contractus, ut ex ijs verbis patet: *Porque dais tanta limosna os concedo*, &c. in hac autem suspensione, nec Pontifex facultatum per modum contractus cōcessarum mentionem facit, nec eleemosynam contributam reddi iubet, & utrumq; necessarium erat ad revocationem privilegij per modum contractus concessi, ut ex Azevedo, Suario, Bologoneto, Matiéro, & Gregorio Lopez probat Sanchez *supra. num.* 8. *&* 9. addens: *Nec potest dici modica eleemosyna, quæ pro Bulla contribuitur: nā licèt unusquisque modicam tribuat, at tota summa, quæ quotanis pro Bulla eleemosyna cōtribuitur, excedit octingenta aureorum millia*. Igitur contractus hic subsistere debet, quia *Licèt contractus ab initio sit voluntarius, ex post facto necessitatis; ut ex l. sicut ab initio, C. de act. & obligat. l. in commodato. § sicut. ff. de commod.* ac ex alijs legibus, nec nō Doctoribus, Tiraquello, Flaminio, Cardoso, Tusch. & Rota probat Barbosa *de princip. lit. C. num*, 57. Quod observa pro alijs facultatibus, & privilegijs Cruciatę.

3 Præterea per hoc Iubilæum non suspendi indulgētias ullas pro solis Defunctis directè, & absolutè concessas, mihi certum est, & Tractatu 1. dub. 15. per errorem 14. num. 7. & 8. probavi ex Martino Carrillo, & Trulench; rationibusque ibi videndis stabiliri, quibus addo aliam sumptam ex fine huius suspēsionis, expresso in ipsa Bulla SS. D. N. Vrbani VIII. ut scilicet, *Basilicas, & Ecclesias prædictas, quo maximo fieri poterit concursu, durante eodem Iubilæo visitent, & frequentent*: ergo cum hanc visitationem exequendi omnino incapaces sint Purgatorij Animæ, in illis cessat finis, seu ratio legis, ac proinde ipsa lex.

4 Hæc de indulgentijs pro Defunctis solùm concessis; maior difficultas est de ijs, quæ vivis conceduntur, cum facultate, ut eas applicare valeant pro Defunctis. Huiusmodi sunt indulgentiæ concessę Granis, Imaginibus, Coronis, Crucibus, Numismatibus benedictis, à Clemente VIII. ad instantiam Patrum Societatis Iesu Peruanorum 30. Augusti 1596. & à Paulo V. ad instantiam Patrum Societatis Iesu in sua Congregatione Generali 5. Novembris 1615 & ad instantiam Procuratorum Canonizationis S. Caroli Borromæi anno 1616. & à Gregorio XV. 12. mensis Martij anno 1622. ad instantiam Procuratorū Canonizationis SS. Ignatij, Xaverij, Nerij, Isidori, & Theresiæ, & à S. D. N. Vrbano VIII. 3. Novēb. 1623. necnon à Leone X. Gregorio XI. & Sixto V. Coronę Christi D. vulgò *Caldula*, & similes, in quarum summarijs hęc verba habentur: *Las sobredichas indulgencias se puedan tambien aplicar por las animas los fieles Defuntos por modo de sufragio.* Similiter applicari posse Iubilæum Communionis singulis mensibus occurrens cōstat ex eius formula: ut iam vidimus Tract. 1. dub. 14. seu 15.

5 Igitur has omnes, & similes indulgentias non suspendi quoad Defunctos per hoc Anni Sancti Iubilæum, satis probatur ex rationibus, quibus ostenditur, quod pro solis Defunctis concessæ non suspendantur. In primis, quia eodem modo hæ conceduntur à Pontifice, & applicantur a Fidelibus, siue illis competant cum hac facultate eas applicandi pro Defunctis, sive si pro Defunctis tantùm sint concessę. Ratio est, quia de omnibus his indulgentijs *Per modum suffragij* idest auxilij, & adiutorij Ecclesiastici applicati, ut explicant Viualdus, Cordoba, Coninc, Navarrus, Valentia, Reginaldus, & alij apud Bonacinam *de indulg. d. 6. q. 1. p. 6. num. 6.* solùm Defuncto concessis, vel de applicandis illi, licèt vivo concessis ęquè verificatur quod, S. Thomas ait: *4. dist. 45. q. 2. ar. 3. q. 2*, quod *Non directè, & principaliter, sed tantùm secundariò, & indirectè Defunctis cōceduntur*. Idē docent Coninch *d. 12. dub. 10.* & Suarius *d. 24. sect. 3. num. 12. & seq.* Nam Pontifex non absolvit Defunctū á pœna, utpote in eum non habens iurisdictionem, sed solùm soluit, offerendo ex Thesauro pretiū æquivalens pro illo, vel ut alij aiunt apud nostrum Lugum *d. 27. de pœnit. Sect. 5. num, 66.* hæ indulgentię conceduntur directè, & immediatè viuentibus; cum facultate, ut eas sicut propriam satisfactionem transferant ad Defunctos; vel ut ipse *num. 70.* explicat, nec viventi, nec Defuncto immediatè conceduntur, sed ut addit *num. 7. Pontificem, quando concedit indulgentiam pro Defunctis, ita elevare ex Thesauro Ecclesiæ opus bonum, & satisfactorium, quod exigit ab aliquo vivente, ut possit habere effectum satisfactionis ultra condignum*. Ergo quoad hanc suspensionem eadem est utriusque indulgentiæ ratio, non in quantum vivis concessa, sed in quantum pro Defunctis applicanda. Præterea, quia applicatio *Per modum suffragij*, quam concedunt Pontifices in relatis indultis idem est. ac concessio pro Defunctis, quia ut ex Suario notat Eminentiss. Lugo *Nunquàm conceditur indulgentia per modū suffragij pro vivis, quia vivus est subditus, & capax absolutionis, cuius defunctus nō est capax.*

Pro-

eius, & capax absolutionis, cuius defunctus non est capax.

5 Probatur denique ex Navarro ita sentienti: *Si concessione unius Papæ esset concessa indulgentia plenaria ob aliquod opus bonum, & ob idem concessione eiusdem, vel alterius dimidia, vel alia, aut aliquota pars eius, aliquorū dierum, & annorum, iuste posset facere illud ad quærendam non plenariam: licèt non ad quærendam plenariam: publicare item non plenariam, tacendo plenariam, vel eam non quæri posse monendo;* Ergo similiter, si ob idem opus potest obtineri indulgentia pro vivis, & pro defunctis, pro istis poterit hæc obtineri, & publicari, licèt non possit pro illis. Denique ex his deducetur, quod non suspendantur, indulgentiæ, quæ singulis Personis, & Altaribus conceduntur pro Missa, qua Animæ liberari â purgatorio valent, iuxta dicta *Tract. 1. dub. 15.* Hęc in Defunctorum fidelium gratiam probavimus; cavendum tamen est in usu eorum, quæ dicta sunt, ne Iubilæa, & Indulgentiæ prædictæ ita publicentur, & obtineantur, ut vel scandalum oriatur, vel offendantur Prælati, vel adhûc pro vivis non suspensæ intelligantur.

DUBIUM XV.

Quando incurratur excommunicatio lata in Bulla huius suspensionis contra publicantes hoc Anno alias indulgentias præter eas, quæ in ipso Iubilæo conceduntur?

1 Clausula huius prohibitionis sic se habet: *Præcipimus, & mandamus, ne interim alia, quam indicti a nobis prædicti Iubilæi Indulgentia, sive publicè, sive privatim, quovis prætextu, ubivis locorum, & gentium sub excommunicationis, eo ipso incurrendæ, aliisque arbitrio Ordinariorum infligendis pœnis, publicentur, vel nuntientur, aut in usum demandentur.* Vbi notandum I. verbum *Præcipimus*, ibi præceptū ad mortale obligans importare, ut in Iubilæo Gregorij XIII. adnotavit Nauarrus *notabili. 33. num. 6.* & probauerat *notabili. 32. num. 51.* Notandum est II. *Publicare* iuxta latinæ linguæ peritos, idem esse, ac *Publicum facere, Publicè manifestare, & divulgare. Nūtiare* verò strictiorē, inducit obligationem; nam idem est ac *Proferre* etiam in parvis cōventibus. Vnde nec è suggesto nec in privatis colloquiis, nec coram multis, nec coram paucis, nec coram uno, nec scripto, nec verbo, nec domi, nec extra asserere, aut dicere licet; indulgentias alias hoc Anno extare, præter eas, quas affert hoc Iubilæum: Et qui aliter fecerit scienter in hanc excommunicationem ipso facto incurrerit. Constat ex dictione *Alia*, quæ est indefinita, vel universalis, ut docent Menochius *cons. 156. num. 24.* & Escobar *de ratiociniis, cap. 18. n. 2.* Et hic Gregorius XIII. dixit: *Ne ulla aliq. quam prædicta a Nobis Iubilæi Indulgentia*, &c.

2 Idem dicendum est de illo, qui dubitās, an sit suspensa aliqua Indulgentia, illam temerè, & absque fundamento rationabili publicat, aut enuntiat. Est enim inobediēs Pontifici, & contumaciter illi resistit. Qui verò disputationis gratia de valore alicuius Indulgentiæ dubiæ dissereret, non incurreret, vel si ipse ignoraret censuram; iuxta dicta Tract. 3. sing. 11. n. 1. Incurreret verò ille, qui scienter diligentiam faceret ad lucrandum similes Indulgentias: hæc enim sub eadem pœna prohibetur, sub illis verbis; *Aut in usum demandentur:* ubi prohibetur ius in illis indulgentiis, aut eas, earum ve lucrationem, seu diligentias, lucrationis gratia, executioni mandare. Hæc enim sub uerbo *Usus*, cadunt, iuxta ea, quæ docent Archidiaconus *de offic. del. ga. i. c. quamvis. lib. 6.* Rebufus *l. 25. de verb. signif.* Alexander Scotus *vocab. utriusque iuris. verb. usus.*

3 Secunda conclusio: Qui probabiliter existimaret aliquas Indulgentias pro hoc Anno suspensas non esse: neq; graviter peccaret, nec excommunicationem incurreret eas manifestādo publicé, vel privatim: tum quia licet sequi; & exequi opinionem probabilem: & iste probabiliter iudicat se non facere contra voluntatem Pontificis: tum quia in eo non datur contumacia, quæ requiritur ad hanc censuram incurrendā: quia probabiliter iudicans posse, operatur: tum quia hæc, utpote pœna gravissima non est extendenda ad earum Indulgentiarum publicationem, quæ vero similiter, & probabiliter creduntur non suspendi â Pontifice, sed potius restringēda ad manifestationem earum, quas manifestè constat ab ipso suspensas, iuxta ea, quæ docet Burgos de Paz *cons. 8. n. 2.* Denique, quia in legum interpretatione molliendæ sunt potius pęr ę quā nimis exasperandæ, *ex cap. pœna de pœnit. dist. 1.* seu in pœnis benignior fieri debet interpretatio. *l. pœna. de pœnis. c. in pœnis de reg. iuris. l. 6. c. ex litteris de constit.* Et Tiraq. *in l. si unquam n. 246. C. de revocand. donat.* Riccius *prax. resol. 303. n. 3 in 2. in 2. edit.* Thomas de Thomassetus *resol. 158.* Vgolinus *de offic. Episcopi. c. 6. §. 1. n. 3.* & alij. Hæ autem indulgentiæ, quæ possunt nuntiari, vel promulgari (atenta tēper Prælati debita veneratione, evitandi scandali

dali occasione ac prudētia in his adhibēda) sunt, quas diximus d,13. & 14. non suspēdi.

4 Tertia conclusio: Qui assereret per hanc Bullam non suspendi facultatem absolvendi in casibus Sedi Apostolicę reservatis, iuxta dicenda dubijs sequentibus, aut ab illis tentaret absolvere; licèt iniquè ageret, & cōtra expressam voluntatem Pontificis, facultatem hanc suspendentis, non tamen incurreret excommunicationem latam in hac Bulla: neque similiter illam incurreret, qui assereret non suspendi facultatem dispensandi, & commutandi vota; & dispensandi, aut cōponendi se super malé ablatis ac incertis; & eligendi Confessarium cum potestate absolvendi á casibus Pontifici reservatis, etiam si hęc in hac Bulla suspenderentur, ut suspensa fuisse â Sixto IV. pro suo Iubilæo constat ex eius indulto, quod affertur a Navarro *notabili* 28. & notatur â Filiucio *tract.8.cap.10,num.5.* Ratio est quia excommunicatio tātùm fertur in publicé, vel privatim publicantes; aut in usum demandantes Indulgentias: ergo non est extendenda ad publicantes huiusmodi facultates; quia pænæ non sunt extendendę ad alios casus, vel personas, pręter expressas, etiam si extensio fiat ex similitudine rationis, ut probant Ioannes Andræas *reg. odia. l. 6.* Immola *in l. si vero. §. & viro. col. 8. ff. soluto. matr.* D. Antonius de Quintanadueñas *Ecclesiast. reg.* 287. Gironda *de privileg. explic. nu.* 540. & alij.

Dvbivm XVI.

V. Suspendatur per hoc Iubilæum facultas, quam habent Episcopi, & Regulares Prælati ad absolvendum à casibus Sedi Apostolicæ reservatis?

1 SVspensionis huius hæc sunt verba; *Facultates, & indulta absolvendi, etiā in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in litteris die Canę Domini legi solitis; contentis, suspendimus* &c. Circa quæ sit prima conclusio: Facultas concefsa Episcopis per Tridentinum *sess.24. ca.6.* ad absolvendum, & dispensandum cum suis Subditis in omnibus casibus occultis, Sedi Apostolicę reservatis, vel ordinaria facultas illorum ad commutandum, vel dispensandum in votis non reservatis Papæ: & facultas dispensandi in irregularitatibus, & impedimentis matrimonij, aut petendi debitum, aliæve, quę ex iure communi, illis competunt, non suspenduntur per hanc Bullam. Ita èxpressè docet Zerola *ver. Annus S. §.4.*

2 Ratio est, quia hæc facultas per Tridentinum cōcessa est ordinaria, ut docēt Thomas Sanchez *lib. 2. sum. cap. 11, num. 23.* ac latè *lib. 4. de mat. d. 40. num. 14,* Suarez *to. 5. decens. d. 41.* Emmanuel *to, 1. q 61. art. 9.* & plures alij. Per hanc autem Bullam suspenduntur facultates ex privilegio concessæ: non autem ordinariæ, quæ iure communi competunt: immo etiam si essent ex privilegio, in iure communi contento, quales sunt, quę in Concilio generali conceduntur, non suspēderentur, si nulla fieret de illis, seu illarū concessionis mentio, quod est necessarium ad hanc suspensionem, vel revocationem, ut bene Sánchez *lib. 2. sum. cap. 12. num.* 17. Idē intelligitur de facultatibus his hoc modo cōcessis Vicario Episcopi, Capitulo Sede Vacāte, & Superiori iurisdictionē quasi Episcopalem habenti, iuxta ea, quæ Barbosa cum pluribus DD. tradit *ad sess. 24. cap. 6.* Tridentini.

3 Secunda conclusio: Facultates, quas iure communi, & ratione sui officij habent Prælati Regulares, Generales scilicet, Provinciales, & Superiores locales ad absolvendū suos Subditos à peccatis, & censuris Papæ, & Episcopis reservatis: necnon ad dispensandum in irregularitatibus, & votis, ac ea commutandum, non suspenduntur per Bullam huius Iubilæi. Ratio est eadem: cum facultates hæ ordinariæ sint in his Prælatis, ut probant Sanchez *lib. 8. de matrimonio d 3. num. 9.* Navarrus *lib. 1. cons. de temp. ordinat: cons. 62. num. 9.* & alij. Hi ergo Superiores habent circa suos subditos hoc Anno omnes facultates absoluendi, commutādi, dispēsandiq; quas circa suos habent Episcopi, possuntque eas delegare. Et licèt Sanchez *lib. 8. de matrim. d, 1. num. 13.* Suarius *tom. 4, in 3. p. d. 30. sect. 2. num. 7.* & alij apud Barbosam *in Trid. sess. 24. cap. 6.* existiment, hanc facultatem illis competere, saltèm Generalibus, & Provincialibus per communicationem privilegij concessi à Pio V. Patribus Dominicanis: probabilius est, facultatem, quam Tridentinum ibi concedit Episcopis, extendi etiam ad Prelatos Religionum exemptarum: sunt enim hij respectu suorū Subditorum Pastores ordinarij, sicut Episcopi respectu Sæcularium; habentque quasi Episcopalem iurisdictionem. Ita Emmanuel *tom. 1. q. 61. art. 9.* Navarrus *lib. 5. cons. 23. de privileg.* Beja *4. p. cas. 37.* ac alij.

4 Enim verò Pius V. non ideo his Prælatis hoc concessit, quia iam non esset concessum per Tridentinum, sed ad tollendas opinio-

mones, & scrupulos, & ad extendendũ hoc cum maiori certitudine ad Superiores locales. Si igitur ex iure communi Tridentini hanc facultatem habent, per hanc generalem suspensionem: nec illa suspenditur, nec revocatur, nec minuitur: Nam *verba generalia rescriptorum, aut statutorum restringuntur secundum ius commune*, ut probat Garcia Gironda *de privileg. explic. num.* 275. *&* 276. Circa alias facultates Prælatorum ad mitanda, & dispensanda vota suorum subditorum, atque etiam ad dispensandum cũ illis in irregularitatibus, & alijs inhabilitatibus, sive hæ ex iure communi, sive ex privilegio habeantur, dubium non est, quod in hoc Sanctiss. D. N. Vrbani Iubilæo non suspendebantur: cum solùm suspenderetur facultas in ordine ad absoluendum a casibus prædictis.

Dubium. XVII.

Vtrum suspendatur in hoc Iubilæo facultas, quam habent Regulares ex vi suorum privilegiorum ad absolvendum Sæculares in casibus Sedi Apostolicæ reservatis?

1 Affirmativam partem tenet Emmanuel Rodriguez *exposit. Bullæ.* §. 12. *in* 2. *edit. dub.* 6. Sed negativam tuentur Navarrus *notabi.* 33. Enriquez *lib.* 5. *cap.* 28. *num.* 7. *& cap.* 31. *num.* 3. Villalobos *tract.* 27. *claus.* 12. Filiucius *trac.* 8. *cap.* 10. Benzonius *lib.* 4. *de Iub. cap.* 8. *dub.* 3. Sanchez *lib.* 4. *sum. cap.* 54. *num.* 62. Diana 1. *p. tract.* 11. *resol.* 10. citans Bartholomæum à S. Fausto: Lugo *dis.* 20. *sect.* 8. *de pænit. n.* 145. & Leander à Sanctiss. Sacramento *tom.* 1. *tract.* 5. *q.* 56. Ratio potissima est, quia cum in hac suspensione intentio Pontificis solùm sit suspendere facultates absolvendi, indulgentiarum solùm causa concessas, quia aliæ non retardarent Fideles à Romana profectione, eiusque Ecclesiarum frequentatione pro Iubilæo obtinendo; & facultates, quæ Regularibus ad absolvendum competunt, non sint concessæ intuitu indulgentiarum, sed ob alias causas; ne scilicet Religiosi constringerentur, vel Romanum Pontificem, vel Episcopos pro hac facultate consequenda adire, eorumque palatia frequentare, & ne Fidelibus difficilis adeò foret hæc absolutio, ut patet ex Sing. 4. Tract. 9. num. 6. non suspenduntur.

Hanc fuisse suam mentem satis expressit Sixtus IV. in sua Bulla, quæ incipit: *Quemadmodum.* &c. *Nos, ne propter aliarum indulgentiarum hactenus à Nobis, seu eodem Paulo, vel alijs Prædecessoribus nostris concessarum, huiusmodi concessionem hoc sanctum opus, ac remissionis, & gratiæ Annus Iubilæus intermittatur, aut Fideles ipsi à tanto munere reddantur expertes, omnes, & singulas indulgentias* &c. *ac etiam commutandi vota, aut super eis, & malè ablatis incertis, aut per usurariam pravitatem, vel alium illicitum modum extortis, dispensandi confessores, cum potestate absolvendi etiam in casibus à Sede Apostolica reservatis,* &c. *Suspendimus*, & Gregor. XIII. in sua Bulla, quæ incipit; *Quoniam Sancti Iubilæi* &c. *Suspendimus omnes, & quascumque Indulgentias plenarias, etiam ad instar Iubilæi, & earum causa facultates, concessiones, & indulta quæcumque.* Et infra. *Ex quibus causis concessas*, &c.

3 Hanc etiam fuisse huius Pontificis mentem, sic testatus est Navarrus *notab.* 33. *nu.* 3. *Qua de re, inquit, consului R. D. Datarium Mattheum Contarellum, Romanæ curiæ peritissimum, qui mentem SS. D. N. propriùs alijs novit: isque respondit: Intentionis S. D. N. fuisse per prædictam clausulam suspendere solas, & omnes Indulgentias plenarias, & sola; & omnia earum quærendarum causa concessa, & indulta: ita quod nulla indulgentia, quæ non esset plenaria, nec ulla facultas, quæ non esset causa Indulgentiæ plenariæ quærendæ concessa, censeatur suspensa. Quod consequitur quatuor facultates, scilicet eligendi Confessarios cũ potestate absolvendi ipsos à censuris, & alijs pœnis, & commutandi vota, vel in eis, & super rebus malè ablatis, & incertis dispensandi, eaque certo modo remittendi, quo indulgentia plenaria commodiùs quæreretur.* Hactenus ille.

4 Immò etiam si in suspensionibus Bullæ non adderentur verba illa: *Indulgentiarum causa*; sicut non sunt addita in Bullis Clementis VIII. ac Vrbani VIII. adhuc eandem explicationem admitteret suspensio, eamdemque mentem his, & alijs Pontificibus fuisse existimandum est. In quorum elucidationem verba sapientissimi nostri Lugo placet potius referre quam propria proloqui. Sic ille *disp.* 20. *de pænit. sect.* 8. *num.* 145. *Magis, inquit, dubitari poterat, attenta Bulla Clementis VIII. Anno Sancto* 1600. *in qua illa verba: Indulgentiarum causa, ommissa fuerant. Sed idem Pontifex interrogatus, dixit, eandem fuisse intentionem suam, & ad tollendum dubium edita fuit iterum eadem Bulla additis eisdem verbis. Denique anno* 1625. *in Bulla SS. D. N. Vrbani VIII. ommissa fuerunt eadem verba, fortè quia ex Bulla Clementis VIII. transcripta fuit illa clausula; Quare cum iterum de hoc dubitaretur: ego dixi, non fuisse revocatam Regularium facultatem: Primo quia, Vrbanus ibi dicit, se si qui*

exemplũ Prędecessorum, in illa revocatione: cũ ergo Prædecessores nõ revocassent omnes facultates, sed concessas causa indulgentiarum, de his solis intelligendum est. Secundo, quia postea non imponit præceptum, nec excommunicationem, nisi contra publicantes alias indulgentias; ergo de illis solis agebat. Denique postea idem Sanctissimus interrogatus hoc ipsum respondit, & dixit, hanc solam fuisse suam intentionem. Quare de hoc non fuit amplius dubitatum. Hæc Hispalensis noster Cardinalis.

DVBIVM XVIII.
Quovsque duret hæc Indultorum, & Indulgentiarum suspensio?

1 Vspensionem hanc, tam Indultorum circa absolutiones quàm Indulgentiarum, tandiu ubique extra Romam durare quandiu Iubilæũ ipsum; per integrum scilicet Annum, satis superque expresserunt Pontifices: ac pręsertim Vrbanus VIII. ut vidimus dub. 2. Durabit igitur hæc suspẽsio in Iubilęo pro Anno 1650. promulgando à primis vesperis vigiliæ Nativitatis Anni 1649. ad secundas inclusivé Anni 1650. seu à portæ sanctæ apertione [*Post hanc enim*, ut loquitur Navarrus *notab.* 32, *illico incipiunt, & satagunt eam intrare, & visitare, & esse primi, vel cum primis.*] usque ad occlusionem, seu post decãtatam â Pontifice orationem illam: *Deus, qui in omni loco Dominationis tuæ*, &c. qua actio claudendi solemniter portam S. Petri finitur.

2 Porro hæc suspensio aliquando fieri solet â Pontifice illis verbis: *Ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*; Quę, si strictè interpretemur, faciunt suspensionem, vel concessionem tandiu durantem, donec revocetur: vel nisi sit suspensio a Sede, usque ad suspẽndẽtium mortẽ. Sic docent Riccius *prax. decis.* 68. Martha *de clausf. p.* 2. *clausf.* 1. *n.* 1. Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancel.* §. 1. *proem. num.* 9 Valascus *de iure emphith. q.* 34. *num.* 7. Gutierrez *lib* 1 *q.* 11. *num.* 19. Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 28. *num.* 51. Enriquez *lib.* 7. *cap.* 21. *n.* 5. & alij. Si verò fuerit alicuius dignitatis, vel officij, donec hoc, vel illa finiantur, ut probat Navarrus *de indulg. notab.* 28. *a n.* 28. *ad* 51.

3 Ego verò sentiendum existimo, hãc suspensionem solùm quoad Annum Iubilæi durare, hancque esse Pontificis mentem: etiam si prædictam clausulam apponat: *Ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitũ*. Quod satis indicant verba Sixti IV. & Gregorij XIII, ille enim ait; *Nos, ne propter aliarum indulgentiarum hactenus à Nobis, vel alijs Prædecessoribus nostris concessarum, Annus Iubilęus intermittatur, aut Fideles ipsi reddãtur expertes: omnes, & singulas &c. indulgentias suspendimus.* Hic verò: *Nos pro consequenda eo Anno indulgentia, quę dictis litteris expręsa est, suspendimus ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, &c.

5 Igitur, si ratio, ob quam indulgentiæ hæ suspenduntur; est, ne illarum lucratio Anni Sancti celebritatem, Iubilæum ve minuat, concursusque ad Basilicas Romæ visitandas retardetur, cum transacto Anno huiusmodi celebritas, Iubilęumque non dentur, ac pro inde concursus hic non exposcatur à Pontifice, suspensio earum, Anno transacto, cessabit: nam legis ratione cessante cessat ipsa lex, ut sępe ex utriusque iuris Doctoribus inculcavi. Quod axioma præcipué locũ habet in odiosis: & onerosis. Vnde iuxta Doctores, concessio tributi cessat cessante causa, ob quam fuit impositum.

5 Praxis denique hoc ostendit: transactis enim Iubilæorum Annis, quæ a Sixto IV. & Gregorio XIII. promulgata fuere, omnes Christi Fideles indulgentias, & Iubilęa lucrati sunt; ac si nulla antecessisset suspensio, nec nova illius revocatione expectata, quam usque ad hodiernam diem nunquã, factam fuisse omnibus constat: at si revocatione opus esset iuxta sententiam oppositam, nullæ indulgentię obtineri a prima Sixti suspẽsione hactenus valide potuissẽt, quod est absurdissimum. Igitur quęcumque clausula ex prędictis, aut similibus apponatur his Iubilæis, omnes indulgentiæ, & facultates per illam suspensæ, transacto eo Anno redeunt ad suum pristinum vigorẽ absque alia nova concessione. Et sic Navarrus *notab.* 33 *num.* 7. in Iubilæis Sixti IV. & Gregorij XIII. Datarium declarasse testatur.

DVBIVM VLTIMVM.
Utrum hæc suspensio promulgetur, & æqué duret quoad omnes Christi Fideles, tam Romam adeuntes, quàm non adeuntes, aut adire impeditos?

1 It prima conclusio: Hęc suspensio comprehendit per integrum hunc Annum omnes Christi Fideles, ubivis gentium existentes, quicumque illi sint, dum Iubilæum non lucrantur; etiam si Romæ degant. Patet ex clausula suspensionis apposita dubio 2. Sit secunda conclusio; Suspensio hæc etiam for-

sortitur effectum in impeditis Romam adire: dum in hac adeunda non dispensantur. Probatur, quia lex, seu suspensio hęc generaliter loquitur, & ita omnes comprehendit, etiam impeditos: tum quia expressè SS. D. N. Vrbanus VIII. suspendit omnes indulgentias concessas Principibus, Prælatis, Gubernatoribus, & alijs personis, quæ verè impeditæ sunt, & Sixtus IV. etiam concessas existentibus in mortis articulo. Consule Dubium 12. num. 5.

2 Tertia conclusio: Qui ad finem intentum à Pontifice in Iubilæo hoc Romam se conferunt, postquam ad illam pervenerunt, & Basilicas assignatas visitarunt, possunt lucrari omnes indulgentias, quæ suspensæ erant per Iubilæi Bullam, & á peccatis, ac censuris Sedi Apostolicæ reservatis absolvi perinde poterant, ac ante quam hec suspenderentur. Et omnes isti, non solùm cum Romę morantur, sed etiam in itinere, dum ad suas patrias redeunt, & in illis habitant, his frui possunt: iam enim voluntati Pontificis satisfecerunt, Romam adeuntes, & ita significantes se ab ea suprema Sede pendere: Vnde in illis cessat utraque ratio legis, ac proinde ipsa lex, seu suspensio.

3 Quarta conclusio, quoad Moniales, Anachoretas, Carceratos, infirmos, & eos, qui post iter arreptum Romam accedere non valuerant, iuxta dicta *dub. 9. & 10.* probabile existimo, non suspendi prędictas indulgentias. Ratio est, quia cum his dispensat Pontifex in adeunda Vrbe, Iubilæumque hoc concedit, & iam satisfactum est voluntati, & fini intento à Pontifice: ac proinde eadem regula regulandi sunt, qua præcedentes, qui postquam Romę Iubilæum obtinuerunt, nullam habent, etiam eo Anno durante, sive intra, sive extra Romam, suspensionem Indultorum, ac Indulgentiarum.

4 Concludo igitur, Iubilęi huius explicationem sententia, ac verbis Vincentij Candidi ex Illustrissimo, ac Sapientissimo Prædicatorum Ordine; qui *disquisit. 25. dub. 26.* ait: *Qui tempore Iubilæi Anni Sancti, in peccato mortali implêret visitationes Ecclesiarum, si postea Anno durante, qui incipit a primis vesperis Nativitatis Domini, & in eisdem inclusivè resoluto Anno finitur, confessus, in Dei gratiam redierit, quamvis etiam in patriam fuisset reversus, consequeretur talis fructum Iubilæi Anni Sancti.*

5 Adderem ego, quod etiam Anno Iubilæi transacto, eum fructum consequetur ubicumque sit, qui ultimam diligentiam in hoc Anno v. g. Ecclesiæ visitationem Romæ perfecit in peccato mortali, iuxta sententiam Silvestri *verbo indulgentia. num.* 7. Paludani *dist. 20. q.* 4 Enriquez *lib. 7. de indulg. cap. 9. num.* 3. Navarri *notab.* 17. *num.*2, Granadi *in tertiam partem de sacram. contro. 12. tract.* 5. *d. 2. num.* 5. & aliorum afferentium, Iubilæorum etiam tempore transacto, eorum fructum, & remissionem percipi ab eis iam ad gratiam reductis, qui tempore assignato non perceperunt, eo quod ultimam diligentiam in statu peccati mortalis sint executi: licèt oppositum doceant Suarius *disp.* 25. *num.* 13. Coninch *dis.* 12. *dub.* 7. *num.* 37. Reginaldus *lib. 7. num.* 169. Sa *num.*2. & alij.

6 Hæc sunt, quæ pro casibus in Anni Sancti Iubilæo ad annum 1650. divina gratia promulgando, occurent; forsan se offerre poterunt alia alijs Iubilæis communia, & hæc ex dictis in hac Apendice facillimè constabūt. Singularia etiam nonnulla v. g. quod ad illius lucrationem Bulla Cruciatæ non sit neccessaria, sicut nec processioni, aut sanctarum portarum apertioni à Pontifice, ac Cardinalibus præstandæ adesse, & similia, ex his quæ edidi in meo libello de duarū hebdomadarum Iubilæo colligētur.

FINIS TRACTATVS VIII.

Ad Iubilæa,

PRO MORTIS ARTICVLO TAM SÆCVLARIBVS, QVAM REGVLARIBVS CONCESSA:

TRACTATVS NONVS.

Dubium I.

Quænam communiter extent huiusmodi Iubilæa?

1 Ex plurimis; & varijs Iubilęis, seu plenarijs indulgentijs, quę pro universis Christi Fidelibus in mortis articulo concessæ sunt, aliquas referam, quæ frequentiùs, & faciliùs obtineri valent, & solent. Primum locum obtinet Iubilęum concessum in Bulla Cruciatæ: cuius hæc sunt verba: *Concedimus, ut possit eligere Confessarium ab Ordinario approbatum* &c. *& ab eo quorumcumque peccatorum, & censurarum, plenariam indulgentiam, & remissionem semel in vita, & iterum in articulo mortis obtinere.* Et infra: *Item si dicto Anno durante contingat, vel ob repentinam mortem, uel Confessorum absentiam sine confessione decedere, modo contriti decesserint, & prius statuto tempore confessi fuerint, nec huius concessionis fiducia negligentiores fuerint; plenariam, ut supra, remissionem consequantur.*

2 Secundum locum obtinent indulgentiæ plenariæ, quæ sunt concessæ Moribundis habentibus Grana benedicta, aut Imaginibus, vulgo, *Quentas, o Medallas benditas*, quibus aspicatæ sunt huiusmodi indulgentiæ. Quarum unum, vel alterum exemplum apponam, sicut in hispanis harum Indulgentiarum catalogis impressis, vulgò inueniantur. Sic in Indulgentijs concessis à Paulo V. Coronis, Crucibus, Imaginib⁹, &c. quas concessit ad instantiam Patrum Societatis Iesu, qui ad Congregationem generalem Romæ conv[e]nerunt anno 1615. habetur n. 8. *Concede su S[an]tidad à qualquiera persona, que teniendo qualquie[r]a de las cosas dichas, dixere en el articulo de la muerte, Iesus, con la boca, o con el coracon gane indulgencia en forma de Iubileo.* Idem Pontifex eandem Indulgentiam concesserat Coronis, Rosarijs, Crucibus, & Imaginibus benedictis ad instantiam Procuratorum Canonizationis S. Caroli Borromęi. 3. Novembris 1610. & postea 1619. easdem cōfirmavit ad instantiam Patrum Societatis Iesu ex Peru, his verbis; *Qualquiera, que in articulo mortis dixere con devocion, y una sola vez Iesus con el coracon no pudiendo con la boca, y siendo siquiera contrito, no pudiendo confessar, y comulgar, gane indulgentia plenaria en forma de Iubileo.*

3 Idem Iubilæum Paulus V. concessit ad instantiam Philipi III. Regis Hispaniarum Imaginibus Sanctissimi Sacramenti, Bulla edita 17. Aprilis 1612 his verbis; num. ult. *Item concede su Santidad a todos los fieles Christianos, que en el articulo de la muerte tubieren en la mano la insignia del Santissimo Sacramento, y dixere con devocion: Alabado sea el Sanctissimo Sacramento, y no pudiendo con la boca, con el coracon, indulgencia plenaria y remission de sus pecados.* Idem Iubilęum pro Immaculatę Conceptionis Imagine est concessum à Leone X. sic: *Todas las personas, que tubieren consigo esta imagen, y en la hora de la muerte dixeren tres veces, Iesus Maria; si con la boca no pudieren, con el coraçon. y aunque no lo puedan dezir, teniendola consigo, alcançan indulgentia plenaria, y remission de todos sus pecados en forma de Iubileo.* Item Gregorius XV. idem concessit pro Coronis, Rosarijs, Crucibus, & Imaginib⁹ benedictis ad instantiam Procuratorum Canonizationis Sancti Isidori, Ignatij, Xaverij, Theresæ, & Philipi Nerij; his verbis n. 10. *Qualquiera q̃ en el articulo de la muerte tubiere consigo una de las cosas sobredichas, y dixere el nombre sanctissimo de Iesus con el coracon, no pudiendo con la boca, y se encomendare en la mexor manera que pudiere a Dios, gane indulgentia plenaria de todos sus pecados en forma de Iubileo, estando confessado, y comulgado. y no pudiendo, a lo menos contrito.* Et in formula Idulgentiarū, quas concessit D. N. Vrbanus VIII. 3. Novembris. 1623. Coronis, Rosarijs, Crucibus, & Imaginibus benedictis, sic habetur *num.* 15. *Tambien a quel que estando en el articulo de la*

la muerte tubiere alguna de las sobredichas cosas, y devotamente con la boca, o con el coracon encomendare su anima a Christo N.S. consiga indulgençia plenaria de todos sus pecados. Sic plures aliis formulas referre poteram.

4 Tertium locum obtinent Iubilæa plenissima concessa pro mortis articulo ijs, qui in Confraternitates, aut Congregationes SS. Eucharistiæ, aliorum ve mysteriorum Christi Domini, ac B. Virginis Mariæ præcipuè sub titulo *Psalterij*, aut *Rosarij*, aut sub nomine aliquorum Sanctorum, ingressi sunt. Sic igitur incipit Summa Indulgentiarum; quas lucrantur, qui ad Congregationes, in domibus Societatis nostræ authoritate Apostolica sitas, admissi sunt. *Primeramente todos los que legitimamente fueren recibidos el dia de la entrada comulgando en aquel dia ganan indulgençia plenaria, y remission de todos sus pecados. II. En el articulo de la muerte Indulgençia plenaria.* Eadem conceditur Corrigiatis S. Augustini, & Chordigeris S. Francisci invocato nomine Iesu ore, vel saltem cordè, ut testatur Hyeronim⁹ Rodrig. *ref.* 30. *num.* 1.

5 Quartum locum habet Iubilæum concessum omnibus Regularibus pro mortis articulo, quod in Bulla Pauli V. relata *Tra.* 3. *dub.* 1. sic se habet num. 4. *In cuiuslibet mortis articulo, si pariter verè pænitens, & confessus, ac sacra Communione refectus, vel quatenus id facere nequiverit, saltem contritus, nomen Iesu, ore si poterit, sin autem corde devotè invocaverit, etiã plenariam,* &c.

6 Quinto loco ponenda sunt Iubilæa concessa Secularibus moribundis intuitu Regularium, ex quibus in Compendio privilegiorum. *verbo indulg. quoad Secul.* 8 *num.* 1. unum sic habetur; *Calixtus. III. concessit plenariam indulgentiam pro Patribus, & Matribus omnium Fratrum Minorum præsentium, & futurorum defunctorum, etiam in purgatorio existentibus,* Circa quod consule Emmanuelem Rodriguez *tom.* 2. *q.* 91. *& tom.* 3. *q.* 27. *art.* 2. Nec silentio prætereo Iubilæũ, quod sic affertur in eodem Compendio. *V. indul. quoad secul.* 7. *num.* 6. *Leo X. concessit quod morientes in habitu fratrum Minorum consequantur Indulgentiam plenariam.* Et num. 13. *Leo X. & Adrianus VI. decedentibus in habitu SS. Trinitatis, aut Scapularium dicti Ordinis d. manu alicuius Prælati, etiam absque alicuius voti emissione, suscipientibus, & deferentibus in Regnis Castella, Legionis, & Granatæ consistentibus concesserunt omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones Fratribus prædicti Ordinis concessas.*

(**)

Dubium II.

An in vero, vel in præsumpto mortis articulo, aut illius periculo hæc Iubilæa concedantur?

1 Articulus mortis, dici solet, quando quis ita est proximus morti, ut proxime, & sine ulla spe credatur futura. Sic ex S. Antonino, Navarro, Angles, Covarruvias, Corduba, Enriquez, Suario, & alijs Zambranus *de casib. occurrent. in artic. mortis prẹludio* 1: *num.* 7. Deinde articulus mortis verus ille erit, in quo quis verè moriturus est: & præsumptus, in quo quis moriturus præsumitur, sed verè non morietur. Igitur Indulgentiæ plenariæ concessę pro mortis articulo independenter ab applicatione Confessoris, vel a ministerio alterius, per quem ea debeant in tali articulo concedi, quales sunt omnes relatæ (præter concessam in Cruciata) pro vero mortis articulo concessæ tantùm intelligũtur. Sic Bonacina *de indulg. d.* 6. *q.* 1. *p.* 8. *num.* 10, Navarrus *miscelan.* 18. *num.* 4. Trulench *in cruc. lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 29. Reginaldus *lib.* 7. *num.* 156. & est communior Doctorũ; quia finis, & intentio concedentis est, ut Infirmus ab hac vita evadat absque onere luendi pænas in purgatorio. Huic autem fini satisfit solùm in vero mortis articulo. Præterquam quod verba, quibus utitur Põtifex in omnibus fere huiusmodi concessionibus apertè ostendunt de vero articulo mortis ipsum loqui; nam in illis, vel dicitur; *Cum decedant ex hac vita, vel ut corde si ore nequeunt nomen Iesu invocent.* Probabile tamen existimo pro omni articulo mortis concedi, iuxta ea, quę ex Suario statuimus *dub. ult. num.* 2, cum propositio indefinita æquivaleat uniuersali, sicque articulus mortis indefinitus pro omni tam vero, quam præsumpto accipiendus videtur.

2 Si verò Indulgentiæ lucratio, aut concessio dependeat ab applicatione Confessoris, vel alterius ministerio, articulus mortis accipi potest non solùm pro vero, sed etiam pro præsumpto. Sic in Cruciatæ Indulgentia, á Confessore applicanda sentiũt communiter Doctores, ut testatur Trulench *lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 9. *num.* 8. cui non assentior, dum addit; *Unde probabiliter moriturus potest uti hac indulgentia: atque postquam semel eam fuerit lucratus, vel etiam semel sibi applicari fecerit, sive in primo, sive in secundo, aut alio mortis articulo præsumpto: iam non poterit, eam lucrari amplius, nec illa Bulla gaudere, aut uti ad idem; quia sortita est totum effectum.* Consonat

nat Reginaldus *cap. 7. n. 156.* dicens, quod hæc indulgentia *in articulo mortis præsumpto usurpata consumatur: nec ipsa remaneat pro vero mortis articulo.*

3 Hæc, inquam, non placet; quia cum contingere frequēter possit, quod quis per annum bis in articulo mortis præsumpto existat, & tertio incidat in verum, si in duobus primis mortis præsumptę articulis iam illi applicata, & concessa est Indulgentia virtute duplicis Bullę, quam accepit; cum tertia accipi nequeat, omnino defraudabitur ab illa indulgentia: frustrabiturque intentio Pontificis, quę est, ut virtute huius Indulgentiæ concessæ in mortis articulo accipiens semel in anno Bullam, ex hac vita decedat absque onere luendi pęnas in purgatorio. Quem finem â Pontifice intentum esse in alijs indulgentijs concessis pro mortis articulo docent Doctores. Vnde illa Indulgentia esset deterioris conditionis quam istæ; nec Pontifex in ista ita liberaliter se gereret.

4 Igitur dicendum omnino est, hanc indulgētiam Cruciatæ, & similem aliam pro mortis articulo concessam dependenter á ministerio Confessoris, aut alterius, suscipiendam esse pro vero mortis articulo tantùm, vel pro hoc, & pro quocumque alio pręsumpto: Ita ut in omnibus lucretur Moribundus Indulgentiam plenariam unica tantùm Bulla. Probatur, quoad primam partem: quia dictio illa: *Iterum semel in vita, & iterum in articulo mortis obtinere*: sonat unica tantū vice concedi hanc indulgentiā Moribundis, seu in morte; sicut unica tantùm vice conceditur sanis, seu in vita. Sic Bartholus *in l. fidei. com. num. 1. ff. de legatis. 2. l. fin. ad finem.* Glossa. ibi: *verbo: Quamvis ff. de bonis authorit. iudicis posid.* [illegible]enedus *prac. qq. Sing. 57. num.* Octavianus *de adverb. dict. item vers. iter.* Barbosa *dict. iterum. 160.* & alij ex l. *fideicommiss. §. siquis alicui.* docentes, quod hæc dictio, *Iterum est repetitiva eiusdem actus pro una vice tantùm.* Ita in pręsenti. Vnde in Summario Hispano dicitur: *Vna vez en la vida y otra en la muerte &c. ayan plenaria indulgencia dellos.* Si igitur una vice tantùm conceditur hæc Indulgentia pro mortis articulo; pro quo alio nisi pro vero, qui semel tantum contingit, concessam esse iudicandum erit, præsertim, cū pro pręsumpto inutilis sit concessio ad finem á Pontifice intentū?

5 Probatur conclusio: quoad secundam partem ex significatione etiam particulæ, *Iterum*, quæ ut docet Alexander Scotus in *lexicon. Quandoque ex natura actus, cui adijcitur exponitur, idest, quoties opus fuerit, & Glossa, & ibi Doctores in cap. sua nobis de appellat. & Angel. Aretin. in proemio instiut. verbo. quorum, & Doctores in l. veluti de Eden. & l. fidei com. §. siquis. decem. ff. de legat. 3.* Colonant Octavianus, & Barbosa *sup.* addentes; *Ita pręcipuè accipi quando iteratio non tendit in gravamen alterius.* in pręsenti verò in maximum emolumentum Fidelium hęc acceptio tendit, maioremque Pontificis largitatem ostendit, cuius ut pote supremi Principis favores, ut sunt Indulgentiarum concessiones largè sunt iuxta Doctores interpretandi. Præterea, quia praxis Sapiētium hoc docet, qui indulgentiam hanc applicant, in quocumque mortis articulo independenter ab eo; quod iam sit applicata aliquoties in illo anno. Vnde nihil circa hoc interrogant, cum eam applicare volūt: Et ita etiam periculo frustrationis defectu Confessarij applicātis non ita facilè exposita erit hæc indulgentia & sic Suarius *tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 19 num. 12.* Cordova *lib. 5. de indulg. q. 36.* & Gerson *2. p. to. de absol. §. quaris ulterius*, sentiunt de simili indulgentia Regularib⁹ pro mortis articulo concessa, de qua infra.

6 Huic sentētiæ adherent Sāctus Antoninus, Gerson, Gabriel, & alij Doctores, quos citat, & sequitur Emmanuel *§. 9. dub. 3.* asserentes, hanc Indulgentiam concedi absolutè pro articulo vero, & præsumpto, nec limitant ad unam, vel ad plures concessiones. Sed pro tutiori huius Indulgentię consecutione posset Confessarius ita conditionatè in articulo præsumpto eam applicare, ut si semel tantùm concedatur â Pontifice, concessio reservetur pro vero articulo iuxta ea, quæ docent Moure, Navarrus; Corduba, Vega, & Villalobos apud Dianā *tract. de Bulla: resol. 106.*

7 Porro ex hac sententia videtur sequi illa, quæ, ut refert Trulench *l. 1. §. 7. d. 19. num. 11.* docet, concedi etiam hoc Iubilęum, & applicandum esse in mortis periculo: quod tunç est, quando adest *casus, in quo frequenter, & ut in plurimum mors solet accidere*; ut ex Ioanne de Medina, Cobarrubia, Angelo, Victoria, Navarro, & alijs definitur a Zambrano *pralud. 1. num. 1.*

Dubium III.

V. Requiratur applicatio Confessoris, vel alterius ad hæc Jubilæa obtinenda?

Sit conclusio; Nullum ex Iubilæis pro mortis articulo assignatis dubio antecedenti prerequirit applicationem Confessoris, aut mi nil-

nisterium alterius, ut patet ex verbis concessionis ipsorum ibi relatis. Ast Iubilęum concessum moribundis in Cruciata hanc applicationem exposcere communis est Theologorum sensus apud Trulench *l.1.§.7.cap.2 dub.9.* Sed re attentè perpensa probabile existimo, nec in hoc aplicationem per Confessorē faciendam requiri. Probo nam in Bulla hispana dicitur concedi accipientibus, *Que puedan elegir confessor, que los pueda absolver una vez en la vida y otra en el articulo de la muerte de qualquiera peccados* &c. *que confiesan, y ayan plenaria indulgencia dellos.* Vbi nota non dici, *Que les pueda conceder, o applicar la indulgencia*; sed quod ij eam consequantur, & in latina eundem sensum efficit verbum, *Obtinere*, & ly *Ab eo*, cadit super absolutionē tantùm, nō super lucrationem Indulgentiæ: Itē certum est in omni sententia posse Moribundum ab uno absolvi à peccatis, & ei ab alio applicari indulgentiam, qui potest non esse eius Confessarius: ergo ad consecutionem applicatio Cōfessarij, minusque eius, a quo absolvitur, non requiritur.

2 Vnde meo iudicio duplex privilegium unum ab altero independens in prædictis verbis conceditur: alterum absolutionis à peccatis & censuris, ad quam necessarium omnino est ministerium Confessoris; alterum concessionis, seu lucrationis Iubilęi in mortis articulo, ad quam non requiritur hvius, vel alterius ministerium, sicut etiam ut indulgentia prosit non requiritur quod præcesserit, aut detur confessio in eo articulo, si lucraturus nullum pecatum in se cognoscit mortale, & ita tunc nec cōfiteri vult nec indiget absolutione á censuris, & peccatis. Atque quod ad lucrandum indulgentias Cruciatę non sit opus confessione docent Suarius, Zanardus, Lorichius, Reginaldus, Enriquez, Molfęsius, Bonacina, Grasis, & alij apud Dianam 1.*p.trac.11.res.*107. Ex qua sententia sequitur, quod indulgentia Moribundo, qui confiteri nequit ob repentinum morbum, applicari potest, & debet, ut rectè Suarius *d.56.sec.1.n.7.*

3 Præterea probatur, quia si absq; applicatione non prodesset indulgentia hæc, sæpe frustraretur, cum deficiat, vel qui applicet, vel memoria petendæ, aut faciendæ applicationis. Et durum sanè est, lucrationem huius Iubilæi ita utilis, immo, & necessarij, utpote ultimi, quod in hac vita lucrari poterit Moribundus, pendere à memoria, voluntate, vel malitia, aut ignorantia alicuius. Hinc rectè Mourc 3.*p.exam.cap 9.§.10. num.4.* interrogans; *V. si Confessarius ex mali tia non me absolvit, lucror ne indulgentiā? Resp. lucror, ita* Curiel de *Iubil.p 33 absolute de qua libet indulgentia, ac nostra Bulla textus est clarus circa hunc eventum.* Idē docet Emmanuel de hac indulgentia *§ 9d.8.n* 43. ergo ad valorem indulgentiæ non requiritur applicatio. Cum autē hanc requiri asserūt DD. aliqui, eam sub nomine Absolutionis forsan intelligunt: vel deberi indulgentiam applicari à Sacerdote tradunt, cum applicatur simul cum absolutione peccatorum, vel ab eo, qui hanc concedit; & regulariter loquendo ea applicari solet intra Sacramentum pęnitentiæ vel immediatè post absolutionis verba. Ast si (iuxta aliquos) absolutionis sacramentalis sit incapax Moribundus, post absolutionem a censuris applicetur ei indulgentia, ut docēt Navar. Enriq. Villal. Diana, & alij apud Trul. *l.1, §.7.c.2.du.9.*

4 Servandā autem necessariò non esse in hac applicatione, cum sit, formam, quam summarium assignat, sed quamlibet sufficere, conveniunt Doctores. Quare sufficiet, quod applicans dicat: *Concedo tibi indulgentiā prout in Bulla continetur.* vel *concedo omnes indulgentias, quas virtute Bullæ concedere possunt.* Sic Diana *resol.* 106. Emmanuel *num.* 4. Mourō *num.*2. Reginaldus *num.*157. Trulēh *num.*13. Leander â SS. Sacramento *tom.* 1. *de sacram.tract.*5.*q.*274 In aliquibus autem Ritualibus hæc forma præscribitur: *Concedo tibi, & applico indulgentiam plenariam virtute Bullæ Cruciatæ facultate mihi commissa, & tibi concessa.*

5 Addo cum Diana, Reginaldo, & Trulench, quod Infirmi iam iam morituri his verbis, *Absolvo te*, possunt absolvi à censuris, & peccatis, & eis applicari indulgentia; si absolvens intendat: sed hoc fieri nequit nisi in confessione sacramentali: non autē sufficiet actus interior Sacerdotis (si applicatio necessaria est, aut facienda) quia hæc potestas exterior est, utpote Ecclesię visibili concessa: sufficerent verò nutus, vel signa, ut si pænitens terrogaret Sacerdotē, nū sibi applicaret indulgentiam? ipseque capite, vel alio signo annueret. Posse vero hanc indulgentiam [sine absolutione peccatorū] applicari Moribundo absenti, affirmant Trulench *sup. d.19.num.7.* & Diana 5 *p.tr.* 3. *resol.*134. quibus adhæret Leander *sup.q.*173. addens: *Non solum in articulo mortis, sed etiam extra illum posse absolutè, & per se indulgentiam applicari absenti.*

Notanda tamen est hic sententia Abbatis, Sylvestri, Avilæ, Armillæ, Ledesmæ utriusq; Ioannis de la Cruz, Ragucij & Valerij, quos novissimè edit⁹ Thom. del Bene

citat *l. de comitijs dub. 4. subsec. 32. num.* 1. qui que asserunt quod in defectum Sacerdotis alius inferior, Clericus scilicet primæ tonsuræ, immo & Laicus à censura excõmunicationis in mortis articulo absolvere potest, & indulgentias applicare, ad hoc, ut Defũctus possit sepeliri in loco sacro, & pro ipso Missa celebrari. Oppositum docent Paludanus, Sotus, Navarrus, Covarruvias, Suarez, Garcia, Villalobos, & Coninch apud eundem num. 2.

Dubium VI.

Vtrum Moribundi lucrentur omnia Iubilæa pro mortis articulo concessa: etiam si eorum non recordentur, aut illa ignorent: vel sensibus sint destituti, aut sine intentione opera iniuncta exequantur?

1 Contingit sæpe sæpius, plurimas indulgentias plenarias ob plures titulos posse simul lucrari Moribundum, vel quia habet plura Grana, Cruces, Imaginesue, quibus illę sunt applicatæ, uel titulo suæ Religionis, Confraternitatis, & similium. Has autem, vel earũ aliquas ille ignorat: aut non recordatur in eo articulo, pro quo sunt concessæ. Has autem non posse obtineri a Moribundo, nec ab aliquo alio cum hac ignorantia, aut oblivione, docent Rodriguez, Trulenc; Leo, Corduba, Vega, & Bosius apud Leandrum *sup. tract. 5. d. 14. q. 37.* qui oppositam sententiam probabiliorem iudicat, pro eaque affert Portelum, Ludovicum de Molina, Dianam, Sanctarelum, Laymanum, & Villalobos. Huic assentior cum limitatione, quam Lugo *d. 27. sect. 6. num.* 82. ita addit; *Dummodò non exigantur certa opera pro aliqua speciali necessitate applicanda; v. g. orationes pro auxilio divino implorando contra talia pericula imminentia: non potest enim opus fieri cum tali intentione, sine aliqua illius notitia.*

2 Igitur, qui haberet Grana, & Imagines prędictas, simulque esset Religiosus, aut Cõfrater alicuius Congregationis, vel decederet cum habitu Religionis, exequens diligentias requisitas ad obtinendum iubilæa ob hos titulos pro mortis articulo concessa; v. g invocaret nomen Iesu, &c. omnia tunc obtineret, etiam si omnino ignoraret, aut non recordaretur, ea fuisse sibi concessa. Ratio est, quia cum sine dubio Pontifex indulgentias concedere possit, quas lucrentur, etiam earum ignorantes, verisimile est eam intentionem habuisse, precipuè pro mortis articulo, in quo tot defectus advertentiæ, & memoriæ evenire inculpabiliter solent; & pro quo, cum ita liberaliter se gerant Pontifices, quoad absolutionem à peccatis, & censuris: liberalissimè etiam se gerere quoad concessionem indulgentiarum credẽdum est; presertim cum iam ad alias obtinendas aliqua opera satisfactoria exhibenda vix tempus, & occasio ulterior illis detur.

3 Confirmat hanc sententiam Suarius *d. 56. sect. num. 7.* dicens: *Vlterius infero, non esse necessarium, ut is, cui talis indulgentia conceditur, percipiat, & intelligat sibi concedi; quia neque hoc est necessarium ad efficacem actum absolutionis: absolvitur enim a peccato, & a censura, is qui nihil intelligit: ita etiam absolvi potest, etiam quoad indulgentiam. Satisque est quod verba, vel signa de se sufficienter significent.* Et *num.* 8. Idem de concedente, seu aplicante statuit. Vnde obiter patet ratio, cur non sit necessarium, quod Moribundus petat sibi Bullæ indulgentiam applicari: semper enim supponere in eo debemus voluntatem interpretativam, ut notat Suarius *sup.*

4 Hinc deducitur, & sentiũt plurimi, quod Moribundo sensibus destituto, vel amenti post rationis usum facto, possunt applicari indulgentię Cruciatæ pro vita, vel mortis articulo concessę. Ita DD. videndi apud Dianam *1. p. tract. 11. resol.* 108. Consulam ve 16, quod Confessores indulgentiam applicent cum mentis compos existit infirmus. Emmanuel *s. 9. n. 39.* Moure *3. p. cap. 9. s. 10. n. 3.* & alij notant, salubre consilium esse, eam applicare, cum Moribundus peccare nequeat moraliter, iuxta Prudentis iudiciũ ut ita absque pœna purgatorij in cęlum advolare valeat. Ad lucrationem verò aliarũ indulgentiarum, quæ pro mortis articulo concessæ requirunt aliquem actum ex parte Moribundi, v. g. ut invocet nomen Iesu, vel Mariæ, ore, aut corde, ut dicat: *Alabado sea el Sanctissimo Sacramento*, & similia, certius est usum rationis requiri, cum actum rationalem, & humanum exigant pro Iubilęi lucratione exequendum. Quod satis innuunt verba illa concessiõnis: *Qualquiera que en el artuulo de la muerte dixere con devocion y una sola vez. Iesus &c. y devotamente con la voca, o con el coraçon encomendare su anima a Christo.*

5 Vnde solerter attendant Confessores, vel qui Moribundos adiuvant, in mortis articulo, ut eos intra illum (qui per unum, immo & duos, & tres aliquando dies durare solet) ad invocationẽ nominis Iesu & Ma-

Mariæ, ac Sanctissimi sacramenti laudem verbis relatis sæpissimè excitet, intentionē lucrandi hæc Iubilæa illis in memoriam revocantes. Et cum probabile sit, quod pro periculo mortis probabili, & articulo præsumpto concedatur etiam Cruciatæ Indulgentia, ut diximus, non multum erit retardanda applicatio; sed applicari poterit quādo infirmus iudicio Medicorum confiteri debet ad suscipiendum viaticum, vel paulo post, ne interdum concessio morte superveniente, frustretur. Sic ex Navarro, Reginaldo, & Nugnio notat Bonacina *d. 6. q. 1. p. 1. p. 8. num.* 12, Cui ego adderem, quod etiam si tunc applicata fuerit Indulgentia: iterum in administratione Extremæ Vnctionis, ut statuitur in Ordinario Romano, & in vero, & proximiori mortis articulo applicetur: etiam si sensibus destitutus sit Ægrotus, vel ut loquitur Compilator Privilegiorum *verbo. indulg. fol.* 319. concedant: *Quando iam vult exhalare spiritum, seu reservent usque ad ultimū punctum, vel prope.*

6 Intentionem virtualem ad lucranda hæc Iubilæa sufficere communis est. DD. Hanc autem inveniri semper in præsenti nullus dubitabit: tum quia intentio cuiuslibet Moribundi Christiani præsumitur esse lucrari omnes indulgentias concessas pro mortis articulo, quarum est capax: tum, quia eo ipso, quod quis, scienter, & mentis compos, accepit Bullam, vel Confraternitatem ingresus est, aut Religionem professus, nec non Grana, Cruces, & Imagines benedictas, accepit, habitum ve alicuius Religionis, ut eo sepeliretur, petijt, intentionem habuisse creditur lucrandi omnes indulgentias intuitu harum rerum concessas. Quare eas consequetur, licèt novam, formalem, & actualem intentionem in eo articulo non habeat, nec illarum recordetur: nec diligentias faciat, v. g. invocet nomen Iesu formali, & actuali intentione lucrandi Iubilęa explicata; Pontifex enim ad illa lucranda non intentionem formalem, immo nec notitiam iuxta dicta, sed opera in eo articulo facta exigit, & sicut applicatur satisfactio Christi per sacrificium Missæ, & etiam nō intendenti, nec scienti prodest; sic applicata hæc per Indulgentias proderit non intendenti, ac nescienti, ut argumentatur Doctissimus Lugo *sup. num.* 81. additque *num.* 82. quod *Aliquando Pontifex omnibus præsentibus in Basilica post Missam à se celebratam Indulgentias concedit, licèt non omnes ibi præsentes id audiant, vel sciant.*

DVBIVM V.

Quid circa diligentias requisitas ad lucrandum hæc Iubilæa sentiendum & executioni mandandum est?

1 Confessionem, & Communionē, aut Contritionem exposci in aliquibus ex huiuscemodi Iubilæis, ipsorum concessiones, dubio 1. relatæ, ostendunt. Sic Indulgentiæ pro sancti Caroli canonizatione, ibi: *Y si ndo siquiera cōtrito no pudiendo confessar, y comulgar.* Et pro Regularibus; *Si pariter verè pœnitens, & confessus, ac sacra Communione refectus, vel quatenus id facere nequiverit nomen Iesu* &c. In alijs nulla mentio Confessionis fit. Circa quæ breviter notandum est, cum qui non habet cōscientiam peccati mortalis, non indigere cōfessione ad hæc, & similia Iubilæa, confessionē non pro conditione, seu diligētia, sed pro dispositione, ut hęc, & fere omnia, petentia. Sic Suarius, Zanardus, Comitolus, Lorchius, Enriquez, Molfesius, Benzonius, Ægidius, Filiucius, Lugo, Lublinus, Navarrus, Layman, Sanctarelus, & innumeri alij videndi apud Leandrum *sup. d.* 14. *q.* 79 qui pro opposita alios affert.

2 Immo etiam si quis incidat in peccatū mortale non tenebitur ad confessionem ad lucranda Iubilæa concessa omnibus verè pænitentibus, & confessis, vel contritis, & confessis, sed sufficeret vera, & perfecta contritio cum confessione in voto, aut cum proposito confitendi tempore debito iuxta Ecclesiæ præceptū Ita docent Suarez Enriquez, Filiucius, & Ludovicus a Cruce, quos citat, & sequitur Diana *p. 5. trc.* 12. *r. fol.* 30. probabileque putat Lugo *disp.* 27. *num* 94. licèt oppositum plures alij tueantur. Ego verò faciendam confessionem in hoc casu semper sanis lucraturis has Indulgentias consulerem, & in articulo mortis Moribundum ad eam obligarem pro lucranda Indulgentia tunc concessa, quia ad eam aliàs tenetur tam ratione status infirmitatis, & periculi, quàm præcepto in articulo illo. Consule Tract. 1. dub. 12. Ad lucrandum verò alia Iubilæa prædictam clausulam nō habentia, sive cum confessione, sive cum contritione quis decedat, necessum non erit præcessisse confessionem.

3 Circa Cōmunionem, quæ in aliquo ex his Iubilæis requiritur, idem dicendum videtur, quod in alijs exigentibus Communionem; videlicet non ut diligentiam, sed ut dispositionem iuxta dubium 13. Trac. 1. Ast Communio, de qua hìc igitur illa est,

quæ pro Viatico fit. Hæc enim præsuponi ad invocationem nominis Iesu denotatur. Sed si Moribundus Eucharistiam nequit accipere, vel ob vomitus, quos patitur, vel quia nondum ad sufficientem maturitatem pervenit, vel ob defectum Ministri, indulgentiam nihilominus consequetur: hæc enim non negatur communicare nequeuntibus, ut constat ex indultis relatis. Sic in simili Enriquez *lib. 7. cap. 10. num.* 8. Sanctarelus, & Grafis, quos citat, & sequitur Diana *tom. 2. tract. 4. ref.* 152.

4 Circa invocationem nominis Iesu, vel Mariæ, quæ requiritur in omnibus ferè Iubilæis pro mortis articulo concessis, notandum est, quod ore in primis, si Ægrotus possit, invocare debet Iesu, vel Mariæ nomen ad has indulgentias lucrandum: si verò præ ægritudinis molestia, aut impotentia ad loquendum, vocem etiam quantumuis tenuem, aut submissam eformare nequit; corde invocet hæc sacratissima nomina, hoc est mente, aut cogitatione, voluntate, aut affectu: Sic enim corde credimus in Deum, ipsi loquimur, ac eius auxilium imploramus. Hinc David *psal.* 118. *Clamavi in toto corde meo exaudi me Domine.* & ad Roman. 10. dicitur: *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Vbi interpretes; *Corde* idest, *mente & voluntate,* ut cum alijs exponit Lorin°. Sicque invocatio illa licet non petat actum fidei, supponit tamen illum, iuxta id Pauli: *Quomodo ergo invocabunt, in quem non crediderunt?* Nec necesse est, ut oratio perfecta efficiatur dicendo: *Iesu adiuva me,* vel *Iesu miserere mei:* cum solùm invocatio, seu nominis Iesu prolatio â Pontifice exigatur. Quādo autem in formula dicitur: *Ore, vel saltem corde:* sufficiet corde invocare, etiam si ore possit fieri invocatio: nam dictio *Saltèm* est subsidiaria, & diminutiva, ut ex cap. *statutum §, cum vero de rescriptis. lib. 6.* docent Cornelius *cons.* 190. *vol.* 1. Octavianus Vulpellus *de præposit.* 21. *adverb. dict. saltem. pag.* 104; Surd° *cons.* 447. *num.* 27. Tuschus *tom. 2. lit. D. conclus.* 367. *num.* 4. & alij.

5 Sed notandum I. Quod si Moribundus pro nomine *Iesu, aut Mariæ* poneret, aut invocaret nomē *Christi,* aut *Virginis,* aut *Matris Dei,* frustrationis periculo Indulgentiā exponeret: cum sint, & sonent quid diversum, ut pote nomina propria illa; non hæc, & formalis horum devotio, ac invocatio est diligentia petita ob peculiares titulos, ac præcipuè ob singularia beneficia, quæ Moribundis communicat, ut de Nomine Iesu videre licet apud Carolum Stengelium, & de Nomine Mariæ apud me ipsum in libro, quem anno 1640. edidi. Secus existimarem si quoad substantiam, & sensum verba mutarentur: ut si loco; *Alabada sea el Santissimo Sacramento.* diceretur: *Ensalzada sea la sagrada Eucharistia:* nec enim hac locutione, diversa excellentia, aut beneficium explicatur. Nec obstat vulgatum axioma: *Indulgentiæ tantum valent, quantum sonant:* quia hoc solùm significatur, tantam pœnam remitti, quantam sonat concessio; seu quod ad id valent, ad quod sunt concessæ: Sic Graphis, Coninch, Suarez, Nugnius, Corduba, Vivaldus, & alij apud Bonacinam *d. 6. q. 1. p. 7. num.* 1. Adhuc semper consulam, ut vel in minimo phrasis, aut verba à Pontifice assignata, non mutentur.

6 Notandum. 2. In quocumque temporis spatio, in quo verificetur, infirmum in mortis articulo existere, etiam si ab animæ exhalatione per tres, aut quatuor dies distet, poterit diligentias præstare, v. g. Nominis Iesu invocationem, ad lucrandum Iubilæa prædicta. Vnde, ut quis obtineat Indulgentiam illam, in qua Paulus V. concessit; *A todos los fieles Christianos, que confesados, y comulgados dixeren Alabado sea el Santissimo Sacramento, por cada vez que lo dixeren ganen Indulgencia plenaria, y por las cinco primeras vezes pueda sacar cinco Almas de purgatorio;* non est necessum, ut immediatè post Communionem, aut Missæ celebrationem hæc dicat, sed post aliquot horas a communione sufficiet. Immo si interposito die, in quo quis communicavit pronuntiet verba, sive divisim, sive coniunctim per quinque vices, Indulgentiam consequetur, Animasque â Purgatorio liberabit: cum veré tunc dicat: *Confesado, y comulgado:* nec immediatè ad Communionem dici petatur, sed à Confessis; & Eucharistia refectis, iuxta dicta Tract. 1. dub. 13.

Dubium VI.

Practicæ observationes circa Iubilæa, & Indulgētias concessas intra, & extra mortis articulum Granis, Crucibus, Imaginibus, Rosarijs, & Coronis benedictis.

1 Prima observatio est ea, quam à viro docto aliquādo audivi, scilicet, non requiri Cruciatam ad lucrandum Iubilæa, & Indulgentias prædictas; cum Bulla solùm suspendat Indulgentias locales, & personales; concessas, scilicet locis, communitatibus, aut personis singularibus, ut constat ex eius verbis: *Item prædicto Cōmissario, & Rectori*

eptori Generali datur facultas,ut suspêdere possit, dicto anno durante,omnes similes,vel dissimiles Indulgentias,& facultates ab eisdem,& Sede Apostolica,vel eius auctoritate,quibusvis Monasterys,Hospitalibus,pijs Locis,Universitatibus,Confraternitatibus,& singularibus Personis, in Regnis,Insulis,locis,& dominijs præfatis concessas. Et in hispana sic eas suspendit Commissarius: *Y nos el di ho Comissario &c. Suspendemos durante el año de la publicacion,y predicacion della todas,y qualesquiera gracias, Indulgencias,y facultades,semejantes, o diferentes concedidas por su Santidad,o por otros Summos Pontifices,&c. a todas y qualesquiera Iglesias,y monasterios,hospitales, y otros lugares pios,universidades y cofradias, y singulares personas.* Indulgêtię vero, Crucibus, Imaginibus,& Granis concessę,nec locis, nec communitatibus,nec personis singula ribns conceduntur: ergo non suspendûtur.

2 Confirmatur,quia in pluribus harum Indulgentiarum Summarijs, ait Pontifex eas non revocari,nisi earum expressa mentio fiat;cum igitur,nec in generali,nec in particulari sint in Cruciata revocatæ,per ipsã non suspenduntur. Præterea, quia alienum omnino ab intentione,liberalitate,& pietate Pontificis videtur,ut homo pauperrim⁹, qui pecuniam non habuit ad Bullam accipiendam,si habeat [ut habere facillimum est] aliquod granum, vel imagiunculam benedictam,privetur his indulgentijs,prę sertim in mortis articulo,in quo illis ita indiget, & adeo pius, & liberalis ostenditur Pontifex.

3 Hanc sentententiam expendant viri docti,ego enim illi assentiri vix auderem, cum praxis oppositum doceat, & in summarijs in Regno Hispaniæ impressis frequenter addatur: *An de tener la Bulla de la santa Cruzada:* licèt in exemplaribus aliquibus id non inveniatur, & in Cruciata Indulgentiæ suspendi dicantur,etiam si clausulas aliquas contra suspensionem facientes continerent. Quod ad naturam harum Indulgentiarum attinet, nec locales, nec personales absolutè esse,sed reales tantùm rectè docet noster Lugo *de panit.d.27.sect.8. num.*130.ut pote illis Granis, Imaginibus, & Coronis annexas,& non concessas solũ intuitu illius Grani,sed principalitèr in cultum alicuius Sancti, vel ob aliquam necessitatem,vel ob merita egregia alicuius Principis Christiani erga Ecclesiam Dei. Aditque; *Ipsum granum multum cõducere ad pietatem quia in ipso profitemur & veneramur auctoritatẽ Summi Põtificis,à quo mediatè fuit benedictum.*

4 Secunda observatio est, quod Granum, Imaginem, aut Crucem benedictam secũ habere debet Moribundus in articulo mortis,ut ratione illius Iubilæum lucretur. Sic in cõcessionibus dicitur; *Concede su Sant d id, a qualquiera persona, que teniendo qualquiera de las cosas dichas &c. todas las personas,que tuvieren consigo esta imagen &c.* Circa quod notanda est significatio verbi: *Habere,* quod est generale, & comprehendit tam dominiũ, quàm possessionem, & de facto detentionem; *l. stipulatio §:hi. qui:ff.de verb.obligat.l habere,duobus modis ff.de verb.sign.l.* 2.§. 1. *ff. de relig.& sumptib. funer.* Rebufus *ad l.*113.*ff.de verb.signif.p.*523. Bertazol *de clauf* 26.*glos.*4. *num.*2.& 3.& *clauf.*35 *glos.*3.*num.*1. Barbosa *dict.*110.

5 Igitur,ut tutius Indulgentia obtineatur, Imaginis dominium, possessionẽ, ac apud se,seu iuxta se retentionem habeat Moribundus,non tamẽ necessarium est, ut collo appẽsa, brachio obvoluta, manuve apprehensa, aut corpori ligata existat imago, aut granum [licet aliquem ex his modis habendi ego semper consulerem] sed sufficiet,ut in lecto,vel ita iuxta Moribundũ sit,ut morali,seu vulgari loquendi modo verificetur, *Que tiene consigo la Quenta, Rosario, o Medalla,* licèt nec uideat,nec tangat, immo iuxta dicta antecedenti Dubio, vel obliviscatur, vel ignoret eam apud se retinere. Quod intelligendum est, nisi aliud exprimatur in concessione, ut in Iubilæo pro Eucharistiæ ueneratione exprimitur,ibi: *Que en el articulo de la muerte tubieren en la mano la insignia del Santissimo Sacramẽto.*

6 Sed rogabis,an sufficiat, quod commodatam habeat Moribundus imaginem, in mortis articulo,ut Iubilæum lucretur, seu quod non dominium,sed usus tantùm pro illa hora Moribundo detur? Respondeo sufficere,sic enim verificatur, *Que tiene consigo en el articulo de la muerte aquella Medalla, o Quenta;* Et verbum *Habere*, sine dominio rei,si usus adsit illius,proprissime salvatur. Sic Rebufus *in l.*143.*de verb.signif.fol. mihi,*723,ait,*Verbum habere non solùm dicitur de Dominio sed de detentione,& possessione,etiam proprie.l.hoc senatusconsultum; non solùm ad eũ pertinet,qui pecunia usum fructum, vel cæterarũ rerũ quas habuit,legauit,verũ etiam, si fuerint aliena. ff. de usu fructu earum rerum.l.* 1. *§. quod autẽ.*

7 Nec necessum est, quod illam Imaginem apud se Moribũdus retineat usquedũ ultimum spiritum exhalet: sufficiet, enim eam habere in aliquo articuli mortis spatio,& in ipso nomen Iesu invocare. Consulam nihilominus,ut omnes imagines, usque ad animæ efflationẽ retineat, & quod non commodatam,sed propriam possideat, infir-

infirmus, quod si quis donaverit ad vitam, poterit Imaginē a defuncto repetere, ut liberalis esse videatur. Quod autem de cōmodato dictum est, intelligitur, nisi in concessione exprimatur non sufficere imaginem commodatam habere. Ex adverso autem certius erit commodatam habere, satis esse, si id exprimatur, ut exprimitur in Indulto indulgētiarum pro S. Carolo Bórromeo, & pro quinque Sanctorum Canonizatione, his verbis *num.* 17. *Y para Ganar las dichas Indulgencias basta tener qualquiera de las dichas cosas, o suya propria, o prestada.* Et additur. *Y si alguna se perdiesse, o quebrasse se podra poner otra no bendita en su lugar* (& pro una scilicet vice) *y terna las mismas Indulgencias las quales ualgan por todo el mundo.* Eadē clausula habetur in indulto indulgentiarum, quæ pro Canonizatione quinque Sanctorum ad instantiam Patrum Societatis Iesu del Peru, Anno 1596. & Patrum Procuratorum Congregationis 1615. & 1622. sunt concessæ.

8 Tertia observatio: Si infirmus plures imagines, cruces, aut grana benedicta habeat, quibus applicatæ sint plenariæ indulgentiæ, sive intuitu eiusdem, sive diuersarum concessionum: toties plenariam consequetur in articulo mortis (idem in decursu vitæ) quoties in eo invocationem nominis Iesu repetierit, aut diligentiam exequatur requisitam. Sic Suarez *d.* 52. *sec.* 8. *num.* 19. & Granado *cont.* 12 *de indulg. tract.* 6. *d.* 2. *num.* 8. Omnes autem comparari non posse unico actu; sed singulis singulas, quia unaquæque postulat actum ad talem finem, asserunt Filiucius, Ægidius, Layman, Bónacina, Villalobos, & Diana apud Leandrū á SS. Sacramento *to.* 1. *tract.* 5. *disp.* 4. *q.* 17. Sed oppositum affirmant Corduba *q.* 35. & Enriquez *cap.* 17 §. 5.. Astensis, & Hostiensis apud ipsum, Faustus *de Iubil. lib.* 2. *quest.* 30. Sanctarellus *cap.* 5. *dub.* 1. ac innuit Granadus *sup.* dicens: *Quando opus pro pluribus indulgentijs requisitum determinato loco, & tempore adstrictum fuerit, ita, quod semel tantum fieri possit, illud sufficiet ad omnes indulgentias, dummodo aliunde sit causa sufficiens tantæ concessionis.* Et licèt unica tantum plenaria Indulgentia tunc verè obtenta sufficiat, ut efflato spiritu statim hic evolet in cælum, adhuc Moribundum hortetur Confessarius, ut indulgentias omnes lucretur, quæ omnibus vijs & varijs indultis sibi sunt pro illo articulo; immo & pro decursu vitæ concessæ, ut si forsan unam nō fuerit lucratus ob defectum aliquem, aliam lucretur, certiusque purgatorij pœnas evadat.

9 Vltimò notandum; quod licèt necessum sit, ut Imaginib⁹, Crucib⁹, Reliquijs, & Granis applicatæ sint benedictiones, seu indulgentiæ, quas Pontifex unicuique concessit, semel applicatæ removeri non possunt ab his rebus. Et uni, eidemque imagini plures & diversæ benedictiones, aut indulgentiæ applicari valent: attamen indulgentiæ concessæ Imaginibus Conceptionis, aut SS. Sacramenti his benedictionibus non indigent, sed sola effigie, aut figura Conceptionis, aut Eucharistiæ impressa, censetur benedictio, seu indulgentia adhærere, ut constat ex indulto hispanè vulgato, in cuius titulo dicitur: *Indulgencias concedidas por el Papa Leon X. a las Imagines de la limpissima Concepcion de Nuestra Señora*, & Imaginis huius materia, & forma postea a Pontifice in hunc modum declaratur; *La imagen de la Cōcepcion de Nuestra Señora se à de traer en un circulo redōdo de metal qualquiera q̄ sea, vestida de los rayos del sol, coronada de estrellas, con la luna a los pies, y el cordon de san Francisco al rededor.* Et in SS. Eucharistiæ indulto à Paulo V. anno 1614 ad instantiam Philipi III. ita cōceditur: *Item concede su Santidad indulgencia plenaria, y cien dias de perdon, à qualquiera persona, que trujere en medalla, o en estampa la insignia del Santissimo Sacramento, y escrito en ella: Alabado sea el Sanctissimo Sacramento.* Ad alias vero indulgentias concessas, ijs, qui protulerint: *Alabado sea el Sanctissimo Sacramento*, vel ijs, qui hæc verba domi scripta habuerint, aut prolata, fuerint venerati, necesse non est effigiem Eucharistiæ habere.

DVBIVM VLTIM.

Quæ sint notanda circa Iubilæa cōcessa pro mortis articulo Confratribus, Religiosis, eorum Parentibus, aut Sæcularibus cum Religioso habitu decedentibus.

1 Circa indulgentias, quas Confratres cuiusvis Confraternitatis, aut Sodales Congregationum nostrarum lucrari possunt intra, & extra mortis articulum: notandum est I. Has non lucrari nisi eos, qui legitimè iuxta regulas cuiusvis Cōgregationis, aut Confraternitatis, de facto admissi fuerint; quantumvis eas frequentent. II. Hac admissione facta, licét sæpissime á suis Congregationibus, earumque conventibus, & Capitulis absint, nullumque opus pium sui instituti exerceant: immò etiam si degant, aut moriantur in locis, ubi eiusmodi Congregationes, nec similes existunt, earum Indulgen-

gentias lucrabuntur;cum hæ ratione totius Congregationis, aut erectionis eius, cuius mēbra sunt, cōcedantur; sicut de Regularibus dicebamus Tract. 3.dub.4.& 6.num.3. & in Sūmario Indulgentiarum pro nostris Congregationibus edito, dicitur: *Item que todas las dichas indulgencias las puedan ganar en qualquiera parte del mundo, que estubieren.*

2 III. Si iusté quis dimissus fuerit á Confraternitate,cum iam illius membrum nō sit,indulgentias non lucrabitur; secus si iniustè. Privatio enim harum, ut pote pæna dari nequit si non præcessit culpa: quemadmodum de Regularibus iustè, vel iniuste expulsis probavimus Tract. 3. dub. 6. IV. Ad hoc ut Cordigeri S Francisci,& Corrigiati S.Augustini lucrentur hāc, pro mortis articulo,& alias indulgentias sibi concessas,requiritur,ut illi Chordam deferant ac hi corrigiā benedictas ab aliquo Prælato.Sic Hyeronim⁹ Rodrig.*resō.31.n 2.&.3.*

3 Circa indulgentias Regularibus concessas nihil occurrit addendum ijs, quæ diximus Tractatu 3.Pro mortis vero articulo, notandum,quod licét in Compendio Mendicantium;*verb, indulg.quoad frat num.* 1.dicatur quod *Martinus V. Eugenius IV.Nicola⁹ V. Calixtus III.Pius II. ac Sixtus VI. concesserunt omnibus Fratribus Minorum de observantia, quod possint eligere Confessorem,qui ipsis possit concedere indulgentiam plenariam in articulo mortis:* hanc tamen applicationem per Confessarium electum,aut non electum &c.iam nō requiri:certum est: eo quod postea Paulus V. sine illa,hāc indulgentiam concesserit. Obtineri autem hanc á Novitijs non dubito iuxta dicta *Tract. 3. dub. 3.* Miror que Suarium *tom.4.de Relig.lib.2.cap. 19.* de hoc, ne in Donatis,seu Oblatis,ita in Novitijs dubitare ; cum magnū sit inter hos discrimen. Illi tamē assentior dum asserit, hanc indulgentiam Regularibus concedi pro quocūque mortis articulo, sive vero, sive præsumpto,ac quod in quocumque; etiam si multiplex sit, suum sortietur effectum. Cui consonant Gerson 2. *p. trac. de abs.* Alph. 33.*lit.K.&* Corduba *lib.5.de indulg.q.39.*

4 Circa indulgentias verò concessas Patribus,& Matribus Regularium consule quæ diximus Tract. 3.dub.2 & concessas ante Paulum V.cognosces perseverare:necnon & concessas Sæcularibus, qui cum habitu Regularium moriuntur, vel in Ecclesijs, aut cęmeterijs illorum sepeliuntur: quas videre licet in compendio Mendicantium, *verbo.indulgentia quoad Seculares* 6.in quo hęc habentur. num. 7. *Idem Leo iterum confirmavit concessiones supra dictas, & addit,quod morientes,& sepeliendi in habitu Fratrū,ac Sororū tertia Regula eiusdem S.Francisci sub obedientia Ministrorum Generalium, & Provincialium degentium consequantur indulgentiam plenariam.* Et num.8. *Idem Leo declaravit, sufficere habitum prædictum petere,ac super se usque ad mortem habere,ac in eo sepeliri,etiam si ante mortem non induantur.*

5 Circa hæc notandum est I. in his indulgentijs dari communicationem inter omnes Ordines Religiosos esse satis probabile, iuxta dicta Tract, 3. dub.89. & 10. Ita quod Sæcularis,qui moreretur in habitu cuiuslibet Religionis ex approbatis cōmunicatione privilegiorum gaudentis, cōsequeretur indulgentias plenarias, & non plenarias concessas morientibus in habitu S. Francisci,etiam si prædicti habitus aliorum Ordinum benedici non soleant: non enim petitur á Pontifice ista benedictio. II. Idem dicendum est de indulgentia, quam Ioannes XXIII,osculantibus habitum Fratrum Minorum & Prędicatorum concessit:quinque nempe annorum & totidem quadragenarum de iniunctis pænitentijs. scilicet duo millia , & 75. dies,ut habetur in Compendio relato *num.* ubi dicitur: *Lucrantur hęc osculantes habitum Fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium ratione communicationis.*

6 Notandum est III.non esse necēssariū, quod in ipso mortis articulo habitus á Moribundo petatur:Sufficiet enim si antea vel intra, vel extram infirmitatem id faciat; immo,& quod aliquando hoc significarit, licèt semper consulendum sit Moribundo ut habitum petat.IV.Nota,non esse necessarium ita supra se habitum habere, dum in mortis articulo perseverat,aut ultimum spiritum exhalat,quod totum corpus tegat, aut lectulū cooperiat , sed sufficiet si supra lectulum sit,aut Moribundo aliquomodo adhęreat,ita ut illum habere dicatur, iuxta dicta Trac.8.dub.6.Non enim credibile est Pontificem ab adeo levi circunstantia indulgentiam ita fructiferam pendere voluisse.V.Adverte quod si contingat,quod post quam Ægrotus petijt habitum, cum illoq; mortuus,& post mortem indutus est , spolietur postea illo,etiam antequam sepeliatur,adhuc lucrabitur indulgentiam, tum quia,in concessione prima Leonis relata *dub.1.num. ult. Morientibus in habitu Francisci, & decedentibus in habitu Sanctissimę Trinitatis* conceditur ingentias: tum quia iam ea lucratus est Moribundus , cum spiritum exhalavit.

Corollarium

An prædicta observanda sint in omnibus alijs Jubilæis? Ubi speciale Jubilæi quod Hispali lucratur, exemplar proponitur: & brevissimé expenditur.

1 HÆC omnia in his Iubilęis exposi tis tradita, in habentibus easdem, vel similes formulas observanda esse non est dubiũ: *Ratio* enim *legis ubi militat, ibi lex loquitur, & idem disponit, ac regulat ipsam legem*, ut probat Tuschus *to. 6. lit. R. conc. 31. & 32.* ac Barbosa *de princ. lit. R. n. 4.* Ast si Iubilæi indultum singulare sit, his regulis non est metiendum: quia ut in lege *Quod verum ff. de legib.* statuitur: *Ius singulare non trahitur in consequentiam.* Pro cuius veritatis ellucidatione, fineque huic Appendici imponendo placet proponere specialissimum exemplar Iubilęi, quod in Hispalensi Monasterio Monialium B. Mariæ de Gratia, Ordinis Prędicatorũ pro Dominica in Albis concessit Pius IV. ac sic se habet.

2 *Omnibus, & singulis, utriusque sexus Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, seu statutis à iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui Ecclesiam Monasterij huiusmodi, die Dominico in octava Paschæ Resurrectionis D. N. Iesu Christi, a primis vesperis usque ad occasum Solis, eiusdem diei inclusive; devote visitaverint, & qui senes, aut valetudinarij, seu aliquo alio impedimento detenti fuerint per alios visitari fecerint, ac Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam pro exaltatione fidei Catholicæ, ac pacis inter Principes Christianos conservatione recitaverint, quoties id fecerint, toties plenariam Indulgentiam, & remissionem omnium peccatorum suorum in forma Iubilęi, prout in anno eiusdem Ecclesiarum almæ Urbis concedi solet, concedimus, & elargimur. Præsentibus, quas sub quibusvis suspensionibus, revocationibus, limitationibus, & derogationibus similium, vel dissimilium indulgentiarum, etiam in favorem Basilicæ Principis Apostolorũ, de dicta urbe, & Cruciatæ S. ac S. spiritus in Saxia de eadem urbe, & quorumcumque aliorum piorũ locorum concessarum, pro tempore factis nullatenus comprehensas esse, & censeri debere decernimus, perpetuis futuris tẽporibus duraturis. Datum Romæ anno 1561. sept. 4.*

3 Ecce in pluribus differt ab explicatis Iubilęis Iubilęũ hoc. Nam conceditur, ut Senes, Valetudinarij, & Impediti illud lucrẽtur, si alij pro ipsis Ecclesiam hanc visitẽt. *Senes* autem sexagenarios intelligo, etiam si viribus ita polleant, ut sine difficultate ulla Ecclesiam visitandam adire valeant, iuxta ea, quæ Sanctius *l. 7. de mat. d. 52. n. 17.* Sa *ieiun. n. 9.* Angles *q. 6. dif. 6* & Fagun. *4. præc. l. 1. c. 8. n. 9.* docent, hos, scilicet, omnes quantumvis robustos à lege ieiunij excusari. Et siquidem indultum hoc absque limitatione, & distinctione loquitur, ad omnes illos, qui iuxta DD. *in l. si pater. §. 2. de test. C. de suis qui non imple. stipen. l. 2.* & Felinum, & Panormitanum *c. Quoniam. ut lite.* sub *Senum* nomine comprehenduntur, extenditur.

4 *Valetudinarij*, inquiũt Albericus de Rosate, & Alexãder Scotus *in lexic. Infirmi sunt, qui frequenter ægrotant, vel qui laborant per lucida intervalla, ut qui modo sani sunt, post horam Infirmi.* Unde indultum hoc non solúm ęgrotos, qui in lecto decumbunt, sed omnes eos qui ea adversa valetudine laborant, ut sine aliquali detrimento, aut difficultate, Ecclesiã adiri nequeãt pro Iubilæo isto cõprehẽdit, iuxta ea [& forsan non ita strictè] quæ Doctores tradunt apud Fagundez *cap. 9. num. 2.* cum ægritudinem à præcepto audiendi sacrum excusare docent. Et hic *Valetudinariorum* nomine propriè ij, quos hispané *Convalecientes* nominamus intelliguntur, seu qui convalescere incipiunt.

5 *Impedimento aliquo detenti ij* erunt, qui propter aliquam rationalem causam, aut incommodum é domo egredi, vel ad Ecclesiam, in qua Iubilæum obtinetur, accedere non valent, seu eam personaliter visitare impediti sunt. Impedimenta autem hæc sine dubio omnia ea erunt, quæ apud DD. in Fagũdez *sup. cap. 9:* videndos, à præcepto audiendi sacrum excusant; qualia sunt, vestitus cõpetentis carentia, viduitas intra annum iuxta patriæ morem: incarceratio; distantia loci; bonorum spiritualium, aut temporalium iactura, seu eius timor, & similia, & nec adeò rigidé de his, quoad præsens institutum iudicandum. Hinc scies, quod pro quocumque, in alia etiam regione cõmoranti, potest, qui Hispali adest Ecclesiã hanc visitare. Et licèt necessum sit quod ille, pro quo visitatio fit, tunc sit in gratia; nõ verò, quod in ea sit visitans, cum non huic sed illi applicetur Iubilęum; sicut non est necesse, ut sit in gratia famulus, qui pro Domino eleemosynam porrigit in Iubilæo duarũ hebdom. ut docet Reginaldus *l. 7. n. 13.* Circa Visitationes consule Card. Lugũ *d. 27. sect. 6. n. 95. de pæn.*

Finis Tomi Primi.

Omnia S. R. E. ac S. Inquisitionis Tribunali submittim'.

Omiſſa ex Originali ob incuriam Amanuenſis, vel Typographi: addendaque ſignatis ſuis quibusq; locis.

In Tractatu 1. *Sing.* 4. *poſt numerum* 6. *adde:*

1 Hæc ſuſpicionem ſatis innuit Archiepiſcopus Toletanus Siliceus in Tractatu pro Toletano ſtatuto, ubi inter alia, de infectis hoc ſanguine circa hanc ſuſpicionem, ita ſentiebat, ut ex ipſo refert M. Auguſtinus Salucius ſuo Tractatu hiſpano iamdiu excuſſo *c.*10.*f.* 21. in hunc modum: *Tres, o quatro vezes repite Siliceo, que cada dia ſe vian recōciliar y quemar muchos por Iudayzantes, en Cordova, y en Cuenca, donde dize, que cada año ſe quemaba un gran numero. Y añade, que de los Sacerdotes confeſſos avia rezelo, y ſoſpecha, que no conſagravan en la Miſſa, y que era pueſto en razō tener por ſoſpechoſos de la fe a todos los Confeſſos de la meſma manera que a los Moriſcos.* Hæc ille.

Tractatu 3. *Sing.* 23 *poſt n.*12.*f* 86. *adde:*

2 Nec hæc decreta, & reſolutio opponuntur doctrinæ traditæ n.4. Poſſe, ſcilicet, Superiorem Societatis eligere Confeſſarium; qui eum abſolvat à reſervatis, quæ ut pecularis perſona commiſit, nam tunc, iuxta duplicem caſum, quem committere valet, & ut Superior, & ut particularis, duplicem induit perſonam, & particularis, & Superioris, & in quantum talis ſibi ut particulari eligit, aut concedit Confeſſarium pro reſervatis, quę ut particularis commiſit, ſicut cōcedit cuilibet particulari ſuæ domus; pro illis uerò, quæ ut Superior commiſit, indiget licentia Superioris, reſpectu cuius, ipſe etiā pro ut Superior, eſt particularis, aut Subditus. Vnde ſemper habet ſpecialem facultatem Superioris ad abſolutionem cuiuslibet reſervati, vel à ſe ipſo ut Superiore ſibi cōceſſam, vel ab alio ſibi Superiore. Ac ita decreto Gregorij XIII. ſatisfieri ſenſit, ac decrevit N.P.G. Mutius epiſtola relata, poſt hoc decretū miſſa, ut ex ea conſtat. Sic qui libet Prælatus cū ſe ipſo in ieiunio, aut Horis diſpenſat, & Pōtifex cum Indulgentias ſibi cōcedit, hanc duplicē perſonā induūt.

Tractatu VII. Sing. 10. *poſt num.* 6. *p.* 17. *adde:*

3 Et de omnibus ferè his non extat, licèt de uno, vel altero extet, ut de S. Ioanne de Sahagun, & ſi quis eſt alius.

Sing. 25. *poſt n. ult. p.* 193. *adde:*

4 Licet alij has tres Diœceſes ſub Regno Caſtellæ non comprehendant: aut ſaltèm quoad ſimilia indulta.

Sing. 29 *poſt n.*7.*p.*197. *adde:*

5 Sed animadverte, omnes Sanctos, quorū Reliquiæ inſignes poſſidentur, ac ſimiliter Naturales, celebrandos ſub ritu duplici Maiori in ſuis Eccleſijs iuxta dicta Sing. 20. n. 4. Quod ſi ſub altiori in aliquibus celebrātur, v.g. 1. vel 2. claſſis, hoc proveniet ex alio titulo, uel ex ſingulari indulto, vel ex vetuſtiſſima conſuetudine Eccleſiæ alicui', ut contingit in Hiſpalenſi. Vnde non duplex 2. claſſis (ut n. 2. inadvertenter excuſſum) ſed duplex Maius eſt feſtum undecim mille V. & M. & Nobis dignius feſtum noſtrę domus, tum ob ſublimiorem poſſeſſionem, tum ob inſignores Reliquas: poſſidet enim quatuor earum capita cum pluribus oſſibus ex grandioribus:

Sing. 36 *poſt n.* 1. *p.* 206. *adde;*

6 Sed immeritò, cum extet privilegium; nā ut Gavantus *in Miſ. p.* 2. *tit.* 8. *n.* 2, ait: *Pro Regibus orandum hoc loco,* Canonis ſcil. *ſcribit Innocentius III. l.* 3. *de cel. Miſ. in eorum locis, ac provincijs inquit, Azorius l.* 10 *c.* 36 *q.* 13. *& verè habetur hic ritus in prędicto c.* 121 *S. Clementis, & Liturgijs S. Baſilij, & Chriſoſtomi. Pius tamē V. qui nil addi voluit, cōceſſit nominari in Hiſpanijs.*

7 Nota tandē, quod aliquando in hoc opere *ſaltim* pro *ſaltem* inadvertenter excuſſum

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM, QVÆ IN HOC I. VOLVMINE CONTINENTVR.

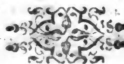
Littera T. Tractatum, S. Singulare, D. Dubium [hoc ſolum in Appendice invenitur] N. Numerum Singularis vel Dubij, P. Paginam ſignificant. Cum autem T.S.D. aut P. non reperitur, immediatè pręcedentia intelliguntur.

Gien-

Quoad

c Si-

F I N I S.

PRINCIPIA

Iuris utriusq; quæ in hoc primo volumine proponũtur, & ellucidantur.

Om-

CLAVSVLÆ IN BVLLIS, AC PRÆCIPVE IN IVBIlæis Pontificijs communes, seu obviæ, quæ in hoc primo volumine explanantur.

FINIS.

d DI-

DICTIONES

in communi Iure, Legibus, ac Statutis, tam Pontificijs, quam Caesarijs praevia, quae in hoc primo volumine iuxta utriusque iuris Doctores explicantur.

Este libro está tassado por los señores del Real Consejo a mrs. cada pliego: el qual tiene ciento y seis pliegos.

